Subanon, Western

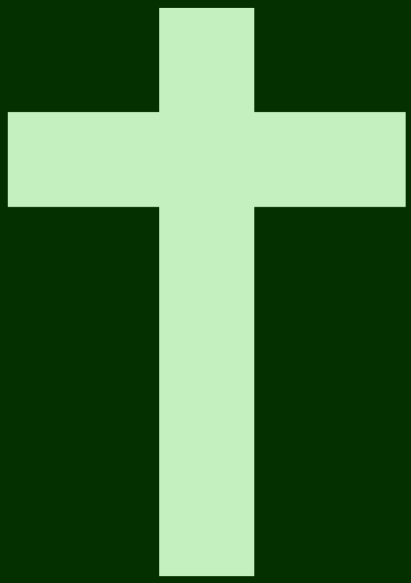

Subanon, Western: Kitab Bogu Pasad talu' nog Mikpongon New Testament

Subanon, Western

Subanon, Western: Kitab Bogu Pasad talu' nog Mikpongon New Testament

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Subanon, Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files dated 3 Jul 2025
04701be4-22cc-51ef-baf5-706018256e87

Contents

Matiu 1
Mark 67
Luk 109
Jan 180
Piginang 229
Roma 293
1 Korintu 323
2 Korintu 350
Galatia 370
Episus 381
Pilipus 391
Kolosas 399
1 Tesalonika 406
2 Tesalonika 412
1 Timuti 416
2 Timuti 424
Titus 430
Pilimun 434
Hibruanan 436
Jems 459
1 Piter 466
2 Piter 474
1 Jan 479
2 Jan 487
3 Jan 489
Jud 491
Pilanta' 494

Og Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia ni Isukristu nog sinulat ni Matiu

Og Piuna Talu' pa'ali sog Gomba'is nog Guksugan nog Sinulat ni Matiu

Og libru koni nog sinulat ni Matiu, iningolanan og Gomba'is nog Guksugan. Ion non ini og mokposun nog molongas nog guksugan nog si Isus, ion og pinasad kitu' nog Polonabang, bu bianan dianon, tinuman nog Mikpongon og pasadanan non kitu' nog pinasad non dia sog pigotowan non sog masa pa nog kobon nitu'. Si Isus, ion og Kristu. Og ma'ana non, ion donsama' na Pipangoy nog Mikpongon Mogdatu' dini sog dunya. Og pogolongon ta koni nog Gomba'is nog Guksugan, kona' tibua ini dia podongogoy sog bansa Hudyu, suga'id non, pulonagon ini dia sog gliwag nog dunya koni.

Og sinulat ni Matiu koni, pigusoyusoyan non mokpa'atpa'at. Tinolipunan non moguksug pa'ali sog kobata' dia ni Isus, mangoy sog kobunyag bu kopongyuba' kitu' dianon, bu og gininang non kitu' nog mogustal, mokpanad, bu mokpokodag nog ain og di' mokokodag ditu' sog Galili. Tubus nitu', sinulat non dosop pa'ali sog piginang ni Isus sog kangoy non kitu' tidu ditu' sog Galili mangoy sog Jerusalem, bu kibianbianan non kitu' sog gimpusan nog simana non, tiduan sog kolansang dianon sog kudus asta sog kopotubu' dianon tidu sog patoy.

Dini kotongow sog sulat koni, nog si Isus doda' og motas nog Polopanad nog togo baya' mongma'ana nog botad kitu' nog miktidu sog Mikpongon. Bu ion og mokpanad pa'ali dia sog pigdotu'an nog Mikpongon. Kodokolan nog pikponadan non kinumpung sog lima ginis nog pogonadan. Og tigana', motongow sog kopituluanan 5-7 og gustalan non sog gotowanan ditu' sog bulud, pa'ali sog polomotadon, sog polosuku'an, sog kopogbaya', bu sog posungu'an nog ain og misakup na sog pigdotu'an nog Mikpongon. Og kodua' non, motongow sog kopitulu 10 og pomali non dia sog sopulu' bu dua' sulanggu'anan non pa'ali dia sog ginang nilan sog ain kongayan nilan mogustal. Og kotolu non, motongow dia sog kopitulu 15 og pononggi'an pa'ali dia sog pigdotu'an nog Mikpongon. Og kopat non, motongow dia sog kopitulu 18 og pianad non pa'ali sog ma'ana nog kopoksulanggu'. Og kolima non motongow dia sog kopituluanan nog 24-25 nog, ion non ion og pianad pa'ali sog doksu'an nog numun koni, bu og posungu' kitu' matong nog pigdotu'an nog Mikpongon.

1. Og gusulan nog munaotowanan kitu' bu og kobata' dia ni Isukristu, 1:1–2:23.
2. Og piginang ni Jan nog Polomunyag, 3:1-12.
3. Og kopogbunyag bu og kopongyuba' dia ni Isus, 3:13–4:11.
4. Og piginang ni Isus sog kodokolan nog gotowanan ditu' sog Galili, 4:12–18:35.
5. Og piginang ni Isus sog kopanow non kitu' tidu sog Galili mangoy ditu' sog Jerusalem, 19:1–20:34.
6. Og gimpusan nog simana non ditu' sog Jerusalem bu sog glumibut nog gimbolayan koyon dion, 21:1–27:66.
7. Og kopotubu' dianon tidu sog patoy bu og kopokpotongow non sog gotowanan, 28:1-20

Pikpongkatan ni Isus
Luk 3:23-38

1 Ion non ini og sinulat pa'ali sog pikpongkatan ni Isukristu, nog ion

tidu sog pangkat ni Datu' Dabid.
Bu si Datu' Dabid tidu dosop sog
pangkat ni Abraham.
2 Si Abraham og gama' ni Isak. Si
Isak og gama' ni Jakub. Si Jakub og
gama' ni lo' Juda bu pigiluganananan
non.
3 Si Juda og gama' ni lo' Peres bu
Sera, bu og gina' nilan si Tamar. Si
Peres og gama' ni Hesron. Bu si
Hesron og gama' ni Ram.
4 Si Ram og gama' ni Aminadab. Si
Aminadab og gama' ni Nason bu si
Nason og gama' ni Salmun.
5 Si Salmun og gama' ni Buas. Og
gina' ni Buas ion non si Rahab. Si
Buas og gama' ni Obed bu og gina'
ni Obed si Rut. Si Obed og gama' ni
Jese.
6 Si Jese og gama' ni Datu' Dabid.
Si Datu' Dabid og gama' ni Solomon.
Og gina' ni Solomon og kiboluan ni
Urias.
7 Si Solomon og gama' ni Re-
hobuam. Si Rehobuam og gama' ni
Abidya bu si Abidya og gama' ni Asa.
8 Si Asa og gama' ni Jehosapat. Si
Jehosapat og gama' ni Joram bu si
Joram og gama' ni Usia.
9 Si Usia og gama' ni Jotam. Si
Jotam og gama' ni Ahas bu si Ahas
og gama' ni Hesekaya.
10 Si Hesekaya og gama' ni Man-
ase. Si Manase og gama' ni Amon
bu si Amon og gama' ni Josia.
11 Si Josia og gama' ni lo' Jekonia
bu pigiluganananan non. Ion non itu'
og masa nog kobihag dia sog gotow
Israelanan nog pinitang ilan ditu'
sog bonua nog Babilon.
12 Dangan mitubus bihagoy og go-
tow Israelanan sog Babilon, si Jeko-
nia og gama' ni Salatiel bu si Salatiel
ion og gama' ni Serubabel.
13 Si Serubabel og gama' ni Abiud.
Si Abiud ion non og gama' ni Eliakim
bu si Eliakim og gama' ni Asur.
14 Si Asur og gama' ni Saduk. Si
Saduk og gama' ni Akim bu si Akim
og gama' ni Eliud.
15 Si Eliud og gama' ni Eliesar bu
si Eliesar og gama' ni Matan bu si
Matan og gama' ni Jakub.
16 Si Jakub og gama' ni Jusep,
og duoy ni Jusep si Maria og gina'
ni Isus. Si Isus, ion non ion og
iningolanan kitu' nog Kristu.*
17 Dadi, ongon sopulu' bu pat
pangkat tidu dia ni Abraham man-
goy dia ni Dabid. Bu ongon sop sop-
ulu' bu pat pangkat tidu dia ni Dabid
mangoy dia sog kobihag kitu' dia sog
gotow Israelanan sog Babilon. Bu
ongon dosop sopulu' bu pat pangkat
tidu ditu' mangoy sog kobata' dia
sog Kristu.

Og kobata' dia ni Isukristu
Luk 2:1-7

18 Ma' nini og bianbian pa'ali sog
kobata' dia ni Isukristu. Si Maria,
og gina' ni Isus, pigbayal ilan na
ni Jusep. Tibua, sog da' ilan pa
pogampu' ni Jusep, kisunan non na
nog ion pogbogat bianan sog Bolakat
nog Mikpongon.
19 Sabap nog si Jusep koni midu-
lus, dangan kisunan non nog migbo-
gat na si Maria, mipikil non nog
di' non na ion pogduoyon. Suga'id
non, pogudasan non na si Maria
nog ilanilan da po' ompok ion nog
kosipogan si Maria.
20 Dadi, sintak non mokpikilpikil
dun, mikotulug ion. Sog solian non
koyon motulug, tinumua' dianon
bianan sog toginopon og moloikat
nog Mikpongon mangka poktalu'
nog, "Ika, Jusep, og pangkat a ni
Dabid, na' a mogalangalang mog-
duoy dia ni Maria. Po' sa'an ion
migbogat po' bianan sog Bolakat nog
Mikpongon.
21 Mogbata' ion nog glaki bu in-
golanoy mu ion nog Isus po' toban-
gon non og pigotowanan non tidu
sog dusaanan nilan."
22 Og glam nog bianbian koni, ion
non og kotumanan nog tinalu' kitu'

* **1:16 1:16** Og Kristu koni og Ginirik. Og ma'ana non og Pipangoy nog Mikpongon Mogdatu' dini sog dunya.

nog Mikpongon bianan sog polomolatas nog talu' non nog si Isaya nog,
23 "Ongon og sala kotow dolaga
nog da' sibon kotuyok, mogbodos
mangka pogbata' nog glaki. Og
bata' non koyon ingolanan nog
Emanuel."† Somo' ita da, og
Mikpongon dia na nita.
24 Dangan mitanud si Jusep, in-
unut non og tinalu' nog moloikat
kitu' nog Mikpongon dianon. Dadi,
pigduoy non si Maria.
25 Tibua, da' non tuyokoy si
Maria taman da da' non bota'oy og
bata' non koyon nog glaki. Dadi,
iningolanan non og bata' koyon nog
Isus.

2

Kodatong nog polomitunanan tidu sog silangan

1 Dangan binata' si Isus ditu' sog
Betlehem nog sakup nog probinsia
nog Judia sog masa nog kopogdatu'
ni Datu' Herod, miobonobon golot
non, ongon og polomitunanan nog
miktidu sog silangan nog minangoy
sog Jerusalem.
2 Dangan minatong ilan ditu',
miksak ilan sog gotowanan nog,
"Ain noma og bata' kitu' nog sa'an
ion binata' po' mogdatu' sog bansa
Hudyu? Po' mitongow nami ditu'
sog silangan og bitun non. Sa'an
minangoy ami dini po' mangoy ami
sumalam dianon."
3 Dangan midongog ni Datu'
Herod og talu' nilan koyon, misusa
ion tokodoy dun. Bu kona' non
tibua, suga'id non, asta og glam nog
gotowanan sog Jerusalem.
4 Dadi, pilumpuk non og glam
nog mokokotas nog bolianan bu
og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu mangka non sakoy di-
anilan nog, "Ain doda' dapit bota'oy
og Kristu?"
5 Tinumabal ilan nog, "Sog Betle-
hem og sakup nog Judia. Kisunan
nami ini po' ion non ini og sinu-
lat nog polomolatas nog talu' nog
Mikpongon nog si Mika,
6 'Ika, Betlehem, dia sog bonua
nog Judia, ika og motas sog glam non
po' dianika poktidu og Kounutan
nog mogipat nog pigotowan ku nog
bansa Israel.' "*
7 Dadi, tinugun ni Herod og
polomitunanan kitu' nog ilanilan da.
Bu mitantu non tokodoy dianilan og
tang nog kotongow nilan nog bitun
kitu'.
8 Tubus nitu', dinondag non ilan
mangoy ditu' sog Betlehem. Bu
tinolu'an non ilan nog, "Panow amu,
mangka niu ponontong nog mahatul
og bata' kitu'. Bu bila motongow niu
na ion, posun niu dianakon bagun
da akon si'oy, mokangoy u dosop
sumalam dianon."
9 Pu'un midongog nilan og talu'
nog datu' koyon, miglandan ilan sog
gongayan nilan. Bu og bitun kitu'
nog mitongow nilan sog silangan,
miguna dianilan bu ditu' mikpoton-
dong sog bonua kitu' nog binota'an
dia sog bata' koyon.
10 Dangan mitongow nilan og
bitun kitu', landu' na og da'da'an
nilan dun.
11 Dangan minatong ilan sog baloy
koyon, sinumolod ilan bu mitongow
nilan og bata' bu og gina' non nog
si Maria. Dadi, mikponginglu'ud
mangka ilan salam sog bata' koyon
bu pingukad nilan og golota' kitu'
nog inoit nilan bu uokiloy sog bata'
koyon og bulawan, bu og ginis nog
komangyan nog landu' kologan, bu
og mira.
12 Dadi, dangan minuli' ilan na,
pigondi'an ilan nog Mikpongon
bianan sog toginopon nog di' ilan
na mian ditu' ni Herod. Dadi, dia
ilan minian sog len dalan posungu'
sog bonua nilan.

Og kopolaguy nilan posungu' sog bonua nog Ihiptu

† **1:23 1:23** Isaya 7:14 * **2:6 2:6** Mika 5:2

13 Dangan minuli' na og polomitunanan kitu', og moloikat nog
Mikpongon mikpotongow dia ni
Jusep bianan sog toginopon bu mik-
talu' nog, “Pogbuat a. Oit mu mo-
laguy og bata' koyon ilan nog gina'
non ditu' sog Ihiptu. Taman da di'
u ika dondagon mawa', ditu' amu
pa pogonongonong. Po' si Herod
pokponontongon non og bata' koyon
po' bunu'on non.”
14 Dadi, sog sododu'un og gobi
koyon, migbuat mogdayun si Jusep
mangka non oitoy og bata' koyon
ilan nog gina' non ditu' sog Ihiptu.
15 Bu ditu' ilan migonong asta mi-
natoy si Herod. Bianan sog ma' nion
koyon, mituman og tinalu' kitu' nog
Mikpongon bianan sog polomolatas
non nog, “Sinabi u og bata' u nog
mawa' na sog Ihiptu.”†
16 Koni sop ni Herod, dangan
kisunan non nog da' pokokunut di-
anon og polomitunanan kitu', lino-
lingitan ion tokodoy dun. Dadi,
dinondag non momunu' og glam
nog gombata'anan nog kolokian tidu
sog kobota'oy dun asta sog dua' ton
og tinonan non ditu' sog Betlehem
bu asta sog glumibut nog bonua
koyon. Po' pigona'ona' non og tang
nog kotalu' nog polomitunanan kitu'
dun dianon nog kotongow nilan nog
bitun kitu'.
17 Dadi, og talu' kitu' bianan
dia sog polomolatas nog talu' nog
Mikpongon nog si Jerimaya mitu-
man nog,
18 “Midongog ditu' sog Rama og so-
gowanan bu og mikponglan-
gos po' piksogowan ni Rakel
og gombata'anan non bu
ondi' ion kopongomu'an
po' mitipot na pomatoy og
gombata'anan non.”‡

Og kopokpuli' nilan sog Nasaret

19 Dangan minatoy na si Herod,
mikpotongow nosop og moloikat
nog Mikpongon dia ni Jusep ditu' sog
Ihiptu bianan sog toginopon
20 bu poktalu' nog, “Jusep, pogbuat
a. Oit mu og bata' koyon ilan nog
gina' non mangka amu angoy sog
bonua nog Israel. Po' og gotow kitu'
nog moksipi munu' sog bata' koyon
minatoy na.”
21 Dadi, migbuat si Jusep mangka
non ilan pitangoy ditu' sog bonua
nog Israel.
22 Tibua, dangan kisunan ni Jusep
nog si Arkelaus og mikosukli sog
gama' non nog si Herod mogdatu'
sog Judia, miondok ion mangoy
mogonong ditu'. Po' pidonsama'
tumalu' dianon bianan sog togino-
pon. Sa'an itu' miglandan ion sog
probinsia nog Galili.
23 Bu ditu' ilan migonong sog koli-
wagan bonua nog Nasaret. Ion non
ini og kotumanan nog tinalu' nog
Mikpongon bianan sog polomolatas
non kobon nitu' nog, “Ingolanan ion
nog gotow Nasaret.”

3

Si Jan nog Polomunyag mik-tolipun momali

Mark 2:1-8, Luk 3:2-18, Jan 1:19-28

1 Minian og tinonan, ongon sala
kotow gotow polomali ngalan non
si Jan nog Polomunyag. Ditu' ion
mimali sog bonua kitu' nog mologon
pogonongan nog ditu' sog Judia.
2 Og pomali non ma' nini, “Poglila'
amu nog dusaanan niu po' mosom-
pol na og kopogdatu' nog Mikpon-
gon dianita.”
3 Si Jan, ion non ion og pigolong
nog polomolatas kitu' nog talu' nog
Mikpongon nog si Isaya,
“Ngon og moktawag sog bonua
kitu' nog mologon pogonon-
gan nog, ‘Simpan niu og
bianan nog Pogbaya' nog po-
sungu' matong bu pologdong
niu og dalan non.’ ”*

† **2:15 2:15** Hosea 11:1 ‡ **2:18 2:18** Jerimaya 31:15 * **3:3 3:3** Isaya 40:3. Somo' ita da, simpanon nilan pikilan nilan tumabuk dianon.

4 Si Jan, og ponopoton non og
bombul nog kamel nog inabol. Bu
bagos non og panit nog potubu'on.
Bu og pongonganon non og gapan
bu tonob.
5 Modakol og gotowanan nog mik-
pogangoy ditu' non nog mikpoktidu
sog Jerusalem bu sog gliwag nog
probinsia nog Judia bu sog bonu-
aanan nog mingigbid sog glawas nog
tubig nog Jurdan.
6 Mikpogangoy ilan moglila' nog
dusaanan nilan sog Mikpongon
mangka ilan pokpobunyag dia ni
Jan ditu' sog glawas nog tubig nog
Jurdan.

7 Tibua, dangan mitongow non
og modakol parasiuanan bu og
sadusiuanan mikpogangoy ditu' non
mokpobunyag, tinolu'an non ilan
nog, “Amu, og tupu'anan amu nog
mamak kitu' nog molala! Sima mik-
talu' dun dianiu nog mokopolaguy
amu sog posungu' koyon matong
nog polihala' nog Mikpongon?
8 Suga'id non, potongow niu nog
miktantu amu tumolikud sog dusa
niu bianan sog glangka niu.
9 Bu na' amu sumalig nog dangan
pa og pangkat amu ni Abraham nog
motabang amu na. Po' tolu'on ku
dianiu, bila tiboba'on nog Mikpon-
gon, minsan og batuanan koni mok-
timaluy nog pangkat ni Abraham.
10 Og bayu' nog kopongukum nog
Mikpongon omponongi' dia sog
kapa nog pitom na dia sog pun nog
kayu nog posungu' na ponoga'on.
Bu ain og kayu kitu' nog di' mog-
bunga nog molongas, ponoga'on
mangka tikpu'oy sog gapuy.”

11 Long sop ni Jan dun, “Akon,
bunyagan ku amu bianan sog tubig
ain moktantu tumolikud dia sog
dusa non. Tibua, ongon sala kotow
tumondug dianakon nog motas pa
tokodoy dianakon po' di' u tanan
patut minsan si'oy sagya kumeteng
nog pongyapak non. Ion og momun-
yag dianiu bianan sog Bolakat nog
Mikpongon bu og gapuy.

12 Po' og bayu' nog kopongukum
non pinonggi' dia sog gotow nog
minangoy mokpalid nog paloy non.
Ain og glinggas polenan non bu
togu'oy dia sog komalig. Tibua, ain
og pis doksulan non nog gapuy nog
ondi' ompalong somul non.”

Si Isus binunyagan ni Jan
Mark 1:9-11, Luk 3:21-22

13 Tubus nitu', ginumonat si Isus
sog Galili mangka angoy sog glawas
nog tubig nog Jurdan po' mokpobun-
yag dia ni Jan.
14 Tibua, ondi' bosia bunyagan
ni Jan. Ma' long non dun, “Akon
pa tanan og omba'is mokpobunyag
dianika, saka ika ma og mangoy
mokpobunyag dianakon?”

15 Tibua, tinabal ion ni Isus nog,
“Inang mu pa ion numun koni
bagun munut og glam nog glegan
nog Mikpongon.” Dadi, mioleg si
Jan.

16 Ampun midoksu' bunyagoy si
Isus, ginumawon ion sog tubig. Sog
sododu'un koyon, mibuka' og glan-
git bu mitongow non og Bolakat nog
Mikpongon mama' nog kolopati nog
posungu' tumona' bu mangka apun
dianon.
17 Bu ngon og talu' nog tidu sog
glangit nog mama' nini, “Koni og
bata' u nog kololaman ku. Kisu'atan
u tokodoy dianon.”

4

Og kopongyuba' ni Kindagow dia ni Isus
Mark 1:12-13, Luk 4:1-13

1 Tubus nitu', pinulu'an si Isus
nog Bolakat nog Mikpongon man-
goy ditu' sog bonua kitu' nog
mologon pogonongan bagun ion
pongyuba'an ni Kindagow.
2 Dangan mitubus si Isus
mokpuasa sog solod nog pat pulu'
gobi, migutom ion.

3 Tinua'an ion nog Polongyuba'
kitu' mangka poktalu' nog, “Bila mo-
tud nog Bata' a doda' nog Mikpon-
gon, dondag mu dow buan og batu-
anan koni nog moktimaluy pan.”
4 Tinumabal si Isus nog, “Sinulat
dia sog Kitab nog kona' sagya og
pan og kotubu'an nog gotow, suga'id
non, bianan sog glam nog talu' nog
tolu'on nog Mikpongon.”*
5 Tubus nitu', inoit ion ni
Kindagow ditu' sog Jerusalem
mangka non ion popunoy dia sog
kolowaan nog dibabow nog Baloy
nog Poktomuyan dia sog Mikpongon
mangka ion poktalu' nog,
6 “Bila motud nog Bata' a doda'
nog Mikpongon, okpu a! Po' sinulat
dia sog Kitab nog, ‘Og Mikpongon,
dondagon non og moloikatanan non
mogipat dianika. Bu toyakon nilan
ika bagun da minsan si'oy og botis
mu ondi' mosugat dia sog batu.’ ”†
7 Dadi, tinabal ion ni Isus nog,
“Sinulat dosop dia sog Kitab nog,
‘Sumboy di' mu sulayan og Mikpon-
gon nog ion og Diwata mu.’ ”‡
8 Tubus nitu', inoit nosop ni
Kindagow si Isus sog motas kitu'
tokodoy nog bulud mangka non po-
tongowoy dianon og glam nog pig-
dotu'an dini sog dunya bu og kolon-
gas non mangka poktalu' nog,
9 “Og glam nog mitongow mu koni
bogoyon ku dianika bila momba' a
mangka a tamuy dianakon.”
10 Dadi, tinolu'an ion ni Isus nog,
“Awa' a na dini, Kindagow! Po'
sinulat dia sog Kitab nog tamuy mu
og Mikpongon nog ion og Diwata mu
bu ion tibua og pokokunutoy mu.”
11 Dadi, ginonatan ion ni
Kindagow bu og moloikatanan nog
Mikpongon minangoy dion non
mangka nilan ion usiba'oy.

Miktolipun si Isus mogustal sog Galili
Mark 1:14-15, Luk 4:14-15

12 Dangan midongog ni Isus nog
kinolobusu si Jan nog Polomunyag,
mikpuli' ion sog Galili.
13 Minawa' ion sog Nasaret,
mangka angoy pogonong ditu' sog
Kapernaum, nog dia sog goksid nog
danow nog Galili nog bakas bonua
nilo' Sibulun ilan ni Naptali kobon
nitu'.
14 Ion non ion og kotumanan nog
tinalu' kitu' nog polomolatas nog
Mikpongon nog si Isaya nog,
15 “Og gotowanan sog bonua nog
Sibulun bu Naptali nog ditu'
dapit sog danow, bu sog dipag
nog tubig nog Jurdan, ditu'
sog Galili nog pigbonuaan nog
kona' Hudyu,
16 ilan og gotowanan koyon nog
migonong sog modolom. Miton-
gow nilan na og dolag nog motilak
tokodoy. Ilan koyon nog migonong
dia sog bonua nog pigboya'an nog
patoy, kisilowan ilan nog dolag.”§
17 Tidu sog kangoy ni Isus kitu' sog
Kapernaum, miktolipun ion momali
nog, “Poglila' amu na nog dusaanan
niu po' mosompol na og kopogdatu'
nog Mikpongon dianita.”

Og mikuna onggaton ni Isus nog sulanggu'anan non
Mark 1:16-20, Luk 5:1-11

18 Tubus nitu', sog solian ni Isus
mokpopongoksid sog danow nog
Galili koyon, mitongow non og dua'
kotow pogilug nog si Simun nog og
kodua' ngalan non si Piter bu og
kongudan non nog si Andriu. Solian
nilan monglaya sog danow koyon
po' og tolisoda' ilan.
19 Dangan mitongow ilan ni Isus,
tinolu'an non ilan nog, “Alung,
pogunut amu dianakon po' imungon
ku amu nog moktolisoda' nog go-
tow.”
20 Sododu'un ginonatan nilan og
glayaanan nilan koyon mangka ilan
pogunut dianon.

* **4:4** **4:4** Deuteronomy 8:3 † **4:6** **4:6** Salmu 91:11-12 ‡ **4:7** **4:7** Deuteronomy 6:16 § **4:16** **4:16** Isaya 9:1-2

21 Miglandan ilan. Bu sog solian
nilan ompanow, mikotongow ilan
nosop nog dua' kotow pogilug si
lo' Jems bu si Jan nog gombata' ni
Sebedi. Ilan bu og gama' nilan,
dion ilan sog bolangoy sanan nilan
momuna' nog pokot nilan. Inonggat
ilan ni Isus.
22 Sododu'un ginonatan nilan og
bolangoy nilan bu og gama' nilan
mangka ilan pogunut dia ni Isus.

Kiuli'an ni Isus ain og di'
mokokodag
Luk 6:17-19

23 Tubus nitu', miguliugan si
Isus sog gliwag nog Galili. Mik-
panad ion dia sog baloyanan nog
poglumpukan nog bansa Hudyu bu
pogustal nog Gomba'is nog Guk-
sugan pa'ali sog pigdotu'an nog
Mikpongon. Bu pikodag non og
glam nog di' mokokodag bu ain og
togo mosakit.
24 Og dongogan pa'ali dianon mip-
ulonag dia sog gliwag nog bonua nog
Siria. Bu pinitang nog gotowanan
ditu' non og glam nog togo mosakit
nog miglologinis og mokosakit ni-
lan, bu ain miglogaga tokodoy nog
mosakit, bu ain sinongonan nog
glatdiwataanan, bu ain og bobuy-
bobuyon, bu asta og dadayanan. Bu
og glam non koyon kiuli'an ni Isus.
25 Sabap dion, modakol og go-
towanan nog mikpogunut dianon,
mikpoktidu sog Galili, sog Dikapo-
lis*, sog Jerusalem, sog Judia, bu sog
dipag nog Jurdan.

5

Og pomali ni Isus sog gotowanan
sog bontud
Luk 6:20-23

1 Dadi, dangan mitongow ni Isus
og modakol nog gotowanan nog
migunut dianon, tinumukad ion
mika'an mangka ion ingkud. Pilo-
nian ion nog sulanggu'anan non
2 bu pionadan non ilan. Ma' long
non dun,
3 “Pipia ain og kisunan nilan nog
ngon pa og kulang nilan dia sog
kinodiwata, po' mikampu' ilan sog
pigdotu'an nog Mikpongon.
4 “Pipia ain lumangos po' pon-
gomu'an ilan da nog Mikpongon.
5 “Pipia ain molumbang po'
motabuk nilan da og pinasad nog
Mikpongon dianilan.
6 “Pipia ain mogapas nog kodulu-
san po' malap nilan da.
7 “Pipia ain molilolatoy po' kololo-
tan ilan nog Mikpongon.
8 “Pipia ain omba'is pikilan non,
po' motongow nilan og Mikpongon.
9 “Pipia ain og mogapas nog ko-
poglogomigus po' ingolanan ilan
nog gombata' nog Mikpongon.
10 “Pipia ain pikposokitan sabap
sog kopokokunut nilan dia sog ko-
dulusan po' mikampu' ilan dia sog
pigdotu'an nog Mikpongon.
11 “Pipia amu bila tompola'on
amu, bu pokposokitan amu, bu
ponolu'nolu'an amu nog mokolaton
nog ponolu'on nog di' motud sabap
sog kopokokunut niu dianakon.
12 Pogloliag amu bu pogda'da'
amu po' mosolag og sugda nog sin-
impan dianiu ditu' sog glangit. Po'
ma' nitu' dosop og kopokposakit
nilan nog polomolatasanan nog talu'
nog Mikpongon nog mikuna pa dia-
niu.”

Og masin bu og dolag
Mark 9:50, Luk 14:34-35

13 “Amu koyon, mama' amu nog
masin dia sog gotowanan sog dunya
koni. Tibua, bila molubas na
og nanam non, da'idun nododa'
og pondayan dun bagun masin pa
mokpuli'. Dadi, da'idun na og po-
tugyuan dun ual da sog pilakon na
bu pogdogyakdogyakon tibua nog
gotowanan.
14 “Bu mama' amu dosop nog tiow
nog gotowanan dini sog dunya. Og
koliwagan bonua nog dia sog bontud
ondi' ombuni.

* **4:25 4:25** Og ma'ana nog Dikapolis koni, sopulu' og koliwagan bonuaanan.

15 Bu da'idun sop gotow nog tumutud nog sulu' mangka non dugba'oy nog sibulan. Suga'id non, dia non nododa' botangoy sog motampal po' bagun da kodolagan og glam nilan dion sog dialom nog baloy koyon.
16 Domikian nog ma' nitu' amu dosop. Dadi, silow amu dia sog gotowanan, bagun nilan motongow og molongas nog kohinangan niu bu kosonglitan dun og Gama' niu ditu' sog glangit."

Og kotumanan nog Botad nog bansa Hudyu

17 "Na' amu momikil nog sa'an minangoy u dini sog dunya koni po' owa'on ku og Botad nog sinulat ni Muses bu og pomali nog polomolatasanan kitu' nog talu' nog Mikpongon kobon nitu'. Suga'id non, inangoy u tumanoy dianiu.
18 Tolu'on ku dianiu, solian nog ongon pa og glangit bu og glupa'an, ondi' sop kokulangan og Botad kitu' minsan mika'an si'oy taman da ondi' motuman og glam non koyon.
19 Dadi, simasima og ondi' mokokunut dun minsan si'oy long niu dun di' bololaga', bu ponadan non og dumaanan non nog ondi' dosop mokokunut nog dondagananan kitu', kingolanan ion nog ombaba' dia sog pigdotu'an nog Mikpongon. Tibua, ain og mikokunut sog dondagananan koni bu ponadan non dosop og dumaanan non mokokunut dun, kingolanan ion nog motas dia sog pigdotu'an nog Mikpongon.
20 Tolu'on ku dianiu, bog di' amu da modulus labi pa sog kodulus nog parasiuanan bu polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu, ondi' amu nododa' mokampu' dia sog pigdotu'an nog Mikpongon."

Og pomali pa'ali dia sog glolingit

21 "Donsama' niu na midongog nog og mokogulanganan ta kobon nitu' pimolian ilan nog, 'Na' amu momunu' po' simasima og momunu', ukumon ion.'
22 Tibua, tolu'on ku dianiu, nog simasima og sagya mokangit dia sog pakasi non, sumboy ukumon ion. Bu simasima og monompola' dia sog pakasi non dangon sog motas nog gukum nog bansa Hudyu. Bu simasima sop og moktalu' sog pakasi non nog, 'Da' gatag mu!' gomonsunoy mokangoy ion dia sog danow nog gapuy."
23 "Dadi, bila ditu' a sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon bu posungu' a muakil nog bogoy mu dianon, saka kilobotan mu nog ngon og duma mu nog miglolingit dianika,
24 na' mu pa sokali' uokilon og bogoy mu koyon. Suga'id non, bagak mu pa poguna mangka a angoy poglokopia dianon mangka mu na uakil og bogoy mu kitu' sog Mikpongon."
25 "Bu bila dangon ka nog pakasi mu, mangka non ika pitangoy sog gukum, dia amu pa sog dalan, poksolikuna a na moglokopia dianon. Po' bila di' mu ilingon ma' nitu', uokilon non ika dia sog gukum, bu og gukum sop muakil dianika dia sog pogbaya' sog kolobusuan, bu ion na og kumolobusu dianika.
26 Tolu'on ku dianika, nog bila mokolobusu a na, ondi' a na doda' mokoluas bog di' mu da koboyadan og glam nog kosola'an mu."

Og pomali sog ain momabal nog kona' non duoy

27 "Midongog niu dosop og pomali tidu sog kobon nitu' nog, 'Na' amu momabal nog kona' niu duoy.'
28 Numun koni tolu'on ku dianiu, nog simasima og glaki nog sagya tumontong dunut gimaan non dia sog glibun nog kona' non og duoy, og gotow koyon itungan na nog milawas non na og glibun koyon.
29 Dadi, bila sabap sog mata mu nog dapit sog glintu mokodusa a dun, golom nika na uning mangka mu pilak. Po' golom pa kowa'an ka nog sobola' mata, gaba' nog sigbuon

og tibuk nog glawas mu sog danow
nog gapuy.
30 Bu bila sabap sog komot mu
nog glintu mokodusa a dun, golom
nika na putuk mangka mu pilak.
Po' golom pa nog kowa'an ka nog
sobola' komot, gaba' nog mangoy og
tibuk nog glawas mu sog danow nog
gapuy."

Og pomali pa'ali sog kopogbolong
Matiu 19:9, Mark 10:11-12, Luk 16:18

31 "Pimali dosop kobon nitu' nog,
'Simasima og molong nog glibun
non, sumboy tumulun nog gitas nog
tanda' nog ilan kitu' migbolong na.'*
32 Tibua, tolu'on ku dianiu,
simasima og glaki nog molong nog
glibun non nog saka da' da bosia
koleg sog len glaki, mokodusa ion
dun. Po' sabap ditu', mimung
mokodusa dosop og glibun koyon
dun bila mokopoglaki ion sog
len glaki. Bu og glaki kitu' nog
mokopogduoy dianon mokodusa
dosop."

Og sumapa

33 "Midongog niu dosop nog og go-
towanan kitu' kobon nitu', pimolian
ilan nog bila sumapa ilan sumboy
ondi' nilan bolubaon, suga'id non,
tumanon nilan na doda' og sinopaan
nilan kitu' dia sog Mikpongon.
34 Tibua, tolu'on ku dianiu, nog na'
amu tokodoy moksapasapa. Na' niu
lobiton og glangit, po' ion non ion og
gingkudan datu' nog Mikpongon.
35 Otawaka na' niu dosop lobiton
og glupa'an, po' ion non ion og
guntulan nog botis non. Bu na' niu
dosop lobiton og koliwagan bonua
nog Jerusalem, po' ion non ion og
koliwagan bonua nog motas kitu'
nog Datu'.
36 Na' niu dosop lobiton og gulu
niu, po' og Mikpongon da og moto
mogbaya' bog pitomon non ta'
otawaka poputi'on non ta'.
37 Suga'id non, bila tumabal amu,
talu' niu tibua nog, o'o bila o'o. Bu
bila sop ondi', talu' niu nog ondi'.
Po' bila polobian niu, og pilabi niu
kitu' dia na miktidu ni Kindagow."

Og pomali pa'ali sog moksuli'suli'
Luk 6:29-30

38 "Midongog niu na og pomali
kobon nitu' nog bila mibuta og sala
kotow po' kingulanan nog pakasi
non, og mikongulan koyon dianon
sumboy butaon dosop. Bu domikian
dosop ma' nitu', bila mikolupu' ion
nog ngisi, sumboy ion si'oy lupu'an
dosop nog ngisi.
39 Tibua, tolu'on ku dianiu, nog
ain moginang koyon nog molaton
dianiu, na' niu na ontuan. Bila
dopi'on mulu' niu nog dapit sog
glintu, tan niu sop dianon og sobola'
mulu' niu.
40 Bu bila dangon amu nog gotow
mangka non amu oitoy sog gukum
bagun non malap og glogdoy niu,
na' niu na pogondi'an dianon malap
asta og sulagbon niu.
41 Bila ngon gotow tumogol dianiu
mokpitang nog pitangon non laga'
nog sala kilumitru, pitang niu pa og
pitangon non koyon asta sog dua'
kilumitru.
42 Bila ongon og gotow nog mon-
goni dianiu, bogoyoy niu ilan. Bu
bila ongon og gotow nog mogodam
nog balan niu, podam niu."

Kololat amu sog ain minanta dia-
niu
Luk 6:27-28,32-36, Matiu 7:12

43 "Midongog niu na og pomali
kobon nitu' nog sumboy mololat a
sog glokole mu bu kangit a sog banta
mu.
44 Tibua, tolu'on ku dianiu, nog
numun koni kololat amu sog ain
minanta dianiu bu pogyokinoy og
gotow nog ain mokposakit dianiu
45 bagun amu mimung nog gom-
bata'anan nog Gama' sog glangit.
Po' ondi' ion mogbigya'. Pisilowan
non nog gondow og gotowanan kitu'

* **5:31 5:31** Deuteronomy 24:1-4

nog mokoba'is otawaka og mokolaton. Bu pidupi'an non dosop og gotowanan kitu' nog midulus otawaka ain da' kodulus.
46 Bila mololat amu tibua dia sog ain milolat kitu' dianiu, na' amu mogdodama nog sugdaan amu nog Mikpongon. Po' minsan og polongabat kitu' nog buis nog polonglimbung, mololat da sog ain mololat kitu' dianilan.
47 Bu bila og golunon niu og glokoleanan niu tibua, og duma gotowanan si'oy ma' nitu' dosop og ginangon nilan. Po' minsan og gotowanan nog onda' poktamuy dia sog Mikpongon, mokopoginang ilan dosop ion dun.
48 Dadi, sumboy mohurup amu mama' nog Gama' niu sog glangit nog mihurup ion."

6

Og pomali pa'ali sog moginang nog modulus

1 Ma' long sop ni Isus, "Na' amu tokodoy moginang nog ginang niu dia sog kodulusan nog bagun tibua motongow nog gotowanan. Po' bila ma' nitu' og ginangon niu, da'idun na og sugda nog motabuk niu nog miktidu sog Gama' niu sog glangit.
2 Dadi, bila mogbogoy amu dia sog miskinan, na' niu pulonagon dia sog kodokolan nog gotow nog mama' nog poginangon nog gotowanan koyon nog mokpopotongow ilan tibua dia sog baloyanan nog poglumpukan nog bansa Hudyu bu dia dosop sog kosompagan nog gotowanan bagun ilan pogdongya'an nog gotowanan dun. Tolu'on ku dianiu nog mitabuk nilan na og glam nog sugda nilan.
3 Tibua, bila mogbogoy amu sog miskinan, na' niu tokodoy posunon minsan dia sog duma, minsan si'oy og pakasibata' niu
4 bagun da og bogoy niu koyon, da'idun mokosun dun lual da og Gama' niu sog glangit. Ion da og mokotongow nog ain ginang nog piglingod. Bu ion da sumugda dun dianiu."

Og pomali pa'ali sog kopogyakin Luk 11:2-4

5 Ma' long sop ni Isus, "Bu bila sop mogyakin amu, na' amu moglogiling dia sog gotowanan koyon nog mokpopotongow tibua. Loliagon ilan mindog mogyakin dia sog baloyanan nog poglumpukan nog bansa Hudyu bu dia sog kosompagan bagun ilan tibua motongow nog gotowanan. Tolu'on ku dianiu nog mitabuk nilan na og glam nog sugda nilan.
6 Tibua, bila mogyakin amu, solod amu sog dugu niu mangka amu pomintu' bu pogyakin dia sog Gama' niu nog ondi' motongow. Ion da og mokotongow nog ain ginang nog piglingod. Bu ion dosop og sumugda dun dianiu.
7 "Bu bila mogyakin amu, na' amu moglogiling sog gotowanan koyon nog da' poktamuy sog Mikpongon nog bila mogyakin ilan, ma' nog poktubodon bu pomulakmulakan nilan og gyakin nilan. Po' balu' nilan dun, sabap sog kodakol nog talu' nilan koyon, motabal og gyakin nilan dun.
8 Na' amu moglogiling dianilan po' og Gama' niu sog glangit, donsama' non na kisunan bog olo og kulang niu sog da' amu pa pongoni dianon.
9 Bu bila mogyakin amu, ma' nini
og tolu'on niu, 'Ama' nami sog
glangit, pogodaban og ngalan
mu po' mosigda a.
10 Bu saba' nami dun matong na dini og kopogdatu' mu. Bu og glegan mu motuman dini sog glupa'an mama' nog mituman ditu' sog glangit.
11 Bogoyoy mu ami nog ponganon nami gondow koni.
12 Bu ompunoy mu na og dusaanan nami po' ami si'oy, inompunan nami na ain og mikosala' dianami.
13 Bu na' mu ami potiangon koyuba'an, suga'id non, ipat mu ami sog baya' ni Kindagow.'
14 "Bila ompunan niu og gotow nog mikosala' dianiu, og Gama'

niu si'oy sog glangit, ompunan non
dosop amu.
15 Tibua, bila ondi' niu ompunan
og sala' nilan dianiu, amu si'oy, og
dusaanan niu ondi' dosop ompunan
nog Gama' niu sog glangit."

Og pomali pa'ali sog kopokpuasa

16 Ma' long sop ni Isus, "Bila
mokpuasa amu, na' niu potongowon
sog glangkalangka niu nog misusa
amu mama' nog gotowanan kitu'
nog mokpopotongow tibua. Ilan
koyon, sopon nilan og bayu'bayu'
nilan bagun ilan kilolaan nog
mikpuasa ilan doda'. Tolu'on ku
dianiu, nog mitabuk nilan na og
sugda nilan.
17 Tibua, bila mokpuasa amu,
pongula'up amu mangka amu po-
nundoy
18 bagun ondi' kosunan nog len
gotow nog mikpuasa amu. Bu
solabuk da og mokosun dun, ion
og Gama' niu sog glangit nog ondi'
niu motongow. Ion og mokotongow
nog ginang koyon nog piglingod, og
sumugda dun dianiu."

Og daya ditu' sog glangit
Luk 12:33-34

19 Ma' long sop ni Isus, "Na' amu
mogomud nog daya niu dini sog
dunya po' kokoton da nog gangnay,
bu moglogang da, bu modakow da
nog polonakow.
20 Suga'id non, pogomud amu nog
daya niu ditu' sog glangit po' ditu'
ondi' mokokut nog gangnay, bu di'
moglogang, bu da'idun na monakow
dun.
21 Po' minsan ain og daya niu, ditu'
dosop og pomikilan niu."

Og sulu' dia sog glawas nog gotow
Luk 11:34-36

22 Ma' long sop ni Isus dun, "Og
mata niu mama' da nog sulu' nog
glawas niu. Dadi, bila og mata niu
da'idun og gla'at non, og tibuk nog
glawas niu kodolagan.
23 Tibua, bila migla'at og mata niu,
og tibuk nog glawas niu molokop
nog modolom. Dadi, bila ma' nitu'
og dolag koyon dianiu modolom da,
landu' doda' kodolom."

Tigbung niu pikilan niu dia sog Mikpongon
Luk 16:13

24 Ma' long ni Isus dun, "Ondi'
nododa' mogusoy og gotow nog dua'
buk og kounutan non. Po' bila
ma' nitu', mimung nog pokongitan
non og sala kotow mangka non
kololamoy og sala kotow. Otawaka,
mokokunut sog sala kotow mangka
pongantu sog sala kotow. Ondi' mo-
gusoy nog tigbungon niu og pikilan
niu dia sog Mikpongon bu tigbungoy
dosop dia sog pilak."

Salig amu sog Mikpongon
Luk 12:22-31

25 Ma' long sop ni Isus dun, "Dadi,
tolu'on ku dianiu, nog na' amu mo-
susa pa'ali sog kotubu' niu bog olo
og ponganon niu bu og ginumon
niu, bu pa'ali sog glawas niu bog
olo og koponapot niu. Kona' ta'
nog og kotubu' bololaga' pa dia sog
ponganon bu og glawas bololaga' pa
sog ponopoton?
26 Tontong niu polo'ma og
manukmanukanan koyon nog
mokponglayug sog gawang. Di' ilan
tanan momula otawaka gumani. Bu
da'idun tanan og pogomudan nilan
nog pongonganon nilan. Tibua, ma'
nitu' si'oy, da' ilan da potiangoy
nog Gama' niu sog glangit. Suga'id
non, pino'uban non potanan ilan.
Kona' ta' buan nog bololaga' amu
pa tokodoy dianilan?
27 Po' sima buan dianiu nog
bianan sog susaan non, kosukpatan
non og kopayat nog kotubu' non?
28 "Bu iduma mosusa amu ma
buan nog koponapot niu? Tontong
niu polo'ma og kotubu' nog bulak-
bulakanan. Da' ilan tanan ponukat
otawaka pongabol nog bagun ilan
mokopoglogdoy.
29 Tibua, tolu'on ku dianiu, nog
minsan si Datu' Solomon kobon
nitu' nog doyahan tokodoy, da' pa
sibon pokoponapot nog mokolongas

nog ma' nog bayu'bayu' nog bulak-
bulakanan koyon solabuk si'oy.
30 Bila ma' nitu' ma og ginandun
nog Mikpongon og koponapot non
dia sog sigbotanan nog motongow ta
numun koni nog saka, mogboloma'
imungon nog tagun, amu pota' gidoy
og polukason non nog da'idun og
ponopoton niu? Kulang doda' og
salig niu.
31 Dadi, na' amu mosusa bog olo
og kokan niu bu kinum niu, otawaka
koponapot niu.
32 Po' koyon og pigopasan nog
gotowanan koyon nog da' poktamuy
dia sog Mikpongon. Bu og Gama'
niu sog glangit, kosunan non nog
og glam nini sumboy ngon nododa'
dianiu dun.
33 Suga'id non, pogopasoy niu
poguna og kopogdatu' nog Mikpon-
gon dianiu bu og kodulusan non, po'
og glam nini pono'uban non da amu
dun.
34 Po' gondow gondow ngon
susaan niu. Giap nog gondow ngon
dili susaan nog gondow koyon. Dadi,
na' amu mosusa bog olo og matong
boloma' po' len da og susaan sog
gondow koyon."

7

Na' amu mongukum nog pakasi niu
Luk 6:37-38,41-42

1 Ma' long ni Isus, "Na' amu
mongukum nog pakasi niu bagun
amu ondi' dosop ukumon nog
Mikpongon.
2 Po' bianan sog kopongukum niu
dianilan ma' nitu' dosop og kouku-
man dianiu. Po' og galan nog gomi-
ton niu dia sog pakasi niu, ma' nitu'
dosop og gomiton nog Mikpongon
nog galan non dianiu.
3 "Iduma sokali' motongow niu
og puling ma nog duma niu nog
gahatgahat tanan kotongow, saka
potiangon niu ma og puling nog
migbolabag dia sog dili mata niu nog
ma' nog glolosan kosolag?
4 Olo ma mogandun kotalu' niu
dia sog pakasi niu nog, 'Takun dow,
owa'on ta og puling mu,' saka ngon
og puling niu nog ma' nog glolosan
kosolag migbolabag dia sog dili mata
niu?
5 Mokpopotongow amu doda'
tibua! Awa' niu poguna og glolosan
koyon nog migbolabag dia sog dili
mata niu, bagun niu motongow
mahatul bu mawa' niu og bata'bata'
puling sog mata nog pakasi niu.
6 "Og mosigda nog balan nog tidu
sog Mikpongon, na' niu bogoyon dia
sog gotowanan koyon nog mokola-
ton botad non. Po' gomonsunoy
mama' ilan nog gayam nog puli'on
nilan amu gumupas. Og gustalan
niu koyon bololaga' tokodoy ma' nog
mutia'. Dadi, na' niu tikpu'on dia
sog babuyanan po' poglogekon nilan
tibua nog da' ma'ana non."

Pongoni amu dia sog Mikpongon bagun amu kobogayan
Luk 6:31, 11:9-13

7 Ma' long sop ni Isus dun, "Pon-
goni amu po' bogayan amu. Ponon-
tong amu po' motongow niu. Bu
pokibuka' amu po' og bongawan
buka'on da dianiu.
8 Po' simasima og mongoni,
mokotabuk. Bu simasima og
monontong, mokotongow. Bu
simasima sop og mokibuka', og
bongawan buka'on dianon.
9 Po' ngon ta' og gotow dianiu nog
bila mongoni og bata' non nog pan,
tulunan non nog batu?
10 Otawaka bila mongoni ion nog
soda', bogayan niu ta' ion nog ma-
mak? Ondi', le!
11 Po' amu, moto amu tanan mog-
bogoy nog ain molongas dia sog
gombata' niu nog saka bolodusaon
amu. Labi na og Gama' niu sog glan-
git mogbogoy nododa' nog molongas
sog ain og mingoni kitu' dianon.
12 Dadi, sog glam non, inang niu
sog pakasi niu ain kolegan niu kitu'
nog inangon non dianiu. Po' mit-
igbung na dini og Dan Botad kitu'
bu og pimali nog polomolatasanan

kitu' nog talu' nog Mikpongon kobon nitu'."

Og moliwag bu mosikut nog bongawan
Luk 13:24

13 Ma' long sop ni Isus dun, "Bian amu sog mosikut nog bongawan nog posungu' sog kotubu' nog da' kopus non. Po' og bongawan nog posungu' sog gla'at, moliwag bu molomu bianan. Bu modakol og mokpomian dun.
14 Tibua, mosikut og bongawan bu mologon og dalan posungu' sog kotubu' nog da' kopus non. Bu mika'an da og mokotongow dun."

Og kayu kilolaan dia sog bunga non
Luk 6:43-44, Matiu 12:34-35

15 Ma' long sop ni Isus dun, "Pongmohilat amu nog polomolatasanan koyon nog di' motud. Tumua' ilan dion niu ompatong ma' nog bilibili. Tibua, og dialom pikilan nilan kondokondok mama' nog glimong.
16 Kilolaan niu ilan bianan sog kohinangan nilan. Po' og bunga nog paras ondi' mupu' dia sog totulug. Bu og bunga nog igera ondi' mupu' dia sog bonganga.
17 Domikian dosop ma' nitu', og kayu nog da' mosakit non, molongas sop og bunga non. Tibua, og kayu nog togo mosakit, molaton sop og bunga non.
18 Og kayu nog da' mosakit non, ondi' na doda' mogbunga nog molaton. Bu og molaton nog kayu ondi' na doda' mogbunga nog mokolongas.
19 Ain og kayu kitu' nog di' mogbunga nog molongas, ponoga'on mangka tikpu'oy sog gapuy.
20 Dadi, tolu'on ku dianiu, nog og gotowanan koyon, kilolaan niu na doda' ilan bianan sog kohinangan nilan."

Og tantu sulanggu'anan ni Isus
Luk 13:25-27

21 Ma' long sop ni Isus dun, "Kona' og glam nog moksabi dianakon nog akon og kounutan non, nog mokampu' sog pigdotu'an nog Mikpongon. Suga'id non, ain da og mikokunut kitu' nog glegan nog Gama' u ditu' sog glangit.
22 Bu tolu'on ku dianiu, nog ongon gondow matong nog modakol og gotowanan nog moksabi dianakon nog, 'Kounutan! Kounutan! Mimitua ami, bu mimugow ami nog glatdiwataanan bianan sog ngalan mu, bu modakol pa og miinang nami nog kosobu'sobu'!'
23 Tibua, tolu'an ku ilan nog, 'Di' u amu kilolaan. Suga'id non, pokpolayu' amu dianakon, amu koyon nog mokolaton og kohinangan non.' "

Og dua' kotow polongimung nog baloy
Luk 6:47-49

24 Ma' long sop ni Isus dun, "Dadi, simasima og mikodongog nog talu' u koni mangka ion pokokunut dun, mama' ion nog gotow kitu' nog moto momikil nog dia non pinasok og baloy non sog dolonitan.
25 Dangan migdupi' bonua mangka pogba' bu inoyupan nog molandos nog galu', og baloy non koyon da' da kobuksak po' ompagon og piingkudan non nog baloy non koyon.
26 Tibua, simasima og mikodongog nog talu' u koni nog saka onda' non unutoy, mama' ion nog gotow kitu' nog gumowon. Sokali' non pinasok og baloy non sog pontadan.
27 Dangan migdupi' bonua mangka pogba', bu inoyupan nog molandos nog galu', mibuksak og baloy non koyon bu kologlag."

28 Dangan midoksu' ni Isus tolu'oy og glam non koyon, kisobu'an tokodoy og gotowanan nog kopokpanad non koyon.
29 Po' og kopokpanad non, ion og togo baya'. Ondi' mama' nog polopanadanan koyon nog botad nog bansa Hudyu.

8

Kiuli'an ni Isus og gotow nog gipulon
Mark 1:40-45, Luk 5:12-16

1 Dinumiksun si Isus tidu sog bontud koyon. Dangan minatong sog
dotagan, modakol og gotowanan nog
mikpogunut dianon.
2 Bu ngon og sala kotow gipulon
nog mikpolani dianon mangka in-
glu'ud sog sungu'an non bu poktalu'
nog, “Polopanad, somo' moleg a da,
ompokodag mu akon.”
3 Dadi, dinoponan ion ni Isus
mangka poktalu' nog, “Moleg u da
le. Kuli'an ka na!” Bu sododu'un
miawa' og mosakit nog gotow koyon.
4 Tubus nion, tinolu'an non og go-
tow koyon nog, “Na' mu ini tokodoy
posunon minsan sima. Suga'id non,
angoy mu potongow og glawas mu
ditu' sog bolian mangka a pomalas
ma' nog dinondag ni Muses kitu'
kobon nitu' po' bagun nilan ko-
toksi'an.”

Og kopongandol nog kounutan nog sundaluanan
Luk 7:1-10

5 Dangan minatong si Isus sog
koliwagan bonua nog Kapernaum,
linumpak ion nog kounutan nog
sundaluanan mangka pokitabang
dianon nog,
6 “Kounutan, og dodondagon ku
ondi' mokodag bu ondi' tanan moko-
poglilow ditu' sog baloy. Misinsa
tokodoy nog mosakit non.”
7 Tinabal ion ni Isus nog, “O'o,
ongoyon ku da ion pokodagoy.”
8 Tibua, tinumabal og kounutan
nog sundaluanan koyon nog,
“Kounutan, kona' u patut mokpo-
dangan dianika sog baloy u. Suga'id
non, talu' mu tibua nog kumodag
na og dodondagon ku kitu', po'
kumodag na dun.
9 Po' akon si'oy, ngon dosop og
kounutan nog mogbaya' dianakon.
Bu ongon dosop og sundaluanan
nog bila dondagon ku ompanow,
mokokunut da dianakon. Bu bila
sop dondagon ku mokpolani di-
anakon, mokokunut ilan dosop. Bu
bila dondagon ku og sosugu'on ku
nog moginang nog ain kolegan ku,
inangon non dosop.”
10 Dangan midongog ni Isus og
tinalu' nog gotow koyon, kisobu'an
ion dun nog boya'an tinolu'an
non og gotowanan koyon nog mik-
pogunut dianon nog, “Totu da, da' u
pa sibon pokolumpak nog gotow nog
ma' nini kopagon og kopongandol
non, minsan si'oy sog bansa Israel.
11 Tolu'on ku dianiu, nog modakol
og gotowanan nog mokpoktidu sog
silangan sindopan madap ilan ku-
man dia ni lo' Abraham, si Isak,
bu si Jakub sog pigdotu'an ditu' sog
glangit.
12 Tibua, og gotowanan kitu' nog
mokampu' bosia sog pigdotu'an
nog Mikpongon, tikpu'on ilan sog
glowasan ditu' sog kodoloman. Bu
ditu' ilan poglulad bu mongolongot
og ngisianan nilan.”
13 Tubus nion, miktalu' si Isus sog
kounutan nog sundaluanan koyon
nog, “Uli' a na. Po' motuman da di-
anika og tud mu koyon.” Bu og tang
koyon kiuli'an doda' og dodondagon
non kitu'.

Modakol og di' mokokodag nog kiuli'an ni Isus
Mark 1:29-34, Luk 4:38-41

14 Tubus nitu', minangoy si Isus
sog baloy ni Piter. Dangan sinu-
molod ion, mitongow non og ponu-
gangan ni Piter nog glibun nog pog-
bolilid po' mipanas.
15 Dadi, dinoponan ni Isus og ko-
mot non bu kiowasan ion. Dadi,
migbuat ion mangka non tologadoy
si Isus.
16 Dangan sinumindop na gon-
dow, modakol og gotowanan nog
pinosopan nog glatdiwataanan nog
pingoit ditu' non. Pimugow non
og glatdiwataanan kitu' bianan sog
talu' non. Bu og glam nog ondi'
mokokodag koyon dion kiuli'an non.
17 Ion non ini og kotumanan nog
tinalu' kitu' nog polomolatas nog

talu' nog Mikpongon nog si Isaya
kobon nitu' nog, “Kiuli'an non ita
mangka non owa'oy og mokosaki-
tanan ta.”*

Og kobianbianan nog gotow ain mokokunut dia ni Isus
Luk 9:57-62

18 Dangan mitongow ni Isus
nog modakol og gotowanan nog
miglibut dianon, tinolu'an non
og sulanggu'anan non koyon nog,
“Tumolipag ita ditu' sog dipag nog
danow koni.”
19 Sog da' ilan pa gonat, mikpolani
dianon og polopanad nog botad nog
bansa Hudyu mangka poktalu' nog,
“Kounutan, mogunut u dianika min-
san ain ka angoy.”
20 Tinumabal si Isus nog, “Og
tinggalung togo pogonongan, bu og
manukmanuk togo salag. Tibua, og
Binata' sog Kilawan, da'idun tanan
og dolopa'an non.”
21 Og sala kotow sop nog su-
langgu' non miktalu' dianon nog,
“Kounutan, ondi' u pa mokodunut
dianika po' lobongon ku pa poguna
og gama' u.”
22 Tinabal ion ni Isus nog,
“Pogunut a dianakon. Potiang nika
na ain og di' bololaga' dianilan og
pigdotu'an nog Mikpongon nog ilan
dona og lumobong nog bangkoy
nilan.”

Pilota' ni Isus og goyup
Mark 4:35-41, Luk 8:22-25

23 Tubus nitu', sinumakoy si Isus
ilan nog sulanggu'anan non koyon
dia sog bolangoy mangka ilan tulak.
24 Gomonsunoy pa, tinumokow
moglogoyup nog landu' na kolandos
dia sog danow koyon boya'an nog
kisigoban nog nabok og bolangoy
nilan koyon. Tibua, si Isus poktulug.
25 Dadi, inangoy ion tonudoy
nog sulanggu'anan non koyon,
“Kounutan, tabang! Mogla'at ita!”
26 Tubus nitu', tinolu'an non ilan
nog, “Iduma kondokan amu ma?
Kulang doda' og kopongandol niu!”
Mangka ion pogbuat bu polota'oy
og galu' koyon bu og nabok nog
mokoluksang. Sododu'un tinumodo'
tokodoy og danow koyon.
27 Kisobu'an tokodoy og su-
langgu'anan non koyon mangka ilan
poktalu' nog, “Sima gidoy og gotow
koni nog minsan si'oy og galu' bu og
nabok mogbilang ma dianon!”

Kiuli'an ni Isus og dua' kotow nog tinosopannog glatdiwataanan
Mark 5:1-20, Luk 8:26-39

28 Sokali' ilan dinumonggu' ditu'
sog dipag nog danow koyon sog
bonua nog ngalan non Gadari-
nis. Linumpak ion nog dua' kotow
nog tinosopan nog glatdiwata nog
ditu' ilan miktidu sog kolobongan.
Bu kondokondok ilan tokodoy nog
boya'an nog da'idun tanan og moko-
bian sog dalan koyon.
29 Bu mikpoktalu' ilan nog
mosikad nog, “Olo og dunon
mu dianami, Ika og Bata' a nog
Mikpongon? Ongoyon mu ta' ami
posinsaoy nog saka da' pa datong og
tang non?”
30 Sog molayu'layu' nilan koyon,
ngon og panun nog babuy nog
pokponungkal.
31 Og glatdiwataanan koyon,
migbubut ilan dia ni Isus nog bila
bugowon non ilan, dia ilan sangon
sog babuyanan koyon.
32 Dadi, sinagda ilan ni Isus
mokpongluas. Bu mikpongluas ilan
tidu sog dua' kotow koyon mangka
ilan sangon sog babuyanan koyon.
Bu og panun nog babuy koyon,
mikponggobok ilan dumiksun
mangka pokpongokpu sog danow
koyon bu mitipot ilan pomogla'at.
33 Dangan mitongow nog polongi-
pat nog babuyanan koyon og ma'
nion koyon, mikponggobok ilan
mangka nilan poguksugoy ditu' sog
koliwagan bonua og glam nion bu
asta og kibianbianan nog dua' kotow
kitu' nog bakas tinosopan nog glatdi-
wataanan.

* **8:17 8:17** Isaya 53:4

34 Dadi, og glam nog gotowanan
ditu' sog koliwagan bonua kitu',
inangoy nilan lumpakoy si Isus bu
pigbubut nilan nog mawa' pa dion
sog bonua nilan koyon.

9

Og daday kiuli'an ni Isus
Mark 2:1-12, Luk 5:17-26

1 Dadi, sinumakoy si Isus sog
bolangoy mangka ion tolipag po-
sungu' ditu' sog dili bonua non.
2 Dangan minatong ditu', ngon
og daday nog inoyungan nog go-
towanan sog pigbolilidan non po-
sungu' ditu' ni Isus. Dangan miton-
gow non og kopongandol nilan di-
anon, tinolu'an non og daday koyon
nog, "Aki, poba'is mu og pikilan mu,
po' og dusaanan mu inompunan
na."
3 Dangan ion midongog nog duma
polopanadanan koyon nog botad
nog bansa Hudyu, migdialomi-
nawa ilan nog, "Og gotow koni
moglaka'laka' ma monalu' dia sog
Mikpongon!"
4 Tibua, kisunan ni Isus bog olo
og pomikilan nilan koyon. Dadi,
tinolu'an non ilan nog, "Iduma
molaton ma og pomikilan niu di-
anakon?
5 Ain gidoy og molomu tolu'on,
'Inompunan na og dusaanan mu,'
otawaka moktalu' nog, 'Pogbuat a
mangka a panow?'
6 Tibua, bagun niu kosunan, po-
tongowon ku dianiu nog og Binata'
sog Kilawan togo baya' mongampun
nog dusa nog gotowanan dini sog
glupa'an." Mangka non tolu'oy og
daday koyon nog, "Pogbuat a le.
Imud mu og pigbolilidan mu koyon
bu pitang mu muli'."
7 Dadi, migbuat doda' og gotow
koyon mangka ion uli'.
8 Dangan mitongow nog go-
towanan og ma' nion koyon, kion-
dokan ilan dun bu piksonglitan
nilan og Mikpongon dun nog ion
migbogoy nog baya' nog ma' nion
dia sog gotowanan.

Inonggat ni Isus si Matiu
Mark 2:13-17, Luk 5:27-32

9 Dangan miglandan si Isus, mi-
tongow non og gotow nog ngalan
non si Matiu pogingkud sog baloy-
baloy nog pokpongobatan non nog
buis. Tinolu'an ion ni Isus nog,
"Pogunut a le dianakon." Dadi,
migbuat ion mogdayun mangka
pogunut dia ni Isus.
10 Tubus nitu', si Isus bu og su-
langgu'anan non, migadap ilan ku-
man ditu' ni Matiu. Modakol og po-
longabatanan nog buis bu og bolo-
dusaon* nog minangoy ilan madap
kuman dia ni Isus bu sulanggu'anan
non.
11 Dangan mitongow nog parasi-
uanan og ma' nion koyon, sinakan
nilan og sulanggu'anan ni Isus nog,
"Iduma og polopanad niu koyon
mampu' ma kuman dia sog po-
longabatanan nog buis bu sog bolo-
dusaon?"
12 Dangan ion midongog ni Isus,
tinolu'an non ilan nog, "Og gotow
nog mokodag, da'idun na og balan
non nog polomulung. Tibua, og go-
tow nog di' mokodag, ngon kobalan
non dun.
13 Dadi, angoy niu pogonadoy bog
olo og ma'ana nog sinulat koni sog
Kitab nog, 'Og kolegan ku og molo-
lat amu gaba' nog pomalas niu di-
anakon.' "† Long sop ni Isus dun,
"Po' akon, kona' gangoy u dini man-
goy mongonggat sog ain mokpikil
nog midulus ilan na. Suga'id non,
inangoy u onggatoy ain og gotow
nog bolodusaon."

Og sak pa'ali sog mokpuasa
Mark 2:18-22, Luk 5:33-39

14 Tubus nitu', og sulanggu'anan
ni Jan nog Polomunyag minangoy
ditu' ni Isus mangka poksak nog,
"Ami bu og parasiuanan, mokpuasa

* **9:10** **9:10** Og pigolong koyon nog iningolanan og bolodusaon, og gotowanan kitu' nog long nog parasiuanan dun, sumboy ponumpilian po' da' pokokunut sog Botad nog bansa Hudyu. † **9:13** **9:13** Hosea 6:6

ami. Saka, og sulanggu'anan mu
ondi' ma?"
15 Tinabal ilan ni Isus nog, "Mo-
gusoy ta' gidoy nog og pongantim
mosusa nog kobon pa nog dion nilan
og koingon koyon? Ondi' na doda'.
Tibua, ngon da gondow non nog
bigdason dianilan og koingon koyon,
mangka ilan pa pokpuasa."‡

16 Long non sop dun, "Da'idun og
gotow nog bila monilob, gumabas
nog bogu ponopoton nog da' pa kolo'
mangka non tiloboy sog dan glog-
doy. Po' bila kumolo' og tilob non
koyon mogdungag lumiwag og bo-
gyang nog dan glogdoy non koyon.
17 Bu domikian dosop nog da'idun
og gotow nog tumagu' nog bogu
galak dia sog dan togu'an nog di'
lumagyat.§ Po' bila ma' nitu', om-
bogdak og togu'an koyon dun po'
ondi' na lumagyat. Dadi, mogla'at
og togu'an non koyon bu mogula' og
galak koyon. Og bogu galak sum-
boy dia na doda' togu'oy sog bogu
togu'an nog lumagyat po' bagun
og galak koyon ondi' mogasta bu
og togu'an non koyon ondi' dosop
mogla'at."

Kiuli'an og bata'libun bu og glibun nog tinumuyoksog glogdoy ni Isus
Mark 5:21-43, Luk 8:40-56

18 Solian pa ni Isus moktalu'
dia sog gotowanan koyon, ngon
og gotow dion og polongokbit nog
solabuk baloy nog poglumpukan
nog bansa Hudyu. Og gotow
koyon mikpolani dia ni Isus mangka
inglu'ud dia sog sungu'an non,
mangka ion poktalu' nog, "Og bata'
u nog glibun kotoktusoy non pa.
Tibua, amoyamoy dianika, angoy
mu pa ion doponoy bagun da mo-
tubu' mokpuli'."
19 Dadi, migbuat si Isus asta og
sulanggu'anan non koyon mangka
ilan pogunut dianon.
20 Sintak nilan ompanow, ngon og
glibun nog sinuma'ut dianilan. Og
glibun koyon piglodasan nog dugu'
sog solod nog sopulu' bu dua' ton.
Mikpolani ion dia sog tolikudan ni
Isus mangka non tuyokoy og sudung
nog glogdoy ni Isus.
21 Po' donsama' na migdialom pik-
ilan og glibun koyon nog, "Minsan
si'oy sagya motuyok u og glogdoy
non kuli'an u na dun."
22 Dadi, tinumolikud si Isus
mangka sungu' sog gotowanan bu
mitongow non og glibun koyon.
Dadi, tinolu'an non ion nog, "Ibun,
poba'is mu og pikilan mu, po' sabap
sog kopongandol mu kiuli'an ka."
Dadi, sododu'un kiuli'an doda' og
glibun koyon.
23 Dangan minatong ilan sog baloy
nog polongokbit kitu', sinumolod
ilan. Bu mitongow ni Isus og
polomansi'anan* bu og gotowanan
koyon dion mikponglangos ilan.
24 Dadi, tinolu'an non ilan nog,
"Pongawa' amu dini! Po' og bata'
koni onda' patoy, suga'id non, sagya
da ion mitulug."
Dadi, pigwanwan nilan si Isus
dun.
25 Tibua, dangan linumiu na og go-
towanan kitu', sinumolod si Isus sog
dugu nog binotangan nog bata'libun
koyon mangka non pogoidoy sog
komot bu og bata' koyon migbuat.
26 Og dongogan koni mipulonag
sog gliwag nog bonua koyon dion.

Kiuli'an ni Isus og dua' kotow buta

27 Dangan miglandan si Isus, on-
gon dua' kotow og buta nog mi-
gunut dianon kobon nilan moktalu'
nog mosikad nog, "Pangkat ni Apu'
Dabid! Kololatoy mu pa ami!"

‡ **9:15 9:15** Og koingon koyon si Isus. Bu ngon gondow nog mokawa' ion dianilan bianan sog kopatoy non. § **9:17 9:17** Og bansa Hudyu, og gomiton nilan nog togu'an galak og panit nog potubu'on. Og pononggi'an non koni pa'ali dia sog bogu pomali non bu og dan tud nog gotowanan kitu' ondi' pia poglongkiton mogunut. * **9:23 9:23** Og botad nilan, bila ngon og matoy dianilan, tumindan ilan nog gotow momansi' bu lumangos.

28 Dangan sinumolod na si Isus
sog baloy, og butaanan koyon,
mikpolani ilan dianon. Dadi,
sinakan non ilan, “Tumud amu ta'
da nog kuli'an ku amu?”
Tinumabal ilan nog, “O'o
Kounutan, tumud ami da!”
29 Dadi, tinuyok ni Isus og
mataanan nilan mangka ion pok-
talu' nog, “Motuman nion dianiu og
tinud niu koyon.”
30 Bu mikotongow ilan na mog-
dayun mangka non pigondi'oy
moguksug dianilan sog minsan
sima.
31 Tibua, miguliugan ilan sog gli-
wag nog bonua koyon mangka nilan
pulonagoy og guksugan koyon pa'ali
dianon.

Kiuli'an ni Isus og bod

32 Dangan ginumonat tibua og
bakas butaanan koyon, ongon sala
kotow og tinosopan nog glatdiwata
nog boya'an migbod tanan ion dun
nog pinitang ditu' ni Isus.
33 Midoksu' non bugowoy og glat-
diwata koyon, mikopoktalu' na og
bod koyon. Dadi, kisobu'an og
gotowanan koyon dun mangka ilan
poksitalu' nog, “Da' ita pa sibon
pokotongow nog ma' nini koni dini
sog bonua nog Israel!”
34 Tibua, miktalu' og parasiua-
nan koyon nog, “Sa'an nion ko-
pogboya'an non og glatdiwataanan
koyon po' og baya' non koyon dia
miktidu sog kounutan nog glatdi-
wataanan.”

Milolat si Isus sog gotowanan

35 Tubus nitu', miguliugan si Isus
sog glam nog bonuaanan koyon
dion. Mikpanad ion dia sog baloy-
anan nog poglumpukan nog bansa
Hudyu bu pogustal nog Gomba'is
nog Guksugan pa'ali sog pigdotu'an
nog Mikpongon. Bu pikodag non og
glam nog di' mokokodag bu ain togo
mosakit.
36 Solian non mogbantoy sog go-
towanan koyon nog modakol, nog
kilogonan ilan bu da'idun og ko-
gobokan nilan, mololat ion tokodoy
dianilan po' mama' ilan nog bilibil-
ianan kitu' nog da'idun og polongi-
pat dianilan.
37 Dadi, miktalu' ion dia sog su-
langgu'anan non koyon nog, “Moli-
wag og gonion, tibua, mika'an da og
polonggani.†
38 Dadi, pongoningoni amu dia
sog gapu' nog gonion koyon nog
mokpoit ion dumungag nog polong-
gani dia sog gonion non koyon.”

10

Og ginang nog sopulu' bu dua' sulanggu'anan non
Mark 3:13-19, Luk 6:12-16

1 Ngon gondow non, sinabi ni Isus
og sopulu' bu dua' sulanggu'anan
non moglumpuk dianon bu bino-
gayan non ilan nog baya' momugow
nog glatdiwataanan bu mokpokodag
nog ain og di' mokokodag bu ain
og togo mosakit nog minsan olo
mosokitoy dun.
2 Koni og ngalananan nog sopulu'
bu dua' kotow og sosugu'onanan
non. Og tigana' si Simun (og kodua'
ngalan non si Piter) bu og putupusod
non nog si Andriu, si Jems bu og
putupusod non nog si Jan, og gom-
bata' ilan ni Sebedi.
3 Si Pilip, si Bartolomi, si Tomas,
bu si Matiu nog og polongabat nog
buis, bu si Jems og bata' ni Alpius,
bu si Tadius.
4 Bu si Simun og ombolu' kitu'
tumindog nog salu bansa non, bu si
Judas Iskariot og miguakil kitu' dia
ni Isus sog gla'at.

Pipanow ni Isus og sopulu' bu dua' sulanggu'anan non
Mark 6:7-13, Luk 9:1-6

5 Og sopulu' bu dua' kotow koni pi-
panow ni Isus bu pimolian non ilan
nog, “Na' amu mangoy sog kona'

† **9:37 9:37** Og ma'ana non, og gonion koni, og gotowanan koyon nog da' pa tud. Og polonggani koni, ion non ion og gotowanan kitu' nog tinumud bu pogustal nog talu' nog Mikpongon.

bansa Hudyu otawaka sog bonua
nog Samaria.
6 Suga'id non, ditu' amu angoy sog
gotow Israel kitu' nog pinonggi' dia
sog bilibilianan kitu' nog mikpogbo-
long.
7 Og panow niu koyon, mangoy
amu mogustal nog, og kopogdatu'
nog Mikpongon mosompol na.
8 Bu pokodag niu ain og di'
mokokodag bu ain og gipulon, bu
potubu' niu puli' ain og minatoy,
bu pomugow niu og glatdiwataanan.
Mikalap amu nog baya' koyon dia
sog Mikpongon nog da' bayad dun.
Dadi, na' niu dosop poboyadon
og gotowanan kitu' nog kitobangan
niu.
9 Na' amu mogoit nog sin nog
minsan andun.
10 Na' amu mogoit nog togu'an nog
balanbalan, otawaka og gimolaan
niu, otawaka og pongyapak niu bu
tagad niu. Po' og gotow nog mogi-
nang, patut nododa' pokpotubu'on.
11 "Bila mokodopot amu sog koli-
wagan bonua otawaka sog gimbo-
layan, ponontong niu og gotow kitu'
nog pogodaban sog bonua koyon.
Bu solian dion amu, ditu' amu non
dukon.
12 Ampun sumolod amu, ma' nini
og talu' niu, 'Og kotikna' nog pikilan
mongon dianiu.'
13 Bila og gotowanan sog baloy
koyon patut tolu'an dun, monugu
dianilan og tinalu' niu koyon. Tibua,
bila ondi', muli' da dianiu.
14 Bila da'idun og tumolima' dia-
niu otawaka og mokinongog dianiu,
pokpasoy niu og glopug nog glupa'
nog minokot sog botis niu mangka
amu si'oy gonat sog baloy otawaka
sog bonua koyon.
15 Tolu'on ku dianiu, bila matong
og gondow nog polihala', labi pa
og posakit dia sog gotowanan koyon
nog di' tumolima' dianiu, gaba' nog
posakit dia sog gotowanan kitu' sog
bonua nog Sodom bu Gomora.

Og sosugu'on ni Isus mokobian nog posakit
Mark 13:9-13, Luk 21:12-17

16 "Poponowon ku amu nog
mama' nog bilibilianan nog mangoy
tumimbul dia sog glimonganan.
Dadi, sumboy molig amu mama' nog
mamak bu molumbang amu mama'
nog kolopati.
17 Pongmohilat amu dia sog go-
towanan po' pongukpa'an nilan
amu mangka nilan amu uokiloy dia
sog gukum bu pokposokitan amu dia
sog baloyanan nog poglumpukan
nog bansa Hudyu.
18 Sabap sog kopokokunut niu di-
anakon, oiton nilan amu dia sog
sungu'an nog gubernadoranan bu
sog kodotu'ananan. Bu bianan
sog kopoksumodia nilan dianiu,
mokopoguksug amu dianilan nog
Gomba'is nog Guksugan sog bansa
Hudyu bu asta sog kona' Hudyu.
19 Tibua, bila ukpa'an amu
mangka amu poksumodiaoy, na'
amu mosusa bog olo og tolu'on niu
otawaka olo og kotalu' niu dun. Po'
sog tang koyon bogayan amu da nog
kotoan bog olo og poktolu'on niu.
20 Po' og talu' koyon kona' niu
dili talu', suga'id non, og Bolakat
nog Mikpongon og mokpotalu' dun
dianiu.
21 "Sog tang koyon pobunu' nilan
na og putupusod nilan. Bu ma' nitu'
dosop og ginangon nog gama'anan
dia sog gombata'anan nilan. Bu og
gombata'anan si'oy, mokpongantu
ilan na sog mokogulanganan nilan
mangka nilan pobunu'.
22 Pokongitan amu nog glam nog
gotowanan sabap sog kopokokunut
niu dianakon. Tibua, simasima og
mokogaga asta sog doksu'an, mota-
bang ion.
23 Bila posokitan amu sog solabuk
bonua, polaguy amu sog len bonua.
Tolu'on ku dianiu, mangka niu si'oy
kulit pongongoyoy og bonua nog
Israel koyon, matong na og Binata'
sog Kilawan.
24 "Og pikponadan ondi' nododa'
motas dia sog mikpanad koyon di-

anon. Bu og sosoligan, ondi' non
dosop pogboya'an og kounutan non.
25 Pada na bila og pikponadan,
kilingan non og mikpanad koyon di-
anon. Bu domikian dosop ma' nitu'
og sosoligan nog kilingan non og
kounutan non. Bila iningolanan ma
nog Belsibul* og kounutan sog baloy,
labi na kingolanoy og gla'ayatanan
non nog molaton.

Sima og omba'is kondokan?
Luk 12:2-9

26 "Dadi, na' amu mondok sog
gotowanan po' da'idun og pigbuni
nog ondi' ompotongow. Bu da'idun
dosop og piglingod nog ondi' ko-
sunan.
27 Ain og tinalu' u kitu' dianiu nog
ita ita da, podongog niu na sog glam
nog gotowanan. Bu ain og inilom
u kitu' dianiu, pulonag niu na sog
kodokolan.
28 Na' amu mondok nog go-
towanan koyon nog glawas niu da
ombunu' nilan nog ondi' nilan om-
bunu' og glimukud niu. Suga'id
non, kondok amu dia sog moko-
pongula'at kitu' nog glawas bu asta
glimukud niu ditu' sog danow nog
gapuy.
29 Kona' ta' dua' buk og glok-
sayowanan solad sin da og golaga'
non? Tibua, da'idun og modogdag
dianilan bog kona' da og glegan nog
Gama' niu sog glangit.
30 Tibua, amu, minsan si'oy sagya
og binoluan nog buk niu, kosunan
nog Mikpongon bog andun dakol
non.
31 Dadi, na' amu mondok, po'
bololaga' amu pa tokodoy dia sog
gloksayowanan koyon.

32 "Simasima og moktalu' dia sog
gotowanan nog ion mikokunut di-
anakon, akon si'oy, tolu'on ku dosop
ditu' sog Gama' u sog glangit nog ion
og pigotowan ku.
33 Tibua, simasima og sonsingan
non akon dia sog sungu'an nog go-
towanan, sonsingan ku sop ion ditu'
sog Gama' u sog glangit.
34 "Na' amu momikil nog sa'an
minangoy u dini sog dunya po'
mokpitang u nog gomigus dia sog
gotowanan, suga'id non, og susian.
35 Po' sa'an minangoy u dini bagun
og gama' susion nog gombata'anan
nog kolokian, bu og gina' susion nog
gombata'anan nog kolibunanan, bu
og ponugangan nog glibun susion
nog mimonugangan dianon nog gli-
bun.
36 Og banta non og salu konglan-
gan non da.
37 Dadi, simasima og mololat dia
sog gina'ama' non nog labi pa sog
glolatan non dianakon, ondi' ion
patut ingolanan nog sulanggu' u.
Bu simasima og mololat dia sog
gombata'anan non nog labi pa dia
sog glolatan non dianakon, ondi'
ion dosop patut ingolanan nog su-
langgu' u.
38 Simasima og ondi' moleg
mokpisan nog kudus non† mangka
pogunut dianakon, ondi' ilan patut
ingolanan nog sulanggu' u.
39 Simasima og mogapas nog dili
kotubu' non, kobolongan da ion
dun. Tibua, simasima og lamig
non na bolongon og dili kotubu'
non sabap sog kopokokunut non
dianakon, kongonan ion dun.
40 "Simasima og tumolima' dia-
niu, tinolima' non dosop akon. Bu
simasima og tumolima' dianakon,
tinolima' non dosop og dinumondag
kitu' dianakon mangoy dini sog
dunya.
41 Simasima og tumolima' dia sog
polomolatas, nog sa'an tinolima'
non po' og polomolatas nog talu'
nog Mikpongon, mokalap ion nog
sugda nog bogoyon dia sog polo-
molatasanan. Bu simasima og tu-
molima' nog gotow nog midulus nog

* **10:25 10:25** Somo' ita da, og Belsibul koni, ion non ion si Kindagow. † **10:38 10:38** Og ma'ana nog talu' koyon nog pisanon non kudus non, minit motigdow kobianbianan non, di' nododa' lumota' mokokunut dia ni Isus.

sa'an tinolima' non po' og gotow
koyon midulus doda', mokotabuk
ion nog sugda nog bogoyon sog ain
midulus dia sog Mikpongon.
42 Simasima og mogbogoy nog
minsan sala saguk si'oy nog tubig
nog motigdow dia sog gotow nog
minsan andun kobaba' po' og gotow
koyon og sulanggu' u, tolu'on ku
dianiu, kobogayan nododa' ion nog
sugda."

11

Og sak ni Jan nog Polomunyag dia ni Isus
Luk 7:18-35

1 Dangan mitubus tibua ni Isus
pomolioy og sopulu' bu dua' su-
langgu'anan non koyon, miglan-
dan ion sog duma bonuaanan nog
molani dion po' mangoy ion mok-
panad bu mogustal.
2 Dangan midongog ni Jan nog
Polomunyag ditu' sog kolobusuan
og pa'ali sog piginang ni Kristu, di-
nondag non og duma sulanggu'anan
non mangoy moksak dianon nog,
3 "Ika nota' og pokpodotongon
kitu' nog mangoy dini nog moktidu
sog Mikpongon, otawaka mogbagad
ami pota' nog len?"
4 Tinabal ilan ni Isus nog,
"Pokpuli' amu ditu' ni Jan mangka
niu pogobitoy dianon og midongog
niu bu og mitongow niu.
5 Talu' niu dianon nog og bu-
taanan mikotongow na. Og da-
dayanan mikopanow na. Bu ain
og gipulon kiuli'an na. Bu og bon-
golanan mikodongog na. Bu og mi-
natoy mitubu' puli'. Bu ain og miski-
nan kisuksugan na nog Gomba'is
nog Guksugan.
6 Bu ain da' kitu' pogdua'dua' nog
pikilan non dianakon, popiaon na."
7 Dangan poglogonat na og su-
langgu'anan ni Jan, miktolipun si
Isus mogustal sog gotowanan pa'ali
dia ni Jan. Long non dun, "Dan-
gan minangoy amu ditu' ni Jan sog
bonua kitu' nog mologon pogonon-
gan, olo ma og pigdodomaan niu nog
motongow niu ditu'? Migdodama
amu ta' nog si Jan og gotow kitu' nog
moguya' og pomikilan non mama'
nog dawon nog timbolow nog dia-
dia kopalid bila oyupan nog galu'?
Ondi' le!
8 Bila ma' nitu' ondi' ma, olo ma
og pigdodomaan niu sog kangoy niu
kitu' ditu'? Og gotow ta' kitu' nog
omba'is og ponopoton non? Kona'
le! Po' og gotowanan koyon nog
minapot nog mokologan, dia ilan
migonong sog baloy nog datu'.
9 Olo doda' buan og inangoy niu
tontongoy ditu'? Og polomolatas
ta' nog talu' nog Mikpongon? O'o,
motud ion. Po' tolu'on ku dianiu,
og mitongow niu kitu' ditu' kona'
tibua og polomolatas nog talu' nog
Mikpongon, suga'id non, labi pa ion
ditu'.
10 Pa'ali dia ni Jan, ion og pigolong
kitu' nog sinulat dia sog Kitab nog,
'Ngon og sosugu'on ku nog punaon
ku dianika moksimpan nog bianan
mu.'*
11 "Tolu'on ku dianiu, og glam nog
binata' nog gotow sog dunya koni,
da'idun og motas pa dia ni Jan nog
Polomunyag. Tibua, og gotow kitu'
nog ombaba' sog glam non dia sog
pigdotu'an nog Mikpongon, motas
pa dia ni Jan.
12 Tidu sog kopoktolipun ni Jan
momali asta sog numun koni, og
kopogdatu' nog Mikpongon kobon
non mogidud bu pogogowon nog
gotowanan kitu' nog mokobolu'.
13 Og glam nog polomolatasanan
kitu' bu og Botad kitu' nog pilatas
ni Muses mikpodonsama' nog po-
sungu' kitu' matong asta tinumua' si
Jan.
14 Bila tudon niu itu', ion og pogo-
longon nilan kitu' nog si Iladya nog
mokpuli' kitu' dini.
15 Dadi, ain togo tolinga, sum-
boy pokinongogan non og piktalu' u
koni."

* **11:10 11:10** Malakai 3:1

16 Ma' long sop ni Isus dun,
"Ain gidoy koponongi' og go-
towanan numun koni? Olo gidoy
og kima'ma'an nilan? Mama'
ilan nog gombata'anan kitu' nog
miglumpuklumpuk dia sog tobu'an
nog moktotowagoy ilan nog,
17 'Miglami ami bosia saka ompok
amu mongigal. Linumangos ami
saka onda' amu ampu' moksogow.'
18 Dangan minangoy dini si Jan
nog Polomunyag, mikpuasa ion
bu da' ion poginum nog ombisa.
Tibua, mikpoktalu' og gotowanan
nog, 'Tinosopan ion nog glatdiwata.'
19 Bu dangan minangoy dini og
Binata' sog Kilawan, bu og piginang
non kuman bu moginum, mikpok-
talu' og gotowanan nog, 'Gibogon
bu pololangu ion, bu og pakasi-
bata'anan non og polongabatanan
nog buis bu og bolodusaon.' Og
kotoan nog Mikpongon kotoksi'an
da nog motud bianan sog piginang
non."

Kosusasusa og gotowanan nog polomungyas
Luk 10:13-15

20 Tubus nitu', miktolipun si Isus
mogbina' sog gotowanan kitu' nog
dia sog bonuaanan nog piginan-
gan non og kodokolan nog gingy-
ata'anan, po' da' ilan poglila' nog
dusaanan nilan.
21 Dadi, miktalu' ion nog, "Ko-
susasusa amu, og gotowanan sog
bonua nog Korasin bu sog bonua
nog Betsaida. Po' somo' og dakol
nog gingyata'anan kitu' nog ininang
u ditu' niu, dia u pa ininang sog
bonua nog Tair bu Sidon, miobon
ilan na bosia moglila' nog dusaanan
nilan bu ponapot nog saku mangka
ingkud dia sog gobuan.†
22 Tibua, tolu'on ku dianiu, bila
matong na og gondow nog poli-
hola'on nog Mikpongon og go-
towanan, labi pa og posakit dianiu
sog posakit dia sog gotowanan kitu'
sog bonua nog Tair bu Sidon.
23 Bu amu og gotowanan sog
Kapernaum, moleg amu si'oy om-
potas asta motingku' amu sog glan-
git, lobu'on amu da dia sog gapuy
kitu' nog ondi' ompalong. Po' somo'
ditu' miinang sog koliwagan bonua
nog Sodom og gingyata'anan kitu'
nog ininang u dianiu, og Sodom kitu'
dion pa bosia asta numun koni.
24 Tibua, tolu'on ku dianiu, bila
matong na og gondow nog poli-
hola'on nog Mikpongon og go-
towanan, labi pa og posakit dianiu
sog posakit dia sog gotowanan sog
bonua nog Sodom."

Pokpolani amu dianakon ain og milupug
Luk 10:21-22

25 Tubus nitu', migyakin si Isus
nog, "Ama', Ika og Pogbaya' sog
pigloban nog glangit bu glupa'an.
Mikposolamat u dianika po' linimod
mu og kohinangan kitu' dia sog
ain gotowanan nog sabutba'asa bu
pitongow mu dia sog gotowanan
kitu' nog kulang pa bosia og sabut
non.
26 O'o, Ama', ininang mu itu' po'
ma' nitu' og kosu'atan ka dun."

Tubus nitu', miktalu' nosop si Isus
dianilan nog,
27 "Og glam non inuakil na di-
anakon nog Gama' u. Da'idun og
mokokilala bog sima og Bata' lual
da og Gama'. Bu da'idun dosop og
mokokilala bog sima og Gama' lual
da og Bata' bu ain og kolegan nog
Bata' koyon potongowon dianon og
Gama' non.
28 "Angoy amu dini nakon, ain og
milupug bu kibogatan po' pulolion
ku amu.
29 Tabuk niu og pomali u
nog popisanon ku dianiu bu
poganad amu dianakon po' moto u
sumungod, bu ombaba' og bolotabat
u. Bu mokulali amu dun mahatul.
30 Po' og pomali u molomu unuton
bu ondi' amu da kobogatan dun."

† **11:21 11:21** Po' ma' nitu' og kopoglila' nilan nog dusaanan nilan.

12

Og sak pa'ali sog Gondow nog Pogulali
Mark 2:23-28, Luk 6:1-5

1 Ngon gondow non, og Gondow
nog Pogulali, minian si Isus bu og
sulanggu'anan non dia sog polayan.
Og sulanggu'anan non koyon min-
gotu' nog paloy mangka nilan pomo-
liasoy bu kanoy po' mogutom ilan.
2 Dadi, dangan mitongow ilan
nog parasiuanan koyon, miktalu'
ilan dia ni Isus nog, "Tontong
nika polo'ma og sulanggu'anan mu
koyon. Miginang ilan ma nog kona'
botad sog Gondow nog Pogulali."
3 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Da' niu ta' buan kobasta og sinulat
kitu' sog Kitab pa'ali sog gininang
ni Dabid kitu' kobon nitu' dangan
kigutoman ilan nog dumaanan non?
4 Sinumolod ion sog dialom nog
Baloy nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon bu kinuman ion nog
pan kitu' nog inuakil na dia sog
Mikpongon mangka non dosop po-
mogoyoy dun og dumaanan non.
Saka da'idun bosia og mokokan dun
lual da og bolianan po' ma' nitu'
og bonduan dia sog Botad.*
5 Bu kodua' sop, da' niu ta' kobasta
og sinulat kitu' dia sog Botad† nog,
giap nog Gondow nog Pogulali, og
bolianan moginang da sog Baloy
nog Poktomuyan, tibua, da' ilan da
pokosala' dun.
6 Tolu'on ku dianiu, nog numun
kitu' ngon na dini bololaga' pa dia
sog Baloy nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon.
7 Somo' bosia mosabut niu og
ma'ana nog sinulat koni sog Kitab
nog, 'Og kolegan ku og mololat amu,
gaba' nog pomalas niu dianakon.'‡
Somo' misabut niu da, di' niu bosia
polihola'on og gotow nog da' poko-
dusa.
8 Po' og Binata' sog Kilawan, ion og
Pogbaya' sog Gondow nog Pogulali."

Kiuli'an ni Isus og gotow nog minguyomong komot non
Mark 3:1-6, Luk 6:6-11

9 Tidu ilan dion, sinumolod ilan
ditu' sog baloy nog poglumpukan
nog bansa Hudyu.
10 Bu ongon og glaki dion nog
minguyomong og komot non. Sabap
sog pogolapsobapan nilan si Isus,
sinakan nilan ion nog, "Og botad ta'
gidoy mokpokodag nog di' mokodag
sog Gondow nog Pogulali?"
11 Tinabal ilan ni Isus bianan sog
pononggi'an. Ma' long non dun,
"Bila ngon sala kotow dianiu nog
ngon solabuk bilibili non nog saka
milabu' dia sog gluang nog mitang
sog Gondow nog Pogulali, potiangon
niu ta' gidoy dion. Ondi' niu ta'
owa'on dion?
12 Og gotow labi pa kobololaga'
dia sog bilibili. Dadi, sa'an itu', og
botad da og moginang nog molongas
minsan og Gondow nog Pogulali."
13 Tubus nitu', tinolu'an non og
gotow koyon nog minguyomong og
komot non nog, "Ogot mu og komot
mu koyon." Dadi, inogot non doda'
og komot non koyon bu mioksud na
ma' nog dan, ma' da nog sobola'
komot non koyon.
14 Tibua, linumuas og parasiuanan
koyon mangka ilan pogupakat bog
olo pondayan nilan bagun nilan om-
pongula'at si Isus.

Og sosugu'on nog pinili' nog Mikpongon

15 Tibua, kisunan ni Isus og pik-
ilan nilan koyon. Dadi, minawa'
ion sog bonua koyon. Modakol og
gotowanan nog mikpogunut dianon.
Bu kiuli'an non og glam nog mosak-
itanan nilan
16 mangka non ilan pogondi'oy
moguksug pa'ali dianon.
17 Sa'an ion ma' nion po' bagun
motuman og tinalu' kitu' nog polo-
molatas nog Mikpongon nog si Isaya
kobon nitu'.

* **12:4 12:4** Og ma'ana nog piktalu' ni Isus koyon, minsan si'oy ma' nitu' og gininang ni lo' Dabid, da' ilan da sila'oy dun sog Mikpongon. † **12:5 12:5** Numbers 28:9-10 ‡ **12:7 12:7** Hosea 6:6

18 “Koni og sosugu'on ku kitu' nog
pinili' u. Ion non og kolo-
laman ku, bu kisu'atan u
tokodoy dianon. Bogoyon ku
dianon og Bolakat u bu pulon-
agon non og kodulusan min-
san sog gotowanan nog kona'
Hudyu.
19 Ondi' ion moksusi, bu ondi' ion
moglogapis, bu di' non posikadon og
talu' non dia sog kosompagan.
20 Og gotow nog moguya' og tud non
pongdolo'isogan non. Bu tobangan
non og gotow nog da' na dodomaan
non. Ondi' ion lumota' asta po-
pondagon non og kodulusan dia sog
molaton.
21 Bu og glam nog gotowanan mog-
dodama dianon.”§

Si Isus bu si Belsibul
Mark 3:20-30, Luk 11:14-23

22 Tubus nitu', inoit nilan ditu' ni
Isus og gotow nog tinosopan nog
glatdiwata nog boya'an mibuta bu
migbod tanan dun. Bu kiuli'an ni
Isus og gotow koyon nog boya'an
mikotongow na bu mikopoktalu' na.
23 Og glam nog gotowanan koyon
dion, kisobu'an ilan dun bu miksi-
talu' ilan nog, “Ion non ta' gidoy ini
og pangkat kitu' ni Apu' Dabid?”
24 Tibua, dangan midongog nog
parasiuanan koyon, miktalu' ilan
nog, “Sa'an ion kopogboya'an non
og glatdiwataanan koyon po' sabap
da sog baya' nog kounutan nog glat-
diwataanan nog si Belsibul.”
25 Tibua, kisunan ni Isus og dialom
pikilan nilan. Dadi, tinolu'an non
ilan nog, “Bila og sala pigdotu'an
ombahagi' bu mangka ilan poksusi
ilan bu ilan, mogla'at ilan nododa'.
Bu bila og sala kobonua otawaka og
sala kobaloy moksusi ilan bu ilan,
ondi' ilan nododa' mokindog.
26 Bila si Kindagow bugowon non
og pakasi non Kindagow, ombahagi'
ion dun bu di' nododa' mokindog og
pigdotu'an non.
27 Dadi, bog ma' nitu' buan nog
long niu dun, nog og baya' u dia
miktidu sog baya' ni Belsibul, ain
ma gidoy buan miktidu og baya' nog
gla'ayatanan niu koyon momugow
dun? Dili da og gla'ayatanan niu og
mokotaksi' dianiu nog di' motud og
poktolu'on niu koyon.
28 Tibua, bila og baya' u koni
momugow nog glatdiwataanan dia
miktidu sog Bolakat nog Mikpongon,
og ma'ana non minatong na og ko-
pogdatu' nog Mikpongon dianiu.
29 “Bu doma ma' nini, olo gi-
doy mogandun kosolod nog go-
tow dia sog baloy nog gotow kitu'
nog modasig* bu mangka non pon-
golapoy og balananan nog gotow
koyon, lual da boludon non poguna
og gotow koyon nog modasig? Om-
balud non tibua, malap non na og
balananan nog glaki koyon.
30 “Simasima og di' sumolabuk
dianakon, binanta non akon. Bu
simasima di' tumabang dianakon
mokpolimud nog pigotowan ku, og
ma'ana non, ion tanan og mog-
binglag dun.
31 Dadi, tolu'on ku dianiu, nog
minsan olo dusaoy dun bu minsan
olo og kopoglaka'laka' non sog
Mikpongon, og gotowanan koyon
kompunan da. Tibua, ain og
moglaka'laka' dia sog Bolakat nog
Mikpongon ondi' nododa' kom-
punan.
32 Bu simasima og mantu dia sog
Binata' sog Kilawan bianan sog talu',
kompunan da. Tibua, simasima og
mantu dia sog Bolakat nog Mikpon-
gon bianan sog talu', ondi' nododa'
kompunan tidu sog numun koni asta
sog gunan nog gondow.”

Og kayu kilolaan dia sog bunga non
Luk 6:43-45

33 Long sop ni Isus dun, “Og
kayu nog molongas, molongas sop
og bunga non. Bu og kayu nog
togo mosakit, molaton sop og bunga

§ **12:21 12:21** Isaya 42:1-4 * **12:29 12:29** Og pogolongon koni nog gotow nog modasig, ion non ion si Kindagow.

non po' og kayu, kilolaan bianan sog
bunga non.
34 Og tupu'anan amu nog mamak
kitu' nog molala! Olo og mogandun
kopoktalu' niu nog molongas nog
saka molaton amu nog gotow? Po'
og talu' nog gotow nog lumuas sog
baba' non, dia miktidu sog dialom
pikilan non.
35 Po' bila molongas og mitagu'
dia sog pomikilan nog gotow, molon-
gas dosop og polomotadon non bu
ponolu'on non. Tibua, bila molaton
og mitagu' dia sog pomikilan nog go-
tow, molaton dosop og polomotadon
non bu ponolu'on non.
36 Po' tolu'on ku dianiu, sog ma-
tong og gondow kitu' nog poli-
hola'on nog Mikpongon og glam
nog gotowanan, og kokonia dianilan
kosakan ilan nog minsan si'oy so-
toktang og mitalu' nilan nog da'idun
sagnat non.
37 Po' bianan sog tinalu' niu kitu',
og talu' niu kitu' og mukum dianiu
bog kompunan amu ta' otawaka
ondi'."

Og parasiuanan mingambat nog gingyata' dia ni Isus
Mark 8:1-12, Luk 11:29-32

38 Tubus nitu', og duma para-
siuanan koyon dion bu og
polopanadanan nog botad miktalu'
dia ni Isus nog, "Polopanad, poton-
gowoy mu dow ami nog gingyata'
mu."
39 Tinumabal si Isus nog, "Og go-
towanan numun koni nog mongam-
bat ilan nog gingyata', molaton ilan
nog gotow bu mogbalu'balu' ilan
tibua moktamuy dia sog Mikpongon.
Mongambat ilan si'oy dun, da'idun
og gingyata' nog potongowon dian-
ilan lual da og gingyata' nog pa'ali
dia ni Jona, og polomolatas kitu' nog
talu' nog Mikpongon kobon nitu'.
40 Domikian da ma' ni Jona nog
tolu gobi tolu ondow ion sog dialom
tian nog kosolagan nog soda', ma'
nitu' dosop og Binata' sog Kilawan,
tolu gobi bu tolu ondow dosop ion
dia sog dialom nog glupa'.
41 Po' sog matong gondow nog
polihala' og gotowanan sog koliwa-
gan bonua nog Ninebe, mampu' ilan
mindog monusun sog gotowanan
numun koni nog sumboy ukumon.
Po' ilan si'oy, dangan midongog ni-
lan og gustalan ni Jona, miglila'
ilan mogdayun nog dusaanan nilan.
Saka numun koni ongon na dini og
motas pa dia ni Jona.
42 Bu ma' nitu' dosop og ba'i kitu'
kobon nitu' nog tidu sog bonua
nog Siba. Molayu' si'oy tokodoy og
piktiduan non, migapas da mangoy
monginongog nog kotoan ni Datu'
Solomon. Ion si'oy, sog matong gon-
dow nog polihala', mindog dosop
ion monusun sog gotowanan numun
koni nog sumboy ukumon. Saka
numun koni ongon na dini og motas
pa dia ni Solomon."

Og kopokpuli' nog glatdiwata
Luk 11:24-26

43 Ma' long sop ni Isus dun,
"Bila lumuas og glatdiwata tidu sog
glawas nog gotow nog sinongonan
non, ginangon non moglinsua'an
sog ainain nog kolukan monontong
nog gulolian non. Tibua, ondi' ion
mokotongow dun.
44 Dadi, moktalu' ion nog,
'Mokpuli' u ditu' sog bakas tiniduan
ku.' Bila matong ion dion, moton-
gow non nog da'idun og migonong
dun, bu molonu', bu migusoyusoy.
45 Mongonggat pa ion nog pitu
buk glatdiwataanan nog duma non
nog labi pa dianon kolaton mangka
ilan sangon dia sog gotow koyon, bu
pogonong dion. Dadi, og doksu'an
nog gotow koyon, labi pa kolaton
sog tigana' kitu'. Domikian da ma'
nitu' og gotowanan numun koni nog
mokolaton ilan."

Og gina' bu og putupusodanan ni Isus nog kolokianan
Mark 3:31-35, Luk 8:19-21

46 Sog solian pa moktalu' ni Isus
sog gotowanan, minatong og gina'
non bu og putupusodanan non nog
kolokianan. Ditu' ilan pogindog sog

glowasan po' moleg ilan mogabitabit
dianon.
47 Ongon sala kotow dion mik-
talu' dianon nog, “Polopanad, og
gina' mu bu putupusodanan mu nog
kolokianan, ditu' ilan sog glowasan
po' moleg ilan mogabitabit dianika.”
48 Tinumabal si Isus nog, “Sima
buan og gina' u bu og putupuso-
danan ku?”
49 Tinondu' non og sulanggu'anan
non mangka poktalu' nog, “Koni og
gina' u bu og putupusodanan ku.
50 Po' simasima og mokokunut nog
glegan nog Gama' u sog glangit, ilan
og putupusodanan ku bu og gina' u.”

13

*Og pononggi'an pa'ali sog sinu-
migwag nog boni'*
Mark 4:1-9, Luk 8:4-8

1 Sog gondow koyon, linumuas si
Isus sog baloy koyon mangka angoy
ingkud sog goksid nog danow koyon
po' mokpanad ion.
2 Sabap sog kodakol nog go-
towanan og linumumpuk dianon,
sinumakoy ion sog bolangoy
mangka ingkud ditu'. Bu og go-
towanan koyon, dion ilan pogindog
sog pontad.
3 Bu modakol og pinanad non di-
anilan bianan sog pononggi'an. Ma'
long non dun, “Ngon sala kotow
minangoy sumigwag nog boni'.
4 Dangan sinigwag non og boni'
non koyon, og duma dia mitona'
sog dalan bu pingoktuk nog manuk-
manukanan.
5 Og duma sop dia mitona' sog
dolonitan nog ombabow da og
glupa' non. Bu tinumubu' mog-
dayun po' ombabow og glupa' non.
6 Tibua, dangan pinodosan, mi-
lanos og pomulan koyon po' sabap
sog ombabow da og tinonoman nog
gamut non.
7 Og duma sop dia mitona' sog
sompinitan. Dadi, dangan linu-
mawa og sompinit koyon, miumos
og pomulan koyon dun.
8 Og duma sop dia mitona' sog
monapu' nog glupa'. Dadi, dan-
gan tinumubu' og pomulan koyon,
mokosubuk bu pogbunga mangka
songku'. Og duma sinumongku'
nog ginotusan, og duma sop sinu-
mongku' nog pinulu'an, bu og duma
sop glinongowan.
9 Dadi, ain togo tolinga, sumboy
pokinongogan non og piktalu' u
koni.”

*Og potugyuan nog pononggi'an ni
Isus*
Mark 4:10-12, Luk 8:9-10

10 Tubus nitu', mikpolani og su-
langgu'anan non dianon mangka
ilan poksak nog, “Iduma og gustalan
mu dia sog gotowanan bianan ma
sog pononggi'an?”
11 Tinabal ilan ni Isus nog, “Amu
koyon, pisabut na dianiu og milimod
kitu' nog pa'ali sog pigdotu'an nog
Mikpongon. Tibua, og duma go-
towanan, onda' ilan bogoyoy dun.
12 Po' ain og gotow nog ngon
na sabut non, dungagan pa di-
anon bagun moksawadsawad og di-
anon. Tibua, simasima da'idun di-
anon, saka momikil nog ngon da
dianon, owa'on dianon minsan si'oy
og dakoldakol non na.
13 Sa'an itu' og gustalan ku di-
anilan bianan dia sog pononggi'an
po' minsan si'oy mokotongow ilan,
ondi' nilan da kosunan, bu moki-
nongog ilan si'oy, di' nilan da mod-
ongog otawaka mosabut.
14 Bianan dianilan mituman og
pidonsama' kitu' tumalu' ni Isaya,
‘Modongog niu si'oy kobon non,
ondi' niu da mosabut. Mo-
tongow niu si'oy kobon non,
ondi' niu da kosunan.
15 Po' miglokobol og pikilan nilan.
Bu tinimpong nilan og tolinga nilan,
bu pinodong nilan og mataanan ni-
lan. Somo' bosia ondi' ilan ma' nitu',
mokotongow ilan, bu mokodongog
ilan, bu mokosabut ilan dosop nog
boya'an sumungu' ilan dianakon po'
bagun ku ilan kuli'an.’*

* **13:15 13:15** Isaya 6:9-10

16 “Tibua, amu, pipia amu po'
mokotongow og mataanan niu bu
mokodongog og tolingaanan niu.
17 Po' tolu'on ku dianiu, nog
modakol og polomolatasanan bu
og gotowanan nog midulus nog
moksaba' ilan bosia mokotongow
nog mitongow niu koyon bu moki-
nongog nog midongog niu koyon.
Tibua, da' ilan dosop pokotongow
bu pokodongog dun.”

Pingma'ana ni Isus og pononggi'an non koyon
Mark 4:13-20, Luk 8:11-15

18 Long pa ni Isus dun, “Dadi, poki-
nongogoy niu polo'ma og ma'ana
nog pononggi'an pa'ali sog sinu-
migwag kitu' nog boni'.
19 Og gotow kitu' nog mikodon-
gog nog gustalan pa'ali dia sog pig-
dotu'an nog Mikpongon nog saka
onda' non kosabut, domikian da
mama' nog dalan kitu' nog kitona'an
nog boni'. Inangoy nog Soitan pon-
gowa'oy dianon og midongog non
kitu'.
20 Og dolonitan kitu' nog om-
babow da og glupa' dun nog ki-
tona'an nog boni' kitu', domikian da
mama' nog gotow kitu' nog, pu'un
midongog non og gustalan kitu' nog
pa'ali sog Mikpongon, tinabuk non
dunut landu' og gloliag non dun.
21 Tibua, da' non ungodoy mahatul
dia sog dialom pikilan non. Tinu-
mud si'oy ion, solianlian da. Po' bila
dotongan ion nog glogon otawaka
og posakit sabap sog kotabuk non
nog gustalan kitu', bolongon non
mogdayun.
22 Bu og sompinitan kitu' nog
kitona'an nog boni', domikian da
mama' nog gotow kitu' nog midon-
gog non si'oy og gustalan kitu', tibua,
sabap sog susaan nog kotubu' non
bu og gloliag non nog daya, mimung
onda' doksu' nog gustalan kitu' dia
sog kotubu' non.
23 Bu og glupa' kitu' nog monapu'
nog kitona'an nog boni', domikian
da mama' nog gotow kitu' nog
mikodongog nog gustalan pa'ali sog
pigdotu'an nog Mikpongon mangka
non kosabut. Dadi, og gustalan
kitu' sinumongku' sog kotubu' nilan.
Og duma sinumongku' nog ginotu-
san, og duma sop sinumongku' nog
pinulu'an, bu og duma sop sinu-
mongku' nog glinongowan.”

*Og pononggi'an pa'ali sog sigb-
otanan*

24 Tubus nitu', miguksug nosop si
Isus nog len pononggi'an. Long non
dun, “Og kopogdatu' nog Mikpongon
domikian da mama' nog gotow kitu'
nog mimula nog molongas nog boni'
sog binalan non.
25 Tibua, dangan mikponulug na
gotowanan, minatong og banta non
mangka sigwagoy nog boni' nog sig-
bot mangka ion uli'.
26 Dadi, dangan tinumubu'
mangka pomonsut og pomulan
non koyon, og sigbot si'oy koyon
tinumakin dosop lumawa.
27 Dadi, og sosoligananan nog
gapu' nog binalan kitu', minan-
goy ilan moktalu' dianon nog,
‘Kounutan, kona' ta' og boni' kitu'
nog sinigwag mu sog binalan
mu lunsan molongas? Ain gidoy
miktidu og sigbotanan kitu' nog
mikponubu' ditu'?’
28 Tinumabal og gotow kitu' nog,
‘Og banta ion, og miginang koyon
nog ma' nion.’ Dadi, miksak ilan
nosop nog, ‘Olo ma og kolegan mu?
Ongoyon nami na pomogdutoy?’
29 Tinabal non sop ilan nog,
‘Na' niu pa sokali' pomogduton po'
gomonsunoy mosunu' og pomulan
koyon dun.
30 Potiangon ta pa ilan mokponubu'
asta sog matong gumani. Po' bila
matong na og gumani, dondagon ku
poguna momogdut og sigbotanan
koyon dia sog polonggani mangka
nilan pomogbodoy bu doksuloy
mangka nilan pa gonioy og pomulan
koyon bu oitoy sog gantib u.’ ”

Og pononggi'an pa'ali sog bata'bata' longow
Mark 4:30-32, Luk 13:18-19

31 Tubus nitu', miguksug nosop si Isus nog len pononggi'an. Long non dun, "Og pigdotu'an nog Mikpongon domikian da mama' nog bata'bata' longow nog pimulan nog gotow dia sog binalan non.
32 Minsan si'oy ion bata'bata' sog glam nog glongowanan, dangan tinumubu' ion miimung molabung sog glam nog pomulananan dion bu miktimaluy kayu nog boya'an og pangaanan non pogopunan tanan nog manukmanukanan."
33 Tubus nitu', miguksug nosop ion nog len pononggi'an. Long non dun, "Og pigdotu'an nog Mikpongon domikian da mama' nog pokpotulin nog pan nog linimbual nog sala kotow glibun dia sog pitu gantang tapung asta miksagot ilan na nog tapung koyon boya'an tinumulin dun."
34 Og glam nog tinalu' non dia sog gotowanan koyon pibian non dia sog pononggi'an. Bu da'idun gustalan non dianilan nog da' non pobianoy sog pononggi'an.
35 Dadi, mituman og tinalu' kitu' bianan dia sog polomolatas nog, "Tolu'on ku dianilan bianan sog pononggi'an bu ustalon ku dianilan ain og mibuni kitu' nog tidu pa sog tolipunan."†

Inustal non og pononggi'an kitu' pa'ali sog sigbotanan

36 Tubus nion, ginonatan ni Isus og gotowanan koyon mangka ion solod sog baloy. Bu mikpogunut dianon og sulanggu'anan non mangka ilan poktalu' nog, "Ustal mu pa dianami bog olo og ma'ana nog pononggi'an mu kitu' pa'ali sog sigbotanan sog binalan."
37 Tinabal non ilan nog, "Og sinumigwag nog boni' koyon nog molongas, ion non ion og Binata' sog Kilawan.
38 Og binalan sop koyon, ion non ion og dunya. Bu og molongas sop kitu' nog boni', ion non ion og pigotowan nog Mikpongon. Og sigbotanan sop kitu', ion non ion og pigotowan nog Soitan.
39 Og banta kitu' nog sinumigwag nog boni' nog sigbot, ion non ion si Kindagow. Bu og tang nog gumani, ion non ion og bungkas. Bu og polonggani kitu', ion non ion og moloikatanan.
40 Og sigbotanan koyon nog pomogduton nilan bu doksuloy, ma' nion og dunon dia sog pigotowan ni Kindagow sog doksu'an nog dunya.
41 Og Binata' sog Kilawan, popongoyon non og moloikatanan non mongawa' nog ain minampu' kitu' dia sog pigotowan non nog mokoit dianilan dumusa bu og glam nog mokpoginang kitu' nog sinoitan.
42 Sigbuon nilan dia sog gapuy nog di' ompalong. Bu ditu' ilan poglulad bu mongolongot og ngisianan nilan.
43 Tubus nitu', ain og midulus, sumilow ilan mama' nog gondow ditu' sog pigdotu'an nog Gama' nilan nog ion og Mikpongon. Ain togo tolinga, sumboy pokinongogan non og piktalu' u koni!"

Og pononggi'an pa'ali sog bunian bu mutia'

44 Ma' long sop ni Isus dun, "Og kopogdatu' nog Mikpongon domikian da mama' nog daya nog binuni dia sog binalan. Dangan mitongow nog gotow, binuni non mokpuli'. Bu sabap sog da'da'an non inangoy non pomoksaluy og glam nog gakodanan non mangka non soluyoy og binalan koyon."
45 Ngon dosop og pononggi'an non. "Og kopogdatu' nog Mikpongon domikian da mama' nog polonaluy nog mutia' nog monontong nog mokolongas nog mutia'.
46 Dangan mikotongow ion nog landu' kologan nog mutia', inangoy

† **13:35 13:35** Salmu 78:2

non pomoksaluy og glam nog gakodanan non mangka non soluyoy og solabuk mutia' kitu'."

Og ponongg'an pa'ali sog pokot

47 Ma' long sop ni Isus dun, "Og kopogdatu' nog Mikpongon domikian dosop mama' nog pokot nog linabu' dia sog danow nog mitaban nog miglologinis nog soda'.
48 Dangan mitaban nog modakol, linulut nilan sog goksid. Tubus nion, mikpongingkud ilan mangka nilan pomili'oy. Ain og mokolongas dun pinginagu' nilan dia sog tongkalanganan. Bu ain og mokolaton pimilak nilan.
49 Mama' nini dosop og ginangon dia sog gotowanan sog matong og bungkas. Po' og moloikatanan, ongoyon nilan siboyoy og mokolaton dia sog midulus.
50 Bu ain og mokolaton kitu', sigbuon nilan dia sog gapuy nog di' ompalong. Bu ditu' ilan poglulad bu mongolongot og ngisianan nilan."
51 Tubus nitu', sinakan ilan ni Isus nog, "Misabut niu dota' da og piktalu' u koni dianiu?"
Tinumabal ilan nog, "O'o, misabut nami da."
52 Tinolu'an non ilan, "Dadi, og polopanad nog Botad nog pilatas ni Muses nog pikponadan pa'ali sog pigdotu'an nog Mikpongon, mama' ion nog gotow kitu' nog togo baloy nog ngon dugu nog daya non dun. Ngon og bogu kalap, bu ngon sop og dan kalap nog potongowon non."

Si Isus da' tolima'oy sog dili bonua non
Mark 6:1-6, Luk 4:16-30

53 Dangan midoksu' si Isus moguksug nog ponongg'ananan koyon, ginumonat na ion sog bonua koyon
54 mangka ion uli' sog dili bonua non. Dangan minatong ion ditu', mikpanad ion dia sog gotowanan sog baloy nog poglumpukan nilan. Kisobu'an ilan nog pikpanad non koyon. Bu mikpoksitalu' ilan nog, "Ain non gidoy ion mialap og kotoan non koyon bu og ginanganan non koyon nog kosobu'sobu'?
55 Kona' ta' ion og bata' nog polongimung kitu' nog baloy? Bu kona' non ta' ion og gina' si Maria? Og pigiluganan non si lo' Jems, si Jusep, si Simun, bu si Judas?
56 Bu kona' ta' nog mikunul ita nog glam nog kongudananan non nog kolibunanan? Ain non gidoy ion mialap og glam nog ma' nion koyon?"
57 Sabap dion, kilotonan ilan dianon.
Tibua, tinolu'an ilan ni Isus nog, "Og polomolatas nog talu' nog Mikpongon pogodaban minsan ain, lual da sog dili bonua non otawaka sog dili baloy non."
58 Sabap sog kulang og tud nilan dianon, mika'an da og gingyata' nog pitongow non dion.

14

Og kobunu' dia ni Jan nog Polomunyag
Mark 6:14-29, Luk 9:7-9

1 Sog tang koyon, midongog ni Datu' Herod og dongogan pa'ali dia ni Isus.
2 Dadi, miktalu' ion sog dodondagon non nog, "Og gotow koyon, ion non ion si Jan nog Polomunyag. Mitubu' ion puli'. Sa'an mikopoginang ion nog kosobu'sobu'."
3 Sa'an miktalu' si Herod nog ma' nitu' po' ion og minukpa', bu minalud, bu kinumolobusu dia ni Jan po' sabap dia ni Herodias, og duoy nog kongudan non nog si Pilip. Po' pigduoy ni Herod si Herodias.
4 Dadi, pigbina'an ni Jan si Herod nog ma' long non dun, "Kona' ion og botad nog pogduoyon mu ion."
5 Sabap ditu', si Herod moleg bosia munu' dia ni Jan, tibua, mondok ion sog gotowanan po' tinolima' nilan si Jan nog polomolatas ion nog talu' nog Mikpongon.
6 Sog gondow nog binota'an dia ni Herod, miglokologya'an ion. Sog

tang koyon, og bata' ni Herodias nog
glibun mingigal sog sungu'an nog
gotowanan koyon dion. Bu linoliag
tokodoy si Herod dun
7 boya'an nog sinumapa ion dia
sog dolaga koyon nog, minsan olo
og pongonion non bogoyon non
nododa' dianon.
8 Og dolaga koyon, pimolian ion
nog gina' non nog ma' nini og
tolu'on non, “Bogoy mu numun kitu'
dianakon og gulu ni Jan nog Polo-
munyag nog dia togu'oy sog tabak.”
9 Miksonsol bosia og datu' koyon
nog talu' non kitu'. Tibua, sabap
sog kibulugan non na tumalu' bu
kitoksi'an noma og talu' non kitu'
nog gotowanan koyon dion nog pi-
mosunan non, dinondag non gotow
non bagun da motuman og pingoni
nog dolaga koyon.
10 Dadi, pinutukan nog gulu si Jan
ditu' sog kolobusuan,
11 mangka nilan togu'oy sog tabak
og gulu non koyon bu oitoy sog datu'
mangka bogoyoy sog dolaga kitu'.
Bu ion na og migoit dun dia sog gina'
non.
12 Og sulanggu'anan ni Jan, inan-
goy nilan olapoy og bangkoy non
mangka nilan lobongoy. Tubus
nitu', inangoy nilan tolu'oy ditu' ni
Isus.

*Piokan ni Isus og lima ngibu ko-
tow*

*Mark 6:30-44, Luk 9:10-17, Jan
6:1-14*

13 Dangan midongog ni Isus,
migdoduoy ion sumakoy sog bolan-
goy mangka ion angoy sog bonua
kitu' nog molili'. Tibua, dangan
kisunan nog gotowanan koyon nog
ginumonat ion, ilan si'oy ginumonat
dosop bu poglondug dianon. Bigya'
non, dia ilan minian sog kotasan.
14 Dangan dinumonggu' si Isus,
mitongow non nog landu' kodakol
og gotowanan dion nog migbagad
dianon. Milolat ion dianilan bu
pikodag non ain og di' mokokodag.
15 Dangan miglolabung na bonua,
mikpolani dianon og sulanggu'anan
non mangka ilan poktalu' nog, “Og
bonua koni molayu' sog gimbolayan
saka glolabung na. Golom nika na
ilan dondagoy ompanow monukat
nog ponganon nilan ditu' sog gimbo-
layananan nog bonua koni.”
16 Tinabal ilan ni Isus nog, “Ondi'
ilan na sumboy ompanow po' amu
na pogbogoy nog ponganon diani-
lan.”
17 “Aba! Kulang bayu' non ini, po'
lima buk da og pan bu dua' buk da
soda' dini!”
18 Long ni Isus dun, “Oit niu dow
buan ion dini.”
19 Dadi, dinondag non og go-
towanan mokpongingkud sog sig-
botan koyon nog gomba'is ingku-
dan. Tubus nitu', inimud non og
lima buk pan bu dua' buk soda'
koyon mangka ion tongal sog glangit
bu posolomatoy dia sog Mikpongon.
Tubus nitu', pimoti non og pan
koyon mangka non pomogoyoy sog
sulanggu'anan non. Bu pimogoy
dosop nog sulanggu'anan non dia
sog gotowanan koyon.
20 Dadi, mikpongongan og glam
nilan bu mikpogbosug ilan tanan.
Ngon pa og sama' nog gotowanan
kuman nog laga' nog sopulu' bu
dua' bogyas og miomud nog su-
langgu'anan koyon dun.
21 Og dakol nog gotowanan koyon
nog kinuman dun lima ngibu, da'
glakit nog kolibunanan bu gom-
bata'anan.

*Si Isus mipanow sog dibabow
tubig*

Mark 6:45-52, Jan 6:15-21

22 Tubus nitu', piuna ni Isus og su-
langgu'anan non tumulak posungu'
sog dipag, po' ion, pogonaton non pa
poguna og gotowanan koyon.
23 Dangan miksuoy si Isus bu og
gotowanan kitu', migdoduoy ion tu-
mukad sog bontud po' mogyakin ion
ditu'. Asta miglogobi salasala non da
dion.
24 Og sulanggu'anan non sop kitu',
modibaba' na og bolangoy nilan.
Pigdoksangan ilan nog nabok po'
misonsung nilan og galu'.

25 Dangan migdali'ondow tibua og
bonua, minangoy si Isus ditu' nilan
nog mipanow dia sog dibabow nog
tubig nog danow koyon.
26 Dangan ion mitongow nog su-
langgu'anan non nog pokpanow ion
sog dibabow nog tubig, kiondokan
ilan tokodoy dun. Dadi, mikpoktalu'
ilan kobon nilan moglosek nog, “Og
mongondok!”
27 Tibua, pigdoyunan ni Isus tu-
malu' dianilan nog, “Potikna' niu og
pikilan niu! Akon ini! Na' amu
kondokan!”
28 Tibua, miktalu' si Piter nog,
“Kounutan, bila motud doda' nog
ika ion, popangoy mu akon dion
nika nog ompanow u dosop dia sog
dibabow nog tubig.”
29 Dadi, tinumabal si Isus nog,
“Angoy a lo' buan dini.”
Dadi, tinumukpa doda' si Piter
tidu sog bolangoy koyon mangka
panow sog dibabow nog tubig po-
sungu' ditu' ni Isus.
30 Tibua, dangan mibatik non nog
molandos og galu', kiondokan ion
dun. Dadi, mingmaya'maya' ion
molonod. Mikopoglosek ion mong-
intabang nog, “Kounutan ku, toban-
goy mu akon!”
31 Pigdoyunan mogaid ni Isus si
Piter kobon non moktalu' nog, “Ika,
kulang doda' og salig mu! Iduma ion
mogdua'dua' a ma?”
32 Dadi, dangan sinumakoy ilan
tibua sog bolangoy nilan koyon, mi-
padok og galu' koyon.
33 Tubus nitu', og glam nilan
koyon sog bolangoy, tinumamuy
ilan dianon mangka poktalu' nog,
“Motud doda' nog ika, og Bata' a nog
Mikpongon!”

Kiuli'an ni Isus og gotowanan nog di' mokodagditu' sog Genesaret
Mark 6:53-56

34 Dangan mikotolipag ilan sog
danow koyon, sokali' ilan dinu-
monggu' sog bonua nog Genesaret.
35 Bu dangan kinilolaan nog
gotowanan koyon dion si Isus,
pinosunan nilan og glam nog go-
towanan dion sog malugmalug nilan
koyon, labi na ain og gotowanan
kitu' nog togo mosakit pinitang nilan
ditu' non.
36 Bu migbubut ilan dianon nog
potuyokon ilan pa nog sagya si'oy
og sudung nog ponopoton non. Bu
og glam nog mikotuyok dun, kiuli'an
ilan.

15

Sinila' nog parasiuanan og sulanggu'anan ni Isus
Mark 7:1-23

1 Tubus nitu', ongon og parasiua-
nan bu polopanadanan nog botad
nog bansa Hudyu nog tidu ilan sog
Jerusalem, minangoy ilan moksak
ditu' ni Isus. Ma' long nilan dun,
2 “Iduma ion, og sulanggu'anan
mu koyon, ondi' nilan ma unuton
og botad nog mokogulang pa'ali sog
kopongugas nog komotanan nilan
mangka ilan si'oy kan?”
3 Dadi, sinakan ilan ni Isus, “Amu
sop buan, iduma ion onda' niu ma
unutoy og dondagan nog Mikpongon
sabap sog kitogadan niu koyon?
4 Po' miktalu' og Mikpongon nog,
‘Pogodaboy niu og gina'ama' niu.’*
Bu talu' non dosop, ‘Simasima og
sumolap monalu' dia sog gina'ama'
non, sumboy bunu'on.’†
5 Tibua, amu, mokpanad amu
nog og gotow bila moktalu' dia sog
gina'ama' non nog og tabang kitu'
nog bogoyon non bosia dianilan,
binogoy non na dia sog Mikpongon,
6 mogusoy nog di' non na pogoda-
ban og gina'ama' non. Dadi, bianan
sog pogbotadon niu koyon sinop niu
og talu' nog Mikpongon.
7 Sagya amu tibua og mokpopoton-
gow. Motud doda' og pidonsama'
kitu' tumalu' ni Isaya nog pa'ali
dianiu.
8 ‘Og gotowanan koni, og kopogadab
nilan dianakon taman da nog

* **15:4 15:4** Exodus 20:12 † **15:4 15:4** Exodus 21:17

baba' nilan, tibua, og pomikilan nilan molayu' tokodoy dianakon.
9 Da'idun og ma'ana nog kopoktamuy nilan dianakon po' og pikpanad nilan koyon sagya da polomotadon nog pigimungimung nog sagyaotow.' "‡

10 Tubus nitu', sinabi ni Isus og gotowanan koyon nog mokpolani ilan dianon mangka ion poktalu' nog, "Pokinongog amu mahatul bagun niu mosabut og poktolu'on ku koni.
11 Ain og sumolod dia sog baba' nog gotow ondi' moglomu' gotow dun dia sog Mikpongon. Suga'id non, ain og lumuas nog molaton tidu sog baba' non mimung moglomu' og gotow dun."
12 Tubus nitu', mikpolani og sulanggu'anan non koyon mangka ilan poksak dianon nog, "Polopanad, da' mu ta' kosunoy nog milaton nog parasiuanan og tinalu' mu kitu'?"
13 Tinumabal si Isus bianan sog ponongi'an nog, "Glam nog pomulan nog kona' og gama' u sog glangit og mimula dun, bogduton da.
14 Potiang niu ilan po' og polonulu' ilan, nog saka mibuta ilan. Bila og buta og mogagak sog pakasi buta non, og dua' ilan koyon molabu' sog gluang."
15 Miktalu' si Piter nog, "Ustal mu pa dianami og ponongi'an mu kitu'."
16 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Kobon non mama' amu nog duma gotow nog di' mokosabut!
17 Da' niu ta' ion kosunoy nog ain sumolod sog baba' nog gotow mogdayun sog tibuka, mangka na luas?
18 Tibua, ain lumuas tidu sog baba', ion non ion og tidu sog dialom pikilan bu mimung nog moglomu' og gotow dun dia sog Mikpongon.
19 Po' tidu sog dialom pikilan nog gotow mimung nog mokopikil ion nog molaton bu mokinang nog molaton mama' nog momunu', bu momabal nog kona' non duoy, bu duma pa nog ginang koyon nog sinoitan, bu monakow, bu monaksi' nog di' motud, bu bolotiboton.
20 Og ma' nion koyon nog kohinangan mimung moglomu' og gotow dun. Tibua, og kuman nog di' mongugas nog komot non, di' ion mimung moglomu' og gotow dun dia sog Mikpongon."

Og kopongandol nog glibun nog gotow Kana'an
Mark 7:24-30

21 Tubus nitu', ginumonat si Isus sog bonua koyon mangka angoy ditu' lambul sog koliwagan bonua nog Tair bu sog Sidon.
22 Dangan minatong ion ditu', ngon sala kotow glibun, nog gotow Kana'an migonong dion, mikpolani ion dianon. Mikilolat ion dia ni Isus, kobon non moktalu' nog, "Kounutan, ika og pangkat ni Dabid, kololatoy mu akon po' og bata' u nog glibun tinosopan nog glatdiwata bu misinsa ion tokodoy dun."
23 Tibua, onda' ion tobaloy ni Isus. Dadi, mikpolani dianon og sulanggu'anan non mangka ilan poktalu' nog, "Polopanad, dondag mu og glibun koyon mawa' po' mokosasow."
24 Tinumabal si Isus nog, "Sa'an pipangoy u dini po' tumabang u tibua sog gotow Israel kitu' nog pinonggi' dia sog bilibilianan nog mikpogbolong."
25 Og glibun koyon mininglu'ud dia sog sungu'an ni Isus mangka poktalu' nog, "Kounutan, tobangan u pa, su'usa!"
26 Tinabal ion ni Isus nog, "Ondi' pia nog olapon og ponganon nog gombata'anan koyon mangka tikpu'oy dia sog gayamanan."§

‡ **15:9 15:9** Isaya 29:13 § **15:26 15:26** Og ma'ana nog talu' non koyon, nog sumboy dia ion angoy poguna mogustal sog bansa Hudyu mangka si'oy sog len bansa.

27 Dadi, tinumabal og glibun koyon nog, “Motud ion, tibua, minsan og gayamanan mokokan da nog mumu nog mokpoglabu' tidu sog glomisahan nog gapu' nilan.”

28 Dadi, tinabal ni Isus og glibun koyon nog, “Ompagon doda' og kopongandol mu! Dadi, motuman na og pingoni mu koyon.” Bu sododu'un kinumodag og bata' non kitu'.

Piokan ni Isus og pat ngibu kotow
Mark 8:1-10

29 Tubus nitu', ginumonat si Isus dion mangka pongoksid sog danow nog Galili koyon. Tubus nitu', tinumukad ion sog bontud koyon mangka ingkud.

30 Modakol og gotowanan nog minangoy ditu' non nog mikpokpitang nog dadayanan, og butaanan, og pingka'anan, bu bodanan. Bu modakol pa og duma nog pingoit nilan dion mangka nilan botangoy sog sungu'an non. Bu og glam nilan koyon kiuli'an og mokosakitanan nilan.

31 Og gotowanan, kisobu'an ilan dun dangan mitongow nilan nog og bod mikopoktalu' na, og dadayanan mikopanow na, og butaanan mikotongow na, bu og pingka'anan kiuli'an na, mangka nilan poksonglitoy og Diwata nog poktomuyon nog bansa Israel.

32 Sinabi ni Isus og sulanggu'anan non nog mokpolani dianon mangka ion poktalu' dianilan nog, “Milolat u nog gotowanan koni. Po' sog solod nog tolu gobi bu toluondow ilan dini nakon, kinobus ilan na nog ponganon. Ondi' u sop ilan kumboyon muli' nog da' pokanoy po' gomonsunoy ombuksak ilan sog dalan sabap sog gutom nilan.”

33 Dadi, tinabal ion nog sulanggu'anan non koyon nog, “Dadi, ain ita gidoy pokalap nog ponganon nog bagun ta ilan ompokan po' og bonua koni molayu' sog gimbolayan. Saka modakol ilan tokodoy?”

34 Dadi, miksak si Isus dianilan nog, “Sanu buk buan og pan niu dion?”

Tinumabal ilan nog, “Pitu buk da og pan bu ngon sop og mika'an nog mokolintokon nog soda'.”

35 Dadi, dinondag ni Isus og gotowanan mokpongingkud.

36 Dangan mitabuk non og pitu buk pan kitu' bu og soda'anan kitu', pisolomatan non sog Mikpongon bu pomotioy og pan kitu' mangka non pomogoyoy sog sulanggu'anan non koyon. Bu pimogoy sop nog sulanggu'anan non dia sog gotowanan koyon.

37 Mikpongongan og glam nilan bu mikpogbosug ilan tanan. Ngon pa og sama' nog gotowanan koyon kuman nog laga' nog pitu bogyas nog mikpokponu' og miomud nog sulanggu'anan non koyon.

38 Og dakol nog gotowanan koyon nog kinuman pat ngibu, da' glakit nog kolibunanan bu gombata'anan.

39 Tubus nion, dangan pigonat ni Isus og gotowanan koyon, sinumakoy ilan nog sulanggu'anan non sog bolangoy mangka ilan tulak posungu' sog bonua nog Magadan.

16

Og parasiuanan mingambat nog gingyata'
Mark 8:11-13, Luk 12:54-56

1 Og parasiuanan bu sadusiuanan minangoy ditu' ni Isus po' poksulaysulayan nilan ion bianan sog kopongambat nilan dianon nog gingyata' nog tidu sog Mikpongon.

2 Tinumabal ion nog, “Ma' long pa nog ponolu'on niu dun, bila og sindopondow saka ompula og sindopan, mogboloma' ion, molongas og bonua.

3 Bu sop, bila buka'siang bonua, saka ompulapula silangan bu mogdolom og bonua, posungu' mogdupi'. Moto amu mongma'ana nog ain motongow niu sog glangit, tibua, di' amu moto mongma'ana

nog gindanan nog posungu' matong
sog dunya.
4 Og gotowanan numun koni nog
mongambat ilan nog gingyata', mo-
laton ilan nog gotow bu mog-
balu'balu' ilan tibua moktamuy dia
sog Mikpongon. Da'idun og gingy-
ata' nog potongowon dianilan lual
da og gingyata' pa'ali dia ni Jona
og polomolatas kitu' nog talu' nog
Mikpongon." Bu dunut doma, gi-
nonatan ilan ni Isus.

Og pikpanad nog parasiuanan bu sadusiuanan pinonggi' dia sog pokpotulin nog pan
Mark 8:14-21

5 Dangan tinumolipag ilan nog su-
langgu'anan non sog danow koyon,
mikolingow og sulanggu'anan non
mogbalun.
6 Tinolu'an ilan ni Isus nog,
"Pokpotubud amu bu pongandam
amu bagun amu di' moit nog pokpo-
tulin nog pan nog parasiuanan bu
sadusiuanan koyon."
7 Dadi, migabitabit ilan, ilan bu
ilan pa'ali sog tinalu' non koyon.
Ma' long nilan dun, "Sa'an bayu'
tinalu' non nog ma' nitu' po' da' ita
pokopogoit nog ponganon ta."
8 Tibua, kisunan da ni Isus og
pigobitobitan nilan koyon. Dadi,
tinolu'an non ilan nog, "Amu koyon,
kulang salig niu. Iduma ma' nion
ma og poktolu'on niu nog da' amu
pokpokpitang nog pan?
9 Di' niu pota' buan mosabut
otawaka kolobotan nog lima buk
da og pan saka lima ngibu og go-
towanan kinuman dun? Bu sanu
bogyas pa og miomud niu nog sama'
nilan kuman dun?
10 Bu pitu buk sop pan kitu' nog
saka pat ngibu kotow og mikokan
dun, bu sanu bogyas sop og miomud
niu nog sama' nilan kuman dun?
11 Dadi, iduma ion ondi' niu poma
mosabut nog saka kona' pa'ali sog
pan og poktolu'on ku koni? Suga'id
non, pokpotubud amu bagun amu
ondi' moit nog pokpotulin nog pan
nog parasiuanan bu sadusiuanan
koyon."
12 Ugat nilan pa kosabut og ma'ana
nog piktalu' non nog kona' doda'
og pokpotulin nog pan, suga'id non,
sumboy mokpotubud ilan bagun
ilan ondi' moit nog pikpanad nog
parasiuanan bu sadusiuanan koyon.

Og tinalu' ni Piter pa'ali dia ni Isus
Mark 8:27-30, Luk 9:18-21

13 Dangan ion minangoy si Isus
ditu' lambul sog molani nog Sisaria
Pilipi. Minatong ilan ditu', sinakan
non og sulanggu'anan non nog,
"Sima gidoy long nog gotowanan
dun og Binata' sog Kilawan?"
14 Tinumabal ilan nog, "Og duma
koyon mokpoktalu' ilan nog ika dow
si Jan nog Polomunyag. Og duma
sop mokpoktalu' ilan nog ika dow
si Iladya, og polomolatas kitu' nog
talu' nog Mikpongon kobon nitu'.
Bu og duma sop mokpoktalu' ilan
nog ika dow si Jerimaya otawaka
og solabuk og polomolatas nog talu'
nog Mikpongon."
15 Sinakan non sop ilan nog, "Bila
buan amu, sima u gidoy?"
16 Tinumabal si Piter, "Ika og
Kristu, og Bata' nog Mikpongon nog
ion totubu' asta sog da' kopus non."
17 Tinabal non si Piter nog,
"Popiaon ka, ika, Simun, og bata'
ni Jona po' og tinalu' mu koyon
kona' sagyaotow og mikposun dun
dianika, suga'id non, og Gama' u sog
glangit.
18 Bu tolu'on ku dianika nog ika,
si Piter*. Bu dia u pindogoy sog
dolonitan koni og baloy u nog ion
non ion og pigotowan ku. Bu ondi'
dagon nog minsan og patoy.
19 Bogoyon ku dianika og kon-
sianan nog pigdotu'an nog Mikpon-
gon. Bu ain og pogbonduan mu
dini sog glupa'an, ma' nitu' dosop og
bonduan ditu' sog glangit. Bu ain

* **16:18 16:18** Somo' ita da, og ma'ana nog Piter koni, og batu.

og tinugdak mu dini sog glupa'an,
tugdakon dosop ditu' sog glangit."
20 Tubus nitu', pidonsama' non
tumalu' dia sog sulanggu'anan non
koyon nog ondi' nilan poguksugan
minsan sima nog ion doda' og
Kristu.

Pinosun ni Isus pa'ali sog kopatoy non
Mark 8:31–9:1, Luk 9:22-27

21 Tidu dion, tinolipun ni Isus
mogustal dia sog sulanggu'anan
non nog sumboy mangoy ion sog
Jerusalem bu posinsaon ion tokodoy
nog kobogolalan nog bansa Hudyu,
bu og mokokotas nog bolianananan,
bu og polopanadanan nog botad
nog bansa Hudyu. Bu sumboy ion
bunu'on. Tibua, sog kotolu ondow
non motubu' da ion puli'.
22 Dangan midongog itu' ni Piter,
inagak non ion sog molayu'layu'
mangka non pomagoy. Long non
dun, "Kounutan, polosili le, ondi'
mu nododa' ion kobianan!"
23 Tibua, sinungu' ion ni Isus
mangka poktalu' nog, "Soitan, awa'
a dini nakon! Ika og mokobagla di-
anakon po' og pomikilan mu koyon
dia miktidu sog sagyaotow, onda'
dia miktidu sog Mikpongon."
24 Tubus nitu', miktalu' ion sog
sulanggu'anan non nog, "Simasima
moleg mogunut dianakon, sumboy
tolikudan non og dili glegan non
mangka non pisanoy og kudus non
bu pogunut dianakon.
25 Po' simasima og landu' kopoga-
pas non nog dili kotubu' non, kobo-
longan da ion dun. Tibua, simasima
og lamig non na bolongon og dili
kotubu' non sabap sog kopokokunut
non dianakon, kongonan ion dun.
26 Po' olo gidoy buan og glongas
non nog makod nog gotow og daya
sog tibuk nog dunya koni saka, om-
bolong og glimukud non? Kobolosan
ta' nog gotow og dili glimukud non?
27 Po' og Binata' sog Kilawan,
mokpuli' dini sog dunya dunut og
silow nog kotas nog Gama' non, bu
dunut og moloikatanan non. Tubus
nitu', og glam nog gotowanan, tum-
basan non og monala kotow diani-
lan ain sog miinang nilan.
28 Tolu'on ku dianiu, ngon og du-
maanan ta dini nog ondi' ilan pa
tagad patoy taman da ondi' nilan
motongow og Binata' sog Kilawan
matong, bu og kopogdatu' non."

17

Miksop og bayu'bayu' ni Isus
Mark 9:2-13, Luk 9:28-36

1 Gonom gobi tidu ditu', inoit ni
Isus tumukad ditu' sog molawa nog
bontud si Piter, si Jems, bu si Jan nog
gilug ni Jems nog ilan da bu ilan.
2 Dangan minatong ilan ditu',
mitongow nilan nog miksop og
bayu'bayu' ni Isus. Miglamag
ma' nog gondow bu sinumilow og
ponopoton non nog landu' koputi'.
3 Gomonsunoy pa, ngon dua' ko-
tow tinumua', si Muses bu si Iladya.
Migabitabit ilan ni Isus.
4 Dadi, miktalu' si Piter dia ni Isus
nog, "Omba'is da nog mikodini ami,
Kounutan. Bila moleg a da, imungan
ku amu nog tolu buk glokowlokow
dini, solabuk dianika, solabuk dia ni
Muses, bu solabuk dia ni Iladya."
5 Sog sonuk non koyon moktalu'
dun, og ginampol nog miglamag
mikpotondong dianilan. Bu ongon
og talu' nog midongog nilan nog
miktidu sog ginampol koyon nog
ma' nini, "Koni og bata' u nog
kololaman ku. Kisu'atan u tokodoy
dianon. Pokinongog amu dianon."
6 Dangan midongog nog su-
langgu'anan koyon og talu' kitu',
mikponglob ilan sog glupa' kobal
nog gondok nilan.
7 Tibua, pilonian ilan ni Isus
mangka non ilan doponoy mangka
ion poktalu' nog, "Pogbuat amu na
bu na' amu na kondokan."
8 Dangan tinumingag ilan, da'idun
na og mitongow nilan lual da si Isus.
9 Tubus nitu', sonuk nilan du-
miksun tidu sog bontud koyon,
pigondi'an ilan ni Isus nog, "Na' niu
tokodoy posunon minsan sima og

mitongow niu koyon tontal da ondi'
motubu' puli' tidu matoy og Binata'
sog Kilawan."
10 Sinakan ion nog sulanggu'anan
non nog, "Iduma og polopanadanan
koyon nog botad nog bansa Hudyu,
moktalu' ilan ma nog mokuna pa
tua' si Iladya mangka si'oy tua' og
Tinondu' kitu' nog Mikpongon Mog-
datu'?"
11 Dadi, tinabal non ilan nog, "O'o,
motud ion nog mokuna si Iladya po'
oksudon non og glam non.
12 Tibua, tolu'on ku dianiu nog
minatong na si Iladya. Tibua, onda'
ion kilolaoy nog gotowanan. Ini-
nang nilan na dianon minsan olo og
kolegan nilan moginang. Domikian
da ma' nitu', og Binata' sog Kilawan
nog posinsaon nilan dosop akon."
13 Dadi, misabut nog su-
langgu'anan non og pigolong non
kitu' nog si Iladya, ion non ion si
Jan nog Polomunyag.

Kiuli'an ni Isus og bata' nog pisinsa nog glatdiwata
Mark 9:14-29, Luk 9:37-43

14 Dangan minatong ilan dia sog
piglumpukan nog gotowanan koyon,
ongon sala kotow og mikpolani dia
ni Isus mangka inglu'ud bu poktalu'
nog,
15 "Kounutan, kololatoy mu pa
og bata' u po' bobuybobuyon ion.
Bu landu' na og sinsaan non dun
po' bika'bika' ombuksak na dia sog
gapuy bu dia sog tubig.
16 Inoit u na ion sog sulanggu'anan
mu, tibua, da' nilan da ion kuli'oy."
17 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Amu,
og gotowanan numun koni, ondi'
amu nododa' tumud bu polongantu
amu! Andun pa kopayat og gobon
ku mokunul dianiu? Andun pa
kopayat og gobon ku moglogaga di-
aniu? Oit niu dini og bata' koyon."
18 Dangan inoit nilan og bata'laki
koyon dion ni Isus, binugow non
og glatdiwata koyon bu sododu'un
linumuas og glatdiwata koyon bu
kiuli'an og bata'laki koyon dun.
19 Tubus nion, mikpolani og
sulanggu'anan non koyon dianon
mangka ilan poksak dianon nog
ilanilan da. "Iduma ondi' nami ma
ombugow og glatdiwata kitu'?"
20 Tinumabal si Isus nog, "Sabap
lo' ion sog kulang og kopongandol
niu. Tolu'on ku dianiu, bila on-
gon og kopongandol niu nog minsan
si'oy mama' nog glongow nog mus-
tasa kobata'bata', kotolu'an niu og
bulud koyon nog moglalin dioyo, bu
moglalin nododa' ion. Bu da'idun og
mologon nog di' niu minang. [
21 Tibua, og glatdiwata koyon nog
ma' nion, ondi' nododa' ion lumuas,
bog di' da bianan dia sog gyakin bu
sog kopokpuasa.]"

Og kodua' kali ni Isus mokposun dianilanpa'ali sog kopatoy non
Mark 9:30-32, Luk 9:43-45

22 Tubus nitu', dangan milumpuk
si Isus ilan nog sulanggu'anan non
ditu' sog bonua nog Galili, miktalu'
ion dianilan nog, "Og Binata' sog
Kilawan uokilon dia sog baya' nog
gotowanan
23 bu bunu'on nilan ion. Tibua,
sog kotolu ondow non tidu ni-
lan bunu'on, motubu' da ion
puli'." Dadi, misusa tokodoy og
sulanggu'anan non koyon dun.

Migbayad si Isus nog buis nog Baloy nog Poktomuyandia sog Mikpongon

24 Dangan minatong si lo' Isus
ditu' sog Kapernaum, og polonga-
batanan nog buis nog Baloy nog
Poktomuyan dia sog Mikpongon,
mikpolani ilan dia ni Piter mangka
ilan poksak nog, "Og kounutan niu
koyon mogbayad dota' nog buis
nog Baloy nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon?"
25 Tinumabal si Piter nog, "Mog-
bayad, le!"
Dadi, dangan sinumolod si Piter
sog baloy koyon po' pogobitan non
bosia dia ni Isus, mikuna si Isus
moksak dianon nog, "Olo gidoy bila
ika, Piter? Ain gidoy pongabat

nog buis og kodotu'ananan dini
sog dunya koni, dia ta' sog gom-
bata'anan nilan otawaka sog len
gotow?”
26 Tinumabal si Piter nog, “Sog len
gotow nododa'.”
Miktalu' si Isus nog, “Dadi, og
ma'ana non, ita og gombata' nog
Mikpongon, di' ita nobuan mog-
bayad nog buis kitu'.
27 Tibua, bagun ilan di' kolotonan dianita, angoy a pa sog danow koyon bu pomonggit. Bu og tigana' mu malap nog soda', buka' mu og baba' non bu motongow mu og solad sinan. Og golaga' non mokobayad nog buis nog dua' kotow sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon. Alap mu og sin koyon mangka mu boyadoy og buis ta, dua' ita.”

18

Sima og motas sog glam non?
Mark 9:33-37, Luk 9:46-48

1 Sog tang koyon, mikpolani og sulanggu'anan ni Isus dianon mangka ilan poksak nog, “Kounutan, sima og motas sog glam non sog pigdotu'an nog Mikpongon?”
2 Sinabi ni Isus og sala kotow bata' mangka non pindogoy sog titonga' nilan koyon
3 mangka ion poktalu' nog, “Tolu'on ku dianiu, bila ondi' niu da sopon og pomikilan niu mama' nog pomikilan nog gombata', ondi' amu nododa' mokampu' dia sog pigdotu'an nog Mikpongon.
4 Dadi, simasima poboba'on non og bolotabat non ma' nog bata' koni, mimung ion nog motas sog glam non sog pigdotu'an nog Mikpongon.
5 “Bu simasima og tumolima' dia sog mama' nog bata' koni bianan sog ngalan ku, tinolima' non dosop akon.

Og kopogolig nog mokodusa
Mark 9:42-48, Luk 17:1-2

6 “Tibua, simasima og mokongulan sog sala kotow nog tinumud dianakon ma' nog bata' koni nog boya'an mokodusa ion dun, golom na lentengoy nog mosolag nog gilingan batu og glig non mangka lobu'oy sog dibaba' dagat.
7 “Kosusasusa og gotowanan dini sog dunya po' pongyuba'an ilan nododa'! Tibua, sumboy nododa' ini mian. Bu kondokondok og doksu'an sog gotow kitu' nog sabap dianon mokodusa og pakasiotow non dun.
8 Dadi, bila sabap sog komot mu otawaka sog botis mu mokodusa a dun, golom nika na putuk mangka mu pilak. Po' golom pa nog kongonan ka nog kotubu' nog da' kopus non minsan si'oy sobola' da og komot mu otawaka botis mu, gaba' nog sigbuon og tibuk nog glawas mu dia sog danow nog gapuy.
9 Domikian dosop nog bila sabap sog mata mu mokodusa a dun, golom nika na uning mangka mu pilak. Po' golom pa nog kongonan ka nog kotubu' nog da' kopus non nog sobola' da og mata mu, gaba' nog dua' mogimpang mata mu saka sigbuon ka da dia sog gapuy nog di' ompalong.”

Og pononggi'an pa'ali sog bilibili nog mibolong
Luk 15:3-7

10 Ma' long sop ni Isus dun, “Pokpotubud amu bagun niu ondi' kopoksudi'an og gombata'anan koni minsan sala kotow si'oy dianilan.* Po' tolu'on ku dianiu, og tinumabang dianilan og moloikatanan nog Mikpongon. Bu kobon non, ditu' ilan sog sungu'an nog Gama' u, ditu' sog glangit. [
11 Sa'an minangoy dini sog dunya og Binata' sog Kilawan po' tobangan non ain og mibolong kobal nog dusaanan nilan.]
12 “Pomikil niu polo'ma. Sopolati non, ngon og gotow nog og bilibilianan non sogatus kodakol, saka og solabuk dun misuoy dia sog dumaanan non bu mibolong. Olo ma

* **18:10 18:10** Og pigolong koni nog gombata'anan, ain mikokunut kitu' dia ni Isus.

gidoy og ginangon nog gotow koyon?
Gonatan non nododa' og siam pulu'
bu siam bilibilianan non koyon dia
sog pongoksaban nilan mangka non
ponontongoy og mibolong kitu'.
13 Bu bila motongow non na, lo-
liagon nododa' tokodoy ion dun.
Labi pa og gloliag non dun sog siam
pulu' bu siam kitu' nog onda' da
kobolong.
14 Domikian da mama' nion og
Gama' niu sog glangit, nog ondi' ion
moleg nog ngon mangoy sog gla'at,
sala kotow si'oy nog ma' nog bata'
koni."

Og gilug niu nog mikosala' dianiu

15 Ma' long sop ni Isus dun, "Bila
mikosala' dianiu og gilug niu, angoy
amu ditu' non mangka talu' dianon
og glopangan non kitu' nog amu
amu da. Bila inongogan non ika, og
ma'ana non, miglokopia amu na.
16 Tibua, bila di' non ika inon-
gogan, pogoit a nog sala kotow
otawaka dua' kotow og duma mu
bagun niu da munut og tinalu'
kitu' dia sog Kitab nog, 'Bila ngon
sumbungan, sumboy dua' kotow
otawaka tolu kotow og mokotaksi'
dun.'†
17 Bila ondi' non pa ilan inon-
gogan, posun mu glam non dia sog
glumpuk nog poktanudanan. Bu
bila ondi' non pa inongogan og
glumpuk koyon, bibas niu na ion
po' mama' na ion nilan nog di'
moktamuy sog Mikpongon bu og
polongabatanan nog buis.
18 "Dadi, tolu'on ku dianiu, nog
ain og pogbonduan niu dini sog
glupa'an, ma' nitu' dosop og bon-
duan ditu' sog glangit. Bu ain og
tinugdak niu dini sog glupa'an, tug-
dakon dosop ditu' sog glangit.
19 "Bu tolu'on ku pa dianiu,
nog bila dua' kotow dianiu mok-
solabuk nog pongonion nilan dia sog
Mikpongon nog minsan olo, inangon
nododa' dianilan nog Gama' u sog
glangit.
20 Po' minsan dua' kotow otawaka
tolu kotow moglumpuk sabap nog
ilan og pigotowan ku, dia u dosop
nilan."

Og pononggi'an pa'ali sog dodondagonnog di' molilolatoy

21 Tubus nitu', mikpolani si Piter
dia ni Isus mangka poksak nog,
"Kounutan, sanu kali u ompunoy
og gilug u bila mokosala' dianakon?
Pitu kali ta'?"
22 Tinabal ion ni Isus nog, "Kona'
tibua pitu kali, suga'id non, pitu
pulu' kopitu kali.
23 "Dadi, og kopogdatu' nog
Mikpongon sog gotowanan om-
pononggi' dia sog solabuk datu'
nog moleg na boyadan nog so-
sugu'onanan non.
24 Dangan miktolipun na ion
mongabat, ngon og sala kotow so-
sugu'on non nog inoit ditu' non nog
og dakol nog gutang non linoksa'an
na.
25 Sabap sog da'idun og pogbayad
non dun, dinondag nog datu' koyon
nog poksaluy tidu sog glawas non
mangoy sog duoy non asta pa og
gombata'anan non bu og glam nog
gakodanan non bagun non tibua
koboyadan og gutang non.
26 Tibua, mininglu'ud og so-
sugu'on non koyon sog sungu'an
nog datu' koyon mangka pon-
gapu'ngapu' dianon nog, 'Kounutan,
longgungoy mu pa su'usa akon po'
boyadan ku da og glam non koyon
dianika.'
27 Dadi, og datu' koyon milolat
dianon boya'an nog pionda' non na
tanan og gutang non kitu' mangka
non na ion dondagoy muli'.
28 "Tubus nitu', sonuk nog
sosugu'on non koyon ompanow,
milumpak non og pakasi sosugu'on
non nog mikutang dianon mika'an.
Ginanggut non mogdayun mangka
non longokoy bu poktalu' nog,
'Boyadoy mu na numun kitu' og
gutang mu kitu' dianakon!'

† **18:16 18:16** Deuteronomy 19:15

29 Mininglu'ud dosop og pakasi
sosugu'on non kitu' mangka pon-
gapu'ngapu' dianon nog, ‘Longgun-
goy mu pa akon! Po' boyadan ku da
og gutang u kitu' dianika.’
30 Tibua, da' non nododa' ion
longgungoy. Suga'id non, inoit non
sog gukum bagun ion kolobusuon
asta ombayad non na og gutang non
kitu'.
31 Dangan mitongow nog duma
sosugu'onanan nog datu' kitu' og
kohinangan non koyon, onda' ilan
tokodoy kosu'atoy dun. Dadi, inan-
goy nilan uksugoy ditu' sog datu' og
glam nog miinang non koyon.
32 Dadi, tinugun ion mogdayun
nog datu' kitu'. Dangan minatong
ion ditu', tinolu'an ion nog datu'
nog, ‘Ika, molaton ka nog gotow!
Mikutang a dianakon nog mosolag
tokodoy og golaga' non. Tibua,
sabap nog mingapu'ngapu' a di-
anakon, pionda' u na og glam nog
gutang mu kitu'.
33 Duma'it bosia nog mololat a
dosop dia sog pakasi sosugu'on mu
mama' nog gininang u kitu' di-
anika!’
34 Dadi, sabap sog glolingit nog
datu' nilan koyon, inoit non ion
sog gukum bagun pokposokitan asta
mokobayad ion nog glam nog gutang
non kitu'.”
35 Dadi, long ni Isus dun, “Mama'
nion dosop og ginangon nog Gama'
u sog glangit dianiu bila ondi' niu
ompunan og pakasi niu nog gas nog
pusung niu.”

19

Og pikpanad ni Isus pa'ali sog mogbolong
Mark 10:1-12, Luk 16:18

1 Dadi, dangan midoksu' na si Isus
mokpanad, ginumonat ion sog Galili
mangka angoy sog bonua nog Judia
nog ditu' sog dipag nog Jurdan.
2 Modakol og gotowanan nog mik-
pogunut dianon. Bu ditu' kiuli'an
non ain di' mokokodag.
3 Ongon og parasiuanan
mikpolani dianon po' poksulaysu-
layan nilan ion mangka ilan poksak
dianon nog, “Og botad dota' nog og
gotow nog bolongon non og glibun
non nog minsan olo og piksobapan
non?”
4 Tinumabal si Isus nog, “Da' niu
ta' buan kobasta sog Kitab nog sog
tolipunan, ‘Og Mikpongon, piongon
non og glaki bu og glibun.’*
5 Bu ngon dosop og sinulat nog,
‘Sa'an itu' og glaki, gonatan non og
gina'ama' non mangka ion ampu'
sog glibun non. Bu og dua' ilan
koyon mimung nog salulawas ilan
na.’†
6 Dadi, kona' na nog dua' kotow,
suga'id non, miksolabuk ilan na.
Dadi, ain og pigampu' nog Mikpon-
gon, sumboy ondi' popogbolongon
nog sagyaotow.”
7 Dadi, miksak nosop og parasi-
uanan koyon nog, “Saka buan di-
nondag ma ni Muses nog og glaki,
bila bolongon non og glibun non,
sumboy tumulun poguna nog gitas
mangka non si'oy uokiloy og glibun
non?”
8 Tinabal ilan ni Isus nog, “Sa'an
itu' tinugdak dianiu ni Muses nog
ombolong niu og glibun niu po'
sabap nog di' amu moleg pomolian.
Tibua, sog tolipunan, ondi' bosia ma'
nitu' og botad.
9 Dadi, tolu'on ku dianiu, nog
simasima og glaki nog bolongon non
og glibun non nog saka onda' da
bosia koleg sog len glaki, bu pogduoy
ion sog len, mokodusa ion dun.”
10 Tubus nitu', miktalu' og su-
langgu'anan non dianon nog, “Bila
ma' nion og botangbotang nog ko-
pogduoy, golom na buan og gotow
ondi' mogduoy!”
11 Tinumabal si Isus nog, “Og pik-
panad u koni ondi' tolima'on nog
glam nog gotow, suga'id non, ain da
kibogayan kitu' dun nog Mikpongon.

* **19:4 19:4** Genesis 1:27 † **19:5 19:5** Genesis 2:24

12 Ongon gotowanan nog ondi' mogduoy po' donsama' na da' pongonoy nog glegan mogduoy tidu pa sog kobata' dianilan. Bu og duma sop linosian nog duma non. Bu ongon dosop gotowanan ondi' mogduoy po' tinigbung nilan na og pikilan nilan dia sog pigdotu'an nog Mikpongon. Dadi, ain og gotow nog tumolima' nog pikpanad u koni sumboy inangon non."

Pipia ni Isus og gombata'anan
Mark 10:13-16, Luk 18:15-17

13 Tubus nitu', ongon og gotowanan nog mikpogoit nog gombata'anan nilan ditu' ni Isus bagun non ilan kodoponan bu kopogyokinan dia sog Mikpongon nog popiaon ilan. Tibua, pimag ilan nog sulanggu'anan ni Isus.

14 Tibua, miktalu' si Isus nog, "Potiang niu og gombata'anan koyon mokpolani dianakon. Na' niu ilan pogondi'an. Po' ma' nog gombata'anan koyon, og gotowanan nog misakup sog pigdotu'an nog Mikpongon."

15 Dadi, pingdoponan non og gombata'anan koyon dion, mangka na ion poglandan.

Og sala kotow doyahan
Mark 10:17-30, Luk 18:18-30

16 Tubus nitu', ongon sala kotow mikpolani dia ni Isus mangka poksak nog, "Polopanad, olo gidoy og omba'is u inangon bagun ku malap og kotubu' nog da' kopus non?"

17 Tinabal ion ni Isus nog, "Iduma moksak a ma dianakon bog olo og omba'is? Solabuk da og omba'is, ion og Mikpongon. Suga'id non, bila moleg a mokalap nog kotubu' nog da' kopus non, unut mu og dondagananan nog miktidu dianon."

18 Dadi, miksak og glaki koyon nog, "Ain sog dondagananan koyon nog sumboy u unuton?"

Tinumabal si Isus nog, "Na' a momunu', na' a momabal nog kona' mu duoy, na' a monakow, bu na' a tumaksi' nog gloput.

19 Pogbotadoy mu og gina'ama' mu, bu kolalam a sog sumbaloy mu mama' da nog glolaman mu sog dili glawas mu."

20 Tinumabal og glaki koyon nog, "Piginang u na og glam non koyon. Dadi, olo poma og kulang nog sumboy u pa inangon?"

21 Dadi, tinabal ion ni Isus nog, "Bila moleg a doda' mohurup, angoy mu poksaluy og pogongonon mu mangka mu pomogoy og saluy non dia sog miskinananan po' mogdaya a dun ditu' sog glangit. Tubus nitu', pokpuli' a mangka a pogunut dianakon."

22 Dangan midongog nog glaki koyon og talu' ni Isus koyon, mipangu' ion dun mangka awa' po' doyahan ion tokodoy.

23 Tubus nitu', miktalu' si Isus sog sulanggu'anan non nog, "Tolu'on ku dianiu, nog mologon tokodoy og gotow nog doyahan nog mokampu' ion dia sog pigdotu'an nog Mikpongon.

24 Bu tolu'on ku dianiu, nog molomu pa kobian nog kamel dia sog gluang nog dialum, gaba' nog doyahan, og kampu' non dia sog pigdotu'an nog Mikpongon."

25 Dangan midongog nog sulanggu'anan non og talu' non koyon, kisobu'an ilan tokodoy dun nog boya'an miksak ilan nog, "Bila ma' nitu' buan, sima ma og motabang?"‡

26 Pigbontayan ilan ni Isus mangka ion poktalu' nog, "Og ma' nion koyon ondi' minang nog sagyaotow. Tibua, da'idun mologon dia sog Mikpongon."

27 Tinumabal si Piter nog, "Dadi Kounutan, ami sop buan koni nog lamig nami na tanan binolong og glam non mangka ami pogunut dianika. Olo ma matong dun dianami?"

‡ **19:25 19:25** Balu' nog gotowanan dun, sa'an migdaya og gotow po' kisu'atan og Mikpongon dianon.

28 Tinumabal si Isus nog, “Tolu'on
ku dianiu, sog matong og pongim-
boguan nog Mikpongon og glam
non, bu og Binata' sog Kilawan
mingkud na ion sog gingkudan
datu' dunut silow nog kotas nog
baya' non, amu si'oy nog mikokunut
koyon dianakon, pingkudon ku
dosop amu dia sog sopulu' bu dua'
gingkudan datu', mongukum nog
sopulu' bu dua' pangkat nog bansa
Israel.
29 Bu ain ginonatan non og
baloy non, og putupusodanan
non, og mokogulanganan non, og
gombata'anan non, otawaka glupa'
non sabap sog kopokokunut non
dianakon, mokotabuk ion nog labi
pa tokodoy ditu' og sugda dun
dianon, bu kongonan ion dosop nog
kotubu' nog da' kopus non.
30 Tibua, modakol og gotow nog
mikuna nog mimung ombinaya'
ilan. Bu modakol dosop og
gotowanan nog mibinaya' nog
mimung mokuna ilan.”

20

*Og pononggi'an pa'ali sog tinin-
danan moginangsog glupa' nog go-
tow*

1 Tubus nitu', si Isus miguksug
nog pononggi'an. Long non dun,
“Og kopogdatu' nog Mikpongon om-
pononggi' dia sog gotow kitu' nog
glupa' non pimulanan nog bolagon
nog molongas og bunga non, og
ngalan non og paras. Dali' on-
dow pa og bonua, minangoy na ion
monontong nog gotow nog ain mo-
leg tindanan moginang sog glupa'
non koyon.
2 Dangan ion mikotongow nog tin-
danan non, miglokoposadan nilan
nog boyadan non dianilan solad di-
nari po' ma' nitu' og golaga' nog
sondow. Dadi, minangoy ilan na
moginang sog glupa' non koyon.
3 Dangan miginonga' monek
gondow, minangoy ion puli' sog
tobu'an. Mitongow non og duma
gotowanan nog da' ginang nilan, da'
lual og mogindogindog ilan tibua.
4 Dadi, tinolu'an non ilan nog, ‘An-
goy amu poginang ditu' sog glupa' u
po' boyadan ku da amu nog golaga'
nog ain og miinang niu.’
5 Dadi, minangoy ilan moginang
ditu'. Og gapu' nog glupa' koyon,
dangan minatong og tasondow
bu miginonga' monog gondow,
mikpuli' nosop sog tobu'an bu ma'
nitu' dosop ininang non.
6 Dangan dali' na sindop on-
dow, mikpuli' nosop ion sog tobu'an
bu mikotongow ion nosop nog go-
towanan ditu' nog og duma da' gi-
nang nilan. Dadi, sinakan non ilan
nog, ‘Iduma ma' nion amu ma, polo'
indogindog amu ma tibua? Ondi'
amu ma moginang?’
7 Tinumabal ilan nog, ‘Da'idun
buan og tumindan dianami.’ Dadi,
tinumabal og gapu' nog glupa'
koyon nog, ‘Bila ma' nitu', angoy
amu poginang sog glupa' u.’ Dadi,
minangoy ilan moginang ditu'.
8 “Dangan sindop ondow na, mik-
talu' og gapu' nog glupa' koyon
dia sog sosoligan non. Long non
dun, ‘Polumpuk mu og glam nog
gotowanan koyon nog miginang sog
glupa' u gondow koni. Pogunaoy
mu mogbayad ain og mibinaya',
mangka mu si'oy boyadoy ain og
mikuna kitu'.’
9 Dadi, sinabi non og gotowanan
kitu' nog miktolipun ilan moginang
nog poksindop na og gondow bu
binoyadan non ilan nog golaga' nog
sondow.
10 Dadi, dangan boyadan non
na bosia og gotowanan kitu' nog
mikuna moginang, migdodama ilan
bosia nog modakoldakol og motabuk
nilan dia sog mibinaya' kitu' mogi-
nang. Tibua, migbatuk da kodakol
og binayad non dianilan.
11 Tinabuk nilan notibua og boy-
adan koyon dianilan kobon nilan
mokumodumod bu tinolu'an nilan
og gapu' nog glupa' koyon nog,
12 ‘Og mibinaya' koyon, podali'

ilan da miginang. Tibua ami,
sumondow ami na moginang sog
podosan saka pigbatuk mu ma og
kodakol og boyadan mu dianami?'
13 Dadi, tinumabal og gapu' nog
glupa' koyon dia sog sala kotow
dianilan. Long non dun, 'Le, da' u
ika pogbigya'oy. Mikpasad ita kopia
nog boyadan ku amu nog golaga'
nog sondow. Dadi, sa'an ion, ma'
nion og binayad u dianiu.
14 Dadi, tabuk niu ion mangka
amu si'oy uli'. Po' ma' nitu' og
glegan ku mogbogoy dia sog go-
towanan koyon nog mibinaya' ilan
si'oy moginang, mama' nog binayad
u koyon dianiu.
15 Da'idun ta' buan og baya' u nog
minsan olo og gondunon ku nog sin
ku? Di' amu bosia moksibok dun
bila motawal u sog duma.' "
16 Dadi, ma' long pa ni Isus dun,
"Og mibinaya' mimung mokuna bu
og mikuna ilan mimung ombinaya'
ilan."

*Pidonsama' nosop ni Isus tu-
malu'pa'ali sog kopatoy non
Mark 10:32-34, Luk 18:31-34*

17 Tubus nitu', mipanow si Isus po-
sungu' sog Jerusalem. Sintak nilan
koyon ompanow, pinitang non og
sopulu' bu dua' sulanggu'anan non
koyon sog molayu'layu' mangka non
ilan tolu'oy nog,
18 "Posungu' ita lo' ini sog
Jerusalem. Matong ita ditu', og
Binata' sog Kilawan uokilon dia
sog mokokotas nog bolianan bu
sog polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu. Og gukuman nilan
dianon bunu'on
19 mangka nilan ion uokiloy dia
sog gongkoman nog gotowanan nog
kona' bansa Hudyu. Pogwanwanon
nilan ion, pogdonogon nilan ion,
bu lonsangon nilan ion sog kudus.
Tibua, sog kotolu ondow non, mo-
tubu' da ion mokpuli'."

*Og pingoni bosia nog gina' ni Jems
ilan ni Jan
Mark 10:35-45*

20 Tubus nitu', og duoy ni Sebedi
bu og dua' kotow gombata' non kitu'
nog glaki, migdunut ilan mangoy
ditu' ni Isus mangka ion inglu'ud sog
sungu'an ni Isus po' ongon kolegan
non mongoni.
21 Dadi, sinakan ion ni Isus nog,
"Olo og kolegan mu koyon?"
Tinumabal og glibun koyon nog,
"Tugdak mu pa dianakon nog bila
matong na mogdatu' a, dia mu pa
pingkud og sala kotow bata' u koni
dapit sog glintu mu bu og sala kotow
sop koni dia dapit sog bibang mu."
22 Tinabal ion ni Isus nog, "Da'
mu kosabut bog olo og pingoni niu
koyon. Mogaga niu ta' gidoy og sin-
saan nog posungu' u poglogogaon?"
Tinumabal og dua' kotow gom-
bata' nog glibun koyon nog, "O'o,
mogaga nami da ion."
23 Miktalu' si Isus nog, "O'o, mo-
tud doda' nog mokinum amu sog
ginuman ku. Tibua, kona' u og
momili' bog sima og mingkud sog
dapit glintu u otawaka sog dapit
bibang u. Po' og gingkudananan
koyon donsama' na piksimpan nog
Gama' u."
24 Dangan midongog itu' nog sop-
ulu' sulanggu'anan koyon, kodoluon
ilan bosia dun og piginang nog pig-
ilug koyon dua' kotow.
25 Dadi, pilumpuk ilan ni Isus
mangka non ilan tolu'oy nog, "Ko-
sunan niu nog og kodotu'an dini
sog dunya pogboya'an nilan og pig-
otowan nilan. Bu ain mokokotas
dianilan pogboya'an nilan dosop ain
ombaba' pa dianilan.
26 Tibua amu, sumboy ondi' amu
ma' nilan. Suga'id non, ain og moleg
nog ion og motas dianiu, sumboy ion
mimung og sosugu'on niu.
27 Bu ain sop dianiu og moleg nog
ion og mokuna, sumboy ion mimung
nog gulipon niu.
28 Domikian da ma' nog Binata'
sog Kilawan, onda' ion angoy dini
sog dunya po' bagun ion toban-
gan, suga'id non, bagun ion og
tumabang bu moguakil nog glawas

non bunu'on bagun modakol og gotowanan og molokat tidu sog kouliponan nog dusa."

Kiuli'an ni Isus og dua' kotow buta
Mark 10:46-52, Luk 18:35-43

29 Dangan ginumonat si Isus ilan nog sulanggu'anan non sog koliwagan bonua nog Jeriku, modakol og gotowanan nog mikpogunut dianilan.
30 Ongon og dua' kotow buta, dia ilan pogingkud sog goksid nog dalan. Dangan kisunan nilan nog posungu' mian ditu' si Isus, miglongag ilan moktawag, "Kounutan! Pangkat ni Apu' Dabid! Kololatoy mu pa ami!"
31 Pomagon ilan si'oy nog gotowanan dion, posisaya' ilan da poktawag nog, "Kounutan! Pangkat ni Apu' Dabid! Kololatoy mu pa ami, su'usa!"
32 Dadi, migindog si Isus mangka non ilan sobioy bu poksak, "Olo og kolegan niu nog inangon ku dianiu?"
33 Tinumabal ilan nog, "Kounutan, moleg ami bosia mokotongow puli'."
34 Dadi, milolat si Isus dianilan mangka non tuyokoy og mataanan nilan. Sog sododu'un koyon mikotongow ilan bu migunut ilan dianon.

21

Og ba'asa dia ni Isus kosolod non ditu' sog Jerusalem
Mark 11:1-11, Luk 19:28-40, Jan 20:12-19

1 Dangan molanilani ilan na sog Jerusalem, minatong ilan sog Betpage, ditu' sog pun bilid nog Olibu. Dinondag ni Isus moguna ditu' og dua' kotow sulanggu'anan koyon.
2 Bu miktalu' ion dianilan nog, "Angoy amu sog gimbolayan koyon. Matong amu ditu', mokotongow amu mogdayun nog inikotan og asnu bu og nati non. Ubad niu bu oit niu dini nakon.
3 Bu bila ongon og moksak dun dianiu bog iduma ubadon niu ma, tabal niu tibua nog ongon og kobalan nog Kounutan dun. Po' tugdakon da dianiu."
4 Sa'an ini miinang po' og kotumanan nog tinalu' nog polomolatas nog talu' nog Mikpongon kobon nitu' nog,

5 "Talu' niu sog gotowanan sog Sion, tontong niu og datu' niu posungu' na matong dianiu. Ombaba' og bolotabat non bu poksakoy ion sog asnu, og sinokayan non koyon og nati nog asnu."*

6 Dadi, mipanow og sulanggu'anan kitu' bu inunut nilan og pimali ni Isus kitu' dianilan.
7 Inoit nilan og asnu kitu', ilan nog nati non, ditu' ni Isus bu inonigan nilan nog glogdoyanan nilan mangka na sokoyoy ni Isus.
8 Og gotowanan koyon nog landu' kodakol, pingdondam nilan og sulagbonanan nilan dia sog dalan koyon nog bianan ni Isus. Og duma sop mikpongalap ilan nog dawon mama' nog dawon nog bunga mangka nilan botangoy sog dalan.†
9 Og gotowanan koyon nog migunut dia ni Isus sog gunan binaya' non, miglongag ilan mokpogekes nog, "Songlitan og pangkat ni Apu' Dabid! Pipia ion nog minangoy dini bianan sog ngalan nog Mikpongon! Songlitan og Mikpongon!"

10 Dangan minatong si Isus sog Jerusalem, misasow og glam nog gotowanan koyon dion bu miksinaksakoy ilan nog, "Sima gidoy og gotow koyon?"

11 Tinumabal og gotowanan koyon nog mikpogunut dia ni Isus nog, "Ion non ini si Isus, og polomolatas nog miktidu sog Nasaret ditu' sog Galili."

* **21:5 21:5** Sakaraya 9:9. Og Sion koni og kodua' ngalan nog Jerusalem.
† **21:8 21:8** Ma' nitu' og botad nog kopogba'asa nilan dia sog datu'.

Si Isus minangoy sog Baloy nog Poktomuyandia sog Mikpongon
Mark 11:15-19, Luk 19:45-48, Jan 2:13-22

12 Tubus nitu', si Isus sinumolod sog glomalomaan nog Baloy nog Poktomuyan koyon dia sog Mikpongon mangka non pomugowoy og glam nog gotowanan koyon nog mikpogdagangdagang bu polonaluyanan. Bu pimolituka' non og glomisahananan nog polomolos nog sin asta og gingkudananan nog mikpogdagang nog kolopatianan.
13 Kobon non moktalu' nog, "Sinulat dia sog Kitab og talu' nog Mikpongon nog, 'Og baloy u iningolanan og baloy nog pogyokinan.'‡ Tibua, inimung niu nog glihanan nog polonakowanan!"

14 Solian ni Isus sog glomalomaan nog Baloy koyon nog Poktomuyan, og butaanan bu og gotowanan kitu' nog di' mokopanow, mikpolani ilan dianon bu kiuli'an non ilan.
15 Tibua, og mokokotas nog bolianan bu og polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu, miglolingit ilan dianon dangan mitongow nilan og kosobu'sobu' nog gininang non bu midongog nilan og gekes nog gombata'anan ditu' sog glomalomaan nog Baloy nog Poktomuyan koyon nog, "Songlitan og pangkat ni Apu' Dabid!"

16 Miksak og mokokotas nog bolianan bu polopanadanan kitu' dia ni Isus nog, "Midongog mu dota' bog olo og pogekeson nilan koyon?"

Tinumabal ion nog, "O'o, midongog u da. Onda' niu ta' buan sibon kobasta og sinulat dia sog Kitab nog, 'Og gombata'anan asta og populaanan, pikponadan mu moksanglit?' "§

17 Tubus nitu', ginonatan non ilan mangka ion angoy sog bonua nog Betani bu ditu' ion kisogobian.

Og kayu nog pilota' ni Isus mogbunga
Mark 11:12-14,20-24

18 Migboloma' sisolom, mikpuli' si Isus ditu' sog Jerusalem. Sonuk non ompanow kigutoman ion.
19 Mikotongow ion nog kayu sog goksid nog dalan og ngalan non igera. Dadi, pilonian non bosia, tibua, da'idun og mitongow non nog bunga non lual da lunsan dawon. Dadi, tinolu'an non kayu koyon nog, "Ondi' a na nododa' mogbunga mokpuli'." Bu sododu'un mibotug og kayu koyon.

20 Dangan mitongow nog sulanggu'anan non nog sododu'un mibotug og kayu koyon, kisobu'an ilan dun kobon nilan moktalu' nog, "Iduma ion gidoy mibotug ma mogdayun og kayu koyon?"

21 Dadi, tinumabal si Isus nog, "Tolu'on ku dianiu, nog bila sumalig amu sog Mikpongon bu ondi' amu mogdua'dua', kona' tibua og minang niu mama' nog miinang u sog kayu koyon. Suga'id non, minsan sagya tolu'an niu og bulud koni nog, 'Awa' a dini bu poglalin ka sog dagat,' motuman na doda' og talu' niu koyon.
22 Bila tumud amu nog motabuk niu, minsan olo pongonion niu dia sog Mikpongon bianan dia sog gyakin, motabuk niu nododa'."

Sinak nilan og piktiduan nog baya' ni Isus
Mark 11:27-33, Luk 20:1-8

23 Tubus nion, sinumolod si Isus ditu' sog glomalomaan nog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon mangka ion pokpanad sog gotowanan. Sonuk non mokpanad, ongon mikpolani dianon nog mokokotas nog bolianan bu kobogolalan nog gotow Hudyu mangka ilan poksak nog, "Olo baya' mu moginang nog ma' nion koyon? Bu sima og migbogoy dianika nog baya' koyon?"

‡ **21:13 21:13** Isaya 56:7 § **21:16 21:16** Salmu 8:2

24 Tinabal non ilan nog, “Sakan ku
dosop amu. Bila tobalon niu akon,
posunon ku dosop dianiu bog ain ku
tiniduan og baya' u koni moginang
nog ma' nini koni.
25 Og sak u koni mama' nini,
sima og migbogoy nog baya' dia ni
Jan nog Polomunyag nog momunyag
nog gotowanan? Og Mikpongon ta'
otawaka og gotow?”
Dadi, miksinaksakoy ilan, nog ilan
bu ilan, “Bila ini tolu'on ta nog dia
tidu sog Mikpongon og baya' ni Jan,
tobalon non ita nog iduma buan da'
ita ma tud dianon?
26 Tibua, bila sop tolu'on ta nog
tidu dia sog gotow og baya' non,
mondok ita sop nog gotowanan po'
og tud nilan si Jan, ion og polomo-
latas nog talu' nog Mikpongon.”
27 Dadi, tinabal nilan si Isus nog,
“Da' a sunoy. Ondi' nami kosunan.”
Dadi, miktalu' sop si Isus diani-
lan nog, “Bila ma' nitu', di' u sop
posunon dianiu bog sima migbogoy
dianakon nog baya' nog mokopogi-
nang u nog ma' nini koni.”

Og pononggi'an pa'ali sog dua' kotow pogilug

28 Ma' long sop ni Isus dun,
“Pomikil niu polo'ma. Ongon og
gotow nog dua' kotow gombata' non
nog lunsan laki. Minangoy ion sog
gulangbata' mangka poktalu' nog,
‘Nu', angoy a pa poginang sog bi-
nalan ta kitu' gondow koni.’
29 Tinumabal og bata' non koyon
nog, ‘Ondi' u.’ Tibua, sintak non
mokpikilpikil dun, miksop og piki-
lan non bu minangoy da ion ditu'.
30 Tubus nitu', og gama' nilan
koyon minangoy sop sog bata' non
koyon nog kongudan mangka non
sop dondagoy mangoy moginang sog
binalan nilan koyon. Tinumabal og
bata' non koyon nog, ‘O'o, Ama'.’
Tibua, onda' da ion angoy ditu'.”
31 Long sop ni Isus dianilan, “Bila
buan amu, sima ma sog dua' kotow
koyon og ininang non og glegan nog
gama' non?”
Tinumabal ilan nog, “Og gulang-
bata' kitu'.”
Dadi, miktalu' nosop si Isus nog,
“Tolu'on ku dianiu, nog og polonga-
batanan nog buis bu og tungkag-
onanan mokuna pa dianiu numun
kitu' mampu' sog pigdotu'an nog
Mikpongon.
32 Po' sa'an minangoy dini niu
si Jan nog Polomunyag po' poton-
gowon non dianiu og bianan nog
boya'an mimung modulus amu dun.
Tibua, onda' amu tud dianon. Bigya'
non, og polongabatanan nog buis
bu og tungkagonanan, tinumud ilan
dianon nog boya'an miksop og polo-
motadon nilan. Bu minsan miton-
gow niu na ilan nog ma' nion ilan,
onda' amu da lota' moginang nog
dusa bu tud dianon.”

Og pononggi'an pa'ali sog gotowanannog minaksa nog glupa'
Mark 12:1-12, Luk 20:9-19

33 Tubus nitu', miktalu' si Isus
nog, “Pokinongogoy niu nosop og
solabuk pononggi'an koni. Ongon og
gotow nog togo binalan nog pimu-
lanan non nog bolagon nog ngalan
non og paras. Inalad non og binalan
non koyon mangka ion poglokukut
nog pogdogyakan nog bunga nog bo-
lagon non koyon. Bu inimungan non
nog glokowlokow nog pogolungan.
Tubus nitu', piaksa non og binalan
non koyon mangka ion panow sog
len bonua.
34 “Dangan dali' na pongupu'oy og
bunga nog pomulan non koyon, di-
nondag non og sosugu'onanan non
mangoy mongabat nog bahagi' non
ditu' sog gotowanan kitu' nog mi-
naksa nog pomulan non koyon.
35 Tibua, dangan minatong ilan
ditu', ginanggut ilan nog minaksa
koyon. Og sala kotow sosugu'on non
koyon pigbadas nilan. Og sala kotow
sop binunu' nilan. Bu og kotolu non
binatu nilan.
36 Tubus nitu', dinumondag nosop
ion nog len sosugu'onanan non nog
labi pa kodakol sog dinondag non
kitu' tigana'. Tibua, og minaksa

koyon, ma' nitu' dosop og ginandun
nilan sog sosugu'onanan non kitu'.
37 Bu sog gimpusan, dinondag non
og dili bata' non mangoy ditu' po'
long non dun, ‘Pogbotadan nilan ini
og bata' u koni.’
38 Tibua, dangan mitongow nog
minaksa kitu' og bata' non koyon,
mikpoksitalu' ilan nog, ‘Koyon na,
og bata' nog gapu' nog glupa' koni.
Alung, ongoyon ta ion bunu'oy po'
bagun da ita na og gapu' nog glupa'
koni.’
39 Dadi, ginanggut nilan og bata'
non koyon sog molayu' mangka ni-
lan bunu'oy.”

40 Dadi, long pa ni Isus dianilan,
“Bila matong na og gapu' nog bi-
nalan koyon, olo gidoy og gondunon
non sog gotowanan kitu' nog mi-
naksa koyon dianon?”

41 Tinumabal ilan nog, “Po-
munu'on non nododa' og go-
towanan kitu' nog mokolaton
mangka non poksaoy og pomulan
non koyon sog len gotowanan nog
ain mogbogoy dianon nog bahagi'
non giap matong og tang non.”

42 Dadi, long sop ni Isus dun di-
anilan, “Da' niu ta' buan kobasta
og sinulat kitu' sog Kitab nog, ‘Og
batu kitu' nog mosolag, nog pig-
bongkis nog polongimung nog baloy,
miimung tanan nog bololaga' nog
polongkapan sog glam non. Ion
non da og gininang nog Mikpongon
bu molongas itu' tokodoy dia sog
tinontongan ta.’ ”*

43 Long pa ni Isus dun, “Dadi,
tolu'on ku dianiu, og bahagi' niu sog
pigdotu'an nog Mikpongon owi'on
dianiu bu bogoyon dia sog len go-
towanan nog kona' niu salu bansa
po' mokopoginang ilan nog ginang
kitu' nog kosu'atan og Mikpongon
dun. [
44 Simasima og ombuksak sog batu
koni, molupot nododa' og glawas
non. Bu ain sop og kolobu'an nog
batu koyon, ompusat og glawas non
dun.”]
45 Dangan midongog nog mokoko-
tas nog bolianan bu parasiuanan
og pononggi'ananan ni Isus koyon,
misabut nilan nog ilan og pigdolilan
non koyon.
46 Dadi, minontong ilan nog
pondayan nog bagun nilan ion
kukpa'an. Tibua, miondok ilan sog
gotowanan po' tinumud ilan nog si
Isus og polomolatas nog talu' nog
Mikpongon.

22

Og koponongat nog Mikpongon di' ba'is bolibadan
Luk 14:15-24

1 Tubus nitu', miguksug nosop si
Isus nog pononggi'an.
2 Ma' long non dun, “Og kopog-
datu' nog Mikpongon omponongi'
dia sog sala kotow datu' nog miksim-
pan nog kologya'an po' koingon og
bata' non nog glaki.
3 Dadi, dinumondag ion nog so-
sugu'onanan non mangoy mongong-
gat nog pimosobutan non kitu'
sumakup sog kologya'an non koyon.
Tibua, migbolibad ilan.
4 Tubus nitu', dinondag non
nosop og duma sosugu'onanan non
mangka ion poktalu' nog, ‘Talu' niu
dia sog sosuku pimosobutan kitu'
nog misimpan na og dulang, bu
pinumbali' na og sapi'anan ku, asta
og piglombu' kitu' nog natianan
ku, bu sagad na og glam non.
Dadi, sumboy tumua' ilan na nog
kologya'an koni.’
5 Tibua, da' nilan ponglengleng,
suga'id non, mikpokpanow ilan
tanan. Og sala kotow minangoy sog
binalan non. Bu og sala kotow sop
minangoy mogdagangdagang.
6 Bu og dumaanan ginanggut nilan
og sosugu'onanan nog datu' kitu'
mangka nilan pokposokitoy bu og
duma pomunu'oy.

* **21:42 21:42** Salmu 118:22-23. Og batu kitu' nog pigbongkis, ion non ion og Kristu.

7 Dadi, linolingitan tokodoy og
datu' koyon dun. Bu dinondag non
og sundaluanan non nog ongoyon
nilan pomunu'oy bu pondoksuloy
og koliwagan bonua nog gotowanan
koyon.
8 Tubus nitu', tinolu'an non og
duma sosugu'onanan non nog, 'Mis-
impan na og kologya'an koni, tibua,
og pimosobutan ku kitu', ondi' ilan
patut sumakup dun.
9 Dadi, angoy amu dia sog ko-
sompagan nog gotowanan mangka
niu onggat mangoy sumakup nog
kologya'an koni ain og motongow
niu.'
10 Dadi, minangoy og so-
sugu'onanan koyon dia sog
dalananan mangka nilan polumpukoy
og gotowanan nog ain mitongow
nilan, molongas otawaka molaton
nog gotow. Dadi, og baloy koyon
miponu' nog gotowanan nog sinu-
makup nog kologya'an koyon.
11 "Dangan sinumolod og datu'
koyon po' tontongon non og go-
towanan koyon dion, mitongow non
og sala kotow nog da' posolugoy nog
ponopoton kaing.
12 Miktalu' og datu' koyon nog,
'Le, olo lo' ma kisolodoy mu koyon
dini nog saka da' a ponapot nog
ponopoton kaing?' Da' pokotabal og
gotow koyon.
13 Dadi, dinondag non og so-
sugu'onanan non nog, 'Balud niu
gotow koyon mangka niu tikpu' sog
glowasan, ditu' sog kodoloman. Bu
ditu' ion poglulad bu pongolongot og
ngisianan non.' "
14 Bu linuksad ni Isus tumalu' nog,
"Modakol bosia og pimosunan nog
Mikpongon, tibua, mika'an da og
mipili' non."

Og sak pa'ali sog kopogbayad nog buis
Mark 12:13-17, Luk 20:20-26

15 Tubus nitu', linumuas og para-
siuanan koyon mangka ilan pogu-
pakat bog olo pondayan nilan bagun
nilan ion mosa'ut bianan sog talu'
non.
16 Dadi, dinondag nilan og duma
sulanggu'anan nilan bu duma
gla'ayatanan ni Herod mangoy ditu'
ni Isus po' pogolapsobapan nilan
ion. Dangan minatong ilan ditu'
non, miktalu' ilan nog, "Polopanad,
kosunan nami nog ika, moktalu' a
nog motud bu dumalan og pikpanad
mu koyon pa'ali sog polomotadon
nog glegan nog Mikpongon. Bu
kisunan nami dosop nog ika, ondi' a
mogbigya' nog gotow minsan andun
kotas non.
17 Dadi buan, sog pikilan mu, mo-
gusoy ta' nog mogbayad ita nog buis
dia ni Sisar otawaka di'?"
18 Tibua, kisunan ni Isus bog olo
og punan nilan moksak dun. Dadi,
tinabal non ilan nog, "Iduma pok-
sulaysulayan niu ma akon? Amu
koyon, sagya mokpopotongow amu!
19 Takun dow og sin koyon nog
pogbayad nog buis." Dadi, pitongow
nilan dianon og sin koyon.
20 Sinakan non ilan nog, "Sima og
glodawan nog mitagu' dia sog sin
koni? Bu sima og ngalan nog misulat
koyon dini?"
21 Long nilan dun, "Si Sisar ma."
Miktalu' si Isus nog, "Dadi, bogoy
niu dia ni Sisar ain dianon. Bu
bogoy niu dosop dia sog Mikpongon
ain dianon."
22 Dangan midongog nilan itu'
kisobu'an ilan tokodoy dun bu gi-
nonatan nilan si Isus.

Og sak pa'ali sog kopokpo-tubu'nog gotowanan tidu matoy
Mark 12:18-27, Luk 20:27-40

23 Sog gondow koyon, ngon dosop
sadusiuanan mikpolani dia ni Isus.
Og gotowanan koyon, ondi' ilan tu-
mud nog ngon motubu' puli' tidu
matoy. Dadi, miksak ilan dia ni Isus
nog,
24 "Polopanad, ma' long pa nog
sinulat kitu' ni Muses dianita nog
bila og sala kopogduayan nog matoy
og glaki non nog da' ilan pogbata',
sumboy og balulibun koyon pog-
duoyon nog pimikitan non bagun da
bila mogbata' ilan, mimung da ma'

nog bata' nilan nog glaki non kitu'
tigana'.
25 Ati, ngon og pitu kotow dianami,
pomogilug nog lunsan laki. Og
gulangbata' koyon dianilan migduoy
nog saka minatoy nog da' ilan pog-
bata'. Tubus nion, pigduoy nosop
nog dumapit sog gulangbata' og
balulibun koyon.
26 Saka minatoy dosop og glaki
koyon nog da' pa bata' nilan. Tubus
nitu', pigduoy nosop ion nog ko-
tolu. Asta og pitu kotow pomogilug
koyon mikobian mogduoy dia sog
balulibun koyon. Tibua, lunsan ilan
mikpomatoy nog da'idun og bata'
nilan.
27 Da' ion kobon, og balulibun
koyon minatoy dosop.
28 Dadi, bila matong gondow nog
potubu'on og gotowanan tidu ma-
toy, sima ma gidoy sog pitu kotow
kitu' nog pomogilug og kodumanan
nog glibun koyon, nog saka og glam
nilan koyon mikobian mogduoy di-
anon?"
29 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Milapang amu doda' tokodoy po'
onda'idun sabut niu nog sinulat dia
sog Kitab otawaka og dasig nog
Mikpongon.
30 Po' bila matong na potubu'on
nog Mikpongon og gotowanan tidu
matoy, ondi' ilan na mokpogduoy
po' mama' ilan na nog moloikatanan
sog glangit.
31 Bu pa'ali sop sog kopotubu' nog
gotowanan tidu matoy, onda' niu ta'
kobasta og tinalu' nog Mikpongon
dianiu nog,
32 'Akon og Mikpongon nog ion
non og poktomuyon kitu' ni Abra-
ham, ni Isak, bu ni Jakub.'* Og
ma'ana nog talu' nog Mikpongon
kitu', kona' ion og poktomuyon nog
ain minatoy, suga'id non, ain to-
tubu'."
33 Dangan midongog nog go-
towanan og tabal ni Isus sog
sadusiuanan koyon, kisobu'an ilan
nog pikpanad non koyon.

Og bololaga' sog glam nog dondagan
Mark 12:28-34, Luk 10:25-28

34 Dangan midongog nog parasiua-
nan nog dinag dia ni Isus og sadu-
siuanan koyon, linumpukan nilan si
Isus.
35 Og sala kotow dianilan moto
tokodoy nog botad, sinulayan non si
Isus moksak nog,
36 "Polopanad, olo og dondagan
kitu' nog bololaga' sog glam non dia
sog Botad?"
37 Tinabal ion ni Isus nog, " 'Sum-
boy potigbungon mu og glolaman
mu sog Pogbaya' nog ion og Diwata
mu, tidu sog pusung mu, mangoy
sog glimukud mu, asta sog glam nog
pomikilan mu.'†
38 Ion non ini og mikuna nog
bololaga' sog glam nog dondagan.
39 Bu ngon dosop og kodua' non
nog ma' da nitu'. 'Sumboy molalam
a sog sumbaloy mu mama' da nog
glolaman mu sog dili glawas mu.'‡
40 Bila miunut mu og dua' buk
koni, og glam nog dondagan dia sog
Botad nog sinulat ni Muses bu tidu
sog polomolatasanan kobon nitu',
miunut mu na og glam non."

Og sak pa'ali sog Kristu
Mark 12:35-37, Luk 20:41-44

41 Sog solian pa moglumpuk nog
parasiuanan koyon dion, sinakan
ilan ni Isus nog,
42 "Olo pikilan niu pa'ali sog
Kristu? Sima gidoy ion pangkat
dun?"
Tinabal nilan si Isus nog, "Og
pangkat le ni Apu' Dabid."
43 Dadi, miktalu' si Isus, "Bila ma'
nitu', olo sabap non nog si Dabid,
bianan sog Bolakat nog Mikpongon,
iningolanan non ion nog Kounutan
non? Po' long pa ni Dabid dun,

* **22:32 22:32** Exodus 3:6. Og pigolong ni Isus koni nog minatoy, og glawas nilan. Po' og glimukud nilan totubu' da ditu' sog glangit. Bu moktamuy ilan da ditu'. † **22:37 22:37** Deuteronomy 6:5
‡ **22:39 22:39** Levitikus 19:18

44 ‘Og Pogbaya' miktalu' dia sog
Kounutan ku, ingkud a sog dapit
glintu u asta imungon ku og ban-
taanan mu nog gindogan nog botis
mu?’§
45 Dadi, bila si Dabid, iningolanan
non na og Kristu nog Kounutan non,
olo ma og kipongkatoy ni Dabid
dianon?”
46 Da'idun, sala kotow si'oy diani-
lan, og mikotabal minsan sotoktang
si'oy. Dadi, tidu dion, da' ilan na
gilu' moksak dianon.

23

Og pidonsama' ni Isus tumalu' dia sog polopanadanan nog botad bu sog parasiuanan

Mark 12:38-39, Luk 11:43,46, 20:45-46

1 Tubus nitu', miktalu' si Isus dia
sog gotowanan bu sulanggu'anan
non nog,
2 “Og polopanadanan nog botad
nog bansa Hudyu bu parasiuanan,
binogayan ilan nog polosuku'an
mokpanad nog botad nog pibian dia
ni Muses.
3 Dadi, sumboy pokokunut amu
sog glam nog pikpanad nilan koyon.
Tibua, na' niu poglogilingan og koh-
inangan nilan koyon po' onda' nilan
unutoy og dili pikpanad nilan koyon.
4 Po' og dondaganan nilan sog
gotowanan omponongi' dia sog om-
bogat nog gobotan nog pipisan nilan
dia sog gotowanan. Tibua, min-
san og kolongkenge nilan, di' nilan
tanan potobangon mokpitang dun.
5 Glam nog kohinangan nilan
koyon inangon nilan bagun tibua
motongow nog gotowanan. Ton-
tong niu polo'ma, pisolag nilan og
togu'an nog pinulatan nilan nog
talu' nog Kitab nog pingogbod nilan
dia sog bingkonanan nilan bu dia
sog gangasanan nilan.* Bu pimoy-
aba' nilan og gyambuyambu nog
sudung nog ponopoton nilan.
6 Bu bila dia ilan sog kologya'an,
kolegan nilan dia ilan pingkudoy
sog gingkudan nog gotow kitu'
nog pogodaban. Bu bila dia ilan
sog baloy nog poglumpukan nog
bansa Hudyu, kolegan nilan dia
ilan pingkudoy sog gingkudan nog
mokokotas nog gotow.
7 Bu moleg ilan dosop nog pogoda-
ban bu golunon nog gotowanan bila
dia ilan sog kosompagan, bu sobion
ilan nog gotowanan nog Rabi.†
8 “Tibua, amu, na' niu potiangon
nog sobion amu nog Rabi po' po-
mogilug amu glam niu bu solabuk
da og polopanad niu.
9 Na' amu dosop sumabi nog Ama'
sog minsan sima dini sog glupa'an
po' solabuk da og Gama' niu. Ion
non og Mikpongon nog ditu' sog
glangit.
10 Bu na' niu potiangon nog sobion
amu nog gotowanan nog kounutan
po' solabuk da og Kounutan niu nog
ion non ion og Kristu.
11 Og motas sog glam niu sumboy
mimung og sosugu'on niu.
12 Po' simasima og mokpotas
nog dili glawas non, poboba'on da
nog Mikpongon. Tibua, simasima
og mokpobaba' nog bolotabat non,
potason sop ion nog Mikpongon.
13 “Kosusasusa amu, og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu bu og
parasiuanan koyon, mokpopoton-
gow amu tibua! Pinintu' niu og
bianan mangoy sog pigdotu'an nog
Mikpongon. Ompok amu mampu'
dun bu opa'on niu pa og gotowanan
koyon nog moleg bosia mampu' dun.
[
14 “Kosusasusa amu, og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu bu
parasiuanan, mokpopotongow amu
tibua! Og ginang niu moglimbung
dia sog balulibunanan bagun niu
malap og gakodanan nilan. Bu
bila mogyakin amu, popoyaton niu
tokodoy po' balu'balu' molongas

§ **22:44 22:44** Salmu 110:1 * **23:5 23:5** Deuteronomy 6:8 † **23:7 23:7** Og Rabi koni, og ma'ana non, og polopanad kitu' nog modalom og sabut non nog sinulat dia sog Kitab.

amu da nog gotow. Tibua, sog
binaya' nog gondow, ombogat
tokodoy og polihala' nog Mikpongon
dianiu.]

15 “Kosusasusa amu, og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu bu
parasiuanan, mokpopotongow amu
tibua! Uliton niu og gliwag nog
bonua bu tumolipag amu nog dagat
monontong nog sala kotow si'oy nog
moleg mokokunut dia sog pikpanad
niu. Bila mokokunut na dianiu,
imungon niu nog labi pa kolaton
non dia sog kohinangan niu nog
ditu' sigbuoy sog danow nog gapuy.

16 “Kosusasusa amu, nog amu
og buta nog monulu' dia sog go-
towanan! Po' long niu dun, bila og
gotow moksapa dia sog Baloy nog
Poktomuyan dia sog Mikpongon,
mogusoy da nog di' si'oy tumanon.
Tibua, long niu dun, bila moksapa
dia sog bulawan nog polongkapan
nog Baloy nog Poktomuyan koyon,
sumboy nododa' tumanon non og
sapa non koyon.

17 Buta amu doda' bu gumowon
amu. Ain ma og bololaga'? Og
bulawan ta' otawaka og Baloy koyon
nog Poktomuyan? Og Baloy nododa'
nog Poktomuyan po' ain sog dialom
non miimung og mosigda dun.

18 Bu long niu sop dun, bila og
gotow moksapa dia sog pomolasan,
mogusoy da nog di' non si'oy tu-
manon. Tibua, long niu dun, bila
moksapa dia sog binotang kitu' sog
pomolasan, sumboy tumanon non
nododa' og sapa non koyon.

19 Og buta amu doda'! Ain ma
og bololaga', og pimalas ta' otawaka
og pomolasan ta'? Og pomolasan
nododa' po' ain binotang sog pomo-
lasan miimung mosigda dun.

20 Dadi, bila sumapa og gotow dia
sog pomolasan, misunu' dosop ain
og binotang dion.

21 Bu bila sumapa og gotow dia
sog Baloy nog Poktomuyan dia
sog Mikpongon, misunu' dosop og
Mikpongon nog ion migonong dion.

22 Bu bila sumapa og gotow dia
sog glangit, misunu' og gingkudan
datu' nog Mikpongon bu ion nog
miningkud dion.

23 “Kosusasusa amu, og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu bu
parasiuanan, mokpopotongow amu
tibua! Migbogoy amu nog kosopulu'
bahagi' nog palapalaanan niu dia
sog Mikpongon, tibua, onda' niu
unutoy og bololaga' dia sog botad,
bu pigbigya' niu og gotowanan, bu
di' amu mololat dianilan, bu di'
amu kopongondolan. Ininang niu
bosia itu' poguna, nog di' niu dosop
lota'an og donsama' kitu'.

24 Amu og buta nog minulu' dia
sog gotowanan! Og gininang niu
domikian da ma' nog minum amu
nog ginumon bila poligu'an nog
kamel, tibua, bila sagya da opunan
nog glangow, di' amu minum dun.‡

25 “Kosusasusa amu, og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu bu
parasiuanan, mokpopotongow amu
tibua! Bila mongugas amu nog
saguk bu pinggan, lonu'an niu tibua
og dibabow non, saka og dialom
non kolomu'lomu' da. Domikian
da ma' nog dialom pikilan niu nog
landu' gabak bu lumobug amu sog
dili glegan niu.

26 Amu parasiuanan, og buta amu
doda'! Sumboy lonu'an niu pa
poguna og dialom koyon. Po' bila
milonu' na, og dibabow non si'oy
molonu' dosop.

27 “Kosusasusa amu, og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu bu og
parasiuanan, mokpopotongow amu
tibua! Mama' amu nog globonganan
nog pinintaan nog puti'. Molongas
pogbontayan og dibabow non,
tibua, sog dialom non miponu' nog
tulananan bu kolomu'lomu'.

28 Domikian da ma' nion amu.
Pogbontayan amu nog gotowanan
mama' amu da nog midulus, tibua,

‡ **23:24 23:24** Og ma'ana non, bila dondagan kitu' nog da' doga ma'ana non, loliagon ilan mogunut dun. Tibua, ain og dondagan kitu' nog togo ma'ana, ompok ilan mogunut dun.

sog dialom sagya amu da mokpopotongow bu landu' amu tokodoy nog pokolaton nog gotow.

29 “Kosusasusa amu, og polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu bu parasiuanan, mokpopotongow amu tibua! Po' pingimungan niu nog gindanan og globonganan nog polomolatasanan nog talu' nog Mikpongon, bu pingdo'itdo'itan niu og globonganan nog gotowanan kitu' nog midulus dia sog Mikpongon.

30 Bu ma' long niu dun, ‘Somo' totubu' ami pa sog masa nilan kitu' kobon nitu', ondi' ami na doda' mampu' dia sog mokogulanganan ta kitu' momunu' nog polomolatasanan kitu' kobon nitu'.’ ”

31 Bu long pa ni Isus dun, “Amu tanan og tinumaksi' nog dili glawas niu nog amu og pangkat nog mimunu' kitu' dia sog polomolatasanan nog talu' nog Mikpongon kobon nitu'.

32 Dadi, doksu' niu na og mokolaton kitu' nog kohinangan nog mokogulanganan niu kobon nitu'.

33 “Amu og mamakanan. Amu og tupu'anan nog mamak kitu' nog mokolala. Olo gidoy og pondayan niu bagun amu mokopolaguy sog polihala' kitu' dianiu sog danow nog gapuy?

34 Dadi, sa'an itu' popongoyon ku dini niu og polomolatasanan nog talu' nog Mikpongon, bu og gotowanan kitu' nog mokotalus, bu og polopanadanan nog motud. Tibua, og duma pomunu'on niu bu lonsangon niu sog kudus. Og duma sop pogbodason niu dia sog baloyanan nog poglumpukan niu, bu minsan ain ilan angoy nog bonuaanan losigon niu da ilan.

35 Sabap ditu', amu da kosakan nog dugu' nog glam nog pimunu' nog gotowanan kitu' nog midulus dini sog glupa'an. Miktolipun sog kobunu' dia ni Abel nog da' sala' non, asta sog kobunu' kitu' dia ni Sakaraya, og bata' kitu' ni Barakaya. Binunu' niu ditu' sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon sog golot nog dugu kitu' nog mosigda bu sog pomolasan.

36 Tolu'on ku dianiu, og gotowanan numun koni, ilan da og kodotongan nog glam non koni.”

Milolat si Isus sog gotow Jerusalem
Luk 13:34-35

37 Ma' long sop ni Isus dun, “O Jerusalem, Jerusalem, og gotowanan mu, pimunu' nilan og polomolatasanan nog talu' nog Mikpongon. Bu pimatu nilan ain og pipangoy non dion nika. Miobon u na bosia moleg lumumpuk nog gotowanan mu bagun ku ilan musiba', mama' nog dolukan nog dugba'an non nog gokpak non og gititanan non. Tibua, ompok ilan dun.

38 Tontong mu numun kitu', og baloy mu tinolikudan na nog Mikpongon.

39 Tolu'on ku dianika, nog ondi' mu nododa' akon motongow mokpuli' asta matong gondow kitu' nog mokpoktalu' og gotowanan mu nog, ‘Pipia ion nog minangoy dini bianan sog ngalan nog Mikpongon!’ ”

24

Og gindanan sog gimpusan nog gondow
Mark 13:1-2, Luk 21:5-6

1 Tubus nitu', linumiu si Isus tidu sog Baloy koyon nog Poktomuyan dia sog Mikpongon. Sonuk non ompanow, mikpolani dianon og sulanggu'anan non bu pigdolit nilan og Baloy nog Poktomuyan koyon bu og gimbolayan koyon sog glumibut non.

2 Dadi, miktalu' si Isus dianilan nog, “Og pigdolit niu koyon, tolu'on ku dianiu nog ngon gondow non nog minsan solabuk si'oy og polongkapan non koyon nog batu nog mitongow niu, da'idun nododa' mosama' dun dia sog kibotangan non koyon

po' glam non koyon motipot pomoktugban."
3 Dangan minatong ilan ditu' sog
bulud nog Olibu, miningkud si
Isus bu mikpolani dianon og su-
langgu'anan non nog ilanilan da,
mangka ilan poksak dianon nog,
"Kounutan, talu' mu pa dianami
bog nanu gidoy ion kotuman. Bu
olo og gindanan dun og tang nog
kopokpuli' mu dini bu og gimpusan
nog gondow?"
4 Tinumabal si Isus nog, "Pokpo-
tubud amu bagun amu ondi' kolim-
bungan.
5 Po' modakol og matong nog
gomiton nilan og ngalan ku. Tolu'on
nilan nog ilan dow og Kristu. Bu
modakol og kolimbungan dun.
6 Bu bila mokodongog amu nog
gonek nog mogbunu' bu og don-
gogan nog mogbunu', na' amu
kigla'an dun po' og glam non koyon
sumboy nododa' ion mian. Tibua,
kona' pa ion og doksu'an.
7 Po' og binonsaan mokpogbunu'
ilan bu ilan. Bu og pigdotu'an mantu
dosop sog len pigdotu'an. Bu ngon
dosop mian og gunus bu og glinug
sog ainain nog bonua.
8 Og glam nini og tolipunan pa
nog glogon nog omponongi' dia sog
glibun nog pinokitan.
9 "Tubus nitu', pongukpa'an amu
mangka nilan amu pokposokitoy bu
pomunu'oy. Bu pokongitan amu
nog glam nog binonsaan sabap sog
kopokokunut niu dianakon.
10 Sabap ditu', modakol og lumota'
mongandol dianakon mangka ilan
pokinongitoy nog ilan bu ilan nog
boya'an uokilon ilan sog gla'at nog
ain minanta dianilan.
11 Bu modakol mokponua' nog
polomolatasanan nog di' motud bu
modakol nog gotowanan og moit
nilan.
12 Bu sabap sog kopogloknat nog
kohinangan nog mokolaton, og
kodokolan tumigdow na og glolat
nilan.
13 Tibua, simasima og mokogaga
asta sog doksu'an, motabang ion.
14 Bu og Gomba'is koni nog Guk-
sugan pa'ali sog kopogdatu' nog
Mikpongon ompulonag na sog tibuk
nog dunya bu kosunan na nog glam
nog gotow og motud. Tubus nitu',
mangka na datong og bungkas."

Og posungu' matong nog pihit sog gotowanan
Mark 13:14-23, Luk 21:20-24

15 Long sop ni Isus, "Og polomo-
latas kitu' nog si Daniel, pidonsama'
non tumalu' kobon nitu' nog ngon
motongow niu nog pindogon dia
sog dugu nog mosigda og landu'
kolaton nog mimung moglomu' dun
og Baloy kitu' nog Poktomuyan dia
sog Mikpongon.* (Sumboy mosabut
nog ain og mogbasta nini!)
16 Bila, motongow niu na nog mi-
tuman na og tinalu' ni Daniel kitu',
ain og gotowanan dini sog Judia
koni, sumboy mokpolaguy ilan na
sog kobukidan.
17 Bu ain sop og gotowanan nog
kotangan nog dia ilan sog glowasan
nog baloy nilan, ondi' ilan na moko-
tagad mogdangan monolimpan.
18 Bu ain sop og gotowanan nog
kotangan nog ditu' ilan sog binalan,
ondi' ilan na dosop mokotagad muli'
malap nog sulagbon nilan.
19 Bu sog tang koyon, kololatlolat
ain bodosanan bu ain og tigubata'
po' ngon og kolumbeketan nilan.
20 Pogyokinoy niu nog og kopo-
laguy niu ondi' motang sog timpu
dupi' bu sog Gondow nog Pogulali.
21 Po' sog tang koyon, landu' na og
sinsaan nog gotowanan. Da' sibon
kobianoy og ma' nion koyon nog
sinsaan tidu pa sog tolipunan nog
dunya. Bu og sinsaan koyon ondi'
kobotukan.
22 Somo' onda' kulangoy nog
Mikpongon og ginondowan nog sin-
saan nilan koyon posungu', motipot
nododa' pomatoy og gotowanan.

* **24:15 24:15** Daniel 9:27b

Tibua, sa'an itu' kulangan non po' sabap sog pigotowan non.

23 “Sog tang koyon, bila ngon moktalu' dianiu nog, ‘Tontong niu, koni na og Kristu!’ otawaka, ‘Kitu' da ion!’ na' amu tokodoy tumud dun.

24 Po' modakol og mokponua' nog polomolatasanan nog di' motud bu og gotowanan nog mogbalu'balu' nog ilan dow og Kristu. Bu poginangon nilan og gingyata'anan bu og kosobu'sobu' bagun nilan moit og gotowanan, bu asta og pigotowan nog Mikpongon somo' moit nilan da bosia.

25 Dadi, pongmohilat amu po' sa'an ini pidonsama' u tumalu' dianiu bagun amu mosimpan.

26 “Dadi, bila ngon og moktalu' dianiu nog, ‘Og Pipangoy kitu' nog Mikpongon Mogdatu', ditu' ion sog bonua kitu' nog da'idun migonong dun,’ na' amu mangoy ditu'. Otawaka, ‘Dion ion mimintu' sog dialom baloy,’ na' amu tumud dun.

27 Po' bila matong na og gondow nog pogdatong nog Binata' sog Kilawan, omponongi' sog kilat nog gomonsunoy pa diadia pogbusiat tidu sog silangan mangoy sog sindopan.

28 Ma' long pa nog ponolu'on dun, ‘Ain og kibotangan nog bangkoy, ditu' dosop pogdopu'oy kuman nog guakanan.’ ”

Og pokpuli' nog Binata' sog Kilawan
Mark 13:24-27, Luk 21:25-28

29 Ma' long pa ni Isus, “Ampun modoksu' og glogon koyon, mogdolom mogdayun og gondow, og bulan ondi' na sumilow, og bitunanan sog glangit mokpogogdag, bu og glam nog dia sog glangit mokpoksop og botanganan nilan.

30 Sog tang koyon, motongow na sog glangit og gindanan nog Binata' sog Kilawan. Bu og glam nog binonsaan sog glupa'an koni mokponglangos. Bu motongow nilan og Binata' sog Kilawan posungu' matong mogunut dia sog ginampol, bu dunut landu' silow bu og kotas nog baya' non.

31 Bu bianan sog koponombuli' non nog mosikad, og moloikatanan non mangoy ilan lumimud og pigotowan nog Mikpongon sog pat pigyulu nog dunya.”

Og gindanan nog kopokpuli' non sog dunya
Mark 13:28-31, Luk 21:29-33

32 Ma' long pa ni Isus, “Ma' nini og manad niu dia sog kayu kitu' nog igera, bila lumoklag na bu pogbogudawon, kosunan niu nog dali' na og timpu podos.

33 Domikian dosop nog bila motongow niu na og glam nog piktalu' u koni mituman na, dali' u na datong.

34 Po' tolu'on ku dianiu, mangka si'oy kotipot pomatoy og gotowanan numun koni, motuman na og glam nog piktalu' u koni dianiu.

35 Og glangit bu glupa'an solianlian da, tibua, og talu' u moksampoyumul nododa'.”

Da'idun og mokosun nog tang nog kopokpuli'nog Binata' sog Kilawan
Mark 13:32-37, Luk 17:26-30,34-36

36 Ma' long pa ni Isus, “Da'idun og mokosun dun sala kotow si'oy og gondow otawaka og tang, minsan si'oy og moloikatanan sog glangit otawaka og Bata'. Da'idun mokosun dun lual da og Gama'.

37 Dadi, bila dali' na datong og Binata' sog Kilawan, og glangkalangka nog gotowanan mama' dosop nog polomotadon nog gotowanan kitu' sog masa ni Nowa kobon nitu'.

38 Po' sog da' pa datong og glayas nog masa ni Nowa, og poginangon nog gotowanan mikpoglokanlokan, mikpoginuminum, bu mimogduoy, asta sog gondow nog sinumolod si Nowa sog gagyung kitu' nog inimung non.

39 Onda'idun og sinisini nilan dun nog ngon posungu' matong, asta

minatong sog gondow kitu' nog miglayas, bu mitipot ilan kolomos. Domikian dosop ma' nitu' og kobianbianan nog gotowanan bila matong na og Binata' sog Kilawan.
40 Sog tang koyon, dua' kotow glaki ditu' sog binalan, og sala kotow oiton, bu og sala kotow sop ombagak.
41 Bu dua' kotow glibun solian nilan gumiling, og sala kotow oiton, bu og sala kotow sop ombagak.
42 "Dadi, sa'an sumboy kobon non pongmohilat amu po' ondi' niu kosunan bog olo ondowoy dun og pogdatong nog Kounutan niu.
43 Sabut niu og poktolu'on ku koni. Ibalat da sog gapu' nog baloy nog pinokowan, somo' kisunan non bosia bog andun kodalom nog gobi og pogdatong nog polonakow kitu', oyanan non nododa' bagun da ondi' ion mokosolod.
44 Domikian da ma' nitu', nog sumboy moksimpan amu kobon non, po' og Binata' sog Kilawan matong sog tang nog da' niu dodomaoy."

Og pononggi'an pa'ali sog sosoligannog kosoligan bu ondi' kosoligan Luk 12:41-48

45 Ma' long sop ni Isus dun, "Og sosoligan kitu' nog kosoligan bu moto momikil, ion og ginuokilan kitu' nog kounutan non nog baya' mogokbit bu mogusiba' dia sog pakasi sosoligan non sog tang nog ngon kobalan nilan dun.
46 Kuntungan og sosoligan kitu', nog kidotongan nog kounutan non sonuk non moginang nog dinondag kitu' moginang dianon.
47 Tolu'on ku dianiu, og sosoligan koyon, uokilan nododa' ion nog baya' mogokbit sog glam nog gakod nog kounutan non koyon.
48 Tibua, bila mama' nog sosoligan kitu' nog molaton, nog moktalu' sog dialom pikilan non nog, 'E! Mobon pa datong og kounutan ku,'
49 bu mangka non tolipunoy mogdanog og pakasi sosoligananan non koyon, mangka ion poglokanlokan, bu dumuma moginuminum sog polonginumanan.
50 Kotokowan ion nog matong og kounutan non koyon sog gondow nog da' non bibola'oy bu sog tang nog da' non dodomaoy.
51 Og sosoligan koyon pogoktadon doda' ion nog kounutan non koyon mangka non ion pompu'oy mosinsa sog gotowanan kitu' nog mokpopotongow tibua. Bu ditu' ilan poglulad bu mongolongot og ngisianan nilan."

25

Og pononggi'an pa'ali sog sopulu' kodologaan

1 Ma' long pa ni Isus, "Sog gondow nog mokpuli' og Binata' sog Kilawan dini sog glupa'an, og kopogdatu' nog Mikpongon mama' nog kibianbianan nog sopulu' kodologaanan. Og kodologaanan koyon, og monala kotow dianilan, mikpogoit ilan nog polita'an nilan lumumpak nog pongantim.
2 Og lima kotow dianilan gumowon bu og lima kotow sop moto momikil.
3 Og gumowon kitu', mikpitang ilan si'oy nog polita'an, da' ilan poksimpan nog dungag nog gas nilan.
4 Tibua, og duma nog lima kotow kitu', miksimpan ilan nog dungag nog gas nilan dia sog polita'an nilan.
5 Miobon tokodoy og pongantim kitu'. Dadi, sintak nilan mogbagad dun, tulugon ilan tokodoy boya'an nog mikotulug ilan.
6 "Dangan midopot tonga' gobi, ngon og gekes nog, 'Koni na og pongantim kitu'! Angoy niu na ion lumpak!'
7 Dadi, mikpoktanud og glam nog kodologaanan kitu' mangka nilan sugioy og polita'an nilan.
8 Miktalu' og lima kotow kitu' nog gumowon sog mokokoto kitu' momikil, 'Bogayan ami pole nog gas niu koyon mika'an si'oy po' dali' na kopalong og polita'an nami koni.'

9 Tinumabal og lima kotow koyon,
‘Ondi' amu na le kotulan dun po'
lomonlomon da dianami. Suga'id
non, angoy amu saluy dia sog ain og
togo gas.’
10 Dadi, minangoy og lima kotow
koyon sumaluy nog gas nilan. Likud
nilan koyon ompanow, minatong og
pongantim kitu'. Og lima kotow
kitu' nog misimpan, migunut ilan na
ditu' sog poglokoingan kitu'. Dan-
gan mikosolod ilan tibua, pinintu'
sop og bongawan kitu'.
11 “Onda' kobon golot non, mi-
natong dosop og lima kotow kitu'.
Bu mikibuka' ilan bosia, ‘Kounutan!
Kounutan! Buka'oy niu pa ami
su'usa!’
12 Tibua, tinabal non ilan nog,
‘Tolu'on ku dianiu, ondi' u amu
kilolaan.’ ”
13 Dadi, long ni Isus dun, “Pong-
mohilat amu po' ondi' niu kosunan
bog olo ondowoy dun otawaka tan-
goy dun nog pokpuli' u dini.”

Og pononggi'an pa'ali sog tolu kotow sosoligananan
Luk 19:11-27

14 Ma' long pa ni Isus, “Sog gon-
dow nog mokpuli' og Binata' sog
Kilawan dini sog glupa'an, og kopog-
datu' nog Mikpongon mama' dosop
nog gotow kitu' nog minangoy sog
molayu' nog bonua. Tibua, mangka
si'oy ion gonat, pilimud non poguna
og sosoligananan non mangka non
pomilinoy dianilan og golota'anan
non.
15 Binogayan non og monala ko-
tow dianilan ain og goktob nog
omba'ug nilan. Og sala kotow bino-
gayan non nog lima ngibu og pilak.
Og sala kotow sop binogayan non
nog dua' ngibu. Bu og sala kotow
sop binogayan non nog songibu,
mangka na ion gonat.
16 Og sosoligan kitu' nog bino-
gayan nog lima ngibu, piglitu non
mogdayun og sin kitu'. Dadi, mikun-
tung ion dun laga' nog lima ngibu
pilak.
17 Ma' dosop nitu' og sosoligan
kitu' nog binogayan nog dua' ngibu,
bu mikuntung dosop ion dun laga'
nog dua' ngibu pilak.
18 Tibua, og gotow kitu' nog bino-
gayan nog songibu, inangoy non
lobutoy dia sog glupa' og sin nog
kounutan non kitu'.
19 “Dangan miobon ion, minuli' og
kounutan nilan kitu' mangka non
polimudoy og sosoligananan non po'
mogbahagi' ilan.
20 Og sosoligan kitu' nog bino-
gayan non nog lima ngibu, pini-
tang non sog kounutan non koyon
og guntung non kitu' mangka pok-
talu' nog, ‘Kounutan, inuakil mu
dianakon og lima ngibu. Tontong
mu ini! Mikuntung u pa dun laga'
nog lima ngibu sop og dakol non.’
21 Dadi, tinolu'an ion nog
kounutan non koyon nog, ‘Omba'is
a doda' nog sosoligan, kosoligan
ka tokodoy. Kosoligan ka ma sog
mika'an, dadi, uokilan ku sop ika
mogokbit nog modakol. Angoy a
na dini bu duma a mogda'da' sog
kounutan mu koni!’
22 Tubus nitu', og sosoligan kitu'
nog binogayan non nog dua' ngibu,
mikpolani dosop dianon mangka
poktalu' nog, ‘Kounutan, inuakil mu
dianakon og dua' ngibu. Tontong
mu ini! Mikuntung u pa dun laga'
nog dua' ngibu sop og dakol non.’
23 Dadi, tinolu'an ion nog
kounutan non koyon nog, ‘Omba'is
a doda' nog sosoligan, kosoligan
ka tokodoy. Kosoligan ka ma sog
mika'an, dadi, uokilan ku sop ika
mogokbit nog modakol. Angoy a
na dini bu duma a mogda'da' sog
kounutan mu koni!’
24 Tibua, og sosoligan kitu' nog
binogayan nog songibu mikpolani
dosop dianon mangka poktalu' nog,
‘Kounutan, kosunan ku nog ika
lenlen ka nog gotow. Olapon mu
minsan kona' nika og misinsa dun.
Po' gumani a nog kona' nika og
mimula dun.
25 Miondok u dianika. Dadi,

linobut u sog glupa' og binogoy mu
kitu' dianakon nog sin. Koni da og
sin mu kitu'.'
26 Tinumabal og kounutan non
koyon nog, 'Molaton ka doda' nog
gotow bu molola' a nog sosoligan.
Bila ma' nitu' og pikilan mu nog
akon mongalap u minsan kona' u
moginang dun bu gumani u nog
kona' u mimula dun,
27 iduma onda' nika ma buan
togu'oy sog bangku og sin ku koyon
bagun mogbata'? Bu bila mokpuli'
u na, motabuk u itu' bosia asta og
bata' non?'
28 Mangka poktalu' og kounutan
koyon dia sog duma sosoliganan
koyon nog, 'Alap niu og sin koyon
dianon mangka niu bogoy dia sog
sosoligan kitu' nog sopulu' ngibu og
sin non.
29 Po' ain ngon na dianon, dunga-
gan pa bagun ion kongonan. Tibua,
ain da'idun dianon, minsan og
dakoldakol non na, owa'on pa di-
anon.
30 Og sosoligan koni nog da' sagnat
non tikpu' niu na sog glowasan, ditu'
sog kodoloman. Bu ditu' ion poglu-
lad bu pongolongot og ngisianan
non.' "

*Og pononggi'an pa'ali sog bilibil-
iananbu og kambinganan*

31 Ma' long pa ni Isus dun, "Bila
mokpuli' na dini og Binata' sog Ki-
lawan, dunut kosilow nog baya' non,
bu glam nog moloikatanan mogunut
dianon, mingkud na ion dia sog
gingkudan datu' bu sumilow og ko-
tas non.
32 Og glam nog binonsaan
polimudon dianon mangka non
ilan bohogi'oy dua' bahagi' mama'
nog polongipat nog bilibilianan nog
siboyon non og bilibilianan dia sog
kambinganan.
33 Og Datu' kitu', siboyon non ain
og midulus, bu dia non podopitoy
sog glintu non. Bu ain sop og
da' kodulus, dia non podopitoy sog
bibang non.
34 Tubus nitu', moktalu' og Datu'
koyon dia sog gotowanan nog dia
dapit sog glintu non nog, 'Angoy
amu na dini, amu og pipia nog
Gama' u. Tabuk niu na og pusaka'
niu nog ion non og pigdotu'an nog
Mikpongon nog sinimpan kitu' di-
aniu tidu pa sog tolipunan nog
kopokpongon nog dunya.
35 Po' kobon nog mogutom u,
piokan niu akon. Kobon nog kinuow
u, piinum niu akon. Onda' niu si'oy
akon kilolaoy, tinolima' niu da akon
sog baloyanan niu.
36 Dangan kionda'an u nog
ponopoton, piponopotan niu akon.
Kobon nog ondi' u mokodag,
inusiba' niu akon. Bu kobon nog
mikolobusu u, binontow niu akon.'
37 "Tubus nitu', og gotowanan
nog midulus, tumabal ilan nog,
'Kounutan, nanu nami ika miton-
gow nog kigutoman ka nog piokan
nami ika? Otawaka, kinuow a nog
piinum nami ika?
38 Nanu nami sop ika tinolima'
nog saka da' nami ika kilolaoy?
Otawaka, nanu a kionda'an nog
ponopoton nog piponopotan nami
ika?
39 Bu nanu nami ika binon-
tow nog ondi' a mokodag otawaka
mikolobusu a?'
40 Tobalon ilan nog Datu' koyon
nog ma' nini, 'Tolu'on ku dianiu, nog
minsan olo og miinang niu dia sog
pigiluganan ku nog ombaba' ilan
nog gotow, og ginang niu koyon dia
niu nakon ininang.'
41 "Tubus nitu', moktalu' ion dia
sog gotowanan nog dia dapit sog
bibang non nog, 'Awa' amu dini
nakon, amu koyon pinolihala' amu
na nog Mikpongon. Ditu' amu an-
goy sog danow nog gapuy kitu' nog
di' ompalong nog sinimpan dia ni
Kindagow bu glam nog gla'ayatanan
non nog moloikatanan.
42 Po' kobon nog migutom u, da'
niu akon pokanoy. Kinuow u, tibua,
onda' niu akon pinumoy.
43 Dangan pa da' niu akon kilo-
laoy, da' niu tanan akon tolima'oy
sog baloyanan niu. Onda'idun og

ponopoton ku, tibua, onda' niu
tanan akon poponopotoy. Kobon
nog ondi' u mokodag bu mikolobusu
u, onda' niu tanan akon usiba'oy.'
44 "Tubus nitu', tumabal ilan di-
anon nog, 'Kounutan, nanu nami ika
mitongow nog migutom a, otawaka
kinuow a, otawaka da' nami ika
kilolaoy, otawaka da'idun ponopo-
ton mu, otawaka ondi' a mokodag,
otawaka mikolobusu a, nog da' nami
ika tobangoy?'
45 "Tobalon non ilan nog, 'Tolu'on
ku dianiu, nog og da' niu inangoy
nog molongas dianilan nog ombaba'
ilan nog gotow, onda' niu dosop itu'
inangoy dianakon.'
46 "Tubus nitu', og gotowanan
koyon, ditu' ilan popongoyoy sog
posakit kitu' nog da'idun kopus non.
Tibua, og gotowanan kitu' nog midu-
lus, ditu' ilan popongoyoy sog ko-
tubu' nog da' kopus non."

26

Migupakat Ilan pa'ali sog kobunu' nilan dia ni Isus
Mark 14:1-2, Luk 22:1-2, Jan 11:45-53

1 Dangan linuksad na ni Isus og
glam nog pikpanad non koyon, mik-
talu' ion dia sog sulanggu'anan non
nog,
2 "Kisunan niu nog dua' ondow
dona moktolipun na og kologya'an
kitu' nog Liniusan. Bu matong
kologya'an koyon, og Binata' sog
Kilawan uokilon dia sog gukum. Og
gukuman dianon kuduson asta ma-
toy."
3 Sog tang nog kopoktalu' ni Isus
koyon dun, og mokokotas nog bo-
liananan, bu og kobogolalan nog
bansa Hudyu, miglumpuk ilan ditu'
sog baloy mosolag nog kounutan
nog bolianananan nog si Kaypas.
4 Pigisunisunan nilan bog olo
bianan nilan mukpa' dia ni Isus nog
mondom da'idun og mokosun dun
mangka nilan si'oy ion bunu'oy.
5 Tibua, long nilan dun, "Sum-
boy di' ta ion ukpa'an nog motang
sog gondow nog kologya'an koyon
nog Liniusan po' gomonsunoy mok-
pogulek og gotowanan dun."

Pimogomutan si Isus ditu' sog Betani
Mark 14:3-9, Jan 12:1-8

6 Kobon ni Isus sog Betani, ditu'
sog baloy ni Simun nog bakas gip-
ulon,
7 sonuk nilan mogadap ku-
man, ngon sala kotow glibun nog
mikpolani dianon. Migoit ion nog
glana momut nog landu' kologan.
Og pogomut koyon, tinagu' non dia
sog glolonan nog inimung tidu sog
batu puti'. Sokali' non tinuyung og
pogomut koyon, dia sog glimpulu ni
Isus.
8 Dangan mitongow itu' nog su-
langgu'anan ni Isus, piglolingitan ni-
lan og glibun koyon bu ininggula'an
nilan og pogomut kitu'. Mikpokun-
domundom ilan nog, "Pigostaan non
og pogomut koyon!
9 Somo' bosia ion piksaluy,
modakol nododa' nog sin og ombo-
goy dia sog miskinananan."
10 Kisunan ni Isus og pikumodu-
mod nilan koyon. Dadi, miktalu' ion
nog, "Balan niu moksasow dia sog
glibun koni. Og gininang non koni
dianakon molongas tokodoy.
11 Amu, kobon non mokunul amu
da nog miskinan. Tibua akon, ondi'
ita niu kobon non mokunul.
12 Sa'an ini ma' nini og ininang
non dianakon po' og kopoksimpan
non nog glawas u bila lobongon u
na.
13 Dadi, tolu'on ku dianiu, minsan
ain ustaloy og Gomba'is nog Guk-
sugan sog gliwag nog dunya koni, og
gininang nog glibun koni dianakon
mosuksug dosop po' og pomondo-
man dianon."

Minangoy si Judas mogupakat dia sog mokokotasnog bolianananan
Mark 14:10-11, Luk 22:3-6

14 Tubus nitu', sala kotow sog sop-
ulu' bu dua' sulanggu'anan non kitu'
nog si Judas Iskariot, minangoy ditu'
sog mokokotas nog bolianananan

15 mangka ion poksak ditu' nog,
"Andun ma og bogoyon niu di-
anakon, bila muakil u dianiu si
Isus?" Dadi, binogayan nilan ion
nog tolu pulu' lad og solapi'.
16 Tidu dion, minamal si Ju-
das monontong nog pondayan non
bagun non muakil si Isus dianilan.

Og gimpusan ni Isus bu sulanggu'anan nonmogadap moglobungan
Mark 14:12-21, Luk 22:7-14,21-23, Jan 13:21-30

17 Dangan minatong og tigana'
ondow nog kologya'an kitu' nog
iningolanan nog Pan Nog Da' Po-
tulinoy, mikpolani og sulanggu'anan
ni Isus dianon mangka ilan pok-
sak nog, "Kounutan, ain ka koleg
simpanoy nog globungan mu nog
Liniusan?"
18 Tinumabal si Isus nog, "Angoy
amu sog koliwagan bonua koyon,
ditu' sog baloy nog sala kotow
kitu'. Bu talu' niu dianon nog, 'Og
Polopanad miktalu' nog, dali' na
datong og sosa' kitu' dianon bu mo-
leg ion moglobungan nog Liniusan
dunut og sulanggu'anan non dini
sog baloy mu.' "
19 Dadi, ininang nilan ma' nog
tinalu' ni Isus kitu' dianilan. Dadi,
pigasip nilan dion og globungan
koyon nog iningolanan og Liniusan.
20 Dangan miglogobi na, migadap
si Isus bu og sopulu' bu dua' su-
langgu'anan non koyon kuman.
21 Sonuk nilan koyon kuman, mik-
talu' ion nog, "Tolu'on ku dianiu,
og sala kotow dianiu mongula'at
dianakon."
22 Dadi, migla'at og dialom pikilan
nilan dun bu monala kotow dianilan
mikpoksak nog, "Kounutan, kona' u
ta' gidoy ion?"
23 Tinumabal si Isus nog, "Og po-
sungu' kitu' mongula'at dianakon,
ion non og minabang kitu' kuman
dia sog ponaksan ku.
24 Po' og Binata' sog Kilawan, og
bianan non matoy mama' nog sin-
ulat kitu' dia sog Kitab pa'ali di-
anon. Tibua, kondokondok tokodoy
og doksu'an nog gotow koyon nog
mongula'at dianon. Golom pa bosia
somo' da' na ion bota'oy."
25 Tubus nitu', si Judas og mok-
sipi kitu' mongula'at dianon, miksak
nog, "Polopanad, kona' u ta' gidoy
ion?"
Tinabal ion ni Isus nog, "Ika, og
pigolong u koni."

Og globungan nog miimung ponondomansog kopatoy ni Isus
Mark 14:22-26, Luk 22:14-20, 1 Korintu 11:23-25

26 Sog sonuk nilan kuman, mi-
nalap si Isus nog pan mangka
non posolomatoy sog Mikpongon,
mangka non pomitakoy mangka non
pomogoyoy sog sulanggu'anan non
kobon non moktalu' nog, "Tabuk niu
ini mangka niu kan po' ion non ini
og glawas u."
27 Tubus nitu', inimud non og
saguk koyon dion bu posolomatoy
sog Mikpongon mangka non tulunoy
sog sulanggu'anan non kobon non
moktalu' nog, "Inum amu nini glam
niu.
28 Po' ion non ini og dugu' u
nog moglayas bagun kompunan og
dusaanan nog modakol nog go-
towanan. Ion non ini og pagon
nog bogu pasad nog Mikpongon sog
gotowanan.
29 Tolu'on ku dianiu, nog ondi' u
na minum nini mokpuli' asta mo-
gadap ita mokpuli' sog pigdotu'an
nog Gama' u nog ion og Mikpon-
gon."
30 Tubus nitu', mikpoksanglit ilan
sog Mikpongon bianan sog bobat
mangka ilan na angoy ditu' sog bu-
lud nog Olibu.

Pidonsama' ni Isus tumalu' nog sonsingan ion ni Piter
Mark 14:27-31, Luk 22:31-34, Jan 13:36-38

31 Sonuk nilan koyon ompanow posungu' ditu', miktalu' si Isus dianilan nog, “Gobi koni og glam niu koyon, bolongon niu akon. Po' sinulat sog Kitab nog, ‘Bunu'on ku og polongipat nog bilibili bu mokpokpola' og bilibilianan non.’*
32 Tibua, bila motubu' u na tidu matoy, moguna u dianiu ditu' sog Galili.”
33 Tubus nitu', miktalu' si Piter dianon nog, “Kounutan, minsan glam nilan koyon molong dianika, akon, ondi' u doda' ika bolongon!”
34 Tinabal ion ni Isus nog, “Tolu'on ku dianika, bombus, mangka si'oy poktukala' og manuk, tolu kali mu na akon sonsingoy sog gotowanan nog di' mu akon kilolaan.”
35 Tibua, tinumabal si Piter nog, “Kounutan, minsan si'oy sunu'on u munu' dianika, ondi' u nododa' ika sonsingan!” Mama' dosop nitu' og tinalu' nog duma sulanggu'anan non.

Migyakin si Isus sog Getsemani
Mark 14:32-42, Luk 22:39-46

36 Tubus nitu', minangoy si Isus bu og sulanggu'anan non ditu' sog koyuan kitu' nog iningolanan og Getsemani. Miktalu' ion dianilan nog, “Pogbagad amu pa dini po' mangoy u pa dion sog gunanunan koyon mogyakin.”
37 Inoit non si Piter bu og dua' kotow gombata' ni Sebedi. Bu mibatik non na nog landu' og susaan non bu ombogat og pikilan non.
38 Dadi, miktalu' ion dianilan nog, “Landu' u na kobogatoy nog susaan ku nog boya'an agonagon u na matoy dun. Pogbagad amu pa dini bu duma amu dianakon mogonduk mogyakin.”
39 Tubus nitu', minangoy ion sog gunanunan kolongod mangka ion lob mogyakin. Long non dun, “Ama', somo' bosia mogusoy dianika, awa' mu pa dianakon og posungu' u koni poglogogaon nog sinsaan. Tibua, sumboy kona' og glegan ku og kunutan, suga'id non, og glegan mu.”
40 Tubus nitu', mikpuli' ion ditu' sog tolu kotow sulanggu'anan non koyon. Mitongow non ilan nog mikponulug ilan. Miktalu' ion dia ni Piter nog, “Iduma ion ondi' amu mokogaga dumuma mogonduk minsan sa oras si'oy?
41 Pogonduk amu mogyakin bagun amu ondi' koyuba'an. Moleg da bosia og pikilan niu, tibua, og glawas niu ondi' mokogaga.”
42 Tubus nitu', mikpuli' nosop si Isus mogyakin. Long non dun, “Ama', bila di' mogusoy nog owa'on dianakon og sinsaan ku koni nog posungu' u poglogogaon bog di' u da kobianan, pobian mu na dianakon. Po' sumboy og glegan mu og motuman, kona' og glegan ku.”
43 Tubus nitu', mikpuli' nosop ion ditu' sog sulanggu'anan non bu kidotongan non nosop ilan nog mikponulug ilan po' ondi' nilan nododa' kotigolan og tulug nilan.
44 Dadi, mikpuli' ion ditu' mogyakin nog ma' nog gyakin non sog kodua' kali non kitu' mogyakin.
45 Tubus nitu', mikpuli' nosop ion ditu' sog sulanggu'anan non mangka ion poktalu' nog, “Abu! Mikpogbobolilid amu poma dion motulug? Dali' na datong og tang nog uokilon na og Binata' sog Kilawan dia sog gongkoman nog gotowanan kitu' nog bolodusaon.
46 Dadi, pogbuat amu na po' koni na og gotow kitu' nog moguakil dianakon dia sog gla'at. Alung na.”

Og kukpa' dia ni Isus
Mark 14:43-50, Luk 22:47-53, Jan 18:3-12

47 Sonuk pa ni Isus moktalu', minatong na si Judas, og duma nog sopulu' bu dua' og sulanggu'anan non kitu'. Modakol nog gotowanan og dunutanan non nog migatul ilan nog kalisanan bu bobombalanan nilan. Pipangoy ilan nog mokokotas

* **26:31 26:31** Sakaraya 13:7

nog bolianan bu kobogolalan nog
bansa Hudyu.
48 Og polonipu koyon nog si Judas
bu og gotowanan koyon, ngon og
koposadan nilan nog bagun nilan
kilolaan si Isus. Long non dun, “Og
gotow nog olokan ku, ion non ion
og ponontongon niu kitu'. Dadi,
ukpa'oy niu na ion.”
49 Dadi, mikpolani si Judas
dia ni Isus mangka ion poktalu'
nog, “Polopanad, molongas gobi,”
mangka non olokoy si Isus.
50 Tinumabal si Isus nog, “Inang
mu na le mogdayun og gangoy mu
koyon dini.”
Dadi, mikpolani og gotowanan
mangka nilan si Isus ukpa'oy.
51 Sala kotow og duma ni Isus,
sinintak non og kalis non mangka
non tigbasoy og kisonggulan nog
kounutan nog bolianan koyon
boya'an nog misikpoy tanan og
tolinga non.
52 Dadi, miktalu' si Isus dia sog
duma non koyon nog, “Uma' mu og
kalis mu koyon po' ain sumintak nog
kalis non, kalis dosop og bianan non
matoy.
53 Balu' mu dun, bila mokitabang
u dia sog Gama' u, sododu'un popon-
goyon non dini og glinoksa'an nog
moloikatanan?
54 Tibua, bila ini mokitabang u,
olo ma og kotuman nog pidonsama'
kitu' tumalu' nog Mikpongon dia sog
Kitab nog sumboy nododa' ma' nini
og kobianbianan ku?”
55 Tubus nitu', miktalu' si Isus
sog gotowanan koyon dion nog, “Og
polongla'ug u ta' nog bila ongoyon
niu akon ukpa'oy mokpogoit amu
poma nog kalisanan bu bobombal-
anan? Saka gondow gondow moton-
gow niu akon mokpanad sog glom-
alomaan nog Baloy nog Poktomuyan
dia sog Mikpongon. Saka onda' niu
poma akon ukpa'oy ditu'?
56 Sa'an miinang og glam non
koni po' og kotumanan nog sinulat
nog polomolatasanan nog talu' nog
Mikpongon kobon nitu'.” Tubus
nitu', binolong ion nog glam nog
sulanggu'anan non koyon po'
mikpokpolaguy ilan.

Si Isus piadap dia sog kobogolalan koyon

Mark 14:53-65, Luk 22:54-55,63-71, Jan 18:13-14,19-24

57 Tubus nitu', inoit ion nog go-
towanan kitu' nog minukpa' di-
anon ditu' sog baloy ni Kaypas, og
kounutan nog bolianan. Ditu'
miglumpuk og polopanadanan nog
botad bu og kobogolalan.
58 Tibua, si Piter, piguyukuyukan
non si Isus asta sog glomalomaan
nog kounutan nog bolianan
koyon. Sinumolod ion mangka
ampu' mingkud dia sog polongi-
patanan koyon dion po' bagun non
kosunan bog olo og gondunon nilan
dia ni Isus.
59 Og mokokotas nog bolianan
bu og glam nog polongukumanan
nog bansa Hudyu nog miglumpuk
koyon dion, minontong ilan nog
taksi' nilan minsan si'oy di' motud
bagun nilan ombunu' si Isus.
60 Tibua, modakol si'oy tinumaksi'
dianon, onda' da ion komotudoy
dun. Po' di' motud og koponaksi'
nilan koyon. Tubus nitu', ngon
dua' kotow nog minindog mangka
poktalu' nog,
61 “Midongog nami og gotow koni
miktalu' nog mogoba' non dow
og Baloy nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon bu ompindog non dow
mokpuli' sog solod nog tolu ondow.”
62 Dangan midongog itu' nog
kounutan nog bolianan, minin-
dog ion mangka poksak dia ni Isus
nog, “Olo ma og tabal mu dun
og sumbunganan nilan koyon di-
anika?”
63 Tibua, si Isus onda' pogonekonek.
Dadi, miktalu' nosop og kounutan
nog bolianan koyon nog, “Bianan
sog ngalan nog Diwata nog da' kopus
non, talu' mu dianami bog ika ta' og
Kristu, nog Bata' nog Mikpongon?”
64 Tinumabal si Isus nog, “Mama'
nog tinalu' mu koyon. Tibua, tolu'on

ku dia sog glam niu. Sog gunanunan koyon, motongow niu da og Binata' sog Kilawan pogingkud dia dapit sog glintu nog Pogbaya' nog di' kobotukan bu posungu' ion matong nog dia sog ginampol sog glangit."

65 Pu'un midongog nog kounutan nog bolianan koyon, linolingitan ion dun. Dadi, binogyang non og ponopoton non mangka ion poktalu' nog, "Og gotow koni pigloka'loka'an non og Mikpongon. Da'idun na balan ta nog taksi' po' midongog niu na nog pigloka'loka'an non og Mikpongon.

66 Dadi, olo ma og koposadan niu dun?"

Tinumabal ilan nog, "Og gotow koyon patut nododa' ion bunu'on."

67 Tubus nitu', pigdula'an nilan og bayu'bayu' non mangka nilan poksuntukoy bu og dumaanan pigdapi' nilan ion

68 kobon nilan mogwanwan dun nog, "Bila motud nog ika og Kristu, atuk mu dow buan bog sima og sinumuntuk koyon dianika."

Sinonsingan ni Piter si Isus
Mark 14:66-72, Luk 22:56-62, Jan 18:15-18,25-27

69 Si Piter, ditu' ion pogingkud sog glomalomaan. Sintak non mogingkudingkud dion, ngon og glibun og sosoligan nog mikpolani dianon bu poktalu' nog, "Ika si'oy, og duma a dosop ni Isus nog gotow Galili."

70 Tibua, minonsing si Piter dion sog kodokolan nog gotowanan. Long non dun, "Di' u sunan bog olo og poktolu'on mu koyon."

71 Tubus nitu', minangoy ion sog bongawan nog glomalomaan kitu' bu ngon nosop og len glibun og mikotongow dianon nog miktalu' sog gotowanan koyon dion nog, "Og gotow koni, ion non ini og duma kitu' ni Isus nog gotow Nasaret."

72 Minonsing nosop si Piter dunut sinumapa nog, "Ondi' u doda' kilolaan og gotow koyon."

73 Da' kobon golot non, og gotowanan koyon nog mipogindog dion, mikpolani dia ni Piter mangka poktalu' nog, "Da'idun dua'dua' non, ika si'oy og duma a dosop nog gotowanan koyon po' kilolaan nami ika bianan sog kopoktalu'talu' mu."

74 Tubus nitu', miksumpasumpa tanan si Piter dun nog, "Bila di' motud og piktalu' u koni, ngon matong dun sog kotubu' u. Ondi' u kilolaan og gotow koyon!"

Pu'un miluksad og talu' non koyon, miktukala' og manuk.

75 Kilobotan non og tinalu' kitu' ni Isus dianon nog, "Mangka si'oy poktukala' og manuk, tolu kali mu na akon sonsingoy nog di' mu akon kilolaan." Tubus nitu', linumiu si Piter mangka ion poglulad.

27

Si Isus piadap dia ni Pilatu
Mark 15:1, Luk 23:1-2, Jan 18:28-32

1 Dangan miksisolom bonua, og glam nog mokokotas nog bolianan bu kobogolalan nog bansa Hudyu miksolabuk og gupakat nilan nog bunu'on nilan si Isus.

2 Binalud nilan ion mangka nilan ogakoy ditu' sog gubernador kitu' nog si Pilatu mangka nilan uokiloy dianon.

Si Judas mingogotan
Piginang 1:18-19

3 Si Judas, og mingula'at kitu' dia ni Isus, dangan kisunan non nog gukuman dia ni Isus bunu'on, landu' og sonsolan non bu inuli' non bosia og sin kitu' nog binayad nog mokokotas nog bolianan bu og bogolalanan dianon nog tolu pulu' lad og solapi'.

4 Dangan minatong ion ditu', miktalu' ion nog, "Mikodusa u. Po' sabap dianakon mogla'at og gotow koyon, saka da' sala' non."

Tibua, tinabal nilan ion nog, "Da' balan nami dun, suga'id non, kosolasolaan mu na ion."

5 Dadi, linabak ni Judas og sinanan
kitu' sog Baloy nog Poktomuyan dia
sog Mikpongon mangka ion panow.
Tubus nitu', mingogotan ion. Binitin
non og glawas non.
6 Og mokokotas nog bolianananan
kitu', pingimud nilan og sinanan
kitu' nog pinglabak ni Judas,
mangka ilan poktalu' nog, "Kona'
og botad nog ditu' ta togu'oy og
sin koni dia sog poktogu'an nog sin
dia sog Baloy nog Poktomuyan dia
sog Mikpongon po' ion non ini og
ginamit nog pogbunu' dia sog sala
kotow."
7 Dadi, pigogupokatan nilan nog
poksaluy nilan itu' nog glupa' kitu'
nog molongas pondiunon. Dadi,
sinumaluy ilan nog glupa' mangka
nilan imungoy nog kolobongan nog
gotow nog kona' Hudyu.
8 Sa'an iningolanan nilan og glupa'
koyon nog Glupa' nog Dugu' asta sog
numun koni.
9 Ion non ion og kotumanan nog
tinalu' nog Mikpongon kitu' bianan
dia sog polomolatas non nog si Jeri-
maya nog,

"Inalap nilan og tolu pulu' lad so-
lapi' nog ginologa'an dianon
nog duma gotow Israel.

10 Bu ginamit nilan og solapi' koyon
mangka nilan poksaluy nog glupa'
nog molongas pondiunon. Ion non
ini og dinondag nog Mikpongon di-
anakon."

Si Isus piksumodiaan ni Pilatu
Mark 15:2-5, Luk 23:3-5, Jan 18:33-38

11 Dangan minatong ilan ditu', pi-
adap nilan si Isus dia sog guber-
nador mangka non sakoy si Isus nog,
"Ika ta' og datu' kitu' nog bansa
Hudyu?"

Tinumabal si Isus nog, "Mama'
nog tinalu' mu koyon."

12 Onda' non tobaloy og sumbun-
gan nog mokokotas nog bolianananan
koyon bu og kobogolalan koyon.
13 Dadi, sinakan ion ni Pilatu nog,
"Onda' mu ta' ion kodongog og
glam nog sumbungan nilan koyon
dianika?"
14 Tibua, onda' tabal si Isus
dun minsan mika'an si'oy. Sa'an
itu' kisobu'an og gubernador koyon
dun.

Og koukuman nilan dia ni Isus bunu'on
Mark 15:6-15, Luk 23:13-25, Jan 18:39–19:16

15 Giap matong og tang nog kolo-
gya'an nog ngalan non og Liniusan,
og botad nog gubernador, poluason
non sala kotow nog kinolobusu, ain
bubuton nog gotowanan.
16 Sog tang koyon ngon sala kotow
nog kinolobusu nog mibantug kola-
ton og kohinangan non nog ngalan
non si Barabas.
17 Dadi, dangan miglumpuk na og
gotowanan, sinakan ilan ni Pilatu
nog, "Sima og kolegan niu nog polu-
ason ku? Si Barabas ta', otawaka
si Isus nog ion iningolanan nog
Kristu?"
18 Po' kosunan ni Pilatu nog sa'an
inukpa'an si Isus nog kounutananan
nog Hudyu po' miksibok ilan di-
anon.
19 Sog solian ni Pilatu pogingkud
ditu' sog pongukuman non, pinoitan
ion nog kodumanan non nog talu'
nog ma' nini, "Na' a mogbabal nog
gotow koyon nog da' og sala' non.
Po' kogobi misinsa u tokodoy nog
toginopon ku pa'ali dianon."
20 Tibua, og mokokotas nog bo-
liananan bu kobogolalan koyon tino-
gol nilan sumolabuk og gotowanan
koyon dion nog si Barabas poluason
bu si Isus og bunu'on.
21 Tubus nitu', miksak nosop si
Pilatu dia sog gotowanan nog, "Sima
sog dua' kotow koni og kolegan niu
nog poluason ku?"

Miglongag ilan tumabal nog, "Si
Barabas!"
22 Tinabal ilan ni Pilatu nog, "Dadi
buan, olo ma og gondunon ku dia ni
Isus nog iningolanan nog Kristu?"

Miglongag ilan tumabal nog,
"Kudus mu ion!"

23 “Iduma? Olo og sala' nog mi-
inang nog gotow koni?”
Tibua, posisaya' nilan tanan
posikadoy og gapis nilan nog,
“Kudus mu ion!”
24 Dangan kisunan ni Pilatu nog
da'idun na og minang non dun
po' og gotowanan moglamlam ilan
na mokpoksasow, minalap ion nog
tubig mangka ion pongugas nog
komot non sog sungu'an nog go-
towanan mangka ion poktalu' nog,
“Di' u na kosakan nog dugu' bu og
kopatoy nog gotow koni. Suga'id
non, amu na og kosakan dun.”
25 Tinumabal og glam nog go-
towanan koyon nog, “O'o, ami na
bu asta og gombata'anan nami og
kosakan dun.”
26 Tubus nitu', piluas ni Pilatu
si Barabas tidu sog kolobusuan
mangka non dondagoy nog pogbo-
dason si Isus, mangka non uokiloy
dia sog sundaluanan nog kuduson
nilan na ion.

Si Isus pigwanwan nog sundaluanan
Mark 15:16-20, Jan 19:2-3

27 Tubus nion, inoit nog sundalu-
anan ni Pilatu si Isus sog glomalo-
maan nog baloy non. Piglumpukan
ion nog modakol nog sundaluanan.
28 Inowa'an nilan ion nog ponopo-
ton bu posolugoy nog glogdoy nog
ompula.
29 Tubus nitu', linumikid ilan nog
bolagon nog dugion mangka nilan
posolugoy dia sog gulu non bu
poponogadoy og komot non nog
glintu mangka ilan ponginglu'ud sog
sungu'an non bu mangka nilan pog-
wanwanoy. Long nilan dun, “Molo-
laki a ma le, og datu' nog gotow
Hudyu!”
30 Pigdula'an nilan ion mangka
nilan olapoy dianon og tagad non
kitu' mangka nilan pogbombaloy
sog gulu non.
31 Dangan midoksu' nilan na pog-
wanwanoy, linuas nilan na og glog-
doy kitu' nog pisolug nilan dianon
mangka nilan posolugoy puli' di-
anon og dili glogdoy non. Tubus
nitu', pinitang nilan na ion po' kudu-
son nilan na.

Si Isus kinudus nilan
Mark 15:21-32, Luk 23:26-43, Jan 19:17-27

32 Sintak nilan ompanow posungu'
sog kudusan nilan kitu' dianon,
milumpak nilan si Simun og gotow
Sirini. Tinogol nilan mokpopisan
dianon og kudus ni Isus.
33 Da' kobon minatong ilan sog
bonua nog iningolanan og Golgota.
(Og ma'ana non, bakuk nog gulu.)
34 Piinum nilan bosia si Isus nog
ginumon nog inompu'an nog podu.
Tibua, dangan kiinaman non, om-
pok ion minum dun.
35 Tubus nilan tibua kudusoy si
Isus, og ponopoton non kitu' nog lin-
uas nilan dianon, pigbahagi' nilan
bianan sog moglogindanan.
36 Tubus nitu', miningkud ilan
kobon nilan mogipat dianon.
37 Og sumbungan kitu' dianon sin-
ulat nog ma' nini, “Koni si Isus, og
Datu' nog Bansa Hudyu.” Pitapok
nog sundaluanan sog kudus dia sog
ditas nog gulu ni Isus.
38 Ngon dua' kotow polongla'ug
nog kinudus migimpang sog kilidan
non.
39 Og gotowanan koyon nog
mikpomian dion, pigundaundaan
nilan si Isus kobon nilan mokisingis-
ing
40 bu mangka ilan poktalu' nog,
“Long nika dun, goba'on mu dow
og Baloy nog Poktomuyan mangka
mu pindogoy mokpuli' sog solod nog
tolu ondow. Tobangoy mu dow
buan og glawas mu! Tukpa a sog
kudus mu koyon bila doda' motud
nog Bata' a nog Mikpongon!”
41 Bu ma' nitu' dosop og gininang
nog mokokotas nog bolianan, bu
og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu, bu og kobogolalan,
pigwanwan nilan dosop ion.

42 Long nilan dun, “Og gotow
koyon, mitabang non og duma go-
tow saka ondi' non motabang og dili
glawas non. Ion dow og Datu' nog
bansa Israel? Tontongon ta dow
buan bog mokotukpa ta' doda' ion
dia sog kudus non. Bila mokotukpa
na ion, mangka ita pa tud dun.
43 Sinumalig ion sog Mikpongon.
Tontongon ta dow buan bog moleg
ta' og Mikpongon tumabang dianon
numun kitu' po' miktalu' ion nog
Bata' dow ion nog Mikpongon.”
44 Bu og polongla'uganan kitu' nog
kinudus sog molani non, dinumuma
dosop mogwanwan dianon.

Og kopatoy ni Isus
Mark 15:33-41, Luk 23:44-49, Jan 19:28-30

45 Tidu sog miglotuondow man-
goy sog miginonga' monog gondow,
migdolom og tibuk nog bonua.
46 Bu dangan miginonga' na
monog gondow, miktalu' si Isus nog
mosikad, “Eli, Eli lama sabaktani?”
Og ma'ana non, “Diwata u, Diwata
u, iduma pitiang mu ma akon?”
47 Dangan midongog nog duma
gotowanan koyon nog mikpogindog
dion, miktalu' ilan nog, “Sinabi non
og polomolatas kitu' nog si Iladya.”
48 Bu ngon og sala kotow dian-
ilan ginumobok mangka alap nog
ponopoton nog kodikpol bu molamit
mangka potosopoy nog glanggow
mangka non tukogoy sog sosungit
bu tokmo'oy dia sog baba' ni Isus
bagun non bosia mosoksop.
49 Tibua, og dumaanan dion mik-
talu' nog, “Potiang mu ion po' ton-
tongon ta bog ongoyon ta' doda' ion
tobangoy ni Iladya.”
50 Tubus nitu', miktalu' nosop si
Isus nog mosikad mangka na ion
kotoktus.
51 Sog tang koyon, og ponopo-
ton kitu' nog modikpol og bolot
sog Baloy nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon, migbogyang poginonga'
tidu sog ditas mangoy sog silung.
Miglinug og glupa'an bu og batua-
nan mikpogbola'.
52 Bu og kolobongan mikpog-
buka' bu modakol og pigotowan nog
Mikpongon nog mikpomatoy na nog
mitubu' puli'.
53 Mikpongluas ilan tidu sog
globonganan nilan. Bu dangan
mitubu' puli' si Isus tidu matoy,
minangoy ilan sog Jerusalem. Bu
modakol og gotowanan og mikoton-
gow dianilan ditu'.
54 Og sundaluanan bu kounutan
nilan nog migipat dia ni Isus sog
kudus, dangan miglinug bu miton-
gow nilan og glam nog bianbian
koyon, kiondokan ilan tokodoy dun
mangka ilan poktalu' nog, “Motud
doda' nog ion og Bata' nog Mikpon-
gon!”
55 Ngon dion og modakol dosop og
kolibunanan nog mikpogbantoy sog
molayu'layu'. Mikpogunut ilan dia
ni Isus tidu sog Galili nog mina'ub
nog kulang ni Isus.
56 Og dumaanan nilan koyon dion,
si Maria Magdalena. Bu si Maria nog
og gina' ni Jems ilan ni Jusep, bu og
gina' nog gombata' ni Sebedi.

Og kolobong dia ni Isus
Mark 15:42-47, Luk 23:50-56, Jan 19:38-42

57 Dangan miksindopondow na,
ngon minatong sala kotow nog doy-
ahan nog gotow Arimatea og ngalan
non si Jusep. Ion si'oy og sulanggu'
dosop ni Isus.
58 Minangoy ion ditu' ni Pi-
latu mangka non pogbubutoy og
bangkoy ni Isus. Dinondag ni Pilatu
nog bogoyon na dianon og bangkoy
ni Isus koyon.
59 Dadi, inangoy non og bangkoy
koyon mangka non putusoy nog bu-
lus
60 mangka non botangoy og
bangkoy ni Isus koyon ditu' sog
globong non nog bogu kodoksu'
luangoy dia sog pampang, mangka
non lilidoy nog mosolag nog batu
og totimpong nog bongawan nog
globong koyon mangka ion uli'.

61 Si Maria Magdalena bu sala
kotow Maria kitu', miningkud ilan
sog sungu'an nog globong koyon.

Og migipat sog globong

62 Migboloma' ion og Gondow nog
Pogulali. Og mokokotas nog bo-
liananan bu parasiuanan minangoy
ditu' ni Pilatu mangka pogabit nog,
63 "Gubernador, kolobotan nami
nog kobon nog totubu' pa og
moloput kitu', miktalu' ion nog bila
matoy dow ion, sog kotolu ondow
non, motubu' dow ion puli'.
64 Dadi Gubernador, molongas
bosia bila ngon og modondag mu
mogipat nog globong non kitu' sog
solod nog kotolu ondow. Po' gomon-
sunoy ongoyon dokowoy nog su-
langgu'anan non og bangkoy non,
mangka nilan tolu'oy dia sog go-
towanan nog mitubu' ion puli' tidu
matoy. Bila ma' nitu' og ginangon
nilan, labi pa kolaton og doksu' nog
gloput nilan koyon dia sog gloput
non kitu'."
65 Tinumabal si Pilatu nog,
"Mokodyadi ion. Pokpitang amu
nog sundaluanan ditu' bu amu na
koto mogipat dun mahatul."
66 Dadi, migoit ilan nog sun-
daluanan ditu' bu pidokotan nilan
nog gindanan nilan dun og goksid
nog batu koyon nog timpong nog
globong non koyon mangka nilan
dondagoy mogipat mahatul.

28

Mitubu' si Isus tidu matoy
Mark 16:1-10, Luk 24:1-12, Jan 20:1-10

1 Milibuas og Gondow nog Pogu-
lali, dangan migdali'ondow nog
moglogondow Duminggu, si Maria
Magdalena bu og sangoy non kitu'
nog si Maria, inangoy nilan tonton-
goy og globong kitu'.
2 Gomonsunoy pa miglinug nog
landu' kosikad po' og moloikat nog
Mikpongon minonog tidu sog glan-
git mangka non ongoyoy lilidoy og
batu nog timpong nog globong kitu'
mangka non ingkudoy.
3 Og bayu'bayu' non sinumilow
mama' nog kilat, bu og ponopoton
non puti' ma' nog gabun.
4 Og pogipat nog globong koyon,
kiondokan ilan tokodoy nog
moloikat koyon boya'an nog inubas
ilan nog gondok nilan.
5 Tibua, miktalu' og moloikat dia
sog kolibunanan koyon nog, "Na'
amu kondokan po' kosunan ku nog
pokponontongon niu si Isus nog kin-
udus kitu'.
6 Onda' ion dini po' mitubu' na
ion puli' mama' nog tinalu' non kitu'
dianiu. Tontong niu polo'ma og
binolilidan kitu' dianon.
7 Tubus nitu', mangka amu pog-
dali' mangoy mokposun sog su-
langgu'anan non nog mitubu' ion
puli' tidu matoy, bu migunauna ion
dianiu ditu' sog Galili. Ditu' amu
na non poktongow. Koyon da og
motalu' u dianiu."
8 Dadi, migdali'dali' ilan mawa'
sog globong koyon. Bu miksagot og
gondok nilan bu og da'da'an nilan.
Ginumobok ilan moguksug sog su-
langgu'anan non.
9 Gomonsunoy pa, linumpak ilan
ni Isus mangka ion poktalu' dianilan
nog, "Og kotikna' nog pomikilan
mongon dianiu." Dadi, mikpolani
ilan dianon mangka ilan sugyut bu
salam dianon kobon nilan mogaid
sog botis non.
10 Miktalu' si Isus nog, "Na' amu
kondokan. Suga'id non, angoy amu
ditu' sog pigilugan ku bu talu' niu
dianilan nog mangoy ilan ditu' sog
Galili po' ditu' ami na nilan pokton-
gow."

Og guksugan nog polongipatanan kitu'

11 Sonuk nog kolibunanan kitu'
ompanow, og duma polongipatanan
kitu', minangoy ilan sog koliwa-
gan bonua mangka ilan poguksug
sog mokokotas nog bolianananan nog
glam nog bianbian koyon.

12 Dadi, og mokokotas nog bo-
liananan, migupakat ilan nog kobo-
golalan koyon bog olo pondayan
nilan. Og pondayan nilan dun,
binogayan nilan og polongipatanan
kitu' nog modakol nog sin
13 mangka nilan poktungioy nog,
“Talu' niu dia sog gotowanan
nog, ‘Dangan tonga' gobi, sonuk
nami motulug, inangoy nog su-
langgu'anan non dokowoy og
glawas ni Isus ditu' sog globong.’
14 Bila modongog ditu' sog guber-
nador og dongogan koni, ami na og
moto mogabitabit dun dianon nog
bagun amu da ondi' mogla'at dun.”
15 Dadi, tinabuk nog polongi-
patanan og sin koyon mangka nilan
unutoy og tinalu' kitu' dianilan. Bu
guksugan koni mipulonag dia sog
gotow Hudyu asta sog numun koni.

*Mikpotongow si Isus dia sog su-
langgu'anan nonbu pigonat non ilan
mangoy mogustal*

*Mark 16:14-18, Luk 24:36-49, Jan
20:19-23, Piginang 1:6-8*

16 Og sopulu' bu sala su-
langgu'anan ni Isus, minangoy ilan
ditu' sog Galili sog bulud kitu'
nog tinalu' ni Isus dianilan nog
gongayan nilan.
17 Bu dangan mitongow nilan
si Isus ditu', sinumugyut ilan di-
anon. Tibua, og duma dianilan
migdua'dua'.
18 Dadi, mikpolani si Isus dianilan
mangka poktalu' nog, “Og glam nog
baya' sog pigloban nog glangit bu
glupa'an binogoy dianakon.
19 Dadi, panow amu sog glam nog
binonsaan bu imung niu ilan nog
sulanggu'anan ku bu bunyagoy niu
ilan bianan sog ngalan nog Gama',
bu og Bata', bu og mosigda nog
Bolakat nog Mikpongon.
20 Bu ponadoy niu ilan mokokunut
sog glam nog dinondag u dianiu. Bu
poktitukoy niu nog kobon non dia u
niu asta sog doksu'an nog dunya.”

Og Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia ni Isukristu nog sinulat ni Mark

Og Piuna Talu' pa'ali sog Gomba'is nog Guksugan nog Sinulat ni Mark

Og libru koni nog sinulat ni Mark, og mikposun nog si Isukristu, ion og Bata' nog Mikpongon. Og guksugan pa'ali dianon iningolanan og Gomba'is nog Guksugan. Si Isus pitongow nog ion motugos bu motas og baya' non. Og baya' non motongow dia sog kopokpanad non, sog baya' non momugow nog glatdiwataanan, bu sog kopongampun non nog dusaanan nog gotowanan. Iningolanan ni Isus og dili glawas non nog ion og Binata' sog Kilawan, nog minangoy dini mogbogoy nog dili kotubu' non bagun da molokat og gotowanan tidu sog kouliponan nog dusaanan nilan.

Pilogdong tokodoy ni Mark sumulat og guksugan koni pa'ali dia ni Isus. Bu migustal ion nog ain og ininang ni Isus kitu' gaba' nog piktalu' non bu og pikpanad non. Mitubus ni Mark uksugoy nog ompolok pa'ali dia ni Jan nog Polomunyag bu og kobunyag bu kopongyuba' dia ni Isus, pigdoyunan non sumulat pa'ali sog kopokpanad ni Isus bu kopokpokodag non dia sog ain di' mokokodag. Bu ain og sulanggu'anan ni Isus, mongmaya'maya' mogdungag og sabut nilan pa'ali dianon. Tibua, ain og sinumusi kitu' dianon, migdungag og kangit nilan dianon.

Og doksu'an nog sulat ni Mark koni, og guksugan pa'ali sog kibianbianan ni Isus sog gimpusan nog simana non dini sog dunya, labi na og kokudus bu kopotubu' dianon.

1. Og tolipunan nog Guksugan koni, 1:1-13.
2. Og piginang ni Isus dia sog kodokolan nog gotowanan ditu' sog Galili, 1:14–9:50.
3. Og piginang ni Isus sog kopanow non kitu' tidu sog Galili mangoy sog Jerusalem, 10:1-52.
4. Og gimpusan nog simana non ditu' sog Jerusalem bu sog glumibut nog gimbolayan koyon dion, 11:1–15:47.
5. Og kopokpotubu' dia ni Isus tidu sog patoy, 16:1-8.
6. Og kopokpotongow bu og kiknat non tidu ion potubu'on tidu sog patoy, 16:9-20.

1 Koni og tolipunan nog Gomba'is
nog Guksugan pa'ali dia ni Isukristu,
og Bata' nog Mikpongon.

Si Jan nog Polomunyag miktolipun momali
Matiu 3:1-11, Luk 3:2-16, Jan 1:19-28

2 Ma' nini og sinulat nog polomolatas kitu' nog talu' nog Mikpongon
kobon nitu' nog si Isaya nog,
"Ngon og sosugu'on ku nog punaon
ku dianika moksimpan nog
bianan mu.
3 Ngon og moktawag sog bonua kitu'
nog mologon pogonongan nog, 'Simpan niu og bianan nog Pogbaya' nog
posungu' matong bu pologdong niu
og dalan non.' "*

4 Dadi, ngon og gotow ngalan
non si Jan, mimunyag nog gotowanan sog bonua kitu' nog mologon pogonongan. Mimali ion
nog sumboy og gotow moglila' nog
dusaanan non po' kompunan ilan
dun nog Mikpongon bu mangka ilan
pokpobunyag.

5 Dadi, mikpogangoy ditu' ni Jan
og gotowanan tidu sog ainain nog
bonua sog Judia bu gotowanan tidu

* **1:3 1:3** Isaya 40:3. Somo' ita da, simpanon nilan og pikilan nilan tumabuk dianon.

sog koliwagan bonua nog Jerusalem po' mangoy ilan moglila' nog dusaanan nilan dia sog Mikpongon mangka ilan pokpobunyag dia ni Jan ditu' sog glawas nog tubig nog Jurdan.

6 Si Jan, og ponopoton non og bombul nog kamel nog inabol. Bu bagos non og panit nog potubu'on. Bu og pongonganon non og gapan bu og tonob.

7 Og pigustal non koyon ma' nini, "Ngon og gotow tumondug dianakon nog motas pa ion dianakon po' minsan si'oy og gikot nog pongyapak non, ondi' u tanan patut minglu'ud mubad dun.

8 Akon, binunyagan ku amu bianan sog tubig. Tibua, ion og bunyagan non amu bianan sog Bolakat nog Mikpongon."

Si Isus binunyagan ni Jan
Matiu 3:13-17, Luk 3:21-22

9 Dadi, sog tang koyon, minangoy si Isus ditu' ni Jan tidu sog Nasaret sog solod nog Galili bu binunyagan ion ni Jan ditu' sog glawas nog tubig nog Jurdan.

10 Sonuk ni Isus gumawon posungu' sog kotasan, mitongow non mibuka' og glangit bu og Bolakat nog Mikpongon mama' nog kolopati posungu' tumona' dianon.

11 Bu ngon og talu' nog tidu sog glangit nog ma' nini, "Ika og bata' u nog kololaman ku. Kisu'atan u tokodoy dianika."

Og kopongyuba' ni Kindagow dia ni Isus
Matiu 4:1-11, Luk 4:1-13

12 Tubus nitu', pigdoyunan mokpopanow si Isus nog Bolakat nog Mikpongon ditu' sog bonua kitu' nog mologon pogonongan.

13 Sog solod nog pat pulu' gobi ion ditu', pingyuba'an ion ni Kindagow. Bu migampu' ilan na nog mokoka'idanan nog manusia'anan ditu'. Tibua, inusiba' da ion nog moloikatanan nog Mikpongon.

Og mikuna onggaton ni Isus nog sulanggu'anan non
Matiu 4:12-22, Luk 4:14-15, 5:1-11

14 Dangan mikolobusu si Jan, minangoy sop si Isus ditu' sog Galili mokpulonag nog Gomba'is nog Guksugan nog miktidu sog Mikpongon.

15 Miktalu' ion nog, "Mosompol na og kopogdatu' nog Mikpongon dini sog glupa'an. Dadi, poglila' amu na nog dusaanan niu bu tud amu sog Gomba'is nog Guksugan koni."

16 Sonuk ni Isus mokpopongoksid sog danow nog Galili koyon, mitongow non si Simun ilan nog kongudan non nog si Andriu solian nilan monglaya sog danow koyon po' tolisoda' ilan.

17 Miktalu' si Isus dianilan, "Alung, pogunut amu dianakon po' imungon ku amu nog moktolisoda' nog gotow."

18 Dadi, sododu'un ginonatan nilan og glayaanan nilan koyon mangka ilan pogunut dianon.

19 Dangan migdayun ilan sog gunanunan, mitongow non og gombata' ni Sebedi nog si Jems bu kongudan non nog si Jan sonuk nilan momuna' nog pokot nilan dia sog bolangoy nilan koyon.

20 Dadi, pigdoyunan ilan ni Isus monggat bu migunut ilan doma dianon. Dadi, ginonatan nilan og gama' nilan bu og gotowanan nog tinindanan nilan dia sog bolangoy koyon.

Binugow ni Isus og glatdiwata nog tinumosopdia sog gotow
Luk 4:31-34

21 Tubus nitu', minangoy ilan sog koliwagan bonua nog Kapernaum. Bu dangan minatong og Gondow nog Pogulali, minangoy si Isus sog baloy nog poglumpukan nog bansa Hudyu mangka ion poktolipun mokpanad dion.

22 Kisobu'an tokodoy og gotowanan nog kopokpanad non koyon. Po' og kopokpanad non, ion og togo baya'. Ondi' ma' nog

polopanadanan koyon nog botad
nog bansa Hudyu.
23 Gomonsunoy ngon og gotow
nog tinosopan nog glatdiwata miglo-
gapis dia sog dialom baloy koyon
nog poglumpukan. Ma' long non
dun,
24 “Ika Isus, og gotow Nasaret, olo
og dunon mu dianami? Ongoyon
mu nota' ami lo'atoy? Kilolaan ku
da ika. Ika og Mosigda kitu' nog
miktidu sog Mikpongon!”
25 Tibua, pimag ni Isus og glatdi-
wata koyon nog, “Lota' a moktalu'!
Bu awa' a dianon!”
26 Dadi, og glatdiwata koyon,
pilede non og gotow koyon bu
poglosek mangka na awa'.
27 Dadi, kisobu'an og glam nog
gotowanan dion bu miksinaksakoy
ilan nog, “Olo ma' nini koni? Og
bogu ma ini nog pomali! Bu motas
ma og baya' non! Ampun binugow
non og glatdiwataanan kitu' migbi-
lang ma dianon.”
28 Dadi, og dongogan koyon pa'ali
dianon mibantug mogdayun sog gli-
wag nog bonua koyon nog Galili.

Modakol og gotowanan nog di' mokokodagnog kiuli'an ni Isus

Matiu 8:14-17, Luk 4:38-41

29 Dangan linumiu si Isus sog
baloy koyon nog poglumpukan, mi-
gunut ion dia ni Jems bu si Jan
mangoy ditu' sog baloy ni Simun
ilan ni Andriu.
30 Dangan minatong ilan dion,
piguksugan nilan dia ni Isus nog og
ponugangan ni Simun nog glibun
pogbolilid po' mipanas.
31 Dadi, minangoy ion sog mogu-
lang koyon mangka non pogoidoy
sog komot bu mangka non buatoy.
Dangan binuat non, kiowasan ion
mangka piktologadan non ilan.
32 Dangan sinumindop na gon-
dow, pingoit dion ni Isus glam
nog di' mokokodag bu glam nog
pinosopan nog glatdiwataanan.
33 Og glam nog gotowanan sog
gliwag nog koliwagan bonua koyon
miglumpuk sog baloy koyon.
34 Bu modakol kiuli'an ni Isus nog
miglologinis og mokosakitanan ni-
lan. Bu modakol dosop pimugow ni
Isus nog glatdiwataanan dia sog go-
towanan koyon. Tibua, pigondi'an
ni Isus moktalu' og glatdiwataanan
koyon po' kisunan nilan bog sima
ion.

Minangoy mogyakin si Isus sog molili'

Luk 4:42-44

35 Dangan miampiampi gobi,
migbuat si Isus bu linumiu sog baloy
koyon po' mangoy ion mogyakin sog
molili'.
36 Si Simun bu dumaanan non,
inangoy nilan ponontongoy si Isus.
37 Dangan mitongow nilan ion,
miktalu' ilan nog, “Pinontong a nog
glam nog gotowanan kitu'!”
38 Dadi, tinumabal si Isus, “Alung,
mogdayun ita sog duma koliwagan
bonuaanan sog glumibut nog bonua
koni, po' bagun u dosop mokopo-
mali ditu'. Po' ma' nitu' og gangoy
u dini sog dunya.”
39 Dadi, miguliugan si Isus sog
gliwag nog Galili mogustal dia sog
baloyanan nog poglumpukan nog
bansa Hudyu bu momugow nog glat-
diwataanan dia sog ain tinosopan
dun.

Kiuli'an ni Isus og gotow nog gipulon

Matiu 8:1-4, Luk 5:12-16

40 Tubus nitu', ngon og glaki, og
gipulon nog mikpolani dia ni Isus.
Mininglu'ud bu mikilolat dianon
nog, “Somo' moleg a da, ompokodag
mu akon.”
41 Milolat si Isus tokodoy dianon.
Dadi, dinoponan ion ni Isus mangka
poktalu' nog, “Moleg u da le. Kuli'an
ka na!”
42 Bu sododu'un miawa' og gipul
non kitu' bu kiuli'an.
43 Mangka si'oy ion poponowoy ni
Isus, pigondi'an non tokodoy mok-
posun. Long non dun,
44 “Na' mu ini tokodoy posunon
minsan sima. Suga'id non, angoy
mu potongow og glawas mu ditu'

sog bolian mangka a pomalas ma' nog dinondag ni Muses kitu' kobon nitu' po' bagun nilan kotoksi'an."
45 Kolele nog unuton non og pimali kitu' ni Isus dianon, dia-dia non tanan pinguksugan. Dadi og doksu' non, ondi' na tanan si Isus mokopokangiasangias dia sog koliwagan bonuaanan koyon dion. Suga'id non, dia notibua ion pogonong sog bonua koyon nog moliang gotow dun. Tibua, min-san si'oy ma' nitu', modakol da og gotowanan nog mikpogangoy ditu' non nog mikpoktidu sog ainain nog bonua.

2

Og daday kiuli'an ni Isus
Matiu 9:1-8, Luk 5:17-26

1 Da' kobon golot non, mikpuli' si Isus sog Kapernaum. Dangan kisunan nog gotowanan nog minuli' na ion ditu',
2 landu' kodakol nog gotow og miglumpuk dia sog baloy non koyon. Tiduanan sog ditas asta sog glonu'an milotok na nog gotow. Bu inustal ni Isus dianilan pa'ali sog Mikpongon.
3 Sintak non ion, minatong og gotowanan nog pogoit ilan nog daday. Og daday koyon inoyungan nog pat kotow.
4 Kobal nog gotowanan koyon nog landu' na kodakol, di' ilan mokopolani dia ni Isus. Dadi, mimonek ilan sog gatop mangka nilan lodutoy og gatop nog baloy koyon sog tondong ni Isus, mangka nilan tontunoy ditu' non og daday koyon.
5 Dadi, dangan mitongow ni Isus og kopongandol nilan, tinolu'an non og daday koyon, "Aki, og dusaanan mu inompunan na."
6 Ngon og mikpogingkud dion nog polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu. Migdialominawa ilan nog,
7 "Iduma gidoy mama' ma nion og tolu'on nog glaki koyon? Moglaka'laka' ma monalu' dia sog Mikpongon! Saka da'idun lual og mokampun nog dusa lual da og Mikpongon."
8 Tibua, kisunan ni Isus mogdayun og pomikilan nilan. Dadi, tinolu'an non ilan, "Iduma pogdialominowaan niu ma akon nog ma' nion?
9 Ain gidoy og molomu tolu'on sog daday koni, 'Inompunan na og dusaanan mu,' otawaka moktalu' nog, 'Pogbuat a, pitang mu og bolilidan mu mangka a panow?'
10 Tibua, bagun niu kosunan, potongowon ku dianiu nog og Binata' sog Kilawan togo baya' mongampun nog dusa nog gotowanan dini sog glupa'an."
11 Mangka non tolu'oy og daday koyon nog, "Aki, tolu'on ku dianika, pogbuat a na, imud mu og pigbolilidan mu koyon bu pitang mu muli'."
12 Dadi, dia sog kodokolan koyon, migbuat doda' og gotow koyon mangka non imudoy og pigbolilidan non koyon mangka ion liu. Kisobu'an tokodoy glam nog gotowanan koyon dion bu piksonglitan nilan og Mikpongon. Mikpoktalu' ilan nog, "Da' ita sibon pokotongow nog kohinangan koni nog ma' nini!"

Inonggat ni Isus si Lebi
Matiu 9:9-13, Luk 9:27-32

13 Tubus nitu', mikpuli' si Isus sog goksid nog danow koyon nog Galili. Bu modakol nog gotowanan og linumumpak dianon. Dadi, miktolipun ion mokpanad dianilan.
14 Sog solian ni Isus ompanow, mitongow non si Lebi, og bata' ni Alpius, pogingkud sog baloybaloy non nog pokpongobatan nog buis. Tinolu'an ion ni Isus nog, "Pogunut a le dianakon." Dadi, migbuat ion mogdayun mangka pogunut dia ni Isus.
15 Tubus nitu', si Isus bu og sulanggu'anan non, migadap ilan kuman ditu' ni lo' Lebi. Modakol og polongabatanan nog buis bu og

bolodusaon* minadap dianilan po'
modakol og gotowanan nog migunut
dia ni Isus.
16 Og polopanadanan nog botad
nog bansa Hudyu nog ilan si'oy
og parasiuanan dosop, dangan mi-
tongow nilan nog minadap ion ku-
man sog bolodusaon bu polonga-
batanan nog buis, miksak ilan sog
sulanggu'anan ni Isus nog, "Iduma
mampu' ma ion kuman sog go-
towanan koyon nog polongabat nog
buis bu sog bolodusaon?"
17 Dangan midongog ni Isus og
talu' nilan koyon, tinabal non ilan
nog, "Og gotow nog mokodag,
da'idun na og balan non nog
polomulung. Tibua, og gotow nog
di' mokodag, ngon og kobalan non
dun. Dadi, kona' og gangoy u dini
mangoy mogonggat sog ain mokpikil
nog midulus ilan na. Suga'id non,
inangoy u onggatoy ain og gotow
nog bolodusaon."

Og sak pa'ali sog mokpuasa
Matiu 9:14-17, Luk 5:33-39

18 Ngon gondow non, nog
mikpuasa og sulanggu'anan ni Jan
bu parasiuanan koyon. Dadi, ngon
og minangoy moksak dia ni Isus
bog iduma og sulanggu'anan ni Jan
bu sulanggu'anan nog parasiuanan
koyon, mokpuasa ilan ma saka og
sulanggu'anan non, di' ilan mampu'
mokpuasa.
19 Tinabal ilan ni Isus bianan sog
ponongi'an nog, "Mogusoy ta' gi-
doy nog og pongantim mokpuasa
nog kobon dion pa nilan og koingon
koyon? Ondi' ilan nododa' mokop-
uasa sog sonuk nog mikunul ilan pa.
20 Tibua, ongon da gondow non
nog bigdason dianilan og koingon
koyon, mangka ilan pa pokpuasa."†
21 Tubus nitu', miktalu' nosop ion
nog len ponongi'an. Long non dun,
"Da'idun og gotow nog bila monilob,
gumabas nog bogu ponopoton nog
da' pa kolo' mangka non tiloboy sog
dan ponopoton. Po' bila kumolo' og
tilob non koyon, mogdungag lumi-
wag og bogyang og dan logdoy non
koyon.
22 Bu domikian dosop nog da'idun
og gotow tumagu' nog bogu galak
dia sog dan togu'an nog di'
lumagyat. Po' bila ma' nitu',
bila tumulin og bogu galak koyon,
ombogdak og tinogu'an koyon
dun. Dadi, doksu' non, tidu sog
togu'an koyon asta og galak koyon
ombolong. Suga'id non, og bogu
galak dia na doda' togu'oy sog bogu
togu'an nog lumagyat."‡

Og sak pa'ali sog Gondow nog Pogulali
Matiu 12:1-8, Luk 6:1-5

23 Ngon gondow non, og Gon-
dow nog Pogulali, minian si Isus
bu og sulanggu'anan non sog po-
layan. Solian nilan mian dion, og
sulanggu'anan non koyon mingotu'
ilan nog bunga nog paloy koyon.
24 Dadi, miktalu' parasiuanan
koyon dianon nog, "Tontong nika
polo'ma og sulanggu'anan mu
koyon. Iduma moginang ilan ma
nog kona' og botad sog Gondow nog
Pogulali?"
25 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Da' niu ta' buan kobasta og sinulat
kitu' sog Kitab pa'ali sog gininang
ni Dabid kitu' dangan kilogonan ilan
bu kigutoman ilan nog dumaanan
non?
26 Sog masa ni Abiatar nog ion
og miglokounutan sog bolianan an,
sinumolod si Dabid sog dialom
nog Baloy nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon, mangka non olapoy og
pan kitu' nog inuakil na dia sog
Mikpongon, mangka non kanoy, bu

* **2:15 2:15** Og pigolong koyon nog iningolanan og bolodusaon, og gotowanan kitu' nog long nog parasiuanan dun, sumboy ponumpilian po' da' pokokunut sog Botad nog bansa Hudyu. † **2:20 2:20** Og koingon koyon si Isus. Bu ngon gondow nog mokawa' ion dianilan bianan sog kopatoy non. ‡ **2:22 2:22** Og ponongi'an non koni pa'ali dia sog bogu pomali non bu og dan tud nog gotowanan kitu' ondi' pia poglongkiton mogunut. Og bansa Hudyu, og gomiton nilan nog togu'an galak og panit nog potubu'on.

mangka non dosop pomogoyoy dun
og dumaanan non saka, da'idun
bosia og mokokan dun lual da og bo-
liananan po' ma' nitu' og bonduan
dia sog Botad."§
27 Tubus nitu', tinolu'an non
nosop ilan nog, "Og Gondow nog
Pogulali, binogoy sog kopianan nog
gotow. Tibua, og gotow onda' pon-
gonoy bagun pogboya'an nog Gon-
dow nog Pogulali.
28 Sa'an da og Binata' sog Kilawan,
ion og Pogbaya' minsan sog Gondow
nog Pogulali."

3

Kiuli'an ni Isus og gotow nog minguyomong og komot non
Matiu 12:9-14, Luk 6:6-11

1 Ngon gondow non, sinumolod
nosop si Isus sog baloy nog
poglumpukan. Ngon og glaki dion
nog minguyomong og komot non.
2 Og duma gotowanan koyon dion,
piktima'anan nilan si Isus bog uli'an
non ta' og komot nog glaki koyon
nog saka Gondow nog Pogulali. Po'
bila uli'an non doda', sumbungon
nilan ion dun.
3 Dadi, miktalu' si Isus dia sog
glaki koyon nog minguyomong ko-
mot non nog, "Angoy a indog dini
sog sungu'an nog gotowanan koni."
4 Mangka sakoy ni Isus og go-
towanan koyon nog, "Olo gidoy og
tinugdak dia sog botad nog ginan-
gon ta sog Gondow nog Pogulali?
Moginang ta' nog molaton otawaka
molongas? Tumabang sog ain go-
tow nog kilogonan otawaka posin-
saon ta'?" Tibua, da' ilan poko-
pogonekonek dun.
5 Liniboyan ilan ni Isus nog mata
po' miglolingit bu mosakit pikilan
non dun nog da'idun glanggung ni-
lan. Dadi, miktalu' ion dia sog
glaki koyon nog minguyomong ko-
mot non nog, "Ogot mu og komot mu
koyon." Dadi, inogot non doda' bu
mioksud na ma' nog dan og komot
non koyon.
6 Tibua, mikpongliu og parasiua-
nan koyon mangka ilan pogupakat
mogdayun, ilan nog gla'ayatanan
ni Herod bog olo pondayan nilan
bagun nilan ompongula'at si Isus.

Modakol og gotowanan nog kiuli'an ni Isus

7 Dadi, minawa' si Isus ditu' ilan
nog sulanggu'anan non mangka ilan
angoy sog goksid nog danow koyon.
Bu modakol og gotowanan nog mik-
pogunut dianon tidu sog bonua nog
Galili.
8 Dangan mibantug na og kohi-
nangan non, og gotowanan koyon
sog Judia, bu sog koliwagan bonua
nog Jerusalem, bu sog Idumia, bu og
bonuaanan ditu' sog dipag nog Jur-
dan, bu sog glumibut nog koliwagan
bonua nog Tair, bu koliwagan bonua
nog Sidon, mikpogangoy ilan ditu' ni
Isus.
9 Sabap sog kodakol nog go-
towanan koyon nog mikpogangoy
dion nilan, dinondag ni Isus og
sulanggu'anan koyon lumidus nog
bolangoy po' sokayan non bagun da
di' molodis nog gotowanan koyon
dion.
10 Po' modakol og di' mokokodag
nog kiuli'an non. Dadi, glam nog
gotowanan nog ain togo mosakit,
migagow ilan mokpolani dia ni Isus
bagun nilan da ion motuyok.
11 Giap ion motongow nog glat-
diwataanan nog tinumosop dia sog
gotowanan koyon dion, mokpogbuk-
sak ilan dia sog sungu'an non kobon
nilan moglosek nog, "Ika og Bata'
nog Mikpongon!"
12 Tibua, pigondi'an ilan ni Isus
moguksug pa'ali dianon.

Si Isus mimili' nog sopulu' bu dua' sosugu'onanan non
Matiu 10:1-4, Luk 6:12-16

13 Tubus nitu', tinumukad si Isus
sog bontud mangka non sobioy og

§ **2:26 2:26** I Samuel 21:1-7. Og ma'ana nog piktalu' ni Isus koyon, minsan si'oy ma' nitu' og gininang nilan, da' ilan da sila'oy dun nog Mikpongon.

gotowanan kitu' nog kolegan non
momili'. Bu minangoy ilan doma
ditu' non.
14 Mangka non na pomili'oy og
sopulu' bu dua' kotow dianilan nog
iningolanan non og sosugu'onanan
non po' dumuma ilan dianon, bu
bagun non ilan modondag mangoy
mogustal pa'ali sog Mikpongon.
15 Bu bogayan non dosop ilan
nog baya' bagun ilan mokopomu-
gow nog glatdiwataanan dia sog ain
tinosopan dun.
16 Koni og sopulu' bu dua' kotow
kitu' nog pimili' non. Si Simun (nog
iningolanan non dosop nog si Piter).
17 Tubus nion, og gombata' ni
Sebedi nog si Jems bu si Jan (nog
iningolanan non dosop og dua' ilan
nog si Bardyonis. Somo' ita da og
gombata' ilan nog gloti').
18 Tubus nion si Andriu, si Pilip,
si Bartolomi, si Matiu, si Tomas, bu
si Jems og bata' ni Alpius. Tubus
nion si Tadius, mangka si Simun
og ombolu' kitu' tumindog nog salu
bansa non.
19 Tubus nion si Judas Iskariot, og
miguakil kitu' dia ni Isus sog gla'at.

Si Isus bu si Belsibul
Matiu 12:22-32, Luk 11:14-23, 12:10

20 Tubus nitu', minuli' si Isus sog
baloy. Bu modakol nosop og go-
towanan nog miglumpuk dianilan
nog boya'an ilan nog sulanggu'anan
non, da' ilan na tanan pokosungu'
kuman kobal nog gotowanan koyon.
21 Dangan midongog nog putu-
pusodanan non bu gina' non og
mama' nion koyon, inangoy nilan
ion usiba'oy po' long nilan dun,
"Kona' non na ion og dan pikilan!"
22 Bu ngon og polopanadanan
koyon nog botad nog bansa Hudyu
nog miktidu sog Jerusalem, miktalu'
ilan dosop nog, "Si Isus sinongonan
ni Belsibul.* Bianan sog kounutan
nog glatdiwataanan, mokobugow
ion nog glatdiwataanan!"
23 Dadi, sinabi non og gotowanan
nog mokpolani dianon bu mangka
non ilan uksugoy bianan sog
pononggi'an nog, "Olo mogandun
kobugow ni Kindagow sog pakasi
Kindagow non?
24 Bila sala pigdotu'an di' mosulut
bu mokpoksusi ilan, ilan bu ilan,
ondi' ilan nododa' mikindog.
25 Bu bila og sala kobaloy moksusi
ilan, ilan bu ilan, ondi' ilan nododa'
mokindog.
26 Bu bila si Kindagow ontuan non
og dili glawas non, ombahagi' ion
dun. Olo ma mogandun kopindog
non nog pigdotu'an non? Mimung
mogla'at da ion dun.
27 "Bu doma ma' nini, olo gi-
doy mogandun kosolod nog go-
tow dia sog baloy nog gotow kitu'
nog modasig† bu mangka non pon-
golapoy og balananan nog gotow
koyon, lual da boludon non poguna
og gotow koyon nog modasig? Om-
balud non tibua, malap non na og
balananan nog glaki koyon.
28 "Tolu'on ku dianiu, minsan olo
dusaoy dun bu og kopoglaka'laka'
nog gotow, kompunan da nog
Mikpongon.
29 Tibua, ain og moglaka'laka' dia
sog Bolakat nog Mikpongon, ondi'
nododa' kompunan. Po' dusa nog
gotow koyon di' mokulog dianon
asta sog da' kopus non."
30 Sa'an miktalu' si Isus nog ma'
nitu' po' tinalu' nilan nog, "Si Isus
sinongonan nog glatdiwata."

Og gina' bu og putupusodanan ni Isus
Matiu 12:46-50, Luk 8:19-21

31 Tubus nitu', minatong na og
gina' non bu og putupusodanan non
nog kolokian. Migindog ilan sog
glowasan nog baloy bu dinumondag
ilan nog gotow nog sumabi dianon.
32 Og gotowanan koyon nog
mikpongingkud dia sog glumibut ni
Isus miktalu' ilan nog, "Polopanad,

* **3:22 3:22** Somo' ita da, si Kindagow.
† **3:27 3:27** Og pogolongon koni nog gotow nog modasig, ion non ion si Kindagow.

og gina' mu bu putupusodanan
mu nog kolokian, ditu' ilan sog
glowasan. Moleg ilan moktongow
dianika."
33 Tinumabal si Isus nog, "Sima
buan og gina' u bu putupusodanan
ku?"
34 Liniboyan non nog mata og
miglibut koyon dianon mangka pok-
talu' nog, "Koni og gina' u bu putu-
pusodanan ku.
35 Po' simasima og mokokunut nog
glegan nog Mikpongon, ilan og putu-
pusodanan ku bu og gina' u."

4

*Og pononggi'an pa'ali sog sinu-
migwag nog boni'*
Matiu 13:1-9, Luk 8:4-8

1 Ongon gondow non, mikpanad
nosop si Isus sog gotowanan
dion sog goksid nog danow
koyon. Landu' kodakol nog gotow
linumpuk dianon. Dadi, sinumakoy
ion sog bolangoy mangka ion ingkud
ditu'. Bu og gotowanan koyon, dion
ilan pogindog sog pontad.
2 Bu modakol og pinanad non
dianilan bianan sog pononggi'an.
Miktalu' ion nog,
3 "Pokinongogoy niu. Ngon sala
kotow minangoy sumigwag nog
boni' non.
4 Dangan sinigwag non og boni'
koyon, og duma dia mitona' sog
dalan, bu pingoktuk mogdayun nog
manukmanukanan.
5 Og duma sop, dia mitona'
sog dolonitan nog ombabow da og
glupa' non. Tinumubu' mogdayun
po' ombabow og glupa' non.
6 Tibua, dangan pinodosan, mi-
lanos og pomulan koyon po' onda'
pokoponginggamut mahatul.
7 Og duma sop, dia mitona' sog
sompinitan. Dadi, dangan linu-
mawa og sompinit koyon, miumos
og pomulan koyon dun nog boya'an
onda' notanan pokopogbunga.
8 Og duma sop, dia mitona' sog
monapu' nog glupa'. Dadi, dan-
gan tinumubu' og pomulan koyon,
mokosubuk bu pogbunga mangka
sinumongku'. Og duma ginowoyan
non sinumongku' nog glinongowan
da, og duma sop sinumongku' nog
pinulu'an, bu og duma sinumongku'
nog ginotusan.
9 "Dadi, ain togo tolinga, sum-
boy pokinongogan non og piktalu' u
koni."

*Og potugyuan nog pononggi'an ni
Isus*
Matiu 13:10-17, Luk 8:9-10

10 Tubus nitu', dangan mikpoguli'
na og gotowanan, og sopulu' bu
dua' kotow kitu' sulanggu'anan non
bu og duma sulanggu'anan non
nog mibagak dion, miksak ilan
dianon bog olo og ma'ana nog
pononggi'ananan non kitu'.
11 Tinumabal si Isus nog, "Amu
koyon, pisabut na dianiu og mil-
imod kitu' nog pa'ali sog pigdotu'an
nog Mikpongon. Tibua, ain og go-
towanan kitu' nog kona' niu sakup,
og pomali u dianilan bianan sog
pononggi'an.
12 Po' sinulat sog Kitab nog,
'Mokotongow ilan da bosia, tibua,
di' nilan kosunan. Mokinon-
gog ilan da bosia, tibua, ondi'
nilan mosabut. Somo' bosia
di' ilan ma' nitu', mosop da
og pikilan nilan dianakon
boya'an nog kompunan
dusaanan nilan dun.' "*

*Pingma'ana ni Isus og pononggi'an
non koyon*
Matiu 13:18-23, Luk 8:11-15

13 Dadi, long sop ni Isus di-
anilan, "Di' niu ta' mosabut og
pononggi'an ku koyon? Bila ma'
nitu' nog ondi' niu mosabut, olo ma
mogandun kosabut niu nog duma
pononggi'ananan ku?"
14 "Og pononggi'an ku koyon, ma'
nini og ma'ana non. Og polonigwag

* **4:12 4:12** Isaya 6:9-10

nog boni' koyon, ion non ion og
migustal nog talu' nog Mikpongon.
15 Dadi, og dalan koyon, ion
non ion og gotowanan kitu' nog
mikodongog nog gustalan pa'ali sog
Mikpongon saka inangoy mogdayun
owa'oy ni Kindagow dia sog dialom
pikilan nilan.
16 Og duma gotowanan sop,
mama' nog dolonitan kitu' nog
ombabow da og glupa' non nog ki-
tona'an nog boni'. Pu'un midongog
nilan og gustalan kitu' nog pa'ali
sog Mikpongon, tinabuk nilan dunut
da'da'an nilan dun.
17 Tibua, da' nilan ungodoy ma-
hatul dia sog pikilan nilan. Tinumud
si'oy ilan, solianlian da. Po' bila
dotongan ilan nog glogon otawaka
og posakit sabap sog kotabuk nilan
nog gustalan kitu', bolongon nilan
mogdayun.
18 Og duma sop gotowanan,
mama' ilan nog glupa' kitu' nog
sompinitan nog kitona'an nog boni'.
Midongog nilan og gustalan pa'ali
sog Mikpongon.
19 Tibua, kobal nog susaan nilan
nog kotubu' nilan, bu sabap sog glo-
liag nilan nog daya bu miglologinis
og glegan nilan, onda' doksu' nog
gustalan kitu' dia sog kotubu' nilan.
20 Tibua, og duma gotowanan
kitu', mama' ilan nog glupa' kitu'
nog monapu'. Midongog nilan
og gustalan pa'ali sog Mikpon-
gon bu tinabuk nilan. Dadi, og
gustalan kitu' sinumongku' nododa'.
Og duma sinumongku' nog glinon-
gowan, og duma sop sinumongku'
nog pinulu'an, bu og duma sinu-
mongku' nog ginotusan."

Og motud sumboy podolagon sog gotowanan

Luk 8:16-18

21 Dadi, miktalu' nosop si Isus
dianilan, "Bila tumutud amu nog
sulu' sog baloy niu, dugba'an niu ta'
buan nog sibulan otawaka lingodon
niu ta' og dolag non? Potompalon
niu nododa'!
22 Po' da'idun og milingod nog
ondi' da ompodolag. Bu ain da'
kosabut posobuton dosop da.
23 Ain togo tolinga, sumboy poki-
nongogan non og piktalu' u koni.
24 "Dadi, potubudoy niu mongi-
nongog og pomali u koni po' og
galun nog gomiton niu, ma' nitu'
dosop og galun nog Mikpongon di-
aniu, bu dungagan non pa.
25 Po' simasima ngon na og sabut
non, dungagan pa. Tibua, ain og
da'idun og balan non dun, minsan
og dakoldakol non na, owa'on pa
dianon."

Og pononggi'an nog boni' nog sonuk non pa tumubu'

26 Dadi, long sop ni Isus, "Og pig-
dotu'an nog Mikpongon domikian
da mama' nog gotow kitu' nog sin-
umigwag nog boni'.
27 Sog gobi gondow, totanud
otawaka totulug ion, tumubu' da
og boni' koyon minsan si'oy da'idun
sini sabut non dun.
28 Og ma'ana non, sabap sog
glupa', sa'an da tinumubu' og boni'
koyon. Sog tagna' bodos mangka
pomunsut mangka na kinug.
29 Ampun minug, gonion na po'
minatong og timpu gumani."

Og pononggi'an pa'ali sog bata'bata' longow

Matiu 13:31-34, Luk 13:18-19

30 Dadi, long sop ni Isus dun,
"Olo bayu'bayu' nog pigdotu'an nog
Mikpongon? Otawaka, ain ta gidoy
koponongi'?
31 Og pigdotu'an nog Mikpongon
domikian da mama' nog bata'bata'
longow nog pimula dia sog binalan.
32 Minsan si'oy ion og bata'bata'
longow, dangan tinumubu' na,
ion og mosolag sog glam nog
pomulananan dion. Bu og pan-
gaanan non pogopunan nog manuk-
manukanan."
33 Dadi, ma' nion og gustalan
non dianilan pa'ali sog Mikpongon
bianan sog pononggi'an sog goktob
nog ain mosabut nilan.

34 Da'idun gustalan non dianilan nog da' non pobianoy sog ponongi'an. Tibua, glam non koyon inustal non kopia dia sog sulanggu'anan non dangan midoduoy ilan.

Pilota' ni Isus og goyup
Matiu 8:23-27, Luk 8:22-25

35 Dangan miglolabung tibua og bonua, miktalu' si Isus dia sog sulanggu'anan non, "Alung, mangoy ita ditu' sog dipag nog danow koni."
36 Dadi, sinumakoy ilan dia sog bolangoy koyon nog sinokayan non bu mangka ilan tulak. Ginonatan nilan og modakol nog gotowanan dia sog pontad. Bu ngon duma bolangoyanan nog tinumondug dianilan.
37 Sintak non ion, miglogoyup nog landu' kolandos. Dadi, kisigoban nog tubig og bolangoy nilan koyon kobal nog nabok nog danow koyon.
38 Saka si Isus ditu' poktulug sog gikam dia sog gulinan nog bolangoy koyon. Dadi, tinanud nilan ion mangka ilan poktalu', "Polopanad! Potiangon mu ta' nog mogla'at ita?"
39 Dadi, migbuat ion mangka non polota'oy og galu' koyon bu og nabok mokoluksang. Ma' long non dun, "Kotodo' a na." Dadi, milota' og galu' bu sododu'un tinumodo' tokodoy og danow koyon.
40 Tubus nitu', tinolu'an non ilan nog, "Iduma kondokan amu ma? Da'idun pota' og kopongandol niu?"
41 Dadi, kiondokan dunut kisobu'an ilan bu miksinaksakoy ilan nog, "Sima gidoy og gotow koni nog minsan si'oy og galu' bu nabok mogbilang ma dianon!"

5

Kiuli'an ni Isus og gotow nog tinosopan nog glatdiwataanan
Matiu 8:28-34, Luk 8:26-39

1 Dangan tinumolipag ilan sog danow koyon, sokali' ilan dinumonggu' sog bonua nog Gadarinis.
2 Dangan tinumukpa si Isus, linumpak ion nog gotow kitu' nog tinosopan nog glatdiwata nog dia miktidu sog kolobongan.
3 Po' dia ion pogonong sog kolobongan. Ondi' na ion ombalud nog minsan si'oy glantaylantay.
4 Po' tatap na ion boludon nog glantaylantay, bu pusasan. Tibua, og glantaylantay koyon mogotus non bu og pusas non koyon mokpokpota po' modasig ion tokodoy.
5 Gobi gondow, sog kolobongan otawaka sog gimbukidan, poginangon non moglosek sog ain kongayan non bu pongongolan non og glawas non nog mokokutong nog batu.
6 Dadi, dangan mitongow non si Isus sog molayu', ginumobok posungu' ditu' non mangka inglu'ud dia sog sungu'an non.
7 Bu pisikad non talu' non nog, "Olo og dunon mu dianakon Isus, ika, og Bata' a nog Mikpongon nog di' kolobian? Olo gangoy mu dini nakon? Sapa a sog Mikpongon nog di' mu pa akon posinsaon!"
8 Sa'an tinalu' non ma' nitu' po' tinolu'an ion ni Isus nog, "Ika og glatdiwata, awa' a na dia sog gotow koyon!"
9 Sinakan ni Isus bog sima ngalan non. Tinumabal ion nog, "Og ngalan ku si Nginibuan po' modakol ami."
10 Dadi, mingapu'ngapu' og glatdiwataanan koyon dia ni Isus nog di' ilan pa powa'on dia sog bonua koyon.
11 Sog molani nilan koyon, ngon og panun nog babuy nog solian nilan monungkal dia sog pun bilid koyon.
12 Migbubut og glatdiwataanan koyon dia ni Isus nog dia ilan sangon sog babuyanan koyon.
13 Kinumboy ilan ni Isus. Dadi, mikpongluas ilan tidu sog gotow koyon mangka ilan sangon dia sog babuyanan koyon. Dadi, og panun nog babuyanan koyon, mikponggobok ilan dumiksun mangka ilan pokpongokpu sog danow koyon bu

mitipot ilan kolomos. Og dakol nog
babuyanan koyon ngon bayu' dua'
ngibu.
14 Dangan mitongow nog polongi-
pat nog babuyanan koyon og ma'
nion koyon, mikponggobok ilan
mangka nilan poguksugoy ditu' sog
koliwagan bonua koyon. Dadi, inan-
goy nog gotowanan tontongoy og
bianbian koyon.
15 Dangan minatong ilan ditu' ni
Isus, mitongow nilan og gotow kitu'
nog bakas poktosopan nog glatdi-
wataanan pogingkud dion nog mi-
napot na bu molongas na og pomik-
ilan non. Dadi, kiondokan ilan dun.
16 Og gotowanan sop nog ain
og mikotongow nog bianbian
koyon, piguksugan nilan dosop og
kibianbianan nog gotow kitu' bu
babuyanan kitu'.
17 Dadi, og gotowanan koyon, pig-
bubut nilan si Isus nog mawa' pa
dion sog bonua nilan koyon.
18 Dadi, pinipini ni Isus sumakoy
sog bolangoy nilan, og gotow koyon
nog bakas tinosopan nog glatdi-
wataanan, miksaba' mogunut di-
anon.
19 Tibua, onda' ion podunutoy ni
Isus. Suga'id non, tinolu'an non
nog, “Uli' a sog pigoloan mu mangka
mu poguksugoy dianilan bog andun
kosolag og miinang nog Pogbaya' bu
og glolat non dianika.”
20 Dadi, mipanow ion mangka non
ulitoy moguksug og glam nog gin-
inang kitu' ni Isus dianon dia sog
bonua koyon nog iningolanan Sop-
ulu' Kobonua. Ain mikodongog nog
guksugan non kitu', kisobu'an ilan
dun.

Og bata' ni Jairus nog glibun bu og tinumuyok kitu'dia sog glogdoy ni Isus

Matiu 9:18-26, Luk 8:40-56

21 Dangan tinumolipag nosop
si Isus sog dipag, piglumpukan
nosop ion nog landu' kodakol nog
gotowanan, ditu' sog goksid nog
danow koyon.
22 Ngon sop sala kotow dion nog
linumumpak dianon nog si Jairus
ngalan non. Ion og polongokbit nog
solabuk baloy nog poglumpukan
nog bansa Hudyu. Minangoy ion
minglu'ud dia sog sungu'an ni Isus
23 mangka ion pongoningoni di-
anon nog, “Bata' u nog bata'libun,
migagowinawa na. Dadi, angoy mu
pa doponoy bagun da kumodag bu
motubu'.”
24 Dadi, migunut si Isus dianon.
Bu landu' kodakol nog gotowanan
nog migunut dosop dianilan boya'an
nog miglotok ilan tanan.
25 Tubus nitu', ngon sala kotow gli-
bun dion nog poglodasan nog dugu'
sog solod nog sopulu' bu dua' ton.
26 Binulung si'oy nog polomulun-
ganan, misinsa tibua dun. Po' mi-
tipot non na pogbayad og golota'
non saka pododungag tanan og
mosakit non koyon.
27 Dangan, midongog non og don-
gogan pa'ali sog kohinangan ni Isus,
migapas ion mokopolani sog tolik-
udan ni Isus po' bagun non motuyok
og glogdoy ni Isus koyon.
28 Po' donsama' na migdialomi-
nawa ion nog minsan si'oy sagya
motuyok non og glogdoy ni Isus,
kuli'an na og mosakit non koyon.
Dadi, sa'an itu' migapas ion
mokpolani sog tolikudan ni Isus po'
bagun non motuyok glogdoy ni Isus
koyon.
29 Pu'un tinuyok non og glogdoy
ni Isus, sododu'un milota' ion poglo-
dasan nog dugu' bu mibatik non sog
glawas non nog kiuli'an na ion.
30 Sododu'un, dangan mibatik
ni Isus nog ngon linumuas di-
anon nog baya', tinumolikud ion
mangka sungu' sog kodokolan nog
gotowanan koyon dion, mangka non
ilan sakoy bog sima tinumuyok nog
glogdoy non.
31 Dadi, miktalu' og sulanggu'anan
non dianon, “Motuyok a nododa',
Polopanad, po' kobal nog dakol
nog gotowanan koni nog milodis
dianika!”

32 Liniboyan non og gotowanan
koyon nog mata po' ponontongon
non bog sima doda' og tinumuyok
kitu' dianon.
33 Kisunan nog glibun koyon nog
kiuli'an ion. Dadi, mikpolani ion dia
ni Isus mangka sugyut dianon bu
pinglukuban ion kobal nog gondok
non mangka non suksugoy dia ni
Isus glam nog kibianbianan non nog
mosakit non koyon.
34 Dadi, miktalu' si Isus dianon
nog, "Ibun, bianan sog kopongandol
mu, kiuli'an ka. Suga'id non, panow
a na bu og kotikna' nog pikilan
mongon dianika po' kiuli'an ka na."
35 Sonuk pa ni Isus moktalu', ngon
og minatong nog gobok nog tidu
ditu' sog baloy ni Jairus. Miktalu'
ilan nog, "Og bata' mu kitu' di'
nika na mosa'ut. Dadi, di' ta na
pogongga'on og polopanad koyon
nog mangoy pa ditu'."
36 Tibua, pitiang ni Isus og guk-
sugan nilan koyon bu poktalu' dia ni
Jairus nog, "Na' a mosusa. Suga'id
non, tud a."
37 Dadi, pigondi'an non og go-
towanan koyon mogunut dianilan
lual da si Piter bu dua' kotow kitu'
nog pokputupusod nog si Jems bu si
Jan og pidunut non.
38 Dangan minatong ilan sog baloy
ni Jairus, mitongow nilan og go-
towanan nog landu' na og longosan
nilan.
39 Sinumolod ilan sog baloy koyon
bu tinolu'an ni Isus og gotowanan
koyon nog, "Iduma ion, mama' ma
nion og glangka niu? Og bata' koni,
onda' patoy, suga'id non, sagya da
ion mitulug."
40 Dadi, pigwanwan nilan ion dun.

Dadi, piliu non og glam nilan sog
baloy koyon mangka non onggatoy
sumolod og sulanggu'anan non bu
gina'ama' nog bata' koyon, dion
sog dugu nog pigbolilidan nog bata'
koyon.
41 Pigoidan ni Isus sog komot og
bata' koyon bu poktalu' nog, "Talita
koum." Somo' ita da, "Bata'libun,
tolu'on ku dianika, pogbuat a na."
42 Dadi, migbuat mogdayun og
bata' koyon mangka pokpanow-
panow dion. Kisobu'an ilan tokodoy
dun. (Og bata' koyon sopulu' na bu
dua' ton tinonan non.)
43 Tibua, pigondi'an tokodoy ni
Isus mokposun dianilan minsan
sima, mangka ion poktalu' nog,
"Pokan niu pa bata' koyon."

6

Si Isus da' tolima'oy sog dili bonua non
Matiu 13:53-58, Luk 4:16-30

1 Dadi, ginonatan ni Isus og bonua
koyon, mangka ion uli' sog dili
bonua non. Migunut dianon og
sulanggu'anan non koyon.
2 Dangan minatong og Gondow
nog Pogulali, minangoy nosop si
Isus mokpanad sog baloy nog
poglumpukan nilan. Bu modakol
og gotowanan dion nog mikodon-
gog nog gustalan non koyon bu
kisobu'an ilan dun. Ma' long nilan
dun, "Ain gidoy tiniduan nog gotow
koni og pikpanad non koyon? Sima
gidoy og migbogoy nog kotoan
koyon dianon? Minsan si'oy og
gingyata'anan mokopoginang ma
dun!
3 Kona' non ta' ion og bata' nog
polongimung kitu' nog baloy? Kona'
non ta' ion og bata' kitu' ni Maria,
nog putupusod ni Jems, bu ni Jusep,
bu ni Judas, bu ni Simun? Bu kona'
ta' ion mikunul ita tanan nog putu-
pusodanan non nog kolibunanan?"
Sabap dion kilotonan ilan dianon.
4 Tibua, tinolu'an ilan ni Isus
nog, "Og polomolatas nog talu' nog
Mikpongon pogbotadan minsan ain,
lual da dia sog dili bonua non, bu sog
dili pigoloan non, bu sog dili baloy
non."
5 Sa'an itu' mika'an da og gingy-
ata' nog pitongow non dion lual da
ngon mika'an og dinoponan non nog
gotowanan bu kiuli'an non ilan.

6 Bu kisobu'an tokodoy si Isus dun
nog di' ilan tumud dianon.

Pipanow ni Isus og sopulu' bu dua' sulanggu'anan non
Matiu 10:5-15, Luk 9:1-6

Dadi, miguliugan si Isus sog bonuaanan koyon dion mokpanad dia sog gotowanan.
7 Sinabi non og sopulu' bu dua' sosugu'onanan non koyon nog mokpolani ilan dianon. Po' poponowon non ilan nog dodua' kotow. Bu binogayan non ilan nog baya' bagun nilan kopogboya'an og glatdiwataanan.
8 Bu dinondag non ilan nog, "Na' amu mokpitang nog balun niu otawaka og sin niu otawaka og togu'an niu. Da' lual sog tagad niu da.
9 Bu solug amu nog pongyapak niu. Na' amu mokpitang nog gimolaan niu.
10 Bu ain og baloy nog tumolima' dianiu, dion amu na dukon asta gumonat amu sog koliwagan bonua koyon.
11 Tibua, bila da'idun sog koliwagan bonua koyon og tumolima' dianiu bu ompok ilan mokinongog dianiu, bila gumonat amu, pokpasoy niu og glopug nog glupa' nog minokot sog botis niu bagun nilan da kosunan og tanda' nog di' amu na kosakan nog minsan olo og matong dianilan."
12 Dadi, mipanow ilan mogustal dia sog gotowanan nog sumboy moglila' bu lumota' ilan na moginang nog mokodusa.
13 Bu modakol og pimugow nilan nog glatdiwataanan nog tinumosop dia sog gotow. Bu modakol dosop nog gotowanan nog di' mokokodag nog pingoklasan nilan nog glana bu kiuli'an ilan dun.

Og kobunu' dia ni Jan nog Polomunyag
Matiu 14:1-12, Luk 9:7-9

14 Dadi, og piginang nilan koyon midongog ni Datu' Herod po' og ngalan ni Isus koyon mibantug sog ainain nog bonua. Dadi, kisobu'an og gotowanan dun bog iduma mokopoginang ma ion nog gingyata'anan. Ngon gotowanan moktalu' nog si Jan nog Polomunyag, mitubu' ion puli'. Sa'an mokopoginang ion nog kosobu'sobu'.
15 Ngon sop moktalu' nog si Isus, ion non dow og polomolatas kitu' nog talu' nog Mikpongon nog si Iladya. Bu ngon sop moktalu' nog ion dow og polomolatas mama' nog polomolatasanan nog talu' nog Mikpongon kobon nitu'.

16 Tibua, dangan midongog ni Herod og dongogan kitu' pa'ali dia ni Isus, miktalu' ion nog, "Ion non ion, si Jan nog Polomunyag nog sinugu' u kitu' mutuk gulu non. Mitubu' ion mokpuli'."

17 Sa'an miktalu' si Herod nog ma' nitu' po' dinondag non mukpa' si Jan mangka pusasoy, bu kolobusuoy. Sa'an ininang non ma' nitu' po' sabap dia ni Herodias, og duoy nog kongudan non nog si Pilip. Po' pigduoy ni Herod si Herodias nog saka totubu' pa si Pilip.
18 Dadi, pigbina'an ni Jan si Herod nog ma' long non dun, "Kona' ion og botad nog pogduoyon mu og duoy nog kongudan mu."
19 Dadi, sabap ditu', molaton ni Herodias dia ni Jan bu moleg na ion nog bunu'on si Jan. Tibua, mologon inangon
20 po' si Herod miondok dia ni Jan po' kisunan non si Jan midulus nog gotow bu molonu' pikilan non dia sog Mikpongon. Dadi, inusiba' non si Jan sog kolobusuan koyon. Loliagon si'oy si Herod mokinongog nog pomali ni Jan, tibua, mibabong dosop pikilan non dun.

21 Dangan minatong og gondow nog binota'an dia ni Herod, miglokologya'an ion bu pimosunan non og gotowanan nog mokokotas bu doyahananan bu og kounutananan nog sundaluanan tidu sog gliwag nog bonua nog Galili

koyon. Dion mikalap si Herodias
nog pondayan non.
22 Sonuk nog kologya'an nilan
koyon, sinumolod og bata' ni Hero-
dias nog dolaga mangka ion pongi-
gal sog sungu'an nog gotowanan.
Dadi, kisu'atan tokodoy si Herod bu
og gotowanan koyon dion nog gigal
nog dolaga koyon. Dadi, miktalu' og
datu' koyon dia sog dolaga koyon,
"Bila ma' nion, minsan olo pongo-
nion mu, pongoni mu po' bogoyon
ku dianika."
23 Bu pitaksi' non sog gotowanan
koyon dion og talu' non koyon nog
minsan olo pongonion non sopogi-
nonga' si'oy nog pigdotu'an non bo-
goyon non da sog dolaga koyon.
24 Dadi, linumiu og dolaga koyon
mangka angoy poksak sog gina' non
bog olo omba'is pongonion. Tinum-
abal gina' non koyon, "Og pongoni
mu og gulu ni Jan nog Polomunyag."
25 Dadi, migdali' sumolod
mokpuli' og dolaga koyon ditu' sog
datu' koyon mangka poktalu' nog,
"Da'idun lual pongonion ku dianika
numun kitu' lual da og gulu ni Jan
nog Polomunyag nog dia botangoy
sog tabak."
26 Dadi, miksonsol tokodoy bosia
og datu' koyon nog talu' non kitu'.
Tibua, sabap sog kibulugan non na
tumalu' bu kitoksi'an noma og talu'
non kitu' nog gotowanan koyon dion
nog pomosunan non, onda' non na
bolibadoy og pingoni nog dolaga
koyon.
27 Dadi, dinondag non mogdayun
og sala kotow sundalu non man-
goy ditu' sog kolobusuan mutuk nog
gulu ni Jan. Dadi, minangoy sundalu
koyon sog kolobusuan bu pinutuk
non gulu ni Jan
28 mangka non botangoy sog tabak
bu bogoyoy sog dolaga koyon. Ion
non nion, tinabuk nog dolaga koyon
mangka non bogoyoy sog gina' non.
29 Dangan midongog nog su-
langgu'anan ni Jan nog minatoy
na ion, inangoy nilan olapoy og
bangkoy non koyon mangka nilan
lobongoy.

Piokan ni Isus og lima ngibu kotow

Matiu 14:13-21, Luk 9:10-17, Jan 6:1-14

30 Dangan minatong na og so-
sugu'onanan ni Isus kitu' tidu man-
goy mogustal, piguksugan nilan dia
ni Isus og glam nog piginang nilan
bu pikpanad nilan.
31 Tubus nitu', miktalu' si Isus
nog, "Mangoy ita sog molili' nog
ita ita tibua, po' bagun amu moku-
lali." Po' sa'an tinalu' non ma'
nitu' po' kobon non og gotowanan
mokpuli'puli' ditu' nilan. Dadi, min-
san kokan nilan di' nilan na tanan
motayud.
32 Dadi, migbolangoy si Isus bu
sulanggu'anan non koyon posungu'
sog bonua nog molili'.
33 Tibua, mitongow ilan bu kinilo-
laan ilan nog modakol nog go-
towanan sog koliwagan bonuaanan
koyon sog goksid nog danow koyon.
Dadi, migdali' og gotowanan koyon
moguna dia sog posungu'an nilan.
34 Dangan dinumonggu' ilan, mi-
tongow ni Isus nog landu' kodakol
og gotowanan dion nog migbagad
dianon. Milolat ion dianilan po'
mama' ilan dow nog bilibilianan nog
da'idun polongipat dun. Bu dion
tinolipunan non ilan mokpanad nog
gininisan nog pogonadan.
35 Dangan miglolabung na bonua,
mikpolani dianon og sulanggu'anan
non mangka ilan poktalu' nog,
"Polopanad, og bonua koni molayu'
sog gimbolayan saka glolabung na.
36 Golom nika na ilan dondagoy
ompanow bagun ilan mokoponukat
nog ponganon nilan ditu' sog koli-
wagan bonua."
37 Tibua, tinabal ilan ni Isus nog,
"Amu na pogbogoy nog ponganon
dianilan."
Dadi, tinabal nilan si Isus nog,
"Aba! Og dakol nog gotowanan
koyon, og golaga' nog pan nog
pokanon dianilan bila soluyon, og

golaga' non sala tindanan sog sala
kotow gotow bila moginang sog
solod nog walu bulan! Mangoy ami
ta' sumaluy dun mangka pokanoy
dianilan?"
38 Sinak ni Isus dianilan nog,
"Sanu buk buan pan niu? Angoy niu
tontong."
Dangan tinontong nilan, miktalu'
ilan nog, "Lima buk da og pan bu
dua' buk da og soda'."
39 Tubus nitu', dinondag non
og sulanggu'anan non koyon nog
pingkudon nilan og glam nog go-
towanan koyon sog sigbotan koyon
nog omba'is ingkudan.
40 Dadi, miglumpuklumpuk ilan
mingkud. Ngon na dion soga-
tus, ngon na dion lima pulu'
og piglumpuklumpukan nog go-
towanan koyon.
41 Tubus nitu', inimud ni Isus og
lima buk pan bu dua' buk soda'
koyon mangka ion tongal sog glangit
bu posolomatoy dia sog Mikpongon
mangka non pomotioy og pan koyon
bu pomogoyoy sog sulanggu'anan
non. Bu pimogoy dosop nog su-
langgu'anan non koyon dia sog go-
towanan koyon. Bu pigbobahagi'
dosop ni Isus og dua' buk soda'
koyon dia sog glam nilan.
42 Dadi, mikpongongan og glam
nilan bu mikpogbosug ilan.
43 Ngon pa og sama' nog go-
towanan koyon kuman nog laga' nog
sopulu' bu dua' bogyas og miomud
nog sulanggu'anan koyon dun.
44 Og dakol nog kinuman nog
kolokianan tibua, lima ngibu kotow.

Mipanow si Isus sog dibabow tubig
Matiu 14:22-33, Jan 6:15-21

45 Tubus nitu', sododu'un pigonat
ni Isus poguna og sulanggu'anan
non koyon tumulak posungu' sog
Betsaida po' ion pogonaton non pa
gotowanan koyon.
46 Dangan miksuoy si Isus ilan nog
gotowanan koyon, tinumukad ion
sog bontud po' mogyakin ion ditu'.
47 Dangan miglogobi na, dia na
sog titonga' nog danow koyon og
bolangoy nog sulanggu'anan non,
bu ion salasala non da sog bontud
koyon.
48 Bu mitongow non og su-
langgu'anan non koyon nog kil-
ogonan ilan momolula po' mis-
onsung nilan og galu'. Dangan
migdali'ondow tibua og bonua,
minangoy si Isus ditu' nilan nog
mipanow dia sog dibabow nog tubig
nog danow koyon. Po' moguna bosia
ion dianilan.
49 Saka dangan mitongow ion nog
sulanggu'anan non nog pokpanow
ion sog dibabow nog tubig, balu'
nilan dun og mongondok. Dadi,
miglosek ilan.
50 Po' glam nilan koyon mitongow
nilan ion bu kiondokan ilan tokodoy
dun.
Tibua, pigdoyunan ni Isus tumalu'
dianilan nog, "Potikna' niu og pik-
ilan niu! Akon ini! Na' amu kon-
dokan!"
51 Ampun sinumakoy si Isus sog
bolangoy nilan koyon mipadok og
galu'. Dadi, kisobu'an ilan tokodoy
dia ni Isus.
52 Po' da' nilan pa kosabut og
kopokpokan ni Isus kitu' dia sog go-
towanan. Po' da' kadal nog pomiki-
lan nilan.

Kiuli'an ni Isus og gotowanan nog di' mokodag ditu' sog Genesaret
Matiu 14:34-36

53 Dangan mikotolipag ilan sog
danow koyon, sokali' ilan dinu-
monggu' sog bonua nog Genesaret.
Bu linabu' nilan og sinipit nog bolan-
goy koyon dion.
54 Ampun tinumukpa ilan, kinilo-
laan si Isus nog gotowanan koyon
dion.
55 Dadi, pigdoli'an nilan mon-
gangoy og gotowanan sog gliwag
nog bonua koyon nog sosuku di'
mokokodag bu inoyungan nilan po-
sungu' sog bonua kitu' nog kisunan
nilan nog ditu' si Isus.
56 Bu minsan ainain ion angoy
nog gimbolayananan koyon dion

sog bukid dibaba', sosuku nog di' mokokodag dianilan pimotang sog tobu'ananan po' alu'alu' ditu' bian si Isus. Bu migbubut ilan dianon nog potuyokon ilan pa nog sagya si'oy og sudung nog ponopoton non. Bu glam nog mikotuyok dun, kiuli'an ilan.

7

Sinila' nog parasiuanan og sulanggu'anan ni Isus
Matiu 15:1-9

1 Tubus nitu', ngon og parasiuanan bu polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu miktidu sog Jerusalem, piglumpukan nilan nosop si Isus.
2 Mitongow nilan og duma sulanggu'anan ni Isus kinuman nog saka da' nilan unutoy og botad nog parasiuanan koyon nog kopongugas nilan nog komotanan nilan bila kuman ilan. Dadi, miimung nog kolomu'lomu' ilan dow dia sog Mikpongon.
3 (Og parasiuanan koyon bu glam nog gotow Hudyu mangka ilan si'oy kan sumboy unuton nilan pa poguna og botad nog mokogulang nilan kitu' kobon nitu' nog kopongugas nilan nog komotanan nilan bila kuman ilan.
4 Bu ngon dosop og kitogadan nilan nog bila matong ilan tidu sog tobu'an, di' ilan sokali' kuman, bila ondi' ilan da mokopongugas poguna. Bu modakol pa duma nog pogbotadon nilan koyon mama' nog kopongugas nilan nog saguk, og togu'an ginumon, bu glangkapanan nog galang dia sog bolokanan.)
5 Dadi, sinakan si Isus nog parasiuanan koyon bu polopanadanan nog botad bog iduma og sulanggu'anan non koyon, di' ilan ma mokokunut nog botad nog mokogulang? Kuman ilan ma nog da' ilan pongugas poguna nog komot nilan.
6 Tinabal ilan ni Isus nog, "Motud doda' og tinalu' nog polomolatas kitu' nog si Isaya pa'ali dianiu nog mokpopotongow amu tibua. Sinulat sog Kitab nog,
'Og gotowanan koni, og kopogadab nilan dianakon taman da nog baba' nilan, tibua, og pomikilan nilan molayu' tokodoy dianakon.
7 Da'idun og ma'ana nog kopoktamuy nilan dianakon po' og pikpanad nilan koyon sagya da polomotadon nog pigimungimung nog sagyaotow.' "*
8 Bu long pa ni Isus dun, "Da' niu tomba'oy og dondagan nog miktidu sog Mikpongon. Bu sokali' og pigunut niu og botad nog sagyaotow.
9 "Moto amu sumop nog dondagan nog Mikpongon bagun niu munut og dan nog botad niu.
10 Po' miktalu' si Muses kobon itu' nog, 'Pogodaboy niu gina'ama' niu.'† Bu talu' non dosop, 'Simasima og sumolap monalu' dia sog gina'ama' non, sumboy bunu'on.'‡
11 Tibua, amu, mokpanad amu nog mogusoy da bila og gotow moktalu' dia sog gina'ama' non nog, og tabang non kitu' nog bogoyon non bosia dianilan, iningolanan non na nog Korban. Ma'ana non, og bogoy non kitu' inuakil na dia sog Mikpongon.
12 Dadi, minsan si'oy kilogonan og mokogulang nog gotow koyon, di' niu na ion tugdakon tumabang dia sog gina'ama' non.
13 Dadi, bianan sog pogbotadon niu koyon nog polotason niu, pigusayusayan niu sumop og talu' nog Mikpongon. Modakol pa og duma pogbotadon niu nog mama' nion."

Og poktiduan nog kohinangan nog molaton
Matiu 15:10-20

14 Tubus nitu', sinabi non nosop og gotowanan koyon dion nog mokpolani ilan dianon mangka ion poktalu' nog, "Pokinongog amu

* **7:7 7:7** Isaya 29:13 † **7:10 7:10** Exodus 20:12 ‡ **7:10 7:10** Exodus 21:17

tokodoy dianakon glam niu bagun
niu mosabut og poktolu'on ku koni.
15 Da'idun og sumolod dia sog
baba' nog gotow nog boya'an
mimung moglomu' ion dun. Suga'id
non, ain og lumuas dia sog gotow
mimung nog moglomu' ion dun. [
16 Dadi, ain togo tolinga, sum-
boy pokinongogan non og piktalu' u
koni.]"
17 Dangan ginonatan ni Isus og
gotowanan koyon dion, mangka ion
solod sog baloy, sinakan ion nog
sulanggu'anan non koyon bog olo
ma'ana nog ponongi'an non kitu'.
18 Tinumabal si Isus nog, "Molo-
gon amu doda' posobutan! Da' niu
ta' ion kosunoy nog ain sumolod sog
baba' nog gotow di' mimung nog
moglomu' ion dun?
19 Po' di' da dia angoy sog pik-
ilan non, suga'id non, dia angoy
sog tibuka non mangka na luas."
(Bianan sog talu' ni Isus koni, og
ma'ana non da'idun og gli'inan nog
ponganon.)
20 Bu miktalu' pa ion nog, "Ain
lumuas tidu sog gotow, ion non ion
og moglomu' dun.
21 Po' tidu sog dialom pikilan nog
gotow, ion non ion og poktiduan og
pikilan kitu' nog molaton, og moma-
bal, og monakow, og momunu', bu
mogbabal nog kona' non duoy,
22 og mogabak, og mogbolotibot,
og moksoputi, og di' na mosipog nog
glawas non, og mima, og mogboloti-
bot, og motokabul, bu og moglogu-
mow.
23 Dadi, glam nog kohinangan nog
molaton dia da poktolipun sog pik-
ilan nog gotow bu ion non nion
mimung moglomu' ion dun."

Og kopongandol nog glibun nog kona' gotow Hudyu

Matiu 15:21-28

24 Dangan ginumonat si Isus sog
bonua koyon, sokali' ion minangoy
ditu' lambul sog molani nog koli-
wagan bonua nog Tair. Dangan
minatong ion ditu', sinumolod sog
solabuk baloy po' ompok bosia ion
kosunan nog gotowanan nog dion
ion. Tibua, kisunan da ion nog
gotowanan nog dion da ion.
25 Ngon og glibun dion nog og
bata' non nog glibun tinosopan nog
glatdiwata. Dangan midongog non
nog dion si Isus, minangoy ion ditu'
bu inglu'ud sog sungu'an non.
26 Og glibun koyon kona' og go-
tow Hudyu bu ditu' ion binata' sog
bonua nog Ponisia nog misakup sog
bonua nog Siria. Mikilolat ion dia
ni Isus nog bugowon pa ni Isus og
glatdiwata kitu' nog tinumosop dia
sog bata' non koyon.
27 Tinabal ion ni Isus nog,
"Pokanon ta pa poguna og gom-
bata'anan asta ombosug ilan po'
ondi' pia nog olapon og ponganon
nog gombata'anan koyon mangka
tikpu'oy dia sog gayamanan."§
28 Tinabal non si Isus, "Kounutan,
motud ion. Tibua, minsan og
gayamanan nog dia sog silung nog
glomisahan, mokokan ilan da nog
mumu nog gombata'anan koyon nog
modogdag dia sog salog."
29 Dadi, long ni Isus dun, "Sabap
sog tabal mu koyon, mokodyadi a
na muli' po' og glatdiwata kitu' mi-
nawa' na sog glawas nog bata' mu."
30 Dadi, minuli' glibun koyon.
Dangan minatong ion, mitongow
non og bata' non koyon pogbobolilid
sog dolopa'an non bu og glatdiwata
kitu' da' na dia.

Kiuli'an ni Isus og gotow nog bongol bu kugol pa

31 Dangan ginumonat si Isus sog
bonua koyon nog Tair, ditu' ion
minian sog Sidon posungu' sog
danow koyon nog Galili. Bu minian
pa sog bonua kitu' nog iningolanan
nog Sopulu' Kobonua.
32 Dadi, dangan minatong ion ditu'
sog bonua kitu', ongon og gotow nog
mibongol bu kugol pa nog inagak

§ **7:27 7:27** Og ma'ana nog talu' non koyon, nog sumboy dia ion angoy poguna mogustal sog bansa Hudyu mangka si'oy sog len bansa.

nog gotowanan ditu' ni Isus. Mikilolat ilan dianon nog doponan non pa
og gotow koyon.
33 Dadi, inagak ni Isus og bongol
koyon sog molayu'layu' mangka non
losukoy og dua' mogimpang tolinga
nog gotow koyon, mangka ion dula'
sog komot non bu dulitoy sog dila'
nog gotow koyon,
34 mangka ion tongal bu pogok-
sudinawa bu poktalu' dianon nog,
"Epata!" Somo' ita da, kosuang a!
35 Sododu'un og gotow koyon
mikodongog bu misuang na talu'
non. Bu mokopogabitabit na ma-
hatul.
36 Bu pigondi'an ilan ni Isus nog
di' nilan poguksugan minsan sima
otowoy. Tibua, pigondi'an non si'oy
ilan, angkin nilan tanan poguksugoy
dia sog gotowanan dion.
37 Landu' ilan tokodoy kosobu'oy
dun. Po' ma' long nilan dun, "Og
glam nog gininang ni Isus koyon, og
kopoginang non dun omba'is. Po'
minsan si'oy og gotow nog bongol bu
og kugol, kuli'an non."

8

Piokan ni Isus og pat ngibu kotow
Matiu 15:32-39

1 Ngon gondow non, piglumpukan
nosop si Isus nog modakol nog go-
towanan. Og gotowanan koyon,
da'idun na og ponganon nilan. Dadi,
sinabi ni Isus og sulanggu'anan non
koyon mangka ion poktalu' dianilan,
2 "Milolat u nog gotowanan koni.
Po' sog solod nog tolu gobi bu tolu
ondow ilan dini nakon, kinobus ilan
na nog ponganon.
3 Bu bila dondagon ku ilan muli',
gomonsunoy ombuksak ilan sog
dalan kobal nog gutom nilan po' og
duma dianilan molayu' og guli'an
non."
4 Tinabal ion nog sulanggu'anan
non koyon nog, "Dadi, olo ma ini
pondayan ta? Da'idun ma og kola-
pan ta nog ponganon nog pokpokan
ta dianilan dini sog bonua koni nog
molayu' sog gimbolayan."
5 Dadi, miksak si Isus dianilan nog,
"Sanu buk buan og pan niu dion?"
Tinumabal ilan nog, "Pitu buk da
og pan dini."
6 Dadi, dinondag ni Isus og
gotowanan koyon mokpongingkud.
Dangan mitabuk non og pitu buk
pan kitu', pisolomatan non dia sog
Mikpongon bu pomotioy og pan
kitu' mangka non pomogoyoy sog
sulanggu'anan non koyon. Bu pi-
mogoy sop nog sulanggu'anan non
dia sog gotowanan koyon.
7 Bu ngon sop mika'an og soda'
nilan nog mokolintokon. Tubus ion
mokposolamat dia sog Mikpongon,
binogoy non dia sog sulanggu'anan
non og soda'anan kitu' nog mokolin-
tok mangka non dondagoy mo-
mogoy dia sog gotowanan.
8 Dadi, mikpongongan og glam
nilan koyon bu mikpogbosug ilan.
Ngon pa og sama' nog gotowanan
koyon kuman nog laga' nog pitu bo-
gyas nog mikpokponu' og miomud
nog sulanggu'anan koyon.
9 Og dakol nog gotowanan koyon
nog kinuman dun laga' nog pat
ngibu. Tubus nitu', dangan pigonat
ni Isus og gotowanan koyon,
10 migdayun ilan nog su-
langgu'anan non sumakoy dia
sog bolangoy bu tinumulak ilan
posungu' sog bonua nog Dalmanuta.

Og parasiuanan mingambat nog gingyata'
Matiu 16:1-4

11 Dadi, dangan minatong ilan
ditu' sog bonua koyon, linumpak
ilan nog parasiuanan po' poksulay-
sulayan nilan ion bianan sog ko-
pongambat nilan nog gingyata' di-
anon nog tidu dia sog Mikpongon.
12 Migoksudinawa si Isus mangka
ion poktalu' nog, "Iduma og go-
towanan numun koni, mongambat
ilan ma sop nog gingyata'? Tolu'on
ku dianiu, da'idun og gingyata' nog
potongowon dia sog gotowanan nu-
mun koni."

13 Dadi, ginonatan ilan ni Isus.
Sinumakoy ilan nosop sog bolangoy,
mangka ilan tulak posungu' sog di-
pag nog danow koyon.

Og pikpanad nog parasiuanan bu
og gla'ayatananni Herod pinonggi'
dia sog pokpotulin nog pan
Matiu 16:5-12

14 Mikolingow og sulanggu'anan
non koyon mogbalun nog pan lual
da sog solabuk og mioit nilan.
15 Pidonsama' ni Isus tumalu' di-
anilan nog, "Pokpotubud bu pon-
gandam amu bagun amu ondi' moit
nog pokpotulin nog pan nog para-
siuanan bu og pokpotulin dosop ni
Herod."*
16 Dadi, migabitabit sulanggu'anan
non koyon nog ilan da bu ilan pa'ali
sog tinalu' non kitu'. Ma' long nilan
dun, "Sa'an bayu' tinalu' non nog
ma' nitu' po' da' ita pokopogoit nog
ponganon ta."
17 Tibua, kisunan da ni Isus og
pigobitobitan nilan koyon. Dadi,
tinolu'an non ilan nog, "Iduma ma'
nion ma og poktolu'on niu? Og
pigolong u koni, kona' nog da' amu
pogoit nog ponganon. Da' niu pa ta'
sibon kotongow otawaka kosabut?
Mologon amu doda' pokposobutan!
18 Togo mata amu bosia saka
iduma ion di' amu ma mokotongow?
Togo tolinga amu bosia saka iduma
ion di' amu ma mokodongog? Di'
niu ta' buan kolobotan?
19 Tubus u kitu' pomotioy og lima
buk pan nog mikokan dun og lima
ngibu gotowanan, sanu bogyas itu'
og miomud niu nog sama' nilan
kuman dun?"
Tinabal nilan ion, "Sopulu' bu
dua' bogyas."
20 Sinakan ilan nosop ni Isus,
"Dangan pimoti u og pitu buk pan
kitu' nog saka pat ngibu gotowanan
og kinuman dun, sanu bogyas og
miomud niu nog sama' nilan kuman
dun?"
Tinabal nilan ion, "Pitu bogyas."
21 Dadi, sinakan non ilan nog,
"Dadi, onda' niu pota' kosabut og
ma'ana nog piktalu' u komun pa'ali
sog pokpotulin nog pan?"

Si Isus kiuli'an non og buta sog
Betsaida

22 Dadi, minatong ilan sog koli-
wagan bonua nog Betsaida. Ngon
og buta dion nog pigagak nog go-
towanan ditu' ni Isus. Mikilolat ilan
dianon nog doponan non pa og buta
koyon.
23 Dadi, inagak ni Isus og buta
koyon sog gunanunan nog gimbo-
layan koyon. Tubus nitu', din-
ula'an non og mata nog buta koyon
mangka non doponoy. Bu sinakan
non ion bog mokotongow nota'.
24 Dangan tinumingag og buta
koyon, long non dun, "Mokotongow
u na nog gotow, tibua, mama' nog
kayu pokpanow."
25 Dadi, dinoponan nosop ni
Isus og dua' mogimpang mata non
koyon. Bu mioksud na ma' nog dan
og tinontongan non bu mikotongow
na mahatul.
26 Dinondag ni Isus og gotow
koyon muli' bu pigondi'an non mian
sog koliwagan bonua koyon nog Bet-
saida.

Og tinalu' ni Piter pa'ali dia ni
Isus
Matiu 16:13-20, Luk 9:18-21

27 Dadi, migdayun si lo' Isus
ditu' sog gimbolayananan sog glu-
mibut nog koliwagan bonua nog Sis-
aria Pilipi. Sonuk nilan ompanow,
sinakan ni Isus og sulanggu'anan
non koyon nog, "Sima u gidoy long
nog gotowanan dun?"
28 Tinumabal ilan nog, "Og duma
mokpoktalu' ilan nog ika dow si
Jan nog Polomunyag. Og duma sop
mokpoktalu' ilan nog ika dow si
Iladya, og polomolatas nog talu' nog
Mikpongon kobon nitu'. Bu og duma
sop mokpoktalu' ilan nog ika dow
og solabuk og polomolatas nog talu'
nog Mikpongon."

* **8:15 8:15** Og ma'ana nog pokpotulin nog pan koni, og polomotadon nilan bu og pokponadon nilan.

29 Sinakan non sop ilan nog, “Bila
buan amu, sima u gidoy?”
Tinumabal si Piter, “Ika og
Kristu.”†
30 Dadi, pigondi'an non ilan
moguksug pa'ali dianon sog minsan
sima.

Pinosun ni Isus pa'ali sog kopatoy non
Matiu 16:21-28, Luk 9:22-27

31 Tubus nitu', miktolipun si Isus
mogustal dianilan nog sumboy og
Binata' sog Kilawan posinsaon ion
tokodoy bu pogbongkison ion nog
kobogolalan, og mokokotas nog bo-
liananan, bu og polopanadanan nog
botad nog bansa Hudyu. Bu sumboy
ion bunu'on. Tibua, sog kotolu
ondow non, motubu' da ion puli'.
32 Pitampal non dianilan og po-
sungu'an non koyon bagun nilan
mosabut. Dadi si Piter, inagak non
si Isus sog molayu'layu' mangka non
bosia pomagoy moktalu' dun og ma'
nitu' kitu'.
33 Tibua, sinumungu' si Isus sog
duma sulanggu'anan non koyon
kobon non mogbantoy dianilan
mangka non sop pogbina'oy si Piter.
Long non dun, “Soitan, awa' a dini
nakon! Po' og pomikilan mu koyon
dia miktidu sog sagyaotow, onda'
dia miktidu sog Mikpongon.”
34 Dadi, sinabi ni Isus og go-
towanan koyon dion bu og su-
langgu'anan non nog mokpolani
pa dianon mangka ion poktalu'
nog, “Simasima moleg mogunut di-
anakon sumboy tolikudan non og
dili glegan non mangka non pisanoy
og kudus non bu pogunut dianakon.‡
35 Po' simasima og landu' ko-
pogapas non nog dili kotubu' non,
kobolongan da ion dun. Tibua,
simasima og lamig non na bolon-
gon og dili kotubu' non sabap sog
kopokokunut non dianakon bu sog
Gomba'is nog Guksugan pa'ali sog
Mikpongon, kongonan ion nog ko-
tubu' nog da' kopus non.
36 Po' olo gidoy buan og glongas
non nog makod nog gotow og daya
sog tibuk nog dunya koni saka, om-
bolong og glimukud non?
37 Kobolosan ta' nog gotow og dili
glimukud non?
38 Sog tang nog numun koni
og gotowanan bolodusaon bu mo-
mungyas ilan dia sog Mikpongon.
Dadi, simasima og mosipog di-
anakon bu dia sog pomali u, akon,
og Binata' sog Kilawan, mosipog
u dosop dianon, sog tang nog
kopokpuli' u dunut silow nog kotas
nog Gama' u nog ion og Mikpongon
bu asta og moloikatanan non kitu'
nog mosigda.”

9

1 Bu long pa ni Isus dianilan,
“Tolu'on ku dianiu, ngon og du-
maanan ta dini nog ondi' ilan pa
tagad patoy taman da ondi' ni-
lan motongow og kopogdatu' nog
Mikpongon dunut og baya' non nog
di' kolobian.”

Miksop og bayu'bayu' ni Isus
Matiu 17:1-13, Luk 9:28-36

2 Gonom gobi tidu ditu', inoit ni
Isus tumukad si lo' Piter, si Jems,
bu si Jan ditu' sog molawa nog
bontud nog ilan da bu ilan. Dangan
minatong ilan ditu', mitongow nilan
nog miksop og bayu'bayu' ni Isus.
3 Bu sinumilow og ponopoton non
nog landu' koputi'. Da'idun og
gotow sog dunya og mokokula nog
ponopoton nog ma' nog koputi' nog
ponopoton ni Isus koyon.
4 Gomonsunoy pa, ngon dua' ko-
tow tinumua' si Iladya bu si Muses.
Migabitabit ilan ni Isus.
5 Dadi, miktalu' si Piter dia ni
Isus nog, “Polopanad, omba'is da
nog mikodini ami. Mogimung ami
nog tolu buk glokowlokow, solabuk

† **8:29 8:29** Og Kristu koni og Ginirik. Og ma'ana non, og Pipangoy nog Mikpongon Mogdatu' dini sog dunya. ‡ **8:34 8:34** Og ma'ana nog talu' koyon nog pisanon non kudus non, minit motigdow kobiabianan non, di' nododa' lumota' mokokunut dia ni Isus.

dianika, solabuk dia ni Muses, bu
solabuk dia ni Iladya."
6 (Ondi' kosunan ni Piter bog olo
poktolu'on non po' kiondokan ilan
tokodoy.)
7 Tubus nitu', og ginampol mikpo-
tondong dianilan bu ngon og talu'
nog midongog nilan miktidu sog
ginampol koyon nog ma' nini, "Koni
og bata' u, nog kololaman ku. Poki-
nongog amu dianon."
8 Gomonsunoy pa, dangan tinu-
montong ilan, sala dona ni Isus og
mitongow nilan.
9 Sonuk nilan dumiksun tidu sog
bontud koyon, pigondi'an ni Isus
moguksug dianilan sog minsan sima
og pa'ali dia sog mitongow nilan
kitu' tontal da ondi' motubu' puli'
tidu matoy og Binata' sog Kilawan.
10 Dadi, og tinalu' non koyon
tinagu' nilan sog dialom pikilan ni-
lan mangka ilan poksinaksakoy nog
ilan bu ilan bog olo doda' og ma'ana
nog poktolu'on non koyon nog mo-
tubu' puli' tidu matoy.
11 Bu sinakan nilan ion nog,
"Iduma og polopanadanan koyon
nog botad nog bansa Hudyu, mok-
talu' ilan ma nog mokuna pa tua'
si Iladya mangka si'oy tua' og Pi-
pangoy kitu' nog Mikpongon Mog-
datu'?"
12 Tinabal ilan ni Isus, "O'o, motud
ion nog mokuna si Iladya po' ok-
sudon non og glam non. Bu sinulat
dosop sog Kitab nog og Binata' sog
Kilawan, sumboy posinsaon tokodoy
bu pogbongkison.
13 Tibua, tolu'on ku dianiu nog,
si Iladya, minatong na. Bu ini-
nang nilan na dianon minsan olo og
kolegan nilan moginang. Mituman
na og sinulat kitu' sog Kitab pa'ali
dianon."

Kiuli'an ni Isus og bata' nog pisinsa nog glatdiwata
Matiu 17:14-21, Luk 9:37-43

14 Dadi, dangan minatong ilan
sog duma sulanggu'anan non koyon,
kidotongan nilan nog modakol og
gotowanan nog miglibut dia sog su-
langgu'anan non koyon sonuk nilan
moktinobaloy nog polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu.
15 Dangan mitongow nog go-
towanan koyon si Isus, migda'da'
ilan tokodoy bu mikponggobok ilan
lumumpak dianon.
16 Tubus nitu', sinakan ilan ni Isus
bog olo og piktinobalan nilan koyon.
17 Ngon og sala kotow dion tinum-
abal dia ni Isus nog, "Polopanad,
pinitang u bosia og bata' u nog
glaki dini nika po' tinosopan ion
nog glatdiwata boya'an nog migbod
tanan ion dun.
18 Giap nog matong dianon, om-
buksak ion bu mogbula' baba' non
bu mokigot ngisi non mangka pon-
gogel glawas non. Mikitabang u
na bosia dia sog sulanggu'anan mu
koyon nog bugowon nilan pa, tibua,
da' da pogbilang dianilan."
19 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Amu,
og gotowanan numun koni, di' amu
doda' tumud. Andun pa kopayat og
gobon ku mokunul dianiu? Andun
kopayat og gobon ku moglogaga di-
aniu? Oit niu dini og bata' koyon."
20 Dadi, inoit nilan bata' koyon
dion ni Isus. Dangan mitongow nog
glatdiwata koyon si Isus, binuksak
non mogdayun bata' koyon mangka
non poledeoy bu pibula' non og
baba' nog bata' koyon.
21 Sinakan ni Isus og gama' nog
bata' koyon bog nanu pa miktolipun
dianon og ma' nion koyon.

Tinumabal ion nog, "Tidu pa sog
kiika' non.
22 Bu tatap na buksakon bata' u
koni nog glatdiwata koyon dia sog
gapuy bu dia sog tubig po' bagun ion
mogla'at. Dadi, bila ngon og minang
mu sog bata' u koni, lolatoy mu pa
ami bu tobangoy mu pa ami."
23 Tinabal ni Isus ion, "Iduma
moktalu' a ma ma' nion? Tolu'on ku
dianika, og glam non, minang nog
Mikpongon sog ain og mongandol
dianon."

24 Dadi, tinumabal mogdayun og
gama' nog bata' koyon nog, “Mon-
gandol u na! Suga'id non, tobangoy
mu akon bagun da ompagon og
kopongandol u!”
25 Dangan mitongow ni Isus nog
modakol gotowanan nog mikpong-
gobok posungu' ditu' non, binugow
non og glatdiwata koyon. Ma'
long non dun, “Ika, glatdiwata nog
mokobongol bu mokopogbod, awa'
a na sog glawas nog bata' koni bu
na' a na pokpuli' dianon.”
26 Dadi, miglosek og glatdiwata
koyon bu pilede non nosop og bata'
koyon mangka na awa'. Og bata'
koyon mama' tanan nog bangkoy.
Dadi, miktalu' gotowanan koyon
dion nog, “Minatoy na, su'usa bata'
koyon.”
27 Tibua, pigoidan ni Isus sog ko-
mot og bata' koyon mangka non
buatoy. Bu minindog doma og bata'
koyon.
28 Dangan miksuoy ilan tibua nog
gotowanan koyon, si Isus bu og su-
langgu'anan non, sinumolod ilan dia
sog baloy nog ilanilan da. Bu mik-
sak og sulanggu'anan non dianon
nog, “Iduma, bila ami og mugow
nog glatdiwata kitu', ondi' nami ma
ombugow?”
29 Tinumabal si Isus nog, “Og glat-
diwata nog ma' nion koyon ondi'
nododa' lumuas, bog di' da bianan
sog gyakin.”

Og kodua' kali ni Isus mokposun dianilanpa'ali sog kopatoy non
Matiu 17:22-23, Luk 9:43-45

30 Minawa' si Isus bu su-
langgu'anan non sog bonua koyon
mangka ilan bian sog Galili. Ompok
bosia si Isus nog kosunan nog
gotowanan bog ain ilan dun.
31 Po' solian non pa mokpanad
sog sulanggu'anan non. Bu miktalu'
ion dianilan nog, “Og Binata' sog
Kilawan uokilon dia sog baya' nog
gotowanan bu bunu'on nilan ion.
Tibua, sog kotolu ondow non tidu ni-
lan bunu'on, motubu' da ion puli'.”
32 Tibua, da' nilan kosabut og
ma'ana nog piktalu' ni Isus koyon di-
anilan bu mondok ilan sumak dun.

Sima og motas sog glam non?
Matiu 18:1-5, Luk 9:46-48

33 Dadi, minatong ilan sog Kaper-
naum. Dangan sinumolod ilan
dia sog baloy, sinakan ni Isus su-
langgu'anan non koyon bog olo og
piksusian nilan kitu' sog dalan.
34 Da' ilan pogonekonek po' og
piksusian nilan kitu' sog dalan pa'ali
bog sima og motas dianilan.
35 Dadi, miningkud si Isus mangka
non sobioy og sopulu' bu dua'
sulanggu'anan non koyon nog
mokpolani ilan pa dianon mangka
ion poktalu' nog, “Simasima moleg
nog ion mokuna, sumboy moksolib-
inaya' ion. Bu sumboy dosop ion og
sosugu'on sog glam niu.”
36 Ngon og bata' dion nog piindog
ni Isus sog titonga' nilan koyon.
Kinokop non kobon non moktalu'
nog,
37 “Simasima og tumolima' dia sog
mama' nog bata' koni sabap sog
kopokokunut non dianakon, tino-
lima' non dosop akon. Bu bila
tinolima' non akon, kona' u tino-
lima' non. Suga'id non, og tinolima'
non, og dinumondag kitu' dianakon
mangoy dini.”

Ain ondi' sumusi dianita sugutan non ita
Luk 9:49-50

38 Miktalu' si Jan dia ni Isus
nog, “Polopanad, mikotongow ami
nog gotow nog mimugow nog
glatdiwataanan bianan sog ngalan
mu. Dadi, pigondi'an nami po'
kona' ta ion og sakup po' da' ion
pogunutunut dianita.”
39 Tinumabal si Isus nog, “Na'
niu ion pogondi'an po' onda'idun
og moginang nog kosobu'sobu' nog
ginang bianan sog ngalan ku nog
tubus nitu' solapon non akon mon-
alu'.
40 Po' simasima di' sumusi dianita
sugutan non ita.

41 Po' tolu'on ku dianiu, simasima
mokpinum nog tubig dianiu sabap
sog kopokokunut niu dia sog Kristu,
ondi' da ombolong og tumbas dun
dianon."

Og kopogolig nog mokodusa
Matiu 18:6-9, Luk 17:1-2

42 "Tibua," long pa ni Isus dun,
"simasima og mokongulan sog sala
kotow nog tinumud dianakon ma'
nog bata' koni nog boya'an moko-
dusa ion dun, golom na lentengoy
nog mosolag nog gilingan batu og
glig non mangka lobu'oy sog dibaba'
dagat.
43 "Dadi, bila sabap sog komot mu
mokodusa a dun, golom nika na
putuk. Po' golom pa nog kongonan
ka nog kotubu' nog da' kopus non
minsan si'oy sobola' da og komot
mu, gaba' nog sigbuon og tibuk
nog glawas mu dia sog danow nog
gapuy. [
44 'Po' og gulod ditu' di' na matoy
bu di' na ompalong og gapuy ditu'.']
45 Bu bila sabap sog botis mu
mokodusa a dun, golom nika na
putuk. Po' golom pa nog kongonan
ka nog kotubu' nog da' kopus non
nog da' si'oy og botis mu, gaba' nog
sigbuon og tibuk nog glawas mu dia
sog danow nog gapuy. [
46 'Po' og gulod ditu' di' na matoy
bu di' na ompalong og gapuy ditu'.']
47 Bu bila sabap sog mata mu
mokodusa a dun, golom nika na
uning. Po' golom pa nog mokampu'
a sog pigdotu'an nog Mikpongon nog
sobola' da og mata mu, gaba' nog
dua' mogimpang mata mu saka sig-
buon ka dia sog danow nog gapuy.
48 'Po' og gulod ditu' di' na ma-
toy bu di' na ompalong og gapuy
ditu'.' "*
49 Bu long sop ni Isus dianilan,
"Glam nog gotow dini sog glupa'an
kobianan da nog sinsaan nog ion
non ion ma' nog gapuy.
50 "Bu og masin, omba'is. Tibua,
bila molubas na og kasin non, ondi'
nododa' masin mokpuli'. Amu si'oy
sumboy kosinan og kotubu' niu,
somo' ita da, mokpa'at og kotubu'
niu bagun amu da moglogomigus
nog pakasi niu."

10

Og pikpanad ni Isus pa'ali sog mogbolong
Matiu 19:1-12, Luk 16:18

1 Dadi, minawa' si Isus sog koli-
wagan bonua koyon bu angoy ditu'
sog Judia bu ditu' sog bonua nog sog
dipag nog Jurdan. Dangan minatong
ilan ditu', piglumpukan nosop ion
nog modakol nog gotowanan. Dadi,
pikponadan non ilan po' ma' nitu' og
kiloyaman non.
2 Ngon og parasiuanan mikpolani
dianon bu pigolapsobapan bu pik-
sulaysulayan nilan og kotoan non
bianan sog sak nilan nog, "Og botad
dota' nog og gotow bolongon non og
glibun non?"
3 Dadi, tinumabal si Isus nog, "Olo
buan og dondagan ni Muses dia-
niu?"
4 Tinumabal ilan nog, "Tinugdak
ni Muses nog og glaki, bila bolongon
non og glibun non, sumboy tumulun
poguna nog gitas mangka non si'oy
uokiloy og glibun non."
5 Tibua, tinabal ilan ni Isus nog,
"Sa'an itu' tinugdak dianiu bianan
sog sinulat ni Muses po' sabap sog
kopongantu niu.
6 Tibua, sog tolipunan nog dunya,
'Og Mikpongon, piongon non og
glaki bu og glibun.'*
7 'Sa'an itu' og glaki, gonatan non
og gina'ama' non mangka ion ampu'
sog glibun non.
8 Bu og dua' ilan koyon mimung
nog salulawas ilan na. Dadi, kona'
na nog dua' kotow, suga'id non,
miksolabuk ilan na.'†

* **9:48 9:48** Isaya 66:24. Og ma'ana non, og posakit bu og sinsaan nog gotowanan nog mingantu dia sog Mikpongon asta sog da' kopus non. * **10:6 10:6** Genesis 1:27 † **10:8 10:8** Genesis 2:24

9 Dadi, ain og pigampu' nog
Mikpongon, sumboy ondi' popogbo-
longon nog sagyaotow."
10 Bu dangan minuli' ilan na sog
baloy, sinak nog sulanggu'anan non
dianon bog olo ma'ana nog tinalu'
non kitu'.
11 Dadi, tinabal non ilan nog,
"Simasima og molong nog glibun
non bu mogduoy sog len, mokodusa
ion dun po' mimabal ion nog kona'
non og duoy.
12 Bu domikian dosop sog glibun,
bila bolongon non og glaki non bu
mogduoy sog len, mokodusa ion dun
po' mimabal ion nog kona' non og
duoy."

Pipia ni Isus og gombata'anan
Matiu 19:13-15, Luk 18:15-17

13 Tubus nitu', ngon og gotowanan
nog mikpogoit nog gombata'anan
nilan dia ni Isus bagun non ilan
kodoponan.‡ Tibua, pimag ilan nog
sulanggu'anan ni Isus.
14 Dangan ion mitongow ni Isus,
milaton non bu tinolu'an non ilan
nog, "Potiang niu og gombata'anan
koyon mokpolani dianakon. Na'
niu ilan pogondi'an. Po' ma' nog
gombata'anan koyon, og gotowanan
nog misakup sog pigdotu'an nog
Mikpongon.
15 Tolu'on ku dianiu, simasima
ondi' tumabuk nog kopogdatu' nog
Mikpongon mama' nog kotabuk nog
bata' koni dianakon, ondi' nododa'
ion mokampu' sog pigdotu'an non."
16 Dadi, pingokop non og gom-
bata'anan koyon mangka non ilan
doponoy kobon non mokpopia dian-
ilan.

Og sala kotow doyahan
Matiu 19:16-30, Luk 18:18-30

17 Tubus nitu', sog dali'dali' na
gonat si Isus, ngon og gotow ginu-
mobok ditu' non mangka inglu'ud
sog sungu'an non bu poktalu' nog,
"Polopanad, omba'is a tokodoy. Olo
gidoy sumboy inangon ku bagun ku
malap og kotubu' nog da' kopus
non?"
18 Tinumabal si Isus nog, "Iduma
ingolanan mu ma akon nog omba'is?
Saka da'idun og omba'is lual da og
Mikpongon?
19 Kosunan mu da og donda-
gananan nog Mikpongon nog sinulat
ni Muses nog, 'Na' a momunu', na' a
momabal nog kona' mu duoy, na' a
monakow, na' a tumaksi' nog gloput,
na' a moglimbung, bu pogbotadoy
mu gina'ama' mu.' "§
20 Tinumabal og glaki koyon nog,
"Polopanad, glam non koyon pi-
gunut u na tidu pa sog kika'an ku."
21 Dadi si Isus, pigbontayan non
gotow koyon bu milolat ion dun.
Bu long non dun, "Ngon pa solabuk
kulang mu nog sumboy inangon mu.
Angoy mu poksaluy og pogongonon
mu mangka mu pomogoy og saluy
non dia sog miskinananan po' mog-
daya a dun ditu' sog glangit. Tubus
nitu', pokpuli' a mangka a pogunut
dianakon."
22 Dangan midongog nog glaki
koyon og talu' ni Isus koyon, mi-
pangu' ion dun mangka awa' po'
doyahan ion tokodoy.
23 Liniboyan ni Isus nog mata og
sulanggu'anan non koyon mangka
poktalu' nog, "Mologon doda'
tokodoy og gotow nog doyahan nog
mokampu' ion dia sog pigdotu'an
nog Mikpongon."
24 Dadi, kisobu'an ilan nog talu' ni
Isus koyon.
Tibua, miktalu' nosop dianilan,
"Gombata'anan ku, mologon doda'
og kampu' nog gotow dia sog pig-
dotu'an nog Mikpongon!
25 Molomu pa kobian nog kamel
dia sog gluang nog dialum, gaba'
nog doyahan, og kampu' non dia sog
pigdotu'an nog Mikpongon."
26 Kisobu'an ilan tokodoy mangka
ilan poksinaksakoy nog, "Bila ma'

‡ **10:13 10:13** Og ma'ana nog dopon ni Isus koyon, mogunut og popia non dianilan. § **10:19 10:19** Exodus 20:12-16 * **10:26 10:26** Balu' nog gotowanan dun, sa'an mogdaya og gotow po' kisu'atan og Mikpongon dianilan.

nitu' buan, sima ma gidoy og mota-
bang?”*
27 Pigbontayan ilan ni Isus
mangka ion poktalu' nog, “Og
ma' nion koyon ondi' minang nog
sagyaotow. Tibua, da'idun og
mologon dia sog Mikpongon.”
28 Dadi, miktalu' si Piter dia ni
Isus nog, “Dadi Kounutan, ami buan,
nog lamig nami na tanan binolong
og glam non mangka ami pogunut
dianika?”
29 Tinumabal si Isus nog, “Tolu'on
ku dianiu, ain ginonatan non
og baloy non, og putupusodanan
non, og mokogulang non, og
gombata'anan non, otawaka og
glupa' non sabap sog kopokokunut
non dianakon bu sog Gomba'is nog
Guksugan koyon,
30 minsan kobon non pa dini sog
dunya, mokotabuk ion nog labi pa
tokodoy ditu' og sugda non nog
baloyanan, og putupusodanan non,
og gina'ama' non, og gombata'anan,
bu glupa', asta pa og pongula'at
sabap sog kopokokunut non di-
anakon. Bu sog binaya' nog gondow
kongonan ion nog kotubu' nog da'
kopus non.
31 Tibua, modakol og gotow nog
mikuna nog mimung ombinaya'
ilan. Bu modakol dosop og
gotowanan nog mibinaya' nog
mimung mokuna ilan.”

Pidonsama' nosop ni isus tumalu' pa'ali sog kopatoy non
Matiu 20:17-19, Luk 18:31-34

32 Tubus nitu', mipanow ilan po-
sungu' sog Jerusalem. Sintak ni-
lan ompanow mikuna si Isus. Og
sulanggu'anan non koyon misusa
ilan bu og dumaanan nilan nog
mibinaya', kiondokan.† Dadi, pini-
tang ni Isus og sopulu' bu dua'
sulanggu'anan non koyon sog mo-
layu'layu' mangka non puli'oy tu-
malu' dianilan og posungu' non
koyon kobianbianan.
33 Ma' long non dun, “Posungu' ita
lo' ini sog Jerusalem. Matong ita
ditu', og Binata' sog Kilawan uokilon
dia sog mokokotas nog bolianan
bu sog polopanadanan nog botad
nog bansa Hudyu. Og gukuman
nilan dianon bunu'on mangka nilan
ion uokiloy dia sog gongkoman nog
gotowanan nog kona' bansa Hudyu.
34 Pogwanwanon nilan ion, bu
pogdula'an nilan ion, bu pogdono-
gon nilan ion, mangka nilan ion
bunu'oy. Tibua, sog kotolu ondow
non tidu bunu'on, motubu' da ion
mokpuli'.”

Og pongoni ni Jems ilan ni Jan
Matiu 20:20-28

35 Tubus nitu', mikpolani dia ni
Isus si Jems bu si Jan og gombata' ni
Sebedi mangka ilan poktalu' dianon
nog, “Polopanad, ngon bosia og kole-
gan nami nog inangon mu dianami.”
36 Tinumabal si Isus, “Olo og kole-
gan niu nog inangon ku dianiu?”
37 Ma' long nilan dun, “Tugdak
nika pa dianami mingkud dia sog
glintu bibang nika bila matong mog-
datu' a na.”
38 Tibua, tinabal ilan ni Isus, “Da'
niu kosabut bog olo og pingoni niu
koyon. Mogaga niu ta' gidoy og sin-
saan nog posungu' u poglogogaon?
Otawaka mogaga niu ta' gidoy og
kobianbianan ku posungu'?”
39 Tinumabal ilan nog, “O'o, mo-
gaga nami da ion.”
Miktalu' si Isus nog, “O'o, mo-
tud doda' nog mokinum amu sog
ginuman ku bu mokobian amu sog
kobianbianan ku.
40 Tibua, kona' u og momili' bog
sima og mingkud sog glintu bibang
u. Po' og gingkudananan koyon don-
sama' na ngon piksimpanan dun.”
41 Dangan midongog itu' nog sop-
ulu' sulanggu'anan koyon, kodoluon
ilan bosia dun og piginang ni Jems
bu si Jan.
42 Dadi, sinabi ilan ni Isus nog
mokpolani ilan dianon mangka ion

† **10:32 10:32** Po' og gotowanan sog koliwagan bonua nog Jerusalem koyon, minanta ilan dia ni Isus.

poktalu' nog, “Kosunan niu nog
og kodotu'an dini sog dunya, pog-
boya'an nilan og pigotowanan nilan.
Bu ain mokokotas dianilan, pog-
boya'an nilan dosop ain ombaba' pa
dianilan.
43 Tibua amu, sumboy ondi' amu
mama' nilan. Suga'id non, ain og
moleg nog ion og motas dianiu, sum-
boy ion mimung nog sosugu'on niu.
44 Bu ain sop dianiu og moleg nog
ion og mokuna, sumboy ion mimung
nog gulipon nog glam niu.
45 Po' minsan og Binata' sog Ki-
lawan, onda' ion angoy dini sog
dunya bagun ion tobangan, suga'id
non, bagun ion og tumabang, bu
moguakil nog glawas non bunu'on
bagun modakol og gotowanan og
molokat tidu sog kouliponan nog
dusa.”

Kiuli'an ni Isus si Bartimius
Matiu 20:29-34, Luk 18:35-43

46 Tubus nitu', minatong ilan
sog Jeriku. Bu dangan mikogonat
ilan sog koliwagan bonua koyon,
modakol og gotowanan nog mik-
pogunut dia ni Isus bu sog su-
langgu'anan non. Ngon sala kotow
buta dia pogingkud sog goksid nog
dalan moktayak. Og ngalan non si
Bartimius, og bata' ion ni Timius.
47 Dangan midongog non nog
minian si Isus og gotow Nasaret,
miktawag ion nog, “Isus! Og
pangkat ni Apu' Dabid, kololatoy mu
pa akon!”
48 Pimag ion nog gotowanan nog
di' mokuleke'.
Tibua, posisaya' non tanan
posikadoy og tawag nog, “Pangkat ni
Apu' Dabid! Kololatoy mu pa su'usa
akon!”
49 Dadi, migindog si Isus mangka
ion poktalu', “Sabi niu pa gotow
koyon.”
Dadi, sinabi nilan buta koyon
mangka ilan poktalu' nog, “Pobogan
mu pikilan mu bu pogbuat a na po'
sinabi non na ika.”
50 Dadi, pinilak non sulagbon non
mangka pogdali' mogbuat mogapas
mangoy ditu' ni Isus.
51 Sinakan ion ni Isus nog, “Olo
og kolegan mu nog inangon ku di-
anika?”
Tinumabal og buta koyon nog,
“Polopanad, moleg u nog mokoton-
gow u mokpuli'.”
52 Dadi, miktalu' si Isus dianon
nog, “Panow a na, po' kiuli'an ka
na sabap sog kopongandol mu di-
anakon.” Bu sododu'un mikoton-
gow na bu migunut na ion dia ni
Isus.

11

Og ba'asa dia ni Isus kosolod non ditu' sog Jerusalem
Matiu 21:1-11, Luk 19:28-40, Jan 12:12-19

1 Dangan molanilani ilan na sog
Jerusalem, minatong ilan sog koli-
wagan bonua koyon nog Betani
bu Betpage dia sog pun bilid nog
Olibu. Dinondag ni Isus moguna
ditu' og dua' kotow sulanggu'anan
non mangka ion poktalu' nog,
2 “Angoy amu sog gimbolayan
koyon. Bu bila matong amu dion,
mokotongow amu mogdayun nog
nati nog asnu* koyon nog inikotan
nog da' pa sibon sokoyoy. Ubad niu
bu oit niu dini.
3 Bu bila ngon moksak dianiu bog
iduma ubadon niu ma og nati koyon,
tabal niu tibua nog ngon og kobalan
nog Kounutan dun. Uli'on da bom-
bus.”
4 Dadi, mipanow ilan bu miton-
gow nilan og nati nog asnu dia sog
dalan nog inikotan sog molani nog
bongawan nog baloy. Solian nilan
mubad dun,
5 sinakan ilan nog gotowanan nog
migindog dion nog, “Olo balan niu
mubad nion?”
6 Tinumabal ilan nog ma' nog
tinalu' ni Isus kitu' dianilan. Dadi,
pitiang na nog gotowanan koyon.

* **11:2 11:2** Og asnu koni mama' nog bayu'bayu' nog kuda'.

7 Inoit nilan nati koyon ditu' ni
Isus mangka nilan onigoy og tolint-
ing non nog glogdoy nilan mangka
na sokoyoy ni Isus.
8 Modakol gotowanan nog ping-
dondam nilan og sulagbon nilan dia
sog dalan koyon nog bianan ni Isus.
Bu og duma sop mikpongalap ilan
nog dawon mama' nog dawon nog
bunga mangka nilan botangoy sog
dalan.†
9 Og gotowanan koyon nog mi-
gunut dia ni Isus sog gunan bi-
naya' non, miglongag ilan mok-
pogekes nog, "Songlitan og Mikpon-
gon! Pipia ion nog minangoy dini
bianan sog ngalan nog Mikpongon!
10 Molongas og pigdotu'an nog
gama' ta nog si Apu' Dabid nog
posungu' na matong! Songlitan og
Mikpongon sog glangit!"
11 Dadi, sinumolod ilan sog
Jerusalem mangka pogdayun sog
glomalomaan nog Baloy nog Pokto-
muyan dia sog Mikpongon. Dangan
sinumolod ilan ditu', diadia ion
tinumontong. Tibua, sabap sog
glolabung na, minuli' ion sog
Betani ilan nog sopulu' bu dua'
sulanggu'anan non koyon.

Og kayu nog pilota' ni Isus mogbunga

Matiu 21:18-19

12 Dangan miksisolom bonua,
ginumonat ilan sog Betani posungu'
sog Jerusalem. Sonuk nilan om-
panow kigutoman si Isus.
13 Mikotongow ion nog kayu nog
migbogudawon dia sog gunanunan
nilan koyon og ngalan non igera.
Dadi, pilonian non bosia. Tibua,
da'idun mitongow non nog bunga
non lual da lunsan dawon. Po' kona'
non pa timpu.
14 Dadi, tinolu'an non kayu koyon
nog, "Ondi' a na, nododa' mogbunga
mokpuli'." Bu midongog nog su-
langgu'anan non koyon og talu' ni
Isus koyon.

Si Isus minangoy sog Baloy nog Poktomuyandia sog Mikpongon

Matiu 21:12-17, Luk 19:45-48, Jan 2:13-22

15 Dangan minatong ilan sog
Jerusalem, sinumolod si Isus dia
sog glomalomaan nog Baloy koyon
nog Poktomuyan dia sog Mikpon-
gon mangka non pomugowoy og
gotowanan koyon nog mikpogda-
gangdagang bu og polonaluyanan.
Bu pimolituka' non og glomisa-
hananan nog polomolos nog sin asta
og gingkudananan nog mikpogda-
gang nog kolopatianan.
16 Bu pigondi'an non og go-
towanan koyon mian dion bila ngon
pitangon nilan.
17 Pikponadan ni Isus og go-
towanan mangka ion poktalu' dian-
ilan nog, "Sinulat dia sog Kitab og
talu' nog Mikpongon nog, 'Og baloy
u iningolanan Baloy nog Pogyok-
inan nog glam nog binonsaan.'‡
Tibua, inimung niu nog glihanan
nog polonakowanan!"
18 Tibua, og mokokotas nog bo-
liananan bu polopanadanan nog bo-
tad nog bansa Hudyu, dangan mi-
dongog nilan og talu' non koyon,
miktolipun ilan monontong nog
bianan nilan luma'at dia ni Isus po'
mondok ilan dianon. Sa'an mondok
ilan dianon po' glam nog gotowanan
kisobu'an ilan nog pikpanad non
koyon.
19 Tubus nitu', dangan sindopon-
dow na, ginumonat ilan dion sog
koliwagan bonua koyon.

Miimung nog pononggi'an og kayu kitu' nog mibotug

Matiu 21:20-22

20 Dangan miksisolom bonua,
minian ilan nosop sog kayu kitu'
nog igera bu mitongow nilan nog
mibotug.
21 Bu kilobotan ni Piter og tinalu'
ni Isus kitu' sog kayu koyon. Dadi,
ma' long non dun, "Polopanad! Ton-
tong mu polo'ma og kayu koyon nog

† **11:8 11:8** Ma' nitu' og botad nog kopogba'asa nilan dia sog datu'.
‡ **11:17 11:17** Isaya 56:7

tinolu'an mu nog di' na mogbunga.
Mibotug na tanan!”
22 Tinumabal si Isus nog, “Pongan-
dol amu sog Mikpongon.
23 Tolu'on ku dianiu, minsan
sima moktalu' sog bulud koyon nog
mawa' na dion bu poglalin sog
dagat, inangon nododa' dianon og
tinalu' non koyon, bila di' da mog-
dua'dua' og dialom pikilan non bu
tumud da ion nog poktolu'on non
koyon, tumanon nododa' dianon.
24 Dadi, tolu'on ku dianiu, min-
san olo pongonion niu bianan sog
gyakin niu sog Mikpongon, bila
tudon niu nog mitabuk niu, bogoyon
nododa' ion dianiu.
25 “Bu bila mindog amu mogyakin
saka ngon pa kangit niu sog duma
niu, ompunoy niu ion bagun da
amu si'oy, kompunan amu dosop
nog dusaanan niu nog Gama' sog
glangit. [
26 Tibua, bila di' niu ompunan og
pakasiotow niu, ondi' amu dosop
kompunan nog Gama' sog glangit
nog dusaanan niu.]”

Sinak nilan og piktiduan nog baya' ni Isus
Matiu 21:23-27, Luk 20:1-8

27 Dadi, mikpuli' ilan sog
Jerusalem mangka ilan nosop solod
sog glomalomaan nog Baloy nog
Poktomuyan koyon. Sonuk non
mogdundaan dion, mikpolani di-
anon og mokokotas nog bolianananan
bu og polopanadanan nog botad, bu
og kobogolalan nog bansa Hudyu.
28 Sinakan nilan ion nog, “Olo
baya' mu moginang nog ma' nion
koyon? Bu sima migbogoy nog baya'
koyon dianika moginang dun?”
29 Miktalu' si Isus dianilan, “Sakan
ku dosop amu. Bila tobalon niu
akon, posunon ku dosop dianiu bog
ain ku tiniduan og baya' u koni
moginang nog ma' nini koni.
30 Og sak u koni mama' nini,
sima og migbogoy nog baya' dia ni
Jan nog Polomunyag nog momunyag
nog gotowanan? Og Mikpongon ta'
otawaka og gotow?”
31 Dadi, miksinaksakoy ilan nog
ilan bu ilan, “Bila ini tolu'on ta nog
dia tidu sog Mikpongon og baya' ni
Jan, tobalon non ita nog iduma buan
da' ita ma tud dianon?
32 Tibua, di' dosop mogusoy nog
tolu'on ta nog dia tidu sog gotow.”
Po' mondok ilan nog gotowanan. Po'
og tud nog gotowanan si Jan, ion
og tantu polomolatas nog talu' nog
Mikpongon.
33 Dadi, tinabal nilan si Isus nog,
“Da' a sunoy. Di' nami kosunan.”
Dadi, miktalu' si Isus dianilan nog,
“Bila ma' nitu', di' u sop posunon
dianiu bog sima migbogoy dianakon
nog baya' nog mokopoginang u nog
ma' nini koni.”

12

Og pononggi'an pa'ali sog gotowanannog minaksa nog glupa'
Matiu 21:33-46, Luk 20:9-19

1 Tubus nitu', migustal nosop
si Isus dianilan bianan sog
pononggi'an. Long non dun,
“Ngon og gotow nog togo lupa'
nog pimulanan nog bolagon nog
ngalan non og paras. Inalad non
og glupa' non koyon mangka ion
poglokukut nog pogdogyakan nog
bunga nog bolagon non koyon. Bu
inimungan non nog glokowlokow
nog pogolungan. Tubus nitu', piaksa
non og binalan non koyon mangka
ion panow sog len bonua.
2 Dangan dali' na pongopu'oy og
bunga nog pomulan non koyon, di-
nondag non og sala kotow sosugu'on
non mangoy mongabat nog bahagi'
non sog gotowanan kitu' nog mi-
naksa nog pomulan non koyon.
3 Tibua, dangan minatong ion
ditu', ginanggut nilan ion mangka
nilan pogdonogoy mangka nilan bu-
gowoy muli' nog da' pinitang non.
4 Tubus nitu', dinondag non nosop
og len sosugu'on non. Bu dangan
minatong ditu', binombal nilan ion
sog gulu mangka nilan solapsolapoy.
5 Bu mikpuli' pa ion dumondag
nog len sosugu'on non mangoy ditu'.

Dangan minatong ion ditu', binunu'
nilan. Bu modakol pa og dinondag
non mangoy ditu'. Og duma diani-
lan pigbadas, bu og duma pimunu'
nilan.
6 "Sala kotow dona og da' non
dondagoy mangoy ditu', og bata'
non nog kololaman non tokodoy.
Sog gimpusan, dinondag non og dili
bata' non koyon mangoy ditu' po',
long non dun, 'Pogbotadan nilan ini
og bata' u koni.'
7 "Tibua, dangan mitongow nilan
og bata' non koyon, mikpoksitalu'
ilan nog, 'Koyon na, og bata' nog
gapu' nog glupa' koni. Alung, on-
goyon ta ion bunu'oy po' bagun ita
na og gapu' nog glupa' koni.'
8 Dadi, ginanggut nilan og bata'
nog gotow koyon mangka nilan
bunu'oy mangka nilan pilakoy og
bangkoy non sog molayu'."
9 Dadi, ma' long ni Isus dun diani-
lan, "Olo gidoy gondunon nog gapu'
nog glupa' koyon dianilan? On-
goyon non nododa' pomunu'oy og
gotowanan koyon nog minaksa di-
anon mangka non bogoyoy og glupa'
non koyon sog len gotowanan.
10 Da' niu ta' buan kobasta og sin-
ulat dia sog Kitab nog, 'Og
batu kitu' nog mosolag, nog
pigbongkis nog polongimung
nog baloy, miimung tanan
nog bololaga' nog polongka-
pan sog glam non.
11 Ion non da og gininang nog
Mikpongon bu molongas itu'
tokodoy dia sog tinontongan ta.' "*
12 Dangan midongog nog mokoko-
tas nog bolianan bu parasiuanan
koyon, minontong ilan nog pon-
dayan bagun nilan kukpa'an si Isus
po' misabut nilan nog pigdolilan
ni Isus ilan. Tibua, mondok ilan
sog gotowanan koyon dion. Dadi,
ginonatan nilan si Isus dion.

Og sak pa'ali sog kopogbayad nog buis
Matiu 22:15-22, Luk 20:20-26

13 Da' kobon, dinondag nilan
og duma parasiuanan bu og
gla'ayatanan ni Datu' Herod mangoy
ditu' ni Isus po' pogolapsobapan
nilan ion bianan sog talu' non.
14 Mikpolani ilan dianon mangka
ilan poktalu' nog, "Polopanad, ko-
sunan nami nog ika, moktalu' a nog
motud, bu di' a mogbigya' nog gotow
minsan andun kotas non. Bu og
pikpanad mu dumalan dia sog polo-
motadon nog glegan nog Mikpon-
gon. Dadi, buan, sog pikilan mu,
mogusoy ta' nog mogbayad ita nog
buis dia ni Sisar otawaka ondi'?
15 Sumboy ita ta' nododa' mog-
bayad otawaka ondi' ta'?"

Tibua, kisunan ni Isus og punan
nilan koyon moksak dun. Dadi,
tinabal non ilan, "Iduma poksulay-
sulayan niu ma akon? Pitang niu
dini og sin koyon po' tontongon ku."
16 Dadi, tinulun nilan dianon og
sin koyon mangka non ilan sakoy
bog sima og glodawan nog tinagu'
sog sin koni, bu sima og ngalan nog
sinulat dini?

Tinabal nilan nog, "Si Sisar ma."

17 Tinabal ilan ni Isus nog, "Dadi,
bogoy niu dia ni Sisar ain dianon.
Bu bogoy niu dosop dia sog Mikpon-
gon ain dianon." Dangan midongog
nilan itu' kisobu'an ilan dun dianon
bu ginonatan nilan ion.

Og sak pa'ali sog kopokpotubu' nog gotowanantidu matoy
Matiu 22:23-33, Luk 20:27-40

18 Tubus nitu', og sadusiuanan
mikpolani dia ni Isus. Og go-
towanan koyon, ondi' ilan tumud
nog ngon motubu' puli' tidu matoy.
Dadi, miksak ilan dia ni Isus nog,
19 "Polopanad, ma' long nog sin-
ulat kitu' ni Muses dianita, nog
bila og sala kopogduayan, matoy
og glaki non nog saka onda'idun
og bata' nilan, sumboy og balulibun koyon pogduoyon nog pimikitan non, bagun da bila mogbata'

* **12:11 12:11** Salmu 118:22-23. Og batu kitu' nog pigbongkis, ion non ion og Kristu.

ilan, mimung da ma' nog bata' nilan
nog glaki non kitu' tigana'.
20 Ati, ngon og pitu kotow mogilug
nog lunsan laki. Og gulangbata'
koyon dianilan migduoy nog saka
minatoy nog da' ilan pa pogbata'.
21 Tubus nitu', pigduoy nosop nog
dumapit sog gulangbata' og balulibun koyon. Saka minatoy dosop nog
da' ilan pa pogbata'. Tubus nitu',
pigduoy nosop ion nog kotolu bu
da'idun dosop og bata' nilan.
22 Asta mipogduoy non og pitu kotow pomogilug koyon nog mikpomatoy ilan saka da' ilan pogbata'. Sog
gimpusan, asta og balulibun koyon
minatoy dosop.
23 Dadi, bila matong gondow nog
potubu'on og gotowanan tidu matoy, sima ma og glaki nog glibun
koyon nog saka og pitu kotow koyon
mikobian mogduoy dianon?"
24 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Sa'an milapang amu po' da'idun
sabut niu nog sinulat dia sog Kitab
otawaka og dasig nog Mikpongon.
25 Po' bila matong na potubu'on
nog Mikpongon og gotowanan tidu
matoy, ondi' ilan na mokpogduoy
po' mama' ilan na nog moloikatanan
sog glangit.
26 Bu pa'ali sop sog kopotubu' nog
gotowanan tidu matoy, onda' niu
ta' kobasta og sinulat ni Muses dia
sog Kitab nog guksugan kitu' pa'ali
dia sog polompung nog mitongow
non mikpogliga'? Ma' nini og talu'
nog Mikpongon dianon, 'Akon og
Mikpongon nog ion non og poktomuyon kitu' ni Abraham, bu ni Isak,
bu ni Jakub.'†
27 Kona' ion og poktomuyon nog
ain og minatoy, suga'id non, ain og
totubu'. Dadi, miktantu amu doda'
molapang."‡

Og bololaga' sog glam nog dondagan
Matiu 22:34-40, Luk 10:25-28

28 Dadi, ngon sala kotow og
polopanad nog botad nog bansa
Hudyu, midongog non ilan mogabitabit bu mitongow non nog si Isus
moto tumabal. Dadi, sinakan non
si Isus nog, "Olo og dondagan kitu'
nog bololaga' sog glam non, dia sog
Botad?"
29 Tinabal ion ni Isus nog, "Og
bololaga' sog glam nog dondagan
ma' nini, 'Pokinongog amu gotow
Israelanan, Og Pogbaya' og Mikpongon bu sala non da og Kounutan ta!
30 Sumboy potigbungon mu og glolaman mu sog Pogbaya' nog ion og
Diwata mu, tidu sog pusung mu,
mangoy sog glimukud mu, asta sog
glam nog pomikilan mu, bu glam
nog pagas mu.'§
31 "Bu og kodua' non ma' nini,
'Sumboy molalam a dia sog sumbaloy mu mama' da nog glolaman
mu sog dili glawas mu.'* Da'idun na
og bololaga' nog dondagan nog labi
pa dini."
32 Dadi, tinabal non si Isus,
"Molongas og tabal mu koyon,
Polopanad. Bu motud og talu' mu
nog og Mikpongon da og Pogbaya'
bu da'idun na Diwata lual pa dianon.
33 Bu moktidu sog pusung, bu
sog glam nog pomikilan, bu sog
glam nog pagas, sumboy molalam
ita dianon. Bu sumboy molalam ita
dosop sog sumbaloy ta nog ma' nog
glolaman ta nog dili glawas ta. Og
glam nion, bololaga' pa dia sog glam
nog pomalasanan ta kitu' dia sog
Mikpongon nog tutungon."
34 Dangan midongog ni Isus nog
ma' nion og tabal non, tinolu'an non
ion nog, "Molani a na sog pigdotu'an
nog Mikpongon." Tidu dion, da'idun
na ginumilu' moksak mokpuli' dianon.

Og sak pa'ali sog Kristu
Matiu 22:14-41, Luk 20:41-44

† **12:26 12:26** Exodus 3:6 ‡ **12:27 12:27** Og pigolong ni Isus koni nog minatoy, og glawas nilan. Po' og glimukud nilan totubu' da ditu' sog glangit. Bu moktamuy ilan da ditu'. § **12:30 12:30** Deuteronomy 6:4-5 * **12:31 12:31** Levitikus 19:18

35 Solian ni Isus mokpanad sog
gotowanan dia sog glomalomaan
nog Baloy koyon nog Poktomuyan
dia sog Mikpongon, miktalu' ion
nog, “Olo gidoy og poktolu'on nog
polopanandanan koyon nog botad
nog bansa Hudyu nog, og Kristu nog
ion og pangkat ni Dabid?
36 Po' si Dabid, bianan sog Bolakat
nog Mikpongon, miktalu' nog,
‘Og Pogbaya' miktalu' dia sog
Kounutan ku, Ingkud a sog
dapit glintu u asta imungon
ku og bantaanan mu nog
gindogan nog botis mu.’†
37 “Dadi, bila si Dabid, iningolanan
non ma og Kristu nog Kounutan non,
olo ma og kipongkatoy ni Dabid di-
anon?” Bu modakol nog gotowanan
og linoliag mokinongog nog talu' ni
Isus koyon.

Og pidonsama' ni Isus tumalu' dia sog polopanadanan nog botad bu sog parasiuanan

Matiu 23:1-36, Luk 11:37, 20:45-47

38 Sog solian pa ni Isus mokpanad
dia sog gotowanan koyon dion, mik-
talu' ion nog, “Pokpotubud amu dia
sog polopanadanan koyon nog botad
nog bansa Hudyu po' loliagon ilan
monapot nog ponopoton molambak
bila mokpanowpanow ilan po' mo-
leg ilan pogodaban bu golunon nog
gotowanan bila dia ilan sog kosom-
pagan.
39 Bu bila dia ilan sog baloy nog
poglumpukan nog bansa Hudyu,
kolegan nilan dia ilan pingkudoy
sog gingkudan nog mokokotas nog
gotow. Bu ma' nitu' dosop bila dia
ilan sog kologya'an.
40 Bu ginang nilan moglimbung
dia sog balulibunanan bagun nilan
malap og gakodanan nilan. Tubus
nitu', bila mogyakin ilan, popoy-
aton nilan tokodoy po' balu'balu'
molongas ilan nog gotow. Tibua,
sog binaya' nog gondow, ombogat
tokodoy og polihala' nog Mikpongon
dia sog gotowanan koyon nog ma'
nion.”

Og bogoy nog balulibun sog Mikpongon

Luk 21:1-4

41 Tubus nitu', miningkud si
Isus sog sungu'an nog poktogu'an
koyon nog sin nog inuakil sog
Mikpongon dia sog Baloy nog
Poktomuyan koyon. Pigbontayan
non og gotowanan monginulod
nog sin nilan dion sog poktogu'an
koyon. Modakol og doyahananan
nog modakol og tinulod nilan nog
sin nilan dion.
42 Tubus nitu', mitongow non
dosop og balulibun nog miskinan
minangoy tumulod nog dua' sin da
dia sog poktogu'an koyon nog bogoy.
43 Dadi, sinabi ni Isus og
sulanggu'anan non koyon nog
mokpolani ilan dianon mangka ion
poktalu' nog, “Tolu'on ku dianiu, og
binogoy nog balulibun koyon labi pa
dia sog bogoy nog duma gotowanan
koyon dion.
44 Po' og doyahananan koyon,
sa'an mikobogoy ilan po' ngon di-
anilan. Tibua, og balulibun koyon,
tinipot non mogbogoy og glam nog
sukatan non.”

13

Og gindanan nog gimpusan nog gondow

Matiu 24:1-35, Luk 21:5-33

1 Tubus nitu', dangan linumiu si
Isus tidu sog Baloy nog Poktomuyan
koyon dia sog Mikpongon, mik-
talu' og sulanggu' non dianon nog,
“Tontong mu, Polopanad! Omba'is
tokodoy pogbontayan og polongka-
pan nog Baloy nog Poktomuyan
koyon bu og gimbolayan koyon sog
glumibut non.”
2 Tinumabal si Isus nog, “Og pig-
dolit mu koyon nog gimbolayan,
ngon gondow non nog minsan
solabuk og polongkapan non koyon
nog batu nog mitongow mu, da'idun

† **12:36 12:36** Salmu 110:1

nododa' mosama' dun dia sog ki-
botangan non koyon po' glam non
koyon motipot pomoktugban."
3 Dangan minatong ilan ditu' sog
bulud nog Olibu, miningkud si Isus
bu pigbontayan nilan sog dipag
og Baloy koyon nog Poktomuyan.
Mikpolani si Piter, si Jems, si Jan,
bu si Andriu dia ni Isus mangka ilan
poksak dianon nog ilan bu ilan,
4 "Kounutan, talu' mu pa dianami
bog nanu gidoy ion kotuman. Bu olo
og gindanan dun nog posungu' na
motuman og glam non koni?"
5 Tinabal ilan ni Isus nog, "Pokpo-
tubud amu bagun amu ondi' kolim-
bungan.
6 Po' modakol og matong nog
gomiton nilan og ngalan ku. Tolu'on
nilan nog ilan dow og Kristu. Bu
modakol og kolimbungan dun.
7 Bu bila mokodongog amu nog
gonek nog mogbunu' bu og don-
gogan nog mogbunu', na' amu
kigla'an dun po' glam non koyon
sumboy nododa' ion mian. Tibua,
kona' pa ion og doksu'an.
8 Po' og binonsaan mokpogbunu'
ilan bu ilan. Bu og pigdotu'an
mantu dosop sog len pigdotu'an. Bu
ngon dosop mian nog glinuganan
sog ainain nog bonua bu og gunus.
Og glam nini og tolipunan pa nog
glogon nog omponongi' dia sog gli-
bun nog pinokitan.
9 "Pongmohilat amu po' pongukpa'an
nilan amu mangka amu nilan
uokiloy dia sog gukum. Bu pogdono-
gon amu dion sog baloyanan nog
poglumpukan nog bansa Hudyu.
Bu sabap sog kopokokunut niu
dianakon, oiton nilan amu dia sog
sungu'an nog gubernadoranan bu
sog sungu'an nog kodotu'ananan
mangka amu ukumoy sabap sog
kopokokunut niu dianakon. Bu
bianan ditu', mokopoguksug amu
nog Gomba'is nog Guksugan dian-
ilan.
10 Po' og Gomba'is koni nog Guk-
sugan sumboy kuksugan pa poguna
dia sog glam nog binonsaan.
11 Bila ukpa'an amu bu dia amu
na sog sungu'an nog gukum, na'
amu mosusa dun bog olo og tabal
niu dianilan. Suga'id non, talu' niu
tibua ain bogoyon dianiu sog tang
koyon. Po' og talu' koyon kona' niu
dili og talu', suga'id non, og Bolakat
nog Mikpongon og mokpotalu' dun
dianiu.
12 "Bu sog tang koyon pobunu'
nilan na og putupusod nilan. Bu
ma' nitu' dosop og ginangon nog
gama'anan dia sog gombata'anan
nilan. Bu og gombata'anan
si'oy, mokpongantu ilan na sog
mokogulanganan nilan mangka
nilan pobunu'.
13 Pokongitan amu nog glam nog
gotowanan sabap sog kopokokunut
niu dianakon. Tibua, simasima og
mokogaga asta sog doksu'an, mota-
bang ion.
14 "Ngon gondow non, motongow
niu nog pindogon dia sog dugu
nog mosigda nog dia sog Baloy
nog Poktomuyan dia sog Mikpon-
gon og landu' kolaton nog miimung
moglomu' dun og Baloy kitu' nog
Poktomuyan. (Sumboy mosabut nog
ain og mogbasta nini!) Bila moton-
gow niu itu' nog piindog na, ain og
gotowanan kitu' nog mikpogonong
dini sog Judia koni, sumboy mokpo-
laguy ilan na sog kobukidan.
15 Bu ain sop og gotowanan nog
kotangan nog dia ilan sog glowasan
nog baloy nilan, ondi' ilan na moko-
tagad mogdangan monolimpan.
16 Bu ain sop og gotowanan nog
kotangan nog ditu' ilan sog binalan
nilan, ondi' ilan na dosop mokota-
gad muli' malap nog sulagbon nilan.
17 Bu sog tang koyon, kololatlolat
ain bodosanan bu ain og tigubata'
po' ngon og kolumbeketan nilan.
18 Pogyokinoy niu nog og kopo-
laguy niu ondi' motang sog timpu
dupi'.
19 Po' sog tang koyon, landu' na og
sinsaan nog gotowanan. Da' sibon
kobianoy og ma' nion koyon nog
sinsaan tidu pa sog kopokpongon

nog dunya asta sog numun koni, bu
og sinsaan koyon di' kobotukan.
20 Somo' onda' kulangoy nog
Mikpongon og ginondowan nog sin-
saan nilan koyon posungu', motipot
nododa' pomatoy og gotowanan.
Tibua, sa'an kinulangan non po'
sabap sog pigotowan non nog pinili'
non.
21 Dadi, sog tang koyon, bila ngon
mokpoktalu' nog 'Tontong niu! Koni
na og Kristu!' otawaka, 'Kitu' da
ion!' na' amu tokodoy tumud dun.
22 Po' modakol og mokponua' nog
polomolatasanan nog di' motud bu
og gotowanan nog mogbalu'balu'
nog ilan dow og Kristu. Bu pogi-
nangon nilan og gingyata'anan bu
og kosobu'sobu' bagun nilan moit
og gotowanan, bu asta og pigotowan
nog Mikpongon, somo' moit nilan da
bosia.
23 Dadi, pongmohilat amu po'
sa'an ini pidonsama' u tumalu' dia-
niu bagun amu mosimpan.

24 "Bu bila modoksu' og glogon
koyon, sog tang koyon mogdolom
og gondow. Bu og bulan ondi' na
sumilow.
25 Bu og bitunanan sog glangit
mokpogogdag, bu og glam nog dia
sog glangit mokpoksop og botan-
ganan nilan.

26 "Dadi, sog tang koyon, moton-
gow nilan og Binata' sog Kilawan po-
sungu' matong dini sog glupa'an mo-
gunut dia sog ginampol, bu dunut
landu' silow og kotas nog baya' non.
27 Tubus nion, popongoyon non
og moloikatanan non po' limudon
nilan og pigotowan non sog pat
pigyulu nog dunya.

28 "Ma' nini og manad niu dia sog
kayu kitu' nog igera. Bila lumoklag
na bu pogbogudawon, kosunan niu
nog dali' na og timpu podos.
29 Domikian dosop nog bila mo-
tongow niu na og glam nog piktalu'
u koni mituman na, kosunan niu
nog dali' na datong og Binata' sog
Kilawan.
30 Po' tolu'on ku dianiu, mangka
si'oy kotipot pomatoy og gotowanan
numun koni, motuman na og glam
nog piktalu' u koni dianiu.
31 Og glangit bu glupa'an solian-
lian da, tibua, og talu' u moksam-
poyumul nododa'."

Da'idun og mokosun nog tang nog kopokpuli'nog Binata' sog Kilawan
Matiu 24:36-44

32 Ma' long pa ni Isus, "Da'idun
og mokosun dun, sala kotow si'oy,
og gondow otawaka og tang, minsan
si'oy og moloikatanan sog glangit,
otawaka og Bata'. Da'idun mokosun
dun lual da og Gama'.
33 Dadi, sa'an sumboy kobon non
poktima'an bu pongmohilat amu po'
di' niu kosunan bog olo ondowoy
dun og kotuman og pogolongon ku
koni.
34 Domikian da mama' nog go-
tow nog posungu' ompanow sog
len bonua. Mangka si'oy ion go-
nat, pomilinan non poguna og so-
sugu'onanan non nog ginangon ni-
lan bu bogayan non ilan nog polo-
suku'an nilan. Bu dondagon non
dosop og polongipat nog bongawan
nog baloy non koyon nog sumboy
mongmohilat ion, mangka na ion
panow.
35 Dadi, amu si'oy, mama' amu
dosop nitu'. Sumboy pongmohilat
amu po' di' niu kosunan bog nanu
og kopokpuli' nog gapu' nog baloy
koyon, sog tolipun gobi, otawaka sog
tunga' gobi ta', otawaka sog dali'
ondow ta', otawaka sog buka'siang.
36 Dadi, sa'an pongmohilat amu
bagun non amu di' kodotongan nog
poktulug amu, bila tumokow ion
matong.
37 Og tinalu' u koni dianiu nog
pongmohilat amu, tolu'on ku dosop
sog glam non."

14

Migupakat ilan pa'ali sog kobunu' nilan dia ni Isus
Matiu 26:1-5, Luk 22:1-2, Jan 11:45-53

1 Minatong dua' ondow dona
mangka si'oy poktolipun og kolo-
gya'an kitu' nog Liniusan bu og kol-
ogya'an nog Pan Nog Da' Potulinoy,
og mokokotas nog bolianan bu
og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu, kobon non monon-
tong ilan nog pondayan bagun ni-
lan kukpa'an si Isus nog mondom
da'idun og mokosun dun mangka
nilan si'oy ion bunu'oy.
2 Tibua, long nilan dun, "Sum-
boy di' ta ion ukpa'an nog motang
sog gondow nog kologya'an koyon,
po' gomonsunoy mokpogulek og go-
towanan dun."

Pimogomutan si Isus ditu' sog Betani
Matiu 26:6-13, Jan 12:1-8

3 Sonuk nog ditu' si Isus sog baloy
ni Simun og bakas gipulon kitu' nog
ditu' sog Betani, solian nilan kuman,
ngon sala kotow glibun mikpolani
dianon. Migoit ion nog glana momut
nog tinagu' sog glolonan nog in-
imung tidu sog batu puti'. Og ngalan
nog glana momut koyon nog landu'
kologan og Nard. Dadi, sinokpo'
non og glolonan koyon mangka non
tuyungoy og pogomut koyon sog
glimpulu ni Isus.
4 Tibua, og duma gotowanan dion
piglolingitan nilan og glibun koyon
mangka ilan pokundomundom nog
ilan bu ilan nog, "Iduma ma gidoy
ion? Pogostaan non ma og glana
momut koyon!
5 Somo' bosia ion piksaluy, og tolu
gatus dinari* koyon nog ombogoy pa
bosia dia sog miskinananan." Dadi,
pigbolu'an nilan ion.
6 Dadi, miktalu' si Isus dianilan
nog, "Polukas niu na glibun koni!
Balan niu moksasow dianon? Og
gininang non koni dianakon molon-
gas tokodoy.
7 Amu, kobon non mokunul amu
da nog miskinan. Bu bila ompikil
niu tumabang amu dianilan, koto-
bangan niu da ilan. Tibua, akon,
ondi' ita niu kobon non mokunul.
8 Og gininang nog glibun koni og
goktob nog omba'ug non. Og glana
momut koyon nog tinuyung non sog
glawas u, og kopoksimpan non ion
nog kolobong dianakon.
9 Bu tolu'on ku dianiu, minsan ain
ustaloy og Gomba'is nog Guksugan
sog gliwag nog dunya koni, og gini-
nang nog glibun koni dianakon mo-
suksug dosop po' og pomondoman
dianon."

Minangoy si Judas mogupakat dia sog mokokotasnog bolianan
Matiu 26:14-16, Luk 22:3-6

10 Tubus nitu', og sala kotow sog
sopulu' bu dua' sulanggu'anan ni
Isus koyon, nog si Judas Iskariot,
minangoy sog mokokotas nog bo-
liananan po' uokilon non si Isus
dianilan.
11 Dangan midongog nilan og gan-
goy ni Judas koyon, kisu'atan ilan
tokodoy dun bu pinosadan nilan si
Judas nog bogayan nilan nog sin.
Dadi, tidu ditu', minontong si Judas
nog pondayan non nog bagun non
muakil si Isus dianilan.

Og gimpusan ni Isus bu sulanggu'anan nonmogadap moglobungan
Matiu 26:17-30, Luk 22:7-23, Jan 13:21-30

12 Dangan ion midopot og tigana'
ondow nog kologya'an kitu' nog
iningolanan Pan Nog Da' Potulinoy,
og botad nilan sog gondow koyon,
momalas ilan nog nati nog bilibil-
ianan nilan nog simpan nilan kitu'
nog pomalas nilan sog Liniusan.
Dadi, miktalu' sulanggu'anan ni Isus
dianon nog, "Polopanad, ain ka ko-
leg simpanoy nog globungan nog
Liniusan?"
13 Dadi, dinondag ni Isus og dua'
kotow sulanggu'anan non koyon
mangka non ilan tolu'oy nog, "An-
goy amu sog koliwagan bonua koyon

* **14:5 14:5** Og golaga' nog sala dinari koyon, mokotindan laga' sondow nog sala kotow.

bu ngon og lumumpak dianiu nog
glaki nog pokpisan nog ba'ing.
Pogunut amu dianon.
14 Bu ain baloy nog solodan non,
talu' niu sog gapu' nog baloy koyon
nog, ‘Og Polopanad miksak bog ain
dow og dugu kitu' nog poglobun-
ganan nilan nog sulanggu'anan non
sog gondow nog Liniusan?’
15 Potongowon non dianiu og
mosolag nog dugu dia sog ditas nog
baloy koyon sog kodua' lengkat non.
Og dugu koyon misimpan na. Ditu'
niu pogasip og glam non.”
16 Dadi, mipanow sulanggu'anan
non koyon sog koliwagan bonua
kitu' bu mitongow nilan doda' og
glam nog piktalu' ni Isus kitu' di-
anilan. Dadi, pigasip nilan dion og
globungan koyon nog iningolanan
og Liniusan.
17 Dangan miglogobi na, si Isus
bu sulanggu'anan non koyon nog
sopulu' bu dua' kotow, minatong
ilan sog baloy koyon.
18 Sonuk nilan mogadap kuman,
miktalu' si Isus nog, “Tolu'on ku
dianiu, og sala kotow dianiu og
mongula'at dianakon. Og gadap u
da dini kuman.”
19 Dadi, migla'at og dialom pikilan
nilan dun mangka og monala kotow
dianilan miksak dianon nog, “Kona'
u ta' gidoy ion?”
20 Tinumabal si Isus nog, “Og mok-
sipi kitu' muakil dianakon, og sala
kotow dianiu sog sopulu' bu dua' su-
langgu'anan ku, og minabang kitu'
kuman dia sog ponaksan ku.
21 Po' og Binata' sog Kilawan, og
bianan non matoy mama' nog sin-
ulat kitu' dia sog Kitab pa'ali di-
anon. Tibua, kondokondok tokodoy
og doksu'an nog gotow koyon nog
mongula'at dianon. Golom pa bosia
somo' da' na ion bota'oy.”

Og globungan nog miimung ponondomansog kopatoy ni Isus

Matiu 26:26-30, Luk 22:14-20, 1 Korintu 11:23-25

22 Sog sonuk nilan poglokan, mi-
nalap si Isus nog pan mangka
non posolomatoy sog Mikpongon,
mangka non pomitakoy bu po-
mogoyoy dianilan kobon non mok-
talu' nog, “Tabuk niu ini po' ion non
ini og glawas u.”
23 Tubus nitu', inimud non og
saguk koyon dion bu posolomatoy
sog Mikpongon mangka non tulunoy
dianilan. Bu glam nilan koyon min-
inum dun.
24 Long sop ni Isus dun, “Ion
non ini og dugu' u nog moglayas
bagun kompunan og dusaanan nog
modakol nog gotowanan. Ion non
nion og pagon nog bogu pasad nog
Mikpongon sog gotowanan.
25 Tolu'on ku dianiu, di' u na
minum nini mokpuli' asta mogadap
ita mokpuli' sog pigdotu'an nog
Mikpongon.”
26 Tubus nitu', mikpoksanglit ilan
sog Mikpongon bianan sog bobat
mangka ilan na angoy ditu' sog bu-
lud nog Olibu.

Pidonsama' ni Isus tumalu' nog sonsingan ion ni Piter

Matiu 26:31-35, Luk 22:31-34, Jan 13:36-38

27 Sonuk nilan koyon ompanow
posungu' ditu', long ni Isus diani-
lan, “Bombus og glam niu koyon,
bolongon niu akon. Po' sinulat sog
Kitab nog, ‘Bunu'on ku og polongi-
pat nog bilibili bu mokpokpola' og
bilibilianan non.’†
28 Tibua, bila motubu' u na tidu
matoy, moguna u dianiu ditu' sog
Galili.”
29 Tubus nitu', miktalu' si Piter di-
anon nog, “Kounutan, minsan glam
nilan koyon molong dianika, akon,
di' u da ika bolongon!”
30 Tinabal ni Isus si Piter nog,
“Tolu'on ku dianika, bombus
mangka si'oy poktukala' manuk sog
kodua' kali non, tolu kali mu na
akon sonsingoy dia sog gotowanan
nog di' mu akon kilolaan.”

† **14:27 14:27** Sakaraya 13:7

31 Tibua, posisaya' tanan si Piter
poktalu' nog, “Kounutan, minsan
si'oy sunu'on u munu' dianika, di'
u nododa' ika sonsingan!” Mama'
dosop nitu' og tinalu' nog duma
sulanggu'anan non.

Migyakin si Isus ditu' sog Getsemani
Matiu 26:36-46, Luk 22:39-46

32 Tubus nitu', migdayun si Isus
ilan nog sulanggu'anan non sog
dialom nog koyuan koyon nog
iningolanan og Getsemani. Miktalu'
ion dianilan nog, “Pongingkud amu
pa dini po' mangoy u pa mogyakin.”
33 Bu inoit non si Piter, si Jems,
bu si Jan. Landu' tokodoy og susaan
non po' mibatik non na og posungu'
non kitu' kobianan.
34 Dadi, miktalu' ion sog du-
maanan non koyon nog, “Landu' u
na kobogatoy nog susaan ku nog
boya'an agonagon u na matoy dun.
Pogbagad amu pa dini bu duma amu
mogonduk mogyakin.”
35 Tubus nitu', minangoy ion sog
gunanunan kolongod mangka ion
lob mogyakin nog, somo' bosia mo-
gusoy da, di' na ombaluy og sinsaan
non koyon.
36 Ma' long non dun, “O Ama' u,
Ama', da'idun og mologon dianika.
Awa' mu pa dianakon og posungu'
u koni poglogogaon nog sinsaan.
Tibua, sumboy kona' og glegan ku
og kunutan, suga'id non, og glegan
mu.”
37 Tubus nitu', mikpuli' ion ditu'
sog sulanggu'anan non kitu'. Miton-
gow non ilan nog mikponulug ilan.
Miktalu' ion dia ni Piter, “Simun,
mitulug a ta'? Di' a ma mokogaga
mogonduk podali' si'oy?
38 Pogonduk amu mogyakin bagun
amu ondi' koyuba'an. Moleg da
bosia og pikilan niu, tibua, og glawas
niu ondi' mokogaga.”
39 Tubus nitu', mikpuli' nosop si
Isus mogyakin mama' nog gyakin
non kitu'
40 mangka nosop pokpuli' ditu'
sog sulanggu'anan non koyon. Bu
kidotongan non nosop ilan nog
mikponulug po' ondi' nilan na doda'
kotigolan og tulug nilan. Bu di' ilan
moto tumabal dia ni Isus.
41 Tubus nitu', mikpuli' nosop si
Isus sog kotolu kali non, mangka
ion poktalu' nog, “Abu! Mikpog-
bobolilid amu poma dion motulug?
Pada na po' minatong na og tang nog
uokilon na og Binata' sog Kilawan
dia sog gongkoman nog gotowanan
kitu' nog bolodusaon.
42 Dadi, pogbuat amu na po' koni
na og gotow kitu' nog moguakil
dianakon sog gla'at. Alung na.”

Og kukpa' dia ni Isus
Matiu 26:47-56, Luk 22:47-52, Jan 18:3-12

43 Sonuk pa ni Isus moktalu', mi-
natong na si Judas og duma nog
sopulu' bu dua' sulanggu'anan non
kitu'. Modakol nog gotowanan og
dunutanan non nog migatul ilan nog
kalisanan bu bobombalanan nilan.
Pipangoy ilan nog mokokotas nog
bolianan, bu og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu, bu
og kobogolalan nog bansa Hudyu
koyon.
44 Og polonipu kitu' nog si Judas
bu og gotowanan koyon, ngon og
koposadan nilan nog bagun nilan
kilolaan si Isus. Long non dun, “Og
gotow nog olokan ku, ion non ion
og ponontongon niu kitu'. Dadi,
ukpa'oy niu na ion mangka niu oit
bu ipat niu mahatul.”
45 Dadi, mikpolani si Judas dia
ni Isus mangka ion poktalu' nog,
“Polopanad!” mangka non olokoy si
Isus.
46 Dadi, og gotowanan koyon pig-
doyunan nilan mogaid bu ukpa'oy si
Isus.
47 Tibua, og sala kotow koyon nog
pogindog dion, sinintak non og kalis
non mangka non tigbasoy og kisong-
gulan nog kounutan nog bolianan
koyon boya'an nog misikpoy tanan
og tolinga non.

48 Tubus nitu', miktalu' si Isus
sog gotowanan koyon nog, “Og po-
longla'ug u ta' nog mangoy amu dini
nakon mokpogoit amu poma nog
kalisanan bu bobombalanan?
49 Saka gondow gondow moton-
gow niu akon mokpanad sog glom-
lomaan nog Baloy nog Poktomuyan
dia sog Mikpongon. Saka da' niu
poma akon ukpa'oy ditu'. Tibua,
sumboy doda' motuman og glam
nog sinulat dia sog Kitab.”

50 Tubus nitu', binolong ion nog
glam nog sulanggu'anan non koyon
po' mikpokpolaguy ilan.
51 Ngon sop sala kotow glitow
dion nog migunut dia ni Isus nog
da' poglogdoy, suga'id non, minapis
tibua. Dangan inukpa'an ion bosia,
52 milaguy ion nog mibagak og
tapis non.

Si Isus piadap dia sog kobogolalan
Matiu 26:57-68, Luk 22:54-55,63-71, Jan 18:13-14,19-24

53 Tubus nitu', inoit nilan si Isus
ditu' sog kounutan nog bolianan
koyon. Ditu' miglumpuk og glam
nog mokokotas nog bolianan, bu
og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu, bu og kobogolalan.
54 Tibua, si Piter piguyukuyukan
non si Isus asta sog glomalomaan
nog kounutan nog bolianan
koyon. Bu minampu' ion mingkud
dia sog polongipatanan koyon dion
kobon non mokpoponalang sog
gapuy.
55 Og mokokotas nog bolianan,
bu glam nog polongukumanan sog
gukum nog bansa Hudyu,‡ minon-
tong ilan nog mondom komotudan
si Isus bagun nilan ion ombunu'.
Tibua, da' nilan ion kotongowoy nog
mondom ombunu' nilan ion dun.
56 Modakol og gotowanan
migimungimung tumaksi' dia ni
Isus, tibua, di' dumalan og kopon-
aksi' nilan koyon dianon.
57 Tubus nitu', ngon gotowanan
minindog dion mangka ilan dosop
poktalu' nog di' motud.
58 “Midongog nami og gotow koni
miktalu' nog goba'on non dow og
Baloy nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon nog ginimung nog go-
tow bu, sog solod nog tolu ondow,
mokpindog dow ion nog len nog
kona' kimungan nog gotow.”
59 Tibua, minsan si'oy ma' nitu',
di' da dumalan og koponaksi' nilan
dianon.
60 Dadi, minindog og kounutan
nog bolianan koyon sog titonga'
nog gukum mangka non sakoy si
Isus nog, “Olo ma og tabal mu dun
og sumbunganan nog gotowanan
koyon dianika?”
61 Tibua, si Isus da' pogonekonek.

Dadi, sinakan nosop nog
kounutan nog bolianan koyon si
Isus nog, “Ika ta' og Kristu nog og
Bata' nog Mikpongon?”
62 Tinumabal si Isus nog, “Akon
ma. Bu motongow niu da og Binata'
sog Kilawan pogingkud dia dapit sog
glintu nog Pogbaya' posungu' ion
matong nog dia sog ginampol sog
glangit.”
63 Pu'un midongog nog kounutan
nog bolianan koyon, linolingitan
ion dun. Dadi, binogyang non og
ponopoton non mangka ion poktalu'
nog, “Og gotow koni pigloka'loka'an
non og Mikpongon! Da'idun na
balan ta nog taksi' po'
64 midongog niu na nog
pigloka'loka'an non og Mikpongon.
Dadi, olo ma og koposadan niu
dun?”

Piksolobukan nilan tumalu' nog
sumboy bunu'on si Isus.
65 Tubus nitu', og duma nilan dion,
pigdula'an nilan si Isus. Bu binunti
nilan ion mangka nilan suntukoy
kobon nilan mogwanwan dianon,
“Atuk mu dow buan bog sima sinu-
muntuk koyon dianika!” Bu og

‡ **14:55 14:55** Og gukum nog bansa Hudyu solabuk da bu ngalan non og Sanhedrin. Pitu pulu' bu sala kotow mipili' nog polongukum mingkud sog gukum nilan koyon.

polongipatanan koyon dianon pik-
suntuk nilan dosop si Isus.

Sinonsingan ni Piter si Isus
Matiu 26:69-75, Luk 22:56-62, Jan 18:15-18,25-27

66 Solian nog dion pa si Piter sog
glomalomaan koyon, ngon sala ko-
tow og glibun dion, og sosoligan nog
kounutan nog bolianan koyon,
minangoy sog glomalomaan koyon.
67 Dangan mitongow non si Piter
sonuk non monalang, pigimotimot
non ion mangka poktalu' nog, "Ika
si'oy og duma a dosop ni Isus nog
gotow Nasaret."

68 Tibua, minonsing si Piter nog,
"Di' u sunan bog olo poktolu'on
mu koyon otawaka bog sima pogo-
longon mu koyon!" Bu minangoy
si Piter sog bongawan nog gloma-
lomaan kitu' [mangka poktukala'
manuk].

69 Dadi, dangan mitongow nosop
nog glibun kitu' si Piter, miktalu' ion
sog gotowanan koyon nog pogindog
dion, "Og gotow koni og duma ni
Isus."
70 Tibua, pinonsingan nosop ni
Piter.

Da' kobon golot non og gotowanan
koyon nog mikpogindog dion mik-
talu' dia ni Piter nog, "Da'idun og
dua'dua' non, ika, og duma a dosop
ni Isus po' ika si'oy miktidu a dosop
sog Galili."

71 Dadi, miksumpasumpa tanan
si Piter dun nog, "Bila di' motud
piktalu' u koni, ngon matong dun
sog kotubu' u. Di' u sunan bog sima
og pogolongon mu koyon!"

72 Pu'un miluksad og talu' ni Piter
koyon, miktukala' nosop og manuk
[nog kodua' kali non]. Kilobotan
ni Piter og tinalu' kitu' ni Isus
dianon nog, "Mangka si'oy pok-
tukala' manuk [sog kodua' kali non]
tolu kali mu na akon pononsingoy."
Dadi, miglulad si Piter.

15

Piadap si Isus dia ni Pilatu
Matiu 27:1-2,11-14, Luk 23:1-5, Jan 18:28-37

1 Dangan miksisolom bonua, og
mokokotas nog bolianan, bu
og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu, bu og kobogolalan
koyon, bu glam nog polongukumanan dion, miksolabuk ilan na nog
pikilan. Dadi, binalud nilan si Isus
mangka nilan ogakoy ditu' ni Pilatu
mangka nilan uokiloy dianon.
2 Sinak ni Pilatu dia ni Isus nog,
"Ika ta' og datu' nog bansa Hudyu?"
Tinumabal si Isus nog, "Mama'
nog tinalu' mu koyon."
3 Tubus nion, modakol og tinalu'
nog mokokotas nog bolianan
koyon nog sumbungan nilan dia ni
Isus.
4 Dadi, sinakan nosop ion ni Pilatu
nog, "Tontong mu dow, modakol ma
og sumbungan nilan koyon dianika.
Olo nion, da'idun ta' og tobalan mu
dun?"
5 Bigya' non, si Isus da' tabal.
Dadi, kisobu'an si Pilatu dun.

Og koukuman nilan dia ni Isus bunu'on
Matiu 27:15-26, Luk 23:13-25, Jan 18:38–19:16

6 Giap matong og tang nog kolo-
gya'an nog ngalan non Liniusan, og
botad ni Pilatu, poluason non sala
kotow nog kinolobusu, ain bubuton
nog gotowanan.
7 Ngon sala kotow nog kinolobusu,
og ngalan non si Barabas. Si Barabas
koni bu og dumaanan non, min-
gantu ilan sog polinta nog bansa
Roma nog boya'an mikobunu' ilan
tanan nog gotow.
8 Dadi, modakol nog gotowanan
mikpolani sog sungu'an ni Pilatu po'
pongonion nilan dianon nog inan-
gon non mama' nog pogbotadon non
kitu' nog tonton.
9 Dadi, tinabal ilan ni Pilatu nog,
"Moleg amu ta' nog poluason ku
dianiu og Datu' koni nog bansa
Hudyu?"

10 Po' kosunan ni Pilatu nog sa'an
og mokokotas nog bolianan, inu-
akil nilan si Isus dianon po' miksi-
bok ilan dia ni Isus.
11 Tibua, og mokokotas nog bo-
lianan koyon, tinogol nilan og
gotowanan koyon dion nog bubuton
nilan si Barabas nog poluason, kona'
ni Isus.
12 Tinabal ni Pilatu ilan nog, “Dadi
buan, olo ma og gondunon ku dia
sog gotow koni nog iningolanan niu
og Datu' nog Bansa Hudyu?”
13 Miglongag ilan mogekes nog,
“Kudus mu ion!”
14 Tinabal ni Pilatu ilan nog,
“Iduma? Olo og sala' nog miinang
nog gotow koni?”
Tibua, posisaya' nilan tanan
posikadoy og gapis nilan nog,
“Kudus mu ion!”
15 Dadi, si Pilatu, sabap sog kole-
gan non omba'is pikilan nog go-
towanan koyon dianon, piluas non
si Barabas tidu sog kolobusuan
mangka non na dondagoy nog pog-
bodason nilan si Isus mangka non
uokiloy dia sog sundaluanan koyon
nog kuduson nilan ion.

Si Isus pigwanwan nog sundaluanan
Matiu 27:27-31, Jan 19:2-3

16 Dadi, og sundaluanan koyon
inoit nilan si Isus sog glomalomaan
nog baloy nog gubernador koyon.
Bu piglumpukan ion nog modakol
nog sundaluanan.
17 Pisolugan nilan ion nog glog-
doy datu' nog ompula. Tubus nitu'
linumikid ilan nog bolagon nog du-
gion mangka nilan posolugoy dia
sog gulu non
18 mangka ilan pogbalu'balu' mo-
gadab dianon. Long nilan dun,
“Mololaki a ma le, og datu' nog
bansa Hudyu!”
19 Tubus nitu', pigbombal nilan
ion sog gulu nog tagad nilan mangka
nilan ion pogdula'oy. Mikpong-
inglu'ud ilan sog sungu'an non
po' migbalu'balu' ilan sumugyut di-
anon.
20 Tubus nilan pogwanwanoy si
Isus, linuas nilan og glogdoy datu'
kitu' nog gompula nog pisolug ni-
lan dianon mangka nilan posolugoy
puli' dianon og dili glogdoy non kitu'
mangka nilan na pitangoy si Isus
lumiu po' kuduson nilan na.

Si Isus linansang sog kudus
Matiu 27:32-44, Luk 23:26-43, Jan 19:17-27

21 Sintak nilan ompanow,
milumpak nilan si Simun tidu sog
bukid. Ion og gotow Sirini. Bu
ion og gama' ni Aleksander ilan ni
Rupus. Tinogol nog sundaluanan
koyon mokpopisan dianon og kudus
ni Isus.
22 Dadi, inoit nilan si Isus sog
bonua nog ngalan non, Golgota. (Og
ma'ana non, bakuk nog gulu.)
23 Dangan minatong ilan ditu', pi-
inum nilan bosia si Isus nog ginu-
mon nog inompu'an nog bulung nog
ngalan non Mira. Tibua, ompok ion
minum dun.
24 Tubus nitu', mangka nilan na
ion kudusoy. Og ponopoton non
kitu' nog linuas nilan dianon, pig-
bahagi' nilan bianan sog moglogin-
danan.
25 Og kolansang nilan koyon dia ni
Isus sog kudus, og ginonga' monek
gondow.
26 Og sumbungan kitu' dia ni Isus
sinulat nilan ma' nini, “Koni og
Datu' nog Bansa Hudyu.”
27 Ngon dua' kotow polongla'ug
nog kinudus migimpang sog kilidan
ni Isus. [
28 Og kibianbian non koni, og
kotuman nog sinulat kitu' sog Kitab
nog ma' nini, “Piitungan nilan di-
anon mama' nog og gotowanan kitu'
nog di' mokokunut sog botad.”]*
29 Og gotowanan koyon nog
mikpomian dion, pigundaundaan
nilan si Isus kobon nilan mokisingis-
ing bu mangka ilan poktalu' nog,
“Long nika dun, goba'on mu dow

* **15:28 15:28** Isaya 53:12

og Baloy nog Poktomuyan mangka
mu pindogoy mokpuli' sog solod nog
tolu ondow.
30 Tobangoy mu dow buan og
glawas mu bu tukpa a na sog kudus
mu koyon."
31 Bu ma' nitu' dosop og gininang
nog mokokotas nog bolianan koyon, ilan nog polopanadanan nog
botad nog bansa Hudyu. Mikpok-
sitalu' ilan nog wanwanan nilan
dianon. Long nilan dun, "Mitabang
non og duma gotow saka di' non
motabang og dili glawas non.
32 Ion dow og Kristu, og Datu'
sog bansa Israel. Tontongon ta dow
buan bog mokotukpa ta' doda' ion
dia sog kudus non koyon. Bog
mokotukpa doda', mangka ita tud
dianon." Bu og polongla'uganan
kitu' nog kinudus sog molani non,
pigwanwan nilan dosop si Isus.

Og kopatoy ni Isus
Matiu 27:45-56, Luk 23:44-49, Jan 19:28-30

33 Dangan midopot tasondow,
migdolom og tibuk nog bonua asta
ginonga' na monog gondow.
34 Dangan miginonga' monog gon-
dow, miktalu' si Isus nog mosikad,
"Iloy, Iloy, lama sabaktani?" Og
ma'ana non, "Diwata u, Diwata u,
iduma pitiang mu ma akon?"
35 Dangan midongog nog duma
gotowanan koyon nog mikpogindog
sog molani non koyon, balu' nilan
dun, og piktalu' non kitu', sinabi non
si Iladya.
36 Sala kotow dion ginumobok
mangka alap nog ponopoton nog
kodikpol bu molamit mangka poto-
sopoy nog glanggow bu tukogoy sog
sosungit, mangka non tokmo'oy dia
sog baba' ni Isus bagun non bosia
mosoksop mangka ion poktalu' nog,
"Potiangon ta ion po' tontongon ta
bog ongoyon ta' doda' ion tobangoy
ni Iladya."
37 Tubus nitu', miktalu' nosop si
Isus nog mosikad, mangka na ion
kotoktus.
38 Sog tang koyon, og ponopoton
kitu' nog modikpol og bolot dia
sog dialom nog Baloy nog Pokto-
muyan dia sog Mikpongon, migb-
ogyang poginonga' tidu sog ditas
mangoy sog silung.
39 Bu og kounutan nog sundalua-
nan nog migindog sog sungu'an ni
Isus koyon, dangan modongog non
og talu' ni Isus kitu' bu mitongow
non bog olo og migandun mitoktus
non, miktalu' ion nog, "Motud doda'
nog og gotow koni og Bata' nog
Mikpongon!"
40 Ngon dosop dion kolibunanan
nog mikpogbantoy sog molayu'layu'.
Og dumaanan nilan dion si Maria
Magdalena, si Salumi, bu si Maria og
gina' ni Jems ilan ni Joses. Si Jems
og kodua' ngalan non, si Jems nog
kongudan.
41 Mikpogunut ilan dia ni Isus tidu
sog Galili bu ilan og mina'ub nog
kulang ni Isus. Ngon pa modakol
og kolibunanan nog migunut dianon
mangoy sog Jerusalem.

Og kolobong dia ni Isus
Matiu 27:57-61, Luk 23:50-56, Jan 19:38-42

42 Dangan ion miksindopondow
na bonua, og gondow nog Poksim-
pan, po' mogboloma' ion, og Gon-
dow nog Pogulali.
43 Ngon og sala kotow nog gotow
Arimatea nog ngalan non si Jusep.
Ion si'oy og polongukum dosop og
sakup nog gukum nog bansa Hudyu
nog pogodaban. Bu migdodama ion
dosop nog pigdotu'an nog Mikpon-
gon. Miksibolu' ion mangoy mog-
bubut nog bangkoy ni Isus ditu' ni
Pilatu.
44 Dadi, kisobu'an si Pilatu nog mi-
sompun patoy si Isus. Dadi, sinabi
non og kounutan nog sundaluanan
kitu' mangka non sakoy dianon bog
motud ta' nog minatoy doda' si Isus.
45 Dangan midongog non nog mi-
natoy na si Isus, tinugdak non na
malap dia ni Jusep og bangkoy
koyon.

46 Dadi, sinumaluy si Jusep nog bulus mangka non polusoy og bangkoy
ni Isus koyon bu putusoy nog bulus
koyon mangka non botangoy sog
kukut kitu' sog pampang. Tubus
nitu', mangka non lilidoy nog moso-
lag nog batu og totimpong nog bon-
gawan nog globong koyon.
47 Si Maria Magdalena, bu si Maria
og gina' ni Joses, mitongow nilan
og binotangan nog bangkoy ni Isus
koyon.

16

Si Isus mitubu' tidu matoy
Matiu 28:1-8, Luk 24:1-12, Jan 20:1-10

1 Dangan milibuas og Gondow nog
Pogulali, si Maria Magdalena, bu si
Salumi, bu si Maria og gina' ni Jems,
minangoy ilan sumaluy nog glana
momut bu pogomut po' ongoyon
nilan lonaoy og bangkoy ni Isus.
2 Dangan miksisolom bonua nog
gondow Duminggu, buka'siang pa,
mipanow ilan na sog binotangan
nog bangkoy ni Isus kitu'.
3 Sonuk nilan koyon ompanow,
miksinaksakoy ilan bog sima gidoy
tumabang dianilan lumilid nog batu
kitu' nog piktimpong nog globong ni
Isus.
4 Tibua, dangan minatong ilan
ditu', mitongow nilan nog og batu
kitu' nog mosolag linilid na.
5 Dadi, sinumolod ilan sog di-
alom nog kukut koyon bu mitongow
nilan og glaki nog bogu bata' pa
pogingkud dapit sog glintu bu og
glogdoy non omputi'. Kiondokan og
kolibunanan koyon dun.
6 Dadi, miktalu' og glaki koyon
dianilan nog, “Na' amu kondokan.
Og ponontongon niu koyon nog si
Isus nog ion og gotow Nasaret, nog
kinudus, da' na ion dini po' mitubu'
na ion puli'. Tontong niu polo'ma og
binotangan koyon dianon.
7 Dadi, angoy niu talu' dia sog
sulanggu'anan non kitu' asta dia ni
Piter nog migunauna na ion dianilan
ditu' sog Galili po' ditu' ilan dona
poktongow nog ma' nog tinalu' non
kitu' dianilan.”
8 Dadi, ginumobok ilan mawa' sog
globong koyon dunut glukub nilan
bu mibabong pikilan nilan. Da'
ilan pokopoguksug mogdayun nog
kibianbianan nilan koyon kobal nog
kiondokan ilan tokodoy.

Mikpotongow si Isus dia ni Maria Magdalena
Matiu 28:9-10, Jan 20:11-18

[
9 Dangan miksisolom bonua nog
gondow Duminggu, mitubu' si Isus
tidu matoy. Sog tigana', mikpoton-
gow ion dia ni Maria Magdalena.
Ion non glibun kitu' nog sibon
tosopan nog pitu buk glatdiwata nog
inawa' ni Isus dianon.
10 Dadi, minangoy si Maria
moguksug sog dumaanan ni Isus
koyon nog solian nilan lumangos,
nog mitubu' na ion mokpuli'.
11 Dangan midongog nilan nog si
Isus mitubu' mokpuli' bu mitongow
ion ni Maria, da' ilan tud dun.

Mikpotongow si Isus sog dua' kotow sulanggu' non
Luk 24:13-35

12 Tubus nitu', sonuk ompanow
og dua' kotow koyon sulanggu'anan
non, mikpotongow ion dianilan nog
miksop bayu'bayu' non.
13 Dadi, minuli' ilan moguksug sog
dumaanan nilan. Tibua, minsan ma'
nitu' si'oy, da' ilan pa tud dun.

Pigonat ni Isus og sulanggu'anan non mangoy mogustal
Matiu 28:16-20, Luk 24:36-49, Jan 20:19-23, Piginang 1:6-8

14 Tubus nitu', tinumua' si
Isus ditu' sog sopulu' bu sala
sulanggu'anan non nog sonuk nilan
poglokan. Pigboba'an non ilan
po' da'idun kopongandol nilan bu
ompok ilan tumud nog guksugan
nog dumaanan nilan koyon nog
mikotongow dianon tidu ion mo-
tubu' puli'.

15 Ma' long ni Isus dun dianilan,
“Angoy amu sog glam nog binon-
saan sog gliwag nog dunya bu ustal
niu dianilan og Gomba'is nog Guk-
sugan koni.
16 Ain tumud bu pokpobunyag,
motabang ion dia sog dusaanan non.
Tibua, ain di' tumud, polihola'on ion
sabap sog dusaanan non.
17 Bu ain tinumud, mokopoginang
ilan nog gingyata'anan nog ma' nini,
bianan sog ngalan ku, mokopomu-
gow ilan nog glatdiwataanan sog
ain tinosopan dun. Bu moto ilan
moktalu' nog talu' nog da' nilan
konadoy.
18 Bu mokimud ilan nog mamak,
bu bila mokinum ilan nog salod,
di' ilan da mogla'at dun. Bu bila
doponan nilan og gotowanan nog di'
mokokodag, kuli'an ilan.”

Miktolabang si Isus sog glangit
Luk 24:50-53, Piginang 1:9-11

19 Dadi, mitubus tibua tolu'oy di-
anilan nog Kounutan nog si Isus,
piiknat ion sog glangit. Bu ditu'
ion miningkud sog dapit glintu nog
Mikpongon.
20 Tubus nitu', og sulanggu'anan
non koyon, minangoy ilan sog
ainain nog bonua mogustal sog go-
towanan nog Gomba'is nog Guk-
sugan pa'ali sog Mikpongon. Bu si
Isus og Kounutan, ion og dinumuma
dianilan. Bu bianan sog gininang
nilan nog kosobu'sobu', miimung og
pagon nog og guksugan nilan kitu'
pa'ali dia ni Isus motud.]

Og Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia ni Isukristu nog sinulat ni Luk

Og Piuna Talu' pa'ali sog Gomba'is nog Guksugan nog Sinulat ni Luk

Og libru koni nog sinulat ni Luk, og mikposun pa'ali dia ni Isus nog ion og pinasad kitu' nog Polonabang nog bansa Israel, bu ion dosop og Polonabang sog glam nog gotowanan. Sa'an ini iningolanan nog Gomba'is nog Guksugan. Sinulat dosop ni Luk nog si Isus, bianan dia sog Bolakat nog Mikpongon, dinondag ion mogustal nog Gomba'is nog Guksugan dia sog ain miskinan. Bu motongow sog guksugan koni, og pona'ub nog Mikpongon sog glam nog ginis nog kulang kobus nog gotowanan. Motongow dosop sog guksugan koni, nog kololiag, labi na sog tolipunan pa'ali sog kodatong ni Isus dini, bu dia dosop sog doksu'an, dangan miktolabang na si Isus ditu' sog glangit.

Og piguksugan sog kopituluanan 1-2 bu sog kopituluanan 9-19, di' motongow dia sog guksugan nog sinulat ni Matiu, ni Mark, otawaka ni Jan. Mama' nog guksugan kitu' pa'ali sog sanglit nog moloikatanan bu og kangoy tumontong nog polongipat nog bilibilianan dia ni Isus nog bogu pa ion bota'oy. Bu og kobon pa nog bata' pa si Isus dun, ditu' ion sog dialom Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon, bu og ponongi'an pa'ali sog kolongas nog gotow Samaria, bu og gotow nog minawa' dia sog mokogulang non. Sog sinulat ni Luk koni, motongow bog andun kobololaga' og kopogyakin, bu pa'ali sog Bolakat nog Mikpongon. Motongow dosop og ponginangon nog kolibunanan dia sog ginang ni Isus, bu og kopogampun nog Mikpongon dia sog dusaanan.

1. Og bokna nog guksugan ni Luk, 1:1-4.
2. Og kobata' bu masa nog bata'bata' pa si Jan nog Polomunyag bu si Isus, 1:5–2:52.
3. Og piginang ni Jan nog Polomunyag, 3:1-20.
4. Og kobunyag bu kopongyuba' dia ni Isus, 3:21–4:13.
5. Og piginang ni Isus dia sog kodokolan nog gotowanan ditu' sog Galili, 4:14–9:50.
6. Og piginang ni Isus sog kopanow non kitu' tidu sog Galili mangoy ditu' sog Jerusalem, 9:51–19:27.
7. Og gimpusan nog simana non sog Jerusalem bu sog glumibut nog gimbolayan koyon dion, 19:28–23:56.
8. Og kopokpotubu' dianon tidu sog patoy, og kopokpotongow non sog gotowanan, bu og kopoktolabang non sog glangit, 24:1-53.

1 Og sulat koni tidu dia ni Luk
posungu' dia ni Teopilus.*
Modakol og gotow nog migapas
sumulat nog guksugan pa'ali sog
piginang ni Isukristu kobon nog dini
pa ion nita.
2 Og sinulat nilan kitu' ion non
og piguksugan nog gotowanan kitu'
dianami nog mikotaksi' nog ginang
non tidu pa sog tolipunan. Bu ilan
dosop og mikpulonag nog Gomba'is
kitu' nog Guksugan pa'ali sog ginang
nog Mikpongon dia sog gotowanan.
3 Dadi, akon, pigonadan ku dosop
mahatul og glam non kitu' tidu pa
sog tolipunan non. Mipikil u dosop
nog pokpolaspolason ku sumulat og
guksugan pa'ali dianon bu poiton ku
dianika, Pogodaban Teopilus,

* **1:1 1:1** Og Teopilus koni og Ginirik. Og ma'ana non, og gotow kitu' nog molalam sog Mikpongon.

4 bagun mu da kosunan nog motud doda' og pianad kitu' dianika
nog sakup ni Isus.

Pidonsama' tumalu' nog moloikat nog Mikpongon og kobata' dia ni Jan nog Polomunyag

5 Kobon pa nog si Herod og
migdatu' sog probinsia nog Judia,
ngon sala kotow bolian nog bansa
Hudyu og ngalan non si Sakaraya.
Ion og sakup nog sala kampung
nog bolianan kitu' nog dia sog
pangkat ni Apu' Abidya. Bu og
ngalan nog duoy non si Elisabet. Ion
si'oy miktidu dosop dia sog pangkat
ni Apu' Aron.†
6 Og pogduoy koyon midulus og
kotubu' nilan dia sog motaan nog
Mikpongon bu onda' ilan kosimoy
dia sog glam nog dondagan bu glam
nog po'atan nog Mikpongon.
7 Tibua, da'idun og bata' nilan po'
si Elisabet, asta mogulang na, ondi'
mogbata'.
8 Dadi, dangan minatong na og
tang nog sakup nog kampung ni
Apu' Abidya og mogokbit sog Baloy
nog Poktomuyan dia sog Mikpon-
gon, si Sakaraya og bolian dun.
9 Po' og botad nog bolianan,
moglogindanan ilan bog sima tumu-
tung nog komangyan dia sog poktu-
tungan nilan kitu' sog dugu kitu' nog
mosigda. Bu si Sakaraya og mipili'
nilan.
10 Sonuk ni Sakaraya moktutung
nog komangyan, glam nog go-
towanan dion, sosuku og miktamuy,
migyakin ilan sog glowasan.
11 Sonuk ni Sakaraya tumutung,
gomonsunoy pa, og moloikat nog
Mikpongon mikpotongow dianon
nog dia pogindog sog dapit glintu
nog poktutungan nog komangyan
koyon.
12 Dadi, kitokowan ion bu kion-
dokan dun dangan mitongow non.
13 Tibua, miktalu' og moloikat
koyon nog, “Na' a kondokan
Sakaraya po' og gyakin mu midon-
gog nog Mikpongon. Og duoy mu
nog si Elisabet mogbata' nog glaki
bu sumboy ingolanan mu ion nog
Jan.
14 Bu bila bota'on og bata' koyon,
landu' gloliag mu dun bu modakol
dosop og gotowanan og mogda'da'
dun.
15 Og bata' niu koyon mimung mo-
tas dia sog motaan nog Mikpongon.
Bu sumboy di' ion minum nog so-
suku mokobisa. Bu tidu sog kobata'
dianon, dia non na og Bolakat nog
Mikpongon.
16 Bu bianan dianon modakol og
pangkat ni Apu' Israel og motiguli'
dia sog Mikpongon nog Kounutan
nilan.
17 Bu ion moguna dia sog
Kounutan. Mongon dianon og
bolakat bu og baya' mama' nog
bolakat kitu' bu og baya' nog dia
ni Iladya, og polomolatas kitu' nog
talu' nog Mikpongon kobon nitu'.
Bu sabap sog pomali nog bata'
mu koyon, og mokogulanganan
bu og gombata'anan nilan nog
da' pomoksulut, motiguli' ilan
dun. Bu og gotowanan kitu' nog
onda' pokokunut sog glegan nog
Mikpongon, mokpuli' na dia sog
Mikpongon bu mokopikil ilan na
moginang nog kodulusan. Bianan
dianon, og gotowanan mosimpan
sog kodatong nog Kounutan nilan.”

18 Tubus nion, miktalu' si
Sakaraya dia sog moloikat koyon
nog, “Olo ma kisunoy u dun nog og
talu' nika koyon motuman doda'?
Po' mogulang ami na!”

19 Dadi, tinumabal og moloikat
koyon nog, “Akon si Gabriel nog
miktidu ditu' sog sungu'an nog
Mikpongon. Ion og dinumondag
dianakon mangoy dini nika man-
goy mogabit nog molongas nog guk-
sugan koni.

† **1:5 1:5** Si Aron koni, og piktolipunan nog glam nog bolianan nog bansa Hudyu.

20 Tibua, sabap nog ondi' a ma tumud nog tinalu' u koni nog saka motud bosia, moktimaluy a bod. Moktolipun numun kitu' di' a mokopoktalu' asta sog gondow nog motuman na og piktalu' u koni dianika."
21 Og gotowanan sop kitu' nog migbagad dia ni Sakaraya dia sog glowasan nog Baloy nog Poktomuyan koyon, kisobu'an ilan bog olo og kiobon non sog dialom.
22 Dangan linumiu si Sakaraya, ondi' na ion mokopoktalu'. Dadi, misabut nilan nog ongon pitongow nog Mikpongon dianon sonuk nog ditu' ion sog dialom. Dadi, sabap nog di' ma ion mokopoktalu', mikpopononggi' tibua ion dia sog gotowanan koyon dion.
23 Dangan midoksu' na og polosuku'an ni Sakaraya dia sog Baloy nog Poktomuyan koyon, minuli' ion ditu' sog bonua nilan.
24 Tubus nitu', si Elisabet migbogat doda', bu lima bulan nog da' ion pogliuliu sog baloy.
25 Bu miktalu' ion nog, "Kilolatan u doda' tokodoy nog Pogbaya' po' bianan sog gininang non koni dianakon, miawa' og sipogan ku dun dia sog gotowanan."

Pidonsama' tumalu' nog moloikat nog Mikpongonpa'ali sog kobata' dia ni Isus
Matiu 1:18-21

26 Dangan midopot na gonom bulan og tian ni Elisabet, og moloikat kitu' nog si Gabriel dinondag nosop nog Mikpongon mangoy ditu' sog Nasaret nog sakup nog probinsia nog Galili,
27 mangoy moguksug dia sog sala kotow dolaga nog da' sibon kotuyok, og ngalan non si Maria. Si Maria koni, pigbayal ilan na ni Jusep og pangkat ni Apu' Dabid.
28 Bu og moloikat koyon mikpolani dianon mangka poktalu' nog, "Og kotikna' nog pikilan mongon dianika, po' pipia a nog Mikpongon bu Ion dion nika."
29 Dadi, kiondokan dun si Maria dangan midongog non og piktalu' nog moloikat koyon, bu pikpikilpikil non bog olo og ma'ana nog kogolun kitu' dianon.
30 Bu miktalu' nosop og moloikat koyon dianon nog, "Na' a kondokan Maria, po' kisu'atan dianika og Mikpongon.
31 Po' di' mobon mogbogat a. Bu bila mogbata' a na, og bata' mu og glaki bu ingolanoy mu ion nog Isus.
32 Bu ion mimung nog motas bu og pogingalan dianon nog Bata' nog Mikpongon. Og Mikpongon di' kolobian. Bu ion og Pogbaya'. Tugdakon non dianon og kopogdatu' nog pangkat non kitu' nog si Dabid.
33 Bu ion og mogdatu' dia sog pikpongkatan ni Jakub. Og kopogdatu' non da'idun kopus non."

34 Dadi, miktalu' si Maria dia sog moloikat koyon nog, "Olo mogandun kopogbogat u nog da' u pa tanan sibon kotuyok?"

35 Tinumabal og moloikat koyon nog, "Og Bolakat nog Mikpongon tumona' dianika. Bu kotindungan ka nog baya' nog Mikpongon nog di' kolobian. Dadi, og bata' mu koyon da' dusa non bu og pogingalan dianon og Bata' nog Mikpongon.
36 Midongog mu ta' og goguapu' mu kitu' nog si Elisabet, talu' nog gotowanan dun, ondi' na dow ion mogbata'? Tibua, tontong mu, minsan si'oy mogulang na, numun koni gonom bulan na og tian non.
37 Po' da'idun og mologon dia sog Mikpongon."

38 Tinumabal si Maria nog, "Akon koni, sagya u da og sosoligan nog Mikpongon. Dadi, molongas u da bila motuman dianakon og poktolu'on mu koyon." Tubus nitu', ginonatan ion nog moloikat koyon.

Minumbaloy si Maria ditu' ni Elisabet

39 Dadi, migulikos si Maria
mangka pogdali' ditu' sog kobuki-
dan nog probinsia nog Judia, sog
bonua ni lo' Sakaraya.
40 Dangan minatong ion ditu' sog
baloy ni lo' Sakaraya, sinumolod ion
bu ginolun non si Elisabet.
41 Dangan midongog ni Elisabet og
talu' ni Maria, migdodial mogdayun
og bata' dia sog dialom tian non. Bu
og Bolakat nog Mikpongon minulu'
mogdayun dia ni Elisabet
42 bu mangka ion poktalu' nog
mosikad nog, "Sog glam nog koli-
bunanan, ika og pipia nog Mikpon-
gon. Bu popiaon dosop og bata'
koyon dia sog dialom tian mu.
43 Onda' u tokodoy bibola'oy nog
og gina' nog Kounutan ku mokopon-
umbaloy dini nakon.
44 Sa'an kisunan ku nog ika og
gina' non, po' dangan mibatik u ika,
og bata' koni sog dialom tian ku,
migdayun mogdodial dun.
45 Pipia a nog Mikpongon po'
sabap sog tud mu nog glam nog pik-
talu' nog Mikpongon dianika, motu-
man nododa'."

Og bobat ni Maria

46 Dadi, tinumabal si Maria,
"Landu' og sanglit u sog Pogbaya'
47 bu landu' og da'da'an ku po' ion
og Polonabang u.
48 Po' da' non akon su'usa kolin-
gowoy minsan si'oy sagya u da om-
baba' nog sosoligan non. Dadi, mok-
tolipun sog numun koni, og glam
nog gotowanan moktalu' nog akon
pipia u nog Mikpongon
49 po' ion og di' kontuan, mosolag og
tabang nog miinang non dianakon.
Mosigda og ngalan non.
50 Tidu sog tigana' nog pangkat mo-
mangkat pitongow nog Mikpongon
og glolat non dia sog glam nog go-
towanan nog ain mogadab dianon.
51 Bianan sog Bolakat non, pikpola'
non og mokpotaspotas kitu' sog di-
alom pikilan non,
52 mangka non poboba'oy og
mokokosog nog kodotu'an, bu pota-
soy og mikpobaba' nog bolotabat
non.
53 Piokan non og kigutoman nog so-
suku mokoba'is, tibua, binugow non
og pongdoyahan kitu', nog da'idun
og binogoy non dun.
54 Ita og sosoligan non nog bansa
Israel, tinobangan non ita. Bu da'
non kolingowoy og glolat non
55 dia ni Apu' Abraham bu glam nog
pangkatanan non. Po' tinuman non
og pasad non dia sog mokogulan-
ganan ta kitu' kobon nitu' asta sog
pangkatanan nilan kitu' asta nog da'
kopus non."
56 Tubus nion, minguli'an si Maria
ditu' ni Elisabet goktob nog tolu
bulan mangka ion uli'.

Og kobata' dia ni Jan nog Polomunyag

57 Dadi, dangan minatong og tang
nog pogbota'an ni Elisabet, migbata'
ion nog glaki.
58 Bu glam nog sumbaloyanan non
bu og pigoloanan non, mikpogda'da'
ilan dosop dangan midongog ni-
lan nog kololatan tokodoy ion nog
Mikpongon.
59 Dangan og bata' koyon midopot
walu ondow tidu bota'on, inangoy
nilan tukoy ion.‡ Bu songoyon nilan
bosia og ngalan nog bata' koyon dia
sog ngalan nog gama' non nog si
Sakaraya.
60 Tibua, si Elisabet miktalu' nog,
"Di' mogusoy! Po' sumboy og ngalan
non si Jan."
61 Dadi, mikpoktalu' sala dua' nog,
"O'o ma, tibua, sog glam nog pigilu-
gananan nika da'idun pa ma' nion
og ngalan non."
62 Mangka ilan pononggi' dia ni
Sakaraya bog sima og kolegan non
og ngalan nog bata' non koyon.
63 Dadi, minonggi' si Sakaraya
nog bogayan ion nog ponulatan non
mangka ion sulat nog, "Og ngalan

‡ **1:59 1:59** Po' ma' nitu' og botad nog bansa Hudyu nog og bata' nilan nog glaki, walu ondow tidu bota'on sumboy nododa' tukon.

non si Jan.” Dangan mitongow nog
gotowanan og sinulat non koyon,
kisobu'an ilan dun.
64 Tubus non tibua sulatoy og
ngalan koyon, miglandan ion
mokopoktalu' puli'. Bu miksanglit
ion mangka pokposolamat sog
Mikpongon.
65 Og sumbaloyanan nilan,
kisobu'an ilan dun dunut gondok
nilan. Bu og dongogan koyon mip-
ulonag mogdayun sog kobukidan
nog probinsia nog Judia sabap sog
guksugan nog gotowanan koyon.
66 Dadi, ain mikodongog dun,
mikpikilpikil ilan bog olo gidoy og
bata' koyon bila sumolag na po'
motampal tokodoy nog dianon og
Bolakat nog Mikpongon.

Og bobat ni Sakaraya

67 Tubus nitu', si Sakaraya og
gama' nog bata' koyon tinosopan
nog Bolakat nog Mikpongon mangka
pomitua nog talu' nog Mikpongon
nog,
68 “Sanglit sog Mikpongon, og pik-
tamuy nog bansa Israel po'
inangoy non tobangoy og pig-
otowan non.
69 Bu pitua' non dianita og bolokatan
nog Polonabang nog ion tidu dia
sog pangkat nog sosoligan kitu' nog
Mikpongon nog si Apu' Dabid.
70 Kobon nitu' pa bianan sog polo-
molatasanan non kitu' nog midulus,
71 pinasad non na nog tobangan non
nododa' ita tidu sog bantaanan ta
bu tidu sog baya' nog ain mokangit
dianita.
72 Bu miktalu' ion nog potongowon
non og glolat non dia sog mokogu-
langanan ta kitu' bu ondi' non
nododa' poksolingawan og pasad
non dianilan.
73 Og pasad kitu', ion non og pinasad
non kitu' dia ni Apu' Abraham nog
tobangan non ita tidu sog baya' nog
bantaanan ta
74 bagun ita da mokokunut dianon
bu ondi' ita mondok dia sog ban-
taanan ta,
75 bu bagun dosop modulus og ko-
tubu' ta bu molonu' og pikilan ta dia
sog motaan non solian totubu' ita pa.
76 Bu ika sop bata' u, sog gunanunan
koyon, ingolanan ka nog polo-
molatas nog Mikpongon nog
ion ondi' kolobian. Moguna a
dia sog kounutan ta moksim-
pan nog bianan non.
77 Po' posunon mu dia sog pigo-
towan nog Mikpongon pa'ali sog
tabang non dianilan bianan sog ko-
pongampun nog dusaanan nilan
78 sabap sog landu' tokodoy og glo-
latan non dianilan. Og bayu' nog
kotabang non dianita omponongi'
sog gondow nog mimola'as dia sog
silangan nog posungu' na sumilow
dianita.
79 Po' ampun matong ion dini nita,
ain dia sog kodoloman otawaka
sog kopotayan, kosilowan ilan na
nog dolag non bagun ilan da ko-
ponulu'an dia sog kotikna' nog ko-
poglokotubu'.”
80 Bu og bata' koyon sinumolag
bu mipagon og pikilan non dia sog
Mikpongon. Bu ditu' ion migonong
sog bonua nog mologon pogononngan
asta minatong og gondow nog man-
goy ion mokpulonag nog pomali sog
gotow Israelanan.

2

Og kobata' dia ni Isus
Matiu 1:18-25

1 Sog tang koyon, si Datu' Agustu
og migdatu' dia sog glam nog
bonuaanan nog mikaum nog bansa
Roma. Dinondag non ain og mis-
akup dia sog pigdotu'an non nog
sumboy mangoy ilan mokpolista.
2 Og ginang koni nog monglista
nog ngalan nog gotowanan ugat
pa ini kinang dia sog bonua nog
Siria masa nog kopoglogubernador
ni Kirinius.
3 Dadi, kokonia dianilan sumboy
mangoy ilan mokpolista dia sog dili
bonua nog ganakapu'anan nilan.
4 Dadi, si Jusep tidu sog koliwagan
bonua nog Nasaret nog misakup

sog probinsia nog Galili tinumukad
dosop ditu' sog koliwagan bonua ni
Datu' Dabid sog Betlehem nog dia
misakup sog probinsia nog Judia po'
ion og pangkat ni Dabid.
5 Bu si Maria, og posungu' non
kitu' pogduoyon, migunut dosop di-
anon mangoy mokpolista. Sog tang
koyon mosolag na og tian ni Maria.
6 Kobon nilan ditu' sog Betlehem,
kiso'utan nog migbata' si Maria.
7 Og bata' non koyon og glaki.
Tigana' non pa ion mogbata'. Pili-
mumu'an non mangka non bolilidoy
sog bogan po' mitipot na og dugua-
nan dion botukoy nog gotowanan.

Og polongipat nog bilibilianan bu moloikatanan

8 Bu ngon og polongipatanan
nog bilibilianan sog bukidbukid
nog koliwagan bonua koyon nog
migonduk ilan mogipat nog bilibil-
ianan nilan.
9 Sintak nilan mogonduk, mikpo-
tongow dianilan og moloikat nog
Mikpongon bu og dolag tidu sog
Mikpongon sinumilow dianilan.
Dadi, kiondokan ilan tokodoy dun.
10 Tibua, miktalu' og moloikat
koyon dianilan nog, “Na' amu mon-
dok po' ngon og molongas nog guk-
sugan nog tolu'on ku dianiu nog
mimung landu' da'da'an nog glam
nog gotowanan sog dunya.
11 Po' gondow koni, og Polona-
bang niu, nog ion og Kristu,* og
Kounutan, binata' na ditu' sog koli-
wagan bonua ni Dabid.
12 Og gindanan niu nog ion non
doda' og bata' koyon nog pogolon-
gon ku, motongow niu ion pinutus
nog glimumu' bu binolilid dia sog
bogan.”
13 Gomonsunoy pa mikponua' og
landu' kodakol nog moloikatanan
tidu sog glangit minangoy mampu'
dia sog solabuk moloikat koyon
mangka ilan poksanglit sog Mikpon-
gon.
14 Long nilan dun, “Sanglit sog
Mikpongon ditu' sog glangit, bu
mongon og gomigus dia sog go-
towanan kitu' dini sog dunya, ain
kisu'atan og Mikpongon dun.”
15 Dangan ginonatan ilan nog
moloikatanan koyon bu minuli' ilan
na ditu' sog glangit, miksitalu' og
polongipatanan koyon nog bilibil-
ianan nog, “Alung, mangoy ita sog
Betlehem! Ongoyon ta tontongoy
bog olo miinang koyon ditu', nog
pinosun nog Mikpongon dianita.”
16 Dadi, mikpogdali'dali' ilan man-
goy ditu' sog Betlehem. Minatong
ilan ditu', mitongow nilan dion si
Maria bu si Jusep, bu mitongow
nilan dosop og popula nog binolilid
dia sog bogan.
17 Dangan mitongow nilan, piguk-
sugan nilan dion og pa'ali dia
sog bata' koyon nog piosun nog
moloikat dianilan.
18 Bu glam nog mikodongog nog
bitan nilan koyon, kisobu'an ilan
dun.
19 Tibua, piktitukan ni Maria og
glam nog midongog non koyon bu
tinagu' non sog dialom pikilan non.
20 Tubus nion, minuli' og po-
longipatanan nog bilibilianan koyon
dunut mikpogda'da' ilan kobon
nilan moksanglit sog Mikpongon
sabap sog glam nog midongog bu
mitongow nilan po' motud doda' og
glam nog tinalu' nog moloikat kitu'
dianilan.

Iningolanan nilan og bata' koyon nog Isus

21 Dangan midopot na og gondow
nog sumboy ion tukon, og kowalu
ondow non tidu ion bota'on, tinuk
nilan ion mangka nilan ingolanoy
nog Isus. Ion non ion og ngalan
nog binogoy nog moloikat kitu' nog
kobon nog da' pa si Maria pogbogat
dun.

Inuakil nilan si Isus sog Mikpongondia sog Baloy nog Poktomuyan

* **2:11 2:11** Og Kristu koni og Ginirik. Og ma'ana non og Pipangoy nog Mikpongon Mogdatu' dini sog dunya.

22 Dangan mitoktub na og ginondowan nog inangon og po'atan kitu' nog sinulat ni Muses kobon nitu' nog ngalan non og poglonu' tidu mogbata', minangoy si Maria bu si Jusep ditu' sog Jerusalem, sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon po' momalas ilan ditu'. Bu pinitang nilan og bata' nilan koyon po' uokilon nilan ion dia sog Mikpongon.
23 Po' tinalu' dosop dia sog po'atan nog sinulat ni Muses nog og glam nog tigana' nog bata' bila glaki, sumboy nododa' uokilon sog Mikpongon.†
24 Dadi, inunut nilan og pogbotadon kitu' nog binogoy nog Mikpongon dia ni Muses nog sumboy momalas ilan nog dua' buk kolopati doko' bu dolukan otawaka dua' buk kolopati nog mokolobud pa.‡

25 Tubus nion, ngon sala kotow ngalan non si Simiun nog dion sog Jerusalem. Midulus ion bu polotamuy sog Mikpongon, bu dia non dosop og Bolakat nog Mikpongon. Migbagad ion nog tabang nog Mikpongon dia sog bansa Israel.
26 Bu pisabut nog Bolakat nog Mikpongon dianon nog ondi' ion matag matoy taman da ondi' non motongow poguna og Kristu nog miktidu sog Mikpongon.
27 Dadi, pinulu'an ion nog Bolakat nog Mikpongon mangoy ditu' sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon. Da' kobon, minatong si Maria bu si Jusep dion sog Baloy nog Poktomuyan koyon bu pinitang nilan og bata' nilan koyon mangoy tumuman dianon nog po'atan kitu' nog sinulat ni Muses kobon nitu'.
28 Dangan mitongow ni Simiun og bata' koyon, pigdoyunan non sumipit mangka ion pokposolamat sog Mikpongon nog,

29 "Mikpongon, songlitan ku ika, po' ika og Pogbaya' sog glam non. Bu tinuman mu og pasad mu. Dadi, numun kitu' minsan si'oy matoy u na, omba'is na pikilan ku
30 po' mitongow u na og polonabang tidu dianika
31 nog sinimpan mu dia sog tinontongan nog glam nog gotow
32 nog miimung ion nog dolag sumilow dia sog gotowanan nog kona' Hudyu bagun nilan mosabut bog olo og glegan mu dianilan, bu bagun da kodongya'an og bansa Israel, og pigotowan mu."

33 Dangan miluksad og talu' ni Simiun koyon, kisobu'an si Jusep ilan ni Maria nog glam nog piktalu' nog mogulang koyon pa'ali sog bata' koyon.
34 Tubus nitu', pigyokinan ilan ni Simiun mangka ion poktalu' dia ni Maria nog, "Og bata' koni og pinili' nog Mikpongon. Sabap dianon, modakol gotow Israel og mogla'at. Bu modakol dosop og motabang. Bu mimung dosop ion nog gindanan tidu sog Mikpongon nog susion nilan ion.
35 Bianan dion mitampal og doksu'an nog dialom pikilan nog modakol nog gotowanan. Bu ika si'oy, og gina' non, miimung kosokitan pusung mu dun ma' nog kodokso'an nog kalis."

36 Bu ongon og mogulang glibun sog bonua koyon, og mokosun bu og ngalan non si Ana. Ion og bata' ni Panuel bu og pangkat ion ni Apu' Aser. Og mogulang koyon mikobian na mogduoy goktob nog pitu ton.
37 Tibua, asta sog numun koni, balulibun pa bu ngon na tanan walu pulu' bu pat og tinonan non. Bu kobon non dia ion sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon, moktamuy ion gobi gondow bianan sog mogyakin bu mokpuasa.
38 Linumpak non si lo' Jusep mangka pokposolamat sog Mikpongon bu mangka non ustaloy dia sog gotowanan pa'ali sog bata' koyon, sog ain og migdodama kitu' nog

† **2:23 2:23** Exodus 13:2 ‡ **2:24 2:24** Levitikus 12:8

tabang nog Mikpongon dia sog
Jerusalem.
39 Dangan midoksu' ni lo' Jusep
inangoy og polosuku'an nilan koyon
nog botad tidu sog Mikpongon, min-
uli' ilan na ditu' sog koliwagan
bonua nog Nasaret nog dia sog
sakup nog Galili.
40 Bu og bata' koyon sinumolag bu
modasig. Bu ompantas og pomikilan
non, bu og popia nog Mikpongon
dianon kobon non.

*Si Isus dia sog Baloy nog Pokto-
muyan*

41 Giap nog ton, og mokogu-
lang ni Isus, mangoy ilan sog
Jerusalem sumakup nog kologya'an
nog Hudyuanan nog iningolanan og
Liniusan.
42 Dangan midopot na sopulu' bu
dua' og tinonan non, minangoy ilan
nosop sumakup sog kologya'an po'
ma' nitu' og kiloyaman nilan.
43 Dangan midoksu' na og kol-
ogya'an koyon, og glam nog go-
towanan mikponguli' na sog konia
konia bonuaanan nilan. Bigya' non,
si Isus onda' dion sog gluyud koyon
po' mibagak ditu' sog Jerusalem.
Tibua, da' ion kosunoy nog mokogu-
lang non
44 po' balu' nilan dun, og bata'
nilan koyon dion da sog gluyud
nilan koyon. Dadi, mipanow
ilan sumondow koyon mangka ni-
lan pa tolipunoy monontong dia
sog pigoloan nilan bu sog pakasi-
bata'anan nilan.
45 Tibua, da' nilan kotongow dion.
Dadi, pinuli' nilan monontong ditu'
sog Jerusalem.
46 Sog kotolu ondow non, sokali'
nilan mitongow si Isus ditu' sog di-
alom nog Baloy nog Poktomuyan dia
nog Mikpongon mikpogadapadap
ilan nog polopanadanan nog botad
nog bansa Hudyu. Og piginang
ni Isus monginongog nog glam nog
bitan nog gotowanan koyon bu mok-
sak dosop dianilan.
47 Dadi, og glam nog mikodongog
nog talu' ni Isus koyon, kisobu'an
ilan po' bianan sog tabal non moton-
gow nilan ompantas og sabut non.
48 Bu og mokogulang non,
kisobu'an ilan dosop dianon dangan
mitongow nilan ion sog Baloy koyon
nog Poktomuyan. Dadi, sinabi ion
nog gina' non bu tolu'oy nog, “Nu',
iduma ma' nion ma og piginang
mu dianami? Saka misusa ami
monontong dianika?”
49 Dadi, tinumabal si Isus nog, “Da'
niu na bosia akon ponontongoy sog
ainain nog bonua, po' onda' niu
ta' kosunoy nog dini u nododa' sog
baloy nog Gama' u?”
50 Tibua, og mokogulang non
koyon, onda' nilan kosabut og
ma'ana nog piktalu' ni Isus koyon.
51 Tubus nion, si Isus migunut na
dia sog mokogulang non koyon muli'
ditu' sog Nasaret bu mikokunut ion
sog glam nog glegan nog mokogu-
lang non koyon. Tibua, og glam nini
tinagu' nog gina' non dia sog dialom
pikilan non.
52 Bu og bata' koyon tinumulin
bu pododungag og kotoan non, bu
pododungag kosu'atoy dianon og
Mikpongon bu og gotowanan.

3

*Si Jan nog Polomunyag mik-
tolipun momali*

*Matiu 3:1-12, Mark 1:2-8, Jan
1:19-28*

1 Sog kosopulu' bu lima ton nog ko-
pogdatu' ni Datu' Tiberias, si Puntus
Pilatu og gubernador dia sog Judia.
Si Herod, og miglokounutan dia sog
bonua nog Galili, bu og gilug non
kitu' nog si Pilip miglokounutan dia
sog bonua nog Iturea bu Trankoni-
tis, bu og miglokounutan dia sog
bonua nog Abilen si Lisinas.
2 Og tang koni si Anas bu si Kay-
pas og kounutan nog bolianan nog
bansa Hudyu. Bu si Jan,
og bata' kitu' ni Sakaraya, ditu'
migonong sog bonua kitu' nog mol-
ogon pogonongan. Bu ongon og
tinalu' nog Mikpongon dianon.

3 Dadi, minangoy ion momali
dia sog glam nog bonuaanan nog
mingigbid sog glawas nog tubig nog
Jurdan. Og pomali non koyon pa'ali
dia sog kopoglila' nog dusa mangka
pokpobunyag bagun ilan kompunan
nog Mikpongon.
4 Ion non ini og kotumanan nog
talu' nog Mikpongon nog sinulat nog
polomolatas non nog si Isaya kobon
nitu' nog,
"Ngon og moktawag sog bonua
kitu' nog mologon pogonon-
gan nog, 'Simpan niu og
bianan nog Pogbaya' nog po-
sungu' matong bu pologdong
niu og dalan non.*
5 Glam nog kobuludbuludan bu
globaklobakanan sumboy potagon,
glam nog moliku' nog dalan sumboy
pologdongon, bu ain og mikpogla'at
sumboy pogusayan.
6 Bianan dion, motongow nog glam
nog gotow og tabang nog Mikpon-
gon.' "†
7 Dadi, modakol nog gotowanan og
mikpogangoy ditu' non po' mangoy
ilan mokpobunyag dianon. Tibua,
ma' long ni Jan dia sog duma
gotowanan koyon dion, "Amu, og
tupu'anan amu nog mamak kitu'
nog molala! Sima og miktalu' dun
dianiu nog mokopolaguy amu sog
posungu' koyon matong nog poli-
hala' nog Mikpongon?
8 Sumboy potongowon niu nog
miktantu amu tumolikud dia sog
dusa niu bianan sog glangkalangka
niu. Bu na' amu sumalig nog dangan
pa pangkat amu ni Abraham nog
motabang amu na. Po' tolu'on ku
dianiu, bila tiboba'on nog Mikpon-
gon, minsan og batuanan koni mok-
timaluy nog pangkat ni Abraham.
9 Og bayu' nog kopongukum nog
Mikpongon omponongi' dia sog
kapa nog pitom na dia sog pun nog
kayu nog posungu' na ponoga'on.
Bu ain og kayu kitu' nog ondi' mog-
bunga nog molongas, ponoga'on
mangka tikpu'oy sog gapuy."
10 "Dadi, olo ma buan og ginan-
gon nami dun?" Ma' long nog
gotowanan koyon dun.
11 Tinabal non ilan nog, "Bila on-
gon dianiu og togo logdoy dua' buk,
bogoy niu og solabuk koyon dia sog
ain da'idun glogdoy non. Bu bila
ongon ponganon niu, otuloy niu og
da'idun kitu' og ponganon non."
12 Ongon dosop og polonga-
batanan nog buis minangoy
mokpobunyag dion. Miksak ilan
dia ni Jan nog, "Polopanad, ami
sop buan, olo ma sumboy inangon
nami?"
13 Tinabal non ilan, "Bila
mongabat amu nog buis, na' niu
posowadan."
14 Bu ongon og sundaluanan dion
nog miksak ilan dosop dianon nog,
"Ami sop buan, olo sop sumboy
inangon nami?"
Tinabal ilan sop ni Jan nog,
"Na' niu na pongondokon otawaka
pongimungan og gotow bagun amu
mokosin dun. Suga'id non, tolima'
niu ain tindanan kitu' dianiu."
15 Dangan ion ma' nion, og go-
towanan koyon nog migdodama nog
pasad nog Mikpongon kitu', mikpik-
ilpikil ilan bog kona' ta' gidoy ni Jan
og Kristu?
16 Tibua, dangan kisunan ni Jan
nog ma' nion og pomikilan nog go-
towanan koyon, miktalu' ion diani-
lan nog, "Akon, bunyagan ku amu
bianan sog tubig. Tibua, ongon sala
kotow posungu' matong nog motas
pa tokodoy dianakon nog minsan
og gikot nog pongyapak non, di' u
tanan patut mubad dun. Ion og mo-
munyag dianiu bianan sog Bolakat
nog Mikpongon bu og gapuy.
17 Po' og bayu' nog kopongukum
non pinonggi' dia sog gotow nog
minangoy mokpalid nog paloy non.
Ain og glinggas polenan non bu
togu'oy sog komalig. Tibua, ain og

* **3:4 3:4** Somo' ita da, simpanon nilan pikilan nilan tumabuk dianon. † **3:6 3:6** Isaya 40:3-5

pis, doksulan non nog gapuy nog
ondi' ompalong somul non."
18 Bu modakol pa pomali ni Jan
dia sog gotowanan bu gustalan non
dianilan pa'ali sog Gomba'is nog
Guksugan.
19 Bu pigbina'an ni Jan si Herod,
og kounutan dia sog bonua koyon
sabap sog pigduoyduoy non og
pimikitan non nog si Herodias, bu
sabap dosop sog modakol pa lumual
og kohinangan ni Herod nog mola-
ton.
20 Dadi, og dungag nog kohinan-
gan ni Herod koyon nog molaton,
kinolobusu non si Jan.

Si Isus binunyagan ni Jan
Matiu 3:13-17, Mark 1:9-11

21 Kobon nog da' pa kolobusuoy
si Jan, bu kobon non pa momunyag
nog modakol nog gotow, si Isus si'oy
binunyagan non dosop. Dangan
midoksu' na si Isus bunyagoy, mi-
gyakin ion. Sonuk non mogyakin
mibuka' glangit
22 bu og Bolakat nog Mikpongon
nog ma' nog bantuk nog kolopati
tinumona' dianon. Bu ngon og talu'
nog tidu sog glangit nog ma' nini,
"Ika og bata' u, nog kololaman ku.
Kisu'atan u tokodoy dianika."

Og pikpongkatan ni Isus
Matiu 1:1-17

23 Si Isus miktolipun nog ginang
non momali dangan midopot na ion
tolu pulu' ton. Bu dia sog pomikilan
nog gotowanan koyon si Isus og
bata' ni Jusep. Si Jusep og bata' ni
Heli.
24 Si Heli og bata' ni Matat. Si
Matat og bata' ni Lebi. Si Lebi og
bata' ni Melki. Si Melki og bata' ni
Hanai. Si Hanai og bata' ni Jusep.
25 Og Jusep koni og bata' ni Mata-
tias. Si Matatias og bata' ni Amos. Si
Amos og bata' ni Nahum. Si Nahum
og bata' ni Esli. Si Esli og bata' ni
Nagai.
26 Si Nagai og bata' ni Maat. Si
Maat og bata' ni Matatias. Og Mata-
tias koni og bata' ni Semein. Si
Semein og bata' ni Josek. Si Josek
og bata' ni Joda.
27 Si Joda og bata' ni Joanan. Si
Joanan og bata' ni Resa. Si Resa og
bata' ni Serubabel. Si Serubabel og
bata' ni Seltiel. Si Seltiel og bata' ni
Neri.
28 Si Neri og bata' ni Melki. Og
Melki koni og bata' ni Adi. Si Adi og
bata' ni Kosam. Si Kosam og bata' ni
Elmadam. Si Elmadam og bata' ni
Er.
29 Si Er og bata' ni Josua. Si Josua
og bata' ni Eliesar. Si Eliesar og bata'
ni Jorim. Si Jorim og bata' ni Matat.
Og Matat koni og bata' ni Lebi.
30 Og Lebi koni og bata' ni Simiun.
Si Simiun og bata' ni Juda. Si Juda
og bata' ni Jusep. Og Jusep koni og
bata' ni Jonam. Si Jonam og bata' ni
Eliakim.
31 Si Eliakim og bata' ni Melia. Si
Melia og bata' ni Mina. Si Mina og
bata' ni Matata. Si Matata og bata'
ni Natan. Si Natan og bata' ni Dabid.
32 Si Dabid og bata' ni Jese. Si Jese
og bata' ni Obed. Si Obed og bata' ni
Boas. Si Boas og bata' ni Salmun. Si
Salmun og bata' ni Nason.
33 Si Nason og bata' ni Aminadab.
Si Aminadab og bata' ni Ram. Si
Ram og bata' ni Hesron. Si Hesron
og bata' ni Peres. Si Peres og bata'
ni Juda.
34 Og Juda koni og bata' ni Jakub.
Si Jakub og bata' ni Isak. Si Isak og
bata' ni Abraham. Si Abraham og
bata' ni Tera. Si Tera og bata' ni
Nahor.
35 Si Nahor og bata' ni Serug. Si
Serug og bata' ni Reu. Si Reu og bata'
ni Peleg. Si Peleg og bata' ni Eber. Si
Eber og bata' ni Sela.
36 Si Sela og bata' ni Kainan. Si
Kainan og bata' ni Arpaksad. Si
Arpaksad og bata' ni Sem. Si Sem
og bata' ni Nowa. Si Nowa og bata'
ni Lamek.
37 Si Lamek og bata' ni Metusela.
Si Metusela og bata' ni Inok. Si Inok
og bata' ni Jared. Si Jared og bata'
ni Mahalel. Si Mahalel og bata' ni

Kainan.
38 Og Kainan koni og bata' ni Inos.
Si Inos og bata' ni Set. Si Set og bata'
ni Adan. Bu si Adan, og gama' non
og Mikpongon.

4

Og kopongyuba' ni Kindagow dia ni Isus
Matiu 4:1-11, Mark 1:12-13

1 Dangan midoksu' bunyagoy si
Isus sog glawas nog tubig nog Jur-
dan, bu tinosopan ion nog Bolakat
nog Mikpongon, pinulu'an ion nog
Bolakat mangoy sog bonua kitu' nog
mologon pogonongan.
2 Sog solod nog pat pulu' gobi ion
ditu', pingyuba'an ion ni Kindagow.
Bu sog tang koyon da' ion poglokan-
lokan. Bu dangan mitimpus og pat
pulu' gobi, migutom ion.
3 Dadi, miktalu' si Kindagow dia
ni Isus. Long non dun, “Bila motud
nog Bata' a doda' nog Mikpongon,
dondag mu dow buan og batu koni
nog moktimaluy pan.”
4 Tinumabal si Isus nog, “Sinulat
dia sog Kitab nog kona' sagya og pan
og kotubu'an nog gotow.”*
5 Tubus nitu', inoit nosop ion ni
Kindagow ditu' sog ditas bu pig-
doli'an non mokpotongow dia ni
Isus og glam nog pigdotu'an dini sog
dunya
6 mangka non ion tolu'oy nog,
“Binogoy na dianakon og baya' mog-
datu' sog glam nion bu glam nog
pogongonon dion. Bu ombogoy u
dia sog ain og glegan ku kitu' nog
bogayan ku dun. Dadi, bogoyon
ku dianika og baya' bu glam nog
pogongonon dion
7 bila tomuyon mu akon. Og glam
nini mimung ika na dun.”
8 Tibua, tinabal ion ni Isus nog,
“Sinulat dia sog Kitab nog tamuy mu
og Mikpongon nog ion og Diwata
mu bu ion da tibua og pokokunutoy
mu.”†
9 Tubus nitu', inoit ion ni
Kindagow ditu' sog Jerusalem
mangka non ion popunoy dia sog
kolowaan nog dibabow nog Baloy
nog Poktomuyan dia sog Mikpongon
mangka ion poktalu' nog, “Bila
motud nog Bata' a doda' nog
Mikpongon, okpu a!
10 Po' sinulat dia sog Kitab nog,
‘Og Mikpongon, dondagon non og
moloikatanan non mogipat dianika
mahatul.
11 Bu toyakon nilan ika bagun
da minsan si'oy og botis mu ondi'
mosugat dia sog batu.’ ”‡
12 Tibua, tinumabal si Isus nog,
“Tinalu' dosop dia sog Kitab nog,
‘Sumboy di' mu sulayan og Mikpon-
gon nog ion og Diwata mu.’ ”§
13 Dangan mitaman si Kindagow
mongyuba' dia ni Isus nog saka
ondi' non ion dagon, ginonatan non
ion solianlian.

Miktolipun si Isus mogustal sog Galili
Matiu 4:12-17, Mark 1:14-15

14 Tubus nion, mikpuli' si Isus sog
Galili dunut og pagas nog Bolakat
nog Mikpongon. Bu og dongogan
non mipulonag dia sog gliwag nog
bonua koyon.
15 Bu mikpanad ion sog go-
towanan dia sog baloyanan nog
poglumpukan nog bansa Hudyu.
Bu pigdongya'an ion nog glam nog
gotowanan.

Minangoy si Isus ditu' sog Nasaret
Matiu 13:53-58, Mark 6:1-6

16 Tubus nitu', minangoy si Isus
ditu' sog Nasaret, og bonua koyon,
dion ion sinumolag. Og kiloyaman
non, giap matong og Gondow nog
Pogulali, mangoy ion sog baloy nog
poglumpukan nog bansa Hudyu.
Dadi, sog gondow koyon minangoy
ion ditu'. Tubus nitu', minindog ion
dia sog sungu'an nilan po' mogbasta
ion nog Kitab.

* **4:4 4:4** Deuteronomy 8:3 † **4:8 4:8** Deuteronomy 6:13 ‡ **4:11 4:11** Salmu 91:11-12 § **4:12 4:12** Deuteronomy 6:16

17 Dadi, tinulun dianon og sinulat
ni Isaya kitu' nog polomolatas nog
talu' nog Mikpongon kobon nitu',
mangka non bokladoy, bu miton-
gow non og talu' dion mangka non
bostaoy nog,
18 "Og Bolakat nog Mikpongon dini
nakon po' tinondu' non akon
mogustal nog Gomba'is nog
Guksugan dia sog ain miski-
nan. Pipangoy non akon
mokpulonag sog ain miulipon
nog bianan nilan mokoluas,
bu ain og di' mokotongow
mokotongow ilan na, bu man-
goy tumabang nog ain pibian
dianon og glogon.
19 Bu mangoy mokpulonag nog tang
nog kogawon nog Mikpongon dia
sog pigotowan non."*
20 Dangan midoksu' ni Isus
bostaoy og sinulat koyon, inuli'
non dia sog polongusiba' koyon
mangka ion ingkud sog sungu'an
nilan mogustal nog ma'ana nog
binasta non kitu'. Dadi, og glam nog
mata nog gotowanan koyon dion
mibunag dianon.
21 Mangka ion poktalu' nog, "Og
talu' koni sog Kitab mituman na
bianan sog kobasta u dun dianiu
gondow koni."
22 Dadi, kisu'atan og glam nog
gotowanan koyon dianon. Bu
kisobu'an ilan nog kolongas nog
gustalan non. Tibua, mikpoktalu'
ilan nog, "Kona' non ta' ion og bata'
ni Jusep kitu'?"
23 Ma' long ni Isus dianilan, "Sog
da'idun dua'dua' non, tolu'an niu
akon nog ma' nog ponolu'on kitu'
nog mokogulang nog, 'Ika polomu-
lung, bulung nika glawas mu.' Bu
long niu dosop dun, sumboy inan-
gon ku dosop dini sog dili bonua u
og gingyata' nog midongog niu nog
ininang u ditu' sog Kapernaum.
24 Tibua, tolu'on ku dianiu nog og
polomolatas nog talu' nog Mikpon-
gon ondi' tolima'on sog dili bonua
non.
25 Motud ion, po' tolu'on ku dianiu
nog masa pa ni Iladya, og polomo-
latas kitu' nog talu' nog Mikpongon,
minian nog da' pogdupi' sog solod
nog tolu ton bu gonom bulan. Dadi,
ginutom og gotowanan sog gliwag
nog bonua. Sog tang koyon modakol
og balulibunanan sog bonua ta nog
Israel nog pingunusan.
26 Tibua, si Iladya onda' dondagoy
nog Mikpongon mangoy tumabang
dianilan, suga'id non, ditu' ion
dinondag mangoy tumabang sog
balulibun kitu' nog len bansa nog
ditu' migonong sog Sarepat dia sog
sakup nog bonua nog Sidon.
27 Bu sog masa ni Elisiu, og polo-
molatas nog talu' nog Mikpongon,
modakol dosop og gotow sog bonua
ta nog Israel og tinubu'an nog gipul.
Tibua, minsan sala kotow si'oy dian-
ilan, da'idun og kiuli'an dun lual dia
ni Naaman nog gotow Siria nog saka
kona' tanan ion og Hudyu."
28 Dangan midongog nog go-
towanan koyon dion sog baloy
koyon nog poglumpukan og tinalu'
ni Isus koyon, linolingitan ilan dun.
29 Dadi, mikpogbuat ilan mangka
nilan gonggutoy si Isus posungu'
sog glowasan nog koliwagan bonua
koyon. Po' poksipian nilan bosia ion
lumabu' sog pampang po' og koliwa-
gan bonua koyon dia sog dibabow
nog bontud.
30 Tibua, mingoklok notibua
ion ompanow sog titonga' nog
kodokolan nog gotowanan koyon.

Binugow ni Isus og glatdiwata nog tinumosop sog gotow
Mark 1:21-28

31 Tubus nitu', dinumiksun si Isus
posungu' sog Kapernaum nog sakup
nog Galili. Bu sog Gondow koyon
nog Pogulali, mikpanad ion sog go-
towanan.
32 Glam nog gotowanan nog
mikodongog nog pikpanad non
koyon, kisobu'an ilan dun po' og
kopokpanad non, ion og togo baya'.

* **4:19 4:19** Isaya 16:1-2

33 Sog baloy koyon nog poglumpukan, ongon og gotow dion nog tinosopan nog glatdiwata. Dangan mitongow non si Isus, ginumapis nog mosikad. Long non dun,
34 “Hoy! Ika Isus, og gotow Nasaret, olo og dunon mu dianami? Ongoyon mu nota' ami lo'atoy? Kilolaan ku ika. Ika og Mosigda kitu' nog miktidu sog Mikpongon!”
35 Tibua, pimag ni Isus og glatdiwata koyon nog, “Lota' a moktalu'! Awa' a na dianon!” Bu mangka si'oy awa', binuksak non pa poguna dia sog sungu'an nilan og gotow koyon nog sinongonan non, tibua, da' da supisupi non.
36 Dadi, og glam nog gotowanan koyon dion, kisobu'an ilan dun bu miksinaksakoy ilan nog, “Olo gidoy og piktalu' non koni? Togo baya' bu togo dasig po' momugow ion nog glatdiwataanan bu momilang ma dianon!”
37 Bu og dongogan pa'ali dia ni Isus, mipulonag na sog glam nog bonua dia sog glumibut nilan koyon.

Modakol og di' mokokodag nog kiuli'an ni Isus
Matiu 8:14-17, Mark 1:29-34

38 Tubus nion, ginonatan ni Isus ilan sog baloy koyon nog poglumpukan mangka poglandan sog baloy ni Simun. Sog tang koyon og ponugangan ni Simun nog glibun, ompatok tokodoy og panas non. Dadi, mikitabang ilan dia ni Isus.
39 Dadi, pilonian ni Isus og di' koyon mokodag mangka non dondagoy mawa' og panas non koyon. Bu sododu'un kinumodag og mogulang koyon bu pogbuat mangka non ilan poktologadoy.
40 Dangan poksindop na og gondow, og glam nog gotowanan kitu' nog ngon og pakasibata'anan nilan nog miglologinis og mosakit non, pingoit nilan ditu' ni Isus. Dadi, pingdoponan ni Isus og monala kotow dianilan bu kiuli'an ilan.
41 Bu og glatdiwataanan kitu' nog pimugow ni Isus mikpoglosek bu mangka pongluas kobon nilan moktalu', “Ika og Bata' a doda' nog Mikpongon!”
Tibua, pimag non ilan bu da' non ilan tugdakoy moktalu' dun. Po' ilan koni, kisunan nilan nog si Isus ion og Kristu.

Minangoy si Isus mogyakin sog molili'
Mark 1:35-39

42 Dangan migdali'ondow bonua, minangoy si Isus mogyakin sog molili'. Dadi, pinontong ion nog gotowanan. Dangan mitongow nilan ion, pigondi'an nilan bosia ion gumonat.
43 Tibua, miktalu' si Isus dianilan nog, “Sa'an ini pipangoy u dini po' ustalon ku og Gomba'is nog Guksugan koni pa'ali sog pigdotu'an nog Mikpongon. Sa'an na' niu akon pogondi'an mogustal dun sog len bonuaan.”
44 Dadi, gininang ni Isus moguliugan sog bonua nog Hudyu mogustal dia sog baloyanan nog poglumpukan nog bansa Hudyu.

5

Og mikuna onggaton ni Isus nog sulanggu'anan non
Matiu 4:18-22, Mark 1:16-20

1 Ongon gondow non, solian ni Isus mogindogindog sog goksid nog danow nog Genesaret, modakol og gotowanan nog mikpogagow mokpolani dianon mangoy monginongog nog talu' nog Mikpongon.
2 Ngon dua' buk bolangoy nog mitongow non nog dia sog posa'an nabok nog danow koyon nog ginonatan nog gapu'anan non po' mingugas ilan nog pokot nilan.
3 Dadi, sinumakoy si Isus sog solabuk bolangoy koyon nog og gapu' non si Simun, mangka non dondagoy sumindo' dia ni Simun mangka ion ingkud dia sog bolangoy koyon momali dia sog gotowanan koyon dion.

4 Dangan midoksu' si Isus momali, dinondag non si Simun mokpodibaba' bu mangka nilan lobu'oy og pokot nilan.
5 Dadi, miktalu' si Simun nog, “Polopanad, sogobi gobi ami na ini momokot, tibua, onda' ami pokalap. Bigya' non, og dondagan mu ma, inangon ku.”
6 Dadi, linabu' ni lo' Simun og pokot nilan koyon. Bu dangan binalut nilan, landu' kodakol og taban non nog soda' nog boya'an moksipi tanan ombogyang og pokot nilan koyon.
7 Dadi, kinopayan nilan og dumaanan nilan sog solabuk bolangoy kitu' mangoy tumabang dianilan. Bu mikpolani ilan doma mangka nilan ponu'oy og dua' buk bolangoy koyon nog soda' nog boya'an agonagon ilan notanan molonod.
8 Dangan mitongow na ni Simun Piter og gininang ni Isus koyon, mininglu'ud ion dia sog sungu'an ni Isus mangka poktalu', “Kounutan, pokpolayu' a dianakon po' akon og gotow nog bolodusaon!”
9 Po' si Simun bu og dumaanan non dion sog bolangoy koyon, kisobu'an ilan tokodoy nog landu' kodakol og soda' nog mialap nilan.
10 Bu og dumaanan non si'oy nog si lo' Jems bu si Jan nog gombata' ni Sebedi, kisobu'an ilan dosop tokodoy dun.

Dadi, si Isus miktalu' dia ni Simun. Long non dun, “Na' a mondok po' moktolipun numun kitu' kona' na og soda' og pogolapon mu, suga'id non, og gotow na.”
11 Tubus nion mikpongdonggu' ilan mangka nilan pongdekoy og bolangoyanan nilan koyon, bu gonatoy og glam non mangka ilan pogunut dia ni Isus.

Kiuli'an ni Isus og gotow nog gipulon
Matiu 8:1-4, Mark 1:40-45

12 Solian ni Isus dia sog solabuk bonua, ongon og gotow dion nog milokop nog gipul og glawas non. Dangan mitongow non si Isus, mikpolani ion mangka ion inglu'ud bu pokilolat dianon kobon non moktalu' nog, “Polopanad, somo' moleg a da, ompokodag mu akon.”
13 Dadi, dinoponan ion ni Isus mangka poktalu' nog, “Moleg u da, le. Kuli'an ka na!” Bu sododu'un og gotow koyon kiuli'an doda'.
14 Bu mangka ni Isus ion dondagoy nog, “Na' mu ini posunoy og minsan sima. Suga'id non, angoy a ditu' sog bolian bu potongow mu dianon og glawas mu mangka a pomalas sog Mikpongon nog ma' nog dinondag ni Muses kitu' kobon nitu', bagun kotoksi'an nog gotowanan nog kiuli'an ka nododa'.”
15 Tibua, og dongogan koyon pa'ali dia ni Isus migdungag tanan ompulonag nog boya'an modakol og gotowanan mikpogangoy ditu' non mokinongog nog pomali non bu bagun kuli'an og mokosakitanan nilan.
16 Tibua, si Isus alu'alu' mangoy ion dia sog bonua kitu' nog molili'lili' mogyakin sog Mikpongon.

Og daday kiuli'an ni Isus
Matiu 9:1-8, Mark 2:1-12

17 Ongon gondow non, sonuk ni Isus mokpanad sog baloy, ongon og parasiuanan bu og polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu nog mikpongingkud dion. Ditu' ilan miktidu sog bonuaanan nog sakup nog Galili, bu Judia, bu og koliwagan bonua nog Jerusalem. Minangoy ilan monginongog dia ni Isus. Po' si Isus, dia non og pagas nog Bolakat nog Mikpongon mokokuli' nog glam nog gininisan nog mosakit.
18 Dadi, ongon og gotowanan minatong nog inoyungan nilan og daday sog pigbolilidan non. Bu mogapas ilan bosia sumolod sog baloy koyon, po' botangon nilan sog sungu'an ni Isus og daday koyon.
19 Tibua, da' ilan pokosolod kobal nog gotowanan koyon dion. Dadi,

mimonek ilan sog gatop mangka nilan lodutoy mangka nilan tontunoy og daday koyon dunut og pigbolilidan non koyon dia sog sungu'an ni Isus sog titonga' nog piglumpukan nog gotowanan koyon.
20 Dangan mitongow ni Isus og kopongandol nilan, tinolu'an non og di' koyon mokodag, “Aki, og dusaanan mu inompunan na.”

21 Dangan midongog nog parasiuanan bu polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu og tinalu' ni Isus koyon, migdialominawa ilan nog, “Sima gidoy og gotow koni nog moglaka'laka' monalu' dia sog Mikpongon? Po' onda'idun ma lual og mokampun nog dusa lual da og Mikpongon.”

22 Tibua, kisunan ni Isus og pomikilan nog gotowanan koyon. Dadi, miktalu' ion dianilan nog, “Iduma pogdialominowaan niu ma akon nog ma' nion?
23 Ain gidoy og molomu tolu'on, ‘Og dusaanan mu inompunan na,’ otawaka moktalu' nog, ‘Pogbuat a mangka a panow?’
24 Tibua, bagun niu kosunan, potongowon ku dianiu nog og Binata' sog Kilawan togo baya' mongampun nog dusa nog gotowanan dini sog glupa'an.” Mangka non tolu'oy og daday koyon nog, “Aki, tolu'on ku dianika, pogbuat a na, imud mu og pigbolilidan mu koyon bu pitang mu muli'.”
25 Dadi, sododu'un migbuat ion sog sungu'an nog glam nog gotowanan koyon dion, mangka non imudoy og pigbolilidan non koyon mangka uli' kobon non moksanglit sog Mikpongon.
26 Dadi, glam nilan koyon dion kisobu'an tokodoy dun bu miksanglit ilan dia sog Mikpongon dunut og gondok nilan kobon nilan moktalu' nog, “Kosobu'sobu' tokodoy og pitongow nog Mikpongon dianita gondow koni!”

Inonggat ni Isus si Lebi
Matiu 9:9-13, Mark 2:13-17

27 Tubus nitu', dangan linumuas si Isus, mitongow non og polongabat nog buis nog ngalan non si Lebi pogingkud sog baloybaloy nog pokpongobatan non nog buis. Tinolu'an ion ni Isus nog, “Pogunut a le dianakon.”
28 Dadi, migbuat ion mogdayun mangka non gonatoy og glam nog ginang non koyon bu pogunut dia ni Isus.
29 Dadi, sabap dion miglokologya'an si Lebi dia sog baloy non bu modakol og polongabatanan nog buis bu duma gotowanan minadap ilan kuman dianilan.
30 Tibua, og parasiuanan bu polopanadanan nog botad nilan, mitongow nilan si Isus, migadap ilan kuman nog gotowanan koyon. Dadi, sinila' nilan og sulanggu'anan ni Isus nog, long nilan dun, “Iduma mampu' amu ma kuman bu minum dia sog polongabatanan nog buis koyon bu sog bolodusaon?”*
31 Dadi, tinabal ilan ni Isus. Long non dun, “Og gotow nog mokodag da'idun na og balan non nog polomulung. Tibua, og gotow nog di' mokodag, ngon og kobalan non dun.
32 Dadi, kona' og gangoy u dini mangoy mongonggat sog ain mokpikil nog ilan midulus na. Suga'id non, inangoy u onggatoy ain og gotow nog bolodusaon nog moglila' ilan na nog dusa nilan.”

Og sak pa'ali sog mokpuasa
Matiu 9:14-17, Mark 2:18-22

33 Dadi, ongon gotowanan nog miksak dia ni Isus nog, “Og sulanggu'anan ni Jan nog Polomunyag mokpokpuasa bu mokpogyakin bu ma' nitu' dosop og sulanggu'anan nog parasiuanan koyon. Iduma

* **5:30 5:30** Og pigolong koyon nog iningolanan og bolodusaon, og gotowanan kitu' nog long nog parasiuanan dun, sumboy ponumpilian po' da' pokokunut sog Botad nog bansa Hudyu.

og sulanggu'anan mu koyon, ginangon nilan ma tibua og kuman bu minum?"
34 Dadi, tinumabal si Isus bianan sog ponongi'an nog, "Mogusoy ta' gidoy nog og pongantim mokpuasa nog kobon nog dion pa nilan og koingon koyon? Ondi' nododa'.
35 Tibua, ongon da gondow non nog bigdason dianilan og koingon koyon, mangka ilan pa pokpuasa."†
36 Tubus nion, inuksugan non nosop ilan nog len nog ponongi'an. Long non dun, "Da'idun og gotow nog bila monilob, gobason non og bogu logdoy non mangka non tiloboy nog danul. Po' bila ma' nitu', piglo'atan non tibua og bogu logdoy non koyon. Bu og bogu gabas koyon ondi' duma'it tilobon dia sog danul.
37 Bu domikian dosop nog da'idun og gotow tumagu' nog bogu galak dia sog dan togu'an nog di' na lumagyat.‡ Po' bila ma' nitu', bila tumulin og bogu galak koyon, ombogdak og togu'an koyon dun. Dadi, doksu' non mogla'at og tinogu'an non koyon bu mogula' og galak koyon.
38 Suga'id non, og bogu galak dia nododa' togu'oy sog bogu togu'an nog lumagyat.
39 Bu og gotow nog milayam na moginum nog galak nog migbati' ompok na minum nog bogu galak. Po' long non dun, omba'is og galak nog migbati' na."

6

Og sak pa'ali sog Gondow nog Pogulali
Matiu 12:1-8, Mark 2:23-28

1 Ongon gondow non, og Gondow nog Pogulali, minian si Isus bu sulanggu'anan non sog polayan. Og sulanggu'anan non koyon, mingotu' ilan dun bu pomuliasoy mangka nilan kanoy.
2 Dadi, ngon parasiuanan miksak dianilan nog, "Iduma moginang amu ma nog kona' botad sog Gondow nog Pogulali?"
3 Dadi, tinabal ilan ni Isus, "Da' niu ta' buan kobasta og sinulat kitu' sog Kitab pa'ali sog gininang ni Dabid kitu' nog dangan kigutoman ilan nog dumaanan non?
4 Sinumolod ion sog dialom nog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon mangka non olapoy og pan kitu' nog inuakil na dia sog Mikpongon mangka non kanoy bu mangka non dosop pomogoyoy dun og dumaanan non. Saka da'idun bosia og mokokan dun lual da og bolianan po' ma' nitu' og bonduan dia sog Botad.*
5 Og Binata' sog Kilawan, ion og Pogbaya' sog Gondow nog Pogulali."

Kiuli'an ni Isus og gotow nog minguyomong komot non
Matiu 12:9-14, Mark 3:1-6

6 Dangan minatong nosop og Gondow nog Pogulali, sinumolod bu mikpanad nosop si Isus sog baloy nog poglumpukan nog bansa Hudyu. Sog tang koyon ngon og glaki dion minguyomong og komot non nog glintu.
7 Og duma polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu bu og duma parasiuanan koyon, piktima'anan nilan si Isus bog uli'an non ta' og komot nog glaki koyon nog saka og Gondow nog Pogulali. Po' bila uli'an non doda', kitu' og gimungon nilan nog sumbungan dianon.
8 Tibua, kisunan ni Isus og pomikilan nilan. Dadi, tinolu'an non og gotow koyon nog minguyomong komot non nog, "Le, pogbuat a, bu indog a sog sungu'an nog gotowanan koni."

† **5:35 5:35** Og Koingon koyon si Isus. Bu ngon gondow nog mokawa' ion dianilan bianan sog kopatoy non. ‡ **5:37 5:37** Og ponongi'an non koni pa'ali dia sog bogu pomali non bu og dan tud nog gotowanan kitu' ondi' pia poglongkiton mogunut. Og bansa Hudyu, og gomiton nilan nog togu'an galak og panit nog potubu'on. * **6:4 6:4** Og ma'ana nog piktalu' ni Isus koyon, minsan si'oy ma' nitu' og gininang nilan, da' ilan da sila'oy dun nog Mikpongon.

Dadi, minindog gotow koyon dion
sog sungu'an nilan.
9 Tubus nion, miktalu' si Isus sog
gotowanan koyon nog, “Sakan ku
polo'ma amu. Olo gidoy og tinugdak
dia sog botad nog ginangon ta sog
Gondow nog Pogulali? Moginang ta'
nog molaton otawaka og molongas,
tumabang ta' otawaka luma'at ta'?”
10 Liniboyan non nog mata og
glam nog gotowanan koyon sog glu-
mibut non mangka ion poktalu' sog
minguyomong koyon og komot non
nog, “Ogot mu og komot mu koyon.”
Dadi, inunut non og tinalu' ni Isus
koyon dianon bu mioksud na ma'
nog dan og komot non koyon.
11 Tibua, linolingitan ilan tokodoy
dun dianon mangka ilan pogupakat
bog olo og gondunon nilan dia ni
Isus.

Si Isus mimili' nog sopulu' bu dua' sosugu'onanan non
Matiu 10:1-4, Mark 3:13-19

12 Ongon gondow non, tinu-
mukad si Isus ditu' sog bontud bu
miglokondawan ion mogyakin dia
sog Mikpongon.
13 Dangan miksisolom bonua,
pilumpuk non og gla'ayatanan
non mangka non pomili'oy og
sopulu' bu dua' kotow dianilan
nog iningolanan non dosop nog
sosugu'onanan non.
14 Og pimili' non koyon, ion non
ion si Simun (nog iningolanan non
si Piter) bu og putupusod non nog si
Andriu. Tubus nitu' si Jems, si Jan,
si Pilip, si Bartolomi,
15 si Matiu, si Tomas, si Jems dosop
og bata' ni Alpius, bu si Simun og
ombolu' kitu' tumindog nog salu
bansa non,
16 si Judas og bata' ni Jems, bu si
Judas Iskariot, og mongula'at kitu'
dia ni Isus.

Kiuli'an ni Isus ain og di' mokokodag
Matiu 4:23-25

17 Tubus nion, migdunut ilan du-
miksun ditu' sog dotagan. Bu ditu'
modakol tokodoy og sulanggu'anan
non, bu duma gotowanan nog
mikpoktidu ilan dia sog ainain nog
bonua nog Judia, sog koliwagan
bonua nog Jerusalem, bu tidu dosop
ditu' sog goksid dagat nog koliwagan
bonua nog Tair bu Sidon.
18 Miglumpuk ilan dion mangoy
monginongog nog pomali ni Isus
bu bagun non kuli'an og mokosak-
itanan nilan. Bu ain og go-
towanan kitu' nog pisinsa nog glat-
diwataanan, kiuli'an ilan dosop.
19 Bu og glam nog gotowanan dion
migapas tumuyok dianon po' og pa-
gas nog miktidu koyon dianon ion
non da og mikokuli' koyon dia sog
glam nilan.

Og gloliag bu og susaan
Matiu 5:1-12

20 Tubus nitu', pigbontayan
ni Isus og sulanggu'anan non
koyon mangka poktalu' dianilan,
“Pipia amu, amu og miskinan po'
mikampu' amu na sog pigdotu'an
nog Mikpongon!
21 “Pipia amu, amu og kigutoman
solian numun koni po' ongon gon-
dow non nog pobosugon amu nog
Mikpongon! Pipia amu, amu og
mikpoksogow solian numun koni
po' ongon da og gondow non nog
mogloliag amu!
22 “Pipia amu bila pokongitan
amu, bu pogbongkis amu, bu tom-
pola'on amu, bu tolu'an amu nog
molaton amu nog gotow, sabap sog
kopogunut niu dia sog Binata' sog
Kilawan!
23 “Pogloliag amu bu pogloksu-
loksu amu nog da'da'an niu bila
kobianan niu og ma' nion koyon
po' mosolag og sugda nog sinimpan
dianiu ditu' sog glangit. Po' ma' nitu'
dosop og piginang nog mokogulan-
ganan nilan kitu' dia sog polomo-
latasanan nog talu' nog Mikpongon.
24 “Tibua, kosusasusa amu og
pongdoyahan po' mialap niu na og
sugda dianiu sog solian niu pa dini
sog dunya!

25 “Kosusasusa amu dosop ain mi-
bosug solian numun koni po' ma-
tong da og gondow nog mogutom
amu! Bu kosusasusa amu ain og
mikpogloliag solian numun koni po'
ongon da og gondow nog mosusa
amu bu moksogow amu!
26 “Kosusasusa amu bila pog-
dongya'an amu nog glam nog go-
tow po' ma' nitu' og piginang nog
mokogulanganan nilan dia sog polo-
molatasanan kitu' nog di' motud.

Kololat amu sog ain minanta dianiu
Matiu 5:38-48, 7:12

27 “Tibua, tolu'on ku dianiu so-
suku og mikinongog dianakon, kolo-
lat amu sog ain minanta dianiu. Ain
og mangit kitu' dianiu, inangoy niu
ilan nog molongas.
28 Ain monuyud dianiu popia niu.
Bu ain og sumolap dianiu pogyoki-
noy niu.
29 Bila dopi'on og sobola' mulu'
niu, tan niu og sobola' mulu' niu
dianon. Bila olapon dianiu og su-
lagbon niu, na' niu ion pogondi'an
malap minsan si'oy og glogdoy niu.
30 Bogoyoy niu ain mongoni dia-
niu. Bu bila olapon nog gotow og
balan niu, na' niu na owi'on.
31 Inang niu dia sog pakasi niu
ain og kolegan niu kitu' nog inangon
non dianiu.
32 “Bila mololat amu tibua sog
ain og milolat kitu' dianiu, na' amu
mogdodama nog popiaon amu nog
Mikpongon. Po' minsan si'oy og
bolodusaon, mololat ilan dosop dia
sog ain mololat kitu' dianilan.
33 Tubus nitu', bila mokpolongas
amu tibua sog ain molongas kitu'
dianiu, na' amu mogdodama nog
popiaon amu nog Mikpongon. Po'
minsan og bolodusaon moginang
ilan dosop nog ma' nion koyon.
34 Bu bila og poboloson niu ain
tibua og mokobayad kitu' dianiu, na'
amu mogdodama nog popiaon amu
nog Mikpongon. Po' minsan og bolo-
dusaon mokpobolos ilan dosop sog
ma' nilan, sog ain kitu' og motoktub
og kopogbayad non dianilan.
35 Tibua amu, kololat amu nog
ain minanta dianiu bu inangoy niu
ilan nog molongas mangka niu ilan
pobolosoy nog di' amu mogdodama
nog boyadan nilan amu nog minsan
olo. Bila ma' nitu' og ginangon
niu, motas nog sugda dun dianiu
bu mimung amu nog gombata'anan
nog Mikpongon nog ion ondi' kolo-
bian. Po' molongas ion dia sog ain
mokolaton kitu' bu dia sog ain di'
kitu' moto mokposolamat.
36 Sumboy molilolatoy amu dosop
mama' nog Gama' niu sog glangit
nog og Mikpongon nog ion molilo-
latoy.

Na' amu mongukum nog pakasi niu
Matiu 7:1-5

37 “Bu bila di' amu mongukum
nog pakasiotow niu, di' amu dosop
ukumon nog Mikpongon. Bu bila di'
amu momolihala' nog pakasiotow
niu, di' amu dosop polihola'on nog
Mikpongon. Bu bila ompunan niu
og pakasiotow niu, ompunan amu
dosop nog Mikpongon.
38 Bila mogbogoy amu, bogayan
amu dosop nog Mikpongon. Bu og
bogoy non dianiu modakol tokodoy
po' kongkugon non pa, dosokon
non pa, bu dungagoy boya'an nog
moglipuas sog togu'an niu dun. Po'
og galan nog gomiton niu dia sog
pakasi niu, ma' nitu' dosop og gomi-
ton nog Mikpongon nog galan non
dianiu.”
39 Bu inuksug non dosop dianilan
og gibolatan nog ma' nini, “Mogusoy
ta' buan og gotow nog buta, moga-
gak sog pakasi non buta? Ondi' le!
Po' og dua' ilan koyon, molabu' ilan
sog gluang.
40 Og pikponadan ondi' nododa'
motas dia sog mikpanad koyon di-
anon. Suga'id non, bila mitoktub na
og kopoganad non og pikponadan
non koyon, og kotoan non mimung
dosop mama' nog polopanad kitu'
dianon.

41 “Iduma sokali' motongow niu
og puling ma nog duma niu nog
gahatgahat tanan kotongow, saka
potiangon niu ma og puling nog
migbolabag dia sog dili mata niu nog
ma' nog glolosan kosolag?
42 Olo ma mogandun kotalu' niu
dia sog duma niu nog, ‘Takun dow,
owa'on ta og puling mu,’ saka da'
niu tanan kotongow og dili pul-
ing nog mibolabag sog mata niu?
Mokpopotongow amu doda' tibua!
Awa' niu poguna og puling nog
migbolabag dia sog dili mata niu
bagun niu motongow mahatul bu
mawa' niu og bata'bata' puling sog
mata nog pakasi niu.”

Og kayu kilolaan dia sog bunga non
Matiu 7:17-20, 12:34-35

43 Bu ma' long sop ni Isus dun, “Og
kayu nog molongas ondi' mogbunga
nog molaton, otawaka og kayu nog
molaton ondi' mogbunga nog mo-
longas.
44 Og ginis nog kayu kilolaan
bianan sog bunga non. Po' og bunga
nog paras ondi' mupu' dia sog to-
tulug, bu og bunga nog igera ondi'
mupu' dia sog bonganga.
45 Domikian dosop dia sog gotow.
Po' bila molongas og mitagu' dia sog
pomikilan non, molongas dosop og
polomotadon non bu ponolu'on non.
Tibua, bila molaton og mitagu' dia
sog pomikilan non, molaton dosop
og polomotadon non bu ponolu'on
non. Po' og talu' nog gotow nog
lumuas sog baba' non, dia miktidu
sog dialom pikilan non.”

Og dua' kotow og polongimung nog baloy
Matiu 7:24-27

46 Bu ma' long sop ni Isus dun,
“Iduma moksabi amu ma dianakon
nog Kounutan, saka di' niu tanan
inangon ain og dondagan ku dianiu.
47 Simasima og mangoy mokinon-
gog dianakon mangka non unutoy
ain poktolu'on ku, suksugan ku di-
aniu bog olo og kima'ma'an non.
48 Mama' ion nog gotow kitu' nog
mikpasok nog baloy non. Kinuku-
tan non nog modalom mangka non
pingkudoy og gugdokanan non dia
sog dolonitan. Dangan binianan
nog ba' nog modalom, og baloy non
koyon, onda' kokundu' po' ompagon
og kopasok non dun.
49 Tibua, og gotow kitu' nog piki-
nongogan non og talu' u saka da'
non unutoy, mama' ion nog gotow
kitu' nog migimung nog baloy non
nog sagya non tibua inuntul dia sog
dibabow nog glupa'. Dadi, dan-
gan linudusan nog ba', mibuksak
og baloy non koyon boya'an nog
miloglag mahatul.”

7

Og kopongandol nog kounutan nog sundaluanan
Matiu 8:5-13

1 Dangan midoksu' ni Isus tolu'oy
og glam non koyon dia sog go-
towanan, minangoy ion sog Kaper-
naum.
2 Bu sog koliwagan bonua koyon,
ngon sala kotow dion og kounutan
nog sundalu nog Roma. Ongon
sala kotow dodondagon non nog
kisu'atan ion tokodoy dun nog di'
mokodag nog moglamlam na matoy.
3 Midongog nog kounutan nog
sundalu koyon pa'ali dia sog ko-
hinangan ni Isus. Dadi, on-
gon og kobogolalan nog Hudyua-
nan pigobok non ditu' ni Isus
po' ongoyon non pa pokodagoy og
dodondagon non koyon.
4 Dangan minatong og gobokanan
koyon ditu' ni Isus, mikilolat ilan
tokodoy dianon nog, “Polopanad, og
gotow kitu' omba'is tokodoy toban-
gan.
5 Po' milolat ion dia sog bansa ta
koni. Ion tanan og mikpimung nog
baloy nog poglumpukan nami nog
bansa Hudyu.”
6 Dadi, si Isus migunut dianilan.
Dangan dali' ilan na datong dia
sog baloy nog kounutan nog sun-
daluanan koyon, og kounutan nog

sundaluanan kitu' sinugu' non og
glokoleanan non lumumpak dia ni
Isus mangka poktalu' dianon nog,
“Polopanad, long nog glokole nami
kitu' nog na' a na dow mogdayun
po' di' dow ion patut mokpodangan
dianika dia sog baloy non
7 bu di' dow ion ompatut nog
minsan lumumpak dianika. Suga'id
non, tolu'on mu dow tibua nog ku-
modag na og dodondagon non kitu'
po' kumodag na ion dun.
8 Po' ion si'oy dow ngon dosop
og kounutan nog mogbaya' dianon.
Bu ongon dosop dow og sundalu-
anan nog bila dondagon non om-
panow mokokunut da dianon. Bu
bila sop dondagon non mokpolani
dianon mokokunut dosop. Bu bila
dondagon non og sosugu'on non
moginang nog ain kolegan non,
inangon non dosop.”
9 Dangan midongog ni Isus og
tinalu' nog linumumpak koyon
dianon, kisobu'an ion dun nog
boya'an sinungu' non og gotowanan
nog migunutunut dianon bu pok-
talu' nog, “Totu da, da' u pa sibon
pokolumpak nog gotow nog ma'
nini kopagon og kopongandol non,
minsan si'oy sog bansa Israel.”
10 Dadi, mikpuli' na og linu-
mumpak koyon dianon, ditu' sog
baloy nog kounutan nog sundalua-
nan koyon bu kidotongan nilan og
dodondagon non koyon mikodag na.

Pitubu' puli' ni Isus og bata' nog balulibun nog glaki

11 Da' ion kobon, si Isus minan-
goy ditu' sog koliwagan bonua nog
Nain dunut og sulanggu'anan non
bu modakol dosop og gotowanan
nog migunut dianon.
12 Dangan dali' ilan na datong sog
koliwagan bonua koyon, milumpak
nilan og gluyud nog gotowanan
mian tidu sog bongawan nog koliwa-
gan bonua koyon mangoy lumobut
nog minatoy. Og minatoy koyon
og bata' nog balulibun nog bok-
tung. Modakol og gotowanan dion
migunut dianon.
13 Dangan mitongow ni Isus og
balulibun koyon nog linumangos,
milolat ion dun mangka poktalu'
dianon, “Na' a na moksogow.”
14 Tubus nion, mikpolani si
Isus mangka non doponoy og
pigbolilidan nog bangkoy koyon bu
migindog og gotowanan koyon nog
mikpisan dun mangka tolu'oy ni
Isus nog, “Aki, tolu'on ku dianika,
pogbuat a.”
15 Dadi, miningkud doma doda' og
minatoy koyon mangka poktalu' bu
uokiloy ni Isus dia sog gina' non.
16 Dadi, og glam nog gotowanan
koyon dion, kisobu'an ilan bu kion-
dokan ilan. Bu miksanglit ilan sog
Mikpongon mangka ilan poksitalu',
“Og polomolatas nog molinggas mi-
nangoy na dini nita!” Bu miktalu'
ilan dosop, “Og Mikpongon minan-
goy na dini nita tumabang sog pigo-
towan non!”
17 Bu og dongogan koni nog pa'ali
dia ni Isus mipulonag na dia sog
gliwag nog bonua nog Judia bu
sog bonuaanan dion sog glumibut
koyon.

Og sak ni Jan nog Polomunyag dia ni Isus
Matiu 11:1-19

18 Dangan tinalu' nog su-
langgu'anan ni Jan dianon pa'ali sog
glam nog gininang ni Isus koyon,
sinabi non og dua' kotow dianilan
19 mangka non ilan dondagoy
mangoy ditu' ni Isus moksak nog,
“Ika nota' og pokpodotongon kitu'
nog mangoy dini nog moktidu sog
Mikpongon, otawaka mogbagad ami
pota' nog len?”
20 Dadi, dangan minatong ilan
ditu' ni Isus miksak ilan. Long
nilan dun, “Si Jan nog Polomun-
yag, dinondag non ami mangoy
moksak dianika bog ika ta' dow
og pokpodotongon kitu' nog po-
pongoyon dini otawaka mogdodama
ami pota' nog len?”

21 Sog tang koyon sonuk ni
Isus monguli' nog modakol nog
mokosakitanan nog gotowanan, bu
ain di' mokokodag, asta dosop og
ain pingtosopan kitu' nog glatdi-
wataanan. Bu ain og butaanan kitu'
kiuli'an non dosop.
22 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
“Pokpuli' amu ditu' ni Jan mangka
niu pogobitoy bog olo og mitongow
niu bu midongog niu. Talu' niu
dianon nog og butaanan mikoton-
gow na. Og dadayanan mikopanow
na. Bu ain og gipulon kiuli'an na.
Bu og bongolanan mikodongog na.
Bu og minatoy mitubu' puli'. Bu
ain og miskinan kisuksugan na nog
Gomba'is nog Guksugan.
23 Ain da' kitu' pogdua'dua' nog
pikilan non dianakon, popiaon na.”
24 Dangan mikogonat na og di-
nondag ni Jan koyon, miktolipun si
Isus mogustal sog gotowanan pa'ali
dia ni Jan. Long non dun, “Dan-
gan minangoy amu ditu' ni Jan sog
bonua kitu' nog mologon pogonon-
gan, olo ma og pigdodomaan niu nog
motongow niu ditu'? Migdodama
amu ta' nog si Jan og gotow kitu' nog
moguya' og pomikilan non mama'
nog dawon nog timbolow nog dia-
dia kopalid bila oyupan nog galu'?
Ondi' le!
25 Bila ma' nitu' ondi' ma, olo ma
og pigdodomaan niu sog kangoy niu
kitu' ditu'? Og gotow ta' kitu' nog
omba'is og ponopoton non? Kona'
le! Po' og gotowanan koyon nog mi-
napot nog mokologan bu molongas
kibotangan non, dia migonong sog
baloy nog datu'.
26 Olo doda' buan og inangoy niu
tontongoy ditu'? Og polomolatas
ta' nog talu' nog Mikpongon? O'o,
motud ion. Po' tolu'on ku dianiu,
og mitongow niu kitu' ditu' kona'
tibua og polomolatas nog talu' nog
Mikpongon, suga'id non, labi pa ion
ditu'.
27 Pa'ali dia ni Jan, ion og pigolong
kitu' nog sinulat dia sog Kitab nog,
‘Ongon og sosugu'on ku nog punaon
ku dianika moksimpan nog bianan
mu.’ ”*
28 Bu ma' long sop ni Isus dun,
“Tolu'on ku dianiu, og glam nog
binata' nog gotow sog dunya koni,
da'idun og motas pa dia ni Jan.
Tibua, og gotow kitu' nog ombaba'
sog glam non dia sog pigdotu'an nog
Mikpongon, motas pa dia ni Jan.”
29 Dangan midongog nog glam nog
gotowanan asta og polongabatanan
nog buis og piktalu' ni Isus koyon,
mikopoktalu' ilan nog motud doda'
og gininang nog Mikpongon po' bin-
unyagan ilan buan ni Jan.
30 Tibua, og parasiuanan bu
og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu, da' ilan pokokunut
nog glegan nog Mikpongon dianilan.
Dadi, da' ilan pokpobunyag dia ni
Jan.
31 Bu ma' long sop ni Isus
dun, “Ain gidoy koponongi' og
gotowanan numun koni? Olo gidoy
kima'ma'an nilan?
32 Mama' ilan nog gombata'anan
kitu' nog miglumpuklumpuk dia sog
tobu'an nog moktotowagoy ilan nog,
‘Miglami ami bosia saka ompok amu
mongigal. Linumangos ami saka
onda' amu ampu' moksogow.’
33 Dangan minangoy dini si Jan
nog Polomunyag nog og piginang
non mokpuasa bu da' poginum
nog gombisa, tinolu'an niu ion nog
tinosopan nog glatdiwata!
34 Bu dangan minangoy dini og
Binata' sog Kilawan bu og piginang
non kuman bu moginum, tinolu'an
niu dosop ion nog gibogon bu
pololangu, bu og glokoleanan non
og polongabatanan nog buis bu og
bolodusaon.
35 Tibua, kotoksi'an og kotoan nog
miktidu sog Mikpongon og motud
sog ain mikokunut dun.”

Si Isus dia sog baloy ni Simun nog parasiu

* **7:27 7:27** Malakai 3:1

36 Ongon gondow non, inonggat si
Isus nog sala kotow parasiu mangoy
kuman ditu' non. Dadi, migunut
si Isus ditu' mangka ilan pogadap
kuman.
37 Sog bonua koyon ngon og gli-
bun dion nog bolodusaon tokodoy.
Dangan kisunan non nog si Isus
ditu' sog baloy nog parasiu koyon,
minangoy ion ditu' bu mikpitang ion
nog bata'bata' gunsu' nog miponu'
nog pogomut.
38 Bu minangoy ion mindog sog
molani nog botis ni Isus, kobon non
moksogow nog boya'an mibasa' og
botis ni Isus nog glua' non. Tubus
nion, pinunasan non nog buk non
og botis ni Isus koyon mangka non
pongolokoy bu mangka non ududoy
nog pogomut non koyon.
39 Dangan mitongow nog parasiu
koyon nog migonggat kitu' dianon
og piginang nog glibun koyon dia
ni Isus, migdialominawa ion nog,
"Somo' motud doda' og gotow koni
nog ion og polomolatas nog talu' nog
Mikpongon, kosunan non bosia bog
sima og glibun koni bu olo og tantu
polomotadon non."
40 Tibua, kisunan ni Isus bog
olo sog dialom pikilan nog parasiu
koyon. Dadi, miktalu' ion dianon
nog, "Simun, ongon og tolu'on ku
dianika."
Tinumabal si Simun, "Olo nion,
Polopanad?"
41 Long ni Isus dun, "Ongon og
dua' kotow nog mikutang nog sin
dia sog sala kotow doyahan. Og sala
kotow koyon, lima gatus dinari†
42 Tibua, da'idun og mikobayad
dianilan. Dadi, pionda' na nog
doyahan koyon og gutang nog dua'
kotow kitu'. Dadi, sima gidoy sog
dua' ilan koyon og mololat tokodoy
dia sog doyahan koyon?"
43 Tinumabal si Simun, "Intoman
ku dun, ain bayu' og mikutang kitu'
nog modakol po' mosolag og gam-
pun dianon."
Tinabal ion ni Isus, "Motud og
tabal nika koyon, Simun."
44 Tubus nion, liningoy non og
glibun koyon mangka ion poktalu'
dia ni Simun, "Mitongow mu og
piginang nog glibun koni. Inonggat
mu akon dini sog baloy mu koni,
tibua, da' mu tanan akon bogoyoy
nog tubig nog pongugas u nog botis
u saka ma' nitu' bosia og botad.
Tibua, og glibun koni, inugasan non
og botis u nog glua' non mangka non
punasoy nog buk non.
45 Bu dosop, da' nika akon olokoy
saka ma' nitu' bosia og botad. Tibua,
og glibun koni, da' non lota'oy mon-
galok og botisanan ku dangan pa
minatong ion dini.
46 Bu da' nika tanan lonaoy og
gulu u nog saka ma' nitu' bosia
og molongas nog botad. Tibua, og
glibun koni, inududan non og botis
u nog pogomut.
47 Tolu'on ku dianika, minsan si'oy
miinang nog glibun koni og modakol
tokodoy nog dusa, mitampal dia sog
glangka non nog kiompunan na ion
po' pitongow non nog landu' og
glolaman non dianakon. Tibua, ain
mika'an da og dusa non nog kiom-
punan nog Mikpongon, mika'an
dosop og glolaman non."
48 Tubus nitu', miktalu' si Isus dia
sog glibun koyon, "Ibun, og glam
nog dusa nika inompunan na."
49 Dangan midongog nog gadap
nilan koyon kuman og piktalu' ni
Isus koyon, mikpokumodumod ilan.
Long nilan dun, "Sima gidoy ini
nog minsan og dusa kompunan non
ma?"
50 Tibua, miktalu' si Isus sog gli-
bun koyon nog, "Bianan dia sog
kopongandol mu mitabang a. Dadi,
panow a na bu kotikna' nog pikilan
mongon dianika."

8

Miguliugan si Isus mogustal nog Gomba'is nog Guksugan

† **7:41 7:41** Og glaga' nog sala dinari koyon, mokotindan laga' son dow nog sala kotow.

1 Tubus nitu', miguliugan si Isus
dia sog bonuaanan koyon dion
mogustal nog Gomba'is nog Guk-
sugan pa'ali dia sog pigdotu'an nog
Mikpongon. Bu migunut dianon og
sopulu' kitu' bu dua' sulanggu'anan
non,
2 bu og duma kolibunanan kitu'
nog kiuli'an og mosakit nilan, bu
og binugowan non kitu' nog glatdi-
wata, mama' ni lo' Maria nog og
kodua' ngalan non si Magdalena.
Ion non og tinosopan kitu' nog pitu
ginis glatdiwataanan nog pimugow
ni Isus.
3 Migunut dosop si Jana og kodu-
manan ni Kusa og binogayan nog
baya' ni Datu' Herod, bu si Susana,
bu modakol pa duma kolibunanan
nog tinumabang mona'ub dia ni Isus
ilan nog sulanggu'anan non bianan
sog kopogbogoy nilan nog duma
gakod nilan.

*Og pononggi'an pa'ali sog sinu-
migwag nog boni'*
Matiu 13:1-9, Mark 4:1-9

4 Mikpogdatong na ditu' ni Isus
og gotowanan nog miktidu sog
ainain nog bonuaanan nog boya'an
modakol tokodoy miglumpuk di-
anon. Dadi, inuksugan non ilan nog
solabuk pononggi'an.
5 Long non dun, "Ngon sala ko-
tow minangoy sumigwag nog boni'.
Dangan sinigwag non og boni' non
koyon, og duma, dia mitona' sog
dalan nog boya'an midogyak nog go-
towanan bu pingoktuk nog manuk-
manukanan.
6 Og duma sop, dia mitona' sog
dolonitan. Dadi, dangan linumawa,
milanos po' og glupa' koyon modali'
pomala.
7 Og duma sop, dia mitona' sog
sompinitan. Dadi, dangan linu-
mawa og sompinitan koyon, miu-
mos og pomulan koyon dun.
8 Bu og duma sop, dia mitona'
sog monapu' nog glupa'. Dadi,
dangan tinumubu', mokosubuk bu
migbunga nog molongas mangka
songku'." Tubus nitu', pisikad ni
Isus og talu' non, "Ain togo tolinga,
sumboy pokinongogan non og pik-
talu' u koni!"

*Og potugyuan nog pononggi'an ni
Isus*
Matiu 13:10-17, Mark 4:10-12

9 Tubus nion, miksak dia ni Isus
og sulanggu'anan non bog olo og
ma'ana nog pononggi'an non koyon.
10 Dadi, tinabal non ilan nog,
"Amu koyon, pisabut na dianiu og
milimod kitu' nog pa'ali sog pig-
dotu'an nog Mikpongon. Tibua,
podongogon ku dia sog duma go-
towanan bianan sog pononggi'an
nog minsan mokotongow ilan da
bosia, tibua, ondi' nilan kosunan. Bu
minsan si'oy mokinongog ilan, ondi'
nilan mosabut."

*Pingma'ana ni Isus og pononggi'an
non koyon*
Matiu 13:18-23, Mark 4:13-20

11 Tubus nion, long ni Isus
dun, "Ma' nini og ma'ana nog
pononggi'an ku koyon. Og boni'
koyon, ion non og talu' nog Mikpon-
gon.
12 Og dalan kitu' nog kitona'an
nog boni' domikian da ma' nog go-
towanan kitu' nog mikodongog si'oy
nog talu' nog Mikpongon, tibua,
inangoy owa'oy ni Kindagow dia
sog pikilan nilan bagun ilan da di'
tumud boya'an di' ilan motabang
dun.
13 Og dolonitan kitu' nog kitona'an
nog boni' domikian da ma' nog go-
towanan kitu' nog pu'un midongog
nilan og gustalan kitu' nog pa'ali
sog Mikpongon tinabuk nilan dunut
landu' og gloliag nilan dun. Tibua,
da' nilan ungodoy mahatul dia sog
pikilan nilan. Tinumud ilan solian-
lian tibua dangan dinotongan ilan
nog suloy sog kotubu' nilan, bino-
long nilan og tud nilan.
14 Og glupa' kitu' nog sompinitan
nog kitona'an nog boni' domikian
da ma' nog gotowanan kitu' nog
mikodongog nog talu' nog Mikpon-
gon. Tibua, dinag ilan nog susaan
nilan bu kopogapas nilan nog daya,

bu og gloliag nilan nog dinunya. Dadi, og tud nilan miimung da' doksu' non.
15 Bu og glupa' kitu' nog monapu' nog kitona'an nog boni' domikian da ma' nog gotowanan kitu' nog molongas nog mikodongog nog talu' nog Mikpongon nog inungod nilan dia sog pikilan nilan, bu kobon non potubudan nilan og glangka nilan bagun motongow og bunga nog tud nilan."

Og sulu' sumboy untulon dia sog guntulan dun
Mark 4:21-25

16 Ma' long sop ni Isus dun, "Da'idun og tumutud nog sulu' nog dia non togu'oy sog dialom sibulan otawaka lingodon non og dolag non. Suga'id non, dia non nododa' botangoy sog motampal bagun da simasima sumolod dion kodolagan ilan dun.
17 Po' da'idun og pigbuni nog ondi' ompolanta'. Bu og glam nog da' niu kosabut posobuton da dianiu sog binaya' nog gondow.
18 Sa'an pokpotubud amu sog koponginongog niu nog pomali u koni po' simasima ongon dianon dungagan pa. Tibua, ain balu' non dun nog ongon na dianon, owa'on pa dianon, minsan si'oy dakoldakol non na."*

Og gina' bu og putupusodanan ni Isus nog kolokian
Matiu 12:46-50, Mark 3:31-35

19 Tubus nion, minangoy ditu' ni Isus og gina' non bu og putupusodanan non nog kolokian. Tibua, da' ilan pokopokpolani dianon po' modakol og gotowanan nog linumumpuk dianon.
20 Dadi, ongon sala kotow dion nog miktalu' dianon nog, "Polopanad, og gina' mu bu og putupusodanan mu nog kolokian, ditu' ilan sog glowasan po' moleg ilan bosia moktongow dianika."
21 Tinumabal si Isus nog, "Og gina' u bu og putupusodanan ku, ion non og gotowanan kitu' nog mikinongog nog talu' nog Mikpongon mangka ilan pokokunut dun."

Pilota' ni Isus og goyup
Matiu 8:23-27, Mark 4:35-41

22 Ongon gondow non miktalu' si Isus dia sog sulanggu'anan non nog, "Alung, tumolipag ita ditu' sog dipag nog danow koni." Dadi, sinumakoy ilan sog bolangoy koyon mangka ilan tulak.
23 Sonuk nilan koyon lumayag mikotulug si Isus. Gomonsunoy pa miglogoyup nog mosikad nog boya'an kisigoban nog nabok og bolangoy nilan koyon. Dadi, kondokondok og kibotangan nilan koyon.
24 Dadi, inangoy ion tonudoy nog sulanggu'anan non. Long nilan dun, "Kounutan! Kounutan! Mogla'at ita!"
Dadi, si Isus migbuat mangka non polota'oy og galu' koyon nog molandos bu og nabok koyon nog moluksang. Dadi, sododu'un tinumodo' og danow koyon.
25 Tubus nitu', tinolu'an non ilan nog, "Ain noma og kopongandol niu?" Tibua, og sulanggu'anan non koyon, kisobu'an bu kiondokan ilan mangka ilan poksinaksakoy nog, "Sima gidoy og gotow koni? Kopogboya'an non ma og goyup bu nabok, bu mogbilang ma dianon!"

Kiuli'an ni Isus og gotow nog tinosopan nog glatdiwataanan
Matiu 8:28-34, Mark 5:1-20

26 Dadi, ditu' ilan dinumonggu' sog bonua nog ngalan non Gadarinis, migdipag ilan nog bonua nog Galili.
27 Dangan tinumukpa si Isus sog pontad, linumpak ion nog gotow nog tinosopan nog glatdiwataanan nog tidu ion sog bonua koyon. Miobon na ion da' ponapot bu da' pogonong

* **8:18 8:18** Somo' ita da, simasima og monginongog dun dungagan pa nog Mikpongon og sabut non. Tibua, ain og ompok monginongog dun owa'on pa dianon minsan og dakoldakol na nog sabut non.

sog baloy. Suga'id non, dia na
migonong sog kolobongan.
28 Dangan mitongow non si Isus,
miglosek ion mangka kobuksak sog
sungu'an ni Isus mangka poktalu'
nog mosikad nog, “Olo og dunon
mu dianakon Isus, ika og Bata' a
nog Mikpongon nog di' kolobian?
Su'usa, na' mu pa akon posinsaon.”
29 Sa'an ma' nitu' po' dinondag
ni Isus og glatdiwataanan kitu'
mawa' dia sog glawas nog gotow
koyon. Po' tatap na ion posinsaon
nog glatdiwataanan koyon mangka
ion oitoy nog glatdiwataanan koyon
ditu' sog bonua kitu' nog da'idun
og migonong dun. Bu minsan si'oy
pusasan og komot non bu botis non
nog glantaylantay bu mangka ion
pogipatoy, ponggotuson non da og
glantaylantay non koyon.
30 Dadi, sinakan ion ni Isus nog,
“Sima og ngalan mu?”
Tinumabal og gotow koyon nog,
“Og ngalan ku si Nginibuan.” Po'
landu' kodakol og glatdiwataanan
nog tinumosop dianon.
31 Dadi, mingapu'ngapu' og glatdi-
wataanan koyon dia ni Isus nog di'
ilan na popongoyon ditu' sog dialom
nog Abis.†
32 Sog molani nilan koyon, ongon
og panun nog babuy nog solian
nilan monungkal dia sog pun bilid
koyon. Migbubut og glatdiwataanan
koyon nog dia ilan pa sangon sog
babuyanan koyon. Dadi, kinumboy
ilan ni Isus.
33 Dadi, mikpongluas og glatdi-
wataanan koyon tidu sog gotow
koyon mangka ilan sangon sog
babuyanan koyon. Bu og panun
nog babuy koyon, mikponggobok
ilan dumiksun mangka pokpon-
gokpu sog danow bu mitipot ilan
kolomos.
34 Dangan mitongow nog polongi-
pat nog babuyanan koyon og ma'
nion koyon, mikponggobok ilan
mangka nilan poguksugoy ditu' sog
koliwagan bonua koyon og glam nog
mitongow nilan koyon.
35 Dadi, inangoy nog gotowanan
koyon tontongoy og bianbian koyon.
Dangan minatong ilan ditu' ni
Isus, mitongow nilan og gotow
kitu' nog bakas poktosopan nog
glatdiwataanan pogingkud dia sog
sungu'an ni Isus nog minapot na
bu molongas na og pomikilan non.
Dadi, kiondokan ilan dun.
36 Og gotowanan sop nog ain miko-
tongow nog bianbian koyon, migguk-
sug ilan dosop sog duma gotow bog
olo bianbian nog gotow koyon nog
boya'an kiuli'an.
37 Dadi, og glam nog gotow nog
miktidu sog bonua nog Gadarinis,
pigbubut nilan si Isus nog mawa'
pa dion sog bonua nilan koyon po'
kiondokan ilan tokodoy. Dadi, sinu-
makoy si Isus dia sog bolangoy po'
dali' na tulak.
38 Tibua, og gotow koyon nog ki-
uli'an, migbubut bosia mogunut dia
ni Isus. Tibua, dinondag ni Isus
muli' mangka non tolu'oy nog,
39 “Uli' a mangka mu uksugoy
bog andun kosolag og miinang nog
Mikpongon dianika.” Dadi, minuli'
og gotow koyon bu migdundaan dia
sog koliwagan bonua koyon kobon
non moguksug nog gininang ni Isus
kitu' dianon.

Og bata' ni Jairus nog glibun bu og glibunnog tinumuyok sog glogdoy ni Isus

Matiu 9:18-26, Mark 5:21-43

40 Dangan mikpuli' na si Isus sog
dipag nog danow koyon, pigdodial
ion nog modakol nog gotowanan po'
pigdodomaan nilan ion.
41 Tubus nion, ongon minatong
sala kotow ngalan non si Jairus og
polongokbit nog solabuk baloy nog
poglumpukan nog bansa Hudyu.
Sinumugyut ion dia ni Isus mangka

† **8:31 8:31** Og Abis koni, ion non ini og bonua kitu' nog sinimpan nog posinsaan nog gotowanan kitu' nog mingantu sog Mikpongon bu og posinsa dosop dia ni Kindagow.

non pogbubutoy nog mogunut pa si
Isus dianon ditu' sog baloy nilan.
42 Po' dakoldakol nog bata' non
nog glibun nog sopulu' pa bu dua'
og tinonan non pokpatoy na.
Dadi, migunut si Isus dianon. Bu
sonuk nilan ompanow, linumpukan
ion nog gotowanan nog landu' na
kodakol.
43 Bu ongon sala kotow glibun
dion nog poglodasan nog dugu'
sog solod nog sopulu' bu dua' ton.
Diadia na ion mikpobulung nog
polomulunganan, tibua, da' da ion
kuli'oy.
44 Bu migapas ion mokopolani dia
ni Isus. Dangan dia na ion sog
tolikudan ni Isus, pigdoyunan non
tumuyok og sudung nog glogdoy ni
Isus bu sododu'un milota' ion poglo-
dasan.
45 Dadi, miksak si Isus nog, “Sima
og tinumuyok kitu' dianakon?”
Dangan minonsing og glam nog
gotowanan koyon dion, miktalu'
si Piter nog, “Motuyok a nododa',
Kounutan, kobal nog glumpuk nog
gotowanan koni nog milodis di-
anika.”
46 Tibua, long ni Isus dun, “Ongon
nododa' og tinumuyok dianakon po'
mibatik u sog glawas u nog ongon
sala kotow dianiu og kiuli'an nog pa-
gas u kobal non tumuyok dianakon.”
47 Dangan kisunan nog glibun
koyon nog kisunan ion ni Isus,
linukuban ion kobon non mokpolani
ditu' ni Isus mangka sugyut di-
anon. Sog glumpuk nog gotowanan
koyon dion, inustal non dia ni Isus
bog iduma tinuyok non ma ion bu
olo og migandun nog kokodag non
sododu'un.
48 Dadi, miktalu' si Isus dianon
nog, “Ibun, bianan sog kopongandol
mu, kiuli'an ka. Suga'id non, panow
a na bu og kotikna' nog pikilan
mongon dianika.”
49 Sonuk pa ni Isus moktalu', on-
gon og minatong og gobok tidu ditu'
sog baloy ni Jairus. Long nog gotow
koyon dia ni Jairus, “Og bata' mu
kitu' di' nika na mosa'ut. Dadi, di' ta
na pogongga'on og polopanad koyon
nog mangoy pa ditu'.”
50 Tibua, midongog ni Isus og guk-
sugan non koyon. Dadi, miktalu' ion
dia ni Jairus, “Na' a mosusa. Suga'id
non, tud a tibua po' og bata' nika
kitu' kuli'an da.”
51 Dangan minatong si Isus sog
baloy ni Jairus koyon, pigondi'an
non og duma gotowanan koyon mo-
gunut sumolod lual da si Piter, si Jan,
si Jems, bu og gina'ama' nog bata'
koyon.
52 Glam nog gotowanan dion sog
baloy koyon mikponglangos ilan
sabap dia sog bata' koyon. Tibua,
long ni Isus dianilan, “Na' amu
lumangos po' og bata' koni onda'
patoy, suga'id non, sagya da ion
mitulug.”
53 Dadi, pigwanwan nilan si Isus
dun po' mitintu dianilan nog og
bata' koyon minatoy nododa'.
54 Tibua, pilonian ni Isus og bata'
koyon mangka non pogoidoy sog ko-
mot bu tolu'oy nog, “Ibun, pogbuat
a.”
55 Dadi, og bata' koyon mitubu'
mokpuli' mangka pogbuat mog-
dayun. Tubus nion, dinondag ni
Isus nog bogayan og bata' koyon nog
ponganon.
56 Dadi, kisobu'an tokodoy
mokogulang nog bata' koyon dun.
Tibua, pigondi'an ilan ni Isus
moguksug nog glam nog bianbian
koyon.

9

Pipanow ni Isus og sopulu' bu dua' sulanggu'anan non
Matiu 10:5-15, Mark 6:7-13

1 Pilumpuk ni Isus og sopulu'
bu dua' sulanggu'anan non koyon
mangka non ilan bogoyoy nog pa-
gas bu baya' momugow nog glam
nog glatdiwataanan bu monguli' nog
gininisan nog mokosakit,
2 mangka non ilan dondagoy man-
goy momali pa'ali dia sog pigdotu'an

nog Mikpongon bu monguli' nog ain
kitu' di' mokokodag.
3 Bu mangka non ilan tolu'oy nog,
“Sog panow niu koyon, na' amu
mogoit nog minsan olo, mama' nog
tagad, og togu'an nog balan, og
ponganon, og sin, bu minsan og
gimolaan niu.
4 Ditu' amu batuk sog baloy nog
ain og tumolima' dianiu, asta sog
gumonat amu sog koliwagan bonua
koyon.
5 Tibua, bila ngon og koliwagan
bonua nog ondi' tumolima' dianiu,
pokpasoy niu og glopug nog glupa'
nog minokot sog botis niu bagun
nilan da kosunan og tanda' nog di'
amu na kosakan nog minsan olo og
matong dianilan.”
6 Dadi, ginumonat og su-
langgu'anan non koyon bu migulu-
ugan ilan sog bonuaanan koyon mo-
gustal nog Gomba'is nog Guksugan
bu mokpokodag nog di' mokokodag
sog bonuaanan nog kodopotan
nilan.

Mibabong si Herod
Matiu 14:1-12, Mark 6:14-29

7 Tubus nitu', si Herod, og datu'
dia sog bonua nog Galili, midongog
non og glam nog miinang ni Isus
kitu'. Dadi, mibabong og pikilan
non po' mokpoktalu' og duma go-
towanan nog si Isus dow ion non na
si Jan nog Polomunyag nog mitubu'
puli'.
8 Bu dumaanan sop mokpoktalu'
ilan nog ion dow si Iladya og polo-
molatas kitu' nog talu' nog Mikpon-
gon kobon nitu' mikpuli' dow ion
dini. Bu ongon sop moktalu' nog
ion dow og sala kotow polomo-
latas dosop nog talu' nog Mikpongon
kobon nitu' nog mitubu' puli'.
9 Dadi, miktalu' si Herod nog, “Si
Jan og Polomunyag kitu', piputuk u
na og gulu non. Dadi, sima gidoy
ion buan og gotow koyon nog kobon
non modongog u og dongogan non?”
Sa'an ion moleg tokodoy bosia si
Herod moktongow dia ni Isus.

Piokan ni Isus lima ngibu kotow
Matiu 14:13-21, Mark 6:30-44, Jan 6:1-14

10 Dangan mikponguli' og so-
sugu'onanan ni Isus, piguksugan ni-
lan dianon og glam nog miinang
nilan. Tubus nitu', inoit non ilan
posungu' sog bonua kitu' nog ngalan
non og Betsaida nog ilanilan da.
11 Dangan kisunan nog gotowanan
koyon nog ginumonat ilan na,
miglondug ilan. Dadi, tinolima'
ilan ni Isus mangka non suksugoy
dianilan pa'ali sog pigdotu'an nog
Mikpongon bu pikodag non ain di'
mokokodag.
12 Dangan dali' na sindop on-
dow, minangoy ditu' non og sopulu'
bu dua' sulanggu'anan non koyon
mangka ilan poktalu' nog, “Golom
nika na ilan dondagoy ompanow
po' bagun ilan mokoponukat nog
ponganon nilan bu mokoponontong
nog kobotukan nilan sog gimbo-
layananan sog bonua. Po' molayu'
ita pa sog gimbolayan.”
13 Tibua, tinabal ilan ni Isus nog,
“Amu na pogbogoy nog ponganon
dianilan.”

Dadi, tinumabal ilan, “Lima buk
da pan bu dua' buk da og soda'
nami! Lual da mangoy ami poguna
sumaluy nog ponganon nog go-
towanan koni.”
14 Og dakol nog kolokian tibua
koyon dion, lima ngibu kotow.

Bu miktalu' si Isus dianilan,
“Pingkud niu og gotowanan koyon
nog limalima pulu' kotow og
solumpuk dun.”
15 Dadi, ininang nog su-
langgu'anan non koyon og dinondag
non koyon dianilan bu mikpong-
ingkud ilan glam nilan.
16 Tubus nitu', inimud ni Isus og
lima buk pan bu dua' buk soda'
koyon mangka ion tongal sog glangit
bu posolomatoy dia sog Mikpon-
gon mangka non pomotioy og pan
bu soda' koyon bu pomogoyoy sog
sulanggu'anan non koyon mangka

nilan pomogoyoy dia sog gotowanan
koyon.
17 Dadi, mikpongongan og glam
nilan bu mikpogbosug ilan. Ngon
pa og sama' nog gotowanan koyon
kuman nog laga' nog sopulu' bu
dua' bogyas og miomud nog su-
langgu'anan koyon dun.

Og tinalu' ni Piter pa'ali dia ni Isus
Matiu 16:13-19, Mark 8:27-29

18 Ongon tang non migyakin si
Isus salasala non. Og sulanggu'anan
non kitu', dion ilan da sog molani
non. Sinakan non ilan nog, "Sima
u gidoy long nog gotowanan dun?"
19 Tinumabal ilan nog, "Og duma
mokpoktalu' ilan nog ika dow si
Jan nog Polomunyag. Og duma sop
mokpoktalu' ilan nog ika dow si
Iladya. Bu og duma sop mokpoktalu'
ilan nog ika dow og solabuk polomo-
latas dosop nog talu' nog Mikpongon
kobon nitu' nog mitubu' a puli'."
20 Dadi, sinakan non sop ilan nog,
"Bila buan amu, sima u gidoy?"
Tinumabal si Piter, "Ika og
Kristu."
21 Tubus nion, pidonsama' non tu-
malu' dianilan nog di' nilan tokodoy
posunon dia sog minsan sima bog
sima ion.
22 Bu ma' long non dun, "Og Bi-
nata' sog Kilawan sumboy mosinsa
tokodoy bu pogbongkison ion nog
bogolalanan, bu og mokokotas nog
bolianan, bu og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu. Bu
sumboy ion bunu'on. Tibua, sog
kotolu ondow non motubu' da ion
puli'."
23 Tubus nion, miktalu' si Isus
sog glam nilan koyon dion nog,
"Simasima moleg mogunut di-
anakon sumboy tolikudan non og
dili glegan non mangka non pisanoy
og kudus non gondow gondow* bu
pogunut dianakon.
24 Po' simasima og landu' kopoga-
pas non nog dili kotubu' non, kobo-
longan da ion dun. Tibua, simasima
og lamig non na bolongon og dili
kotubu' non sabap sog kopokokunut
non dianakon, kongonan ion dun.
25 Po' olo gidoy buan og glongas
non nog makod nog gotow og daya
sog tibuk nog dunya koni saka, om-
bolong og glimukud non?
26 Po' simasima og mosipog
dianakon bu dia sog pomali u, akon,
og Binata' sog Kilawan mosipog
u dosop dianon sog tang nog
kopokpuli' u, dunut silow nog kotas
u dunut dosop silow nog kotas nog
Gama' u nog ion og Mikpongon, bu
asta og moloikatanan non kitu' nog
mosigda.
27 Tolu'on ku dianiu, ongon du-
maanan ta dini nog di' ilan pa tagad
patoy taman da ondi' nilan moton-
gow og kopogdatu' nog Mikpongon."

Miksop og bayu'bayu' ni Isus
Matiu 17:1-8, Mark 9:2-8

28 Ngon na bayu' walu gobi tidu
tolu'on ni Isus, inoit non si Piter, si
Jan, bu si Jems tumukad sog bontud
mangoy mogyakin.
29 Sonuk ni Isus mogyakin, gomon-
sunoy pa miksop og bayu'bayu' non
bu sinumilow og ponopoton non.
Miglamag ma' nog kilat.
30 Gomonsunoy pa mitongow ni-
lan dua' kotow dosop dion nog si
Muses bu si Iladya.
31 Bu ilan si'oy mikpoglamag ilan
dosop. Migabitabit ilan ni Isus pa'ali
sog glegan nog Mikpongon nog dali'
na kotuman ni Isus bianan sog kopa-
toy non ditu' sog Jerusalem.
32 Si Piter bu dumaanan non
koyon, mikotulug ilan. Tibua, mi-
tanud ilan bu mitongow nilan si
Isus nog miglamag bu og dua' kotow
koyon nog sindog non.
33 Dangan poglogonat na og dua'
kotow koyon, miktalu' si Piter
dia ni Isus. Long non dun,

* **9:23 9:23** Og ma'ana nog talu' koyon nog pisanon non kudus non gondow gondow, minit motigdow kobianbianan non, di' nododa' lumota' mokokunut dia ni Isus.

"Kounutan, omba'is da nog mikodini ami. Mogimung ami nog tolu buk glokowlokow. Solabuk dianika, solabuk dia ni Muses, bu solabuk dia ni Iladya." (Tibua, da' kosunoy ni Piter bog olo piktalu' non koyon.)

34 Sonuk non koyon moktalu', gomonsunoy pa og ginampol mikpotondong dianilan. Bu kiondokan ilan dangan liniputusan ilan nog ginampol koyon.

35 Tubus nion, ngon og talu' nog midongog nilan miktidu sog ginampol koyon nog ma' nini, "Koni og bata' u nog pinili' u. Pokinongog amu dianon."

36 Dangan miluksad tibua og talu' koyon, mitongow nilan sala dona ni Isus og pogindog dion. Tibua, og glam nog mitongow nog sulanggu'anan koyon, da' nilan pogobitoy sog gotowanan, minsan sala kotow si'oy.

Kiuli'an ni Isus og bata' nog pisinsa nog glatdiwata
Matiu 17:14-18, Mark 9:14-29

37 Dangan miglen gondow, si Isus bu og dumaanan non koyon, dinumiksun ilan tidu sog bontud bu modakol og gotowanan linumumpak dianilan.

38 Ongon sala kotow tidu sog glumpuk nog gotowanan koyon miktawag. Long non dun, "Polopanad, tontong nika pa su'usa og bata' u koni nog glaki nog boktung.

39 Pikposinsa ion nog glatdiwata. Bu gomonsunoy pa moglosek na ion mangka lakus bu pogbula' og baba' non. Dadi, ilakad na og sinsaan non dun po' di' na mokulog dianon og glatdiwata koyon.

40 Mikitabang u na bosia dia sog sulanggu'anan mu koyon nog bugowon nilan pa. Tibua, ondi' nilan ombugow."

41 Dadi, tinumabal si Isus nog, "Amu, og gotowanan numun koni, di' amu nododa' tumud bu polongantu amu! Andun pa kopayat og gobon ku mokunul dianiu bu moglogaga dianiu? Oit mu dini og bata' mu koyon."

42 Dangan molani na og bata' koyon dia ni Isus, mibuksak nosop sog glupa' mangka lakus po' ma' nion og kopokposinsa nog glatdiwata koyon dianon. Dadi, binugow ni Isus og glatdiwata koyon bu kiuli'an og bata' koyon bu mangka non uokiloy dia sog gama' non.

43 Glam nog gotowanan koyon dion kisobu'an nog kokosog nog baya' nog Mikpongon.

Og kodua' ni Isus mokposun dianilanpa'ali sog kopatoy non
Matiu 17:22-23, Mark 9:30-32

Sonuk nilan koyon kosobu'an nog glam nog kohinangan ni Isus koyon, miktalu' ion dia sog sulanggu'anan non nog,

44 "Poktitukoy niu og tolu'on ku koni dianiu. Og Binata' sog Kilawan uokilon dia sog baya' nog gotowanan bagun mogla'at ion."

45 Tibua, og sulanggu'anan non koyon, da' nilan kosabut og ma'ana nog piktalu' non koyon po' da' non pa posobutoy dianilan nog boya'an da' kadal nog pikilan nilan. Bu mondok ilan dosop moksak dia ni Isus bog olo og ma'ana nog piktalu' non kitu'.

Sima og motas sog glam non?
Matiu 18:1-5, Mark 9:33-37

46 Mikpoksusi og sulanggu'anan koyon bog sima og motas dianilan.

47 Tibua, kisunan ni Isus og dialom pikilan nilan. Dadi, minalap ion nog bata' mangka non pindogoy sog molani non

48 mangka poktalu' dianilan, "Simasima og tumolima' sog bata' koni bianan sog ngalan ku, tinolima' non dosop akon. Bu simasima og tumolima' dianakon, tinolima' non dosop og dinumondag dianakon mangoy dini. Po' simasima dianiu og mokpobaba' sog glam niu, ion sop og motas dia sog glam niu."

Ain ondi' sumusi dianiu, sugutan non amu
Mark 9:38-40

49 Tubus nitu', miktalu' si Jan dia ni Isus. Long non dun, "Kounutan, mikotongow ami nog gotow nog mimugow nog glatdiwataanan bianan sog ngalan mu. Dadi, pigondi'an nami po' kona' ta ion og sakup."

50 Tinumabal si Isus nog, "Na' niu ion pogondi'an po' simasima di' sumusi dianiu, sugutan non amu."

Ongon bonua sog Samaria nog da' nilan tobukoy si Isus

51 Dangan dali' na og tang nog kopokpuli' ni Isus sog glangit, migapas ion mangoy sog Jerusalem.

52 Bu ongon piuna non ditu' sog solabuk koliwagan bonua kitu' nog ditu' sog Samaria mangoy monolimpan nog kapit non ditu'.

53 Tibua, og gotowanan sog koliwagan bonua koyon ompok nog mapit si Isus dion nilan po' kisunan nilan nog si Isus posungu' mangoy sog Jerusalem.†

54 Dangan midongog ni Jems bu si Jan og ma' nion koyon, miksak ilan dia ni Isus nog, "Kounutan, moleg a ta' nog mongoningoni ami nog kolobu'an pa nog gapuy tidu sog glangit og gotowanan koyon bagun ilan mogla'at dun?"

55 Liningoy ilan ni Isus mangka non ilan pomagoy.

56 Bu miglandan ilan ompanow posungu' ditu' sog len bonua.

Og kobianbianan nog gotow ain mokokunut dia ni Isus
Matiu 8:18-22

57 Sonuk nilan koyon ompanow, ongon sala kotow miktalu' dia ni Isus. Long non dun, "Mogunut u dianika minsan ain ka angoy."

58 Tinumabal si Isus nog, "Og tinggalung togo pogonongan bu og manukmanuk togo salag. Tibua, og Binata' sog Kilawan, da'idun tanan og dolopa'an non."

59 Miktalu' si Isus sog len gotow sop nog, "Ika, pogunut a dianakon."

Tibua, tinumabal og gotow koyon nog, "Kounutan, ondi' u pa mokodunut dianika po' lobongon ku pa poguna og gama' u."

60 Dadi, tinabal ion ni Isus, "Potiang nika na ain og di' bololaga' dianilan og pigdotu'an nog Mikpongon nog ilan dona og lumobong nog bangkoy nilan. Suga'id non, ika, panow a mangka nika suksugoy pa'ali sog pigdotu'an nog Mikpongon."

61 Bu ongon dosop sala kotow miktalu', "Kounutan, mogunut u dianika. Tibua, mangoy pa poguna momuhun ditu' sog ginonglangan ku."

62 Dadi, tinabal ion ni Isus, "Simasima og mikopoktolipun na mogbagya' saka kobon non da lumingoy, di' ion omba'is tumabang moginang dia sog pigdotu'an nog Mikpongon."

10

Pipanow ni Isus og pitu pulu' bu dua' kotow

1 Tubus nitu', og Kounutan mimili' dosop nog pitu pulu' bu dua' kotow bu piuna non dodua' kotow sog bonuaanan kitu' nog posungu' non ongoyan.

2 Bu tinalu' non dianilan nog, "Moliwag og gonion. Tibua, mika'an da og polonggani. Dadi, pongoningoni amu sog gapu' nog gonion nog mokpoit ion dumungag nog polonggani dia sog gonion non koni.*

3 Dadi, panow amu na. Tibua, pongmaya' amu po' poponowon ku amu nog mama' nog nati nog bilibilianan nog mangoy tumimbul dia sog glimonganan.

4 Bu na' amu mokpitang nog sin, bu og togu'an nog balanbalan,

† **9:53 9:53** Og gotow Samaria bu og bansa Hudyu miglokonggit ilan.

* **10:2 10:2** Og ma'ana non, og gonion koni og gotowanan koyon nog da' pa tud. Og polonggani koni, ion non ion og gotowanan kitu' nog tinumud bu pogustal nog talu' nog Mikpongon.

otawaka og pongyapak. Na' amu
dosop mangga' mogabitabit nog go-
towanan dia sog dalan.
5 Bu bila mogdangan amu sog
baloy, og tigana' tolu'on niu ma'
nini, ‘Popiaon og gotow sog baloy
koni.’
6 Bila ongon gotow dion nog
omba'is pikilan non, og popia niu
koyon mongon da dianon. Tibua,
bila di', muli' da dianiu.
7 Dion amu batuk sog baloy koyon.
Bu kan niu ain pokanon dianiu
bu inum niu ain pinumon dianiu.
Po' og gotow nog moginang, patut
nododa' tumbasan. Bu na' amu
moktolopasan nog gimbolayan nog
botukan niu.
8 “Bila sop matong amu sog
solabuk koliwagan bonua bu
tolima'on nilan amu, kan niu ain
goktob nog sinimpan dianiu.
9 Tubus nitu', ponguli'oy niu ain
di' mokokodag sog bonua koyon.
Bu talu' niu sog gotowanan dion
nog, ‘Og kopogbaya' nog Mikpongon
molani na dianiu.’
10 Tibua, bila sumolod amu sog
koliwagan bonua saka di' nilan
amu tolima'on, angoy amu sog
tobu'an nog bonua koyon mangka
niu tolu'oy nog,
11 ‘Minsan si'oy og glopug nog
glupa' sog bonua niu koni nog mi-
nokot sog botisanan nami, pokpason
nami po' kitu' og mokotaksi' dia-
niu. Tibua, ilingon nami ma' nini
bagun niu kosunan og kopogbaya'
nog Mikpongon molani na.’
12 Tolu'on ku dianiu, sog gondow
nog polihala' nog Mikpongon, labi
pa og posakit dia sog gotowanan
koyon nog di' tumolima' dianiu,
gaba' nog posakit dia sog gotowanan
kitu' sog bonua nog Sodom.

Kosusasusa og gotowanan nog polomungyas

Matiu 11:20-24

13 “Dadi, kosusasusa amu og go-
towanan sog bonua nog Korasin
bu sog bonua nog Betsaida. Po'
somo' og dakol nog gingyata'anan
kitu' nog ininang u ditu' niu, dia u
pa ininang sog bonua nog Tair bu
Sidon, miobon ilan na bosia moglila'
nog dusaanan nilan bu ponapot nog
saku mangka ingkud dia sog gob-
uan.†
14 Tibua, bila matong na gondow
nog polihola'on nog Mikpongon og
gotowanan, labi pa og posakit dianiu
sog posakit dia sog gotowanan kitu'
sog bonua nog Tair bu bonua koyon
nog Sidon.
15 Bu amu og gotowanan sog
Kapernaum, moleg amu si'oy om-
potas asta motingku' amu sog glan-
git, lobu'on amu da dia sog gapuy
kitu' nog ondi' ompalong.”

16 Bu ma' long sop ni Isus dia
sog sulanggu'anan non koyon,
“Simasima og monginongog dianiu,
ma'ana non minginongog ilan dosop
dianakon. Tibua, ain di' tumolima'
dianiu, ma'ana non di' nilan dosop
akon tolima'on. Bu simasima og di'
non akon tolima'on, ma'ana non di'
non dosop tolima'on og dinumondag
kitu' dianakon mangoy dini.”

Og kopokpuli' nog pitu pulu' bu dua' kotow

17 Dangan mikpuli' na og pitu
pulu' bu dua' kotow koyon nog pi-
panow ni Isus, landu' tokodoy og
da'da'an nilan kobon nilan mogu-
ksug dia ni Isus. Long nilan
dun, “Kounutan, minsan og glatdi-
wataanan migbilang ilan dianami
bianan sog ngalan mu!”

18 Dadi, tinabal ilan ni Isus, “O'o
doda' po' mitongow u tanan si
Kindagow nog midogdag ma' nog
kilat tidu sog glangit.
19 Binogayan ku amu nog baya'
mondogyak nog mamak bu gulasu-
las. Bu binogayan ku dosop amu nog
baya' momondag dia sog glam nog
baya' nog minanta kitu' dianiu bu
da'idun og mogandun dianiu.

† **10:13 10:13** Po' ma' nitu' og kopoglila' nilan nog dusaanan nilan.

20 Tibua, na' amu mogda'da' dun
nog migbilang dianiu og glatdi-
wataanan. Suga'id non, pogda'da'
amu nog og ngalananan niu sinulat
na ditu' sog glangit."

Migda'da' si Isus
Matiu 11:25-27, 13:16-17

21 Sog tang koyon, si Isus
migda'da' tokodoy sabap sog Bo-
lakat nog Mikpongon bu miktalu'
ion nog, "Ama', ika og Pogbaya' sog
pigloban nog glangit bu glupa'an.
Mikposolamat u dianika po' linimod
mu og kohinangan kitu' dia sog
gotowanan nog sabutba'asa bu
pitongow mu dia sog gotowanan
kitu' nog kulang pa bosia og sabut
non. O'o, Ama', ininang mu itu' po'
ma' nitu' og kosu'atan ka dun."
22 Tubus nitu', miktalu' nosop si
Isus dianilan nog, "Og glam non
inuakil na dianakon nog Gama' u.
Da'idun og mokokilala bog sima
og Bata' lual da og Gama'. Bu
da'idun dosop mokokilala bog sima
og Gama' lual da og Bata', bu ain
og kolegan nog Bata' koyon poton-
gowon dianon og Gama' non."
23 Tubus nion, sinungu' ni Isus og
sulanggu'anan non bu tinolu'an non
ilan, "Popiaon og gotow kitu' nog
motongow nilan ain og mitongow
niu.
24 Po' dini kitu' modakol og polo-
molatasanan bu datu'anan mogapas
bosia mokotongow nog mitongow
niu koyon bu mokinongog nog mi-
dongog niu koyon. Tibua, da' ilan
pokotongow bu pokodongog dun."

Og pononggi'an pa'ali sog gotow Samarianog molongas botad non

25 Ongon gondow non, ongon sala
kotow polopanad nog botad nog
bansa Hudyu minangoy ditu' ni Isus
po' pogolapsobapan non ion. Long
non dun dia ni Isus, "Polopanad,
olo gidoy sumboy inangon ku bagun
ku malap og kotubu' nog da' kopus
non?"
26 Dadi, tinumabal si Isus, "Olo
buan og tinagu' dia sog botad nog
sinulat kitu' ni Muses? Olo buan og
sabut nika dun?"
27 Tinumabal og gotow koyon,
" 'Sumboy potigbungon mu og glo-
laman mu sog Pogbaya' nog ion og
Diwata mu, tidu sog pusung mu,
mangoy sog glimukud mu, bu sog
pagas mu, bu asta sog pomikilan
mu.'‡ Bu kodua' non ma' nini,
'Sumboy molalam a sog sumbaloy
mu mama' da nog glolaman mu sog
dili glawas mu.' "§
28 Ma' long ni Isus dun, "Motud og
tabal mu koyon. Dadi, inang nika og
ma' nion koyon bagun mu malap og
kotubu' nog da' kopus non."
29 Tibua, og gotow koyon minon-
tong nog pondayan non bagun da
di' kosipogan. Dadi, sinakan non si
Isus nog, "Sima buan og pogolongon
koyon nog sumbaloy u?"
30 Dadi, tinumabal si Isus bianan
sog pononggi'an. Ma' long non
dun, "Ati, ongon gondow, ongon sala
kotow dinumiksun tidu sog bonua
nog Jerusalem posungu' sog Jeriku.
Sonuk non ompanow, inapa' ion nog
polongla'ug mangka olapoy og glam
nog golota' non bu linobasan ion,
mangka pogbombaloy bu gonatoy
sog goksid nog dalan koyon nog
moglamlam na matoy.
31 Tubus nion, kibianan nog sala
kotow bolian nog bansa Hudyu.
Dangan mitongow non gotow koyon,
pigliow non bu ditu' ion minian sog
dipag nog dalan.
32 Tubus nion, ongon nosop
minian dion sala kotow nog pangkat
ni Lebi.* Ma' nitu' dosop ininang
non. Po' dangan mitongow non
gotow koyon, pigliow non dosop
bu ditu' ion minian sog dipag nog
dalan.

‡ **10:27 10:27** Deuteronomy 6:5 § **10:27 10:27** Levitikus 19:18 * **10:32 10:32** Tidu sog kobon nitu' og polosuku'an nog pangkatanan ni Lebi tumabang mogingang sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon.

33 Tubus nitu', ongon sala kotow
nog gotow Samaria minian dion.
Dangan mitongow non gotow koyon,
inangoy non tontongoy. Bu dangan
miimotimot non og kima'ma'an nog
gotow koyon, milolat tokodoy ion
dun.
34 Dadi, inududan non nog glana
bu galak og gangol nog gotow koyon
mangka non bogbodoy. Tubus nitu',
linulan non sog kuda' non og gotow
koyon mangka non pitangoy sog
baloy nog pogdukonan bagun non
musiba' ditu'.
35 Dangan migboloma' ion, tinulu-
nan non nog dua' dinari og gapu'
nog baloy koyon nog pogdukonan
kobon non moktalu' nog, 'Usiba' mu
pa og gotow koni solian da' u dini.
Po' bila mokpuli' dini, boyadan ku
da dianika ain og kipoktula'an mu
nog sin mu dia sog gotow koni.' "
36 Tubus ni Isus suksugoy og
ponongi'an koyon, sinakan non og
polopanad nog botad koyon nog
bansa Hudyu nog, "Dadi, sog pikilan
mu dun, sog tolu ilan koyon, sima gi-
doy og milalam sog sumbaloy non?"
37 Tinumabal gotow koyon nog,
"Og gotow kitu' nog milolat bu
tinumabang dianon."
Tinabal ion ni Isus, "Dadi, bog
ma' nitu', angoy mu poglogilingoy og
piginang nog gotow kitu'."

Minumbaloy si Isus ditu' ni lo' Marta bu si Maria

38 Dangan miglandan si Isus ilan
nog sulanggu'anan non koyon, mi-
natong ilan sog gimbolayan. Ongon
glibun dion ngalan non si Marta.
Tinolima' non si Isus dia sog baloy
non.
39 Bu si Marta, ongon gilug non
nog glibun ngalan non si Maria. Si
Maria minadap dia sog Kounutan
po' mokinongog ion nog pomali non.
40 Tibua, si Marta kitopakan ion
moksimpan nog ponganon. Dadi,
minangoy ion dia ni Isus mangka
poktalu' nog, "Kounutan, potiangon
nika ma og gilug u koni nog gonatan
non akon, saka moligot ginang u, po'
ion mogingkudingkud tibua? Talu'
mu pa dianon nog ongoyon non pa
akon tobangoy."
41 Dadi, tinabal ion nog Kounutan
nog, "Marta, Marta, mosompun ka
kosusa bu kosasow nog asaasa pa.
42 Tibua, soginis da og bololaga'.
Si Maria, ininang non ain ba'is
inangon. Bu og mialap non koyon,
onda'idun nododa' og mokalap dun
dianon."

11

*Og pomali ni Isus pa'ali sog kop-
ogyakin*
Matiu 6:9-15, 7:7-11

1 Ongon og gondow non, si Isus
minangoy mogyakin. Dangan mi-
doksu' ion mogyakin, og sala kotow
dia sog sulanggu'anan non koyon
mikpolani mangka poktalu' dianon
nog, "Kounutan, ponadoy mu pa
ami mogyakin mama' ni Jan nog
pionadan non og sulanggu'anan non
mogyakin."
2 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Bila mogyakin amu, ma' nini og
tolu'on niu,
'Ama' nami, pogodaban og ngalan
mu po' mosigda a.
Bu saba' nami dun matong na dini
og kopogdatu' mu.
3 Pogbogoyoy mu ami nog ponganon
nami gondow gondow,
4 Bu ompunoy mu na og dusaanan
nami po' ami si'oy, ompunan
nami dosop ain og mikosala'
dianami.
Bu na' mu ami potiangon
koyuba'an.' "
5 Tubus nion, long ni Isus dia sog
sulanggu'anan non koyon, "Sopolati
non ongon sala kotow dianiu man-
goy mogbubut molos nog bogas ditu'
sog pakasibata' non nog tonga' gobi
mangka ion poktalu' nog,
6 'Poboloson u pa nog bogas po'
mogutom og pakasibata' u nog mi-
natong tidu sog molayu' nog saka
da'idun tanan og ompokan nami
dianon.'

7 Saka tinumabal og pakasibata'
non koyon sog dialom baloy nog,
‘Na' mu ami poksosowon po' mim-
intu' ami na bu mikponulug na og
gombata'anan nami. Dadi, ondi' u
na mogbuat mangka u ika bogoyoy
nog pogbubuton mu koyon.’ ”
8 Bu ma' long sop ni Isus, “Tolu'on
ku dianiu, minsan si'oy og paka-
sibata' ilan ion, di' ion mogbuat
mogbogoy nog ponganon dianon.
Tibua, sabap sog ondi' ion motonop
moguli'uli' mongoni, kotogolan da
mogbuat og gotow koyon bu tulunoy
dianon ain og kulang non koyon.
9 “Dadi, tolu'on ku dianiu, pongoni
amu po' bogayan amu. Ponon-
tong amu po' motongow niu. Bu
pokibuka' amu po' og bongawan
buka'on da dianiu.
10 Po' simasima og mongoni,
mokotabuk. Bu simasima og
monontong, mokotongow. Bu
simasima sop og mokibuka', og
bongawan buka'on dianon.
11 “Sima gidoy dianiu, amu og
gama', nog bila mongoni dianiu og
bata' niu nog soda', bogayan niu ta'
gidoy ion nog mamak?
12 Otawaka bila mongoni ion nog
bulinga dianiu, tulunan niu ta' ion
nog gulasulas? Ondi', le!
13 Po' amu, moto amu tanan mog-
bogoy nog ain molongas dia sog
gombata' niu nog saka bolodusaon
amu. Labi na og Gama' niu sog glan-
git bogoyon non nododa' og Bolakat
non sog ain kitu' mongoni dianon.”

Si Isus bu si Belsibul
Matiu 12:22-30, Mark 3:20-27

14 Ongon og gondow non, binugow
ni Isus og glatdiwata nog tinumosop
dia sog gotow koyon nog migbod
dun. Dangan minawa' og glatdiwata
koyon, mikopoktalu' sop moglandan
og gotow koyon. Dadi, og glam nog
gotowanan nog mikotongow dun
kisobu'an tokodoy.
15 Tibua, og duma gotowanan dion
miktalu' ilan nog, “Sa'an ion ko-
pogboya'an non og glatdiwataanan
koyon po' og baya' non koyon dia
miktidu sog baya' nog kounutan nog
glatdiwataanan nog si Belsibul.”*
16 Bu og duma gotowanan dion
pigolapsobapan nilan si Isus. Min-
goni ilan nog gingyata' po' tonton-
gon nilan bog dia dota' miktidu sog
Mikpongon og baya' non koyon.
17 Tibua, kisunan ni Isus og dialom
pikilan nilan. Dadi, miktalu' ion
nog, “Bila og sala pigdotu'an di'
moksulut, bu mokpoksusi ilan, ilan
bu ilan, mogla'at ilan nododa'. Bu
mama' dosop nog sala konglangan
nog mokpoksual ilan bu ilan, omb-
inglag ilan nododa'.
18 Dadi, bila og pigdotu'an ni
Kindagow di' moksulut mangka pok-
susi ilan bu ilan, olo ma og mogan-
dun nog kindog non? Sa'an tinalu'
u ini po' bila amu og moktalu',
sa'an dow mokopomugow u nog
glatdiwataanan po' long niu dun,
binogayan u ni Belsibul nog baya'.
19 Dadi, bog ma' nitu' buan nog
long niu dun, og baya' u dia mik-
tidu sog baya' ni Belsibul, ain ma
gidoy buan miktidu og baya' nog
gla'ayatanan niu koyon momugow
dun? Dili da og gla'ayatanan niu og
mokotaksi' dianiu nog di' motud og
poktolu'on niu koyon.
20 Tibua, bila og baya' u koni
momugow nog glatdiwataanan dia
miktidu sog Bolakat nog Mikpongon,
og ma'ana non minatong na og ko-
pogdatu' nog Mikpongon dianiu.
21 “Bila ongon glaki nog modasig
bu misukup ion nog bosi mangka
non pogipatoy og baloy non,
onda'idun nododa' og mokalap nog
pogongonon non.
22 Tibua, bila gubaton ion nog
len glaki nog modasig pa dianon†
mangka ion dagoy, og glam nog
bosianan non nog sinoligan non

* **11:15 11:15** Somo' ita da, og Belsibul koni, ion non ion si Kindagow. † **11:22 11:22** Og pogolongon koni nog gotow nog modasig, ion non ion si Kindagow. Bu og gotow kitu' nog modasig pa dianon, ion non ion si Isus.

koyon malap dianon bu og glam nog
gakod non motipot nilan pogbobo-
hogi'oy."
23 Dadi, ma' long ni Isus dun di-
anilan, "Simasima og di' sumolabuk
dianakon, binanta non akon. Bu
simasima og di' tumabang dianakon
mokpolimud nog pigotowan ku, og
ma'ana non, ion tanan og mog-
binglag dun."

Og kopokpuli' nog glatdiwata
Matiu 12:43-45

24 Miktalu' nosop si Isus nog,
"Bila lumuas og glatdiwata tidu sog
glawas nog gotow nog sinongonan
non, ginangon non moglinsua'an
sog ainain nog kolukan monontong
nog gulolian non. Tubus nion, bila
di' mokobalak, moktalu' ion nog,
'Mokpuli' u ditu' sog bakas tiniduan
ku.'
25 Dadi, bila matong ion dion
bu motongow non og tiniduan non
koyon nog molonu' bu migusoyusoy,
26 mongonggat pa ion nog pitu
buk glatdiwataanan og duma non
mogonong dion nog labi pa dianon
kolaton mangka ilan sangon dia sog
gotow koyon. Dadi, og doksu'an
nog gotow koyon labi pa kolaton sog
tigana' kitu'."

Og motud nog gloliag

27 Dangan miluksad og piktalu' ni
Isus koyon, ongon og sala kotow
glibun sog glumpuk koyon miktalu'
nog mosikad dia ni Isus. Long
non dun, "Mogloliag og gina' nog
migbata' dianika bu mikpodudu' di-
anika."
28 Tinumabal si Isus nog, "Labi pa
og gloliag nog ain minginongog kitu'
nog talu' nog Mikpongon bu mangka
ion pokokunut dun."

Mingambat og gotowanan nog gingyata'
Matiu 12:38-42, Mark 8:12

29 Dangan dinumakol og go-
towanan koyon nog mikpoglumpuk
dia ni Isus, miktalu' ion nog, "Og
gotowanan numun koni molaton
ilan nog gotow. Mongambat ilan
nog gingyata', tibua, da'idun lual og
gingyata' nog potongowon dianilan
lual da og gingyata' pa'ali dia ni
Jona, og polomolatas kitu' nog talu'
nog Mikpongon.
30 Po' kobon nitu' si Jona miimung
ma' nog tanda' dia sog gotowanan
sog koliwagan bonua nog Ninebe.
Domikian dosop ma' nog Binata'
sog Kilawan, nog miimung dosop
ion nog tanda' dia sog gotowanan
numun koni.
31 Bu kobon nitu', ngon og ba'i
tidu sog bonua nog Siba. Molayu'
si'oy tokodoy og piktiduan non, mi-
gapas da mangoy monginongog ditu'
ni Datu' Solomon nog kotoan non.
Saka numun koni, ongon na dini
motas pa dia ni Datu' Solomon.
Dadi, sog gondow nog polihala'
nog glam nog gotowanan, og ba'i
kitu' mindog ion monusun nog go-
towanan numun koni nog sumboy
ukumon.
32 Bu ma' nitu' dosop og go-
towanan sog koliwagan bonua nog
Ninebe. Sog gondow nog polihala',
mindog ilan dosop monusun sog
gotowanan numun koni nog sumboy
ukumon. Po' ilan si'oy, dangan
midongog nilan og gustalan ni Jona
kobon nitu', miglila' ilan mogdayun
nog dusaanan nilan. Saka numun
koni, ongon na dini og motas pa dia
ni Jona.

Og sulu' dia sog glawas nog gotow
Matiu 5:15, 6:22-23

33 "Da'idun og tumutud nog
sulu' mangka non bunioy otawaka
dugba'oy nog polonggana. Suga'id
non, dia non nododa' botangoy sog
motampal bagun da bila sumolod og
gotowanan kodolagan ilan dun.
34 Domikian dosop nog ma' nitu'
og mata niu, og sulu' dia sog glawas
niu. Bila og mata niu da'idun og
gla'at non, kosilowan nog dolag og
tibuk nog glawas niu. Tibua, bila
migla'at og mata niu, og tibuk nog
glawas niu molokop nog modolom.

35 Dadi, potubudoy niu og dolag
koyon dianiu nog bagun ondi'
mimung nog modolom.
36 Po' bila milokop og tibuk
nog glawas niu nog dolag, da'idun
nododa' og modolom dun. Sumilow
nododa' og dolag non mama' nog
dolag nog sulu' kitu' nog sinumilow
dianiu."

Pigbina'an ni Isus og parasiuanan bu og polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu

Matiu 23:1-36, Mark 12:38-40, Luk 20:45-47

37 Dangan miluksad og piktalu' ni
Isus koyon, ongon sala kotow para-
siu, inonggat non si Isus mangoy
kuman ditu' sog baloy non. Dadi,
migunut si Isus dianon. Dangan
minadap si Isus kuman,
38 kisobu'an og parasiu koyon di-
anon po' da' non unutoy og botad
nog bansa Hudyu nog mangka si'oy
kan sumboy mongugas poguna.
39 Tibua, tinolu'an ion nog
Kounutan nog, "Amu og parasiua-
nan, bila mongugas nog saguk bu
pinggan, dia da sog dibabow og
ugasan niu. Tibua, og pomikilan niu
miponu' nog gabak bu kolaton.
40 Gumowon amu doda' nog go-
tow. Da' niu ta' kosunoy nog ion og
mikpongon nog dibabow non koyon,
piongon non dosop ain tinagu' kitu'
sog dialom non?
41 Dadi, bogoy niu dia sog miski-
nan ain sog dialom bagun da glam
non mimung molonu' dianiu.
42 "Kosusasusa amu, amu og para-
siuanan, po' binogoy niu og kosop-
ulu' bahagi' nog palapalaanan niu
dia sog Mikpongon, tibua, pigbigya'
niu og gotowanan bu di' amu mo-
lalam dia sog Mikpongon. Ininang
niu bosia itu' poguna nog di' niu
dosop lota'an og donsama' kitu'.
43 "Kosusasusa amu, amu og para-
siuanan, po' bila dia amu sog
baloy nog poglumpukan nog bansa
Hudyu koyon, og kolegan niu dia
amu pingkudoy sog gingkudan nog
mokokotas nog gotow. Bu bila sog
kodokolan nog gotow, kolegan niu
pogodaban amu tokodoy.
44 "Bu kosusasusa amu dosop po'
mama' amu nog globonganan kitu'
nog da' kilolaoy nog boya'an kido-
gyakan nog gotowanan nog da' nilan
tiboba'oy."
45 Tubus nion, og sala kotow
polopanad nog botad koyon nog
bansa Hudyu miktalu' dia ni Isus,
"Polopanad, bila ma' nion buan og
talu' mu, misunu' nika buan ami
tompola'oy."
46 Dadi, tinabal ion ni Isus, "Olo
pa buan dun. Po' amu si'oy og
polopanad amu nog botad nog
bansa Hudyu, kosusasusa dosop
og kodoksu'an niu po' sabap
sog modakol nog bonduan dia
sog po'atan niu, kibogatan og
gotowanan dun saka minsan og ko-
longkenge, di' niu tanan potobangon
mokpitang dun.
47 "Bu kosusasusa amu dosop
po' piba'is niu og globonganan
nog polomolatasanan kitu' nog talu'
nog Mikpongon nog pimunu' nog
mokogulang niu kobon nitu'.
48 Dadi, bianan sog kopokpoba'is
niu nog globonganan nilan kitu',
motampal dianiu nog kisu'atan amu
nog kohinangan nog mokogulan-
ganan niu kitu' nog mimunu' dian-
ilan.
49 Dadi, sa'an itu' bianan sog ko-
talus non, miktalu' og Mikpongon
nog, 'Popongoyon ku dianilan og
polomolatasanan nog talu' u bu so-
sugu'onanan ku. Tibua, og duma
pomunu'on nilan bu og duma sop
pokposokitan nilan.'
50 Dadi, amu og gotow numun
koni, kosakan amu nog dugu' nog
glam nog polomolatasanan nog talu'
nog Mikpongon nog pimunu' tidu pa
sog kopokpongon nog dunya.
51 Miktolipun sog kobunu' dia ni
Abel asta sog kobunu' kitu' dia ni
Sakaraya ditu' sog Baloy nog Pokto-
muyan dia sog Mikpongon sog golot
nog pomolasan bu dugu kitu' nog
mosigda. Dadi, tolu'on ku dianiu,

og gotowanan numun koni, ilan
nododa' og kosakan nog glam non
koni.
52 “Bu kosusasusa amu dosop,
amu nog polopanad nog botad nog
bansa Hudyu, po' inawa' niu og
kunsi nog mokobuka' nog kotoan bu
inapa' niu og dalan dun nog saka
amu si'oy, da' amu dosop gomitoy og
kotoan kitu'.”
53 Pinipini ni Isus mawa' dion, og
parasiuanan bu og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu
koyon, minamal ilan sumusi dianon
mangka nilan ion pogolapsobapoy,
54 po' bagun bila ongon og motalu'
ni Isus nog di' dumalan sog pogbo-
tadon nog gotow Hudyu, ongon og
so'utan nilan dianon.

12

Di' ba'is ilingan og botad nog gotow nog mokpopotongow

1 Dangan mimali si Isus,
nginibuan nog gotowanan og
mikpogbudoybudoy nog boya'an
kindogan nilan notanan og du-
maanan nilan. Dadi, pimolian
ni Isus poguna og sulanggu'anan
non nog, “Pongandam amu bagun
amu ondi' moit nog pokpotulin
nog parasiuanan koyon, po' og
polomotadon nilan mokpopotongow
tibua.
2 Po' da'idun og pigbuni nog ondi'
ompotongow. Bu da'idun dosop og
piglingod nog ondi' kosunan.
3 Bu ain og tinalu' niu nog amu
amu da, modongog da nog glam nog
gotowanan. Bu ain og ginilom dia
sog dialom nog dugu, ompulonag da
dia sog kodokolan.

Sima og omba'is kondokan?
Matiu 10:28-31

4 “Glokoleanan ku, tolu'on ku di-
aniu, na' amu mondok nog go-
towanan koyon nog glawas niu
da og ombunu' nilan, tubus nitu'
da'idun na.
5 Suga'id non, tolu'on ku dianiu
bog sima doda' og ba'is niu kon-
dokan. Kondok amu sog Mikpon-
gon. Po' ion kona' tibua togo baya'
mongula'at nog glawas niu, suga'id
non, minsan og glimukud niu kopog-
boya'an non nog sigbuon non dia
sog danow nog gapuy. Sa'an kondok
amu dianon.
6 Pikil niu polo'ma, kona' ta' lima
buk gloksayowanan nog dua' sin
da golaga' non, da'idun nododa'
solabuk si'oy dianilan, og pitiang
nog Mikpongon.
7 Minsan og binoluan nog buk niu,
kosunan nog Mikpongon bog andun
dakol non. Dadi, na' amu mondok,
po' bololaga' amu pa tokodoy dia sog
gloksayowanan koyon.

Og kopokposun bu kopononsing dia ni Isus
Matiu 10:19-20, 10:32-33, 12:32

8 “Tolu'on ku dianiu, simasima
og moktalu' dia sog gotowanan nog
ion mikokunut dianakon, tolu'on
dosop nog Binata' sog Kilawan dia
sog sungu'an nog moloikatanan nog
Mikpongon nog ion og pigotowan
ku.
9 Tibua, simasima og sonsingan
non akon dia sog sungu'an nog go-
towanan, ma' nitu' dosop og inan-
gon ku dianilan dia sog sungu'an
nog moloikatanan nog Mikpongon.
10 Bu simasima og mantu dia sog
Binata' sog Kilawan bianan sog talu',
kompunan da. Tibua, simasima og
moglaka'laka' dia sog Bolakat nog
Mikpongon, mologon nododa' kom-
punoy.
11 “Bila pitangon amu sog baloy
nog poglumpukananan nog bansa
Hudyu mangka amu ukumoy dion
otawaka dia sog kounutananan bu
duma mokotas nog gotow sabap sog
kopokokunut niu dianakon, na' amu
mosusa bog olo og tabal niu diani-
lan.
12 Po' sog tang koyon, og Bolakat
nog Mikpongon og mokpanad dia-
niu bog olo og tolu'on niu.”

Og ponongi'an pa'ali sog sala kotow doyahan nog gumowon

13 Ongon sala kotow tidu sog glumpuk koyon miktalu' dia ni Isus nog, “Polopanad, bota'bota'oy nika pa tumalu' dia sog gilug u nog bohogi'an non na akon nog pusaka' nami.”

14 Dadi, tinabal ion ni Isus nog, “Le, da'idun og baya' u dun po' kona' u ginang og momasad nog ma' nion koyon.”

15 Mangka poktalu' si Isus dia sog kodokolan nog gotowanan koyon nog, “Pongmohilat amu bu pokpotubud amu bagun amu ondi' motaban nog gininisan nog gabak. Po' og kotubu' nog gotow da' dia poktidu sog kodakol nog daya non.”

16 Tubus nion, sinuksugan non ilan nog solabuk ponongi'an nog, “Ongon sala kotow doyahan nog sinongku'an.

17 Bu mikpikilpikil gotow koyon bog olo og pondayan non, po' kulang og togu'an non nog songku' non koyon.

18 Dadi, mipikil non nog loglagon non og dan komaliganan non koyon mangka pogimung nog mosolag nog komaliganan bagun mugat ditu' og songku' non koyon asta pa og duma pogongonon non.

19 Bu long non dun dia sog pikilan non, ‘Onda' na pogonda'on ku minsan sanu ton, bu da' na lual ginangon ku lumual sog kuman, moginuminum, bu mogloliag.’

20 “Tibua, ma' long nog Mikpongon dianon nog, ‘Gumowon ka nog gotow! Matong na gumul mu gobi koni. Dadi, sima noma og mokakod nog piksimpan mu koyon dia sog kotubu' mu?’ ”

21 Dadi, long ni Isus dun dia sog gotowanan koyon, “Ma' nitu' og bianan nog gotow nog ain og mogomud nog daya non nog dia da sog glawas non dini sog kilawan, tibua, da'idun og daya non sog motaan nog Mikpongon.”

Salig amu sog Mikpongon
Matiu 6:25-34

22 Dadi, miktalu' si Isus dia sog sulanggu'anan non koyon nog, “Tolu'on ku dianiu, nog na' amu mosusa pa'ali sog kotubu' niu bog olo og ponganon niu, bu pa'ali sog glawas niu bog olo og koponapot niu.

23 Po' og kotubu', labi pa dia sog kokan. Bu og glawas niu koyon, labi pa dia sog ponopoton.

24 Tontong niu polo'ma og guakanan koyon. Di' ilan tanan momula otawaka gumani. Bu da'idun tanan og ponginogu'an nilan somo' ngon og songku' nilan. Tibua, da' ilan da potiangoy nog Mikpongon. Bu bololaga' amu pa tokodoy dia sog manukmanukanan koyon.

25 Po' sima buan dianiu nog bianan sog susaan non, kosukpatan non og kopayat nog kotubu' non?

26 Bila di' niu ma minang og ma' nion koyon nog molomu da bosia, iduma mosusa amu ma sog duma kitu'?

27 “Tontong niu polo'ma og kotubu' nog bulakbulakanan koyon. Da' ilan tanan ponukat otawaka pongabol nog bagun ilan mokopoglogdoy. Tibua, tolu'on ku dianiu, nog minsan si Datu' Solomon kobon nitu' nog doyahan tokodoy, da' pa sibon pokoponapot nog mokolongas ma' nog bayu'bayu' nog bulakbulakanan koyon.

28 Bila ma' nitu' ma og ginandun nog Mikpongon og koponapot non dia sog sigbotanan nog mitongow ta numun koni nog boloma' imungon nog tagun, labi pa ditu' og kopogusiba' nog Mikpongon dianiu. Kulang doda' og salig niu.

29 Dadi, na' niu potigbungon og pikilan niu dia sog kokan niu bu ginumon niu. Na' amu mosusa dun.

30 Po' og gotowanan koyon nog da' poktamuy dia sog Mikpongon, koyon og pigopasan nilan. Tibua, og Gama' niu sog glangit, kosunan non

nog sumboy ngon nododa' dianiu
dun.
31 Suga'id non, pogopasoy niu og
kopogdatu' nog Mikpongon dianiu
po' pono'uban non da amu dun."

Og daya ditu' sog glangit
Matiu 6:19-21

32 Bu ma' long ni Isus dun dia sog
sulanggu'anan non koyon nog, "Na'
amu mondok mika'an amu si'oy, po'
og Gama' niu sog glangit, kisu'atan
ion mogbogoy dianiu nog glam non
nog dia sog pigdotu'an non.
33 Dadi, poksaluy niu og
pogongonon niu mangka niu bogoy
og saluy non dia sog miskinananan.
Po' bila ma' nitu' og ginang niu,
mokalap amu nog daya kitu'
nog ondi' mogla'at. Mama' amu
mikomud nog daya kitu' sog glangit
nog di' motipot, bu di' kongayan
nog polonakow, bu di' kokoton nog
gangnay.
34 Po' minsan ain og daya niu, ditu'
dosop og pomikilan niu.

Poksimpan amu

35 "Dadi, poksimpan amu, bu
poglogdoy amu nog mahatul, bu
poliga' niu somul non og sulu' niu!
36 Ilingoy niu mama' nog sosoli-
gananan kitu' nog migbagad ilan
nog kopokpuli' nog kounutan nilan
nog miktidu ditu' sog kaing bagun
nilan da kobuka'an mogdayun og
kounutan nilan kitu'.
37 Po' mogloliag og sosoligananan
koyon nog kodotongan ilan nog
kounutan nog totanud ilan pa bu
misimpan ilan nog kodatong non
koyon. Po' tolu'on ku dianiu nog
imungon non og dili glawas non
ma' nog sosoligan mangka non
ilan pingkudoy dia sog glomisahan,
mangka non ilan poktologadoy.
38 Bu kuntungan ilan bila misim-
pan ilan sog kodatong nog kounutan
nilan minsan si'oy og tonga' gobi
otawaka dali'ondow.
39 Sabut niu og poktolu'on ku
koni. Somo' kisunan nog gapu' nog
baloy og tang nog kangoy nog polon-
akow dia sog baloy non, oyanan
non nododa' bagun da ondi' ion
mokosolod.
40 Bu amu si'oy, sumboy moksim-
pan amu dosop po' og Binata' sog
Kilawan matong sog tang nog da'
niu dodomaoy."

Og pononggi'an pa'ali sog sosoli-gan nog kosoliganbu ondi' kosoligan
Matiu 24:45-51

41 Tubus nion, miksak si Piter dia
ni Isus, "Kounutan, ami ta' tibua og
tinolu'an mu nog pononggi'an mu
koyon otawaka sinunu' mu ta' og
glam non?"
42 Tinumabal si Isus nog, "Og
sosoligan nog mokokunut bu moto
momikil, ion og guokilan nog
kounutan non nog baya' mogokbit
bu mogusiba' dia sog pakasi sosoli-
gananan non sog tang nog ngon
kobolanon nilan dun.
43 Kuntungan og sosoligan kitu'
nog kidotongan nog kounutan nog
sonuk non moginang nog dinondag
kitu' moginang dianon.
44 Tolu'on ku dianiu, og sosoli-
gan koyon, uokilan nododa' ion nog
baya' mogokbit sog glam nog gakod
nog kounutan non koyon.
45 Tibua, bila mama' nog sosoligan
kitu' nog moktalu' sog dialom
pikilan non, 'E! Mobon pa datong
og kounutan ku,' mangka non pon-
glokposoy og pakasi sosoligananan
non nog glibun laki mangka ion
poglokanlokan bu poginuminum
asta molangu,
46 kotokowan ion nog matong og
kounutan non sog gondow nog da'
non bibola'oy, bu sog tang nog
da' non dodomaoy. Pogoktadon
nododa' nog kounutan non koyon
mangka non ion pompu'oy mosinsa
sog gotowanan kitu' nog di' tumud."
47 Ma' long sop ni Isus, "Ain og
sosoligan kitu' nog kisunan non bog
olo og glegan nog kounutan non,
saka da' poksimpan bu da' non pon-
glenglengoy moginang, podokolon
nododa' og badas dianon.

48 Tibua, og sosoligan kitu' nog di'
non sunan og glegan nog kounutan
non, saka mokinang nog ginang
kitu' nog koposokitan dun, bodason
si'oy mika'an da. Po' bila og gotow
binogayan nog modakol, pongom-
batan dosop ion nog modakol. Bu
og gotow nog inuokilan nog moso-
lag nog baya', mosolag dosop og
dodomaan dianon."

Mikokonia gotow sabap sog tud nilan dia ni Isus
Matiu 10:34-36

49 Tubus nion, miktalu' nosop si
Isus. Long non dun, "Minangoy
u mokpitang nog gapuy dini sog
dunya. Bu saba' u dun tutudan na.
50 Tibua, mangka si'oy datong,
ongon pa poguna og bunyag nog
kobianan ku. Ombogat pikilan ku
solian nog da' u pa kobianoy.
51 Balu' niu dun, minangoy u ta'
dini mokpitang nog gomigus sog
dunya? Kona'. Suga'id non, og
gotowanan mimung nog di' ilan
mokpoksulut dun.
52 Moktidu sog numun kitu', on-
gon og lima kotow sog sala konglan-
gan ondi' moksulut. Og dua' kotow
di' sumulut sog tolu kotow bu og tolu
kotow di' sumulut sog dua' kotow.
53 Bu og gama' bu og gombata'
non nog glaki, ondi' ilan dosop
moksulut. Bu og gina' ilan nog
gombata'anan non nog glibun, di'
ilan dosop moksulut. Bu ongon
dosop og kolibunanan nog ondi' ilan
moksulut nog ponugangan nilan nog
glibun."

Og gindanan posungu' matong
Matiu 16:2-3

54 Tubus nitu', miktalu' si Isus dia
sog gotowanan nog, "Amu koyon,
bila motongow niu nog mongito-
man sog bukid, kosunan niu nog
mogdupi' posungu', bu mogdupi'
doma.
55 Bu bila sop moyup gutala', mok-
talu' amu dosop nog posungu' na
mokpodos, bu motuman doma.
56 Amu og gotow nog sagya tibua
mokpopotongow! Kosunan niu mo-
gustal og gindanan sog glangit bu
sog glupa'an, saka di' niu ma sunan
mogustal og mitongow niu numun
kitu'!

Poglokopia amu nog minanta dia-niu
Matiu 5:25-26

57 "Iduma ondi' niu ma inangon
og dili pikilan niu kitu' nog omba'is
inangon?
58 "Bila mikosala' a sog pakasi
mu saka pitangon non ika ditu'
sog gukum, dia amu pa sog dalan,
sumboy pogopasan mu na nog
moglokopia amu. Po' bila muakil
non na ika sog gukum, og gukum
og muakil dianika sog pogaid nog
kolobusuan. Tubus nitu', ion na
kumolobusu dianika.
59 Tolu'on ku dianika, ondi' a
nododa' mokoluas bog di' mu da
koboyadan og glam nog kosola'an
mu."

13

Sumboy moglila' amu nog dusaanan niu

1 Sog tang koyon, ongon go-
towanan miguksug dia ni Isus
pa'ali dia sog gotow Galilianan nog
pimunu' ni Pilatu (og gubernador
dia sog bonua nog Judia) sonuk
nilan momalas ditu' sog Baloy nog
Poktomuyan dia sog Mikpongon.
2 Tinumabal si Isus nog, "Olo ma
og pikilan niu dun? Sa'an ma'
nitu' og kibianbianan nilan po' bolo-
dusaon ilan pota' gaba' nog duma
gotow Galilianan?
3 Tolu'on ku dianiu, ondi'! Po' ton-
tal da di' amu moglila' nog dusaanan
niu, matoy amu dosop mama' nilan.
4 Bu kitu' sop buan og sopulu'
bu walu kotow kitu' nog mikpoma-
toy kobal nog kibuksakan ilan nog
baloy nog molawa ditu' sog Siloam.
Sa'an ma' nitu' og kibianbianan ni-
lan po' bolodusaon ilan pota' gidoy
gaba' nog duma gotowanan ditu' sog
Jerusalem?

5 Ondi' dosop! Po' tolu'on ku
dianiu, tontal da ondi' amu moglila'
nog dusaanan niu, amu si'oy matoy
dosop ma' nilan."

Og pononggi'an pa'ali sog kayu nog da' pogbunga

6 Tubus nitu', sinuksugan non ilan
nog solabuk pononggi'an. "Ongon
sala kotow mimula nog kayu dia
sog binalan non, ngalan non igera.
Ongon gondow non, inangoy non
tontongoy bog migbunga nota' og
pomulan non koyon. Saka onda' pa
pogbunga.
7 Dadi, sinakan non og po-
longusiba' nog pomulan non koyon
nog, 'Iduma? Olo gidoy og migan-
dun nog kayu koyon nog da' ma
sibon pogbunga saka midopot na
tolu ton? Pigdodomaan ku bosia nog
mogbunga na.' Dadi, dinondag non
monaga' dia sog migusiba' koyon
dun, po' bagun da di' mogasta og
glupa' nog pigindogan nog kayu
koyon.
8 Tibua, tinumabal og po-
longusiba' koyon nog, 'Di' ta pa
sokali' ponoga'on po' usiba'on ku
pa soton si'oy bu togu'an ku nog
ponglombu' nog pomulan bagun
mogbunga.
9 Tibua, bila matong sog len
ton di' pa mogbunga, omba'is na
ponoga'on.' "

Kuli'an non og boktut nog glibun-sog Gondow nog Pogulali

10 Sog tang nog Gondow nog Pogu-
lali, mikpanad si Isus ditu' sog
solabuk baloy nog poglumpukan
nog bansa Hudyu.
11 Ongon sala kotow glibun dion
nog di' mokodag solod nog sopulu'
bu walu ton po' kobal nog glatdi-
wata. Dadi, migboktut tanan ion
dun nog boya'an ondi' non molog-
dong og glawas non.
12 Dangan mitongow ion ni Isus,
sinabi non ion nog mokpolani pa
dianon mangka non ion tolu'oy nog,
"Dada', kiuli'an na og di' mu koyon
kokodag."
13 Dunut dinoponan non og glibun
koyon, bu sododu'un milogdong non
na og boktut non. Dadi, og glibun
koyon miksanglit dia sog Mikpon-
gon.
14 Tibua, og kounutan kitu' sog
baloy nog poglumpukan nilan
koyon, miglolingit ion po' ngon
pikodag ni Isus saka og Gondow
nog Pogulali. Dadi, tinalu' non dia
sog gotowanan koyon nog, "Sog
pitu ondow, binogayan ita gonom
ondow moginang nog ginang ta.
Bu bila moleg amu kumodag angoy
amu dini sog solod nog gonom
ondow koyon, kona' sog Gondow
nog Pogulali!"
15 Tibua, tinabal ion ni Isus
nog, "Amu, mokpopotongow amu
tibua! Minsan amu, ongoyon niu
da ubadoy og kuda' niu otawaka
sapi' niu mangka niu pinumoy sog
Gondow nog Pogulali.
16 Dadi, minsan si'oy og Gondow
nog Pogulali, ondi' ta' gidoy mogu-
soy nog tobangan og glibun koni nog
ion og pangkat ni Apu' Abraham nog
pisinsa ni Kindagow sog solod nog
sopulu' bu walu ton?"
17 Dadi, kisipogan og glam nog
sinumusi koyon dianon dion. Tibua,
og duma gotowanan dion migloliag
ilan sog glam nog kohinangan ni
Isus koyon nog kosobu'sobu'.

Og pononggi'ananan pa'ali sog glongow bu pokpotulin
Matiu 13:31-33, Mark 4:30-32

18 Tubus nitu', miksak si Isus nog,
"Olo bayu'bayu' nog pigdotu'an nog
Mikpongon bu olo koponongi'an ku
dun?
19 Dia u koponongi' sog bata'bata'
longow nog pimula nog gotow dia
sog binalan non, nog dangan tinu-
mubu' miimung nog kayu boya'an
og pangaanan non pogopunan
tanan nog manukmanukanan."
20 Bu miktalu' nosop si Isus nog,
"Ain pa koponongi' og pigdotu'an
nog Mikpongon?
21 Omponongi' u dosop dia sog
mika'an nog pokpotulin nog pan

nog linimbual nog sala kotow glibun
dia sog pitu gantang tapung asta
miksagot ilan na nog tapung koyon
boya'an tinumulin dun."

Og mosikut nog bongawan
Matiu 7:13-14,21-23

22 Solian ni Isus ompanow po-
sungu' sog Jerusalem, minian ion
dia sog modakol nog bonuaanan
bu gimbolayan mokpanad dia sog
gotowanan.
23 Sintak nion, ongon sala kotow
miksak dia ni Isus nog, "Kounutan,
mika'an ta' da og gotowanan nog
mogawon tidu sog dusa nilan?"
24 Tinumabal si Isus nog, "Pogapas
amu tokodoy sumolod sog mosikut
nog bongawan po' tolu'on ku dianiu
nog modakol og sumuloy sumolod,
tibua, ondi' ilan mokosolod.
25 Po' bila migbuat bu pinintu' na
nog gapu' nog baloy koyon og bon-
gawan non koyon, matag amu tibua
mogindog sog glowasan mokibuka'
dianon nog ondi' non amu buka'an
po' long non dun, ondi' non amu
kilolaan bu ondi' non kosunan bog
ain amu mikpoktidu.
26 Dadi, tumabal amu nog,
'Kounutan, migadap ita potanan
kuman bu minum bu mikpanad a
pa tanan ditu' sog bonua nami!'
27 Tibua, tobalon non amu nog
ondi' non amu kilolaan bu ondi' non
kosunan bog ain amu mikpoktidu.
Suga'id non, tolu'an non amu nog,
'Pokpolayu' amu dianakon, glam niu
koyon nog bolodusaon!' "
28 Bu long sop ni Isus dun,
"Moglulad amu bu mongolongot og
ngisianan niu sog gondow kitu' nog
motongow niu dion si Apu' Abra-
ham, si Apu' Isak, si Apu' Jakub,
bu og glam nog polomolatasanan
nog talu' nog Mikpongon nog ditu'
ilan sog pigdotu'an nog Mikpongon.
Saka amu, ditu' amu sog glowasan.
29 Bu modakol dosop og go-
towanan nog mikpoktidu sog pat
pigyulu nog dunya madap kuman
ditu' sog pigdotu'an nog Mikpongon.
30 Bu tolu'on ku dianiu nog on-
gon gotowanan nog mibinaya' nog
mimung mokuna ilan, bu ongon sop
og mikuna nog mimung ombinaya'
ilan."

Milolat si Isus sog gotowanan dia sog Jerusalem
Matiu 23:37-39

31 Sog tang koyon, ongon og
parasiuanan minangoy dia ni Isus
mangka ilan poktalu' nog, "Sumboy
mawa' a dini sog bonua koni po' si
Datu' Herod moleg munu' dianika."
32 Tibua, tinumabal si Isus nog,
"Angoy niu talu' dia sog gotow
kitu' nog modolut nog akon,
momugow nododa' nog glatdi-
wataanan bu pokodagon ku ain di'
kitu' mokokodag gondow koni bu
boloma'. Bu sog kotoluondow non,
modopot u na og pogdopoton ku
kitu'.
33 Sa'an sumboy nododa' mog-
dayun u gondow koni, bu boloma',
asta dinglag, po' sumboy ditu'
nododa' bunu'oy og polomolatas
nog Mikpongon sog Jerusalem."
34 Ma' long sop ni Isus dun, "O
Jerusalem, Jerusalem, og gotowanan
mu, pimunu' nilan og polomo-
latasanan nog talu' nog Mikpongon.
Bu pimatu nilan ain og dinondag
non mangoy dion nika. Miobon u
na bosia moleg lumumpuk nog go-
towanan mu bagun ku ilan musiba',
mama' nog dolukan nog dugba'an
non nog gokpak non og gititanan
non. Tibua, ompok ilan dun.
35 Tontong mu numun kitu',
og baloy mu tinolikudan na nog
Mikpongon. Tolu'on ku dianika nog
ondi' mu nododa' akon motongow
mokpuli' asta matong gondow kitu'
nog mokpoktalu' og gotowanan mu
nog, 'Pipia og minangoy dini bianan
sog ngalan nog Mikpongon!' "

14

Kiuli'an ni Isus og gotow nog di' mokodagsog Gondow nog Pogulali

1 Sog tang nog Gondow nog Pogulali, si Isus inonggat nog sala kotow
nog motas sog parasiuanan mangoy
kuman sog baloy non. Bu ongon
gotowanan dion, piktima'anan nilan
mahatul og poginangon ni Isus.
2 Bu sog sungu'an non koyon,
ongon sala kotow dion nog di'
mokodag nog mimaga' og botis bu
komot non.
3 Dadi, miksak si Isus dia sog
polopanadanan koyon nog botad
nog bansa Hudyu bu sog parasiuanan koyon dion nog, “Dia sog Botad
nog sinulat, pigondi'an ita ta' momulung bila og Gondow nog Pogulali?”
4 Tibua, da' pogonekonek og
gotowanan koyon. Dadi, pigoidan
ni Isus og gotow koyon nog di'
mokodag mangka non poboi'oy
mosakit non bu dondagoy ompanow.
5 Tubus nion, miksak si Isus dianilan, “Bila gidoy ongon og bata' niu
otawaka potubu'on niu molabu' sog
gluang nog modalom, saka motang
sog Gondow nog Pogulali, ondi' niu
ta' pogdoyunan tumabang?”
6 Og gotowanan koyon onda'
nosop pokotabal.

Di' pia og mokpolabilabi

7 Dangan mitongow ni Isus og
gotowanan koyon dion nog mi-
gunauna ilan mingkud dia sog
gingkudan nog mokotas nog go-
tow, pimolian non ilan bianan sog
ponongi'an.
8 Long non dun, “Bila pinosunan
amu nog kaing, saka matong
amu na dia sog baloy koyon nog
piglokologya'an, na' amu mogu-
nauna mingkud dia sog gingkudan
nog mokokotas nog gotow. Po'
bila gomonsunoy ongon pa lumual
gotow matong nog motas pa dianiu,
9 og miglokologya'an koyon nog
mikposabut sog dua' amu, mangoy
ion moktalu' dianiu nog, ‘Pingkudon
ta pole og gotow konia sog pigingku-
dan mu koyon.’ Dadi, kosipogan
amu dun bu dia amu pingkudoy sog
gingkudan nog sempelsempel nog
gingkudan.
10 Suga'id non, bila posobutan
amu nog kaing, dia amu pongingkud
sog sempelsempel nog gingkudan
bagun amu ongoyon nog miglokol-
ogya'an koyon mangka non amu
tolu'oy, ‘Le, dinian ka ingkud sog
gingkudan nog mokokotas nog go-
tow.’ Dadi, kolele kosipogan amu
dun, pogodaban amu tanan nog go-
towanan dun.
11 Po' ain og mokpotas nog dili
glawas non, poboba'on nog Mikpon-
gon. Tibua, ain og gotow nog
poboba'on non og bolotabat non,
potason ion.”

12 Tubus nitu', tinalu' ni Isus dia
sog parasiu koyon nog migonggat di-
anon nog, “Bila mongonggat a mok-
tasondowan otawaka moglobungan
nog ain tibua og pakasibata'anan
mu, otawaka og pigilugananan mu,
bu og pigoloan mu, otawaka pong-
doyahan kitu' nog sumbaloyanan
mu, bila ma' nion og ginangon mu,
onggaton nilan dosop ika mangoy
kuman sog baloy nilan. Bu kosuli'an
nilan dosop ika nog miinang mu
koyon dianilan.
13 Tibua, bila moglokologya'an
ka, og posunan mu ain og miski-
nananan, bu og dadayanan, bu og
pingka'anan, bu og butaanan kitu'.
14 Bu popiaon ka nog Mikpongon
dun. Po' minsan si'oy di' nilan ika
kotumbasan, kotumbasan ka da bog
matong gondow kitu' nog potubu'on
puli' nog Mikpongon og gotowanan
kitu' nog midulus.”

Og kopogonggat nog Mikpongon ondi' ba'is bolibadan
Matiu 22:1-10

15 Dangan midongog nog sala ko-
tow gadap nilan koyon kuman, mik-
talu' ion dia ni Isus nog, “Kuntungan
og gotowanan koyon nog mokadap
dia sog kologya'an nog Mikpongon
ditu' sog pigdotu'an non.”

16 Tinumabal si Isus nog, “Ongon
sala kotow og miksimpan nog moso-
lag nog kologya'an bu modakol og
pimosunan non nog gotow.
17 Dangan minatong na og gon-
dow nog kologya'an non koyon, di-
nondag non og kisonggulan non
nog ongoyon na og gotowanan kitu'
nog pimosunan non mangoy mok-
talu' nog misimpan na og binolokan.
Dadi, mipanow og kisonggulan non
koyon.
18 Tibua, dangan pigobitan nog
kisonggulan koyon dia sog go-
towanan og talu' nog kounutan non
koyon, glam nilan, minontong ilan
nog da'awa nilan nog ma' long
nog sala kotow koyon dun, ‘Ongon
misaluy u nog glupa' nog sumboy
ongoyon ku pa tontongoy. Dadi,
talu' mu pa ditu' non nog di' u da
mokangoy ditu'.’
19 Tubus nion, miktalu' sop og sala
kotow koyon nog, ‘Ongoyon ku pa
suloyoy mokpoguyud nog bagya' og
sopulu' buk sapi' koyon nog sinaluy
u bogu koni. Dadi, talu' mu pa ditu'
non nog di' u da mokangoy ditu'.’
20 Bu ngon dosop og miktalu' nog,
‘Ondi' u nododa' mokotua' sog kolo-
gya'an koyon po' bogu ami da koin-
goy nog duoy u.’
21 Dadi, og kisonggulan koyon
minuli' bu mangka non pogobitoy
dia sog kounutan non koyon og glam
nog da'awaanan nog gotowanan
kitu'.
“Dangan midongog nog gapu' nog
baloy koyon og gustalan nog kisong-
gulan non koyon, miglolingit ion
dun. Dadi, dinondag non nosop
og kisonggulan non koyon mogdali'
mangoy sog dalananan bu sog ain
mokolili' kitu' sog koliwagan bonua
koyon bu oitoy dini og sosuku mo-
tongow non nog miskinan, og daday,
og buta, bu og pingka'.
22 “Dangan minatong ion tidu
mangoy nog gotowanan kitu', mik-
talu' ion nog, ‘Kounutan, dini na
og dinondag nika kitu' nog ongoyon
ku. Tibua, modakol pa og sama'
gingkudananan nog da' kingkudoy
nog gotow.’
23 “Dadi, dinondag non nosop og
kisonggulan non koyon nog, ‘Panow
a pa mokpuli' mangka a angoy
ditu' sog dalananan bu kobukidan,
mangka mu togol monggat og go-
towanan nog molumpak nika bagun
omponu' nog gotow og baloy u koni.
24 Po' tolu'on ku dianiu nog og
gotowanan kitu' nog pisobutan ku
moguna, da'idun minsan sala kotow
si'oy dianilan, og mokinam nog pik-
simpan ku koni nog ponganon!’ ”

Og bianbian nog moksulanggu' dia ni Isus
Matiu 10:37-38

25 Tubus nion, dangan mipanow si
Isus, landu' kodakol nog gotowanan
og migunut dianon. Dadi, sinungu'
non ilan mangka ion poktalu' nog,
26 “Ain og moleg mogunut di-
anakon, ondi' ion mimung nog su-
langgu' u taman da ondi' non poton-
gowon og glolaman non dianakon
nog labilabi pa sog glolaman non
sog mokogulang non, bu sog duoy
non, bu sog gombata' non, bu sog
pigilugan non, bu minsan sog dili
glawas non.
27 Bu ain ondi' mokpisan nog
kudus non bu pogunut dianakon, di'
dosop mimung nog sulanggu' u.
28 “Po' sopolati non, ongon dianiu
og moleg mokpasok nog molawa nog
baloy. Mokpikilpikil pa poguna ion
mangka non gonta'oy bog andun
og golaga' non, bagun non kosunan
bog andun og golaga' nog baloy non
koyon bila modoksu'.
29 Po' bila posokon non og baloy
non koyon saka di' non modoksu',
pogundaundaan ion nog gotowanan
ain og mokotongow nog ganglag non
koyon.
30 Kobon nilan moktalu' nog, ‘Og
gotow koni, guma'usga'us pa mok-
pasok nog baloy non saka di' non
dosop omba'ug.’
31 “Otawaka mama' dosop nog
datu' nog posungu' ilan mogbunu'

nog pakasi datu' non. Og sala kotow datu' koyon sopulu' ngibu da og dakol nog sundalu non. Saka og pakasi datu' non sop koyon dua' pulu' ngibu dakol nog dianon. Mangka si'oy antu mogbunu' og sala kotow datu' koyon, mokpikilpikil pa ion poguna bog mokantu dota' og sundaluanan non koyon nog sopulu' ngibu da dakol non.

32 Bu bila moganta' non nog ondi' doda' ion mokantu mogbunu', sumboy ongon og dondagon non lumumpak dia sog pakasi datu' non koyon, mangoy mongoni nog kopoglogomigus nog ditu' ilan pa sog molayu'.

33 Domikian dosop ma' nitu' amu, bila ondi' niu bolongon og glam nog dili dianiu, ondi' amu dosop mimung nog sulanggu' u.

Og masin
Matiu 5:13, Mark 9:50

34 "Og masin, omba'is. Tibua, bila molubas na og nanam non, da'idun nododa' og pondayan dun bagun masin pa mokpuli'.

35 Dadi, da'idun na og potugyuan dun minsan si'oy sog glupa', lual da lobakon na. Dadi, ain togo tolinga, sumboy pokinongogan non og piktalu' u koni!"

15

Og pononggi'an pa'ali sog bilibili nog mibolong
Matiu 18:12-14

1 Ongon gondow non, sonuk ni Isus momali, modakol og polongabatanan nog buis bu og gotowanan kitu' nog iningolanan nilan nog bolodusaon, miglumpuk ilan monginongog nog gustalan ni Isus.

2 Tibua, og parasiuanan bu polopanadanan nog botad nog bansa Hudyu, mikpokumodumod ilan nog, "Og gotow koni tumolima' ma nog gotow nog bolodusaon bu madap ma kuman dianilan!"

3 Dadi, miktalu' si Isus dianilan binianan sog pononggi'an.

4 "Sopolati non, og sala kotow dianiu, ngon og bilibilianan non sogatus kodakol, saka mibolong og solabuk dun. Olo ma gidoy og ginangon non? Gonatan non nododa' og siam pulu' bu siam bilibilianan non koyon sog pongoksaban nilan mangka non ponontongoy og solabuk bilibili non kitu' asta motongow non.

5 Bu bila mitongow non na, loliagon nododa' tokodoy ion dun

6 mangka non bolungoy muli'. Bila matong ion sog baloy, polumpukon non og pakasibata'anan non bu sumbaloyanan non mangka ion poktalu' dianilan nog, 'Moksamasama ita niu mogloliag po' mitongow u na og bilibili u kitu' nog mibolong.'

7 "Tolu'on ku dianiu, domikian dosop nog ma' nitu' landu' og da'da'an ditu' sog glangit sabap sog sala kotow og bolodusaon moglila' nog dusa non, gaba' nog siam pulu' bu siam kotow kitu' nog balu' nilan midulus ilan na nog da'idun na balan nilan moglila' nog dusa nilan."

Og pononggi'an pa'ali sog sin nog mibolong

8 Tubus nion, miguksug nosop si Isus nog len pononggi'an nog, "Ongon og sala kotow glibun nog togo sin nog sopulu' lad, mibolong og solad sin dun. Olo ma gidoy og ginangon nog glibun koyon? Tumutud ion nog sulu' mangka non siligoy og baloy non koyon bu ponontongoy mahatul og sin non koyon asta motongow non.

9 Bu bila mitongow non na, mangka non polumpukoy og pakasibata'anan non bu sumbaloyanan non mangka ion poktalu' dianilan nog, 'Moksamasama ita niu mogloliag po' mitongow u na og sin ku kitu' nog mibolong.'

10 "Tolu'on ku dianiu nog, domikian dosop nog ma' nitu' ongon da'da'an dia sog sungu'an nog moloikatanan nog Mikpongon nog

sala kotow bolodusaon og moglila'
nog dusa non.”

Og ponongg'an pa'ali sog glolaman nog gama'

11 Tubus nion, miguksug nosop
si Isus nog len ponongg'an nog,
“Ongon gotow nog togo bata' dua'
kotow nog lunsan laki.
12 Ongon gondow non, og kongu-
dan koyon, pingambat non bahagi'
non dia sog gama' non. Dadi, pigba-
hagi' nog gama' non koyon dianilan
og pogongonon nilan.
13 Da' ion kobon, og kongudan
koyon piksaluy non og glam nog
bahagi' non koyon mangka ion awa'.
Minangoy ion ditu' sog molayu' nog
bonua mangka non solapoy mok-
tula' og sin non koyon.
14 “Dangan mitipot non na pok-
tula'oy og glam nog sin non koyon,
og bonua koyon nog dinotongan
non, misugat nog minit nog gutom.
Dadi, kilogonan ion.
15 Migbubut ion mogonong dia sog
sala kotow sog bonua koyon. Dadi,
dinondag ion mangoy ditu' sog ku-
dal nog babuyanan. Bu og ginangon
non ditu' og mokpokanpokan nog
babuyanan koyon.
16 Kobal nog kigutoman ion
tokodoy, moleg na tanan ion bosia
kuman nog kan nog babuyanan
koyon asta ombosug. Po' da'idun
mogbogoy dianon nog ponganon
nog minsan mika'an si'oy.
17 “Sintak non nion, mipikil non
og glopangan non bu kilobotan
non nog og glam nog sosoligan
nog gama' non mikpoksawadsawad
tanan og ponganon nilan. Saka ion
agonagon na unusan.
18 Dadi, long non dun, ‘Golom u
na ini uli' ditu' sog gama' u mangka
u poktalu' nog, Ama', mikodusa u
tidu dianika bu kosolag non sog
Mikpongon.
19 Dadi, di' u na patut nog in-
golanan u pa nog bata' mu. Suga'id
non, imung mu na akon mama' nog
sosugu'on mu koyon.’
20 Dadi, migbuat ion mangka uli'
ditu' sog gama' non.
“Dangan minatong ion sog bonua
non, molayu' pa, kinilolaan na ion
nog gama' non. Bu sabap sog
landu' tokodoy og glolatan non dia
sog bata' non koyon, ginobok non
kumokop dunut pingolokan non.
21 Tibua, miktalu' og bata' non
koyon, ‘Ama' mikodusa u dianika
kosolag non sog Mikpongon. Dadi,
ondi' u na patut nog ingolanan u pa
nog bata' mu akon.’
22 “Tibua, onda' ion tobaloy nog
gama' non. Suga'id non, dinondag
non og sosoligananan non mangoy
nog molongas nog gimolaan non
mangka posolugoy dianon, mangka
posolugoy nog pinolok, ilan nog
pongyapak.
23 Tubus nitu', dinondag non ilan
mangoy malap nog nati nog sapi'
kitu' nog piglombu' nilan mangka
nilan sumboli'oy po' moglokolo-
gya'an ilan.
24 Po' long nog gama' non koyon,
‘Og bata' u koni minatoy na, tibua,
mitubu'. Bu miobon na ion ombo-
long, tibua, numun kitu' mitongow
na.’ Dadi, miktolipun ilan doda'
mokpogloliag.
25 “Solian nilan koyon moglamil-
ami, og bata' non kitu' nog gulang-
bata' ditu' pa sog binalan. Dangan
minuli' ion, pinipini non matong sog
baloy nilan koyon, kisobu'an ion nog
midongog non og glomian bu og
mogigal.
26 Dadi, sinabi non og sala ko-
tow kisonggulan nilan mangka ion
ponginongogan bog olo og piginang
nilan koyon dion.
27 Tinumabal og kisonggulan ni-
lan koyon, ‘Og kongudan mu kitu'
minuli' na dion. Dadi, sabap sog
da'da'an nog gama' mu nog minuli'
bu omba'is da glawas non, dinondag
non ami moksumbali' nog nati nog
sapi' kitu' nog pikpolombu' mangka
poglokologya'an.’
28 “Dadi, linolingitan tokodoy dun
og bata' non koyon nog gulangbata'

bu ompok na tanan ion mogdangan
sog baloy nilan koyon. Tibua, inan-
goy ion pogomu'omu'oy nog gama'
non nog sumolod na.
29 Sokali' miktalu' og bata' non
koyon, ‘Tontong mu polo'ma, Ama'.
Da' a sunoy bog sanu ton u na
mokpulipon dianika. Bu onda' u
sibon ponusi sog glam nog glegan
mu. Tibua, da' nika tanan akon
sibon bogoyoy nog minsan si'oy og
nati nog kambing bagun ami moko-
pogloliag nog pakasibata'anan ku.
30 Tibua, og bata' nika koyon
nog pigbusa' non og gakod nika
dia sog kolibunanan kitu' nog po-
nungkagon, dangan minuli' ion dini,
kododali' mu tanan monumbali' nog
nati nog sapi' nog pikpolombu' mu!’
31 “Dadi, tinumabal og gama' non
koyon, ‘Ika, og bata' u, onda' a sibon
pokulog dianakon. Bu og glam nog
pogongonon ku ika dosop og gapu'
non.
32 Sa'an sumboy ita moglokolo-
gya'an bu poglololiag po' sabap sog
kongudan mu koyon nog minatoy
na, tibua, numun kitu' mitubu'. Bu
miobon na ion ombolong, tibua, nu-
mun koni mitongow na.’ ”

16

*Og pononggi'an pa'ali sog sosoli-
gan nog bolopondayan*

1 Bu miguksug nosop si Isus nog
pononggi'an dia sog sulanggu'anan
non koyon nog, “Ongon sala kotow
og doyahan nog sinumbung dianon
og sosoligan non nog pigbusa' non
og sin nog kounutan non koyon.
2 Dadi, tinugun non ion mangka
non sakoy nog, ‘Olo og midongog u
koni pa'ali dianika? Bila ma' nion,
tulun mu dianakon og glam nog
dinondag u kitu' mogusiba' dianika.
Po' moktidu sog gondow koni, di' u
na ika imungon nog sosoligan ku.’
3 “Dadi, migdialominawa og glaki
koyon, ‘Olo noma gidoy ini og pon-
dayan ku? Piawa' u noma nog
kounutan ku. Di' u posop mokogaga
moginang nog ombogat. Bu mosipog
u dosop monontoli'.
4 Tibua, ma' nini og pondayan ku
dun po' bagun da minsan da'idun
si'oy og ginangon ku, tolima'on u da
nog gotowanan dia sog baloy nilan.’
5 Dadi, pinugun non og glam nog
togo gutang kitu' dia sog kounutan
non koyon mangka non sakoy mon-
ala kotow dianilan bog andun og
gutanganan nilan dia sog kounutan
non. Dadi, sinakan non og mikuna
koyon bog andun og gutang non,
6 ‘Akon, mikutang u sogatus bu
nom pulu' lata nog glana.’ Dadi,
long nog glaki koyon, ‘Koni og dakol
nog gutang mu nog misulat. In-
gkud a pa podali' mangka nika sop
og dakol non mangka mu boyadoy
tibua walu pulu' lata.’
7 Tubus nitu', sinakan non nosop
sala kotow bog andun og gutang
non. Dadi, tinumabal ion nog, ‘So-
gatus saku og bogas.’ Tinumabal
sosoligan koyon nog, ‘Koni og dakol
nog gutang mu nog misulat. Ingkud
a pa podali' mangka nika sop og
dakol non bu boyadoy mu tibua
walu pulu' saku.’ ”
8 Dadi, long sop ni Isus dun, “Og
sosoligan koyon nog di' kosoligan,
pigdongya'an ion nog kounutan non
koyon sabap sog kopondayan non.
Po' og gotowanan nog kinilawan
koni, moto ilan sumu'at nog batuk
nilan pikilan, gaba' nog gotowanan
dia sog kodolagan.
9 Dadi, tolu'on ku dianiu, gamit
niu og gakod niu dini sog dunya koni
tumabang sog pakasiotow niu nog
kilogonan bagun da bila motipot na
og gakod niu koyon, motolima' amu
ditu' sog pogonongan nog da'idun
kopus non.
10 “Simasima og kosoligan sog
mika'an, kosoligan dosop sog
modakol. Bu simasima og moto
monglimbung nog mika'an, moto
dosop monglimbung nog modakol.
11 Dadi, bila ondi' amu kosoli-
gan mogusiba' nog gakod dini sog
dunya, ondi' amu dosop kosoligan

nog Mikpongon mogusiba' nog tantu
daya ditu' sog glangit.
12 Bu bila ondi' amu kosoligan
mogusiba' nog balan nog duma niu
dini, sima ma mogbogoy dianiu nog
tantu gakod niu kitu'?
13 "Tolu'on ku dianiu, ondi'
nododa' mogusoy og gulipon nog
dua' buk og gapu' non. Po' bila
ma' nitu', mimung nog pokongitan
non og sala kotow mangka non
kololamoy og sala kotow. Otawaka,
mokokunut sog sala kotow mangka
pongantu sog sala kotow. Di'
mogusoy nog tigbungon niu og
pikilan niu dia sog Mikpongon bu
tigbungoy dosop dia sog pilak."

Ondi' nododa' moksop og talu' nog Mikpongon

Matiu 11:12-13, 5:31-32, Mark 10:11-12

14 Dangan midongog nog parasiua-
nan nog ma' nion koyon, pigwan-
wanan nilan si Isus po' bololaga'
tokodoy dianilan og sin.
15 Dadi, tinolu'an ilan ni Isus nog,
"Bila dia amu sog sungu'an nog
gotowanan, balu'balu' mokolongas
amu. Tibua, og Mikpongon, ko-
sunan non da og dialom pikilan niu.
Po' og glam nog bololaga' tokodoy
dia sog sagyaotow, molomu' dun og
Mikpongon.
16 "Og Botad kitu' nog binogoy nog
Mikpongon dia ni Muses asta sog
polomolatasanan kitu' nog talu' nog
Mikpongon kobon nitu', inustal itu'
taman da dia ni Jan nog Polomun-
yag. Tidu ditu', og Gomba'is nog
Guksugan pa'ali sog pigdotu'an nog
Mikpongon inustal na bu sala dua'
og gotowanan mogagow mampu'
dun.
17 Tibua, og Botad kitu', da'
nododa' og piksopan non sotoktang
si'oy. Molomu pa ponda'on og glan-
git bu glupa'an, tibua, og Botad kitu'
ondi' nododa' kokulangan mika'an
si'oy.
18 "Po' bigya' pa og botad nog ma'
nini, nog simasima og glaki molong
nog glibun non mangka pogduoy sog
len, mokodusa ion dun po' ma'ana
non mimabal ion nog len glibun.
Bu og glaki si'oy kitu' nog migduoy
dia sog bituanon koyon mokodusa
dosop ion dun."

Og doyahan bu si Lasarus

19 Miguksug nosop si Isus nog
ponongi'an non nog, "Ongon sala
kotow doyahan nog minapot nog
landu' pokologan nog ponopoton bu
molongas tokodoy og kotubu' non.
20 Bu ongon sala kotow og son-
toli' dion, og ngalan non si Lasarus.
Milokop og glawas non nog nuka.
Bu dia ion pigbotang sog molani nog
bongawan nog baloy nog doyahan
koyon.
21 Miksaba' ion bosia kuman nog
momu si'oy nog mokpogdogdag tidu
sog glomisahan nog doyahan koyon.
Bu pokponila'an tanan nog gaya-
manan og nuka non koyon.
22 Sintak non, minatoy og miski-
nan koyon. Dadi, inangoy nog
moloikatanan mangka nilan oitoy
ditu' sog molani ni Abraham. Da'
kobon golot non, minatoy dosop og
doyahan koyon mangka lobongoy.
23 Ditu' ion mikangoy sog kosin-
saan nog pogonongan nog mikpo-
matoy. Dangan tinumingag, miton-
gow non sog molayu' si Abraham
nog dia sog molani non si Lasarus.
24 Dadi, mikilolat ion dia ni Abra-
ham nog, 'Apu' Abraham, kololatoy
mu pa su'usa akon. Bu dondag mu
pa si Lasarus nog tokmo'on non pa
og sung si'oy nog tondu' non dia sog
tubig mangka non potolongoy dia
sog dila' u bagun u pa kotigdowan
dun. Po' di' u na mogaga og gapuy
koni nog landu' kinit.'
25 "Tibua, tinabal ion ni Abraham
nog, 'Bata' u, pikil nika polo'ma
nog kinobon pa nog ditu' a pa
sog glupa'an. Glam nog momis
molombu' nog kotubu' sog glupa'an
miakod mu. Tibua, si Lasarus,
miglogaga ion nog glam nog sinsaan
kobon non sog glupa'an. Dadi, nu-
mun kitu' si Lasarus, omba'is na og

kibotangan non dini bu ika nosop og
moglogaga nog sinsaan.
26 Bu kodua' non, ondi' nododa'
mokobian ain og moleg tumolipag
posungu' dion otawaka posungu'
dini, po' moliwag bu kodalom nog
glikpa sog golot ta koyon.'
27 "Tinumabal og doyahan koyon
nog, 'Bog ma' nitu' buan Apu' Abra-
ham, pongonion ku pa su'usa di-
anika nog dondag mu pa si Lasarus
mangoy ditu' nami.
28 Po' ongon pa lima kotow pig-
iluganan ku ditu'. Bu sumboy
kopomolian non pa ilan po' bagun
ilan pa su'usa ondi' mokangoy dini
sog kibona'an ku koni nog sinsaan.'
29 "Tinumabal si Abraham nog,
'Ditu' na og Botad nog sinulat ni
Muses bu og polomolatasanan kitu'
nog talu' nog Mikpongon. Dadi, ditu'
ilan na ponginongog.'
30 "Tibua, og doyahan koyon
tinumabal nog, 'Ondi' ilan nododa'
tumud bu mokokunut dun Apu', lual
da ngon mogbuat tidu sog patoy
mangoy mogustal dianilan mangka
ilan pa poglila' nog dusaanan nilan.'
31 "Tibua, tinumabal si Abraham
nog, 'Bila ondi' ilan mokinongog bu
pomilang sog pomali nog sinulat ni
Muses bu duma polomolatasanan
kitu', ion non da, ondi' ilan dosop
tumud nog minsan si'oy ongon mog-
buat tidu sog patoy.' "

17

Og kopogolig nog dusa
Matiu 18:6-7,21-22, Mark 9:42

1 Miktalu' si Isus dia sog su-
langgu'anan non koyon nog, "Mol-
ogon nog di' pongyuba'an og go-
tow. Tibua, kondokondok tokodoy
og doksu'an sog ain mikongulan
kitu' sog duma non nog boya'an
mokodusa dun.
2 Golom na lentengoy nog gilingan
batu og glig non mangka lobu'oy
sog dibaba' dagat, gaba' nog moit
non mokodusa og sala kotow gom-
bata'anan koni.*
3 Dadi, pokpotubud amu nog kohi-
nangan niu!
"Bu bila ongon pakasi tanud niu
nog mokosala' dianiu, pomag niu.
Tubus nitu', bila moglila' ion, om-
punoy niu.
4 Bu bila mikosala' ion dianiu pitu
kali sondow, tubus nitu' mangoy
moglila' dosop kobon non, sumboy
ompunan niu dosop."

Og kopongandol

5 Dadi, miktalu' nosop og so-
sugu'onanan non koyon nog,
"Kounutan, popagon mu pa og
kopongandol nami."
6 Tinumabal si Isus nog, "Bila
ongon kopongandol niu nog minsan
si'oy nog mama' nog glongow nog
mustasa kobata', kotolu'an niu og
kayu koni nog, 'Kolungad a bu kopa-
sok ditu' sog dagat,' bu mogbilang
da dianiu."

Og polosuku'an nog sosugu'on

7 Bu long sop ni Isus diani-
lan, "Bila ongon sala kotow dianiu
togo sosugu'on mogbagya' otawaka
mogipat nog bilibilianan, bila ma-
tong sosugu'on niu koyon tidu sog
ginang non, ondi' mu nododa' ong-
gaton ion mangoy kuman.
8 Suga'id non, tolu'an mu pa tanan
ion nog, 'Imala a na bu poksimpan
ka nog globungan ku mangka mu
akon tologadoy, tubus nitu', mangka
a pa sukli kuman.'
9 Bu og sosugu'on ondi' do'itan
nog posolomatan nog miinang non
po' koyon nododa' og polosuku'an
non dia sog kounutan non.
10 Domikian dosop dianiu nog bila
modoksu' niu inangoy og ain di-
nondag dianiu, sumboy tolu'on niu,
'Sagya ami da nog sosugu'on, ini-
nang nami tibua ain og polosuku'an
nami.' "

* **17:2 17:2** Og pigolong koni ni Isus nog gombata'anan, ion non og gotowanan kitu' nog moguya' pa og kopongandol nilan.

Og sopulu' kotow gipulon nog kiuli'an ni Isus

11 Dangan posungu' si Isus sog
Jerusalem, ditu' ion minian sog tigad
nog bonua nog Samaria bu Galili.
12 Pinipini non matong sog gim-
bolayan koyon, linumpak ion nog
sopulu' kotow nog gipulon. Mik-
pogindog ilan dia sog molayu'
13 mangka ilan poktalu' nog
mosikad nog, "Kounutan Isus!
Kololat a pa su'usa dianami!"
14 Dangan mitongow ni Isus og
gotowanan koyon, tinolu'an non
ilan nog, "Angoy niu potongow og
glawas niu sog bolianan." Dadi,
mipanow ilan. Bu sonuk nilan om-
panow, kiuli'an ilan.
15 Sala kotow dianilan, dangan
mibatik non nog kiuli'an gipul non,
mikpuli' ion ditu' ni Isus kobon
non moksanglit nog mosikad sog
Mikpongon.
16 Bu minomba' ion sog sungu'an
ni Isus mangka pokposolamat di-
anon. Og gotow koyon og gotow
Samaria.
17 Dadi, sinakan ion ni Isus nog,
"Kona' ta' nog sopulu' kotow amu
og kiuli'an kitu'? Ain noma og siam
kotow dun?
18 Iduma sala mu doma og
mikopikil mokpuli' dini mokposola-
mat dia sog Mikpongon, saka kona'
a tanan og Hudyu?"
19 Tubus nion, tinolu'an ion ni
Isus nog, "Pogbuat a le, mangka a
uli'. Sa'an kiuli'an ka po' sabap sog
kopongandol mu."

Og kodatong nog kopogdatu' nog Mikpongon

Matiu 24:23-28,37-41

20 Si Isus sinakan nog parasiua-
nan koyon dion bog nanu doda' da-
tong og kopogdatu' nog Mikpongon.
Dadi, tinumabal si Isus nog, "Bila
matong og kopogdatu' nog Mikpon-
gon, di' motongow nog gotow.
21 Dadi, da'idun mokopoktalu'
nog, 'Dini na', otawaka, 'Kitu' na!'
Po' og kopogdatu' nog Mikpongon
dion na niu."
22 Tubus nion, miktalu' nosop
si Isus dia sog sulanggu'anan non
koyon nog, "Matong da og gondow
nog saba' niu dun, motongow niu na
bosia og sondow si'oy og Binata' sog
Kilawan mogdatu' na. Tibua, ondi'
niu pa ion motongow.
23 Bu ongon moktalu' dianiu nog,
'Dion na ion!' otawaka, 'Dini na
ion!' Tibua, na' amu mogbilang
mangoy tumontong dun.
24 Po' bila matong na og gondow
nog pogdatong nog Binata' sog Ki-
lawan, omponongi' sog kilat nog
gomonsunoy pa diadia pogbusiat
tidu sog silangan mangoy sog sin-
dopan.
25 Tibua, mangka si'oy og ma'
nion koyon, mokobian poguna ion
posinsaon tokodoy bu pogbongkison
ion nog gotowanan numun koni.
26 "Sog kodatong nog Binata' sog
Kilawan, og glangkalangka nog go-
towanan mama' dosop nog polomo-
tadon nog gotowanan kitu' sog masa
ni Nowa kobon nitu'.
27 Po' og poginangon nilan, mik-
poglokanlokan, mikpoginuminum,
bu mimogduoy, asta sog gondow
nog sinumolod si Nowa sog gagyung
kitu' nog inimung non. Dadi, dan-
gan minatong og glayas, og go-
towanan koyon sog glowasan, mi-
tipot ilan pomogla'at.
28 Bu ma' nitu' dosop og masa
ni Lot kobon nitu'. Og poginan-
gon nog gotowanan mikpoglokan-
lokan bu mikpoginuminum, mik-
pogdagangdagang, mikpogimula, bu
mimogimung ilan nog baloy.
29 Tibua, sog gondow kitu'
nog ginumonat si Lot sog bonua
koyon nog Sodom, gomonsunoy pa
migdupi' na nog gapuy bu asupri
boya'an og glam nog gotowanan
dion sog bonua koyon mitipot ilan
pomatoy.
30 Bu domikian dosop ma' nitu'
og gondow nog potongowon na og
Binata' sog Kilawan.
31 "Bu sog gondow koyon, og go-
tow, bila kotangan nog dia ion sog

glowasan nog baloy non, ondi' na
mokotagad sumolod mangoy mon-
galap nog balan non. Domikian
dosop nog ain dia sog binalan non,
di' na dosop mokotagad muli' sog
baloy non.
32 Poktitukoy niu tibua og kibian-
bianan nog duoy ni Lot.†
33 Dadi, simasima og mogapas nog
dili kotubu' non, kobolongan ion
dun. Tibua, simasima lamig non
bolongon og dili kotubu' non, kongo-
nan nog kotubu' nog da' kopus non.
34 Tolu'on ku dianiu, ongon dua'
kotow miguboy sog glonsuan non,
og gobi koyon sala kotow oiton bu
og sala kotow ombagak.
35 Bu dua' kotow glibun, solian
nilan gumiling, og sala kotow oiton
bu og sala kotow sop ombagak. [
36 Bu ongon dosop dua' kotow
glaki, ditu' ilan sog binalan, og sala
kotow oiton bu og sala kotow sop
ombagak.]"
37 Dadi, og sulanggu'anan ni Isus
koyon miksak nog, "Kounutan, ain
mobuan ion kinang?"
Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Ain og kibotangan nog bangkoy,
ditu' dosop pogdopu'oy kuman nog
guakanan."

18

Og pononggi'an pa'ali sog balulibun bu og polomasad

1 Tubus nitu', migustal nosop si
Isus sog sulanggu'anan non koyon
bianan sog pononggi'an bagun ilan
ondi' modali' kotonop mogyakin bu
di' ombolong og dodomaan nilan.
2 Long non dun, "Sog solabuk
bonua ongon og sala kotow polo-
masad dion nog ondi' mondok sog
Mikpongon bu da'idun og ba'asa
non sog pakasiotow non.
3 Bu ongon sop og balulibun dion
nog kobon non mokpuli'puli' na dia
sog polomasad koyon moktalu' nog,
'Na' mu akon pogulaban nog botad
nog pigdang u koyon dianika.'
4 Og sumbungan nog balulibun
koyon miobon na. Tibua, og polo-
masad koyon ondi' non ponglen-
glengan masad. Sintak non, og
polomasad koyon mikpikilpikil nog
minsan na ondi' ion mondok sog
Mikpongon otawaka onda'idun og
ba'asa non sog pakasiotow non,
5 sumboy tobangan non da og
balulibun koyon po' gomonsunoy
kowa'an ion nog ponutus sabap nog
mosasow ion nog kopokpuli'puli'
notibua og glibun koyon dianon."
6 Ma' long nog Kounutan dun
dia sog sulanggu'anan non koyon,
"Tontong niu polo'ma og piginang
nog polomasad koyon nog mogbi-
gya' nog gotow,
7 labi pa ditu' og Mikpongon nog
sumugut dia sog pigotowan non nog
mingoningoni dianon gobi gondow.
Di' ilan nododa' potiangon,
8 suga'id non, tobangan non
nododa' ilan mogdayun. Tibua,
sog tang nog kopokpuli' nog Binata'
sog Kilawan dini sog dunya, ongon
dota' gidoy og kodotongan non nog
gotowanan nog mingandol dia sog
Mikpongon?"

Og pononggi'an pa'ali sog sala kotow parasiu bu og sala kotow polongabat nog buis

9 Bu miguksug nosop si Isus nog
pononggi'an non dia sog gotowanan
kitu' nog balu' nilan dun midulus
ilan na bu mokpotaspotas ilan dia
sog pakasiotow nilan.
10 "Ongon dua' kotow og minan-
goy mogyakin sog Baloy nog Pokto-
muyan dia sog Mikpongon. Og sala
kotow koyon og parasiu, bu og sala
kotow sop koyon og polongabat nog
buis.
11 Og parasiu koyon minin-
dog mangka ion pogyakin nog,
'Mikpongon, mikposolamat u po'
di' u mama' nog duma gotow

† **17:32 17:32** Sog kopolaguy nilan tidu sog Sodom, pigondi'an ilan lumingoy nog Mikpongon. Tibua, da' pogbilang og duoy ni Lot nog boya'an miktimaloy ion masin nog tinumogas.

nog mabak, otawaka molimbung,
otawaka momabal nog kona' non
duoy. Solamat po' di' u dosop
mama' nog polongabat nog buis
koyon.
12 Bu dua' kali u tanan pokpuasa
sog sala semana. Bu migbogoy u
nog kosopulu' bahagi' nog glam nog
sukatan ku.'
13 "Tibua, og polongabat nog buis
koyon, dangan migyakin, ditu' ion
minangoy sog goksukoksuk bu di'
tanan tumongal sog glangit kobon
non moksampak nog gigdob non
mangka poktalu' nog, 'Mikpongon,
kololatoy mu pa akon po' akon og
gotow nog bolodusaon.' "
14 Ma' long ni Isus dun dianilan,
"Tolu'on ku dianiu nog og polonga-
bat koyon nog buis, minuli' ion
nog midulus, kona' og parasiu kitu'.
Po' ain og mokpotas nog bolotabat
non, poboba'on ion. Tibua, ain
og mokpobaba' nog bolotabat non,
potason ion."

Pipia ni Isus og gombata'anan
Matiu 19:13-15, Mark 10:13-16

15 Tubus nitu', ongon og go-
towanan nog mikpogoit nog gom-
bata'anan nilan dia ni Isus bagun
non ilan kodoponan.* Tibua, dan-
gan mitongow nog sulanggu'anan ni
Isus og ma' nion koyon, pimag nilan
og gotowanan koyon.
16 Tibua, sinabi ni Isus og
gombata'anan koyon mangoy di-
anon mangka ion poktalu' sog
gotowanan koyon nog, "Potiang niu
og gombata'anan koyon mokpolani
dianakon. Na' niu ilan pogondi'an.
Po' ma' nog gombata'anan koyon,
og gotowanan nog misakup sog
pigdotu'an nog Mikpongon.
17 Tolu'on ku dianiu, nog
simasima og di' mama' nog bata'
og kotabuk non nog kopogdatu'
nog Mikpongon, ondi' nododa'
mokampu' sog pigdotu'an non."

Og sala kotow doyahan
Matiu 19:16-30, Mark 10:17-31

18 Tubus nitu', ongon sala kotow
glaki og kounutan nog Hudyu mi-
nangoy moksak dia ni Isus nog,
"Polopanad, omba'is a tokodoy. Olo
gidoy sumboy inangon ku bagun ku
malap og kotubu' nog da' kopus
non?"
19 Tinumabal si Isus nog, "Iduma
ingolanan mu ma akon nog omba'is?
Saka da'idun og omba'is lual da og
Mikpongon?
20 Kosunan mu da og donda-
gananan nog Mikpongon nog sinulat
ni Muses nog, 'Na' a momabal nog
kona' mu duoy, bu na' a momunu',
bu na' a monakow, bu na' a tumaksi'
nog gloput, bu pogbotadoy mu og
gina'ama' mu.' "†
21 Tinumabal og glaki koyon nog,
"Glam non koyon pigunut u na tidu
pa sog kika'an ku."
22 Dangan midongog ni Isus og
tabal non koyon, tinolu'an non og
gotow koyon nog, "Ngon pa solabuk
kulang mu nog sumboy inangon
mu. Angoy mu poksaluy og glam
nog pogongonon mu mangka mu
pomogoy og saluy non dia sog miski-
nananan po' mogdaya a dun ditu'
sog glangit. Tubus nitu', pokpuli' a
mangka a pogunut dianakon."
23 Tibua, dangan midongog nog
glaki koyon og talu' ni Isus koyon,
mipangu' ion dun po' doyahan ion
tokodoy.
24 Dadi, pigbontayan ni Isus glaki
koyon bu poktalu' nog, "Mologon
doda' tokodoy og gotow nog doy-
ahan nog mokampu' ion dia sog
pigdotu'an nog Mikpongon.
25 Molomu pa kobian nog kamel
dia sog gluang nog dialum, gaba'
nog doyahan, og kampu' non dia sog
pigdotu'an nog Mikpongon."
26 Dadi, og gotowanan nog
mikodongog nog talu' ni Isus koyon,

* **18:15 18:15** Og ma'ana nog dopon ni Isus koyon, mogunut og popia non dianilan. † **18:20 18:20** Exodus 20:12-16 ‡ **18:26 18:26** Balu' nog gotowanan dun, sa'an mogdaya og gotow po' kisu'atan og Mikpongon dianilan.

miksak ilan dianon nog, “Bila ma'
nitu', sima ma buan og motabang?”‡
27 Tinumabal si Isus nog, “Ain og
di' minang nog gotow, inangon da
nog Mikpongon.”
28 Tubus nion, miksak si Piter
dianon nog, “Dadi, ami buan nog
lamig nami na tanan binolong og
glam nog pogongonon nami bu
pogunut dianika.”
29 Tinumabal si Isus nog, “Tolu'on
ku dianiu, ain ginonatan non og
baloy non, og duoy non, og pigilugan
non, og mokogulang non, otawaka
minsan gombata'anan non sabap
sog kampu' non dia sog pigdotu'an
nog Mikpongon,
30 mokotabuk ion nog labi pa
tokodoy ditu' og sugda dun dianon
minsan si'oy solian non pa dini sog
dunya. Bu sog binaya' nog gondow,
mokalap ion nog kotubu' nog da'
kopus non.”

Pidonsama' nosop ni Isus tumalu' pa'ali sog kopatoy non
Matiu 20:17-19, Mark 10:32-34

31 Tubus nitu', pinitang ni Isus og
sopulu' bu dua' sulanggu'anan non
koyon sog molayu'layu' mangka non
ilan tolu'oy nog, “Posungu' ita lo' ini
sog Jerusalem bu glam nog sinulat
nog polomolatasanan nog talu' nog
Mikpongon kobon nitu' nog pa'ali
dia sog Binata' sog Kilawan po-
sungu' na motuman ditu'.
32 Po' uokilon ion dia sog gongko-
man nog gotowanan nog kona'
bansa Hudyu bu mangka nilan ion
pogwanwanoy bu solapsolapoy, bu
mangka nilan pogdula'oy.
33 Bu tubus nion, pogdonogon
nilan ion mangka nilan bunu'oy.
Tibua, sog kotolu ondow non, mo-
tubu' da ion mokpuli'.”
34 Tibua, og glam nog piktalu'
ni Isus koyon, onda' kosabut nog
sulanggu'anan non koyon po' og
ma'ana non milingod pa dianilan.
Sa'an da onda' nilan kosabut og
piktalu' non kitu'.

Kiuli'an ni Isus og buta
Matiu 20:29-34, Mark 10:46-52

35 Dangan dali'dali' ilan na datong
sog bonua nog Jeriku, ongon og buta
dion pogingkud dia sog goksid nog
dalan kobon non monontoli'.
36 Dangan mibatik non nog
modakol og mikpomian, miksak ion
bog olo nitu'.
37 Dadi, ongon tinumabal nog, “Og
minian koyon si Isus, og gotow
Nasaret.”
38 Dadi, miktalu' og buta koyon
nog mosikad nog, “Isus! Pangkat ni
Apu' Dabid. Kololatoy mu pa akon!”
39 Dadi, pimag ion nog gotowanan
mokuleke', ain sog gunan ni
Isus. Tibua, posisaya' non tanan
posikadoy og tawag non nog,
“Pangkat ni Apu' Dabid! Kololatoy
mu pa su'usa akon!”
40 Dadi, migindog si Isus mangka
non dondagoy mokpitang ditu' non
og gotow koyon. Dangan milani
tibua dianon, sinakan ion ni Isus
nog,
41 “Olo og kolegan mu nog inangon
ku dianika?”
Tinumabal og gotow koyon nog,
“Kounutan, moleg u nog mokoton-
gow u mokpuli'.”
42 Dadi, miktalu' si Isus dianon
nog, “Bog ma' nitu' buan, mokoton-
gow a na. Sabap sog kopongandol
mu kiuli'an ka na dun.”
43 Bu sododu'un og gotow koyon
mikotongow. Tubus nion, migunut
ion dia ni Isus, kobon non mokposo-
lamat bu moksanglit sog Mikpon-
gon. Dangan mitongow ion nog
kodokolan nog gotowanan koyon
dion, miksanglit ilan dosop dia sog
Mikpongon.

19

Si Isus bu si Sakius

1 Dangan minatong na si Isus ilan
nog sulanggu'anan non sog koliwa-
gan bonua nog Jeriku, minian ilan
tibua dion,
2 ongon og gotow dion ngalan non
si Sakius, og kounutan nog polonga-
batanan nog buis bu doyahan ion.

3 Bu moleg ion tumontong dia ni
Isus. Tibua, sabap sog kodakol nog
gotow, ondi' non motongow si Isus
po' ompandak ion.
4 Dadi, ginumobok ion sog gu-
nan nog gotowanan koyon mangka
pomonek sog ditas nog kayu nog
ngalan non Sikamur, bagun non
motongow si Isus po' posungu' ion
mian dion.
5 Dangan mitondong si Isus di-
anon, tinongalan non si Sakius
mangka poktalu' dianon nog, “Sak-
ius, pogdali' a monog dini po' gon-
dow koni, sumboy monguli'an u sog
baloy mu.”
6 Dadi, migdali' lumoklus si Sak-
ius mangka non tolima'oy si Isus
ditu' sog baloy non dunut landu' og
da'da'an non.
7 Dangan mitongow nog go-
towanan sog glumibut og ma'
nion koyon, mikpokumodumod ilan
nog, “Og gotow koni tumibaba'
ma monumbaloy sog gotow nog
bolodusaon.”
8 Tibua, si Sakius, minindog ion
mangka poktalu' dia sog Kounutan
nog, “Kounutan, moktolipun numun
kitu', og glam nog pogongonon ku
sopoginonga' dun bogoyon ku dia
sog miskinananan. Bu bila mikolim-
bung u dia sog gotowanan, uli'on
ku dianilan pat kali nog ma' nitu'
golaga' non.”
9 Dadi, miktalu' si Isus dianon nog,
“Og gondow koni minatong na og
tabang nog Mikpongon dia sog solod
nog baloy koni. Po' ma' nini si'oy og
gotow koni, og pangkat da ni Apu'
Abraham.
10 Po' sa'an minangoy dini sog
dunya og Binata' sog Kilawan po'
monontong ion nog ain mibolong
kobal nog dusa nilan bagun ilan da
mogawon.”

Og pononggi'an pa'ali sog sin nog bulawan

Matiu 25:14-30

11 Sonuk nog gotowanan moki-
nongog dia ni Isus, miguksug ion
nog pononggi'an po' molani ilan na
sog Jerusalem. Bu balu' nog go-
towanan koyon dun og kopogdatu'
nog Mikpongon dali' na datong.
12 Dadi, long ni Isus dun, “Ongon
og motas nog gotow nog minangoy
sog molayu' nog bonua bagun ion
motondu' mogdatu' mangka si'oy
ion uli'.
13 Tibua, mangka si'oy ion gonat,
pilimud non poguna og sopulu' ko-
tow nog sosoligananan non mangka
non ilan pomogoyoy monolabuk nog
sin nog bulawan sog monala kotow
dianilan kobon non momilin diani-
lan nog sin koyon gomiton nilan po'
bagun mogbata' solian nog da' pa
ion datong.
14 Tibua, pikongitan ion nog salu
bonua non. Dadi, dangan miko-
likudlikud tibua ion, ongon pilondug
nilan nog gotowanan nog moktalu'
ditu' nog ompok ilan nog ion og
mogdatu' dianilan.
15 Tibua, miimung da ion nog
datu' mangka ion uli'. Dangan mi-
natong ion dia sog bonua non koyon,
tinugun non og pimogayan non kitu'
nog sin nog bulawan po' bagun non
kosunan bog andun og guntung nog
monala kotow dianilan.
16 “Og tigana' matong nog sosoli-
gan non miktalu' nog, ‘Kounutan, og
solabuk sin nog bulawan nog bino-
goy mu kitu' dianakon, mikuntung u
dun laga' sopulu' sin nog bulawan.’
17 “Dadi, tinumabal og kounutan
non koyon nog, ‘Kisu'atan u tokodoy
nog ginang mu koyon. Omba'is a
doda' nog sosugu'on. Dadi, kosoli-
gan ka ma sog bata'bata' balan,
uokilon ku dianika og mogokbit dia
sog sopulu' koliwagan bonua.’
18 “Tubus nion, minatong dosop
og kodua' sosoligan non mangka
poktalu' nog, ‘Kounutan, og solabuk
sin nog bulawan nog binogoy mu
kitu' dianakon, mikuntung u dun
laga' lima sin nog bulawan.’
19 “Tinumabal sop og kounutan
non koyon nog, ‘Dadi, uokilon ku
dianika og mogokbit dia sog lima
buk koliwag bonua.’

20 “Tubus nion, minatong dosop
og sala kotow sosoligan non mangka
poktalu' nog, ‘Kounutan, koni og
sin kitu' nog tinulun mu dianakon.
Pinutus u ini mahatul nog munsala
mangka u bunioy
21 sabap sog gondok u dianika. Po'
kosunan ku nog ika lenlen a nog
gotow. Mongalap a minsan kona'
nika dili gapu' non. Bu gumani a
nog kona' nika og mimula dun.’
22 “Tinumabal og kounutan non
koyon nog, ‘Ika, molaton ka nog
sosugu'on! Og talu' mu koyon muli'
dianika. Long mu pa dun nog akon
lenlen u nog gotow nog mongalap u
nog kona' u gapu' non bu gumani u
nog kona' u og mimula dun.
23 Iduma da' nika mobuan togu'oy
sog bangku og sin koyon bagun mog-
bata' mangka u si'oy olapoy dianika
bila matong u na?’
24 Mangka og kounutan non koyon
poktalu' dianilan nog pogindog dion
nog, ‘Alap niu og sin koyon dianon
mangka niu bogoyoy dia sog sosoli-
gan kitu' nog mikuntung nog sopulu'
sin og bulawan.’
25 “Tibua, tinumabal og go-
towanan koyon, ‘Kounutan, iduma
ma' nion ma nog saka, ongon na
tanan sopulu' sin bulawan non?’
26 “Dadi, tinumabal og kounutan
nilan koyon nog, ‘Tolu'on ku dia-
niu, ain ongon dianon, dungagan
pa dianon. Tibua, ain da'idun di-
anon, minsan og dakoldakol non na
owa'on pa dianon.
27 Bu kitu' si'oy og minanta di-
anakon nog ompok kitu' pogdotu'an
dianakon, oit niu dini mangka niu
bunu' dini sog sungu'an ku.’ ”

Og ba'asa dia ni Isus kosolod non ditu' sog Jerusalem

Matiu 21:1-11, Mark 11:1-11, Jan 12:12-19

28 Dangan midoksu' ni Isus suk-
sugoy og ponongi'an non koyon,
miguna ion ompanow posungu'
ditu' sog Jerusalem sog gunan nog
glumpuk nog gotowanan koyon.
29 Dangan dali' na ion sog Betpage
nog molani sog bonua nog Betani,
dia sog pun bilid nog bulud nog
Olibu, dinondag non moguna ditu'
og dua' kotow sulanggu'anan non
koyon. Bu miktalu' ion nog,
30 “Angoy amu sog gimbolayan
koyon. Bu bila matong amu dion,
mokotongow amu nog nati nog
asnu* inikotan nog onda' pa sibon
sokoyoy. Ubad niu bu oit niu dini.
31 Bu bila ongon og moksak dia-
niu bog iduma ubadon niu ma og
nati koyon, tabal niu nog ongon og
kobalan nog Kounutan dun.”
32 Dadi, mipanow og dua' kotow
koyon bu mitongow nilan doda' og
glam nog piktalu' ni Isus kitu' dian-
ilan.
33 Dadi, inubad nilan og gikot nog
nati koyon. Solian nilan mubad
dun, miktalu' og gapu' non nog, “Olo
og balan niu mubad nog nati nami
koyon?”
34 Tinumabal ilan nog, “Ngon og
kobalan nog Kounutan dun.”
35 Dadi, inoit nilan og nati koyon
ditu' ni Isus, mangka nilan onigoy
nog glogdoy nilan og tolinting non
mangka nilan posokoyoy si Isus
dion.
36 Dangan pipanow na ni Isus og
nati koyon, og gotowanan koyon
dion, pingdondam nilan og sulag-
bon nilan dia sog dalan koyon nog
bianan ni Isus.
37 Dangan dali'dali' na datong
si Isus sog koliwagan bonua nog
Jerusalem dia sog diksunan sog bu-
lud nog Olibu, landu' kodakol og
sulanggu'anan non, og glam nilan
mikpoksanglit ilan nog mosikad sog
Mikpongon dunut da'da'an nilan
sabap sog glam nog kosobu'sobu'
nog piginang ni Isus nog mitongow
nilan.
38 Long nilan dun, “Pipia og datu'
nog minangoy na dini bianan sog
ngalan nog Mikpongon! Ongon

* **19:30 19:30** Og asnu koni mama' nog bayu'bayu' nog kuda'.

gomigus sog glangit bu kotas nog
gadab dia sog Mikpongon!”
39 Bu ongon og parasiuanan dion
sog glumpuk koyon. Miktalu' ilan
dia ni Isus nog, “Polopanad, pomag
mu pa mokuleke' og pigotowan mu
koyon!”
40 Tibua, tinabal ilan ni Isus nog,
“Tolu'on ku dianiu, bila ondi' ilan
mokuleke', og batuanan og sumukli
mogekes.”

Piksogowan ni Isus og gotowanan sog Jerusalem

41 Pinipini nilan matong sog
Jerusalem, dangan mitongow ni
Isus og koliwagan bonua koyon,
miksogow ion,
42 kobon non moktalu' nog,
“Omba'is bosia somo' misabut niu
gondow koni bog olo bianan dun
bagun matong og kotikna' sog bonua
niu koni. Tibua, numun kitu'
milingod na dia sog mata niu.
43 Po' matong gondow nog guba-
ton amu nog banta niu, poglibutan
nilan amu mahatul sog bonua niu
koni bagun da'idun mokopolaguy
dianiu
44 mangka nilan amu pongulo'atoy
bata' mogulang dianiu. Bu asta og
baloyanan sog bonua niu koni, tipo-
ton monggoba' nog bantaanan niu.
Sa'an ma' nion og kobianbianan niu
kobal nog da' niu kilolaoy og koda-
tong nog Mikpongon dianiu.”

Si Isus minangoy sog Baloy nog Poktomuyandia sog Mikpongon

Matiu 21:12-17, Mark 11:15-19, Jan 2:13-22

45 Dangan minatong si Isus sog
Jerusalem, sinumolod ion sog
glomalomaan nog Baloy nog Pokto-
muyan dia sog Mikpongon mangka
non pomugowoy og gotowanan
koyon nog mikpogdagangdagang
dion
46 kobon non moktalu' dianilan
nog, “Sinulat dia sog Kitab og talu'
nog Mikpongon, nog og baloy non,
og baloy nog pogyokinan.† Tibua, in-
imung niu nog glihanan nog polon-
akowanan.”
47 Gondow gondow og poginangon
ni Isus momali dion sog Baloy nog
Poktomuyan dia sog Mikpongon. Bu
og mokokotas nog bolianan, bu
og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu, bu og kobogolalan
dion sog bonua koyon, piksipian
nilan bosia munu' si Isus.
48 Tibua, da'idun og bianan nilan
dun po' glam nog gotowanan koyon
dion minginongog mahatul dia sog
gustalan non.

20

Sinak nilan og piktiduan nog baya' ni Isus

Matiu 21:23-27, Mark 11:27-33

1 Ongon gondow non, si Isus
mikpanad dia sog gotowanan sog
Baloy nog Poktomuyan koyon dia
sog Mikpongon bu migustal pa'ali
sog Gomba'is nog Guksugan. Solian
non mokpanad, og mokokotas nog
bolianan, bu og polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu, asta
og kobogolalan dion, minangoy ilan
dion ni Isus
2 mangka ilan poksak nog, “Olo og
baya' mu moginang nog ma' nion
koyon? Bu sima migbogoy nog baya'
koyon dianika?”
3 Tinabal non ilan nog, “Sakan ku
dosop amu. Talu' niu dianakon
4 sima og migbogoy nog baya' dia
ni Jan nog Polomunyag nog momun-
yag nog gotowanan? Og Mikpongon
ta' otawaka og gotow?”
5 Dadi, miksinaksakoy ilan, nog
ilan bu ilan bog olo og tabal nilan
sog sak ni Isus koyon. Ma' long
nilan dun, “Bila ini tolu'on ta nog
dia tidu sog Mikpongon og baya' ni
Jan, tobalon non ita nog iduma buan
onda' ita ma tud dianon?
6 Tibua, bila sop tolu'on ta nog
tidu dia sog gotow og baya' non
koyon, gomonsunoy og gotowanan
koni dini mokpogbuat ilan mangka

† **19:46 19:46** Isaya 56:7

nilan ita botuoy. Po' og tud nilan si
Jan, ion og polomolatas nog talu' nog
Mikpongon."
7 Dadi, tinumabal ilan nog ondi'
nilan kosunan bog ain miktidu og
baya' non koyon.
8 Dadi, miktalu' sop si Isus nog,
"Bila ma' nitu', ondi' u sop posunon
dianiu bog sima og migbogoy di-
anakon nog baya' nog mokopogi-
nang u nog ma' nini koni."

Og pononggi'an pa'ali sog gotowanannog minaksa nog glupa'
Matiu 21:33-46, Mark 12:1-12

9 Tubus nion, miguksug nosop si
Isus nog len pononggi'an sog go-
towanan koyon dion. Ma' long non
dun, "Ongon og gotow nog togo lupa'
nog pimulanan non nog bolagon nog
ngalan non og paras. Tubus nitu',
piaksa non sog gotowanan, mangka
ion panow sog len bonua.
10 Dangan minatong na og tang
nog pongupu'on na og bunga nog
pomulan non koyon, dinondag non
sala kotow sosoligan non mangoy
mongabat nog bahagi' non ditu' sog
gotowanan kitu' nog minaksa nog
pomulan non koyon. Tibua, dan-
gan ion minatong ditu', pigdanog
nog gotowanan koyon mangka nilan
dondagoy muli' nog da'idun tanan
og mipitang non.
11 Tubus nitu', dinondag non
nosop og len sosoligan non mangoy
mongabat. Tibua, pigdanog nilan
dosop ion bu solapsolapoy mangka
nilan dondagoy muli' nog da'idun
mipitang non.
12 Dadi, dinondag non nosop og
kotolu mangoy mongabat. Tibua,
ma' nitu' dosop og piginang nilan
dianon mangka nilan ion bugowoy.
13 "Dadi, miktalu' og gapu' nog
glupa' koyon nog, 'Olo gidoy og pon-
dayan ku? Ma' nini og pondayan ku!
Popongoyon ku og bata' u ditu' nog
kololaman ku po' tingala pogodaban
nilan pa ion.'
14 "Tibua, dangan mitongow nilan
og bata' non koyon, mikpoksitalu'
ilan nog, 'Koyon na, og bata' nog
gapu' nog glupa' koni. Bunu'on ta
ion bagun da ita na og mokakod nog
glupa' non koni.'
15 Dadi, pigloguyud nilan ditu' sog
molayu' mangka nilan bunu'oy."
Dadi, ma' long ni Isus dun, "Olo
gidoy og gondunon nog gapu' nog
glupa' koyon dianilan?
16 Ongoyon non pomunu'oy og mi-
naksa koyon mangka non bogoyoy
og glupa' non koyon dia sog len
gotowanan."
Og gotowanan koyon nog mingi-
nongog dia ni Isus, dangan mi-
dongog nilan og talu' non koyon,
mikponabal ilan nog, "Polosili le og
ma' nion koyon!"
17 Dadi, pigbontayan ilan ni Isus
mangka non ilan sakoy nog, "Dadi,
bila ma' nitu' buan, olo ma gidoy
og poksabut niu sog sinulat kitu'
dia sog Kitab nog, 'Og batu kitu'
nog mosolag nog pigbongkis nog
polongimung nog baloy, miimung
tanan nog bololaga' nog polongka-
pan sog glam non.'*
18 Simasima og ombuksak sog batu
koyon molupot nododa' og glawas
non. Bu ain sop og kolobu'an nog
batu koyon, ompusat og glawas non
dun."

Og sak pa'ali sog kopogbayad nog buis
Matiu 22:15-22, Mark 12:13-17

19 Dangan ion ma' nion, og
polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu bu og mokokotas nog
bolianan koyon, moleg ilan bosia
mukpa' dia ni Isus nog sododu'un
po' misabut nilan nog ilan pigdolilan
ni Isus koyon. Tibua, ondi' nilan
dosop minang po' mondok ilan sog
kodokolan nog gotowanan koyon
dion.
20 Dadi, piktima'anan nilan si
Isus bu tinumindan ilan nog go-
tow nog balu'balu' moktantu ilan,

* **20:17 20:17** Salmu 118:22

po' og pondayan nilan bagun nilan
mosa'ut si Isus bianan sog talu' non
mangka nilan ion uokiloy dia sog
baya' nog gubernador.
21 Dadi, miksak og gotowanan
koyon dia ni Isus nog, “Polopanad,
kosunan nami nog og piktalu' mu
koyon bu og pokponadon mu koyon
dianami modulus. Bu kisunan nami
dosop nog ondi' a mogbigya' nog
gotow. Bu og pikpanad mu dumalan
dia sog polomotadon nog glegan nog
Mikpongon.
22 Dadi buan, mogbayad ita ta' nog
buis dia ni Sisar otawaka ondi'?”
23 Tibua, kisunan ni Isus bog olo
og punan nilan koyon moksak. Dadi,
tinabal non ilan nog,
24 “Potongowoy niu dow akon nog
sin. Sima og glodawan nog tinagu'
dia sog sin koyon? Bu sima og
ngalan nog sinulat koyon dion?”
25 Long nilan dun, “Si Sisar ma.”
Miktalu' si Isus nog, “Dadi, bogoy
niu dia ni Sisar ain dianon. Bu
bogoy niu dosop dia sog Mikpongon
ain dianon.”
26 Dadi, og gotowanan koyon,
ondi' nilan kopogolapsobapan si
Isus dia sog kodokolan nog go-
towanan bianan sog talu' non. Bu
sabap sog kisobu'an ilan dun, da'
ilan pokopogonekonek nog tabal ni
Isus koyon.

Og sak pa'ali sog kopokpotubu' nog gotowanan tidu matoy

Matiu 22:23-33, Mark 12:18-27

27 Ongon sadusiuanan dion mi-
nangoy moksak ditu' ni Isus. Og
gotowanan koyon ondi' ilan tumud
nog ongon motubu' tidu matoy.
Dadi, miksak ilan dia ni Isus nog,
28 “Polopanad, ma' long nog sin-
ulat kitu' ni Muses dianita nog
bila sala kopogduayan nog matoy
og glaki non nog saka da'idun og
bata' nilan, sumboy og balulibun
koyon pogduoyon nog pimikitan
non bagun da bila mogbata' ilan,
mimung da ma' nog bata' nilan nog
glaki non kitu' tigana'.
29 Ati, ongon pitu kotow mogilug
nog lunsan laki. Og gulangbata'
koyon dianilan migduoy nog saka
minatoy nog da' ilan pa pogbata'.
30 Tubus nitu', pigduoy nosop nog
dumapit sog gulangbata'
31 og balulibun koyon saka mina-
toy nosop nog da' ilan pa pogbata'.
Tubus nitu', pigduoy nosop ion nog
kotolu. Asta mipogduoy non og pitu
kotow pomogilug koyon nog mikpo-
matoy ilan saka da' ilan pogbata'.
32 Da' ion kobon, og balulibun
koyon minatoy dosop.
33 Dadi, bila matong gondow nog
potubu'on og gotowanan tidu ma-
toy, sima ma og glaki nog glibun
koyon saka og pitu kotow koyon
mikobian mogduoy dianon?”
34 Tinumabal si Isus nog, “Og
gotowanan numun koni dini sog
dunya glibun laki mokpogduoy.
35 Tibua, sog binaya' nog gon-
dow, ain og patut potubu'on nog
Mikpongon tidu matoy, ondi' ilan na
mokpogduoy
36 po' mama' ilan na nog
moloikatanan nog Mikpongon po'
ondi' ilan na matoy. Bu sabap
nog pitubu' ilan na nog Mikpongon
tidu matoy, miimung ilan na nog
gombata'anan nog Mikpongon.
37 Po' minsan si Muses mokotaksi'
nog ngon og motubu' tidu matoy.
Po' kobon nitu', sinulat non og talu'
nog Mikpongon nog midongog non
dia sog polompung nog mitongow
non mikpogliga'. Iningolanan ni
Muses og Pogbaya' nog ion og pok-
tomuyon kitu' ni Abraham, ni Isak,
bu ni Jakub.
38 “Og ma'ana nog tinalu' non
kitu', og Mikpongon, kona' ion
og poktomuyon nog ain minatoy,
suga'id non, ain og totubu'. Po' ain
og gotow nog dia non, og glam nilan
totubu'.”
39 Dadi, og duma polopanadanan
nog botad nog bansa Hudyu mikpok-
talu' nog, “Polopanad, misugat
tokodoy og tabal nika koyon!”

40 Bu da'idun na ginumilu' mok-
sak mokpuli' dianon.

Og sak pa'ali sog Kristu
Matiu 22:41-46, Mark 12:35-37

41 Tubus nion, miksak si Isus dia
sog polopanadanan koyon nog botad
nog bansa Hudyu nog, "Olo gidoy og
poktolu'on koyon nog og Kristu nog
ion og pangkat ni Dabid?
42 Saka dia sog bobatan nog sin-
ulat ni Dabid ma' nini og tinalu'
dun, 'Og Pogbaya' miktalu' dia sog
Kounutan ku, ingkud a sog dapit
glintu u
43 asta imungon ku og bantaanan
mu nog gindogan nog botis mu.'†
44 Dadi, bila si Dabid, iningolanan
non ma og Kristu nog Kounutan
non, olo ma og kipongkatoy ni Dabid
dianon?"

Og gustalan pa'ali sog polopanadanan nog botadnog bansa Hudyu
Matiu 23:1-36, Mark 12:38-40

45 Sonuk nog glam nog gotowanan
mokinongog dia ni Isus, miktalu' ion
dia sog sulanggu'anan non nog,
46 "Pokpotubud amu dia sog
polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu po' loliagon ilan mon-
apot nog ponopoton nog molambak
bila mokpanowpanow ilan po'
moleg ilan pogodaban bu golunon
nog gotowanan bila dia ilan sog
kosompagan. Bu bila dia ilan
sog baloy nog poglumpukan nog
bansa Hudyu, kolegan nilan dia
ilan pingkudoy sog gingkudan nog
mokokotas nog gotow. Bu ma' nitu'
dosop bila dia ilan sog kologya'an.
47 Bu ginang nilan moglimbung
dia sog balulibunanan bagun nilan
malap og gakodanan nilan. Tubus
nitu', bila mogyakin ilan, popoy-
aton nilan tokodoy po' balu'balu'
molongas ilan da nog gotow. Tibua,
sog gunan nog gondow, ombogat
tokodoy og polihala' nog Mikpongon
dia sog gotowanan koyon nog ma'
nion."

† **20:43 20:43** Salmu 110:1

21

Og bogoy nog balulibun sog Mikpongon
Mark 12:41-44

1 Dangan tinumingag si Isus, mi-
tongow non og doyahananan solian
nilan mokponulod nog bogoy nilan
dia sog poktogu'an nog bogoy sog
Mikpongon nog dia sog Baloy nog
Poktomuyon koyon.
2 Bu mitongow non dosop og
balulibun nog miskinan tinumulod
nog bogoy non dia sog Mikpongon
golaga' nog dua' lad sin.
3 Dadi, miktalu' si Isus nog,
"Tolu'on ku dianiu, og binogoy nog
balulibun koyon labi pa dia sog
bogoy nog duma gotowanan koyon
dion.
4 Po' og doyahananan koyon, sa'an
mikobogoy ilan po' ngon dianilan.
Tibua, og balulibun koyon, tinipot
non mogbogoy og glam nog sukatan
non."

Og gindanan nog gimpusan nog gondow
Matiu 24:1-14, Mark 13:1-13

5 Ongon dumaanan ni Isus dion
nog pigdolit nilan og Baloy koyon
nog Poktomuyan nog landu' na ko-
longas og bantuk non po' pimotan-
gan nog batu koyon nog mokpogdi-
lapdilap bu pingdo'itdo'itan nog
pimogoy nog gotowanan dia sog
Mikpongon.
6 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Og
glam nog mitongow niu koyon, ngon
gondow non, minsan solabuk si'oy
og polongkapan non koyon nog
batu, da'idun nododa' mosama' dun
dia sog kibotangan koyon po' glam
non koyon motipot pomoktugban."
7 Dadi, miksak og gotowanan
koyon dia ni Isus nog, "Polopanad,
nanu gidoy ion kotuman? Bu olo
og gindanan dun nog posungu' na
motuman og pigolong mu koyon?"
8 Tinumabal si Isus nog, "Pokpo-
tubud amu bagun amu di' kolimbun-
gan. Po' modakol og matong nog

gomiton nilan og ngalan ku. Tolu'on
nilan nog ilan dow og Kristu. Bu
moktalu' ilan dosop nog minatong
na og tang nog dali' na bungkas.
Tibua, na' amu tokodoy mogunut
dun.
9 Bu bila ongon og modongog niu
nog mogbunu' bu og sasow, na'
amu kondokan dun po' og glam
non koyon sumboy nododa' mian
pa poguna. Tibua, kona' pa ion og
doksu'an."
10 Bu long pa ni Isus dun, "Og bi-
nonsaan mokpogbunu' ilan bu ilan.
Bu og pigdotu'an mantu dosop sog
len pigdotu'an.
11 Bu ongon dosop mian nog
mosikad nog glinug, bu og gunus,
bu og mosakit sog ainain nog bonua.
Bu modakol og kosobu'sobu' bu kon-
dokondok nog gindanan nog moton-
gow tidu sog glangit.
12 "Tibua, mangka si'oy datong
og glam nog pogolongon ku koni,
pongukpa'an amu mangka solapso-
lapoy. Tubus nitu', mangka nilan
amu pitangoy sog baloyanan nog
poglumpukan nog bansa Hudyu po'
ukumon nilan amu bu kolobusuoy.
Pitangon nilan dosop amu dia sog
kodotu'ananan bu gubernadoranan
sabap sog kopokokunut niu di-
anakon.
13 Bu koyon og bianan niu moko-
poguksug nog Gomba'is nog Guk-
sugan dianilan.
14 Tibua, sog da' pa datong og tang
koyon, popagon niu og pomikilan
niu. Bu na' amu mosusa bog olo og
tabal niu dianilan.
15 Po' bogayan ku da amu nog
kotoan bagun amu moto tumabal
dianilan, bagun da og minanta kitu'
dianiu, di' nilan amu kontuan.
16 Bu sog tang koyon, minsan og
mokogulang niu, bu og putupuso-
danan niu, bu og pigoloanan niu, bu
og pakasibata'anan niu, ilan tanan
og mogdang dianiu dia sog gukum.
Bu og duma dianiu pomunu'on ni-
lan tanan.
17 Bu pokongitan amu nog
glam nog gotowanan sabap sog
kopokokunut niu dianakon.
18 Tibua, onda'idun da minsan
sobalu si'oy og buk niu og mogla'at.*
19 Sa'an popagon niu og kopon-
gandol niu po' bila mokogaga amu,
malap niu og kotubu' nog da' kopus
non."

Pidonsama' ni Isus tumalu' og kopogla'atnog koliwagan bonua nog Jerusalem

Matiu 24:15-21, Mark 13:14-19

20 Bu ma' long sop ni Isus dun,
"Bila motongow niu na nog og
Jerusalem poglibutan na nog sun-
daluanan nog banta nilan, dion ko-
sunan niu na nog og bonua koyon
dali' na lo'atoy.
21 Bu sog tang koyon, ain og mik-
pogonong kitu' sog bonua nog Ju-
dia, sumboy mokpolaguy ilan na sog
kobukidan. Bu ain og mikpogonong
sog koliwagan bonua nog Jerusalem,
sumboy lumuas ilan na. Bu ain sop
dia sog glowasan, sumboy di' ilan na
sumolod puli'.
22 Po' ion non ion og pigolong
kitu' nog posinsa og kotumanan nog
sinulat kitu' dia sog Kitab.
23 Sog tang koyon, kololatlolat ain
bodosanan bu ain og tigubata' po'
ngon og kolumbeketan nilan. Po'
landu' og sinsaan dia sog bonua koni
sabap sog polihala' nog Mikpongon
dia sog gotowanan koyon.
24 Bu og duma dianilan po-
munu'on bianan sog kalis. Bu og
duma pomihagon mangka pitangoy
sog glam nog bonuaanan sog gliwag
nog dunya. Bu og Jerusalem
poglogekon na nog gotowanan nog
kona' Hudyu, asta motoktub na og
kopogbaya' nilan sog bonua koyon."

Og kopokpuli' nog Binata' sog Kilawan

Matiu 24:29-35, Mark 13:24-31

25 Ma' long sop ni Isus, "Bu ongon
og gindanananan nog kosobu'sobu'

* **21:18 21:18** Og ma'ana non, matoy ilan si'oy, og glimukud nilan motabang da.

dia sog gondow, dia sog bulan, bu
dia sog bitunanan. Bu ain dia
sog glupa'an, ngon og binonsaan
nog mosusa bu kondokan sabap sog
doguk nog nabok sog dagat nog
landu' na koluksang.
26 Bu og gotowanan sog tang
koyon, kowa'an ilan nog tulik sabap
sog gondok nilan po' mosusa ilan
bog olo gidoy og kodoksu'an nog
mokpogdatong koni sog dunya. Po'
minsan og gondow bu og bulan bu
og bitunanan, moksop na og botang
nilan.
27 Sog tang koyon, motongow ni-
lan og Binata' sog Kilawan posungu'
matong mogunut dia sog ginampol,
bu dunut landu' silow og kotas nog
baya' non.
28 Dadi, bila moktolipun na mo-
tuman og glam nog piktalu' u koni
dianiu, simpan niu og pomikilan niu
bu pogloliag amu po' dali' amu na
gowonoy nog Mikpongon."
29 Tubus nitu', miguksug nosop
si Isus nog ponongi'an dianilan,
"Pikil niu polo'ma og kayu koyon
nog ngalan non og igera, bu asta
glam nog kayuanan.
30 Bila motongow niu nog
migbogudawon na, kosunan niu na
nog dali' na og timpu podos.
31 Domikian dosop nog bila mo-
tongow niu na og glam nog piktalu'
u koni mituman na, kosunan niu
nog dali' na datong og kopogdatu'
nog Mikpongon.
32 "Po' tolu'on ku dianiu, mangka
si'oy kotipot pomatoy og gotowanan
numun koni, motuman na og glam
nog piktalu' u koni dianiu.
33 Og glangit bu glupa'an solian-
lian da, tibua, og talu' u moksam-
poyumul nododa'."

Sumboy mongmohilat

34 Bu miktalu' sop si Isus nog,
"Pokpotubud amu tokodoy bagun
og pikilan niu di' moit sog gloliag
nog dinunya, mama' nog moglangu-
langu, otawaka kosusa nog kotubu'
niu. Po' bila matong og gondow nog
matong u, gomonsunoy kotokowan
amu dun, mama' nog mitaban amu
nog giman.
35 Po' og gondow koyon matong
nododa' sog glam nog gotowanan
sog gliwag nog dunya koni.
36 Sa'an sumboy kobon non pong-
mohilat amu mangka amu pogyakin
bagun amu bogayan nog Mikpongon
nog pagas moglogaga nog glam nog
posungu' koyon matong, bu bagun
amu dosop mokopongadap dia sog
Binata' sog Kilawan."
37 Dadi, gondow gondow si Isus
mokpanad dia sog Baloy nog Pokto-
muyan dia sog Mikpongon. Bu bila
gobi, ditu' ion pogonong sog bulud
nog Olibu.
38 Bu og gotowanan sop, mosolom
ilan ditu' sog Baloy nog Poktomuyan
mangoy monginongog nog gustalan
ni Isus.

22

Migupakat ilan pa'ali sog kobunu' nilan dia ni Isus
Matiu 26:1-5, Mark 14:1-2, Jan 11:45-53

1 Sog tang koyon, dali' na datong
og kologya'an nog bansa Hudyu nog
ngalan non Pan Nog Da' Potulinoy
bu og kodua' ngalan non og Liniu-
san.
2 Og mokokotas nog bolianan an
bu og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu, kobon non monon-
tong ilan nog pondayan nilan bagun
nilan ombunu' si Isus po' mondok
ilan mokpogulek og gotowanan.

Minangoy si Judas mogupakat ditu' sog mokokotasnog bolianan an
Matiu 26:14-16, Mark 14:10-11

3 Tubus nitu', og sala kotow sog
sopulu' bu dua' sulanggu'anan ni
Isus koyon nog si Judas Iskariot,
sinongonan ni Kindagow.
4 Dadi, minangoy si Judas sog
mokokotas nog bolianan an bu dia
sog kounutananan nog polongipat
nog Baloy nog Poktomuyan dia
sog Mikpongon. Inangoy non ilan

upokatoy bog olo og bianan non
muakil dia ni Isus dianilan.
5 Dadi, dangan midongog nog go-
towanan koyon og talu' ni Judas,
mikpogda'da' ilan, bu piksolobukan
nilan nog tindanan nilan ion.
6 Bu dangan sinumangu' na si
Judas dun, pingontongan non nog
pondayan bagun non muakil si Isus
dianilan nog mondom di' kosunan
nog gotowanan.

Og gimpusan ni Isus bu og sulanggu'anan nonmogadap moglobungan
Matiu 26:17-25, Mark 14:12-21, Jan 13:21-30

7 Dadi, minatong og gondow nog
kologya'an nilan koyon nog Pan Nog
Da' Potulinoy. Bu og gondow koyon,
momalas ilan dosop nog nati nog
bilibili nog sinimpan dia sog ginang
nilan koyon nog ngalan non Liniu-
san.
8 Dadi, sinugu' ni Isus og dua'
kotow sulanggu' non nog si Piter
bu si Jan, nog mangoy ilan mok-
simpan nog globungan nilan nog
iningolanan nilan Liniusan.
9 Dadi, miksak ilan nog, “Ain nika
ma ami dondagoy moksimpan nog
globungan koyon?”
10 Tinumabal si Isus nog, “Bila
matong amu sog koliwagan bonua
koyon, ongon lumumpak dianiu nog
glaki pokpisan nog ba'ing. Bu
pogunut amu sog baloy nog ain
solodan non.
11 Bu mangka niu talu' sog gapu'
nog baloy koyon nog, ‘Og Polopanad
miksak bog ain dow og dugu kitu'
nog poglobunganan nilan nog su-
langgu'anan non sog gondow nog
Liniusan?’
12 Bu potongowon non da dianiu
og mosolag nog dugu dia sog ditas
nog baloy koyon sog kodua' lengkat
non. Sagad na og glam non ditu' og
botangan niu nog globungan. Ditu'
niu pogasip og glam non.”
13 Dadi, mipanow og su-
langgu'anan koyon bu mitongow
nilan doda' og glam nog piktalu' ni
Isus kitu' dianilan. Dadi, pigasip
nilan og globungan koyon nog
iningolanan nog Liniusan.

Miglobungan na si Isus ilan nog sulanggu'anan non
Matiu 26:26-30, Mark 14:22-26, 1 Korintu 11:23-25

14 Dangan miglobungan ilan na,
si Isus ilan nog sosugu'onanan non,
mikpongadap ilan na dia sog dulang
koyon.
15 Miktalu' si Isus dianilan nog,
“Ma' nini lo' og glegan ku tokodoy
nog mangka u si'oy kosinsa, mo-
gadap ita pa poguna kuman nog
dulang koni nog Liniusan.
16 Tolu'on ku dianiu, nog ondi'
u na kuman dun mokpuli' ton-
tal da nog di' motuman og tantu
ma'ana nini ditu' sog pigdotu'an nog
Mikpongon.”
17 Inimud ni Isus og saguk koyon
dion bu posolomatoy sog Mikpon-
gon mangka ion poktalu' dianilan
nog, “Tabuk niu ini mangka niu
pogbobahagi'.
18 Po' tolu'on ku dianiu, nog ondi'
u na minum nini mokpuli' tontal
da di' matong og pigdotu'an nog
Mikpongon.”
19 Mangka non nosop imudoy
og pan koyon bu posolomatoy sog
Mikpongon mangka non pomitakoy
bu pomogoyoy dianilan kobon non
moktalu' nog, “Koni og glawas u nog
bogoyon ku nog poglokat dianiu.
Inang niu ini nog pomondoman niu
dianakon.”
20 Bu ma' nitu' dosop, dangan
mitubus ilan moglobungan, inimud
non nosop og saguk kitu' mangka
poktalu' nog, “Og saguk koni og
tanda' nog bogu pasad nog Mikpon-
gon dianiu bu og dugu' u nog om-
buyus miimung og pagon non dia
sog kobo'isan niu.
21 Tibua, og gotow kitu' nog po-
sungu' muakil dianakon sog gla'at,
migadap ami kuman numun kitu'!
22 Po' og Binata' sog Kilawan ma-
toy nododa' po' ma' nitu' og baya'

nog Mikpongon. Tibua, kondokondok tokodoy og doksu'an nog gotow koyon nog mongula'at dianon."
23 Dadi, mikpoksinaksakoy ilan bu ilan bog sima gidoy ion og pogolongon non koyon.

Migagow ilan bog sima motas dianilan

24 Tubus nitu', mikpoksusi og sulanggu'anan non koyon bog sima dianilan mimung og motas.
25 Dadi, miktalu' si Isus dianilan nog, "Og kodotu'an nog kona' Hudyu, pogboya'an nilan og pigotowan nilan. Bu ain og mikpogbaya' kitu', ginolal nilan og dili glawas nilan nog Musiba' nog Pakasi non.
26 Tibua amu, na' amu moglogiling dianilan. Suga'id non, ain og motas dianiu, sumboy ion ma' nog kongudan sog glam non. Bu ain og moglokounutan, sumboy ion ma' nog sosugu'on.
27 Po' sima buan og motas, og kinuman otawaka og migdulang koyon dianon? Motas nododa' ain og kinuman. Tibua akon, dini u nog mikologad u dianiu.
28 Po' amu og minunung dianakon sog glam nog glogon nog kibianbianan ku.
29 Dadi, bogayan ku amu nog baya' moglokounutan mama' dosop nog binogoy nog Gama' u dianakon nog baya' moglokounutan
30 bagun amu da mokadap dianakon kuman bu minum dia sog pigdotu'an ku. Bu mingkud amu dosop sog gingkudan datu' mongukum dia sog sopulu' bu dua' pangkat ni Apu' Israel."

Pidonsama' ni Isus tumalu' nog sonsingan ion ni Piter

Matiu 26:31-35, Mark 14:27-31, Jan 13:36-38

31 Tubus nion, miktalu' si Isus dia ni Piter nog, "Simun, pokinongog a. Si Kindagow tinugdak nog Mikpongon sumisig dianiu po' bagun kosunan bog sima og mosiboy.
32 Tibua, pigyokinan ku ika Simun, dia sog Mikpongon nog ondi' ombolong og tud mu. Tibua, gumuya' si'oy og kopongandol mu, sog tang nog mokpuli' a dianakon, pongimogonoy mu og kopongandol nog pigilugananan mu koni."
33 Tinumabal si Piter nog, "Kounutan ku, unungan ku nododa' ika minsan si'oy sog kolobusuan asta sog kopotayan."
34 Tinabal ion ni Isus nog, "Tolu'on ku dianika Piter, mangka si'oy poktukala' og manuk bombus, tolu kali mu na akon sonsingoy nog di' mu akon kilolaan."
35 Tubus nion, sinakan ni Isus og sulanggu'anan non koyon nog, "Sog dinondag u kitu' amu ompanow nog pigondi'an ku amu mokpitang nog sin, bu og togu'an nog balan, bu og pongyapak, kionda'an amu ta' nog minsan olo?"
Sokali' ilan tinumabal, "Onda' ma!"
36 Dadi, miktalu' si Isus, "Motud ion. Tibua, numun koni miksop na. Dadi, ain dianiu nog togo sin otawaka togo togu'an nog balan, sumboy pitangon non bila ompanow. Bu ain dianiu nog da'idun og kalis non, sumboy poksaluy non og glogdoy non bagun pa mokosaluy nog kalis.
37 Po' tolu'on ku dianiu nog sumboy motuman dianakon og sinulat kitu' sog Kitab nog, 'Sinunu' ion dia sog mokolaton nog gotow.'* Po' og sinulat kitu' pa'ali dianakon, posungu' na motuman."
38 Tubus nitu', miktalu' og sulanggu'anan koyon nog, "Kounutan, ongon og dua' buk kalis nami dini."
Dadi, tinumabal si Isus, "Pada na!"

Minangoy mogyakin si Isus sog bulud nog Olibu

Matiu 26:36-46, Mark 14:32-42

39 Tubus nitu', linumuas si Isus mangka angoy sog bulud nog Olibu po' ma' nitu' og kiloyaman non.

* **22:37 22:37** Isaya 53:12

Bu og sulanggu'anan non migunut
dianon.
40 Dangan minatong ilan sog bulud
koyon, miktalu' si Isus dianilan nog,
"Pogyakin amu bagun amu ondi'
koyuba'an."
41 Mangka ion angoy sog mo-
layu'layu' lomon lomon mosampot
lobakoy nog batu mangka inglu'ud
mogyakin nog,
42 "Ama', somo' mosu'at da di-
anika, na' mu na akon pobianon sog
sinsaan ku koni posungu'. Tibua,
sumboy kona' og glegan ku og mo-
tuman, suga'id non, og glegan mu."
43 Bu og moloikat tidu sog Mikpon-
gon tinumua' dion mongimagon di-
anon.
44 Sabap sog kobogat nog susaan
non koyon, posisaya' ion pona-
mal mogyakin boya'an mikpoktolong tanan og gulas non mama' nog
dugu'.
45 Dangan migbuat ion tidu mo-
gyakin, mikpuli' ion ditu' sog su-
langgu'anan non bu mitongow non
ilan nog mikponulug sabap sog
glupugan nilan momikil nog susaan
nilan koyon.
46 Dadi, miktalu' si Isus nog,
"Iduma ion mokponulug amu
ma? Pogbuat amu na mangka
amu pogyakin bagun amu ondi'
koyuba'an."

Og kukpa' dia ni Isus
Matiu 26:47-56, Mark 14:43-52, Jan 18:3-12

47 Sonuk pa ni Isus moktalu',
mikponua' na og modakol nog go-
towanan. Bu og sala kotow sog
sopulu' bu dua' sulanggu'anan ni
Isus nog ngalan non si Judas, og
minulu' dia sog gotowanan koyon.
Bu miglandan ion mokpolani dia ni
Isus mangka non olokoy.
48 Tibua, sinakan ion ni Isus nog,
"Judas, bianan ta' sog galok mu
koyon og kopongula'at mu dia sog
Binata' sog Kilawan?"
49 Dangan mitongow nog du-
maanan ni Isus og posungu' koyon
inangon dianon, miksitalu' ilan nog,
"Kounutan, olo ma' nini, ponigba-
son nami na ilan nog kalis nami
koni?"
50 Bu og sala kotow dianilan
tinigbas non og sosoligan koyon
nog kounutan nog bolianan dion
boya'an misikpoy tanan og tolinga
non dapit sog glintu.
51 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Pada
na!" Bu kobon ni Isus mikap nog
tolinga nog glaki koyon, bu kiuli'an
doma.
52 Tubus nion, tinolu'an ni Isus
og mokokotas nog bolianan, bu
og kounutananan nog polongipat
nog Baloy nog Poktomuyan, bu og
kobogolalan koyon dion nog minan-
goy mukpa' dianon nog, "Og po-
longla'ug u ta' nog mangoy amu dini
nakon nog mokpogoit amu poma
nog kalisanan bu og bobombalanan?
53 Gondow gondow mokunul ita
dia sog Baloy nog Poktomuyan dia
sog Mikpongon, saka da' niu poma
akon ukpa'oy ditu'? Tibua, koni
minatong na doda' og tang po' mog-
baya' pa og baya' nog kodoloman."

Sinonsingan ni Piter si Isus
Matiu 26:57-58,69-75, Mark 14:53-54,66-72, Jan 18:12-18,25-27

54 Tubus nion, inukpa'an nilan
na si Isus mangka nilan pitangoy
ditu' sog baloy nog kounutan nog
bolianan. Bu miguyukuyuk si
Piter dia sog binaya' non.
55 Dangan minatong ilan sog
glomalomaan nog baloy koyon,
miktagun og gotowanan sog titonga'
mangka ilan pongingkud dion po'
minalang ilan. Si Piter sop koni
mikpolani dion mangka ampu'
mingkud monalang dianilan.
56 Ongon og sala kotow glibun og
sosoligan dion. Dangan mitongow
non si Piter nog minampu' dion,
pigimotimot non ion mangka pok-
talu' nog, "Og gotow koni, og duma
dosop nog inukpa'an koyon."
57 Tibua, si Piter minonsing nog,
"Kona' bole! Di' u tanan ion kilo-
laan."

58 Da' kobon, mitongow nosop ion
nog len gotow bu tinolu'an dosop
ion nog, “Ika si'oy, og duma a mo-
dosop nilan!”
Tibua, tinumabal si Piter nog,
“Kona' u bole!”
59 Da' nosop ion kobon, ongon
nosop gotow nog dinoksol non tu-
malu' dia ni Piter nog, “Ain sog
motud, og gotow koni, og duma non
nododa' po' salu bonua ilan nog
gotow Galili!”
60 Tibua, tinumabal nosop si Piter
nog, “Tolu'on ku dianika, da'idun
tokodoy og sinisabut u nog pok-
tolu'on mu koyon!” Sintak non,
sonuk pa ni Piter moktalu', gomon-
sunoy miktukala' og manuk.
61 Dadi, tinontong mogdayun ni
Isus si Piter bu migbangmata ilan.
Bu kilobotan mogdayun ni Piter og
glam nog tinalu' ni Isus kitu' dianon
nog, “Mangka si'oy poktukala' og
manuk bombus, tolu kali mu na
akon sonsingoy nog di' mu akon
kilolaan.”
62 Dadi, linumiu si Piter mangka
poglulad.

Sinolapsolap nilan si Isus
Matiu 26:67-68, Mark 14:65

63 Og gotowanan koyon nog migi-
pat dia ni Isus, sinolapsolap nilan
ion mangka nilan pokposokitoy.
64 Bu binunti nilan ion mangka
nilan sakoy, “Atuk mu dow buan
bog sima og sinumuntuk koyon di-
anika!”
65 Bu miglologinis pa nog tompola'
og gininang nilan dia ni Isus.

Si Isus piadap dia sog polongukumanan
Matiu 26:59-66, Mark 14:55-64, Jan 18:19-24

66 Dangan migboloma' ion, og
kobogolalan nog bansa Hudyu, bu
og mokokotas nog bolianan, bu
og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu, miglumpuk ilan. Bu
si Isus pinitang sog sungu'an nilan,
mangka nilan ion poksumodiaoy
nog,
67 “Talu' mu bog motud ta' doda'
nog ika og Kristu!”
Tinumabal si Isus nog, “Bila
tolu'on ku dianiu, ondi' amu da
tumud dun.
68 Bu bila sakan ku amu, ondi' niu
dosop akon tobalon.
69 Tibua, moktolipun numun kitu',
og Binata' sog Kilawan pingkudon
na ion dia dapit sog glintu nog
Pogbaya' nog ion di' kobotukan.”
70 Dadi, og gotowanan koyon mik-
poglongag ilan moksak nog, “Bila
ma' nitu' buan, og Bata' a buan nog
Mikpongon?”
Tinumabal si Isus nog, “Ma' nog
tinalu' niu koyon.”
71 Dadi, mikpoktalu' og go-
towanan koyon nog, “Onda'idun na
kobalan ta nog duma pa taksi' po'
midongog ta na og dili talu' non!”

23

Si Isus piadap dia ni Pilatu
Matiu 27:1-2,11-14, Mark 15:1-5, Jan 18:28-37

1 Tubus nitu', og glam nog mik-
poglumpuk koyon dion mikpogbuat
ilan mangka nilan pitangoy si Isus
ditu' ni Pilatu.
2 Dangan minatong ilan ditu',
sinumbung nilan ion. Ma' long nilan
dun, “Inukpa'an nami og gotow koni
po' pinulu'an non og gotowanan
sumimoy dia sog botad nami bu
pigondi'an non ilan mogbayad nog
buis dia ni Datu' Sisar. Bu long non
dun, ion dow og Kristu nog Tinondu'
nog Mikpongon Mogdatu'.”
3 Dadi, sinakan ni Pilatu si Isus
nog, “Motud ta' nog ika og datu' nog
bansa Hudyu?”
Tinumabal si Isus nog, “Mama'
nog tinalu' mu koyon.”
4 Dadi, si Pilatu miktalu' dia sog
mokokotas nog bolianan koyon
bu dia sog kodokolan nog gotow nog,
“Da'idun mitongow u nog motud og
sumbungan niu koyon dianon.”
5 Tibua, tinogol nilan da itu' di-
anon nog, “Og gotowanan sog gli-
wag nog Judia misasow sabap sog

pikpanad non. Miktolipun ion ditu'
sog Galili asta midopot dini sog
Jerusalem koni."

Si Isus piadap dia ni Datu' Herod

6 Dangan midongog ni Pilatu og
ma' nion koyon, sinak non dianilan
nog si Isus og gotow Galili ta'.
7 Dadi, dangan kisunan non nog
si Isus dia misakup sog pigdotu'an
ni Herod, dinondag non mogoit si
Isus ditu' ni Herod. Po' kitangan nog
ditu' dosop ion sog Jerusalem.
8 Dangan mitongow ni Herod si
Isus, kisu'atan tokodoy ion dun po'
miobon na nog pongosamon non ion
nog moktongow ilan ni Isus. Po'
sabap sog midongog non pa'ali dia
ni Isus, dodomaan non nog moton-
gow non ion moginang nog ginang
nog kosobu'sobu'.
9 Dadi, modakol og sak ni Herod
dia ni Isus. Tibua, da' ion tabal.
10 Bu dion dosop og mokoko-
tas nog bolianan, bu og
polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu, bu minamal ilan
moksumbung pa'ali dia ni Isus.
11 Dadi, si Herod bu og sundalu-
anan non, pigwanwan nilan si Isus
bu pogundaundaoy mangka nilan
posolugoy nog ponopoton nog datu'
mangka non dondagoy nog pitangon
nilan mokpuli' si Isus ditu' ni Pilatu.
12 Bu miktolipun sog gondow
koyon, si Herod ilan ni Pilatu nog
migbanta bosia, miglokopia na.

Si Isus piadap nosop dia ni Pilatu
Matiu 27:15-26, Mark 15:6-15, Jan 18:38–19:16

13 Dangan minatong ilan ditu' ni
Pilatu, pilumpuk non og mokokotas
nog bolianan, bu og kobogolalan
nog bansa Hudyu, bu og gotowanan,
14 mangka ion poktalu' dianilan
nog, "Koni, inoit niu dini nakon
og gotow koni mangka amu pok-
talu' nog ion dow og piksobapan
nog sa'an misasow og gotowanan
dun. Dadi, sinakan ku ion kopia
sog sungu'an niu. Tibua, onda'idun
motongow u sog sumbungan niu
dianon nog komotudan ion dun.
15 Bu minsan si Herod ma' nitu'
dosop. Sa'an pipuli' non dini nami
og gotow koni. Dadi, og gotow koni,
da'idun miinang non nog patut ion
bunu'on.
16 Suga'id non, tugdakon ku ion
nog pogdonogon ion tibua mangka
u ion na poluasoy."

[
17 Giap matong og kologya'an
koyon nog iningolanan nog Liniu-
san, ongon sala kotow og kinolobusu
nog poluason.]
18 Tibua, og gotowanan koyon
mikpoglongag ilan moglogapis nog,
"Bunu' mu ion! Poluas mu si
Barabas dianami!"
19 (Si Barabas, sa'an ion
mikolobusu po' ion og miglok-
ounutan moksasow sog koliwagan
bonua koyon bu mikobunu'.)
20 Tibua, si Pilatu, og kolegan non
bosia nog poluason si Isus. Dadi,
pinuli'an non mogbubut dianilan.
21 Tibua, posisaya' nilan tanan
posikadoy og kopoglogapis nilan
nog, "Kudus mu ion! Kudus mu
ion!"
22 Tubus nion, sog kotolu kali
non, miktalu' nosop si Pilatu nog,
"Iduma? Olo buan og sala' nog mi-
inang nog gotow koni? Akon, ondi'
u ion tokodoy kotongowan nog sala'
nog boya'an patut ion bunu'on dun.
Dadi, tugdakon ku nog pogdonogon
ion mangka ion poluasoy."
23 Tibua, og gotowanan koyon po-
sisaya' nilan tanan posikadoy og
gapis nilan nog sumboy ion kudu-
son. Dadi, sabap sog da' ilan na lota'
moglogapis
24 mipikil ni Pilatu nog tugdakon
non na dianilan og glegan nilan
koyon.
25 Dadi, piluas non dianilan og
gotow kitu' nog kounutan moksasow
sog bonua koyon bu mikobunu' po'
ma' nitu' og pigbubut nilan, mangka
non uokiloy si Isus dia sog ain glegan
nilan kitu' dianon.

Si Isus linansang sog kudus
Matiu 27:32-44, Mark 15:21-32, Jan 19:17-27

26 Dadi, pinitang nilan lumiu si
Isus posungu' sog glowasan nog koli-
wagan bonua koyon. Sintak nilan
ompanow, mitongow nilan si Simun
nog gotow Sirini tidu sog bukid
posungu' sog Jerusalem. Ginanggut
nilan mangka nilan popisanoy nog
kudus bu podunutoy dia sog binaya'
ni Isus.
27 Bu modakol og gotowanan mik-
pogunut dianon, bu asta og koli-
bunanan nog mikponglangos di-
anon.
28 Bu liningoy ni Isus og koli-
bunanan koyon mangka non ilan
tolu'oy nog, "Amu, kolibunanan dini
sog Jerusalem, na' niu akon lon-
gosan. Suga'id non, kosusa amu nog
glawas niu bu gombata'anan niu.
29 Po' ongon gondow non,
mokpoktalu' amu nog mogda'da'
og kolibunanan kitu' nog da' sibon
pogbata' bu da' sibon pogdudu'oy.
30 Sog gondow koyon, mokpoktalu'
og gotowanan dia sog kodungusan
nog, 'kodigbun amu dianami!'*
31 Bila ininang ma nog gotowanan
og ma' nini koni sog sonuk nog kayu
milow pa, olo gidoy og mogandun
dun sog gunanunan koyon bila mi-
gangu na."
32 Ngon dosop dua' kotow og
mokolaton og kohinangan non nog
sunu'on nilan munu' dia ni Isus.
33 Dangan minatong ilan sog
bonua koyon nog iningolanan og
Bakuk nog Gulu, dion nilan kinudus
si Isus, bu asta og dua' kotow kitu'
nog mokolaton og kohinangan nilan.
Og sala kotow dia dapit sog glintu,
sala kotow sop dia dapit sog bibang.
34 Tubus nion, miktalu' si Isus nog
ma' nini, "Ama', ompunoy mu ilan
po' onda' nilan kosunoy og gininang
nilan koni."
Tubus nion, pigbobahagi' nilan og
ponopoton non koyon bianan sog
moglogindanan.
35 Bu og kodokolan nog gotowanan
koyon dion, mikpogindog ilan mog-
bantoy bu og kobogolalan koyon pig-
wanwan nilan ion. Ma' long nilan
dun, "Mitabang non og duma go-
tow. Dadi, bila motud nog ion doda'
og pinili' kitu' nog Mikpongon nog
Kristu, tontongon ta bog kotobangan
non ta' doda' og dili glawas non!"
36 Bu mikpolani dianon og sun-
daluanan koyon mangka nilan ion
pogwanwanoy bu tinulunan nilan
ion nog glanggow
37 kobon nilan moktalu' nog, "Bila
motud nog ika doda' og datu' nog
bansa Hudyu, tobangoy mu dow
buan og glawas mu!"
38 Bu ongon sinulat nog pitapok
sog kudus dia sog ditas nog gulu non
nog ma' nini, "Koni og Datu' nog
Bansa Hudyu."
39 Tubus nion, og sala kotow kitu'
molaton og kohinangan non nog
pidopa sog kudus, pigwanwan non
si Isus. Long non dun, "Kona' ta' nog
ika dow og Kristu? Bila motud, to-
bangoy mu dow buan og dili glawas
mu asta ami."
40 Tibua, og sala kotow koyon,
pimag non og duma non koyon
nog, "Iduma moktalu' a ma nog
ma' nion? Di' a ta' mondok dia
sog Mikpongon nog ita migbatuk og
koukuman dianita?
41 Saka ion, da'idun tokodoy og
miinang non nog molaton. Tibua ita,
og gininang koni dianita og tumbas
ini nog kohinangan ta."
42 Tubus nion, miktalu' og gotow
koyon dia ni Isus nog, "Isus, pikil
nika da akon su'usa bila matong a
na ditu' sog pigdotu'an mu."
43 Dadi, tinabal ion ni Isus,
"Tolu'on ku dianika, gondow koni
mokunul ita ditu' sog pogonongan
kitu' nog landu' kolongas."

Og kopatoy ni Isus
Matiu 27:45-56, Mark 15:33-41, Jan 19:28-30

* **23:30 23:30** Hosea 10:8

44 Midopot tasondow, migdolom
og tibuk nog bonua asta ginonga'
monog gondow.
45 Po' og gondow onda' silow. Bu
og ponopoton kitu' nog modikpol
nog bolot sog Baloy nog Poktomuyan
dia sog Mikpongon, mibogyang pogi-
nonga'.
46 Bu si Isus miktalu' nog mosikad
nog, “Ama', uokilon ku na dianika
og glimukud u!” Miluksad tibua og
talu' non koyon, mitoktus ion.
47 Og kounutan sop nog sundalu-
anan koyon, dangan mitongow non
og bianbian nog kopatoy ni Isus
koyon, mikopoksanglit ion dia sog
Mikpongon, mangka ion poktalu'
nog, “Motud doda' midulus og gotow
koni!”
48 Dangan mitongow nog glam nog
gotowanan koyon nog miglumpuk
mogbantoy dion og bianbian koyon,
mikponguli' ilan kobon nilan mok-
sampak nog gigdob nilan kobal nog
susaan nilan.
49 Tibua, og glam nog gotowanan
nog mikosun dia ni Isus asta og koli-
bunanan kitu' nog mikpogunutunut
dianon tidu pa sog Galili, mikpogin-
dog ilan sog molayu'layu' mogban-
toy nog glam nog bianbian koyon.

Og kolobong dia ni Isus
Matiu 27:57-61, Mark 15:42-47, Jan 19:38-42

50 Bu ongon sala kotow dion og
ngalan non si Jusep. Ion si'oy og
polongukum dosop og sakup nog
gukum nog bansa Hudyu. Omba'is
ion nog gotow bu midulus.
51 Da' ion solabuk nog gupakat
nilan koyon bu kohinangan nilan
koyon. Bu migdodama ion nog
pigdotu'an nog Mikpongon. Ditu'
ion miktidu sog Arimatea nog sakup
nog bonua nog Judia.
52 Inangoy non pogbubutoy ditu'
ni Pilatu og bangkoy ni Isus.
53 Dadi, inangoy non polusoy og
bangkoy ni Isus koyon dia sog kudus
bu putusoy nog bulus, mangka non
botangoy og bangkoy koyon sog
globong kitu' nog donsama' na lin-
uangan nilan dia sog pampang nog
da'idun pa linobong dun.
54 Og gondow koyon gondow Dy-
oma'at. Mogboloma' ion og Gondow
nog Pogulali.
55 Bu og kolibunanan koyon nog
mikpogunut dia ni Isus tidu sog
Galili, mikpogunut ilan dosop dia
ni Jusep mangoy lumobong dia ni
Isus. Dadi, mitongow nilan ain
ion tinagu' bu og bayu'bayu' nog
kolobong dianon.
56 Tubus nitu', minuli' ilan
mangka ilan poksimpan nog pogo-
mut bu og glana momut. Tibua,
dangan minatong og Gondow nog
Pogulali, minulali ilan po' inunut
nilan og botad.

24

Mitubu' si Isus tidu matoy
Matiu 28:1-8, Mark 16:1-8, Jan 20:1-10

1 Dangan migdali'ondow nog
moglogondow Duminggu, og koli-
bunanan koyon, minangoy ilan ditu'
sog binotangan nog bangkoy ni Isus.
Bu pinitang nilan og piksimpan
nilan kitu' nog pogomut.
2 Dangan minatong ilan dion, mi-
tongow nilan og batu kitu' nog pik-
timpong nog globong ni Isus, nog
linilid na.
3 Bu dangan sinumolod ilan, mi-
tongow nilan nog da' na dia og
bangkoy ni Isus kitu'.
4 Dadi, sonuk nilan koyon mogin-
dog nog kisobu'an ilan, gomonsunoy
pa ongon dua' kotow kolokian nog
mikpoglamag og ponopoton nilan
nog minindog sog molani nilan.
5 Dadi, sabap sog gondok nilan
koyon dun, mikpongomba' ilan sog
glupa'. Tibua, og kolokian koyon
miktalu' nog, “Iduma ponontongon
niu ma og gotow nog totubu' sog
globong?
6 Onda' ion dini po' mitubu' ion
puli'. Poktitukoy niu og talu' non
kitu' dianiu kobon nog ditu' pa ion
niu sog Galili nog,

7 og Binata' sog Kilawan, sumboy
uokilon dia sog gongkoman nog go-
towanan nog bolodusaon bu kudu-
soy asta matoy. Tibua, sog kotolu on-
dow non motubu' da ion mokpuli'."
8 Dadi, ugat nilan pa kolobotoy og
tinalu' non kitu'.
9 Bu dangan minuli' ilan tidu sog
globong ni Isus, inuksugan nilan og
glam nog kibianbianan nilan koyon
dia sog sopulu' bu sala bu sog duma
sulanggu'anan non.
10 Og miguksug koni dun dia sog
sosugu'onanan non si Maria Mag-
dalena, si Jana, bu si Maria nog gina'
ni Jems, bu asta og duma nilan pa
nog kolibunanan.
11 Tibua, og gotowanan koyon,
onda' ilan tud dun po' og guk-
sugan nilan koyon, balu' nog go-
towanan koyon dun, sagya da
pigimungimung.
12 Tibua, si Piter, dangan midon-
gog non og guksugan koyon, mig-
dayun ion mogbuat mangka gobok
posungu' sog linobongan kitu' dia
ni Isus. Bu dangan minatong ion
ditu', sinolip non mogdayun. Tibua,
da'idun og mitongow non, lual da og
saput kitu' nog putus nog glawas ni
Isus. Dadi, minuli' ion nog kisobu'an
bog olo og bianbian koyon.

Dia sog dalan posungu' sog Emaus
Mark 16:12-13

13 Og gondow koyon, ngon og dua'
kotow dianilan mipanow posungu'
sog bonua nog Emaus. Og bonua
koni moglamlam sopulu' bu sala
kilumitru og glayu' non tidu sog
Jerusalem.
14 Solian nilan koyon ompanow,
og pigobitobitan nilan pa'ali sog
glam nog bianbian ni Isus.
15 Sintak nilan koyon mogabitabit,
sina'ut ilan ni Isus mangka dolagan
dianilan.
16 Tibua, onda' ion pokpokilala
dianilan.
17 Minginongogan ion dianilan
nog, "Olo lo' ma og bitan niu koyon
nog solian niu ompanow?"
Dadi, migindog ilan nog
bayu'bayu'anan nilan misusa.
18 Og sala kotow koyon nog og
ngalan non si Kleopas miktalu' di-
anon nog, "Sala mu da bayu' og
doksa' sog Jerusalem nog onda'
pokosun pa'ali sog bianbian kitu'
sog timpu koni."
19 Long sop ni Isus dun, "Iduma?
Olo buan og pogolongon niu
koyon?"
Dadi, tinumabal ilan nog, "Og
pa'ali dia ni Isus nog ion og gotow
Nasaret. Ion og polomolatas nog
talu' nog Mikpongon nog og talu'
non bu ginang non bolokatan dia
sog motaan nog Mikpongon bu sog
glam nog gotowanan.
20 Tibua, og mokokotas nog bo-
liananan bu og bogolalanan nami,
pigdang nilan ion dia sog gukum
nog bagun og koukuman dianon
bunu'on. Bu kinudus nilan ion asta
matoy.
21 Tibua, migdodama ami bosia
dianon nog ion og tumabang dia
sog bansa Israel. Bu doma, og
gondow koni kotolu ondow non na
tidu minang og glam non koyon.
22 Bu ngon pa doma og kisobu'an
ami dun pa'ali sog guksugan nog
dumaanan nami nog kolibunanan.
Po' dangan minangoy ilan ditu'
sog linobongan dia ni Isus komun
dali'ondow,
23 da' nilan na kotongow og
bangkoy non. Minangoy ilan
moguksug dianami nog, ongon dua'
buk moloikat nog Mikpongon nog
mikpotongow dianilan bu miktalu'
nog si Isus mitubu' na puli'.
24 Dadi, ongon dumaanan nami
nog minangoy sog globong kitu' bu
mitongow nilan nog mama' doda'
nog guksugan nog kolibunanan
kitu'. Tibua, da' nilan ion kotongow
ditu'."
25 Miktalu' si Isus nog, "Astaga!
Landu' amu doda' kologon posobu-
tan bu di' amu mosompun tud
nog piktalu' nog glam nog polomo-

latasanan nog talu' nog Mikpongon
kobon nitu'.
26 Po' og Kristu koni, sum-
boy nododa' ion mosinsa poguna
mangka non si'oy kotabuk og kotas
nog baya' mogdatu' sog glam nog
gotow."
27 Tubus nion, inustal ni Isus di-
anilan og glam nog sinulat sog Kitab
pa'ali dianon nog tinolipunan dia
sog sinulat ni Muses bu sog glam
nog polomolatasanan nog talu' nog
Mikpongon.
28 Bu dangan dali' ilan na datong
dia sog gongayan nilan koyon, si
Isus migbalu'balu' nog moglandan
pa sog gunan.
29 Tibua, tinogol nilan ion mong-
gat. Long nilan dun, "Dini a na
nami po' gobi na." Dadi, migunut
ion dianilan.
30 Dangan migadap ilan na ku-
man, inimud ni Isus og pan mangka
non posolomatoy sog Mikpongon,
mangka non pomotioy bu bogoyoy
dianilan.
31 Dadi, mibuka' og tinontongan
nilan bu ugat nilan pa ion kilolaoy.
Tubus nitu', mibolong na ion dia sog
tinontongan nilan.
32 Bu migabitabit ilan nog, "Sa'an
poma landu' og da'da'an ta kobon
non kitu' mogabitabit dianita sog
dalan bu mogustal nog talu' nog
Mikpongon dia sog Kitab."
33 Dadi, migbuat ilan mangka ilan
pokpuli' mogdayun sog Jerusalem.
Bu kidotongan nilan ditu' og sopulu'
bu sala bu duma gotowanan nog
mikpoglumpuk dion.
34 Bu og gotowanan koyon,
mikpoktalu' ilan sog dua' kotow
koni nog, "Motud doda' nog mitubu'
puli' og Kounutan ta kitu' po'
mikpotongow tanan ion dia ni
Simun."
35 Dadi, og dua' kotow koni pigu-
ksugan nilan dosop sog glam nilan
koyon dion og kibianbianan nilan
sog dalan bog olo migandun kokilala
nilan dia ni Isus. Po' kinilala nilan
ion bianan sog kopomoti non nog
pan.

Mikpotongow si Isus dia sog sulanggu'anan non
Matiu 28:16-20, Mark 16:14-18, Jan 20:19-23, Piginang 1:6-8

36 Sonuk nilan koyon moguk-
sug pa'ali sog bianbian nilan kitu',
gomonsunoy pa, dion na ion pogin-
dog sog titonga' nilan bu miktalu'
ion nog, "Kotikna' mongon dianiu."
37 Tibua, kiondokan ilan tokodoy
po' balu' nilan dun og mitongow
nilan koni og molimatoy non.
38 Dadi, miktalu' ion dianilan nog,
"Iduma kondokan amu ma bu mog-
dua'dua' ma og pikilan niu?
39 Tontong niu polo'ma og ko-
motanan ku bu og botisanan ku. Ion
non ini, akon! Tuyok niu polo'ma
bagun niu kosunan nog akon, kona'
u doda' og molimatoy. Po' og moli-
matoy, da'idun og gungod non bu og
tulan non. Di' ma' nog mitongow
niu koni dianakon."
40 Solian non koyon moktalu' dun,
pitongow non og komotanan non bu
og botisanan non.
41 Tibua, da' ilan pa tud dun po'
sabap sog miksagot og pikilan ni-
lan nog gloliag bu kisobu'an ilan.
Dadi, miksak si Isus dianilan nog,
"Ongon ta' misimpan niu dini nog
ponganon?"
42 Bu binogayan nilan doma ion
nog soda' nog milutu'.
43 Dadi, tinabuk ni Isus mangka
non kanoy dia sog sungu'an nilan
koyon.
44 Tubus nion, miktalu' si Isus
dianilan nog, "Og kibianbianan ku
koni, ion non og tinalu' u kitu'
dianiu kobon nog kopokunul ta pa,
nog sumboy motuman og glam nog
sinulat kitu' pa'ali dianakon nog
sinulat ni Muses kitu', bu og sinu-
lat nog polomolatasanan nog talu'
nog Mikpongon, bu asta og sinulat
ni Dabid dia sog Salmu pa'ali di-
anakon."
45 Mangka ni Isus buka'oy
og pomikilan nilan bagun nilan
mosabut og ma'ana nog glam nog

tinalu' nog Mikpongon kitu' nog
sinulat dia sog Kitab.
46 Ma' long non dun dianilan, “Sin-
ulat dia sog Kitab nog og Kristu,
sumboy nododa' mosinsa. Tibua,
sog kotolu ondow non, motubu' ion
mokpuli' tidu matoy.
47 Bu sumboy ustalon bianan sog
ngalan non dia sog glam nog binon-
saan moktolipun dini sog Jerusalem,
og kopoglila' bu og kopongampun
nog dusaanan.
48 Amu og monaksi' nog glam nini.
49 Bu popongoyon ku dianiu og
pinasad nog Gama' u nog bo-
goyon non dianiu. Dadi, pogbagad
amu dini sog koliwagan bonua nog
Jerusalem koni asta tumona' dianiu
og Bolakat nog Mikpongon.”

Miktolabang si Isus sog glangit
Mark 16:19-20, Piginang 1:9-11

50 Tubus nitu', inoit ni Isus og
sulanggu'anan non koyon ditu' sog
molani nog Betani mangka non
ogotoy og komot non dianilan po'
popiaon non ilan.
51 Sonuk non koyon mokpopia di-
anilan, ginonatan non ilan po' piik-
nat na ion sog glangit.
52 Tubus nion, tinamuy nilan ion
mangka ilan uli' sog Jerusalem nog
landu' og da'da'an nilan.
53 Bu kobon non mangoy ilan dia
sog Baloy nog Poktomuyan po' mok-
sanglit ilan dia sog Mikpongon.

Og Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia ni Isukristu nog sinulat ni Jan

Og Piuna Talu' pa'ali sog Gomba'is nog Guksugan nog Sinulat ni Jan

Og libru koni nog sinulat ni Jan, og mokposun nog si Isus, iningolanan ion nog Talu' nog Mikpongon nog da' kopus non nog miktimaluy gotow mangka ion duma mogonog dini nita. Sa'an sinulat ni Jan og guksugan koni, bagun ain og mogbasta dun, tumud ilan nog si Isus og pinasad kitu' nog Polonabang. Ion og Bata' nog Mikpongon, bu bianan sog tud nilan dianon kobogayan ilan nog kotubu' nog da' kopus non.

Tidu ni Jan tolu'on nog si Isus og Talu' nog Mikpongon, piguksugan non og gininisan nog piginang ni Isus nog kosobu'sobu' boya'an mitantu nog si Isus doda' og pinasad kitu' nog Polonabang sog gotowanan, bu ion og Bata' nog Mikpongon. Tubus nitu', piguksugan non dosop bog olo doda' og pilanta' dia sog gininang non kitu' nog kosobu'sobu'. Bu tinalu' dosop dini nog ngon gotowanan nog tinumud dianon, bu ngon dosop og duma sinumusi bu ompok ilan tumud dianon. Sog kopituluanan 13-17, mikuksug pa'ali sog glolaman ni Isus dia sog sulanggu'anan non, bu og pondolo'isogan non dianilan sog gobi kitu' nog kukpa' dianon. Sog gimpusan, sinulat ni Jan pa'ali sog koukuman dia ni Isus, og kopatoy non, og kopotubu' dianon tidu sog patoy, bu og kopokpotongow non dia sog sulanggu'anan non tidu ion motubu' puli'.

Migustal si Jan nog og kotubu' nog da' kopus non, og bogoy da nog Mikpongon bianan dia ni Isukristu nog ion og Dalan, og Motud, bu og Kotubu'. Ain tumolima' dia ni Isus, kobogayan ilan nog kotubu' nog da' kopus non.

1. Og bokna nog gustalan non, 1:1-18.
2. Si Jan nog Polomunyag bu og mikuna nog sulanggu'anan ni Isus, 1:19-51.
3. Og piginang ni Isus dia sog kodokolan nog gotowanan, 2:1–12:50.
4. Og gimpusan nog tang non ditu' sog Jerusalem bu sog glumibut nog gimbolayan koyon dion, 13:1–19:42.
5. Og kopotubu' dia ni Isus tidu sog patoy bu og kopokpotongow non sog gotowanan, 20:1-31.
6. Og gimpusan nog gustalan non, og kopokpotongow ni Isus sog sulanggu'anan non ditu' sog Galili, 21:1-25.

Og Talu' miktimaluy gotow

1 Sog tolipunan nog dunya, donsama' na og Talu'*. Og Talu' koni, ilan nog Mikpongon. Bu ion non nion og Mikpongon.

2 Tidu pa sog tolipunan, og Talu' koyon miksolabuk ilan na nog Mikpongon.

3 Og glam nog piongon miongon bianan dianon bu da'idun og miongon nog kona' bianan dianon.

4 Dia non poktidu og kotubu' bu og kotubu' koyon og mokpodolag dia sog gotowanan.

5 Og Dolag koyon nog sinumilow dia sog modolom, ondi' nododa' dagon sog modolom.

6 Ongon gotow nog pipangoy nog Mikpongon, ngalan non si Jan.

7 Sa'an ion pipangoy nog Mikpongon po' ustalon non dia sog gotowanan pa'ali sog Dolag koyon bagun da, bianan sog gustalan non,

* **1:1 1:1** Og pogolongon koyon nog Talu', ion non ion si Isukristu.

tumud na bosia og glam nog gotowanan dun.
8 Si Jan, kona' non og pogolongon kitu' nog og Dolag. Suga'id non, ion sagya da minangoy mogustal pa'ali sog Dolag koyon.
9 Og tantu nog Dolag, ion non ion og minangoy dini sog dunya, og mokpodolag dia sog pomikilan nog glam nog gotowanan.
10 Dadi, og Talu' koyon migonong dini. Bu minsan si'oy og dunya miongon bianan dianon, og gotowanan dini sog dunya, onda' nilan ion kilolaoy.
11 Minangoy si'oy ion sog dili bonua non, da' ion tobukoy nog salu bansa non.
12 Tibua, glam nog ain tinumabuk dianon bu tinumud dia sog ngalan non, binogayan non ilan nog kopatut bagun ilan mimung nog gombata' nog Mikpongon.
13 Og kopogbata' dianilan ondi' mama' nog kopogbata' nog pogduoy, otawaka sagya glegan nog gotow, suga'id non, bianan sog baya' nog Mikpongon.
14 Og Talu' kitu' miktimaluy gotow bu minampu' mogonong dianita solianlian. Molitulungoy bu dia non og motud. Bu mitongow nami dosop og silow nog kotas nog baya' non nog mitabuk non nog tidu sog Gama' non, ion og Bata' nog Mikpongon nog Boktung.
15 Si Jan og migustal dia sog gotowanan pa'ali dianon. Pisikad non og talu' non nog, "Ion non ini og pigolong u kitu' nog tumondug dianakon nog labi pa kotas dianakon. Po' ion donsama' na sog onda' u pa bota'oy."
16 Ondi' moglokobus og tulung non bu bianan ditu' miksawadsawad tanan og popia non dianita.
17 Kobon nitu', bianan dia ni Muses, mitabuk ta og botad nog Mikpongon. Tibua numun koni, og tulung nog Mikpongon bu og motud nog pomali, motabuk ta bianan dia ni Isukristu.
18 Da'idun pa sibon og mikotongow nog Mikpongon lual da og Bata' non nog Boktung nog miksolabuk ilan nog Gama' sog glangit. Ion og mikposun sog gotowanan pa'ali dianon.

Og pomali ni Jan nog Polomunyag
Matiu 3:1-12, Mark 1:2-8, Luk 3:1-18

19 Ongon gondow non og kobogolalan nog bansa Hudyu sog Jerusalem, dinondag nilan og bolianan bu duma pangkatanan ni Apu' Lebi mangoy moksak ditu' ni Jan bog sima doda' ion.
20 Da' pogalangalang tumabal si Jan bu pilogdong non tumalu' nog, "Kona' u og Kristu."†
21 Dadi, miksak ilan nosop nog, "Bila kona' a og Kristu, si Iladya a ta'?"
Tibua, tinabal non ilan nog, "Kona' u dosop."
"Dadi, bila ma' nitu', ika ta' buan og pogdodomaan nami kitu' nog polomolatas nog talu' nog Mikpongon?"
Tinabal non ilan nog, "Kona' u dosop."
22 Dadi, sog gimpusan miktalu' ilan, "Sima a ma buan? Posun mu dianami bagun nami dosop omposun ditu' sog dinumondag kitu' dianami mangoy dini. Olo buan motalu' mu pa'ali dianika?"
23 Dadi, dangan tinumabal si Jan, ginamit non og tinalu' nog polomolatas kitu' nog si Isaya nog sinulat sog Kitab nog,

"Akon og moktawag ditu' sog bonua kitu' nog mologon pogononngan nog, 'Pologdong niu og bianan nog Pogbaya' nog posungu' matong.' "‡

24 Ongon sop dumaanan nilan nog parasiuanan nog pipangoy moksak dianon.

† **1:20 1:20** Og Kristu koni og Ginirik. Og ma'ana non og Pipangoy nog Mikpongon Mogdatu' dini sog dunya. ‡ **1:23 1:23** Isaya 40:3. Somo' ita da, simpanon nilan pikilan nilan tumabuk dianon.

25 Long nilan dun, “Bila kona' a og
Kristu, bu kona' a dosop ni Iladya,
otawaka og polomolatas nog talu'
nog Mikpongon kitu', iduma buan
momunyag a ma?”
26 Dadi, tinumabal si Jan nog,
“Akon, momunyag u nog gotow
bianan sog tubig. Tibua, ongon
sala kotow dion niu nog da' niu pa
kilolaoy.
27 Ion non ion og tumondug kitu'
dianakon nog minsan og gikot nog
pongyapak non, di' u tanan patut
mubad dun.”
28 Og glam nini ditu' miinang sog
koliwagan bonua nog Betani, ditu'
sog dipag nog tubig nog Jurdan,
dia sog pimunyagan ni Jan nog go-
towanan.

Og Nati nog Bilibili tidu sog Mikpongon

29 Dangan migboloma' ion, miton-
gow ni Jan si Isus posungu' dianon.
Dadi, miktalu' ion nog, “Kitu' da og
pinonggi' kitu' sog Nati nog Bilibili
nog binogoy nog Mikpongon nog
pomolason sog dusaanan nog glam
nog gotow sog dunya.
30 Ion non na ini og pigolong u
kitu' nog tumondug dianakon nog
motas pa dianakon. Po' donsama'
na ion sog da' u pa bota'oy.
31 Sog tigana', da' u ion kosunoy.
Tibua, sa'an mimunyag u bianan sog
tubig po' bagun pa ion kosunan nog
bansa Israel.”
32 Ma' nini og gustalan ni Jan
dun, “Mitongow u og Bolakat nog
Mikpongon nog tidu sog glangit
mama' nog kolopati tinumona' di-
anon bu da' na pokulog dianon.
33 Onda' u ion kosunoy taman da
da' u kotongow og gindanan kitu'
nog tinalu' nog dinumondag kitu' di-
anakon momunyag bianan sog tubig
nog, og gotow koyon nog momunyag
bianan sog Bolakat nog Mikpongon,
motongow mu tumona' dianon og
Bolakat nog Mikpongon nog di' na
mokulog dianon.
34 Dadi, mitongow u na bu ki-
toksi'an ku na nog ion non ini og
Bata' nog Mikpongon.”

Og tigana' nog sulanggu'anan ni Isus

35 Dangan migboloma' ion, si Jan
bu og dua' kotow sulanggu' non,
ditu' ilan nosop.
36 Dangan mitongow non mian si
Isus, miktalu' si Jan nog, “Kitu' da!
Og Nati nog Bilibili kitu' nog miktidu
sog Mikpongon.”
37 Dadi, dangan midongog nog
dua' kotow sulanggu'anan non
koyon, migunut ilan dia ni Isus.
38 Dangan linumingoy si Isus, mi-
tongow non og dua' kotow koyon.
Miksak ion nog, “Olo pokponontong-
on niu koyon?”
Tinabal nilan si Isus nog, “Rabi,
ain ka migonong?” (Og ma'ana nog
Rabi koni, Polopanad.)
39 Tinabal ilan ni Isus nog,
“Alung, pogunut amu dianakon
bagun niu motongow.” Dadi,
migunut ilan dianon bu mitongow
nilan og pigonongan non koyon.
Og kodatong nilan ditu' miliu na
ginonga' monog gondow. Dadi, ditu'
ilan na non minatuk solianlian.
40 Og sala kotow sog dua' kotow
kitu' nog mikodongog nog talu' ni
Jan bu pogunut dia ni Isus, ion non
si Andriu, og gilug ni Simun Piter.
41 Sododu'un pinongow non og
gilug non nog si Simun mangka non
tolu'oy nog, “Mitongow nami na og
Mesayas!” (Somo' ita da, og Kristu.)
42 Dadi, inoit non si Simun mangoy
ditu' ni Isus. Dangan minatong ilan
ditu' ni Isus, tinontong non si Piter
mangka poktalu' nog, “Ika Simun,
og bata' ni Jan, ingolanan ku ika
nog Sipas.” (Og Sipas koni sog
Inaramaik, ion non da og Piter.)§

Inonggat ni Isus si Pilip bu si Nataniel

43 Dangan migboloma' ion, ini-
nang na ni Isus og pikilan non

§ **1:42 1:42** Og Piter koni og Ginirik. Og ma'ana non, og batu.

kitu' nog mangoy ion sog probin-
sia nog Galili. Dangan minatong
ditu', mitongow non si Pilip. Dadi,
tinolu'an non nog, “Alung, pogunut
a dianakon.”
44 Si Pilip og gotow Betsaida og
salu bonua ni lo' Andriu bu si Piter.
45 Dadi, pinontong ni Pilip si
Nataniel. Dangan mitongow non,
pigobitan non dianon nog, “Miton-
gow nami og gotow kitu' nog sinulat
ni Apu' Muses dia sog Botad og
pa'ali dianon. Bu sinulat dosop
nog polomolatasanan kitu' nog talu'
nog Mikpongon. Og ngalan non si
Isus, og bata' ni Jusep nog gotow
Nasaret.”
46 Dadi, miktalu' si Nataniel, “E!
Nasaret? Ongon ta' og molongas nog
moktidu sog Nasaret?”
Dadi, ma' long ni Pilip dun, “Alung
polo'ma, ongoyon ta tontongoy.”
47 Dangan mitongow ni Isus si
Nataniel posungu' ditu' non, mik-
talu' ion nog, “Koni og tantu pangkat
nog bansa Israel nog di' kotongowan
nog di' motud.”
48 Dadi, miksak si Nataniel. “Olo
lo' ma kisunoy mu dianakon?”
Tinabal ion ni Isus nog, “Miton-
gow u ika sog silung nog kayu kitu'
nog igera sog da' a pa onggatoy ni
Pilip dun.”
49 Dadi, miktalu' si Nataniel,
“Rabi, motud doda' nog ika og Bata'
nog Mikpongon bu og Datu' nog
bansa Israel!”
50 Miktalu' si Isus nog, “Tinumud
a ta' sabap sog talu' u nog miton-
gow u ika sog tondong nog kayu
kitu'? Tolu'on ku dianika, moko-
tongow a pa nog labi pa dion nog
kosobu'sobu'.
51 Tolu'on ku dianiu, nog mo-
tongow niu og glangit ombuka' bu
og moloikatanan nog Mikpongon
mongmonog monek ilan dianakon,
og Binata' sog Kilawan.”

2

Og kaing ditu' sog Kana

1 Tolu ondow golot non, ongon og
kaing ditu' sog koliwagan bonua nog
Kana, og sakup nog Galili. Og gina'
ni Isus tinumua' sog kaing koyon.
2 Si Isus bu sulanggu'anan non,
pinosunan ilan dosop nog kaing
koyon.
3 Dangan kinobus ilan nog ginu-
mon, og gina' ni Isus miktalu' di-
anon nog, “Kinobus ilan nog galak.”
4 Tinabal ion ni Isus nog, “Potiang
mu pa akon bog olo ginangon ku po'
da' pa datong og tang u.”
5 Dadi, og gina' non miktalu' dia
sog sosoligananan nog miglokolo-
gya'an koyon nog, “Ain tolu'on non
dianiu inang niu.”
6 Ongon gonom buk mokoluksang
nog sibulan dia sog molani nilan
koyon nog gomiton nog gotowanan
dion bila moginang ilan nog pogb-
otadon nog gotow Hudyu kitu' nog
mongugas. Og sibulananan koyon
kugatan mogliu sog pat otawaka
gonom lata og solabuk dun.
7 Dinondag ni Isus og sosoli-
gananan koyon nog pomonu'on ni-
lan nog tubig og glam non. Dadi,
pimonu' nilan nog tubig dia sog
goktob nog baba' nog sibulananan
koyon.
8 Tubus nitu', miktalu' si Isus nog,
“Saguk amu dun bu oit niu sog
gotow nog migokbit nog kologya'an
koni.”
Dadi, migoit ilan nog tubig koyon
9 mangka nilan bogoyoy dia sog
migokbit nog kologya'an koyon.
Dangan kiinaman non og tubig
koyon nog miktimaluy galak, onda'
non kosunoy bog ain miktidu og
galak koyon. Tibua, kisunan da nog
ain sinumaguk kitu' dun. Dadi, dan-
gan ininaman non og galak koyon,
sinabi non moglandan og glaki kitu'
nog kinaing
10 mangka non tolu'oy nog, “Kona'
ta' nog bila ongon og kologya'an
mama' nini, unanan ta dumulang
dia sog gotowanan og galak kitu'
nog omba'is, bu bila mokinum na
glam nilan nog mahatul, mangka
pa dulangoy nog galak kitu' nog di'
tantu omba'is? Tibua ika, pibinaya'

mu ma dumulang og omba'is koni
tokodoy nog galak.”
11 Koyon og tigana' gingyata' nog
ininang ni Isus. Ditu' non in-
inang sog Kana, og sakup nog
Galili. Bianan sog gininang non
kitu', pitongow non na og kotas nog
baya' non nog boya'an tinumud og
sulanggu'anan non dianon.
12 Tubus nitu', dinumiksun si Isus
bu gina' non, ilan nog pigiluganan
non asta og sulanggu'anan non, ditu'
sog Kapernaum. Bu minguli'an ilan
ditu' podali'.

Si Isus minangoy sog Baloy nog Poktomuyandia sog Mikpongon

Matiu 21:12-13, Mark 11:15-17, Luk 19:45-46

13 Dangan dali' na datong og kol-
ogya'an kitu' nog gotow Hudyu nog
ngalan non Liniusan, tinumukad si
Isus sog Jerusalem.
14 Dangan minangoy ion dia
sog glomalomaan nog Baloy nog
Poktomuyan koyon dia sog Mikpon-
gon, dinotongan non dion og go-
towanan nog mikpogdagangdagang
nog sapi'anan, og bilibilianan, bu
og kolopatianan, asta og polo-
molosanan nog sin nog mikpong-
ingkud ilan sog glomisahananan
nilan.
15 Dadi, minalap si Isus nog
tali. Inimung non nog bobadas
mangka non pomugowoy og glam
nog sapi'anan bu bilibilianan, bu
pimolituka' og glomisahananan nog
boya'an mikpogwalak og sinanan
nilan,
16 mangka non tolu'oy og go-
towanan kitu' nog mikpogdagang
nog kolopati nog, “Awa' niu dini og
doganganan niu koyon bu na' niu
imungon nog tobu'an og Baloy nog
Gama' u!”
17 Mipondom nog sulanggu'anan
non koyon og sinulat kobon nitu'
nog, “Landu' kopogastol u mogipat
nog baloy mu asta mogla'at u dun.”*
18 Dadi, og kounutananan nog
bansa Hudyu koyon, linompang ni-
lan mongambat nog gingyata'. Ma'
long nilan dun, “Olo og ginggyata'
nog ompotongow mu dianami nog
togo baya' a doda' moginang nog
mama' nini koni?”
19 Sokali' tinumabal si Isus nog,
“Goba' niu og Baloy nog Pokto-
muyan koni dia sog Mikpongon po'
sog solod nog tolu ondow pindogon
ku mokpuli'.”
20 Tinabal nilan si Isus, “Pat pulu'
bu nom ton pogimungon og Baloy
nog Poktomuyan koni mangka si'oy
kodoksu', saka, moktalu' a nog pin-
dogon mu ini mokpuli' sog solod nog
tolu ondow?”
21 Tibua, og pigolong ni Isus koyon
nog Baloy nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon, ion non og dili glawas
non.
22 Dadi, dangan mitubu' si Isus
tidu matoy, mipondom nog su-
langgu'anan non og talu' non kitu'.
Sabap ditu', tinumud ilan sog sinu-
lat kobon nitu' dia sog Kitab pa'ali
dianon bu tinumud ilan dosop nog
tinalu' non.
23 Dadi, kobon non pa ditu' sog
Jerusalem sog tang nog ginang ni-
lan kitu' nog iningolanan Liniusan,
modakol gotow og tinumud dianon
sabap sog gingyata'anan nog ini-
nang non.
24 Tibua, si Isus da' salig non
dianilan po' kisunan non na og polo-
motadon nog glam nog gotow.
25 Di' si'oy tolu'on dianon nog
gotow, donsama' non na kisunan
bog olo og dia sog pomikilan nog
gotowanan.

3

Migabitabit si Nikudimus ilan ni Isus

1 Ongon og sala kotow parasiu og
sakup nog kobogolalan nog bansa
Hudyu, ngalan non si Nikudimus.
2 Ongon gobi, minangoy ion
ditu' ni Isus mangka ion poktalu'

* **2:17 2:17** Salmu 69:9 * **3:2 3:2** Og Rabi koni, og ma'ana non, og polopanad kitu' nog modalom og sabut non nog sinulat dia sog Kitab.

nog, “Rabi,* kisunan nami nog
ika og polopanad nog dinondag
nog Mikpongon mangoy dini, po'
da'idun gotow og mokopoginang
nog gingyata'anan mama' nog
pinginang mu somo' da' ion dumaoy
nog Mikpongon.”
3 Dadi, tinumabal si Isus nog,
“Tolu'on ku dianika, taman da og
gotow ondi' bota'on mokpuli', ondi'
non nododa' motongow og pig-
dotu'an nog Mikpongon.”
4 Dadi, miksak si Nikudimus nog,
“Olo og mogandun kobata' mokpuli'
dia sog gotow nog saka mogulang
na? Mokosolod pota' buan ion puli'
sog tian nog gina' non?”
5 Tinabal ion ni Isus nog, “Tolu'on
ku dianika, nog da'idun gotow
og mokampu' sog pigdotu'an nog
Mikpongon bog da' da ion bota'oy
bianan sog tubig bu Bolakat nog
Mikpongon.
6 Ain og binata' nog gotow, og
gotow da. Bu ain og binata' bianan
sog Bolakat nog Mikpongon, ion
mimung nog bata' nog Mikpongon.
7 Dadi, na' a mosobu' bila
tolu'on ku nog sumboy bota'on amu
mokpuli'.
8 Po' ibalat da sog galu', og galu'
koyon moyup sog ain glegan non.
Modongog mu tibua og dogus non
nog di' mu sunan bog ain miktidu bu
ain posungu'. Ma' nitu' dosop og go-
tow bila bota'on bianan sog Bolakat
nog Mikpongon. Ondi' non kosunan
bog olo og ginandun dianon.”
9 Dadi, miksak nosop si Nikudimus
nog, “Olo ma og gondunon dun?”
10 Tinumabal si Isus nog, “Di' mu
tanan kosunan saka motas a bosia
nog polopanad sog bansa Israel?
11 Tolu'on ku dianika, miguksug
ami nog ain kisunan nami bu tinu-
maksi' ami nog ain mitongow nami.
Tibua, minsan si'oy ma' nitu', di'
amu pa tumud nog gustalan nami.
12 Olo ma mogandun kotud niu
bila ustalan ku amu pa'ali sog kin-
odiwata nog minsan og gustalan
ku dianiu nog pa'ali sog kinilawan,
ondi' niu tanan tudon?
13 Da'idun mikangoy ditu' sog
glangit, lual da og sala kotow nog
miktidu sog glangit. Ion og Binata'
sog Kilawan.
14 “Kobon nitu', ditu' sog bonua
nog mologon pogonongan, si Muses,
tinumunag nog galang, binantuk
non ma' nog mamak mangka non
tundokoy sog ditas bagun da, ain
tinoktuk nog mamak, bila tumon-
tong ilan dia sog tinundok kitu',
kuli'an ilan dun. Domikian dosop
ma' nitu', og Binata' sog Kilawan,
sumboy dosop tundokon sog kudus
mangka patoy
15 bagun da, ain og tumud dianon
mokalap nog kotubu' nog da' kopus
non.
16 Po' sabap sog landu' kosolag og
glolaman nog Mikpongon sog glam
nog gotow sog dunya, binogoy non
og Bata' non nog Boktung matoy
bagun ain og tumud dianon, ondi'
ion mokangoy sog kopatoy nog da'
kopus non, suga'id non, mokalap ion
nog kotubu' nog da' kopus non.
17 Po' og Mikpongon, da' non
dondagoy og Bata' non mangoy mo-
molihala' dini sog dunya. Suga'id
non, inangoy non ilan gowonoy tidu
sog dusaanan nilan.
18 Dadi, og gotowanan nog ain
tumud dia sog Bata' non, ondi' ilan
polihola'on. Tibua, og gotowanan
nog ondi' tumud dianon, pinolihala'
ilan na po' onda' ilan tud dia sog
Bata' nog Mikpongon nog Boktung.
19 Mama' nini og kopomolihala'
nog Mikpongon. Og Bata' non mi-
nangoy sog dunya po' mogbogoy
nog dolag dia sog pikilan nog go-
towanan. Tibua, ompok og go-
towanan dun. Og kolegan nilan og
dolom po' mokolaton og kohinangan
nilan.
20 Po' og gotowanan kitu' nog
moginang nog molaton, mangit dia
sog dolag bu ompok mokpolani dun
bagun ondi' ompolanta' og kohinan-
gan nilan nog molaton.

21 Tibua, ain og gotow nog pinulu'an nog motud, mangoy na doda' ion dia sog kodolagan bagun motongow nog og kohinangan non koyon, miunut non og glegan nog Mikpongon.”

Og gustalan ni Jan pa'ali dia ni Isus

22 Tubus nitu', si Isus bu og sulanggu'anan non koyon minangoy ilan sog kobukidan nog Judia. Bu ditu' ilan pa migonongonong. Bu pimunyagan non pa og gotowanan ditu'.
23 Bu si Jan si'oy mimunyag dosop ditu' sog bonua nog Ainon, sog molani nog koliwagan bonua nog Salem po' modalom og tubig ditu'. Bu modakol og mikpogangoy nog gotowanan dion mokpogbunyag dia ni Jan.
24 (Og tang koni da' pa kolobusuoy si Jan dun.)
25 Bu duma sulanggu'anan ni Jan, mikpoksusisusi ilan nog sala kotow Hudyu pa'ali dia sog botad nog bansa Hudyu nog ginang nilan nog gugas.
26 Dadi, minangoy ilan ditu' ni Jan mangka ilan pogabit nog, “Rabi, kolobotan mu ta' og gotow kitu' nog duma mu nog pigolong mu dianami ditu' sog dipag nog tubig nog Jurdan? Numun koni ion mimunyag dosop bu modakol og gotowanan nog mikpogunut dianon.”
27 Tinumabal si Jan nog, “Da'idun og gotow mokinang nini bog da' da bogoyoy nog Mikpongon dianon.
28 Minsan amu, kitoksi'an niu og tinalu' u kitu' nog kona' u og Kristu. Suga'id non, akon og piuna mokposun pa'ali dianon.
29 Ibalat da sog moglokaing, og glaki, ion og gapu' nog koingon kitu' dianon. Tibua, og gunung nog glaki koyon mogumati' tibua ion nog talu' nog glaki koyon. Bila modongog non og talu' non, loliagon ion dun. Akon si'oy, ma' nitu' u dosop nog mitoktub na og gloliag u.
30 Po' sumboy kobon non mogdungag og bontugan non. Bu og gianakon sumboy nododa' moglokulang.”
31 “Ion og miktidu sog glangit, og motas sog glam non. Og gotowanan nog tidu dini sog dunya koni, dini ilan da goktob sog dunya koni. Bu og poglobiton nilan pa'ali dosop dini sog dunya koni. Tibua, ion og miktidu sog glangit, ion nododa' og motas sog glam non.
32 Bu mogustal ion pa'ali sog ain mitongow non bu midongog non. Tibua, da' nilan tobukoy og gustalan non.
33 Tibua, ain og gotow nog tinumabuk nog gustalan non, miimung ion nog tanda' nog og talu' nog Mikpongon motud doda'.
34 Po' og dinondag koyon nog Mikpongon mangoy dini, ion og moktalu' nog talu' nog Mikpongon po' binogayan ion nog Mikpongon nog Bolakat nog di' moglokobus.
35 Og Gama' molalam sog Bata' non bu inuakil non dia sog gongkoman non og glam non.
36 Dadi, simasima og tumud dia sog Bata' non, ion mokalap nog kotubu' nog da' kopus non. Tibua, simasima ompok mokokunut dianon, ondi' ion mokalap nog kotubu' nog da' kopus non bu ondi' mokawa' dia sog polihala' nog Mikpongon.”

4

Og gotow Samaria nog glibun migabitabit ilan ni Isus

1 Dadi, midongog nog parasiuanan nog og pimunyagan ni Isus modakol pa dia sog pimunyagan ni Jan bu modakol dosop og mikpogunut dianon.
2 (Tibua og mimunyag koyon kona' ni Isus, suga'id non, og sulanggu'anan non.)
3 Dangan kisunan ni Isus og dongogan nog ma' nion, ginumonat ilan sog Judia mangka ilan pokpuli' sog Galili.

4 Mangka ilan si'oy pokodatong
sog Galili, sumboy mian ilan pa sog
probinsia nog Samaria.
5 Dangan midopot ilan sog
Samaria, minapit ilan sog bonua
nog Sikar. Og Sikar koni molani sog
glupa' nog binogoy ni Jakub kobon
nitu' dia sog bata' non nog si Jusep.
6 Ditu' dosop og timba' ni Jakub.
Dangan miglotuondow bonua,
sabap sog glupugan non ompanow,
miningkud si Isus sog molani nog
timba' koyon.
7-8 Likud nog sulanggu'anan non
koyon mangoy sumaluy nog tason-
dowan nilan, gomonsunoy pa ongon
og glibun minangoy sumigob. Og gli-
bun koyon og gotow Samaria. Dadi,
miktalu' si Isus dianon nog, “Pinum
nika pa akon.”
9 Tinumabal og glibun koyon,
“Iduma mongoni a ma nog tubig
dianakon nog saka ika og Hudyu
a bu akon og gotow Samaria u?”
(Po' og gotow Hudyu ompok ilan
mogampu' nog gotow Samaria.)
10 Tinumabal si Isus nog, “Somo'
kisunan mu da bosia og bogoy
nog Mikpongon, bu kilolaan mu
og migbubut koni minum dianika,
ika pa tanan bosia og ba'is mon-
goni dianon nog tubig. Bu ion og
mokobogoy dianika nog tubig nog
moksologan nog kotubu' dun.”
11 Ma' long nog glibun koyon dun,
“Polopanad, ain ka ma pokalap nog
tubig koyon nog moksologan nog ko-
tubu' dun? Po' og timba' koni landu'
kodalom, bu da'idun og saguk mu
dun.
12 Labi a pota' dia sog mogulang
nami kitu' nog si Jakub, og migbogoy
nog timba' koni? Ion, asta gom-
bata'anan non, bu potubu'onanan
non, dini da pokponginum.”
13 Dadi, tinumabal si Isus nog,
“Simasima og minum nog tubig koni
kuowon da mokpuli'.
14 Tibua, simasima og mokinum
nog tubig koni nog bogoyon ku,
ondi' nododa' kuowon. Po' og tubig
koni nog bogoyon ku mimung nog
moktobud dianon og sologan nog
kotubu' nog da' kopus non.”
15 Sokali' tinumabal og glibun
koyon nog, “Polopanad, bila mo-
gusoy da dianika, bogoyoy mu pa
akon dun bagun u na di' kuowon,
bu bagun u na ondi' mokpuli'puli'
mangoy malap nog tubig dini.”
16 Dadi, tinolu'an non og glibun
koyon, “Angoy mu sabi og kodu-
manan mu mangka pokpuli' dini.”
17 Tibua, tinumabal og glibun
koyon nog, “Onda'idun og kodu-
manan ku.”
Miktalu' si Isus dianon nog, “Mo-
tud og talu' mu koyon nog da'idun
og kodumanan mu.
18 Tibua, lima buk na tanan og
glaki mu bu og glaki koyon nog
duma mu mogampu' numun koni,
kona' mu tanan og duoy. Sa'an
motud doda' og talu' mu koyon.”
19 Miktalu' dosop og glibun koyon,
“Polopanad, kisunan ku na nog ika
doda' og polomolatas nog talu' nog
Mikpongon!
20 Og mokogulanganan nami, dini
sog bulud koni miktamuy dia sog
Mikpongon. Tibua, amu gotow
Hudyu, long niu dun, sumboy ditu'
tomuyoy sog Jerusalem og Mikpon-
gon.”
21 Dadi, miktalu' si Isus nog,
“Tolu'on ku dianika nog tud a di-
anakon, ongon gondow non, bila og
Gama' ta poktomuyon, onda' na dini
sog bulud koni otawaka ditu' sog
Jerusalem.
22 Amu og gotow Samaria, mikta-
muy amu nog di' niu sunan. Tibua,
ami gotow Hudyu, kosunan nami og
piktamuy nami po' og tabang sog
gotowanan dia poktidu sog bansa
Hudyu.
23 Tibua, posungu' na matong, bu
minatong na tanan, nog og tantu nog
polotamuy moktamuy sog Gama'
bianan sog Bolakat non bu sog mo-
tud. Po' ma' nitu' og kolegan nog
Gama' sog glangit nog ain mokta-
muy dianon.

24 Po' og Mikpongon, ondi' mo-
tongow. Dadi, ain og tumamuy
dianon, sumboy moktamuy bianan
sog Bolakat non bu og motud."
25 Dadi, miktalu' og glibun koyon
nog, "Kosunan ku nog ongon
gondow non, matong og Tinondu'
nog Mikpongon Mogdatu' nog
iningolanan og Kristu. Bila matong
ion, ustalon non og glam non
dianita."
26 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Og
pogolongon mu koyon, akon, og
duma mu koni mogabitabit."

Mikpuli' na og sulanggu'anan ditu' ni Isus

27 Sog tang koyon, minatong og
sulanggu'anan non. Bu kisobu'an
ilan nog migabitabit si Isus ilan nog
glibun koyon. Tibua, onda'idun
mikogonop moksak dia sog glibun
koyon nog, "Olo og kolegan mu?"
Bu da' nilan dosop kosak dia ni Isus
nog, "Iduma mogabitabit a ma dia
sog glibun koyon?"
28 Dadi, ginonatan nog glibun
koyon og togu'an tubig non koyon
mangka angoy sog gimbolayan
koyon mangka non tolu'oy dia sog
gotowanan nog,
29 "Pogunut amu polo'ma di-
anakon. Ongoyon ta tontongoy
og gotow kitu' nog tinalu' non di-
anakon og glam nog kohinangan
ku. Kona' non ta' gidoy ion og
pogolongon kitu' nog Kristu?"
30 Dangan midongog nog go-
towanan og talu' nog glibun koyon,
migdali'dali' ilan mangoy ditu' ni
Isus.
31 Og likud nog glibun koyon nog
da' dion, inonggat ion kuman nog
sulanggu'anan non. Ma' long nilan
dun, "Rabi, kan ka na."
32 Tibua, tinabal non ilan nog,
"Ongon da ponganon ku nog ondi'
niu kosunan."
33 Dadi, miksinaksakoy ilan nog,
"Ongon ta' gidoy og minatod nog
ponganon non dini?"
34 Dadi, miktalu' si Isus nog,
"Og ponganon ku og moginang nog
glegan nog mikpopangoy kitu' di-
anakon bu dumoksu' nog ginang
non.
35 Kona' ta' long niu pa dun nog
pat bulan dona, matong na og timpu
gumani? Tibua, tolu'on ku dianiu,
tontong niu polo'ma og binalananan
koyon. Omba'is ilan na gonion.
36 Og gotow koyon nog gumani,
ion non ion og mokposabut kitu' dia
sog gotowanan bagun ilan tumabuk
dianakon. Og polonggani koyon
mokotabuk da nog sugda non tidu
sog Mikpongon. Bu ain gotow nog
ginani non, mokotabuk nog kotubu'
nog da' kopus non. Dadi, tiduan
sog polomula asta sog polonggani,
mansing ilan mokpogda'da'.
37 Motud og ponolu'on kitu' nog,
'Ongon og polomula bu len dosop
gumani dun.'
38 Dinondag u amu gumani sog
polayan nog kona' niu mimula dun,
suga'id non, og len gotow. Bu
numun koni, amu og mikogani nog
pigulas sinsola'an nilan."

Modakol og gotow Samaria nog tinumud dia ni Isus

39 Dadi, modakol gotow Samaria
sog koliwagan bonua koyon nog
tinumud dia ni Isus sabap sog guk-
sugan nog glibun kitu' nog kisunan
dow ni Isus og glam nog kohinangan
non.
40 Dangan minatong ilan ditu'
ni Isus, sinosa'an nilan ion nog
monguli'an pa ditu' nilan. Dadi,
migonongonong ilan pa ditu' laga'
dua' gobi.
41 Dinumungag pa kodakol og
tinumabuk dianon sabap sog gusta-
lan non koyon.
42 Dadi, miktalu' og gotowanan
koyon dia sog glibun koyon nog,
"Numun kitu' kona' po' tinumud
ami sabap sog tinalu' mu kitu'
dianami, suga'id non, sabap sog
ami si'oy, midongog nog dili tolinga
nami. Bu kisunan nami nog ion
doda' og Polonabang nog glam nog
gotow dini sog dunya."

Pikodag ni Isus og bata' nog gotow nog togo golal

43 Midopot dua' ondow golot non,
miglandan si Isus ditu' sog Galili.
44 Tinalu' non na donsama' nog,
“Og polomolatas nog talu' nog
Mikpongon ondi' pogodaban sog dili
bonua non.”
45 Tibua, dangan minatong ion sog
Galili, modakol og gotowanan nog
tinumolima' dianon po' mitongow
nilan og glam nog gininang non
kitu' sog Jerusalem sog tang nog
kologya'an kitu' nog Liniusan. Po'
ilan si'oy, tinumua' ilan dosop ditu'.
46 Tubus nitu', mikpuli' si Isus
ditu' sog Kana nog sakup nog Galili,
nog ditu' non pitimaluy og tubig
kitu' dia sog galak. Ongon og bogolal
dion, og bata' non nog glaki ondi'
mokodag ditu' sog Kapernaum.
47 Dangan midongog non nog si
Isus minatong na sog Galili tidu sog
Judia, linumpak non ion mangka ion
pokilolat dia ni Isus nog ongoyon
non pa pokodagoy og bata' non kitu'
ditu' sog Kapernaum nog pokpatoy
na.
48 Sokali' miktalu' si Isus, “Taman
da ondi' amu mokotongow nog
gingyata'anan bu og kosobu'sobu'
nog kohinangan, ondi' amu nododa'
tumud!”
49 Tibua, tinumabal og bogolal
koyon nog, “Sir, pogunut a pa di-
anakon solian nog totubu' pa og
bata' u kitu'.”
50 Miktalu' si Isus dianon nog,
“Panow a na po' og bata' mu kitu'
motubu' da.”
Dadi, og gotow kitu' tinumud dia
ni Isus mangka panow.
51 Dia pa ion sog dalan, linumpak
na nog sosoligananan non mangka
poktalu' nog, “Og bata' mu kitu'
mokodag na.”
52 Dadi, miksak ion bog nanu
kinumodag og bata' non kitu'. Tin-
abal nilan ion nog, “Kolabung
mipuaspuas tasondow miawa' og
panas non.”
53 Dadi, sododu'un kisunan non
nog og tang koyon, og tang sop nog
kotalu' ni Isus kitu' dianon nog, “Og
bata' mu motubu' da.” Dadi, ion
bu og glam nog gla'ayatanan non
tinumud dia ni Isus.
54 Koni og kodua' nog gingyata' ni
Isus nog ininang non nog kangoy
non sog Galili tidu sog Judia.

5

Pikodag ni Isus og daday

1 Tubus nitu', ongon og kolo-
gya'an nog gotow Hudyu ditu' sog
Jerusalem nog tinumua' si Isus dun.
2 Sog galad nog koliwagan bonua
koyon nog Jerusalem, ongon og bon-
gawan dion nog ngalan non Bon-
gawan nog Bilibilianan. Sog molani
nog bongawan koyon, ongon og to-
bud dion nog ngalan non dia sog
Hinibru Betesda. Bu sog glumibut
nog tobud koyon ngon lima buk
glokowlokow.
3 Modakol og mikpobobolilid nog
gotowanan dion nog di' mokokodag
mama' nog buta, og pingka', bu og
daday. [Pigbogadan nilan moglim-
bual og tubig koyon.
4 Po' sumolingka og moloikat nog
Mikpongon mangoy dion mangka
non limbualoy og tubig koyon. Ain
og mokuna sumigbu dia sog tobud
koyon, kuli'an og mosakit non min-
san olo mosokitoy dun.]
5 Ongon sala kotow ditu', og da-
day. Tolu pulu' bu walu ton non na
pogbotikon og mosakit non koyon.
6 Dangan mitongow ni Isus og
gotow koyon nog pogbolilid dion,
kisunan non nog miobon na nog da-
day koyon poglogogaan og mosakit
non koyon. Dadi, sinakan non ion
nog, “Moleg a ta' kuli'an?”
7 Tinumabal og daday koyon nog,
“Onda'idun tanan og sumikwat di-
anakon sog tobud koyon bila lim-
bualon na. Dadi, solian ku mogapas
mangoy dion, ngon na og mokuna
sumigbu dianakon.”
8 Dadi, miktalu' si Isus dianon nog,
“Pogbuat a bu imud mu og gikam
nika koyon mangka a panow.”

9 Sododu'un kiuli'an og gotow
koyon. Inimud non og gikam non
koyon mangka panow.
Og gondow kitu' mibona' sog Gon-
dow nog Pogulali.
10 Dadi, dangan mitongow nog
kounutananan nog gotow Hudyu
og gotow koyon nog kiuli'an nog
migoitoit nog gikam non, tinolu'an
nilan ion nog, “Iduma mogoitoit a
ma nog gikam nika koyon nog saka
og gondow koni, og Gondow nog
Pogulali? Og bonduan ion dia sog
pogbotadon ta!”
11 Dadi, tinumabal ion nog, “Og
gotow nog mikpokodag dianakon
miktalu' dianakon nog, ‘Imud mu
og gikam nika koyon mangka a
panow.’ ”
12 Dadi, sinakan nilan ion nog,
“Sima otowoy og miktalu' nion di-
anika?”
13 Tibua, og kiuli'an koyon,
da' non kilolaoy bog sima og
mikpokodag kitu' dianon po' si Isus
miksolingod na dia sog kodokolan
nog gotowanan koyon.
14 Tubus nitu', mitongow ni Isus
og gotow kitu' nog kiuli'an ditu'
sog Baloy nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon bu tinolu'an non nog,
“Tontong mu, kiuli'an ka noma.
Dadi, lota' a na moginang nog dusa
bagun ka ondi' kodotongan nog labi
pa sog sinsaan mu kitu'.”
15 Dangan kisunan non bog sima
og mikpokodag dianon, inangoy non
pogobitoy dia sog kounutananan
nog gotow Hudyu.

Og kotubu' bianan sog Bata' nog Mikpongon

16 Dadi, sabap sog piginang ni
Isus koyon sog Gondow nog Pogulali,
og kounutananan nog bansa Hudyu
koyon, pikongitan nilan si Isus.
17 Tibua, miktalu' si Isus dianilan
nog, “Og Gama' u ondi' mulali mogi-
nang gobi gondow. Bu akon si'oy
ma' nitu' u dosop.”
18 Sa'an itu' migdungag og pokan-
git nilan dia ni Isus nog boya'an
poksipian nilan tanan ion munu'
dun. Po' kona' tibua nog da' non
unutoy og botad pa'ali sog Gondow
nog Pogulali, suga'id non, miktalu'
pa ion nog og dili Gama' non og
Mikpongon. Og ma'ana non, pi-
batuk non og glawas non dia sog
Mikpongon.

Og baya' nog Bata' nog Mikpongon

19 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
“Tolu'on ku dianiu nog og Bata',
da'idun og minang non bila ion da.
Suga'id non, og minang non ain da
og mitongow non dia sog Gama' non.
Po' ain og ginangon nog Gama' non,
kitu' dosop og ginangon nog Bata'.
20 Og Gama' molalam dia sog Bata'
non, bu potongowon non og glam
nog kohinangan non. Bu labi pa
dini og kosobu'sobu' nog poton-
gowon non dianon bu kosobu'an
amu tokodoy dun.
21 Po' og Gama', ompotubu' non
og minatoy. Bu og Bata' non si'oy
mokopotubu' dosop sog ain kolegan
non.
22 Og Gama', ondi' na mongukum
minsan sala kotow. Suga'id non,
inuakil non na og baya' mongukum
dia sog Bata' non
23 bagun pogodaban ion nog go-
towanan mama' nog kopogadab ni-
lan dia sog Gama' non. Bila og gotow
nog ondi' mogadab dia sog Bata',
ondi' non dosop godaban og Gama',
nog ion non ion og mikpopangoy dia
sog Bata' non dini sog dunya.
24 “Tolu'on ku dianiu, simasima
og mokodongog nog talu' u bu tu-
mud dia sog mikpopangoy kitu' di-
anakon, ondi' na ion polihola'on.
Suga'id non, migawon na tidu sog
patoy bu mikalap na ion nog kotubu'
nog da' kopus non.
25 Tolu'on ku dianiu, ongon gon-
dow matong, bu numun kitu' dini
notanan, nog ain og mikpomatoy,
modongog nilan og talu' nog Bata'
nog Mikpongon. Bu ain gotow nog
mokodongog dun, motubu' ion.

26 Og Gama' u, ion non nion og
poktiduan nog kotubu'. Dadi, og
Bata' non si'oy, inimung non dosop
nog poktiduan nog kotubu'.
27 Bu binogayan dosop ion nog
Gama' non nog baya' mongukum po'
ion og Binata' sog Kilawan.
28 "Na' amu mosobu' dun po' on-
gon gondow matong nog glam nog
ain mikpomatoy, modongog nilan og
sowalan ku
29 mangka ilan pogbuat tidu sog
globong. Ain og molongas og ko-
hinangan non, mogbuat ilan po'
motubu' ilan asta sog da' kopus
non. Tibua, ain molaton kitu' og
kohinangan non, mogbuat ilan po'
polihola'on ilan.
30 Da'idun og minang u, bila
akon da. Og kopongukum u ain
da og tolu'on nog Gama' u. Bu
bila mongukum u, di' u mogbigya'.
Og pogopasan ku moginang, ain
kosu'atan dun og mikpopangoy kitu'
dianakon, kona' og dili glawas u.

Og mikotaksi' pa'ali dia ni Isus

31 "Bila akon da og monaksi' pa'ali
dianakon, di' ba'is tudon. Tibua,
ongon pa lual og tumaksi' pa'ali
dianakon.
32 Bu kisunan ku nog og kopon-
aksi' non koyon pa'ali dianakon mo-
tud.
33 "Pipangoy niu tanan og
dodondagon niu ditu' ni Jan nog
Polomunyag. Ion tinumaksi' nog
motud pa'ali dianakon.
34 Kona' po' sumboy nog ongon
og gotow tumaksi' pa'ali dianakon.
Tibua, sa'an ini tinalu' u po' bagun
amu motabang tidu sog dusaanan
niu.
35 Si Jan mama' nog tiow. Ion
migbogoy nog dolag dianiu bu
kisu'atan amu dun solianlian.
36 Ongon pa lual og mokosog nog
taksi' lual dia ni Jan. Ion non ion og
piginang u, og dinondag nog Gama'
u dumoksu' dianakon. Og piginang
u numun koni, og mokotaksi' nog
ion doda' og mikpopangoy dianakon
dini.
37 Og Gama' u nog ion mikpopan-
goy dianakon, ion dosop og dili tu-
maksi' pa'ali dianakon. Amu koyon,
da' niu sibon kodongog og sowalan
non bu da' niu sibon kotongow og
bayu'bayu' non.
38 Bu onda' niu dosop ungodoy
og talu' non dianiu po' ondi' amu
tumud dia sog pipangoy non kitu'
dini.
39 Gobi gondow moganad amu nog
Kitab po' balu' niu, bianan dion,
mokalap amu dun nog kotubu' kitu'
nog da' kopus non. Tibua, ion
non ion og Kitab kitu' nog tumaksi'
dianakon!
40 Tibua, ompok amu mangoy di-
anakon malap nog kotubu' nog da'
kopus non.

41 "Bu kona' og ponontongon ku og
dongya' nog sagyaotow.
42 Tibua, kosunan ku amu nog
ondi' amu molalam dia sog Mikpon-
gon.
43 Minangoy u dini bianan dia
sog baya' nog ngalan nog Gama' u.
Tibua, da' niu akon tolima'oy. Bigya'
non, bila og len gotow mangoy dini
bianan sog baya' nog dili ngalan
non, tolima'on niu da ion.
44 Loliagon amu tokodoy pog-
dongya'an nog pakasiotow niu.
Tibua, ondi' amu loliagon mogapas
moginang nog ginang kitu' nog
mondom kodongya'an dun og
Mikpongon. Bila ma' nitu', olo ma
mogandun kotud niu dianakon?

45 "Tibua, na' amu momikil nog
sumbungon ku amu dia sog Gama'
u. Suga'id non, si Muses og moksum-
bung dianiu, og dodomaan niu kitu'
bosia nog tumabang dianiu.
46 Somo' tinumud amu dia ni
Muses, tumud amu dosop bosia
dianakon po' sinulat non kitu' og
pa'ali dianakon.
47 Dadi, sabap sog ondi' amu tu-
mud dia sog sinulat non kitu', olo
ma og mogandun og kotud niu dia
sog piktalu' u koni?"

6

Piokan ni Isus og lima ngibu kotow
Matiu 14:13-21, Mark 6:30-44, Luk 9:10-17

1 Tubus nitu', ongon gondow non, tinumolipag ilan sog danow nog Galili. Og kodua' ngalan non og danow koyon og Tiberias.
2 Modakol og gotowanan nog mikpogunut dianon sabap sog gingyata'anan nog mitongow nilan nog kinumodag og gotowanan dun.
3 Bu tinumukad si Isus ilan nog sulanggu'anan non sog buntud mangka ilan ingkud dion.
4 Bu dali' na datong og tang nog kologya'an nog gotow Hudyu nog iningolanan Liniusan.
5 Dangan mibontow ni Isus nog modakol og gotowanan posungu' ditu' non, sinakan non si Pilip nog, "Ain ita gidoy pokosaluy nog ponganon bagun kokanan og gotowanan koni dun?"
6 Sinak non ini po' og tontongan non dia ni Pilip. Tibua, sunan non na bog olo og inangon non.
7 Tinumabal si Pilip nog, "Minsan si'oy tipoton ta moksaluy og dua' gatus dinari,* ondi' ilan pa mogatul dun monopoti si'oy."
8 Tibua, si Andriu, og gilug ni Simun Piter bu solabuk dosop sulanggu' ni Isus, miktalu' nog,
9 "Koni og bata' laki koni, migbalun nog lima buk mokolintokon nog pan nog barli† bu dua' buk soda' nog mokolintokon dosop. Tibua, olo ma mogandun kopogbonad dun dia sog dakol nog gotowanan koni?"
10 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Pingkud niu og gotowanan koyon dion." (Og bonua koyon og kan kolobowan.) Dadi, mikpongingkud og glam nog gotowanan koyon. Og dakol nog kolokianan tibua, ongon lima ngibu kotow.
11 Tubus nion, inalap ni Isus og pan kitu' mangka non posolomatoy sog Mikpongon mangka non pogotuloy dia sog gotowanan koyon nog mikpongingkud dion sog goktob nog glegan nilan. Bu ma' nitu' dosop og kopogbahagi' non nog soda' kitu'.
12 Dangan mibosug ilan na, og glam nilan, miktalu' si Isus sog sulanggu'anan non nog, "Angoy niu pogalap og sama' nilan koyon kuman bagun ondi' mogasta."
13 Dadi, pingalap nilan og sama' nilan koyon kuman nog pan nog barli. Og miomud nilan dun sopulu' bu dua' bogyas nog lunsan mikpokponu'.
14 Og gotowanan nog mikotongow nog gingyata' kitu' nog ininang ni Isus, miktalu' ilan nog, "Ion non na bayu' ini og Polomolatas kitu' nog talu' nog Mikpongon nog pokpodotongon ta dini sog dunya!"
15 Kisunan ni Isus nog poksipian nilan ion tumogol mimung nog datu' nilan. Dadi, migdoduoy ion milaguy ditu' posungu' sog bontud.

Mipanow si Isus sog dibabow tubig
Matiu 14:22-33, Mark 6:45-52

16 Dangan miksindopondow na, minangoy og sulanggu'anan non koyon sog goksid nog danow.
17 Sinumakoy ilan sog bolangoy nilan mangka ilan tulak posungu' sog Kapernaum. Modolom na saka, onda' pa si Isus datong ditu' nilan.
18 Bu linumandos og galu' bu linumuksang og nabok.
19 Dangan mikpomolula ilan na laga' nog gonom kilumitru bu moginonga' kumontas nog danow koyon, mitongow nilan si Isus pokpanow sog dibabow nog danow koyon posungu' ditu' nilan. Dadi, kiondokan ilan tokodoy dun.

* **6:7 6:7** Og golaga' nog dua' gatus dinari koyon, og tindanan sog sala kotow moginang sog dialom nog walu bulan. † **6:9 6:9** Og barli koni, og gininisan nog paloy nog pongimungon nog pan, alu'alu' og ponganganon nog miskinan.

20 Tibua, miktalu' si Isus dianilan
nog, “Na' amu kondokan po' akon da
ini!”
21 Dadi, da' ilan da kondok mok-
posakoy dianon dia sog bolangoy
nilan koyon bu sododu'un mina-
tong ilan ditu' sog posungu'an nilan
koyon.

Pinontong nog gotowanan si Isus

22 Migboloma' ion, og gotowanan
kitu' nog piokan ni Isus nog ditu' da
mibagak sog dipag nog danow, kilo-
botan nilan nog kolabung solabuk
da og bolangoy dion. Bu dangan
tinumulak og sulanggu'anan ni Isus,
migdoduoy ilan tumulak nog ilani-
lan da po' si Isus onda' pogunut
dianilan.
23 Tubus nitu', ongon og bolan-
goyanan nog tidu sog Tiberias
nog mikpongdonggu' ilan ditu'
sog molani nog bonua kitu' nog
piokanan ni Isus sog gotowanan nog
pan mitubus non posolomatoy sog
Mikpongon.
24 Dangan mitintu nog gotowanan
koyon nog da' dia si Isus bu og su-
langgu'anan non, mikponakoy ilan
dia sog bolangoyanan kitu' mangka
tulak posungu' sog Kapernaum po'
ponontongon nilan ion ditu'.

Si Isus og poktiduan nog kotubu' nog da' kopus non

25 Dangan mitongow nilan si Isus
ditu' sog dipag, sinakan nilan ion
nog, “Rabi, nanu a pa minatong
dini?”
26 Tinabal non ilan nog, “Tolu'on
ku dianiu, nog sa'an ion pokponon-
tongon niu akon, kona' po' sabap sog
mitongow niu og gingyata'anan nog
gininang u, suga'id non, sabap sog
mikokan amu nog boya'an mikpog-
bosug amu tanan.
27 Na' amu monukat nog
ponganon nog monglos da. Suga'id
non, ponomaloy niu moksukat og
ponganon kitu' nog di' monglos
nog mokobogoy nog kotubu' nog
da' kopus non. Og mokobogoy nog
ponganon koni dianiu og Binata' sog
Kilawan. Po' og tanda' nog ion togo
baya', binogoy na dianon nog Gama'
nog ion og Mikpongon.”
28 Dadi, miksak ilan dianon nog,
“Olo ma og ginangon nami bagun
nami minang og glegan nog Mikpon-
gon?”
29 Tinumabal si Isus nog, “Og gle-
gan nog Mikpongon nog inangon
niu ma' nini, sumboy tumud amu
dia sog pipangoy non kitu' dini sog
dunya.”
30 Dadi, miksak ilan nosop nog,
“Olo ma og ompotongow mu nog
gingyata' dianami bagun ami tumud
dianika?
31 Og mokogulanganan ta kobon
nitu', masa ni Muses nog ditu' ilan
pa sog bonua kitu' nog mologon
pogonongan, og piglokan nilan og
mana. Ma' nog sinulat kitu' sog
Kitab nog, ‘Binogayan non ilan nog
ponganon nog miktidu sog glan-
git.’ ”‡
32 Dadi, ma' long ni Isus dun,
“Tolu'on ku dianiu nog kona' itu' ni
Muses og migbogoy nog ponganon
kitu' nog miktidu sog glangit.
Suga'id non, og Gama' u, ion og
mogbogoy dun dianiu og tantu nog
ponganon nog miktidu sog glangit.
33 Po' og ponganon nog miktidu
sog Mikpongon, ion non ion og tinu-
mona' kitu' tidu sog glangit nog ion
og mogbogoy nog kotubu' dia sog
gotowanan dini sog dunya.”
34 Dadi, miktalu' ilan nog,
“Polopanad, tidu numun kitu',
bogoyoy mu pa ami nog ponganon
koyon.”
35 Miktalu' si Isus nog, “Akon, ion
non ion og ponganon koyon nog
mogbogoy nog kotubu' nog da' ko-
pus non. Ain og gotow nog man-
goy dini nakon, ondi' nododa' ion
kogutoman. Bu ain og tumud di-
anakon, ondi' nododa' ion kuowon.
36 Tibua, tinalu' u na, nog minsan
si'oy mitongow niu na akon, ondi'
amu nododa' tumud dianakon.

‡ **6:31 6:31** Exodus 16:4

37 Og glam nog binogoy nog Gama'
u dianakon nog gotowanan, mangoy
ilan dini nakon. Bu simasima og
mangoy dini nakon, ondi' u ilan
bugowon.
38 Po' sa'an minangoy u dini tidu
sog glangit, kona' po' inangon ku og
dili glegan ku, suga'id non, og mogi-
nang nog glegan nog mikpopangoy
kitu' dianakon.
39 Bu ma' nini og glegan nog
mikpopangoy kitu' dianakon nog
ondi' u kobolongan nog glam nog
binogoy non dianakon, minsan sala
kotow si'oy. Suga'id non, potubu'on
ku da ilan puli' sog matong og gim-
pusan nog gondow.
40 Po' og glegan nog Gama' u nog
simasima og mikotongow sog Bata'
non bu tinumud dianon, kongonan
ilan nog kotubu' nog da' kopus non,
bu potubu'on ku ilan puli' sog gim-
pusan nog gondow."
41 Tubus nitu', og kounutananan
nog gotow Hudyu koyon, mikpoku-
modumod ilan sabap sog talu' ni
Isus kitu' nog ion og ponganon tinu-
mona' tidu sog glangit.
42 Dadi, mikpoktalu' ilan nog,
"Kona' ta' ion ni Isus nog og bata'
ni Jusep? Kilolaan ta og gina'ama'
non. Saka moktalu' ma nog ion og
tinumona' kitu' tidu sog glangit?"
43 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Na'
amu mokpokumodumod dion.
44 Onda'idun og mokangoy dini
nakon taman da di' ion ponulu'an
nog Gama' u nog ion og mikpopan-
goy dianakon. Bu potubu'on ku ion
puli' sog gimpusan nog gondow.
45 Po' sinulat nog polomo-
latasanan nog talu' nog Mikpongon
kobon nitu' nog, 'Og glam nog gotow
ponadan nog Mikpongon.'§ Dadi,
ain og monginongog dia sog Gama'
bu moganad dianon, mangoy dini
nakon.
46 Onda'idun og mikotongow nog
Gama' lual da ion nog miktidu sog
Mikpongon. Sala non da og miko-
tongow nog Gama'.
47 Po' tolu'on ku dianiu nog
simasima og tumud dianakon, mi-
alap non na og kotubu' nog da'
kopus non.
48 Akon og ponganon nog poktid-
uan nog kotubu'.
49 Og mokogulanganan niu kitu'
kobon nitu', masa pa nog ditu'
ilan sog bonua kitu' nog molo-
gon pogonongan, piglokan nilan og
mana. Mama' nitu' si'oy, mikpoma-
toy ilan da.
50 Tibua, og pogolongon ku koni
nog ponganon, ion non og tinu-
mona' tidu sog glangit. Simasima
kuman dun ondi' na matoy.
51 Akon og ponganon kitu' nog
tinumona' tidu sog glangit nog mog-
bogoy nog kotubu'. Simasima og
kuman dun, ondi' ion matoy, suga'id
non, motubu' ion asta sog da' ko-
pus non. Og ponganon koni, ion
non og gungod u nog bogoyon ku
bagun mimung nog kotubu' nog go-
towanan dini sog dunya."
52 Dangan midongog nog
kounutananan kitu' nog Hudyu og
tinalu' ni Isus koyon, miglandu'
og susian nilan ilan bu ilan. "Olo
og mogandun kopokan nog gotow
koyon dianita nog gungod non?"
53 Dadi, miktalu' si Isus nog,
"Tolu'on ku dianiu nog taman da
ondi' amu kuman nog gungod nog
Binata' sog Kilawan bu minum nog
dugu' non, onda'idun kotubu' dia-
niu.
54 Po' simasima og kuman nog
gungod u bu minum nog dugu' u,
ion og mokalap nog kotubu' nog da'
kopus non bu potubu'on ku ion puli'
sog gimpusan nog gondow.
55 Po' og gungod u og tantu nog
ponganon, bu og dugu' u og tantu
nog ginumon.
56 Simasima og kuman nog gun-
god u bu minum nog dugu' u, ion
sinumolabuk dianakon bu akon dia
u non.
57 Og Gama' u nog og piktiduan
nog kotubu', og mikpopangoy di-

§ **6:45 6:45** Isaya 54:13

anakon dini sog dunya. Bu sa'an mitubu' u po' sabap dianon. Dadi, simasima og kuman dianakon, motubu' ilan sabap dianakon.

58 Ion non ion og pogolongon ku koyon nog ponganon nog tinumona' tidu sog glangit. Og mokogulanganan niu kobon nitu', mikokan ilan si'oy nog mana, mikpomatoy ilan da. Tibua, ain og gotow kitu' nog kuman nog ponganon koni nog pigolong u, motubu' asta sog da' kopus non."

59 Og glam nini tinalu' ni Isus solian non mokpanad ditu' sog baloy nog poglumpukan nog bansa Hudyu ditu' sog Kapernaum.

Modakol og sulanggu'anan ni Isu-sog mikpongawa' dianon

60 Dangan midongog nilan ini, modakol og sulanggu'anan non og mikpoktalu' nog, "Og pikpanad non koyon mologon tokodoy. Sima gidoy og moleg tumabuk dun?"

61 Kisunan da ni Isus og pikumodumod nilan koyon. Dadi, miktalu' ion nog, "Sabap dini ombagla ta' og tud niu dun dianakon?

62 Labi na bayu' bila motongow niu nog og Binata' sog Kilawan moktolabang posungu' ditu' sog piktiduan non!

63 Og mokobogoy nog kotubu', og Bolakat da nog Mikpongon. Ondi' ini minang nog sagyaotow. Og talu' u kitu' nog tinalu' u dianiu, mogokbit dianiu sog Bolakat nog Mikpongon nog ion mogbogoy nog kotubu' nog da' kopus non.

64 Tibua, og duma dianiu ondi' tumud dun." (Po' donsama' na ni Isus kisunan bog sima doda' dianilan og ondi' kitu' tumud bu sima dosop og moguakil kitu' dianon sog gla'at.)

65 Bu miktalu' pa si Isus nog, "Sa'an ini tinalu' u dianiu nog da'idun mokangoy dini nakon, bog di' da ion kumboyon nog Gama' u."

66 Sabap ditu', modakol mikpogawa' nog sulanggu'anan non bu da' ilan na pogunutunut dianon.

67 Dadi, tinolu'an ni Isus og sopulu' bu dua' kotow sulanggu'anan non koyon nog, "Amu buan, gonatan niu ta' dosop akon?"

68 Tinabal ion ni Simun Piter nog, "Kounutan, sima ma doga buan og pogunutan nami? Dia doma nika og talu' kitu' nog mokobogoy nog kotubu' nog da' kopus non.

69 Dadi, tinumud ami bu mitintu na dianami nog ika doda' og Mosigda kitu' nog miktidu sog Mikpongon."

70 Tubus nitu', tinumabal si Isus nog, "Amu koyon, nog sopulu' bu dua' kotow, akon og mimili' dianiu. Tibua, ma' nitu' si'oy, ongon pa dianiu og pogboya'an ni Kindagow."

71 Og pigolong non koyon si Judas, og bata' ni Simun Iskariot. Po' minsan si'oy misunu' na ion sog sopulu' bu dua' sulanggu'anan ni Isus, ion da og miguakil dia ni Isus sog gla'at.

7

Tinumua' si Isus nog kologya'an

1 Tubus nitu', migdundaan si Isus sog bonua nog Galili po' migolig ion mangoy sog Judia po' poksipian ion munu' nog kounutananan nog bansa Hudyu.

2 Tibua, dangan dali' na datong og kologya'an nog bansa Hudyu nog iningolanan Og Ginang sog Kolokowan,

3 miktalu' og putupusodanan non dianon nog, "Gonatoy mu og bonua koni bu angoy a ditu' sog Judia bagun da motongow nog sulanggu'anan mu ditu' og gingyata'anan mu.

4 Po' og gotow nog moleg ompulonag og bontugan non, sumboy ondi' non bunion og ginang non koyon. Dadi, bila ininang mu noma og ma' nion koyon, sumboy potongowon mu na og glawas mu sog glam nog gotowanan."

5 Sa'an itu' ma' nitu' og tinalu' nog putupusodanan non koyon dianon po' ilan si'oy, da' ilan pa tud dianon.

6 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog, "Onda' pa datong og tang nog bagun

u kilolaan nog gotowanan. Tibua
amu, minsan olo tangoy dun, mogu-
soy da dianiu.
7 Po' ondi' amu da kopokongi-
tan nog gotowanan dini sog dunya.
Tibua akon, pokongitan nilan akon
po' sabap sog kobon non poktolu'on
ku dianilan og kohinangan nilan nog
molaton.
8 Dadi, angoy amu na tua' sog
ginang kitu'. Akon, ondi' u pa sokali'
po' kona' pa og tang nog mokpoton-
gow u."
9 Dadi, migonongonong pa ion sog
Galili.
10 Dangan mikogonat og putupu-
sodanan non koyon posungu' sog
kologya'an kitu' sog Jerusalem, ion
si'oy minangoy dosop ditu'. Tibua,
onda' ion pokpotampal dia sog go-
towanan.
11 Og kounutananan nog bansa
Hudyu, pikponontong nilan ion dion
sog kologya'an koyon bu kobon ni-
lan moksak dun nog, "Ain gidoy og
gotow kitu' dun?"
12 Bu og gotowanan koyon dion,
mikpogilomilom ilan pa'ali dianon.
Og dumaanan mokpoktalu' ilan nog,
"Molongas ion nog gotow." Tibua,
og dumaanan sop mokpoktalu' nog,
"E, ondi' le, suga'id non, og gotow
koyon poglimbungan non tibua og
gotowanan."
13 Tibua, da' nilan tolu'oy dia sog
kodokolan po' mondok ilan dia sog
kounutananan nog bansa Hudyu.

Mikpanad si Isus dion sog kologya'an koyon

14 Dangan migoginonga' na og kol-
ogya'an koyon, minangoy si Isus sog
glomalomaan nog Baloy nog Pokto-
muyan dia sog Mikpongon mangka
ion poktolipun mokpanad ditu'.
15 Dangan midongog nog
kounutananan nog bansa Hudyu
og pikpanad non koyon, kisobu'an
ilan tokodoy dun. Miksinaksakoy
ilan nog, "Ain non gidoy mialap og
kotoan non koyon saka onda'idun
og mikpanad dun dianon?"
16 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Og pikpanad u koni, onda' poktidu
sog dili kotoan ku, suga'id non, ditu'
miktidu sog mikpopangoy kitu' di-
anakon dini.
17 Ain og moleg mokokunut dia
sog glegan nog Mikpongon, kosunan
non bog ain miktidu og pikpanad
u koni bog dia ta' sog Mikpongon
otawaka dia ta' sog dili pomikilan
ku.
18 Bila og gotow mokpanad nog
dia da tidu sog dili pomikilan
non, og pogopason non bagun
tibua pogdongya'an nog gotowanan.
Tibua, og gotow kitu' nog mogapas
moginang bagun ompotas dun og
mikpopangoy kitu' dianon, ondi' ion
kotongowan nog di' motud.
19 Kona' ta' nog binogayan amu ni
Muses nog pogbotadon niu? Saka
da'idun motanan, sala kotow si'oy,
og mikokunut dun! Iduma poksip-
ian niu ma akon munu'?"

20 Tinumabal og gotowanan nog,
"Tinosopan ka bayu' nog glatdiwata!
Sima moleg munu' dianika?"

21 Tinumabal si Isus nog, "Saka
buan mosobu' amu ma dun bu
pogoka'on niu ma akon dun dangan
ininang u nog solabuk ginang kitu'
nog kosobu'sobu' sog Gondow nog
Pogulali?
22 Si Muses dinumondag kobon
nitu' nog og gombata' niu nog glaki
sumboy tukon. (Og botad kitu' onda'
dianon miktidu, suga'id non, dia pa
miktidu sog mokogulanganan kitu'
nog mikuna pa dianon.) Bu bila
ombona' og kopoktuk nog gombata'
niu sog Gondow nog Pogulali, tukon
niu da.
23 Dadi, bila tukon niu og gombata'
niu sog Gondow nog Pogulali bagun
niu munut og pogbotadon ni Muses,
iduma lolingitan amu ma dianakon
bila pokodagon ku og gotow sog
Gondow nog Pogulali?
24 Na' niu ukumon og gotow nog
sagya tibua motongow niu dianon.
Suga'id non, liling niu nog mahatul

og kohinangan non bianan sog motud.”

Si Isus og Tinondu' nog Mikpongon Mogdatu'dia sog gotowanan

25 Tubus nitu', ongon og duma gotowanan sog Jerusalem miksak nog, “Kona' non ta' gidoy ion og gotow kitu' nog poksipian nilan munu'?
26 Tontong niu polo'ma ion, dion ion mimali sog kodokolan nog gotow, saka, da' nilan ma ion pomagoy dun. Og kounutananan koyon, mimikil ilan ta' gidoy nog ion non na ion og Kristu kitu'?
27 Tibua, og gotow koni, kisunan ta na ini bog ain ion miktidu. Saka, og Kristu kitu', bila matong na ion, onda'idun og mokosun dun bog ain poktidu.”
28 Sog solian pa ni Isus mokpanad dion sog glomalomaan nog Baloy koyon nog Poktomuyan dia sog Mikpongon, miktalu' ion nog mosikad nog, “O'o! Bila amu, long niu dun, kisunan niu akon bu kosunan niu dosop bog ain u miktidu. Tibua, onda' u angoy dini nog dili baya' u. Suga'id non, ngon og mikpopangoy dianakon dini bu ion motud. Onda' niu ion kilolaoy.
29 Tibua akon, kilolaan ku ion po' ditu' u non miktidu bu ion og mikpopangoy dianakon.”
30 Dadi, sabap ditu', inangoy nilan bosia ukpa'oy. Tibua, onda'idun mokogonop mukpa' dianon po' da' pa datong og tang non.
31 Tibua, modakol da og gotowanan og tinumud dianon. Bu long nilan dun, “Bila matong na og Kristu, mokinang ta' gidoy ion nog gingyata'anan nog labi pa sog gininang nog gotow koni?”

Dinondag nilan mukpa' si Isus dia sog polongipatanansog Baloy nog Poktomuyan

32 Og parasiuanan koyon, midongog nilan og gilom nog gotowanan koyon pa'ali dia ni Isus. Dadi, ilan bu og mokokotas nog bolianan koyon, dinumondag ilan nog polongipatanan koyon nog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon nog ongoyon nilan ukpa'oy si Isus.
33 Miktalu' si Isus dia sog gotowanan nog, “Mokunul ita pa niu podali'dali'. Tubus nitu', mokpuli' u na ditu' sog mikpopangoy kitu' dianakon.
34 Pokponontongon niu akon, tibua, ondi' niu akon motongow po' og gongayan ku ondi' amu mokangoy dun.”
35 Dangan midongog nog kounutananan nog bansa Hudyu og tinalu' ni Isus kitu', miksinaksakoy ilan nog, “Ain gidoy poksipi mangoy og gotow koyon nog ondi' ta ion motongow dun? Mangoy ta' gidoy ion sog bonuaanan nog Girik nog ain pigonongan nog pakasi Hudyuanan ta bu pokpanad ion dia sog gotow Girik?
36 Olo gidoy og ma'ana nog piktalu' non koyon nog pokponontongon ta ion, tibua, ondi' ta ion motongow bu ondi' ita mokangoy sog ain gongayan non?”
37 Og gimpusan nog gondow nog kologya'an koyon, ion non og bololaga' tokodoy. Sog tang koyon minindog si Isus mangka poktalu' nog mosikad nog, “Simasima og kuowon dianiu, mangoy ion dini nakon mangka inum!
38 Simasima og tumud dianakon, mimung ma' nog sinulat kitu' sog Kitab nog, ‘Moglayas tidu sog dialom non og tubig nog mogbogoy nog kotubu' nog da' kopus non.’ ”*
39 Og pigolong non koyon, ion non og Bolakat nog Mikpongon nog motabuk nog gotowanan sog gunanunan koyon nog ain tinumud kitu' dia ni Isus. Sog tang kitu', onda' pa bogoyoy og Bolakat nog Mikpongon po' onda' pa si Isus potasoy ditu' sog glangit.
40 Dangan midongog nilan og piktalu' ni Isus koyon, ongon miktalu' nog, “Og gotow koni, ion non doda'

* **7:38 7:38** Isaya 58:11

og Polomolatas kitu' nog talu' nog
Mikpongon nog pokpodotongon ta."
41 Miktalu' sop og dumaanan nog,
"Ion non ini og Kristu!"
Ongon dosop miktalu' nog, "Og
Kristu, onda' ion ditu' poktidu sog
Galili.
42 Po' long pa nog sinulat nog talu'
nog Mikpongon, og Kristu kitu' ditu'
poktidu sog pangkat ni Apu' Dabid
bu ditu' ion bota'oy sog Betlehem,
og bonua nog pigonongan ni Apu'
Dabid kobon nitu'."
43 Sabap sog ma' nitu' og pikilan
nilan pa'ali dia ni Isus, mibahagi' og
gotowanan dun.
44 Og duma dianilan, moleg
mukpa' dianon. Tibua, da' nilan
kinang.

Og kounutananan nog bansa Hudyu momungyas dianon

45 Dadi, og polongipatanan nog
Baloy nog Poktomuyan koyon
mikpuli' sog parasiuanan bu
mokokotas kitu' nog bolianan.
Sinakan ilan nog, "Olo nion? Da'
niu ma ion oitoy dini!"
46 Dadi, tinumabal og polongi-
patanan koyon nog, "Onda'idun
pa sibon gotow nog mikopoktalu'
mama' nog kopoktalu' non."
47 Sokali' tinumabal og parasiua-
nan koyon nog, "Aba, amu si'oy,
kibigyakan non dosop bayu' amu?
48 Da'idun tanan sala kotow si'oy
nog kounutananan nog bansa ta bu
og parasiuanan koni og tinumud
dianon.
49 Og gotowanan koyon, og sobu'
ilan nog botad nog pilatas ni
Muses. Sa'an da polihola'on ilan nog
Mikpongon."
50 Ongon sala kotow dianilan dion
si Nikudimus. Ion non og parasiu
kitu' nog sibon mangoy ditu' ni Isus
nog gobi. Miktalu' ion dianilan nog,
51 "Long pa nog Botad ta, ondi' ita
mokopongdodali' mongukum nog
gotow tontal da di' ta inongogan
mahatul bagun ta kosunan bog olo
doda' og kohinangan non."
52 Sokali' tinumabal og duma
parasiuanan koyon nog, "Tidu a ta'
dosop sog Galili? Liling mu mahatul
bog olo og sinulat sog Kitab po' dion
nika kotongow nog da'idun og polo-
molatas nog talu' nog Mikpongon
nog moktidu sog Galili."† [
53 Tubus nion og glam nilan dion,
mikpoguli' ilan na.

8

Og glibun nog kibuya'an monglaki

1 Tibua, si Isus, minangoy ion sog
bulud nog ngalan non Olibu.
2 Migboloma' ion, dali'ondow pa
bonua, minangoy ion puli' sog glo-
malomaan nog Baloy koyon nog
Poktomuyan dia sog Mikpongon.
Modakol nog gotowanan og miglibut
dianon. Dia ion pogingkud sog
titonga' nilan mokpanad dianilan.
3 Solian non mokpanad, minatong
og polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu bu og parasiuanan.
Migoit ilan nog glibun nog kibuya'an
nilan monglaki mangka nilan pindo-
goy og glibun koyon sog sungu'an
nog gotowanan koyon
4 mangka ilan poktalu' dia ni Isus
nog, "Polopanad, og glibun koni
kibuya'an nami monglaki.
5 Long pa nog Botad ta dun, og
dinondag ni Muses nog og gotow nog
mokohinang mama' nog gininang
nog glibun koni, sumboy botuon ion
asta matoy. Bila buan ika, olo ma og
motalu' mu dun?"
6 Sa'an ion sinakan nilan si Isus
nog ma' nion po' pogolapsobapan
nilan ion bagun ongon og dalan
nilan sumumbung dianon. Tibua,
minakung si Isus mangka ponulat
nog tondu' non dia sog glupa'.
7 Sintak nilan koyon moksak di-
anon, minindog si Isus mangka ion
poktalu' nog, "Sima og da'idun dusa

† **7:52 7:52** Sabap sog glolingit nilan, milapang ilan po' og polomolatas kitu' nog si Jona, miktidu ion sog Galili, bu ngon pa bayu' duma.

non dianiu, ion og moguna matu sog
glibun koni."
8 Tubus nitu', minakung nosop
ion mangka sulat mokpuli' dia sog
glupa'.
9 Dangan midongog nilan og talu'
ni Isus koyon, piksigonatan nilan ion
miguna og mokogulanganan asta og
mibagak dion si Isus bu og glibun
koyon nog pogindog dion.
10 Dadi, minindog si Isus mangka
ion poksak dia sog glibun koyon
nog, "Ibun, ain ilan noma dun?
Onda'idun noma og misama' dianilan, og moleg mukum dianika?"
11 "Onda'idun na, Polopanad,"
long nog glibun koyon dun.
Miktalu' si Isus nog, "Bila ma'
nitu', ondi' u dosop ika ukumon. Uli'
a na bu na' mu na inangon puli' og
kohinangan mu kitu'."]

Si Isus og dolag nog gotowanan

12 Tubus nitu', miktalu' nosop si
Isus sog gotowanan nog, "Akon og
dolag dia sog glam nog gotowanan
dini sog dunya. Simasima og mogunut dianakon, ondi' na ompanow
dia sog kodoloman. Suga'id non, og
pomikilan non kodolagan nog dolag
nog mokobogoy nog kotubu' nog da'
kopus non."
13 Dadi, tinolu'an ion nog parasiuanan koyon nog, "Ika, og
pinoksi'an mu koyon og dili glawas
mu da. Dadi, og tinalu' mu koyon
ondi' ba'is tudon."
14 Sokali' tinumabal si Isus nog,
"Minsan si'oy tinoksi'an ku og dili
glawas u, og piktalu' u omba'is
tudon. Po' kosunan ku ain og piktiduan ku bu ain sop og posungu'an
ku. Tibua amu, ondi' niu kosunan
bog ain og piktiduan ku bu ain og
posungu'an ku.
15 Amu, bila mongukum amu, dianiu da pobianoy sog kotoan nog
sagyaotow. Tibua akon, ondi' u
mongukum.
16 Tibua, somo' mongukum u, og
koukuman ku motud po' kona' u
tibua sala, suga'id non, dua' ami
nog Gama' u, og mikpopangoy kitu'
dianakon.
17 Sinulat dia sog botad niu nog
bila og koponaksi' nog dua' kotow mogbatuk, og koponaksi' nilan
koyon motud.
18 Tigana', akon og mokotaksi' nog
dili glawas u bu kodua' non, og
Gama' u, og mikpopangoy kitu' dianakon."
19 Dadi, sinakan nilan ion nog,
"Ain noma buan dun og Gama' mu
kitu' nog pogolongon mu nog tumaksi' dianika?"
Tinabal ilan ni Isus nog, "Da'
niu akon kilolaoy bog sima u. Bu
da' niu dosop kilolaoy og Gama' u.
Somo' kilolaan niu akon, kilolaan
niu dosop bosia og Gama' u."
20 Og glam nini tinalu' ni Isus
solian non mokpanad dia sog glomalomaan nog Baloy koyon nog Poktomuyan dia sog Mikpongon, sog
molani nog poktogu'an nilan nog sin
nog bogoy nog gotowanan dia sog
Mikpongon. Tibua, da'idun og mikogonop mukpa' dianon po' onda' pa
datong og tang nog mokpukpa' ion
dianilan.

Ondi' amu mokangoy sog gongayan ku

21 Miktalu' nosop si Isus dianilan
nog, "Gumonat u na dini bu minsan
si'oy ponontongon niu si'oy akon,
ondi' niu da akon motongow. Bu
matag amu na matoy nog dia amu
pa sog dusa niu. Ain og gongayan
ku ondi' amu mokangoy dun."
22 Dadi, mikpoktalu' og kounutananan
nog bansa Hudyu koyon nog,
"Talu' non, ondi' ita mokangoy sog
gongayan non. Olo gidoy og ma'ana
nog tinalu' non koyon? Mongogotan
ta' gidoy ion?"
23 Tibua, ma' long ni Isus dun,
"Gotow lupa'an amu da. Tibua
akon, miktidu u sog glangit. Bu amu,
gotow amu da dini sog dunya koni.
Tibua akon, kona' u gotow dini.
24 Tinalu' u na dianiu nog matoy
amu nog dia amu pa sog dusaanan
niu. Bila ondi' amu tumud dun

nog Akon, ion non u na ini, matoy
amu nododa' nog dia amu pa sog
dusaanan niu."
25 Dadi, sinakan nilan ion nog,
"Sima a doda' buan?"
Tinumabal ion nog, "Ma' da nog
piktalu' u kitu' dianiu tidu pa sog
donsama'.
26 Modakol pa og motalu' u pa'ali
sog kohinangan niu nog mimung
mukum dianiu. Tibua akon, og pok-
tolu'on ku dia sog gotowanan ain og
midongog u kitu' sog mikpopangoy
dianakon po' og poktolu'on non mo-
tud. Dadi, og piktalu' u kitu' dianiu
motud."
27 Onda' nilan kosabut nog og pik-
talu' non koyon, ion non og Gama'
non sog glangit.
28 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Bila
motundok niu na og Binata' sog
Kilawan, dion kosunan niu na nog
Akon, ion non u na ini. Bu kosunan
niu dosop nog da' u poginang nog
dili baya' u. Suga'id non, miktalu' u
tibua nog ain pinanad nog Gama' u
dianakon.
29 Ion og mikpopangoy bu dinu-
muma dianakon. Bu da' non akon
potiangoy. Po' moginang u somul
non nog ain mosu'at kitu' dianon."
30 Dadi, modakol og mikodongog
nog piktalu' non koyon nog boya'an
tinumud ilan dianon.

Og pangkat ni Abraham

31 Dadi, miktalu' si Isus dia sog
Hudyuanan kitu' nog tinumud di-
anon nog, "Bila mokokunut amu dia
sog pomali u, amu og tantu nog
sulanggu'anan ku.
32 Bu bianan ditu' kosunan niu bog
olo og motud. Bu bianan sog motud
koyon, mogawon amu dun tidu sog
kouliponan."
33 Tinabal nilan ion nog, "Iduma
moktalu' a ma nog gowonon ami
saka og pangkat ami ni Apu' Abra-
ham bu onda' ami sibon kulipon?"
34 Tinabal ilan ni Isus nog,
"Tolu'on ku dianiu, ain og gotow nog
ondi' lumota' moginang nog dusa,
ion miulipon nog dusa.
35 Og gulipon kona' sakup sog
konglangan. Tibua, og bata' sakup
nododa' nog konglangan kobon non.
36 Dadi, bila gowonon amu nog
Bata' nog Mikpongon, mogawon
amu na doda' tidu sog kouliponan.
37 Kosunan ku nog amu, pangkat
amu ni Abraham. Tibua, pangkat
non si'oy amu, poksipian niu akon
munu' po' di' niu tolima'on og po-
mali u koni dianiu.
38 Og tinalu' u koni dianiu ain og
mitongow u kobon ku dia sog Gama'
u. Tibua, og piginang niu koyon ain
og midongog niu dia sog gama' niu."
39 Tinumabal ilan nog, "Og gama'
nami si Abraham."
Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Somo' og tantu amu gombata'anan
ni Abraham, ilingan niu bosia og
ginang ni Abraham.
40 Tibua, poksipian niu ma tanan
akon munu'. Saka akon og mik-
posampot dianiu nog motud nog mi-
dongog u sog Mikpongon. Si Abra-
ham onda' poginang nog mama' nog
kohinangan niu koyon.
41 Og piglogilingan niu koyon og
kohinangan nog dili gama' niu."
Dadi, tinumabal ilan nog, "Kona'
ami og kolombiada'. Solabuk da
og gama' nami, ion non og Mikpon-
gon."
42 Miktalu' si Isus nog, "Somo'
motud nog gama' niu og Mikpongon,
mololat amu bosia dianakon. Po'
sa'an dini u po' ditu' u non miktidu.
Kona' u og dili baya' og kangoy u
koni dini, suga'id non, pipangoy non
akon dini.
43 Iduma ondi' niu ma mosabut og
poktolu'on ku koni? Sa'an ondi' niu
mosabut po' di' niu pokinongogan
og talu' u.
44 Mingunut amu doda' sog dili
gama' niu nog si Kindagow bu mo-
leg amu moginang nog ain glegan
non. Ion donsama' na polomunu'
bu da'idun og balan non nog motud
po' glam nog kohinangan non ondi'
motud. Og tantu ponolu'on non og

gloput po' moloput nododa' ion. Bu
ion og poktiduan nog gloput.
45 Sa'an poma, dangan miktalu'
u nog motud, ondi' amu tumud
dianakon.
46 Sima og mikotaksi' dianiu dion
nog akon togo dusa u? Bila moktalu'
u nog motud dianiu, iduma ondi'
amu ma tumud dun?
47 Og gombata'anan nog Mikpon-
gon monginongog nog talu' non.
Sa'an ondi' amu mokinongog di-
anakon po' sabap sog kona' amu og
gombata'anan nog Mikpongon."

Og talu' ni Isus pa'ali sog dili glawas non

48 Tinabal si Isus nog kounutananan
nog bansa Hudyu nog, "Ondi' ta'
motud og poktolu'on nami koni
nog ika og gotow Samaria bu
sinongonan ka nog glatdiwata?"
49 Tinumabal si Isus nog, "Da' u
songonoy nog glatdiwata. Suga'id
non, pigodaban ku og Gama' u, saka
tinompola' niu akon.
50 Onda' u pogapas nog dili dongog
u. Tibua, ongon og mogapas dun bu
ion mongukum bianan sog motud.
51 Tolu'on ku dianiu, simasima og
mokokunut dia sog pomali u, ondi'
na doda' matoy."
52 Miktalu' og Hudyuanan koyon
dianon nog, "Na! Bila ma' nion,
kisunan nami na nog tinosopan ka
doda' nog glatdiwata. Si Abraham
minatoy. Bu og polomolatasanan
kitu' nog talu' nog Mikpongon,
mikpomatoy ilan dosop. Saka, mok-
talu' a nog bila ngon og mokokunut
dia sog talu' mu, ondi' na doda' ion
matoy?
53 Labi a pota' kotas sog mokogu-
langanan ta kitu' nog si Abraham bu
og polomolatas kitu' nog talu' nog
Mikpongon kobon nitu' nog mikpo-
matoy na? Po' balu' mu dun, sima a
buan!"
54 Tinabal ilan ni Isus nog, "Bila
potason ku og dili glawas u, og
bontugan ku da' sagnat non. Og
mokpotas dianakon og Gama' u. Ion
non ion og pogolongon niu nog Di-
wata niu.
55 Da' niu ion sibon kilolaoy.
Tibua akon, kilolaan ku ion. Bila
tolu'on ku nog di' u ion kilolaan,
moloput u buan mama' niu. Tibua,
kilolaan ku ion bu mikokunut u dia
sog pomali non.
56 Og mogulang niu kitu' nog si
Abraham linoliag tokodoy mogdo-
dama nog gondow nog matong u. Bu
og gondow koyon mitongow non na
bu migda'da' ion tokodoy dun."
57 Og Hudyuanan kitu' miktalu'
dianon nog, "Aba! Da' pa tanan
kodopot lima pulu' og tinonan mu
saka moktalu' a nog mitongow nika
si Abraham?"
58 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Tolu'on ku dianiu, sog da' pa si
Abraham bota'oy, Akon, ion non u
na ini!"
59 Dadi, mikpongimud ilan nog
batu po' botuon nilan bosia ion.
Tibua, miksolingod na si Isus
mangka awa' sog glomalomaan nog
Baloy koyon nog Poktomuyan dia
sog Mikpongon.

9

Og gotow nog buta tidu pa sog kobata' dianonkiuli'an ni Isus

1 Solian nilan ompanow, si Isus
bu og sulanggu'anan non, mitongow
nilan og gotow nog buta tidu pa sog
kobata' dianon.
2 Dadi, miksak dianon og su-
langgu'anan non koyon nog, "Rabi,
iduma ion gidoy mibuta ma og
gotow koyon nog dangan pa bi-
nata'? Sabap ta' gidoy sog dusa nog
mokogulang non, otawaka sabap ta'
sog dusa non?"
3 Tinabal ilan ni Isus nog, "Kona'
sabap sog dusa non otawaka sog
dusa nog mokogulang non. Sa'an
ion mibuta po' bagun da bianan
dianon motongow og dasig nog
Mikpongon.
4 Solian nog gondow pa, sumboy
inangon ta og ginang nog mikpopan-
goy kitu' dianakon dini. Po' bila

moglogobi na, da'idun na og moko-
poginang.
5 Sog solian nog dini pa sog
dunya, akon og dolag nog dunya
nog mokpodolag nog pomikilan nog
gotow."
6 Dangan miluksad og talu' ni
Isus koyon, dinumula' ion sog glupa'
mangka non loklasoy og glupa' kitu'
nog dinula'an non dia sog mata nog
buta koyon
7 mangka non tolu'oy og buta
koyon nog, "Angoy a pongula'up
ditu' sog glibosung nog Siloam."
(Og ma'ana nog Siloam koni, Pipan-
goy.) Dadi, minangoy og buta koyon
ditu' mangka pongula'up. Dangan
mikpuli' ion, mikotongow na.
8 Og sumbaloyanan non bu ain
og mikotongow dianon monontoli',
mikpoktalu' ilan nog, "Kona' non
ta' gidoy ion og gotow kitu' nog
mogingkud bu poktayak mongoni
nog sin?"
9 Og duma mikpoktalu' nog ion
non og buta kitu'. Og duma sop
moktalu' nog, "E! kona' non, le. Og
ganggid non tibua." Dadi, miktalu'
og bakas buta kitu' nog, "Akon le, og
buta kitu'!"
10 Dadi, sinakan nilan ion nog,
"Olo ma og migandun dun nog
mokotongow a na ma?"
11 Tinumabal ion nog, "Og go-
tow nog og ngalan non si Isus,
ion dinumula' sog glupa' mangka
non loklasoy sog mata u og glupa'
kitu' nog dinula'an non mangka ion
poktalu' nog, 'Angoy a pongula'up
ditu' sog Siloam.' Dadi, minangoy u
mongula'up ditu'. Dangan mitubus
u mongula'up, mokotongow u na."
12 Dadi, miksak ilan nosop nog,
"Ain noma ion dun?"
Tinumabal ion nog, "Da' a sunoy.
Ondi' u kosunan."

Piksumodiaan nog parasiuanan og buta koyonbog olo og bianbian non mokotongow

13 Dadi, inoit nilan ditu' sog para-
siuanan og gotow kitu' nog bakas
buta.
14 Og gondow kitu' nog koloklas
ni Isus nog basak dia sog mata nog
gotow kitu' mibona' sog Gondow
nog Pogulali.
15 Dadi, sinakan ion nog parasiua-
nan koyon bog olo og migandun nog
kopokotongow non. Tinabal non
ilan nog, "Linoklasan non nog basak
og mata u mangka u pongula'up.
Dadi, mokotongow u na numun
kitu'."
16 Mikpoktalu' og duma parasi-
uanan nog, "Og gotow kitu' nog
mikokuli' dianon kona' gonat sog
Mikpongon po' da' non pogbotadoy
og Gondow nog Pogulali."
Tibua, og duma mikpoktalu' nog,
"Ngon ta' og bolodusaon* nog moko-
poginang nog gingyata'anan mama'
nog gininang non koyon?" Dadi,
onda' ilan poksolabuk nog pomiki-
lan.
17 Sinakan nilan nosop ion
mokpuli' nog, "Bila ika buan, sima
gidoy og gotow koyon nog long mu
dun nog ion og mikokuli' dianika?"
Tinabal non ilan nog, "Ion og polo-
molatas nog talu' nog Mikpongon."
18 Og kounutananan nog bansa
Hudyu kitu' onda' tud nog og gotow
kitu', ion tantu nog bakas buta kitu'.
Dadi, sinabi nilan og mokogulang
non mangka nilan sakoy nog,
19 "Og bata' niu ta' ini? Bila og
bata' niu, motud ta' nog donsama'
na og buta tidu pa sog kobata'
dianon? Bila motud, olo ma og
migandun nog kopokotongow non?"
20 Tinumabal og mokogulang non
koyon nog, "Kisunan nami nog ion
non ini og bata' nami kitu' bu don-
sama' na ion og buta.
21 Tibua, di' nami kosunan bog olo
og migandun nog iduma mokoton-
gow noma ion otawaka bog sima
og mikokuli' dianon. Suga'id non,

* **9:16 9:16** Og pigolong koyon nog iningolanan og bolodusaon, og gotowanan kitu' nog long nog parasiuanan dun, sumboy ponumpilian po' da' pokokunut sog Botad nog bansa Hudyu.

sakoy niu ion po' mosolag na ion bu
moto da ion tumabal."
22 Sa'an ma' nitu' og tabal
nilan dun po' mondok ilan sog
kounutananan kitu' nog Hudyu. Po'
og kounutananan kitu', mikpodon-
sama' na moktalu' nog minsan sima
og moktalu' nog si Isus, ion og
Kristu, og gotow koyon ondi' na
kumboyon sumolod sog baloy nog
poglumpukan nog bansa Hudyu.
23 Sa'an tinumabal og mokogulang
non koyon nog, "Sakoy niu ion po'
moto da ion tumabal."
24 Dadi, sinabi nilan puli' og bakas
buta kitu' mangka nilan tolu'oy di-
anon nog, "Sapa a sog sungu'an
nog Mikpongon bu posun mu ain og
motud. Kisunan nami nog og gotow
kitu', ion og bolodusaon."
25 Tinumabal og gotow koyon nog,
"Ondi' u kosunan bog bolodusaon
ta' ion otawaka kona' ta'. Sokot
da og kosunan ku nog akon, dini
kitu' og buta u, tibua, numun koni
mokotongow u na."
26 Sinakan nilan ion mokpuli' nog,
"Olo og ginandun non dianika? Olo
ginandun non kobulung non nog
mata mu?"
27 Tinabal non ilan nog, "Tinalu'
u na dianiu. Tibua, da' amu poki-
nongog dun. Iduma moleg amu ma
nosop mokinongog dun mokpuli'?
Amu si'oy, moleg amu ta' moksu-
langgu' dianon?"
28 Piglolingitan nilan ion dun bu
sinolap nilan ion monalu'. Long
nilan dun, "Ika, og sulanggu' a nog
gotow kitu'. Tibua ami, sulanggu'
ami ni Apu' Muses!
29 Kisunan nami nog og Mikpon-
gon, ion miktalu' dia ni Apu' Muses.
Tibua, og gotow koyon nog pogo-
longon mu nog mikokuli' dianika,
minsan si'oy og piktiduan non, ondi'
nami tanan kosunan."
30 Dadi, og gotow kitu' nog kiuli'an
miktalu' nog, "Mosobu' u tokodoy
dun nog iduma ondi' niu motanan
kosunan og piktiduan non nog saka
ion og mikobuka' nog tinontongan
ku.
31 Kisunan ta nog og Mikpongon
ondi' monomba' sog gotow nog bolo-
dusaon. Suga'id non, tumabang ion
sog gotow nog mogadab dianon bu
moginang nog glegan non.
32 Tidu pa sog kopokpongon nog
dunya asta sog numun koni, da'idun
pa og midongog ta nog gotow nog
mikokuli' nog buta nog tidu pa sog
kobata' dianon.
33 Dadi, somo' og gotow kitu' nog
onda' gonat sog Mikpongon, ondi'
ion bosia mokopoginang dun."
34 Tinabal nilan ion nog, "Pokpon-
adan nika ta' ion ami? Ika, og
bolodusaon ka tidu pa sog kobata'
dianika." Dadi, binugow nilan ion
sog baloy nog poglumpukan nilan
koyon bu tidu ditu', da' nilan na ion
kumboyoy mampu' dianilan.

Og buta dia sog kinodiwata

35 Dangan midongog ni Isus nog og
bakas buta kitu' binugow nilan na
sog baloy nog poglumpukan nilan,
pingumbalak non ion. Dangan mi-
tongow ion ni Isus, sinakan non ion
nog, "Tumud a ta' dia sog Binata' sog
Kilawan?"
36 Tinumabal ion nog, "Sima ion,
Sir? Posun mu pa dianakon bagun
u tumud dianon."
37 Tinabal ion ni Isus nog, "Miton-
gow mu na ion. Og duma mu buan
koni mogabitabit, ion non ini."
38 Dadi, miktalu' og gotow koyon
nog, "Kounutan ku, tumud u,"
mangka non ion tomuyoy.
39 Miktalu' si Isus nog, "Sa'an mi-
nangoy u dini sog dunya po' bagun
ombahagi' og gotowanan. Ain og
buta mimung nog mokotongow bu
ain og mokotongow, mimung ilan
nog buta."†
40 Og duma parasiuanan koyon
dion nog midongog nilan og talu' ni

† **9:39 9:39** Og ma'ana non, ain tumud dianon mimung kona' na og buta po' mosabut nilan na og motud. Bu ain og gonda' tud, mokotongow ilan si'oy, og buta ilan da sabap sog da' nilan tobukoy og motud.

Isus koyon, miksak ilan nog, “Po'
iduma, buta ami ta' buan?”
41 Dadi, tinumabal si Isus nog,
“Somo' mibuta amu, ondi' amu
bosia komotudan. Tibua, miktalu'
amu ma nog mokotongow amu,
sa'an ion kimotudan amu po' da'
amu tud sog talu' nog Mikpongon.”

10

Og pononggi'an pa'ali sog polongipat nog bilibili

1 Dadi, miktalu' nosop si Isus
nog pononggi'an. Long non dun,
“Tolu'on ku dianiu, ain og gotow
nog sumolod dia sog kudal nog
bilibilianan nog di' mian dia sog
bongawan nog sumolap momian, og
gotow koyon og polonakow otawaka
og polonglampas.
2 Tibua, bila og gotow dia bian sog
bongawan, og gotow koyon og po-
longipat doda' nog bilibilianan non.
3 Bu bila sumolod ion, buka'an
mogdayun ion nog pogipat koyon
nog bongawan mangka non
posolodoy. Bu og bilibilianan koyon
mokinongog dianon. Sobion non
og ngalananan nog bilibilianan non
mangka non ilan oitoy sog glowasan.
4 Bila poluason non na og bili-
bilianan non koyon, moguna ion
dianilan bu mogunut ilan dianon po'
kilolaan nilan og gonek non.
5 Tibua, ondi' ilan mogunut sog len
gotow. Mokponggobok ilan tanan
po' ondi' nilan kilolaan og gonek
non.”
6 Og pononggi'an koyon nog inuk-
sugan ni Isus dianilan, onda' nilan
kosabut bog olo og ma'ana non.

Si Isus molongas nog polongipat nog pigotowan non

7 Dadi, miktalu' nosop si Isus nog,
“Tolu'on ku dianiu, nog akon og
bongawan kitu' nog bianan nog bili-
bilianan.
8 Ain og gotowanan kitu' nog
mikuna dianakon, polonakow bu
polonglampasanan ilan. Tibua, og
bilibilianan koyon onda' pokinon-
gog dianilan.
9 Akon og bongawan. Ain og
gotow sumolod nog mian dianakon,
motabang ilan. Mokopogliusolod
ilan bu motongow nilan og pon-
goksaban nilan.
10 Og polonakow mangoy tibua
monakow, mongula'at, bu mo-
munu'. Tibua akon, sa'an minangoy
u dini po' bagun ilan da kongonan
nog kotubu' kitu' nog ondi' kolobian
og koba'is non.
11 “Akon da og molongas nog po-
longipat nog bilibilianan. Og mo-
longas nog polongipat nog bilibili
otason non matoy sog kopogipat non
nog bilibilianan non.
12 Og gotow kitu' nog sagya
da tinindanan mogipat nog bilibil-
ianan, kona' non og gapu' nilan.
Dadi, bila ngon og mokotua' nog
glimong, gonatan non og bilibil-
ianan koyon mangka gobok nog
boya'an mokpokpola' og bilibilianan
koyon gumobok po' ponglosigon ilan
nog glimong.
13 Sa'an ginumobok og gotow
koyon po' sagya da tinindanan.
Dadi, da'idun og balan non nog
bilibilianan kitu'.
14 “Akon da og molongas nog po-
longipat nog bilibilianan kitu' po'
kilolaan ku og bilibilianan ku bu
ilan si'oy kilolaan nilan dosop akon.
15 Domikian dosop ma' nog Gama'
u bu akon, nog kilolaan non akon bu
kilolaan ku dosop ion. Bu otason ku
matoy sabap dianilan.
16 Ongon pa og duma bilibilianan
ku nog da' dini sog dialom nog kudal
koni. Sumboy dosop koponulu'an
ku ilan po' ilan si'oy, mokinon-
gog ilan dosop nog talu' u boya'an
mimung nog solabuk og glam nog
bilibilianan ku bu solabuk da og
polongipat nilan.
17 Sa'an molalam og Gama' u
dianakon po' mongatas u matoy
bagun u motubu' mokpuli'.
18 Da'idun og mokopogbaya'
munu' dianakon. Suga'id non,

uokilon ku og glawas u nog bunu'on
po' ma' nitu' og baya' nog binogoy
nog Gama' u dianakon nog matoy
u bu motubu' u da mokpuli'. Ion
non ini og dondagan nog Gama' u
dianakon."
19 Sabap sog tinalu' ni Isus koyon,
mimung nog mibahagi' nosop og
pomikilan nog gotowanan dun.
20 Modakol ilan og miktalu' nog,
"Og gotow koyon tinosopan nog glat-
diwata bu migbunog. Iduma mongi-
nongog ita ma dianon?"
21 Tibua, og duma mikpoktalu'
ilan nog, "Somo' tinosopan ion nog
glatdiwata, ondi' mama' nini og
pomali non. Ongon ta' buan og
glatdiwata nog kuli'an non og gotow
nog donsama' na buta?"

Og kounutananan nog bansa Hudyu onda' tud dia ni Isus

22 Tubus nitu', dangan mina-
tong og kologya'an nilan koyon nog
ngalan non og Guakil sog Mikpon-
gon nog Baloy nog Poktomuyan di-
anon, ditu' sog Jerusalem, mibona'
sog timpu motigdow.
23 Bu migdundaan si Isus sog glo-
malomaan nog Baloy koyon nog Pok-
tomuyan, dia dapit sog iningolanan
og Pogbianan ni Solomon.
24 Dadi, piglumpukan ion nog
Hudyuanan mangka ilan poksak di-
anon nog, "Nanu mu potintuoy di-
anami bog sima a doda'? Bila ika og
Kristu, pologdong mu dianami."
25 Tinabal ilan ni Isus nog, "Mi-
tubus u na tolu'oy dianiu, tibua,
ondi' amu tumud dianakon. Og
piginang u kitu' nog gingyata'anan
bianan sog ngalan nog Gama' u,
mikotaksi' pa'ali dianakon.
26 Tibua, ondi' amu tumud dun po'
kona' u amu bilibilianan.*
27 Og bilibilianan ku, monginon-
gog ilan nog talu' u. Kilolaan ku ilan
bu mokokunut ilan dianakon.
28 Bogayan ku ilan nog kotubu'
nog da'idun kopus non bu di' ilan na
mogla'at. Bu da'idun og mokagow
dianilan dia sog gongkoman ku.
29 Og Gama' u, ion motas sog glam
non bu binogoy non ilan dianakon.
Da'idun og mokagow dianilan tidu
dia sog gongkoman non.
30 Akon bu Gama' u solabuk ami
da."
31 Dadi, og Hudyuanan mikpongimud
ilan nosop nog batu po' botuon nilan
bosia ion.
32 Tibua, miktalu' si Isus dianilan
nog, "Pitongow u dianiu og molon-
gas nog kohinangan nog dinondag
dianakon nog Gama' u. Ain sog
kohinangan ku kitu' nog molongas
niu akon botuon dun?"
33 Tinumabal og Hudyuanan kitu'
nog, "Kona' sabap sog kolongas nog
kohinangan mu koyon nog boya'an
botuon nami ika dun, tibua, sabap
nog pigloka'loka'an mu monalu'
og Mikpongon po' pibatuk mu og
glawas mu dianon saka sagyaotow
a da."
34 Dadi, tinabal ilan ni Isus nog,
"Onda' ta' sulatoy dia sog Botad kitu'
nog talu' nog Mikpongon dun nog,
'Amu og kodiwotaan?'†
35 Kisunan ta nog ain og misulat
sog Botad kitu' ondi' mosop. Bila
tinolu'an ilan ma nog kodiwotaan og
binogayan kitu' nog Botad,
36 olo gidoy og kotalu' niu dun
dia sog pinili' kitu' nog Gama'
nog pipangoy non dini sog dunya?
Iduma tolu'an niu ma akon nog
pigloka'loka'an ku monalu' og
Mikpongon sabap nog tinalu' u nog
akon og Bata' non?
37 Di' amu pia tumud dianakon
somo' kona' u piginang og ginang
nog Gama' u.
38 Tibua, bila ininang u da og
ginang non kitu', minsan si'oy ondi'
amu tumud dianakon, tud niu og
kohinangan ku kitu' nog tumaksi'
dianakon bagun niu da sunan bu
mosabut nog akon, dia u sog Gama'
bu og Gama' dia dosop nakon."

* **10:26 10:26** Og pigolong ni Isus koyon nog bilibilianan, og pigotowan non. † **10:34 10:34** Salmu 82:6

39 Dadi, ukpa'an nilan nosop bosia
ion. Tibua, onda' ion pokpukpa'
dianilan.
40 Dadi, minangoy ion puli' ditu'
sog dipag nog tubig nog Jurdan
sog bakas pimunyagan kitu' ni Jan
mangka ion pogonongonong ditu'.
41 Bu modakol og gotowanan og
mikpogangoy ditu' non. Mikpok-
talu' ilan nog minsan si Jan, da'
poginang nog gingyata'anan. Tibua,
og glam nog tinalu' non pa'ali dia
sog gotow koni motud.
42 Dadi, modakol nog gotowanan
og tinumud dia ni Isus dion sog
bonua koyon.

11

Og kopatoy ni Lasarus

1 Ongon og gotow nog ondi'
mokodag ngalan non si Lasarus, tidu
sog koliwagan bonua nog Betani,
og pigonongan ni Maria ilan nog
putupusod non nog si Marta.
2 Si Maria, ion non og minudud
kitu' nog pogomut dia sog botis ni
Isus mangka non punasoy nog buk
non. Og gilug nilan si Lasarus, ondi'
mokodag.
3 Dadi, pisobutan nog kolibunanan
koyon si Isus nog, “Kounutan, og
kololaman mu kitu' ondi' mokodag.”
4 Dangan midongog ni Isus, mik-
talu' ion nog, “Og mosakit ni Lasarus
kitu' ondi' mogdoksu'an sog patoy.
Suga'id non, sabap dion ompotas og
Mikpongon dun bu akon si'oy nog
Bata' non, ompotas u dosop dun.”
5 Molalam si Isus nog pomogilug
koyon.
6 Tibua, minsan midongog non
na nog ondi' mokodag si Lasarus,
migonong pa ion dion asta milibuas
dua' ondow.
7 Tubus nitu', miktalu' si Isus dia
sog sulanggu'anan non nog, “Alung,
mokpuli' ita sog Judia.”
8 Tibua, miktalu' og su-
langgu'anan non dianon nog, “Rabi,
bogu a dotanan poksipioy matu
nog gotow Hudyuanan ditu' saka
mokpuli' a nosop ditu'?”
9 Tinumabal si Isus nog, “Kona' ta'
nog sopulu' bu dua' oras og gondow?
Og gotow, bila ompanow nog gon-
dow pa, ondi' ion mokosoksug po'
motongow non og bianan non kobal
nog dolag nog dunya koni.
10 Tibua, bila ompanow ion nog
gobi, mokosoksug ion po' mipalong
na og tiow non.”
11 Bu tubus nitu', miktalu' nosop
si Isus nog, “Og glokole ta nog si
Lasarus mikotulug. Sa'an mangoy u
ditu' po' ongoyon ku ion tonudoy.”
12 Tinumabal og sulanggu'anan
non nog, “Kounutan, bila sagya
da mikotulug ion, molongas tanan
bagun ion kuli'an.”
13 Og ma'ana nog tinalu' ni Isus
kitu', si Lasarus minatoy. Tibua,
balu' nog sulanggu'anan non koyon
dun sagya da mikotulug.
14 Dadi, pilogdong ni Isus dianilan
nog, “Si Lasarus minatoy.
15 Migda'da' u nog da' u ditu' sog
tang nog kopatoy non po' kobo'isan
amu dun. Po' ongon og kole-
gan ku mokpotongow dianiu bagun
dumungag og kopongandol niu di-
anakon. Dadi, alung, mangoy ita
ditu' non.”
16 Tubus nitu', si Tomas, nog ko-
dua' ngalan non Gapid, miktalu'
dia sog pakasi sulanggu'anan non
nog, “Alung, mogunut ita dianon po'
unungan ta ion.”

Si Isus, ion og poktiduan nog kotubu'bu mokpotubu' nog minatoy

17 Dangan minatong ilan ditu' sog
Betani, midongog non nog pat on-
dow na tidu lobongon si Lasarus.
18 Og bonua nog Betani koni, on-
gon tolu kilumitru og glayu' non tidu
sog Jerusalem.
19 Dadi, modakol gotow Hudyu
nog miktidu sog Jerusalem minan-
goy mongamu' dia ni lo' Marta ilan
ni Maria.
20 Dangan midongog ni Marta nog
si Isus posungu' matong, linumpak
non ilan. Tibua, si Maria mibagak
sog baloy nilan.

21 Dangan miglumpak ilan, miktalu' si Marta dia ni Isus nog, “Kounutan, somo' dini a da, ondi' bosia matoy og gilug u kitu'.
22 Tibua, kosunan ku da nog minsan numun kitu' bogoyon nog Mikpongon dianika minsan olo og pongonion mu dianon.”
23 Miktalu' si Isus dianon nog, “Og gilug niu kitu' motubu' da mokpuli'.”
24 Tinumabal si Marta nog, “Kosunan ku nog motubu' da ion mokpuli' bila potubu'on na mokpuli' sog gimpusan nog gondow og glam nog mikpomatoy kitu'.”
25 Dadi, miktalu' si Isus dianon nog, “Akon og mokpotubu' puli' nog minatoy. Akon og poktiduan nog kotubu'. Og gotow nog tumud dianakon, minsan si'oy matoy ion, motubu' da ion mokpuli'.
26 Bu og gotow nog totubu' nog tumud dianakon, ondi' ion mokangoy sog kopatoy nog da' kopus non. Tumud a ta' dun og talu' u koni dianika?”
27 Tinumabal si Marta nog, “O'o, Kounutan, tumud u nog ika og Kristu, og Bata' nog Mikpongon nog pigdodomaan nami matong dini sog dunya.”
28 Dangan midoksu' tolu'oy ni Marta, inangoy non og gilug non nog si Maria mangka non ilomoy nog, “Og Polopanad minatong na bu sinabi non ika.”
29 Ampun midongog ni Maria ini, migbuat ion mogdayun mangka angoy ditu' ni Isus.
30 Bu si Isus da' pa solod sog gimbolayan koyon. Ditu' pa ion sog linumpakan kitu' ni Marta dianon.
31 Og Hudyuanan koyon nog mingamu' dia ni Maria, dangan mitongow nilan nog migdali'dali' ion mogbuat mangka panow, inunutan nilan ion po' balu' nilan dun, mangoy ion moksogow ditu' sog globong nog gilug non kitu'.
32 Dangan minatong si Maria ditu' bu mitongow non si Isus, mininglu'ud ion sog sungu'an non mangka poktalu' nog, “Kounutan, somo' dini a da, ondi' bosia matoy og gilug u kitu'.”
33 Dangan mitongow ni Isus si Maria dunut og Hudyuanan kitu' nog mikpoksogow, pingingloyu'an ion dun.
34 Dadi, miksak ion nog, “Ain niu ion linobong?”
Tinabal nilan ion, “Kounutan, ongoyon ta tontongoy.”
35 Miksogow si Isus.
36 Dadi, long nog Hudyuanan dun, “Landu' og glolaman non dia ni Lasarus.”
37 Tibua, ongon og duma gotow nog mikpoktalu' ilan nog, “Bila kiuli'an non ma og buta kitu', ombulung non dosop bosia si Lasarus bagun di' matoy!”

Si Lasarus pitubu' ni Isus puli'

38 Pogdatong nilan dion, pingingloyu'an nosop si Isus. Og globong kitu' og sangub nog dia sog pampang nog tinimpong nog mosolag nog batu.
39 Miktalu' si Isus nog, “Awa' niu og batu koyon.”
Tibua, miktalu' si Marta nog, “Kounutan, minodu' na po' pat ondow na ion tidu lobongon.”
40 Miktalu' si Isus dianon nog, “Onda' u ta' tolu'oy dianika nog bila tumud a, motongow nika og kotas nog baya' nog Mikpongon?”
41 Dadi, inawa' nilan og batu kitu' nog poktimpong nog globong koyon. Tubus nitu', tinumongal si Isus sog glangit mangka poktalu' nog, “Solamat Ama', po' inginongogan mu akon.
42 Kosunan ku nog kobon non ponginongogan mu akon. Tibua, sabap sog gotowanan koni dini, sa'an ini podongogon ku bagun ilan tumud nog ika doda' og mikpopangoy dianakon dini sog dunya.”
43 Tubus nitu', miktalu' nog mosikad si Isus nog, “Lasarus, luas a dion!”

44 Dadi, linumuas mogdayun si
Lasarus nog miputus pa nog sa-
put og glawas non, og komot non,
bu og botis non. Og gulu non
binogbod nog pangyu'. Miktalu'
si Isus, “Ubadoy niu ion bagun
mokopanow.”

Migupakat og kounutananan nog Hudyupa'ali sog kobunu' nilan dia ni Isus

Matiu 26:1-5, Mark 14:1-2, Luk 22:1-2

45 Modakol nog Hudyuanan kitu'
nog minangoy mongamu' dia ni
Maria, tinumud ilan dia ni Isus dan-
gan mitongow nilan og gininang non
kitu'.
46 Tibua, og dumaanan nilan kitu',
minangoy ilan ditu' sog parasiuanan
mangka nilan tolu'oy og gininang ni
Isus kitu'.
47 Og mokokotas nog bolianananan,
bu og parasiuanan, migupakat ilan
nog Polongukumanan nog Bansa
Hudyu* bog olo og gondunon nilan
dia ni Isus po' long nilan dun, “Og
gotow koyon, modakol og ginang
non nog kosobu'sobu'.
48 Bila potiangon ta ion, og glam
nog gotow tumud dianon. Bu bila
ma' nitu', ongoyon ita nog sun-
daluanan nog pigdotu'an nog Roma,
mangka nilan poglo'atoy og Baloy
nog Poktomuyan ta bu asta og bansa
ta.”
49 Dadi, sala kotow dianilan, si
Kaypas og kounutan nog bolianananan
sog ton koyon, miktalu' ion nog, “Og
sobu' amu doda' tokodoy!
50 Da' niu ta' kopikil nog golom pa
og sala kotow tibua og matoy dia sog
glam nog gotow gaba' nog mogla'at
og tibuk nog bansa ta?”
51 Da' non ini tolu'oy nog dili
kotoan non. Tibua, sabap nog ion
og kounutan nog bolianananan sog ton
koyon, sa'an mitalu' non. Po' pipikil
dianon nog Mikpongon nog podon-
soma'on non tumalu' nog sumboy
si Isus sumoliu matoy sog tibuk nog
bansa Hudyu.
52 Bu kona' tibua sog bansa
Hudyu, suga'id non, sabap sog kopa-
toy non, og glam nog pigotowan nog
Mikpongon limudon non tidu sog
ainain nog bonua po' poksolobukon
non ilan.
53 Tidu ditu', og kounutananan
nog bansa Hudyu, minontong ilan
nog pondayan bagun nilan ombunu'
si Isus.
54 Dadi, da' na ion pokpotampal
mogdundaan dia sog bonua nog Ju-
dia koyon. Suga'id non, minangoy
ion ditu' sog bonua nog ngalan non
og Ipraim sog molani nog bonua
koyon nog da'idun og gotow dun.
Bu ditu' ilan migonongonong nog
sulanggu'anan non.
55 Dangan dali' na datong og
tang nog kologya'an nog bansa
Hudyu nog ngalan non og Liniusan,
modakol og gotowanan nog mik-
pogangoy sog Jerusalem nog diadia
mikpoktidu nog bonuaanan bagun
nilan minang og pogbotadon nilan
kitu' nog mongugas mangka si'oy
datong og kologya'an nilan kitu' nog
Liniusan.
56 Dadi, pikponontong nilan si
Isus. Bu solian nilan koyon mogin-
dog dia sog glomalomaan nog Baloy
koyon nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon, miksinaksakoy ilan nog,
“Mangoy ta' gidoy itu' ion tumua'
nog kologya'an koni?”
57 Tibua, og mokokotas nog bo-
liananan koyon bu og parasiuanan
koyon, tinalu' nilan na nog bila
ongon og mokotongow dia ni Isus,
posunon nilan moglandan. Sa'an
itu' po' bagun nilan ion kukpa'an.

12

Pimogomutan si Isus ditu' sog Betani

Matiu 26:6-13, Mark 14:3-9

1 Gonom gobi dona mangka da-
tong og kologya'an nilan koyon nog

* **11:47 11:47** Og gukum nog bansa Hudyu solabuk da bu ngalan non og Sanhedrin. Pitu pulu' bu sala kotow mipili' nog polongukum mingkud sog gukum nilan koyon.

iningolanan nog Liniusan, minangoy si Isus sog Betani, sog bonua ni Lasarus, og gotow kitu' nog pitubu' non puli'.
2 Bu miksimpan ilan nog ponganon nog kidotongoy ni Isus dion nilan. Si Marta og miktolagad, bu si Lasarus koni minampu' kuman dianilan.
3 Koni sop ni Maria, minalap ion nog landu' kologan nog pogomut ngalan non og nard mangka non ududoy sog botis ni Isus bu punasoy nog buk non. Dadi, sinumongyub notibua og gomut nog pogomut koyon sog gliwag nog baloy koyon.
4 Tibua, og sala kotow sulanggu' ni Isus koyon nog si Judas Iskariot, og mongula'at kitu' dia ni Isus, miktalu' ion nog,
5 "Mologan tokodoy og pogomut koyon. Iduma onda' ma poksaluy og glana momut koyon nog tolu gatus dinari* mangka bogoyoy sog miskinananan?"
6 Tinalu' non ini, kona' po' milolat ion sog miskinananan, suga'id non, og polonakow ion. Po' ion og toliipat nog sin nilan bu sumolingka malap ion dun.
7 Dadi, miktalu' si Isus nog, "Potiang niu si Maria. Po' sa'an ion sinimpan non og pogomut koyon po' bila matoy u, ududon non dianakon bila lobongon u na.
8 Og miskinan kobon non mokunul amu da nilan. Tibua akon, di' ita niu kobon non mokunul."
9 Modakol nog gotowanan og mikodongog nog si Isus ditu' sog Betani. Dadi, mikpogangoy ilan ditu'. Bu sa'an mikpogangoy ilan ditu' kona' tibua po' moleg ilan tumontong dia ni Isus, suga'id non, bagun nilan dosop motongow si Lasarus nog pitubu' non kitu' puli'.
10 Dadi, mipikil nog mokokotas nog bolianananan koyon nog si Lasarus si'oy bunu'on nilan dosop.
11 Po' sabap dianon modakol og gotow Hudyuanan nog tinumud dia ni Isus bu ondi' ilan na mokokunut dia sog kounutananan nilan.

Og ba'asa dia ni Isus kosolod non sog Jerusalem

Matiu 21:1-11, Mark 11:1-11, Luk 19:28-40

12 Migboloma' ion, modakol og gotowanan nog minangoy tumua' sog kologya'an koyon sog Jerusalem, midongog nilan nog si Isus posungu' dosop matong ditu'.
13 Dadi, mikpongalap ilan nog dawon mama' nog dawon nog bunga mangka nilan lumpakoy si Isus dia sog dalan. Mikpogekes ilan nog, "Songlitan og Mikpongon! Pipia ion nog minangoy dini bianan sog ngalan nog Mikpongon! Pipia ion og Datu' sog bansa Israel!"
14 Si Isus mikotongow nog nati nog asnu† nog sokayan non. Po' ma' nini og sinulat dia sog Kitab,
15 "Amu gotowanan sog Sion, na' amu mondok po' tontong niu, og datu' niu posungu' na matong nog poksakoy dia sog nati nog asnu."‡
16 Tigana', onda' pa kosabut nog sulanggu'anan non koyon og bianbian ni Isus koyon. Tibua, dangan piotas na si Isus sog glangit, mipondom nilan nog sinulat kitu' sog Kitab pa'ali dianon, ion non na og ininang nilan kitu' dianon.
17 Og gotowanan kitu' nog mikotongow dia ni Isus, sog kopotubu' non bu kosabi non dia ni Lasarus tidu sog globong, pikpulonag nilan og dongogan nog ginang non koyon.
18 Sa'an modakol og gotowanan nog linumumpak dianon po' sabap sog gininang non kitu' nog kosobu'sobu'.
19 Dadi, mikpogabitabit og parasiuanan koyon nog ilanilan da nog, "Na! Tontong niu! Ondi' ita mokantu dianon po' mikpogunut na

* **12:5 12:5** Og golaga' nog sala dinari koyon, mokotindan laga' sondow nog sala kotow. † **12:14 12:14** Og asnu koni mama' nog bayu'bayu' nog kuda'. ‡ **12:15 12:15** Sakaraya 9:9. Og Sion koni, og kodua' ngalan nog Jerusalem.

dianon og glam nog gotowanan sog tibuk nog dunya koni!”

Pidonsama' ni Isus tumalu' og kopatoy non

20 Ongon dosop og duma gotowanan nog bansa Girik nog tinumua' sog kologya'an kitu' sog Jerusalem po' tumamuy ilan dosop sog Mikpongon.
21 Minangoy ilan ditu' ni Pilip. Og Pilip koni og gotow Betsaida nog sakup nog Galili. Long nilan dun dia ni Pilip, “Le, bila mogusoy da, moleg ami bosia moktongow dia ni Isus.”
22 Dadi, inangoy uksugoy ni Pilip ditu' ni Andriu, mangka nilan ongoyoy pogobitoy ditu' ni Isus.

23 Dadi, miktalu' si Isus nog, “Minatong na og tang nog og Binata' sog Kilawan, potason nododa'.
24 Tolu'on ku dianiu, ibalat da sog solongow boni', bila ondi' lobuton, ondi' nododa' tumubu' bu sumongku'. Tibua, bila lobuton da, sumongku' nododa'.§
25 Domikian dosop og gotow nog bila bololaga' dianon og kotubu' nog dini da sog kilawan, og kotubu' non koyon ombolong da. Tibua, og gotow nog di' non inggula'an og kotubu' non dini sog kilawan, og kotubu' non koyon asta sog da' kopus non.
26 Simasima og moleg mimung nog sosoligan ku, sumboy mokokunut dianakon. Po' minsan ain u angoy, ditu' dosop og sosoligan ku. Bu potason ion nog Gama' u, ain og gotow nog tumuman nog dondagan ku.
27 “Numun kitu' kilogonan u mokpikilpikil bog olo og poktolu'on ku. Bu di' u dosop moktalu' nog, ‘Ama', tobangan mu akon sog sinsaan ku koni posungu'.’ Po' sa'an minangoy u dini sog dunya bagun ku kobianan og sinsaan koyon.
28 Suga'id non, tolu'on ku nog, ‘Ama', potongow mu sog gotowanan og kotas nog baya' mu.’ ”

Gomonsunoy pa, ongon og talu' nog midongog nilan nog miktidu sog glangit. Long pa nog talu' koyon dun, “Pitongow u na og kotas nog baya' u bu potongowon ku pa mokpuli'.”
29 Og gotowanan koyon dion nog mikodongog dun, miktalu' ilan nog, “Miglugung le og bonua.” Tibua, og duma miktalu' ilan nog, “Miktalu' dianon og moloikat nog Mikpongon.”
30 Dadi, miktalu' si Isus dianilan nog, “Og gonek koyon nog midongog niu, kona' nakon og pidongogan dun, suga'id non, amu.
31 Numun koni minatong na og tang nog og Mikpongon mongukum sog glam nog gotow. Bu si Kindagow, og datu' dini sog dunya, dagon na og baya' non.
32 Tibua akon, bila tundokon u na tidu sog glupa', lumpukon ku og glam nog gotowanan dianakon.”
33 Tinalu' ini ni Isus po' bagun nilan mosabut bog olo og potayan non.
34 Miktalu' og gotowanan nog, “Long pa nog sinulat dia sog botad ta, og Kristu, ondi' ion matoy. Tibua, ika, moktalu' a ma nog og Binata' sog Kilawan, sumboy tundokon sog kudus. Sima buan og pogolongon mu koyon nog Binata' sog Kilawan?”

35 Tinumabal si Isus nog, “Og dolag kitu' nog sinumilow dianiu ondi' na mobon. Dadi, panow amu solian nog dini pa niu og dolag koyon bagun amu da ondi' mosa'ut nog gobi. Og gotow nog ompanow nog modolom, ondi' non sunan bog ain posungu'.
36 Dadi, tud amu sog dolag koyon solian dion pa niu bagun amu da mimung nog pigotowan non.” Mitubus non itu' tolu'oy, ginumonat

§ **12:24 12:24** Og ma'ana nog piktalu' non koyon, sumboy nododa' si Isus matoy po' bagun da og gotowanan kongonan nog kotubu' nog da' kopus non.

ion bu da' ion pokpotongow dianilan.

Og Hudyuanan da' pa tud dia ni Isus

37 Minsan si'oy mitongow nilan og kodakol nog gingyata'anan nog gininang ni Isus, tinibaba' nilan nododa' nog da' ilan tud dianon.
38 Po' bianan dianilan, og pidonsama' tumalu' nog polomolatas kitu' kobon nitu' nog talu' nog Mikpongon nog si Isaya mituman na. Long non dun, "Pogbaya', da'idun og tumud dia sog gustalan nami. Bu da' nilan kosabut ain og mikotongow nog baya' mu."*
39 Sa'an ion mologon ilan tud, po' mama' dosop nog sinulat ni Isaya kitu' nog,
40 "Tinimpong non og mataanan nilan, bu pitogas non og pomikilan nilan boya'an nog ondi' ilan mokosabut, bu boya'an nog ondi' ilan mokotongow. Bu di' ilan mangoy dianakon saka kuli'an ku ilan, ma' long nog Mikpongon dun."†
41 Tinalu' ini ni Isaya po' donsama' non na mitongow og silow nog kotas nog baya' ni Isus. Sa'an da tinalu' non pa'ali dia ni Isus.
42 Minsan si'oy ma' nitu', modakol og kounutananan nog gotow Hudyu koyon og tinumud dianon. Tibua, onda' nilan potompaloy po' mondok ilan nog kosunan nog parasiuanan koyon, po' gomonsunoy bugowon ilan na sog baloy nog poglumpukan nog bansa Hudyu.
43 Sa'an ma' nitu' og pomikilan nilan po' dadi nilan pa nog pogdongya'an ilan nog gotowanan, gaba' nog pogdongya'an nog Mikpongon.
44 Dadi, miktalu' si Isus nog mosikad. "Simasima og tumud dianakon, kona' tibua nakon og tinud non. Suga'id non, tinumud dosop ion dia sog Mikpongon nog mikpopangoy dianakon.
45 Simasima og mikotongow dianakon, mitongow non dosop og Mikpongon nog mikpopangoy dianakon.
46 Sa'an minangoy u dini sog dunya po' mimung u nog dolag nog mokpodolag nog pomikilan nog gotowanan bagun da ain og tumud dianakon, ondi' ilan na mogonong dia sog kodoloman.
47 Tibua, bila ongon gotow nog mikodongog nog pomali u saka ondi' mokokunut dun, ondi' u ion ukumon po' onda' u angoy dini sog dunya mongukum, suga'id non, inangoy u ilan gowonoy.
48 Og gotow nog ondi' tumabuk dianakon bu ondi' mokokunut dia sog pomali u, ongon da og mukum dianon. Og talu' u koyon nog pigustal u dianilan, koyon og mukum dianilan sog gimpusan nog gondow.
49 Po' da' u pogustal nog dili dianakon, suga'id non, og dia nog Gama' u nog ion og mikpopangoy dianakon dini. Pimolian non akon bog olo og poktolu'on ku bu olo og mogandun kotalu' u dun.
50 Kosunan ku nog og dondagan non kitu' dianakon mokobogoy nog kotubu' nog da' kopus non. Dadi, ain og tinalu' u kitu' dianiu, ion non og dinondag nog Gama' u tumalu' dianakon."

13

Inugasan ni Isus og botis nog sulanggu'anan non

1 Pogboloma'on dona og kologya'an koyon nog iningolanan Liniusan, kisunan ni Isus nog dali' na og tang nog gumonat na ion dini sog dunya mangoy na ion ditu' sog Gama' non. Kololaman non og pigotowan non dini sog dunya. Bu numun kitu', pitongow non na dianilan bog andun doda' og glolaman non dianilan.
2 Si Isus bu og sulanggu'anan non, migadap ilan moglobungan. Og sala kotow dianilan, ngalan non si Judas

* **12:38 12:38** Isaya 53:1 † **12:40 12:40** Isaya 6:10

Iskariot og bata' ni Simun, pipikilan
na ni Kindagow nog uokilon non na
si Isus dia sog gla'at.
3 Kisunan ni Isus nog binogayan
ion nog Gama' non nog ion og moko-
pogbaya' sog glam non. Kisunan
non dosop nog ion miktidu sog
Mikpongon bu ion mokpuli' ditu'
non.
4 Dadi, sog solian nilan koyon
kuman, migbuat ion mangka non lu-
asoy og sulagbon non bu pongandit
nog tualia.
5 Tubus nitu', minudud ion nog
tubig dia sog polonggana mangka
non tolipunoy mongugas og boti-
sanan nog sulanggu'anan non bu
pomunasoy nog tualia kitu' nog pin-
gandit non.
6 Pinipini non mugas nog botis ni
Simun Piter, miktalu' si Piter nog,
"Kounutan, ugasan mu ta' og botis
u?"
7 Tinabal ion ni Isus nog, "Og pig-
inang u koni ondi' niu pa mosabut
numun kitu'. Tibua, motubus ini,
sog binaya' nog gondow, mosabut
niu da."
8 Tibua, miktalu' si Piter nog,
"Ondi' u nododa' moleg nog ugasan
mu og botis u minsan nanu!"

Tinabal ion ni Isus nog, "Bila ondi'
u kugasan og botis mu, kona' u ika
og sakup."

9 Dadi, tinumabal si Piter nog,
"Bila buan ma' nitu' Kounutan,
kona' tibua og botis u og ugasan mu,
suga'id non, ugasoy mu dosop asta
og komot u bu og gulu u!"

10 Tinabal ion ni Isus nog, "Og
gotow nog mikopoligu' na, milonu'
na og tibuk nog glawas non, lual da
og botis non. Bu milonu' amu na,
lual da sog sala kotow dianiu."
11 Sa'an ini tinalu' non po' kisunan
non na bog sima og posungu' kitu'
mongula'at dianon.

12 Dangan midoksu' non pongu-
gasoy og botisanan nilan, sinolug
non mokpuli' og sulagbon non kitu'
mangka ion pokpuli' madap diani-
lan. Sinakan non ilan nog, "Misabut
niu dota' bog olo og piginang u kitu'
dianiu?
13 Og pogingalan niu dianakon, og
Polopanad, bu og Kounutan. Motud
ion po' ma' nitu' u doda'.
14 Bila inugasan ku ma og bo-
tisanan niu saka og kounutan bu
polopanad niu akon, amu si'oy, sum-
boy moginugasoy amu dosop nog
botisanan niu.
15 Sa'an ini ininang u po' bagun
niu poglogilingan og kopokpobaba'
u dianiu.
16 Tolu'on ku dianiu, da'idun
og kisonggulan nog motas pa dia
sog pigonongan non. Domikian
dosop ma' nitu' nog da'idun og so-
sugu'on nog motas pa ion dia sog
mokpopanow dianon.
17 Numun kitu' kisunan niu noma
ini, popiaon amu dun bila unuton
niu.
18 "Og piktolu'on ku koni kona'
pa'ali sog glam niu po' kisunan ku
og gotowanan kitu' nog pinili' u.
Tibua, sumboy nododa' motuman
og sinulat kitu' sog Kitab nog, 'Og
dinumuma dianakon kuman, ion og
mongula'at dianakon.'*
19 Sa'an tolu'on ku dianiu numun
kitu' mangka si'oy kotuman, po' bila
motuman na ini, bagun amu tumud
nog ion non ini akon.
20 Tolu'on ku dianiu, simasima
og tumolima' nog popongoyon ku
koyon dion niu, tinolima' non dosop
akon. Bu simasima og tumolima'
dianakon, tinolima' non dosop og
mikpopangoy kitu' dianakon dini
sog dunya."

Pidonsama' ni Isus tumalu' bog simaog mongula'at dianon

21 Dangan midoksu' non tolu'oy,
mitolimbasow ion tokodoy mangka
ion poktalu' nog, "Tolu'on ku dianiu,
og sala kotow dianiu og mongula'at
dianakon."
22 Dadi, miktinontongoy og
sulanggu'anan non koyon po'

* **13:18 13:18** Salmu 41:9

kisobu'an ilan nog tinalu' non koyon
bu di' nilan kosunan bog sima og
pigolong non koyon.
23 Sala kotow dia sog su-
langgu'anan non koyon nog kolo-
laman non tokodoy, dia sog molani
non.
24 Dadi, si Simun Piter minonggi'
dia sog kololaman koyon mangka
ion pogilom dianon nog, “Sakoy mu
dow ion bog sima og pogolongon
non koyon.”
25 Dadi, og sulanggu' non kitu'
linumodis dianon mangka ion pok-
sak nog, “Kounutan, sima og pogo-
longon mu koyon?”
26 Tinumabal si Isus nog, “Ain
og tulunan ku nog pan koni nog
gugowon ku sog sabow, ion og pigo-
long u kitu'.” Dangan migugow non
na og pan kitu', tinulun non dia ni
Judas Iskariot, og bata' ni Simun.
27 Ampun mitabuk non og pan
kitu', miglandan sumangon dianon
og Soitan.
Miktalu' si Isus dianon nog,
“Inang mu moglandan olo og
poksipian mu kitu' moginang.”
28 Tibua, og dumaanan nilan
koyon, da' nilan kosabut bog olo og
ma'ana nog tinalu' ni Isus kitu'.
29 Po' si Judas, ion og migaid nog
sin nilan. Dadi, balu' nilan dun,
dinondag ion mangoy sumaluy nog
kulang nilan sog kologya'an koyon,
otawaka dinondag ta' ion mangoy
momogoy dia sog miskinan.
30 Dadi, ampun mitabuk non og
pan kitu', linumiu ion moglandan.
Bu gobi na.

Og bogu dondagan
Matiu 26:20-25, Mark 14:17-21, Luk 22:31-34

31 Dangan mikogonat tibua si Ju-
das, miktalu' si Isus nog, “Numun
kitu' motongow na og kotas nog
Binata' sog Kilawan. Bu bianan
dianon motongow bog andun kotas
og Mikpongon.
32 Bu bila motongow og kotas nog
Mikpongon bianan dia sog Binata'
sog Kilawan, og Mikpongon, potason
non dosop og Binata' sog Kilawan.
Bu sododu'un inangon non.
33 Amu og gombata'anan ku, ondi'
ita na mobon mokunul niu. Ponon-
tongon niu akon. Tibua, numun
kitu' tolu'on ku dianiu nog ma' nog
tinalu' u kitu' dia sog kounutananan
nog bansa Hudyu, nog ain gongayan
ku ondi' amu mokangoy dun.
34 Ongon og bogu dondagan ku
dianiu. Pokilolamoy amu. Bu og
kopokilolamoy niu koyon sumboy
mama' nog glolaman ku dianiu.
35 Bila moglinolamoy amu, kilo-
laan amu nog glam nog gotowanan
nog sulanggu'anan ku amu.”

Pidonsama' tumalu' ni Isus nog sonsingan ion ni Piter
Matiu 26:31-35, Mark 14:27-31, Luk 22:31-34

36 Dadi, si Simun Piter miksak nog,
“Kounutan, ain ka buan angoy?”
Tinabal ion ni Isus nog, “Ondi'
a mokodunut sog ain gongayan ku
numun koni. Tibua, sog gunan nog
gondow, moglondug a da.”
37 Miksak nosop si Piter nog,
“Kounutan, iduma ondi' u ma moko-
dunut dianika numun kitu'? Otason
ku tanan sumoliu matoy dianika.”
38 Tinabal ion ni Isus nog, “Otason
mu da gidoy nog sumoliu matoy a
dianakon? Tolu'on ku dianika, nog
mangka si'oy poktukala' og manuk,
tolu kali mu na akon sonsingoy nog
ondi' mu akon kilolaan.”

14

Si Isus og Dalan mangoy sog Gama'

1 Miktalu' si Isus dia sog su-
langgu'anan non koyon nog, “Na'
amu mosusa. Pongandol amu kobon
non dia sog Mikpongon, bu pongan-
dol amu dosop dianakon.
2 Ditu' sog Gama' u modakol og
pogonongan dun. Somo' ondi' mo-
tud og piktalu' u koni, ondi' u na
bosia tolu'on dianiu nog mangoy u
moksimpan nog pogonongan niu.
3 Dadi, bila mokangoy u na mok-
simpan nog pogonongan niu ditu',

puli'on ku na amu po' bagun da
minsan ain u, ditu' amu dosop.
4 Bu kosunan niu og bianan man-
goy ditu' sog pogolongon ku koyon
nog gongayan ku."
5 Dadi, miktalu' si Tomas dianon
nog, "Kounutan, di' nami kosunan
bog ain ka angoy. Olo ma og
mogandun kisunoy nami nog dalan
posungu' ditu'?"
6 Dadi, tinumabal si Isus nog,
"Akon og Dalan, akon og Motud,
bu akon og Kotubu'. Onda'idun
og mokangoy sog pigonongan nog
Gama' u bog ondi' da ion mian
dianakon.
7 Bila kisunan niu noma akon,
kisunan niu dosop og Gama' u. Tidu
numun kitu' kisunan niu na ion bu
mitongow niu na ion."
8 Miktalu' si Pilip nog, "Kounutan,
potongow mu tibua dianami og
Gama' po' omba'is nami na."
9 Tinabal ion ni Isus nog, "Pilip,
miobon ita na mokunul saka ondi'
mu pa akon kosunan? Iduma mok-
talu' a ma nog potongowon ku di-
anika og Gama' u? Tolu'on ku di-
anika, nog simasima og mikotongow
dianakon, mitongow non dosop og
Gama' u.
10 Di' a ta' tumud, Pilip, nog akon,
dia u sog Gama' bu og Gama' dini
dosop nakon? Po' og glam nog
pomali u dianiu, kona' tibua akon
dili og piktiduan dun, suga'id non,
og Gama' u nog ion dia nakon, ion
og miginang nini.
11 Tud niu og tinalu' u kitu' nog
akon, dia u sog Gama' bu ion dini
nakon. Bila ondi' amu pa tumud
dun sabap sog talu' u, tud amu
sabap sog gingyata'anan kitu' nog
gininang u.
12 Tolu'on ku dianiu, simasima og
mongandol dianakon, kilingan non
dosop og gininang u kitu'. Bu labi pa
ditu' og minang non po' mokpuli' u
na ditu' sog Gama' u.
13 Bu inangon ku ain og pongonion
niu dianakon bianan sog ngalan ku,
bagun da ompotongow u og kotas
nog baya' nog Gama' u bianan dia
sog Bata' non.
14 Dadi, mokopongoni amu min-
san olo bianan sog ngalan ku po'
inangon ku dianiu."

Pidonsama' ni Isus tumalu' nog bogayan non ilannog Bolakat nog Mikpongon

15 Ma' long sop ni Isus, "Bila tantu
doda' nog molalam amu dianakon,
inangon niu nododa' og dondagan
ku.
16 Mongoni u dia sog Gama' u bu
bogayan non amu nog len og Tuma-
bang dianiu nog sumoliu dianakon.
Ion dumuma dianiu somul non.
17 Ion og Bolakat nog Mikpongon
bu ion non og mokpanad dianiu
nog motud. Og gotowanan dini
sog dunya nog da' pongandol sog
Mikpongon, ondi' nilan ion mo-
tolima' po' da' nilan ion kotongow
bu da' nilan ion dosop kilolaoy.
Tibua amu, kosunan niu ion po' dia
ion niu kobon non bu mogonong ion
dianiu.
18 Minsan si'oy gumonat u na,
ondi' u amu gonatan nog amu amu
da po' akon, mokpuli' u da dini niu.
19 Di' mobon og gotowanan koyon
nog da' pongandol dia sog Mikpon-
gon, ondi' nilan na akon motongow.
Tibua, amu, motongow niu da akon
po' motubu' u da mokpuli'. Bu
sabap ditu', amu si'oy, motubu' amu
dosop mama' nakon.
20 Kosunan niu sog gondow koyon
nog solabuk ami da nog Gama' u.
Domikian dosop dianita nog dia
amu nakon, bu akon si'oy, dia u
dosop niu.
21 Simasima tumolima' nog donda-
gananan ku mangka non unutoy,
ion miktantu molalam dianakon. Bu
ain molalam dianakon, kololaman
ion nog Gama' u. Bu akon si'oy,
molalam u dosop dianon bu mokpo-
tongow u dianon."
22 Miktalu' si Judas nog ion kona'
ni Judas Iskariot nog, "Kounutan,
iduma nog ami ma tibua og poton-
gowan mu dun? Iduma ondi' nika

ma dosop potongowon sog glam nog
gotowanan dini sog glupa'an?”
23 Tinumabal si Isus nog,
“Simasima og molalam dianakon,
unuton non og pomali u. Ion
kololaman nog Gama' u. Og Gama'
u bu akon mangoy dianon bu
imungon nami ion nog pogonongan
nami.
24 Tibua, og gotow nog di' molalam
dianakon, ondi' nododa' mokokunut
nog pomali u. Og tinalu' u kitu'
dianiu kona' og dili talu' u, suga'id
non, miktidu itu' sog Gama' u nog
ion og mikpopangoy dianakon dini.
25 “Tinalu' u ini dianiu nog solian
nog dini u pa niu.
26 Tibua, og Tumabang kitu' dia-
niu, ion non og Bolakat nog Mikpon-
gon, og dondagon nog Gama' u man-
goy dianiu bianan sog ngalan ku,
mokpanad ion dianiu sog glam non
bu popondomon non dosop dianiu
og glam nog tinalu' u kitu' dianiu.
27 “Dadi, bila gumonat u na, bo-
gayan ku amu nog kotikna' nog
pomikilan mama' nog kotikna' nog
pikilan ku. Og gotowanan dini sog
dunya nog da' tud dianakon, ondi'
ilan mokobogoy nog kotikna' nog
pomikilan nog mama' nitu'. Dadi,
na' amu mosusa bu na' amu mon-
dok.
28 Midongog niu og talu' u nog
gumonat u na bu mokpuli' u da dini
niu. Bila miktantu amu doda' mo-
lalam dianakon, mokpogda'da' amu
nog mangoy u ditu' sog Gama' u po'
ion labi pa kotas dianakon.
29 Sa'an pidonsama' u ini tumalu'
dianiu po' bagun amu tumud bila
motuman na og glam nini dianakon.
30 Ondi' na ompayat og kopogabit-
abit ta niu po' posungu' na matong
si Kindagow, og kounutan dini sog
dunya. Tibua, onda'idun da og baya'
non dianakon.
31 Tibua, sumboy kosunan nog
gotowanan dini sog dunya nog mo-
lalam u sog Gama' u bu inangon ku
ain da og dondagan non dianakon.”
Mangka ion poktalu' nog, “Alung,
ompanow ita na.”

15

Si Isus pinonggi' non glawas non dia sog tantu bolagon

1 Migustal si Isus nog solabuk
pononggi'an. Ma' long non dun,
“Akon, mama' u nog tantu bolagon,
bu og Gama' u, ion non og mogusiba'
dun.
2 Bila ngon og panga u nog ondi'
mogbunga, sopekon non. Bu ain og
panga u kitu' nog mogbunga, kop-
unon non bagun dumungag mog-
bunga.
3 Milonu' amu na sabap sog
kopokokunut niu dia sog pomali u.
4 Sumboy sumingkot amu di-
anakon po' akon si'oy sumingkot u
dosop dianiu. Po' og panga, ondi'
nododa' mogbunga bila ondi' da
sumingkot dia sog pun non. Bu amu
si'oy, domikian dosop nog ma' nitu',
ondi' amu dosop mogbunga bila
ondi' amu da sumingkot dianakon.
5 “Mama' u nog pun nog bolagon
bu amu og pangaanan non. Bila
og gotow sumingkot dianakon, bu
akon si'oy sumingkot u dianon, mog-
bunga ion nog modakol. Po' bila
onda' u dianiu, da'idun nododa' og
minang niu.
6 Bila og gotow sumuoy dianakon,
da' doksu' nog kotubu' non po'
mama' ion nog panga kitu' nog
misopek bu potiangoy mogangu. Og
pangaanan kitu' topukon mangka
tikpu'oy dia sog gapuy bu kotutung.
7 Bila sumingkot amu dianakon bu
ungodon niu og talu' u dianiu, min-
san olo og pongonion niu dianakon,
bogoyon da dianiu.
8 Bu ompotas og Gama' u dun
bila mogbunga amu nog modakol.
Po' bianan ditu', kilolaan amu nog
gotowanan nog sulanggu'anan ku
amu.
9 Og glolaman ku dianiu mama'
dosop nog glolaman nog Gama' u
dianakon. Dadi, na' amu sumuoy
dia sog glolaman ku.
10 Bila mikokunut amu dia sog
dondagananan ku, ondi' amu
sumuoy dia sog glolaman ku. Mama'

dosop nog kopokokunut u dia sog dondagananan nog Gama' u nog onda' u suoy dia sog glolaman non.

11 “Tinalu' u ini dianiu bagun niu makod og da'da'an ku, og da'da'an kitu' nog di' moglokobus.

12 Koni og dondagan ku, pokilolamoy amu mama' nog glolaman ku dianiu.

13 Po' og glolaman nog ondi' kolobian ma' nini, og gotow kitu' nog otason non sumoliu matoy dia sog pakasibata' non.

14 Amu og pakasibata'anan ku bila mokokunut amu dia sog dondagan ku.

15 Di' u na amu itungon nog kisonggulan ku. Po' og kisonggulan ondi' non sunan bog olo og ginangon nog kounutan non. Suga'id non, initung u amu nog pakasibata'anan ku po' og glam nog midongog u dia sog Gama' u piosun ku na dianiu.

16 Kona' niu og mimili' dianakon, suga'id non, pinili' u amu mangka u amu poponowoy moginang nog molongas kitu' nog og bunga non asta sog da' kopus non. Tubus nitu', minsan olo og pongonion niu sog Gama' u bianan sog ngalan ku, bogoyon non dianiu.

17 Dadi, koni og dondagan ku dianiu, nog sumboy mokilolamoy amu.

Pokongitan amu nog gotowanan dini sog dunya

18 “Bila pokongitan amu nog gotowanan sog dunya koni, na' amu mosobu' dun po' mikuna u pa nilan pokongitoy.

19 Somo' sakup nilan amu, kololaman nilan amu ma' nilan. Tibua, sa'an ion mangit ilan dianiu, po' pinili' u amu tidu dianilan.

20 Poktulikoy niu og tinalu' u kitu' dianiu nog da'idun og kisonggulan nog motas pa dia sog kounutan non. Bu bila pisinsa nilan akon, og kounutan niu, posinsaon nilan dosop amu. Tibua, bila mikokunut ilan da sog pomali u, mokokunut ilan dosop dia sog pomali niu.

21 Po' sa'an ion ma' nion og ginangon nilan dianiu po' dia amu nakon. Po' di' nilan kilolaan og mikpopangoy kitu' dianakon.

22 Somo' onda' u angoy dini bu pomolioy ilan, ondi' ilan bosia komotudan nog mikodusa ilan. Tibua, numun kitu', ondi' ilan na mokopononsing nog da' ilan pokodusa.

23 Po' simasima og mangit dianakon, pokongitan non dosop og Gama' u.

24 Somo' da' u inangoy dion nilan og gingyata'anan bu og ginang kitu' nog kosobu'sobu' nog di' minang nog sagyaotow, ondi' ilan bosia komotudan nog mikodusa ilan. Tibua, minsan si'oy mitongow nilan na og gingyata'anan ku kitu', pikongitan nilan da ami nog Gama' u.

25 Ion non na ini og kotumanan nog sinulat kitu' dia sog botad nilan nog, ‘Mangit ilan dianakon nog da' sabap non.’*

26 “Matong da og Tumabang kitu' dianiu nog ion non og Bolakat nog Mikpongon, og moguksug nog motud pa'ali sog Mikpongon. Popongoyon ku ion dion niu tidu sog Gama' u bu tumaksi' ion pa'ali dianakon.

27 Bu amu si'oy og taksi' u dosop po' mikunul ita niu tidu pa sog tolipunan.

16

1 “Sa'an ini tinalu' u dianiu bagun amu da ondi' mosuoy dianakon.

2 Og kounutananan nog bansa Hudyu, powa'on nilan na amu dia sog baloyanan koyon nog poglumpukan nilan. Bu ongon gondow non, og duma gotowanan, pomunu'on nilan amu po' balu' nilan dun ma' nitu' og bian nog kopokokunut nilan dia sog Mikpongon.

* **15:25 15:25** Salmu 69:4

3 Sa'an nion ma' nion ginangon
nilan po' da' nilan kosunoy akon
otawaka og Gama' u.
4 Tibua, pidonsama' u ini tumalu'
dianiu bagun da bila matong og tang
koyon, ompikil niu da og tinalu' u
koni."

Og ginang nog Bolakat nog Mikpongon

Ma' long sop ni Isus, "Da' u
ini tolu'oy dianiu sog tolipunan po'
mikunul ita pa.
5 Tibua, mokpuli' u na ditu' sog
mikpopangoy kitu' dianakon, saka
da'idun motanan, sala kotow si'oy
dianiu, og moksak dianakon bog ain
u angoy.
6 Sa'an landu' og susaan niu dun
po' sabap sog tinalu' u kitu' dianiu.
7 Tibua, tolu'on ku dianiu, og
kobo'isan niu ini sa'an gonatan ku
amu. Po' bila ondi' u amu gonatan,
og Tumabang kitu' ondi' mangoy
dini niu. Tibua, bila gumonat u na,
popongoyon ku ion dianiu.
8 Bu bila matong na ion dini,
posobuton non dia sog gotowanan
dini sog dunya nog misimoy og
sabut nilan pa'ali sog dusa, sog ko-
dulusan, bu sog kopomolihala' nog
Mikpongon.
9 Sa'an posobuton non dianilan
pa'ali sog dusa po' di' ilan tumud
dianakon.
10 Sa'an posobuton non pa'ali sog
kodulusan po' mangoy u na ditu'
sog Gama' u bu di' niu na akon
motongow.
11 Bu sa'an posobuton non pa'ali
sog kopomolihala' nog Mikpongon
sog dunya po' si Kindagow, og
kounutan dini sog dunya koni,
inukum na donsama'.
12 "Modakol pa bosia og kolegan
ku tumalu' dianiu, tibua, ondi' na
mosalud dianiu.
13 Tibua, bila matong na og Bo-
lakat nog Mikpongon, ponulu'an
non amu sog glam nog motud pa'ali
dianakon. Ondi' ion moktalu' nog
dili dianon. Suga'id non, polotason
non tibua dianiu ain og midongog
non. Bu posobuton non dosop di-
aniu bog olo og matong sog gunan
nog gondow.
14 Potason non akon po' og glam
nog posobuton non koyon dianiu,
dianakon tidu.
15 Og glam nog dia sog Gama'
u, akon dosop dun. Dadi sa'an
itu', tinalu' u nog og Bolakat nog
Mikpongon, og glam nog posobuton
non koyon, dianakon tidu."

Og susaan nog sulanggu'anan koyon mimung nog da'da'an

16 Ma' long sop ni Isus, "Bombu-
sombus ondi' niu na akon moton-
gow. Tubus nitu', ondi' mobon mo-
tongow niu dosop akon mokpuli'."
17 Dadi, og duma sulanggu'anan
non, miksinaksakoy ilan, ilan bu
ilan nog, "Olo gidoy og ma'ana
nog tinalu' non kitu' nog bombus
ondi' ta ion motongow. Tibua,
ondi' mobon motongow ta dosop ion
mokpuli'? Olo sop gidoy og ma'ana
nog tinalu' non kitu' nog muli' ion
ditu' sog Gama' non?"
18 Bu miksitalu' ilan dosop nog,
"Olo gidoy og ma'ana nog tinalu'
non kitu' nog ondi' mobon? Molo-
gon kosabut. Ondi' ta kosunan bog
olo og ma'ana non."
19 Tibua, si Isus, kisunan non nog
moleg ilan bosia moksak dianon.
Dadi, miktalu' ion dianilan nog,
"Moksinaksakoy amu ma pa'ali sog
piktalu' u kitu' komun nog bombu-
sombus ondi' niu na akon moton-
gow, tubus nitu', ondi' mobon mo-
tongow niu dosop akon mokpuli'?
20 Tolu'on ku dianiu, nog og
gotowanan nog ondi' tumud di-
anakon, mokpogda'da' ilan sabap
sog posungu' koni matong dianakon.
Tibua amu, mokpoksogow amu
kobal nog susaan niu dun. Bi-
gya' non, og susaan niu koyon, og
doksu'an non og da'da'an.
21 Omponongi' ta dia sog glibun.
Bila ponokitan ion, moglogaga ion
nog mosakit. Tibua, bila lumuas na
og bata' non, kolingawan non na og

sinsaan non sabap sog da'da'an non
nog linumuas na og bata' non.
22 Domikian dosop dianiu nog nu-
mun kitu', solian niu mosusa po'
posungu' niu na akon di' moton-
gow. Tibua, motongow niu da akon
mokpuli' bu mogda'da' amu dun,
og da'da'an kitu' nog da'idun na
mokagow dun dianiu.
23 Bila matong og gondow koyon,
da'idun na og sakon niu dianakon.
Po' tolu'on ku dianiu, nog minsan
olo og pongonion niu bianan sog
ngalan ku, bogoyon nog Gama' u
dianiu.
24 Asta numun kitu' onda' amu pa
sibon pongoni bianan sog ngalan ku.
Pongoni amu bu motabuk niu, bu og
da'da'an niu ondi' na moglokobus.
25 “Og kodokolan nog piktalu' u
pibian ku sog dalil. Tibua, ongon
da og gondow nog pologdongon ku
tumalu' dianiu pa'ali sog Gama' u.
26 Sog tang koyon, bila mongoni
amu bianan sog ngalan ku, kona'
po' sumboy u pa mongingolot dianiu
mongoni sog Gama' u.
27 Po' og Gama' u molalam dianiu
po' molalam amu buan dianakon.
Bu tinumud amu nog ditu' u miktidu
dianon.
28 Miktidu u ditu' sog Gama' u
mangka u angoy sog kilawan bu
numun kitu' gumonat u na dini
sog kilawan po' mokpuli' u na ditu'
non.”
29 Dadi, miktalu' og sulanggu'anan
non koyon nog, “Kounutan, numun
kitu' mologdong na og talu' mu
koyon dianami. Onda' mu na do-
liloy.
30 Numun kitu' kisunan nami na
nog kosunan mu og glam non. Po'
ondi' nami pa tolu'on og sak nami
dianika, kosunan mu na donsama'
bog olo og sakon nami dianika.
Sa'an itu' tinumud ami nog miktidu
a sog Mikpongon.”
31 Miktalu' si Isus nog, “Dadi,
numun kitu' tumud amu na buan
dianakon?
32 Tolu'on ku dianiu, nog ongon
gondow matong bu numun kitu'
minatong na, nog mokpokpola' amu.
Monala kotow dianiu muli' na sog
konia konia baloy non bu gonatan
niu na akon. Tibua, ondi' u da
mogdoduoy po' og Gama' u dia da
nakon.
33 Sa'an ini tinalu' u dianiu po'
bianan sog kosolabuk niu dianakon,
kongonan amu nog kotikna' nog
pomikilan. Mosinsa amu solian nog
dini amu pa sog dunya. Tibua,
pobogan niu og pomikilan niu po' og
dinunya dinag na dianakon.”

17

Pigyokinan ni Isus og dili glawas non

1 Mitubus tibua tolu'oy ni Isus,
tinumongal ion sog glangit mangka
poktalu' nog, “Ama', minatong na og
tang. Potas mu na og Bata' mu koni
bagun non dosop ika ompotas.
2 Po' binogoy mu dianon og baya'
mogbaya' dia sog glam nog gotow
bagun non da kobogayan nog ko-
tubu' nog da' kopus non, ain og
gotowanan kitu' nog binogoy mu
dianon.
3 Ma' nini og ma'ana nog kotubu'
koyon nog da' kopus non, ain og go-
towanan koyon nog kosunan nilan
ika, nog ika da og Diwata, bu ko-
sunan nilan dosop si Isukristu, nog
ion og pipangoy mu dini, kobogayan
ilan nog kotubu' nog da' kopus non.
4 Piotas u ika dini sog dunya
koni bianan sog kodoksu' u nog
ginang nog dinondag mu moginang
dianakon.
5 Dadi, numun kitu' potas mu
akon, Ama', dia sog sungu'an mu
mama' nog kotas u kitu' nog kobon
ku dion nika sog da' pa pongonoy og
dunya.

Pigyokinan ni Isus og sulanggu'anan non

6 “Pinosun ku ika dia sog go-
towanan koyon nog binogoy mu di-
anakon tidu sog dunya koni nog og
gotowanan koyon donsama' na ika
dun nog binogoy mu dianakon bu
mikokunut ilan nog talu' mu.

7 Numun kitu' kisunan nilan na
nog og glam nog binogoy mu di-
anakon, ika doda' og piktiduan non.
8 Po' pimali u dianilan og pik-
panad mu dianakon, bu tinumud
ilan dun. Sa'an kisunan nilan ma-
hatul nog akon, dia u nika mik-
tidu. Bu tinumud ilan nog ika og
mikpopangoy dianakon.
9 Pogyokinan ku ilan. Onda'
u pogyakin nog duma gotowanan,
suga'id non, og pogyokinan ku og
gotowanan kitu' nog binogoy mu
dianakon. Po' ilan koyon ika dun.
10 Og glam nog dianakon ika dun.
Bu glam nog dianika akon dun.
Bianan dianilan mipotas u dun.
11 Ondi' u na mobon sog dunya
po' mangoy u dion nika. Tibua, og
gotowanan koyon nog binogoy mu
dianakon, dini ilan pa sog dunya
koni. Dadi, Ama', ika og midulus,
ipat mu pa ilan bianan sog baya'
nog ngalan mu, og ngalan koyon
nog binogoy mu dianakon, bagun
ilan moksolabuk mama' nog kopok-
solabuk ta.
12 Solian nami mokunul, pitubu-
dan ku ilan bu pigipat u ilan bianan
sog baya' nog ngalan kitu' nog bino-
goy mu dianakon. Bu da'idun og mi-
bolong dianilan, lual da dia sog sala
kotow kitu' nog ma' nitu' nododa' og
kodoksu'an non, bagun da motuman
og tinalu' kitu' dia sog Kitab.

13 "Posungu' u na mangoy dion
nika. Tibua, sa'an ini tinalu'
u nog solian nog dini u pa sog
dunya bagun da kongonan ilan nog
da'da'an ku nog di' moglokobus.
14 Pimali u dianilan og talu' mu.
Bu og gotowanan dini sog dunya
mikangit dianilan po' kona' nilan na
og sakup. Mama' dosop nakon nog
kona' u nilan sakup.
15 Onda' u pogyakin nog owa'on
mu na ilan dini sog dunya koni.
Suga'id non, pogipat mu ilan dia sog
kopongula'at ni Kindagow.
16 Po' kona' ilan na og sakup nog
gotowanan dini sog dunya. Ma'
dosop nakon.
17 Dadi, siboy mu ilan dianika
bianan sog motud. Og motud koyon,
ion non og talu' mu.
18 Domikian dosop nog akon pi-
pangoy mu dini sog dunya, ilan
si'oy dondagon ku dosop mangoy
sog gotowanan dini sog dunya.
19 Sabap dianilan, siniboy u og
glawas u dianika bagun da motantu
tokodoy nog ilan koyon miakod mu.

Pigyokinan ni Isus og glam nog tinumud dianon

20 "Kona' tibua nilan og pogyok-
inan ku, suga'id non, asta og po-
sungu' kitu' tumud dianakon bianan
sog gustalan nilan pa'ali dianakon.
21 Pogyakin ku ilan bagun ilan da
mokosolabuk og glam nilan, Ama',
mama' dosop nog ika bu akon nog
akon dia u nika bu ika, diaan ka
nakon. Ilan si'oy, pongonion ku nog
dia ilan nita bagun og gotowanan
dini sog dunya, tumud ilan nog
pipangoy mu akon dini.
22 Binogayan ku ilan nog baya'
mama' nog kotas nog baya' nog
binogoy mu dianakon bagun mok-
solabuk og pomikilan nilan mama'
nog kopoksolabuk ta.
23 Og ma'ana non, akon, dia u
nilan bu ika diaan ka nakon bagun
ilan da moksolabuk tokodoy. Bu
bianan ditu', og gotowanan dini sog
dunya, kosunan nilan nog ika og
mikpopangoy dianakon bu molalam
a dianilan ma' nog glolaman mu
dianakon.
24 "Ama', kolegan ku bosia nog, og
gotowanan koyon nog binogoy mu
dianakon nog dia ilan nakon minsan
ain u, bagun nilan motongow og
kotas u nog binogoy mu dianakon
sabap sog glolaman mu dianakon
sog da' pa pongonoy og dunya.
25 "Ama', ika og midulus, minsan
si'oy da' a kilolaoy nog gotowanan
dini sog dunya, kinilolaan ku da ika,
bu og gotowanan kitu' nog tinumud
dianakon, kisunan nilan nog ika og
mikpopangoy dianakon.
26 Piosun ku na dianilan pa'ali di-
anika bu ondi' u lumota' mokposun

pa'ali dianika bagun da og glolaman mu dianakon mongon dianilan bu akon dia u nilan."

18

Og kukpa' dia ni Isus
Matiu 26:47-56, Mark 14:43-50, Luk 22:47-53

1 Dangan midoksu' na si Isus mogyakin, minangoy ilan nog sulanggu'anan non sog dipag nog sapa' nog Kidron. Bu sinumolop ilan sog pigimulanan koyon nog kayu dion.
2 Si Judas, og mongula'at kitu' dia ni Isus, kisunan non og ginongayan nilan po' alu'alu' ditu' ilan poglumpuk nog sulanggu'anan non.
3 Dadi, minangoy si Judas ditu' sog pigimulanan koyon. Pinulu'an non og sundaluanan nog Roma bu og polongipatanan nog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon nog pipangoy nog mokokotas nog bolianan bu og parasiuanan. Mikpogatul ilan nog bosi bu mikpoktiow ilan nog kinokod nog glangkoy.
4 Donsama' na kisunan ni Isus bog olo og posungu' matong dianon. Dadi, linumpak non ilan mangka ion poksak nog, "Sima og pokponontongon niu koyon?"
5 Tinumabal ilan nog, "Si Isus, og gotow Nasaret."
Tinabal ilan ni Isus nog, "Ion non noini akon!" Si Judas og polonipu kitu', dion dosop pogindog.
6 Dangan miktalu' si Isus nog, "Ion non noini akon," mikpongogdud ilan nog boya'an mikpogbuksak ilan tanan dun.
7 Bu sinakan mokpuli' ni Isus nog, "Sima doda' og pokponontongon niu koyon?"
Tinumabal ilan nosop nog, "Si Isus, og gotow Nasaret."
8 Tinabal ilan ni Isus nog, "Tinalu' u na dianiu nog akon si Isus. Bila akon og pokponontongon niu koyon, na' niu topason og dumaanan ku."
9 Sa'an ini tinalu' non bagun motuman og tinalu' non kitu' nog, "Ama', da' u kobolongoy minsan sala kotow si'oy nog binogoy mu kitu' dianakon."
10 Si Simun Piter, ngon kalis non. Sinintak non mangka non tigbasoy si Malkus, og kisonggulan nog kounutan nog bolianan koyon boya'an misikpoy og tolinga non dapit sog glintu.
11 Dadi, miktalu' si Isus dia ni Piter nog, "Uma' mu og kalis mu koyon! Po' sumboy gogaan ku og sinsaan koni nog binogoy nog Gama' u dianakon."

Inoit si Isus ditu' ni Anas

12 Tubus nitu', og sundaluanan koyon dunut og kounutan nilan bu og polongipatanan nog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon, inukpa'an nilan si Isus mangka nilan boludoy.
13 Bu tigana', inoit nilan ion ditu' ni Anas, og ponugangan ni Kaypas. Si Kaypas koni, ion non og kounutan nog bolianan sog ton kitu'.
14 Ion non og miktalu' kitu' sog kounutananan nog bansa Hudyu nog sumboy ongon sala kotow og sumoliu matoy dia sog gotowanan.

Tigana' mononsing ni Piter
Matiu 26:69-70, Mark 14:66-68, Luk 22:55-57

15 Si Simun Piter bu solabuk sulanggu' ni Isus koyon, tinumuyuk ilan dianon. Og sulanggu' kitu' sala kotow, donsama' na kilolaan nog kounutan nog bolianan. Sa'an mikodunut ion sumolod dia ni Isus ditu' sog glomalomaan nog baloy nog kounutan nog bolianan koyon.
16 Tibua, si Piter dia da taman sog pintu' nog galad koyon po' di' posolodon. Og sulanggu' kitu' nog donsama' na kilolaan nog kounutan nog bolianan, mikpuli' lumiu mangka poktalu' dia sog glibun koyon dion og toliipat nog pintu' nog galad koyon, mangka non posolodoy si Piter.

17 Sinakan si Piter nog glibun koyon nog, “Kona' a ta' og sulanggu' ni Isus?”
Tinabal ion ni Piter nog, “Kona' u, le!”
18 Motigdow og tang koyon. Dadi, og kisonggulananan bu og polongipatanan koyon, migindog ilan monalang sog piktogunan nilan koyon. Si Piter si'oy minampu' dosop mindog monalang dianilan.

Piksumodiaan nog kounutan nog bolianan si Isus

Matiu 26:59-66, Mark 14:55-64, Luk 22:66-71

19 Sintak non, piksumodiaan si Isus nog kounutan nog bolianan koyon pa'ali sog pikpanad non bu sog sulanggu'anan non.
20 Tinumabal si Isus nog, “Og glam nog pikpanad u kitu', onda' u poglingodoy. Suga'id non, dia u pikpanad sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon bu dia sog baloyanan nog poglumpukan nog bansa Hudyu.
21 Iduma akon ma og poksakan niu dun? Dia niu bosia sak sog gotowanan koyon nog mikodongog nog pikpanad u po' kisunan nilan bog olo og tinalu' u.”
22 Dangan miluksad og talu' ni Isus koyon, dinapi' ion nog sala kotow polongipat koyon dion pogindog sog molani non kobon non moktalu' nog, “Iduma mama' ma nion og koponabal mu dia sog kounutan nog bolianan? Ondi' a ma mogbotad dianon?”
23 Tinumabal si Isus nog, “Bila miktalu' u nog molaton, talu' mu sog glam ta koni dini bog olo og molaton kitu'. Tibua, bila motud og tinalu' u, iduma dopi'on mu ma akon?”
24 Tubus nitu', dinondag ni Anas nog oiton nilan si Isus ditu' ni Kaypas, og kounutan nog bolianan nog binalud pa ion.

Minonsing nosop si Piter

Matiu 26:71-75, Mark 14:69-72, Luk 22:58-62

25 Si Simun Piter, sog sonuk non mogindog monalang, sinakan ion nog gotowanan nog, “Ika, kona' a ta' og sulanggu' nog gotow kitu'?”

Tibua, minonsing si Piter. Long non dun, “Kona' u, le!”

26 Bu ongon sala kotow og kisonggulan nog kounutan nog bolianan koyon dion, og golo nog tinigbas non kitu' ditu' sog pogimulanan kitu' nog kayu. Miktalu' ion nog, “Ika bayu' og mitongow u kitu' sog kukpa' dia ni Isus?”
27 Tibua, minonsing nosop si Piter. Sododu'un midongog non miktukala' og manuk.

Piadap si Isus ditu' ni Pilatu

28 Tubus nitu', modolomdolom pa, inoit nilan na si Isus tidu sog baloy ni Kaypas mangoy ditu' sog baloy ni Pilatu nog ion og gubernador tidu sog Roma. Dangan minatong ilan ditu', og kounutananan nog bansa Hudyu koyon, onda' ilan solod sog baloy ni Pilatu koyon po' og gli'inan nilan, bagun ilan da mokampu' kuman nog dulang kitu' nog dia sog gondow nog Liniusan.
29 Dadi, linumuas si Pilatu mangka non ilan sakoy nog, “Olo og sumbungan niu pa'ali sog gotow koyon nog inoit niu dini?”
30 Tinumabal ilan nog, “Somo' da'idun sala' nog gotow koyon, ondi' nami nododa' ion oiton dini nika!”
31 Dadi, miktalu' si Pilatu nog, “Pitang niu na ion bu ukum niu bianan sog dili botad niu.”

Tinumabal og gotowanan koyon nog, “Onda' ami tugdakoy munu' nog gotow.”
32 Og glam nini kobianan non bagun motuman og tinalu' non kitu' pa'ali sog potayan non.

33 Dadi si Pilatu, mikpuli' ion sumolod sog baloy nog pongukuman. Bu sinabi non si Isus mangka non sakoy nog, “Ika ta' og datu' nog bansa Hudyu?”

34 Tinumabal si Isus nog, “Og
sak mu koyon, dianika ta' mik-
tidu, otawaka midongog mu ta' sog
duma?”

35 Tinumabal si Pilatu nog,
“Iduma, Hudyu u ta'? Og pakasi
Hudyuanan mu bu og mokokotas
nog bolianananan niu, ilan og mik-
sumbung dianika dini nakon. Olo
buan og sala' mu?”

36 Tinumabal si Isus nog, “Akon,
og kopogdatu' u kona' dini sog
dunya koni. Somo' dini sog dunya og
kopogdatu' u, minantu bosia og pig-
otowan ku bagun ondi' u kukpa'an
nog gotow Hudyu. Tibua, tolu'on ku
mokpuli' nog og kopogdatu' u kona'
dini sog dunya koni.”

37 Dadi, miktalu' si Pilatu nog, “Og
datu' a buan!”

Tinumabal si Isus nog, “Motud og
tinalu' mu koyon nog akon og datu'.
Sa'an minangoy u dini sog dunya
bu bota'oy po' bagun ku ompanad
og motud nog pomali. Simasima
dia sog motud, ion monginongog
dianakon.”

38 Dadi, miktalu' si Pilatu nog, “Olo
og motud?”

Og koukuman nilan dia ni Isus bunu'on
Matiu 27:15-31, Mark 15:6-20, Luk 23:13-25

Tubus nitu', linumiu mokpuli' si
Pilatu ditu' sog Hudyuanan koyon
bu poktalu' nog, “Da' u kotongowoy
nog sala' og gotow koyon.

39 Tibua, ongon moda og botad
niu nog giap matong og tang nog
Ginang nog Liniusan, nog ngon sala
kotow dia sog kolobusuan poluason
ku dianiu. Moleg amu ta' nog koni
na og poluason dianiu og datu' koni
nog Hudyuanan?”

40 Dadi, miglogapis ilan nog,
“Kona' non! Suga'id non, si Barabas
og poluas mu!” (Si Barabas koni, ion
og polongla'ug.)

19

1 Tubus nitu', dinondag ni Pilatu
og sundaluanan nog pogdonogon ni-
lan si Isus.

2 Linumikid og sundaluanan
koyon nog bolagon nog dugion
mangka nilan posolugoy dia sog
gulu ni Isus, mangka nilan ion
posolugoy nog ponopoton nog
molugdom kopulaan non

3 mangka nilan ion pogwanwanoy
kobon nilan moktalu' nog, “Mololaki
le, og datu' nog gotow Hudyuanan
koni!” Mangka nilan ion pogdopi'oy.

4 Si Pilatu linumiu nosop mangka
poktalu' sog gotow Hudyuanan
koyon nog, “Tontong niu! Oiton ku
ion lumiu bagun niu kosunan nog
da'idun og sala' nog mitongow u
dianon.”

5 Dadi, inoit non lumiu si Isus nog
poglogdoy nog ompula nog pokpo-
mangyu' nog bolagon kitu' nog du-
gion. Miktalu' si Pilatu dianilan nog,
“Koni na og gotow kitu'!”

6 Dangan mitongow nog mokoko-
tas koyon nog bolianananan bu og
polongipatanan nog Baloy nog Pok-
tomuyan si Isus, mikpoglogapis ilan
nog, “Kudus niu ion! Kudus niu
ion!”

Sokali' tinumabal si Pilatu, “Amu
na og kudus dianon po' bila akon da,
da' u ion kotongowoy nog sala' non.”

7 Dadi, miktalu' og gotow Hudyua-
nan koyon dianon nog, “Bila unuton
og botad nami, og gotow koyon sum-
boy bunu'on po' onda' non unutoy
og botad. Miktalu' ion nog ion dow
og Bata' nog Mikpongon.”

8 Dangan midongog ni Pilatu og
ma' nion koyon, migdungag ion kon-
dokan.

9 Bu sinumolod ion mokpuli'
mangka non sakoy si Isus nog, “Ain
ka doda' buan miktidu?” Tibua,
onda' tabal si Isus.

10 Miktalu' nosop si Pilatu dianon,
“Iduma ondi' mu ma akon tobalon?
Da' mu ta' kosunoy nog ongon og
baya' u mokpoluas dianika otawaka
kumudus dianika?”

11 Tibua, tinumabal si Isus nog,
“Da'idun bosia og baya' nika di-
anakon somo' da' a bogoyoy nog
baya' tidu sog Mikpongon. Tibua, og
gotow kitu' nog minuakil dianakon
dianika, labi pa kobogat og dusa non
dia sog dusa mu.”
12 Dangan midongog ni Pilatu og
ma' nion koyon, minontong ion nog
pondayan dun bagun non bosia om-
poluas si Isus. Tibua, mikpoktalu'
og gotowanan nog mosikad nog,
“Bila poluason mu og gotow koyon,
kona' a buan og glokole ni Sisar, po'
og gotow nog moktalu' nog ion og
datu', mikopongantu ion dia ni Datu'
Sisar.”
13 Dangan midongog ni Pilatu og
talu' koyon, inoit non lumiu si
Isus mangka ion ingkud sog gingku-
dan nog polongukum nog ditu'
sog glomalomaan nog batu, nog
iningolanan dia sog ponolu'on nog
Hinibru, og Gabata.
14 Og gondow koyon, mogboloma'
tibua, ion non na og ginang nilan
kitu' nog iningolanan og Liniusan,
bu dali' na og glotuondow. Miktalu'
si Pilatu dianilan nog, “Koni na og
datu' niu.”
15 Tibua, mikpoglogapis ilan nog,
“Awa' niu dion! Awa' niu dion!
Kudus niu ion!”
Sinakan ilan ni Pilatu nog, “Moleg
amu dota' nog kuduson og datu'
niu?”
Tinumabal og mokokotas nog bo-
liananan koyon nog, “Da'idun lual
og datu' nami lual da dia ni Datu'
Sisar!”
16 Dadi, tinugdak ni Pilatu si Isus
dianilan bagun nilan ion mokudus.

Kinudus nilan si Isus
Matiu 27:32-44, Mark 15:21-32, Luk 23:26-43

Dadi, pinitang nog sundaluanan
koyon si Isus.
17 Bu pipisanan nilan ion nog
kudus mangka ilan gonat posungu'
sog bonua koyon nog ngalan non, og
Bakuk nog Gulu. Sog ponolu'on nog
Hinibru og ngalan non Golgota.
18 Tubus nitu', linansang nilan si
Isus sog kudus. Bu ongon dosop dua'
kotow og kinudus nilan. Og sala
kotow dia dapit sog glintu non bu og
sala kotow dia dapit sog bibang non.
Dia ion mibona' sog titonga'.
19 Ongon og sinulat ni Pilatu nog
pitapok nilan dia sog kudus ni Isus.
Og ma'ana nog sinulat kitu' mama'
nini, “Si Isus og Gotow Nasaret, og
Datu' nog Bansa Hudyu”.
20 Modakol og gotow Hudyuanan
og mikobasta dun po' og kinudu-
san kitu' dianon molani da dia sog
Jerusalem. Og sinulat ni Pilatu
kitu' sinulat non sog ponolu'on nog
Hinibru, Linatin, bu ponolu'on nog
Ginirik.
21 Dadi, miktalu' og mokokotas
nog bolianan kitu' dianon nog,
“Na' mu sulaton nog ion og Datu'
nog Bansa Hudyu, suga'id non, sulat
mu nog og gotow koni miktalu' nog
ion dow og Datu' nog Bansa Hudyu!”
22 Tinumabal si Pilatu nog, “Ondi'
u na sopon og sinulat u koyon.”
23 Dangan mitubus tibua nog sun-
daluanan koyon kudusoy si Isus,
inalap nilan og ponopoton non
mangka nilan pogbobohogi'oy sog
pat bahagi' po' pat kotow ilan. In-
alap nilan dosop og glapis nog glog-
doy non kitu' nog da'idun og sinob-
otan non po' donsama' na mama'
nitu'.
24 Long nilan dun, “Ondi' ta ini
bogyangon. Golom ita na poglogin-
danan bagun ta kosunan bog sima
og mokalap dun.” Ion non ini
og kotumanan nog sinulat kitu' sog
Kitab nog, “Pigbobahagi' nilan og
ponopoton ku, bu miglogindanan
ilan nog glapis nog glogdoy u.”* Ma'
nitu' og gininang nog sundaluanan
koyon.
25 Og gina' ni Isus, bu og gilug
nog gina' non nog glibun, bu si
Maria nog kodumanan ni Kleopas,
bu si Maria Magdalena, pogindog
ilan ditu' sog molani nog kudus non
koyon.

* **19:24 19:24** Salmu 22:18

26 Dangan mitongow ni Isus og
gina' non bu og sulanggu' kitu' nog
kololaman non tokodoy pogindog
dion, tinolu'an non og gina' non nog,
"Tiduan sog numun kitu', itung mu
na ion nog bata' mu."
27 Tubus nitu', miktalu' ion dia sog
sulanggu' non kitu' nog, "Tiduan sog
numun kitu', itung mu na ion nog
gina' mu." Dadi, tidu ditu', inusiba'
ion nog sulanggu' non koyon.

Og kopatoy ni Isus
Matiu 27:45-56, Mark 15:33-41, Luk 23:44-49

28 Tubus nitu', mitintu na dianon
nog, og glam non miinang na, bu
bagun motuman og sinulat dia sog
Kitab, miktalu' ion nog, "Kinuow
u!"†
29 Ongon og sibulan dion nog
togu'an glanggow dion. Bu on-
gon dosop og ponopoton nog mo-
lamit bu kodikpol nog ginugow nilan
sog glanggow koyon mangka nilan
togu'oy sog sung nog panga nog
ngalan non og hisop, mangka nilan
tokmo'oy sog baba' ni Isus.
30 Dangan ininaman non, miktalu'
ion, "Midoksu' na." Tubus nitu',
minakung ion bu kotoktus.

Linaduk nog bugyak og kilid ni Isus

31 Og gondow koyon og Gondow
nog Poksimpan. Mogboloma'
ion, og Gondow nog Pogulali
bu og tolipunan nog Liniusan.
Og gondow koyon og bololaga'
tokodoy sog Hudyuanan. Dadi, og
kounutananan nog bansa Hudyu,
ompok ilan nog ain kinudus kitu'
ombagak og glawasanan nilan dia
sog kudus sog gondow koyon. Dadi,
pigbubut nilan dia ni Pilatu nog
pomoli'on nilan og botisanan og
gotowanan koyon nog kinudus
mangka nilan si'oy potukpaoy.
32 Dadi, inangoy pomoli'oy nog
sundaluanan koyon og botisanan
nog pingudus kitu' dia sog dua'
mogimpang kilidan ni Isus.
33 Tibua, dangan mitongow nilan
nog minatoy na si Isus, da' nilan na
boli'oy og botis non.
34 Suga'id non, linaduk nog sala
kotow sundalu kitu' og kilid ni
Isus nog bugyak non. Sododu'un
mibuyus og dugu' bu tubig tidu sog
gangol non.
35 Og gotow kitu' nog mikotongow
nini inuksugan non, bu og guksugan
non motud. Bu kisunan non nog og
piktalu' non koni motud. Bu sa'an
itu' tinoksi'an non bagun amu dosop
tumud dun.
36 Sa'an miinang nog ma' nini,
bagun da motuman og sinulat kitu'
dia sog Kitab nog, "Da'idun og om-
bali' nog tulan non solabuk si'oy."‡
37 Bu sinulat dosop sog Kitab nog,
"Og gotowanan kitu', pogbontayan
nilan ion nog linaduk nilan og kilid
non."§

Og kolobong dia ni Isus
Matiu 27:57-61, Mark 15:42-47, Luk 23:50-56

38 Tubus nitu', si Jusep og gotow
Arimatea, inangoy non pongonioy
ditu' ni Pilatu og bangkoy ni Isus.
Koni ni Jusep, da' pokpotampal nog
ion si'oy og sulanggu' ni Isus po'
mondok ion dia sog kounutananan
nog bansa Hudyu. Tinugdak ni
Pilatu dianon. Dadi, inangoy non
owa'oy og bangkoy ni Isus kitu'.
39 Dua' ilan ni Nikudimus. (Ion
non og gotow kitu' nog minangoy
ditu' ni Isus nog gobi.) Migoit ion
nog pogomut nog pigampu' non og
mira bu alu. Og pogomut koyon
ongon bayu' moglamlam pat pulu'
bu lima kilu og bogat non.
40 Inalap nilan og bangkoy ni Isus
mangka nilan pomogomutoy bu pu-
tusoy nog ponopoton nog omputi'
po' mama' nitu' og botad nog gotow
Hudyu.
41 Sog molani nog kinudusan
koyon dia ni Isus, ongon og pigimu-
lanan nog kayu dion. Ongon ditu' og

† **19:28 19:28** Salmu 22:15 ‡ **19:36 19:36** Exodus 12:46, Salmu 34:20 § **19:37 19:37** Sakaraya 12:10

bogu imungoy nog globong dia sog
pampang nog da' pa sibon lobongoy.
42 Sabap sog gondow kitu' nog
og Gondow nog Poksimpan, nog
mogboloma' tibua og Gondow nog
Pogulali, ditu' nilan na linobong si
Isus po' molani da.

20

Mitubu' si Isus tidu matoy
Matiu 28:1-8, Mark 16:1-8, Luk 24:1-12

1 Dangan minatong og gondow
nog Duminggu, dali' ondow pa, mi-
nangoy na si Maria Magdalena ditu'
sog globong ni Isus. Mitongow non
nog miawa' na og batu kitu' nog
piktimpong sog globong koyon.
2 Dangan mitongow non ion, ginu-
mobok ion posungu' ditu' ni Simun
Piter bu sog sulanggu' kitu' nog
kololaman ni Isus tokodoy mangka
ion poktalu' nog, "Inawa' nilan
og bangkoy nog Kounutan ta dia
sog linobongan kitu' dianon bu di'
nami kosunan bog ain nilan na ion
tinagu'!"
3 Dadi, si Piter bu sala kotow su-
langgu' kitu', migdali'dali' ilan man-
goy sog globong kitu'.
4 Ginumobok ilan posungu' ditu'.
Tibua, og sala kotow kitu' kiunanan
non si Piter. Dadi, mikuna ion
matong ditu'.
5 Sinolip non og globong kitu',
tibua, da' ion solod. Mitongow non
og saput ni Isus dion.
6 Dangan sop minatong si Simun
Piter, miglandan ion sumolod sog
globong koyon bu mitongow non
dosop og saput ni Isus koyon.
7 Bu og saput non koyon nog lini-
bod dia sog gulu non, migusoyusoy
molupi' bu misiboy dia sog saput
non kitu' nog pinutus dia sog glawas
non.
8 Og duma ni Piter kitu' nog
mikuna matong dion, sinumolod
dosop. Dangan mitongow non og
glam non koyon, tinumud ion dun.
9 (Da' nilan pa kosabut nog ion
non na ini og sinulat kitu' dia sog
Kitab nog sumboy motubu' si Isus
mokpuli' tidu matoy.)
10 Tubus nitu', minuli' ilan na.

Mikpotongow si Isus dia ni Maria Magdalena
Matiu 28:9-10, Mark 16:9-11

11 Si Maria, ditu' ion pogindog
sog glowasan nog globong koyon
kobon non moksogow. Minomba'
ion mangka non solipoy og globong
koyon.
12 Gomonsunoy pa mitongow non
og dua' buk og moloikatanan nog
miglinumbus nog puti' pogingkud
ilan dia sog bakas binotangan nog
bangkoy ni Isus. Og solabuk dia
dapit sog gulunanan non bu og
solabuk sop dia dapit sog sikwayan
non.
13 Bu miksak ilan dia ni Maria nog,
"Ibun, iduma ion moksogow a ma?"
Tinabal ilan ni Maria nog, "Inalap
nilan og bangkoy nog Kounutan ku
bu di' u kosunan bog ain nilan ion
tinagu'."
14 Tubus non ini tolu'oy, linumin-
goy ion bu mitongow non si Isus
pogindog dion. Tibua, da' non kilo-
laoy bog si Isus ta' itu'.
15 Dadi, miktalu' si Isus dianon,
"Ibun, olo og poksogowon mu
koyon? Sima og pokponontongon
mu?"
Balu' ni Maria dun og duma non
koni mogabitabit og polongipat nog
pomulananan koyon dion. Sa'an itu'
tinolu'an non ion nog, "Sir, bila ika
og minawa' nog bangkoy non kitu'
dini, posun mu pa dianakon bog
ain mu ion tinagu' po' ongoyon ku
olapoy."
16 Sinabi ion ni Isus nog, "Maria!"
Dadi, sinumungu' ion ni Maria
mangka poktalu' nog ponolu'on nog
Inaramaik nog, "Raboni!" (Somo' ita
da, Polopanad.)
17 Miktalu' si Isus nog, "Na' mu
akon pogoidan po' da' u pa pokpuli'
mangoy ditu' sog Gama' u. Suga'id
non, angoy a ditu' sog pigilugananan
ku mangka mu pogobitoy dianilan
nog akon, mokpuli' u pa ditu' sog

Gama' u nog ion Gama' niu dosop
bu ditu' sog Diwata u nog ion Diwata
niu dosop."
18 Dadi, mipanow si Maria Mag-
dalena mangka non pogobitoy dia
sog sulanggu'anan ni Isus nog mi-
tongow non na og Kounutan nilan.
Sinuksugan non dianilan og tinalu'
ni Isus kitu' dianon.

Mikpotongow si Isus dia sog sulanggu'anan non

Matiu 28:16-20, Mark 16:14-18, Luk 24:36-49

19 Dangan miglogobi nog Dum-
inggu, miglumpuk og sulanggu'anan
ni Isus sog solabuk baloy bu mim-
intu' ilan nog mahatul po' mondok
ilan nog kounutananan nog bansa
Hudyu. Gomonsunoy pa tinumua' si
Isus, pogindog dia sog titonga' nilan
mangka ion poktalu' nog, "Potikna'
niu og pomikilan niu."
20 Tubus nion, pitongow non
og komotanan non bu og kilid
non. Sabap sog kopokpotongow
nog Kounutan nilan koyon dianilan,
migda'da' ilan tokodoy dun.
21 Bu miktalu' si Isus mokpuli'
dianilan nog, "Potikna' niu og
pomikilan niu. Poponowon ku
amu domikian da mama' nog
kopokpopanow nog Gama' u di-
anakon."
22 Pu'un miluksad og talu' non
koyon, inoyupan non ilan nog gi-
nawa non mangka ion poktalu' nog,
"Tabuk niu og Bolakat nog Mikpon-
gon.
23 Bila ompunan niu og dusaanan
nog minsan sima otowoy, ompunan
dosop nog Mikpongon. Tibua, bila
ondi' niu ompunan, ondi' dosop om-
punan nog Mikpongon."

Mikpotongow si Isus dia ni Tomas

24 Sog kopokpotongow ni Isus kitu'
dia sog sulanggu'anan non, og sala
kotow sog sopulu' bu dua' sulang-
guanan non onda' ion ditu'. Og
ngalan non si Tomas nog kodua'
ngalan non gapid.
25 Dadi, tinalu' dianon nog pakasi
sulanggu'anan non nog, "Mitongow
nami og Kounutan ta!"
Tibua, tinumabal si Tomas nog,
"Bila di' u da motongow bu mokikap
og glinonsangan dia sog komot non
mangka u losukoy og kilid non, ondi'
u nododa' tumud dun."
26 Pitu gobi golot non, mik-
poglumpuk nosop og sulanggu'anan
ni Isus bu si Tomas dion. Mimintu'
ilan nosop nog mahatul. Tibua,
mama' nitu' si'oy, gomonsunoy pa
tinumua' nosop si Isus nog pogindog
dia sog titonga' nilan mangka pok-
talu' nog, "Potikna' niu og pomikilan
niu."
27 Mangka non tolu'oy si Tomas
nog, "Tontong mu og paladanan ku.
Bu tuyok mu og komotanan ku bu
losuk mu og kilid u. Bu na' a na
mogdua'dua', suga'id non, tud a na."
28 Miktalu' si Tomas nog, "Ika og
Kounutan ku bu og Diwata u."
29 Tubus nitu', miktalu' si Isus
dianon nog, "Tinumud a ta' di-
anakon po' kobal nog mitongow
mu akon? Tolu'on ku dianika nog
popiaon nododa' og gotowanan kitu'
nog tinumud dianakon minsan si'oy
onda' nilan akon kotongow."
30 Modakol pa og miinang ni Isus
nog kosobu'sobu' nog mitongow nog
sulanggu'anan non koyon nog onda'
na sunu'oy sumulat dini sog libru
koni.
31 Sa'an sinulat u ini po' bagun
amu tumud nog si Isus, ion og Bata'
nog Mikpongon nog ion og Kristu.
Bu bila tumud amu dianon, kongo-
nan amu nog kotubu' nog da' kopus
non bianan sog ngalan non.

21

Si Isus mikpotongow nosop sog pitu kotow sulanggu'anan non

1 Tubus nitu', ongon gondow non,
tinumua' si Isus sog sulanggu'anan
non dia sog goksid nog danow nog
Tiberias. Ma' nini og bianbian non,
2 mangka si'oy si Isus pokpo-
tongow dianilan, si Simun Piter,

si Tomas nog kodua' ngalan non
Gapid, si Nataniel nog gotow Kana
nog ditu' sog Galili, og gombata' ni
Sebedi, bu ongon pa og dua' kotow
sulanggu'anan non nog miglumpuk
ilan.
3 Miktalu' si Simun Piter nog,
“Mangoy u pa momokot.”
Miktalu' sop og dumaanan
non koyon nog, “Mogunut ami.”
Dadi, tinumulak ilan mangka ilan
pomokot sog gobi koyon. Tibua,
da'idun og galap nilan.
4 Miksisolom bonua, si Isus dia
pogindog sog goksid nog danow
koyon. Tibua, onda' nilan ion kilo-
laoy.
5 Miktalu' si Isus dianilan nog, “O
le, mikalap amu dota' da?”
Tinumabal ilan nog, “Onda', le.”
6 Sokali' miktalu' si Isus nog,
“Labu' niu sog dapit glintu nog
bolangoy niu og pokot niu koyon
bu mokalap amu.” Dadi, linabu'
nilan doda' og pokot nilan koyon.
Bu dangan binotong nilan, og pokot
nilan koyon onda' nilan kodag po'
kobal nog landu' kodakol nog soda'.
7 Dadi, og sulanggu' non kitu'
nog kololaman non tokodoy miktalu'
dia ni Piter nog, “Og Kounutan ta
lo' ion!” Pu'un midongog ion ni
Simun Piter, sinolug non mogdayun
og glogdoy non kitu' nog linuas non
mangka okpu dia sog tubig bu lan-
goy posungu' sog goksid.
8 Bu og dumaanan non nog miba-
gak sog bolangoy koyon, mikposok-
sid ilan kobon nilan moktundan
nog pokot nilan koyon nog miponu'
nog soda'. Ondi' ilan da ilakad
kodibaba'. Og glayu' nilan tidu sog
goksid ongon bayu' lima pulu' dopa.
9 Dangan dinumonggu' ilan, on-
gon mitongow nilan og baga nog
gapuy nog piktiti'an nog soda'. Bu
ongon dosop og pan dion.
10 Sokali' miktalu' si Isus, “Pokpi-
tang amu nog soda' koyon nog ko-
lapoy niu pa dun.”
11 Dadi, minangoy si Simun Piter
sog bolangoy nilan mangka non
botongoy sog goksid og pokot koyon
nog miponu' nog mokoligon nog
soda'. Sogatus bu lima pulu' bu
tolu og dakol non. Tibua, minsan
ma' nitu' si'oy og dakol non, onda'
da kobogyang og pokot nilan koyon
dun.
12 Miktalu' si Isus dianilan nog,
“Angoy amu dini, kuman ita niu.”
Da'idun sog sulanggu'anan non
koyon ginumilu' moksak dianon bog
sima ion po' kinilolaan nilan na nog
ion doda' og Kounutan.
13 Inalap ni Isus og pan kitu'
mangka non pogbobohogi'oy diani-
lan. Iniling non dosop ma' nitu' og
soda'.
14 Koyon og kotolu kali ni
Isus mokpotongow dia sog su-
langgu'anan non tidu ion potubu'on.

Si Isus bu si Piter

15 Mitubus ilan kuman, miktalu' si
Isus dia ni Simun Piter nog, “Ika,
Simun, og bata' ni Jan, molalam a ta'
dianakon labi pa sog duma?”
Tinumabal si Piter nog, “O'o,
Kounutan ku, kisunan mu nog mo-
lalam u dianika.”
Dadi, miktalu' si Isus dianon nog,
“Pogusiba' mu lo' buan og natianan
nog bilibilianan ku.”
16 Pinuli'an nosop ni Isus moksak
dianon nog, “Ika, Simun, og bata' ni
Jan, molalam a ta' dianakon?”
Tinumabal nosop si Piter nog,
“O'o, Kounutan ku, kisunan mu nog
molalam u dianika.”
Dadi, miktalu' si Isus dianon nog,
“Pogusiba' mu lo' buan og bilibil-
ianan ku.”
17 Sog kotolu kali moksak ni Isus
dianon nog, “Ika Simun, og bata' ni
Jan, molalam a ta' dianakon?”
Kisokitan si Piter dun, po' tolu kali
non na poguli'uli'oy moksak dianon
nog, “Molalam a ta' dianakon.”
Dadi, tinumabal si Piter dianon
nog, “Kounutan, kisunan mu og
glam non. Kisunan mu dosop nog
molalam u dianika.”
Dadi, tinolu'an ion ni Isus nog,
“Pogusiba' mu og bilibilianan ku.

18 Tolu'on ku dianika, sog kobon
nog bata' a pa, poponopotan mu
og dili glawas mu bu mogangoy a
sog ain kolegan mu. Tibua, bila
mogulang a na, mogdopa a bu len
gotow na og malud dianika mangka
nilan ika oitoy sog ain kopokan mu
kitu' mangoy."
19 Sa'an tinalu' ini ni Isus po'
bagun kosunan ni Piter bog olo
og bianbian non matoy, bu sabap
dion ompotas og Mikpongon dun.
Tubus nitu', tinolu'an ion ni Isus
nog, "Pogunut a dianakon."

Si Isus bu og sala kotow sulanggu' non

20 Dangan linumingoy si Piter,
mitongow non og sulanggu' kitu'
nog kololaman ni Isus tokodoy nog
migunut dianilan. (Ion non og
linumodis kitu' dia ni Isus sonuk
nilan moglobungan mangka poksak
nog, "Kounutan, sima og mongula'at
kitu' dianika?")
21 Dangan mitongow ni Piter ion,
miksak ion dia ni Isus, "Kounutan,
og gotow buan konia, olo sop og
kobianbianan non?"
22 Tinabal ion ni Isus nog, "Bila
moleg u nog motubu' ion asta sog
mokpuli' u dini, olo ma og dianika
dun? Suga'id non, ika, pogunut a
dianakon."
23 Sabap ditu', mipulonag og don-
gogan dia sog pigilugananan nog og
sala kotow og sulanggu' koyon nog
di' na ion matoy. Tibua, onda' da
poktalu' si Isus nog ondi' na ion
matoy. Suga'id non, tinalu' non
tibua nog, "Bila moleg u nog ondi'
ion na matoy asta sog mokpuli' u,
olo ma og dianika dun?"
24 Ion non ini og sulanggu' kitu'
nog mikotaksi' nog glam nini. Bu ion
og sinumulat nini. Bu kisunan nami
nog og pinoksi'an non kitu' motud.
25 Modakol pa og gininang ni Isus,
tibua, onda' na sulatoy. Po' bila
sulaton pa og glam non, gomon-
sunoy ondi' mugat dia sog gliwag
nog dunya koni og sinulatan koyon
dun.

Og Piginang
nog Sosugu'onanan ni Isukristu
Og Piuna Talu' pa'ali sog Piginang nog Sosugu'onanan ni Isukristu

Og Piginang nog Sosugu'onanan koni, og sukpat pa nog Gomba'is nog Guksugan kitu' nog sinulat ni Luk. Og tugyu nog sinulat ni Luk koni, og moguksug pa'ali sog mikuna kitu' tumabuk dia ni Isus, nog pinulu'an ilan nog Bolakat nog Mikpongon mokpulonag nog Gomba'is nog Guksugan sog gotowanan ditu' sog Jerusalem, bu sog tibuk nog Judia bu sog Samaria, bu asta sog gliwag nog dunya koni. Og guksugan dosop ini, pa'ali sog piginang nog poktanudanan kitu' dia ni Isus nog miktolipun dia sog bansa Hudyu. Bu bianan dianilan, mipulonag og Gomba'is nog Guksugan dia sog gotowanan sog ainain nog bonua.

Og Piginang nog Sosugu'onanan koni binahagi' sog tolu kobahagi' nog inunut dia sog bonuaanan kitu' nog pikpulonagan ni Isus nog Gomba'is nog Guksugan, bu dia sog ain kibotangan nog poglumpukan nilan moktamuy dia sog Mikpongon: (1) Og tigana' piginang nog poktanudanan ditu' sog Jerusalem dangan piiknat na si Isus ditu' sog glangit. (2) Og kopogdungag nilan sog duma bonuaanan ditu' sog Judia bu Samaria. (3) Bu asta midopot ditu' sog molayu' nog binonsaan nog ma' nog Roma.

Dini sog sulat koni motongow bog olo bayu'bayu' nog gininang nog Bolakat nog Mikpongon kitu' nog sinumangon dunut og kotas nog baya' non dia sog poktanudanan ditu' sog Jerusalem nog mitang sog gondow nog kologya'an nilan nog iningolanan Pentikos, bu minonayun monulu' bu mondolo'isog dia sog poktanudanan bu asta sog kounutananan nilan dia sog tanud.

Bu og gustalan nog pikpulonag nilan, motongow dini sog sulat koni bog andun og dasig non dia sog ain tinumud dun, dia sog kotubu' nilan bu dia sog kopoksolabuk nilan sog glumpuk nilan.

1. Og sinimpan sog koponaksi', 1:1-26.
a. Og gimpusan nog dondagan ni Isus bu og pasad non, 1:1-14.
b. Og ginanti' dia ni Judas, 1:15-26
2. Og taksi' nog sosugu'onanan ditu' sog Jerusalem, 2:1–8:3.
3. Og taksi' nog sosugu'onanan ditu' sog Judia bu sog Samaria, 8:4–12:25.
4. Og piginang ni Paul, 13:1–28:31.
a. Og tigana' ginongayan ni Paul mogustal nog Gomba'is nog Guksugan, 13:1–14:28.
b. Og gupakat nog bogolalanan sog tanud ditu' sog Jerusalem, 15:1-35.
c. Og kodua' ginongayan ni Paul mogustal nog Gomba'is nog Guksugan, 15:36–18:22.
d. Og kotolu ginongayan ni Paul mogustal nog Gomba'is nog Guksugan, 18:23–21:16.
e. Kinolubusu si Paul ditu' sog Jerusalem, sog Sasaria, bu ditu' sog Roma, 21:17–28:31.

1 Sog tagna' libru u kitu', Teopilus,
sinulat u pa'ali sog glam nog kohinangan bu og pianad ni Isus, nog
tidu pa sog tolipunan,
2 asta sog gondow kitu' nog pitolabang ion ditu' sog glangit. Mangka
si'oy ion tolobangoy, bianan sog Bolakat nog Mikpongon, mimilin ion
dia sog sosugu'onanan non kitu' nog pinili' non.
3 Po' tidu ion potubu'on tidu matoy, sog solod nog pat pulu' ondow,
tatap pa ion mokpotongow dianilan bu modakol og pitongow non dianilan bagun motintu og tud nilan

nog ion mitubu' doda' puli'. Mikpotongow ion dianilan bu pimolian non ilan pa'ali sog pigdotu'an nog Mikpongon.
4 Dadi, sog solod nog pat pulu' ondow kitu', ngon gondow non nog sonuk nilan kuman, mimilin si Isus dianilan nog, "Na' amu mawa' sog koliwagan bonua koni nog Jerusalem, suga'id non, bogadoy niu pa og bogoy nog pinasad nog Gama' u kitu' nog tinalu' u na sibon dianiu."
5 Po' si Jan, mimunyag bianan sog tubig. Tibua, sog gunanunan koyon og Bolakat na nog Mikpongon og bunyagon dianiu.

Dangan mitubus si Isus mogustal, pitolabang ion sog glangit

6 Dangan miglumpuk ilan nosop, miksak ilan dia ni Isus nog, "Kounutan, oksudon mu nota' mokpuli' numun koni nog ma' nog kobon nitu' og bansa ta nog Hudyu nog mogdatu' mokpuli'?"
7 Tinabal ilan ni Isus nog, "Og Gama' u da og moto mogbaya' nog timpu, di' ini pokposun dianiu.
8 Tibua, bogayan amu da nog tunung bila tosopan amu na nog Bolakat nog Mikpongon. Bu amu na mimung nog monaksi' dianakon dini sog Jerusalem, bu sog gliwag nog Judia, bu sog gliwag nog Samaria, bu asta sog gliwag nog glupa'an."
9 Dadi, dangan miluksad tibua og talu' ni Isus koyon, piiknat ion sog gawang mangka ion lumpakoy nog ginampol bu milingod na ion dia sog tinontongan nilan kobal nog ginampol kitu'.
10 Sintak nilan moktongal dia sog kitolopan ni Isus koyon, gomonsunoy pa ngon og dua' kotow pogindog sog molani nilan nog minapot ilan nog puti' mangka poktalu' dianilan nog,
11 "Amu, gotow Galili, olo pogindogon niu koyon dini kobon niu moktongal sog glangit? Si Isus, inawa' si'oy dianiu bu pitolabang ditu' sog glangit, mokpuli' da ion dini ma' da nog kotongow niu kitu' dianon."

Og ganti' ni Judas

12 Dadi, minuli' og sosugu'onanan ni Isus koyon ditu' sog Jerusalem tidu sog bulud koyon nog Olibu. Og glayu' non tidu sog Jerusalem sala kilumitru.
13 Dangan minatong ilan sog Jerusalem, migdangan ilan sog ditas sog kodua' lingkat nog baloy sog dugu kitu' nog dinokunan nilan. Glam nilan, dion na. Si Piter, si Jan, si Jems, si Andriu, si Pilip, si Tomas, si Bartolomi, si Matias, si Jems og bata' ni Alpius bu si Simun, og ombolu' kitu' tumindog nog salu bansa non. Tubus nion, si Judas og bata' ni Jems og sangoy non og bata' ni Alpius kitu' nog si Jems.
14 Bu dion ilan kobon non pogyakin bu asta og kolibunanan kitu' nog dumaanan ni Maria og gina' ni Isus bu asta og pigilugan non.
15 Dadi, da' kobon golot non, miglumpuk ilan nosop mokpuli' ditu'. Bu og dakol nog pigilugananan sog tanud dion sogatus bu dua' pulu' kotow. Si Piter minindog sog titonga' nilan mangka ion poktalu' dia sog glam nilan koyon.
16 "Ati pigilugan ku, ma' nini. Sumboy motuman og tinalu' nog Mikpongon nog sinulat dia sog Kitab. Og talu' nog Bolakat non koyon pibian dia ni Apu' Dabid kobon nitu' pa'ali dia ni Judas nog ion minulu' dia sog gotowanan kitu' nog minukpa' dia ni Isus.
17 Si Judas og duma ta da bosia. Po' ion pinili' dosop bosia ni Isus nog dumuma dia sog ginang ta koni."
18 (Og tindanan kitu' dia ni Judas sog ginang non kitu' nog molaton, piksaluy non nog glupa' nog ion non ion og kikoloban non kitu' nog mibogyang tian non dun nog boya'an mibuyus og tene non.
19 Dadi, dangan migdongogan ion sog Jerusalem, og glupa' koyon

iningolanan nilan nog Akeldama. Somo' ita da og Glupa' nog Dugu'.)

20 Talu' ni Piter dun pa'ali dia ni Judas nog, “Po' sinulat dia sog libru nog Salmu, nog ma' nini, ‘Bolongon na og pogonongan non koyon bu da'idun na og mogonong dun.’* Bu sinulat dosop ma' nini, ‘Gonti'an nog len gotow og polosuku'an non.’†

21 “Dadi bila ma' nitu', sumboy momili' ita nog ganti' ta dia ni Judas. Og pomili'on ta ain og duma ta kitu' mogunutunut dia ni Isus

22 nog tidu pa sog kobunyag ni Jan kitu' dianon, bu asta sog kopoktolabang non tidu dini nita asta sog glangit. Sumboy ma' nitu' og kopomili' ta dun po' bagun mokoduma dianita tumaksi' nog si Isus pitubu' doda' puli' tidu matoy.”

23 Dadi, ngon og duma nilan dion dua' kotow si Matias bu si Jusep. Og Jusep koni, kodua' ngalan non, si Barsabas bu iningolanan dosop ion si Justus.

24 Tubus nitu', migyakin ilan nog ma' nini, “Kounutan, kosunan mu og dialom pikilan nog glam nog gotowanan. Potampal mu pa dianami bog sima sog dua' kotow koni og kolegan mu nog

25 mokoganti' dia ni Judas moginang nog polosuku'an non kitu' nog ion bosia og sosugu'on mu. Saka, ginonatan non po' ion pidayun na sog bonua kitu' nog ain og pibona'an dianon.”

26 Tubus nitu', mimili' ilan sog dua' kotow koyon bianan sog moglogindanan. Sokali' og misugat nog gindanan nilan koyon si Matias. Dadi, og mikoganti' dia ni Judas si Matias bu ion og pigoktub dia sog kosopulu' bu sala nog sosugu'onanan ni Isus.

2

Og Bolakat nog Mikpongon tinumosop dianilan

1 Dangan minatong gondow nog kologya'an nog bansa Hudyuanan kitu' nog iningolanan og Pentikos,* og glam nog poktanudanan dia ni Isus, miglumpuk ilan dia sog solabuk baloy.

2 Sintak nilan moglumpuk dion, gomonsunoy pa mikodongog ilan nog gonek mama' nog dogus nog galu' nog mosikad nog miktidu sog glangit bu mipulonag sog dialom nog baloy koyon nog piglumpukan nilan.

3 Bu mikotongow ilan nog mama' nog gliga' nog gapuy nog migatul sog monala kotow dianilan.

4 Bu glam nilan koyon dion, tinosopan ilan nog Bolakat nog Mikpongon. Bu glam nilan koyon, mikpoktalu' ilan nog miglologinis nog ponolu'on nog da' nilan sibon konadoy. Bu og ponolu'on nilan koyon, og Bolakat nog Mikpongon og mikpotalu' dun dianilan.

5 Sog koliwagan bonua nog Jerusalem koyon, modakol og Hudyuanan dion nog polotanud nog miktidu sog ainain nog bonua.

6 Dangan midongog nilan og gonek nog gotowanan koyon dion sog baloy koyon, minangoy ilan mokinongog dun. Dangan minatong ilan ditu', kisobu'an ilan po' monala kotow dianilan, midongog nilan og dili ponolu'on nilan nog piktalu' nog gotowanan koyon dion.

7 Dadi, miksinaksakoy ilan nog, “Kona' ta' og mikpoktalu' koyon og gotow Galilianan?

8 Olo gidoy migandun dun nog modongog ta ma dianilan og dili ponolu'on ta?

9 Og glam ta koni dini, diadia ita mikpoktidu nog bonua, sog Partia, sog Midia, sog Ilam. Bu ngon dosop mikpoktidu ditu' sog bonua

* **1:20 1:20** Salmu 69:25 † **1:20 1:20** Salmu 109:8 * **2:1 2:1** Og Pentikos koni og Ginirik. Somo' ita da, og kolima pulu' ondow non tidu nilan inangon og kologya'an nilan kitu' nog iningolanan nilan og Liniusan bu og posolomat nilan nog glam nog songuku' nilan.

nog Misopotamia, sog Judia, sog Kapadosia, sog Pontus, bu asta sog Bata'bata' Asia.†
10 Bu ngon miktidu sog Prigia, sog Pampilia, sog Ihiptu, bu sog bonua kitu' nog molani sog Sirini nog misakup nog Libia. Bu ongon miktidu dosop sog koliwagan bonua nog Roma,
11 bu asta kona' Hudyu nog minuli' na sog tanud nog bansa ta Hudyu. Ngon dosop gotowanan nog miktidu sog pulu' nog Krit, bu sog Arabia. Og glam ta koni midongog ta dia sog gotow Galilianan koyon og dili ponolu'on ta nog piktalu' nilan pa'ali sog kohinangan nog Mikpongon nog kosobu'sobu'."
12 Dadi, glam nilan dion, kisobu'an ilan bu mibabong pikilan nilan dun, kobon nilan moksinaksakoy bog olo ma'ana nini.
13 Tibua, og dumaanan nilan koyon dion, pigwanwan nilan og poktanudanan koyon dia ni Isus kobon nilan moktalu' nog, "E! Og gotowanan koyon mikpoglangu."

Og gustalan ni Piter

14 Dadi, si Piter bu dumaanan non kitu' nog sopulu' bu sala, mikpongindog ilan mangka si Piter poktalu' nog mosikad dia sog glam nog gotowanan koyon dion nog, "Ati ma' nini. Glam nog salu bansa u nog Hudyu nog migonong dini sog Jerusalem otawaka onda' pogonong dini, amoyamoy tokodoy dianiu, pokinongogoy niu mahatul og poktolu'on ku koni bog olo og ma'ana non.
15 Balu' niu dun mikpoglangu ami. Da'idun milangu dianami, po' ginonga' monek pa gondow. Kona' pa tang nog ngon molangu.
16 Suga'id non, og ma'ana nog mitongow niu koyon ma' nini, ion non ion og talu' nog Mikpongon kitu' nog pilatas non dia sog polomolatas non kitu' nog si Joel kobon nitu'. Ma' long nog Mikpongon dun,
17 'Sog matong dali' na bungkas, ma' nini og ginangon ku. Potosopon ku og Bolakat u sog glam nog gotow. Dadi, og glibun laki nog ganakapu'anan niu mokopomitua nog talu' nog Mikpongon. Og kolitowan koyon, mokotongow ilan nog potongowon ku dianilan. Bu og mokogulang sop nog gotow, ngon og potoginopon ku dianilan.
18 Minsan si'oy og sosoligananan ku, og glibun laki, potosopon ku dianilan og Bolakat u sog tang koyon. Bu mokopomitua ilan na.
19 Bu potongowon ku sog gotowanan og gingyata'anan dia sog glangit bu og si'at dia sog glupa'an. Tumua' og dugu' bu gapuy bu gobol nog motomuk tokodoy.
20 Og gondow ondi' na sumilow bu og bulan mimung ompula mama' nog dugu' mangka si'oy datong og gondow kitu' nog bololaga' tokodoy nog ion non og gondow nog mongukum og Pogbaya' sog glam nog gotowanan.
21 Bu minsan sima og mokitabang bianan sog ngalan nog Pogbaya', tobangan da ion.'‡

22 "Dadi, amu Hudyuanan, pokinongogoy niu mahatul og poktolu'on ku koni! Si Isus, og gotow Nasaret kitu', bianan sog ginang non kitu' nog kosobu'sobu' bu og gingyata'anan nog piinang nog Mikpongon dianon, pitampal nog Mikpongon dianiu nog ion miktidu dianon. Kisunan niu da itu' po' amu dili og mikotongow dun.
23 Og Mikpongon, donsama' non na kisunan, bu bianan dia sog dili glegan non, inuakil na si Isus dianiu. Bu bianan sog gotowanan kitu' nog mokolaton, pibunu' niu ion bianan sog kolansang nilan dianon sog kudus.
24 Tibua, pitubu' da ion nog Mikpongon tidu matoy. Piluas non

† **2:9 2:9** Og Bata'bata' Asia koni, numun koni iningolanan nog Turkey. ‡ **2:21 2:21** Joel 2:28-32

ion sog sinsaan nog patoy, po' ondi'
nododa' mogusoy nog pogboya'an
ion nog patoy.
25 Po' kobon nitu', si Apu' Dabid
miktalu' pa'ali dianon nog,
‘Kobon non og Mikpongon, moton-
gow u dia sog molani u. Sa'an
ondi' u mosusa po' kobon non
dia ion sog glintu u.
26 Dadi, sa'an kobon non mogda'da'
og dialom pikilan ku nog boya'an
motalu' u og da'da'an ku koni po'
minsan si'oy matoy u, ngon da og
dodomaan ku.
27 Po' di' mu potiangon og glimukud
u ditu' sog molimotayan po' di' mu
kumboyon moludak og glawas nog
sosoligan mu koni nog midulus.
28 Bu pinosun mu dianakon og
bianan posungu' sog kotubu' kitu'
nog da' kopus non. Bu sabap nog
diaan ka kobon non sog molani u,
miponu' u nog da'da'an.’§
29 “Dadi pigilugan, di' u mogalan-
galang moktalu' dun dianiu, nog og
pigolong non koni kona' non dili
glawas po' og mokogulang ta kitu'
nog si Apu' Dabid, miobon na ion
matoy bu globong non dion potanan
asta numun koni.
30 Tibua, ion og polomolatas nog
talu' nog Mikpongon. Dadi, kisunan
non og pinasad nog Mikpongon di-
anon. Po' og pasad bu dunut og sapa
nog Mikpongon nog ngon gondow
non, og solabuk pangkat ni Apu'
Dabid pindogon non mogdatu' nog
ma' nog kopogdatu' non.
31 Bu kisunan non dosop bog olo
og ginangon nog Mikpongon pa'ali
sog solabuk pinili' non kitu' nog
mogdatu'. Dadi, sa'an itu' linabit
non pa'ali sog kopokpotubu' dianon
tidu matoy.
“Po' si Isus, da' non nododa' po-
tiangoy og glimukud non dia sog
molimotayan bu da' nododa' kolu-
dak og glawas non.
32 Dadi, og glam nami koni moko-
taksi' nog ma' nini koni, nog si
Isus pitubu' doda' nog Mikpongon
mokpuli' tidu matoy.
33 Dadi, numun koni, si Isus, piotas
na ion ditu' sog glintu nog Mikpon-
gon bu mitabuk non na og Bolakat
nog Mikpongon nog pinasad kitu'
nog Gama' non dianon. Bu Bolakat
kitu' pitosop non na dianami. Ion
non ion og mitongow niu bu midon-
gog niu koyon dianami.
34 Po' si Apu' Dabid, da' ion pok-
tolabang ditu' sog glangit. Saka
miktalu' ion nog ma' nini,
‘Og Pogbaya' miktalu' dia sog
kounutan ku nog, dinian ka
ingkud sog glintu u
35 asta imungon ku og bantaanan
mu nog gindogan nog botis mu.’*
36 “Dadi, og glam nog gotow
Hudyuanan, sumboy kosunan nilan
mahatul nog si Isus, og binunu' niu
kitu' dia sog kudus, ion og inimung
nog Mikpongon nog Pogbaya' bu ion
dosop og Kristu.”
37 Dangan, midongog nog go-
towanan koyon, misusa ilan tokodoy
dun, mangka ilan poksak dia ni Piter
bu sog duma sosugu'onanan koyon
bog olo og pondayan nilan dun?
38 Dadi, tinabal ilan ni Piter
nog, “Sumboy, monala kotow di-
aniu, moglila' amu nog dusaanan
niu dia sog Mikpongon mangka
amu pokpobunyag dia sog ngalan ni
Isukristu po' bagun da kompunan
og dusaanan niu. Bu kobogayan
amu nog bogoy nog ion non ion og
Bolakat nog Mikpongon.
39 Po' kitu' og pasad nog Pogbaya'
nog ion og Diwata ta, sog glam
nog sobion non tidu dianita, bu sog
glam nog ganakapu'anan ta asta sog
duma binonsaan.”
40 Pindonsama' ni Piter tumalu'
dianilan. Bu modakol pa og tinalu'
non dianilan bagun ilan bosia ondi'
tokodoy moglogiling sog gotowanan
koyon numun koni nog mokolaton
og kohinangan non po' bagun ilan
di' mosunu' polihola'oy dun.

§ **2:28 2:28** Salmu 16:8-11 * **2:35 2:35** Salmu 110:1

41 Ain tinumud nog gustalan non koyon binunyagan ilan. Dadi, migdungag og tinumud dia ni Isus laga' tolu ngibu kodakol sog sondow koyon.
42 Bu og gotowanan koyon, migapas ilan moglumpuk bu moganad nog pikpanad nog sosugu'onanan ni Isus koyon. Bu kobon non da' ilan lota' mogyakin bu moksolabuk ilan kuman nog Globungan ni Isus.
43 Bu og sosugu'onanan koyon, modakol piginang nilan nog kosobu'sobu' bu og gingyata'anan. Dadi, glam nog gotowanan, kisobu'an ilan tokodoy dun.
44 Bu glam nog pigilugan sog tanud, minonayun og kopoksolabuk nilan boya'an nog piksomasomaan nilan og gakodanan nilan.
45 Bu piksaluy nilan og gakodanan nilan mangka nilan pobobohogi'oy dia sog pigilugan nilan kitu' sog tanud nog ain kilogonan.
46 Bu gondow gondow moglumpuk ilan sog glomalomaan nog Baloy kitu' nog Poktomuyan dia sog Mikpongon. Bu moglumpuklumpuk ilan dosop kuman dia sog baloyanan nilan, dunut og da'da'an bu kobaba' nog bolotabat nilan.
47 Bu kobon non moksanglit ilan dia sog Mikpongon bu kisu'atan og glam nog gotowanan dianilan. Bu gondow gondow, dungagan nog Pogbaya' og dakol nog ain motabang tidu sog dusaanan nilan.

3

Og daday kiuli'an

1 Ngon gondow non, ginonga' monog gondow, timpu nog kopogyakin nog bansa Hudyu, si Piter bu si Jan minangoy ilan mogyakin sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon.
2 Ngon og gotow dion og daday nog tidu pa sog kobata' dianon. Bu gondow gondow pokpitangon ion nog gotow dion mangka nilan ion pingkudoy sog molani nog bongawan koyon nog iningolanan nilan nog Molongas, po' monontoli' ion dia sog gotowanan nog ain sumolod dion.
3 Dangan mitongow non si Piter ilan ni Jan nog posungu' ilan sumolod dion, pingonian non ilan nog sin.
4 Dadi, pigonglongan nilan og daday koyon mangka poktalu' si Piter nog, “Tontong a dianami.”
5 Dadi, tinumontong doda' og daday koyon dianilan po' migdodama ion nog bogayan nilan,
6 mangka ion tolu'oy ni Piter nog, “Da'idun og gombogoy u dianika nog sin. Tibua, og goktob nog bogoyon ku dianika, bianan sog baya' nog ngalan ni Isukristu nog ion og gotow Nasaret, pogbuat a na mangka a panow!”
7 Bu dunut pigoidan non og komot non nog glintu bagun ion mokindog. Bu dinumasig mogdayun botis non
8 mangka poglandan lumoksu bu mangka pokpanowpanow, bu pogunut dia ni Piter ilan ni Jan sumolod sog glomalomaan nog Baloy nog Poktomuyan kobon non mokpanowpanow dunut pogloksuloksu bu poksanglit dia sog Mikpongon.
9 Dangan mitongow nog glam nog gotowanan koyon dion og piginang nog bakas daday koyon, nog mikpanowpanow kobon non moksanglit
10 dia sog Mikpongon, kinilolaan nilan ion mogdayun nog ion non ion og daday kitu' nog kobon non monontoli' notibua dia sog molani nog bongawan kitu' nog iningolanan nog Molongas. Dadi, pingala nog glam nilan koyon dion bu kisobu'an ilan dun bog olo og bianbian non kuli'an.

Og gustalan ni Piter dia sog gotowanan koyon dion

11 Sonuk nog bakas daday koyon mogaid dia ni Piter bu dia ni Jan nog dion nilan pogindog sog iningolanan

kitu' nog Pogbianan ni Solomon,
mikponggobok og gotowanan koyon
dion ditu' ni lo' Piter mangka nilan
ion poglumpukoy po' kisobu'an ilan
tokodoy.
12 Dangan piglumpukan si lo' Piter
nog gotowanan koyon dion, mi-
gustal ion dianilan nog ma' nini,
"Amu, salu bansa u nog Israel,
iduma kisobu'an amu dianon? Bu
iduma pogonglongan niu ma ami?
Balu' niu dun, kiuli'an og daday
koyon nog bianan dia sog dili
tunung otawaka og kopondiwata
nami? Kona' nami mikokuli' di-
anon, suga'id non, og mikokuli' dun
ma' nini.
13 Og mokogulanganan ta kitu'
kobon nitu' nog si lo' Abraham, si
Isak, bu si Jakub, og Diwata nog
piktamuy nilan, piotas non solabuk
og sosoligan non kitu' nog si Isus.
Tibua amu, inuakil niu ion dia
sog gotowanan bagun ion bunu'on.
Minsan si'oy poluason na ion bosia
ni Pilatu, pigbongkis niu da ion.
14 Pigbongkis niu si Isus nog ion
midulus bu da' dusa non. Bu og pig-
bubut niu nog poluason ni Pilatu di-
aniu og gotow kitu' nog polomunu'.
15 Og binunu' niu kitu', og pok-
tiduan nog kotubu'. Tibua, pitubu'
da ion puli' nog Mikpongon. Bu
kitoksi'an nami tanan nini.
16 Dadi, bianan sog baya' nog
ngalan ni Isus, og mikokuli' nog da-
day koni nog kilolaan niu. Bu sabap
sog ngalan non bu og kopongandol
kitu' nog bianan dianon, mikokuli'
mahatul nog daday koni.
17 "Dadi pigilugan, numun kitu'
kisunan ku nog da' niu kosunoy
og piginang niu kitu', amu bu og
kounutananan niu kitu'.
18 Pidonsama' na tumalu' nog
Mikpongon kobon nitu' pibian sog
polomolatasanan non kitu' nog sum-
boy og Kristu* mosinsa nododa'. Og
gininang niu kitu' dianon, ion non
itu' og kotumanan nog pidonsama'
non kitu' tumalu'.
19 Dadi, tolikudoy niu na og
dusaanan niu mangka amu sungu'
dia sog Mikpongon bagun da ku-
gasan og glam nog dusaanan niu
20 nog boya'an moksud og popia
nog Pogbaya' dianiu bu popongoyon
non puli' og Kristu nog ion non si
Isus.
21 Po' migbagad pa ion ditu' sog
glangit asta matong og tang nog
pongimboguan nog Mikpongon og
glam non. Po' ma' nitu' og pinasad
non kobon nitu' bianan dia sog polo-
molatasanan non kitu' nog modulus.
22 Po' ma' nini og tinalu' ni Apu'
Muses dia sog bansa Israel kitu'
kobon nitu' nog,
'Og Pogbaya' nog ion og Diwata
niu, ngon gondow non,
popongoyon non dia sog
ganakapu'anan niu og polo-
molatas nog ma' nakon, og
salu bansa niu da. Bu glam
nog poktolu'on non sumboy
pokinongogan niu.'†
23 "Po' ain og di' mokinongog di-
anon polenan nilan nog Mikpongon,
dia sog pigotowan non, mangka non
ilan polihola'oy.
24 Bu ma' nitu' dosop og piktalu'
nog glam nog polomolatasanan non
kitu' tidu dia ni Apu' Samuel bu
asta dia sog ain mikosukpat kitu'
dianon. Og glam nilan mikpoktalu'
ilan pa'ali sog tang koni numun
koni.
25 Dadi, og pasadanan nog
Mikpongon kitu' nog pilatas nog
polomolatasanan non kitu', amu
itu' dun. Bu misunu' amu dosop
dia sog pinasad non kitu' dia sog
mokogulanganan niu kitu' nog
tinalu' non dia ni Apu' Abraham
nog, 'Bianan dia sog pangkat mu,
glam nog gotowanan sog glupa'an
popiaon non.'‡
26 Dadi, og Mikpongon, pinili' non
bu pipangoy non poguna dianiu og
sosoligan non kitu' po' popiaon non

* **3:18 3:18** Og Kristu koni og Ginirik. Og Ma'ana non, og Pipangoy nog Mikpongon Mogdatu' dini sog dunya. † **3:22 3:22** Deuteronomy 18:15 ‡ **3:25 3:25** Genesis 12:3b

amu bianan sog kopokpotolikud non dia sog monala kotow dianiu sog kohinangan niu kitu' nog mokolaton.”

4

Si Piter bu si Jan, dia ilan sog gukum nog bansa Hudyu

1 Dadi, solian ni Piter bu si Jan mogustal, tinua'an ilan nog bolianan nog bansa Hudyu, bu asta kounutan nog polongipatanan nog Baloy kitu' nog Poktomuyan dia sog Mikpongon, bu asta dosop og gotowanan kitu' tidu sog kampung nog Sadusiu.
2 Misasow ilan, po' mikpanad og sosugu'onanan ni Isus sog gotowanan nog og gotow motubu' tidu matoy, bianan sog kopoktalu' nilan nog si Isus, mitubu' puli' tidu matoy.*
3 Dadi, inukpa'an nilan dun si lo' Piter ilan ni Jan mangka nilan kolobusuoy po' da' nilan na kotagad ukumoy po' gobi na.
4 Tibua, modakol nog gotow og tinumud, ain og mikodongog nog gustalan ni lo' Piter koyon. Og dakol nog tinumabuk dia ni Isus laga' lima ngibu kotow, da' lakit nog kolibunanan bu gombata'anan.
5 Dangan migboloma' ion, miglumpuk sog Jerusalem og kounutananan nog bansa Hudyu bu og mokogulanganan bu asta og polopanadanan kitu' nog botad nog bansa Hudyu.
6 Bu si Anas og kounutan nog bolianan nog bansa Hudyu, si Kaypas, bu og sangoy kitu' ni Jan, si Aleksander, bu duma piglogombata'anan ni Anas, tinumua' ilan dosop dion.
7 Dangan milimud ilan na dion, piindog nilan si lo' Piter sog sungu'an nilan mangka nilan poksumodia'oy. Long nilan dun, “Olo migandun kinang niu nog piginang niu koyon. Ain miktidu og tunung niu koyon, otawaka sima og ngalan nog ginamit niu moginang dun?”
8 Dadi, si Piter nog pinulu'an nog Bolakat nog Mikpongon, tinumabal nog, “Amu og mokogulang bu og kobogolalan nog bansa Hudyu,
9-10 bila og poksakon niu dianami pa'ali sog miinang dia sog bakas daday koni nog boya'an kiuli'an, ustalon ku dianiu bu sog glam nog bansa Hudyu. Sa'an kiuli'an og daday koni, bianan sog baya' ni Isukristu nog ion og gotow Nasaret nog binunu' niu kitu' sog kudus, tibua, pitubu' ion puli' nog Mikpongon.
11 Si Isus, ion og pogolongon kitu' sog Kitab nog og batu kitu' nog mosolag nog pigbongkis nog polongimung nog baloy nog ma' niu. Saka ion tanan og miimung nog landu' kobololaga' nog batu nog polongkapan nog baloy.
12 Og ma'ana non, ion da mokogawon dia sog gotowanan. Po' sog dibabow nog dunya koni, da'idun lual og binogoy nog Mikpongon nog ngalan nog poksobion ta nog mokotabang sog gotowanan tidu sog baya' nog dusa.”
13 Dadi, dangan miluksad og talu' ni Piter koyon, kisobu'an glam nilan dun po' da' ilan kondok mogustal dun saka sagyaotow ilan da bu ombaba' da og sabut nilan. Tibua, kinilolaan nilan nog ilan koyon og dumaanan nilan ni Isus.
14 Dadi, da'idun og motalu' nilan sog piktalu' ni lo' Piter koyon po' og daday koyon nog kiuli'an, pogindog sog molani ni lo' Piter.
15 Dadi, piliu pa si lo' Piter sog gukum koyon podali' mangka og bogolalanan koyon pogisunisun.
16 Bu miksinaksakoy ilan bog olo doda' og dunon nilan dia ni lo' Piter kobon nilan moktalu' nog, “Glam nog gotowanan dini sog Jerusalem kosunan nilan nog og gotowanan koyon mikopoginang

* **4:2 4:2** Og sadusianan koni, ondi' ilan tumud nog og gotow bila matoy, motubu' da mokopuli'.

ilan nog kosobu'sobu' nog omba'is
tokodoy nog di' ta kobolibadan.
17 Tibua, podanon ta tumalu' di-
anilan nog di' nilan na puli'an
moglabit og ngalan ni Isus sog min-
san sima po' bagun da ondi' na om-
pulonag og bontugan nog piginang
nilan koyon."
18 Dadi, dangan midoksu' ilan
mogupakat, pisolod nilan puli' si lo'
Piter mangka nilan podanoy tumalu'
dianilan nog di' nilan na puli'an
moglabit og ngalan ni Isus otawaka
mokpanad pa'ali dianon.
19 Tibua, tinabal nilan og bogo-
lalanan koyon nog, "Bila amu, ain
gidoy og mosulut dia sog Mikpongon
nog unuton nami, og glegan niu
koyon otawaka og glegan non?
20 Po' mologon nami lota'oy mo-
gustal ain og mitongow nami bu
og midongog nami kitu' nog pa'ali
dianon."
21 Dadi, dangan midongog nilan og
tabal ni lo' Piter koyon, pinuli'an ni-
lan nosop tumalu' dianilan mangka
ilan na poluasoy. Po' da'idun og
bianan nilan mokposakit dia ni lo'
Piter ilan ni Jan. Po' glam nog
gotowanan dion, mikpoksanglit ilan
dia sog Mikpongon sabap sog ko-
bianbianan nog daday koyon.
22 Og daday koyon, mangka si'oy
kuli'oy, og tinonan non labi na pat
pulu' ton.

Og gyakin nog poktanudanan dia ni Isus

23 Dangan mikoluas ilan na, sokali'
ilan minangoy ditu' sog dumaanan
nilan, mangka nilan poguksugoy og
talu' nog mokokotas nog bolianananan
bu og kobogolalan kitu'.
24 Dangan midongog nog du-
maanan nilan og guksugan ni lo'
Piter koyon, mikpoglongag ilan mo-
gyakin sog Mikpongon nog, "Apu'
Pogbaya', ika da mikpongon nog
pigloban nog glangit bu glupa'an bu
glam nog piongon.
25 Bu bianan sog Bolakat mu, pi-
latas mu og talu' mu dia sog sosoli-
gan mu nog si Apu' Dabid nog ion og
mokogulang nami kitu' kobon nitu'.
'Iduma og binonsaan nog kona'
Hudyu mokpogbolu' ilan ma?
Bu iduma momikil ilan ma
nog pikilan nilan koyon nog
da' doksu' non?
26 Po' og kodotu'ananan sog dunya
koni, mikpoksolabuk ilan na bu og
kounutananan, mikpoglumpuk ilan
ma, po' ontuan nilan og Pogbaya' bu
og Tinondu' non kitu' Mogdatu'.'†
27 "Motud doda', Apu'. Po' si
Herod bu si Pontus Pilatu, inupakat
nilan og gotow Hudyu bu kona'
Hudyu dini sog Jerusalem. Po' inon-
tuan nilan si Isus nog ion da' dusa
non, og Tinondu' mu kitu' Mogdatu'.
28 Migupakat ilan moginang nog
donsama' mu na kitu' kisunan, bu
bianan dia sog glegan bu baya' mu,
ininang nilan dianon.
29 Dadi, ika og Pogbaya', kosunan
mu da bog olo og sad nilan kitu'
dianami. Dadi, popagon mu pa
og sosoligananan mu koni nog ma'
nami po' bagun nami kobon non
ombolu' mogustal nog talu' mu koni.
30 Bu bianan sog baya' mu, kuli'an
mu ain og togo mokosakit. Bu
tugdak mu pa og ginang kitu' nog
kosobu'sobu' bu og gingyata'anan
bianan dia sog ngalan ni Isus, og
sosoligan mu kitu' nog da' dusa
non."
31 Dangan miluksad tibua og
gyakin nilan koyon, mikundu'
og baloy koyon, bu glam nilan,
pinulu'an ilan nog Bolakat nog
Mikpongon boya'an mibolu' ilan
mogustal nog talu' nog Mikpongon.

Og poktanudanan piksomaso-maan nilanog gakodanan nilan

32 Og glam nog tinumabuk dia
ni Isus miksolabuk og glegan nilan,
bu og pikilan nilan, po' da'idun di-
anilan og moglukung gumamit nog
dili balan non. Suga'id non, og

† **4:26 4:26** Salmu 2:1-2

glam nilan piksomasomaan nilan og gakodanan nilan.
33 Og sosugu'onanan koyon, mokosog ilan tokodoy tumaksi' pa'ali dia sog kotubu' kitu' puli' ni Isus. Bu glam nilan landu' og popia nog Mikpongon dianilan.
34 Bu da'idun dianilan og kionda'an. Po' bila ngon dianilan og togo kulang, ngon sop dianilan og moksaluy nog glupa' non otawaka og baloy non.
35 Bu og saluy non, uokilon nilan dia sog sosugu'onanan kitu' bu ilan dona og momogoy dun dia sog ain ngon kitu' og kulang non.
36 Dadi, ngon og duma nilan dion nog si Jusep og ngalan non. Bu pingongyu'an nog sosugu'onanan kitu' nog si Barnabas po' og ma'ana nog pongangyu' nilan koyon dianon, polondolo'isog. Ion og pangkat ni Apu' Lebi. Bu ion og gotow tidu sog Siprus.
37 Si Barnabas koni, piksaluy non og sobuntak nog glupa' non. Bu og saluy nog glupa' non kitu', inuakil non sog sosugu'onanan koyon.

5

Si Ananias bu duoy non nog si Sapira

1 Bu ngon dosop og pogduoy dion nog si Ananias ilan ni Sapira. Piksaluy nilan dosop og sobuntak glupa' nilan.
2 Og duma saluy nog glupa' nilan koyon, tinagu' non po' gomiton non sog dili glegan non. Bu og duoy non si'oy sinumolabuk dosop dia sog piginang non koyon. Bu og sama' nog saluy nog glupa' nilan koyon, inuakil non dia sog sosugu'onanan koyon.
3 Dadi, dangan inuakil non og sin koyon dianilan, miktalu' si Piter dianon, “Ananias, iduma pitiang mu ma og Soitan mogbaya' dianika nog boya'an kipogloputan mu tanan dun og Bolakat nog Mikpongon? Po' ngon pa og sinama' niu nog saluy nog glupa' niu kitu'.
4 Og glupa' niu koyon, sog da' niu pa poksaluy, amu da gapu' non. Bu minsan si'oy mitubus niu poksaluy, og saluy non amu dosop og gapu' non. Saka olo og mikobal dun? Iduma mikopomikil amu ma moginang nog ma' nion koyon? Og pigloputan niu koyon kona' sagyaotow, suga'id non, og Mikpongon.”
5 Dangan midongog ni Ananias og talu' ni Piter koyon, mibuksak ion mogdayun mangka patoy. Bu ain mikodongog nog kibianbianan ni Ananias koyon, kiondokan ilan tokodoy dun.
6 Dangan minatoy si Ananias, inangoy nog kolitowanan koyon putusoy bangkoy non mangka nilan pitangoy lumiu po' lobongon nilan.

7 Tolu oras og gligat non, minatong dion og duoy ni Ananias. Bu migdangan sog baloy koyon nog da' non pa kosunoy bog olo kibianbianan nog glaki non kitu'.
8 Dangan sinumolod ion, sinakan ion ni Piter bog ma' nitu' dota' da og golaga' nog glupa' nilan kitu'? Dadi, tinumabal ion, “O'o, ma' nitu' da dakol non.”
9 Dadi, tinolu'an ion ni Piter, “Iduma miksolabuk ma gupakat niu nog glaki mu nog sulayan niu og Bolakat nog Mikpongon? Dion na og kolitowanan kitu' nog linumobong dia sog glaki mu. Bu ika si'oy, pitangon nilan dosop ika sog pinitangan nilan nog glaki mu kitu'.”
10 Dangan miluksad tibua talu' ni Piter koyon, mibuksak mogdayun og glibun koyon mangka patoy. Dadi, dangan sinumolod og kolitowanan kitu', mitongow nilan og bangkoy nog glibun koyon. Dadi, inawa' nilan dion mangka nilan ulidoy lumobong dia sog glaki non kitu'.
11 Dadi, glam nog pigilugan sog tanud bu glam nog mikodongog nog bianbian nog sala kopogduayan koyon, kiondokan ilan tokodoy dun.

Modakol gingyata'anan og ininangnog sosugu'onanan kitu'

12 Modakol gininang nog sosugu'onanan kitu' nog kosobu'sobu'. Bu modakol dosop og gingyata'anan nog pitongow nilan dia sog kodokolan nog gotowanan. Bu sog tang koyon, glam nog pigilugan sog tanud, kobon non moglumpuk ilan sog glomalomaan nog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon, dia dapit sog iningolanan kitu' nog Pogbianan ni Solomon.
13 Minsan si'oy motas og gadab dianilan nog gotowanan, ain kona' nilan batuk poktanud dia ni Isus, mondok mampu' dianilan.
14 Tibua, minsan ma' nitu', glibun laki pododungag da kodakol og tumabuk dia ni Isus nog boya'an kobon kobon non dumakol og polotanudanan.
15 Dadi, og doksu'an nog kohinangan nog sosugu'onanan koyon, modakol og di' mokokodag pimitang bu bolilidoy sog pogbolilidan non sog goksid dalan po' bagun da bila mian si Piter dion, kotindungan ilan nog sagya si'oy og nuni non.
16 Bu modakol dosop gotowanan dion tidu sog glumibut nog Jerusalem koyon, pimitang nilan ain og di' mokokodag bu og glam nog ain pisinsa nog glatdiwata. Bu glam nilan koyon kiuli'an.

Pikposokitan og sosugu'onanan

17 Sabap ditu', og kounutan nog bolianan nog Hudyu, bu glam nog dumaanan non koyon nog kampung nog Sadusiu, miksibok ilan tokodoy dun.
18 Dadi, inukpa'an nilan og sosugu'onanan koyon mangka nilan kolobusuoy.
19 Tibua, og gobi koyon inangoy nog moloikat nog Mikpongon buka'oy og pintu' nog kolobusuan koyon, mangka non ilan pitangoy lumiu, mangka poktalu',
20 “Angoy amu indog ditu' sog glomalomaan nog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon, mangka niu uksugoy dia sog gotowanan ditu' og tibuk nog guksugan pa'ali sog bogu kotubu' koni.”
21 Dadi, mimilang ilan nog talu' koyon dianilan. Ampun migbuka'siang bonua, sinumolod ilan dion sog glomalomaan nog Poktomuyan koyon mangka ilan poktolipun mokpanad sog gotowanan.

Tibua, og kounutan nog bolianan kitu' bu dumaanan non, pilumpuk nilan glam nog kobogolalan nog bansa Israel mangka nilan dondagoy sog sundaluanan mangoy og sosugu'onanan kitu' sog kolobusuan.
22 Dadi, dangan minatong sundaluanan koyon ditu', da' nilan na kodotongoy ditu' og sosugu'onanan kitu'. Dadi, mikpuli' ilan mangka ilan poguksug nog,
23 “Dangan minatong ami ditu', og kolobusuan kitu' kinunsi da. Og sundaluanan, dion ilan pogindog sog sobola' nog pintu' sog glowasan. Saka dangan binuka' nami, da'idun gotow ditu' sog dialom!”
24 Dangan midongog nog kounutan nog polongipat nog Baloy koyon nog Poktomuyan, bu og mokokotas nog bolianan koyon, mibabong pikilan nilan po' di' nilan sunan bog olo migandun nog sosugu'onanan kitu'.
25 Sintak non, ngon sala kotow minatong dion nilan bu miktalu' nog, “Hoy! Og gotowanan kitu' nog kinolobusu niu, ditu' ilan pogindog sog glomalomaan nog Baloy kitu' nog Poktomuyan po' mikpanad ilan dia sog gotowanan.”
26 Dadi, og kounutan nog polongipat nog Baloy kitu' nog Poktomuyan, migunut dia sog sundaluanan non mangoy mukpa' nog sosugu'onanan kitu'. Tibua, da' nilan koposokitoy po' mondok ilan botuon nog gotowanan koyon.

27 Pinitang nilan dia sog sungu'an
nog gukum nog bansa Hudyu koyon
mangka ilan poksumodiaoy nog
kounutan nog bolianan koyon
nog,
28 “Da' nami ta' amu pomagoy
mokpanad pa'ali sog ngalan ni Isus?
Saka, minsan pimag nami na amu,
tinogol niu doma moginang nog
boya'an miglop na tanan sog go-
towanan dini sog Jerusalem og pik-
panad niu koyon. Bu poksipian
niu mononsol dianami og kopatoy ni
Isus.”

29 Tibua, si Piter bu duma
sosugu'onanan koyon tinumabal
nog, “Golom nami na bilangoy og
Mikpongon gaba' nog sagyaotow.
30 Po' og binunu' niu kitu' sog
kudus nog si Isus, pitubu' ion puli'
nog Diwata nog mokogulang ta kitu'
kobon nitu' nog ion og Mikpongon.
31 Bu numun kitu', si Isus, piotas
na ion nog Mikpongon dia sog glintu
non. Moglokounutan na ion bu
ion na og polonabang ta po' bagun
ain og ma' nita nog gotow Hudyu,
mokopoglila' ita nog dusaanan ta bu
kompunan ita na dun.
32 Dadi, ami bu og Bolakat nog
Mikpongon og mokotaksi' nog glam
non koyon. Bu og Bolakat non
koyon, ion non ion binogoy non
kitu' sog glam nog ain mikokunut
dianon.”

33 Dangan midongog nog po-
longukumanan og talu' ni Piter
koyon, miangit ilan tokodoy dun
boya'an nog pobunu' nilan tanan
bosia og sosugu'onanan koyon.
34 Tibua, ngon sala kotow og para-
siu dion og ngalan non si Gomalial.
Ion og polopanad nog botad nog
bansa Hudyu, bu pogodaban ion
nog glam nog gotow. Minindog ion
mangka non dondagoy nog poliuon
pa podali'dali' og sosugu'onanan
koyon
35 mangka non tolu'oy og gukum
koyon nog, “Amu, og salu bansa u
nog gotow Israel, pongmaya' amu
nog inangon niu koyon posungu'
dianilan.
36 Po' dini kitu', si Tiudas
migbalu'balu' nog ion motas nog
gotow. Bu pat gatus kotow og
minampu' dianon. Tibua, dangan
binunu' ion, mikpogulakpalik da og
gla'ayatanan non asta da' na doksu'
non.
37 Tubus nitu', sog tang nog
koponglista nog gotowanan, ngon
nosop tinumua' nog si Judas, og
gotow Galili. Modakol gotow nog
migunut dianon nog mantu ilan dia
sog pogaid nog botad. Tibua, bin-
unu' dosop ion bu og pigotowan non
mikpogulakpalik dosop.
38 Dadi, numun koni ma' nini
og pomali u dianiu pa'ali sog go-
towanan koyon. Potiang niu ilan
bu poluas niu na ilan. Po' bila
og ginang nilan koyon tidu da sog
sagyaotow, da' da og doksu' non.
39 Tibua, bila og tugyu bu og
kohinangan nilan koyon tidu sog
Mikpongon, di' amu da mokantu
dianilan. Bu gomonsunoy sokali'
niu kobotikoy, og kopongontuan niu
og Mikpongon.”
40 Dadi, mioit ilan nog talu' ni
Gomalial koyon. Pisolod nilan og
sosugu'onanan kitu', mangka nilan
tibua podanog mangka nilan nosop
pomagoy ilan moglabit nog ngalan
ni Isus, mangka nilan na poluasoy.
41 Dadi, og sosugu'onanan kitu',
ginonatan nilan gukum nog bansa
Hudyu koyon. Mikpogda'da' ilan po'
misabut nilan nog kisunan na nog
Mikpongon nog patut ilan na moglo-
gaga nog posakit bu posipog koyon
dianilan sabap sog kopokokunut ni-
lan dia sog ngalan ni Isus.
42 Tidu dion, gondow gondow,
ditu' ilan sog glomalomaan nog
Baloy kitu' nog Poktomuyan dia sog
Mikpongon bu moktolopasan nilan
sog gimbolayan mokpanad bu mo-
gustal nog Gomba'is nog Guksugan
pa'ali dia ni Isus nog ion og Kristu.

6

Mimili' ilan nog pitu kotow og mogusiba'nog tabang sog poktanudanan

1 Sog tang kitu' nog kobon
non pododungag og dakol nog
pigotowan ni Isus, ngon dianilan
og Hudyuanan nog ponolu'on
nilan Ginirik. Miksusi ilan nog
pakasi poktanudanan dia ni Isus,
og Hudyuanan dosop, tibua, og
ponolu'on nilan Inaramaik. Po'
ngon dow balulibunanan dion nog
gotow Girik nog kiliusan mogbogoy
nog kotubu'an kitu' nog pomogoyon
dianilan gondow gondow.
2 Dadi, og sopulu' bu dua' so-
sugu'onanan kitu', pilumpuk nilan
og glam nog poktanudanan dion
mangka ilan poktalu' nog, "Pigilu-
gan, di' mogusoy nog ongga'on nami
og mogustal pa'ali sog talu' nog
Mikpongon, mangka nami sungu'oy
og momogoy nog kotubu'an ta
koyon.
3 Suga'id non, pomili' amu nog
dumaanan niu laga' pitu kotow. Bu
sumboy og pomili'on niu, ain kitu'
nog mosolamin dianilan og polo-
motadon kitu' nog miktidu dia sog
Bolakat nog Mikpongon. Bu sumboy
dosop og gotowanan kitu' nog om-
pantas og sabut nilan. Po' og ginang
koni uokilon nami dianilan
4 po' bagun ami tokodoy moko-
tayow mogyakin bu mogustal pa'ali
sog talu' nog Mikpongon."

5 Dadi, misu'at dia sog glam nilan
og talu' nog sosugu'onanan koyon.
Dadi, og pimili' nilan si Esteban po'
ion ompagon og kopongandol non,
bu kobon non mosolamin dianon
og polomotadon kitu' nog miktidu
dia sog Bolakat nog Mikpongon.
Bu pimili' nilan dosop si Pilip, si
Prokorus, si Nikanor, si Timun, si
Parmenas, bu si Nikulas. Ion og
gotow Antiok nog sakup sog tanud
nog Hudyu.
6 Og pitu kotow koyon, inuakil
nilan dia sog sosugu'onanan koyon.
Dadi, dinoponan bu pigyokinan ni-
lan.

7 Dadi, og talu' nog Mikpon-
gon kobon kobon non ompulonag.
Bu og dakol nog poktanudanan
dion sog Jerusalem koyon kobon
non pododungag. Bu minsan
og bolianan nog bansa Hudyu,
modakol na og tinumabuk dun dia
ni Isus.

Si Esteban inukpa'an

8 Dadi, si Esteban, pipia ion
tokodoy nog Mikpongon bu bino-
gayan ion nog tunung, bu modakol
og gininang non nog gingyata' nog
kosobu'sobu' nog pitongow non sog
kodokolan nog gotowanan.
9 Minsan si'oy ma' nion kolongas
og poginangon non, ngon og go-
towanan nog sinumusi dianon. Og
gotowanan koyon, miktidu ilan sog
baloy nog poglumpukan nog bansa
Hudyu nog iningolanan nog baloy
nog poglumpukan nog ain miluas na
tidu sog kouliponan. Ilan koyon og
Hudyu nog miktidu sog koliwagan
bonua nog Sirinia, bu sog koliwagan
bonua nog Aleksandria, bu ngon
dosop miktidu sog probinsia nog
Silisia, bu asta sog Bata'bata' Asia.
10 Tibua, di' ilan mokantu dia ni
Esteban po' og kotoan non moktalu'
miktidu dia sog Bolakat nog Mikpon-
gon.
11 Dadi, tinumindan ilan nog len
gotowanan moktalu' nog midongog
nilan dow si Esteban moglaka'laka'
monalu' dia ni Apu' Muses, bu asta
sog Mikpongon.
12 Dadi, sabap sog kopongimung
nilan koyon dia ni Esteban,
kitungian dun og gotowanan,
bu og mokogulanganan, bu og
polopanadanan nog botad nog
bansa Hudyu. Dadi, og gotowanan
kitu', inukpa'an nilan si Esteban
mangka nilan pitangoy sog gukum
nog bansa Hudyu.
13 Mangka ilan alap nog taksi'anan
nog tumaksi' nog di' motud. Og talu'
nilan dun, si Esteban dow, kobon
non solapon non na monalu' og
Baloy nog Poktomuyan nilan koyon

nog mosigda, bu asta og Botad nog
pilatas ni Apu' Muses dianilan.
14 Bu miktalu' ion dow nog si Isus
og gotow Nasaret kitu', loglagon non
dow og Baloy nog Poktomuyan nilan
koyon, mangka non dow sopoy og
Botad nog pilatas ni Apu' Muses
kitu' dianilan.
15 Bu glam nog gotowanan sog
gukum koyon, pigonglongan nilan
si Esteban. Sintak nilan koyon
mogonglong dun, sog tinontongan
nilan, og bayu'bayu' non mama'
nog bayu'bayu' nog moloikat nog
Mikpongon.

7

Og tabal ni Esteban sog gukum nog bansa Hudyu

1 Dadi, og kounutan nog bo-
liananan, sinakan non si Esteban
nog, "Motud ta' og sumbungan nog
gotowanan koni dianika?"
2 Dadi, tinumabal si Esteban nog,
"Mokogulang u bu pigilugan ku nog
salu bansa u, pokinongog amu pa di-
anakon. Ati, kobon nitu' og Mikpon-
gon nog ion og Diwata nog mo-
tas, tinumua' dia ni Apu' Abraham
kobon pa nog ditu' ion sog bonua
nog Misopotamia sog da' pa ion
poglalin sog bonua nog Haran.
3 Og talu' nog Mikpongon dianon
ma' nini, 'Gonatoy mu og bonua mu
koni, bu asta og gusbawalisanan mu
mangka a panow sog bonua kitu'
nog potongowon ku dianika.'*
4 Dadi, ginonatan ni Abraham
bonua non koyon nog Kaldia, bu
mangka ion pogonong ditu' sog Ha-
ran. Ampun minatoy gama' non
ditu', dinondag ion nog Mikpongon
mangoy sog bonua nog pigonongan
ta koni numun koni.
5 Saka, da' ion kobogoyoy nog
glupa' ditu' minsan mika'an. Tibua,
og pasad nog Mikpongon dianon
nog ngon da gondow nog kobogayan
ion nog glupa' dion, po' pusaka'
nog ganakapu'anan non dianon.
Sog tang koyon nog kopoktalu' nog
Mikpongon dun dianon, da'idun pa
og bata' non.
6 Og Mikpongon miktalu' dosop
dia ni Apu' Abraham nog ma' nini,

'Og ganakapu'anan mu, sagya ilan
da mogonong sog kona' nilan
bonua, bu uliponon ilan, bu
solapsolapon ilan laga' pat ga-
tus ton.

7 Tibua, posokitan ku ain og go-
towanan kitu' nog mongulipon dia
sog ganakapu'anan ni Abraham, po'
bagun da og ganakapu'anan non
koyon, mokoluas ilan na bu mangka
ilan na pokopoktamuy dianakon
dini sog bonua koni.'† Ma' long nog
Mikpongon dun.

8 "Tubus nitu'," long ni Esteban
dun, "og Mikpongon, dinondag non
si Apu' Abraham moktuk‡ po' ma'
nitu' og tanda' nog tumanon non da
og koposadan nilan nog Mikpongon.
Dadi, dangan binata' ni Apu' Abra-
ham si Isak, midopot tibua walu
ondow tidu bota'on, tinuk non. Dan-
gan sop migbata' si Isak dia ni Jakub,
tinuk dosop ni Isak si Jakub. Bu
si Jakub, tinuk non dosop og gom-
bata'anan non kitu' nog kolokian
nog sopulu' bu dua' kotow. Bu ilan
og piktiduan nog pangkat nog bansa
ta Hudyu.

9 "Dadi, ngon bata' ni Jakub nog
ngalan non si Jusep. Piglinggi ion
nog pigilugananan non boya'an nog
piksaluy nilan ion po' bagun ion
uliponon ditu' sog bonua nog Ihiptu.
Tibua, og Mikpongon, kobon non
dianon.
10 Bu tinobangan ion nog Mikpon-
gon dia sog glam nog glogon non. Bu
binogayan ion nog kotoan. Dangan
mitongow nog datu' sog Ihiptu og
kotoan ni Jusep koyon bu og koba'is
nog polomotadon non, inimung non
ion nog kounutan sog bonua nog
Ihiptu koyon bu asta sog glam nog
daya nog datu' kitu'.

* **7:3 7:3** Genesis 12:1 † **7:7 7:7** Genesis 15:13-14 ‡ **7:8 7:8** Og moktuk koni, ion non ion og moksunat.

11 Tubus nitu', dinotongan nog
gutom og tibuk bonua nog Ihiptu bu
asta sog tibuk bonua nog Kana'an.
Dadi, og mokogulanganan ta kitu'
kobon nitu', da'idun og golapan
nilan nog ponganon nilan. Dadi,
misinsa tokodoy og glam nog go-
towanan koyon dion.
12 Dangan midongog ni Jakub nog
ngon dow ponganon sog bonua nog
Ihiptu, sinugu' non gombata'anan
non kitu' nog ion non ion og
mokogulanganan ta kitu', mangoy
momuku ditu'. Ugat ilan pa ion
pokangoy dion.
13 Dangan sog kodua' puli' ni-
lan mangoy dion, mikpokilala na
si Jusep dianilan. Bu tidu dion,
kisunan nog datu' ditu' pa'ali sog
pigilugan bu mokogulang ni Jusep.
14 Dadi, tinugun ni Jusep tidu sog
gama' non nog si Apu' Jakub asta
og glam nilan. Minangoy ilan sog
bonua nog Ihiptu. Og dakol nilan
nog minangoy ditu' pitu pulu' bu
lima kotow.
15 Dadi, mipanow ilan sog
bonua nog Ihiptu, bu ditu' ilan
na migonong. Bu dion ilan na
mimatoy tidu dia ni Jakub asta
duma mokogulanganan ta kitu'.
16 Tibua, og tulananan nilan,
pipuli' da ditu' sog bonua nog
Sekem. Bu ditu' ilan pinglobong
sog kolobongan kitu' nog sinaluy ni
Apu' Abraham sog gla'ayat ni Apu'
Hamur ditu' sog bonua nog Sekem.
17 "Dadi," long ni Esteban, "dan-
gan dali' na kotuman og pasad nog
Mikpongon dia ni Apu' Abraham,
dinumakol tokodoy pangkat ta ditu'.
18 Tubus nitu', kisuklian og datu'
koyon dion nog da' non kosunoy og
pa'ali dia ni Jusep.
19 Dadi, pigdagdag non mokogu-
langanan ta, bu ompihit og gokbitan
non dianilan. Tinogol non dia sog
mokogulanganan ta kitu' nog pomo-
longon nilan og populaanan nilan
bagun mokpomatoy.
20 Og tang koyon, binata' si Apu'
Muses. Molongas tokodoy ion nog
bata'. Dadi, pigusiba' ion nog
gina'ama' non laga' nog tolu bulan.
21 Dangan piluas nilan sog baloy
og bata' nilan koyon, mitongow nog
bata' nog datu' kitu' nog ba'i. Dadi,
inalap non mangka non imungoy
nog bata' non.
22 Bu si Apu' Muses, pionadan nog
glam nog kotoan dion sog bansa
Ihiptu koyon nog boya'an miimung
mokosog ion moktalu' bu biaksa nog
glam nog ginang.

23 "Dangan midopot pat pulu' ton
tinonan ni Apu' Muses, mipikil non
monogikol nog salu bansa non nog
Israel.
24 Dangan minangoy ion ditu', mi-
tongow non og gotow Israel pik-
posokitan nog gotow Ihiptu. Dadi,
sinugutan non og gotow Israel koyon
bu mangka non bunu'oy gotow
Ihiptu koyon.
25 Po' balu' ni Apu' Muses dun,
mosabut nog salu bansa non Israel
nog ion kitu' sinugu' nog Mikpongon
tumabang sog glam nog glogon ni-
lan. Saka da' ion tolima'oy nog salu
bansa non koyon.
26 Miglen gondow ion, mitongow
non nosop dua' kotow gotow Israel
migbunu'. Inangoy non ilan po-
magoy po' popoglogomiguson non
ilan bosia. Miktalu' ion, 'Olo nion?
Og salu bansa amu lo' ion, saka
mogbunu' amu ma?'
27 Og gotow kitu' nog miglenlen
dia sog duma non, dinondol non
si Apu' Muses mangka ion poktalu'
nog, 'Sima dinumondag dianika nog
mogbaya'baya' a dianami dini?
28 Olo dun, bunu'on mu akon ma'
nog ininang mu kitu' kolabung sog
gotow Ihiptu?'
29 Dadi," long ni Esteban, "dangan
midongog ni Apu' Muses og tabal
koyon dianon, milaguy ion ditu' sog
bonua nog Midian.

"Sintak non mogonongonong
dion, mikopogduoy ion dion boya'an
nog ngon og bata' nilan dua' kotow
nog lunsan laki.

30 Dangan midopot ilan pat pulu'
ton sog bonua koyon, minangoy
si Apu' Muses sog bonua kitu'
nog mologon pogonongan ditu' sog
molani nog bulud nog iningolanan
og Sinai. Bu mikpotongow dianon
og moloikat nog Mikpongon dia sog
polompung nog migliga'.
31 Dangan mitongow non og gliga'
koyon, kisobu'an ion dun. Bu inan-
goy non pogimotimotoy og gliga'
koyon. Midongog non og talu' nog
Pogbaya' nog,
32 'Akon og Diwata nog mokogulan-
ganan mu kitu' kobon nitu'
nog si Abraham ilan ni Isak bu
si Jakub.'§
Dadi, dangan midongog ni Apu'
Muses talu' koyon, linukuban ion
kobal nog gondok non bu di' non
kotingagan og gliga' koyon.
33 Miktalu' nosop og Pogbaya' di-
anon nog,
'Luas mu ponyapak mu, po' og
glupa' koyon nog pigindogan
mu mosigda.
34 Bu mitongow u pigotowan ku sog
Ihiptu nog landu' sinsaan nilan,
bu midongog u og kolonganan nilan.
Dadi, sa'an ini tinumona' u dini, po'
gowonon ku ilan sog sinsaan nilan.
Dadi Muses, populi'on ku ika ditu'
sog Ihiptu.'*
35 "Dadi," ma' long ni Esteban
dun, "si Apu' Muses, ion non ion og
pigbongkis kitu' nog salu bansa non,
bu tinolu'an nilan ion nog, 'Sima a
otowoy og mogbaya'baya' dianami.'
Minsan si'oy ma' nitu' og talu' ni-
lan dianon, ion da og dinondag
nog Mikpongon mogdatu' bu tuma-
bang dianilan. Og kodondag dianon
bianan dia sog moloikat kitu' nog
mitongow non sog gliga' nog polom-
pung.
36 Dadi, si Apu' Muses og min-
ulu' dianilan mawa' sog bonua nog
Ihiptu. Bu pitongowan non ilan
nog gingyata'anan nog kosobu'sobu'
ditu' sog bonua nog Ihiptu, bu sog
dagat nog iningolanan Pula Dagat,
bu sog kobon nilan ditu' sog bonua
kitu' nog mologon pogonongan. Og
gobon nilan ditu' pat pulu' ton.
37 Og Muses koni, ion non ini og
miktalu' kitu' sog bansa Israel nog
ngon da gondow non nog Mikpon-
gon, bogayan non amu nog polomo-
latas nog mama' nakon nog moktidu
dia sog dili bansa niu.
38 Si Muses koni, og salu bansa
nilan da bu duma nilan dosop kobon
ilan ditu' sog bonua kitu' nog mol-
ogon pogonongan. Bu ion dosop
og solabuk sog mokogulanganan
ta kitu' kobon nitu'. Bu ion og
tinolu'an nog moloikat kitu' ditu' sog
bulud nog Sinai. Bu ion og bino-
gayan nog talu' nog Mikpongon nog
di' moksop nog bagun non polotason
dianita.
39 Tibua, minsan ma' nitu', og
mokogulanganan ta kitu' kobon
nitu', ompok ilan da mokokunut dia
ni Apu' Muses, suga'id non, binibas
nilan tanan ion po' og dialom pik-
ilan nilan ditu' pa sog bonua nog
Ihiptu.
40 "Dadi, likud ni Apu' Muses ditu'
sog bulud nog Sinai, miktalu' og
bansa Israel dia sog gulang bata'
kitu' dianon nog ngalan non si
Aron. Pingoni nilan dianon og
glodawan po' imungon nilan dow
nog diwataanan nilan nog monulu'
dianilan. Po' ma' long nilan dun, 'Di'
nami na kosunan bog ain si Muses
dun saka ion lo' itu' bosia og minulu'
dianita mawa' tidu sog bonua nog
Ihiptu.'
41 Dadi," long ni Esteban dun,
"migimung ilan doda' nog glodawan
nog ma' nog bantuk nog nati nog
sapi', mangka nilan poktomuyoy,
bu pomolasoy, bu mangka ilan
poglomilomioy og ginimung nilan
kitu'.
42 Dadi, sabap sog kohinangan ni-
lan koyon, tinolikudan ilan dun nog
Mikpongon bu pitiang non ilan mok-
tamuy sog bitunanan, bu bulan, bu

§ **7:32 7:32** Exodus 3:6 * **7:34 7:34** Exodus 3:5-10

gondow. Bu og talu' nog Mikpongon
nog sinulat nog polomolatasanan
kitu' ma' nini,
‘Og bansa Israel, sog pat pulu' ton
gobon niu ditu' sog bonua
kitu' nog mologon pogonon-
gan, da' amu sibon pogbogoy
nog pomalas niu dianakon!
43 Bu pikpitangpitang niu og togu'an
nog glodawan nog glatdiwata nog
ingolanan niu nog Molok, bu og
glodawan nog bitun nog glatdiwata
niu kitu' nog ingolanan nog Rapan.
Og pikpitangpitang niu koyon, ion
non ion og glodawananan kitu' nog
poktomuyon niu. Dadi, sabap dion
sog kohinangan niu koyon,’ talu' nog
Mikpongon dun, ‘bugowon ku amu
bagun amu mokaum bu ompitang
ditu' sog gunan pa nog koliwagan
bonua nog Babilon.’†
44 “Dadi,” long ni Esteban dun,
“og mokogulanganan ta kitu' kobon
nitu', kobon nilan ditu' sog bonua
kitu' nog mologon pogonongan,
kobon non dianilan og Baloy kitu'
nog Poktomuyan nilan dia sog
Mikpongon. Og Baloy kitu' di-
nondag nog Mikpongon mogimung
dia ni Apu' Muses. Bu inunut ni
Apu' Muses og bantuk nog Baloy
kitu' nog pitongow nog Mikpongon
dianon.
45 “Dadi, dangan minatong na
timpu nog pingawa' na nog Mikpon-
gon og timonua sog bonua nog
Kana'an, og bonua koyon inuli'an
nog mokogulanganan ta kitu'. Og
timpu koyon mikosukli si Josua dia
ni Muses. Bu og Baloy nog Pok-
tomuyan nilan dia sog Mikpongon
pikpitangpitang nilan dosop. Bu
ginamit nilan itu' asta sog minatong
og kopogdatu' ni Apu' Dabid.
46 Og pogolongon koni nog si Apu'
Dabid, kisu'atan tokodoy og Mikpon-
gon dianon. Bu pingoni non sog
Mikpongon nog tugdakon bosia di-
anon og mogimung nog pogonongan
nog Mikpongon, ion non og Diwata
ni Apu' Jakub kitu'.
47 Tibua, og tinugdakan mogimung
dun og bata' non kitu' nog si
Solomon.
48 Tibua, og Mikpongon nog ion
og Diwata nog motas, ondi' ion
mogonong sog baloy nog inimung
nog gotow. Po' ma' nini og talu' nog
Mikpongon nog pilatas nog polomo-
latasanan non kitu',
49 ‘Og glangit og gingkudan ku. Bu
og glupa'an og gindogan ku
po' akon og mikpongon dun.
Dadi, bila ma' nitu', olo ma
og baloy nog imungon niu
dianakon? Otawaka olo ma og
gimungon niu nog pogulolian
ku?
50 Akon tanan og mikpongon nog
glam non.’‡
51 “Dadi,” ma' long ni Esteban dun,
“landu' doda' kotogas og guluanan
niu! Mama' amu nog bongol bu
kona' poktanud po' polomungyas
amu sog Mikpongon. Mingunut amu
doda' dia sog mokogulanganan niu
kitu' kobon nitu' nog kobon non
mongantu amu dia sog Bolakat nog
Mikpongon.
52 Glam nog polomolatasanan
kitu' kobon nitu' nog talu' nog
Mikpongon, pikposokitan nog
mokogulanganan niu kitu', bu
pimunu' nilan tanan ain og
mikpodonsama' kitu' moktalu'
pa'ali sog pogdatong nog gotow kitu'
nog midulus nog popongoyon nog
Mikpongon dini nita. Bu dangan
tinumua' ion, pigbolingulanan niu
ion mangka niu bunu'oy.
53 Tinumabuk amu dow sog Botad
nog Mikpongon kitu' nog pilatas non
dia sog moloikatanan non kitu', saka
da' niu da unutoy.”

Binatu nilan si Esteban

54 Dangan midongog nilan og
tinalu' ni Esteban kitu', linolingitan
ilan tokodoy dianon bu mikigut og
ngisianan nilan dun.

† **7:43 7:43** Amos 5:25-27 ‡ **7:50 7:50** Isaya 66:1-2

55 Tibua, si Esteban miponu' nog
Bolakat nog Mikpongon. Tinumon-
gal ion sog glangit, bu mitongow
non og silow nog Mikpongon bu
pogindog si Isus sog dapit glintu nog
Mikpongon.
56 Dadi, miktalu' ion nog, “Ton-
tong niu polo'ma, kitu' da og glangit
mibuka', bu og Binata' kitu' sog
Kilawan, pogindog ion dia sog dapit
glintu nog Mikpongon.”
57 Sabap sog tinalu' non kitu',
og gotowanan koyon sog gukum,
tinimpong nilan og tolingaanan ni-
lan kobon nilan moglogapis. Bu
mikpongindog ilan mangka nilan
gobokoy si Esteban,
58 bu mangka nilan guyudoy sog
glowasan nog koliwagan bonua
koyon nog Jerusalem, mangka
nilan ion tolipunoy mogbatu. Ain
taksi'anan nilan koyon linuas nilan
og glogdoyanan nilan mangka nilan
botangoy sog molani nog sala kotow
kitu' nog glitow nog og ngalan non
si Saul.
59 Solian nilan koyon mogbatu
dia ni Esteban, si Esteban migyakin
nog, “Apu' Isus, tabuk nika na og
glimukud u.”
60 Tubus nitu', mikinglu'ud ion
mangka ion poktalu' nog mosikad,
“Apu', na' mu na ukaton dianilan og
dusa nilan koni.” Bu mangka na ion
kotoktus.

8

1-2 Kisu'atan tokodoy dun si Saul
og kopatoy ni Esteban. Tibua, og
polotamuyanan dia sog Mikpongon,
linobong nilan si Esteban dunut
landu' glangos nilan.

Mikpokpola' og pigotowan nog Mikpongon

Tidu sog gondow koyon nog kopa-
toy ni Esteban miktolipun nog ilakad
kopokposakit nog ain poktanudanan
dia ni Isus sog Jerusalem. Dadi,
mikpokpola' ilan sog gliwag nog
bonua nog Judia bu bonua nog
Samaria. Tibua, og sopulu' bu dua'
sosugu'onanan kitu', mibagak ilan
dion sog Jerusalem.
3 Bu tinolipunan ni Saul
mongula'at og pigotowan nog
Mikpongon. Bu miktolopasan na ion
nog gimbolayananan monontong
dianilan bu og glibun laki dianilan
pingguyud non mangka non ilan
pongolobusuoy.
4 Tibua, og duma poktanudanan
koyon nog mikpokpola', ain og kion-
gayan nilan nog bonua, migustal
ilan pa'ali dia ni Isus.

Si Pilip minangoy sog Samaria

5 Si Pilip minangoy sog koliwagan
bonua nog ditu' sog Samaria mo-
gustal pa'ali dia ni Isus nog ion og
Kristu.
6 Dangan migustal si Pilip, bu
pokpotongow nog gingyata'anan,
pikinongogan nilan mahatul og
piktalu' non kitu'.
7 Po' modakol og glatdiwataanan
nog tinumosop sog gotowanan nog
pimugow non nog boya'an mik-
poglosek ilan. Bu ngon dosop og
gotowanan dion nog pingka'anan bu
dadayanan nog kiuli'an ilan.
8 Dadi, mikpogda'da' ilan tokodoy
dion.

Si Simun og gotow kitu' nog polonolomangka

9 Dadi, ngon gotow sog bonua
koyon og ngalan non si Simun nog
miobonobon na ion nog polonolo-
mangka. Sabap sog gininang non
koyon, og gotow Samariaanan, min-
gala ilan dianon. Bu migbonsag ion
nog motas dow ion nog gotow.
10 Bu glam nog gotowanan dion
motas otawaka di' motas, miki-
nongog ilan dianon bu miksitalu'
ilan nog, “Og gotow koni, ion og
bolakat kitu' nog Mikpongon nog
iningolanan motas nog bolakat.”
11 Sa'an ion migunutunut ilan di-
anon po' miobon nilan na moton-
gow og solomangka non kitu'.
12 Tibua, dangan midongog nilan
og gustalan ni Pilip nog Gomba'is
nog Guksugan pa'ali sog pigdotu'an

nog Mikpongon bu pa'ali dosop dia
ni Isukristu, tinumabuk ilan dun
bu mangka ilan pokpobunyag, og
glibun laki dianilan.
13 Dadi, asta si Simun tinumabuk
dosop, mangka pokpobunyag dia
ni Pilip, mangka pogunutunut di-
anon minsan ain ion angoy. Dan-
gan mitongow non og gingyata' bu
kosobu'sobu' nog miinang ni Pilip,
kisobu'an ion dun.
14 Tidu dion, midongog nog so-
sugu'onanan kitu' sog Jerusalem nog
gotow Samariaanan tinumabuk na
nog talu' nog Mikpongon. Dadi,
dinondag nilan si Piter bu si Jan
ompanow ditu'.
15 Dangan minatong ilan dion, pi-
gyokinan og gotowanan koyon po'
bagun ilan tosopan nog Bolakat nog
Mikpongon.
16 Po' og gotowanan koyon, sagya
ilan da binunyagan sog ngalan ni
Isus. Da' ilan pa sibon tosopoy nog
Bolakat nog Mikpongon.
17 Dadi, dinoponan ilan ni Piter bu
si Jan mangka ilan pa tosopoy nog
Bolakat nog Mikpongon.
18 Dangan mitongow ni Simun
nog tinosopan ilan nog Bolakat nog
Mikpongon bianan sog kodopon nog
sosugu'onanan kitu', migbubut ion
sumaluy dun dianilan.
19 Long non dun, “Bohogi'oy niu
pa akon nog ma' nog tunung niu
koyon bagun da akon si'oy ain kodo-
ponan ku tosopan ilan dosop nog
Bolakat nog Mikpongon.”
20 Tinabal ion ni Piter, “Mogdunut
amu nog sin mu koyon mangoy sog
gla'at, po' balu' mu dun, og bogoy
nog Mikpongon nog og Bolakat non
mosaluy nog sin.
21 Tolu'on ku dianika nog da'idun
bahagi' mu sog ginang nami koni po'
pikilan mu koyon di' mosu'at dia sog
Mikpongon.
22 Dadi Simun, sumboy moglila' a
nog pikilan mu koyon nog molaton
dia sog Pogbaya' bagun non ika
ompunan dun.
23 Bu kosunan ku nog ika, miponu'
a nog gimaan, bu mabak a, bu
pigboya'an ka pa nog dusa.”
24 Dadi, miktalu' ion dia ni lo'
Piter, “Pogyokinoy niu pa akon dia
sog Pogbaya', bagun u da di' mo-
sugat nog gla'at kitu' nog tidu sog
Mikpongon nog ma' nog tinalu' niu
koyon.”
25 Dadi, dangan mitubus ilan mon-
aksi' sog gotowanan nog si Isus
pitubu' puli' nog Mikpongon bu
miustal nilan og talu' non kitu',
mikpuli' ilan sog Jerusalem. Mingo-
pitan ilan pa mogustal nog Gomba'is
nog Guksugan sog kodokolan nog
bonuaanan dion sog Samaria koyon.

Si Pilip bu og gotow Itiopia

26 Bu si Pilip tinolu'an nog
moloikat nog Mikpongon nog ma'
nini, “Panow a na bu unut nika
dalan koyon nog tidu sog Jerusalem
posungu' ditu' sog Gasa nog ditu'
mikobian sog bonua kitu' nog
mologon pogonongan.”
27 Dadi, mipanow si Pilip. Sintak
non nion ompanow, mikotongow
ion nog gotow sala kotow. Og gotow
koyon linosian,* og gotow Itiopia
nog posungu' na ion muli' tidu mok-
tamuy ditu' sog Jerusalem. Bu ion og
pogbaya' nog glam nog daya ni Ba'i
Kandis, og datu' kitu' sog Itiopia.
28 Poksakoy ion sog kalesa non
solian non mogbasta dia sog Kitab
nog sinulat ni Isaya, og polomolatas
kitu' kobon nitu'.
29 Dadi, og Bolakat nog Mikpon-
gon, tinolu'an non si Pilip nog
mokpolani ion sog kalesa koyon.
30 Dadi, linasig non og gotow
koyon. Bu midongog non nog
migbasta ion nog Kitab kitu' nog
pilatas dia ni Isaya. Dadi, sinakan
non og gotow koyon bog misabut
non dota' og pigbasta non koyon.

* **8:27 8:27** Po' og botad nilan, bila og gotow motas og golal non sog pigdotu'an nog ba'i, sumboy ion moglasi.

31 Tinumabal og glaki koyon di-
anon nog, “Olo ma mogandun kos-
abut u dun lual da ngon bosia og
mogustal dun dianakon?” Dadi,
pidangan non si Pilip sog sinokayan
non koyon mangka non pingkudoy
dia sog molani non.
32 Og mibasta non koyon dia sog
Kitab ma' nini,
“Di' ion mogonekonek mama' nog
bilibili kitu' nog inoit sog
ponumboli'an dun. Otawaka
mama' ion nog nati nog bili-
bili kitu' nog posungu' guntin-
gan, di' non buka'on og baba'
non.
33 Kisipogan ion bu pinguklakan ion
nog gukum. Da'idun mokosuksug
pa'ali sog pangkat non po' inawa'
nilan ion dini sog glupa'an koni.”†
34 Dadi, midoksu' ion mogbasta
nog Kitab koyon, sinakan non si
Pilip bog sima og pogolongon ni
Isaya koni, og dili glawas non ta'
otawaka og len gotow ta'?
35 Dadi, tinabal ion ni Pilip. Bu
miktidu sog talu' ni Isaya koyon
kisuksugan dianon og Gomba'is nog
Guksugan pa'ali dia ni Isus.
36-37 Sonuk nilan koyon ompanow,
mikobian ilan sog tubig. Og gotow
koyon miktalu' dia ni Pilip, “Koni og
tubig. Mogusoy ta' nog bunyagan
mu na akon numun kitu'?”
Dadi, tinabal ion ni Pilip, “Mogu-
soy da bila tobukon mu si Isukristu
nog da'idun og dua'dua' nog dialom
pikilan mu.”
Tinumabal ion, “Tumud u dia
ni Isukristu nog ion og Bata' nog
Mikpongon.”
38 Dadi, piindog non og sinokayan
nilan koyon mangka ilan tukpa bu
angoy sog tubig koyon mangka ion
bunyagoy ni Pilip.
39 Dangan ginumawon ilan na tidu
sog tubig, si Pilip inawa' nog Bolakat
nog Mikpongon dion. Bu da' na
ion kotongow mokpuli' nog gotow
koyon. Dadi, miglandan og gotow
koyon dunut og da'da'an non.
40 Tibua, si Pilip sokali' mikotua'
ditu' sog koliwagan bonua nog Asu-
tus! Bu dangan minatong ion ditu',
miguliugan mogustal nog Gomba'is
nog Guksugan dion asta midopot ion
ditu' sog bonua nog Sisaria.

9

Kotabuk ni Saul dia ni Isus

1 Sintak nog ma' nion koyon, si
Saul, minit og sad non sog pok-
tanudanan dia sog Pogbaya' nog ion
si Isus. Dadi, minangoy ion sog
kounutan nog bolianan nog bansa
Hudyu
2 mangka ion pongoni nog
sulat nog posungu' ditu' sog
kounutananan nog baloyanan nog
poglumpukan nog Hudyu ditu' sog
koliwagan bonua nog Domaskus
po' bagun ngon og baya' non
mongukpa' nog ain motongow non
nog glibun laki nog mikokunut dia
sog gustalan pa'ali dia ni Isukristu.
Bu ain og kukpa'an non, pitangon
non ditu' sog Jerusalem.
3 Dadi, si Saul bu dumaanan
non, mipanow ilan. Dangan milani
ilan na sog Domaskus, gomonsunoy
pa, ngon sinumilow nog molalak
tokodoy nog silow tidu sog glangit
dia ni Saul.
4 Dadi, mibuksak ion sog glupa'
mangka ion pokodongog nog talu'.
“Saul, Saul, iduma pikposokitan mu
ma akon?”
5 Tinumabal si Saul, “Sima a,
Apu'?”
Dadi, tinabal ion, “Akon si Isus og
pikposokitan mu koyon.
6 Suga'id non, pogbuat a mangka
a pogdayun sog koliwagan bonua
koyon, po' matong a ditu' tolu'on da
dianika bog olo og ginangon mu.”
7 Og dumaanan ni Saul koyon
migbonga ilan, nog mikodongog ilan
nog gonek saka di' nilan motongow.
8 Dadi, migbuat doda' si Saul. Saka
dangan binulad non og mata non,

† **8:33 8:33** Isaya 53:7-8

ondi' ion mokotongow. Dadi, pigagak ion nog dumaanan non koyon posungu' sog Domaskus.
9 Tolu ondow si Saul nog di' mokotongow, bu da' kan, bu da' inum.
10 Dion sog bonua koyon nog Domaskus, ngon gotow nog poktanud dia ni Isus og ngalan non si Ananias. Gomonsunoy pa, dia sog kilowkilowan mata, mitongow non si Isus bu miktalu' ion dianon nog, "Ananias."
Tinumabal si Ananias, "Olo dun, Apu'?"
11 Tinolu'an ion ni Isus nog, "Angoy a ditu' sog baloy ni Judas sog dalan kitu' nog iningolanan nog Mologdong. Sak mu dianilan dion si Saul og gotow Tarsus kitu'. Po' numun kitu' solian non mogyakin.
12 Bu sog solian non koyon mogyakin, pitongow dianon sog kilowkilowan mata og gotow nog ngalan non si Ananias nog minangoy dion non mangka non ion doponoy po' bagun da moksud mokpuli' og tinontongan non."
13 Dadi, tinabal ni Ananias si Isus nog, "Apu', modakol midongog u nog talu' pa'ali sog gotow koyon nog molaton dow tokodoy og kohinangan non dia sog pigotowan mu ditu' sog Jerusalem.
14 Bu binogayan ion dow nog baya' tidu sog mokokotas nog bolianananan po' pongukpa'an non glam nog moksabi dia sog ngalan mu."
15 Dadi, tinabal ion ni Isus nog, "Panow a ditu' po' og gotow koyon pinili' u po' ngon og kobalan ku dianon. Ion og mogustal pa'ali dia sog ngalan ku sog binonsaan nog kona' Hudyu bu sog kodotu'ananan bu asta sog bansa Israel.
16 Bu potongowon ku dianon og glam nog posungu' matong nog sinsaan non sabap sog kopokokunut non dianakon."
17 Dadi, mipanow si Ananias. Dangan minatong ion ditu', sinumolod ion sog baloy koyon. Dangan mitongow non si Saul dion, dinoponan non mangka ion poktalu' nog, "Saul, ika og gilug u, og dinumondag dianakon mangoy dini nika, og Pogbaya' nog ion si Isus og mikpotongow kitu' dianika dia sog dalan. Dinondag non akon mangoy dini po' bagun da moksud og tinontongan mu mokpuli', bu bagun dosop tosopan ka nog Bolakat nog Mikpongon."
18 Ampun miluksad tibua og talu' ni Ananias koyon, ngon midogdag mama' nog gunap tidu sog mata ni Saul. Bu migdayun ion mokotongow. Dadi, migbuat ion mangka ion bunyagoy.
19 Mangka pa ion kan bu mioksud mokpuli' og dasig non.
Dadi, minguli'an pa ion nog podali'dali' sog gla'ayatanan ni Isus dion sog Domaskus koyon.
20 Sog sododu'un koyon, miktolipun ion migustal dion sog baloyanan nog poglumpukan nog bansa Hudyu pa'ali dia ni Isus nog ion og Bata' nog Mikpongon.
21 Og glam nog mikodongog nog gustalan non koyon, kisobu'an ilan dianon bu mikpoksinaksakoy ilan nog, "Kona' non ta' ion og gotow kitu' nog posinsaon non ain og moksabi dia ni Isus ditu' sog Jerusalem? Kona' ta' gidoy ion og gawoy non koyon dini mongukpa' nog ain mikokunut kitu' dia sog gustalan pa'ali dia ni Isus po' pitangon non sog mokokotas nog bolianananan nog Hudyu ditu' sog Jerusalem?"
22 Tibua, si Saul, kobon non dumungag og kotoan non mogustal. Bu mipotantu non dia sog gotow Hudyuanan koyon nog si Isus, ion doda' og Kristu nog boya'an di' ilan mokotabal dun dianon.
23 Miobonobon golot non, migupakat og kounutananan nog Hudyu nog bunu'on nilan si Saul.
24 Dadi, gobi gondow pogoyanan nilan ion sog glam nog dalananan kitu' nog posungu' lumuas tidu sog Domaskus. Po' bila mian ion ditu', bunu'on nilan. Tibua, ngon

og miksumbung dianon pa'ali sog
pigupokatan nilan koyon.
25 Dadi, ngon gobi, tinagu' ion nog
gla'ayatanan non sog duyanan, bu
tontunoy sog sobola' nog galad nog
koliwagan bonua koyon,
26 mangka ion angoy ditu' sog
Jerusalem. Dangan minatong ion
ditu', minampu' ion bosia sog pok-
tanudanan dia ni Isus. Tibua, kion-
dokan ilan dianon po' da' ilan pa tud
nog tinumabuk na ion dia ni Isus.
27 Tibua, pinitang ion ni Barnabas
sog sosugu'onanan kitu', mangka
non suksugoy dianilan og bianbian
ni Saul boya'an nog mitongow non
og Pogbaya' nog si Isus sog kopanow
non kitu' sog Domaskus. Bu sinuk-
sugan non dosop dianilan nog og
Pogbaya' miktalu' dianon. Bu sinuk-
sugan non dosop dianilan nog kobon
ni Saul sog Domaskus, ondi' ion
mondok mogustal pa'ali dia ni Isus.
28 Dadi, si Saul migonong dion
nilan. Bu miguliugan pa mogustal
pa'ali dia ni Isus dion sog Jerusalem.
29 Si Saul mogabitabit ilan nog
Hudyuanan koyon nog ponolu'on
nilan og Ginirik boya'an nog mik-
tinobaloy ilan dun. Dadi, sabap
sog ma' nion koyon, poksipian nilan
nosop ion munu'.
30 Tibua, dangan kisunan nog pig-
ilugan non sog tanud, inatod nilan
ion ditu' sog bonua nog Sisaria,
mangka nilan polondanoy ditu' sog
koliwagan bonua nog Tarsus.
31 Bu tidu dion milota' pokposok-
itan og poktanudanan dia ni Isus
sog gliwag nog bonua nog Judia, sog
Galili, bu asta sog Samaria. Mi-
pagon og kopongandol nilan bianan
sog gondok nilan sog Mikpongon bu
kipondolo'isogan ilan nog Bolakat
nog Mikpongon. Bu kobon non
dumakol ilan.

Si Piter ditu' sog bonua nog Lida bu sog Jopa

32 Dadi si Piter, migdundaan
monogikol sog poktanudanan dion
sog gliwag nog bonua koyon boya'an
nog mikodopot ion asta sog koliwa-
gan bonua nog Lida.
33 Ngon og daday nog mitongow
non dion, og ngalan non si Anias.
Ngon na walu ton nog di' ion
mokobuat sog pigbolilidan non.
34 Dangan mitongow ion ni Piter,
tinolu'an non nog, “Anias, pikodag
a na ni Isukristu. Dadi, pogbuat a
na mangka a ponglulun.” Dadi, sog
sododu'un koyon migbuat doda' og
daday koyon.
35 Bu glam nog gotow sog Lida bu
sog Saron, mitongow nilan ion, bu
tinumabuk ilan dia ni Isus.
36 Ngon dosop koliwagan bonua
nog molani dion. Og ngalan non
og Jopa. Bu ngon sala kotow glibun
dion og ngalan non si Tabita. Og
ngalan non koyon bila sog Ginirik
Dorkas. Og glibun koyon og gla'ayat
ni Isus, bu kobon non tobangan non
ain og miskinan bu molongas og
polomotadon non.
37 Di' ion mokodag bu da' kobon
minatoy. Dangan ion minatoy, inu-
gasan nilan og bangkoy non koyon
mangka nilan togu'oy ditu' sog dugu
nog kodua' lingkat nog baloy koyon.
38 Og bonua koyon nog Lida bu
Jopa mokolani ilan da. Dadi, dangan
midongog nog gla'ayatanan ni Isus
nog si Piter dion sog Lida, ngon dua'
kotow nog pigobok nilan ditu' ni
Piter. Pimunan nilan nog sumboy
mogdali' si Piter mangoy ditu' nilan.
39 Dadi, migunut si Piter dianilan.
Dangan minatong ion ditu', pini-
tang nilan ion ditu' sog dugu kitu'
nog tinogu'an nilan nog bangkoy
ni Tabita. Bu piglibutan ion nog
balulibunanan dion kobon nilan
moksogow bu pitongow nilan di-
anon og ponopotonanan kitu' nog
pingimung ni Tabita.
40 Tibua, piliu ilan ni Piter mangka
ion inglu'ud mogyakin dia sog
molani nog bangkoy ni Tabita
koyon. Tubus nitu', liningoy non
bangkoy koyon mangka poktalu'
nog, “Tabita, pogbuat a na.” Dadi,
migbulad si Tabita. Bu dangan

mitongow non si Piter miningkud ion.
41 Bu pigoidan ni Piter komot non mangka non ion buatoy, mangka non sobioy og poktanudanan dion bu balulibunanan kitu' mangka non uokiloy si Tobita dianilan nog totubu'.
42 Dadi, og kibianbianan ni Tabita koyon mibantug sog tibuk nog bonua nog Jopa. Bu modakol dosop tinumabuk dia ni Isus sog bonua koyon.
43 Bu si Piter, miobon pa dion. Ditu' ion migbotukan sog baloy ni Simun. Og Simun koni og ginang non og moktina' nog panit nog potubu'on.

10

Si Kornilius ilan ni Piter

1 Ngon gotow dion sog koliwagan bonua koyon nog Sisaria og ngalan non si Kornilius. Ion og sala kotow kounutan nog sundaluanan nog Roma. Og sundaluanan non koyon iningolanan nog Kampung nog Gotow Italia.
2 Ion bu asta og glam nog salu konglangan non koyon og polotamuy bu mogadab ilan dia sog Mikpongon. Bu motawal ion sog gotow Hudyuanan kitu' nog ain kinobus. Bu bika'bika' mogyakin ion dia sog Mikpongon.
3 Dadi, ngon gondow non nog ginonga' monog og gondow, migyakin ion. Sintak non koyon mogyakin, gomonsunoy pa sog kilowkilowan mata mitongow non mahatul og moloikat nog Mikpongon minangoy dion non mangka poktalu' nog, “Kornilius!”
4 Dangan mitongow non og moloikat koyon, mibonga ion bu kiondokan ion tokodoy mangka ion poktalu' nog, “Olo dun, Apu'?”

Dadi, tinabal ion nog moloikat koyon nog, “Og gyakin mu bu og tabang mu sog miskinananan tinolima' na nog Mikpongon bu di' non kolingawan.
5 Dadi, sugu' mu og pigotowan mu koyon mangoy ditu' sog Jopa po' ongoyon nilan og gotow kitu' nog ngalan non si Simun nog og kodua' ngalan non si Piter.
6 Ditu' ion migbotukan sog baloy nog sangoy non kitu' nog si Simun. Og Simun koni, og ginang non monina' nog panit nog potubu'on. Og baloy non dia sog baba' dagat.”
7 Tubus nitu', dangan minawa' na og moloikat koyon, sinabi ni Kornilius dua' kotow sosoligan non bu sala kotow og sundalu non. Og sundalu non koyon og polotamuy dosop sog Mikpongon.
8 Bu sinuksugan non dianilan og glam nog kibianbianan non kitu' mangka non si'oy ilan sugu'oy mangoy ditu' sog Jopa.

Og pitongow dia ni Piter

9 Sogobi golot non, dapit tasondow bonua, molani ilan na sog bonua koyon nog Jopa.

Bu lobitan ta sop si Piter. Sog tang koyon, migdangan ion sog dibabow nog gatop nog baloy nog binotukan non koyon po' mangoy ion mogyakin ditu'.
10 Sintak non mogyakin dion, kigutoman ion bu moleg bosia ion kuman. Solian nog dumaanan non mogapuy, gomonsunoy pa ma' nog da' sini non nog bonua. Dangan ion mikomongman, ngon mitongow non.
11 Og mitongow non koyon, og glangit mibuka'. Bu ngon mama' nog kayab nog tinontun posungu' sog glupa'an landu' kolokpang pingikotan og mongatul pigyuluanan non.
12 Og tagu' nog kayab koyon og glam nog gininisan nog manusia', bu mamakmamak, bu manukmanukanan.
13 Bu tinolu'an ion nog, “Piter, pogbuat a na mangka a poksumbali' bu kan.”
14 Tibua, tinumabal si Piter nog, “Ondi' u Apu', po' da' u pa sibon kan nog pongonganon koyon nog

kolomu'lomu' otawaka pinumpilian."

15 Dadi, tinolu'an nosop si Piter nog, "Na' mu tolu'an nog kolomu'lomu' og tinolu'an nog Mikpongon nog milonu' na."

16 Og talu' koyon piguli'uli' tumalu' dianon laga' tolu kali mangka si'oy botunoy og kayab koyon ditu' sog glangit.

17 Solian ni Piter mokpikilpikil pa'ali sog ma'ana nog pitongow koyon dianon, minatong sog baloy kitu' nog binotukan non, og tolu kotow kitu' nog sinugu' ni Kornilius. Po' pinosun itu' dianilan, bu dion ilan na sog pintu' nog galad nog baloy koyon.

18 Miksabi ilan bu sinak nilan bog dion ta' nilan minatuk si Simun nog og kodua' ngalan non si Piter?

19 Bu solian sop ni Piter mokpikilpikil pa'ali sog pitongow kitu' dianon, miktalu' og Bolakat nog Mikpongon dianon nog, "Simun, ngon dion tolu kotow gotow minontong dianika.

20 Dadi, pogbuat a, mangka a ponog bu na' a mogalangalang mogunut dianilan po' akon dinumondag dianilan mangoy dini."

21 Dadi, minonog si Piter mangka ion poktalu' sog tolu kotow koyon nog, "Akon og pokponontongon niu kitu'. Olo buan og gawoy niu?"

22 Tinabal nilan si Piter nog, "Dinondag ami ni Kornilius mangoy dini. Ion og sala kotow kounutan nog sundaluanan. Omba'is bolotabat non, bu mondok ion dia sog Mikpongon, bu pogodaban ion nog glam nog gotow Hudyu. Tinolu'an ion nog moloikat nog Mikpongon nog onggaton non ika mangoy ditu' sog baloy non po' bagun non modongog bog olo og tolu'on mu dianon."

23 Dadi, tinolima' ilan ni Piter bu ditu' ilan mitulug laga' nog sogobi.

Si Piter ditu' sog baloy ni Kornilius

Dangan miglogondow bonua, si Piter bu duma pigilugan sog tanud dion sog Jopa migunut dianilan.

24 Miglen gondow sogobi golot non, minatong ilan ditu' sog Sisaria. Pigbogadan ilan ni Kornilius. Bu pilumpuk non sog baloy non og pigoloanan non bu asta glokoleanan non.

25 Dangan minatong si lo' Piter dion, pinipini non sumolod, linumpak ion ni Kornilius dunut mininglu'ud sumugyut dia ni Piter.

26 Tibua, piindog ion ni Piter mangka ion poktalu' nog, "Indog a, po' akon og sagyaotow u da."

27 Bu mangka ilan solod kobon nilan mogabitabit. Bu mitongow ni Piter dion nog modakol og gotowanan nog miglumpuk dion nog kona' og bansa Hudyu.

28 Dadi, miktalu' si Piter dianilan nog, "Kisunan niu na bog olo og botad nog bansa nami. Kona' nami bosia og botad nog mampu' ami sog gotow nog kona' bansa Hudyu minsan og sagya si'oy monumbaloy dianilan. Tibua, og Mikpongon, pitongow non dianakon nog sumboy di' u ponumpilian og gotow nog kona' Hudyu.

29 Sa'an itu', dangan inangoy niu akon, da' u pogbolibad mogunut dianilan dini niu minsan si'oy kona' amu og bansa Hudyu. Dadi, na' a polo'ma, iduma inangoy niu ma akon?"

30 Dadi, tinumabal si Kornilius nog, "Liu solongondow ma' nikun tang non nog ginonga' monog og gondow, migyakin u sog baloy u. Solian ku koyon mogyakin, gomonsunoy pa ngon og gotow nog miglamag dia sog sungu'an ku.

31 Miktalu' ion nog og gyakin ku dow bu og bogoy u sog miskinananan tinolima' na nog Mikpongon.

32 Dadi, sugu'on ku dow og sosoligan ku nog mangoy ilan ditu' sog Jopa po' ongoyon nilan dow si Simun nog og kodua' ngalan non si Piter. Ditu' dow ion migbotukan sog

baloy ni Simun nog ion og gininang
non og moktina' nog panit nog po-
tubu'on. Og baloy non dow dia sog
baba' dagat.
33 Dadi, pigdoyunan ku ilan
sumugu' mangoy ditu' nika. Dadi,
omba'is u nog minangoy a dini.
Sa'an ini miglumpuk ami dini sog
sungu'an nog Mikpongon po' poki-
nongogan nami og glam nog sinugu'
tumalu' nog Pogbaya' dianika nog
tolu'on mu dianami."

Og gustalan ni Piter

34 Dadi, si Piter miktolipun mo-
gustal dianilan. Ma' long non dun,
"Numun kitu' kisunan ku na nog og
Mikpongon di' doda' mogbigya'.
35 Suga'id non, glam nog gotow
tolima'on non, ain mondok dianon
bu ain mokososu'at og kohinangan
non, minsan olo bonsaoy dun.
36 Pinoit non og talu' non posungu'
sog bansa Hudyu nog ion non ion
og Gomba'is kitu' nog Guksugan
nog pa'ali sog kopoglogomigus nog
bianan dia ni Isukristu nog ion og
Pogbaya' sog glam nog gotow.
37 Kisunan niu og glam nog
miinang kitu' ditu' sog bonua nog
Hudyuanan nog miktolipun sog
Galili nog dangan midoksu' si Jan
momali pa'ali sog kopogbunyag.
38 Bu kisunan niu dosop pa'ali dia
ni Isus nog ion og gotow Nasaret.
Bu binogayan ion nog tunung bu Bo-
lakat nog Mikpongon. Bu ainain na
ion midoksa' nog bonua moginang
nog molongas. Bu kiuli'an non ain
tinosopan nog glatdiwata, po' kobon
non og Mikpongon dianon.
39 Bu kitoksi'an nami og glam
nog kohinangan non sog bonua nog
Hudyuanan bu asta sog koliwagan
bonua nog Jerusalem. Bu binunu'
nilan ion bianan sog kolansang ni-
lan dianon sog kudus.
40 Tibua, dangan minatong tolu
ondow tidu ion bunu'on, pitubu' da
ion puli' nog Mikpongon mangka
non potongowoy sog gotowanan.
41 Kona' og glam nog gotow og
mikotongow dianon, suga'id non,
ain tibua og pinili' nog Mikpongon
kitu' donsama' nog mokotaksi' di-
anon nog mama' nami nog minadap
dianon kuman bu minum tidu ion
motubu' puli' tidu matoy.
42 Dinondag non ami mogustal
nog Gomba'is nog Guksugan bu
monaksi' sog gotowanan nog
ion og tinondu' nog Mikpongon
mongukum dia sog gotowanan nog
totubu' otawaka ain mikpomatoy
na.
43 Bu glam nog polomolatasanan
kitu', mikpoktalu' ilan pa'ali dia ni
Isukristu nog simasima tumud di-
anon, kompunan og dusaanan nilan
bianan sog ngalan non."
44 Sog solian pa ni Piter koyon
mogustal, tinosopan ilan na nog Bo-
lakat nog Mikpongon, og glam nog
mikinongog kitu' dianon.
45 Dadi, og poktanudanan kitu'
nog bansa Hudyu nog duma ni Piter
tidu sog Jopa, kisobu'an ilan dun
po' binogayan nog Mikpongon nog
Bolakat non og gotow nog minsan
si'oy kona' ilan Hudyu.
46 Po' si Kornilius bu dumaanan
non kitu', mikpoktalu' ilan nog
ponolu'on kitu' nog da' nilan sibon
konadoy. Bu mikpoksanglit ilan sog
Mikpongon. Dadi, miktalu' si Piter
sog dumaanan non nog,
47 "Og gotowanan koni, tinosopan
ilan dosop nog Bolakat nog Mikpon-
gon ma' nita. Dadi, ngon ta' gidoy
og mokobolabag dianilan sog kopog-
bunyag nilan nog bianan sog tubig?"
48 Dadi, dinondag non na
ilan mokpobunyag sog ngalan ni
Isukristu. Tubus nitu', sinosa'an
nilan pa si Piter nog minsan sanu
gobi na si'oy.

11

Og guksugan ni Piter dia sog kounutananan sog tanudditu' sog Jerusalem

1 Midongog nog sosugu'onanan
kitu' bu duma pigilugan sog tanud

ditu' sog gliwag nog Judia, og gotowanan nog kona' Hudyu, tinumabuk ilan na nog talu' nog Mikpongon.
2 Dadi, dangan sinumuba' si Piter ditu' sog Jerusalem, minatong ion ditu', sinila' ion nog salu bansa non nog ain tinumud kitu' nog og gotow sumboy moktuk, ain tinumabuk dia sog talu' nog Mikpongon.
3 Bu ma' long nilan dun dia ni Piter, "Iduma sinumolod a ma sog baloy nog gotow kitu' nog kona' og Hudyu nog di' moktuk bu mangka a pa ampu' kuman dianilan?"
4 Dadi, sinuksugan ni Piter dianilan tidu sog tolipunan bog olo bianbian nog gininang non koyon.
5 Ma' long non dun, "Ngon gondow non, kobon ku ditu' sog koliwagan bonua nog Jopa solian ku mogyakin, gomonsunoy pa kitokowan u nog ma' nog da' sini u nog bonua bu dunut pitongowan u nog mama' nog kayab landu' kolokpang nog mitontun tidu sog glangit. Pingikotan og mongatul pigyuluanan non. Sokali' mitona' dia sog molani u.
6 Dadi, dangan tinontong u, mitongow u dion glam nog gininisan nog manusia', bu og mamakmamak, bu og manukmanukanan.
7 Tubus nitu', mikodongog u nog talu' nog sumboy mogbuat u, bu sumumbali' u dun mangka u kanoy.
8 Dadi miktalu' u nog, 'Ondi' u, Apu'. Po' og pongonganon kitu' nog pinumpilian, da' u pa sibon kan dun.'
9 Tubus nitu', mikodongog u nosop og talu' tidu sog glangit, nog ma' nini, 'Na' mu poktolu'an nog kolomu'lomu' ain og tinolu'an nog Mikpongon nog milonu' na.'
10 Dadi, og talu' koyon nog ma' nion, piguli'uli' tumalu' dianakon asta tolu kali mangka si'oy botunoy mokpuli' og kayab koyon ditu' sog glangit.
11 Dangan da' u na kotongow og pitongow koyon dianakon, ngon og gotow tolu kotow minatong sog binotukan ku koyon nog pipangoy dion nakon tidu sog Sisaria.
12 Og talu' nog Bolakat nog Mikpongon dianakon nog di' u mogalangalang mogunut dianilan. Dadi, og gonom kotow koni nog pigilugan ta sog tanud, migunut ilan dianakon mangoy ditu' sog baloy ni Kornilius. Dadi, dangan minatong ami ditu', sinumolod ami ditu' sog baloy non.
13 Sinuksugan non dianami nog mikpotongow dianon og moloikat nog Mikpongon nog pogindog sog dialom baloy non koyon mangka poktalu' dianon nog ongoyon non dow si Simun og kodua' ngalan non si Piter ditu' sog Jopa.
14 Po' akon dow og mogustal dianon bu asta sog pigoloanan non pa'ali sog bianan dun bagun glam nilan motabang sog dusaanan nilan.
15 Dadi, dangan miktolipun u mogustal dianilan, tinumosop dianilan og Bolakat nog Mikpongon mama' da nog kibianbianan ta kitu' dini kitu'.
16 Tubus nitu', kilobotan ku mogdayun og tinalu' ni Isus kitu' nog, 'Si Jan, bunyagan non og gotow bianan sog tubig. Tibua, amu bunyagan amu bianan sog Bolakat nog Mikpongon.'
17 Dadi," ma' long ni Piter dun, "bila ma' nitu', motampal tokodoy nog og Bolakat kitu' nog binogoy dianilan, ion non da og Bolakat kitu' nog binogoy dianita dangan tinumud ita na dia ni Isukristu. Dadi, sima u buan nog sumaga' u nog glegan nog Mikpongon?"
18 Dangan midongog nog gotowanan koyon talu' ni Piter koyon, da' ilan na pogonekonek dun, suga'id non, miksanglit ilan dia sog Mikpongon. Po' minsan si'oy kona' ilan bansa Hudyu, binogayan ilan da nog Mikpongon nog timpu bagun ilan mokopoksop nog pikilan nilan nog boya'an kongonan ilan nog kotubu' kitu' nog da' kopus non.

Og pigotowan nog Mikpongon ditu' sog Antiok

19 Dangan binunu' tibua si Esteban, og poktanudanan, pimosokitan ilan boya'an mikpokpola' ilan tanan dun. Og duma midopot ditu' sog Ponisia, ditu' sog pulu' nog Siprus, bu asta sog koliwagan bonua nog Antiok. Tibua, minsan si'oy mikpokpola' ilan, mikpulonag ilan da nog talu' nog Mikpongon dia sog bansa Hudyu.

20 Tibua, og duma dianilan nog gotow Siprus bu gotow sog Sirini, minangoy ilan ditu' sog Antiok mogustal nog talu' nog Mikpongon asta sog kona' og Hudyu. Migustal ilan nog Gomba'is nog Guksugan nog pa'ali dia ni Isus.

21 Tinobangan ilan nog Pogbaya'. Bu modakol nog gotow sog Antiok koyon og tinumud bu tinumabuk dia ni Isus.

22 Dadi, mibantug sog poktanudanan ditu' sog Jerusalem. Dadi, pipangoy nilan si Barnabas sog Antiok.

23 Dangan minatong ion ditu', migda'da' ion po' mitongow non og popia nog Mikpongon dianilan. Dadi, pindolo'isogan non ilan nog moktantu ilan bu potigbungon nilan og pikilan nilan dia ni Isus.

24 Molongas bolotabat ni Barnabas, bu kobon non dianon og Bolakat nog Mikpongon, bu kobon non ompagon og kopongandol non dia sog Kounutan nog si Isus. Dadi, modakol gotow Antiok nog mioit mongandol dia ni Isus.

25 Tubus nitu', si Barnabas miglandan ditu' sog koliwagan bonua nog Tarsus po' pinongow non si Saul.

26 Dangan mitongow non, inonggat non muli' sog Antiok. Bu minampu' ilan pa mogonong dion laga' nog soton sog batuk nilan poktanud, bu modakol nog gotowanan og pikponadan nilan dion. Bu sog Antiok tinolipunan mogingalan nog ain tinumabuk dia ni Isukristu og Kristianu.*

27 Sog tang koyon, ngon polomituaanan nog minatong dion sog Antiok miktidu ilan sog Jerusalem.

28 Ngon sala kotow dianilan ngalan non si Agabus. Minindog ion bu bianan sog Bolakat nog Mikpongon, miktalu' ion nog ngon posungu' matong nog gutom sog glam nog bonua nog misakup sog pigdotu'an nog Roma. (Bu mituman doma talu' nog Mikpongon dia ni Agabus sog masa nog kopogdatu' ni Datu' Klaudius.)

29 Dadi, ain og poktanudanan dion sog Antiok koyon, migupakat ilan nog mogamutamut ilan ain goktob nog ombogoy nilan po' poiton nilan sog pigilugan nilan sog tanud nog ditu' sog Judia.

30 Dadi, migamutamut ilan mangka nilan poitoy dia ni lo' Barnabas ilan ni Saul posungu' ditu' sog bogolalanan sog tanud sog Judia.

12

Og kukpa' dia ni Piter bu og koluas non tidu sog kolobusuan

1 Sog tang koyon, pingukpa'an ni Datu' Herod og duma poktanudanan po' pongulo'aton non ilan.

2 Og gilug ni Jan kitu' nog si Jems, dinondag ni Herod munu' nog kalis.

3 Bu dangan kisunan ni Herod nog kisu'atan dun og kounutananan nog bansa Hudyu, dinondag non mukpa' si Piter. Og kukpa' nilan koyon dianon, mitang sog kologya'an nilan kitu' nog iningolanan nog kologya'an nog Pan Nog Da' Potulinoy.

4 Dadi, dangan inukpa'an nilan si Piter, kinolobusu nilan. Og migipat dianon, pat lumpuk og sundaluanan nog pat pat kotow ilan po' og pikilan ni Herod, sog doksu'an nog gondow nog ginang nilan koyon nog iningolanan Liniusan, mangka non na ukumoy si Piter dia sog kosompagan nog gotowanan.

* **11:26 11:26** Og Kristianu koni og Ginirik. Somo' ita da, og gotow ni Kristu.

5 Tibua, kobon ni Piter sog kolobusuan koyon, og poktanudanan, miglumpuk ilan mogyakin dianon sog Mikpongon.

6 Og gobi koyon nog mogboloma' ukumon na ion ni Herod, mitulug si Piter dia sog golot nog dua' kotow sundalu koyon nog migipat dianon. Binalud ion nog dua' buk og glantaylantay. Bu ngon dosop og polongipat nog bongawan nog kolobusuan koyon.

7 Gomonsunoy pa, og moloikat nog Mikpongon pogindog na dia sog molani non. Sinumilow og dolag sog dialom nog kolobusuan koyon. Pigdapi'dapi' non og baga ni Piter bagun motanud mangka ion poktalu' nog, "Pogdali' a mogbuat, Piter." Bu migunoyunoy modogdag og glantaylantay koyon nog pogbalud dianon.

8 Tubus nitu', miktalu' nosop og moloikat koyon dianon nog, "Poksulagbon ka mangka ponolumpa'." Dadi, migulikos ion. Miktalu' nosop og moloikat koyon dianon nog, "Pokumut a mangka a pogunut dianakon."

9 Dadi, migunut si Piter dianon lumiu. Balu' ni Piter dun, og kibianbianan non koyon sagya da og toginopon non, saka motud ma.

10 Minian ilan dion sog sala kotow nog polongipat koyon asta sog kodua' kotow nog polongipat koyon dion, mangka ilan pa kodopot ditu' sog pintu' kitu' nog putow nog bianan lumiu posungu' sog koliwagan bonua koyon. Og pintu' koyon, migunoyunoy na ombuka' mangka ilan liu. Minatong ilan sog gunanunan koyon, gomonsunoy pa ginonatan na ion nog moloikat kitu'

11 bu doma mikomongman na ion mahatul, bu miktalu' ion nog, "Numun kitu', da' dua'dua' non, kisunan ku na nog tinobangan u doda' nog Mikpongon. Po' pipangoy non og moloikat non ditu' nakon po' gowonon non akon dia sog gongkoman ni Herod bu sog glam nog dodomaan nog gotow Hudyuanan kitu' nog inangon non dianakon."

12 Dangan ion mipikil non, minangoy ion ditu' sog baloy ni Maria. Og Maria koni og gina' ni Jan nog og kodua' ngalan non si Mark. Kitangan non dion nog modakol nog gotow og miglumpuk mogyakin.

13 Dangan miktotok ion sog pintu' nog galad nilan koyon, inangoy ion solipoy nog sosoligan nilan dion nog ngalan non si Ruda.

14 Dangan kinilala non og sowalan ni Piter, da' non sokali' buka'oy og pintu' koyon. Suga'id non, sabap sog landu' da'da'an non, migdali' ion mokpuli' sog dialom mangka non posunoy dianilan nog si Piter ditu' pogindog sog glowasan.

15 Ma' long nilan dun, "E! Moksolap a ma!" Tibua, angkin non tanan poktolu'oy dianilan. Ma' long nilan sop dun, "Kona' ion ni Piter, suga'id non, ngon bayu' og minginglinguan dianon."

16 Tibua, si Piter da' lota' moktotok. Saka dangan binuka'an nilan, si Piter ma doda'. Dadi, kisobu'an ilan dun.

17 Minonggi' ion dianilan nog di' ilan mokuleke' mangka non suksugoy dianilan bog olo og ginandun kopoliu nog Pogbaya' dianon ditu' sog kolobusuan kitu'. Bu mangka non sop tolu'oy dianilan nog ongoyon nilan pa posunoy ditu' ni Jems bu duma pigilugan nilan sog tanud. Tubus nitu', mipanow na si Piter.

18 Dangan miglogondow ion, misasow og sundaluanan kitu' po' di' nilan sunan bog olo og migandun dia ni Piter.

19 Dadi, dinondag ni Herod dianilan monontong, tibua, da' nilan kotongow. Dadi, piksumodiaan non og polongipatanan kitu' nog kolobusuan koyon mangka non ilan dondagoy momunu'. Tubus nitu', si Datu' Herod ginumonat dion sog Judia koyon, mangka ion angoy ditu' sog koliwagan bonua nog Sisaria bu ditu' ion migonong.

Og kopatoy ni Datu' Herod

20 Si Herod, piglolingitan non og gotowanan sog koliwagan bonua nog Tair bu sog koliwagan bonua nog Sidon. Saka og soligan nog gotowanan koyon nog poktiduan nog ponganon nilan, ditu' da sog bonua ni Herod. Dadi, miksolabuk ilan mangoy mokilolat dia ni Herod. Tibua, mangka ilan si'oy angoy pokilolat ditu' non nog boya'an moglogomigus ilan, minangoy ilan pa poguna mokisugut ditu' ni Blastus po' ion og sosoligan ni Herod nog kosoligan non.

21 Dadi, dangan minatong tibua og gondow kitu' nog sosa' nilan, si Herod miglogdoy nog glogdoy non datu', mangka ion ingkud sog gingkudan datu', mangka non ilan po'atoy.

22 Dadi, mikpogekes og gotowanan koyon, bu mangka ilan poktalu' nog og mikpa'at koyon kona' sagyaotow, suga'id non, og diwata.

23 Sog sododu'un koyon misugat ion nog botikon tidu sog moloikat nog Mikpongon. Sa'an itu' kinan nog gulod og gungod non mangka ion patoy po' tinolima' non og sanglit nog gotowanan kitu' dianon saka ion onda' poksanglit sog Mikpongon.

24 Dadi, kobon non og talu' nog Mikpongon ompulonag. Bu modakol og gotowanan nog tinumabuk dun.

25 Dadi, dangan mitikpos og gawoy ni lo' Barnabas ilan ni Saul sog Jerusalem, mikpuli' ilan na ditu' sog Antiok. Bu inonggat nilan si Jan og kodua' ngalan non si Mark.

13

Si Barnabas bu si Saul siniboy ilan mogustal nog talu' nog Mikpongon

1 Sog glumpuk nog poktanudanan koyon dion sog Antiok, og duma dianilan og polomituaanan bu polopanadanan. Og ngalananan nog gotowanan koyon, si lo' Barnabas, si Simiun nog kodua' ngalan non si Itom, si Lusius og gotow Sirini, si Saul, bu si Mona'in, og binata' nog gama' ni Herod og gubernador kitu'.

2 Ngon gondow non, sog solian nilan moktamuy dia sog Pogbaya' bu mokpuasa, og Bolakat nog Mikpongon miktalu' dianilan nog, “Siboy niu dianakon si Barnabas ilan ni Saul po' bagun nilan minang og ginang nog pinangon ku dianilan.”

3 Dadi, dangan midoksu' ilan mokpuasa bu mogyakin, dinoponan nilan si Barnabas ilan si Saul mangka nilan si'oy pogonatoy.

Minangoy ilan ditu' sog pulu' nog Siprus

4 Dadi, mipanow ilan bianan sog gokbitan nog Bolakat nog Mikpongon dianilan. Dinumiksun ilan ditu' sog koliwagan bonua nog Silusia mangka ilan sakoy sog bolangoy posungu' ditu' sog pulu' nog Siprus.

5 Si Jan Mark migunut dianilan po' tumabang dianilan. Sokali' ilan mikodonggu' sog koliwagan bonua nog Solamis. Dadi, migustal ilan nog talu' nog Mikpongon ditu' sog baloyanan nog poglumpukan nog bansa Hudyu.

6 Miguliugan ilan mogustal asta mikosobola' ilan sog koliwagan bonua nog Papos. Bu dion ilan milumpak og gotow Hudyu kitu' nog ngalan non si Barisus. Polonolomangka ion bu migbalu'balu' nog ion og polomolatas nog talu' nog Mikpongon.

7 Ion og glokole nog gubernador sog pulu' koyon. Og ngalan nog gubernador koyon dion si Sirgus Paulus. Mosapat og pikilan non. Dadi, tinugun non si Barnabas ilan ni Saul po' moleg ion mokinongog nog gustalan nilan nog talu' nog Mikpongon.

8 Tibua, og polonolomangka kitu' nog ngalan non sog Ginirik si Ilimas, sinaga' non ilan bosia bagun ombagla og kotabuk ni Sirgus Paulus nog gustalan pa'ali dia ni Isus.

9 Tibua si Saul, og kodua' ngalan
non si Paul, pinulu'an ion nog Bo-
lakat nog Mikpongon. Pidongotan
non nog mata si Ilimas,
10 mangka non tolu'oy nog, “Og
bata' a nog Soitan! Bu og banta a
nog glam nog modulus! Da' lual og
poginangon mu og moglimbung bu
og mogbigyak sog gotowanan. Bu di'
mu ta' lota'an sumop og motud nog
pa'ali sog Pogbaya' dia sog gloput?
11 Dadi, numun kitu' mosugat a
nog posakit nog Pogbaya'! Ombuta
a, bu di' a pa sokali' mokotongow
nog dolag nog gondow.”

Ampun miluksad tibua og talu' ni
Paul koyon, migdolom mogdayun og
tinontongan ni Ilimas mangka ion
pongikap nog mogagak dianon.
12 Dangan mitongow nog guber-
nador koyon si Ilimas nog ma' nion
og kibianbianan non, tinumabuk
ion dia ni Isus po' kisobu'an ion
tokodoy nog gustalan pa'ali dia sog
Pogbaya'.

Minangoy ilan ditu' sog koliwagan bonua nog Antiokog sakup nog bonua nog Pisidia

13 Dadi, si lo' Paul, tinumulak ilan
tidu dion sog Papos posungu' ditu'
sog koliwagan bonua nog Pirga og
sakup nog Pampilia. Si Jan Mark,
ginonatan non ilan dion mangka ion
uli' ditu' sog koliwagan bonua nog
Jerusalem.
14 Dadi, si lo' Paul, tidu ilan dion
sog Pirga migdayun ilan ditu' sog
Antiok sog sakup nog bonua nog
Pisidia. Dangan minatong gondow
nog Sobadu, og gondow kitu' nog
pogulali nilan, minangoy ilan ditu'
sog baloy nog poglumpukan nog
bansa Hudyu, mangka ilan ampu'
mingkud sog dialom baloy koyon.
15 Bu dangan midoksu' bostaoy og
duma nog Botad kitu' tidu sog sinu-
lat ni Muses, bu sinulat nog polomo-
latasanan kitu' kobon nitu', og kobo-
golalan sog baloy nog piglumpukan
koyon, mimun ilan posungu' dia ni
lo' Paul. Og pomun nilan koyon
ma' nini, “Pigilugan, bila ngon og
gustalan niu nog pondolo'isog dia
sog gotowanan koni, talu' niu na.”
16 Dadi, minindog si Paul mangka
ion ponongi' nog motikna' ilan pa
mangka ion poktalu' nog, “Amu og
gotow Israel, bu amu dosop nog
kona' Hudyu nog tinumamuy dia
sog Mikpongon, pokinongogoy niu
pa og poktolu'on ku koni.
17 Og Mikpongon, og Diwata nog
bansa Israel, pinili' non og mokogu-
langanan ta kitu' kobon nitu'. Og
masa nog migonong ilan pa sog
kona' nilan dili og bonua ditu' sog
Ihiptu, pipia ilan bu dinumakol ilan
tokodoy ditu'. Pinulu'an ilan nog
Mikpongon bianan sog Bolakat non
nog di' kolobian, lumuas tidu sog
bonua kitu'.
18 Bu pat pulu' ton poglogogaan
nog Mikpongon og kohinangan ni-
lan kobon nilan sog bonua kitu' nog
mologon pogonongan nog gotow.
19 Bu dangan piglo'atan nog
Mikpongon pitu kodotu'an kitu' sog
bonua nog Kana'an, inuakil non sog
pigotowan non og bonua kitu' po' og
pusaka' nilan itu'.
20 Tidu sog kodatong nilan sog
bonua nog Ihiptu koyon, mangoy
sog kopokpuli' nilan sog Kana'an,
ngon bayu' pat gatus bu lima pulu'
ton. Dadi, sintak nilan mogonong
dion, binogayan ilan nog Mikpongon
nog kounutananan nog mogokbit di-
anilan asta midopot sog masa nog
polomolatas kitu' nog ngalan non si
Samuel.
21 Tubus nitu', og gotowanan
koyon, mingoni ilan nog datu' ni-
lan. Dadi, binogoy dianilan nog
Mikpongon si Saul og bata' ni Kis,
og pangkat ni Apu' Benjamin. Bu
migdatu' ion dianilan goktob nog
pat pulu' ton.
22 Tubus nitu', inawa' nog Mikpon-
gon si Saul bu pisukli non mogdatu'
si Dabid. Bu og talu' nog Mikpon-
gon pa'ali dianon, ‘Og bata' ni Jese
koyon nog si Dabid, mama' nion
og bayu'bayu' nog gotow kitu' nog

kosu'atan u dun. Po' ion, inangon
non ain og glegan ku nog inangon
non.' "*

23 Ma' long sop ni Paul dun, "Tidu
sog pangkat ni Apu' Dabid, binogoy
nog Mikpongon og pinasad non kitu'
nog Polonabang dia sog bansa Israel
nog ion non ion si Isus.
24 Mangka si'oy pomali si Isus,
migustal pa poguna si Jan sog bansa
Israel nog sumboy moglila' ilan
nog dusaanan nilan mangka ilan
pokpobunyag.
25 Dangan dali' na kodoksu' og
ginang non dini, miktalu' ion nog,
'Balu' niu dun sima u? Kona' itu'
nakon og pigbogadan niu kitu' nog
Polonabang. Po' ion moglondug
da dianakon, bu di' u tanan patut
minsan sagya si'oy mubad nog gikot
nog pongyapak non.'

26 "Dadi," ma' long ni Paul dun,
"pigilugan ku nog pangkat ni Apu'
Abraham, bu amu nog kona' Hudyu
nog miktamuy sog Mikpongon,
pinoit na dianita og gustalan kitu'
pa'ali sog tabang non dianita.
27 Tibua, ilan ditu' sog Jerusalem,
asta og kounutananan nilan, da'
nilan kilolaoy nog si Isus og Polon-
abang kitu'. Saka giap nog ma-
tong gondow nog kopoktamuy nilan,
bostaon dianilan og talu' nog polo-
molatasanan kitu' nog sinulat dia
sog Kitab. Da' nilan si'oy kosabut
og talu' sog Kitab koyon, mituman
da bianan sog kopolihala' nilan kitu'
dianon.
28 Minsan si'oy da' nilan ion ko-
tongowoy nog sala' nog boya'an
sumboy ion bunu'on dun, pigbubut
nilan munu' dia ni Pilatu.
29 Dadi, dangan mituman tibua
og glam nog sinulat kitu' dia sog
Kitab pa'ali dianon, bianan sog gi-
nang nilan kitu', inawa' nilan og
bangkoy non dia sog kudus mangka
nilan botangoy dia sog gluang nog
pampang.
30 Tibua, pitubu' da ion nog
Mikpongon tidu sog matoy.
31 Dadi, dangan mitubu' ion,
miobon pa ion mokpotongow dia
sog mikpogunutunut kitu' dianon
dia sog kangoy non kitu' sog
Jerusalem tidu ion sog Galili. Og
dumaanan non kitu' numun koni
ilan na og taksi' non sog salu bansa
ta nog Israel.
32 Dadi sa'an ini, mikodopot ami
dini niu po' polotason nami dianiu
og Guksugan koni nog Gomba'is. Og
pinasad kitu' nog Mikpongon dia
sog mokogulanganan ta kitu' kobon
nitu',
33 tinuman non na dianita nog ita
og pangkat nilan bianan sog kopo-
tubu' non dia ni Isus tidu matoy.
Po' sinulat sog Kitab, sog kodua'
Salmu nog ma' nini, 'Ika og bata' u.
Og gondow koni akon miimung nog
gama' mu.'†
34 Bu pa'ali sop sog kopokpotubu'
kitu' dianon tidu matoy asta sog
di' ion moludak, sinulat dosop itu'
nog ma' nini, 'Og pinasad kitu' dia
ni Dabid nog popia, midulus bu
da' og dua'dua' non bogoyon ku na
dianika.'‡
35 Dadi, sinulat dosop sog Kitab
nog ma' nini, 'Di' mu potiangon
moludak glawas nog sosoligan mu
kitu' nog kosoligan mu.' "§

36 Ma' long ni Paul dun, "Si Apu'
Dabid mikokunut sog glegan nog
Mikpongon kobon non sog dunya
koni. Tibua, dangan minatong gu-
mul non, minatoy da ion, bu inulid
ion lumobong dia sog mokogulan-
ganan non kitu', bu miludak da
bangkoy non.
37 Tibua, og pitubu' kitu' nog
Mikpongon, da' koludak og bangkoy
non.
38-39 Dadi pigilugan, bagun niu ko-
sunan, minsan agu' og kopokokunut
niu nog Botad kitu' nog pilatas dia
ni Apu' Muses, ondi' da kompunan
og dusaanan niu dun. Tibua, ain og

* **13:22 13:22** Isaya 13:14 † **13:33 13:33** Salmu 2:7 ‡ **13:34 13:34** Isaya 55:3 § **13:35 13:35** Salmu 16:10

tumabuk dia ni Isus, kompunan og
glam nog dusaanan non. Sa'an itu'
og Gomba'is nog Guksugan pa'ali
dia ni Isus inustal dianiu, po' bagun
niu kosunan nog og dusaanan niu
kompunan da.
40 Dadi, pokpotubud amu tokodoy
bagun da og tinalu' nog polomo-
latasanan kitu' ondi' motuman dia-
niu. Po' ma' nini og sinulat,
41 'Amu koyon nog mokosudi',
kosobu' amu mangka pogla'at
po' sog tang niu, ngon po-
sungu' og ginangon ku nog di'
amu tumud dun minsan si'oy
ngon mogustal dun dianiu.' "*
42 Dadi, dangan linumiu si Paul
bu si Barnabas sog baloy nog
poglumpukan koyon, inonggat ilan
pa nog gotowanan koyon dion
mokpuli' po' sog matong Gondow
nog Pogulali, mogustal ilan pa
mokpuli' nog pa'ali sog pigustal ni-
lan kitu'.
43 Dangan migbinglag na og go-
towanan, modakol Hudyuanan dion
bu kona' Hudyu nog tinumabuk sog
tanud nog Hudyu, migunut ilan dia
ni Paul ilan ni Barnabas. Dadi,
pindolo'isogan ilan ni lo' Paul nog
sumboy ondi' ilan lumota' mongan-
dol sog tulung nog Mikpongon.
44 Dangan minatong og gondow
nog pogulali nilan, og gondow
kitu' nog posadan nilan, moglam-
lam motipot glam nog gotowanan
sog koliwagan bonua koyon mangoy
mokinongog nog talu' nog tidu sog
Mikpongon.
45 Tibua, dangan mitongow nog
gotow Hudyuanan nog ma' nitu' ko-
dakol og gotowanan nog minangoy
dion, miksibok ilan dun bu sinusi
nilan og gustalan ni Paul koyon, bu
pinompola' nilan ion.
46 Tibua, pinoliksa' tumalu' ni
lo' Paul ilan ni Barnabas diani-
lan nog, "Sumboy doda' bosia og
bansa Hudyu mokuna pokodongog
nog talu' nog tidu sog Mikpongon.
Tibua, bila ma' nion nog ompok amu
mokinongog dun, bu di' niu pikilon
nog patut amu bosia kongonan nog
kotubu' kitu' nog da' kopus non, nu-
mun kitu' mangoy ami na mogustal
sog ain kona' og bansa Hudyu.
47 Po' ma' nini og dondagan
nog Mikpongon dianami, 'Inimung
u amu nog tiow sog glam sog
bansaanan nog ain kona' Hudyu
po' bagun niu kosuksugan dianilan
pa'ali sog tabang nog Mikpongon dia
sog glam nog gotowanan bagun da
mogawon ilan sog dusa.' "†
48 Dadi, dangan midongog nog
gotowanan koyon nog kona' Hudyu
og talu' ni Paul koyon dianilan,
migda'da' ilan tokodoy dun mangka
nilan pogodaboy og talu' nog
Mikpongon. Bu ain pinili' nog
Mikpongon nog kobogayan nog
kotubu' kitu' nog da' kopus non,
tinumabuk ilan dia ni Isus.
49 Bu og talu' nog tidu sog Mikpon-
gon mipulonag sog tibuk nog bonua
koyon.
50 Tibua, ngon Hudyuanan nog
minangoy ilan sog kolibunanan kitu'
nog polotanud nog motas og go-
lal nilan sog bonua koyon bu sog
kounutananan dion, mangka nilan
poktungioy. Bu piktungian nilan
dosop og duma gotowanan nog
boya'an pisokitan nilan si Paul bu si
Barnabas mangka nilan pa bugowoy
sog bonua koyon.
51 Tibua, si Paul bu si Barn-
abas, pimokpug nilan og glopug nog
glupa' sog botis nilan. Po' ma'
nitu' og ginangon nilan dia sog go-
towanan kitu' nog ain og sumolap
dianilan. Tubus nitu', migdayun
ilan ditu' sog koliwagan bonua nog
Ikonium.
52 Bu og gla'ayatanan ni Isus
ditu' sog Antiok, miponu' ilan nog
da'da'an bu og Bolakat nog Mikpon-
gon.

14

*Minangoy ilan ditu' sog koliwa-
gan bonua nog Ikonium*

* **13:41 13:41** Habakuk 1:5 † **13:47 13:47** Isaya 49:6b

1 Dangan minatong ilan ditu' sog
Ikonium, minangoy ilan sog baloy
nog poglumpukan nog bansa Hudyu
po' ma' nitu' og kiloyaman nilan
moginang. Dangan migustal ilan
dion, modakol tokodoy og gotow
Hudyu bu kona' og Hudyu tinum-
abuk dia ni Isus sabap sog ko-
pogustal nilan.
2 Tibua, ngon dosop og gotow
Hudyuanan nog ompok tumud dun.
Piktungian nilan ain kona' Hudyu
bagun lumaton og pikilan nilan sog
ain tinumabuk na nog gustalan ni lo'
Paul koyon.
3 Tibua, miobon pa si Paul bu
si Barnabas mogonong dion bu
mokosog ilan mogustal pa'ali dia ni
Isus. Bu si Isus, pitantu non dia sog
gotowanan dion nog motud doda'
og gustalan nilan koyon pa'ali sog
glolat nog Mikpongon po' tinugdak
non moginang dianilan og gingyata'
bu og ginang nog kosobu'sobu'.
4 Og gotowanan sog koliwagan
bonua koyon mibahagi'. Ngon og
linumampi' dia sog Hudyuanan nog
da' tud dia ni Isus, bu og duma, linu-
mampi' ilan dia sog sosugu'onanan
kitu'.
5 Dadi, og duma nog gotow
Hudyuanan bu duma nog ain kona'
Hudyu asta og kounutananan nilan,
migupakat ilan nog posokitan og so-
sugu'onanan koyon mangka botuoy.
6 Tibua, dangan midongog nog
sosugu'onanan kitu' og pigupokatan
nilan koyon, milaguy ilan ditu' sog
koliwagan bonua nog Listra bu sog
Derbi nog og sakup nog probinsia
nog Likonia, bu sog glumibut nog
bonuaanan koyon.
7 Bu migustal ilan dosop nog
Gomba'is nog Guksugan ditu'.

Minangoy ilan ditu' sog koliwagan bonua nog Listrabu sog Derbi

8 Dadi, ngon og gotow sog Listra
koyon og daday tidu pa sog kobata'
dianon.
9 Og gotow koyon migingkud-
ingkud mokinongog nog gustalan ni
Paul. Bu si Paul sop, pigonglongan
non og daday koyon. Kisunan non
nog ngon og kopongandol nog daday
koyon nog boya'an kuli'an ion dun.
10 Dadi si Paul, pisikadan non og
talu' non, “Indog a!” Dadi, migdali'
ion mogbuat mangka pokpanow-
panow.
11 Dangan mitongow nog go-
towanan dion og gininang ni Paul
koyon, mikpogekes ilan nog dili
ponolu'on nilan nog Linikonia. “Og
diwataanan, miktimaluy ilan nog
gotow mangka ilan tona' dini nita!”
12 Po' balu' nilan dun si Barnabas
og diwata nilan kitu' nog si Sius.
Bu si Paul sop og diwata nilan kitu'
nog si Hermes po' ion og polongustal
nilan.
13 Og simbahan nog diwata ni-
lan kitu' nog Sius, dion da sog
molayu'layu' sog koliwagan bonua
koyon. Dadi, og bolian nog di-
wata nilan kitu' nog Sius, mikpi-
tang nog sapi'anan nog glaki gok-
tob nog bongawan nog koliwagan
bonua koyon. Og sapi'anan koyon
pimokaymokayan nog bulakbulak
po' doga'an nilan bosia si Paul ilan
ni Barnabas nog sapi'anan.
14 Dangan kisunan nog so-
sugu'onanan koyon nog si lo'
Barnabas ilan ni Paul og pikilan
nog gotowanan koyon, binogyang
nilan og ponopoton nilan* mangka
ilan gobok dia sog titonga' nog
piglumpukan nog gotowanan koyon,
mangka ilan pogekes.
15 “Aba! Iduma moginang amu ma
nog ma' nion? Ami si'oy, sagyao-
tow ami da mama' niu. Sa'an ini
minangoy ami dini niu po' ustalon
nami dianiu og Guksugan kitu' nog
Gomba'is nog sumboy tumolikud
amu na sog ginang nog ain da' sag-
nat non, bu mangka amu na sungu'
sog Diwata nog totubu'. Bu ion og
mikpongon nog pigloban nog glangit
bu glupa'an bu glam nog migonong

* **14:14 14:14** Ma' nitu' og botad nilan bila landu' og susaan nilan.

koyon dion.
16 Kobon nitu', og Mikpongon, pitiang non glam nog binonsaan moginang nog ain kolegan nilan.
17 Tibua, minsan ma' nitu', kobon non migbogoy da ion nog gindanan pa'ali sog kodiwata non bianan sog koba'is nog ininang non. Binogayan non amu nog dupi' bu og songku' sog giap matong timpu non. Binogayan non dosop amu nog modakol nog ponganon bu pinonu' non amu nog da'da'an."
18 Tibua, minsan midongog nog gotowanan koyon og talu' ni lo' Barnabas ilan ni Paul, moglamlam nilan bosia di' kopogondi'an og pikilan nog gotowanan koyon nog doga'an nilan bosia si lo' Paul.
19 Saka da' kobon tidu dion, ngon duma Hudyuanan tidu sog koliwagan bonua nog Antiok bu sog Ikonium, linondug nilan si lo' Paul ilan ni Barnabas. Bu piktungian nilan og gotowanan koyon dion. Dadi, miksop og pikilan nilan nog boya'an binatu nilan si Paul mangka nilan guyudoy lumiu sog koliwagan bonua koyon po' balu' nilan dun minatoy na.
20 Tibua, dangan piglibutan ion nog gla'ayatanan ni Isus, migbuat ion bu mangka ilan pokpuli' sog koliwagan bonua koyon. Miglogondow ion, si Paul ilan ni Barnabas, ginumonat ilan posungu' ditu' sog Derbi.

Mikpuli' ilan sog koliwagan bonua nog Antiokditu' sog Siria

21 Migustal ilan nog Gomba'is nog Guksugan dion sog koliwagan bonua nog Derbi. Bu modakol nog gotow tinumabuk dia ni Isus dion. Tubus nitu', mikpuli' ilan ditu' sog Listra, bu sog Ikonium, bu asta sog Antiok og sakup nog probinsia nog Pisidia.
22 Po' pongimogonan nilan bu pondolo'isogan nilan ain tinumabuk na dia ni Isus bagun di' moguya' og tud nilan dianon. Bu tinalu' ni lo' Paul dianilan nog, "Sumboy doda' mokobian ita nog gininisan nog sinsaan mangka ita si'oy pokampu' sog pigdotu'an nog Mikpongon."
23 Tubus nitu', mimili' ilan nog bogolal sog tanud nog mogokbit sog ain og glumpuk nilan. Bianan sog kopokpuasa nilan kobon nilan mogyakin, inuakil nilan og pimili' nilan kitu' dia ni Isus nog dia ilan non salig.
24 Tubus nitu', minian ilan sog probinsia nog Pisidia, bu probinsia nog Pampilia, bu mangka ilan pogdayun sog koliwagan bonua nog Pirga.
25 Dadi, dangan mitubus ilan mogustal nog Gomba'is nog Guksugan ditu' sog Pirga, migdayun ilan dosop ditu' sog koliwagan bonua nog Atalia.
26 Bu tidu sog Atalia koyon, tinumulak ilan posungu' sog Antiok og sakup nog bonua nog Siria. Ditu' ilan pigyokinan nog gotowanan po' inuakil ilan dia sog gokbitan nog Mikpongon sog ginang nilan kitu' nog midoksu' nilan na inangoy.
27 Dangan minatong ilan, pilimud nilan og glam nog poktanudanan dion, mangka nilan suksugoy dianilan glam nog miinang nog Mikpongon bianan dianilan, bu pa'ali sog kobuka' nog dalan dia sog gotowanan nog kona' Hudyu bagun ilan tumabuk sog Mikpongon.
28 Dadi, miobon ilan pa mogonongonong dion sog poktanudanan koyon dion sog Antiok.

15

Og gupakat sog Jerusalem

1 Sintak non ion, ngon gotowanan nog miktidu sog bonua nog Judia minatong dion sog Antiok. Bu mikpanad ilan dia sog pigilugan sog tanud nog long nilan dun, "Taman da di' niu unuton og botad kitu' nog pilatas ni Muses nog og gotow sumboy moktuk, di' amu nododa' motabang sog dusa niu."

2 Dadi, si Paul bu si Barnabas, sinusi nilan tokodoy og polopanadanan kitu'. Dadi, og poktanudanan koyon dion sog Antiok, migupakat ilan nog poponowon nilan si Paul ilan ni Barnabas bu duma poktanudanan dion mangoy ditu' sog Jerusalem. Po' mangoy ilan monginongogan sog sosugu'onanan kitu' bu sog bogolalanan sog tanud ditu' pa'ali sog piksusian nilan kitu'.
3 Dadi, dangan pipanow ilan na, minian ilan pa sog probinsia nog Ponisia, bu sog Samaria, po' inapit nilan pa moguksug sog poktanudanan ditu' pa'ali sog kotabuk nog gotowanan kitu' nog kona' Hudyu dia sog Mikpongon. Dadi, mikpogda'da' tokodoy og glam nilan dion dangan midongog nilan itu'.
4 Dangan minatong ilan ditu' sog Jerusalem, tinolima' ilan nog poktanudanan bu og sosugu'onanan asta og bogolalanan sog tanud ditu'. Bu sinuksugan ni lo' Paul ilan ni Barnabas og glam nog miinang nog Mikpongon nog pibian dianilan.
5 Tibua, ngon og poktanudanan dion nog sakup ilan nog parasiu. Minindog ilan mangka ilan poktalu', nog sumboy doda' moktuk og gotowanan nog kona' Hudyu bu pogunut sog botad kitu' nog pilatas dia ni Muses.
6 Dadi, migupakat sosugu'onanan koyon bu kobogolalan sog tanud bog olo ginangon nilan pa'ali sog susian nilan koyon.
7 Sintak non, dangan mipayat na og gupakat nilan, minindog si Piter mangka poktalu' nog, “Pigilugan ku, sunan niu nog dini kitu', akon og siniboy nog Mikpongon tidu sog glumpuk ta nog mogustal u nog Gomba'is nog Guksugan dia sog gotowanan nog ain kona' Hudyu bagun da mokodongog bu mokotabuk ilan nog guksugan koni.
8 Og Mikpongon, sunan non dialom pikilan nog gotow, bu pitampal non dianita nog tinolima' non na ilan bianan sog kobogoy non kitu' dianilan nog Bolakat non. Ilan si'oy, binogayan non dosop ilan nog gindanan nog ma' nog kobogoy non kitu' dun dianita.
9 Po' og Mikpongon, da' non ilan pogbigya'oy dianita. Po' sabap sog tud nilan dianon, inugasan non dosop og dusaanan nilan.
10 Bila ma' nitu', iduma pokpololingiton niu ma og Mikpongon bianan sog kopoktogol niu nog mogunut sog Botad kitu' nog pilatas dia ni Apu' Muses dia sog poktanudanan koyon, saka minsan ita bu asta og mokogulanganan ta, da' ta tanan itu' kunut.
11 Ondi' bosia ma' nitu' po' og tud ta dun, migawon ita tidu sog dusaanan ta po' bianan sog tulung nog Kounutan ta nog si Isus bu ilan si'oy ma' nitu' dosop.”

12 Dangan miluksad og talu' ni Piter koyon, mitikna' og gotowanan koyon bu da' ilan pogonekonek. Bu mikinongog ilan dia ni lo' Barnabas ilan ni Paul po' sinuksug nilan pa'ali sog glam nog ininang nog Mikpongon nog gingyata'anan bu og kosobu'sobu' dia sog gotowanan nog kona' Hudyu bianan dianilan.
13 Dangan miluksad guksugan nilan koyon, sinumukli si Jems moktalu' nog, “Pigilugan ku, pokinongog amu pa dianakon.
14 Komun, inuksugan ni Simun dianita og tolipunan nog kopokpotongow nog Mikpongon nog glolat non dia sog gotowanan kitu' nog kona' Hudyu bianan sog kosiboy non dianilan nog pigotowan non.
15 Og talu' ni Piter kitu' dinumalan sog talu' nog Mikpongon nog pilatas nog polomolatasanan kitu' nog sinulat dia sog Kitab nog,

16 ‘Tubus nitu', mokpuli' u mangka u
pindogoy mokpuli' og baloy ni
Dabid. Minsan si'oy migoba'
na, pindogon ku da mokpuli'
17 bagun da og glam nog binonsaan,
ponongowon nilan akon nog akon
og Pogbaya', asta glam nog gotow

nog kona' Hudyu, ain og inimung u
nog pigotowan ku.
18 Og miktalu' koni, og Mikpongon
nog ion og miginang dun bu piosun
non tidu pa sog kobon nitu'.' "*
19 Dadi, ma' long ni Jems dun,
"Bila akon, ma' nini. Ain og
gotowanan nog kona' Hudyu nog
tinumabuk na dia sog Mikpongon
sumboy di' poglogonon.
20 Suga'id non, sulatan ta ilan
nog sumboy di' ilan kuman nog
pongonganon kitu' nog botang nog
pinguakil dia sog glodawananan. Bu
di' ilan momabal. Bu di' ilan kuman
nog ain milongot. Bu di' ilan kuman
nog dugu'.
21 Po' og Botad kitu' nog pi-
latas dia ni Apu' Muses, miobon
na pogbostaon sog baloyanan nog
poglumpukan nog bansa Hudyu
giap nog matong Gondow nog Pogu-
lali nilan bu pigustal na sog glam
nog bonuaanan."

Og sulat posungu' sog gotowanan nog kona' Hudyunog ain tinumabuk na

22 Dadi, og sosugu'onanan koyon
bu kobogolalan sog tanud, bu asta
duma poktanudanan dion, migu-
pakat ilan nog momili' ilan nog
duma gotowanan nog tidu sog
glumpuk nilan koyon, po' podunu-
ton nilan dia ni lo' Paul ilan ni Barn-
abas mangoy ditu' sog Antiok. Dadi,
og mipili' nilan si Judas Barsabas bu
si Silas. Lunsan ilan polongokbit nog
pigotowan nog Mikpongon.
23 Bu og sulat kitu' nog pinoit
dianilan ma' nini og tagu' non,
"Og sulat koni tidu sog so-
sugu'onanan bu bogolalanan
sog tanud nog pigilugan niu
mama' nami. Posungu' ini
dia sog poktanudanan kitu'
nog ain kona' Hudyu dion sog
koliwagan bonua nog Antiok,
bu sog probinsia nog Siria, bu
asta dosop sog probinsia nog
Silisia. Monogina ami dianiu.
24 Midongog nami nog ngon dow
og gotowanan dion nog dumaanan
nami nog minangoy ilan mokpanad
dianiu nog boya'an misasow og pik-
ilan niu dun. Og pianad nilan koyon
kona' ion gonat dianami.
25 Dadi, migupakat ami bu og pik-
solobukan nog gupakat nami ma'
nini. Mimili' ami nog gotowanan
nog podunuton nami dia sog kololo-
man ta koni nog si lo' Barnabas ilan
ni Paul.
26 Ilan koyon sinugal nilan og ko-
tubu' nilan dia sog ginang nog
Kounutan ta nog si Isukristu.
27 Dadi, og pidunut nami koni dian-
ilan si Judas ilan ni Silas po' ilan og
mokpotintu dianiu nog sulat nami
koni.
28 Po' og molongas dia sog Bolakat
nog Mikpongon bu dianami, nog di'
amu ilakad kobogatoy nog po'atan,
lumual sog pigondi'an koni mogi-
nang dianiu,
29 nog di' amu kuman nog ain pin-
guakil dia sog glodawananan, bu di'
amu kuman nog dugu', bu di' amu
kuman nog ain milongot. Bu di' amu
momabal. Bu omba'is tokodoy nog
mogolig amu nog glam nog kohinan-
gan koyon. Dini nami na potomanoy
og sulat nami koni dianiu."
30 Dadi, og gotowanan koyon, mi-
panow ilan na posungu' ditu' sog
koliwagan bonua nog Antiok. Dan-
gan minatong ilan dion, pilumpuk
nilan glam nog poktanudanan dion
mangka nilan tulunoy og sulat
koyon nog pinoit dianilan.
31 Dangan mibasta nog gotowanan
og sulat koyon, migda'da' ilan
tokodoy bu kipondolo'isogan ilan
dun.
32 Si Judas ilan ni Silas, og polomi-
tua ilan dosop. Dadi, modakol
og pigustal nilan sog pigilugan sog
tanud dion nog boya'an kipon-
dolo'isogan bu mipagon kopongan-
dol nilan dion.
33 Bu dangan miobonobon ilan na
dion, piuli' ilan na nog pigilugan

* **15:18 15:18** Amos 9:11-12

nilan koyon dion sog tanud dunut
og popia nilan dianilan. Dadi, ginu-
monat ilan na. [
34 Tibua si Silas, mioleg nog omba-
gak pa ion dion.]
35 Si Paul ilan ni Barnabas, dion
ilan pa sog Antiok. Bu ilan bu
og dumaanan dion, miksamasama
ilan mokpanad bu mogustal sog go-
towanan nog talu' nog Mikpongon.

Miksuoy si Paul ilan ni Barnabas

36 Dadi, dangan miobon ion, in-
onggat ni Paul si Barnabas, man-
goy tumukow sog pigilugananan nog
ain kiustalan nilan nog talu' nog
Mikpongon, bog olo na og gidud nog
tanud nilan.
37 Si Barnabas, og glegan non mo-
gunut dianilan si Jan Mark.
38 Tibua, sog pikilan ni Paul, ondi'
ion molongas podunuton. Po' kobon
nilan sog Pampilia, binolong non
ilan bu da' na ion pokpodayun tum-
abang nog ginang nilan koyon.
39 Dadi, si Barnabas ilan ni Paul,
piksusian nilan si Jan Mark nog
boya'an miksuoy ilan tanan dun.
Si Barnabas pidunut non si Jan
Mark mangka ilan tulak posungu'
sog pulu' nog Siprus.
40 Bu si Paul sop, pinili' non nog
duma non si Silas. Mangka ilan si'oy
gonat, pigyokinan ilan poguna nog
pigilugananan nilan koyon dia sog
tanud nog bianan sog tulung nog
Mikpongon, ipaton ilan da.
41 Dadi, minian ilan sog probin-
siaanan nog Siria bu sog Silisia po'
pongimogonan nilan og kopongan-
dol nog poktanudanan dion.

16

Migunut si Timuti dia ni lo' Paul ilan ni Silas

1 Bu migdayun ilan sog koliwagan
bonua nog Derbi bu asta Listra. Bu
ngon og gotow dion nog tinumabuk
na dia ni Isus og ngalan non si
Timuti. Og gina' non og Hudyu. Ion
si'oy tinumabuk dosop dia ni Isus.
Bu og gama' non og Girik.
2 Glam nog poktanudanan sog Lis-
tra bu sog Ikonium, pigdongya'an
nilan si Timuti.
3 Dadi, kolegan ni Paul, podunuton
non si Timuti. Dadi, tinuk ni Paul si
Timuti po' glam nog Hudyuanan sog
glumibut dion, kisunan nilan nog si
Timuti da' poktuk po' og gama' non
og gotow Girik.*
4 Dadi, ginumonat ilan bu mik-
tolopasan ilan sog bonuaanan
koyon dion mokpolatas sog pok-
tanudanan nog pigupokatan nog so-
sugu'onanan koyon bu bogolalanan
sog tanud ditu' sog Jerusalem po'
bagun nilan itu' unuton.
5 Dadi sabap dion, mipagon og
kopongandol nog glumpuk nog pok-
tanudanan dia ni Isus bu gondow
gondow pododungag og dakol nilan.

Og pitongow dia ni Paul

6 Dadi si lo' Paul, minian ilan pa
sog bonua nog Prigia bu sog Galatia
po' pigondi'an ilan nog Bolakat nog
Mikpongon mangoy mogustal sog
Bata'bata' Asia.
7 Dangan minatong ilan sog tigad
nog Misia bu Bitinia, mogdayun ilan
bosia sog Bitinia saka pigondi'an
nilan nosop nog Bolakat ni Isus.
8 Dadi, minian ilan tibua sog Misia,
mangka ilan usog ditu' sog koliwa-
gan bonua nog Troas.
9 Dangan miglogobi ion, ngon og
pitongow dia ni Paul bu mitongow
non sog kilowkilowan mata og go-
tow miktidu sog Masadonia pogin-
dog bu mikitabang dianon. Ma'
long non dun, “Angoy a pa sog
Masadonia bu tobangoy mu pa ami.”
10 Tubus nitu', miglandan ami
mogulikos. Po' miatok nami og
ma'ana nog pitongow koyon dianon
nog dinondag ami nog Mikpongon
mangoy mogustal nog Gomba'is nog
Guksugan ditu' sog Masadonia.

* **16:3 16:3** Og bansa Girik koni, kona' nilan botad moktuk.

Og kotabuk ni Lidya, og gotow Pilipus

11 Dadi, tidu sog kotulak nami koyon sog koliwagan bonua nog Troas, mikpologdong ami ditu' sog pulu' nog Samotrasia. Bu dangan miglogondow, miglandan ami sog koliwagan bonua nog Niapolis.
12 Bu tidu sog Niapolis koyon, tinumukad ami sog koliwagan bonua nog Pilipus. Og Pilipus koyon, og mosolag sog glam nog bonua nog misakup sog Masadonia bu og minuka' mogonong dion og gotow Roma. Dadi, migonongonong ami pa dion podali'dali'.
13 Dangan minatong og Gondow nog Pogulali nog gotow Hudyu, linumiu ami sog koliwagan bonua koyon mangka ami angoy sog baba' tubig po' kisunan nami nog alu'alu' ngon og poglumpukan nog gotow Hudyuanan dion mogyakin. Dadi, dangan minatong ami dion, mikpongingkud ami kobon nami mogabitabit nog kolibunanan koyon nog miglumpuk dion.
14 Ngon sala kotow glibun dion, og gotow sog Tiatira, ngalan non si Lidya. Ion og polondagang nog ponopoton kitu' nog ompula og kobiluan non. Bu polotamuy dosop ion sog Mikpongon. Mikinongog ion dianami, bu binuka' nog Mikpongon pikilan non bagun tumabuk nog gustalan ni Paul.
15 Dangan tinumabuk ion, binunyagan ion asta og salu baloy non. Tubus nitu', pibatuk non ami dia sog baloy nilan. Bu ma' long non dun, "Bila tinumud amu da dun nog miktantu u tumud dia sog Kounutan nog si Isus, ditu' amu batuk sog baloy u." Dadi, ditu' ami nilan minatuk.

Si Paul ilan ni Silas sog kolobusuan

16 Ngon gondow non, minangoy ami nosop sog poglumpukan nilan mogyakin. Bu ngon og gulipon dion nog glibun linumumpak dianami. Og glibun koyon golomatan po' sinongonan ion nog glatdiwata. Dadi, mikosin og pigonongan non koyon, po' sabap sog kopongolamat nog glibun koyon.
17 Dadi og glibun koyon, kobon non moguyukuyuk dianami. Bu pisikad non talu' non nog, "Og gotowanan koni og sosoligan nog Pogbaya' nog di' kolobian. Minangoy ilan mogustal dianiu nog dalan bagun amu motabang tidu sog dusaanan niu."
18 Gondow gondow ma' nion notibua og poginangon non. Sintak non ion, misasow si Paul dun. Sinungu' non og glibun koyon, mangka non tolu'oy og glatdiwata koyon nog sinumangon dianon nog, "Sog ngalan ni Isukristu, dondagon ku ika mawa' dianon!" Dadi, sog sododu'un koyon minawa' glatdiwata koyon dianon.
19 Tibua, dangan mitongow nog pigonongan non kitu' nog migla'at na og sukatan nilan koyon, pigoidan nilan si Paul bu si Silas, mangka nilan lulutoy ditu' sog tobu'an po' ditu' og kounutananan nilan.
20 Mangka ilan poksumbung nog, "Og gotowanan koni og bansa Hudyu. Miksasow ilan dini sog koliwagan bonua ta koni.
21 Po' og pikpanad nilan koni nog botad, og sukang sog botad ta, labi na nog ma' nita og bansa Roma."
22 Dadi, og kodokolan nog gotowanan dion, dinumuma ilan mokpokangit dia ni lo' Paul ilan ni Silas. Bu sinugu' nog kounutananan koyon dion nog pomogyangon nilan og ponopotonanan ni lo' Paul bu di' nilan pogolangolangan mogbombal.
23 Tubus nilan pogbombaloy, kinolobusu nilan. Bu dinondag nog kounutananan koyon dia sog polongipat nog kolobusuan koyon nog potubudan non tokodoy ilan mogipat.
24 Dangan midongog non talu' koyon, ditu' non ilan tinagu' sog om-

pagon kitu' tokodoy nog dugu, dion
sog dialom nog kolobusuan koyon
mangka non potungoy og botisanan
nilan.
25 Dangan midopot og tonga' gobi
nog solian ni Paul ilan ni Silas mo-
gyakin bu mogbobat nog bobat kitu'
nog sanglit nilan dia sog Mikpongon,
og dumaanan nilan sog kolobusuan
koyon mikpokinongog.
26 Saka gomonsunoy pa, miglinug
nog mosikad tokodoy boya'an
mikundu' og pingkudan nog
kolobusuan koyon mangka pog-
dongan mokpogbuka' og glam
nog pintu'anan nog kolobusuan
koyon. Bu miunga' glam nog potung
nilan bu mikpogawa' og balud nog
komotanan nilan.
27 Mitanud og polongipat koyon
dun. Bu dangan mitongow non
nog mikpogbuka' og pintu'anan
nog kolobusuan koyon, inudut non
kalis non mangka bosia ion poksipi
mongogotan. Po' balu' non dun,
mikpokpolaguy na og gotowanan
koyon.
28 Tibua, ginopisan ion ni Paul
nog, “Na' mu lo'aton og glawas mu
po' dini ami da og glam nami.”
29 Dadi, og polongipat koyon dinu-
mondag tumutud nog sulu' mangka
ion gobok sog solod nog kolobusuan
koyon. Dangan minatong ion ditu',
mininglu'ud sog sungu'an ni Paul
ilan ni Silas bu linukuban.
30 Tubus nion, inagak non ilan
lumiu mangka ion poksak dianilan
nog, “Sir, olo sumboy og ginangon
ku bagun u motabang?”
31 Tinumabal ilan nog, “Tud a dia
sog Pogbaya' nog si Isus bagun ka
motabang asta og salu baloy mu.”
32 Dadi, inustal nilan dianon og
talu' nog Mikpongon asta sog salu
baloy non.
33 Tubus nion, og gobi koyon, in-
oit non ilan sog tubig mangka non
ugasoy og gangolanan nilan kitu'
nog kopogbombal dianilan. Bu sog
sododu'un koyon, binunyagan ion
asta og salu baloy non.
34 Tubus nitu', mangka non ilan
pitangoy muli' dia sog baloy non
mangka non pa ilan pokanoy.
Bu glam nilan sog baloy koyon,
migda'da' ilan tokodoy po' tinumud
ilan na sog Mikpongon.
35 Dangan miglogondow ion, og
kounutananan nilan kitu', dinondag
nilan og sundaluanan nilan mangoy
sog kolobusuan moktalu' nog ma'
nini, “Poluas mu na ilan.”
36 Dadi, miktalu' og polongi-
pat koyon dia ni Paul nog, “Og
kounutananan kitu', dinondag nilan
na nog ika bu si Silas, poluason amu
na. Dadi, luas amu na bu popiaon
og panow niu.”
37 Tibua, tinolu'an ni Paul og sun-
daluanan koyon nog, “Pigbombal ni-
lan ami sog kodokolan nog da' nilan
ami ukumoy poguna mangka nilan
pa ami kolobusuoy. Saka og gotow
ami nog sakup nog Roma. Dadi,
pogbunibunion nilan og kopoluas
nilan dianami? Ondi' nododa' ion
mogusoy. Suga'id non, sumboy
mangoy ilan dini mangka nilan ami
poluasoy.”
38 Dadi, og talu' ni Paul koyon,
inuksugan nog sundaluanan koyon
dia sog kounutananan nilan kitu'.
Dangan midongog nilan nog si Paul
ilan ni Silas og sakup nog Roma,
kiondokan ilan dun.
39 Dadi, minangoy ilan ditu'
sog kolobusuan mangka ilan poki-
ampun dia ni Paul ilan ni Silas
mangka nilan pa poluasoy. Tubus
nitu', binubut nilan nog mawa' ilan
na dion sog koliwagan bonua koyon.
40 Dadi, dangan linumuas ilan
sog kolobusuan koyon, minangoy
ilan poguna sog baloy ni Lidya,
bu ditu' ilan mikpoglumpak nog
pigilugananan nilan sog tanud bu
pindolo'isogan nilan pa ilan poguna
mangka ilan si'oy gonat.

17

Ditu' sog Tisalonika

1 Dadi, minian si Paul ilan ni Silas
sog koliwagan bonua nog Ampipo-
lis bu sog koliwagan bonua nog
Apolonia mangka ilan pa datong
ditu' sog koliwagan bonua nog Ti-
salonika. Ngon og baloy dion nog
poglumpukan nog bansa Hudyu.
2 Dadi, sinumolod si Paul sog
baloy koyon po' ma' nitu' og kilo-
yaman non. Bu sog solod nog tolu
ondow nog Gondow nog Pogulali
pokpodolagon dia sog Hudyuanan
koyon og talu' dia sog Kitab.
3 Inustal non dianilan og talu' dia
sog Kitab nog sumboy og Kristu
mosinsa bu mangka patoy bu sum-
boy dosop motubu' puli'. "Dadi,"
ma' long ni Paul dun, "og pogolon-
gon ku koni nog si Isus, ion non ion
og Kristu."
4 Dadi, og duma Hudyuanan tinu-
mud ilan nog gustalan non koyon
boya'an nog minampu' ilan dia ni
Paul ilan ni Silas. Bu modakol og
gotow Girik nog polotamuy dia sog
Mikpongon bu og mokokotas nog
kolibunanan nog minampu' dosop
dianilan.
5 Tibua, ain og gotow Hudyuanan
nog da' tud dia ni Isus, miksibok
ilan dun. Bu pingokatan nilan nog
gotowanan nog poloindogindog dia
sog tobu'an nog da' lual og ponon-
tongon nilan og sasow, mangka ni-
lan sosowoy og koliwagan bonua
koyon. Bu inangoy nilan ponontongoy si Paul ilan ni Silas sog baloy ni
Jason po' pitangon nilan bosia sog
kodokolan nog gotow.
6 Tibua, dangan da' nilan koton-
gow ditu', sokali' ilan mimungot
bu og linulut nilan si Jason bu
og duma pigilugananan sog tanud.
Inoit nilan sog gukum mangka
ilan pogekes nog, "Og gotowanan
kitu' nog moguliugan moksasow sog
tibuk nog dunya koni, minangoy na
dini nita.
7 Bu koni ni Jason, tinolima' non
ilan dia sog baloy non. Mongantu
ilan sog po'atan ni Datu' Sisar. Po'
talu' nilan nog ngon dow lual og
datu' nog ngalan non si Isus."
8 Dangan midongog itu' nog
kounutananan nilan bu glam nog
gotowanan koyon dion, misusa ilan
tokodoy dun.
9 Dadi, pinionsaan nilan si Jason
bu dumaanan non kitu' mangka ni-
lan poluasoy.

Ditu' sog Beria

10 Dangan miglogobi ion, og pigilu-
gan sog tanud dion, pipangoy nilan
si Paul ilan ni Silas ditu' sog koliwa-
gan bonua nog Beria. Dangan mina-
tong ilan ditu', minangoy ilan nosop
sog baloy kitu' nog poglumpukan
nog bansa Hudyu.
11 Og gotow Hudyuanan ditu' sog
Beria, di' ilan mama' nog polomota-
don nog gotow Tisalonika po' motig-
dow og pikilan nilan bu ilakad og
gloliag nilan tumolima' nog gustalan
ni Paul. Bu gondow gondow, mo-
ganad ilan nog Kitab po' tontongon
nilan bog dinumalan ta' og gustalan
ni Paul.
12 Dadi, modakol dianilan og tinu-
mud, og kolibunanan kitu' nog Girik
nog mokokotas nog gotow bu asta og
kolokianan.
13 Tibua, dangan kisunan nosop
nog gotow Hudyuanan nog ditu'
sog Tisalonika, nog si Paul ilan ni
Silas migustal nog talu' nog Mikpon-
gon ditu' sog koliwagan bonua
nog Beria, linondug nilan nosop
ditu' mangka ilan pongakat nog
gotowanan dion mangka ilan pok-
sasow dion.
14 Dadi, sog sododu'un koyon, og
pigilugan sog tanud, piusog nilan si
Paul sog dibaba'. Tibua, si Silas ilan
ni Timuti mibagak sog bonua koyon.
15 Og gotowanan kitu' nog mi-
gunut dia ni Paul, inoit nilan ion
ditu' sog koliwagan bonua nog
Atens. Dangan ginumonat og go-
towanan koyon nog minatod dia si
Paul, mimun si Paul dianilan po-
sungu' ditu' ni lo' Silas ilan ni Timuti
nog mogdali' ilan moglondug ditu'
non sog Atens.

Ditu' sog Atens

16 Sintak ni Paul mogbagad di-
anilan dion sog Atens koyon, mis-
asow pikilan non po' mitongow non
modakol tokodoy og glodawananan
nog diwataanan nog poktomuyon
nilan dion.
17 Dadi, bila dia ion sog baloy nog
poglumpukan nog bansa Hudyu,
podolagon non og talu' nog Mikpon-
gon sog Hudyuanan bu sog ain kona'
Hudyu nog polotamuy dion. Bu
gondow gondow dia ion sog tobu'an
pogustal sog gotowanan dion.
18 Bu ngon polopanadanan dion,
og pikpanad nilan iningolanan nog
Ipikurus bu Estoik. Sinusi nilan si
Paul. Miktalu' ilan nog, "Olo gidoy
og pokule'ule'on non koyon?" Bu og
duma nilan miktalu' nog, "Intoman
ku dun, og pokule'ule'on non koyon
pa'ali bayu' dia sog diwata kitu' nog
di' ta kosunan." Po' og inustal ni
Paul koyon dianilan pa'ali dia ni
Isus, bu pa'ali sop sog gotow nog
motubu' tidu matoy.
19 Dadi, inagak nilan si Paul
mangka nilan pitangoy sog
poglumpukan nilan kitu' nog ngalan
non Eriopagus mangka ilan pok-
iustal dianon. Long nilan dun,
"Moleg ami mokinongog nog bogu
gustalan mu koyon nog pigustal
nika.
20 Po' ngon og gustalan mu nog
kosobu'sobu'. Dadi, kolegan nami
dun mosabut nami."
21 (Po' glam nog timonua dion
bu asta bogu donggu'anan koyon
dion, da' lual poginangon nilan, og
mokinongog bu mogagi nog bogu
gustalan koyon.)

22 Dadi, minindog si Paul dion
sog titonga' nog piglumpukan ni-
lan koyon, mangka ion poktolipun
moktalu' dianilan. "Amu gotow
Atens, kisunan ku nog polotamuy
amu. Minsan olo og ginangon niu,
ondi' niu koliusan tumamuy og di-
wataanan.
23 Po' minsan ain u angoy dini,
motongow u og dakol nog pokto-
muyan niu. Bu mitongow u tanan
og pomolasan niu nog sinulatan nog
ma' nini, 'Koni og poktomuyan nog
diwata nog di' kosunan.' Dadi,"
ma' long ni Paul dun dianilan, "og
Diwata koyon nog di' niu kosunan,
numun kitu' posunon ku dianiu.
24 Og Diwata koyon nog posunon
ku dianiu, ion non ion og mikpon-
gon nog pigloban nog glangit bu og
glupa'an. Ion Pogbaya' sog glangit
bu glupa'an. Bu ion di' mogonong
sog poktomuyan nog sagya inimung
nog gotow.
25 Bu ondi' mongangad nog tabang
nog gotow dianon po' ion, da' kulang
non. Bu ion tanan og migbogoy nog
kotubu', bu og ginawa, bu asta og
glam nog miongon.
26 Bu inimung non sala kotow og
pu'unan nog glam nog gotowanan
mangka non poponongoy sog tibuk
nog glupa'an. Bu binogayan non
ilan nog tang nilan bu og goktob nog
pogonongan nilan.
27 Sa'an ininang non ma' nitu',
po' bagun nilan bosia ion pononton-
gon. Po' bila ponontongon nilan ion,
motongow nilan da ion po' di' da
ion molayu' dia sog monala kotow
dianita.
28 Ma' long pa nog dumaanan
niu dun, 'Sa'an miongon ita bu mi-
tubu' ita, bu mokopoglilow ita, po'
sabap dianon.' Bu ma' long nog
dumaanan niu kitu' nog mokokoto
mogukpatukpat nog ponolu'on non,
'Ita koni og gombata'anan doda' nog
Mikpongon.'
29 Dadi," long ni Paul dun, "bila
ma' nitu' nog ita og gombata'anan
noma nog Mikpongon, sumboy di'
ita momikil nog og Diwata omban-
tuk mama' nog bulawan, otawaka
solapi', otawaka og batu, bianan sog
sagya kotoan nog gotow.
30 Bu kobon nitu', og Mikpongon,
pitiang non og gotow moginang nog
ma' nion koyon, po' sobu' ilan pa.
Tibua, numun koni, og glam nog
gotow sog dunya koni, dinondag non
lumota' moginang nog dusa.

31 Po' ngon da gondow nog sinimpan non, nog glam nog gotow ukumon non, bu modulus og koukuman non dun bianan sog gotow kitu' nog tinondu' non mukum dun. Pitantu non sog glam nog gotowanan bianan sog kopotubu' non dianon tidu matoy."

32 Dadi, dangan midongog nilan talu' ni Paul koyon nog og gotow motubu' tidu matoy, pigwanwan ion nog duma gotowanan dion. Tibua, og duma gotowanan dion miktalu' dianon nog, "Moleg ami pa mokinongog mokpuli' nion."

33 Dadi si Paul, ginonatan non ilan dion.

34 Tibua, ngon gotowanan dion nog migunut ilan dia ni Paul mangka ilan tabuk dia ni Isus. Og sala kotow koyon og ngalan non si Diunisius, og gotow kitu' nog miktidu sog glumpuk nog Eriopagus, bu ngon dosop sala kotow glibun nog ngalan non si Damaris, bu og duma gotowanan dosop dion.

18

Ditu' sog Korintu

1 Tubus nitu', si Paul ginumonat sog Atens posungu' ditu' sog koliwagan bonua nog Korintu.

2 Dangan minatong ion ditu', ngon milumpak non nog gotow Hudyu og ngalan non si Akila og gotow sog probinsia nog Pontus. Si Akila ilan nog kodumanan non nog si Prisila, bogu ilan da tidu ditu' sog Italia po' si Datu' Klaudius, pimugow non og glam nog bansa Hudyu sog koliwagan bonua nog Roma. Dadi si Paul, inangoy non ilan tukowoy.

3 Sabap nog batuk ilan nog polongimung nog tulda, minatuk ion dion nilan bu miksolabuk ilan nog sukatan.

4 Bu giap nog Gondow nog Pogulali nog bansa Hudyu, mangoy si Paul sog baloy nog poglumpukan nilan, mokpodolag dia sog Hudyuanan bu dia sog Girikanan nog talu' dia sog Kitab bagun ilan mokotabuk dia ni Isus.

5 Dangan minatong si Silas ilan ni Timuti dion tidu ilan sog Masadonia, tinigbung ni Paul og ginang non sog mogustal bu tumaksi' dia sog Hudyuanan nog si Isus og Kristu.

6 Tibua, dangan sinusi nilan si Paul mangka nilan ion ponompola'oy, pinokpugan ni Paul og glogdoy non mangka non ilan tolu'oy nog, "Minsan olo og mogandun dianiu, di' u na kotoksilan dun. Tidu sog numun kitu', ditu' u na angoy pogustal sog ain og kona' Hudyu."

7 Dadi, ginonatan ilan ni Paul dion sog baloy koyon, mangka ion angoy sog sindog nog baloy nog poglumpukan nilan koyon. Og gapu' nog baloy koyon nog inongayan non si Titus Justus. Ion og polotamuy sog Mikpongon, bigya' non, kona' ion og Hudyu.

8 Bu si Krispus, og kounutan sog baloy nog poglumpukan nog bansa Hudyu, bu glam nog salu baloy non tinumabuk dia sog Kounutan nog si Isus. Bu modakol pa nog gotow Korintu nog mikodongog nog gustalan ni Paul koyon nog tinumabuk ilan dosop mangka ilan pokpobunyag.

9 Ngon gobi non, og Pogbaya' mikpotongow dianon. Bu dia sog kilowkilowan mata, miktalu' og Pogbaya' dianon nog, "Paul, na' a mondok bu na' a motonop mogustal

10 po' dia u da nika. Dadi, da'idun og mokopongula'at bu og mokoka'id dianika. Po' modakol og pigotowan ku sog bonua koni."

11 Dadi, si Paul midopot pa soton bu moginonga' mokpanad nog talu' nog Mikpongon dion.

12 Dangan inimung nog gotow Roma si Galio moglogubernador sog Akaya, ngon Hudyuanan dion nog migupakat mantu dia ni Paul. Dadi, inukpa'an nilan ion mangka nilan pitangoy sog gukum.

13 Og sumbungan nilan nog, "Og gotow koni, piktogol non og gotowanan moktamuy sog Mikpon-

gon nog og kopoktamuy kitu' ondi' mosu'at sog botad nami."

14 Dadi, pinipini ni Paul tumabal, miktalu' si Galio dia sog Hudyuanan koyon nog, "Somo' og gotow koni togo sala' sog gubiernu otawaka molaton ion nog gotow, sumboy u doda' mokinongog dianiu.

15 Tibua, bila ma' nitu' og sumbungan niu nog pa'ali da sog ponolu'on niu, bu sog botad niu, bu og ngalan nog gotow nog mama' niu, amu na bu amu koto dun. Kona' u og gukum sog ma' nion koyon."

16 Mangka non bugowoy ilan dion.

17 Dadi, sokali' ilan mimungot dia ni Sostenes, og kounutan kitu' sog baloy nog poglumpukan nog Hudyu. Pigdanog nilan dion sog sungu'an nog gukum koyon. Tibua, pitiang ni Galio og ginang nilan koyon.

Og kopokpuli' nilan sog Antiok

18 Dangan miobonobon na si Paul mogonongonong dion sog Korintu, mimuhun ion sog pigilugananan sog tanud mokpuli' ion ditu' sog Siria. Dadi, mipanow ilan posungu' ditu' sog Sinkuria. Og dunut non si Akila ilan ni Prisila. Minian ilan pa sog Sinkuria po' miktukung pa si Paul ditu'. Po' ma' nitu' og tanda' nog ngon sapa non sog Mikpongon,

19 mangka ilan pa tulak posungu' sog Episus. Dangan minatong ilan ditu', ginonatan na ni Paul si Akila ilan ni Prisila dion, mangka na ion angoy sog baloy kitu' nog poglumpukan nog Hudyuanan. Po' podolagon non dianilan og talu' dia sog Kitab.

20 Bu inonggat nilan pa ion bosia nog dion pa ion nilan solianlian. Tibua, migbolibad si Paul.

21 Suga'id non, mangka si'oy ion tulak, miktalu' ion dianilan nog, "Bila glegan da nog Mikpongon, mokpuli' u da dini niu." Mangka na ion tulak tidu dion sog Episus.

22 Dangan dinumonggu' ilan ditu' sog Sisaria, tinumukad ion sog Jerusalem bu monogina ion sog poktanudanan ditu'. Tidu ion ditu', mangka pa ion poglandan ditu' sog Antiok.

23 Sintak non mogonongonong dion, ginumonat ion mangka poguliugan sog probinsia nog Galatia bu sog Prigia po' pongimogonan non og gla'ayatanan ni Isus.

Si Apolos minangoy sog Episus bu sog Korintu

24 Ngon og gotow Hudyu og ngalan non si Apolos. Minangoy ion ditu' sog Episus. Ion og gotow Aleksandria. Bu moto ion mokpa'atpa'at nog gustalan non bu ompantas og sabut non sog Kitab.

25 Ion kiponadan na pa'ali sog Dalan nog Mikpongon tumabang dia sog gotowanan. Bu landu' kotes non mogustal dun. Og kopokpanad non mologdong pa'ali dia ni Isus, tibua, og sunan non og pa'ali da dia sog kopomunyag ni Jan.

26 Da' ion pogalangalang mogustal sog gotowanan dia sog baloy nog poglumpukan nog bansa Hudyu. Tibua, dangan midongog ni Akila ilan ni Prisila og gustalan non kitu', inonggat nilan ion ditu' sog baloy nilan mangka nilan dungagoy mogustal dianon ain kulang nog gustalan non kitu' nog pa'ali dia sog Dalan nog Mikpongon tumabang dia sog gotowanan.

27 Tubus nitu', dangan mipikil ni Apolos mangoy ditu' sog Akaya, og pigilugananan sog tanud dion sog Episus, mindolo'isog ilan dianon bu mikpoit ilan nog sulat posungu' sog gla'ayatanan ni Isus ditu' sog Akaya bagun nilan da tolima'on si Apolos.

Dadi, dangan minatong ion ditu', mosolag tabang non dia sog ain tinumabuk na dia ni Isus bianan sog tulung nog Mikpongon.

28 Po' da' pokantu dianon moginustaloy og Hudyuanan dia sog kodokolan nog gotow po' pitantu non dianilan bianan sog talu' dia sog Kitab nog si Isus, ion og Kristu.

19

Si Paul ditu' sog Episus

1 Kobon ni Apolos sog Korintu, si
Paul minangoy sog Episus. Ditu' ion
minian sog bukid nog Prigia. Dan-
gan minatong ion ditu', miktongow
ilan nog gla'ayatanan ni Isus.
2 Dadi, sinakan non ilan nog, “Sog
kotabuk niu dia ni Isus, tinosopan
amu ta' nog Bolakat nog Mikpon-
gon?”
Tinumabal ilan nog, “Onda' ma.
Da' ami sibon pokodongog nog ngon
og Bolakat nog Mikpongon nog ma'
nion.”
3 Dadi, sinakan ilan nosop ni Paul
nog, “Olo og bayu'bayu' nog kobun-
yag dianiu?”
Tinumabal ilan nog, “Mama' da
nog kopomunyag ni Jan.”
4 Dadi, tinolu'an ilan ni Paul nog,
“Si Jan, mimunyag ion nog gotow
nog ain og miglila' nog dusaanan
non. Bu dunut pimolian non og
gotowanan nog sumboy tumud ilan
dia sog tumondug kitu' dianon nog
ion non ion si Isus.”
5 Dadi, dangan midongog ni-
lan ma' nion koyon, mikpobunyag
ilan mokpuli' dia sog ngalan nog
Kounutan nog si Isus.
6 Dangan dinoponan ilan ni Paul,
miglandan ilan tosopan nog Bolakat
nog Mikpongon mangka ilan pok-
talu' nog ponolu'on kitu' nog da'
nilan sibon konadoy. Bu mimitua
ilan.
7 Og dakol nilan dion, sopulu' ilan
bu dua' kotow.
8 Tubus nion, sinumolod si Paul
ditu' sog baloy nog poglumpukan
nog bansa Hudyu. Mokosog ion
mogustal bu mokpodolag dianilan
pa'ali sog pigdotu'an nog Mikpon-
gon laga' nog tolu bulan.
9 Tibua, og duma gotowanan dion,
pitogas nilan og pikilan nilan bu
ompok ilan nododa' tumud dun nog
boya'an pinompola' nilan tanan sog
kodokolan og Dalan nog Mikpon-
gon tumabang dia sog gotowanan.
Dadi, minawa' dion si Paul bu asta
og gla'ayatanan ni Isus. Sokali'
ilan minangoy sog giskuelaan nog
polopanad kitu' nog ngalan non si
Tiranus. Bu gondow gondow si Paul
mogustal dion
10 asta midopot dua' ton boya'an
nog mikodongog nog talu' nog Pog-
baya' og glam nog Hudyuanan bu
asta og Girikanan nog migonong
dion sog Bata'bata' Asia koyon.

Og gombata'anan ni Eskiba

11 Bu modakol og gininang nog
Mikpongon nog kosobu'sobu' nog
pibian dia ni Paul.
12 Po' minsan sagya og munsala
otawaka ponopoton motokmo' dia
ni Paul, mangka botangoy dia sog
di' mokodag, kuli'an mogdayun og
mosakit non. Bu ain og sinuman-
gon kitu' nog glatdiwata dia sog
gotowanan, mokpogawa' ilan.
13 Ngon Hudyuanan dion mog-
dundaan momugow nog glatdi-
wataanan. Sinulayan nilan gu-
mamit og ngalan nog Kounutan nog
si Isus. Og talu' nilan dun ma' nini,
“Sog ngalan ni Isus nog pigustal ni
Paul, dondagon ku ika mawa'.”
14 Dadi, ngon pitu kotow kolokian
dion, og gombata'anan ni Eskiba. Og
Eskiba koni og gotow Hudyu bu ion
og motas nog bolian nilan. Og gom-
bata'anan non si'oy, miginang ilan
dosop nog ma' nion koyon. Dadi,
dangan ginamit nilan og dua'a nilan
koyon,
15 og glatdiwata nog sinumangon
dia sog gotow koyon, tinabal non
ilan nog ma' nini, “Si Isus kosunan
ku. Bu kosunan ku dosop pa'ali dia
ni Paul. Tibua amu, sima amu buan
gidoy?”
16 Mangka og gotow kitu' nog
sinongonan nog glatdiwata, linoksu
non og pitu kotow koyon bu da' non
na ilan pogolangolangoy mogdanog
nog boya'an kilobasan ilan tanan bu
mikpogangol ilan. Dadi, mikpong-
gobok ilan tidu sog baloy koyon.

17 Dangan ion midongog sog
Episus koyon, og glam nog go-
towanan dion, Hudyu bu kona'
Hudyu, kiondokan ilan tokodoy dun.
Bu og ngalan nog Kounutan nog si
Isus pigodaban tokodoy.
18 Bu modakol og tinumabuk dia
ni Isus. Bu minangoy ilan dia
sog sungu'an nog kodokolan nog
gotowanan moksobonal nog og ko-
hinangan nilan kitu', di' pia.
19 Bu modakol sop polonggaid bu
ain og togo koto'uan nog pinitang
nilan og gaidanan nilan bu og libru-
anan nilan nog pinulatan nog dua'a
mangka nilan topukoy bu doksuloy
sog kodokolan nog gotow. Og go-
laga' nog gaidanan nilan koyon, lima
pulu' ngibu sog sin nilan.
20 Sabap sog ma' nion koyon,
migdungag kokosog ompulonag dia
sog gotowanan og talu' nog Mikpon-
gon. Bu pododungag kodakol og
tinumabuk dia ni Isus.

Og sasow sog Episus

21 Tubus nion, mipikil ni Paul
nog mangoy ion ditu' sog Jerusalem,
tibua, ditu' ion bian sog Masadonia
bu sog Akaya. Og talu' non dun, tidu
ion sog Jerusalem sumboy mangoy
ion ditu' sog Roma.
22 Dadi, piuna non ditu' sog
Masadonia og dua' kotow kitu' nog
tinumabang dianon nog si lo' Timuti
ilan ni Erastus. Po' migonongonong
pa ion solian sog Bata'bata' Asia.

23 Sintak non ion, ngon og sasow
sog Episus pa'ali sog Dalan nog go-
tow tumabuk dia sog Mikpongon.
24 Po' ngon og gotow dion
nog ngalan non si Dimitrius,
og polonuang nog solapi'. Po-
longimung ion nog glodawananan
nog baloy nog poktomuyan nilan
sog diwata nilan nog ngalan non
si Artimisa. Sabap sog ginang non
koyon, mikosin og gotowanan non
dun.
25 Dadi, pilumpuk non og glam
nilan bu og duma nog batuk ilan
nog sukatan mangka ion poktalu' di-
anilan nog, “Kisunan niu nog sa'an
mikosin ita sabap sog poginangon ta
koni.
26 Bu kisunan niu dosop nog sabap
sog ginang ni Paul koyon, modakol
og gotow og mioit non dini sog
Episus bu asta sog Bata'bata' Asia.
Og talu' non dun, og diwataanan
dow koyon nog ginimung nog komot
nog gotow, kona' dow ion og tantu
Diwata.
27 Dadi, gomonsunoy kona' tibua
og gusaha ta og mogla'at bu ko-
tolu'an nog molaton, suga'id non,
asta og poktomuyan nog diwata ta
kitu' nog si Artimisa, mimung nog
da' na potugyuan dun. Bu gomon-
sunoy sop asta og diwata ta nog si
Artimisa nog ion og piktamuy nog
gotowanan dini sog Bata'bata' Asia
koni, bu asta sog gliwag nog dunya
koni, pogulabulaban og kotas non.”

28 Dadi, dangan midongog nilan
talu' non koyon, linolingitan ilan
tokodoy mangka ilan poglogapis. Bu
ma' long nilan dun, “Motas si Ar-
timisa og diwata nog gotow Episus!”
29 Dadi, misasow og gliwag nog
Episus koyon. Bu minggobok go-
towanan ditu' sog poglumpukan nog
gotow Episusanan koyon. Bu si
Gayus ilan ni Aristarkus, og duma ni
Paul kitu' nog tidu sog Masadonia,
inukpa'an nilan mangka nilan pi-
tangoy ditu' sog poglumpukan nilan
koyon.
30 Ongoyon bosia ni Paul tolu'oy
sog gotowanan koyon, tibua,
pigondi'an ion nog gla'ayatanan ni
Isus dion.
31 Bu ngon og glokoleanan ni Paul
dion sog Bata'bata' Asia koyon nog
togo golal. Mimun ilan, nog di'
tokodoy ion mangoy sog glumpuk
nog gotowanan koyon.
32 Dadi, og kodokolan nog go-
towanan dion sog poglumpukan ni-
lan koyon, da' nilan kosunoy bog
olo og piglumpukan nilan koyon, po'
diadia dianilan miglogapis na.
33 Dadi, og Hudyuanan koyon

dion, dinondag nilan si Aleksander mangoy sog sungu'an nog gotowanan koyon mangka ponongg' nog lumota' ilan mokuleke' po' pomolian non bosia ilan.
34 Tibua, dangan kinilolaan nilan ion nog ion og Hudyu, miglongag ilan mokpogekes laga' nog dua' oras. Og sompotan nog gekes nilan koyon mama' nini, "Motas si Artimisa og diwata nog gotow Episus!"
35 Sintak nog ma' nion koyon, og ginuokilan kitu' mokpa'at dion sog bonua koyon, pimag non ilan mokoleke' mangka ion poktalu' dianilan nog, "Glam nog gotowanan, kisunan nilan nog ita koni dini sog Episus, ita og mogipat sog poktomuyan nog diwata ta nog motas, nog ion non ion si Artimisa. Bu ipaton ta dosop og batu non kitu' nog mosigda nog midogdag tidu sog glangit.
36 Dadi, sabap nog motud og poktolu'on ku koni dianiu, sumboy lumota' amu na mokoleke' bu na' amu mondodali' moginang nog molaton.
37 Og dua' kotow koyon nog pinitang niu dini, da' ilan ponakow dia sog baloy nog poktomuyan ta, bu da' nilan dosop pogloka'loka'oy og diwata ta!
38 Tibua, bila si Dimitrius bu og dumaanan non koyon, moleg ilan mogdang, ngon da og gukum bu og polongukum. Bu ditu' ilan sumboy posadoy.
39 Bu bila ngon pa lumual glegan niu, sumboy pogupokatan pa poguna.
40 Po' og gininang ta numun kitu', gomonsunoy motaksil ita nog ita og migimung nog sasow koni. Bu bila ma' nitu', komotudan ita bu da'idun tabal ta dun."
41 Dadi, dangan miluksad talu' non koyon, piuli' non gotowanan koyon.

20

Ditu' sog Masadonia bu sog Grisia

1 Dadi, dangan milota' na og sasow koyon, pilumpuk ni Paul og gla'ayatanan ni Isus mangka non ilan pondolo'isogoy. Midoksu' ion, mangka na ion pomuhun dianilan, bu gonat posungu' sog Masadonia.
2 Kibianan non mogustal og bonuaanan koyon dion boya'an nog kipondolo'isogan ilan dun. Tubus nion, minatong si Paul sog bonua nog Grisia.
3 Dion ion migonong asta midopot tolu bulan. Pinipini non tumulak posungu' sog Siria, kisunan non nog poksipian ion munu' nog duma Hudyuanan. Dadi, mipikil non nog mokpuli' ion mian sog Masadonia.
4 Inunutan ion ni lo' Sopater, og bata' ni Pirus tidu sog bonua nog Beria. Tubus nitu', si Aristarkus bu si Sigundus, tidu ilan sog bonua nog Tisalonika, bu si Gayus tidu sog bonua nog Derbi, bu si Tikikus ilan ni Toropimus tidu ilan sog Bata'bata' Asia, bu si Timuti si'oy dion dosop.
5 Dadi, glam nilan koyon, miguna ilan dianami mangka ilan pogbagad ditu' sog Troas.
6 Bu ami sop, dangan midoksu' tibua og kologya'an kitu' nog iningolanan Kologya'an nog Pan Nog Da' Potulinoy, tinumulak ami tidu dion sog koliwagan bonua nog Pilipus. Lima ondow golot non, mikodonggu' ami ditu' sog Troas. Bu miglumpak ami dion nog dumaanan nami kitu' bu pitu gobi ami pa mogonongonong dion.

Pigyokinan ni Paul si Eutikus

7 Dangan minatong gobi nog Sobadu, miglumpuk ami kuman nog Globungan ni Isus bu miksogobian si Paul mogustal po' mogboloma' gumonat na ion.
8 Bu modakol og sulu'anan ditu' sog dugu kitu' nog kotolu lingkat nog baloy koyon nog piglumpukan nami.
9 Bu ngon og glitow dion ngalan non si Eutikus. Dia ion pogingkud sog bintana' mokinongog nog gustalan ni Paul nog asta tonga' gobi ondi' pa modoksu'. Sintak non ion

mokinongog, miktongu' asta mikotulug. Dadi, milabu' ion sog sobola'. Dangan inangoy nilan bosia buatoy, mitongow nilan nog minatoy na.

10 Dadi, minonog si Paul, mangka non uklomoy mangka ion poktalu' dianilan nog, “Na' amu mosusa dun po' totubu' pa ion!”

11 Dadi, migdangan si Paul mokpuli' bu mangka ilan poglobungan nog Globungan ni Isus mangka ilan pa kan. Bu mikpayat og bitan nog gotowanan koyon asta midopot sog dali'ondow, mangka na ion gonat.

12 Bu og glitow kitu' nog milabu', inoit nilan da muli' nog totubu'. Bu da' ilan na kosusa dun.

Tidu ilan sog Troas, minangoy ilan ditu' sog Militus

13 Dadi, miguna ami dia ni Paul. Sinumakoy ami sog pologata mangka ami tulak posungu' ditu' sog Asos. Og posadan nami ni Paul, ditu' ami poglumpak sog Asos. Po' ion moglupa' tibua.

14 Dangan linumpak non ami ditu' sog Asos, sinumakoy ion sog pologata nami mangka ami poglandan ditu' sog koliwagan bonua nog Mitileni.

15 Dangan ion miglen gondow, tinumulak ami nosop posungu' sog pulu' nog Kius mangka nami lobu'oy og sinipit nami dion. Tubus nitu', migboloma' nosop ion, migdayun ami sog pulu' nog Samus, bu ditu' ami dinumonggu'. Miglen gondow ion mangka ami pa datong sog Militus.

16 Po' og kolegan ni Paul dun, di' ami na mapit sog Episus po' bagun ami da di' mobon sog bonua nog Bata'bata' Asia. Po' motopol na ion matong sog Jerusalem sog di' pa matong og timpu nog kologya'an kitu' nog iningolanan og Pentikos.

17 Dadi, dangan minatong ami sog Militus, tinugun ni Paul og kobogolalan sog tanud ditu' sog Episus.

18 Dangan minatong ilan dion, miktalu' si Paul dianilan. Ma' long non dun, “Kosunan niu na og polomotadon ku kobon ku dini niu, tidu pa sog kodatong u sog bonua nog Bata'bata' Asia koni.

19 Ombaba' bolotabat u dianiu kobon ku moginang nog ginang nog binogoy nog Kounutan ta nog si Isus dianakon. Sabap nog akon og sosoligan u ni Isus, ininang u og ginang koni dunut og glua' u kobal nog sinsaan ku nog kopoksipi nog duma Hudyuanan munu' dianakon.

20 Kisunan niu dosop nog onda' u pogalangalang moktalu' dianiu sog ain kolongasan niu kitu', bu pikponadan ku amu dia sog kodokolan nog gotow, bu miktolopasan u dia sog baloyanan niu.

21 Pimolian ku og gotow Hudyu bu asta kona' og Hudyu, nog sumboy sungu'on nilan og Mikpongon bianan sog kopoglila' nilan nog dusaanan nilan mangka ilan tabuk dia sog Kounutan ta nog si Isus.

22 Dadi, sabap sog kopokokunut u nog dondagan nog Bolakat nog Mikpongon, mangoy u na sog Jerusalem. Bu di' u kosunan bog olo matong dianakon ditu'.

23 Tibua, sog glam nog bonuaanan nog kiongayan ku, pinosun nog Bolakat nog Mikpongon dianakon bog olo og kobianbianan ku. Kolobusuon u bu kologonan u.

24 Tibua, otason ku na minsan olo matong dianakon, minsan si'oy matoy u, asal pa modoksu' ginang koni nog binogoy nog Kounutan ta nog si Isus dianakon. Og ginang koni nog dinondag non dianakon, og monaksi' nog Gomba'is nog Guksugan pa'ali sog tulung nog Mikpongon dia sog gotowanan.

25 “Midopot u na og glam niu pogustaloy nog pa'ali sog pigdotu'an nog Mikpongon. Bu kosunan ku nog posungu' niu na akon di' motongow puli'.

26 Dadi, numun kitu', tolu'on ku dianiu nog bila ngon gomonsunoy og gotow dini niu nog da' pa kotabang sog dusaanan non, kona' na og

sala' dianakon.
27 Po' da' u da bosia pogolangolan-
goy mogustal og glam nog glegan
nog Mikpongon dia sog gotowanan.
28 Dadi, potubudoy niu tokodoy
og polomotadon niu, bu ain og pig-
otowan nog Mikpongon kitu' nog
inuakil nog Bolakat nog Mikpongon
dia sog gokbitan niu. Po' amu
og polongipat nog pigotowan nog
Mikpongon. Po' ilan koyon, misaluy
ilan na nog dugu' nog Bata' non.
29 Bu kosunan ku, bila da' u na
dini niu, tua'an amu mongula'at
nog gotowanan kitu' nog da'idun og
glolat non.
30 Bu kosunan ku dosop, nog
sog gunanunan koyon, ngon du-
maanan niu nog mogustal ilan nog
gloput bagun nilan mokaum ain og
gla'ayatanan ni Isus.
31 Dadi, pokpotubud amu tokodoy.
Bu na' niu poksolingawan nog tolu
ton nog da' u poglota' mogustal
dianiu gobi gondow dunut og glua'
u.
32 "Dadi sog numun kitu', uokilon
ku amu sog gipatan nog Mikpongon
bu sog gustalan nog pa'ali sog tulung
non nog mokopongimagon dianiu,
bu bianan ditu' kobohogi'an amu
nog pusaka' nog bogoyon dia sog ain
midulus.
33 Kobon ku dini niu, da' u kima
nog pilak niu otawaka ponopoto-
nanan niu.
34 Po' kisunan niu nog akon mi-
gusaha u bagun ku kopono'uban
og glam nog kulang u asta og du-
maanan ku.
35 Sa'an miginang u ma' nion,
po' pitongow u dianiu, nog bianan
sog ma' nion koyon nog kopona-
mal moginang, sumboy mokotabang
ita dia sog gotow kitu' nog ain di'
mokoba'ug. Di' ta poksolingawan og
talu' nog Kounutan ta nog si Isus
nog, 'Labi pa og popia sog ain gotow
kitu' nog mikobogoy, dia sog gotow
kitu' nog mikotabuk nog bogoy.' "
36 Dadi, dangan miluksad talu'
non koyon dianilan, mikpong-
inglu'ud glam nilan, mangka ion
pogyakin
37 dunut mikpoguakol ilan
mangka nilan kokopoy si Paul,
mangka nilan olokoy.
38 Po' misusa ilan nog talu' non
kitu' nog di' nilan na ion motongow
puli'. Bu migunut ilan pa asta sog
sinokayan nami kitu' nog pologata.

21

Si Paul posungu' na sog Jerusalem

1 Dadi, miksuoy ami nilan dion.
Pituludan nami og galu' posungu'
sog pulu' nog Kos. Migboloma' ion,
midopot nami og pulu' nog Rodis.
Bu tidu dion, mikodopot ami sog
koliwagan bonua nog Patara.
2 Minatong ami dion, minontong
ami nog len sokayan nog posungu'
sog probinsia nog Ponisia. Dangan
mikotongow ami nog sokayan, mig-
dayun ami sumakoy ditu' mangka
ami tulak.
3 Sintak nami lumayag, mipanta'
nami og pulu' nog Siprus bu pil-
intuan nami og kobian nami dion
posungu' sog Tair, nog og koliwagan
bonua kitu' nog sakup sog Ponisia.
Dangan minatong ami dion, dinu-
monggu' ami po' inawas nilan og
glulan nilan.
4 Bu mikotongow ami nog
gla'ayatanan ni Isus dion. Dadi,
ditu' ami nilan migbotukan laga'
nog pitu gobi. Kobon nami dion
nilan, bianan sog Bolakat nog
Mikpongon, tinolu'an nilan si Paul
nog di' na ion bosia mangoy ditu'
sog Jerusalem.
5 Dangan midopot og sosa' nilan
kitu' nog moglandan na og pologata
koyon, og glam nog gla'ayatanan ni
Isus dion, glibun laki, bata' mogu-
lang, inunutan nilan ami sog pon-
tad. Mangka ami si'oy nilan pok-
suoy, minginglu'ud ami poguna mo-
gyakin.

6 Dangan miksuoy ami na nilan,
minuli' ilan na. Bu ami sop, sinu-
makoy ami na puli' sog pologata
koyon.
7 Tidu dion sog Tair, minapit ami
sog Tolemais. Dangan miglumpak
ami nog pigilugananan sog tanud
ditu', mitulug ami pa ditu' nilan
laga' sogobi.
8 Dangan migboloma' ion, minan-
goy ami ditu' sog Sisaria. Minatong
ami ditu', minguli'an ami ditu' ni lo'
Pilip, og miguliugan kitu' mogustal
nog Gomba'is nog Guksugan. Bu ion
og sala kotow sog pitu kotow kitu'
nog pinili' po' tumabang ilan dia sog
sosugu'onanan.
9 Bu ngon gombata' ni Pilip pat
kotow nog lunsan kodologaanan nog
glam nilan polomolatas nog talu'
nog Mikpongon.
10 Sintak nami mogonongonong
dion, ngon minatong dion nog
polomitua nog tidu ditu' sog Judia,
og ngalan non si Agabus.
11 Mikpolani ion dianami mangka
non olapoy og kandit ni Paul
mangka non boludoy og botis non
bu og komot non, mangka pok-
talu' dia ni Paul nog, "Ma' nini
og talu' nog tidu sog Bolakat nog
Mikpongon. Og gapu' nog kan-
dit koni boludon dosop ma' nini
nog Hudyuanan ditu' sog Jerusalem
mangka ion uokiloy dia sog go-
towanan nog kona' Hudyu."
12 Dangan midongog nami og talu'
non koyon, glam nami dion, pingoni
nami bosia dia ni Paul nog di' na ion
tokodoy mangoy ditu' sog Jerusalem.
13 Tibua, tinabal non ami, "Na'
amu moksogow po' pongingloyu'an
u dun. Po' akon, misimpan u na nog
kona' tibua boludon, minsan si'oy
matoy u ditu' sog Jerusalem, bila
sabap sog kopongandol u dia sog
Kounutan ta nog si Isus."
14 Dangan kisunan nami nog
di' nododa' ion kopogondi'an
ompanow, da' nami na togoloy
mogondi', suga'id non, miktalu' ami
nog, "Og glegan na nog Mikpongon
og motuman dianon."
15 Tubus nitu', miobonobon ami
dion. Migulikos ami po' tumukad
ami ditu' sog Jerusalem.
16 Og duma gla'ayatanan ni Isus
tidu sog Sisaria, inunutan nilan ami
mangoy sog baloy ni Nason po' ditu'
nilan ami pobotukoy. Og Nason koni
og gotow Siprus kitu' nog miobon na
moktanud dia ni Isus.

Si Paul minatong na sog Jerusalem

17 Dangan minatong ami ditu'
sog Jerusalem, og pigilugananan sog
tanud, pigdodial nilan ami.
18 Bu miglogondow ion, migunut
ami dia ni Paul mangoy ditu' ni
Jems. Og glam nog kobogolalan sog
tanud, miglumpuk ilan ditu'.
19 Dadi, sinogina ni Paul ilan
mangka non sinuksugan dianilan
tidu sog tolipunan asta sog doksu'an
og glam nog miinang nog Mikpon-
gon sog gotowanan nog kona'
Hudyu bianan dianon.
20 Dangan ion midongog nilan,
miksanglit ilan sog Mikpongon,
mangka ilan poktalu' dia ni Paul
nog, "Paul, ika og gilug nami,
mitongow mu og ngibu ngibu
nog Hudyuanan tinumabuk dia ni
Isus, bu glam nilan, migapas ilan
mogunut nog Botad kitu' nog pilatas
dia ni Apu' Muses.
21 Bu kiustalan ilan pa'ali dianika
nog pionadan mu dow og glam
nog bansa Hudyu nog ain og sinu-
molabuk mogonong dia sog bonua
nog kona' Hudyu nog sumboy dow
bolongon nilan og Botad kitu' nog
pilatas ni Apu' Muses. Bu sumboy
dow di' na tukon og gombata'anan
nilan, bu di' na dow unuton og botad
nog Hudyu.
22 Dadi, olo ma og pondayan ta
dun? Po' di' sog ondi', modongog
nilan nododa' nog ika, minatong a
na dini sog Jerusalem.
23 Og pondayan ta dun ma' nini.
Unut mu tokodoy ain og tolu'on

nami koni dianika. Ngon pat kotow kolokian dini nog sinumapa ilan na sog Mikpongon.

24 Unutoy mu ilan bu ampu' a moginang nog botad ta kitu' nog kopoglonu' nog glawas bu boyadoy mu og gastu nilan dun bagun ilan mokopoktukung. Po' bila ma' nitu' og ginangon mu, motampal dia sog glam nog gotowanan nog di' a da komotudan nog poktolu'on nilan koyon dianika. Suga'id non, miunut mu tanan og Botad kitu' nog pilatas dia ni Apu' Muses.

25 Pa'ali sop sog gotowanan kitu' nog kona' Hudyu nog tinumabuk ilan na dia sog Kounutan nog si Isus, pinoitan nami na ilan nog sulat nog pigupokatan nami pa'ali dianilan nog sumboy di' ilan kuman nog ain ponganon kitu' nog pinguakil dia sog glodawananan, bu di' ilan kuman nog dugu' otawaka ain linongot. Bu di' ilan momabal."

26 Migboloma' ion, inoit ni Paul og pat kotow koyon, mangka non inangoy dianilan og botad nog Hudyuanan kitu' nog moglonu' ilan nog glawas nilan. Mangka ion solod sog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon po' ongoyon non tolu'oy dia sog bolianananan kitu' bog nanu pa kolibuas og ginang nilan koyon mangka non si'oy kopomolasoy og monala kotow dianilan.

Inukpa'an si Paul

27 Bu dangan dali' na datong og kopitu ondow nog ginang nilan koyon, ngon Hudyuanan nog tidu sog Bata'bata' Asia, mitongow nilan si Paul sog Baloy nog Poktomuyan koyon. Dadi, piktungian nilan og gotowanan mangka nilan gonggutoy si Paul,

28 bu mikpogekes ilan nog ma' nini, "Amu og gotow Israelanan, tobangoy niu ami! Koni na og gotow kitu' nog mikpanad sog ainain nog bonua nog tompola' dia sog bansa ta bu sog Botad ta nog pilatas kitu' ni Apu' Muses, bu asta sog Baloy nog Poktomuyan ta koni. Bu kona' tibua nitu' og gininang non. Inoit non pa sumolod sog Poktomuyan ta koni og gotow nog kona' Hudyu, boya'an nog Poktomuyan ta koni nog mosigda miglomu' tanan dun."

29 (Po' sibon nilan motongow si Tropimus, og gotow Episus kitu' nog migunut dia ni Paul ditu' sog Jerusalem. Dadi, balu' nilan dun, inoit ni Paul ion sumolod sog Poktomuyan nilan koyon.)

30 Dadi, misasow og glam nog gotowanan koyon sog tibuk nog Jerusalem koyon, bu diadia ilan mikpoktidu mokponggobok posungu' ditu' ni Paul mangka nilan ion guyudoy lumiu sog Poktomuyan koyon mangka nilan pintu'oy og Poktomuyan koyon.

31 Bunu'on nilan na bosia ion. Piapia midopot og dongogan non ditu' sog kounutan nog sundaluanan nog bansa Roma.

32 Dadi, pigdoyunan non mokpolumpuk og duma sundaluanan bu kounutananan nilan, mangka ilan ponggobok ditu' sog piglumpukan koyon. Dangan mitongow ilan nog gotowanan koyon, linota'an nilan mogbombal si Paul.

33 Dadi, og kounutan nog sundaluanan koyon, pilonian non si Paul, mangka non dondagoy malud nog glantaylantay mangka non sakoy og gotowanan koyon bog sima og ngalan ni Paul bu olo sala' non.

34 Dadi, mikpokuleke' gotowanan koyon dion, bu da' ilan poksolabuk nog tabal. Sabap ditu', og kounutan nog sundaluanan koyon, di' non kosunan bog olo og piksobapan nog sasow koyon. Dadi, dinondag non sog sundaluanan non mokpitang si Paul ditu' sog kuta' nilan.

35 Dangan minatong ilan sog tugda'ugdan nog kuta' nilan koyon, sinikwat nog sundaluanan koyon si Paul mogdangan po' og gotowanan koyon landu' koleg nilan munu' dia ni Paul.

36 Bu piguyukuyukan nog gotowanan koyon si Paul kobon nilan mokpogekes nog, “Bunu' niu ion!”

Tinabal ni Paul og gotowanan koyon

37 Mangka nilan si'oy si Paul posolodoy sog kuta' nilan koyon, miktalu' ion dia sog kounutan nog sundaluanan koyon nog, “Mogusoy ta' nog ngon og tolu'on ku dianika.”
Tinumabal og kounutan koyon nog, “Uy! Moto a ma moginirik!
38 Balu' u dun, ika og gotow Ihiptu kitu' nog minangoy dini moksasow dini kitu', bu mangka mu oitoy og polomunu'anan kitu' nog pat ngibu kotow molaguy ditu' sog bonua kitu' nog mologon pogonongan.”
39 Dadi, tinabal ni Paul ion nog, “Akon, og gotow Hudyu u tidu sog koliwagan bonua nog Tarsus nog sakup nog bonua nog Silisia. Og bonua koyon nog piktiduan ku, mokosog nog bonua. Og pongonion ku koni dianika, nog amoyamoy dianika tugdak mu pa akon tumabal sog gotowanan koyon.”
40 Dadi, dangan tinugdak non ion, minindog si Paul sog guluugdan koyon, mangka non ponongi'oy sog gotowanan koyon nog di' ilan pa mokuleke'. Dadi, dangan mitikna'tikna' ilan, miktalu' si Paul nog dili ponolu'on nilan nog iningolanan og Hinibru.

22

1 “Pigilugan ku bu mokogulanganan ku, pokinongoy niu pa og tabal u koni dianiu.”
2 Dangan midongog nilan ion moktalu' nog Hinibru, migdungag ilan motikna' dun. Dadi, miktalu' si Paul nog,
3 “Akon og gotow Hudyu u, bu ditu' u binata' sog koliwagan bonua nog Tarsus nog sakup nog bonua nog Silisia. Dini u tinumulin sog Jerusalem koni. Pionadan u ni Gomalial nog botad nog miktidu dia sog mokogulanganan ta kitu' kobon nitu'. Mikanad u mahatul nog glam nog po'atan. Bu pinomalan ku tokodoy moktinud og tanud ta dia sog Mikpongon mama' nog kopoktinud niu koyon dun numun koni,
4 boya'an pimosokitan ku asta mikpomatoy ain mikokunut dia sog Dalan koni tumamuy dia sog Mikpongon. Bu pimalud u og glibun laki dianilan, mangka u ilan kolobusuoy.
5 Og kounutan nog bolianan ta kitu', bu glam nog kobogolalan sog tanud ta koni, kotoksi'an nilan og piginang u kitu'. Bu mikalap u tanan nog sulatanan sog duma bogolalanan kitu' sog Damaskus, nog ngon og baya' u mangoy mongukpa' sog ain og mikokunut kitu' sog tanud koni mangka u ilan pitangoy mokpuli' dini sog Jerusalem bagun ilan pogdonogon.
6 “Tibua, sintak nami ompanow posungu' sog Damaskus, dangan milanilani ami na ditu', nog dali' na glotuondow bonua, gomonsunoy pa ngon motilak nog silow nog tidu sog glangit sinumilow dianakon.
7 Migdayun u ombuksak dun, bu ngon og midongog u nog miglogolun dianakon. Ma' long non dun, ‘Saul! Saul! Iduma pokposokitan mu ma akon?’
8 Dadi, tinumabal u nog, ‘Sima a buan, Apu'?’ Tinabal non sop akon nog, ‘Akon si Isus, og gotow Nasaret kitu' nog pikposokitan mu.’
9 Og dumaanan ku koyon, mitongow nilan og silow nog dolag koyon bu midongog nilan og gonek nog talu' koyon, tibua, da' nilan kosabut og sompotan non.
10 Dadi, miktalu' u nog, ‘Olo gidoy og ginangon ku, Apu'?’ Tinabal u nog Pogbaya' nog, ‘Pogbuat a mangka a pogdayun sog Damaskus. Bu ditu' mu na kosunoy bog olo og ginang nog pinangon ku dianika.’
11 Sabap nog landu' kotilak og sinumilow kitu' dianakon, milamong u dun. Dadi, pigagak u nog dumaanan ku asta minatong ami ditu' sog Damaskus.

12 “Ngon og gotow dion og ngalan
non si Ananias. Polotamuy ion
sog Mikpongon bu mikokunut dia
sog Botad kitu' nog pilatas ni Apu'
Muses, bu motas dosop og gadab
dianon nog glam nog Hudyuanan
nog migonong dion.
13 Minangoy ion ditu' nakon
mangka indog dia sog molani u
mangka non akon tolu'oy nog, ‘Saul,
ika og gilug u. Moksud na mokpuli'
og tinontongan mu.’ Sog sododu'un
koyon, mioksud og tinontongan ku
bu mitongow u ion.
14 Tubus nitu', miktalu' ion
dianakon nog, ‘Og Diwata nog
mokogulanganan ta kitu' kobon
nitu', pinili' non ika bagun nika
kosunan og glegan non, bu bagun
nika dosop motongow og Sosoligan
non kitu' nog Midulus, bu bagun
nika modongog og talu' nog lumuas
sog dili baba' non.
15 Po' ika og tumaksi' dun dia sog
glam nog gotowanan, ain mitongow
mu bu og midongog mu kitu'.
16 Dadi, na' a na mogalangalang.
Pogbuat a, mangka a pokpobunyag.
Po' bianan sog kopoksabi mu nog
ngalan non, kugasan og dusaanan
mu dun.’
17 “Dadi,” long ni Paul dun, “dan-
gan minuli' u sog Jerusalem koni,
minangoy u mogyakin ditu' sog Pok-
tomuyan ta kitu'. Sintak u mogyakin
dion, gomonsunoy pa sog kilowkilo-
wan mata,
18 mitongow u og Pogbaya' nog
piglogolun non akon. Long non dun,
‘Pogdali' a mawa' sog Jerusalem
po' og koponaksi' mu dianakon di'
tolima'on nog gotowanan dini.’
19 Dadi, tinabal u ion, ‘Apu',
kisunan nilan da akon, po' dia sog
glam nog poglumpukan nog bansa
Hudyu, ain tinumabuk dianika dion,
pigdanog u ilan bu pingolobusu u
ilan.
20 Minsan og kobunu' kitu' nog
taksi' mu nog si Esteban, ditu' u
pogindog bu kisu'atan u dun. Bu
akon tanan og migipat nog glog-
doyanan nog ain og minunu' kitu'
dianon.’
21 Dadi, tinabal u nog Pogbaya'
nog, ‘Panow a na po' poponowon
ku ika sog molayu' nog bonua, sog
bonua nog ain kona' Hudyu.’ ”

Si Paul si'oy og sakup dosop nog pigdotu'an nog Roma

22 Og gotowanan koyon dion miki-
nongog pa dia ni Paul. Tibua,
dangan milabit non pa'ali sog ain
kona' Hudyu, mikpoglogapis ilan
nog, “Bunu' niu na og gotow koyon
po' di' na ion pia potubu'on!”
23 Kobon nilan koyon moglogapis,
pigokpasokpas nilan og glogdoy-
anan nilan sog ditas mangka ilan
poksibukak nog glopug nog glupa'
sog ditas.
24 Dadi, og kounutan nog sundalu-
anan koyon, dinondag non sog sun-
daluanan non koyon mokposolod si
Paul dia sog dialom nog kuta' nilan
koyon, bu pogdonogoy bagun ion
mokposun bog iduma piglogopisan
ma ion nog Hudyuanan koyon.
25 Dadi, dangan binitin nilan si
Paul po' pogdonogon ion, miktalu'
si Paul dia sog sundalu koyon nog
migindog dia sog molani non nog,
“Og botad ta' nog pogdonogon niu
og gotow nog sakup nog pigdotu'an
nog Roma nog saka da' pa ukumoy?”
26 Dangan midongog nog sundalu
koyon nog ion og sakup nog pig-
dotu'an nog Roma, migdali' ion
mangoy sog kounutan non mangka
non pogobitoy og talu' ni Paul koyon
nog, “Olo og gondunon mu sog go-
tow koyon nog saka og sakup ion
nog pigdotu'an nog Roma?”
27 Dadi, og kounutan nilan koyon
minangoy ditu' ni Paul mangka non
ion sakoy nog, “Motud ta' nog sakup
a sog pigdotu'an nog Roma?”
Tinabal ion ni Paul nog, “Motud
ma.”
28 Dadi, tinumabal sop og
kounutan koyon nog, “Akon si'oy
misakup u dosop sog pigdotu'an nog
Roma po' mologan tanan og binayad
u.”

Tinabal sop ion ni Paul nog,
“Akon, sa'an misakup u sog pig-
dotu'an nog Roma po' bianan sog
kobata' dianakon.”
29 Dadi, ain og moksipi kitu' bosia
moksumodia dianon, mitokiup ilan
mawa' dion, bu minsan og kounutan
koyon misusa dun dangan kisunan
non nog si Paul og sakup nog pig-
dotu'an nog Roma, saka ion og dinu-
mondag malud dianon nog glantay-
lantay.

Si Paul pinitang sog sungu'an nog kobogolalannog bansa Hudyu

30 Og kolegan nog kounutan nog
sundaluanan koyon, kosunan non
tokodoy bog olo og sala' ni Paul
dia sog Hudyuanan koyon. Dadi,
dangan miglogondow ion, pilumpuk
non glam nog mokokotas nog bo-
liananan bu og kobogolalan nog
bansa Hudyu. Inubadan non si Paul
mangka non oitoy sog piglumpukan
nilan koyon mangka non pindogoy
sog sungu'an nilan.

23

1 Bu tinontong ni Paul nog mod-
ongot og gotowanan koyon nog mik-
poglumpuk dion mangka ion pok-
talu' nog, “Pigilugan ku, asta sog
gondow koni, molonu' tokodoy og
pikilan ku pa'ali sog polomotadon
ku dia sog Mikpongon.”
2 Sabap sog tinalu' non koyon,
og kounutan koyon nog bolianan an
nog si Ananias ngalan non, di-
nondag non dumapi' og baba' ni
Paul dia sog gotowanan kitu' nog
molani dianon.
3 Dadi, miktalu' si Paul dia
ni Ananias nog, “Og Mikpongon
mokposakit dianika, po' bakan ka
pokpopotongow! Miningkud a dion
po' ukumon mu akon bianan sog
Botad kitu' nog pilatas dia ni Apu'
Muses, po' balu' mu dun da' u itu'
kunut. Saka ika ma tanan og da'
pokunut dun bianan sog kodondag
nika kitu' dumapi' dianakon!”
4 Ain og mikpogindog kitu' sog
molani ni Paul, miktalu' ilan nog,
“Ponompola'on mu ma og kounutan
nog bolianan an nog Mikpongon!”
5 Dadi, tinabal ni Paul ilan nog,
“Pigilugan, da' u kosunoy nog ion
og kounutan nog bolianan an ta. Po'
sinulat dia sog Kitab nog ain moglok-
ounutan sog bansa ta, sumboy di'
ion tompola'on.”
6 Tubus nitu', kisunan ni Paul
nog dumaanan dion tidu sog kam-
pung nog Sadusiu bu og dumaanan
sop dion miktidu sog kampung nog
Parasiu. Dadi, pisikadan non og
talu' non nog, “Pigilugan ku, akon
og parasiu u, bu og gama' u si'oy
og parasiu, bu inukum niu akon
sabap sog dodomaan ku kitu' nog, og
gotow motubu' puli' tidu matoy!”
7 Dangan midongog nilan og talu'
ni Paul koyon, miktolipun mokpok-
susi og parasiuanan ilan nog sadusi-
uanan koyon nog boya'an mibahagi'
og glumpuk nilan koyon.
8 Po' bila og sadusiuanan, da'idun
og gotow nog motubu' puli' tidu
matoy, bu da'idun og moloikatanan
otawaka og diwataanan. Tibua,
bila og parasiuanan, tumud ilan nog
glam non koyon.
9 Dadi, mikpoksasow ilan na dion.
Bu og duma polopanadanan nog
botad nog bansa Hudyu tidu sog
kampung nog Parasiu, mikpongin-
dog mangka nilan pologdongoy tu-
malu' dianilan nog, “Da'idun og
sala' nog mitongow nami dia sog
gotow koni! Gomonsunoy doda',
og moloikat otawaka og diwata og
miktalu' dun dianon.”
10 Dadi, migdungag tokodoy og
susian nilan koyon. Misusa og
kounutan nog sundalu kitu' po'
gomonsunoy poksikubetan nog go-
towanan koyon si Paul. Dadi, di-
nondag non sog sundaluanan man-
goy magow si Paul sog piglumpukan
nog gotowanan koyon mangka nilan
pitangoy mokpuli' sog kuta' nilan
kitu'.
11 Dangan miglen gobi, mikpoton-
gow og Pogbaya' dia ni Paul mangka
poktalu', “Popagon mu pikilan mu,

Paul! Tinoksi'an mu akon dini sog Jerusalem, sumboy dosop toksi'an mu akon minsan sog koliwagan bonua nog Roma."

Sinadan si Paul munu' nog Hudyuanan

12 Dadi, dangan miglen gondow nosop ion, ngon og Hudyuanan nog migupakat ilan dunut sinumapa ilan nog di' ilan kuman bu di' minum taman da ondi' nilan ombunu' si Paul.
13 Og dakol nog gotowanan koyon nog migupakat, labi ilan pat pulu' kotow.
14 Bu minangoy ilan sog mokokotas nog bolianan bu sog kobogolalan mangka poktalu' nog, "Miksolabuk ami sumapa sog Mikpongon nog di' ami kuman taman da ondi' nami ombunu' si Paul.
15 Dadi, pongonion nami dianiu bu dia sog kobogolalan kitu', nog pongonion niu pa sog kounutan nog sundalu kitu' nog pitangon nilan pa mokpuli' si Paul dia sog sungu'an niu, po' balu'balu' poksumodiaan niu ion bagun mogdungag og sunan niu pa'ali dianon. Bu sog da' pa ion datong dini, opa'on nami ion munu'."
16 Tibua og komanak ni Paul, midongog non og pigupokatan nilan koyon. Dadi, minangoy ion sog kuta' nog sundaluanan kitu' mangka non posunoy dia ni Paul og midongog non kitu'.
17 Dangan ion midongog ni Paul, sinabi non og sala kotow nog sundalu koyon dion mangka ion poktalu' dianon, "Pitang nika pa glitow koni sog kounutan mu kitu' po' ngon og tolu'on non dianon."
18 Dadi, pinitang non ditu' mangka ion poktalu' sog kounutan non kitu' nog, "Sir, og kinolobusu kitu' nog si Paul, sinabi non akon mangka non podunutoy dianakon og glitow koni po' ngon dow og tolu'on non dianika."
19 Dadi, og kounutan nog sundalu koyon, inagak non glitow koyon sog molayu'layu' mangka non sakoy dianon nog, "Olo kolegan mu koyon moktalu' dianakon?"
20 Tinumabal ion nog, "Piksolobukan nog kounutananan nog Hudyuanan nog pongonion nilan dow dianika nog pitangon mu pa si Paul sog gukum nilan boloma' po' balu'balu' poksumodiaan nilan ion.
21 Tibua, na' a tumud dun po' labi pat pulu' kotow migbagad munu' dianon. Sinumapa ilan nog ondi' ilan dow kuman bu di' ilan dow minum taman da ondi' nilan ombunu' si Paul. Bu numun kitu' migbagad ilan nog tugdakon mu si Paul mangoy ditu' nilan."
22 Dadi, miktalu' og kounutan nog sundalu koyon nog, "Na' mu tokodoy posunon na, nog tinalu' mu ion dianakon," mangka non na dondagoy muli' og glitow koyon.

Si Paul, linalin nilan ditu' sog Sisaria

23 Tubus nitu', tinawag non dua' kotow og sundaluanan non mangka non ilan tolu'oy, "Simpan niu dua' gatus sundalu nog ompanow sog koliwagan bonua nog Sisaria. Bu pitu pulu' sundalu nog monguda', bu dua' gatus sundaluanan nog mokpitang nog bugyak. Bu sumboy gumonat ilan dini bombus gobi nog tulug mogulang gotow.*
24 Bu simpan niu dosop og kuda' nog sokayan ni Paul po' pitang niu ion nog da' supisupi non ditu' ni Piliks og gubernador kitu'."
25 Dadi, og kounutan koyon sinumulat posungu' ditu' ni Piliks nog ma' nini,
26 "Akon si Klaudius Lisias, sinumulat u dia sog motas nog gubernador ma' nika Piliks.
27 Molongas gondow dianika. Og gotow koni nog pinoit u dion nika, ginanggut nog gotow Hudyuanan mangka nilan na bosia bunu'oy.

* **23:23 23:23** Sog Ginirik, kotolu oras nog gobi. Somo' ita da, alas nuebe.

Tibua, inangoy nami tobangoy nog
sundaluanan ku, po' midongog u
nog ion dow, og sakup sog pig-
dotu'an nog Roma.
28 Kolegan ku bosia dun, kosunan
ku bog olo sala' non dianilan. Dadi,
pinitang u ion dia sog gukum nilan.
29 Sabap ditu', kisunan ku nog og
sumbungan nilan dianon pa'ali da
sog polomotadon nog bansa nilan.
Da'idun og sumbungan nilan dianon
nog boya'an omba'is ion bunu'on
dun otawaka kolobusuon.
30 Dadi, dangan midongog u sog
gotow og gupakat nog Hudyuanan
koyon nog bunu'on nilan ion, sa'an
ini pigdoyunan ku ion mokpolandan
dion nika. Bu dinondag u dosop
og miksumbung kitu' dianon nog
sumboy dia nilan nika sumbungoy
og sumbungan nilan koyon dia sog
gotow koni. Bu koyon da goktob nog
sulat u koni dianika."
31 Dadi og sundaluanan kitu', in-
unut nilan og dondagan dianilan.
Og gobi koyon, inatod nilan si Paul
ditu' sog Antipatris.
32 Dangan miglogondow ion, og
duma sundaluanan mikpuli' sog
kuta' nilan kitu', bu og sundaluanan
koyon nog mikponguda', inatod ni-
lan pa si Paul asta ditu' sog Sisaria.
33 Dangan minatong ilan sog Sis-
aria, tinulun nilan sulat kitu' dia
sog gubernador koyon mangka nilan
uokiloy si Paul dianon.
34 Dangan pingodi'an nog guber-
nador og sulat koyon, sinakan non
si Paul bog ain ion miktidu nog
probinsia. Bu dangan kisunan nog
gubernador koyon nog ion ditu' mik-
tidu sog Silisia,
35 miktalu' ion nog, "Inongogan
ku og sumbungan nog gotowanan
kitu' dianika bila matong ilan dini."
Tubus nion, dinondag non mogipat
si Paul ditu' sog dialom baloy ni
Datu' Herod.

24

Si Paul ditu' sog gukum ni Piliks

1 Lima ondow golot non, og
kounutan nog bolianan nog bansa
Hudyu nog ngalan non si Ananias,
minusog sog Sisaria. Bu migunut
dianon duma kobogolalan kitu' bu
sala kotow gobugow nog ngalan non
si Tirtulus po' sumbungon nilan si
Paul dia ni Piliks.
2 Dadi, pitua' ni Piliks si Paul sog
glumpuk nilan koyon mangka non
potolu'oy si Tirtulus. Og talu' ni Tir-
tulus ma' nini, "Motas og gadab di-
anika Piliks. Sabap sog kolongas nog
kopogokbit mu dianami, miongon
og ompayat nog kopoglogomigus dia
sog bonua nami. Bu sabap dianika,
og bonua koni kipongimboguan.
3 Bu tinolima' nami tokodoy og
glam nog koba'is nog tabang mu
dianami.
4 Podolasdolason ku og talu' u
koni, pongonion ku dianika nog
pokinongogoy mu pa minsan po-
dali'dali' si'oy.
5 Koyon ni Paul, kisunan nami nog
poktungian non og Hudyuanan bu
piksasow non gotowanan nog bansa
Hudyu sog tibuk nog dunya koni. Bu
ion si'oy og solabuk dosop kounutan
sog tanud kitu' nog Nasarenanan.
6 Si Paul, piglomu' non bosia og
Baloy nog Poktomuyan nami. Dadi,
inukpa'an nami bu ukumon nami
bosia ion bianan sog dili botad nami.
7 Saka, og kounutan nog sundalu
kitu' nog si Lisias, inangoy non
ogowoy dianami si Paul
8 mangka non dondagoy ain mok-
sumbung kitu' mangoy dini nika.
Dadi, bila ion sakan mu og gotow
koyon, og glam nog piktalu' u koni
dianika nog sumbungan nami di-
anon, komotudan ion dun."
9 Og duma Hudyuanan koyon,
sinumolabuk ilan nog sumbungan
ni Tirtulus koyon nog long nilan
dun, kimotudan si Paul.
10 Tubus nion, dangan pitalu' si
Paul nog gobernador koyon, mik-
talu' si Paul nog, "Kisunan ku nog
ginuyudan ka na nog tinonan mo-
masad dini sog bonua koni. Dadi,

landu' tokodoy og da'da'an ku tumabal dia sog sungu'an mu nog sumbungan nilan koyon dianakon.
11 Bu minsan nog ika, modali' mu da kosunoy nog ngon na sopulu' bu dua' ondow tidu u mangoy moktamuy ditu' sog Jerusalem.
12 Bu da' nilan sibon akon kotongow sumusi minsan sala kotow si'oy dia sog dialom nog Baloy nog Poktomuyan nami, otawaka moktungi dia sog gotowanan sog baloyanan nog poglumpukan nami koyon, otawaka sog minsan ain sog Jerusalem koyon.
13 Bu da'idun dosop og ompotongow nilan dianika nog tanda' nog boya'an komotudan u nog sumbungan nilan koyon.
14 Tibua, og motud nog miinang u ma' nini. Akon, og piktamuy u og Diwata kitu' nog poktomuyon nog mokogulanganan nami kobon nitu'. Bu og kopoktamuy u dun, bianan sog Dalan nog Mikpongon tumbang dia sog gotowanan nog tinolu'an nilan kitu' nog ondi' dumalan sog Botad. Bu tinumud u dosop nog glam nog Botad kitu' nog pilatas dia ni Muses bu og sinulat nog polomolatasanan kitu' kobon nitu'.
15 Bu migbatuk ami nilan nog dodomaan sog Mikpongon nog glam nog gotow nog modulus otawaka ondi' modulus, potubu'on da tidu matoy.
16 Dadi, sa'an itu', kobon non pogopasan ku ain og polomotadon kitu' nog modulus bagun da molonu' og pikilan ku dia sog Mikpongon bu sog gotowanan.

17 “Dangan midopot nog ginuyudan u na nog tinonan sog poponowan ku, minuli' u sog Jerusalem. Mikpitang u nog tabang dia sog salu bansa u. Bu mimalas u dosop dia sog Mikpongon.
18 Dadi, dangan mitubus u inangoy og botad nami kitu' nog lonu'on nami og glawas nami, solian ku koyon momalas, mitongow nilan akon dia sog glomalomaan nog Baloy nog Poktomuyan nami, nog da'idun og dumaanan ku dion bu da'idun dosop og sasow dion.
19 Tibua, ngon og Hudyuanan dion nog ditu' ilan miktidu sog Bata'bata' Asia, ilan bosia og do'itan mangoy moksumbung dini nika bila sopolati non ngon ba'is sumbungon dianakon.
20 Bila ma' nitu' da' ilan ma angoy poksumbung dini nika, koni og gotowanan koni dini, sumboy ilan na moktalu' dianika bog olo sala' nog mitongow nilan nog piginang u dia sog gukum nilan kitu'.
21 Po' da'idun lual og miinang u lual da nog pisikadan ku og talu' u nog ma' nini, ‘Sa'an ion inukum niu akon og gondow koni, po' sabap sog tud u nog og minatoy motubu' puli'.’ ”

22 Tubus nitu', si Piliks, kosunan non tokodoy pa'ali sog Dalan nog Mikpongon tumabang nog gotowanan. Dadi, piuli' non pa og Hudyuanan koyon mangka non ilan tolu'oy nog, “Ditu' u posadoy og sumbungan niu koni bila matong na si Lisias, og kounutan nog sundalu kitu'.”
23 Tubus nion, dinondag non sog kounutan nog sundalu mogipat si Paul. Tibua, da' non da ilakad pomontoyoy si Paul dia sog pakasibata'anan non kitu' nog mogangoy mogusiba' dianon dion.

24 Da' kobon golot non, minangoy dosop dion si Piliks bu asta og duoy non nog si Drusila, og gotow Hudyu. Tinugun non dosop si Paul po' mokinongog ilan dianon pa'ali sog tud dia ni Kristu Isus.
25 Tibua, sokali' og pigustal ni Paul dianilan og pa'ali sog kodulusan, bu pa'ali sog gotow kitu' nog moto mogokbit nog dili polomotadon non, bu pa'ali sog polihala' nog Mikpongon nog posungu' matong sog gotowanan. Dadi, kiondokan si Piliks nog gustalan non koyon. Tinolu'an non si Paul nog, “Paul, lota' a pa moktalu' nion numun kitu'. Suga'id non, bila ngon og timpu u, sobion ku

dona ika mokpuli'."
26 Bu migdodama bosia si Piliks
nog kobogayan ni Paul nog sin.
Dadi, bika'bika' tugunon non na si
Paul po' mogabitabit ilan.
27 Dangan midopot dua' ton og
ma' nion koyon, mikosukli dia ni
Piliks moglogubernador si Porsius
Pestus. Tibua, sabap sog kolegan
ni Piliks nog omba'is og pikilan nog
Hudyuanan koyon dianon, da' non
poluasoy si Paul dia sog kolobusuan
koyon.

25

Si Paul ditu' sog gukum ni Pestus

1 Dadi, dangan midopot tolu gobi
tidu sumukli si Pestus moglogubernador, ginumonat ion sog Sisaria
posungu' ditu' sog Jerusalem.
2 Og mokokotas nog bolianan bu
og kobogolalan nog bansa
Hudyu, inuknu'an nilan sumumbung dianon si Paul.
3 Mikisugut ilan dia ni Pestus bu
pingoni nilan tokodoy dianon nog
lolinon non si Paul sog Jerusalem.
Po' poksipian nilan mapa' munu'
sog dalan.
4 Tibua, tinabal ni Pestus ilan
nog, "Si Paul tinagu' sog kolobusuan
ditu' sog Sisaria bu akon, dali' u na
pokpuli' ditu'.
5 Dadi, ain og duma kounutan niu
kitu', podunut niu dianakon. Bu bila
ngon sala' non dianiu, ditu' niu na
sumbung bila matong u ditu'."
6 Dadi, midopot labi sala simana
ion dion, minusog ilan sog Sisaria.
Dangan minatong ilan ditu', miglogondow ion, miningkud si Pestus sog
gingkudan nog gukum mangka non
posolodoy si Paul ditu' non.
7 Dangan, minatong si Paul sog
gukum koyon, og Hudyuanan koyon
nog miktidu sog Jerusalem, piglibutan nilan ion bu modakol og sumbungan nilan dianon nog kondokondok. Saka da'idun og ompotongow
nilan nog tanda' non.
8 Dadi, tinabal ni Paul ilan nog,
"Da'idun og misoksug u nog botad
nog Hudyu, otawaka da'idun og miinang u nog sala' dia sog Baloy nog
Poktomuyan ta dia sog Mikpongon,
otawaka dia ni Datu' Sisar."
9 Sabap sog kolegan ni Pestus nog
omba'is og pikilan nog Hudyuanan
koyon dianon, sinakan non si Paul
nog, "Paul, moleg a ta' mangoy
sog Jerusalem bu ditu' u dona ika
ukumoy pa'ali sog sumbungan nilan
koyon dianika?"
10 Tinabal ni Paul ion, "Numun
kitu' mindog u sog sungu'an nog
polomasad ni Datu' Sisar, bu sumboy dini u posadoy. Kisunan mu da
nog da'idun sala' u sog bansa Hudyu
koyon.
11 Somo' molaton u nog gotow bu
patut u bunu'on sabap sog sala' u,
di' u na mogbolibad minsan olo og
dunon dianakon. Tibua, bila di'
motud og sumbungan nilan koyon
dianakon, da'idun og mokopogbaya'
muakil dianakon dianilan. Suga'id
non, mokitabang u dia ni Datu'
Sisar."
12 Dadi, si Pestus, migupakat ilan
nog kobogolalan non mangka non
tobaloy si Paul nog, "Bila ma' nion
mokitabang a ma dia ni Datu' Sisar,
ditu' a na buan non posadoy."

Piguksugan ni Pestus dia ni Agripa pa'ali dia ni Paul

13 Da' kobon golot non, minatong
si Datu' Agripa bu si Bernis sog
Sisaria po' lumpakon nilan si Pestus.
14 Sintak nilan mogonongonong
ditu' ni Pestus, piguksugan non sog
datu' koyon og bianbian ni Paul.
Ma' long non dun, "Ngon gotow nog
ginonatan ni Piliks sog kolobusuan.
15 Dangan minangoy u ditu' sog
Jerusalem, og mokokotas nog bolianan bu og kobogolalan nog
Hudyuanan, sinumbung nilan ion
dianakon po' kolegan nilan dun,
polihola'on ku ion.
16 Tibua, tinabal u ilan nog kona'
botad nog bansa Roma nog uokilon
ion dia sog sinumumbung koyon

dianon, nog saka da' pa kopasad. Po' sumboy popogodapon ilan pa poguna bagun kosunan bog sima mikomotud dianilan.
17 Dadi, dangan migunut ilan dianakon dini, da' u pobonoy mukum. Suga'id non, dangan migboloma', miningkud u sog gukum mangka u pindogoy si Paul sog sungu'an ku.
18 Dangan minindog og miksumbung kitu' dianon mangka poktalu', da'idun ma motalu' nilan dianon nog molaton, nog pogdodomaan ku kitu' nog tolu'on nilan bosia dianon.
19 Suga'id non, og sumbungan nilan dianon pa'ali da sog tanud nilan, bu pa'ali sog gotow kitu' nog minatoy dow saka og talu' ni Paul dun, mitubu' puli' tidu matoy, bu totubu' ion asta numun koni. Og ngalan non si Isus.
20 Dadi, sinakan ku si Paul bog moleg ta' ion oiton sog Jerusalem bu ditu' u na ion posadoy. Po' di' u moto momasad nog ma' nion koyon.
21 Tibua, tinabal non akon nog mokitabang dow ion dia ni Datu' Sisar nog ion og momasad dun. Dadi, solian nog da' u pa ion popongoyoy ditu' ni Datu' Sisar, dinondag u ion mogipat sog sundalu."
22 Dadi, si Agripa miktalu' dia ni Pestus nog, "Minsan akon, moleg u bosia mokinongog sog gotow koyon."
Tinabal ni Pestus ion, "Boloma', modongog mu guksugan non."

Si Paul miguksug dia ni Agripa

23 Dadi, dangan migboloma' ion, si Agripa ilan ni Bernis, minapot ilan nog ponopoton datu' bu linangka nilan og glangka datu' sumolod sog dugu kitu' nog pongukuman nilan, bu asta og kounutananan nog sundaluanan, bu og mokokotas nog gotow dion sog Sisaria koyon. Tubus nion, si Pestus, dinondag non mokposolod si Paul.
24 Dangan minatong na si Paul, miktalu' si Pestus nog, "Datu' Agripa, bu sog glam nog glumpuk ta koni, tontong niu og gotow koni nog glam nog Hudyuanan dini asta sog Jerusalem, sinumbung nilan ion dianakon bu mangka ilan poglogapis nog sumboy si Paul di' na potubu'on.
25 Saka, og gotow koni, da' u kotongowoy nog sala' nog patut ion bunu'on dun. Tibua, sabap sog mikitabang ma ion dia ni Datu' Sisar, sa'an ion kolegan ku mangoy ion ditu' sog Roma.
26 Tibua, bila ma' nitu', di' u sunan bog olo og sulaton ku nog poiton ku ditu' ni Datu' Sisar. Dadi, sa'an ini pitua' u si Paul dia sog sungu'an niu, labi na dianika Datu' Agripa, po' og doksu'an nog kopoksumodia ta koni dianon, ion non ion og sulaton ku mangka u poitoy ditu' ni Datu' Sisar.
27 Bila akon, di' mogusoy nog gotow nog kinolobusu nog uokilon ku dia ni Datu' Sisar, nog saka ondi' u muakil og sumbungan kitu' dianon."

26

1 Dadi, si Agripa miktalu' dia ni Paul nog, "Binogayan ka na nog timpu tumabal sog sumbungan nilan koyon dianika."
Dadi, si Paul inogot non komot non mangka poktalu' nog,
2 "Datu' Agripa, og gondow koni, sog pikilan ku dun, omba'is sukud u nog kibogayan u pa nog timpu tumabal dia sog sungu'an mu nog glam nog sumbungan nog Hudyuanan koyon dianakon.
3 Po' ika, kosunan mu tokodoy og glam nog polomotadon nog bansa Hudyu, bu glam nog poksusian nilan. Dadi, pongoningonion ku dianika nog di' a motonop mokinongog nog poktolu'on ku koni.
4 "Tidu pa sog kiika'an ku ditu' sog dili bonua u asta midopot u ditu' sog Jerusalem, glam nog Hudyuanan koyon, kosunan nilan tokodoy og polomotadon ku.
5 Dadi, miobon nilan na akon kosunan. Somo' moleg ilan tumaksi', mokotaksi' ilan tokodoy nog akon doda' og sakup u nog kampung nog

Parasiu nog modilis tokodoy og polomotadon non sog tanud ta.
6 Bu numun kitu' dia u sog gukum niu koni sabap sog kopogdodama u nog pinasad kitu' nog Mikpongon nog binogoy non sog mokogulanganan ta kitu' kobon nitu'.
7 Og pasad kitu', tidu pa sog sopulu' bu dua' pangkat ni Apu' Israel, landu' og kopogdodama nilan dun nog motuman kobon nilan moktamuy dia sog Mikpongon gobi gondow. Datu' Agripa, sabap sog kopogdodama u nog dodomaan ta koni, sinumbung nilan akon dun.
8 Iduma amu, di' amu ma tumud nog og gotow potubu'on nog Mikpongon tidu matoy?

9 “Minsan akon dini kitu', mitantu sog pikilan ku nog sumboy monamal u sumusi sog ngalan ni Isus og gotow Nasaret kitu'.
10 Dadi, ma' nion dosop og piginang u ditu' sog Jerusalem. Binogayan u tanan nog baya' nog mokokotas nog bolianan ta mongolobusu nog poktanudanan koyon. Bu bila bunu'on ilan, sumolabuk u dosop dun.
11 Tatap u moguliugan dia sog glumpukanan nilan po' pomosokitan ku ilan. Bu sinulayan ku na ilan tumogol mokpolota' moktanud sog poktanudan nilan koyon. Landu' og glolingit u dianilan boya'an nog midopot u tanan sog len bonuaan mongula'at dianilan.

12 “Ngon gondow non, binogayan u nog baya' bu sinagda u nog mokokotas nog bolianan ta mangoy sog Damaskus.
13 Dadi, Datu' Agripa, sintak u ompanow, dangan dali' na glotuondow bonua, mikotongow u nog dolag tidu sog glangit nog motilak pa sog gondow nog sinumilow dianakon bu sog dumaanan ku.
14 Mikpogbuksak ami bu mikodongog u nog talu' nog Hinibru kotalu' dun. Og talu' koyon ma' nini, ‘Saul! Saul! Iduma pokposokitan mu ma akon? Bila ontuan mu akon, ika da og mosinsa dun.’
15 Dadi, miktalu' u, ‘Sima a, Apu'?’ Tinabal u nog Pogbaya', ‘Akon si Isus og pikposokitan mu koyon.
16 Pogbuat a na po' sa'an mikpotongow u dianika, po' imungon ku ika nog sosoligan ku. Bu dondagon ku ika tumaksi' nog mitongow mu koni pa'ali dianakon, bu pa'ali dosop sog ain potongowon ku kitu' dianika.
17 Bu gowonon ku ika sog kopongula'at nog salu bansa mu bu sog gotowanan kitu' nog kona' Hudyu.
18 Bu dondagon ku ika mangoy muka' nog tinontongan nilan bagun ilan tumolikud dia sog kodoloman mangka nilan sungu'oy og dolag, bu bagun ilan mokawa' sog pigboya'an ni Kindagow mangka ilan angoy sog baya' nog Mikpongon, bu bagun kompunan og dusaanan nilan bu pokampu' sog ain pinili' kitu' bianan sog kopongandol nilan dianakon.’ Ma' long ni Isus dianakon.
19 “Dadi, Datu' Agripa, da' u bolibadoy og pitongow kitu' nog Mikpongon dianakon tidu sog glangit.
20 Po' sog tagna' og gustalan ku dianilan ditu' sog Domaskus, nog sumboy tolikudan nilan og dusaanan nilan mangka ilan poktamuy sog Mikpongon. Bu potongowon nilan og kopoglila' nilan bianan sog polomotadon nilan. Ma' nitu' dosop og pigustal u ditu' sog Jerusalem, bu ditu' sog Judia, bu asta sog gotowanan nog kona' Hudyu.
21 Sa'an itu' inukpa'an u nog Hudyuanan koyon ditu' sog glomalomaan nog Baloy nog Poktomuyan, mangka nilan bosia akon bunu'oy.
22 Tibua, tidu ditu' asta sog numun koni, tinobangan u nog Mikpongon. Dadi, sa'an ini dia u pogindog sog sungu'an niu tumaksi' sog motas otawaka ombaba'. Og piktalu' u koni dianiu, ion non ini og pidonsama' nog polomolatasanan kitu' bu si Apu' Muses.

23 Og tinalu' nilan kitu' nog og
Kristu posinsaon, bu ion og mokuna
potubu'oy tidu sog patoy, bu pulon-
agon non dia sog bansa Hudyu bu
sog kona' Hudyu pa'ali sog dolag nog
ion non ion og kogawon nog gotow
tidu sog baya' nog dusa."
24 Solian ni Paul koyon mok-
talu', linompang ni Pestus nog gapis,
"Paul, migbunog a! Sabap sog kotas
nog kotoan mu koyon, migbunog a
dun!"
25 Dadi, tinabal ni Paul ion, "Tobia'
dianika Pestus, da' u ini pogbunog.
Og talu' u koni motud bu dumalan.
26 Bu si Datu' Agripa, misabut non
glam nog piktalu' u koni. Dadi,
di' u mogalangalang moktalu' dun
dianon. Po' kosunan ku nog glam
nog piguksugan ku koni mitongow
non. Po' da' ini dia ininang sog
molingod.
27 Datu' Agripa, tumud a ta' sog
tinalu' nog polomolatasanan nog
talu' nog Mikpongon kitu' kobon
nitu'? Kosunan ku nog tumud a
dun."
28 Dadi, tinabal ni Agripa si Paul.
"Balu' mu dun sog sododu'un koni,
motogol mu akon tumabuk dia ni
Isus."
29 Tinabal ni Paul ion, "Da'
bigya' numun kitu' otawaka sog
boloma'dinglag, og gyakin ku dia
sog Mikpongon, tidu dianika asta
og glam nog mikinongog dianakon
numun kitu', mimung ilan nog
mama' nakon. Tibua, kona' mama'
nakon nog boludon nog glantaylan-
tay koni."
30 Tubus nitu', og datu' koyon, bu
og gubernador, bu si Bernis, bu asta
glam nilan koyon dion, mikpogbuat
ilan.
31 Bu kobon nilan lumiu mik-
pogabitabit ilan nog, "Og gotow
koni, da'idun miinang non nog patut
bunu'on dun otawaka kolobusuon
dun."
32 Bu si Datu' Agripa miktalu' dia
ni Pestus nog, "Og gotow koni, somo'
da' pokitabang dia ni Datu' Sisar,
miobon na mokoluas."

27

Si Paul tinumulak na posungu' sog Roma

1 Dangan miupakat nilan nog po-
tulakon nilan ami posungu' sog
Italia, si Paul bu duma kinolobusua-
nan koyon dion, inuakil ilan dia sog
kounutan nog sundalu nog Roma
nog og ngalan non si Julius. Bu ion
og solabuk og sakup nog sundalua-
nan kitu' nog polongipat sog Datu'
nog si Sisar.
2 Dadi, sinumakoy ami sog polo-
gata kitu' nog miktidu sog bonua
nog Adramitium nog poktulak na
posungu' sog donggu'ananan sog
susulan nog Bata'bata' Asia. Bu mi-
gunut dianami si Aristarkus, og go-
tow kitu' sog Tisalonika. Og bonua
non koyon misakup nog Masadonia.
3 Bu dangan migboloma', dinu-
monggu' ami sog Sidon. Sabap sog
glolatan ni Julius dia ni Paul, pitiang
non ion mangoy sog glokoleanan
non bagun nilan ion kobogayan nog
ain og kulang non.
4 Dadi, tinumulak ami nosop. Mik-
solingod ami sog pulu' nog Siprus
po' misonsung nami og galu'.
5 Tubus nitu', kinontas nami og
Silisia bu og Pampilia ditu' ami
mikpotugbok sog Mira nog sakup
nog Lusia.
6 Bu og kounutan nog sundalu
kitu' mikotongow nog pologata nog
miktidu ditu' sog Aleksandria, po-
sungu' sog Italia. Dadi, linalin non
ami ditu'.
7 Molugya' gobok nog sinokayan
nami koyon boya'an nog midopot
asta sanu ondow mangka ami si'oy
pokotubag ditu' sog Nidus. Bu
da' ami pokodayun po' molandos
tokodoy og galu' dion. Dadi,
migbuleleng ami po' moksolingod
ami sog pulu' nog Krit, ditu' ami
minian sog dibaba' nog Salmoni.
8 Dadi, mikposoksid ami bu gahat-
gahat ami na pokodopot sog glo'ok
kitu' nog iningolanan og Molongas
nog Pogdonggu'an nog molanilani
sog Lasea.

9 Miangga' ami tokodoy sog dalan,
bu kondokondok og kibianbianan
nami, bu labi na sog gunan koyon
po' mipuas na og kologya'an kitu'
nog iningolanan og Puasa.* Dadi,
pimolian ni Paul gotowanan koyon
nog,
10 "Posunon ku sog glam niu, og
panow ta koni kondokondok lo' ini.
Po' tidu sog sinokayan ta koni bu og
glulananan non koni, mokpogla'at.
Bu minsan ita, gomonsunoy mo-
sunu' ita pa dun."
11 Tibua, og kounutan nog sundalu
koyon, og inunut non og talu' nog
gapu' nog sinokayan nami koyon bu
og talu' nog polomonsalan koyon.
Da' ion tud nog talu' ni Paul kitu'.
12 Og dinonggu'an nami koyon, di'
pia pogonongan bila timpu goyup.
Dadi, og kodokolan dianami, moleg
ilan na tumulak. Po' ditu' ilan
dow bosia pogapas sog Pinika sog
sung nog pulu' nog Krit koyon. Po'
ditu' ilan dow poksolingod sog galu'
asta ompuas timpu goyup po' glo'ok
koyon mikosungu' sog sindopan.

Misa'ut ilan nog goyup

13 Dadi, dangan miglologalu', balu'
nilan dun motuman nilan na og gle-
gan nilan kitu'. Dadi, binalut nilan
sinipit nilan mangka ilan pogimakat
tumulak. Mikposoksid ilan sog pulu'
nog Krit koyon.
14 Da' ion kobon, inoyupan ami
nog molandos tokodoy nog goyup
tidu sog pulu' koyon.
15 Dadi, og pologata koyon nog
sinokayan nami, misugat nog galu'
koyon, bu da' ami pokolandan sog
posungu'an nami kitu'. Dadi, pitu-
ludan nami og galu' koyon.
16 Dangan minatong ami sog
dibaba' nog bata'bata' pulu' kitu'
nog Kauda, tinumodo'todo' kolon-
god. Og buti kitu' nog tinundan
nami, gahatgahat na kobatun sog
ditas.
17 Dangan ion mibatun tibua og
buti koyon, binogbod nilan pologata
nami koyon bagun di' mododali'
kolangkat mangka nilan kolumoy
og glayag nilan po' mondok ilan
mosonglad sog glandap sog dibaba'
nog Libia. Dadi, pituludan nami og
pologata koyon sog galu'.
18 Og dagat migbokwad notibua
boya'an nog migboloma' ion, in-
owasan nami nog glulan og pologata
koyon.
19 Miglen gondow ion, pinglabu'
nami og glangkapanan nog pologata
koyon.
20 Bu midopot asta sanu ondow
nog da' nami kotongow og silow
nog gondow otawaka glamag nog
bitun po' sigisigi ami oyupan nog
molandos tokodoy nog goyup. Da'
ami na pogdodama nog motubu' ami
pa.
21 Sog gobon nog ma' nion koyon
og kibianbianan nami, da' ilan na
pongnanam nog kuman. Dadi, si
Paul minindog sog sungu'an ni-
lan koyon mangka poktalu' dianilan
nog, "Sog glam niu koyon, somo'
bosia pikinongogan niu akon nog di'
ita pa bosia sokali' gumonat ditu' sog
pulu' nog Krit kitu', di' amu bosia
kobolongan.
22 Tibua, tolu'on ku dianiu nog
popagon niu notibua og pikilan niu,
po' da'idun da og mogla'at minsan
sala kotow si'oy dianita. Og pologata
ta da koni og mogla'at.
23 Po' og Mikpongon nog pokto-
muyon ku nog ion og Kounutan ku,
kogobi pipangoy non og moloikat
non dianakon.
24 Ma' nini og talu' non dianakon
nog, 'Paul, na' a mondok. Po'
sumboy a nododa' mongadap ditu'
ni Datu' Sisar. Po' bianan sog popia
nog Mikpongon dianika, da'idun og
mogla'at dianiu, tidu dianika asta
sog glam nog dumaanan mu koyon.'
25 Dadi," long ni Paul dun, "na'
amu mosusa po' sumalig u sog
Mikpongon nog tumanon non og
piktalu' non kitu' dianakon.

* **27:9 27:9** Bila ompuas na og kologya'an koyon, motang na sog timpu goyup.

26 Tibua, modoksa' ita sog len
pulu'."

27 Bu dangan midopot ami dua' ko-
pitu gobi mokpalidpalid sog dibaba'
dagat nog iningolanan og Medit-
eranian, sog tonga'tonga' gobi og
sosoligananan sog pologata koyon,
miantap nilan nog molani ami na
sog goksid.
28 Dadi, inadal nilan nog tali
bagun nilan kosunan og dalom non.
Kisunan nilan nog dua' pulu' dopa
kodalom. Da' ion kobon, dangan
inadal nilan nosop sopulu' dona bu
lima dopa.
29 Og kondokan nilan modoksa'
ami sog botuan. Dadi, linabu' nilan
og pat buk sinipit nilan sog guli-
nan mangka ilan pongoningoni nog
moglogondow na.
30 Bu og sosoligananan koyon,
moksipi ilan bosia mokpolaguy.
Tinontun nilan og buti ditu' sog
munda', balu'balu' linabu' nilan og
duma sinipitanan.
31 Saka mitongow ilan ni Paul.
Dadi, tinalu' non dia sog kounutan
nog sundalu kitu' bu dia sog sun-
daluanan non nog, "Og gotowanan
koyon, bila mawa' ilan dini sog
pologata koni, di' amu motabang."
32 Dadi, piglondanan nog sundalu-
anan koyon tumoktas og gikot nog
buti nilan koyon, mangka nilan po-
tiangoy manud.

33 Dadi, dangan migdali'ondow
bonua, sinagda ni Paul og glam nilan
kuman minsan mika'an si'oy. Long
non dun, "Ngon na dua' kopitu gobi
nog da' amu sibon pongnanam nog
kuman kobal niu mogumati' nog
posungu' matong dianiu.
34 Dadi, kan amu na bagun amu
dumasig po' da'idun da og mogla'at
dianiu minsan sobalu si'oy og buk
niu."
35 Dangan miluksad tibua og talu'
non koyon, minalap ion nog pan
mangka non posolomatoy dia sog
Mikpongon bu pitakoy mangka ion
kan sog sungu'an nilan.

36 Dadi, glam nilan koyon dion
kipongomu'an ni Paul og pikilan
nilan. Dadi, kinuman ilan.
37 Og dakol nami sog pologata
koyon dua' gatus bu pitu pulu' bu
nom.
38 Dangan midoksu' ilan kopia
kuman, pinglabu' nilan og glulan
nilan nog paloy bagun molantung og
pologata nilan koyon.

Misonglad og pologata nilan

39 Dangan miksisolom bonua, da'
nilan kilolaoy og bonua koyon.
Tibua, mikotongow ilan nog glo'ok
dion nog togo pontad. Dadi, migapas
ilan bosia dumonggu' ditu'.
40 Pingoktas nilan og tali nog sinip-
itanan koyon bu ubadoy og gogbod
nog bonsalan koyon mangka ilan
glayag sog munda' posungu' sog
pontad koyon.
41 Tibua, misonglad ami sog glan-
dap po' og munda' nog pologata
koyon miuntul dia sog glandap.
Dadi, milangot na dion. Bu og
gulinan non milangkat na kobal nog
nabok.
42 Dadi, og sundaluanan koyon,
piksipian nilan momunu' og glam
nog kinolobusuanan koyon po'
bagun ilan di' mokopolaguy.
43 Tibua, og kounutan nog sun-
daluanan koyon, di' non kumboyon
si Paul bunu'on. Dadi, pigondi'an
non momunu' og gotowanan koyon
dia sog sundaluanan koyon. Suga'id
non, sinagda non ain og mokolangoy
kitu' mongokpu mangka langoy sog
goksid.
44 Bu og duma dinondag non mon-
galap nog gobanan nilan. Dadi, glam
nami mikodopot ami sog pontad nog
da' supisupi nami.

28

Si Paul ditu' sog pulu' nog Malta

1 Dangan midoksa' ami sog pontad
nog da' supisupi nami, ugat nami
pa kosunoy nog og ngalan nog pulu'
koyon og Malta.

2 Bu gotowanan dion molongas
kobalan nilan dianami. Miktagun
ilan nog gapuy po' og ponolangan
nami po' og dupi'dupi' bu motigdow.
3 Dadi, si Paul sinumikwat nog
topuk nog sido'oy. Bu dangan din-
uluk non sog gapuy, ngon mamak
nog linumuas dion. Sokali' nilan
mitongow og mamak koyon mik-
solimpongot sog komot ni Paul.
4 Bu og gotowanan sog Malta
koyon, dangan mitongow nilan og
mamak koyon nog mikolombitin sog
komot ni Paul, mikpoksitalu' ilan
nog, “Og gotow koyon og polomunu'
doda'. Tibua, minsan mitabang tidu
sog dagat, og sukud non da bayu'
mogla'at.”
5 Tibua, pinisik ni Paul og mamak
koyon sog gapuy bu da'idun da og
mibatik non.
6 Pigumoti'anan nog gotowanan
koyon momaga' si Paul otawaka om-
buksak mangka patoy. Saka asta
miobon, da' doma og supisupi non
dun. Dadi, miksop pomikilan nog
gotowanan koyon, bu inintom nilan
si Paul nog ion og diwata.
7 Dia sog molani nog kidotongan
nami koyon, og pigonongan nog
kounutan nilan sog pulu' koyon. Og
ngalan non si Publius. Bu bina'asa
non dosop ami mahatul bu pibatuk
non ami sog baloy non asta tolu gobi.
8 Kitangan nami og gama' ni
Publius migbolilid po' mipanas bu
miguduudu. Dadi, pilonian ni Paul
mangka non pogyokinoy mangka
non doponoy. Tidu ditu', kiuli'an og
gotow koyon.
9 Dangan miinang og ma' nion
koyon, og glam nog di' mokokodag
sog pulu' koyon, mikpogangoy ilan
ditu' ni Paul bu kiuli'an ilan dosop.
10 Sog gobon nami sog pulu'
koyon, miglologinis og pimogoy nog
gotowanan dianami. Bu dangan po-
sungu' ami na tumulak, pino'uban
nilan dosop ami nog glam nog ku-
lang nami.

Si Paul minatong na ditu' sog Roma

11 Dangan midopot tolu bulan ami
dion, sinumakoy ami sog pologata
dion nog tidu sog Aleksandria nog
migbagad nog timpu todo'. Og
ngalan nog pologata koyon, og Gapid
nog Diwataanan.
12 Dadi, tinumulak ami sog Malta
posungu' sog Sirakusa. Dangan mi-
natong ami ditu', tolu gobi golot non,
13 miglandan ami sog Rigium.
Dangan miglen gondow bonua, pit-
uludan nami og galu', bu sog kodua'
ondow non, mikodatong ami sog
Putioli. Og bonua koyon sakup nog
Italia.
14 Bu mikotongow ami ditu' nog
pigilugan sog tanud, bu sinosa'an
nilan pa ami laga' nog pitu gobi. Bu
ditu' ami na ginumonat ompanow
posungu' sog Roma.
15 Bu og pigilugananan sog tanud
ditu' sog Roma, dangan midongog
nilan nog posungu' ami ditu' nilan,
linumpak nilan ami sog bonua kitu'
nog iningolanan og Tobu'an nog
Apius, bu ditu' sog bonua kitu' nog
iningolanan og Tolu Pogbotukan.
Dangan mitongow ni Paul og pig-
ilugananan koyon sog tanud, kipon-
dolo'isogan ion dun bu mikposola-
mat ion dia sog Mikpongon.
16 Dangan minatong ami sog koli-
wagan bonua nog Roma, kinumboy
nog kounutan nog sundalu kitu' si
Paul mogonong nog sala non, dua'
ilan nog sundalu kitu' nog mogipat
dianon.

Pigustalan ni Paul og Hudyuanan dion sog Roma

17 Dadi, tolu ondow tidu sog koda-
tong nami dion sog Roma, pilumpuk
ni Paul glam nog kounutananan nog
bansa Hudyu dion. Dangan mi-
nangoy ilan moglumpuk ditu' non,
tinolu'an ni Paul ilan nog, “Pigilu-
gan ku, minsan si'oy da'idun sala'
u dia sog bansa ta, otawaka sog
botad kitu' nog pilatas nog mokogu-
langanan ta kitu' kobon nitu', ki-
nolobusu u sog Jerusalem mangka

nilan pa akon uokiloy sog gotowanan sog Roma.
18 Tubus nilan akon poksumodiaoy, poluason nilan bosia akon po' da'idun sala' u nog boya'an ba'is u bunu'on dun.
19 Tibua, og duma Hudyuanan koyon, ompok ilan nog mokoluas u. Dadi, mikitabang u dia ni Datu' Sisar minsan si'oy onda'idun og sumbungan ku dia sog salu bansa u.
20 Dadi, sa'an ini pilumpuk u amu po' moleg u mogabitabit dianiu. Sa'an ini binalud u nog glantaylantay koni po' kobal nog tud u sog dodomaan nog bansa ta Israel."

21 Dadi, tinabal nilan si Paul nog, "Da'idun og sulat nog mitabuk nami tidu sog Judia pa'ali dianika. Bu da'idun dosop og salu bansa ta nog minatong dini nog miguksug ilan otawaka migagi ilan nog molaton pa'ali dianika.
22 Tibua, ma' nitu' si'oy, moleg ami mokinongog dianika bog olo pikilan mu pa'ali sog tanud kitu'. Po' kisunan nami nog ainain nog bonua, pikongitan nilan og pigunutan mu koyon nog tanud."
23 Dadi, miksosa' ilan nog gondow nog mangoy ilan monginongog dianon.

Dangan midopot og sosa' nilan kitu', modakol tokodoy nog gotowanan og miglumpuk ditu' non. Bu pigustalan non ilan pa'ali sog pigdotu'an nog Mikpongon, tidu sog sisolom asta gobi. Bu bagun non bosia ilan moit tumud, pidolag non dianilan og pa'ali dia ni Isus, bianan sog sinulat ni Muses bu polomolatasanan kitu' kobon nitu'.
24 Ngon dianilan tinumabuk dun, bu ngon dosop ompok tumabuk dun.
25 Dadi, da' ilan poksolabuk nog pomikilan po' ngon og tinalu' ni Paul dianilan nog boya'an mikpoksibuat ilan dun. Og talu' ni Paul kitu' ma' nini, "Motud doda' og talu' nog Bolakat nog Mikpongon kitu' nog tinalu' non dia sog mokogulanganan niu kitu' nog pilatas non bianan dia ni Isaya kobon nitu'.
26 Ma' long ni Isaya,
'Angoy a sog bansa koyon mangka a poktalu' dianilan nog, modongog nilan si'oy kobon non, tibua, di' nilan mosabut. Bu motongow nilan si'oy, di' nilan da kosunan.
27 Po' miglokobol og pusung nilan, bu tinimpong nilan og tolinga nilan, bu pinodong nilan og mata nilan. Somo' bosia di' ilan ma' nitu', mokotongow ilan, bu mokodongog ilan, bu mokosabut ilan nog boya'an sumungu' ilan dianakon po' bagun ku ilan kuli'an.'*
28 "Dadi," long ni Paul dianilan, "bagun niu kosunan, og gustalan nog Mikpongon pa'ali sog tabang non dia sog gotowanan, midopot na sog kona' Hudyu bu mokinongog ilan dun." [
29 Dadi, dangan miluksad tibua og talu' ni Paul koyon, mikponguli' og Hudyuanan koyon nog landu' og susian nilan.]
30 Dadi, si Paul, dion pa migonong laga' nog dua' ton sog baloy kitu' nog sinukoyan non. Bu tinolima' non glam nog minumbaloy ditu' non.
31 Kobon non dion, og piginang non, da' pogalangalang mogustal nog pa'ali dia sog pigdotu'an nog Mikpongon. Bu da' da ion pogondi'oy mokpanad pa'ali dia sog Kounutan nog si Isukristu.

* **28:27 28:27** Isaya 6:9-10

Og Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Roma

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Roma

Og tugyu nog sulat ni Paul koni nog posungu' sog poktanudanan dia ni Isus nog ditu' sog Roma, bagun mosimpan og pikilan nilan mangka si'oy ion angoy monumbaloy ditu' sog Roma. Og pikilan non mobonobon pa ion mokpanad dia sog poktanudanan ditu' mangka si'oy ion pogdayun ditu' sog bansa Gispaniol dunut og tabang nilan dianon. Sog sinulat non ini, inustal non og sabut non pa'ali sog tud dia sog motud nog tanud bu og polomotadon dun nog mogbala' dia sog kotubu' nog poktanudanan. Og sinulat ni Paul koni, og kumpungan nog gustalan non nog Guksugan nog Gomba'is pa'ali dia ni Isukristu.

Sog tolipunan nog sulat non, mitubus non soginaoy og poktanudanan ditu' sog Roma bu tolu'oy og kopogyakin non dianilan, tinalu' ni Paul og titik nog sulat non koni: Og Gomba'is nog Guksugan og mikposun dun bog olo og bianan nog Mikpongon nog boya'an motiguli' og gotowanan dianon. Motiguli' ilan dianon bianan da sog kopongandol nilan dia sog Mikpongon.

Tubus nitu', inustal ni Paul pa'ali sog titik nog sulat non koni. Og gustalan non dun ma' nini: Og glam nog gotowanan, da' bigya' og Hudyu otawaka kona' Hudyu, sumboy motiguli' ilan dia sog Mikpongon. Po' og glam nilan, lunsan ilan pigboya'an nog dusa. Og gotow motiguli' sog Mikpongon bianan dia sog kopongandol non dia ni Isukristu.

Tubus nitu', inustal non nog sabap sog kotiguli' nog gotow dia sog Mikpongon, kongonan ion nog bogu kotubu' bianan sog kosolabuk non dia ni Isukristu. Bu inustal non bog olo bayu'bayu' nog polomotadon nog bogu kotubu' koyon. Og poktanudanan, moglogomigus ilan na nog Mikpongon bu ginawon ilan na nog Bolakat nog Mikpongon dia sog baya' nog dusa bu patoy asta sog da' kopus non.

Dia sog kopituluanan 5-8, pigustal dosop ni Paul og tugyu nog botad kitu' nog miktidu dia sog Mikpongon, bu og kopogbaya' nog Bolakat nog Mikpongon dia sog kotubu' nog poktanudanan. Tubus nitu', migustal ion bog olo og mogandun kopoksamasama nilan modukakit nog bansa Hudyu otawaka kona' og Hudyu dia sog kogawon nog Mikpongon sog gotowanan tidu sog baya' nog dusa. Og doksu'an nog gustalan ni Paul dun, og kopomungyas nog bansa Hudyu dia sog Pogbaya' nog si Isus dumalan sog glegan nog Mikpongon sog kogawon non dia sog gotowanan. Po' bianan dion og tulung nog Mikpongon dia sog glam nog gotowanan nog ion non ion si Isukristu. Bu og tud ni Paul dun nog og Hudyuanan koyon, ondi' ilan da ion kobon non momungyas dia sog Pogbaya' nog si Isus. Og glutokan nog sulat ni Paul koni pa'ali sog kotubu' nog poktanudanan bog olo sumboy motongow sog glangkalangka nilan, labi na og kopokilolamoy nilan.

Dinoksu' non og sulat non koni bianan sog soginaanan non sog poktanudanan dia sog Roma bu og sanglit non dia sog Mikpongon.

1. Og bokna bu og titik nog sulat koni, 1:1-17.
2. Og bololaga' dia sog gotow nog motabang ilan tidu sog baya' nog dusa, 1:18–3:20.
3. Og bianan nog Mikpongon tumabang dia sog gotowanan, 3:21–4:25.

4. Og bogu kotubu' bianan sog kodukakit dia ni Isukristu, 5:1–8:39.
5. Og pikilan nog Mikpongon pa'ali sog bansa Hudyu, 9:1–11:36.
6. Olo sumboy og polomotadon nog poktanudanan dia ni Isukristu, 12:1–15:13.
7. Og doksu'an nog sulat bu og dili ponogina ni Paul, 15:14–16:27.

1 Akon si Paul og mikpoit nog sulat koni, og sosoligan u ni Isukristu bu pinili' u nog Mikpongon nog sosugu'on u dosop ni Isukristu. Bu siniboy non akon mogustal pa'ali sog Gomba'is nog Guksugan nog miktidu dianon.
2 Og pigolong koni nog Guksugan, pa'ali sog bata' non og Kounutan ta nog si Isukristu nog pinasad non kobon nitu' bianan sog polomolatasanan non kitu'. Bu sinulat tanan itu' dia sog Kitab.
3 Pa'ali sog dili glawas non nog ginungod, ion miktidu sog pangkat ni Apu' Dabid kitu' kobon nitu'.
4 Bu pa'ali sog kodiwata non, pitampal bianan sog Bolakat nog Mikpongon nog ion doda' og dili bata' nog Mikpongon bu togo baya' ion sabap sog pitubu' ion puli'.
5 Dadi, bianan dia ni Kristu, tinulung u nog Mikpongon bu inimung non dosop akon nog sosugu'on non mongonggat nog gotowanan sog ainain nog binonsaan nog kona' Hudyu nog tumud bu mokokunut dianon bagun da posisaya' kopotas og ngalan nog Mikpongon dun.
6 Bu amu si'oy dion sog koliwagan bonua nog Roma, misunu' amu dosop konggat sumolabuk dia ni Isukristu.
7 Dadi, sa'an ini pinoitan ku amu nog sulat koni dion, ain og kilolatan na nog Mikpongon bu inonggat mampu' dia sog pigotowan non.

Og tulung bu kotikna' nog pomikilan mongon dianiu tidu sog Gama' ta nog Mikpongon bu sog Kounutan ta nog si Isukristu.

Landu' koleg ni Paul mangoy sog Roma

8 Sog tigana', posolomatan ku og Mikpongon dia sog glam niu bianan dia ni Isukristu po' sabap sog bontugan niu nog migdongogan sog ainain nog bonua pa'ali sog kopagon nog kopongandol niu dianon.
9-10 Bu kotoksi'an dosop nog Mikpongon nog dia amu kobon non sog glam nog gyakin ku. Pitigbung u pikilan ku moginang nog ginang nog tinugdak non dianakon nog mogustal nog Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia ni Isukristu. Bu sog gyakin ku og pingoni u bosia dianon nog numun koni kumboyon non na akon nog mokodopot u dion niu.
11 Po' landu' glegan ku bosia moktongow dianiu dion bagun amu dosop kotulan nog binogoy kitu' dianakon nog bogoy dia sog kinodiwata, bagun da pododungag kopagon og kopongandol niu.
12 Somo' ita da, mogdinolo'isogoy ita niu sog kopongandol ta sog Mikpongon.
13 Pigilugan, bagun niu kosunan, tatap u na bosia ompikil mangoy dion niu, tibua, ngon kiongga'an ku. Sa'an itu' bosia mangoy u dion, bagun da dumakol og tumud dia ni Isukristu. Po' ma' nitu' dosop og kibianbianan nog duma gotowanan po' sabap sog kopogustal u dianilan, miimung dinumakol ilan.
14 Po' og polosuku'an ku dia sog Mikpongon og mogustal nododa' nog Gomba'is nog Guksugan dia sog glam nog gotowanan pa'ali dia ni Isukristu, sog kobukidan otawaka sog gotow dibaba', bu minsan sabutba'asa otawaka da' sabut non.
15 Dadi, sa'an itu' mongatas u dosop mogustal nog Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia ni Isukristu asta dianiu dion sog koliwagan bonua nog Roma.
16 Po' ondi' u mosipog nog Gomba'is nog Guksugan koni, po' bianan dini motongow og pagas nog

Mikpongon sog kogawon non nog gotowanan tidu sog dusaanan, minsan sima og tumud bu mongandol dianon, tigana' sog gotow Hudyu mangka sog kona' Hudyu.

17 Dia sog Gomba'is nog Guksugan koyon pitampal bog olo og kopokpodulus nog Mikpongon sog gotowanan dianon, bianan dia sog kopongandol nilan tidu sog tolipunan asta sog doksu'an. Po' sinulat sog Kitab nog ma' nini, "Og gotow nog midulus, motubu' bianan sog kopongandol non."*

Polihola'on nog Mikpongon ain moginang nog sinoitan

18 Dadi, pitongow na og glolingit nog Mikpongon dia sog gotowanan koyon nog miglokohinangan nog sinoitan bu ondi' mondok sog Mikpongon. Po' bianan sog kohinangan nilan koyon, dinugba'an nilan og motud pa'ali sog Mikpongon.

19 Po' og Mikpongon, pitampal non na dia sog glam nog gotowanan sog ain goktob nog mosabut nilan pa'ali dianon. Dadi, kisunan nilan na bosia pa'ali sog Mikpongon.

20 Po' miktidu pa sog kopokpongon nog dunya, mitongow na og di' bosia kitu' motongow pa'ali sog Mikpongon nog ma' nog pagas non nog da' kopus non, bu olo bayu' nog kodiwata non. Po' pitampal na dia sog piongonanan non. Dadi, da' na og da'awa nog gotowanan koyon nog di' ilan mokopoktamuy dia sog Mikpongon.

21 Po' minsan si'oy kisunan na nog gotowanan pa'ali sog Mikpongon, da' nilan ion songlitoy nog ion og Mikpongon otawaka da' nilan ion posolomatoy. Suga'id non, og pikilan nilan miimung tanan nog da' doksu' non boya'an modolom na pomikilan nilan dun.

22 Balu' nilan dun ompantas na pikilan nilan, saka miimung ilan tanan nog gumowon dun.

23 Po' kolele nog moktamuy ilan dia sog Mikpongon nog di' kolobian, sokali' ilan miktamuy sog sagya glodawananan nog gotow, otawaka og manukmanuk, otawaka og mamakmamak nog saka da' tanan og ginawa nilan.

24 Dadi, sabap sog kogumow nog gotowanan koyon, pitiangan ilan nog Mikpongon dia sog glegan nilan koyon moglokohinangan nog sinoitan nog ma' nog mikpoginang ilan nog kosipogsipog sog glawas nog duma nilan nog boya'an miimung ilan na mama' nog da' sagnat nilan.

25 Po' og motud nog miktidu sog Mikpongon, sinuklian nilan nog gloput. Po' kolele og Mikpongon tomuyon nilan, sokali' piktamuy nilan bu pigodaban nilan, ain og piongon non. Sumboy bosia og Mikpongon da og poksonglitan ta asta sog da' kopus non. Amen.

26 Sa'an itu', potiangan ilan nog Mikpongon moginang nog glegan nilan kitu' nog kosipogsipog. Po' minsan og kolibunanan nilan miksop na botad nilan kobal nilan mogbabal nog pakasi libun nilan.

27 Og kolokianan si'oy, binolong nilan dosop og gleg nilan sog kolibunanan. Suga'id non, sinuklian nilan nog landu' og gleg nilan sog pakasi laki nilan. Po' mikpogbabal ilan dosop nog pakasi laki nilan boya'an minuli' dianilan og kohinangan nilan koyon nog mokolaton.

28 Dadi, sabap sog kona' bololaga' dianilan og sabut nilan pa'ali sog Mikpongon, pitiangan ilan na nog Mikpongon dia sog pikilan nilan koyon nog da' sagnat non. Dadi, ininang nilan ain di' kitu' bosia molongas inangon.

29 Dadi sa'an itu', miponu' ilan nog glam nog gininisan nog ginang nog sinoitan nog ma' nog mokpoktungkag, og mabak, bu mikpoksasow ilan. Po' miponu' ilan nog gimaan. Bu og polomunu' ilan, og

* **1:17 1:17** Habakuk 2:4b

bolobigyakan ilan, bu mosina ilan. Bololibak ilan,
30 bolotiboton ilan, pikongitan nilan og Mikpongon, bu da' botad nilan. Mokpotaspotas ilan bu mogbugalbugal. Monontong ilan tanan nog ain og ginang nog sinoitan, bu ondi' ilan momilang sog mokogulang nilan.
31 Ondi' ilan moto momikil, bu di' ilan kosoligan. Da' glolat nilan otawaka glanggung nilan sog pakasiotow nilan.
32 Mosabut nilan da bosia nog midulus og po'atan nog Mikpongon nog simasima og moginang nog kohinangan koyon nog sinoitan, sumboy nododa' matoy. Minsan si'oy misabut nilan na og po'atan kitu', kobon non og ponginangon nilan mokolaton da. Bu kona' tibua nitu', suga'id non, kosu'atan ilan dosop sog ain mokopoginang kitu' dun.

2

Modulus og kopomolihala' nog Mikpongon

1 Dadi, amu og mongukum nog duma gotow, da'idun na og da'awa niu dun. Po' minsan olo sinila' niu kitu' dianilan, mosugat amu dosop dun nog kosila' niu kitu' dianilan. Po' ain bakan sila', mototugu ion tanan moginang dun.
2 Tibua, kosunan ta da og sosuku gotowanan nog mikpoginang nog mokolaton nog ma' nitu', ukumon da nog Mikpongon. Bu kosunan ta dosop og kopolihala' non dun dumalan da sog motud.
3 Dadi, bila amu og sagyaotow da mongukum sog duma gotow nog mikopoginang nog molaton, saka amu si'oy mikopoginang dosop dun, di' amu ta' buan mosugat dosop nog polihala' nog Mikpongon? Balu' niu mokoponangkis amu ta' dun?
4 Dadi, sumboy ondi' ta da bibason og mosolag nog glolat non, og glanggung non, bu og ponutus non dianita. Po' kisunan niu da bayu' og tugyu non kitu' bagun da moglila' ita dianon nog boya'an mosop og pomikilan ta.
5 Tibua, sabap sog kotogas nog pikilan niu, bu sabap sog di' niu kumboy sopon og pikilan niu, mogdungag og polihala' nog Mikpongon dianiu. Po' bila matong gondow kitu', potongowon non dianiu nog motud doda' og kopomolihala' non.
6 Po' tumbasan nog Mikpongon og gotow sog ain miinang non.
7 Dadi, ain og monamal moginang nog polomotadon koyon nog kosu'atan og Mikpongon dun, kobogayan ilan nog kotubu' nog da' kopus non. Po' og ma'ana non, og pogopason nilan bagun ilan potason, bu dongya'an nog Mikpongon, bu og kotubu' kitu' nog da' kopus non.
8 Tibua, ain og mokpotaspotas nog dili glawas non, bu tinolikudan non na og motud pa'ali sog Mikpongon mangka ion pokokunut sog ain ginang nog sinoitan, og tumbas dun dianon og polihala' bu glolingit nog Mikpongon.
9 Po' minsan sima otowoy og moginang nog ginang nog sinoitan, tigana' sog gotow Hudyu mangka sog kona' Hudyu, og doksu'an non og sinsaan bu og susaan.
10 Tibua, ain og moginang kitu' nog gomba'is dia sog Mikpongon, potason non ilan, bu dongya'an non ilan, bu ngon kotikna' nog pomikilan nilan, minsan sima otowoy og gotow Hudyu otawaka kona' Hudyu.
11 Po' og Mikpongon, da' pogbigya'on non sog glam nog binonsaan.
12 Dadi, og gotowanan nog kona' Hudyu, da' ilan kobogoyoy nog Botad kitu' nog pibian dia ni Muses. Sa'an itu', bila lo'aton ilan sabap sog dusaanan nilan, kona' po' da' nilan kunut og Botad kitu'. Tibua, og gotow Hudyuanan, kibogayan ilan nog Botad kitu' nog pibian dia ni Muses. Dadi, og polihala' sog dusaanan nilan sumboy dumalan dia sog Botad kitu'.
13 Po' bila og gotow monginongog

tibua nog Botad kitu' saka da' non
unutoy, ondi' mimung modulus dia
sog motaan nog Mikpongon. Suga'id
non, ain mokokunut dia sog Botad
kitu', kingolanan nog Mikpongon
nog ion midulus.
14 Po' ain kona' Hudyu, bila og
polomotadon nilan mama' nog mi-
unut sog Botad kitu' nog minsan
da' ilan si'oy kobogoyoy dun, og
ma'ana non, misabut nilan da bog
olo molongas otawaka og molaton
nog polomotadon.
15 Po' inunut nilan og botad kitu'
nog donsama' na sinulat dia sog
dialom pusung nilan, bu tinoksi'an
tanan nog pikilan nilan. Dadi, bila
gomonsunoy da' nilan kunut og bo-
tad kitu', ompikil nilan nog mikos-
ala' ilan. Tibua, bila mokokunut ilan
sog botad kitu' mogda'da' pomikilan
nilan dun.
16 Dadi, dia sog Gomba'is nog
Guksugan koni nog pigustal u, ngon
da gondow non, bianan dia ni
Isukristu, og Mikpongon ukumon
non og piglingod kitu' sog dialom
pikilan nog glam nog gotow.
17 Dadi, amu nog kiingolanan og
gotow Hudyu, ma' long niu dun,
sumalig amu sog Botad kitu', bu og
bonsag niu nog poktomuyon niu og
Diwata nog ondi' kolobian.
18 Bu misabut niu na bosia og
glegan non, bu kionadan niu na
bosia dia sog Botad kitu' bog olo
polomotadon nog molongas.
19 Bu ma' long niu pa dun, mitantu
sog pikilan niu nog moto amu na
mogagak sog ain da' pa kitu' kobuka'
og mata nilan sog motud pa'ali sog
Mikpongon. Bu ma' long niu dosop
dun, moto amu dosop momali sog
ain dia pa sog kodoloman,
20 otawaka sog ain gumowon pa,
otawaka sog ain kulang pa og sabut
nilan. Po' mitantu sog pikilan niu
nog Botad kitu' og tibuk nog kotoan
bu glam nog motud.
21 Bila ma' nitu', na' amu polo'ma!
Iduma gidoy buan di' amu ma moki-
nongog, otawaka di' niu ma munut
og dili pomali niu sog gotowanan?
Po' og pimali niu nog sumboy di'
monakow, monakow amu ta' buan?
22 Og pimali niu nog sumboy di'
amu momabal nog duoy nog duma
niu. Dadi, miunut niu da gidoy?
Bu molaton bosia dianiu og monglo-
dawan. Saka buan lompason niu ma
dianilan og baloy nog pogyokinan
nilan?
23 Amu nog mikpogbonsag pa'ali
sog Botad kitu', sabap sog da' niu
itu' kunut, miimung og Mikpon-
gon pogundaundaan dun nog go-
towanan.
24 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,
"Og ngalan nog Mikpongon pik-
sudi'an nog gotowanan nog kona'
Hudyu sabap sog polomotadon niu,
amu gotow Hudyu."*
25 Dadi, bila unuton niu og Botad
kitu', og kopoktuk niu koyon† ngon
ma'ana non. Tibua, bila di' niu
unuton og Botad kitu', domikian da
ma' nog da' amu poktuk.
26 Po' og gotowanan nog tidu
sog len bansa nog da' poktuk, bila
mokokunut ilan da sog polomotadon
nog Botad kitu', itungon ilan nog
Mikpongon nog ma' ilan da nog
miktuk.
27 Dadi, ilan og tanda' nog amu,
bansa Hudyu, da' amu pokokunut
sog Botad kitu'. Po' minsan ngon
og Po'atan niu kitu' nog sinulat, bu
minsan miktuk amu na, da' amu
tanan pokokunut dun. Saka, ilan
nog kona' Hudyu, minsan da' ilan
tukoy, mikokunut ilan sog Botad
kitu'.
28 Po' og ma'ana nog gotow
Hudyu, kona' tibua bianan sagya
sog glangkalangka. Bu og ma'ana
nog moktuk, kona' tibua sagya sog
ginungod.
29 Suga'id non, og tantu Hudyu
dia kotongow sog dialom pikilan nog

* **2:24 2:24** Isaya 52:5b † **2:25 2:25** Sa'an itu' moktuk ilan po' og tanda' nog ilan og gotow Hudyu nog motamuy dia sog Mikpongon bu misunu' ilan sog koposadan nog Mikpongon dia ni Abraham kobon nitu'.

gotow. Bu og tantu nog moktuk dia dosop kotongow sog dialom pikilan nog gotow. Og ginang ini nog Bolakat nog Mikpongon, kona' og ginang nog Botad kitu'. Dadi, og gotow nog kiinangan nini, og dongya' dianon miktidu sog Mikpongon kona' miktidu sog sagyaotow.

3

1 Dadi, bila ma' nitu', ngon ta' gidoy og glongas non sog gotow Hudyu, otawaka ngon ta' og sagnat non bila og gotow moktuk?
2 Ngon tokodoy! Po' sog tigana', og dili talu' nog Mikpongon sog gotowanan inuakil non na dia sog gokbitan nog bansa Hudyu.
3 Tibua, minsan ma' nitu', og kodokolan nog bansa Hudyu, da' ilan pongandol dun. Dadi, olo buan ma'ana non? Minsan kulang kopongandol nilan, mimung ta' buan nog ondi' kopongondolan og Mikpongon sog ain tinalu' non?
4 Ondi' tokodoy. Po' minsan glam nog gotow moloput, og talu' nog Mikpongon motud da. Po' ma' nini sinulat sog Kitab, "Motuman tokodoy og talu' mu bu momondag a bila sog mogbisala."*
5 Dadi, sabap nitu' ngon og momikil dun nog bila sabap sog kohinangan ta nog da' kodulus, mimung motampal tokodoy og kodulusan nog Mikpongon. Bu ma' long nilan dun, di' bosia mogusoy bila posokitan ita nog Mikpongon dun. (Ma' nion doda' og poktolu'on nog gotow!)
6 Aba! Bila ma' nitu', misimoy doda' og pikilan koyon nog ma' nion. Po' somo' dinumalan da sog motud og pikilan nilan koyon, da'idun motud nog polihala' nog Mikpongon sog gotowanan.
7 Tibua, tumabal nosop og gotowanan koyon nog bila bianan sog koloput nilan, miimung motampal tokodoy kotud nog talu' nog Mikpongon dunut pododungag og sanglit dianon. Dadi, ma' long nilan dun, ondi' na bosia mogusoy polihola'on ilan sog dusaanan nilan koyon.
8 Aba! Og ma'ana nog pikilan nog mama' nion, sumboy buan inangon ta og molaton bagun moktimaluy sog gomba'is! Ain momikil nog ma' nion, sumboy nododa' polihola'on ion. Bu og gotowanan kitu', pingimungan nilan tanan akon. Po' akon dow, mimali u nog mama' nog pomikilan nilan koyon!

Onda'idun donsama' midulus nog gotow

9 Dadi, olo ma doksu'an nog poktolu'on ta koni? Ita og gotow Hudyu, golom ita pota' buan dia sog gotow nog kona' Hudyu? Ondi' le. Po' komun tinalu' ta na nog glam nog gotow Hudyu otawaka kona' Hudyu, pigboya'an ilan na nog dusaanan nilan.
10 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,
"Minsan si'oy sala kotow nog gotow,
da'idun midulus dun.
11 Onda'idun mokosabut pa'ali sog Mikpongon. Bu onda'idun tanan moleg sumabut dun.
12 Po' glam nog gotow tinumolikud dianon boya'an miimung ilan tanan nog da' sagnat non.
Po' da'idun mikinang nog molongas
minsan sala kotow si'oy."†
13 "Po' bianan sog talu' nilan,
mogla'at gotowanan dun. Bu
bianan sog dila' nilan, mik-
poglimbung ilan dia sog paka-
siotow nilan."‡
"Po' og baba' nilan ombisa ma' nog
glala nog momukan,§
14 bu og ponolu'on nilan lunsan
mokobisa nog tuyud."*
15 "Alu'alu' gobokan nilan og mo-
munu'.
16 Bu sabap dianilan miimung nog
sinsaan bu og gla'at nog go-
towanan.

* **3:4 3:4** Salmu 51:4b † **3:12 3:12** Salmu 14:1-3 ‡ **3:13 3:13** Salmu 5:9b § **3:13 3:13** Salmu 140:3 * **3:14 3:14** Salmu 10:7 † **3:17 3:17** Isaya 59:7-8 ‡ **3:18 3:18** Salmu 36:1

17 Bu da'idun gomigus dianilan.”†
18 “Bu da'idun dosop gondok nilan
dia sog Mikpongon.”‡
19 Dadi, kosunan ta nog og Botad
kitu' binogoy bagun mogokbit dianilan. Dadi, da'idun da'awa nog gotow. Bu glam nog gotow polihola'on nog Mikpongon.
20 Dadi, da'idun gotow nog midulus sog motaan nog Mikpongon bianan da sog kopogunut nilan nog Botad kitu'. Suga'id non, og tugyu nog Botad kitu' bagun mosabut nog gotow bog olo og dusa.

Modulus og gotow bianan sog kopongandol

21 Tibua, numun koni pisabut na nog Mikpongon dianita og bianan ta bagun ita modulus dianon. Og bianan ta dun da' dukakit non sog kopogunut ta dia sog Botad kitu'. Og Botad kitu' bu og polomolatasanan nog talu' nog Mikpongon kobon nitu', pinosun nilan dianita pa'ali sog bianan koni.
22 Po' og kodulusan koni bogoyon nog Mikpongon sog gotowanan bianan dia sog kopongandol bu tud nilan dia ni Isukristu. Da' binigya' nog gotow
23 po' glam nog gotow mikodusa sog Mikpongon bu molayu' ilan na tanan dia sog glegan nog Mikpongon dianilan.
24 Tibua, bianan sog tulung nog binogoy non dia sog gotowanan, mimung motabang na og gotow dun bianan dia ni Kristu Isus. Po' ion og ginumawon nog gotowanan tidu sog dusaanan nilan.
25 Sa'an binogoy nog Mikpongon nog ion matoy po' inimung non ion nog pomalas bagun kopolasan og glam nog dusaanan nog gotowanan bianan sog tud bu salig nilan dia sog dugu' ni Kristu nog miglayas sog kudus. Sa'an ininang nog Mikpongon ma' nitu' po' bagun motampal sog glam nog gotow nog og kopomolihala' non sog dusaanan, modulus. Po' kobon nitu', sabap sog ompayat og ponutus non, pitiang non solianlian og dusaanan nog gotowanan.
26 Tibua numun koni, di' non na ilingon ma' nitu', po' pitongow non na og kodulus nog kopomolihala' non sog dusaanan. Dadi sa'an itu', minsan sima og mongandol dia ni Isus, iningolanan nog Mikpongon nog midulus dianon.
27 Dadi, bila ma' nitu' og bianan nog boya'an modulus og gotowanan dun, da'idun na og mokopogbonsag dun. Po' da' itu' dia binianan sog kopokokunut non dia sog Botad kitu', suga'id non, dia itu' pibian sog kopongandol non dia ni Isukristu.
28 Dadi, og doksu'an nog poktolu'on ta koni ma' nini, modulus og gotow sabap da sog kopongandol non dia ni Isukristu. Kona' po' sabap sog kopogunut non nog Botad kitu'.
29 Po' og Mikpongon og Diwata nog glam nog gotow, kona' tibua og Diwata nog bansa Hudyu, nog ilan og binogayan nog Botad kitu' nog pibian dia ni Apu' Muses. Suga'id non, ion og Diwata dosop nog gotowanan kitu' nog minsan da' si'oy kobogoyoy nog Botad.
30 Dadi, bila og Mikpongon og Diwata doma nog glam nog gotow, solabuk da og Mikpongon nog mokopodulus dia sog ain miktuk kitu' nog bianan da sog kopongandol nilan dianon. Bu domikian dosop sog ain da' kitu' poktuk, modulus ilan dosop bianan sog kopongandol nilan dianon.
31 Dadi, bila modulus og gotow bianan da sog kopongandol non, ngon dota' buan og sagnat nog Botad kitu'? Ngon da, po' numun koni, kopogunutan na og Botad kitu' bianan sog kopongandol ta dia sog Mikpongon.

4

Midulus si Abraham bianan sog kopongandol non

1 Dadi, pomikilon ta pa og mogulang ta kitu' nog piktiduan nog bansa ta nog ion non si Abraham.

Olo buan kibianbianan non pa'ali
sog ma' nini koni?
2 Si Abraham tinolu'an nog
Mikpongon nog da' dusa non. Somo'
itu' sabap da sog dili kohinangan
non, mokopogbonsag bosia ion dia
sog gotowanan, tibua, onda' dia
pokopogbonsag sog Mikpongon.
3-4 Po' sa'an ma' nitu', ibalat da sog
mogusaha, bila og gotow moginang,
tumbas dun dianon ain da og dakol
nog miinang non. Og ma'ana non,
og tumbas koyon dianon kona' sagya
og bogoy, suga'id non, og bunga nog
pigliksa'an non.
Dadi si Abraham, olo buan sin-
ulat sog Kitab pa'ali dianon? Ma'
nini, "Si Abraham tinumud dia sog
Mikpongon bu bianan sog kopon-
gandol non, tinolima' na ion nog
Mikpongon nog ion midulus."*
5 Dadi, sa'an og gotow bila
iningolanan na nog Mikpongon nog
ion midulus, kona' po' og gotow
koyon sinumalig dia sog dili ginang
non, suga'id non, sabap sog kopon-
gandol non dia sog Mikpongon. Po'
og Mikpongon da og mokopoktalu'
sog bolodusaon nog da' dusa nilan
dianon.
6 Po' ma' nitu' dosop og tinalu'
ni Dabid kobon nitu' pa'ali sog
ain iningolanan nog Mikpongon nog
midulus. Landu' tokodoy da'da'an
nog gotowanan kitu' po' og kodulu-
san nilan, da' dukakit non dia sog
dili kohinangan nilan.
7 Po' ma' nini og talu' ni Dabid nog
sinulat sog Kitab,
"Mogda'da' na og gotow nog kiom-
punan na og sala'anan non,
bu miudas na og dusaanan
non.
8 Mogda'da' na og gotow nog ondi'
na ukaton nog Mikpongon di-
anon og dusaanan non."†
9 Dadi, og pigolong koyon nog
mikpogda'da', kitu' ta' da tibua ain
miktuk kitu'? Kona' le. Po' ain
kitu' nog da' poktuk misunu' dosop
da. Po' komun, mitalu' ta na nog
sabap da sog sagya kopongandol ni
Abraham dia sog Mikpongon, midu-
lus ion dun.
10 Dadi, takun dow buan. Nanu
gidoy si Abraham kiingolanan nog
ion midulus? Kobon pa ta' nog da'
pa ion poktuk otawaka sog miktuk
na ta'? Kobon non pa nog da' pa ion
poktuk.
11 Po' kobon pa nog da' pa ion pok-
tuk dun, tinumud na bu mingandol
na ion dia sog Mikpongon boya'an
nog iningolanan ion nog midulus.
Bu sa'an tinuk ion po' og tanda'
nog tinolima' na ion nog Mikpongon
nog ion doda' midulus. Dadi sabap
ditu', ion og mogulang nog glam nog
tinumud dia sog Mikpongon nog da'
pa poktuk po' ilan si'oy miimung
modulus bianan sog kopongandol
nilan.
12 Bu si Abraham dosop og mogu-
lang nog ain miktuk. Kona' po'
miktuk ilan, suga'id non, sabap sog
kopongandol nilan nog mama' da
nog kopongandol nog mogulang ta
nog si Apu' Abraham nog kobon pa
ion nog da' pa poktuk dun.
13 Pinasad nog Mikpongon dia
ni Abraham bu sog ganakapu'anan
non nog mokopomusaka' ilan nog
dunya koni. Bu sa'an tinalu'
non dianon, kona' po' sabap sog
kopokokunut ni Abraham sog Bo-
tad kitu', suga'id non, sabap sog
kopongandol ni Abraham dia sog
Mikpongon boya'an kiingolanan ion
nog midulus.
14 Po' somo' og gotow, malap
non ain pinasad kitu' nog Mikpon-
gon dianon bianan sog sagya da
kopokokunut non sog Botad kitu',
da'idun og potugyuan nog kopon-
gandol non. Bu doma, og pinasad
kitu' nog Mikpongon miimung nog
da' na sagnat non.
15 Po' sa'an ma' nitu', og doksu'an
nog Botad kitu', og polihala' nog
Mikpongon. Tibua, somo' da'idun
og botad, da'idun dosop og mokos-
ala'.

* **4:3-4 4:3-4** Genesis 15:6 † **4:8 4:8** Salmu 32:1-3

16 Dadi, misabut ta na nog og
pasad nog Mikpongon dia sog go-
towanan motuman doda' sabap sog
kopongandol nilan dianon. Sa'an
itu', og kotumanan non og tulung
nog Mikpongon nog mongon dia sog
glam nog ganakapu'anan ni Abra-
ham kitu'. Kona' tibua sog ain
kibogayan nog Botad kitu', suga'id
non, asta dosop nog ain da' kobo-
goyoy dun. Tibua, og kopongandol
nilan mama' da nog kopongandol ni
Abraham kitu'. Og ma'ana non, ion
og gama' nog glam ta.
17 Po' ma' nini og sinulat sog Kitab,
"Inimung u na ika nog gama' sog
modakol nog binonsaan."‡ Dadi,
sog motaan nog Mikpongon, ion
og gama' ta sog kopongandol. Po'
mingandol ion sog Mikpongon. Po'
og Mikpongon mokpotubu' sog ain
minatoy bu mokpongon sog ain da'
pa pongonoy.
18 Dadi, tinumud si Abraham
dunut migdodama ion sog Mikpon-
gon minsan si'oy og pigdodomaan
non kitu' mologon bosia kotuman.
Tibua, sabap sog kopongandol non,
mituman og pinasad kitu' nog
Mikpongon dianon nog ion doda'
mimung nog gama' nog modakol
nog bansaanan.
19 Po' sokali' mituman og ko-
posadan koni dianon, dali' na
kodopot sogatus og tinonan non.
Sog dialom pikilan non, di' na ion
mokobata'. Tibua, minsan si'oy ma'
nitu', da' da poksop og kopongandol
non. Bu og duoy non si'oy nog
si Sara, kitutusan na kobal nog
gulangan non.
20 Tibua, minsan si'oy ma'
nitu', da' da ion pomungyas nog
tinalu' kitu' nog Mikpongon di-
anon. Suga'id non, posisaya' tanan
kopagon og kopongandol non dunut
kopoksanglit non sog Mikpongon.
21 Po' mitintu sog dialom pikilan
non nog og Mikpongon tumanon
non nododa' minsan olo tinalu' non.
22 Dadi, sa'an itu' kiingolanan si
Abraham nog Mikpongon nog ion
midulus.
23 Bu og piktalu' non kitu' nog
midulus, kona' tibua ni Abraham.
24 Po' ita si'oy, mosunu' ita dosop
kingolanoy nog midulus, ain tumud
kitu' sog Mikpongon nog ion og
mikpotubu' dia sog Kounutan ta nog
si Isus tidu sog patoy.
25 Po' sabap sog dusaanan ta, bino-
goy ion nog Mikpongon nog matoy.
Bu pitubu' non da ion puli' bagun
mawa' og dusaanan ta sog Mikpon-
gon.

5

Moglogomigus og gotowanan dia sog Mikpongon

1 Dadi, sabap sog kopongandol ta
dianon, mawa' na og dusaanan ta
dianon bu moglogomigus ita na nog
Mikpongon bianan sog Kounutan ta
nog si Isukristu.
2 Po' bianan dianon, tinulung ita
na nog Mikpongon sabap sog kopon-
gandol ta dianon. Bu og tulung nog
Mikpongon mimung og pagon nog
kotubu' ta dianon. Bu migda'da' ita
sabap sog dodomaan ta nog ngon
gondow non, moksolabuk ita dia sog
glongas nog Mikpongon.
3 Bu mogda'da' ita dosop numun
kitu' po' mikobian ita sog sinsaan.
Po' kosunan ta da nog bianan sog
sinsaan, mimung mipagon og tud ta.
4 Bu bianan dosop sog kopagon
nog tud ta, mimung dosop og
polomotadon ta nog kosu'atan og
Mikpongon dun. Bu bianan sog
polomotadon koyon nog kisu'atan
og Mikpongon dun, mimung dosop
nog ngon dodomaan ta dianon.
5 Bu og dodomaan ta kitu' di-
anon, kosunan ta nog tumanon non
nododa' po' og Mikpongon, binunag
non og glolaman non sog dialom
pusung ta bianan sog Bolakat non
nog binogoy non dianita.
6 Po' kobon nog pigboya'an ita
pa nog dusa, minatong tang nog

‡ **4:17 4:17** Genesis 17:5b

mosu'at sog Mikpongon nog soliuan
ni Kristu sog patoy og bolodusaon.
7 Kosunan ta nog moliang sog
gotow og sumoliu matoy sog paka-
siotow non nog da'idun tokodoy
sala' non. Tibua, bila sopolati
non ngon gotow molongas bolotabat
non, tingala ngon bayu' og gotow
nog moktigolow sumoliu matoy di-
anon.
8 Tibua, og Mikpongon, sabap sog
landu' glolaman non dianita, min-
san si'oy dia ita sog dialom nog dusa,
sinoliuan ita da ni Kristu sog patoy.
9 Dadi, og ma'ana non, kotolu'an
ita nog da' na og dusa ta bianan
sog dugu' non nog miglayas. Bu
kona' tibua nitu' po' migawon ita
dosop tidu sog polihala' bosia nog
Mikpongon dia sog gotowanan.
10 Po' kobon nog banta ita pa nog
Mikpongon, tiniguli' non ita bianan
sog kopatoy nog Bata' non, labi na
numun koni tobangon non dosop
ita bianan sog kotubu' non tidu sog
patoy, po' donsama' ita na tiniguli'
dianon.
11 Bu kona' tibua nitu', suga'id
non, mikpogda'da' ita na sabap sog
glam nog miinang nog Mikpongon
dianita bianan dia sog Kounutan ta
nog si Isukristu. Po' bianan sog
kopatoy non, mitiguli' ita na dia sog
Mikpongon.

Pa'ali dia ni Adan bu si Kristu

12 Og dusa nog migulit sog glam
nog gotow dini sog glupa'an, sabap
da sog sala kotow gotow nog miko-
dusa. Bu sabap sog dusa, matoy og
gotow dun. Dadi, sa'an matoy og
glam nog gotow po' sabap sog glam
nog gotow mikodusa.
13 Po' minsan sog masa nog da'
pa bogoyoy og Botad kitu', og go-
towanan mikodusa na. Tibua, somo'
da'idun Botad kitu', da'idun dosop
og tontongan nog dusa.
14 Tibua, minsan si'oy ma' nitu',
tidu sog masa ni Apu' Adan man-
goy sog masa ni Apu' Muses, og
gotowanan mikpomatoy da minsan
si'oy og dusa nilan sog Mikpongon,
ondi' ma' nog dusa ni Apu' Adan
kitu' nog kopongantu non dia sog
Mikpongon.

Si Apu' Adan kitu', domikian
mama' nog glogyawan po' ngon
dosop sala kotow gotow tumoluyuk
dianon.
15 Tibua, da' ilan da pogbatuk
po' da' pogbatuk og doksu'an nog
dusa ni Apu' Adan kitu' bu og glolat
nog Mikpongon sog gotowanan. Po'
modakol nog gotow minatoy kobal
nog dusa nog sala kotow nog si Apu'
Adan. Tibua, og dusa ondi' mokantu
sog tulung nog Mikpongon bu og
binogoy non kitu' dia sog gotowanan
bianan sog glolat bu glolaman nog
sala kotow nog si Isukristu.
16 Po' ngon doda' og piktingkaan
nog doksu'an nog miktidu sog dua'
kotow koyon. Po' tidu sog solabuk
da og dusa ni Apu' Adan kitu', mi-
imung polihola'on glam nog gotow
dun. Po' glam nog gotow bolo-
dusaon. Tibua, sabap sog glolat
nog Mikpongon nog binogoy non sog
gotowanan, og gotow kotolu'an nog
Mikpongon nog da' na og dusa non.
17 Po' sabap sog dusa nog sala ko-
tow kitu', og patoy migbaya' dia sog
gotowanan. Golom pa og doksu'an
nog miinang nog sala kotow kitu'
nog si Isukristu. Po' simasima go-
tow tumabuk nog mosolag koni nog
tulung, bu og kodulusan nog bino-
goy nog Mikpongon sog gotowanan,
kobogayan ion nog baya' mogbaya'
dia sog kotubu' non bianan sog sala
kotow kitu' nog si Isukristu.

18 Dadi, og doksu'an nog sala ko-
tow nog mikodusa kitu', miimung
glam nog gotow polihola'on nog
Mikpongon. Bigya' non, og doksu'an
nog ginang nog sala kotow kitu' nog
kodulusan, miimung mogawon glam
nog gotow dun tidu sog dusaanan
nilan bu mimung dosop nog kotubu'
nilan.
19 Bu sabap sog kopongantu nog
sala kotow kitu' dia sog Mikpon-
gon, miimung bolodusaon og glam
nog gotow. Saka, sabap sog

kopokokunut nog sala kotow kitu'
dia sog glegan nog Mikpongon,
mimung modakol og gotowanan nog
midulus dun.
20 Po' dangan binogoy og Bo-
tad kitu', miimung migdungag og
dusaanan dun. Tibua, minsan si'oy
migdungag og dusaanan nog gotow,
labi pa ditu' og tulung nog Mikpon-
gon.
21 Dadi, sabap sog patoy, moton-
gow og baya' nog dusa. Domikian
dosop nog bianan sog kodulusan,
motongow og baya' nog tulung nog
Mikpongon nog boya'an ombokbit
ita dia sog kotubu' nog da' kopus
non bianan sog Kounutan ta nog si
Isukristu.

6

Migawon na tidu sog baya' nog dusa

1 Dadi sabap ditu', olo noma og
motalu' ta dun? Sigi ita pota' mogi-
nang nog dusa bagun da pododun-
gag og tulung nog Mikpongon di-
anita?
2 Ondi' nododa' mogusoy! Po' da'
ita na pogboya'oy nog dusa. Dadi,
mologon ita na bosia koit nog dusa.
3 Po' kisunan niu da bayu' nog
glam ta nog mikpobunyag na dia ni
Kristu Isus, miimung solabuk ita na
dianon sog kopatoy non kitu' bianan
sog kopogbunyag ta.
4 Dadi, bianan sog kopogbunyag
ta kitu', misunu' ita na sog kopatoy
non bu sog kolobong dianon po'
bagun da motubu' ita puli' sog bogu
kotubu' ma' nog kotubu' ni Kristu.
Po' pitubu' ion puli' nog Mikpongon
bianan sog dasig nog Gama' ta sog
glangit nog di' kolobian.
5 Dadi, bila misunu' ita ma sog
kopatoy non, mosunu' ita dosop dia
sog kopogbuat non kitu' tidu sog pa-
toy po' sabap ditu', ita si'oy, motubu'
ita dosop tidu sog patoy.
6 Po' kosunan ta og glegan nog
ginungod bakan pokodusa. Tibua,
misunu' na itu' kolansang dia ni
Kristu sog kudus bagun da mimung
nog da' na baya' nog dusa dianita
bagun da ondi' ita na mulipon nog
dusa.
7 Po' sa'an ma' nitu', ain minatoy,
mikawa' na tidu sog baya' nog dusa.
8 Dadi, bila misunu' ita ma sog
kopatoy ni Kristu, og tud ta, motubu'
ita dosop dianon.
9 Po' kosunan ta nog sabap sog
kopokpotubu' dianon tidu sog patoy,
di' na ion matoy mokpuli'. Og
ma'ana non, da' na og baya' nog
patoy dianon.
10 Po', sabap sog kopatoy non
kitu', da' na ion dia sog gongkoman
nog dusa, bu mitubu' ion dia sog
Mikpongon.
11 Dadi, domikian dosop nog ma'
nitu' ita. Dadi, pikil niu nog minatoy
amu na dia sog dusa, bu mitubu'
amu na dia sog Mikpongon sabap
sog kosolabuk niu dia ni Isukristu.
12 Og glawas niu, na' niu na po-
tiangon pogboya'an nog dusa po'
bagun amu na ondi' mokohinang
nog ain glegan koyon nog di' pia.
13 Bu na' amu na moguakil nog
polongkapan nog glawas niu dia sog
dusa nog boya'an mokohinang amu
nog di' pia. Suga'id non, sumboy
uokilon niu na og glawas niu dia sog
Mikpongon po' mama' nog pitubu'
non na amu tidu sog patoy. Dadi,
uakil niu na og tibuk nog glawas
niu dianon bagun non da minang og
kodulusan bianan dianiu.
14 Po' sumboy ondi' amu nododa'
pogboya'an nog dusa. Po' da' amu
na dia sog baya' nog Botad kitu'
nog pilatas dia ni Muses kobon nitu'.
Suga'id non, dia amu na sog baya'
nog tulung nog binogoy nog Mikpon-
gon dianita.

Gulipon sog kodulusan

15 Dadi, bila ma' nitu' nog da'
ita noma dia sog baya' nog Botad
kitu', suga'id non, dia ita noma sog
baya' nog tulung nog Mikpongon,
mogusoy ta' nog sigi ita pa moginang
nog dusa? Ondi' nododa' mogusoy!

16 Po' ain momikil nog mama'
nion, og ma'ana non, da' non pik-
iloy pa'ali sog gotow nog bila uok-
ilon non og glawas non sog paka-
siotow non, minsan olo dondagan
dianon bilangon non. Og ma'ana
non, ion og gulipon na nog gotow
kitu'. Domikian da ma' nion og
gotow nog miulipon dia sog dusa
otawaka miulipon dia sog Mikpon-
gon. Pomili'on ta bog ain ita pomi-
lang. Po' bila og Mikpongon bilan-
gon ta, og doksu'an non og kodulu-
san. Tibua, bila og dusa bilangon ta,
og doksu'an non patoy asta sog da'
kopus non.
17 Tibua, posolomatan ta og
Mikpongon po' dini kitu' minsan
si'oy miulipon amu dia sog dusa,
dangan midongog niu og motud
nog Guksugan kitu', tinabuk niu bu
miktantu amu mokokunut dun.
18 Dadi, sabap ditu' mikawa' amu
na tidu sog baya' nog dusa bu mi-
imung amu na mama' nog gulipon
dia sog kodulusan.

19 Sa'an mokopoktalu' u ma' nini
po' mosompun amu pa koit dia sog
dusa. Po' kobon nog da' amu pa
dia sog pigdotu'an nog Mikpongon,
inuakil niu og glawas niu dia sog
kohinangan koyon nog mokolaton
boya'an posisaya' pogdungag og gle-
gan niu nog mokolaton koyon nog
kohinangan. Tibua numun koni,
dia amu na sog pigdotu'an non.
Dadi, uakil niu na og glawas niu dia
sog baya' nog kodulusan bu inang
niu na ain ginang nog kosu'atan og
Mikpongon dun.
20 Po' kobon nog dia amu pa sog
baya' nog dusa, og glegan niu onda'
da pogboya'oy nog glegan nog kodu-
lusan.
21 Dadi, olo ma og glongas nog
kohinangan niu kitu' nog saka kisi-
pogan amu dosop dun numun koni?
Onda'idun da su'usa. Po' og
doksu'an non kitu' og patoy nog asta
sog da' kopus non.
22 Tibua numun koni, ginawon
amu na tidu sog baya' nog dusa
bu miimung amu na nog pigboya'an
nog Mikpongon. Dadi, og glongas
non, og kodulusan niu. Bu og
doksu'an non, og kotubu' nog asta
sog da' kopus non.
23 Po' og tumbas nog dusa og pa-
toy, tibua, og bogoy nog Mikpongon
dianita og kotubu' nog asta sog da'
kopus non bianan dia sog Kounutan
ta nog si Kristu Isus.

7

Og pinonggi'an nog duoyan nog gotow

1 Pigilugan, kosunan ku nog
mosabut niu da og poktolu'on ku
koni, po' glam niu, misabut niu na
og botad. Og botad mogbaya' sog
gotow solian nog totubu' pa.
2 Ibalat da sog botad mogduoy, og
glibun, ondi' non ombolong og glaki
non solian nog totubu' pa og glaki
non koyon. Tibua, bila minatoy na
og glaki non, og glibun non koyon
miluas na sog baya' nog botad sog
mogduoy.
3 Po' sog botad kitu', bila migbo-
long ilan bu og glibun koyon mog-
duoy puli' saka totubu' pa glaki
non, og ginang non koyon minglaki.
Tibua, bila minatoy na glaki non
kitu', miluas na ion dia sog baya' nog
botad kitu', minsan si'oy mogduoy
ion puli'.
4 Dadi, pigilugan, domikian dosop
ma' nitu', pa'ali sog Botad kitu' nog
pilatas dia ni Muses kobon nitu',
sabap sog kosolabuk niu dia sog
glawas ni Kristu, minatoy na og
glegan niu dia sog ginungod. Dadi,
da' amu na pogboya'oy nog Botad
kitu'. Suga'id non, numun koni,
amu koyon si Kristu na dun, nog ion
og pitubu' kitu' puli' tidu sog patoy
bagun ita mimung nog sosoligan nog
Mikpongon sog ain og kosu'atan ion
dun. Bianan dosop sog kotubu' non
mokpuli' tidu sog patoy, miimung
ita nog pigotowan nog Mikpongon
moginang nog ain kosu'atan ion
dun.

5 Po' kobon nog pigboya'an ita pa
nog dusa, sabap sog Botad kitu', og
glegan nog dusa sog glawas ta mogi-
nang nog di' pia boya'an miinang ta
og kohinangan nog doksu'an non og
patoy.
6 Tibua numun koni, sabap sog mi-
natoy ita na dia sog baya' nog dusa,
og dusa ondi' na mokopogbaya' di-
anita. Og ma'ana non, miluas ita na
tidu dia sog baya' nog Botad kitu'.
Dadi og ma'ana non, og kopogi-
nang ta nog glegan nog Mikpongon,
da' pobianoy sog kopokokunut ta
nog Botad kitu' nog sinulat, suga'id
non, kopoginang ta nog glegan non
bianan sog kopokokunut ta dia sog
glegan nog bogu kotubu' nog Bo-
lakat nog Mikpongon dianita.

Pa'ali sog dusa bu og Botad kitu'

7 Dadi bila ma' nitu', olo gidoy
motalu' ta dun pa'ali sog poktiduan
nog dusa? Mikodusa ita ta' buan
sabap sog kopogunut ta nog Botad
kitu'? Onda' da. Suga'id non, tidu
sog bonduan kitu' dun, misabut ta
bog olo ma'ana nog dusa. Po' sopo-
lati non, og bonduan kitu', somo'
da' pogondi'oy og gotowanan mima
sog golota' nog duma nilan, di' nilan
bosia kosunan bog olo ma'ana nog
gimaan koyon.
8 Dadi, bianan sog bonduan kitu',
og gotowanan miimung kopog-
boya'an ilan nog dusa. Og doksu'an
non, miglologinis tanan og gimaan
nog gotowanan. Somo' da'idun og
bonduan kitu', da'idun dosop og
baya' nog dusa.
9 Po' sopolati akon, mitubu' u na
nog masa pa nog da' u kosabut
og bonduan kitu'. Tibua, dan-
gan minatong og bonduan kitu', og
dusa mama' nog mitubu' mokpuli'
boya'an misabut u nog totubu' u
si'oy, minatoy u da sabap sog dusa.
10 Og bonduan kitu' bosia, og
bianan ta motubu' nog asta sog da'
kopus non. Saka, miimung motanan
nog bianan ta sog patoy nog asta sog
da' kopus non.
11 Dadi og dusa, mikopongimakat
lumimbung dianakon po' tidu sog
kosabut u nog bonduananan nog dia
sog Botad kitu', kolele og doksu'an
non og kotubu' nog da' kopus non,
miimung nog patoy nog da' kopus
non.
12 Tibua, og Botad kitu' bu bond-
uananan, molongas, bu mosigda, bu
midulus.
13 Dadi, sabap sog kolongas nog
bonduan kitu', dinotongan u ta'
buan nog patoy nog da' kopus non?
Onda' le. Tibua, sa'an dotongan
u nog patoy, sabap da sog dusa.
Dadi, bianan sog glongas nog bon-
duananan kitu', misabut u na og
ma'ana nog dusa. Dadi, sabap sog
dusa koyon, miimung matoy u dun
nog asta sog da' kopus non. Sa'an
itu', motampal doda' tokodoy bog
andun kolaton og dusa.
14 Kosunan ta nog Botad kitu'
pa'ali sog kinodiwata, tibua, akon,
sagya u da ginungod bu mama' u
dosop nog gulipon nog dusa.
15 Misobu' u nog ponginangon ku
po' ain kolegan ku nog gomba'is
bosia inangon, di' u itu' minang,
suga'id non, og minang u ain kitu'
og molaton ku bosia.
16 Dadi, bila minang u og di' u
kitu' bosia moleg moginang dun, og
ma'ana non, sog dialom pikilan ku,
kosunan ku nog molongas da og
Botad kitu'.
17 Dadi, bila ma' nitu' og ginang
u, kona' u na dili og miginang nog
molaton kitu'. Suga'id non, sa'an
itu' miinang u, po' sabap sog dusa
nog migonong sog glawas u.
18 Dadi sa'an itu', kosunan ku
nog da'idun nododa' og gomba'is
mogonong sog glawas u nog pig-
boya'an nog dusa. Po' minsan
si'oy og glegan ku moginang nog
ain gomba'is, ondi' u mokopoginang
dun.
19 Bu og minang u, kona' og
gomba'is kitu' nog inangon ku bosia,
suga'id non, ain molaton ku kitu'
nog ondi' u bosia pia moginang dun,
alu'alu' kitu' tanan minang u.

20 Dadi, og doksu'an nog pok-
tolu'on ku koni, bila inangon ku ain
og gondi' u kitu' bosia pia moginang
dun, og ma'ana non, kona' u na dili
miginang dun, suga'id non, sabap
sog dusa koyon nog migonong sog
glawas u.
21 Dadi tidu ditu', mitongow ta nog
ma' nini nododa' og botad nog dusa,
bila moleg u bosia moginang nog
gomba'is, sokali' og minang u og
molaton.
22 Po' sog dialom pikilan ku
omba'is u bosia tokodoy nog munut
u sog Botad nog Mikpongon.
23 Tibua, ombatik u dosop og gle-
gan nog ginungod nog moleg bosia
mantu dia sog glegan nog pikilan
ku. Dadi, sa'an itu' miimung nog
domikian mama' u nog binilanggu'
dia sog botad nog ginungod nog
pigboya'an nog dusa.
24 Dadi og doksu' non, migla'at
tanan bosia og pikilan ku dun. Po'
sima gidoy buan og mikogawon di-
anakon tidu sog ginungod koni nog
doksu'an non og patoy nog asta sog
da' kopus non?
25 Posolomatan ku og Mikpon-
gon! Po' ion ginumawon dianakon
bianan dia sog Kounutan ta nog si
Isukristu.
Dadi akon, og pikilan ku pig-
boya'an nog Botad nog Mikpon-
gon, tibua, pa'ali sog ginungod, pig-
boya'an u nog botad nog dusa.

8

Pa'ali sog kotubu' nog miktidusog Bolakat nog Mikpongon

1 Dadi sa'an itu', simasima og
gotow nog sinumolabuk na dia ni
Kristu Isus, ondi' na polihola'on nog
Mikpongon.
2 Po' bianan dia ni Kristu Isus,
dia ita na sog baya' nog Bolakat
nog Mikpongon nog doksu'an non
og kotubu'. Po' migawon ita na tidu
sog baya' nog dusa nog doksu'an
non og patoy.
3 Sabap sog dusa dia sog ginun-
god kiowa'an nog dasig og Botad
kitu'. Tibua, og di' minang nog
Botad kitu' miinang nog Mikpongon.
Dadi, sa'an itu' pipangoy non og
dili Bata' non dini sog dunya pib-
ian sog sagyaotow bagun ion matoy
domikian da ma' nog ginungod nog
bolodusaon. Po' sabap sog kopatoy
non, dinag non og dusa dia sog
ginungod.
4 Sa'an ininang non nog ma' nitu'
po' bagun ita mokunut nog donda-
gan dia sog kodulusan po' og polo-
motadon ta onda' na pogboya'oy nog
dusa, suga'id non, pigboya'an na
nog Bolakat nog Mikpongon.
5 Po' simasima og gotowanan nog
mikokunut sog dili glegan nog pig-
boya'an nog dusa, pitigbung nilan
na og pomikilan nilan dia sog glegan
nog dusa. Tibua, simasima og go-
towanan nog mikokunut sog glegan
nog Bolakat nog Mikpongon, pitig-
bung nilan na og pomikilan nilan
sog glegan nog Bolakat kitu'.
6-7 Dadi, bila og pikilan nilan pig-
boya'an na nog Bolakat nog Mikpon-
gon, og doksu'an nilan og kotubu' bu
og kotikna' nog pomikilan. Tibua,
og gotowanan kitu' nog pikilan nilan
pigboya'an pa nog dusa, og doksu'an
nilan og patoy. Po' sa'an ma' nitu',
ain og momikil koyon nog dusa, po-
longantu bu og banta nog Mikpon-
gon. Bu da' pa poguakil sog baya'
nog Mikpongon, bu di' non tanan
itu' munut.
8 Dadi, simasima og gotow nog pig-
boya'an pa nog dusa, ondi' nododa'
mokinang nog ain kosu'atan og
Mikpongon dun.

9 Tibua amu koyon, pigonongan
amu na nog Bolakat nog Mikpongon
bu pigboya'an non na amu. Po'
og polomotadon niu koyon, onda'
na pogboya'oy nog dusa. Dadi,
simasima og gotow nog da' pa ko-
pogonongoy nog Bolakat ni Kristu,
kona' ni Kristu dun.
10 Tibua, bila si Kristu dia na niu,
minsan si'oy og glawas niu matoy
sabap sog dusa, tibua, og glimukud
niu motubu' da sabap sog kodulus

niu sog Mikpongon.
11 Po' Mikpongon og mikpotubu'
puli' dia ni Isus tidu sog patoy. Dadi,
bila og Bolakat non dia na niu,
potubu'on non dosop og dili glawas
niu bianan sog Bolakat non.
12 Dadi pigilugan, bila ma' nitu',
ngon polosuku'an ta dun. Sumboy
ondi' ita na mokokunut dia sog polo-
motadon kitu' nog pigboya'an nog
dusa.
13 Po' bila mokokunut amu dia sog
polomotadon koyon nog pigboya'an
nog dusa, matoy amu doda' dun
asta sog da' kopus non. Tibua,
bianan sog tabang nog Bolakat nog
Mikpongon dianiu, binolong niu na
og kohinangan koyon nog di' pia nog
tidu sog ginungod, bu motubu' amu
asta sog da' kopus non.
14 Po' simasima og gotow nog pin-
ulu'an na nog Bolakat nog Mikpon-
gon, miimung na ion nog bata' nog
Mikpongon.
15 Po' og Bolakat kitu' nog tinabuk
niu tidu dianon, kona' nog bagun
amu mulipon dun nog boya'an
mokopuli' amu dia sog susaan.
Suga'id non, binogoy nog Mikpon-
gon dianiu og Bolakat non bagun
amu mimung nog gombata'anan
non. Bu sabap sog Bolakat non,
mosabi ta og Mikpongon nog Ama'.
16 Po' og Bolakat non dumuma
dia sog dialom pikilan ta moktalu'
nog ita doda' og tantu na nog gom-
bata'anan nog Mikpongon.
17 Dadi bila ita og gombata'anan
non na, miimung na nog mikopo-
musaka' ita dia sog Mikpongon bu
mikoduma ita dosop dia ni Kristu
sog kopomusaka' non. Dadi, sabap
nog inununguan ta ion dia sog sin-
saan non, mosunu' ita dosop sog
koba'is bu kotas non kitu'.

Og gomba'is nog matong sog boloma'dinglag

18 Kosunan ku og sinsaan ta nu-
mun koni, di' mokantu sog landu'
koba'is bu kotas nog ompotongow
non dianita bu bogoyon non dianita
sog boloma'dinglag.
19 Po' glam nog piongon nog
Mikpongon, landu' pogdodama ni-
lan nog ompotongow na og gom-
bata'anan nog Mikpongon.
20 Po' og glam nog piongon koyon,
miimung ma' nog da' doksu' non.
Kona' po' dili baya' nilan, suga'id
non, sabap sog baya' nog Mikpon-
gon. Po' og dodomaan nog glam nog
piongon koyon nog ngon da
21 gondow non nog di' ilan na
pobianon moludak, bagun mosunu'
ilan dosop kotonamoy dia sog
gombata'anan nog Mikpongon sog
kopoluas dianilan tidu sog dusa.
22 Po' kosunan ta og glam nog
piongon koyon, mikolong tidu pa sog
tolipunan asta pa sog numun koni,
domikian da ma' nog glibun nog
pinokitan.
23 Bu kona' tibua nitu', minsan
si'oy ita nog kibogayan na nog Bo-
lakat nog Mikpongon nog piuna non
dianita, mama' dosop nog mokolong
og dialom pikilan ta nog solian ta
mogbagad nog gondow kitu' nog ko-
poglogombata' non dianita, ion non
ion nog gowonon non og tibuk nog
glawas ta tidu sog baya' nog dusa.
24 Po' sabap sog dodomaan ta koni,
ion non ion nog mitabang ita na tidu
sog dusa. Sa'an itu', pogdodomaan
ta po' da' pa kotuman. Somo' mitu-
man na, di' ta na ion pogdodomaan
po' mitabuk ta na.
25 Tibua, solian pa nog da' pa
kotuman og pogdodomaan ta kitu',
sumboy ompayat og ponutus ta mog-
bagad dun.
26 Bu doma, sabap sog da' pagas
ta, tobangan ita dosop nog Bolakat
nog Mikpongon sanan ta mogbagad
dun. Po' di' ta bosia kosunan bog
olo og kopogyakin ta. Tibua, og Bo-
lakat nog Mikpongon mongoningoni
pa'ali dianita bianan sog di' motalu'
nog sagya ponolu'on.
27 Po' og Mikpongon, sunan non
asta og dialom pikilan nog gotow,
bu kosunan non dosop og pikilan

nog Bolakat non. Po' og kopongoningoni nog Bolakat non pa'ali sog pigotowan nog Mikpongon, dumalan doda' da dia sog baya' bu glegan nog Mikpongon.
28 Bu kosunan ta nog ion dosop dumuma sog ain molalam sog Mikpongon nog inonggat non mokokunut dianon bagun og doksu'an nilan molongas og glam non.
29 Po' og Mikpongon, ain donsama' non na kosunan nog mokokunut ilan dianon, pidonsama' non na ilan mimung nog mama' nog Bata' non kitu' nog si Isukristu po' bagun ion mimung nog gulangbata' sog glam nog gombata'anan nog Mikpongon.
30 Dadi, glam nog mimung nog ma' nog Bata' non, pigonggat non ilan. Bu glam nog mionggat non, inawa' non dianilan og dusaanan nilan. Bu glam nog inowa'an non nog dusa, piampu' non na ilan dia sog kotas non nog di' kolobian.

Og glolaman nog Mikpongon dianita bianandia ni Isukristu

31 Dadi bila ma' nitu', olo ma doga motalu' ta dun? Po' bila og Mikpongon lumampi' dianita, da'idun na og mokantu dianita.
32 Po' sabap dianita, minsan si'oy og dili Bata' non, da' ion pogalangalang muakil dun dia sog patoy. Dadi, bila binogoy non og dili Bata' non dianita, labi na di' non dosop pogalangalangan mogoy dianita asta og glam non bagun ita kopopiaon dun.
33 Dadi, sima gidoy buan mokosumbung dia sog ain pinili' nog Mikpongon? Da'idun. Po' Mikpongon tanan miktalu' dun nog da'idun na og sala' nilan dianon.
34 Dadi bila ma' nitu', sima buan gidoy togo baya' luma'at dianilan? Da'idun. Po' si Kristu Isus, og minatoy dianilan, labi na dangan migbuat na ion tidu sog patoy, piotas na ion nog Mikpongon ditu' sog gibaan non. Bu kobon non mongoningoni pa'ali dianita.
35 Dadi bila ma' nitu', sima buan gidoy mokawa' dianita sog glolaman ni Kristu? Da'idun minsan sima. Po' minsan si'oy og sasow, otawaka og pihit bu glogon, otawaka og gunus bu komiskin, otawaka kondokondok bu patoy, da'idun nododa' mokawa' dianita dia sog glolaman non.
36 Po' ma' nini sinulat sog Kitab, "Sabap sog kopokokunut nami dianika, dia ami sog kopotayan glabungsolom po' miimung ami mama' nog bilibili nog posungu' na sumboli'on."*
37 Tibua, sa'an mokopondag ita tokodoy sog minsan si'oy olo matong dianita, po' sabap sog Mikpongon nog ion doda' molalam dianita.
38-39 Po' kosunan ku da nog da'idun nododa' mokawa' dianita sog glolaman nog Mikpongon nog bianan dia sog Kounutan ta nog si Kristu Isus, da' bigya' minsan si'oy patoy otawaka kotubu', minsan si'oy og moloikatanan otawaka kodiwotaan, minsan si'oy og numun koni otawaka sog boloma'dinglag, minsan si'oy olo gininisan nog bolakat sog glangit otawaka sog dialom lupa', minsan og glam nog piongon nog Mikpongon, onda'idun nododa' og mokawa' dianita dia sog glolaman nog Mikpongon.

9

Pa'ali sog bansa Israel og pinili' nog Mikpongon

1 Tolu'on ku nog motud bianan sog kosolabuk u dia ni Kristu. Di' u mogloput, bu og pikilan ku koni pinulu'an nog Bolakat nog Mikpongon.
2-3 Po' kobon non, landu' susaan ku bu ma' nog kipusungan u sabap sog bansa Israel, po' ilan og salu bansa u. Somo' bosia mimung nog motabang ilan dun, akon mongatas sumpaan nog Mikpongon bu mosuoy dia ni Kristu.
4 Po' ilan bosia og pinili' nog Mikpongon nog dili piglogombata'anan non. Bu binogoy na bosia

* **8:36 8:36** Salmu 44:22

dianilan og silow nog kotas nog miktidu sog Mikpongon. Binogoy dianilan og Koposadan nog Mikpongon pibian dia ni Apu' Abraham, bu og Botad kitu' pibian dia ni Apu' Muses kobon nitu'. Kisunan nilan na bosia og tantu nog kopoktamuy sog Mikpongon. Bu binogoy na dianilan glam nog pinasad kitu' nog Mikpongon.

5 Og pangkat ilan nog mokogulanganan kitu' kobon nitu'. Bu bianan dosop dianilan og pangkat ni Kristu pa'ali sog kobata' dianon nog sagyaotow. Po' ion tanan og Diwata bu og Pogbaya' sog glam non. Dianon og sanglit asta sog da' kopus non. Amen.

6 Dadi, minsan si'oy misimoy bosia og bansa Israel sog glegan nog Mikpongon dianilan, mituman da og tinalu' kitu' nog Mikpongon pa'ali sog bansa Israel kobon nitu'. Ngon pa lual og bansa Israel, og gotowanan nog pinili' nog Mikpongon. Tibua, kona' po' sabap sog pangkat ilan ni Apu' Israel nog boya'an mimung ilan nog bansa Israel.

7 Bu domikian dosop og piglogombata'anan ni Apu' Abraham kitu', kona' po' sabap nog pangkat ilan ni Apu' Abraham nog boya'an mimung ilan nog gombata'anan non. Suga'id non, ma' nini og tinalu' nog Mikpongon kitu' dia ni Abraham nog sinulat dia sog Kitab, "Og tantu gombata'anan mu dia poktidu sog bata' mu nog si Isak."*

8 Dadi, og ma'ana nog pigolong non kitu', og gombata'anan ni Apu' Abraham koyon, kona' po' miktidu ilan dia sog glawas non. Suga'id non, ain tinumud bu mingandol sog Mikpongon mama' ni Apu' Abraham dangan midongog non og pasad kitu' nog Mikpongon dianon, mimung ilan nog gombata'anan ni Apu' Abraham bu og gombata'anan dosop nog Mikpongon.

9 Po' ma' nini og talu' kitu' nog pinasad nog Mikpongon dianon, "Sog tang nog ma' nini, mokpuli' u dini, bu si Sara mogbata' na nog glaki."†

10 Bu domikian dosop ma' ni Apu' Isak bu og duoy non nog si Apu' Rebeka nog solian pa nog bodos ion nog bata' nilan kitu' nog gapid, og pidonsama' tumalu' nog Mikpongon dianon pa'ali sog gombata' nilan nog

11-12 "Og kongudan mulipon dia sog gulang bata' dianon."‡ Og gombata' kitu', da' ilan pa pokopoginang nog gomba'is otawaka molaton po' da' ilan pa bota'oy. Dadi, og ma'ana non, og Mikpongon, og baya' non da momili' nog ain kolegan non po' ngon potugyuan non dun. Bu og kopomili' non dianilan, kona' po' sabap sog gininang nilan.

13 Dadi, sa'an itu' ma' nini og talu' nog Mikpongon nog sinulat dia sog Kitab, "Milalam u dia ni Jakub, tibua, miangit u dia ni Isau."§

14 Dadi, olo ma gidoy buan og motalu' ta dun? Og Mikpongon mogbigya' ta' gidoy? Ondi' da.

15 Po' og talu' nog Mikpongon dia ni Apu' Muses kobon nitu' sinulat dosop sog Kitab nog, "Akon da mogbaya' dun bila tulungon ku og gotow. Bu akon da mogbaya' dun bila lolatan ku og gotow."*

16 Dadi, og ma'ana non, og gotow pinili' nog Mikpongon sabap da sog glolatan nog Mikpongon dianon, kona' sabap sog dili glegan otawaka og ginang nog gotow.

17 Po' sinulat nosop ma' nini og talu' nog Mikpongon dia sog datu' nog gotow Ehiptuanan kobon nitu', "Sa'an ini piindog u ika mogdatu' po' bagun motongow og dasig nog baya' u bianan dianika, bu bagun dosop diadia u kobantug sog tibuk nog dunya."†

18 Dadi og Mikpongon, lolatan non ain kolegan non lumolat, bu potoga-

* **9:7 9:7** Genesis 21:12 † **9:9 9:9** Genesis 18:10 ‡ **9:11-12 9:11-12** Genesis 25:23 § **9:13 9:13** Malakai 1:2-3 * **9:15 9:15** Exodus 33:19b † **9:17 9:17** Exodus 9:16b

son non og pusung nog ain kolegan
non mokpotogas.
19 Dadi bila ma' nitu', ngon bayu'
og sak nog gotowanan dion di-
anakon nog iduma gidoy buan og
Mikpongon tuntutan non ma ita
dun. Po', long nilan dun, sima buan
mokopogondi' dia sog Mikpongon?
20 Bila ma' nitu' og sak niu dun,
sima a buan nog poksakan mu ma
og Mikpongon nog mama' nion? Po'
koyon, domikian da ma' nog sinu-
lat dia sog Kitab nog, "Og diniun,
ondi' mokopoksak dia sog polondiun
koyon dianon nog iduma gidoy buan
ma' nion ma og kodiun mu di-
anakon?"‡
21 Po' og polondiun koyon og mog-
baya' dun bog olo og doksu'an nog
diunon non koyon. Po' baya' non
da bila sog sotibuk og glupa' diunon
non ma' nog kabuk bu og kulon.
22 Domikian dosop ma' nitu' og
gininang nog Mikpongon. Po' min-
san si'oy moleg bosia mokpotongow
bog olo bayu' nog glolingit non sog
gotowanan bu og dasig nog baya'
non, pipayat non da og ponutus
non dianilan nog pikongitan non
na bosia, ilan nog posungu' na sog
gla'at.
23 Po' sa'an ma' nitu' og gininang
non, po' bagun ain kitu' nog kilola-
tan non, motongow nilan bog andun
doda' popia non. Ita og sinimpanan
non tumabuk nog popia non bu
kopotas non dianita.
24 Po' ita si'oy inonggat non dosop,
og bansa Hudyu otawaka kona'
Hudyu.
25 Po' ma' nini sinulat nog polomo-
talas nog talu' nog Mikpongon nog si
Hosea dia sog Kitab,

"Og gotowanan nog kona' u bosia og
pigotowan, ingolanan ku na
ilan nog pigotowan ku. Og
bansa nog di' u bosia molalam
dun, ingolanan ku na ilan nog
kolalaman ku."§

Bu ma' nini nosop og tinalu' non dia
sog Kitab,
26 "Og dili gotowanan sog bonua
kitu' nog kitolu'an nog
kona' ilan og pigotowan nog
Mikpongon, kingolanan ilan
na nog gombata'anan nog
Mikpongon asta sog da' kopus
non."*
27 Bu ma' nini dosop og talu' nog
polomolatas nog talu' nog Mikpon-
gon nog si Isaya nog sinulat sog
Kitab pa'ali sog bansa Israel,

"Minsan si'oy og dakol nog go-
towanan sog bansa Israel ma'
nog dakol nog glinongowan
nog pontad, ain da misama',
og motabang.
28 Po' og Mikpongon og Pogbaya'
sog glam non. Bu bila
modopot na sog gondow
kitu', pogdoli'doli'an non na
dumoksu' og polihala' non dia
sog gotowanan dini sog dunya
koni."†
29 Po' domikian da ma' nog pidon-
sama' non kitu' nog sinulat sog
Kitab,

"Ita og gotowanan nog bansa Is-
rael, somo' og pangkat ta da'
soma'oy dianita nog Mikpon-
gon, og doksu'an ta bosia
domikian da ma' nog dua' buk
kitu' og koliwagan bonua nog
Sodom bu Gomora."‡
30 Dadi bila ma' nitu', olo buan og
doksu'an nog poktolu'on ta koni? Og
gotowanan kitu' nog kona' Hudyu,
minsan da' nilan si'oy ponontongoy
og kodulusan dia sog Mikpongon,
mikalap ilan dun sabap sog kopon-
gandol nilan dia sog Mikpongon.
31 Saka, og gotow Hudyuanan
kitu', minsan si'oy pinontong nilan
og botad kitu' nog bagun ilan mod-
ulus, da' nilan da kalap.
32 Po' sa'an ma' nitu', og koponon-
tong nilan dun, da' nilan bianoy dia
sog kopongandol, suga'id non, dia
sog sagya ginang nilan. Ion non

‡ **9:20 9:20** Isaya 29:16 § **9:25 9:25** Hosea 2:23b * **9:26 9:26** Hosea 1:10b † **9:28 9:28** Isaya 10:22-33 ‡ **9:29 9:29** Isaya 1:9

nion misoksug nilan og batu kitu'
nog mokobuksak
33 nog milabit dia sog Kitab nog
ma' nini sinulat dun,

"Tontong niu po' piindog u dia
sog koliwagan bonua nog
Sion og mosolag nog batu
nog mosoksug nog gotow, og
batu nog ombuksak gotow
dun. Suga'id non, ain sumalig
dianon, ondi' nododa' kosi-
pogan."§

10

1 Pigilugan, mosolag tokodoy bosia
og glegan ku nog motabang og salu
bansa u, og gotowanan nog bansa
Hudyu. Bu ma' nitu' dosop og
gyakin ku dun.
2 Po' kitoksi'an ku nog inatas nilan
moktamuy sog Mikpongon. Tibua,
og kopoktamuy nilan kitu', onda'
pobianoy dia sog motud nog sabut.
3 Po' sabap nog da' nilan un-
utoy og kodulusan nog miktidu sog
Mikpongon, mikpindog ilan bosia
nog dili glegan nilan. Dadi, da' nilan
tolima'oy og dalan nog Mikpongon
dia sog kodulusan.
4 Po' si Kristu og kotumanan
nog Botad kitu' nog pilatas dia
ni Muses kobon nitu'. Dadi,
simasima og gotow nog mongandol
dianon, mimung ilan nog midulus
sog Mikpongon.

5 Po' ma' nini og talu' ni Muses nog
sinulat sog Kitab pa'ali sog kodulu-
san tidu sog kopokokunut non nog
Botad kitu', "Ain mokokunut dun
mimung motubu' dion."*
6 Tibua, ma' nini dosop og talu'
non nog sinulat sog Kitab pa'ali sog
kodulusan nog gotowanan bianan
sog kopongandol nilan,

"Sumboy ondi' mogdialompikilan
nog, sima gidoy mangoy sog
pogononongan nog Mikpon-
gon,"† (bagun mangoy dia ni
Kristu).
7 "Otawaka, sumboy ondi' mog-
dialompikilan nog, sima gi-
doy mangoy sog pogononongan
nog ain minatoy na,"‡ (bagun
mangoy dosop dia ni Kristu).
8 Po' kisunan niu na og talu' kitu'
nog sinulat sog Kitab nog,
"Og talu' kitu' nog Mikpongon, dia
na sog molani mu. Po' dion
tanan sog baba' mu bu asta
dia sog dialom pusung mu."§

Og talu' nog Mikpongon koyon
nog pigolong, ion non ion og gusta-
lan nami kitu' pa'ali sog kopongan-
dol nog gotow dia sog Mikpongon
nog,
9 bila moktantu tumud og di-
alom pusung niu nog pitubu' non si
Isukristu tidu sog patoy, bu motalu'
niu og tud niu dianon nog, si Isus og
Pogbaya', motabang amu na.
10 Po' dia sog dialom pusung ta og
tantu tud boya'an mimung ita nog
midulus sog Mikpongon. Bu tidu sog
baba' ta motalu' ta og tud ta dia ni
Isukristu nog boya'an motabang ita
dun tidu sog doksu'an nog dusaanan
ta.
11 Po' ma' nini og sinulat sog Kitab,
"Simasima og gotow nog tumud di-
anon, ondi' kosipogan."*
12 Sa'an tinalu' nog simasima nog
gotow, po' og Pogbaya', onda'idun
binigya' non minsan olo bonsaoy
dun, Hudyu otawaka kona' Hudyu.
Po' ion og Pogbaya' sog glam nog
gotow, bu mosolag og popia non dia
sog ain mokitabang dianon.
13 Po' ma' nini og sinulat sog
Kitab, "Minsan sima mokitabang dia
sog ngalan nog Pogbaya', motabang
ion."†
14 Tibua, olo buan gidoy kopokita-
bang non dia sog Pogbaya' nog da'
pa ion tud? Bu olo buan gidoy og ko-
tud non nog da' non pa kodongog og

§ **9:33 9:33** Isaya 28:16. Og batu kitu' pigolong, ion non nion si Isukristu. * **10:5 10:5** Levitikus 18:5 † **10:6 10:6** Deuteronomy 30:12 ‡ **10:7 10:7** Deuteronomy 30:13 § **10:8 10:8** Deuteronomy 30:14 * **10:11 10:11** Isaya 28:16 † **10:13 10:13** Joel 2:32

gustalan pa'ali dia ni Isukristu? Bu
olo gidoy mogandun kodongog non
dun ual da ngon mangoy mogustal
poguna pa'ali dianon?
15 Bu da'idun dosop mangoy mo-
gustal lual da sugu'on ion poguna
mangoy mogustal dianilan. Po' ma'
nini og sinulat sog Kitab, "Molongas
tokodoy og kodatong nog ain mikpo-
latas nog Gomba'is nog Guksugan."‡
16 Tibua, minsan ma' nitu',
modakol ompok mokokunut sog
Gomba'is kitu' nog Guksugan. Po'
ma' nini og talu' ni Isaya kitu' nog
sinulat sog Kitab, "Pogbaya', sima
gidoy tinumud nog gustalan nami
kitu' dianilan?"§
17 Dadi, og kopongandol mongon
bianan sog kopokinongog nog gotow
nog gustalan. Og pigolong koni nog
gustalan, ion non og gustalan pa'ali
dia ni Kristu.
18 Dadi og gotowanan kitu',
mikodongog ilan dota' gidoy?
Mikodongog ilan da. Po' ma' nini og
sinulat sog Kitab, "Og sowalan nilan
mipulonag na sog tibuk nog dunya,
bu og talu' nilan asta sog goktob nog
glupa'an."*
19 Dadi bila ma' nitu', og
pangkatanan ni Apu' Israel kitu',
mikosabut ilan da gidoy? Mikosabut
ilan da. Po' ma' nini dosop og talu'
nog Mikpongon nog pibian non dia
ni Muses nog sinulat sog Kitab,

"Sabap dianakon, mokopoksibok
amu sog gotowanan nog da'
kingolanoy og bansa nilan. Bu
sabap dianakon, pokongitan
niu og bansa nog kulang og
sabut non."†

20 Dadi, si Isaya miksibolu' mokpo-
latas nog talu' nog Mikpongon,

"Minsan si'oy da' nilan akon ponon-
tongoy, mitongow nilan da
akon. Miksolitongow u dian-
ilan nog minsan si'oy da' ilan
poksak pa'ali dianakon."‡

21 Bu pa'ali dosop sog pangkatanan
ni Apu' Israel kitu', ma' nini og
talu' nog Mikpongon nog sinulat sog
Kitab, "Glabungsolom pogonggaton
ku bosia ilan, minsan si'oy og polon-
gantu ilan dianakon."§

11

1 Dadi bila ma' nitu', tinolikudan
ta' buan gidoy nog Mikpongon og
pigotowan non? Onda' da. Po'
akon og gotow Israel u tanan bu
og pangkat ni Apu' Abraham bianan
sog kipongkatoy u dia ni Apu' Ben-
jamin.
2 Og Mikpongon, onda' non tolikudoy og pigotowan non nog pinili' non tidu sog donsama'. Po' kosunan niu da og talu' nog polomolatas kitu' nog talu' nog Mikpongon nog si Iladya nog sinulat dia sog Kitab. Sinumbung non og salu bansa non nog Israel dia sog Mikpongon. Ma' long non dun,
3 "Pogbaya', pimunu' nilan og polo-
molatasanan nika, bu linoglag
nilan og pogbotangan nog po-
malas nilan dianika. Sala u da
misama', bu boya'an bunu'on
nilan tanan bosia akon dun."*
4 Kosunan niu dosop bog olo tabal
nog Mikpongon dia ni Iladya nog
sinulat sog Kitab,
"Sinumama' u laga' pitu ngibu ko-
tow og pigotowan ku nog da'
poktamuy dia ni Baal."†
5 Dadi, domikian da ma' nog nu-
mun koni, ngon dosop og sinama'
nog Mikpongon po' pimili' non
sabap sog tulung non kitu'.
6 Kona' po' sabap sog ginang nog
gotow, suga'id non, sabap da sog
tulung non kitu'. Po' somo' tulungon
non og gotow sabap sog ginang non,
og ma'ana non, kona' na og tulung.
7 Dadi, olo ma doksu'an nog pok-
tolu'on koni? Og ponontongon nog
gotow Israelanan nog minsan landu'
kopogapas nilan monontong dun,

‡ **10:15 10:15** Isaya 52:7 § **10:16 10:16** Isaya 53:1 * **10:18 10:18** Salmu 19:4 † **10:19 10:19** Deuteronomy 32:21b ‡ **10:20 10:20** Isaya 65:1 § **10:21 10:21** Isaya 65:2 * **11:3 11:3** 1 Kings 19:10 † **11:4 11:4** 1 Kings 19:18

da' nilan kalap. Saka, og duma nilan kitu' nog pinili' nog Mikpongon nog mingandol dianon, mikalap ilan dun. Ain da' kitu' pokalap dun, mitogas og pusung nilan.

8 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,

"Sabap sog Mikpongon, miimung miglokobol og pikilan bu pusung nilan boya'an og mata nilan ondi' mokotongow bu og tolinga nilan ondi' mokodongog asta pa sog numun koni."‡

9 Bu ma' nini dosop og pongoningoni ni Dabid nog sinulat sog Kitab,

"Solian nilan mogloliag sog kologya'an nilan, motaban ilan bu mangka kukpa'oy. Modogdag ilan bu kosuli'an ilan nog kolaton nilan.

10 Molamong mata nilan boya'an nog ondi' ilan mokotongow, bu mogbokutut ilan mogbaba nog sinsaan asta sog da' kopus non."§

Og pa'ali sog kogawon nog ain kona' Hudyu

11 Dadi, bila ma' nitu' nog mikpogbuksak ilan ma, mibuksak ilan nota' gidoy boya'an nog di' ilan na motabang dun? Onda' da. Suga'id non, sabap sog dusaanan nilan koyon, og tabang midopot na minsan sog gotowanan nog ain kona' Hudyu. Bu sa'an itu' ma' nitu', po' bagun dosop og gotow Hudyuanan koyon, mima ilan dun.

12 Dadi, bianan sog dusaanan nog gotow Hudyuanan bu bianan dosop sog kosimoy nilan sog glegan nog Mikpongon dianilan, miimung mosolag popia sog duma gotowanan nog kona' Hudyu. Tibua, bila midopot na og dakol nog gotow Hudyuanan nog misunu' na kogawon dianilan tidu sog dusa, labi pa ditu' og popia dia sog gotowanan.

13 Og poktolu'on ku koni dianiu, nog ain kona' Hudyu. Akon, sinugu' u mogustal dia sog gotowanan nog kona' Hudyu. Bu monamal u mogustal dianiu.

14 Po' gomonsunoy sabap sog sugu'an koni dianakon, mima og salu bansa u dun nog Hudyu boya'an ngon tanan mogawon dianilan tidu sog dusa.

15 Po' bianan sog da' ilan kodukakit dun solianlian sabap sog kopongmungyas nilan, og gotowanan nog kona' Hudyu, miimung nog mitiguli' ilan dun dia sog Mikpongon. Tibua, bila modopot na nog modukakit ilan sabap sog tud nilan sog Mikpongon, mama' ilan na nog mitubu' tidu sog patoy.

16 Ibalat da sog kopogimung nog pan, bila ngon sotibuk og pan, saka og putuk non koyon bogoyon sog Mikpongon, asta pa og sama' non koyon ion na dun. Bu domikian dosop sog gamut nog kayu, bila og gamut non binogoy na sog Mikpongon, asta glam nog pangaanan nog kayu koyon, ion na dosop dun.

17 Bu ibalat dosop sog kayu nog pimula, bila ngon panga non nog sinopek po' suklian nog len panga tidu sog len kayu nog kona' pomulan, motubu' dosop dion og len panga koyon. Dadi, amu koyon domikian da ma' nog pangaanan nog kayu koyon nog kona' pomulan. Pisolabuk amu na dia sog gamut nog kayu koyon nog pimulan. Dadi bila ma' nitu', miksolabuk amu na nog kotubu'. Po' og gotow Hudyuanan koyon domikian da ma' ilan nog kayu kitu' nog pimula.

18 Dadi, na' niu tokodoy ilan poksudi'an nog mikpoksopek ilan domikian ma' nog pangaanan. Na' amu mogbonsag po' sagya panga amu da. Bu kosunan niu kona' og panga mokpotubu' sog gamut, suga'id non, og gamut mokpotubu' sog panga non.

19 Dadi, sumboy dosop da'idun momikil nog sa'an sinopek og pangaanan kitu' po' bagun ion posuk-

‡ **11:8 11:8** Deuteronomy 29:4, Isaya 29:10 § **11:10 11:10** Salmu 69:22-23

lion dun.
20 Minsan si'oy motud nog sinopek
ilan, sabap da sog kopongmungyas
nilan dia sog Mikpongon. Dadi,
sa'an mikosukli amu, sabap sog ko-
pongandol niu dia sog Mikpongon.
Dadi, sumboy popogonon niu og
kopongandol niu bu ondi' amu mog-
bonsag dun, suga'id non, kondok
amu.
21 Po' bila og Mikpongon, pin-
gawa' non og gotow Hudyuanan
nog saka ilan domikian da ma' nog
tantu panga nog batang nog kayu
koyon nog pomulan, labi na amu
nog kona' Hudyu, pongowa'on non
dosop amu.

22 Dadi sabap ditu', motongow
ta og glolat bu kopihit doma nog
Mikpongon. Ompihit ion dia sog
ain mibuksak sabap sog kopong-
mungyas nilan dianon. Bu mololat
ion dianiu, bila kobon non dia amu
da sog glolat non. Bila onda' amu
sog glolat non, amu si'oy gomon-
sunoy sopekon non dosop.
23 Bu og gotow Hudyuanan si'oy,
bila lumota' ilan na momungyas
dia sog Mikpongon, moksud dosop
glolaman nog Mikpongon dianilan.
Po' og Mikpongon moto tumiguli'
dianilan.
24 Po' amu og gotowanan nog
kona' Hudyu, domikian da ma' nog
panga nog len kayu nog kona' pomu-
lan. Bu tidu amu sopekon, pitapek
amu nog Mikpongon dia sog batang
nog kayu koyon nog pomulan. Saka,
mologon bosia potopekon. Tibua,
molomu da potopekon puli' bila og
tantu panga non da og sinopek ditu'.

25 Dadi pigilugan, og piktalu'
u koni mologon ta bosia sobu-
ton. Tibua, piosun ku na di-
aniu bagun niu da mosabut, bu
bagun dosop di' amu mogbugalbu-
gal dun. Po' mitogas og pikilan
nog kodokolan nog bansa Hudyu
dia sog Mikpongon asta kotoktuban
og dakol nog gotowanan sumolabuk
dia sog Mikpongon nog ain kona'
Hudyu.
26 Dadi sabap ditu', og glam nog
bansa Hudyu mogawon tidu sog
dusa. Po' ma' nini sinulat sog Kitab,
"Og Polonabang matong tidu sog
bonua nog Sion. Pongowa'on
non glam nog kohinangan nog
sinoitan nog pangkatanan ni
Apu' Jakub kitu'.
27 Koni og pasad u dianilan sog
tang nog pongowa'on ku glam nog
dusaanan nilan."*
28 Dadi ma' nitu' si'oy, solian nu-
mun koni pa'ali sog Gomba'is kitu'
nog Guksugan, og gotow Hudyuanan
miimung nog banta nog Mikpongon
bagun da molakit ain kona' Hudyu
nog mama' niu sog pigdotu'an nog
Mikpongon. Tibua, pa'ali sog kopili'
nog Mikpongon sog bansa Hudyu,
ilan doda' og kololaman non sabap
sog pasad non sog mokogulanganan
kitu' kobon nitu'.
29 Po' og Mikpongon, ondi' non so-
pon og pikilan non pa'ali sog pinili'
non kitu' otawaka popia non sog
gotowanan.
30 Dadi, amu nog kona' Hudyu,
dini kitu' mingantu amu sog
Mikpongon. Tibua numun koni,
kilolatan non na amu sabap sog
pongantu nog gotow Hudyuanan
kitu' dianon.
31 Sabap sog glolatan nog Mikpon-
gon sog ain kona' Hudyu, miimung
mingantu og Hudyuanan dun bagun
ilan dosop kololatan nog Mikpon-
gon.
32 Og ma'ana non, glam nog gotow
inimung non ma' nog binilanggu'
sabap sog kopongantu nilan sog
Mikpongon bagun da ompotongow
nog Mikpongon og glolatan non dia
sog glam nog gotow.

Sanglit sog Mikpongon

33 Og kolongas nog Mikpongon
ondi' mubadubad sog ponolu'on. Bu
og kotoan bu sabut non, da'idun
mokadal dun. Ondi' mustal og gle-
gan non. Bu da'idun dosop mokos-
abut

* **11:27 11:27** Isaya 59:20-21

34 nog pondayan non. Po' ma' nini
og sinulat sog Kitab,
"Sima gidoy buan mokosabut nog
pikilan nog Pogbaya'? Sima
gidoy buan mokopomali di-
anon?"†
35 "Sima gidoy buan mikopogbogoy
sog Mikpongon nog sumboy
sugdaan ion nog Mikpongon
dun?"‡
36 Po' ion og Mikpongon nog glam
non. Dadi, glam nog piongon, mion-
gon bianan dianon, bu glam non ion
da dun. Dadi, dia non og sanglit, bu
gadab, bu kotas asta sog da' kopus
non. Amen.

12

Polomotadon nog gombata'anan nog Mikpongon

1 Dadi pigilugan, bila ma' nitu'
og glolatan nog Mikpongon dianita,
pongonion ku dianiu nog uokilon
niu og glawas niu dia sog Mikpon-
gon po' koyon mimung og bogoy niu
dianon nog totubu', bu midulus, bu
mosu'at dianon. Po' ma' nion og
tantu nog kopoktamuy niu dianon.
2 Na' amu na moglogiling sog polo-
motadon nog dinunya. Suga'id non,
tugdak niu og Mikpongon sumop
nog polomotadon niu bianan sog
kopongimbogu non dia sog pikilan
niu boya'an kosunan niu bog olo og
glegan nog Mikpongon nog ion non
ion, og gomba'is, bu modulus, bu ain
kitu' og kosu'atan ion dun.
3 Po' sabap sog baya' nog binogoy
nog Mikpongon dianakon bianan
sog glolat non, tolu'on ku sog mon-
ala kotow dianiu, sumboy di' amu
ilakad pokpotaspotas nog pikilan
niu. Suga'id non, pokpadapada
niu og pomikilan niu pa'ali sog dili
glawas niu bianan sog kopongandol
nog binogoy nog Mikpongon dianiu.
4 Po' ibalat da sog tibuk nog glawas
nog gotow, miglologinis og pogin-
galan dun, bu miglologinis og po-
longkapan non.
5 Domikian da sog ain sinumo-
labuk dia ni Kristu, minsan si'oy
modakol ita, solabuk da og glawas
ta bu miksiningkotoy ita.
6 Miglologinis og kotoan nog bino-
goy nog Mikpongon dianita bianan
sog glolat non. Dadi, gomiton ta og
kotoan ta koyon. Bila binogayan ita
nog kotoan mokpolatas nog talu' nog
Mikpongon, sumboy polotason ta
bianan sog goktob nog kopongandol
ta sog Mikpongon.
7 Bu bila binogayan ita nog kotoan
mogusiba' sog gotowanan, sumboy
inangon ta. Bu bila binogayan
ita nog kotoan mokpanad, sumboy
mokpanad ita.
8 Bila binogayan ita nog kotoan
mondolo'isog, sumboy inangon ta.
Bila binogayan ita nog pikilan nog
tumabang sog ain kilogonan, sum-
boy motawal ita. Bu bila binogayan
ita nog kotoan mogokbit, sumboy
potubudan ta kopogokbit ta nog go-
towanan. Bu bila binogayan ita
nog pikilan lumolat sog gotowanan,
sumboy inangon ta dunut da'da'an
ta.

Og bayu'bayu' nog glolaman

9 Sumboy moktantu ita lumalam
sog pakasiotow ta. Pogolig amu sog
ain di' pia bu pogoidoy niu ain og
gomba'is.
10 Pokilolamoy amu po' mo-
mogilug amu sabap sog kosolabuk
niu dia ni Kristu. Poginodaboy amu
nog pigilugan niu sog tanud.
11 Ponamal amu dosop kobon non
sog ginang niu dia sog Kounutan
ta dunut og landu' glolaman niu
dianon.
12 Bu pogda'da' amu sog
dodomaan niu dianon. Poglogaga
amu dia sog sinsaan niu. Bu
pogyakin amu kobon non.
13 Bu lolatoy niu dosop og pigilu-
gan nog ain kionda'an. Bu kobon
non usiba' niu ain monumbaloy di-
aniu.

† **11:34 11:34** Isaya 40:13 ‡ **11:35 11:35** Job 41:11

14 Pogyokinoy niu dia sog Mikpon-
gon nog popiaon non ain mongula'at
dianiu. Na' niu ilan ponuyudan.
15 Bu ain migda'da', duma amu
dianilan mogda'da'. Bu ain misusa,
duma amu dosop dianilan mosusa.
16 Poksulutsulut amu sog glam
non. Na' amu mokpotaspotas,
suga'id non, tolima' niu minsan si'oy
ombaba' nog ginang. Bu na' amu
mogbonsagbonsag.
17 Ain moginang nog molaton dia-
niu, na' niu ilan tumbasan nog mo-
laton. Bu inang niu ain og motulus
sog glam nog gotow.
18 Ponamal amu moginang nog
mondom moglogomigus og glam
niu.
19 Amu glokoleanan ku, na' amu
moksuli'suli', suga'id non, uakil niu
og molaton koyon nog kohinangan
dianiu dia sog polihala' nog Mikpon-
gon. Po' ma' nini og talu' nog
Mikpongon nog sinulat sog Kitab,
"Akon na sumuli', akon na tumum-
bas dun."*
20 Suga'id non, sumboy og ginan-
gon niu domikian ma' nog sinulat
sog Kitab nog,

"Bila mogutom og banta niu, pokan
niu. Bu bila kinuow, pinum
niu ion. Po' og doksu'an
non mimung kosipogan ion
dun. Domikian da ma' nog
kitopukan og gulu non nog
baga."†

21 Dadi, sumboy di' amu moit nog
molaton, suga'id non, pomondag
amu sog molaton bianan sog ginang
niu nog gomba'is.

13

Sumboy moguakil ita sog ain migokbit nog botad

1 Sumboy glam nog gotowanan
sumangkan dia sog pogaid nog bo-
tad. Po' da'idun og baya' nog da'
tugdakoy nog Mikpongon. Dadi, ain
og gotow nog migokbit nog baya'
koyon, tinugdakan ion nog Mikpon-
gon.
2 Dadi, ain mongantu dia sog baya'
koyon nog tinugdak nog Mikpongon,
og ma'ana non, mikopongantu ilan
dosop dia sog glegan nog Mikpon-
gon. Dadi, og doksu'an non, poli-
hola'on ilan nog Mikpongon dun.
3 Tibua, ain og gotow nog mogi-
nang nog gomba'is, di' ilan mon-
dok nog polihala'. Tibua, ain og
gotow nog miginang nog molaton,
sumboy mondok ilan nog polihala'
nog pogaid koyon nog botad. Dadi,
bila moleg amu nog di' amu kon-
dokan nog polihala' nog kounutan
niu, sumboy moginang amu nog
gomba'is po' bagun non da amu
kodongya'an.
4 Po' ilan koyon, og sosoligan nog
Mikpongon bagun da kobo'isan amu
dun. Tibua, bila moginang amu nog
di' pia, kondok amu dun. Po' sa'an
ion binogayan ilan nog Mikpongon
nog baya' po' bagun ain moginang
nog di' pia, polihola'on nilan.
5 Dadi, sumboy sumangkan amu
dia sog ain kiuokilan mogbaya'.
Kona' tibua po' polihola'on amu
sabap sog kohinangan niu nog di'
pia. Suga'id non, kisunan niu na nog
sumboy amu doda' sumangkan dia
sog ain kiuokilan koyon mogbaya'
po' ma' nitu' og glegan nog Mikpon-
gon dianiu.
6 Sa'an dosop mogbayad ita nog
buis po' og sukatan nog pogaid kitu'
nog botad. Po' og gotowanan kitu'
nog inuokilan nog Mikpongon mog-
baya', ion non nion og sosoligan
non. Dadi, bila ininang nilan og gi-
nang nilan koyon, dia ilan miginang
sog Mikpongon.
7 Dadi, bila ngon og boyadan niu,
sumboy mogbayad amu na. Bila og
buis, bayad niu. Bila kopogbotad,
pogbotad amu. Bila og kopogadab,
pogadab amu.
8 Sumboy boyadan niu og glam
nog gutanganan niu, da' lakit

* **12:19 12:19** Deuteronomy 32:35 † **12:20 12:20** Proverbs 25:21-22

nog kopoglinolatoy niu nog pigiluganan ta sog tanud. Po' ain mololat sog pakasiotow non, og ma'ana non miunut non og glam nog dondaganan kitu' nog Mikpongon
9 nog sinulat sog Kitab nog,
"Da'idun mogbabal nog duoy nog duma non.
Da'idun momunu'.
Da'idun monakow.
Da'idun mima nog golota' nog duma non."*
Bu asta duma pa nog dondaganan kitu'. Glam non koyon kinumpung dia sog solabuk dondagan koni nog, "Lolatoy niu og sumbaloy niu domikian da ma' nog glolatan niu sog dili glawas niu."†
10 Po' og gotow nog mololat sog sumbaloy non, ondi' non inangan nog molaton. Dadi, sa'an itu' ain mololat, miimung nog mikokunut ilan sog glam nog dondaganan kitu'.
11 Dadi, inang niu po' kisunan niu na bog olo timpu numun koni, og timpu nog sumboy mogongman amu na. Po' tidu sog kotabuk niu dia ni Isukristu, posisaya' na kosompol og gondow nog kohurup ta dianon.
12 Dadi, ibalat da sog gobi bu gondow, og gobi dali' na kolibuas po' dali'ondow na. Dadi, lota'an ta na moginang ain kohinangan koyon nog miktidu sog kodoloman. Suga'id non, inangon ta ain og ponginangon koyon nog dia miktidu sog kodolagan po' kitu' mimung nog taming ta sog ain molaton.
13 Dadi, sumboy omba'is og polomotadon ta domikian da ma' nog polomotadon nog dia miktidu sog kodolagan. Og ma'ana non, da'idun na og mogduyunduyun monginang nog di' pia bu moglangulangu, otawaka moginang nog sosuku kosipogsipog, moksusi, otawaka mogdalu.
14 Suga'id non, ungod niu sog pikilan niu og Kounutan ta nog si Isukristu. Bu na' amu na mononton nog len pondayan mondom minang niu og glegan nog dili glawas niu nog boya'an mokodusa amu dun.

14

1 Tolima' niu og pigilugan ta sog tanud, ain og moguya' pa og tud nilan. Bu na' amu moksusi nog da' ma'ana non.
2 Po' mama' nog ponganon, ngon sala kotow, og sabut non nog minsan olo pongononoy dun mokodyadi ion kuman dun. Tibua, ngon dosop og gotow nog kulang pa sabut non. Og mokan non sagya da glompan.
3 Dadi, ain kuman nog minsan olo pongononoy dun, sumboy ondi' non poksudi'an og dumaanan non nog di' kuman nog ma' nion koyon. Bu dosop, ain togo li'inan pa'ali sog pongonganon, sumboy ondi' non sika'on ain da'idun kitu' gli'inan non, po' ion si'oy, tinabuk da ion nog Mikpongon.
4 Po' da'idun baya' niu sumika' sog gulipon nog len gotow. Po' og gapu' non da moto dun minsan olo doksu'an nog sosoligan non koyon. Tibua, og doksu'an non omba'is da po' og gapu' non og Pogbaya' bu moto ion tumabang sog pigotowanan non bagun ion mokodopot sog gomba'is kitu' nog doksu'an.
5 Bu mama' dosop nog gondow nog kopoktamuy nog gotow, ngon og gotow nog solabuk gondow og bololaga' dianon. Tibua, ngon dosop gotow nog glam nog gondow migbatuk da dianon. Dadi, sumboy monala kotow dianita motintu tokodoy bog olo dili pikilan ta.
6 Po' og gotow nog ngon solabuk gondow nog bololaga' dianon, og ma'ana non, og gadab non dia sog Pogbaya'. Bu dosop, og gotow nog kuman nog minsan olo pongononoy dun, og ma'ana non, og gadab non dosop dia sog Pogbaya' po' pisolomatan non, og Mikpongon. Bu

* **13:9 13:9** Exodus 20:13,15,17 † **13:9 13:9** Levitikus 19:18b

og gotow dosop nog migli'in nog
ponganon, og kopogli'in non koyon,
og gadab non bu posolamat non dia
sog Mikpongon.
7 Da'idun og gotow nog motubu'
tibua nog dili dianon bu da'idun
dosop og matoy tibua nog dili di-
anon.
8 Dadi, bila mitubu' ita, mitubu' ita
bagun kopogodaban og Mikpongon
dun. Bila matoy ita, ma' nitu' dosop.
Dadi, matoy motubu' ita, dia ita sog
Mikpongon.
9 Dadi, sa'an minatoy si Kristu
bu mitubu' ion puli' tidu sog patoy
bagun mimung ion nog Pogbaya' sog
glam non, sog ain minatoy otawaka
ain totubu'.
10 Bila ma' nitu', da'idun kopatut
niu mongukum nog pigilugananan
ta sog tanud. Bu da'idun dosop
kopatut niu moksudi' sog pigilugan
ta sog tanud. Po' ngon gondow
non, og glam ta mongadap da sog
Mikpongon po' ukumon non ita.
11 Po' ma' nini og talu' nog Pog-
baya' nog sinulat sog Kitab,

"Motubu' u, bu glam nog gotowanan
mongadap monginglu'ud
dianakon. Bu glam nog
gotowanan mokpoktalu' nog
akon da og tantu Diwata."*

12 Dadi, monala kotow dianita
madap sog Mikpongon po' tobalon
ta og kohinangan ta.
13 Dadi, sumboy lota'an ta
mongukum sog duma ta. Suga'id
non, potintu niu pikilan bu og
polomotadon niu bagun da og
pigilugan niu sog tanud ondi'
mokosoksug sabap dianiu otawaka
ombagla og kopongandol nilan sog
Mikpongon.
14 Po' akon, sabap sog kosolabuk
u dia sog Kounutan ta nog si Isus,
kosunan ku nog da'idun da og
ponganon nog sumboy pogli'inan.
Tibua, bila ngon gotow nog ngon
og gli'inan non sog soginis og
ponganon, sumboy og gli'inan non
koyon dili da dianon.
15 Dadi, bila ngon og duma pig-
ilugan niu sog tanud nog ombagla
og kopoktanud non sabap sog kokan
niu, saka ondi' amu lumota' kuman
dun minsan si'oy kisunan niu na bog
olo pikilan non, og ma'ana non, og
botad niu koyon kona' na og glolatan
niu dianon. Po' na' niu pogla'atan
og kopongandol nog duma ta sabap
sog kokan niu. Po' ilan si'oy, mis-
unu' ilan dosop lokatoy bianan sog
kopatoy ni Isukristu.
16 Dadi, minsan si'oy sog pikilan
niu dun og botad koyon omba'is,
gomonsunoy tolu'on nilan og mola-
ton nog botad.
17 Po' og gindanan nog misakup ita
na sog pigdotu'an nog Mikpongon,
kona' botad pa'ali sog olo mokan ta
otawaka ginumon ta. Suga'id non,
og gindanan dun, og polomotadon
ta nog midulus, og gomigus, bu og
da'da'an ta nog miktidu sog Bolakat
nog Mikpongon.
18 Dadi, bila ma' nini og
kopokokunut ta dia ni Kristu,
kosu'atan og Mikpongon dun bu
motulus dosop sog gotowanan.
19 Dadi, sumboy monamal ita
moginang nog ain mondom mogl-
ogomigus og gotowanan dun, bu
ain og pododungag og sabut ta dun
pa'ali sog pigdotu'an nog Mikpon-
gon.
20 Golom ta na ondi' inangoy
og botad kitu' pa'ali sog pon-
gonganon, bila mologlag og ginang
nog Mikpongon dun. Da'idun si'oy
bosia og gli'inan nog ponganon.
Tibua, ngon ponganon nog sumboy
di' ita kuman dun, bila mimung nog
mokodusa og pigilugan ta dun.
21 Dadi, golom ita na ondi' kan nog
ginis nog basta', otawaka minum
nog galak, otawaka minsan olo gi-
nangoy dun, bila mimung nog om-
bagla og kopongandol nog pigilu-
gananan ta sog tanud.
22 Dadi, monala kotow dianita, og
tud ta pa'ali sog botad koyon nog
ma' nion, sumboy ita da bu og

* **14:11 14:11** Isaya 45:23

Mikpongon. Po' mogda'da' og gotow
nog ondi' sila'on sabap sog botad
non nog kisu'atan ion dun.
23 Tibua, bila mogdua'dua' og piki-
lan non pa'ali sog tud non sog botad
koyon nog pa'ali sog kokan, saka
inangon non da, polihola'on ion nog
Mikpongon dun. Sa'an ma' nitu'
po' og ginang non koyon, onda' na
poktidu sog kopongandol non sog
Mikpongon. Po' bila inangon ta og
sagya glegan ta nog saka onda' pok-
tidu sog kopongandol ta sog Mikpon-
gon, mimung og dusa.

15

1 Dadi, ain ompagon og tud non
sog tanud, sumboy tobangan non
ain moguya' pa og tud non. Po'
sumboy ondi' ta potason sog pikilan
ta og dili glegan ta.
2 Suga'id non, monala kotow
dianita sumboy inangon ta ain
kosu'atan og duma pigiluganan an
ta bagun dumalom og sabut nilan
pa'ali sog pigdotu'an nog Mikpon-
gon.
3 Po' minsan si Kristu, da' non
potasoy og dili glegan non, suga'id
non, ma' nini sinulat sog Kitab, “Og
gotowanan kitu' nog bakan ponom-
pola' dianika, og tompola' nilan mis-
ugat dianakon.”*
4 Og potugyuan nog glam nog sinu-
lat kitu' sog Kitab kobon nitu', bagun
ita kopomolian boya'an ompagon og
kopongandol ta bu dodomaan ta dia
sog Mikpongon. Po' ombasta ta
dia sog Kitab pa'ali sog gotowanan
kitu' nog tinobangan nog Mikpon-
gon sabap sog ompagon og pikilan
nilan dianon.
5 Mikpongon og mogbogoy sog go-
tow nog bagun mokogaga bu moko-
pondolo'isog. Dadi, og pongoningo-
nion ku dianon, nog tobangan non
dosop amu bagun amu mokpok-
solabuk dia sog kopokokunut niu dia
ni Kristu Isus.
6 Bu bagun dosop, tidu dia sog
kopoksolabuk nog pikilan niu bu
kopoktalu' niu, mongon og san-
glit niu dia sog Mikpongon po'
ion og Gama' bu poktomuyon nog
Kounutan ta nog si Isukristu.
7 Dadi, sumboy moktinolima'oy
amu domikian da ma' nog kotolima'
ni Kristu dianiu bagun kosonglitan
og Mikpongon dun.
8 Po' tolu'on ku dianiu, sa'an si
Kristu minangoy tumabang dia sog
bansa Hudyu po' bagun motampal
nog og Mikpongon og kopongondo-
lan. Po' bianan dia ni Kristu, mitu-
man og pidonsama' nog Mikpongon
dia sog munaotowanan kitu' kobon
nitu'.
9 Bu bianan dosop dianon, og
Mikpongon kisonglitan nog go-
towanan nog kona' bansa Hudyu
sabap sog glolat non dianilan. Po'
ma' nini sinulat sog Kitab, “Dadi,
sa'an itu' songlitan ku ika dia sog
gotowanan nog kona' Hudyu, bu
bobaton ku og sanglit u dia sog
ngalan mu.”†
10 Bu sinulat dosop nog ma' nini,
“Amu, og gotowanan nog kona'
Hudyu, ampu' amu mogloliag sog
gotowanan koyon nog pinili' nog
Mikpongon.”‡
11 Bu sinulat nosop nog ma' nini,
“Poksanglit amu sog Pogbaya', glam
nog gotowanan nog kona' Hudyu.
Bu glam niu, bobat niu og sanglit niu
dianon.”§
12 Bu ma' nini og talu' ni Isaya nog
sinulat sog Kitab, “Ngon matong og
pangkat ni Jese. Bu pindogon ion
mogbaya' sog gotowanan nog kona'
Hudyu. Bu dianon da kotimbul og
dodomaan nilan.”*
13 Dadi, og Mikpongon da og
dodomaan ta. Bu pongoningo-
nion ku dianon nog bianan sog
kopongandol niu dianon, bogoyon
non dianiu og landu' gloliag bu og
kotikna' nog pikilan. Po' bianan sog
dasig nog Bolakat nog Mikpongon,

* **15:3 15:3** Salmu 69:9 † **15:9 15:9** Salmu 18:49 ‡ **15:10 15:10** Deuteronomy 32:43 § **15:11 15:11** Salmu 117:1 * **15:12 15:12** Isaya 11:1,10

mimung molongas tokodoy pikilan
niu sabap sog landu' kopogdodama
niu dianon.
14 Pigilugan, kosunan ku nog amu,
omba'is kohinangan niu bu ompan-
tas na sabut niu pa'ali sog pig-
dotu'an nog Mikpongon, bu moto
amu dosop momali sog duma niu.
15 Dadi, sa'an ini mibolu' u sumu-
lat nog sulat u koni dianiu, bagun
niu da ompikil mokpuli' pa'ali sog
duma polokala'anan koni. Po' moso-
lag og ginang koni nog binogoy
nog Mikpongon dianakon sabap sog
kosolag nog glolat non.
16 Po' inimung non akon og sosoli-
gan ni Kristu Isus mangoy dia
sog gotowanan nog kona' Hudyu.
Po' mama' u nog bolian non mo-
gustal nog Gomba'is nog Guksugan
nog miktidu sog Mikpongon. Bu
bila tumud ilan, mimung ilan ma'
nog bogoy dia sog Mikpongon nog
kisu'atan ion dun. Bu siboyon ilan
nog Bolakat nog Mikpongon.
17 Dadi, linoliag u tokodoy sog
kosolabuk u dia ni Kristu Isus nog
miimung u nog sosoligan non dia
sog ginang nog Mikpongon.
18 Dadi, ondi' u moguksug nog
minsan olo ginangoy dun lual da ain
miinang ni Kristu bianan dianakon,
bagun koponulu'an og gotowanan
nog kona' Hudyu mokokunut dia sog
glegan nog Mikpongon.
19 Dadi, mikopoginang u nog
gingyata'anan bu duma ginang nog
kosobu'sobu' bianan sog Bolakat
nog Mikpongon nog migonong di-
anakon. Dadi, tidu sog Jerusalem
asta sog susulan nog Ilirikum, miulit
u pogustaloy nog Gomba'is nog Guk-
sugan pa'ali dia ni Kristu.
20 Po' tidu pa sog tolipunan, og
glegan ku mogustal nog Gomba'is
nog Guksugan dianilan nog da' nilan
pa sibon kodongog. Po' ompok u
bosia mangoy moguksug dun sog
bonua nog donsama' na kiuksugan.
21 Suga'id non, og kolegan ku nog
minang u ma' nog sinulat kitu' sog
Kitab, “Ilan nog da' pokosun pa'ali
dianon, kosunan nilan ion. Bu ilan
dosop nog onda' pokodongog pa'ali
dianon, mosabut nilan ion.”†
22 Ma' nitu'. Sa'an miimung mi-
angga' u mangoy dion niu.
23 Tibua, numun koni mitipot na
pomolioy og gotowanan dini lam-
bul sog duma probinsiaanan koni.
Miobon na bosia og glegan ku du-
mopot dion niu.
24 Dadi pikilan ku, mapit u dion
bila mangoy u sog bonua nog bansa
Gispanyol. Po' moleg u bosia
mokpobonpobon dion niu bagun
mokopoksolabuk ita sog da'da'an
ta mangka u si'oy poglandan. Bu
tobangoy niu dosop akon bila panow
u na ditu' sog bonua nog Gispanyol.
25 Tibua, mangka u si'oy angoy
dion, numun kitu' posungu' u pa
sog Jerusalem po' pitangon ku ditu'
og tabang dia sog pigotowan nog
Mikpongon.
26 Po' og pigilugananan ta sog
tanud dia sog probinsia nog Masado-
nia bu Akaya, mioleg ilan mogbogoy
nog tabang dia sog pigotowan nog
Mikpongon nog miskinananan ditu'
sog Jerusalem.
27 Migda'da' ilan mogbogoy ditu'
nilan. Molongas doda' po' ilan nog
kona' gotow Hudyu, ngon tanan og
gutang nilan sog gotow Hudyuanan.
Po' og gotowanan nog kona' Hudyu,
misunu' ilan sog popia nog kinodi-
wata dia sog gotowanan nog Hudyu.
Dadi, sabap sog kosunu' nilan sog
popia nog kinodiwata, sumboy bo-
hogi'an nilan og Hudyuanan nog
daya nilan sog kinilawan.
28 Dadi, bila modoksu' na og tugyu
u ditu', bu motulun ku na dianilan
glam nog sin kitu' nog pigomutomu-
tan, gumonat u na sog Jerusalem.
Bu mapit u monumbaloy dion niu
mangka u si'oy panow ditu' sog
bansa Gispanyol.
29 Kosunan ku nog bila matong u
na dion, dunut dosop og glam nog
popia ni Kristu dianiu.

† **15:21 15:21** Isaya 52:15b

30 Dadi pigilugan, bianan sog
kopoksolabuk ta dia sog Kounutan
ta nog si Isukristu, bu bianan dosop
sog glolat nog miktidu sog Bolakat
nog Mikpongon, pongonion ku pa
dianiu nog dumaoy niu pa akon sog
pihit u koni bianan sog gyakin niu
sog Mikpongon.
31 Pogyakin amu nog tobangan
non akon tidu sog komot nog go-
towanan kitu' nog di' tumud dia
ni Kristu ditu' sog bonua nog Ju-
dia. Bu pogyakin amu dosop nog,
og pigotowan nog Mikpongon sog
Jerusalem, kosu'atan ilan nog tugyu
u ditu' nilan.
32 Dadi bila ma' nitu', sog baya'
nog Mikpongon, mokangoy u dion
niu dunut da'da'an ku bu doma,
moksud nosop og gloliag ta.
33 Dadi, og pongonion ku dia sog
Mikpongon nog ion og piktiduan nog
gomigus nog dia na ion niu kobon
non. Amen.

16

Ponogina ni Paul

1 Tolima' niu og gilug ta koni nog
glibun nog si Pibi. Ion ginolal dia
sog glumpuk nog pigilugan ta sog
tanud ditu' sog koliwagan bonua
nog Sengkrea.
2 Dadi, ma' nog botad nog pigo-
towan nog Mikpongon, tolima' niu
pa ion po' ion og duma niu dosop
sog kosolabuk niu dia sog Kounutan
ta nog si Isus. Tobangoy niu pa ion
bila ngon og kulang non po' ion si'oy,
mosolag dosop og tabang non sog
gotowanan bu asta dianakon.
3 Monogina u dia ni Prisila ilan ni
Akila. Ilan og duma u sog ginang
koni pa'ali dia ni Kristu Isus.
4 Sinugal nilan og kotubu' ni-
lan sog tabang nilan dianakon sog
kopihit. Dadi, kona' tibua nakon
og mokposolamat dun, suga'id non,
asta glam nog glumpukanan nog
pigiluganan ta nog kona' Hudyu,
mosolag dosop og posolamat nilan
dun.
5 Monogina u dosop dia sog ain og
moglumpuk kitu' sog baloy ni Prisila
bu si Akila.
Monogina u dosop dia ni Epane-
tus, og glokole u nog bololaga' di-
anakon. Sog Bata'bata' Asia, ion
mikuna tumabuk dia ni Kristu.
6 Monogina u dosop dia ni Maria,
ion motugos tokodoy tumabang dia-
niu.
7 Monogina u dosop dia ni An-
dronikus ilan ni Junias, og salu
bansa u dion bu og duma u dosop
sog kolobusu. Ilan og mibantug
nog sosugu'onanan ni Isukristu. Bu
mikuna ilan pa tanan dianakon tum-
abuk dia ni Kristu.
8 Monogina u dosop dia ni Am-
pliatus nog ion bololaga' dianakon
dia sog kopoksolabuk nami dia sog
Kounutan ta.
9 Monogina u dosop dia ni Ur-
banus og duma ta moginang sog
kopoksolabuk ta dia ni Kristu. Bu
monogina u dosop dia ni Estakis, og
glokole u nog bololaga' dianakon.
10 Monogina u dosop dia ni Apeles.
Kibianan non og suloy bu mitampal
og kopagon non dia ni Kristu.
Monogina u dosop dia sog
gla'ayatanan ni Aristobulus.
11 Monogina u dosop dia ni Hero-
dion, og salu bansa u.
Monogina u dosop sog gla'ayatanan
ni Narsisus, ain sinumolabuk na dia
sog Kounutan ta.
12 Monogina u dosop sog koli-
bunanan koyon nog si Tripena ilan
ni Triposa. Motugos ilan sog ginang
nilan dia sog Kounutan ta.
Monogina u dosop dia ni Persis, og
bololaga' dosop nog glokole u. Ion
si'oy og solabuk glibun nog motugos
dosop sog ginang dia sog Kounutan
ta.
13 Monogina u dosop dia ni Rupus,
og pinili' nog Kounutan ta, bu asta
sog gina' non kitu' po' ion ma' nog
dili gina' u.
14 Monogina u dosop dia ni lo'
Asinkritus, ilan ni Plegon, si Hermes,
si Patrobas, si Hermas, bu asta og

dumaanan nilan dion nog pigilugananan ta sog tanud.
15 Monogina u dosop dia ni lo' Pilologus ilan ni Julia, si Nereus bu putupusod non nog glibun, bu si Olimpas, bu asta og dumaanan nilan dion nog pigotowan nog Mikpongon.
16 Golun niu og pigilugananan ta sog tanud bianan sog galok nog kopogilug.
Bu glam nog gotowanan sog glumpukanan dini nog mokpoktamuy dia ni Kristu, minogina ilan dosop dianiu dion.

Og pomilin milin non dianilan

17 Pigilugan, pongonion ku tokodoy dianiu nog sumboy mokpotubud amu dia sog gotowanan koyon dion nog moleg sumasow dianiu, bu mokobagla nog kopongandol niu sabap sog pikpanad nilan koyon nog da' dalan sog tinabuk niu kitu'. Pogolig amu dianilan.
18 Po' og gotowanan koyon, ondi' doda' tumabang dia sog Kounutan ta nog si Kristu. Suga'id non, piotas nilan og dili glegan nilan. Og glimbung nilan pibian nilan sog talu' nog gomba'is pokinongogan bu pimulakmulakan nilan. Dadi, og doksu'an non, ain kulang pa og sabut non, mosompun kolimbungoy og pikilan non dun.
19 Tibua, mibantug amu na bog andun kopagon og kopokokunut niu dia ni Kristu. Dadi sa'an itu', mosolag og da'da'an ku dun dianiu. Tibua minsan ma' nitu', og kolegan ku bosia dianiu, nog moto amu sumabut sog ain kitu' ponginangon nog gomba'is bu poksibongol amu sog ain ginang kitu' nog di' pia.
20 Po' di' na mobon, lo'aton na nog Mikpongon si Kindagow boya'an motampal na nog da' baya' non dianiu. Po' dia sog Mikpongon kotimbul og gomigus.
Dadi, og tulung nog Kounutan ta nog si Isus mongon dianiu dion.
21 Si Timuti, og duma u sog ginang u koni, minogina dosop ion dianiu. Bu si lo' Lusius ilan ni Jason bu si Sosipater, og salu bansa u, minogina ilan dosop dianiu.
22 Akon si'oy, si Tertius, og polonulat ni Paul nog sulat non koni, monogina u dosop dianiu sog kosolabuk ta dia sog Kounutan ta.
23 Si Gayus si'oy, minogina dosop dianiu. Omba'is og ba'asa non dianakon, bu asta dia sog glam nog gotow sog glumpuk dini.
Si Erastus, og tresureru sog koliwagan bonua koni, bu si Kwartus, og gilug ta dosop sog tanud, minogina ilan dianiu.
24 Dadi, og tulung nog Kounutan ta nog si Isus mongon dianiu dion.
25 Dadi, songlitan ta og Mikpongon. Po' ion moto mokpopagon dianiu sog kopongandol niu dianon bianan sog Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia ni Isukristu nog pigustal u. Po' koyon dumalan dosop sog sabut kitu' nog miobon na molimod tidu sog kobon nitu'. Po' numun koni, pisabut na dianita.
26 Po' og dinondag nog Mikpongon nog posunon na bianan sog sulatanan nog sinulat nog polomolatasanan kitu' po' bagun da og glam nog binonsaan tumud dun bu mokokunut dianon.
27 Dadi, og Mikpongon solabuk da bu og kotoan non ondi' kolobian. Songlitan ion bianan dia ni Isukristu asta sog da' kopus non. Amen.

Og tagna' Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Korintu

Og Piuna Talu' pa'ali sog tagna' Sulat ni Paul dia sog Poktanudananditu' sog Korintu

Og tagna' sulat ni Paul koni posungu' sog poktanudanan dia ni Isukristu nog ditu' sog Korintu. Og Korintu koni og mokosog nog koliwagan bonua ditu' sog probinsia nog Akaya, og sakup nog pigdotu'an nog Roma. Mibantug og bonua koyon sabap sog polonglituanan dion, pogbonsagon nilan og kohinangan nog bansa nilan, mibantug og kolaton nog kohinangan nog ain mikpogonong dion, bu modakol og gininisan nog kopoktanud nilan dion.

Sa'an ini sinulat ni Paul po' og poktanudanan kitu' ditu', di' ilan moksolabuk. Bu ngon tanan molaton og kohinangan nilan dia sog glumpuk nilan koyon. Bu sinulat dosop ini po' og tabal non dia sog sak nilan kitu' pa'ali dia sog glibun laki bu sog duoyan nilan, pa'ali sog botad dia sog poktomuyan, pa'ali sog bogoy nog miktidu sog Bolakat nog Mikpongon, bu pa'ali sog kopokpotubu' nog gotow tidu sog patoy. Bianan sog kodalom nog sabut, pitongow non bog olo og pomali dia sog Kitab pa'ali sog sakanan koyon.

Motongow dosop dia sog libru nog Piginang nog Sosugu'onanan ni Isukristu 18:1-11 pa'ali sog kangoy ni Paul ditu' sog Korintu.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-9.
2. Onda' ilan poksolabuk dia sog glumpuk nilan, 1:10–4:21.
3. Og omba'is nog botad nog glibun bu glaki bu og sala konglangan, 5:1–7:40.
4. Ain mikokunut bu ain di' mokokunut dia sog Mikpongon, 8:1–11:1.
5. Og kopoglokotubu' nog poktanudanan dia ni Isukristu bu og kopoktamuy nilan, 11:2–14:40.
6. Og kopokpotubu' dia ni Isukristu tidu sog patoy bu dia sog poktanudanan, 15:1-58.
7. Og bogoy dia sog poktanudanan ditu' sog Judia, 16:1-4.
8. Og dili pikilan non bu og doksu'an nog sulat koni, 16:5-24.

1 Akon si Paul, og mikpoit nog
sulat koni. Bu og sulat koni miktidu
dosop sog gilug ta nog si Sostenes.
Sog baya' nog Mikpongon, akon og
miimung nog sosugu'on ni Kristu
Isus.
2 Og sulat u koni posungu' dia sog
pigotowan nog Mikpongon nog ma'
niu dion sog koliwagan bonua nog
Korintu. Po' inonggat amu na nog
Mikpongon sumolabuk dia sog pigotowan non. Bianan sog kosolabuk
niu dia ni Isukristu, siniboy non na
amu nog ion na dun. Dadi, milakit
amu na sog glam nog gotowanan sog
ainain nog bonua nog miktamuy dia
sog Kounutan ta nog si Isukristu nog
ion og Kounutan nog glam ta.
3 Og popia bu kotikna' nog pikilan
mongon dianiu tidu sog Mikpongon
og Gama' ta bu sog Kounutan ta nog
si Isukristu.

Popia tidu dia ni Kristu

4 Kobon non mokposolamat u
pa'ali dianiu sog Mikpongon po'
bianan dia ni Kristu Isus, tinulung
amu nog Mikpongon.
5 Sabap sog kosolabuk niu dia ni
Kristu, kiongonan amu nog glam
nog kolongas, labi na sog kopoktalu'talu' niu bu sog glam nog sabut
niu sog kinodiwata.
6 Og gustalan nami pa'ali dia ni
Kristu miungod na dianiu.

7 Dadi, og glam nog bogoy nog
Bolakat nog Mikpongon, binogoy na
dianiu solian niu mogdodama nog
kopokpuli' nog Kounutan ta nog si
Isukristu.
8 Bu Mikpongon tumabang dosop
dianiu bagun da ompagon tud niu
dianon asta sog doksu'an po' bagun
sog gondow nog mokpuli' na dini
og Kounutan ta nog si Isukristu,
da'idun na sila'on non dianiu.
9 Og Mikpongon kopongondolan.
Ion og minonggat dianiu mampu'
sumolabuk dia sog Bata' non nog si
Isukristu, og Kounutan ta.

Da' poksolabuk og pikilan nilan dia sog glumpuk nilan

10 Pigilugan, og pongonion ku dia-
niu bianan sog baya' nog Kounutan
ta nog si Isukristu, nog sumboy og
glam niu, moksulutsulut amu bagun
da da'idun susian niu, bu bagun
dosop moksolabuk og pikilan niu bu
tugyu niu.
11 Pigilugan ku, ngon midongog u
dia sog gla'ayatanan ni Klowe nog
mikpoksusisusi amu dow.
12 Somo' ita da, ma' nini. Ngon
duma miktalu' nog dia ilan pogunut
ni Paul. Og duma sop miktalu' nog
dia ilan pogunut ni Apolos. Bu duma
miktalu' dosop nog dia ilan pogunut
ni Piter. Og duma mikpoktalu' nog
dia ilan pogunut ni Kristu.
13 Mibahagi' ta' gidoy si Kristu?
Onda' ma! Si Paul ta' gidoy
buan minatoy sog kudus bagun amu
mogawon sog dusa niu? Kona'!
Binunyagan amu ta' gidoy bagun
mimung amu nog gla'ayatanan ni
Paul? Onda'!
14 Mikposolamat u sog Mikpongon
nog da'idun binunyagan ku dianiu
ual da si Krispus bu si Gayus,
15 bagun da'idun mokopoktalu'
nog ilan miimung nog gla'ayatanan
ku bianan sog kobunyag u dianilan.
16 (Ngon pa totu, binunyagan ku
dosop og gla'ayatanan ni Estepanas
kitu'. Tibua, sog pikilan ku, da'idun
na binunyagan ku lual dion.)
17 Po' si Kristu, da' non akon
sugu'oy momunyag, suga'id non, og
mogustal nog Gomba'is nog Guk-
sugan. Bu og kopogustal u dun,
da' u pobianoy sog dili kotoan nog
miktidu sog sagyaotow, bagun da
og kopatoy ni Kristu dia sog kudus,
ondi' mimung nog da' sagnat non.

Motongow dia ni Kristu og sabutbu pagas nog Mikpongon

18 Po' og gustalan koni pa'ali sog
kopatoy ni Kristu dia sog kudus, ma'
nog da' ma'ana non dia sog ain kitu'
posungu' na sog gla'at. Tibua, og
gustalan koni miimung og pagas nog
Mikpongon sog ma' nita, nog solian
ta motabang dia sog pigboya'an nog
dusa.
19 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,
“Lo'aton ku og kotoan nog ain
mokokoto. Bu og sabut nog ain
sabutba'asa, imungon ku nog da'
doksu' non.”*
20 Dadi, bila ma' nitu', olo ma
gondunon dun ain og mokokoto
koyon otawaka sabutba'asa koyon?
Olo sop gondunon dun ain og
mokokoto koyon mogbisala? Po'
pitongow na nog Mikpongon og ko-
toan nog dinunya, nog da' sagnat
non.
21 Po' sabap sog dalom nog ko-
toan nog Mikpongon, inimung non
nog bila sog dili da sabut nog go-
towanan, ondi' nilan mosabut pa'ali
dianon. Suga'id non, og glegan
nog Mikpongon, gowonon non ain
tinumud sog gustalan kitu' nog long
nog gotowanan dun, onda' sagnat
non.
22 Po' og Hudyuanan, di' tu-
mud taman da di' ilan mokoton-
gow poguna nog gingyata'. Bu og
Girikanan, monontong pa nog sabut
mangka ilan si'oy tud.
23 Tibua, og pikpulonag nami koni,
og gustalan pa'ali dia ni Kristu nog
ion minatoy sog kudus. Og gustalan
koyon, molaton dia sog Hudyuanan,
bu da' sagnat non dia sog ain kona'
Hudyu.

* **1:19 1:19** Isaya 29:19

24 Tibua, ain mionggat na sumolabuk dia ni Kristu, og gotow Hudyu otawaka kona' Hudyu, og ma'ana nog gustalan koni nog pa'ali dia ni Kristu, si Kristu og pagas bu og kokosunan nog Mikpongon.
25 Po' minsan si'oy momikil ilan nog da' sagnat nog kokosun nog Mikpongon, po' ompantas na sabut nilan, di' pa mokantu kopantas sog kokosun nog Mikpongon. Bu minsan si'oy momikil ilan nog da' dasig nog Mikpongon, og Mikpongon modasig pa sog dasig nog gotowanan.

26 Pigilugan, pomikil niu polo'ma, ma' long pa nog gotowanan dun, dangan mibatik niu og gonggat nog Mikpongon dianiu, mika'an amu da og motas og kotoan non, otawaka motas og golal non, otawaka binata' sog da' pogonda'on dun.
27 Tibua, ain kiingolanan kitu' nog gotowanan dini sog glupa'an nog ma' nog da' sagnat non, pimili' nog Mikpongon bagun da kosipogan dun ain mokokotas kitu' og kotoan non. Bu ain dosop og kiingolanan kitu' nog gotowanan dini sog glupa'an nog kulang og dasig non, pimili' dosop nog Mikpongon nog bagun da kosipogan dun ain togo pagas kitu'.
28 Pimili' nog Mikpongon ain sinolapsolap, bu og piksudi'sudi'an, bu ain ma' nog da' sagnat non dini sog glupa'an, bagun mimung nog da' na sagnat nog gotowanan kitu' nog balu' nog gotowanan dun dini sog glupa'an koni, motas ilan na nog gotow.
29 Bu bagun da, minsan sala kotow, da'idun na mogbonsagbonsag sog motaan nog Mikpongon.
30 Po' og Mikpongon, og migokbit dianiu sumolabuk dia ni Kristu Isus. Bu inimung non si Kristu og bianan ta sumabut dianon. Po' bianan dia ni Kristu, midulus ita dia sog Mikpongon, bu siniboy non ita nog pigotowan non, bu migawon ita tidu sog baya' nog dusa.
31 Dadi, sinulat dia sog Kitab, “Simasima moleg mogbonsag, sumboy bonsagon non og pa'ali sog gininang nog Mikpongon.”†

2

Og gustalan pa'ali sog kopatoy ni Kristu sog kudus

1 Pigilugan ku, dangan minangoy u dion niu mokpulonag nog gustalan kitu' nog milimod pa'ali sog Mikpongon, da' u gomitoy og ponolu'on ku kitu' nog mokodalom otawaka mokotas nog kotoan.
2 Suga'id non, og pogopasan ku kobon ku dion niu, nog da'idun lumual og pokpikilon ku ual da si Isukristu bu ion minatoy sog kudus.
3 Sog kangoy u kitu' dion niu, miluya u bu linukuban u kobal nog gondok u.
4 Og pomali u bu gustalan ku kitu', da' u da pobianoy sog kobiaksa u moktalu' bu sagya kotoan nog gotow, nog boya'an mioit amu dun. Suga'id non, og gustalan ku kitu' dunut kopokpotongow dianiu nog pagas nog Bolakat nog Mikpongon
5 bagun og kopongandol niu dia ni Isukristu, onda' dia ingkud sog sagya kotoan nog gotow, suga'id non, dia sog pagas nog Mikpongon.

Og kotoan nog miktidu sog Mikpongon

6 Og gustalan nami koni, misabut tokodoy nog ain pigokbit na nog Bolakat nog Mikpongon. Tibua, da' itu' pogbatuk sog sabut nog miktidu dini sog dunya otawaka sog kounutananan dini sog glupa'an. Po' og baya'anan nilan koyon posungu' na omboluba.
7 Og pogolongon nami koni, og sabut nog miktidu sog Mikpongon bu milingod sog dili pikilan nog gotowanan. Po' sog da' pa pongonoy og dunya, donsama' na piongon non og sabut koni, og bianan nog kopokpotas dianita.

† **1:31 1:31** Jerimaya 9:24

8 Da'idun, minsan sala kotow og
kounutananan dini sog glupa'an, og
mikosabut dun. Po' somo' misabut
nilan bosia, da' nilan na bunu'oy
dia sog kudus og Pogbaya' nog di'
kobotukan og kotas non.
9 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,
"Da'idun mikotongow, otawaka
mikodongog, otawaka mikopikil
bog andun koba'is og sinim-
pan nog Mikpongon dia sog
ain molalam dianon."*
10 Tibua, og glam non koyon, pilanta'
non na dianita pibian sog Bolakat
non.
Po' og Bolakat nog Mikpongon
mokosun nog glam non, bu madal
non minsan milingod dia sog dialom
pikilan nog Mikpongon.
11 Po' sima buan dia sog go-
towanan mokatuk nog dialom piki-
lan nog duma non? Og matuk non
og dili pikilan non da. Domikian da
ma' nitu' og Mikpongon po' da'idun
og mokatuk nog dialom pikilan non
ual da og Bolakat non.
12 Og Bolakat nog binogoy dianita
miktidu sog Mikpongon, da' poktidu
dini sog dunya koni. Dadi, tinabuk
ta ion bagun ta mosabut glam nog
binogoy nog Mikpongon dianita.
13 Dadi sa'an itu', bila mo-
gustal ami pa'ali sog motud nog
kinodiwata dia sog gotowanan
nog pigonongan nog Bolakat nog
Mikpongon, da' pobianoy sog talu'
nog pianad nog sagyaotow, suga'id
non, pibian sog talu' nog pianad nog
Bolakat nog Mikpongon.
14 Po' og gotow kitu' nog da'
pogonongoy nog Bolakat nog
Mikpongon, di' mokotabuk nog ain
miktidu sog Bolakat nog Mikpongon
koyon po' mama' nog da'idun
ma'ana non dianon, po' di' non
doda' itu' mosabut. Sumboy og
mokposabut dun dianon og Bolakat
da nog Mikpongon.
15 Dadi, simasima og gotow nog
pigonongan na nog Bolakat nog
Mikpongon, moto lumiling nog glam
non. Tibua, og dili glawas non, ondi'
ukumon nog bianan sog polomota-
don nog sagyaotow.
16 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,
"Sima buan mokosun nog pikilan
nog Mikpongon? Bu sima
buan mokopomali dianon?"†
Tibua ita, og pikilan ta ma' dosop
nog pikilan ni Kristu.

3

Pa'ali sog sosoligananan nog Mikpongon

1 Pigilugan, sog kangoy u kitu'
dion niu, da' u pokopoktalu' dia-
niu nog ma' nog kopoktalu' u dia
sog gotowanan kitu' nog pigonon-
gan na nog Bolakat nog Mikpongon.
Suga'id non, og kopoktalu' u dianiu
mama' nog pikilan niu kitu' nog
kobon pa nog da' tud dia ni Kristu.
Po' mama' pa nog gombata' og sabut
niu pa'ali dia ni Kristu.
2 Dadi, og gustalan ku kitu' dianiu,
pinonggi' ma' nog gatas, kona' ma'
nog piboksa. Po' og piboksa, di'
niu pa mosuku kanoy asta pa tanan
numun koni.
3 Og pikilan niu ma' pa nog pikilan
nog gotowanan kitu' nog dia pa sog
dinunya. Po' solian nog ngon pa og
doluan bu susian dianiu, kona' ta'
ion og gindanan nog dia amu pa sog
dinunya?
4 Po' bila sala kotow dianiu mok-
talu' nog ion dia pogunut ni Paul,
bu duma sop moktalu' nog dia ion
pogunut ni Apolos, og botad niu
koyon, ma' nog da' amu pa tud dia
ni Isukristu.
5 Sima buan gidoy si Apolos koni?
Bu sima sop buan gidoy si Paul? Ami
og sagya sosoligan nog Mikpongon.
Po' sabap dianami, tinumud amu
tanan dia ni Kristu. Po' ginangon
nami ain da og binogoy nog Pog-
baya' dianami nog ginang.
6 Ibalat da sog polomula, akon og
mimula nog boni', si Apolos migbun-
yag dun, tibua, og Mikpongon og
mikpotubu' dun.

* **2:9 2:9** Isaya 64:4 † **2:16 2:16** Isaya 40:13

7 Dadi, da' pigbigya'an nog min-
san sima og mimula dun otawaka
migbunyag dun po' og Mikpongon
da og mikpotubu' nog boni' koyon.
8 Da' piktingkaan nog polomula
bu og polomunyag. Solabuk da og
tugyu nilan, bu og Mikpongon da
moto tumumbas dianilan sog ain og
miinang nilan.
9 Po' ami koni, miksolabuk ami dia
sog ginang nog Mikpongon. Bu amu
domikian ma' nog binalan non.
Domikian dosop nog ma' amu nog
baloy nog Mikpongon.
10 Bianan sog polosuku'an nog
binogoy nog Mikpongon dianakon,
ibalat da sog polongimung nog
baloy, og gustalan ku kitu' pinonggi'
u sog gompagon nog piingkudan nog
baloy. Tubus nitu', og duma gotow
og mikpindog nog baloy dion. Tibua,
sumboy monala kotow dianilan po-
tubudan nilan mokpindog.
11 Po' da'idun lual og piingkudan
nog baloy nog gompagon ual da og
donsama' kitu' binotang, nog ion
non ion si Isukristu.
12 Bila ngon momali nog gustalan
nog dumalan sog motud pa'ali dia ni
Kristu, pinonggi' dia sog polongka-
pan nog baloy nog ma' nog bulawan,
otawaka solapi', otawaka batuanan
kitu' nog bololaga'. Tibua, og duma,
bila mogimung nog baloy, gumamit
nog ma' nog kayu, otawaka padang,
otawaka glugami.
13 Sog gondow nog kopokpuli' ni
Kristu dini sog glupa'an koni, su-
layan non nog gapuy bagun mo-
tongow og kopagon nog diadia
kimungan nilan koyon.
14 Simasima og ondi' motutung
og kimungan non, kotumbasan ion
dun.
15 Tibua, bila motipot kotutung
nog gapuy, kobolongan ion dun,
bigya' non, og dili glawas non mo-
gawon da, minsan si'oy ma' nog
gahatgahat.
16 Po' kisunan niu nog amu
koyon og Baloy nog Poktomuyan
sog Mikpongon, bu og Bolakat non
migonong dianiu.
17 Dadi, bila ngon og gotow nog
luma'at nog Baloy nog Poktomuyan
sog Mikpongon, ion si'oy lo'aton
dosop nog Mikpongon. Po' og Baloy
nog Poktomuyan sog Mikpongon
mosigda. Amu koyon og Baloy nog
Poktomuyan dianon.
18 Bagun ondi' amu molapang, ain
momikil kitu' nog ion, motas na
og kotoan non dini sog glupa'an,
sumboy bolongon non na og pikilan
non kitu' bu mangka non tobukoy og
gustalan koni nog ma' long pa nog
gotowanan dun, da' sagnat non. Po'
ion non na ini og tantu kotoan.
19 Po' og kotoan nog miktidu
sog sagyaotow, da'idun nododa'
sagnat non dia sog motaan nog
Mikpongon. Po' ma' nini sinu-
lat dia sog Kitab, “Og Mikpongon,
kosobubowan non og kotoan nog
gotowanan sog glupa'an.”*
20 Bu sinulat dosop nog, “Og Pog-
baya', kosunan non na og pikilan
nog gotowanan kitu' nog mokokoto,
nog da' sagnat non.”†
21 Dadi, sumboy da'idun mog-
bonsagbonsag pa'ali sog kohinangan
nog gotowanan kitu'. Po' glam non
binogoy nog Mikpongon dianiu sog
kolongasan niu
22 mama' ni Paul, si Apolos, bu
si Piter, bu og dunya koni, og ko-
tubu' bu kopatoy, og kibotangan ta
koni numun koni, bu asta pa sog
boloma'dinglag. Glam non koyon,
binogoy dianiu bagun amu kolon-
gasan dun.
23 Bu dia amu ni Kristu, bu si
Kristu dia sog Mikpongon.

4

Og sosugu'on ni Kristu

1 Dadi, sumboy pomikilon nog go-
towanan nog ami og sosoligan ni
Kristu, bu inuakil dia sog gokbitan
nami og milimod kitu' nog motud
tidu sog Mikpongon.

* **3:19 3:19** Job 5:13 † **3:20 3:20** Salmu 94:11

2 Dadi, ain og gotow nog kiuokilan
mogokbit, sumboy kopongondolan
doda'.
3 Da' balan ku dun, minsan sima
og moktalu' nog akon, ondi' u ko-
pongondolan. Bu minsan akon si'oy,
di' u sunan bog kopongondolan u ta'
otawaka di'.
4 Bila akon momikil dun, da'
glopangan ku, tibua, di' u kosunan
bog ngon ta'. Po' si Kristu, og Pog-
baya', og moto lumiling dianakon.
5 Na' niu unanan og Pogbaya'
mongukum nog duma niu. Suga'id
non, bogadoy niu ion matong. Ion
mokpodolag nog ain milingod kitu'
dia sog kodoloman, bu ion dosop og
muka' nog ain sog dialom pikilan
nog gotow. Bu tubus nitu', ion
og mogbogoy nog dongya' non sog
monala kotow nog gotowanan sog
ain miinang non.
6 Dadi, pigilugan ku, bagun niu
kosunan, og piktalu' u koni, og
pononggi'an ku dia ni Apolos bu
dianakon bagun niu mosabut og
ma'ana nog talu' kitu' nog, "Unut
niu ain dinumalan sog botad." Sum-
boy ondi' niu dosop polobion og sala
kotow dia sog duma.
7 Po' olo buan mimung pikt-
ingkaan niu sog duma? Bu olo
buan og da' niu kotabuk dia sog
Mikpongon? Bu bila mitabuk niu
na dianon, iduma pogbonsagon niu
poma? Ain buan ion tidu?
8 Aba! Da' na dow og pogonda'on
niu. Doyahan amu na dow!
Migdatu' amu na dow nog da' lakit
nami dun. Mogda'da' u bosia dun
somo' motud nog datu' amu na po'
bagun ita niu samasama mogdatu'.
9 Tibua, sog pikilan ku dun, ami
og sosugu'on ni Kristu, miimung
mama' ami nog posungu' matoy dia
sog kosompagan po' binotang ami
nog Mikpongon dia sog binaya' nog
pigluyudan nog pigotowan non. Bu
dia ami sog kosompagan nog glam
nog moloikatanan bu gotowanan.
10 Balu' nog duma gotow, miglogu-
mow ami sabap sog kopokokunut
nami dia ni Kristu, tibua, amu,
sabap sog kosolabuk niu dia ni
Kristu, mokokoto amu. Bu ami
dosop, miimung ma' nog da' pagas
nami, tibua amu, mokodasig amu
da. Pigodaban amu saka ami, pik-
sudi'an ami.
11 Po' tidu pa sog dini kitu' asta
sog numun koni, mikobian ami
kogutoman bu kuowon. Og ponopo-
ton nami og danul. Bu mikobian ami
pogdonogon nog duma gotowanan.
Bu mikpoponasan ami tibua.
12 Og kotubu' nami og pigliksa'an
nami da. Bila sukna'an ami nog
duma gotow, suli'an nami ilan nog
popia. Bila pokposokitan ami nog
duma gotow, mokpolumbang ami.
13 Bu bila tompola'on ami, tuma-
bal ami nog molonu' nog talu'. Asta
sog numun koni, miimung ami ma'
nog kaput, bu ma' ami nog gotow
nog da' na potugyuan dun.

14 Og sinulat u koni dianiu nog ma'
nini, kona' po' bagun amu mimung
kosipogan dun, suga'id non, podon-
soma'on ku dianiu bagun amu
mokandam. Po' amu koyon, ma'
amu nog gombata'anan ku nog kolo-
laman ku.
15 Po' minsan pa solaksa' polongi-
pat dianiu sog kosolabuk niu dia
ni Kristu, solabuk da gama' niu.
Po' bianan sog kopogustal u dianiu
nog Gomba'is kitu' nog Guksugan,
bu sabap sog kosolabuk niu dia ni
Kristu, miimung ma' nog gama' niu
akon.
16 Dadi, tolu'on ku dianiu,
poglogiling amu dianakon.

17 Sa'an itu' sinugu' u si Timuti
mangoy dion niu po' bagun niu
kolobotan og polomotadon ku dia
sog kopokokunut u dia ni Kristu
Isus. Po' dumalan og polomotadon
ku sog pikpanad u sog ainain mi-
bona' nog glumpukanan nog pok-
tanudanan dia ni Kristu. Bu si
Timuti, ion ma' nog bata' u nog
kololaman ku sabap sog kosolabuk
non dia sog Kounutan ta, bu ion og
sosoligan ku.

18 Og dumaanan niu dion, mikpoktimaluy ilan bugalon po' balu' nilan dun, ondi' u na mangoy dion.
19 Tibua, bila baya' nog Mikpongon, di' da pulilung, mangoy u da dion mangka u ponginongogoy bog olo bayu' nog poktolu'on nilan koyon, bu mangka u dosop tontongoy bog ain doda' goktob og pagas nilan koyon.
20 Po' og kopogdatu' nog Mikpongon sog pigotowan non, ondi' motongow dia sog sagya talu' nog gotow, suga'id non, motongow dia sog polomotadon nog gotowanan bianan sog Bolakat nog Mikpongon dianilan.
21 Dadi, ain dadi niu dun? Mangoy u dion dunut og bobadas u dianiu, otawaka dunut og glolaman ku bu kolongas nog pikilan ku?

5

Og sumbang sog koliwagan bonua nog Korintu

1 Og dongogan dini nog ngon dow duma niu dion nog moguboy ilan nog glogina'an non. Aba! Minsan og gotowanan kitu' nog da' poktulik sog Mikpongon, mogolig ilan moginang nog ma' nion koyon.
2 Sumboy bosia mosusa amu dun bu bogowon niu bosia og gotow koyon dia sog glumpuk niu. Saka, kolele nog bugowon niu, mikpogbonsag amu motanan dun!
3 Minsan si'oy og dili glawas u da' dion niu, og pikilan ku dion da niu. Dadi, ma' da nog dion u da. Sog baya' nog Kounutan ta nog si Isukristu, pinolihala' u na gotow koyon nog miginang nog molaton.
4 Dadi, bila moglumpuk amu, og pikilan ku bu og Bolakat nog Kounutan ta nog si Isus, dion dosop niu.
5 Uakil niu na og gotow kitu' dia sog gongkoman nog Soitan bagun da, og glawas non koyon nog pigboya'an nog dusa, mogla'at. Bu bagun da, sog matong og gondow nog mokpuli' og Kounutan dini sog glupa'an, og glimukud non motabang.
6 Ondi' doda' pia og mogbonsag. Po' ibalat da sog pokpotulin nog pan, kosunan niu nog minsan mika'an si'oy og togu'on dun, mogulit na sog tibuk nog pan koyon.
7 Dadi og dusa, domikian da ma' nog potulin. Sumboy owa'on niu na og gotow kitu' nog mikodusa bagun amu da ma' na nog bogu pan kitu' nog da' potulinoy. Po' donsama' amu na bosia ma' nitu'. Sa'an sinimpan og dulang kitu' nog iningolanan Liniusan po' si Kristu og pomalas nog pinalas na dianita.
8 Dadi, inangon ta na og kologya'an ta kitu', bu sumboy ondi' ta gomitan nog pan kitu' nog togo pokpotulin. Og ma'ana non, ondi' ita moginang nog ain kohinangan kitu' nog sinoitan bu og dusa. Suga'id non, gomitan ta nog pan kitu' nog da' potulinoy. Og ma'ana non, og pikilon ta ain og motud bu tantu nog pomikilan.
9 Tinalu' u sog sulat u kitu' dianiu, nog sumboy di' amu mampu' dia sog gotowanan koyon nog ponungkagon.
10 Og pigolong u kitu' da' lakit og gotowanan kitu' sog dunya koni nog kona' polotamuy sog Mikpongon. Po' ilan, mototugu ponungkagon ilan, bu mabak, bu pololimbung, otawaka og polotamuy sog glodawan. Bila mogolig amu dianilan, sumboy mawa' amu doda' sog dunya koni!
11 Og ma'ana nog piktalu' u kitu', sumboy mogolig amu nog gotowanan koyon nog mokpoktalu' nog ilan og gilug niu sog tanud saka, moktungkag ilan da, otawaka mabak, polotamuy ilan sog glodawan, og bolotiboton, og bololangu, otawaka og pololimbung. Na' amu tanan moleg minsan mogadap kuman sog gotowanan koyon.
12-13 Kona' u ginang mongukum dianilan sog ain kona' pa pok-

tanud. Po' og Mikpongon da og moto
mukum dianilan. Tibua, ain sinu-
makup na sog glumpuk niu, patut
niu da ukumon. Bu unut niu og talu'
kitu' nog sinulat sog Kitab, “Bugow
niu dia sog glumpuk niu og gotow
kitu' nog pigboya'an nog dusa.”*

6

Og susian dia sog glumpuk nog poktanudanan

1 Iduma, bila ngon susian niu sog
pakasi niu nog poktanud, pogdoyu-
nan niu ma mokpitang sog gukum
sog ain gotowanan koyon nog kona'
polotamuy sog Mikpongon? Di'
niu bosia inangon nog ma' nitu'.
Suga'id non, mokipasad amu bosia
sog duma niu nog pigotowan nog
Mikpongon.
2 Po' kosunan niu nog ngon da
gondow non, og pigotowan nog
Mikpongon momasad dia sog glam
nog gotowanan sog glupa'an koni.
Dadi, amu ma og polomasad sog
gunan nog gondow, di' niu ta'
buan omba'ug posadoy og sagya
bata'bata' da nog sala' dia sog
glumpuk niu?
3 Kosunan niu dota' nog ita mo-
masad nog moloikatanan? Dadi,
bila ma' nitu', labi ta na koba'ug
posadoy, bila sagya da dini sog
glupa'an.
4 Dadi, bila og susian niu sagya
da ma' nitu', na' amu na mokipasad
sog kona' niu batuk poktanud dia ni
Kristu.
5 Kosipog amu dun. Ngon ta' gi-
doy dianiu, minsan sala kotow si'oy,
nog moto momasad nog susian nog
polotanud? Ngon da.
6 Saka, bila ngon moksusi dianiu,
mokipasad amu ma dia sog gukum
nog gotowanan koyon nog kona' niu
batuk poktanud sog Mikpongon.
7 Sa'an itu' ngon og susian niu,
po' ma'ana non, sabap nog da'
amu pokokunut sog po'atan. Golom
na bosia, somo' pitiang niu na og
kohinangan nog pakasi niu kitu',
otawaka pitiang niu na ilan moglim-
bung dianiu, gaba' nog pitangon niu
sog gukum.
8 Po' minsan amu bu amu,
miglolimbungoy amu bu mokpogi-
nang amu nog molaton.
9 Kisunan niu dota' da nog
ain pigboya'an nog dusa, ondi'
nododa' mokakod nog pigdotu'an
nog Mikpongon? Dadi, na' amu
moglapanglapang nini. Ain mok-
tamuy sog glodawananan, otawaka
og ponungkagon, otawaka ain
mogbabal ilan nog pakasi laki nilan,
otawaka ain momabal nog duoy nog
duma non,
10 otawaka og polonglampas,
otawaka og mabak, otawaka og
bololangu, otawaka og bolotiboton,
otawaka og polonakow, ondi' ilan
nododa' mokakod nog pigdotu'an
nog Mikpongon.
11 Dini kitu', og duma dianiu,
ma' nitu' og piginang nilan. Tibua
numun koni, inugasan na og dusa
niu, siniboy amu na nog Mikpongon,
bu midulus amu na sog Mikpongon
bianan sog ngalan nog Kounutan ta
nog si Isukristu bu bianan dosop sog
Bolakat nog Mikpongon dianita.

Gamit niu og glawas niu sog kopoksanglit sog Mikpongon

12 Ngon og talu' nog gotowanan
nog, “Da'idun ginang nog pigondi'an
u moginang dun.” Ma' nitu' si'oy
og talu' nilan dun, ngon da gi-
nang nog ondi' kobo'isan og gotow
dun. Da'idun si'oy og ginang nog
pigondi'an u moginang dun, ondi'
u dosop moleg nog mulipon u sog
minsan olo ginangoy dun.
13 Ngon nosop og mokpoktalu'
nog, “Og potugyuan nog ponganon,
togu'on sog tibuka, bu og potu-
gyuan nog tibuka, og togu'an nog
ponganon.” Ma' nitu' si'oy, og
ponganon bu og tibuka lo'aton da
nog Mikpongon. Og glawas ta

* **5:12-13** **5:12-13** Deuteronomy 17:7

koni ondi' patut gomiton sog kohinangan kitu' nog ma' nog kopoktungkag, suga'id non, og potugyuan nog glawas ta koni, dia sog ain ginang kitu' nog kosu'atan og Pogbaya' nog ion non si Kristu. Bu si Kristu og mogusiba' nog glawas non. Og ma'ana nog glawas non koyon, og pigotowan non nog ma' nita.

14 Po' bianan sog pagas nog Mikpongon, pitubu' non si Kristu tidu sog patoy. Bu ita si'oy potubu'on non dosop.

15 Kosunan niu dota' nog ita koni, og polongkapan nog glawas ni Kristu? Dadi, ompu'on ku ta' buan og glawas ni Kristu dia sog glawas nog ponungkagon? Ondi' tokodoy mogusoy.

16 Da' niu bayu' kosunoy nog bila og glaki mogbabal nog ponungkagon, miimung solabuk na glawas nilan? Po' modolag dia sog Kitab nog, "Og dua' kotow koyon, miktimaluy solabuk glawas nilan."*

17 Tibua, ain sumolabuk dia ni Kristu, moktimaluy miksolabuk ilan dia sog kinodiwata.

18 Dadi, pogolig amu nog kohinangan koyon nog momabal. Og duma dusa nog minang nog gotow, dia ilan pokodusa sog duma nilan. Tibua, ain mokopoginang nog kohinangan kitu' nog momabal, og sukna' nog dusa non dia datong sog dili glawas non.

19 Kosunan niu dota' nog glawas niu og pigonongan nog Bolakat nog mosigda nog binogoy nog Mikpongon dianiu? Dadi, kona' niu og gapu' nog dili glawas niu koyon, suga'id non, og Mikpongon og gapu' non.

20 Po' mologan og sinoluyan non dianiu. Dadi, sumboy gomiton niu og glawas niu dia sog kohinangan kitu' nog kosonglitan bu kopogodaban og Mikpongon dun.

7

Og sak pa'ali sog duoyan

1 Dadi, pa'ali sog sulat niu kitu' dianakon. Golom na og glaki somo' di' na mogduoy.

2 Tibua, sabap sog kodakol nog gotowanan dion sog Korintu nog mikpogbabal glibun laki dianilan, sumboy monala kotow glaki ngon dili glibun non. Domikian dosop ma' nog kolibunanan, sumboy ngon dili glaki nilan.

3 Og glaki sumboy muboy sog duoy non. Bu domikian dosop ma' nog glibun, uokilon non og glawas non dia sog duoy non bagun kuli'an glegan nog dili glawas nilan.

4 Po' og glaki, kona' tibua dili og glawas non og pogboya'an non, suga'id non, asta dosop og glawas nog duoy non. Bu og glibun si'oy, ma' nitu' dosop.

5 Dadi, sumboy diadia dianiu di' momala'. Tibua, bagun motigbung pikilan niu sog kopogyakin niu, sumboy moksulutsulut amu nog di' amu pa moguboy solianlian. Tibua, bila modoksu' amu na mogyakin, mangka amu dona pokpuli' moguboy bagun amu ondi' koyuba'an ni Kindagow. Po' gomonsunoy di' amu mokotigol nog napsu niu.

6 Og piktalu' u koni, kona' da og dondagan ku dianiu, suga'id non, poboya'an ku na amu moginang dun, bila ma' nitu' da og kopoginang niu dun.

7 Kolegan ku bosia dun, og glam nog kolokianan ma' nakon nog di' na mogduoy. Tibua, monala kotow dianita, ngon binogoy dianon nog Mikpongon. Og duma gotow, konia og binogoy dianon bu duma, ma' ninia sop og binogoy dianon.

8 Dadi, koni og talu' u dia sog ain da' pa pogduoy, bu sog ain og baluanan, golom amu na poglogiling dianakon nog di' mogduoy.

9 Tibua, bila ondi' amu mokotigol, golom amu na pogduoy po' golom pa og mogduoy gaba' nog moktigol nog napsu.

* **6:16 6:16** Genesis 2:24

10 Dadi, sog ain mikpogduoy na,
koni og dondagan ku nog miktidu
dia sog Kounutan ta nog si Kristu.
Og glibun, sumboy ondi' non bolon-
gon og glaki non.
11 Tibua, bila gomonsunoy mo-
long ion, sumboy ondi' na moglaki
mokpuli' ual da moktiguli' ilan nog
glaki non. Ma' nitu' dosop og glaki,
nog sumboy ondi' non bolongon og
glibun non.
12 Koni og tolu'on ku sog du-
maanan dion. (Og talu' u koni da'
na tidu dia sog Kounutan ta.) Bila
og pigilugan ta sog tanud, nog glibun
non da' pa tabuk, saka og glibun
non koyon moleg da mogampu' dia
sog glaki non, sumboy ondi' non
bolongon og glibun non koyon.
13 Bu domikian dosop ma' nog
glibun, nog glaki non da' pa tabuk,
saka og glaki non koyon moleg da
mogampu' dia sog glibun non koyon,
sumboy ondi' non bolongon og glaki
non koyon.
14 Po' og glaki kitu' nog da' pa
tud, miimung ma' nog tinabuk na
nog Mikpongon sabap sog kosolabuk
non dia sog glibun non koyon. Bu
og glibun dosop nog da' pa tud,
miimung dosop ma' nog tinabuk na
nog Mikpongon sabap sog kosolabuk
non dia sog glaki non koyon. Bu
doma, og gombata'anan nilan, mi-
imung dosop nog tinolima' na nog
Mikpongon. Somo' kona' ma'
nitu', og gombata'anan niu mimung
ma' nog gombata' nilan nog kona'
polotamuy sog Mikpongon.
15 Tibua, bila og duoy non koyon
nog kona' poktanud, saka moleg
na molong, potiang niu na. Og
kodumanan non kitu' nog poktanud,
da' na kolumbeketan non. Po' og
Mikpongon, og kolegan non dianita
og moglogomigus.
16 Po' amu kolibunanan, di' niu
lo' ion tanan kosunan bog motabang
niu ta' og kolokianan niu. Bu amu
si'oy kolokianan, di' niu dosop tanan
kosunan bog motabang niu ta' og
kolibunanan niu.
17 Dadi sa'an itu', monala kotow
dianita, dangan mikokunut ita na
dia sog gonggat nog Mikpongon di-
anita, sumboy mogonong ita na sog
pibona'an non kitu' dianita. Po'
ma' nitu' og binogoy nog Pogbaya'
dianita. Ma' nini og botad nog
pianad u sog glam nog glumpuk nog
poktanudanan.
18 Sopolati non, ngon gotow
nog donsama' na miktuk dangan
mikokunut ion dia sog gonggat nog
Mikpongon. Sumboy ondi' non na
owa'on og pali' nog tinukan dianon.
Bila sop ngon og gotow nog da' pa
tukoy dangan mikokunut ion dia sog
gonggat nog Mikpongon, di' na ion
sumboy pa tukon.
19 Da' ma'ana nog moktuk
otawaka onda' pa poktuk. Suga'id
non, og bololaga', mokokunut amu
sog ain dondagan nog Mikpongon.
20 Monala kotow, sumboy
mogonong sog ain binotangan
dianon dangan mikokunut ion dia
sog gonggat nog Mikpongon dianon.
21 Donsama' amu nota' gulipon
dangan mikokunut amu sog gong-
gat nog Mikpongon? Potiang niu
na. Minsan si'oy mokoluas amu na
bosia tidu dia sog kouliponan, na'
amu pa sokali' lumuas, suga'id non,
pokpotongow amu nog ginang niu
nog molongas.
22 Po' minsan si'oy dangan
mikokunut amu sog gonggat nog
Mikpongon og gulipon amu, mi-
imung mikoluas amu na tidu sog
kouliponan nog dusa, sabap sog
kotabuk niu dia ni Kristu. Domikian
da ma' nitu', bila og gotow kona'
og gulipon, miimung dosop ion nog
gulipon ni Kristu.
23 Po' misaluy non na amu nog
golaga' niu kitu'. Dadi, na' amu na
mokpulipon sog sagyaotow.
24 Pigilugan, monala kotow di-
anita sog kosolabuk ta sog Mikpon-
gon, sumboy mononayun ita na
mogonong dia sog ain binotangan
nog Mikpongon dianita, dangan
mikokunut ita dia sog gonggat non.

25 Koni pa'ali sog ain og da' pa pog-
duoy. Da'idun dondagan dianakon
nog miktidu dia sog Kounutan ta
nog si Kristu pa'ali dianiu. Tibua,
sabap sog glolatan nog Kounutan ta
dianakon, ngon da og gunutan nog
bogoyon ku pa'ali dion nog gomba'is
soligan.
26 Sabap sog kosigpit koni numun
koni, og pikilan ku dun, golom amu
na bosia pogonong nog ma' nog
kibotangan niu koyon nog da' amu
pa pogduoy.
27 Tibua amu kolokianan, bila
migduoy amu na, na' amu na mog-
bolong. Bila da' amu pa pogduoy,
na' amu na monontong nog duoy
niu.
28 Tibua, bila moleg amu mog-
duoy, di' amu da mokodusa dun.
Domikian da ma' nitu' dosop og
kodologaanan, bila moleg amu mog-
duoy, ondi' amu dosop mokodusa
dun. Tibua, koni pondamon ku amu,
ain migduoy numun koni, ompihit
tokodoy og posungu'an nog kotubu'
nilan.

29 Pigilugan, og ma'ana nog pok-
tolu'on koni, ma' nini. Mosompol
na og timpu. Dadi, tidu sog numun
kitu', ain og kolokianan nog mikpog-
duoy na, sumboy di' nilan tigbungon
og pikilan nilan sog duoy nilan.
30 Bu ain misusa, sumboy mimung
ma' nog da' na og susaan non. Bu
ain migloliag, sumboy mimung ma'
nog da' gloliag non. Bu ain sinu-
maluy nog golota', sumboy mimung
ma' nog da'idun misaluy non nog
gakod.
31 Bu ain miglogamit nog golota'
nog dunya koni, sumboy ondi' nilan
tigbungon dia sog pikilan nilan. Po'
og dunya koni numun koni, po-
sungu' na sog modoksu'.

32 Kolegan ku bosia, da'idun
kolumbeketan nog pikilan niu. Po'
bila og glaki nog da' duoy non,
tigbungon non pikilan non dia sog
Pogbaya' bu og ginang kitu' nog
kosu'atan og Pogbaya' dun.

33 Tibua, og glaki kitu' nog
migduoy na, tinigbung non og
pikilan non dia sog dinunya po'
pogopasan non ain kosu'atan og
duoy non dun.
34 Dadi, og pikilan non mibahagi'
na. Domikian da ma' nitu' og glibun
nog da' duoy non otawaka dolaga,
po' tigbungon nilan dosop og pikilan
nilan dia sog ginang nog Pogbaya'.
Po' kolegan nilan, tidu sog glawas
asta sog glimukud nilan, og Pogbaya'
dun. Tibua, og glibun nog migduoy
na, tinigbung non og pikilan non dia
sog dinunya po' pogopasan non ain
kosu'atan og glaki non dun.
35 Sa'an ma' nini og poktolu'on ku
koni, kona' po' pogbonduan ku amu,
suga'id non, bagun amu kobo'isan
dun. Po' kolegan ku, og polomo-
tadon niu ain modulus kitu', bu
posolobukon niu og ginang niu dia
sog ginang nog Pogbaya'.

36 Ain dosop og pogba'is nog migu-
pakat ilan nog ondi' ilan na mog-
duoy, saka og glaki koyon, ngon
og len pikilan non dia sog glibun
koyon bu doma, di' non kotigolan
og pikilan non sog glibun koyon,
bu moleg na ion mogduoy, sumboy
mogduoy ilan na. Ondi' ilan da
mokodusa dun.
37 Tibua, bila mitantu na sog piki-
lan non nog di' non na pogduoyon
og glibun koyon, bu bila baya' na
nog pikilan non nog da' na dua'dua'
non nog di' non na pogduoyon og
glibun koyon, og miinang non og
kodulusan.
38 Dadi, og kolokianan nog mik-
pogduoy na, molongas da. Tibua,
labi na bosia kolongas, somo' da'
ilan na pomogduoy.

39 Dadi, og kolibunanan sop nog
mikpogduoy na, sonuk nog totubu'
pa glaki nilan, pigboya'an ilan pa
nog glaki nilan. Tibua, bila minatoy
na glaki nilan, mokodyadi na nog
mogduoy ilan mokpuli' minsan sima
lokioy, bila sinumolabuk da dia sog
Kounutan ta nog si Kristu.

40 Tibua, sog pikilan ku dun, molongas bosia dianilan, somo' da' ilan
na pogduoy puli'. Bu og pikilan
ku dun, og talu' u koni, pinulu'an
u moktalu' dun nog Bolakat nog
Mikpongon.

8

Ain og pogunutan ta, og glolat otawaka og sabut?

1 Dadi, pa'ali dosop sog ponganon
nog pimalas kitu' dia sog glo-
dawananan, motud doda' talu' ni-
lan nog ma' long nilan dun, "Glam
ta ngon na og sunan ta." Tibua
og gotow, sabap sog sunan non,
mokopogbonsag. Tibua, og glolat og
mokopokpopagon dia sog gotow.
2 Dadi, simasima og momikil nog
modalom na og sunan non, kulang
pa og sabut non pa'ali sog sunan non
kitu'.
3 Tibua, og gotow nog molalam dia
sog Mikpongon, sunan na ion nog
Mikpongon.
4 Dadi bila ma' nitu', puli'an ta
pa'ali sog kuman nog ponganon nog
ain og pimalas kitu' dia sog glo-
dawananan. Kosunan ta nog glo-
dawananan, da'idun doksu'an nilan
dini sog glupa'an po' da'idun tantu
diwata ual da Mikpongon.
5 Po' minsan modakol si'oy og
diwataanan bu pogbaya'anan nog
pingingolanan nilan kitu' nog di-
wata, sog glangit ta' otawaka sog
glupa'an ta' koni,
6 solabuk da og Diwata nog ion
non ion og Mikpongon. Ion da
og Diwata ta bu og Gama' ta po'
ion mikpongon nog glam nog pio-
ngon sog pigloban nog glangit bu
glupa'an. Bu ion og mogbaya' nog
kotubu' ta. Bu solabuk dosop og
Pogbaya' nog ion non si Isukristu.
Po' pibian dianon, miongon glam
non. Bu bianan dianon, mitubu' ita.
7 Tibua, ngon gotowanan nog
da' nilan ini kosunoy. Dadi, bila
gomonsunoy mokpongongan ilan
nog ponganon nog miktidu dia sog
pomalas, ompikil nilan nog pimalas
itu' dia sog glodawananan po' sabap
nog milayam ilan na moktamuy dun
dini kitu'. Og ma'ana non, moguya'
pa og pikilan nilan bu mimung nog
kolomu'lomu' ilan dun.
8 Og kopokpolani ta sog Mikpon-
gon, kona' da bianan sog ponganon.
Dadi, kuman ita sog di' ita kuman
dun, batuk da.
9 Dadi, sumboy potubudan ta
mogokbit og baya' nog inuakil di-
anita bagun di' ombagla og kopok-
tanud nog pakasi poktanud ta, ain
moguya' pa og tud non.
10 Po' bila motongow nilan amu
sumolod sog baloy koyon nog
pogyokinan sog glodawananan
mangka amu kan dion, gomonsunoy
sabap dianiu, moit ilan kuman nog
pongonganon koyon nog pimalas
sog glodawananan nog mimung
kolomu'lomu' ilan dun. Saka amu
bosia, ngon na og sunan niu pa'ali
sog baya' niu sog kuman.
11 Dadi, og pigilugan niu sog tanud
nog moguya' pa og pikilan nilan,
og doksu'an non, mogla'at ilan dun
sabap dianiu nog saka amu, ngon
na bosia og sunan niu dun. Po' si
Kristu, sa'an minatoy ion bagun ilan
si'oy motabang dia sog baya' nog
dusa.
12 Dadi, mikodusa amu dia ni
Kristu sabap sog mikodusa amu dia
sog pigilugan niu sog tanud, po'
kingulanan niu og pikilan nilan.
13 Dadi, bila gomonsunoy moko-
dusa og gilug ta sog tanud sabap sog
kokan ta nog pongonganon, di' ita
na tokodoy mokpuli' kuman dun.

9

Og polosuku'an nog sosugu'on ni Kristu

1 Akon, miluas u tidu sog kouliponan nog dusa. Bu akon dosop og
sosugu'on nog Kounutan ta nog si
Isus. Bu miktongow ami tanan nog
Kounutan ta. Bu mikotabuk amu
tanan dia ni Isus bianan sog ginang
u dianon.

2 Dadi, minsan si'oy og duma gotowanan, di' nilan akon tolima'on
nog sosugu'on u ni Kristu, amu
koyon, tolima'on niu da akon bayu'.
Po' sabap sog kosolabuk niu dia
ni Isukristu, amu koyon, miimung
amu nog tanda' nog akon koni og
sosugu'on non.

3 Dadi, bila ngon sumusi dianakon
dun, ma' nini og ponganggang u
dianilan.
4 Ondi' ami ta' buan patut
pokpokanon otawaka pokpinumon?
5 Bu bila mogusoy og duma
sosugu'on bu og pigilugan nog
Kounutan ta kitu', bu si Piter,
pidunut nilan og duoyanan nilan,
di' ami ta' buan pia moglogiling
dianilan?
6 Ami ta' da ni Barnabas og sumboy mogliksa' bagun ami motubu'?
7 Aba! Da'idun sog sundalu nog
sumboy tumbasan non og dili ginang non. Bu da'idun dosop og
momula nog di' tanan ion mokokan
nog pimulan non koyon. Bu da'idun
dosop og mokpotubu' nog kambing
nog di' tanan ion mokinum nog
sagya gatas non si'oy.
8 Og piktalu' u koni sagya ta' tibua
og pikilan nog gotow? Kona' le, po'
ion non tanan ini og tinalu' kitu' sog
Botad.
9 Po' sinulat sog Botad kitu' nog
pilatas ni Muses, “Sumboy ondi' bogbodon og baba' nog sapi' sonuk non
moglibutlibut moglogek.”* Pigolong
koni nog Mikpongon pa'ali ta' tibua
sog sagya sapi'anan?
10 Og tinalu' non kitu' kona' ta'
gidoy pa'ali dianita? O'o. Ita
ini sinulatan dun. Po' og ma'ana
non, sa'an og polomagya' mogbagya'
bu og polonglogek moglogek po'
dodomaan nilan og bahagi' nilan sog
matong tobas.
11 Dadi, domikian ma' nitu', bila
sinigwagan nami amu nog boni'
pa'ali sog kinodiwata, ondi' da bayu'
mologon dianiu bila kobohogi'an
ami pa nog dayadaya niu koyon sog
glupa'an koni.
12 Bila og duma patut da malap
dun dianiu, labi na bosia ami.

Tibua, minsan si'oy patut ami
mokalap dianiu, da' ami da pokibahagi' dianiu. Suga'id non, pitiang
nami minsan olo matong dianami
bagun onda'idun og mokobolabag sog kopokpulonag nami nog
Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia
ni Kristu.
13 Kosunan niu da nog ain
kolokianan kitu' moginang dia
sog Baloy nog Poktomuyan dia
sog Mikpongon, dion nilan dosop
pokalap nog kokan nilan. Bu
ain tumabang momalas dia sog
pomolasan, kobohogi'an ilan dosop
nog pinalas kitu'.
14 Domikian da ma' nitu', ain dinondag nog Kounutan ta mogustal
nog Gomba'is nog Guksugan, dion
ilan da dosop pokalap nog kotubu'an nilan.
15 Minsan si'oy patut u kobohogi'an nog glam non koyon, da'
u da pokibahagi' dun dianiu. Bu
og potugyu'an nog sulat u koni
kona' nog bagun amu mogbogoy
dianakon. Po' golom u na patoy
gaba' nog og pigbonsag u koni ondi'
motud.
16 Tibua, bila mogustal u nog
Gomba'is nog Guksugan, ondi' u
mokopogbonsag dun po' akon, dinondag u nododa' mogustal. Konugun sog kotubu' u bila ondi' u mokopogustal nog Gomba'is nog Guksugan koni.
17 Somo' og dili glegan ku da og
moginang nog ginang koni, ngon
bosia og tumbas dun dianakon.
Tibua, sa'an ininang u ini po' inuakil
nog Mikpongon dianakon nog inangon ku.
18 Dadi, olo ma buan og tumbas
dun dianakon? Og tumbas dun
dianakon ma' nini. Mokopogustal u
nog Gomba'is nog Guksugan nog di'
u mongabat nog kotumbasan u dun
dia sog gotowanan. Dadi, di' u da

* **9:9 9:9** Deuteronomy 25:4

mokibahagi' dianiu sog kopogustal u
koni.
19 Akon og mogbaya' nog glawas
u po' da' u kulipon nog sagyaotow.
Minsan si'oy ma' nitu', inimung u og
glawas u nog sosoligan nog glam nog
gotow bagun mogdungag dumakol
gotowanan tumabuk dia ni Kristu.
20 Bila dia u sog Hudyuanan
mama' u dosop nog Hudyu bagun
ilan kotogolan. Bu minsan si'oy da'
u na pogboya'oy nog Botad kitu',
bila dia u sog ain og pigboya'an
dun, mama' u da nilan po' bagun
ilan dosop kotogolan tumabuk dia ni
Kristu.
21 Pigboya'an u da nog botad nog
miktidu sog Mikpongon bianan dia
ni Kristu. Bila dia u nilan sog ain da'
kobogoyoy nog Botad kitu', mama' u
dosop da nilan bagun ku ilan si'oy
moit tumabuk dia ni Kristu.
22 Bila dia u sog ain kulang pa kitu'
og sabut nilan, mama' u dosop nilan
po' unuton ku og gli'inan nilan kitu'
bagun ku ilan dosop moit tumabuk
dia ni Kristu. Dadi, akon miimung u
nog ma' nog glam nilan. Po' gomiton
ku og glam nog pondayan kitu' nog
minsan olo, bagun og duma gotow
motabang da bianan dianakon.
23 Sa'an monamal u moginang nog
glam non po' bagun ompulonag og
Gomba'is nog Guksugan, bu bagun
u mosunu' popiaoy dun.
24 Bigya' pa og mogdag gumobok,
og glam nilan mokponggobok ilan
monamal, tibua, sala kotow da
momondag bu kosugdaan. Dadi,
domikian da ma' nitu', ponamal
amu bagun amu da kosugdaan.
25 Kosunan niu dosop nog glam
nilan nog moleg mampu' mogdag
sog glomotan nog mama' nitu', sum-
boy mosolabuk og pikilan nilan
sog kopongandam nilan. Sa'an ini
mogandam ilan, bagun ilan koku-
runaan nog saka og kuruna koyon
mosompun da kolanos. Tibua ita,
sa'an ini mogandam ita, bagun ita
da mokalap nog kuruna nog ondi'
mogla'at asta sog da' kopus non.
26 Sa'an itu' mokpologdong u gu-
mobok ditu' sog pogdopoton ku
kitu'. Bu ibalat da sog moksun-
tuk, potubudan ku sumuntuk bagun
kobon non mosugat.
27 Dadi, kopokpopagon ku nog
glawas u bianan sog kopokposakit
u dun bagun mogbilang tokodoy
dianakon. Po' tubus u momali sog
duma gotowanan, ompok u nog di'
u dosop malap og sugda dun.

10

*Og piandam pa'ali sog kopokta-
muy sog glodawananan*

1 Pigilugan, poktitukoy niu pa'ali
sog kibianbianan nog munao-
towanan ta kitu' kobon nilan
mogunutunut dia ni Muses. Glam
nilan kitindungan nog ginampol
kitu'. Bu glam nilan mikotolipag
sog dagat kitu' nog iningolanan
Pula Dagat. Minian ilan ditu' nog
mipanow ilan sog glupa'.
2 Dadi, bianan sog ginampol bu
sog kotolipag nilan kitu' sog dagat,
miimung nog bunyag dianilan nog
ilan doda' og gla'ayatanan ni Muses.
3 Glam nilan mikokan nog
ponganon kitu' nog binogoy nog
Mikpongon dianilan.
4 Bu og glam nilan mikinum dosop
nog tubig kitu' nog binogoy nog
Mikpongon dianilan nog miktidu dia
sog batu. Og batu koyon, ion non ion
si Kristu og migunut kitu' dianilan.
5 Tibua minsan ma' nitu', og
Mikpongon onda' kosu'atoy dia sog
kodokolan dianilan. Dadi, sa'an
ion og bangkoyanan nilan migulit-
ulit ditu' sog bonuaanan kitu' nog
mologon pogonongan.
6 Og kibianbianan nilan kitu' mi-
imung ponongi'an nog bagun ita
mogolig tokodoy nog ginang nog
sinoitan nog mama' nilan kitu'.
7 Sumboy di' ita moglogiling sog
dumaanan nilan kitu' nog mikpok-
tamuy sog sagya glodawananan. Po'
sinulat sog Kitab nog, “Motes ilan
madap kuman bu moginum mangka

ilan pogbuat bu poginang nog sinoitan.”*
8 Dadi, sumboy di' ita dosop moglogiling sog dumaanan nilan
kitu' nog momabal. Po' sabap sog
kohinangan nilan koyon, sog son-
dow dua' pulu' bu tolu ngibu kotow
mikpomatoy dianilan.
9 Sumboy di' ita dosop moglogiling
sog dumaanan nilan kitu' nog sinu-
loyan nilan og Pogbaya'. Po' sabap
ditu', mikpomatoy ilan tanan dun
po' pingoktuk ilan nog mamakanan.
10 Bu sumboy di' ita dosop
moglogiling sog dumaanan nilan
nog mikpogyawab sog Mikpongon.
Po' pimunu' ilan tanan dun nog
moloikat kitu' nog pogaid nog patoy.
11 Kibianbianan nilan kitu' mi-
imung nog pononggi'an, bu sinulat
itu' bagun ita mokandam. Po' tang
koni, dali' na doksu'an nog dunya.
12 Dadi, bila long nog pikilan niu
dun nog di' amu na koyuba'an, sum-
boy mongmohilat amu bagun amu
da di' ombuksak.
13 Po' minsan olo yuba'oy dun
kobianan ta, kibianan na nog go-
towanan kitu'. Tibua, og pagas niu
og Mikpongon po' ion da kopongon-
dolan. Di' non amu potiangon nog
kobianan amu nog gyuba' nog di'
niu mogaga. Dadi, bila pongyuba'on
amu, bogayan non da amu nog
pondayan bagun amu mokantu sog
pongyuba' koyon.
14 Dadi, glokoleanan ku nog kolo-
laman ku, pogolig amu tokodoy
moktamuy sog glodawananan.
15 Tinalu' u ini dianiu po' mosapat
na og pikilan niu. Dadi, poktimbang-
timbang niu og piktalu' u koni.
16 Po' sog kopoktamuy ta dia ni
Kristu, og saguk nog gomiton ta sog
ginang nog iningolanan Globungan
ni Isus, posolomatan ta ion dun. Po'
bila mogabang ita minum ditu', mi-
imung solabuk ita na dia sog dugu'
ni Kristu. Bu domikian dosop ma'
nog tibuk nog pan nog pogbonad-
bonadon dianita, giap nog kuman
ita dun, miimung solabuk ita dosop
dia sog glawas ni Kristu.
17 Og ma'ana non, sabap sog pan
kitu' nog sotibuk, minsan modakol
ita, miimung solabuk glawas ta
kobal nog kopogabang ta kuman nog
pan kitu'.
18 Domikian da ma' nitu' og gotow
Hudyuanan, ain kuman nog poma-
las kitu' nog pinalas sog Mikpongon,
miimung sinumolabuk ilan moma-
las sog pomolasan nog Mikpongon.
19 Dadi, olo ma'ana non? Ngon
ta' golaga' nog glodawananan kitu'
otawaka og pongonganon kitu' nog
ginuakil dianilan?
20 Onda'idun. Tibua, og go-
towanan kitu' nog onda' poktamuy
dia sog Mikpongon, bila momalas
ilan, dia ilan da pomalas sog glatdi-
wataanan, da' sog Mikpongon. Dadi,
ompok u nog mampu' amu sumo-
labuk momalas sog glatdiwataanan.
21 Po' di' mokodyadi nog mampu'
amu sog Globungan ni Isus saka,
mampu' amu dosop sog dulang nog
glatdiwataanan.
22 Iduma pongoksogon niu ma og
doluan nog Pogbaya'? Mokantu amu
ta' sog pagas non?

Og baya' nog gotowanan ain og tinumud dia ni Isukristu

23 Ngon talu' nog gotowanan nog,
“Kinumboy ita moginang minsan
olo.” Tibua, ngon da ginang nog di'
ita kobo'isan dun bu kona' glam non
nog mokotabang dianita.
24 Sumboy da'idun og gotow nog
moginang nog ginang kitu' nog ion
da og kobo'isan dun. Suga'id non,
ponontongon non og ginang kitu'
nog kobo'isan og dumaanan non
dun.
25 Mokodyadi amu da kuman nog
basta' koyon nog sinaluy niu dia sog
tobu'an, bu na' amu na mogdialom
pikilan bog ain miktidu.
26 Po' sinulat sog Kitab nog, “Og
glupa'an bu glam nog piongon dini,
og Pogbaya' gapu' non.”†

* **10:7 10:7** Exodus 32:6 † **10:26 10:26** Salmu 24:1

27 Dadi, bila ngon kona' poktanud
mogonggat dianiu kuman saka mo-
leg amu da, kan niu minsan olo
og binolokan non koyon dianiu nog
da'idun sak niu bagun di' mogla'at
pikilan niu dun.
28 Tibua, bila ngon og moktalu'
dun dianiu nog miktidu itu' dia
sog pomalas sog glodawananan, na'
amu na kuman dun, po' sabap sog
gli'inan non bu sog pikilan non
koyon.
29 Kona' po' og gli'inan niu
otawaka sabap sog pikilan niu. Po'
gomonsunoy long niu dun, “Iduma
buan og baya' u sog dili ginang u
mosaga' ma sabap sog pikilan nog
len gotow?
30 Po',” long niu dun, “bila
madap u kuman dunut posolamat u,
iduma buan sila'on u ma pa'ali sog
ponganon nog pisolomatan ku sog
Mikpongon?”
31 Dadi, sa'an itu' ma' nitu' po'
minsan olo ginangon ta, minsan
olo kanon ta otawaka inumon ta,
sumboy inangon ta glam non bagun
kosonglitan og Mikpongon dun.
32 Dadi, potubudoy niu polomo-
tadon niu bagun og Hudyuanan,
otawaka og kona' Hudyu, otawaka
og pakasi niu sog tanud, ondi'
mogla'at pikilan nilan sabap dianiu.
33 Poglogilingoy niu akon. Po' sog
glam non, og pogopasan ku, inangon
ku ain kosu'atan og glam nog go-
towanan dun. Po' di' u monontong
nog kosu'atan u tibua dun, suga'id
non, kobon non ponontongon ku
og kolongasan nog kodokolan po'
bagun gomonsunoy og doksu'an ni-
lan motabang ilan dia sog dusa.

11

1 Dadi, poglogiling amu dianakon
ma' nog kopoglogiling u dia ni
Kristu.

Pa'ali sog kopoktamuy

2 Pogdongya'an ku amu po' kobon
non ompikil niu akon sog glam non
bu inunut niu dosop og pikpanad
kitu' nog binagak u dianiu.
3 Tibua, bagun niu kosunan, og
Kounutan ni Kristu og Mikpon-
gon. Domikian da nog kolokian,
og Kounutan nilan si Kristu. Bu
ma' nitu' dosop og kolibunanan, og
kounutan nilan og kolokianan nilan.
4 Dadi, og kolokianan kitu', bila
mogyakin ilan otawaka momitua
ilan nog talu' nog Mikpongon nog
saka minodung ilan, mimung onda'
nilan pogodaboy og Kounutan nilan.
5 Bu og kolibunanan sop kitu', bila
mogyakin ilan otawaka momitua
ilan nog talu' nog Mikpongon nog
saka da' ilan ponudung, mimung
onda' nilan pogodaboy og kounutan
nilan. Po' mama' ilan nog mik-
tukung.
6 Dadi, og glibun nog ondi'
monodung, golom na putukoy og
buk nilan. Bu bila kosipogsipog
sog kolibunanan og mokpoktukung
otawaka potukan og buk non,
sumboy doda' monodung ilan, bila
mogyakin ilan otawaka momitua
ilan nog talu' nog Mikpongon.
7 Tibua og glaki, ondi' na sumboy
monodung po' ion og glogyawan nog
Mikpongon bu mosolamin dianon
og kotas nog Mikpongon. Bu og
glibun, mosolamin dianon og kotas
nog glaki non.
8 Po' sog tigana', og glaki da'
imungoy tidu sog glibun, suga'id
non, og glibun inimung tidu sog sog
glaki.
9 Bu og og glaki da' pongonoy sog
glibun, tibua, og glibun piongon sog
sog glaki.
10 Dadi bila ma' nitu', bu sabap sog
gondok non dia sog moloikatanan
nog mogipat dianita sog kopokta-
muy ta sog Mikpongon, sumboy og
glibun monodung po' og tanda' nog
pigboya'an ion.
11 Sog kosolabuk ta dia sog
Kounutan ta, og glaki bu og glibun
miksiningkotoy.
12 Po' og glibun miongon tidu sog
glaki. Og glaki binata' dosop nog

glibun. Minsan si'oy ma' nitu', glam
non piongon nog Mikpongon.
13 Dadi, amu dona pokpikilpikil
dun bog di' ta' do'itan og glibun
nog monodung bila mogyakin sog
Mikpongon.
14 Po' kosunan ta, bila og glaki
moyaba' og buk non, ondi' do'itan
dun. Kosipogsipog tanan ion dun.
15 Tibua, bila og glibun moyaba' og
buk non, do'itan ion dun tokodoy.
Po' sog tagna' ma' nitu' binogoy
dianon nog koponapot non.
16 Bila gomonsunoy ngon moleg
sumusi pa'ali dini, ma' nini da
og botad nami, bu asta og duma
glumpukanan nog poktanudanan
dia sog Mikpongon.

Pa'ali sog Globungan ni Isus

17 Pa'ali sog poktolu'on ku koni
dianiu, di' u amu kodongya'an
nog polomotadon niu. Po' bila
moglumpuk amu moktamuy, kolele
nog moginang amu nog gomba'is,
sokali' ginangon niu og molaton.
18 Tigana' midongog u nog bila
moglumpuk amu moktamuy, di'
amu dow moksolabuk nog pikilan.
Bu mama' nog tumud u dun.
19 Sumboy ngon doda' bayu' og
len pikilan non dion niu po' bagun
motongow bog sima doda' og motud
dianiu.
20 Kodua' non, bila moglumpuk
amu kuman nog Globungan ni Isus
kitu', kona' og Globungan non og
kinan niu, nog saka kitu' bosia gi-
nangoy niu kanoy.
21 Suga'id non, bila kuman amu,
mokpantas tiwas amu na. Dadi, og
doksu'an non, og duma da kobosug,
bu og duma sop mikpoglangu na.
22 Ngon da bosia dili baloy niu.
Sumboy ditu' amu na kan bu pogin-
uminum. Og piginang niu koyon,
ma' nog piksudi'sudi'an niu og
glumpuk niu nog poktanudanan sog
Mikpongon, bu pisipog niu og du-
maanan niu kitu' nog miskinan.
Dadi, olo gidoy og motalu' u dianiu?
Dongya'an ku ta' amu dun? Ondi' u
nododa'.
23 Og gustalan kitu' nog tinabuk u
tidu dia sog Pogbaya' pilatas u na
dianiu. Og Kounutan ta nog si Isus,
og gobi kitu' nog inuakil ion dia sog
gla'at, inimud non og pan kitu'
24 bu mangka non posolomatoy
sog Mikpongon mangka non dosop
pogbonadoy kobon non moktalu'
nog, “Koni og glawas u nog gonti'on
ku dianiu. Inang niu ma' nini og
pomondoman niu dianakon.”
25 Bu ma' nitu' dosop, mitubus ilan
moglobungan, inimud non dosop
og saguk kitu' nog tinogu'an nog
ginumon mangka ion poktalu' nog,
“Og saguk koni og tanda' nog bogu
koposadan dia sog dugu' u. Giap
minum amu dun, imung niu dosop
nog pomondoman dianakon.”
26 Po' giap nog moglumpuk amu
kuman nog pan koyon bu minum
dia sog saguk, og ma'ana non pin-
ulonag niu pa'ali sog kopatoy ni
Kristu asta sog mokpuli' ion dini sog
glupa'an.
27 Dadi, simasima kuman nog pan
koyon bu minum dia sog saguk
koyon, nog saka kona' ion patut
kuman dun, mimung og dusa non
dia sog glawas bu sog dugu' nog
Kounutan ta.
28 Dadi, mangka si'oy og gotow
kan nog pan koyon bu inum dia sog
saguk koyon, sumboy pogimotimo-
ton non poguna og dili pikilan non.
29 Po' bila kuman ion dun bu
minum ion dun nog saka da' non
kosabut bog olo og ma'ana nog
glawas nog Kounutan ta kitu', mi-
imung nog polihola'on ion dun.
30 Sa'an itu' modakol dianiu
moluya bu di' mokokodag, bu ngon
tanan dianiu og minatoy dun.
31 Somo' bosia pogimotimoton ta
poguna og dili pikilan ta, ondi' ita lo'
bosia polihola'on nog Mikpongon.
32 Tibua, bila sila'on ita nog
Kounutan ta nog si Isus, og ma'ana
non og kopokpantun non pa dianita

bagun ita ondi' mosunu' sog polihala' non sog gotowanan nog pigboya'an nog dinunya.
33 Dadi, pigilugan, bila moglumpuk amu kuman nog Globungan ni Isus, sumboy mogbinogadoy amu.
34 Bu bila ngon dianiu mogutom na, sumboy kuman poguna sog baloy non bagun da di' amu na polihola'on nog Mikpongon, bila moglumpuk amu.
Bu og duma nog molongas pa posadon, ditu' u dona posadoy bila matong u na dion.

12

Og gustalan pa'ali sog bogoy nog miktidusog Bolakat nog Mikpongon

1 Dadi, og kolegan ku mogdungag og sabut niu pa'ali sog binogoy dianita nog miktidu sog Bolakat nog Mikpongon.
2 Kolobotan niu ta' nog kobon pa nog da' amu poktamuy sog Mikpongon, mioit amu moktamuy sog glodawananan nog saka onda'idun kotubu' nilan.
3 Dadi, tolu'on ku dianiu nog da'idun mokoponukna' dia ni Isus bila pinulu'an ion nog Bolakat nog Mikpongon. Bu da'idun dosop mokopoktalu' nog, “Si Isus og Pogbaya'”, lual da bianan sog ponulu' nog Bolakat nog Mikpongon.
4 Miglologinis si'oy og bogoy nog pa'ali sog kinodiwata, tibua, solabuk da og piktiduan non, og Bolakat nog Mikpongon.
5 Miglologinis si'oy og bianan gumamit dun, tibua, dia da gomitoy sog Pogbaya'.
6 Miglologinis si'oy og kotoan moginang, tibua, sala da nog Mikpongon og migbogoy nog kotoan koyon sog glam nog pigotowan non, bagun ilan mogamit og monala kotow dianilan sog ginang nilan.
7 Dadi, motongow dia sog sosuku nog pigotowan nog Mikpongon og Bolakat non bagun da kolongasan dun glam nog pigotowan non.
8 Dadi, bianan sog Bolakat nog Mikpongon, ngon binogayan nog modalom kotoan non bagun da moto mogustal. Ngon dosop binogayan nog modalom sabut non bagun non da motalu' og glam nog sabut non koyon. Og glam non koyon, og migbogoy dun og Bolakat da nog Mikpongon.
9 Bu bianan dosop da sog Bolakat nog Mikpongon, ngon dosop binogayan nog kopagon nog kopongandol. Og duma binogayan dosop nog Bolakat momiulang nog di' mokokodag.
10 Og duma dosop binogayan nog tunung bagun ilan mokopoginang nog gingyata'. Og duma binogayan nog kotoan momitua nog talu' nog miktidu sog Mikpongon. Og duma binogayan nog sabut bagun nilan kilolaan bog olo piktingkaan nog ginis nog bolakat. Og duma binogayan dosop nog kotoan moktalu' nog gininisan nog ponolu'on. Bu og duma binogayan nog kotoan bagun ilan mokopomolatas nog gininisan koyon nog ponolu'on.
11 Glam nog bogoy koni, solabuk da og piktiduan non, og Bolakat da nog Mikpongon, bu baya' non da mogbogoy dun sog monala kotow dianilan.

Og solabuk glawas saka modakol polongkapan non

12 Og solabuk glawas, miglologinis og glangkapanan non. Bu minsan si'oy modakol glangkapanan non, misolabuk da og glawas koyon. Domikian da ma' nitu' og glawas kitu' nog si Kristu og gapu' non.
13 Po' glam ta, minsan olo bonsaoy dun, Hudyu otawaka kona' Hudyu, og gulipon otawaka kona' gulipon, binunyagan ita dia sog Bolakat nog Mikpongon. Sa'an ion miimung nog salulawas ita. Bu og Bolakat non koyon og migonong dianita.
14 Dadi og ma'ana non, og glawas, kona' tibua solabuk glangkap non,

suga'id non, modakol og polongkapan non.
15 Dadi, sopolati non, bila og botis moktalu' nog, “Sabap sog kona' u og komot, da' u kosingkot dia sog glawas kitu'.” Minsan ma' nitu' og tinalu' non, di' mimung nog da' dukakit non sog glawas kitu'.
16 Bu bila moktalu' og tolinga nog, “Sabap sog kona' u og mata, da' u kosingkot sog glawas kitu'.” Minsan ma' nitu' og tinalu' non, di' mimung nog da' dukakit non sog glawas kitu'.
17 Po' bila og tibuk nog glawas koyon lunsan na og mata, olo ma mogandun nog kodongog non? Otawaka, bila og tibuk nog glawas koyon lunsan na og tolinga, olo ma mogandun nog kosapu non?
18 Dadi og ma'ana non, pikpa'atpa'at nog Mikpongon mogbotangbotang og glam nog polongkapan nog glawas koyon. Bu ion da migbaya' dun bog ain non pomotangoy.
19 Bila soginis da og glangkap non, kona' og glawas.
20 Suga'id non, og glawas, modakol si'oy og glangkap non, solabuk da.
21 Dadi, sa'an itu' di' mogusoy bila moktalu' og mata dia sog komot nog, “Da' balan ku dianika.” Otawaka, og gulu di' mogusoy moktalu' dia sog botis nog, “Da' balan ku dianika.”
22 Suga'id non, mosolag tanan og potugyuan nog glangkap kitu' nog mama' nog da' dasig non.
23 Bu og glangkap kitu', nog sog pikilan ta dun, ombaba' og golaga' non, kitu' tanan og imungon ta nog bololaga'. Bu ain og glangkap kitu' sog glawas nog kosipogsipog pogbontayan, sumboy potubudan ta mogusiba'.
24 Bu ain glangkap kitu' nog molongas da potompalon, di' na mosop po' pipianan na donsama'. Po' og Mikpongon og mikpa'atpa'at nog kopogbotang non dun bagun ain polongkapan nog glawas kitu' nog kulang kopogadab dun, miimung kodungagan og kopogadab dianilan,
25 nog boya'an moksolabuk og glangkapanan nog glawas koyon, bagun og glam nilan koyon moginipatoy.
26 Bila mosinsa solabuk glangkap sog glawas koyon, glam nilan mosunu' dosop kosinsa. Bila piotas solabuk glangkap, glam nilan koyon mokpogda'da' dun.
27 Domikian da ma' nitu', miimung amu nog glawas ni Kristu. Bu monala kotow dianiu og glangkap nog glawas non.
28 Bu dia sog glumpukanan nog pigotowan nog Mikpongon, pikpa'atpa'at nog Mikpongon mogbotangbotang og glangkapanan non koyon. Sog tagna', ngon sosugu'onanan ni Kristu. Sog kodua', ngon nosop og polomituaanan non. Kotolu, og polopanadanan, mangka og polonginang nog gingyata'anan, mangka sop og polomiulang, mangka og molitobangoy sog duma non, mangka og polongokbit sog gotowanan, mangka og moto moktalu' nog miglologinis nog ponolu'on.
29 Glam nilan ta' koyon og sosugu'on ni Kristu? Glam nilan ta' koyon og polomitua? Glam nilan ta' koyon og polopanad? Glam nilan ta' koyon mokopoginang nog gingyata'?
30 Glam nilan ta' koyon og polomiulang nog mokosakit? Glam nilan ta' moto moktalu' nog ponolu'on kitu' nog di' kosunan? Glam nilan ta' koyon og moto mogdolubasa dun? Kona' le.
31 Suga'id non, sumboy og pogopasan niu ain og bogoyanan kitu' nog bololaga'.

Tibua, ma' nini og gomba'is sog glam non:

13

Og bololaga' sog glam non og glolat

1 Minsan moto u na moktalu' nog gininisan nog ponolu'on nog gotowanan otawaka moloikatanan,

saka, onda'idun glolat u, og poktolu'on ku kitu' domikian ma' nog sagya da og binasal gagung otawaka linisag kulintangan.

2 Bila binogoy dianakon momitua, otawaka mosabut u glam nog kosobu'sobu', bu minsan kosunan ku og glam non, otawaka mokolalin u nog bulud sabap sog kopongandol u, saka, da'idun glolat u, da'idun da og sagnat u.

3 Bu bila tipoton ku mogoy glam nog golota' u dia sog miskinananan, bu minsan uokilon ku og glawas u nog doksulan, saka, da'idun glolat u, da' da malap u dun.

4 Sabap sog glolat, ompayat ponutus nog gotow bu molongas og bolotabat non sog pakasi non. Sabap sog glolat, da' na mokopogdalu, ondi' mogbonsagbonsag, bu ondi' mokpotaspotas.

5 Sabap sog glolat, pogbotadan non og duma non, kona' og bolobigyakan, ondi' mosompun lolingitoy, bu ondi' moktagu'tagu'.

6 Og gotow nog mololat, ondi' loliagon nog ain mokolaton, suga'id non, og loliagon dun ain motud.

7 Og gotow nog mololat kobon non, ondi' motonop, ompagon kopongandol non, somul non mogdodama, bu mokogaga.

8 Og glolat moksampoy umul asta sog da' kopus non. Bila og pitua, solianlian da. Bila og ponolu'on, ngon gondow nog molota' da. Bila og sabut, ngon gondow non, da' na sagnat non.

9 Po' kulang da og kosunan ta bu og kopomitua ta.

10 Tibua, bila matong mohurup na, kosuklian na ain kitu' og ngon kulang non.

11 Kobon nog bata' u pa, og ponolu'on ku ma' da nog ginombata', og pikilan ku ginombata'. Tibua, dangan sinumolag u na, linota'an ku moginang sosuku og ginang kitu' nog ginombata'.

12 Solian ta dini sog kilawan, ma' nog moginobolan tinontongan ta dia sog Kounutan ta nog si Isus. Tibua, ngon da gondow nog moktabukbaba' ita non. Numun koni, kulang og sabut u pa'ali dia sog Mikpongon. Tibua, ngon gondow non, kotoktuban og sabut ta pa'ali dianon nog ma' nog sabut non dianita numun koni.

13 Dadi, og moksampuyumul og tolu ginis koni, og kopongandol, og kopogdodama, bu og glolat. Tibua, og motas sog glam nini og glolat.

14

1 Dadi, pogopasoy niu og glolat. Bu pogostoloy niu dosop og bogoyanan pa'ali sog kinodiwata, kosolag non og kotoan momitua nog talu' nog Mikpongon.

2-3 Sa'an ma' nitu', po' bila og gotow momitua, og poktolu'an non og gotowanan bagun pododungag kopongandol nilan, kopondolo'isogan ilan, bu kopongomu'an ilan. Tibua, bila og gotow moktalu' nog ponolu'on kitu' nog di' kosunan, og piktolu'an non dun og Mikpongon, kona' gotowanan. Po' da'idun mokosabut dun lual da og Mikpongon. Po' bianan sog Bolakat nog Mikpongon, motalu' non og motud kitu' nog milimod pa sog pikilan nog gotowanan.

4 Dadi, ain gotow og moktalu' nog ponolu'on koyon nog di' kosunan, og dili da glawas non kolongasan dun. Tibua, ain momitua nog talu' nog Mikpongon, glam nog pigotowan nog Mikpongon kolongasan dun.

5 Kolegan ku bosia dun, og monala kotow dianiu moto moktalu' nog ponolu'on kitu' nog di' kosunan. Tibua, golom amu na pomitua nog talu' nog Mikpongon gaba' nog moktalu' amu nog ponolu'on koyon. Po' og momitua bololaga' pa ditu'. Po' ain og moktalu' nog ponolu'on kitu' nog di' kosunan, sumboy ngon og mogdolubasa dun bagun da kolongasan og pigotowan nog Mikpongon dun.

6 Dadi pigilugan, bila mangoy
u dion mangka u poktalu' nog
ponolu'on kitu' nog di' kosunan,
olo ma og glongas non dianiu?
Onda'idun. Tibua, kolongasan amu
dun somo' polonta'on ku dianiu og
pinosun nog Mikpongon, otawaka
og sabut u pa'ali dianon, otawaka og
kopomitua u nog talu' non, otawaka
og panad u dianiu.
7 Ibalat da sog glomotan kitu' nog
moktalu', nog saka da' ginawa non,
ma' nog tanggab otawaka og kutapi'.
Bila da' pogusoyusoy og koponang-
gab dun otawaka og kopongutapi'
dun, ondi' monampot og tingog non.
8 Bu og tombuli' si'oy, bila da'
pogusoyusoy og koyupan dun, ondi'
mokandam og gotowanan dun.
9 Domikian da mama' niu, bila
moktalu' amu nog ponolu'on kitu'
nog di' mosabut nog gotowanan,
da'idun da ma'ana non. Po' mama'
amu tibua mikule'ule'.
10 Modakol gininisan nog
ponolu'on dini sog glupa'an koni bu
glam non koyon, ngon mokosabut
dun.
11 Tibua, bila di' u mosabut og
ponolu'on nog gotow koyon, og
ma'ana non, di' ami moksinabut po'
kona' ami salu bansa.
12 Domikian da ma' niu. Bila ma'
nitu' mingatas amu ma malap nog
bogoy koyon nog pa'ali sog kinodi-
wata, pogopasoy niu dosop gumamit
og bogoyanan kitu' nog kolongasan
og glam nog pigotowan nog Mikpon-
gon dun.

13 Dadi, ain moktalu' nog
ponolu'on kitu' nog di' kosunan,
sumboy mongoningoni ion nog
kotoan nog bagun non modolubasa
og piktalu' non koyon.
14 Po' bila mogyakin u nog
ponolu'on koyon nog di' kosunan,
og migyakin og glimukud u da, saka
og pikilan ku onda' kodukakit dun.
15 Dadi, olo ma og ginangon ku?
Mogyakin u pobian sog glimukud
u bu mogyakin u dosop bianan
sog pomikilan ku. Bu bila mogbo-
bat u, gomiton ku sog bobat u og
ponolu'on kitu' nog di' kosunan, bu
gomiton ku dosop sog bobat u nog
dili ponolu'on nog pikilan ku.
16 Tibua, bila moksanglit amu sog
Mikpongon nog sagya da bianan sog
ponolu'on kitu' nog di' kosunan, og
duma gotowanan, ain kona' niu pa
sakup, di' ilan mokoponanga' dun.
Bu di' ilan dosop mokopoktalu' nog
"Amen" sog kopokposolamat niu po'
da' nilan kosabut bog olo piktalu'
niu koyon.
17 Minsan si'oy molongas og
kopokposolamat niu sog Mikpon-
gon, og dumaanan niu kitu', onda'
ilan kolongasoy dun.

18 Mokposolamat u sog Mikpon-
gon nog mokopoktalu' u nog
ponolu'on koni nog binogoy nog
Bolakat nog Mikpongon dianakon
nog labi pa sog glam niu.
19 Tibua, dia sog glumpuk nog
pigotowan nog Mikpongon, golom
u na poktalu' nog lima toktang
nog talu' nog mosabut nilan bagun
kodungagan og sabut nilan dun,
gaba' nog nginibuan nog tinoktan-
gan nog ponolu'on nog saka di' nilan
mosabut.
20 Pigilugan, lota' amu na momikil
nog ma' nog ginombata', bu posapat
niu pikilan niu ma' nog mogulang
gotow. Tibua, pa'ali sog ain moko-
laton koyon, ilingoy niu mama' nog
gombata'.
21 Po' og talu' nog Mikpongon nog
sinulat sog Kitab pibian dia ni Isaya
ma' nini,

" 'Polotason ku pomali u dia sog
gotowanan koni. Tibua, min-
san ma' nitu', ondi' nilan da
akon pokinongogan. Minsan
bianan si'oy sog gotowanan
kitu' nog kona' nilan batuk
nog ponolu'on, bu sog go-
towanan kitu' nog kona' nilan
salu bansa,' ma' long nog Pog-
baya' dun."*

* **14:21 14:21** Isaya 28:11-12

22 Dadi og ma'ana non, og
ponolu'on kitu' nog di' mosabut
nog gotowanan, ion non ion og
gindanan sog ain da' pa tud, kona'
sog ain tinumud na. Tibua, og pitua
nog mosabut nog gotowanan, ion
non ion og gindanan dosop sog ain
tinumud na, kona' sog ain da' pa
kitu' tud.
23 Dadi, bila glam niu dion
nog pigotowan nog Mikpongon
moglumpuk, saka mokpoktalu' amu
nog len ponolu'on, nog saka ngon
minampu' dianiu nog gotowanan
nog kona' niu pa og sakup, gomon-
sunoy balu' nilan mikpogbunog
amu.
24 Tibua, bila tumua' og gotow nog
da' pa tud otawaka kona' niu pa og
sakup, nog saka sonuk niu momitua
nog talu' nog Mikpongon sog dili
ponolu'on niu, sabap sog kodon-
gog non nog poktolu'on niu koyon,
mimung mosabut non nog ion bolo-
dusaon. Bu mosabut non dosop nog
ion polihola'on nog Mikpongon.
25 Bu ombuka' og dialom pik-
ilan non boya'an minglu'ud ion
mangka poktamuy sog Mikpongon,
bu mokopoktalu' nog motud doda'
nog dianiu migonong og Mikpongon.

Pa'ali sog kopoktamuy

26 Dadi pigilugan, olo ma og
ma'ana nog poktolu'on ta koni? Ma'
nini. Bila moglumpuk amu mokta-
muy, sumboy ngon mogbobat, ngon
dosop og mogustal nog pomali, ngon
dosop mokpolanta' nog pinosun nog
Mikpongon, ngon dosop moktalu'
nog ponolu'on kitu' nog di' kosunan,
bu ngon dosop og mogdolubasa dun.
Glam nini sumboy inangon bagun
da ompagon og glumpuk nog pigo-
towan nog Mikpongon dun.
27 Bila ngon moktalu' nog
ponolu'on kitu' nog di' kosunan, tolu
kotow da og goktob nog moktalu'
dun mangka ilan poksinukli mok-
talu' dun. Bu sumboy ngon dosop
og mogdolubasa dun.
28 Bila da'idun mokopogdolubasa
dun, sumboy di' na moktalu' ion
dun dia sog glumpuk koyon, bu
dua' ilan tibua nog Mikpongon og
mogabitabit.

29 Dua' otawaka tolu kotow tibua
og polomitua nog moktalu'. Bu
sumboy og duma dianiu lumiling
nog piktalu' nilan koyon.
30 Bu bila sonuk nog sala kotow
mogustal, saka ngon sog kodokolan
niu koyon og pidongogan nog talu'
nog Mikpongon, sumboy og migustal
kitu' lumota' pa moktalu' mangka
niu inongogoy og talu' nog miktidu
kitu' sog Mikpongon.
31 Po' bila moksinukli amu, og
glam niu mokopomitua nog talu'
nog Mikpongon bagun glam niu ko-
ponadan bu kopondolo'isogan dun.
32 Ain og binogayan nog momitua
nog talu' nog Mikpongon, sumboy
ion da mogbaya' nog kopoktalu' non
dun.
33 Po' og kolegan nog Mikpongon
dianita, ompa'at ita bu moglogomi-
gus ita.

Ma' da nog sog glam nog
glumpukanan nog pigotowan nog
Mikpongon,
34 og kolibunanan dion sumboy
ondi' mokpoktalu' dia sog glumpuk
niu. Po' ma' long pa nog Botad
kitu', og kolibunanan, di' kumboyon
moktalu' sog glumpuk bu da' dosop
tugdakoy dianilan nog mogokbit.
35 Bila gomonsunoy ngon og sak
nilan, sumboy sakon nilan na sog
glaki nilan sog baloy. Po' di'
duma'it sog glibun nog moktalu'
sog glumpuk nog pigotowan nog
Mikpongon.

36 Na' amu sumusi nog pomali u
koni dianiu. Dia ta' niu miktidu
og talu' nog Mikpongon? Otawaka,
amu dota' og kidopotan dun?
37 Bila ngon dianiu mokpikil nog
ion og polomitua, otawaka bino-
gayan ion nog bogoy kitu' pa'ali sog
kinodiwata, sumboy tobukon non og
sinulat u koni nog dondagan nog
miktidu dia sog Kounutan ta.

38 Po' bila di' non ini tobukon
bu tomba'an, sumboy di' dosop ion
tomba'an.
39 Dadi pigilugan, pogapas amu
momitua nog talu' nog miktidu sog
Mikpongon. Bu na' amu mogondi'
moktalu' nog ponolu'on koyon nog
di' kosunan.
40 Bu sumboy og glam non koyon
pokpolaspolason moginang bagun
da mogusoyusoy.

15

Og kopokpotubu' dia ni Kristu tidu sog patoy

1 Dadi pigilugan, moleg u
mokpopikil dianiu nog Gomba'is
nog Guksugan kitu' pa'ali dia ni
Kristu nog pigustal u dianiu boya'an
tinabuk niu, bu miimung nog pagon
sog kopongandol niu dianon.
2 Po' bianan sog Guksugan kitu'
nog tinud niu, mitabang amu tidu
sog dusa, labi na bila ompagon og
tud niu dia sog pigustal u kitu'
dianiu. Ual da da' amu poktantu
tumud.
3 Po' og bololaga' kitu' nog gusta-
lan nog tinabuk u, pilatas u dianiu
nog, minatoy si Kristu sabap sog
dusa ta mama' da nog sinulat kitu'
dia sog Kitab.
4 Bu linobong ion, mangka ion
potubu'oy puli' sog kotolu ondow
non, mama' da nog sinulat kitu' dia
sog Kitab.
5 Bu mikpotongow ion dia ni Piter.
Bu tubus nitu', mikpotongow dosop
ion dia sog Sopulu' Bu Dua' su-
langgu'anan non kitu'.
6 Tubus nitu', mikpotongow nosop
ion dia sog glumpuk nog labi lima
gatus kotow og gla'ayatanan non.
Bu og kodokolan dianilan totubu'
pa. Tibua numun koni, og duma
dianilan mikpomatoy na.
7 Tubus nitu', mikpotongow nosop
ion dia ni Jems, mangka pa sog glam
nog sosugu'onanan non.
8 Sog gimpusan, mikpotongow ion
dianakon, minsan si'oy og kobata'
dianakon ma' nog da' kibotukbo-
tukan ku.
9 Po' akon og ombaba' sog glam
nog sosugu'onanan non. Ondi' u
tanan bosia do'itan ingolanan nog
sosugu'on non po' dini kitu', pi-
mosokitan ku og poktanudanan dia
sog Mikpongon.
10 Tibua, minsan ma' nitu', in-
imung non akon nog ma' nini sabap
sog tulung non dianakon, bu moso-
lag og doksu'an nog tulung non
kitu' dianakon. Po' og koponamal u
monginang nog ginang koni, labi pa
sog glam nog duma sosugu'onanan
non kitu'. Tibua, kona' u dili migi-
nang dun, suga'id non, og tulung
nog Mikpongon dianakon.
11 Dadi, da' pigbigya'an nami, ilan
otawaka akon. Ion non da og pi-
gustal nami dianiu, bu koni dosop
tinud niu.

Pa'ali sog kopogbuat ta tidu sog patoy

12 Dadi, bila ma' nitu' motud ma
og gustalan nami dianiu nog si
Kristu pitubu' tidu sog patoy, iduma
buan og duma dianiu dion mokpok-
talu' ilan ma nog og minatoy ondi'
motubu' mokpuli'?
13 Somo' motud ion, og ma'ana
non, si Kristu da' buan potubu'oy
mokpuli' tidu sog patoy.
14 Dadi, da'idun og mustal nami bu
da'idun dosop og tudon niu.
15 Bu labi pa ditu', po' mimung
tanan nog gloput og gustalan nami
pa'ali sog Mikpongon. Po' tinoksi'an
nami nog si Kristu pitubu' nog
Mikpongon tidu sog patoy. Tibua,
somo' motud og poktolu'on nilan
koyon nog og minatoy ondi' mo-
tubu' mokpuli', da' buan potubu'oy
si Kristu mokpuli' tidu sog patoy.
16 Po' somo' og minatoy di' mo-
tubu' mokpuli', og ma'ana non, si
Kristu da' kotubu' tidu sog patoy.
17 Bu somo' da' potubu'oy si Kristu
mokpuli', og kopongandol niu di-
anon da' sagnat non, bu kobon non
pogboya'an amu pa nog dusa.

18 Bu og ma'ana non dosop, ain
mikpomatoy kitu' nog saka tinumud
na dia ni Kristu, da'idun da buan og
doksu' nilan.
19 Bila og glongas nog dodomaan
ta dia ni Kristu sagya da kotubu' ta
dini sog dunya, ita og kololatlolat sog
glam nog gotow dini sog glupa'an.
20 Tibua og motud, si Kristu
pitubu' mokpuli' tidu sog patoy.
Dadi, ion miimung nog pagon nog
tud ta nog ain og mikpomatoy kitu',
motubu' ilan mokpuli'.
21 Po' sabap sog sala kotow gotow,
miimung motubu' mokpuli' og go-
towanan dun tidu sog patoy. Bu
sabap dosop sog sala kotow gotow,
miimung matoy gotowanan dun.
22 Sa'an mokpomatoy og glam nog
gotowanan po' og tupu' ilan ni Apu'
Adan. Domikian da ma' nitu', sa'an
motubu' ita mokpuli' tidu sog patoy,
po' sabap sog kosolabuk ta dia ni
Kristu.
23 Tibua, pokpolaspolason da og
kotubu' ta tidu sog patoy, si Kristu
og mikuna motubu' sog glam non.
Tubus nitu', sog mokpuli' ion dini
sog glupa'an, mangka pa kotubu'
mokpuli' ain og sinumolabuk na
dianon.
24-25 Tubus nitu', matong na og
doksu'an nog dunya. Bu lo'aton
ni Kristu og glam nog kodiwotaan
nog migbaya', otawaka migokbit,
otawaka miglokounutan dini sog
glupa'an. Po' sumboy mogbaya' si
Kristu asta dagon nog Mikpongon og
glam nog banta non. Bu ion na og
Pogbaya' sog glam non. Tubus nitu',
mangka non na uokiloy og baya' non
koyon dia sog Mikpongon nog ion og
Gama' sog glam non.
26 Og gimpusan nog banta nog
dagon non og patoy.
27 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,
"Glam non dinag nog Mikpongon
mangka bogoyoy dia sog baya' ni
Kristu."* Motampal da talu' kitu'
nog si Kristu og mogbaya' sog glam
non, da' lokitoy og Mikpongon dun
po' ion og mikpopondag dia ni
Kristu.
28 Bu si Kristu og Bata' non. Dadi,
bila si Kristu mogbaya' na sog glam
non, uokilon non na og glawas
non nog pogboya'an nog Mikpon-
gon, nog ion non ion og Mikpongon,
og mikpopondag dianon sog glam
non. Dadi, og doksu'an non, og
Mikpongon mogbaya' na sog glam
non.
29 Tibua, somo' motud og pok-
tolu'on nilan koyon nog minatoy
di' motubu' mokpuli', olo ma buan
og ma'ana nog ain pimunyagan ni-
lan koyon nog ganti' nog minatoy?
Bila og minatoy ondi' doda' motubu'
mokpuli', iduma buan mongganti'
ilan ma nog minatoy mangka nilan
bunyagoy?
30 Bu ami si'oy, iduma buan kobon
non tumogol ami ma moginang nog
ginang koyon nog saka kondokon-
dok?
31 Pigilugan, gondow gondow dia
u sog kopotayan sabap sog pongi-
nangon ku. Sa'an tolu'on ku ma'
nini, po' sabap sog da'da'an ku nog
kopoksolabuk ta dia sog Kounutan
ta nog si Kristu Isus.
32 Da'idun da sagnat non, somo'
sagya da piksu'at nami tibua dili
glawas nami. Ompok ami doda'
bosia moglogaga nog kondokondok
kitu' nog ingolanan ku nog mon-
gongananan ditu' sog Episus. Somo'
motud og poktolu'on nilan koyon
nog minatoy di' motubu' mokpuli',
"Golom ita na poglogibog bu pogin-
uminum po' boloma' matoy ita da."†
33 Na' amu tokodoy moit nog tud
nilan koyon. Po' ngon dosop talu'
nog gotow nog, "Og polomotadon
nog gomba'is mimung lumaton bila
og lokoleanan non molaton."
34 Oksud niu pikilan niu sog mo-
longas bu lota' amu moglokohinan-
gan nog mokodusa. Tolu'on ku ini
dianiu nog bagun amu bosia mosi-
pog dun, po' ngon pa dianiu dion

* **15:27 15:27** Salmu 8:6 † **15:32 15:32** Isaya 22:13b

nog da'idun og sinisabut non dia sog
Mikpongon.

*Og glawas nog motubu' mokpuli'
tidu sog patoy*

35 Gomonsunoy ngon dianiu mok-
sak, “Olo ma buan mogandun og
kopotubu' nog gotow tidu sog patoy?
Olo gidoy og bayu'bayu' nog glawas
nilan koyon?”
36 Og sobu' amu doda'. Kosunan
ta nog bila momula ita nog boni',
ondi' tumubu' bog di' da lobuton pa
poguna.
37 Bila og gotow momula nog
paloy otawaka og ma'is, di' ion
momula nog donsama' na ma' nog
bayu'bayu' non, suga'id non, og dili
glongow non kitu'.
38 Tibua, og boni' kitu' piongonan
nog Mikpongon nog glawas nog ain
glegan non. Bu glam nog gininisan
nog boni' kitu' piongonan dosop nog
Mikpongon nog dili glawas nilan.
39 Bu da' pogbatukbatuk og gun-
godanan non. Sopolati non, og
gotowanan, soginis og gungod non,
og manusia'anan sop len og ginilan,
og manukmanukanan len dosop, bu
og soda'anan len dosop.
40 Ngon og glawas sog glangit, bu
ngon dosop dini sog glupa'an nog
omba'is pogbontayan. Tibua, og
glawasanan nilan kitu' sog glangit,
da' ilan pogbatuk nog kolongas pog-
bontayan nog dini sog glupa'an.
41 Bu og gondow, len og silow
non, og bulan len dosop og silow
non, bu bitunanan len dosop og
silowanan nilan. Bu minsan og bitu-
nanan koyon, da' pogbatukbatuk og
silowanan nilan.
42 Domikian da ma' nitu', nog bila
matoy mangka kotubu' mokpuli'.
Bila lobongon na bangkoy non
koyon, mangoy na sog moludak.
Tibua, bila pitubu' na mokpuli' tidu
sog patoy, di' na moludak asta sog
da' kopus non.
43 Og bangkoy koyon nog linobong,
molaton na pogbontayan bu da'idun
na pagas non. Tibua, bila pitubu' na
mokpuli' tidu sog patoy, molongas
na pogbontayan bu modasig na.
44 Og linobong koyon sagya da
glawas nog ginungod. Tibua, bila
potubu'on na ion mokpuli', og
glawas non koyon, kona' non na og
dan glawas, suga'id non, og glawas
nog kinodiwata.

Dadi, ngon og glawas nog dia sog
ginungod, ngon dosop og glawas niu
nog kinodiwata.
45 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,
“Og tigana' gotow nog si Adan, pio-
ngon bu bogoyoy nog kotubu'. Bu og
gimpusan nog Adan, og polomogoy
nog kotubu' tidu sog Bolakat nog
Mikpongon.”‡
46 Kitu' og miktidu kitu' sog kin-
odiwata, mibinaya' dia sog miktidu
kitu' sog ginungodan.
47 Og tigana' gotow nog si Adan,
inimung tidu sog glupa'. Og solabuk
Adan kitu', miktidu sog kinodiwata.
48 Ain dini sog glupa'an, mingunut
ilan dia sog gotow kitu' nog inimung
tidu sog glupa'. Bu ain dia sog
kinodiwata, mingunut ilan dosop
sog gotow kitu' nog miktidu sog
kinodiwata.
49 Dadi, mingunut ita dia sog go-
tow kitu' nog kinilawan, domikian
da ita si'oy, mongunut ita dosop sog
gotow kitu' nog miktidu sog kinodi-
wata.
50 Pigilugan, og ma'ana non ma'
nini. Og glawas nog binata' tibua
sog ginungod, ondi' mokampu' sog
pigdotu'an nog Mikpongon. Bu ain
moludak, ondi' dosop mokampu' sog
ain ondi' moludak asta sog da' kopus
non.
51 Pokinongog amu dianakon po'
buka'on ku dianiu og milingod kitu'.
Kona' glam ta matoy.
52 Tibua, sog gimpusan nog koyup
nog tombuli' sog doksu'an nog
dunya, og glam ta moksop mog-
dayun ma' nog sokilop da. Po'
ampun monombuli' na, ain mikpo-
matoy kitu', mokpogbuat ilan na bu

‡ **15:45 15:45** Genesis 2:7

kotubu' mokpuli'. Bu og glawas nilan moktimaluy ondi' na moludak. Bu ita, ain totubu' pa, moksop ita mogdayun.

53 Po' ain glawas kitu' nog moludak, sumboy suklian nog glawas nog ondi' moludak. Bu og glawas nog matoy, sumboy suklian nog glawas nog ondi' na matoy.

54 Dadi, bila ain moludak, sinuklian na nog glawas nog ondi' na moludak, bu ain glawas kitu' nog matoy, sinuklian na nog glawas kitu' nog ondi' na matoy, motuman na og piktalu' kitu' dia sog Kitab nog, "Dinag na glam nog banta ni Kristu po' da'idun na matoy."§

55 "Ain ka ma pomondag, Patoy? Da'idun na pagas mu mongula'at."*

56 Og baya' nog patoy mongula'at, miktidu sog dusa. Bu og baya' nog dusa, miktidu sog Botad kitu' nog pilatas dia ni Muses.

57 Tibua, posolomatan ta og Mikpongon po' ion mikpopondag dianita sog dusa bu sog patoy, bianan sog Kounutan ta nog si Isukristu.

58 Dadi pigilugan ku nog kololaman ku, pokpopagon amu. Na' amu mokpotiang gumuya'. Kobon non poksolitugos amu sog glam nog ginang niu dia sog Pogbaya'. Po' kosunan ta nog ain ginang nog miinang ta sabap sog kopokokunut ta dia sog Pogbaya', ondi' ombolong.

16

1 Dadi, pa'ali sop sog pigomutomutan niu kitu' nog tabang niu sog pigotowanan nog Mikpongon ditu' sog bonua nog Judia. Sumboy inangon niu ma' nog tinalu' u kitu' dia sog glumpukanan sog probinsia nog Galatia.

2 Giap Duminggu, monala kotow dianiu, siboyon non og sin non nog binahagi' non tidu sog galap non. Bu pogomudomud niu na bagun bila matong u dion misimpan na.

3 Bila matong u na dion, og kolokianan kitu' nog pimili' niu, sugu'on ku mangoy sog Jerusalem mokpitang nog bogoy niu koyon dianilan, bu dunut og sulat u bagun da tolima'on ilan ditu'.

4 Tibua, bila sumboy nog mokoditu' u pa, mogdunut ilan dianakon.

Og pikilan ni Paul

5 Akon, sumboy u mangoy sog probinsia nog Masadonia. Bu tidu u ditu', mangka u pa angoy dion niu.

6 Og gintoman ku dun, mobonobon u bayu' dion niu. Gomonsunoy og gobon ku dion, og gobon sop nog timpu dupi' koni po' bagun amu mokotabang dianakon bila mogdayun u na sog minsan ain og gongayan ku.

7 Ondi' u moleg nog mangoy u dion numun koni nog sagya u da mian. Po' bila baya' nog Kounutan ta, kolegan ku dun bosia, mokpobonpobon u pa dion niu.

8 Tibua, mogonong u pa ditu' sog Episus asta matong og gondow kitu' nog kologya'an nog iningolanan Pentikos.

9 Po' mongimakat u nog ginang nog binogoy dianakon, minsan si'oy modakol sinumusi dianakon, modakol da dini mioleg mokinongog nog gustalan ku.

10 Bila mangoy si Timuti dion, sumboy tolima'on niu ion po' ion si'oy ma' dosop nakon miginang nog ginang nog Pogbaya'.

11 Dadi, sumboy da'idun dianiu nog di' tumolima' dianon. Suga'id non, bila mogdayun ion ompanow, tobangoy niu bagun omba'is pikilan non, bu bagun dosop ion mokopuli' dianakon. Po' pigdodomaan ku ion dunut og duma pigilugan ta sog tanud.

12 Dadi, pa'ali dosop dia ni Apolos, og gilug ta sog tanud. Pongonion ku bosia dianon nog mogunut ion sog pigilugan ta kitu' nog posungu'

§ **15:54 15:54** Isaya 25:8 * **15:55 15:55** Hosea 13:14b

mangoy dion niu. Tibua, di' pa dow
ion sokali' mangoy dion niu numun
koni po' mogbagad pa ion nog len
timpu mangka si'oy ion angoy dion
niu.
13 Dadi, pongmohilat amu. Pona-
mal amu sog tud niu dia ni Isukristu.
Popagon niu pikilan niu, bu na' amu
mondok.
14 Inang niu glam nog ginang niu
bianan sog glolat.

15 Kosunan niu da si Estepanas bu
gla'ayatanan non. Ilan og mikuna
tumabuk dia ni Isukristu dion sog
probinsia nog Akaya. Tinigbung
nilan og ginang nilan dia sog ain ko-
longasan og pigotowan nog Mikpon-
gon dun.
16 Og pongonion ku dianiu, nog
pokokunut amu dianilan bu sog
duma dosop nog miginang nog
mama' nog piginang nilan.
17 Linoliag u dangan minatong
dini si Estepanas, si Portunatus, bu
si Akaikus. Po' og glolaman nilan
dianakon ma' da nog glolaman niu
kitu' dianakon.
18 Bu sabap dianilan mibogan
tokodoy pikilan ku ma' dosop nog
miinang nilan kitu' dianiu. Og
gotowanan nog mama' nilan koyon
omba'is ta bontugon.

19 Og pigotowan nog Mikpongon
dia sog glumpukanan sog Bata'bata'
Asia minogina dianiu. Mosolag
og sogina ni Akila bu si Prisila
dianiu. Bu og gotowanan kitu'
nog moglumpuk kobon non dia sog
baloy nilan.
20 Glam nog pigilugan ta dini sog
tanud minogina dosop dianiu. Bu
bila moglumpuk amu, golun niu
pakasi tanud niu bianan sog galok
nog kopogilug.
21 Og dili sinumulat nog sogina
koni, akon nog si Paul.

22 Simasima ondi' molalam dia sog
Pogbaya', og sumpa matong dianon.
“Pokpuli' a, Apu'!”

23 Mongon dianiu og glolaman nog
Kounutan ta nog si Isus.

24 Og glolaman ku dia sog glam niu
bianan sog kopoksolabuk ta dia ni
Kristu Isus. Amen.

Og kodua' Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Korintu

Og Piuna Talu' pa'ali sog kodua' Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Korintu

Og kodua' sulat ni Paul koni posungu' sog poktanudanan dia ni Isukristu ditu' sog Korintu. Sinulat non ini sog tang nog ngon piktingkaan nilan nog poktanudanan ditu' sog Korintu. Po' ngon dumaanan dion sog glumpuk nilan nog sinumusi dia ni Paul. Tibua, pigopasan non ilan moktiguli'. Bu dangan miktiguli' ilan, tinalu' non og gloliag non dun.

Sog tolipunan nog sulat non koni, tinalu' non pa'ali sog kodukakit non dia sog poktanudanan sog Korintu. Inustal non dianilan bog iduma tinabal non ma nog ma' nitu' og duma gotowanan dion nog minompola' bu mikpoksusi dianon. Bu inustal non og da'da'an non, nog minsan ma' nitu' si'oy, migdoksu'an da dia sog kopoglila' bu sog kopoglogomigus nilan.

Tubus nitu', mikitabang ion dia sog poktanudanan bianan dia sog kotawal nilan bu kotabang nilan dia sog pakasi tanud nilan ditu' sog Judia.

Sog doksu'an nog sulat non koni, tinindogan non og kopoksulanggu' non dia sog duma Hudyuanan koyon dion sog Korintu nog ma' long nilan dun, ilan dow og tantu sosugu'onanan ni Isukristu, mangka nilan tolu'oy si Paul nog ion dow kona' og sosugu'on ni Isukristu.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-11.
2. Og kodukakit nog poktanudanan sog Korintu bu si Paul, 1:12–7:16.
3. Og bogoy nilan dia sog poktanudanan ditu' sog Judia, 8:1–9:15.
4. Tinindogan ni Paul og baya' non nog ion doda' og sosugu'on ni Isukristu, 10:1–13:10.
5. Og doksu'an nog sulat koni, 13:11-14.

1 Akon si Paul, og sosugu'on ni Isukristu bianan sog baya' nog Mikpongon. Og sulat koni miktidu dianakon bu dia ni Timuti nog gilug ta sog tanud. Pinoit u ini dion sog poktanudanan sog Mikpongon sog koliwagan bonua nog Korintu bu asta dosop sog glam nog poktanudanan nog dia sog Akaya.

2 Og popia bu kotikna' nog pikilan mongon dianiu tidu sog Gama' ta nog Mikpongon bu og Kounutan ta nog si Isukristu.

Songlitan og Mikpongon

3 Songlitan ta Mikpongon. Ion og Gama' bu og piktamuy nog Kounutan ta nog si Isukristu. Ion dosop og Gama' nog mololat bu og Diwata nog moto mongamu' kobon non.

4 Po' ion og mingamu' dianami sog glam nog pihit nami bagun ami dosop mokopongamu' dia sog ain mokobian kitu' dosop nog glam nog gininisan nog pihit po' pobotukon nami dosop dianilan og kopongamu' nog Mikpongon kitu' dianami.

5 Po' tidu sog kosolabuk nami dia ni Kristu, miimung misunu' ami nog sinsaan non. Tibua, sabap dosop nog kosolabuk nami dianon, mosolag dosop nog kopongamu' nog Mikpongon dianami, boya'an moglipuas dosop sog duma.

6 Dadi sa'an itu', bila kobianan ami nog pihit, miimung pododungag dosop og kopongamu' nami dianiu, bu dunut og kobo'isan dia sog kopoktanud niu. Dadi, bila pongomu'an ami dia sog pihit, amu

si'oy, mimung nog kopongomu'an
amu dosop dun. Po' og doksu' non,
ompayat tanan og kopoglogaga niu
dun dia sog batuk niu nog kilogonan
nog ma' nami.
7 Dadi tidu ditu', miimung nog
ompagon og dodomaan nami dianiu
po', misunu' amu si'oy dia sog glo-
gon nami, misunu' amu dosop dia
sog kopongamu' dianami.

8 Pigilugan, bagun niu kosunan
pa'ali sog kopihit nami kobon nami
ditu' sog Bata'bata' Asia, kipihitan
ami tokodoy po' og pihit nami ditu',
miglabi tokodoy kopoglogaga nami
dun, nog boya'an mikopikil ami no-
tanan nog da'idun na lumual og
pondayan nami dun.
9 Balu' nami tanan dun, dia ami
na sog kopotayan. Tibua, sa'an
binianan ami nog mama' nitu' kitu'
po' bagun da ondi' ami sumalig dia
sog dili kotoan nami, suga'id non,
sumalig ami dia sog Mikpongon. Po'
minsan og minatoy, ompotubu' non
tanan puli'.
10 Dadi, sa'an ginawon non ami
tidu sog glogon kitu' nog ma' nitu',
bu sa'an da gowonon non dosop
ami sog boloma'dinglag, po' ion
og dodomaan nami nog poktid-
uan nog tabang sog minsan sog
boloma'dinglag.
11 Bu og gyakin niu dosop,
mimung kobon non mokotabang
dianakon. Po' bianan sog gyak-
inanan niu dia sog Mikpongon,
inongogan non nododa' mangka
non ami popiaoy. Bu sabap sog
glolat non dianami, modakol dosop
mokopoksanglit dianon.

Da' kodayun og pikilan ni Paul

12 Dadi, koni poktolu'on ku nog di'
u mosipog dianiu po' og polomota-
don nami omba'is da sog glam nog
gotowanan asta dianiu. Og koton-
tuan bu og glongas nog polomota-
don nami dia miktidu sog Mikpon-
gon. Po' og polomotadon nami
singkot dia sog tulung nog Mikpon-
gon po' kona' sagya pikilan nog
gotow.
13 Dadi, sa'an itu' potintuon ku
og sulat u kitu' dianiu po' bagun
motubus niu bostaoy, mosabut niu
da mogdayun.
14 Tibua minsan ma' nitu', mama'
nog ngon pa di' niu mosabut pa'ali
dianami. Og kolegan ku bosia dun,
sog gunanunan koyon mosabut niu
tokodoy og pa'ali dianami bagun niu
da ami pogdongya'an, domikian nog
ma' nog kopogdongya' nami dianiu
numun kitu'. Bu labi na bila matong
gondow nog mokpuli' og Kounutan
ta nog si Isus dini sog glupa'an.
15 Dadi, sabap sog ma' nitu' og
dodama u nog mosabut niu da bosia
pa'ali dianami, og tagna' og mipikil
u, mangoy u bosia dion niu bagun
da dumungag og popia dianiu.
16 Po' og pikilan ku, sog posungu'
u ditu' sog probinsia nog Masadonia,
mapit u bosia dion niu. Bu bila
mokpuli' u, mapit u dosop bosia
dion niu puli' po' bagun niu da akon
kotobangan bila moglandan u ditu'
sog Judia.
17 Og pikilan ku kitu' nog mapit
dion niu, onda' u bosia pog-
dua'dua'oy. Sa'an itu' onda' u
pogdua'dua'oy, po' og pikilan ku
bu poktolu'on ku podoyunon ku
nododa' bosia. Di' u da ma' nog
duma gotow nog mogdua'dua' og
poktolu'on nilan.
18 Po' og Mikpongon, og talu'
non kopongondolan nododa', bu ko-
sunan non da nog talu' u kitu' di-
aniu, kona' tibua nog sagya sinu-
mangu' u.
19 Po' ami ni Timuti bu si Silas,
pimali nami dianiu pa'ali dia ni
Isukristu nog ion og Bata' nog
Mikpongon. Bu kosunan ta nog, tidu
pa sog tolipunan dia sog kosolabuk
ta dianon, ion og kotumanan nog
pasad nog Mikpongon.
20 Po' glam nog pasadanan
nog Mikpongon sog gotowanan,
sinongu'an ita ni Kristu. Dadi sa'an

da, bianan dianon, mokopoktalu' ita
nog "Amen" sog glam nog pinasad
non dianita po' ma'ana non, og
kopongandol ta dianon mimung
sanglit sog Mikpongon.
21 Po' og Mikpongon og
mokpopagon dun dianita dia sog
kopoksolabuk ta dia ni Kristu. Bu
ion tanan sinumiboy dianita.
22 Bu inindanan non na ita og
tanda' nog ita koni ion na dun. Bu
piuna non dosop og Bolakat non
dia sog pusung ta po' og tanda' nog
tumanon non nododa' sog binaya'
nog gondow og glam nog tinalu' non.
23 Sa'an akon, sobion ku Mikpon-
gon og taksi' u, nog sa'an da' u pa
pokpuli' dion niu sog Korintu po'
bagun ku amu ondi' kopogboba'an
nog sabap sog polomotadon nog
duma niu dion.
24 Po' di' nami amu ilakad pog-
boya'oy sog kopoktanud niu po' ko-
sunan nami nog, og kopagon niu
bianan da sog kopokokunut niu dia
ni Isukristu. Suga'id non, sa'an
ini dumuma ami dianiu po' bagun
mongon og da'da'an niu.

2

1 Dadi, sa'an itu' mipikil u nog
ondi' u pa sokali' mokpuli' dion niu
po' bagun ondi' mokpuli' mogla'at
og pikilan ta dun.
2 Po' somo' minangoy u dion niu
mokpuli', sabap sog gloga u dianiu,
mimung nog mogla'at og pikilan
niu dun, boya'an nog di' niu akon
kobogayan nog gloliag.
3 Dadi, sa'an da sinumulat u nog
di' u pa sokali' mangoy dion niu,
po' bagun da amu tibua bu amu,
og moglinunsan momasad dun. Po'
bila mokpuli' u na dion niu, kolele
mogla'at pikilan ku dun sabap dian-
ilan, mimung nog mosolag da'da'an
ku dun. Bu amu si'oy, dumuma amu
dianakon sog kopogda'da' u.
4 Po' sog sonuk u sumulat nitu', ki-
bogatan u tokodoy momikil dun bu
pingingloyu'an u tanan dun. Tibua
minsan ma' nitu', kona' po' bagun
mogla'at og pikilan niu dun, suga'id
non, bagun niu kosunan bog andun
kodalom og glolat bu glolaman ku
dianiu.

Kompunan og gotow kitu' nog miginang nog molaton

5 Dadi, pa'ali dosop sog gotow
dion nog mikopoginang nog mola-
ton, kona' tibua nakon og mosunu'
dun. Amu si'oy, mosunu' amu dosop
dun. Tibua, sumboy di' ta na ilakad
polobioy kotalu' ta dun.
6 Po' pada na og kopogloga nog
kodokolan koyon dianiu sog gotow
koyon.
7 Dadi, sumboy ompunoy niu na
ion dun dunut kopongamu' niu di-
anon bagun da ondi' landu' susaan
non dun bu dunut kopogla'at nog
pikilan non dun.
8 Po' tolu'on ku dianiu, ion og
potongow niu dianon og glolaman
niu.
9 Po' sa'an pinoit u og sulat kitu'
dianiu po' tontongan ku dianiu sog
kopokokunut niu sog pomali.
10 Dadi, bog kompunan niu ion,
akon si'oy, kompunan ku da ion
dosop dun. Po' donsama' u na ion
inompunan dia sog motaan ni Kristu
bagun glam niu kopopiaan dun,
11 po' bagun ita dosop ondi' kolim-
bungan ni Kindagow. Po' kosunan
ta da og kopondayan non.

Og polosuku'an nog ain polongustal pa'alisog Bogu Pasad

12 Dadi pigilugan, da' kobon tidu
u mokpoit nog sulat u kitu' dianiu,
minangoy u sog koliwagan bonua
nog Troas po' mogustal u bosia
ditu' pa'ali dia ni Kristu. Sabap
sog tabang nog Pogbaya', dangan
minatong u ditu', mitongow u nog
modakol bosia moleg mokinongog
nog gustalan ku.
13 Tibua minsan si'oy ma' nitu',
misusa pikilan ku po' og gilug ta
nog si Titus, da' pokodatong ditu'
tidu sog kangoy non kitu' dion niu.
Dadi, mimuhun u dianilan ditu'

mangka u poglandan sog probinsia
nog Masadonia.
14 Tibua, kosonglitan og Mikpon-
gon dun! Po' dia sog kosolabuk
ta dia ni Kristu, kobon non ion
da mogokbit nog kopokpopondag
dianita. Bu pibian non dianita og
kopokpulonag nog sabut pa'ali dia
ni Kristu nog domikian ma' nog
pogomut og mosapu nog gotowanan.
15 Po' ita domikian da ma' nog
sapu ni Kristu nog posungu' dia sog
Mikpongon, bu ompulonag dosop
dia sog ain sonuk non pa motabang
sog baya' nog dusa. Bu ompulonag
dosop asta dia sog ain posungu' sog
gla'at.
16 Po' ilan koyon nog dia po-
sungu' sog gla'at, og sapu ta diani-
lan domikian da ma' nog sapu nog
patoy. Tibua, ain sog sonuk non
pa motabang sog baya' nog dusa,
ion non ion og sapu ta dianilan
domikian da ma' nog sapu nog pogo-
mut nog kotubu' nog miktidu sog
Mikpongon. Dadi, sima gidoy togo
patut moginang nog mama' nion
koyon nog saka sagyaotow da?
17 Kona' ami ma' nog duma go-
towanan kitu' nog inimung nilan
nog dili sukatan nilan og talu' nog
Mikpongon. Suga'id non, tidu sog
kopoksolabuk nami dia ni Kristu,
og gustalan nami motongow dia sog
gininang nami dia sog sungu'an nog
Mikpongon po' ami tanan og so-
sugu'onanan non.

3

1 Og talu' u koni, gomonsunoy
balu' niu dun, sagya da pog-
dongya'an ku og dili glawas u, tibua,
kona' da. Po' kona' ami nog ma' nog
duma gotowanan koyon dion nog
sumboy pa nog togo sulat nog bagun
niu ilan tolima'on. Bu di' ami dosop
sumboy mongoni dianiu nog sulat
nog bagun ami tolima'on nog duma
poktanudanan, bila mangoy ami sog
len bonua.
2 Po' amu tanan og miponongi'
nog ma' nog sulat nami. Bu sog
dialom pikilan nami, kosunan nami,
nog ain mokobasta dun, mosabut
nilan da pa'ali dianami bog olo
bayu'bayu' nog ginang nog sinugu'
dianami.
3 Po' motampal da nog amu koyon
ma' nog sulat nog sinulat ni Kristu
pibian dianami. Po' kona' sagya
gotow sinumulat dun, suga'id non,
og Diwata nog di' matoy, og sinu-
mulat dun bianan dia sog Bolakat
non. Bu kona' nog ma' nog Botad
kitu' nog sinulat dia sog papan nog
batu, suga'id non, dia tanan sinulat
sog pusung nog gotowanan.
4 Dadi, sa'an mokopoktalu' ami
nog ma' nini po' sabap sog salig
nami dia sog Mikpongon bianan dia
ni Kristu.
5 Po' di' ami patut moginang nog
ginang nami koni bila dili ami da.
Suga'id non, og kopatut nami dun
miktidu dia sog Mikpongon.
6 Dadi, sa'an mokopogustal ami
pa'ali sog Bogu Pasad non sog go-
towanan po' tidu dianon. Og Bogu
Pasad non koyon, kona' nog ma' nog
dan Botad kitu'. Po' minsan si'oy an-
dun og kopogunut ta nog glam nog
Botad kitu' nog sinulat, og doksu'an
non og patoy. Suga'id non, bila og
Bogu Pasad koyon, bianan sog Bo-
lakat nog Mikpongon nog piponong
non dianita, ion tanan mogokbit dun
dianita. Po' og Bolakat tanan nog
Mikpongon mogbogoy nog kotubu'
nog da' kopus non.
7-8 Og dan Botad kitu' nog sinu-
lat sog papan nog batu, sog kobo-
goy non dun, sinumilow og glamag
nog Mikpongon. Bu sabap ditu',
miglamag dosop og bayu' ni Muses
dun. Bu dangan miobonobon og
glamag kitu' dia sog bayu' non, min-
san si'oy molumakmok na, di' mo-
toga'toga' tontongoy nog Hudyua-
nan. Dadi, dangan binogoy og botad
kitu' nog doksu'an non patoy, sin-
umilow og glamag nog Mikpongon.
Og ma'ana non mosolag tugyu non.
Tibua, mosolag si'oy tugyu non, labi
pa ditu' kosolag og tugyu nog Bogu

Pasad non kitu' nog pibian sog Bolakat non.
9 Po' minsan si'oy mosolag og tugyu nog dan Botad kitu' nog mimung polihola'on gotow dun, labi pa kosolag og tugyu nog Bogu Pasad non koni nog mimung modulus og gotow dun dia sog Mikpongon.
10 Po' og dan Botad kitu' tidu sog kobon nitu', minsan si'oy mosolag og tugyu non, numun koni miimung da nog mama' nog mika'an na, po' sabap sog kosolag nog tugyu nog Bogu Pasad non koni.
11 Bu minsan si'oy mosolag og tugyu nog dan Botad kitu' kobon nitu', solianlian da baya' non, po' labi pa kosolag og tugyu nog Bogu Pasad non koni po' og baya' non asta sog da' kopus non.
12 Dadi, sa'an kolona' mosolag og dodama nami dun. Dadi, sa'an moksibolu' ami mogustal dun pa'ali sog Bogu Pasad non koni.
13 Po' kona' ami nog ma' ni Muses kitu' nog tinimpong non bayu'bayu' non bagun di' bosia motongow nog Hudyuanan og glamag non kitu' nog molumakmok na.
14 Po' sog masa nog kobon nitu', ondi' mosabut nog Hudyuanan og dan Botad kitu' bila bostaon nilan po' ma' nog mitimpong og pomikilan nilan. Bu ma' nitu' dosop asta pa sog numun koni. Po' da'idun og mokawa' nog timpong nog pomikilan nog gotow koyon lual da og kosolabuk non dia ni Kristu.
15 Po' asta midopot sog numun koni, bila bostaon nilan sog Kitab og dan Botad nilan kitu' nog miktidu dia ni Muses, domikian da ma' nog mitimpong pa og pomikilan nilan.
16 Tibua, minsan si'oy ma' nitu', mawa' da og timpong nog pomikilan nog gotowanan, bila sumungu' ilan dia sog Pogbaya' boya'an mosabut nilan.
17 Og Pogbaya' koyon, ion non na og Bolakat nog Mikpongon. Bila og Bolakat nog Pogbaya' og mogbaya' sog gotow, miluas na ion tidu sog baya' nog dusa.
18 Bu ita, ain onda' na kotimpong og bayu'bayu' non, mosolamin na nog gotowanan dianon og glamag nog Pogbaya'. Bu posisaya' ita ompotimaluy mama' non dunut pododungag og glamag non dianita. Bu og mokpotimaluy koyon dun dianita, og Pogbaya' nog ion non ion og Bolakat.

4

1 Dadi bila ma' nitu', sabap sog glolat nog Mikpongon, tinugdak non na dianami og ginang nami koni. Bu moksibolu' ami moginang dun.
2 Tibua, ompok ami nog ginang kitu' nog piglingod nog kosipogsipog, di' ami lumimbung, bu di' ami sumop nog talu' nog miktidu dia sog Mikpongon pa'ali dia ni Isukristu. Suga'id non, bianan sog kopokpodolag nami nog talu' nog Mikpongon, inuakil nami og dili glawas nami dia sog gotowanan kitu' nog ain omba'is pikilan non, bu dia dosop sog motaan nog Mikpongon.
3 Tibua minsan si'oy ma' nitu', bila di' pa modolag sog gotowanan og pomali pa'ali dia ni Isukristu, og ma'ana non, og gotowanan koyon posungu' sog gla'at nog da' kopus non.
4 Po' ain polomungyas, tinimpong og pomikilan nilan ni Kindagow bagun ilan da ondi' mosabut og motud bu og dolag nog miktidu sog Mikpongon. Po' binuka' na bosia dianilan og dolag kitu' nog miktidu dia sog Gomba'is nog Guksugan pa'ali sog kotas bu glamag ni Kristu, po' dia da non kotongow bog olo og bayu' nog kodiwata nog Mikpongon dianita.
5 Po' og gustalan nami kona' pa'ali sog dili glawas nami, suga'id non, pa'ali da dia ni Isukristu nog ion doda' og Pogbaya' sog glam non. Bu og poktolu'on nami koni, nog ami og sosoligan niu, sabap sog ininang ni Isus dianami.
6 Po' og Mikpongon, sog tolipunan nog dunya, miktalu' ion nog, og

dolag miongon na tidu sog dolom. Bu ion tanan dosop mikposilow nog dolag non koyon dia sog dialom pusung nami. Og ma'ana non, pisabut non na dianami pa'ali sog kotas non nog dia non tanan pisilow sog bayu' ni Kristu.

7 Dadi, ami koni domikian da nog ma' nog ginogu'an nog da' golaga' non nog saka, kitogu'an nog bololaga' nog sabut koni pa'ali dianon. Bu sa'an da nog pinonggi' ami sog ginogu'an nog da' golaga' non, po' bagun da motampal nog, og Bolakat koni nog di' kolobian, kona' dianami dili miktidu, suga'id non, dia miktidu sog Mikpongon.

8 Dadi sa'an itu', minsan si'oy dia ami kobotang sog pihit, di' ami da mogla'at dun. Bu minsan si'oy sumolingka ombabong pomikilan nami, tibua ngon da og dodomaan nami nog tumabang dianami.

9 Bu minsan si'oy ngon mongula'at dianami sabap sog kopokpulonag nami nog gustalan koni, ondi' ami da polukason nog Mikpongon. Bu minsan si'oy pisokitan ami dun, di' ami da lumota' mogustal.

10 Po' kobon non, og kibianan nami domikian da nog ma' nog kopatoy ni Isukristu, po' bagun dosop dia sog polomotadon nami kotongow og kotubu' non.

11 Po' kobon non, og kotubu' nami molodis dia sog patoy sabap sog kopokokunut nami dia ni Isus. Po' sa'an ma' nitu' po' bagun dia nami kotongow og dili kotubu' non.

12 Dadi, minsan mama' ami si'oy nog posungu' sog patoy sabap sog poginangon nami koni, miimung da nog popia dianiu bu kotubu' asta sog da' kopus non.

13 Po' sinulat sog Kitab nog, "Sa'an mokopoguksug u po' sabap sog kopongandol u dia sog Mikpongon."* Dadi, ami si'oy, sabap sog kopongandol nami nog ma' nitu', mokopoguksug ami dosop pa'ali dia ni Isukristu.

14 Po' kosunan nami nog og Mikpongon potubu'on non ami mokpuli' ma' da nog kopokpotubu' non puli' nog Kounutan ta nog si Isus. Bu polimudon non og glam ta dia sog sungu'an non.

15 Bu glam nog kibianan nami koni, og popia dianiu. Po' kobon non, pododungag tanan og kodakol nog tumabuk dia ni Isukristu, po' dia non pibian og tulung nog Mikpongon sog gotowanan. Dadi, sa'an dosop mosolag og posolamat dianon bu mimung pododungag og kopoksanglit sog Mikpongon.

16 Dadi sa'an itu', ondi' da mogla'at og pikilan nami dun.

Po' minsan si'oy og glawas nami posungu' na moludak, og pikilan nami kopongimboguan da gondow gondow.

17 Po' og kibianan nami koni nog pihit nog numun koni, solianlian da. Po' og doksu'an non, miimung landu' koba'is tidu sog Mikpongon asta sog da' kopus non.

18 Bu onda' nami tigbungoy og pikilan nami dia sog sagya da og kinilawan, po' kosunan nami og ma' nion koyon solianlian da. Suga'id non, tinigbung nami og pomikilan nami dia sog ain da' ta pa kitu' kotongow, po' kitu' og moksampoy umul asta sog da' kopus non.

5

1 Po' kosunan ta nog og glawas ta koni dini sog glupa'an, domikian da nog ma' nog sagya glokowlokow. Po' bila matong molapuk na, og Mikpongon, ngon da og sinimpan non dianita nog glawas nog di' moludak asta sog da' kopus non ditu' sog glangit.

2 Sog sanan ta pa koni dini, mama' notibua nog mokolongolong ita kobon non. Og saba' ta dun, mosolug ta na bosia og glawas ta kitu' nog tidu sog glangit.

* **4:13 4:13** Salmu 116:10

3 Po' bila koposolugan ita na dun,
di' ita na kodotongan nog miglobas
ita pa.
4 Po' sog solian ta pa mogonon-
gonong dini sog glokowlokow ta
koni, mama' ita pa nog mokolongo-
long po' kibogatan ita pa nog glogon
ta. Kona' po' moleg ita mawa' nog
glawas ta koni dini sog glupa'an,
suga'id non, og glawas ta kitu' nog
miktidu sog glangit, posolugon na di-
anita po' bagun da bosia og kotubu'
ta dini sog glupa'an, moktimaluy
nog kotubu' nog tidu sog Mikpon-
gon.
5 Po' sinimpan non na ita sog
gondow kitu' nog tang, nog pok-
timoluyan ta. Po' piuna non na
dianita og Bolakat non, po' og tanda'
nog tumanon non nododa' sog bi-
naya' nog gondow og glam nog
tinalu' non.
6 Dadi, sa'an da kobon non om-
pagon pomikilan nami. Bu kosunan
nami nog solian og glawas nami dia
pa sog ginungod, da' ami pa ditu' sog
pogonongan nog Kounutan ta.
7 Po' mitubu' ami dini sog glupa'an
bianan sog kopongandol nami dia
sog Kounutan ta po' og ma'ana non,
onda' ta pa ion kotongow.
8 Puli'an ku tumalu' nog, ompagon
da pomikilan nami. Po' minsan
si'oy moleg ami bosia mawa' nog
glawas nami koni dini, bu angoy sog
Kounutan ta,
9 labi pa kobololaga' dianami nog
ion kosu'atan dianami sog minsan
ain ami kobona', dini ta' sog glawas
nami, otawaka sog bogu glawas
nami ta' nog ditu' non.
10 Po' glam ta, sumboy doda' mon-
gadap dia ni Kristu. Po' monala
kotow dianita, mongadap ita dia
sog pongukuman ni Kristu. Po'
bogoyon non da dia sog monala
kotow dianita, nog mondom duma'it
dia sog kohinangan ta nog molon-
gas, otawaka kohinangan ta nog da'
doksu' non.

Motiguli' og gotow dia sog Mikpongon bianan dia ni Isukristu

11 Dadi, sabap sog polosuku'an
nami koni nog miktidu sog Mikpon-
gon, mondok ami dia sog Kounutan
ta. Bu pitantu nami dosop sog
duma gotowanan bagun ilan bosia
tumud nog og polosuku'an nami
koni, kona' og balu'balu'. Po' mitam-
pal ami tokodoy dia sog Mikpongon
nog kona' ami sagya mogbalu'balu'.
Bu og kolegan ku dosop dun nog
modolag dianiu.
12 Po' ondi' nami dosop pog-
dongya'an og dili glawas nami di-
aniu, minsan tinolu'an nami si'oy
dun nog duma gotowanan dion.
Suga'id non, sa'an tinalu' u nog
ma' nini bagun amu da bosia og
mogdongya' dun dianami, bu bagun
ongon dosop og tobalan niu sog
gotowanan kitu'. Po' ilan, bonsagon
nilan og sagya da mitongow nilan,
nog sagya da glangkalangka nog
gotow po' da' balan nilan bog olo
og mitagu' sog dialom pikilan nog
gotow.
13 Dadi, bila ngon gotow dion nog
moktalu' nog migbunog ami, talu'
niu dianilan, kona' nog migbunog
ami, suga'id non, sabap da sog ko-
dalom nog kopoktanud nami sog
Mikpongon. Bu bila moktalu' ilan
dosop nog omba'is pikilan nami,
talu' niu sop dianilan, koni og popia
dianiu.
14 Po' og migokbit dianami og glo-
lat ni Kristu. Po' kisunan nami nog
sala da ni Kristu og minatoy po' kitu'
og tabang non sog glam nog gotow.
Og ma'ana non, og glam nog gotow
itungan nog minatoy.
15 Dadi, sa'an kolona' ion minatoy,
bagun da ain mitubu' sog glupa'an,
og gunutan nilan kona' na bosia
og dili glegan nilan, suga'id non,
og glegan na ni Kristu. Po' ion
og ginumanti' dianilan sog patoy,
bu pitubu' da ion nog Mikpongon
mokpuli'.
16 Dadi, tidu sog kotabuk nami dia
ni Kristu, og pomikilan nami dia sog
gotow, kona' sagya og kibotangan
nilan dini sog dunya. Po' dini kitu',

minsan si Kristu, og pomikilan nami
dianon ma' nog sagya da ion og
gotow. Tibua sog numun koni, kona'
na nog ma' nitu' po' kosunan nami
na bog sima ion.
17 Dadi, sa'an minsan sima og
sinumolabuk na dia ni Kristu,
migbogu kotubu' na ion. Po' og dan
kitu' miksop na bu sinuklian nog
bogu.
18 Sa'an mama' nitu' po' sabap sog
Mikpongon. Dadi, pibian sog kopa-
toy ni Kristu, tiniguli' non nododa'
ita sog Mikpongon. Bu sa'an tin-
ugdak non og ginang koni dianami
po' bagun da motiguli' og duma
gotowanan dianon.
19 Po' sog pomali nami koni, mo-
tiguli' nog Mikpongon og gotowanan
dianon pibian dia ni Kristu. Bu
kompunan non na dun gotowanan
koyon sog dusa nilan. Po' og
dusa nilan kitu' nog inompunan
non na, di' non na pomikilon
mokpuli'. Dadi, og gustalan koni
nog pa'ali sog kopoktiguli' non sog
gotowanan, tinugdak non na dia sog
sosugu'onanan non nog ma' nami
koni.
20 Dadi sa'an itu', ami koni og
polomolatas nog talu' ni Kristu.
Po' bianan dianami, og Mikpongon
mogonggat sog gotowanan. Dadi,
sa'an itu' posisaya' ami pogonggat
dianiu, bianan dia ni Kristu, nog
sumboy tobukon niu na og kopok-
tiguli' nog Mikpongon dianiu.
21 Po' si Kristu, da' dusa non.
Tibua, sabap sog glolatan nog
Mikpongon dianita, inimung non si
Kristu nog pomalas sog dusaanan
bagun mokopoksolabuk ita dianon,
dunut mimung modulus ita na dun
sog Mikpongon.

6

1 Dadi og Mikpongon, inimung
non ami nog dumaanan non sog
ginang non koni nog pa'ali sog
kopokpotiguli' non sog gotowanan
dianon. Dadi sa'an itu' tolu'on ku di-
aniu, na' niu tokodoy solapsolapon
og tulung non koni nog tinabuk niu.
2 Po' ngon og talu' nog Mikpongon
nog sinulat sog Kitab nog ma' nini,

"Mikinongog u da dianiu dangan mi-
natong og tang kitu' nog sum-
boy doda' potongowon ku og
tabang u dianiu. Bu tinoban-
gan ku amu sog minatong
gondow kitu' nog mikitabang
amu dianakon."*

Dadi, tolu'on ku dianiu, og tang
koni nog pigolong nog potongowon
nog Mikpongon og glolat non, ion
non og tang nog numun kitu'. Bu og
gondow koni nog pigolong nog po-
tongowon nog Mikpongon og tabang
non, ion non og tang nog gondow
koni.
3 Dadi, sa'an potubudan nami og
polomotadon nami sog gotowanan
bagun da'idun mokobolabag dun.
Po' ondi' ami moleg nog sila'on nog
gotowanan og ginang nami.
4 Dadi, tidu sog glam nog polo-
motadon nami motongow dianami
nog ami doda' og sosoligan nog
Mikpongon. Po' dia kotongow sog
kopokpoluluk nami, bu dia sog kib-
ianan nami nog glogon bu sog pihit.
5 Po' kibianan nami og pokposakit,
bu kokolobusu dianami, bu ko-
poglenlen nog gotowanan dianami.
Mikobian ami dosop nog gombogat
nog ginang. Bu kulang tanan sumol-
ingka tulug nami. Bu sumolingka
dosop kobuson ami nog kokan.
6 Bu mitongow dianami nog ami
doda' og sosoligan nog Mikpon-
gon tidu sog kolonu' nog pomikilan
nami, bu sog sabut nami pa'ali sog
motud, bu sog kopokpoluluk nami,
bu og glolat nami, bu tidu dosop sog
Bolakat nog Mikpongon dianami, bu
sog tantu glolaman nami,
7 bu tidu dosop sog gustalan nami
nog motud. Bu mitongow dosop
dianami og tunung nog miktidu sog
Mikpongon. Og bosi nami miktidu

* **6:2 6:2** Isaya 49:8

sog kodulus nami dia sog Mikpongon. Ion non motalu' sakap ami sog glam non.

8 Og kibianbianan nami, sumolingka pogodaban ami bu sumolingka posipogon ami dosop. Bu sumolingka poksudi'an ami, bu sumolingka pogdongya'an ami dosop. Bu sumolingka intomon nilan nog bololimbung ami, bigya' non, motud da og piktalu' nami.

9 Kilolaan ami da nog gotowanan, tibua, di' nilan ami ponglenglengan. Dadi, sumolingka domikian mama' ami nog minatoy na. Tibua, sabap sog tabang nog Mikpongon, totubu' ami pa da. Bu kisokitan ami si'oy sabap sog kopokpaksut non dianami, pikpadapada non da nog mogaga nami.

10 Bu sumolingka dosop mosinsa ami tokodoy. Tibua minsan si'oy ma' nitu', mononayun da og da'da'an nami. Bu minsan si'oy tontongon niu ami nog miskinan ami, tibua, bianan dianami, modakol tanan gotowanan nog mikpogdaya dun asta sog da' kopus non. Bu minsan si'oy pogbontayan niu ami dini sog glupa'an nog da'idun dianami, tibua, ami da dun og glam non.

11 Dadi, amu koyon dion sog Korintu, pikpalas nami og kopoktalu' nami bu pilanta' nami dosop dianiu og glolaman nami.

12 Da' ami pogalangalang lumalam dianiu. Saka amu, mama' nog kulangkulang og glolaman niu dianami.

13 Tolu'on ku dianiu, nog amu koyon domikian da nog gombata'anan ku. Dadi, sa'an tumbasoy niu dosop ami nog mosolag nog glolaman niu.

14 Dadi, na' amu nododa' sumuloy sumolabuk dianilan sog kona' batuk niu nog tinumabuk dia ni Isus, po' di' amu nododa' moksulut. Po' di' nododa' moksulut og molaton bu gomba'is. Bu ondi' nododa' mogusoy mogampu' og dolag bu og dolom.

15 Po' si Kristu bu si Kindagow, ondi' doda' moksulut. Po' molayu' bigya' nog ain tinumud dia ni Isukristu bu ain og da' tud.

16 Bu og glatdiwataanan si'oy, ondi' dosop mosulut nog dia ilan sog pogonongan nog Mikpongon. Po' ita tanan nog tinumabuk na dia ni Kristu, og pogonongan nog Mikpongon. Po' og Mikpongon og tantu Diwata bu ion tanan mogonong dianita. Po' sa'an tinalu' nog Mikpongon,

"Mogbonua u dia sog pigotowan ku bu mogonong u dianilan. Akon og Diwata nilan bu ilan og pigotowan ku."†

17 "Ma' long nog Mikpongon dun, 'Awa' amu dia sog gotowanan nog di' tumamuy dianakon, bu siboy amu dianilan. Pogolig amu nog ain di' pia bu tobukon ku amu.' "‡

18 "Bu akon mimung Gama' niu, bu amu mimung dosop og gombata'anan ku. Koni og talu' nog Pogbaya' nog di' kolobian."§

7

1 Dadi, amu og glokoleanan ku nog kololaman ku, glam nog pinasad non kitu' nog ma' nitu', misunu' ita dosop tolu'oy dun. Dadi, sa'an sumboy lota'an ta og kohinangan koyon nog di' pia nog mondom molaton dia sog glawas ta bu pomikilan ta. Bu pogopasan ta malap og kodulusan dia sog Mikpongon bianan sog gadab ta dianon.

Da'da'an ni Paul

2 Dadi, puli'an ku ini tumalu', nog sumboy potongowon niu dianami og glolaman niu. Po' da'idun og miinang nami nog molaton dianiu. Bu da'idun og gla'at nog kotubu' nog gotow sabap sog ginang nami.

† **6:16 6:16** Levitikus 26:12 ‡ **6:17 6:17** Isaya 52:11 § **6:18 6:18** 2 Samuel 7:14

Bu da'idun og pigimokatan nami
dianiu.
3 Og piktalu' u koni kona' po' ngon
og sinila' u dianiu. Po' tinalu' u na
donsama' dianiu nog bololaga' amu
dianami. Bu minsan matoy motubu'
ita, solabuk ita da.
4 Ombolu' u ini moktalu' dun dia-
niu po' mosolag salig u dianiu. Bu
kisu'atan u tokodoy dianiu. Bu sog
glam nog pihit u, kipondolo'isogan
u bu miponu' u nog da'da'an.

5 Po' dangan minatong ami dini
sog Masadonia koni, da' ami no-
tanan pokulali. Po' minsan dia-
dia ami angoy, kipodatan ami nog
kopoksasow nilan dianami. Po'
duma gotowanan dini mingantu di-
anami. Bu misusa dosop og pomiki-
lan nami dianiu bu sog duma tinum-
abuk na dia ni Isus.
6 Tibua, ain pikilan nog migbuku',
og Mikpongon da og mongamu' dun.
Dadi ami si'oy, kipongomu'an non
dosop ami. Po' dangan minatong si
Titus tidu dion niu, ugat pa kotona'
og pomikilan nami dun.
7 Bu kona' tibua sabap sog koda-
tong non dini sog Masadonia bu sog
guksugan non kitu' pa'ali dianiu,
sabap dosop sog kopongamu' niu
dianon. Bu inuksugan non dosop di-
anami nog moleg amu tokodoy nog
moktongow ita niu puli'. Bu inuk-
sugan non dosop og kopoksonsol niu
nog boya'an miimung nog susaan
niu dun sog kohinangan niu kitu'.
Bu landu' kobalan niu dianakon.
Dadi sa'an itu', migdungag tokodoy
og da'da'an ku dun numun koni.

8 Po' minsan misusa amu dangan
mitabuk niu og sulat u kitu', da'
da sonsolan ku dun. Tibua, sog
podali'dali' kitu' mikopoksonsol u
dun po' kisunan ku na nog minian
mogla'at pikilan niu podali'dali'.
9 Tibua numun koni, migda'da'
u na nog minsan si'oy solianlian
migla'at pikilan niu. Po' sabap sog
susaan niu kitu', miimung kopoglila'
amu dun. Po' kisu'atan tanan og
Mikpongon dun og doksu'an nog
susaan niu kitu'. Dadi, sa'an da' da
su'usa pogla'at og pikilan niu dun og
sulat nami kitu'.
10 Po' kosu'atan og Mikpongon
dun, bila og doksu'an nog susaan
nog gotow mimung kopoglila' non
boya'an motabang ion tidu sog baya'
nog dusa. Dadi, bila ma' nitu'
og doksu'an non, da'idun nododa'
og sonsolan dun. Tibua, bila og
doksu'an nog susaan nog gotow
kona' og kopoglila', ion non ion
mimung nog kopatoy nog da' kopus
non.
11 Po' tontong niu polo'ma og
doksu'an nog susaan kitu' nog tinug-
dak dianiu nog Mikpongon. Po' tidu
ditu', numun koni mogapas amu
notanan mogunut sog glegan nog
Mikpongon dianiu, bu ompok amu
notanan tokodoy mosunu' sila'oy
nog piginang nog sala kotow kitu'
dion. Po' kilotonan amu tokodoy
nog piginang non kitu' nog molaton,
bu kiondokan amu dun og piginang
non kitu'. Bu sabap dosop sog
susaan niu kitu' nog tinugdak nog
Mikpongon dianiu, ginindow niu
tokodoy akon, bu angkin amu koleg
moktongow dianakon mokpuli'. Bu
angkin niu dosop logaoy og gotow
kitu' nog miginang nog molaton.
Dadi sog glam non koyon, motampal
doda' nog da' amu nododa' ampu'
sog dusa nog gotow kitu'.
12 Dadi, sa'an og sulat u kitu' nog
ma' nitu' dianiu, kona' tibua sabap
sog gotow kitu' nog miginang nog
molaton otawaka pa'ali sog gotow
kitu' nog kiinangan dun. Suga'id
non, sa'an sinulat u itu' dianiu
bagun motampal bog andun koso-
lag og glolat niu bu og glolaman
niu dianami, dia sog motaan nog
Mikpongon.
13 Dadi, sa'an itu' kipon-
dolo'isogan ami dun.

Bu lumual sog kipondolo'isogan
ami, migda'da' ami tokodoy dun
dangan mitongow nami og da'da'an
ni Titus sabap sog kopongamu' nog
glam niu koyon dianon.

14 Po' binonsag u sibon dianon
og pa'ali dianiu, bu mituman doma
doda' da og binonsag u kitu'. Po' og
glam nog piktalu' nami kitu' dianiu
motud, bu domikian dosop nog ma'
nitu' og binonsag nami dia ni Titus
pa'ali dianiu.
15 Dadi, posisaya' dungag og glola-
man non dianiu, labi na bila pomik-
ilon non og kopokokunut niu dia sog
pomali non kitu'. Bu og kotolima'
niu kitu' dianon, landu' og gadab niu
dianon.
16 Dadi, ilakad tokodoy da'da'an
ku dun nog kosoligan ku na amu.

8

1 Dadi pigilugan, bagun niu ko-
sunan, uksugan ku dianiu bog olo
bayu' nog doksu'an nog tulung nog
Mikpongon dia sog glumpukanan
nog pigotowan non dia sog Masado-
nia.
2 Po' ompihit tokodoy nog suloy
og kibianan nilan. Tibua minsan
ma' nitu', angkin tanan og da'da'an
nilan dun. Bu minsan landu' ilan
si'oy komiskin, angkin nilan tanan
kotawal mogbogoy.
3 Po' kitoksi'an ku tanan nog mik-
pogbogoy ilan sog goktob nog ain og
gombogoy nilan, bu labi pa tanan
ditu'. Po' gas nog ginawa nilan
4 mogbubut dianami nog tug-
dakan ilan tumabang mogbogoy sog
pigiluganan sog tanud ditu' sog
Judia.
5 Bu tidu ditu', og binogoy nilan
kitu' labi pa sog pigdodomaan nami
kitu' dianilan. Po' inuakil nilan
tanan poguna og dili glawas nilan
dia sog gokbitan nog Kounutan ta.
Bu sabap dosop sog kopokokunut
nilan sog glegan nog Mikpongon,
inuakil nilan og glawas nilan dia sog
gokbitan nami koni.
6 Dadi, ma' nitu' og gininang nilan
dini. Sa'an itu', pindolo'isogan nami
si Titus tumabang mokpolandan di-
aniu nog kopokpotongow nog glolat
niu kitu' dia sog gotowanan po' don-
sama' non na tinolipunan dianiu.
7 Po' amu, numun koni, kiongonan
amu na nog glam non. Pa'ali sog
kopongandol niu dia ni Kristu, om-
pagon na. Bu pa'ali sog motud nog
talu' nog miktidu sog Mikpongon,
biaksa amu na mokpa'at dun. Bu
pa'ali dosop sog kotoan niu pa'ali
dia sog Mikpongon, modalom na
sabut niu dun. Bu mongatas amu
dosop tumabang sog gotow. Bu
mosolag dosop og glolaman niu di-
anami. Dadi sabap ditu', og kolegan
nami, bianan sog glolat niu koyon,
ompotongow niu dosop bosia og
kotawal niu bianan sog kopogbogoy
niu.
8 Ondi' u dosop amu pogboya'an.
Tibua, sa'an inuksugan ku dianiu og
kopongatas nilan ditu' sog Masado-
nia, po' tontongan ku dianiu bog olo
doda' bayu' nog kotintu nog glolat
niu.
9 Po' kosunan niu da bog
olo bayu'bayu' nog tulung nog
Kounutan ta dianita nog si Isukristu,
po' bila dia sog kinodiwata, ondi'
tanan kolobian daya non. Tibua,
bagun non ita mogawon sog dusa,
minangoy ion dini sog glupa'an bu
inimung non og glawas non ganti'
miskinan. Bu sabap sog komiskin
non koyon, miimung ita tanan
doyahan dia sog kinodiwata.
10 Dadi bila ma' nitu', koni og
pomali u dianiu. Omba'is bosia
somo' limudon niu na og pigomu-
tomutan niu. Po' ton kitu' minian,
amu tanan mikuna mokopikil nog
mogamutamut. Bu mikuna amu
tanan moktolipun mogomud dun.
11 Dadi, sa'an limud niu na. Bu
na' amu loluaton mogomud dun
domikian da nog ma' nog pomikilan
niu kitu' sog tagna'. Bu gamit niu og
golota' niu sog goktob nog modopot
niu.
12 Po' bila sog gas nog ginawa
niu mogbogoy dun, bu bogoyon niu
sog goktob nog modopot niu kitu',
mosulut da tokodoy og bogoy niu
koyon dun sog minsan si'oy mika'an.
13 Po' ondi' u moleg nog mimung

kologonan amu sabap sog glolat niu,
minsan si'oy koboganan og duma
polotanudanan dun. Po' kolegan ku
bosia tanan, mogbatukbatuk gotow.
14 Tibua sog numun koni, ngon
ngon na dianiu. Dadi, molon-
gas bosia nog tobangan niu ain
kilogonan kitu'. Po' bila gomon-
sunoy, sog boloma'dinglag, kologo-
nan amu, saka ngon ngon da dian-
ilan, mokotabang ilan dosop dianiu.
Og doksu' non, mogbatukbatuk go-
tow dun.
15 Po' sinulat sog Kitab nog ma'
nini, "Ion og modakol miomud non,
da' da poksawad. Bu ion si'oy og
mika'an miomud non, da' dosop
kologonoy."*

Pipanow si Titus ditu' sog Korintu

16 Posolomatan ku Mikpongon po'
binogoy non dia ni Titus og pomiki-
lan nog mama' nog pomikilan nami
nog minamal ami tumabang dianiu.
17 Po' dangan midongog non
og kotes nami kitu' dianon nog
mokpuli' nosop ion dion niu,
migda'da' ion dun po' donsama'
na sog dialom pikilan non nog
mangoy nododa' mokpuli' dion niu
dumoksu' nog ginang non kitu'.
18 Dadi, pidunut nami dianon og
sala kotow nog gilug ta sog tanud
nog molongas og bontugan non dia
sog glumpukanan nog gotowanan,
kobal nog kopogapas non mogustal
pa'ali sog Gomba'is nog Guksugan.
19 Bu kodua' non, pinili' dosop
ion nog gotowanan nog dumunut
dianami po' dumuma ion sog ko-
pogokbit nami nog gamut koni nog
tidu dia sog glolat nog gotowanan.
Bu sabap sog gamut koni, kosonglit-
an og Kounutan ta dun, bu motam-
pal dosop bog andun kopogapas ta
tumabang sog duma pigilugan ta sog
tanud.
20 Dadi, kolegan ku bosia nog
da'idun sumila' dianakon pa'ali sog
kopogokbit u nog gamutanan koni.
21 Po' og kolegan nami moginang,
kona' tibua ain mosulut dia sog
motaan nog Pogbaya', suga'id non,
ain dosop mosulut dia sog motaan
nog gotow.
22 Bu kona' tibua sala kotow og
pidunut nami dia ni Titus, po' on-
gon pa dosop nog pidunut nami
dianilan, og gotow nog mitongow
nami og kopongatas non sog glam
nog gomba'is nog kohinangan. Bu
sabap sog kosolag nog salig non
dianiu pa'ali sog tugyu non koni,
pododungag tanan og kopongatas
non mampu' tumabang dianiu.
23 Dadi, si Titus og duma u sog
ginang u koni dianiu. Bu og
dua' kotow koyon nog pidunut u
dianon, ilan mikoganti' dosop sog
glam nog gotowanan dia sog so-
suku glumpukanan nog pigotowan
nog Mikpongon sog Masadonia bu
Akaya. Dadi, tidu dianilan kisonglit-
an si Kristu dun.
24 Dadi, sa'an sumboy kobon nilan
dia sog gongkoman niu, potongow
niu pa dianilan og glolaman niu
bagun da og glam nog gotowanan
sog duma glumpukanan mokodon-
gog dun, bu motongow da nog mo-
tud doda' og pigbonsag nami kitu'
pa'ali dianiu.

9

Tabang nilan dia sog duma pok-tanudanan

1 Dadi, di' u na sumboy
pokpuli'puli'on moktalu' dianiu
pa'ali sog tabang koyon nog poiton
dia sog pigotowan nog Mikpongon
ditu' sog Judia.
2 Po' kosunan ku, nog amu si'oy
misimpan og pikilan niu tumabang.
Po' ma' nitu' doda' og pigbonsag
nami sog pigilugan ta sog tanud dini
sog Masadonia. Tinalu' u dianilan
nog tidu pa sog ton kitu' minian,
amu koyon dion sog Akaya, don-
sama' amu na mioleg mogamuta-
mut. Dadi sabap ditu', og kodokolan
dianilan migdungag glegan nilan

* **8:15 8:15** Exodus 16:18

tumabang dangan mitongow nilan
og kopongatas niu koyon.
3 Tibua ma' nitu' si'oy, pipangoy
u og pigilugan ta koni dion niu po'
tumabang ilan dianiu mogomud nog
gamutanan niu kitu' bagun dosop da
motuman og pigbonsag u kitu' pa'ali
dianiu.
4 Po' bila mangoy u dion dunut og
gotowanan tidu sog Masadonia, saka
da' niu pa kosimpan og gamutanan
niu, kona' tibua niu og kosipogan
dun, asta akon, mosunu' u dosop
kosipogoy dun po' akon sinumalig u
na dianiu.
5 Dadi, sa'an mipikil u sumboy
punaon ku og pigilugan ta koni
dion niu, po' bagun momud niu
na og ganta' nog gomuton niu kitu'
ma' nog pinasad niu kitu'. Po'
bila matong u dion, sagad niu na
mogoy nog bogoy niu kitu' sabap sog
kotawal niu. Dadi, do'itan nog kona'
po' piktogol amu mogbogoy, suga'id
non, og gas tanan nog ginawa niu
mogbogoy.
6 Pokpikilpikil niu polo'ma. Og
gotow, bila mika'an da og boni'
nog pimula non, mika'an dosop
og songku' non. Tibua, bila
modakol og boni' nog mipomulan
non, songku'an nododa' ion.
7 Dadi monala kotow dianiu, sum-
boy og baya' non bog andun og
bogoyon non dunut da'da'an non.
Sumboy kona' og togoltogol dianon,
otawaka onda' pogalangalang. Po'
ain migbogoy bianan sog gas nog
ginawa non dunut da'da'an non,
kitu' bololaga' dia sog Mikpongon.
8 Po' og Mikpongon, mogbogoy ion
dianiu nog popia labilabi pa sog ain
kulang niu, bagun kobon kobon non
da'idun na og pogonda'on niu, po'
bagun og sawad non, dia niu gomi-
toy sog ginang nog sosuku kobo'isan
nog duma gotowanan.
9 Po' ma' nini og sinulat dia sog
Kitab pa'ali sog gotow nog kisu'atan
og Mikpongon dun, “Motawal ion
mogbogoy sog ain miskinan. Og
kodulusan non asta sog da' kopus
non.”*
10 Bu og Mikpongon og migbo-
goy nog boni' sog gotow nog polo-
mula bu og kotubu'an nog glam
nog gotow. Dadi, ion dosop og
moto dumungag dun dianiu bagun
moglipuas og glolat niu dia sog
pakasi niu. Og boni' koyon nog pigo-
long, ion non og glolat niu, bu sabap
sog kotawal niu koyon, mimung nog
songku'.
11 Bu sabap sog ma' nion koyon,
kongonan amu tanan nog glam nog
pogongonon non bagun da motawal
amu kobon non. Bu tidu ditu',
mimung kosonglitan og Mikpongon
dun sabap sog bogoy niu koyon nog
poiton niu pibian dianami.
12 Po' og bogoy niu koyon, kona'
tibua nog kipono'uban og kulang
nog pigotowan nog Mikpongon,
suga'id non, mimung pododungag
og sanglit dia sog Mikpongon.
13 Dadi sa'an itu', og tabang niu
kitu', ion non og tanda' nog kopagon
niu dia ni Kristu. Sa'an mo-
tampal da og kotud nog piktalu'
niu, nog mogunut amu doda' sog
Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia
ni Kristu, sabap sog kopokokunut
niu sog pomali koni. Bu sabap
dosop sog kotawal niu dianilan asta
sog duma gotow, modakol tanan og
gotowanan mikposolamat dun dia
sog Mikpongon.
14 Po' tidu nilan motongow og
doksu'an nog kosolag nog tulung
nog Mikpongon dianiu, mimung
tanan pogyokinan nilan amu, dunut
sog kosolag nog glolaman nilan dia-
niu.
15 Solamat dia sog Mikpongon
sabap sog koba'is nog bogoy non
dianita nog di' kolobian.

10

*Og tabal ni Paul dia sog go-
towananpa'ali sog polosuku'an non*

1 Ngon gotowanan dion nog
mikpoktalu' nog, bila dion u niu

* **9:9 9:9** Salmu 112:9

molumbang u, tibua, bila da' u
dion, ma' long nilan dun, ombolu'
u dianiu bianan sog sulat u. Dadi,
sabap sog talu' nilan koyon nog
ma' nion, akon nog si Paul, ngon
pongonion ku dianiu, nog pobianon
ku sog koba'is bu kopokpobaba' nog
bolotabat nog miktidu dia ni Kristu.
2 Og pongonion ku koni dianiu,
kopogusoy niu nog polomotadon niu
bagun da bila matong u dion, ondi'
u na amu kopogbolu'an. Po' ondi'
u mondok momag sog ain moktalu'
kitu' dion nog, ami, og pigunutan
nami koni og sagya da kinilawan.
3 Po' minsan dini ami pogonon-
gonong sog glupa'an, og pogantu
nami sog ain mokolaton koyon, da'
nami da pobianoy sog kinilawan.
4 Po' og pagas nog bosi nami
koni, kona' tidu sog sagya ginun-
god, suga'id non, og bosi nami koni
dia miktidu sog kinodiwata. Po'
og minanta sog Mikpongon, ondi'
ilan da mokantu dia sog ginang nog
Mikpongon, minsan si'oy modasig
ilan tokodoy.
5 Og ma'ana non, dagon dianami
ain ponolu'on kitu' nog di' motud,
bu og mokpotopoto nog inimung
nog poksaga' nog sabut pa'ali sog
Mikpongon. Bu sosuku pikilan kitu',
mokaum nami bagun mokokunut
dia ni Kristu.
6 Bu bila mokokunut amu na ma-
hatul dia ni Kristu, togo kopatut
ami na lumoga dia sog ain pok-
tanudanan koyon dion, nog di' na
moleg mokokunut sog pomali nog
miktidu dia ni Kristu.
7 Po' pomikil niu polo'ma ain og
motud. Po' og gotowanan koyon
dion, nog mikpoktalu' ilan nog, ilan
og tantu sosoligan ni Kristu nog
mimali dianiu, sumboy pomikilon
nilan dosop. Po' ami si'oy, tantu
ami dosop nog sosoligan ni Kristu
momali dosop dianiu.
8 Po' ondi' u mosipog dun, minsan
kilobian ku si'oy og kopogbonsag u
pa'ali sog baya' nog binogoy nog
Kounutan ta dianami. Po' og tugyu
nog baya' koyon, bagun da kopongi-
mogonan og kopongandol niu, kona'
po' bagun gumuya' og kopongandol
niu dun.
9 Sa'an tolu'on ku nog ma' nini, po'
bagun da, ondi' amu momikil dun
nog sagya da pongondok u dianiu og
sulatanan ku kitu'.
10 Po' og duma, mikpoktalu' ilan
nog akon, si Paul, bila dia sog sulat
u dianiu, og kopoktalu' u dun, om-
bogat bu motogas nog talu'. Tibua,
long nilan dun, bila dion u sog
glumpuk niu, di' u moto moktalu',
bu da'idun og ma'ana nog pok-
tolu'on ku.
11 Ain og moktalu' nog ma' nion
koyon pa'ali dianami, sumboy
pomikilon non mahatul. Po' og
talu' u koni nog sinulat nami
posungu' dion niu, ion non da og
polomotadon nami bila matong ami
dion niu.
12 Po' kalangalang u poglogiling
otawaka solabuk dianilan sog
kopokpotaspotas nog dili glawas ni-
lan. Po' sabap sog kopokpotaspotas
nilan koyon, mimung gumowon
ilan. Po' migimungimung ilan
nog dili polomotadon nilan og
tontongan nilan bog dinumalan ta'
og kohinangan nilan. Dadi sabap
ditu', ain di' sumolabuk dianilan
sog polomotadon nilan koyon, ma'
long nilan dun, sumboy ondi' na
tolima'on.
13 Ma' nitu' og bayu' nog polomo-
tadon nilan. Tibua, bila ami mog-
bonsag, ain da goktob nog ginang
nog tinugdak dianami. Bu ondi'
nami polobian. Og ginang nami
koni nog tinugdak nog Mikpongon
dianami, misunu' dosop og pongi-
nangon nami kitu' dianiu dion.
14 Bu somo' da' nami podopotoy
dianiu og gustalan kitu' pa'ali dia
ni Isukristu, kilobian doda' bayu'
og pogbonsag nami koni pa'ali sog
ginang nami kitu' nog tinugdak
dianami. Tibua, tinibaba' nami
nododa' mokpodopot dianiu.
15 Bu ondi' nami dosop pogbon-
sagon og ginang nog len gotow nog

da' dukakit nami dun. Suga'id non, og kolegan nami tanan nog pododungag kopagon og koponganddol niu bagun da, tidu ditu', posisaya' tanan kopulonag og kopoginang nami koni
16 asta sog kopoglandan nami mokpulonag nog gustalan koni pa'ali dia ni Kristu ditu' sog duma bonuaanan nog dion sog gunanunan niu koyon. Po' kona' ami nog ma' nog duma gotow, nog sokali' pogbonsagon nilan, og galap nog len gotow.
17 Suga'id non, og gunutan nami og talu' sog Kitab, nog bila mogbonsag og gotow, sumboy og bonsagon non pa'ali dia sog ponginangon nog Mikpongon.
18 Po' ain sagya mokpotaspotas nog dili glawas non, sumboy ondi' ion tolima'on. Suga'id non, ain og piotas nog Mikpongon, kitu' tolima' niu po' ion og sosugu'on nog miktidu sog Mikpongon.

11

Pa'ali dia ni Paul bu ain gotowanan nog mogbalu'balu'ilan nog sosugu'on ni Isukristu

1 Og dodomaan ku bosia dianiu, nog polukason niu na akon. Po' mama' doda' nog moglogumow u podali'dali' sabap sog kopogbonsag u koni. Kosunan ku da nog pilukas niu na akon dun.
2 Po' sabap sog kolalam u dianiu, migdalu u domikian mama' nog doluan nog Mikpongon dianiu. Po' ibalat da sog mogduoy, amu domikian ma' nog dolaga nog donsama' u na pigbayal dia sog solabuk glitow, nog ion non si Kristu. Po' uokilon ku bosia amu dianon domikian ma' nog dolaga kitu' nog da' pa sibon kotuyok.
3 Tibua, dolohiton u nog gomonsunoy mosimoy og pomikilan niu boya'an ombolong og kopokposolag bu og kotintu nog pomikilan niu dia ni Kristu. Po' domikian da mama' ni Iba kobon nitu', po' sabap sog kopondayan nog Soitan, kilimbungan ion dun.
4 Po' amu, dangan ngon tinumua' dion momali pa'ali dia ni Isus nog da' dalan sog gustalan nami pa'ali dianon, pilukas niu ilan dun. Otawaka dangan migustal nog Gomba'is nog Guksugan nog da' dalan sog gustalan nami kitu' dianiu, pilukas niu dosop ilan. Bu minsan tinabuk niu na og Bolakat nog Mikpongon, dangan ngon migustal nog len gustalan pa'ali dianon, pitiang niu dosop! Na' amu polo'ma, iduma ion polukason niu ma og ma' nion koyon?
5 Po' kona' u doma da ombaba' dianilan nog mikpoktalu' koyon nog ilan og sosugu'on nog di' kolobian tidu dia Isukristu.
6 Po' minsan si'oy mama' u nog kona' biaksa mokpa'at, modalom da og sabut u sog motud nog pomali. Bu glam non kitu', pitampal u na mahatul dianiu.
7 Iduma pomikilan niu ma akon, nog mikosala' u sabap sog da' u pongangad dianiu nog kotubu'an ku sog gobon ku mogustal nog Gomba'is nog Guksugan nog miktidu sog Mikpongon? Po' mikpobaba' u tanan, sabap nog akon dili migusaha u bagun amu da kobo'isan dun tidu sog kopokinongog niu nog gustalan.
8 Po' domikian mama' u nog mingagow sog duma poktanud dia sog glumpukanan nilan, po' tinabuk u og tabang nog pinoit nilan dianakon bagun da mokopoginang u dianiu dion.
9 Bu kobon ku dion niu, bila ngon kulang dianakon, da' amu da kobogatoy dun po' og pigilugan ta sog tanud, dangan minatong ilan tidu sog Masadonia, pino'uban nilan og glam nog kulang kitu' dianakon. Sa'an da, sog minsan olo matong dianakon, da' amu da kologonoy dun, tidu sog kangoy u dion bu dunut asta pa sog boloma'dinglag.
10 Tolu'on ku dianiu, si Kristu

tanan og taksi' u dun, nog sog tibuk nog probinsia nog Akaya, da'idun mokoponginglopu dianakon sog pigbonsag u koni, nog ondi' u nododa' mongangad nog kotubu'an ku dianiu nog sabap sog kopogustal u dianiu.
11 Kona' po' ondi' u molalam dianiu. Po' kosunan da nog Mikpongon nog amu bololaga' tokodoy dianakon.
12 Sa'an iniling u amu ma' nitu' po' bagun da og sosuku migbalu'balu' kitu' nog sosugu'on ni Isukristu, bagun da da' ma'ana nog pigbonsag nilan koyon nog, mikobatuk ilan dianakon sog polomotadon ku koni.
13 Po' gloput nilan da, nog ilan sosugu'on ni Isukristu. Bu og glimbung nilan dosop da og kohinangan nilan koyon. Bu ilan, sagya da migbalu'balu' ilan nog tantu sosugu'on ni Kristu.
14 Tibua, sumboy ondi' ita mosobu' dun. Po' minsan si'oy og Soitan, mogbalu'balu' dosop moktimaluy moloikat nog miktidu sog dolag.
15 Dadi, sa'an ondi' ita dosop mosobu' dun, bila og pigotowan nog Soitan moglogiling dianon, po' mogbalu'balu' ilan dosop moktimaluy nog ilan og sosoligan nog Mikpongon mogustal pa'ali dia sog kodulusan. Og doksu'an non, muli' da dianilan og kopoglimbung nilan koyon.

Pa'ali sog sinsaan nog kibianbianan ni Paul

16 Dadi puli'an ku tumalu' dianiu, nog sumboy da'idun minsan sala kotow, momikil nog gumowon u. Minsan si'oy og poktolu'on ku koni mama' nog bonsag u, ngon pa dungagan u dun mika'an si'oy. Pokinongogoy niu pa og titik nog talu' u koni.
17 Po' kosunan ku nog poktolu'on ku koni numun kitu', kona' ma' nog piktalu' nog Kounutan ta. Suga'id non, og poktolu'on ku koni, domikian da ma' nog ponginangon nog gotow nog ain gumowon.
18 Tibua, sabap sog modakol ilan dion nog mogbonsagbonsag nog kibianbianan nilan dini sog glupa'an, dumuma u dosop dianilan mogbonsag, minsan si'oy og poktolu'on koni, domikian da ma' nog sagyaotow.
19 Po' tingala bayu', omba'is niu ponginongogan og gumowon koyon nog gotowanan, kobal bayu' nog kodalom nog pomikilan niu! Dadi, pokinongogoy niu dosop akon.
20 Po' aba! potiangon niu ma minsan si'oy uliponon amu nilan, bu pogogimokatan nilan tanan amu, bu poglimbunglimbungan, bu pogboya'an amu asta pa sog pogdopi'on og bayu'bayu'anan niu.
21 Ay na! Bila ma' nion kolegan niu, mosipog u nododa' dun. Po' kobon nami dion, onda' ami nododa' ion inangoy dianiu.

Tibua ma' si'oy nitu', sabap sog kopogbonsag nilan pa'ali dia sog dili glawas nilan, akon si'oy, lamig u dumuma mogbonsag pa'ali sog dili dianakon. Og bonsagon ku koni, domikian da mama' nog talu' nog gotow koyon nog gumowon!
22 Dadi, og bonsag nilan nog ilan dow og pihak nog gotow Hibru. Akon si'oy, ma' u dosop nitu'. Og bonsag nilan dosop nog ilan dow og gotow Israel. Akon si'oy, og gotow Israel u dosop. Og bonsag nilan nog ilan dow og pangkat ni Apu' Abraham. Akon si'oy, og pangkat u dosop ni Apu' Abraham.
23 Og bonsag nilan dosop nog ilan dow og sosoligan ni Kristu. (Og poktolu'on ku koni mama' doda' nog poktolu'on nog bunogon.) Akon labi pa dianilan og sosoligan ni Kristu. Og gininang u ombogat pa sog ginang nilan. Labi u pa kologod kolobusuoy gaba' nilan. Labi pa dianilan og kibianbianan ku pogdonogon. Bu tatap u na mokobian nog matoyatoy u na.
24 Lima kali u na pokobian pogbodason sabap sog dondagan nog kounutananan nog bansa Hudyu nog totolupulu' bu siam kali giap

nog bodason.
25 Bu tolu kali u dosop pokobian
pogbonggulon nog tagad, sabap sog
dondagan nog kounutananan nog
bansa Roma. Insan u nilan bunu'oy
bosia bianan sog pogbotuon. Tolu
kali u na pokobian molonod sog
kapal. Bu mikobian u dosop so-
gobi bu sondow moglangoylangoy
sog dibaba' dagat.
26 Bu mokpoponasan u notibua.
Kondokondok og kibianbianan ku
sog ba' nog tubig. Kondokondok
dosop kibianbianan ku sog kobuki-
dan, bu sog koliwagan bonua, bu
asta sog dagat. Bu kondokon-
dok dosop kibianbianan ku sog
polonglampasanan, bu sog minsan
salu bansa u, bu ilan nog kona'
Hudyu. Bu kondokondok dosop
og kibianbianan ku sog gotowanan
nog mogbalu'balu' tumabuk dia ni
Kristu.
27 Ombogat og ginang u, bu tatap
u na kobianan nog kulang og tulug
u. Mikobian u dosop kuowon bu
kogutoman. Bu tatap u dosop moko-
bian nog konda'an u nog ponganon
bu asta og ponopoton boya'an nog
kotigdowan u tanan dun.
28 Bu ngon pa tanan kibianbianan
ku nog glogon nog ondi' u na lo-
biton. Bu glam non koyon, da' lakit
nog gombogat og pomikilan ku gon-
dow gondow sabap sog kopogokbit
u nog poktanudanan sog glam nog
glumpukanan.
29 Po' bila ngon moguya' pa og
kopongandol non dianilan, mosusa
u dosop dun. Bila ngon dosop dian-
ilan nog mioit dia sog dusa, mosakit
dosop dia sog pikilan ku.
30 Ondi' u bosia moleg mogbonsag.
Tibua, bila sumboy mogbonsag u,
bonsagon ku og glam nog mondom
motampal dun nog akon, da'idun og
dili pagas u.
31 Motud og talu' u koni dia-
niu. Kosunan da nog Diwata. Ion
og Gama' nog Kounutan ta nog
si Isukristu bu og piktamuy non.
Songlitan ion asta sog da' kopus non.
32 Po' ibalat da sog da' dili pagas
u, ma' nini. Kobon ku pa ditu' sog
koliwagan bonua nog Domaskus, og
gubernador ditu', piingkud ni Datu'
Aretas. Og gubernador kitu', di-
nondag non sundaluanan non mogi-
pat nog bongawananan sog galad
nog bonua non kitu' bagun bila
mian u, ukpa'an nilan bosia akon.
33 Saka og pigilugan ta sog
tanud, tinagu' nilan tanan akon
sog duyanan mangka nilan akon
tontunoy sog bintana' nog dia sog
molawa nog baloy molani sog galad
nog koliwagan bonua kitu'. Dadi,
sa'an itu' mikopolaguy u tidu sog
gubernador kitu'.

12

Og pitongow dia ni Paul

1 Sumboy dungagan ku pa mika'an
og kopogbonsag u koni, minsan si'oy
da' doksu' non. Lobiton ku pa pa'ali
sog pidongog bu pitongow kitu' nog
Mikpongon.
2 Ngon sala kotow gotow kosunan
ku, nog sinumolabuk na dia ni
Kristu.* Sopulu' na bu pat ton tidu
ditu', gomonsunoy pa pinitang ion
ditu' sog bubung glangit. Di' u sunan
bog pinitang ta' ditu' og pomikilan
non otawaka asta ta' glawas non.
Tibua, kosunan da nog Mikpongon.
3 Minsan ma' nitu', kosunan ku
da nog og glaki kitu' pinitang doda'
ditu' sog bonua nog len kotubu'
nog molongas tokodoy nog bonua.
Tibua, di' u dosop kosunan bog
pinitang ta' ditu' og pomikilan non
otawaka asta ta' glawas non. Tibua,
kosunan da nog Mikpongon.
4 Solian non ditu' sog bubung
glangit, mikodongog ion nog talu'
nog ondi' non motalu' bu di' pia
poktolu'on sog len gotow.

* **12:2 12:2** Og pigolong ni Paul koni, og dili glawas non. Da' non pologdongoy nog ion og pigolong non po' sabap sog kopok non bosia mogbonsag dun.

5 Dadi, bonsagon ku pa'ali sog
gotow kitu'. Tibua, ondi' u mog-
bonsag nog dili dianakon ual da
potompalon ku nog akon, da'idun
dili og pagas u.
6 Tibua, minsan si'oy moleg u
mogbonsag dun, kona' u da gu-
mowon po' ma'ana non, motud da
kibianbianan ku kitu'. Tibua, sa'an
ondi' u da mogbonsag dun po' bagun
da'idun mokopomikil nog motas u
nog gotow sabap ditu'. Suga'id
non, sumboy momikil og gotowanan
dianakon sabap sog midongog nilan
kitu' dianakon otawaka kotongow
nilan kitu' dia sog glangka u.
7 Dadi, dinotongan u nog sasow
nog domikian da ma' nog dugi nog
kinumotong sog glawas u boya'an
nog ondi' u mokopoglabilabi sabap
sog kolongas nog kibianan ku nog
pitongow kitu' dianakon. Po' og
sasow kitu', domikian ma' nog
dodondagon nog Soitan bagun da
mosasow u dun.
8 Tolu kali u na pongoningoni dia
ni Isukristu nog awa'on non bosia og
sasow koni dianakon.
9 Tibua, og tabal non dianakon,
"Da'idun kulang mu po' tinulung u
na ika. Po' bila da'idun dili pagas
mu, ion non nion motongow bog
andun kodasig og bolakat u dianika
bagun minang mu og ginang u di-
anika." Dadi sa'an itu', ondi' u
na pongonion dianon nog owa'on
non og sasow kitu'. Suga'id non,
minsan kulang pagas u, loliagon u
mogbonsag pa'ali sog ain motongow
nog akon doda' da'idun pagas u, po'
bagun ku dosop ombatik og Bolakat
ni Kristu nog migonong dianakon.
10 Dadi, sa'an omba'is u bila ku-
lang og pagas u, otawaka pok-
posipogon u, otawaka kologonan u,
otawaka kosokitan u, otawaka kosig-
pitan u, bila sabap da sog kosolabuk
u dia ni Kristu. Po' bila ondi' u
modasig, ion non nion mimung nog
modasig u da.

*Dolohiton si Paul nog pok-
tanudanan sog Korintu*

11 Mama' u nog miglogumow
sabap sog kopogdongya' u koni di-
anakon, tibua, sabap da dianiu. Po'
amu bosia og mogdongya' dianakon.
Po' somo' si'oy da'idun potugyuan
dianakon, kona' u dosop ombaba'
sog gotowanan koyon dion nog mog-
balu'balu' nog motas ilan nog so-
sugu'on ni Kristu.
12 Po' sog kobon ku kitu' dion
niu, pitongow u na dianiu bog olo
og bayu' nog tanda' nog tantu so-
sugu'on ni Isukristu. Po' mitongow
niu, nog bianan sog kopongatas u,
modakol og gingyata'anan bu gi-
nang nog kosobu'sobu' nog miinang
u dianiu.
13 Po' da' u da amu pogbigya'oy
sog duma glumpukanan ual da, da'
u pogbubut nog dili sin dianiu. Om-
punoy niu akon, bila molaton niu og
ginang u koyon.
14 Dadi numun koni, dali' u nosop
angoy dion niu sog kotolu kali non.
Di' amu dosop da kologonan di-
anakon po' kona' og golota' niu
og gawoy u dion, suga'id non, og
gongoyon ku dion, amu. Po' ibalat
da sog mokogulanganan ta, pokpo-
tubu'on nilan ita. Kona' og gombata'
mokpotubu' sog mokogulang non.
15 Dadi akon, ondi' u monginggula'
gumastu dianiu nog sin ku, labi
na og gulas sinsala' u bagun da
ompagon og kopoktanud niu. Ma'
nitu' si'oy og bayu' nog glolaman
ku dianiu, moglamlam mama' nog
kikulangan og glolaman niu dun
dianakon!
16 Dadi, di' amu da kologonan di-
anakon. Tibua minsan ma' nitu' na,
ongon miktalu' dion nog minsan da'
amu da si'oy kologonoy dianakon,
kilimbungan ku pa amu po', long
nilan dun, ngon dow og kopondayan
ku dianiu.
17 Na' amu polo'ma, iduma ma'
nion ma og poktolu'on nilan dun?
Pigogimokatan ku ta' amu dangan
pipangoy u dion og dodondagon ku?
Onda' da bayu'.
18 Po' pindolo'isogan ku si Titus

mangoy dion niu, bu pidunut u
dianon og sala kotow gilug ta sog
tanud. Pigogimokatan amu ta' ni
Titus? Da' da bayu'. Dadi bila
ma' nitu', akon si'oy, da' u da po'
migbatuk ami da nog pomikilan bu
asta sog ponginangon.
19 Gomonsunoy mokpikil amu nog
og talu' u koni dianiu og sagya da
da'awa nami tibua bagun omba'is
pikilan niu dianami. Kona' da. Po'
og piktalu' u koni dianiu og tidu sog
kosolabuk u dia ni Kristu. Po' dia
ami da kobon non sog motaan nog
Mikpongon. Bu glokoleanan ku nog
kololaman ku, glam nog pinginang
nami koni og pongimagon dianiu.
20 Dolohiton u dun, bila matong
u dion niu, gomonsunoy ngon og
polomotadon niu nog di' u kosu'atan
dun. Bu dolohiton u dosop nog
gomonsunoy sabap ditu', ngon og
poginangon ku dianiu nog ma' nog
pokpaksut u dianiu. Po' dolohiton u
nog gomonsunoy ngon dion niu og
mokpoksusi, mokpogdalu, mokpog-
baba', mogbinis, moktinompola'oy,
moglinibakoy, mokpotaspotas, bu
mokpoksasow.
21 Bu bila matong u dion, dolohi-
ton u nog tidu sog Diwata ta nog
piktamuy ta, gomonsunoy ombogat
pomikilan ku tokodoy dun dion sog
glumpuk niu asta modopot koso-
gowon u dun sabap sog modakol
dion nog mikodusa sibon nog da'
ilan pa sibon poglila' nog kohinan-
gan nilan nog molaton nog ma' nog
da' ilan poktigol nog napsu nilan bu
momabal.

13

1 Dadi, bila mangoy u dion, og
kotolu kali non na. Mangka u si'oy
datong dion, sumboy pomikilon niu
og ma' nog sinulat kitu' sog Kitab
nog, bila ngon sumbungan, sum-
boy dua' otawaka tolu kotow gotow
mokotaksi' dun mangka pa komotu-
doy ion nog glam nog sumbungan
koyon dianon. Po' gomonsunoy
ongon bisolaon ta.
2 Po' sog dua' kali u kitu' angoy
dion, donsama' na ngon mikopogi-
nang nog dusa dion. Pidonsama'
u na tumalu' dianilan nog sum-
boy lota'an nilan kohinangan nilan
koyon. Numun kitu', solian nog
da' u pa angoy dion, puli'an ku
nosop tumalu' dianilan bu duma
gotowanan dion. Bila da' nilan pa
lota'oy kohinangan nilan kitu' nog
molaton, mologon nog ondi' u ilan
logaon.
3 Ma' long niu dun, kolegan niu
motongow doda' og tanda' nog talu'
ni Kristu pibian doda' dianakon.
Dadi, motongow niu doda' da. Po'
pa'ali dianiu, kona' po' nog ondi' ion
bolokatan, suga'id non, motongow
niu doda' og bolakat non pibian sog
gloga u dianiu nog gombogat.
4 Po' minsan si'oy ion mama' nog
sagyaotow nog ondi' ion modasig
sabap sog kolansang dianon sog
kudus, pitubu' da ion mokpuli'
sabap sog Bolakat nog Mikpongon.
Domikian dosop ami mama' nog da'
pagas nami sabap sog kopoksolabuk
nami dianon. Tibua, bianan sog
Bolakat nog Mikpongon, misunu'
ami sog kotubu' non tidu sog patoy,
bagun da bianan sog ginang nami
kopianan amu dun.
5 Dadi, sumboy poglilingliling niu
og polomotadon niu bog dinumalan
dota' sog kopongandol niu dia ni
Kristu. Po' kosunan niu nog si Kristu
Isus dia niu, ual da bila da' amu pa
sibon solabuk dianon.
6 Bu sabap ditu', og tud u dun,
kosunan niu dosop nog akon doda'
sinumolabuk u dia ni Kristu.
7 Dadi, pogyokinan nami amu
dion, nog di' amu mokinang nog di'
pia. Golom pa bosia somo' ondi'
modayun og gloga u koni dianiu,
kobal nog sinop niu na og pomikilan
niu. Po' ma' nitu' bosia og glegan ku.
Kona' u da bosia glegan lumoga di-
aniu, bagun motongow niu og baya'
u nog miktidu dia ni Kristu.
8 Po' og gunutan nami og mo-
tud. Dadi, di' mogusoy nog bianan

sog baya' u nog soga'on ku ain
mokokunut sog motud.
9 Golom na mama' nog da' pagas
nami, bila amu ompagon da dia sog
kosolabuk niu dia ni Kristu. Po'
og gyakin nami pa'ali dianiu, nog
kobon non mohurup amu dia ni
Isukristu.
10 Sa'an ma' nini og sinulat u
koni dianiu, solian nog da' u pa
angoy dion niu po', bila matong u
dion, bagun ku na ondi' pobogaton
og kopogloga u, bila inangon ku
dianiu og baya' u nog binogoy nog
Kounutan ta dianakon. Og baya' u
koni mimung pododungag kopagon
niu dun dia ni Kristu, ondi' u bosia
inangon nog boya'an mosimoy amu
dia sog motud.
11 Dadi pigilugan ku, dini u na
potomanoy sulat u koni, suga'id non,
og popia mongon dianiu. Ponamal
amu dia sog kodulus niu dianon, bu
unut niu og pomali u koni dianiu.
Poksulutsulut amu bu poglogomigus
amu dion nog boya'an og Diwata
nog molalam dianita mogbogoy nog
gomigus nog mogonong dianiu.
12 Bu bila moglumpuk amu, po-
tongow niu og glolaman niu dia sog
duma pigilugananan ta sog tanud
pobian sog galok nog kopomogilug.
13 Bu glam nog pigotowan nog
Mikpongon dini, minogina ilan
dosop dianiu dion.
14 Bu mongon dianiu dion og
tulung nog Kounutan ta nog si
Isukristu, bu og glolatan nog
Mikpongon, bu mongon kopok-
solabuk niu sog Bolakat nog Mikpon-
gon.

Og Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Galatia

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulatni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Galatia

Si Paul diadia midopot nog bonua moguliugan mogustal nog Guksugan nog Gomba'is pa'ali dia ni Isukristu. Sog kodua' kali non mangoy mogustal, mikodopot ion ditu' sog probinsia nog Galatia, og sakup nog pigdotu'an nog Roma ditu' sog Bata'bata' Asia. Ion non ion numun koni og bonua koyon iningolanan og Turkey. Miulit non pogustaloy og gotowanan sog koliwagan bonuaanan koyon sog gliwag nog Galatia pa'ali sog kopatoy ni Isukristu nog bianan ditu', kompunan og dusaanan nog gotowanan dun. Sabap sog kopogustal non koyon, modakol og gotowanan og tinumud mangka tabuk dia sog Kounutan nog ion si Isus.

Solian ni Paul moguliugan sog bonua koyon nog Galatia, ongon dosop og duma gotowanan nog sinumoluat mokpanad dia sog gotowanan kitu' nog tinumud na dia ni Isukristu. Bu ma' long nilan dun, minsan si'oy og poktanudanan koyon sog Galatia kona' ilan og bansa Hudiu, sumboy mokokunut ilan dia sog Botad kitu' nog pilatas ni Muses kobon nitu' bagun ilan da motiguli' dia sog Mikpongon. Sabap ditu', mibagla og pomikilan nog ain og kona' Hudyu dion nog tinumud na dia ni Isukristu. Dadi, dangan midongog ni Paul og pikpanad nog gotowanan kitu' dia sog gotow Galatia koyon, piglondanan non ilan mokpoit nog sulat koni.

Og gustalan ni Paul dini, bila pa'ali da sog Botad kitu' nog pilatas ni Muses, ondi' ilan da motabang sog polihala' nog Mikpongon, suga'id non, bianan da sog kopongandol nilan dia sog Kounutan nog ion si Isukristu. Bu tinalu' non dosop dianilan bog olo sumboy motongow dia sog glangkalangka nog gotow kitu' nog tinumud na dia ni Isukristu.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-10.
2. Og baya' ni Paul nog ion og sosugu'on ni Isukristu, 1:11–2:21.
3. Og Guksugan nog Gomba'is pa'ali sog tulung nog Mikpongon, 3:1–4:31.
4. Og baya' nog poktanudanan bu og polomotadon nilan, 5:1–6:10.
5. Og doksu'an nog sulat koni, 6:11-18.

1 Akon si Paul, og sinumulat nog sulat koni. Og sosugu'on u ni Isukristu bu og Gama' ta nog Mikpongon, nog ion og mikopotubu' dia ni Isus tidu sog patoy. Kona' u og sosugu'on nog sagyaotow, bu kona' dosop bianan sog baya' nog sagyaotow.

2 Bu og sulat koni posungu' dion niu sog glumpukanan nog pigotowan nog Mikpongon dion sog susulan nog Galatia. Bu glam nog pigilugan ta sog tanud nog dini nakon minogina ilan dosop dianiu dion.

3 Og tulung bu og kotikna' nog pikilan mongon dianiu tidu sog Gama' ta nog Mikpongon bu sog Kounutan ta nog si Isukristu.

4 Po' si Kristu mikokunut sog glegan nog Gama' ta nog Mikpongon nog ion Diwata ta. Po' mingatas ion matoy bagun ita mogawon tidu sog baya' nog dusa, bu bagun ita dosop ondi' moit sog ginang nog dinunya.

5 Songlitan og Mikpongon asta sog da' kopus non. Amen.

Di' mosop og gustalan pa'ali dia ni Isukristu

6 Misobu' u dianiu dion! Po' gomonsunoy pa mama' nog binolong niu na og Mikpongon nog saka ion tanan og migonggat dianiu sumolabuk dianon pibian dia sog

tulung ni Kristu. Po' tinabuk niu
pa og len pomali nog saka ondi'
dumalan sog
7 Gomba'is kitu' nog Guksugan
nog motud pa'ali dia ni Kristu. Po'
sa'an tolu'on ku nog ma' nini, po'
ngon og gotowanan dion niu nog
momali ilan nog di' motud boya'an
ombabong pomikilan niu dun. Sa'an
ma' nitu' og ginangon nilan po' mo-
leg ilan sumop nog Gomba'is nog
Guksugan pa'ali dia ni Kristu.
8 Dadi minsan sima og gotow,
otawaka minsan og moloikat nog
miktidu sog glangit og mogustal
pa'ali dia ni Kristu nog di' dumalan
dia sog gustalan nami kitu' dianiu
sog tagna', polihola'on nododa' ion
asta sog da' kopus non.
9 Ma' nitu' doda' da po' tinalu'
nami na sibon dianiu, bu numun
kitu' puli'an ku nosop ini tumalu'
dianiu nog ain og mogustal nog
gustalan pa'ali dia ni Kristu nog
di' dumalan sog tinabuk niu kitu'
nog inustal nami dianiu, polihola'on
nododa' ion asta sog da' kopus non.
10 Po' somo' og poksu'aton ku
og sagyaotow, ondi' u na moktalu'
nog ma' nini koni. Suga'id non,
sa'an ini tinalu' u bagun kosu'atan
og Mikpongon dun. Po' somo' og
piksu'at u og sagyaotow, kona' u
buan og sosoligan ni Kristu.

Og binianan nog Mikpongon sumabidia ni Paul nog sosugu'on non

11 Pigilugan, bagun niu kosunan,
og pomali kitu' nog pigustal u
dianiu, kona' pigimungimung nog
sagyaotow.
12 Bu kona' itu' miktidu sog
sagyaotow, bu da' u dosop itu' kon-
adoy sog sagyaotow. Suga'id non,
mitabuk u itu' bianan sog kopolanta'
ni Isukristu dun dianakon.
13 Po' kisunan niu na bog olo
og bayu'bayu' nog polomotadon ku
dini kitu'. Po' kobon ku mogunut
nog tanud nog bansa Hudyu, pin-
gula'at u og pigotowan nog Mikpon-
gon po' kolegan ku bosia dun,
nog mogla'at og kopoktanud nilan
koyon.
14 Bu bila sosugapa u da nog
Hudyuanan, da'idun mokantu di-
anakon sog kopogunut u nog kito-
gadtogadan nog mokogulang ta kitu'
kobon nitu'.
15 Tibua, og Mikpongon, bianan
sog tulung non dianakon, minsan
sog da' u pa bota'oy, siniboy non na
akon mangka non akon sobioy nog
sosoligan non.
16 Bu linoliag ion mokpolanta'
dun dianakon og Bata' non nog si
Isukristu bagun ku da mustal pa'ali
dianon dia sog gotowanan nog ain
kona' Hudyu, bu da' u itu' poksakoy
sog minsan sima otowoy.
17 Bu da' u tanan angoy ditu'
sog Jerusalem moganad dia sog ain
og sosugu'onanan non kitu' nog
mikuna dianakon. Suga'id non, mi-
panow u mogdayun ditu' sog bonua
nog Arabia. Bu tubus nitu', dan-
gan miobonobon u ditu', mikpuli' u
nosop ditu' sog Domaskus.
18 Tubus nitu', tolu ton u tidu
tumabuk dia ni Isukristu, mangka
u pa angoy sog Jerusalem po' mi-
nangoy u mokpokilala dia ni Piter,
bu minguli'an u ditu' non laga' nog
sopulu' bu lima gobi.
19 Bu da' ami poktongow nog
duma sosugu'on ni Isukristu ual da
si Jems, og gilug non kitu'.
20 Motud tokodoy og sinulat u koni
dianiu, bu sog motaan nog Mikpon-
gon, kona' u ini og gloput.
21 Tubus nitu', miglandan u sog
susulan nog Siria bu asta sog susu-
lan nog Silisia.
22 Bu sog kangoy u ditu',
og pigotowanan ni Kristu sog
poglumpukananan nog ditu' sog
bonua nog Judia, da' nilan pa akon
kilolaoy.
23 Tibua, midongog nilan na og
bontugan ku nog akon dow, bakas
u polongula'at nog pigotowan ni
Kristu. Tibua, linota'an ku na. Bu
polongustal u na nog tanud ta koni

nog saka, dini kitu' lo'aton ku tanan
bosia.
24 Dadi, sabap sog dongogan kitu'
pa'ali dianakon, mikopoksanglit ilan
dun dia sog Mikpongon.

2

Si Paul tinabuk nog sosugu'onanan sog Jerusalem

1 Bu sopulu' bu pat ton golot
non, mikpuli' u nosop ditu' sog
Jerusalem. Og kangoy u koni ditu',
og dumaanan ku si Barnabas ilan ni
Titus.
2 Sa'an minangoy u ditu' po' pi-
lanta' nog Mikpongon dianakon nog
sumboy mangoy u nododa' ditu'.
Dadi, dangan minatong ami ditu',
migupakat ami nog kounutananan
nilan dion, bu inustalan ku ilan
bog olo og bayu' nog gustalan
nog ginustal u dia sog gotowanan
nog kona' Hudyu. Po' bila di'
ilan kosu'atan dun, gomonsunoy
mimung ombolong gulas sinsala' u
sog kopoginang u kitu' tidu sog
tigana' asta sog numun koni.
3 Tibua, kisu'atan ilan da dun. Bu
minsan og duma u kitu' nog si Titus,
da' nilan da ion togoloy tumuk. Po'
og bansa non, Girik.*
4 Tibua, ngon minampu' dianami
nog balu'balu' og gilug sog tanud po'
bagun nilan ami koponologundi'an
bog iduma di' ami noma pogboya'an
nog polomotadon nog Hudyuanan
kitu' dangan sinumolabuk ami dia
ni Kristu Isus. Po' kolegan nilan
bosia mokokunut ami sog botad
kitu' nog boya'an mimung mulipon
ita dun.
5 Tibua, da' ami da sanggup di-
anilan po' bagun da og motud kitu'
dia sog gustalan nog Gomba'is ondi'
ombolong dianiu.
6 Dadi, ilan koyon og migimung
nog kounutan nilan. Moglok-
ounutan ilan otawaka ondi', da'
balan ku dun. Po' og Mikpongon da
moto lumiling nog pikilan nog go-
tow. Po' minsan og kounutananan
nilan kitu', da'idun og sopan nilan
nog gustalan ku kitu' nog pigustal u
dianilan.
7 Bu kona' tibua nitu', po' misabut
nilan na nog binogoy nog Mikpon-
gon dianakon nog polosuku'an mo-
gustal nog Gomba'is nog Guksugan
dia sog gotowanan nog kona' Hudyu,
domikian da ma' ni Piter nog og
polosuku'an non og mogustal nog
Gomba'is nog Guksugan dia sog
bansa Hudyu.
8 Po' og Mikpongon og migbogoy
nog baya' dia ni Piter moginang dia
sog bansa Hudyu, migbogoy dosop
ion dianakon nog baya' moginang
dia sog gotowanan nog kona' Hudyu.
9 Bu si Jems, si Piter, bu si Jan og
tantu kounutan nilan dow. Bu dan-
gan misabut nilan nog ma' nitu' na
doda' og binogoy nog Mikpongon di-
anakon nog polosuku'an, miktabuk
komot ami bu asta si Barnabas. Po'
og koposadan nami, mangoy ilan
mogustal ditu' sog bansa Hudyu, bu
ami, mangoy ami sop mogustal dia
sog ain kona' Hudyu.
10 Bu da' lual og pingoni nilan di-
anami lual da, sumboy mononayun
tabang nami dia sog ain miskinan
nog pigilugan sog tanud nog bansa
Hudyu. Bu ma' nitu' dosop og don-
sama' nog pogopasan ku moginang.

Pimag ni Paul si Piter

11 Dadi tidu ditu', dangan minan-
goy si Piter ditu' sog Antiok, pimag
u ion dia sog kodokolan nog gotow
po' da' kunut og polomotadon non
dianilan.
12 Po' kobon non ditu', minampu'
ion kuman sog pigilugananan ta sog
tanud nog kona' Hudyu. Saka dan-
gan minatong og gotowanan kitu'
tidu ditu' ni Jems, mikpolen ion ku-
man po' pinumpilian non ain kona'
kitu' og Hudyu, po' miondok ion
dia sog gotow Hudyuanan kitu' nog
kolegan nilan sumboy moktuk glam
nog pigilugan ta sog tanud nog kona'
Hudyu.

* **2:3 2:3** Og bansa Girik koni, kona' nilan botad moktuk.

13 Dadi, dangan mitongow nilan
nog ma' nitu' og glangka ni Piter,
og duma gotow Hudyuanan nog pig-
ilugan ta sog tanud, mikopoglogiling
ilan dosop dia ni Piter. Bu sabap
sog kopokpopotongow nilan kitu',
si Barnabas si'oy mioit nilan tanan
dun.
14 Dadi, dangan mitongow u ilan
nog ma' nitu' og polomotadon nilan,
nog da' kunut sog motud dia sog
Gomba'is nog Guksugan, tinolu'an
ku si Piter dia sog kodokolan nilan,
"Loko Piter, ika og bansa Hudyu a,
tibua og botad nog inunut mu koyon,
og botad nog kona' Hudyu. Dadi
bila ma' nitu', iduma gidoy buan
togolon mu ma og kona' Hudyu nog
mogunut ilan nog botad nog Hudyu,
nog saka, kona' ilan og Hudyu?

15 "Po' ita, og pihak nog bansa
Hudyu, kona' ita sakup nog binon-
saan nog long ta dun, og bansa nog
bolodusaon.
16 Po' kosunan ta, nog og gotow
ondi' modulus bianan dia sog ko-
pogunut non sog Botad kitu' nog
pilatas ni Muses kobon nitu', suga'id
non, bianan sog kopongandol dia
ni Isukristu. Po' ita, mingandol
ita na dia ni Kristu Isus bagun da,
bianan sog kopongandol ta, mimung
modulus ita dianon. Po' da'idun
og gotow nog modulus sabap sog
kopogunut non nog dan Botad kitu'.

17 "Dadi, bila sabap sog kosolabuk
ta dia ni Kristu, miimung midulus
ita sog Mikpongon, ita si'oy nog
bansa Hudyu, bolodusaon ita dosop
domikian da nog ma' nilan nog
kona' Hudyu. Dadi, gomonsunoy
balu' ta dun, nog sabap dia ni
Kristu, miimung dumungag og dusa
ta. Ondi' le!
18 Po' bila puli'on ku og botad
kitu' nog binolong u na bosia, og
ma'ana non, da' u pokokunut sog
botad kitu'.
19 Tibua, sabap sog Botad kitu'
nog pilatas ni Muses kobon nitu',
domikian da mama' nog minatoy u
na, bu onda' u na pogboya'oy nog
Botad kitu' bagun u da mokokunut
sog glegan nog Mikpongon.
20 Po' og ma'ana non, misunu' u
dia ni Kristu sog kopatoy non kitu'
sog kudus. Dadi, minatoy u na
sog dusa. Og ma'ana non, og dusa
ondi' na mogbaya' dianakon. Tibua,
mitubu' u da po' si Kristu migonong
na dianakon. Dadi, og polomotadon
ku dini sog dunya koni, si Kristu na
og migbaya' dun nog ion milolat bu
inatas non matoy sabap sog glolatan
non dianakon.
21 Dadi, tolima'on ku nododa'
og tulung nog Mikpongon. Po'
somo' midulus og gotow sabap sog
kopokokunut non sog Botad kitu'
nog pilatas ni Muses, og kopatoy ni
Kristu, da' na sagnat non."

3

Modulus og gotow bianan da sog kopongandol non

1 Ponggumowon amu doda', amu
gotow Galatia! Mama' amu ma
nog mitaban nog gaid. Sima gidoy
mikoitoit dianiu? Po' pitampal na
tokodoy dianiu nog si Isukristu mi-
natoy dia sog kudus.
2 Dadi takun polo'ma, ongon
solabuk og sakon ku dianiu. Ki-
bogayan amu ta' nog Bolakat nog
Mikpongon bianan sog kopokokunut
niu sog Botad nog pilatas dia ni
Muses kitu' otawaka kibogayan amu
ta' itu' dun bianan sog tud niu nog
midongog niu kitu' dianami pa'ali
dia ni Kristu.
3 Iduma ion, landu' noma og kogu-
mow niu. Dangan miktolipun amu
mogbogu kotubu' bianan sog Bo-
lakat nog Mikpongon, numun kitu'
poksipian niu dumoksu' nog bianan
sog dili pagas niu!
4 Dadi bila ma' nitu', misinsa amu
tibua moktanud nog saka da' da og
ma'ana non. Kona' da bosia ma'
nitu' og doksu'an nog kopoktanud
niu kitu'.
5 Po' olo sabap non nog binogoy
nog Mikpongon og Bolakat non di-
aniu bu pitongow non dianiu og

gingyata'anan non? Sabap ta' gidoy
sog kopokokunut niu sog Botad nog
pilatas dia ni Muses? Kona' po' kitu',
suga'id non, sabap sog tud niu nog
midongog niu kitu' dianami pa'ali
dia ni Kristu.
6 Po' pokpikilpikil niu polo'ma
og kibianbianan kitu' ni Abraham
kobon nitu' nog sinulat sog Kitab.
"Tinumud ion sog Mikpongon
bu sabap sog kopongandol non,
iningolanan ion nog midulus."*
7 Dadi, bagun niu kosunan, ain
tinumud bu pongandol dia sog
Mikpongon, miimung ion nog tantu
pangkat ni Abraham.
8 Po' dia sog Kitab pidonsama' na
tumalu' nog ain kona' bansa Hudyu
motolima' da nog Mikpongon po'
imungon non da ilan nog modulus
bianan sog kopongandol nilan di-
anon. Po' ma' nini og talu' nog
Mikpongon dia ni Abraham, "Glam
nog binonsaan popiaon ku bianan
dianika."†
9 Dadi, sa'an ain mingandol dia
sog Mikpongon, popiaon dosop
mama' ni Abraham, po' si Abraham
pipia bianan sog kopongandol non
sog Mikpongon.

10 Po' ain og sinumalig dia sog
kopokokunut non dia sog Botad
kitu' nog pilatas dia ni Muses, og
doksu'an non, dotongan ion nog
sumpa. Sa'an itu' ma' nitu', po'
sinulat na donsama' sog Kitab nog
ma' nini, "Sumpaan nododa' ain
ondi' mokokunut kobon non sog
glam nog botad nog pilatas dia ni
Muses nog sinulat na dia sog libru
nog iningolanan og Botad."‡
11 Dadi, og ma'ana non, mitam-
pal na dianita nog da'idun nododa'
modulus sog Mikpongon bianan sog
kopokokunut nilan nog Botad kitu'
nog pilatas dia ni Muses. Po' ma'
nini dosop og sinulat sog Kitab, "Og
gotow modulus bianan sog kopon-
gandol non nog boya'an motubu' ion
asta sog da' kopus non."§
12 Bila sungkoli'on ta, og Botad
kitu', da'idun dukakit non dia sog
kopongandol po' ma' nini nosop og
sinulat sog Kitab, "Ain mikokunut
sog glam nog glegan nog Botad
kitu', motubu' dosop bianan sog
kopokokunut non dun."*
13 Tibua, sumpaan nododa' ain di'
mokokunut sog glam nog glegan nog
Botad kitu'. Dadi si Kristu, ginawon
non na ita tidu sog sumpa nog Botad
kitu'. Po' ion og sinumoliu dianita
dia sog sumpa nog Botad kitu'. Po'
ma' nini og sinulat dosop sog Kitab,
"Sumpaan ain binitin sog kayu asta
matoy."†
14 Dadi, sa'an da si Kristu miko-
bian nog ma' nitu' po' bagun ain
kona' bansa Hudyu bianan dia ni
Kristu Isus, mosunu' ilan dosop
kobogoyoy nog pinasad kitu' nog
Mikpongon dia ni Abraham. Dadi,
sabap sog kopongandol ta, misunu'
ita kobogoyoy nog Bolakat non po'
ma' nitu' og pinasad nog Mikpon-
gon.

Og dan Botad kitu', ondi' non mosaga' og pasad nog Mikpongon

15 Dadi pigilugan, dia ta kalap
og ponongi'an sog kibianbianan ta
dini sog kilawan koni. Po' sopolati
non, ngon dua' kotow mikpasad. Og
pasad nilan koyon, ondi' nododa'
mokodyadi sopon otawaka owa'on
po' ma' nitu' nododa' og koposadan
nilan. Domikian da nog ma' nion
dosop og pigolong u koni.
16 Po' og pasad nog Mikpongon,
binogoy non dia ni Abraham bu
dia sog sala kotow nog pangkat
non. Sinulat sog Kitab sala ko-
tow da og pigolong non. Po' da'
tolu'oy nog modakol kobogayan nog
pikpongkatan non kitu', suga'id non,
sala kotow da og pangkat non nog
kobogayan dun. Ion non ion si
Kristu.

* **3:6 3:6** Genesis 15:6 † **3:8 3:8** Genesis 12:3 ‡ **3:10 3:10** Deuteronomy 27:26 § **3:11 3:11** Habakuk 2:4 * **3:12 3:12** Levitikus 18:5 † **3:13 3:13** Deuteronomy 21:23

17 Dadi, domikian da og pinonggi'an ta koni nog, si Abraham bu og pangkat non pinasad nog Mikpongon dianilan. Tubus nitu', midopot pat gatus bu tolu pulu' ton tidu ditu', kibogayan dosop si Muses nog Botad tidu sog Mikpongon. Tibua, og Botad kitu' nog binogoy dia ni Muses, ondi' mokoganti' sog pinasad kitu' dia ni Abraham po' og Mikpongon, ondi' non nododa' bolubaon og pasad non.
18 Po' somo' motuman da og pasad nog Mikpongon kitu' nog sabap sog kopokokunut nog gotow dia sog botad, da'idun buan og ma'ana nog pasad nog Mikpongon kitu' dia ni Abraham. Tibua, bianan sog tulung non, tinuman non og pasad non kitu' nog tinalu' non dia ni Abraham.
19 Dadi bila ma' nitu', olo gidoy buan og potugyuan nog Botad kitu' nog pilatas dia ni Muses? Ma' nini. Sa'an itu' binogoy po' bagun da motampal bog olo bayu'bayu' nog kohinangan kitu' nog molaton, asta sog matong og pangkat kitu' nog pigolong nog Mikpongon dia ni Abraham. Po' og Botad kitu' nog pinulonag nog moloikatanan, mipulonag bianan sog kopongingolot ni Muses dun.
20 Og polongingolot kona' tibua sala kotow og pongingolotan non. Tibua og Mikpongon, solabuk da. Da'idun og mingingolot dianon.

Og potugyuan nog Botad kitu'

21 Minsan ma' nitu', og Botad bu og pasad kitu' nog binogoy nog Mikpongon, ngon da og dukakit nilan. Po' somo' og Botad kitu' nog binogoy, mimung motubu' og gotow dun asta sog da' kopus non, og glam nog gotow modulus ilan buan bianan sog kopokokunut nilan dia sog Botad kitu'.
22 Tibua, sinulat sog Kitab nog glam nog gotowanan sog glupa'an, pigboya'an ilan nog dusa, bagun da bianan sog kopongandol dia ni Isukristu, ombogoy dun og pasad kitu' nog Mikpongon. Dadi, ain mongandol dianon, kobogayan ilan dun.
23 Po' sog da' pa datong og timpu nog mongandol og gotowanan dia ni Isukristu, pigboya'an ilan pa nog Botad kitu' nog boya'an miimung ma' nog binalud ilan dun asta sog matong og timpu kitu' nog pitampal na dianita nog sumboy mongandol ita dia ni Kristu bagun ita mogawon tidu sog baya' nog dusa.
24 Dadi bila ma' nitu', og potugyuan nog Botad kitu' og mogokbit monulu' tibua dianita posungu' dia ni Kristu. Po' bianan sog kopongandol ta dianon, itungon non na ita nog da' na dusa ta.
25 Dadi, bila ma' nitu' nog minatong noma nog mingandol ita na dianon, kona' na og Botad kitu' mogbaya' dianita.

Og piglogombata'anan nog Mikpongon

26 Po' bianan sog kopongandol niu, miimung amu na nog gombata'anan nog Mikpongon bianan sog kosolabuk niu dia ni Kristu Isus.
27 Po' miksolabuk amu dianon bianan sog kopogbunyag niu dia ni Kristu, bu mama' nog pisolugan amu na nog dili kotubu' non.
28 Dadi, da' na og piktingkaan nog Hudyu otawaka kona' Hudyu, bu og gulipon otawaka kona' gulipon, bu og glibun otawaka glaki. Og ma'ana non, glam niu miksolabuk amu na nog dia amu ni Kristu Isus.
29 Dadi, bila ma' nitu' nog miakod amu noma ni Kristu, og pangkatanan amu dosop ni Abraham, bu kobogayan amu dosop nog pasad nog Mikpongon kitu'.

4

1 Dadi, ma' nini. Ibalat da sog bata', og bata' koyon domikian mama' nog gulipon. Tibua, ngon da gondow non nog makod non glam nog daya nog gama' non.

2 Po' piktolanak ion nog duma
gotow asta matong sog sosa' nog
gama' non.
3 Ita si'oy, sog kobon nog mama'
ita pa nog gombata' nog kulang pa
sabut ta pa'ali sog Mikpongon, mi-
ulipon ita dosop nog polomotadon
nog miktidu sog dunya.
4 Tibua, dangan minatong na og
timpu non, pipangoy nog Mikpon-
gon og Bata' non dini nita bianan
sog kobata' dianon nog sala kotow.
Bu ion si'oy, pigboya'an dosop nog
Botad kitu' nog bansa Hudyu
5 po' bagun ain og pigboya'an nog
Botad kitu', molokat ilan na, bu
bagun ita na mimung nog tantu
gombata'anan nog Mikpongon.
6 Dadi, bila ma' nitu' nog gom-
bata'anan ita noma nog Mikpongon,
binogoy non og Bolakat nog Bata'
non mogonong dianita. Bu sabap
sog Bolakat non kitu', mokopoksabi
ita na sog Mikpongon nog Ama'.
7 Dadi og ma'ana non, kona'
amu na og gulipon nog Botad
kitu', suga'id non, og gombata'
amu na nog Mikpongon, bu bianan
ditu', mokopomusaka' amu na nog
pinasad non kitu'.

Og kolegan ni Paul sog gotowanan dia sog Galatia

8 Kobon nog da' niu pa kosunoy
pa'ali sog Mikpongon, miulipon amu
pa dia sog diwataanan koyon nog
saka, di' bosia pia poktomuyon.
9 Tibua sog numun koni, tinabuk
niu na og Mikpongon. Somo' ita
da, tinabuk amu na nog Mikpon-
gon. Dadi, olo buan sabap non
nog moksipi amu poma mokpuli'
sog dan polomotadon koyon nog
da' doksu' non? Di' amu na bosia
moginang dun mokpuli' bagun amu
ondi' mulipon mokpuli'.
10 Po' alu'alu' og poktotima'anan
niu og kitogadtogadan niu kitu' sog
tagna' ma' nog ponginangon niu sog
gondow bu sog bulan bu sog ton.
11 Dadi, sa'an itu' landu' og susaan
ku dianiu. Po' gomonsunoy ombo-
long tibua og gulas sinsala' u sabap
dianiu.
12 Amoyamoy tokodoy dianiu, pig-
ilugan, nog poglogilingoy niu akon
po' numun koni, migbatuk ita na
niu nog da' ita na pogboya'oy nog
Botad kitu'. Dadi, da'idun da sala'
niu dianakon.
13 Po' sog kangoy u dion tagna',
kiso'utan u nog di' u mokodag
boya'an nog mikopogustal u dianiu
nog Gomba'is nog Guksugan pa'ali
dia ni Kristu.
14 Dadi, minsan si'oy misinsa amu
dianakon sog di' u kitu' kokodag,
da' niu da akon poksudi'oy otawaka
ponumpilioy. Suga'id non, tino-
lima' niu tanan akon nog mama'
nog kotolima' niu dia sog moloikat
otawaka mama' nog dili glawas ni
Kristu Isus.
15 Olo gidoy sabap non nog
da'idun noma og da'da'an niu? Po'
bila dini da kitu', somo' malapalap
niu da bosia, bogoyon niu tanan
dianakon minsan og dili mata niu.
16 Dadi, olo migandun koyon dia-
niu? Sabap ta' gidoy sog kopomali
u kitu' dianiu nog motud? Po' tidu
ditu', mama' nog binanta niu na
akon!
17 Po' og gotowanan kitu' nog mo-
mali nog di' motud, pogopasan nilan
amu kumaum. Tibua, kona' sog
kobo'isan niu, suga'id non, bagun
niu akon bolongon, bu bagun amu
dosop monamal mogunut dianilan.
18 Omba'is doda' og monamal bila
omba'is da og doksu'an non. Bu
sumboy di' moksop og koponamal
niu minsan si'oy da' u dion niu.
19 Gombata' u nog kololaman ku!
Misunal og susaan ku kitu' dianiu.
Og mibatik u pa'ali dianiu, domikian
da mama' kosakit nog glibun koyon
nog pinokitan. Bu taman da og polo-
motadon niu kitu' mimung mama'
nog polomotadon ni Kristu, ondi' u
nododa' kuli'an.
20 Landu' og glegan ku bosia nog
dion u niu bagun ku ompoksulut-

sulut gustalan ku koni dianiu. Po' di' u kosunan bog olo og dunon ku dianiu.

Si Hagar ilan ni Sara inimung nog ponongi'an

21 Takun, amu nog moleg pog-
boya'an sog Botad nog bansa Hudyu.
Kosunan niu dota' da bog olo pomali
nog Botad kitu'?
22 Po' sinulat dia sog Kitab nog
si Abraham, ngon dua' kotow gom-
bata' non nog glaki. Sala kotow
binata' nog gulipon, bu sala kotow
sop binata' nog dili duoy non nog
kona' gulipon.
23 Og kobata' dia sog bata' non
kitu' nog binata' nog gulipon, di'
kosobu'sobu'. Tibua, og kobata' dia
sog bata' non kitu' nog binata' nog
dili duoy non nog kona' gulipon,
kosobu'sobu'. Po' sa'an itu' binata'
non po' og kotumanan nog pasad
nog Mikpongon dia ni Abraham.
24 Dadi, ion non ion, og kib-
ianan nilan kitu', mimung nog
ponongi'an. Og ma'ana nog dua'
kotow kitu' kolibunanan, ion non
og dua' ginis kitu' nog pasad nog
Mikpongon. Og glibun kitu' nog
gulipon, si Hagar ngalan non. Bu ion
og ponongi'an nog pasad kitu' nog
binogoy nog Mikpongon kobon nilan
ditu' sog bulud nog iningolanan og
Sinai, nog dia sog bonua nog Arabia.
Ion non og Botad kitu' nog pilatas
dia ni Muses. Bu ain pigboya'an nog
Botad kitu', miulipon ilan dun.
25 Dadi si Hagar, domikian da
mama' ion nog bulud nog Sinai. Bu
og bulud nog Sinai koyon, numun
koni omponongi' sog koliwagan
bonua nog Jerusalem. Po' og bonua
kitu', og piktiduan nog Botad kitu'
nog mulipon gotowanan dun.
26 Tibua, og kodua' pasad kitu',
pibian dia ni Sara nog ion kona'
gulipon. Omponongi' ion dia sog
Jerusalem kitu' nog pogonongan nog
Mikpongon, nog mimung mokawa'
gotow dun dia sog baya' nog Botad
kitu'. Sa'an itu', ion mimung nog
gina' ta.
27 Po' ma' nini og sinulat dia sog
Kitab,
"Pogda'da' a, ika glibun nog di'
mogbata'. Ekes mu og gloliag
mu po' da' a pa sibon ponoki-
toy. Po' og glibun nog da'idun
bata' non, mimung modakol
pa gombata'anan non, sog
glibun koyon nog togo gi-
nonglangan."*
28 Dadi pigilugan, amu sop mama'
ni Isak. Po' mama' non, amu dosop
og kotumanan nog pasad kitu' nog
Mikpongon dia ni Abraham.
29 Bu og sala kotow og bata' ni
Abraham kitu', pisokitan non og
gilug non kitu' nog binata' bianan
sog Bolakat nog Mikpongon. Dadi,
og botad nilan kitu', piginang nilan
pa asta sog numun koni.
30 Tibua, ma' nini og sinulat sog
Kitab,
"Bugow niu na og glibun kitu' nog
gulipon bu asta bata' non,
po' og bata' non kitu' ondi'
nododa' mokopomusaka' nog
gakod nog gama' non, po'
og mokopomusaka' dun, og
bata' non kitu' nog binata'
nog glibun non kitu' nog kona'
gulipon."†
31 Dadi pigilugan, sa'an itu' kona'
ita og gombata' nog gulipon, suga'id
non, og gombata' ita na nog glibun
kitu' nog kona' gulipon.

5

Mikoluas ita na tidu sog baya' nog Botad kitu'

1 Dadi, bila sinumolabuk ita na
dia ni Kristu, da' ita na pogboya'oy
nog Botad kitu'. Dadi bila ma' nitu',
pokpopagon amu nog pokokunut
niu dia ni Kristu. Na' amu na
mokpulipon mokpuli'.
2 Sa'an pokinongogoy niu og talu'
u koni, po' akon, si Paul, tolu'on ku
dianiu, bila mokokunut amu dia sog

* **4:27 4:27** Isaya 54:1 † **4:30 4:30** Genesis 21:10

pomali nilan koyon, nog og gotow
sumboy pa moktuk, og ma'ana non,
og tud niu pa'ali dia ni Kristu, da'
sagnat non.
3 Puli'an ku tumalu' dianiu, nog
simasima og mampu' sog botad
koyon nog moktuk, sumboy unuton
non og glam nog Botad kitu' nog
pilatas dia ni Muses.
4 Po' amu koyon nog mogapas
modulus bianan sog Botad kitu',
mimung nog lumayu' amu tanan dia
ni Kristu dun, bu mokawa' amu sog
tulung nog Mikpongon.
5 Tibua ita, bianan sog ginang
nog Bolakat nog Mikpongon dianita,
migbagad ita nog dodomaan ta kitu'
nog kodulusan bianan sog kopon-
gandol ta dianon.
6 Po' bila sinumolabuk ita na dia ni
Kristu Isus, da'idun na ma'ana nog
moktuk otawaka og ondi' moktuk.
Po' da'idun na kobalan dun. Suga'id
non, bololaga' tokodoy og kopongan-
dol ta dianon nog potongowon ta
bianan sog glolaman ta sog paka-
siotow ta.
7 Omba'is bosia tokodoy og
kopokokunut niu dia ni Isukristu.
Sima gidoy og mikobagla dianiu nog
boya'an linumota' amu mogunut sog
motud kitu' nog pomali?
8 Po' og kopoktogol nog go-
towanan koyon mogonggat dianiu,
da' dia miktidu sog Mikpongon, po'
Mikpongon tanan migonggat dianiu
sog motud.
9 Tibua, og pomali nilan koyon nog
di' motud, pinonggi' sog pokpotulin
nog pan, nog minsan mika'an si'oy
og ompu'on dun, mogulit na sog
tibuk nog pan koyon.
10 Tibua, bianan sog kopoksolabuk
ta dia sog Kounutan ta, sa'an ko-
sunan ku nog migbatuk ita nog pik-
ilan pa'ali sog pogolongon ku koni.
Bu og sinumasow koyon dianiu,
minsan sima ion otowoy, posokitan
da ion nog Mikpongon.
11 Dadi pigilugan, somo' motud
og talu' nilan koyon nog pimali u
dow nog og gotow sumboy motuk,
iduma gidoy buan pokposokitan ni-
lan poma akon dun? Po' somo' doda'
motud nog ma' nitu' og pimali u,
ondi' ilan na bosia kolotonan nog
pomali u koni pa'ali dia sog kobunu'
dia ni Isukristu sog kudus.
12 Dadi, og miksasow koyon di-
aniu, kolegan ku bosia dun, kona'
tibua sagya tukon, suga'id non,
doyunon na mutuk.
13 Dadi amu pigilugan, sa'an in-
onggat amu nog Mikpongon po'
bagun amu mokawa' sog baya'
nog Botad kitu'. Tibua, kona'
po' imungon niu tibua nog sagya
da'awa niu, nog bagun amu tibua
mokopoginang nog minsan olo og
glegan nog dili glawas niu. Suga'id
non, poktinobangoy amu bianan sog
glolaman niu.
14 Po' og botad kitu' nog pilatas
dia ni Muses miglologinis, tibua,
kinumpung sog soginis nog donda-
gan. Og dondagan koyon ma' nini,
"Sumboy molalam amu dia sog sum-
baloy niu ma' da nog glolaman niu
sog dili glawas niu."*
15 Tibua, bila mokinonggitoy amu
kobon non, pokpotubud amu po'
gomonsunoy motipot amu pogla'at
sog duma niu.

Og polomotadon nog pigboya'an nog Bolakatnog Mikpongon

16 Dadi, sa'an sumboy og Bolakat
nog Mikpongon og mogokbit nog
polomotadon niu bagun amu ondi'
mokopoginang nog glegan nog gin-
ungod nog mokodusa.
17 Po' og glegan nog ginungod,
ondi' tokodoy mosulut dia sog gle-
gan nog Bolakat nog Mikpongon.
Mama' dosop nog kolegan nog Bo-
lakat nog Mikpongon nog ondi'
dosop mosulut sog glegan nog gin-
ungod. Po' ondi' ilan nododa' ion
moksulut. Dadi, ain moleg amu
kitu' bosia moginang dun, di' niu na
minang.

* **5:14 5:14** Levitikus 19:18

18 Sa'an bila og Bolakat nog
Mikpongon mogokbit dianiu, ondi'
amu na pogboya'an nog Botad.
19 Po' kosunan ta na bog olo doga
og gininisan nog glegan nog gin-
ungod. Ma' nog momabal, bu og
duma kohinangan koyon nog kosi-
pogsipog.
20 Monglodawan ilan, bu po-
longga'id ilan, mokangit ilan,
mokpoksusi ilan, mogdalu ilan, bu
bululokowon ilan, mogapas ilan
nog ilan motas, mogabak ilan, bu
moksinugutoy ilan.
21 Bu gimaan nilan sog pakasi
nilan, bu og kopoglangulangu ni-
lan dunut kohinangan koyon nog
di' pia. Dadi, sa'an podonsoma'on
ku tumalu' dianiu ma' nog tinalu'
u kitu' dianiu, nog ain moginang
nog ma' nog pigolong u koni, ondi'
ilan nododa' mokopomusaka' sog
pigdotu'an nog Mikpongon.

22 Tibua, ain og pigboya'an nog
Bolakat nog Mikpongon, mongon
dianon og glolat, og da'da'an, og
kotikna' nog pomikilan, og ko-
payat nog ponutus. Bu moto ion
sumungod, bu omba'is og kohinan-
gan non sog duma non, kosoligan
ion,
23 bu ombaba' og bolotabat non.
Bu moto ion moktigol nog dili glegan
nog glawas non. Da'idun nododa'
og botad nog mogondi' nog ma' nini
koni.
24 Dadi, bila ma' nitu' og pigo-
towan amu noma ni Kristu Isus, og
glam nog glegan niu kitu' nog ginun-
god nog mokodusa, sinunu' niu na
dia sog kopatoy ni Kristu Isus kitu'
sog kudus.
25 Dadi, bila mitubu' ita noma
bianan dia sog Bolakat nog Mikpon-
gon, sumboy ion da og mogbaya' nog
polomotadon ta.
26 Dadi bila ma' nitu', sum-
boy ondi' ita na mokpotaspotas,
otawaka mokpulekpulek, otawaka
mokpimapima sog duma ta.

6

Og kopoktinobangoy ta

1 Dadi pigilugan, bila ngon og
duma niu nog ngon glopangan non,
amu nog pinulu'an na nog Bolakat
nog Mikpongon, sumboy pomolian
niu ion bianan sog koba'is nog
bolotabat niu. Bu amu si'oy, pokpo-
tubud amu dosop bagun amu da
ondi' koyuba'an.
2 Poktinobangoy amu sog glam
nog glogon niu, po' bagun amu ondi'
ilakad kologonoy. Po' bianan ditu',
munut niu tokodoy og botad nog
miktidu dia ni Kristu.
3 Po' bila ngon dianiu og mokpikil
nog motas na ion saka ondi' da, og
ma'ana non, linimbungan non og
dili pikilan non.
4 Po' og gotow, sumboy tontongon
non og dili kohinangan non. Po'
bila omba'is doda' og miinang non,
mangka pa ion pogda'da' dun. Ondi'
non pia pogbotukon og kohinangan
non sog kohinangan nog duma non.
5 Po' og glam ta, inangon ta ain og
polosuku'an nog binogoy dianita.
6 Bu ain og kiponadan pa'ali dia
ni Isukristu, sumboy sugdaan non
dosop og mikpanad koyon dianon.
7 Na' amu motipu dun, po' og
Mikpongon ondi' kopogbigyakan.
Po' ain og pomulanon nog gotow,
ma' nitu' dosop og mogani non.
8 Po' ain og gotow nog mogapas
moginang nog ain glegan nog gin-
ungod, bianan sog dusa malap non
og gla'at. Miktidu sog kinilawan, og
doksu'an non, dia ion pokangoy sog
kolo'atan. Tibua, ain og mogapas
miginang nog ain mosulut dia sog
Bolakat nog Mikpongon, bianan sog
Bolakat non kitu', malap non og
kotubu' nog da' kopus non.
9 Dadi, sa'an sumboy ondi' ita
mogbungas moginang nog ain
gomba'is. Po' bila di' ita lumota'
moginang dun, ngon og gondow
non, songku'an ita nog landu'
koba'is.
10 Dadi, bila ngon dalan ta mogi-
nang nog gomba'is, mogimakat ita

moginang dun sog glam nog gotow,
labi na dia sog pigilugan ta sog
tanud.

Og gluksadan nog pomali ni Paul

11 Tontong niu bog andun kosolag
og kosulatan ku nog sulat u koni
dianiu po' og dili komot u ini og
sinumulat dun.
12 Tolu'on ku dianiu, sa'an togolon
nilan amu moktuk, po' bagun ilan
ondi' koposokitan nog salu bansa
nilan sabap sog kotabuk nilan nog
pomali kitu' pa'ali sog kobunu' dia
ni Kristu sog kudus.
13 Po' minsan ilan, ain og moktogol
koyon moktuk dianiu, onda' ilan
tanan pokokunut sog botadanan
kitu' nog pilatas dia ni Muses kobon
nitu', saka togolon nilan ma amu
moktuk. Po' og kolegan nilan bosia
dun, sa'an moktuk amu, bagun ilan
mokopogbonsagbonsag dun.
14 Tibua akon, da' lual og pogbon-
sagon ku lual da og kobunu' kitu' dia
sog Kounutan ta nog si Isukristu sog
kudus. Po' bianan sog kobunu' kitu'
dianon, miawa' na og glegan ku dia
sog ginungod, bu da' na og baya' non
dianakon.
15 Dadi, da'idun og ma'ana nog
moktuk otawaka og di' moktuk,
suga'id non, og bololaga' og ko-
pongimbogu nog Mikpongon di-
anita.
16 Dadi, ain ma' nini og kopogunut
non sog polomotadon koni, og glam
nog pigotowanan nog Mikpongon,
mongon dianilan og kotikna' nog
pomikilan bu og glolat.
17 Dadi sog doksu'an koni,
sumboy da'idun sumusi dianakon
po' kipoli'an u tanan sabap sog
kopokokunut u dia ni Isus.
18 Dadi pigilugan, og glolat bu
tulung nog Kounutan ta nog si
Isukristu mongon dianiu dion.
Amen.

Og Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Episus

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulatni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Episus

Og sulat ni Paul koni posungu' sog poktanudanan dia ni Isus nog ditu' sog Episus. Migonong si Paul dua' ton sog Episus. Og guksugan dun ombasta dia sog libru nog Piginang nog Sosugu'onanan ni Isukristu 20:1–21:1.

Og gustalan non koni, dua' bahagi'. Og sobahagi' nog sulat non koni, og gustalan non pa'ali sog kopoksolabuk nog pigotowan nog Mikpongon bianan sog kopomili' non po' ion og Gama', bu bianan sog Bata' non nog si Isukristu og kopongampun non nog dusaanan nilan, bu bianan sog Bolakat nog Mikpongon motuman og pinasad non kitu' nog bololaga'.

Og kodua' bahagi' nog sulat non koni og pongoningoni non dia sog ain og mogbasta dun, nog longkaon nilan og kosolabuk nilan dia ni Kristu bagun mimung nog tantu og kopoksolabuk nilan.

Modakol og pinonggi' ni Paul dun pa'ali sog kopoksolabuk nog pigotowan nog Mikpongon nog bianan sog kosingkot nilan dia ni Kristu. Og pigotowan non, mama' ilan nog salulawas, nog si Kristu miimung og gulu nilan. Otawaka mama' nog baloy nog si Kristu miimung og batu' kitu' nog mosolag nog piingkudan dun. Otawaka mama' nog glibun nog si Kristu og miimung og duoy non.

Linoliag si Paul sumulat pa'ali sog tulung nog Mikpongon nog bianan dia ni Kristu. Po' og tibuk nog glongas nog Mikpongon dia kotongow ni Kristu, sog glolaman non, sog kopomalas non nog dili glawas non, sog tulung non, sog gampun non nog dusa, bu sog kolonu' nog pikilan bu polomotadon non.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-2.
2. Si Kristu bu og pigotowan non, 1:3–3:21.
3. Og bogu kotubu' nog dia ni Kristu, 4:1–6:20.
4. Og doksu'an nog sulat koni, 6:21-24.

1 Akon si Paul, og sosugu'on ni Isukristu bianan sog baya' nog Mikpongon. Akon og mikpoit nog sulat koni posungu' dia sog pigotowan nog Mikpongon sog bonua nog Episus, ain og ompagon og kosolabuk nilan dia ni Kristu Isus.
2 Og tulung bu kotikna' nog pikilan mongon dianiu tidu sog Gama' ta nog Mikpongon bu dia sog Kounutan ta nog si Isukristu.

Og popia bianan sog kosolabuk ta dia ni Kristu

3 Songlitan og Mikpongon nog ion og Gama' bu og piktamuy nog Kounutan ta nog si Isukristu! Po', bianan sog kosolabuk ta dia ni Kristu, pipia non na ita. Po' binogoy non na dianita og glam nog gininisan nog kobo'isan dia sog kinodiwata.
4 Po' sog da' pa pongonoy og glangit bu glupa'an, pinili' non na ita sumolabuk dia ni Kristu bagun ita modulus bu da' na sila'on dianita sog motaan non.
5 Po' sabap sog glolaman non kitu' dianita, donsama' non na pimikil nog imungon non ita nog piglogombata'anan non bianan dia ni Isukristu po' ma' nitu' og dumalan sog baya' non bu mosu'at dianon.
6 Dadi, miimung og sanglit dia sog Mikpongon kobal nog kosolag nog tulung non dianita nog bianan dia sog bata' non nog kololaman non nog ion non si Isukristu.
7 Po', bianan sog kopatoy ni Kristu kitu', migawon ita nog Mikpongon

tidu sog baya' nog dusa bu kiom-
punan non na og dusaanan ta. Po'
ma' nitu' kosolag og tulung nog
Mikpongon
8 nog binunag non dianita. Po'
og Mikpongon, bianan sog kotoan
non bu sog kolinggas nog kokosunan
non,
9 piosun non na dianita og pik-
ilan non kitu' nog milimod dia
sog gotowanan. Bu linoliag ion
dumoksu' nog donsama' pikilan non
kitu' bianan dia ni Kristu.
10 Bila matong na og gondow
kitu' nog sinimpan non, tumanon
non na og pikilan non kitu' nog
poksolobukon non na sog baya' ni
Isukristu og glam nog piongon non
sog glangit bu sog glupa'an. Bu si
Kristu na og Pogbaya' sog glam non.
11 Bu tidu pa sog donsama', og
Mikpongon, pinili' non na ita sumo-
labuk dia ni Kristu po' ma' nitu'
dumalan sog tugyu bu glegan non
12 po' bagun ain mikuna kitu'
mogdodama dia ni Kristu nog ma'
nami, mimung og sanglit dun dia sog
koba'is nog Mikpongon.
13 Bu amu si'oy, misunu' amu
dosop dia ni Kristu. Po' midongog
niu na og guksugan kitu' nog mo-
tud nog ion non ion og Gomba'is
kitu' nog Guksugan nog pa'ali sog
kogawon non dianiu tidu sog baya'
nog dusa. Bu dangan midongog niu
itu', tinumud amu bu tinumabuk
amu dianon. Dadi, inindanan non
na amu nog Bolakat non ma' nog
pinasad non kitu'.
14 Po' og Mikpongon, piuna non
mogoy dianita og Bolakat non po'
kitu' og tanda' nog ngon pusaka' ta
dianon. Po' sabap ditu' ngon og
dodomaan ta nog ngon gondow non,
ain og pigotowan nog Mikpongon
owa'on non na tidu sog pigboya'an
nog dusa. Dadi, songlitan ta og
Mikpongon sabap sog koba'is non.

Og gyakin ni Paul

15 Dadi, bila ma' nitu' og
bayu'bayu' nog popia nog Mikpon-
gon dianita, dangan midongog u
pa'ali sog kopongandol niu dia sog
Kounutan ta nog si Isus, bu dunut
og kolalam niu dia sog glam nog
pigotowan nog Mikpongon,
16 pisolomatan ku amu kobon non
bianan sog gyakin ku sog Mikpon-
gon.
17 Bu ngon og pongoningonion ku
dia sog Mikpongon nog piktamuy
nog Kounutan ta nog si Isukristu,
nog ion og Gama' ta nog di' kolo-
bian. Pongoningonion ku dianon
nog bogoyon non dianiu og sabut
bu og kopokpolanta' bagun niu ion
kosunan mahatul.
18 Pongion ku dosop dianon nog
podolagon non og dialom pikilan
niu bagun niu da mosabut tokodoy
pa'ali sog dodomaan niu dianon
sabap sog kopokokunut niu dia sog
gonggat non dianiu. Ion non ion og
pusaka' non kitu' nog landu' koba'is
dia sog ain pigotowan non,
19 bu bagun niu dosop kosunan
og dasig nog Bolakat non nog di'
kolobian og miginang dianita, sog
ain tinumud kitu' dianon.
20 Po' og dasig nog Bolakat nog
Mikpongon koyon dianita, ion non
da og kodasig non kitu' nog ginamit
non mokpotubu' dia ni Kristu tidu
sog patoy bu pingkudoy dia dapit
sog glintu non ditu' sog pigdotu'an
non sog kinodiwata.
21 Po' motas pa tokodoy og baya'
ni Kristu sog glam nog duma
kodotu'ananan bu sog glam nog ain
togo baya' bu sog glam nog ain togo
bolakat otawaka tunung. Po' og
golal non kitu' motas pa sog glam
nog golal dini sog glupa'an otawaka
asta sog kinodiwata.
22 Bu og Mikpongon, inuakil non
na og glam non dia sog baya' ni
Kristu bu inimung non ion nog
kounutan sog ain tinumabuk na di-
anon. Dadi, domikian da ion ma'
nog gulu
23 bu og tibuk nog pigotowan non
domikian da ma' nog glawas non.
Dadi, og glam non misukup bianan
dia ni Kristu. Bu si Kristu misukup

bianan dia sog glawas non, nog ion non ion ain tinumabuk kitu' dianon.

2

Og bogu kotubu' bianan sog kosolabuk dia ni Kristu

1 Dini kitu', og kotubu' niu da' pa kosingkot dia sog Mikpongon sabap sog di' amu mokokunut bu sabap sog dusaanan niu dianon.
2 Po' og ginunut niu nog polomotadon, og kinilawan po' mikokunut amu dia sog baya' nog diwataanan kitu' dia sog gawang. Ion non ion og diwata kitu' nog mogokbit dia sog ain polongantuanan kitu' dia sog Mikpongon.
3 Ami si'oy, glam nami koni dini kitu', mama' ami dosop nilan po' og polomotadon nami ma' dosop nog polomotadon nilan. Po' ininang nami ain kisu'atan og glawas nami dun dia sog ginungod. Bu inunut nami dosop bog olo og glegan nog pikilan nog ginungod. Ami si'oy, sabap ditu', mama' ami dosop nilan nog posungu' na polihola'on nog Mikpongon.
4-5 Tibua, minsan ma' nitu' nog og kotubu' ta da' kosingkot dia sog Mikpongon sabap sog kopongantu ta dianon, landu' da kosolag og glolat non bu glolaman non dianita, po' sinunu' non da ita dia sog kopotubu' non dia ni Kristu tidu sog patoy. Po' bianan sog tulung nog Mikpongon, migawon amu tidu sog dusaanan.
6 Bu bianan sog kosolabuk ta dia ni Kristu Isus, pitubu' non dosop ita sog kinodiwata bagun ita mokoduma dia ni Kristu Isus mogokbit dia sog pigdotu'an non nog kinodiwata.
7 Sa'an ma' nitu' og ininang non po' potompalon non tidu sog numun kitu' asta sog da' kopus non, bog andun doda' kosolag og tulung non nog di' kolobian bianan sog glolatan non dianita nog ain sinumolabuk dia ni Kristu Isus.
8 Po' sa'an miimung nog migawon amu sabap sog tulung non bianan sog kopongandol niu dianon. Kona' po' sabap sog dili ginang niu, suga'id non, og bogoy da nog Mikpongon.
9 Dadi og gotow, di' non pogbonsagon po' kona' sabap sog dili ginang non.
10 Po' ita og piongon nog Mikpongon bu bianan sog kosolabuk ta dia ni Kristu Isus, inimung non ita bagun ita moginang nog sinimpan non kitu' dianita donsama' nog kohinangan nog gomba'is.

Solabuk ita dia ni Kristu

11 Dadi, amu nog ain binata' nog kona' og bansa Hudyu, iningolanan amu nog bansa Hudyu nog amu og gotow nog di' moktuk. Bu ilan dow og gotow nog miktuk. Ma' nitu' si'oy, sagya ilan da tinuk nog batuk nilan gotow. Tibua, pomikil niu og kibona'bona'an niu kitu' dini kitu'.
12 Po' sog tang kitu', da' amu pa solabuk dun dia ni Kristu. Amu og gotowanan nog ma' nog sagya da doksa'doksa'. Da' amu kosunu' sog pigotowan nog Mikpongon, bu da' amu dosop kosunu' sog pinasad non kitu' dianilan. Og kotubu' niu dini sog dunya, da'idun og dodomaan niu dun, bu da' balan niu nog Mikpongon.
13 Tibua, minsan si'oy molayu' amu dianon dini kitu', dangan sinumolabuk amu na dia ni Kristu Isus, miimung molani amu na dianon bianan sog kosoliu non dianita sog patoy.
14 Po' numun koni, si Kristu, ion mingingolot dianita, og bansa Hudyu bu minsan kona' og bansa Hudyu. Po' piksolabuk non na ita, glam ta. Po' og bansa Hudyu bu ain kona' og bansa Hudyu, miglokinongitoy ilan bosia nog boya'an nog miimung mama' nog mibolot ilan. Dadi, bianan sog kopongatas non matoy pingimboguan na og pogbotadon ta, bu inawa' non na og bolot kitu'.
15 Og ma'ana non, pingawa' ni Kristu og po'atananan bu og botadanan nog bansa Hudyu. Po' og tugyu non nog og bansa Hudyu bu

og kona' og bansa Hudyu imungon
non nog bogu bansa og sinumolabuk
dianon.
16 Dadi, bianan sog kopatoy non
sog kudus, kilubasan ilan na bu
piksolabuk non na og dua' ginis
nog binonsaan koni nog boya'an
miimung ilan na ma' nog solabuk
glawas bu miglokopia ilan na glam
nilan dia sog Mikpongon.
17 Sa'an minangoy si Kristu dini
po' mogustal nog Gomba'is nog
Guksugan pa'ali sog kopoksolabuk
koyon. Inustalan non og glam nog
gotow, amu og gotowanan nog kona'
Hudyu nog molayu' amu bosia sog
Mikpongon, bu og gotow Hudyua-
nan og gotow nog molani dianon.
18 Po' glam ta, ami og Hudyua-
nan bu amu og kona' Hudyu,
bianan dia ni Kristu, mansing ita
na mokopokpolani dia sog Gama' ta
nog ion non og Mikpongon bianan
dia sog Bolakat non.
19 Dadi amu og kona' Hudyu, kona'
amu na og gotowanan nog sagya da
doksa'doksa'. Suga'id non, milakit
amu na sog pigotowan nog Mikpon-
gon bu sala kopogilugan amu na
dianon.
20 Po' domikian amu da ma' nog
baloy nog ginimung nog Mikpongon
nog dia piingkud sog gustalan nog
sosugu'onanan ni Kristu bu og talu'
nog polomolatasanan nog talu' nog
Mikpongon. Bu og pagon nog pi-
ingkudan nog baloy koyon, ion non
na si Kristu.
21 Po' bianan dianon og tibuk
nog baloy koyon mipagon bu po-
sisaya' kimung nog mosigda nog
Poktomuyan nog ginuakil dia sog
Pogbaya'.
22 Dadi amu si'oy dion, bianan
sog kosolabuk niu dianon, sanan pa
nog Mikpongon mogimung dianiu
ma' nog baloy nog pigonongan non
bianan sog Bolakat non.

3

Og polosuku'an ni Paul dia sog gotowanannog kona' Hudyu

1 Dadi, akon si Paul, sa'an itu'
pogyokinan ku amu minsan si'oy
dini u sog kolobusuan koni. Po'
mikolobusu u sabap sog kopogustal
u dianiu nog amu ain kona' Hudyu.
2 Midongog niu da bayu' nog og
Mikpongon, bianan sog tulung non
dianakon, inuakil non dianakon og
ginang koni nog mogustal u dianiu
bagun amu kobo'isan dun.
3 Po' pitampal na nog Mikpongon
og pikilan non kitu' nog milimod
tidu pa sog donsama'. Bu piosun
non na itu' dianakon. Ion non ion
og sinulat u na kitu' dianiu.
4 Dadi, bila pongodi'an niu ma-
hatul og piktalu' u kitu', mukad
dianiu pa'ali sog sabut u nog pikilan
nog Mikpongon nog milimod bosia
pa'ali dia ni Kristu.
5 Po' kobon nitu', onda' pa potom-
paloy dia sog gotowanan og pikilan
nog Mikpongon kitu' nog milimod.
Tibua numun koni, pitampal na nog
Mikpongon bianan dia sog Bolakat
non nog dia sog sosugu'onanan non
nog midulus bu polomolatasanan
non.
6 Po' og pikilan non kitu' nog
milimod bosia, ma' nini. Bianan
sog kotabuk nilan nog Gomba'is nog
Guksugan, og gotowanan nog kona'
Hudyu, milakit ilan na sog pusaka'
nog bansa Hudyu kitu', bu misakup
ilan dosop dia sog glawas ni Kristu
nog ion non ion og dakol nog pigo-
towan non, bu sog pinasad kitu' nog
Mikpongon dianilan nog bianan sog
kosolabuk nilan dia ni Kristu Isus.
7 Dadi, inimung non akon
nog sosoligan non mogustal nog
Gomba'is nog Guksugan koni bianan
sog tulung bu pagas non dianakon.
8 Minsan si'oy ombaba' u pa sog
glam nog pigotowan nog Mikpon-
gon, binogoy non dianakon og
polosuku'an mangoy mogustal nog
Gomba'is nog Guksugan dia sog go-
towanan nog kona' Hudyu. Sa'an
iningolanan nog Gomba'is nog Guk-
sugan po' di' kobotukan og tulung
nog Mikpongon dianita bianan dia

ni Kristu.
9 Bu ompotongow u dosop dia
sog glam nog gotowanan bog olo
doksu'an nog pikilan nog Mikpon-
gon nog milimod kitu' bosia. Po' og
Mikpongon, ion og mikpongon nog
glam non. Bu linimod non pa og
pikilan non tidu pa sog tolipunan
10 bagun sog numun koni, bianan
sog dakol nog pigotowan non, ompo-
tongow non na sog kodotu'ananan,
bu sog kodiwotaan, asta sog
kounutananan nog kona' sagyaotow
bog olo doda' og bayu' nog gininisan
nog kotoan non.
11 Po' ma' nitu' og dumalan dia sog
tugyu non nog da'idun kopus non
nog tinuman non dia sog Kounutan
ta nog si Kristu Isus.
12 Bu sabap sog kosolabuk ta
dianon bu bianan sog kopongan-
dol ta dianon, moksibolu' ita na
mokpolani dia sog Mikpongon nog
da' dua'dua' pikilan ta dun.
13 Dadi, og pongonion ku dianiu
nog na' amu mosusa nog sinsaan
ku koni nog sabap sog kopogustal u
dianiu. Po' og doksu'an nog sinsaan
ku koni mimung popia dianiu.

Og gyakin ni Paul

14 Dadi, sabap sog ma' nitu' og pik-
ilan nog Gama' ta nog Mikpongon,
minglu'ud u tanan mogyakin dun
dianon
15 po' ion og piktiduan nog so-
suku ngalananan nog glam nog
pigotowan non dia sog kinodiwata
otawaka dia sog kilawan.
16 Og pongoningonion ku dianon
nog, bianan sog koba'is non nog di'
kolobian, popogonon non tokodoy
og dialom pikilan niu bianan sog
Bolakat non
17 bagun da si Kristu mogonong
dianiu bianan sog kopongandol niu
dianon. Bu tubus nitu', mungod
dianiu og glolaman dia sog pakasi
niu, bu og polomotadon niu dia
pingkudoy sog glolat
18 bagun amu mosunu' sog glam
nog pigotowan nog Mikpongon, dia
sog kosabut nilan bog olo bayu' nog
glolaman ni Kristu. Po' og glola-
man non koyon ondi' kobotukan, bu
onda'idun kopus non, bu onda'idun
og di' molakit dun.
19 Sa'an ma' nitu' og pongonion
ku sog Mikpongon po' bagun amu
dosop kongonan nog glolaman ni
Kristu nog ondi' motokad sobutoy.
Po' sa'an ma' nitu', bagun amu da
mosukup sog glam nog polomotadon
nog Mikpongon.
20 Dadi, songlitan og Mikpongon!
Po' bianan sog Bolakat non nog
dianita, minang non labi pa sog ain
pongonion ta dianon otawaka labi
pa sog ain dia sog dialom pikilan ta.
21 Og glam nog pigotowan non,
songlitan ta og Mikpongon bu si
Kristu Isus tidu sog tolipunan asta
sog da' kopus non. Amen.

4

Pa'ali sog kopoksiningkotoy nog ain sinumolabuk dia ni Kristu

1 Dadi akon, og kikolobusuan ku
koni sabap sog kopokokunut u dia
sog Pogbaya'. Bu pongonion ku
dianiu nog og kotubu' niu dini
sog dunya modopot niu inangoy og
polomotadon kitu' nog glegan nog
Mikpongon dianiu dangan mionggat
non amu sumolabuk dianon.
2 Sumboy kobon non ombaba'
tokodoy og bolotabat niu, bu pog-
binotadoy amu, bu popayat niu og
ponutus niu dianilan, bu poginom-
punoy amu bianan sog glolaman
niu.
3 Bu pogopasoy niu og kopok-
solabuk niu sabap sog Bolakat nog
Mikpongon. Po' piksolabuk non
amu bianan sog kopoglogomigus
niu.
4 Po' og pigotowan ni Kristu
pinonggi' sog solabuk glawas. Bu og
Bolakat nog Mikpongon solabuk da.
Bu solabuk da og dodomaan niu dia
sog gonggat nog Mikpongon dianiu.
5 Bu solabuk da og Kounutan ta.
Bu solabuk da og piktonudan ta. Bu
solabuk da og bunyag dianita.

6 Bu solabuk da og Mikpongon nog
ion og Gama' nog glam nog gotow,
bu ion dosop Pogbaya' sog glam non.
Bu ion dia sog glam non. Bu og
poginangon non si'oy, dia non dosop
pibian sog glam nog gotow.
7 Dadi, pigatulatul ni Kristu sog
monala kotow dianita og kotoan.
8 Po' ma' nini og sinulat sog Kitab,
"Dangan minangoy ion sog di-
tas, modakol ginoit non nog
mikaum non mangka non bo-
goyoy sog gotowanan og popia
non."*
9 Dadi, olo ma gidoy og pogolon-
gon non koyon nog minangoy ion
ditu' sog ditas? Og ma'ana non, mi-
nonog ion dini poguna sog glupa'an.
10 Dadi, ion og pogolongon koyon
nog minonog sog glupa'an koni, ion
non dosop ion og miktolabang kitu'
asta sog bubunglangit bagun da ion
moglop sog gliwag nog glangit bu
glupa'an.
11 Ion dili og migbogoy nog popia
dia sog pigotowan non. Og duma
inimung non nog sosugu'onanan, bu
og duma inimung non nog polo-
molatasanan, bu og duma inimung
non nog polongustalanan, bu ngon
dosop og polongipatanan nog mik-
tamuy dianon, bu ngon dosop og
polopanadanan.
12 Sa'an binogayan og pigotowan
nog Mikpongon nog ma' nitu' po'
bagun ilan mosimpan moktinoban-
goy bagun da posisaya' kopagon ain
og pigotowan non nog
13 boya'an modopot nog glam ta og
kopoksolabuk ta kitu' dia sog kopon-
gandol bu sog kosabut ta pa'ali dia
ni Kristu, nog ion non og Bata' nog
Mikpongon. Po' bila ma' nitu' ita na,
mimung posisaya' og kosukup ta ma'
da nog kohurup ni Kristu.
14 Dadi bila ma' nitu' ita na,
di' ita na mosobu' ma' nog gom-
bata'anan. Po' og tud ta ondi' na
mogdua'dua'. Otawaka, di' ita na
moit nog gininisan nog pomali bu
gustalan. Po' modakol og mokpanad
nog sagya glimbung otawaka bigyak
bagun moit og gotowanan dun.
15 Suga'id non, bianan sog kopok-
talu' ta nog ain og motud sabap sog
glolaman ta, og glam ta, mimung
nog mama' non sog glam non, nog
ion non si Kristu. Po' ion pinonggi'
sog gulu bu ita sop pinonggi' sog
glawas non.
16 Dadi sabap dianon, og glawas
non miksolabuk. Bu glam nog
glangkapanan nog glawas non
miksiningkotoy. Dadi og ma'ana
non, bila monala kotow dianita,
gomiton ta og kotoan kitu' nog bino-
goy dianita, bianan sog pokilolamoy
ta mimung pododungag og pagon ta
sog kosolabuk ta dia ni Kristu.

Og bogu kotubu' ta dia ni Kristu

17 Dadi, sog baya' nog Kounutan
ta, tolu'on ku dianiu nog na' niu
na tokodoy unuton og polomota-
don nog gotowanan koyon nog ain
di' mokokunut sog Mikpongon, po'
og dialom pikilan nilan koyon da'
doksu' non.
18 Po' og pikilan nilan koyon dia
sog kodoloman. Da' ilan kolakit
sog kotubu' kitu' nog miktidu sog
Mikpongon po' sabap sog kulang og
sabut nilan pa'ali dianon bu sabap
sog kopongmungyas nilan.
19 Dadi, sabap sog kiowa'an ilan
nog sipog, inuakil nilan na og glawas
nilan moginang nog glam nog ginin-
isan nog di' pia bu mogapas ilan
tanan moginang dun.
20 Tibua amu, di' ma' nitu' og
bianan dun og sabut niu pa'ali dia
ni Kristu.
21 Po' midongog niu nododa' pa'ali
dianon, bu sabap sog kosolabuk niu
dianon, kiponadan amu nog motud
nog mitongow ta dia ni Isus.
22 Dadi, awa' niu na og dan pikilan
niu kitu' nog pigboya'an nog dusa.
Po' sabap sog glegan nog dan pikilan
niu kitu' nog molimbung, mioit amu
sog polomotadon kitu' nog doksu'an
non og gla'at.

* **4:8 4:8** Salmu 68:18

23 Suga'id non, sumboy kopongimboguan og dialom pikilan niu.
24 Bu suklioy niu na og dan pikilan niu nog pikilan kitu' nog di' na pogboya'an nog dusa. Po' kitu' piongon nog Mikpongon dianiu nog mondom mimung amu dun mama' non bu dia ion kotongow sog polomotadon niu kitu' nog modulus bu pikilan nog molonu'.
25 Dadi, na' amu mogloput. Suga'id non, monala kotow dianiu sumboy moktalu' nog motud dia sog pakasi non po' glam ta miksiningkotoy ita na sog kosolabuk ta dia ni Kristu.
26 Bu moglolingit amu si'oy, sumboy mongmaya' amu da bagun amu ondi' mokodusa. Bu og glolingit niu koyon, na' niu podopotan nog sumindop gondow.
27 Na' amu mogbogoy nog dalan nog boya'an koyuba'an amu ni Kindagow dun.
28 Bu bila ngon og polonakow, sumboy lumota' na monakow bu mogusaha na ion mahatul bagun da omba'is og kopoglokotubu' non. Bu doma, bagun dosop ion mokotabang dia sog ain miskinan.
29 Bu takpil sog ponolu'on niu, na' amu na tokodoy moktalu' nog sosuku og mokolaton nog ponolu'on. Suga'id non, talu' niu ain tibua kopondolo'isogan dun og pakasi niu bila omba'is tolu'on sog tang koyon nog boya'an kolongasan ain mokinongog dun.
30 Po' bila poktolu'on niu og di' kitu' pia, kosokitan og Bolakat nog Mikpongon dun. Po' ion og tanda' nog Mikpongon dianita nog ngon gondow non poluason non glam nog pigotowan non tidu sog baya' nog dusa.
31 Dadi, sumboy awa' niu na glam nog kopoktagu'tagu' niu bu og glolingit nog pikilan niu, bu og pokangit niu. Bu sumboy da'idun moginopisoy otawaka monompola' otawaka mogbolotibot.
32 Suga'id non, kololat amu nog pakasi niu bu poktinobangoy amu. Bu sumboy sop moginompunoy amu ma' da nog kopongampun nog Mikpongon dianiu sabap sog kosolabuk niu dia ni Kristu.

5

Og dungag nog pomali ni Paul dianilan

1 Dadi, inimung amu noma nog Mikpongon nog piglogombata'anan non nog kololaman non, poglogilingoy niu og polomotadon non.
2 Bu sumboy og glam nog kohinangan niu bianan sog glolaman nog mama' nog glolaman ni Kristu dianita dangan sinoliuan non ita sog patoy. Bu og kopatoy non kitu' miimung momut ma' nog tinutung pomalas dia sog Mikpongon.
3 Dadi, og pigotowan amu noma nog Mikpongon, sumboy da'idun dianiu og moginang nog momabal otawaka moginang nog di' pia, otawaka mabak. Po' di' do'itan og pigotowan nog Mikpongon moginang dun otawaka minsan kintoman dun.
4 Bu di' amu dosop do'itan dun bila moglogwad otawaka mondolabak amu moktalu' otawaka og moglambas. Suga'id non, og poktolu'on niu sumboy ain gomba'is kitu' dia sog Mikpongon nog ma' nog kopokposolamat niu dianon.
5 Po' bagun niu kosunan, ain momabal, otawaka og moginang nog di' pia, otawaka mabak, ondi' ilan mokampu' sog pigdotu'an ni Kristu bu sog Mikpongon. Po' ain og miginang nog mama' nitu', og ma'ana non, pisolag nilan og kohinangan nilan kitu' boya'an miimung nog kitu' na og poktomuyon nilan.
6 Dadi sa'an itu', na' amu tumomba' nog poktolu'on nilan kitu' nog da' doksu' non po' gomonsunoy kobigyakan amu dun. Po' sabap sog kohinangan kitu' nog ma' nitu',

sila'on nog Mikpongon ain moginang dun, kobal nog ondi' ilan mokokunut dianon.
7 Dadi, na' amu tokodoy moleg mogampu' dianilan.
8 Po' dini kitu' dia amu pa sog kodoloman. Tibua numun koni, dia amu na sog kodolagan bianan sog kosolabuk niu dia sog Kounutan ta. Dadi, og piglogombata'anan non na amu, sumboy og polomotadon niu duma'it sog kodolagan.
9 Po' tidu sog kodolagan mongon og glam non nog gomba'is, bu ain motud, bu ain modulus.
10 Dadi, pogapas amu monontong nog ain kosu'atan dun og Kounutan ta.
11 Bu pogolig amu nog polomotadon kitu' nog miktidu sog kodoloman po' kitu' da' doksu' non. Suga'id non, bianan sog kohinangan niu kitu' nog gomba'is, potampal niu nog og kohinangan nog gotowanan kitu' nog ma' nitu', molaton nododa'.
12 Po' og kohinangan nilan kitu' nog piglingod, kosipogsipog tokodoy minsan sagya si'oy moglabit dun.
13 Tibua bianan sog dolag, kosunan na doda' bog olo bayu' non.
14 Po' glam non mitampal na, dia na sog kodolagan. Po' ngon talu' nog ma' nini, "Pogongman amu na ain miktulugtulug bu pogbuat tidu sog patoy mangka amu kosilowoy ni Kristu."
15 Dadi, potubudoy niu og polomotadon niu. Po' sumboy og polomotadon niu ain og mokososu'at, kona' nog ain ginang kitu' nog di' mokososu'at.
16 Dadi, pogimakat amu moginang nog ain gomba'is po' og tang koni, og kodokolan nog gotowanan mokpoginang ilan na nog ain molaton.
17 Dadi, na' amu na moginang nog ginang nog kogumowan. Suga'id non, su'at niu na og glegan nog Kounutan ta.
18 Bu na' amu moginum nog galak nog boya'an molangu amu dun po' doksu'an non mogla'at amu dun. Suga'id non, tugdak niu og Bolakat nog Mikpongon mogokbit dianiu.
19 Bu bila moglumpuk amu, gamit niu nog ponolu'on niu og talu' kitu' sog bobatanan nog sanglit bu og duma bobatanan pa'ali sog kinodiwata. Bu kobon non pogloliag amu bu bobatoy niu og Pogbaya' dia sog dialom pikilan niu.
20 Bu bianan sog ngalan nog Kounutan ta nog si Isukristu, kobon non posolomatoy niu og Gama' ta nog Mikpongon sog glam non.

Og pomali dia sog kolokianan bu sog kolibunanan

21 Sumboy moksinongkanoy amu po' bianan ditu' motongow og gadab niu dia ni Kristu.
22 Bu amu kolibunanan, sumboy sumangkan amu dia sog duoy niu, domikian nog ma' nog kosangkan niu dia sog Kounutan ta.
23 Po' og glaki og moglokounutan dia sog duoy non domikian da ma' ni Kristu nog ion og Kounutan dia sog tibuk nog pigotowan non. Po' og pinonggi'an dianon, ion og gulu. Bu ilan sop pinonggi' ilan dia sog glawas non. Po' ion da og Polonabang nilan.
24 Dadi, og kolibunanan sumboy sumangkan ilan dia sog duoy nilan, domikian da ma' nog pigotowan ni Kristu sumangkan ilan dosop dianon.
25 Bu amu si'oy kolokianan, sumboy og glolaman niu dia sog duoy niu domikian da ma' nog glolaman ni Kristu dia sog pigotowan non nog boya'an mingatas ion matoy dun
26 bagun ilan mimung modulus po' og kopokpolonu' non dia sog pigotowan non bianan sog bunyag nog tubig bu sog talu' non,
27 po' bagun motolima' non og tibuk nilan nog da'idun sila'on non dun. Sumilow tanan og kolongas nilan po' midulus na bu da' na sila'on dianilan.
28 Dadi, domikian da nog ma' nitu' dosop og kolokianan, sumboy og glolaman nilan dia sog duoy nilan ma'

da nog kolalam nilan sog dili glawas nilan. Po' og glaki nog molalam sog duoy non molalam dosop sog dili glawas non.
29 Po' sima gidoy buan mokangit nog dili glawas non? Da'idun da, suga'id non, pokpokanon non tanan mangka non usiba'oy mahatul domikian da ma' nog gininang ni Kristu dia sog tibuk nog pigotowan non.
30 Po' og polongkapan ita nog glawas non.
31 Po' sinulat sog Kitab nog, “Sa'an sumuoy og glaki sog gibaan nog mokogulang non mangka ilan poktu'oy mogonong nog duoy non koyon boya'an nog ilan miimung nog salulawas.”*
32 Modalom og sinulat koni nog pilanta' na. Tibua, og pogolongon ku koni, og sungkoli'an non og pa'ali dia ni Kristu bu og dakol nog pigotowan non.
33 Ma' si'oy nitu', og ma'ana non dosop pa'ali dia sog pomogduoy nog sumboy og glaki molalam sog duoy non mama' da nog glolaman non sog dili glawas non. Bu og glibun si'oy sumboy dosop pogodaban non og glaki non.

6

Og mokogulang bu gombata' nilan

1 Bu amu si'oy og gombata'anan nog sinumolabuk na dia sog Kounutan ta, sumboy inongogan niu dosop og mokogulang niu po' ma' nitu' og molongas niu inangon.
2 Po' og mikuna sog glam nog dondagan tidu sog Mikpongon og dondagan kitu' nog ngon pasad dun, ma' nini, “Pogodaboy niu og gina'ama' niu bagun
3 ompayat og gumul niu sog bonua koni bu bagun dosop molongas og kobotangbotangan niu.”*
4 Bu amu si'oy, mokogulanganan, na' niu pololingiton gombata'anan niu bagun da'idun sakitinawa nilan. Suga'id non, og kopogusiba' niu dianilan pokpaksut niu ilan bu pomolioy niu dosop ilan pa'ali dia sog Kounutan ta.

Og guliponanan bu ain togo gulipon

5 Bu amu si'oy guliponanan, sumboy mogbilang amu dosop sog ain gapu' niu dini sog glupa'an bu dunut kopogadab niu dianilan. Sumboy og kopoktantu niu moginang dianilan mama' dosop nog kopogbilang niu dia ni Kristu.
6 Po' og kopogbilang niu dianilan kona' tibua sog motaan nilan nog bagun nilan amu pogdongya'an. Suga'id non, sumboy og kopoginang niu dun, mama' nog kopoktantu niu moginang nog glegan nog Mikpongon. Po' amu, gulipon amu dosop ni Kristu.
7 Dadi, pogopasoy niu og ginang niu dianilan dunut og gloliag niu. Po' domikian da nog dia amu miginang sog Kounutan ta, da' sog sagyaotow.
8 Po' kosunan niu, og Pogbaya' tumumbas dia sog ain og gotow kitu' nog miginang nog gomba'is, og gulipon otawaka kona' gulipon.
9 Bu amu si'oy ain og togo gulipon, sumboy og kopogokbit niu sog guliponanan niu, ma' nog kopogokbit nog Kounutan ta dianita. Dadi, na' niu dosop ilan pongondokon po' kosunan niu nog solabuk da og Kounutan niu ditu' sog glangit nog ion di' mogbigya'.

Og taming bu bosi mantu dia ni Kindagow

10 Dadi sog gimpusan, pokpopagon amu dia sog kosolabuk niu sog Kounutan ta bianan sog koponangandol niu, bu bianan dosop sog pagas nog tunung.
11 Solug niu na og glam nog gimokoyan niu kitu' nog tidu sog Mikpongon nog mimung nog ponaming niu mantu dia ni Kindagow

* **5:31 5:31** Genesis 2:24 * **6:3 6:3** Exodus 20:12

bu sog glam nog koto'uan non luma'at dianiu.
12 Po' og duma ta koni mogbunu' kona' og sagyaotow, suga'id non, og kodotu'ananan, bu og kounutananan nog diwataanan, bu ain bolokatan bu sinongonan nog glatdiwataanan, bu og glatdiwataanan dia sog gawang.
13 Dadi, solug niu na og glam nog gimokoyan niu kitu' nog tidu sog Mikpongon po' bagun amu da mokantu tokodoy dianilan sog matong gondow nog molaton nog ion non ion pongulo'aton amu nilan. Bu bila mikandam amu na sog glam non, mokpondag amu na.

14 Dadi, antu amu na. Bu gamit niu og gininisan nog gimokoyan niu koyon mantu nog ma' nini. Sumboy og poktolu'on niu ain og motud po' domikian da mama' nog kandit nog sundalu. Sumboy midulus og polomotadon niu po' domikian da mama' nog glapis nog gigdob niu.
15 Bu sumboy dosop mosimpan amu mogustal nog Gomba'is nog Guksugan pa'ali sog kopoglogomigus nog Mikpongon sog glam nog gotow po' kitu' domikian da ma' nog kopatus niu.
16 Bu gamit niu dosop kobon non og kopongandol niu sog Mikpongon po' pinonggi' itu' sog taming niu sog glam nog tinutudan nog baba' pana' nog pinana' dianiu nog Soitan bagun ompalong.
17 Bu tabuk niu og kogawon nog Mikpongon kitu' dianiu tidu sog dusa po' domikian da ma' nog glapis nog gulu niu bagun di' gumuya' og kopongandol niu. Bu gamit niu dosop og talu' nog Mikpongon po' kitu' domikian da ma' nog kalis nog Bolakat nog Mikpongon.
18 Bu sog glam non koyon, kobon non podunutoy niu nog gyakin bu og kopokitabang niu sog Mikpongon bianan sog Bolakat non dianiu. Sa'an sumboy pongmohilat amu, bu kobon non na' amu mogbungas. Bu pogyokinoy niu dosop og poktanudanan dia ni Isukristu.
19 Bu pogyokinoy niu dosop akon bagun da bila matong momali u, kobogayan u nog gustalan ku nog tidu sog Mikpongon po' bagun u da ondi' mogalangalang mogustal pa'ali sog pikilan nog Mikpongon kitu' nog piglimod dini kitu'. Ion non ion og Gomba'is nog Guksugan.
20 Po' akon og sosugu'on u nog Mikpongon mogustal dun. Tibua, sabap sog kopogustal u dun, mikolobusu u tanan. Dadi, sa'an pogyokinoy niu pa akon bagun u da ondi' mogalangalang mogustal dun po' ma' nitu' og polosuku'an ku.

Og gluksadan nog sulat non

21 Bu bagun niu dosop kosunan bog olo bayu'bayu' u dini, sinugu' u si Tikikus mangoy dion moguksug dianiu pa'ali dianakon. Si Tikikus og gilug ta sog tanud nog kololaman ta bu ion og sosoligan ku dia sog ginang koni nog binogoy nog Kounutan ta dianakon.
22 Dadi, sinugu' u ion mangoy dion moguksug dianiu po' bagun niu da kosunan bog olo botangbotang nami dini dunut og kopondolo'isogan non amu.
23 Dadi, og kotikna' nog pikilan, bu og glolaman, bu og kopongandol mongon dianiu tidu sog Gama' ta nog Mikpongon bu tidu dosop sog Kounutan ta nog si Isukristu.
24 Bu og tulung dosop mongon dia sog ain og molalam kitu' nog asta sog da' kopus non dia sog Kounutan ta nog si Isukristu.

Og Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Pilipus

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulatni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Pilipus

Og sulat ni Paul koni, posungu' ditu' sog poktanudanan dia ni Isukristu nog ditu' sog Pilipus. Ombasta pa'ali sog kangoy non ditu' sog Pilipus dia sog libru nog Piginang nog Sosugu'onanan ni Isukristu 16:1-40. Og kosulat non nog sulat koni, mitang ion ditu' sog kolobusuan. Bu sog tang koyon, misasow ion sabap sog kosusi dianon nog duma polomalianan. Bu misusa dosop ion sabap sog polopanadanan kitu' nog di' motud nog minampu' dia sog poktanudanan ditu'. Tibua, minsan si'oy ma' nitu', sinulat non og sulat non koni bianan dia sog da'da'an sabap sog kopagon nog tud non bu kopongandol non dia ni Isukristu.

Og soginis nog potugyuan nog sulat koni, og posolamat ni Paul dianilan ditu' sog Pilipus po' pinoit nilan og tabang nilan dianon sog tang nog kulang kotubu'an non. Pigopasan non mokpotantu dianilan bagun ilan da moksibolu' bu ompagon minsan si'oy kibianbianan nilan og ompihit. Mingoningoni dosop ion dianilan nog pokpobaba' nilan og bolotabat nilan nog mama' nog kopokpobaba' ni Isus. Bu di' ilan pogboya'an nog kopogabak bu og kopokpotaspotas. Pipikil non dosop dianilan, nog og kotubu' nilan koyon nog kosolabuk nilan dia ni Kristu, og tulung nog Mikpongon dianilan nog mitabuk nilan bianan dia sog kopongandol nilan, kona' bianan dia sog kopokokunut nilan dia sog Botad nog bansa Hudyu. Sinulat non dosop pa'ali sog da'da'an bu og kotikna' nog pikilan nog bogoyon nog Mikpongon dia sog ain lumangka nog kosolabuk nilan dia ni Kristu.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-11.
2. Og dili kibianbianan ni Paul, 1:12-26.
3. Og kotubu' nog ain sinumolabuk dia ni Kristu, 1:27–2:18.
4. Og pikilan ni Paul pa'ali dia ni Timuti ilan ni Epaproditus, 2:19-30.
5. Og pidonsama' tumalu' pa'ali dia sog bantaanan bu sog ain kondokondok, 3:1–4:9.
6. Og dongya' ni Paul dia sog poktanudanan ditu' sog Pilipus, 4:10-20.
7. Og doksu'an nog sulat koni, 4:21-23.

1 Akon si Paul bu si Timuti, og mikpoit nog sulat koni. Ami og sosoligan ni Kristu Isus.

Og sulat koni posungu' dia sog glam nog pigotowan nog Mikpongon sog koliwagan bonua nog Pilipus, ain sinumolabuk na dia ni Kristu Isus bu asta sog polongokbit sog poktanudanan bu sog sosoligananan nilan.

2 Og tulung bu kotikna' nog pomikilan mongon dianiu tidu sog Gama' ta nog Mikpongon bu sog Kounutan ta nog si Isukristu.

Og posolamat bu gyakin ni Paul

3 Giap nog ompikil u amu, mokposolamat u dia sog Mikpongon.

4 Bu giap nog pogyakinan ku og glam niu, mogyakin u kobon non dunut og da'da'an ku

5 po' tidu sog kotabuk niu nog Gomba'is nog Guksugan koni bu asta sog numun kitu', kobon non tinumabang amu dianakon sog kopokpulonag u dun.

6 Bu kosunan ku nog, og Mikpongon nog ion miktolipun nog gomba'is nog ginang koyon dianiu, numun kitu' sanan non pa mogdoksu' dun asta matong

og gondow kitu' nog kopokpuli' ni
Kristu Isus dini.
7 Dadi, do'itan doda' nog ma'
nini og pikilan ku pa'ali sog glam
niu po' landu' og glolaman ku di-
aniu. Po' og tulung nog Mikpon-
gon dianakon misunu' amu dosop
dun, minsan si'oy ma' nini og ki-
botangbotangan ku koni dini sog
kolobusuan otawaka sog kopogustal
u nog Gomba'is nog Guksugan koni,
bu sog koponaksi' u nog motud dia
sog ain momungyas.
8 Og Mikpongon og mokotaksi'
bog andun kosolag og gindowan ku
dianiu po' og glolaman ku dianiu
inilingan ku og glolaman ni Kristu
Isus dianiu.
9 Dadi, pongoningonion ku dia
sog Mikpongon nog kobon non
pododungag og glolat niu bagun du-
malan og sabut niu bu og kotoan niu
momikil bog olo og motud
10 bagun niu da ompili' ain mo-
longas sog glam non, nog bagun
da mimung nog molonu' og pikilan
niu bu da' sila'on dianiu sog ma-
tong gondow kitu' nog kopokpuli' ni
Kristu dini sog glupa'an.
11 Bu mimung dosop nog modulus
og polomotadon niu nog miktidu dia
ni Isukristu bagun kosonglitan og
Mikpongon dun dunut ombantug og
koba'is non.

Og kibotangbotangan ni Paul

12 Pigilugan, og kolegan ku dun
nog mosabut niu, nog sabap sog
kibianbianan ku koni nog ompi-
hit, angkin tanan kopulonag og
Gomba'is nog Guksugan koni.
13 Po' og doksu'an non, kona'
tibua og glam nog sundaluanan
koni dini sog pigonongan nog datu'
koni og mokosabut dun nog sa'an
mikolobusu u po' sabap nog akon og
sosoligan u ni Kristu. Suga'id non,
asta dosop og glam nog gotowanan
dini og mokosabut dun.
14 Bu sabap sog kopokolobusu u
koni, og kodokolan nog pigilugan
ta sog tanud dini, migdungag ilan
kopagon dia sog Kounutan ta nog
boya'an pododungag kokosog nilan
mogustal nog talu' nog Mikpongon.
15 Tibua, motud da nog ongon mik-
sibok bu migdalu sabap dianakon,
boya'an ginotadan nilan mogustal
pa'ali dia ni Kristu. Tibua minsan
ma' nitu', ongon dosop mogustal
pa'ali dia ni Kristu po' omba'is og
pomikilan nilan.
16 Po' sabap sog glolat nilan. Po'
kisunan nilan nog sa'an dini u sog
kolobusuan koni po' tumaksi' u nog
motud doda' og Gomba'is nog Guk-
sugan koni pa'ali dia ni Kristu dia
sog ain momungyas.
17 Tibua, ain og mikpoksibok kitu',
migustal ilan pa'ali dia ni Kristu po'
og pogopasan nilan bagun da ilan
dili og ompotas. Og pogopason nilan
kona' og mokpotintu po' balu' nilan
dun, mogdungag sinsaan ku koni
dini sog kolobusuan.
18 Tibua, minsan olo glegan nilan
omba'is otawaka molaton, da' da
balan ku dun. Suga'id non, og bolo-
laga', sumboy doda' ompulonag og
gustalan pa'ali dia ni Kristu. Dadi,
sa'an itu', migda'da' u dun.

Migda'da' u dosop kobon non

19 po' kosunan ku nog sabap
sog gyakin niu bu bianan sog ta-
bang nog Bolakat ni Isukristu, og
doksu'an nog kibotangbotangan ku
koni mimung posungu' u mokoluas
dun.
20 Po' og glegan ku bu dodomaan
ku nog minsan olo matong di-
anakon, minsan patoy potubu'on
nilan akon, ondi' u da kosipogan
dun, suga'id non, ompagon da og
pikilan ku po' bagun da si Kristu
kosonglitan sabap dianakon kobon
non labi na numun koni.
21 Po' akon, og tibuk nog kotubu' u
sog glupa'an koni, dia na ni Kristu,
bu og guntung u bila matoy u.
22 Tibua, solian ku pa dini sog
glupa'an, ngon pa og gomba'is inan-
gon ku. Dadi, di' u moto momili'
dun.
23 Ma' nog piksangit guangoy. Po'
og glegan ku bosia, mokawa' u na

dini po' bagun dia u na ni Kristu
po' ma' nitu' bosia og molongas sog
glam non.
24 Tibua sabap dianiu, golom na
nog di' u pa sokali' owa'on dini sog
dunya koni.
25 Dadi, sa'an itu' misabut u na,
bu kosunan ku dosop nog ondi' u
pa sokali' owa'on dini bu mogonong
u pa dini niu bagun pododungag og
kopongandol niu dia ni Kristu bu
dunut da'da'an niu dosop dun.
26 Po' bianan sog dion u niu,
mimung mogda'da' amu tokodoy dia
sog kosolabuk niu dia ni Kristu Isus.
27 Tibua, minsan olo kobianbianan
ku, sumboy og polomotadon niu
duma'it tokodoy sog Gomba'is nog
Guksugan pa'ali dia ni Kristu. Bila
ma' nitu', mokangoy u dion otawaka
ondi', modongog u da pa'ali dia-
niu nog ompagon amu sog kopok-
solabuk nog pikilan niu bu mik-
solabuk amu sog tabal niu dia sog
ain sumusi kitu' nog tanud ta koni
nog bianan sog Gomba'is nog Guk-
sugan.
28 Na' amu tokodoy mondok dian-
ilan sog ain sumusi koyon dianiu.
Po' bianan sog ginangon niu kitu',
mimung amu nog tanda' nog ilan
koyon posungu' na mogla'at nog
polihala' nog Mikpongon. Tibua
amu, tobangan amu da nog Mikpon-
gon.
29 Po', binogayan amu nog kopatut
tumabuk dianon bu kona' tibua
nitu', suga'id non, binogoy dosop
nog unungan niu ion dia sog sinsaan
sabap sog kopongandol niu dianon.
30 Dadi og ma'ana non, sabap sog
ma' nini koni, amu bu akon mik-
solabuk ita nog kibianbianan ta koni
nog sinsaan sabap sog Gomba'is nog
Guksugan pa'ali dia ni Kristu. Mi-
tongow niu da og glogon ku kitu'
dini kitu'. Bu ma' da nitu' nog
midongog niu koyon asta pa sog
numun koni.

2

Og kobaba' nog bolotabat ni Kristu

1 Dadi pigilugan, bianan sog
kosolabuk niu dia ni Kristu, kipon-
dolo'isogan amu, bu sabap sog
glolat non, kipongomu'an amu. Bu
miksolabuk amu dosop sog Bolakat
nog Mikpongon, bu molilolatoy amu
bu molalam amu sog pakasi niu.
2 Dadi, poksolabuk amu tokodoy
sog glolat niu, bu sog pikilan, bu sog
tugyu niu. Bila ma' nitu' amu, og
da'da'an ku dun di' kolobian.
3 Sumboy di' amu mogapas
moginang nog bagun da dili
amu ompotas dun. Bu na' amu
dosop mogbonsagbonsag otawaka
mokpotaspotas. Suga'id non, bianan
sog kopokpobaba' niu sog duma niu,
pikil niu ilan nog labi ilan pa dianiu.
4 Bu konia konia dianiu, sumboy
moksinungodoy amu. Kona' tibua
og dili og glegan niu og poksun-
godon niu.
5 Og ma'ana non, og pikilan niu
sumboy dumalan sog pikilan ni
Kristu Isus.
6 Po' si Kristu, og gasal nog Mikpon-
gon. Tibua, minsan si'oy ma'
nitu' ion, da' da ion pongi-
makat nog mokobatuk ion dia
sog Mikpongon.
7 Bu da' non longkaoy og gasal
non nog kinodiwata. Suga'id non,
linangka non og glangka nog sosoli-
gan, bianan sog kobata' dianon nog
miimung ion ma' nog gotow sog
kilawan.
8 Bu dangan miimung ion nog gotow,
mikpobaba' ion bu inunut non og
glegan dianon minsan si'oy asta sog
minatoy ion sog kudus.
9 Dadi sa'an da og Mikpongon, piotas
non ion nog boya'an da'idun moko-
labi dianon. Bu iningolanan ion nog
ngalan nog ondi' kolobian
10 po' bagun bila modongog og
ngalan ni Isus koyon, tomuyon ion
nododa' nog glam nog gotowanan,
ain og dini sog pigloban nog glangit
bu glupa'an, bu asta pa sog silung
nog glupa'an po' glam non mong-
inglu'ud dianon.

11 Bu glam nog gotowanan mokpok-
talu' nog si Isukristu doda' og Pog-
baya' sog glam non, dunut mimung
nog kosonglitan og Gama' ta nog ion
og Mikpongon.

Og polomotadon nilan pa'ali dia sog tud nilan

12 Dadi, amu og glokoleanan ku
nog bololaga' dianakon, ma' nini.
Mikokunut amu doda' da dianakon
kobon ku kitu' dion. Tibua, labi
amu na pokokunut dianakon min-
san si'oy da' u dion niu numun
koni. Bianan sog gondok niu sog
Mikpongon, kobon non pogopasoy
niu minang ain og dumalan kitu'
dia sog kogawon non dianiu tidu
sog baya' nog dusa bagun itu' kotok-
tuban.
13 Po' og Mikpongon, kobon non
mogbogoy dianiu nog glegan niu
moginang bagun niu da minang ain
kosu'atan ion dun.
14 Dadi, inang niu og glam nog
ginang niu nog da'idun susian
otawaka og gyawab niu
15 bagun amu mimung modulus
bu molonu' nog piglogombata'anan
nog Mikpongon. Po' di' amu
mama' nog duma gotowanan dini
sog dunya nog mokolaton tokodoy
og kohinangan nilan bu pikilan ni-
lan. Suga'id non, domikian da
mama' amu nog bitunanan sog glan-
git nog sumilow
16 kobon niu mokpolatas dianilan
nog talu' pa'ali sog kotubu' nog
da' kopus non. Sa'an itu', omba'is
tokodoy og pikilan ku bila matong
og gondow kitu' nog kopokpuli' ni
Kristu dini po' da' da kobolong gulas
sinsala' u sog kopoginang u koni.
17 Tibua, bila gomonsunoy og po-
sungu'an ku bunu'on nilan na akon,
mimung u domikian mama' nog
singkot sog pomalas niu dia sog
Mikpongon bianan sog ginang niu
bu kopongandol niu dianon. Bu
mogda'da' u dun bu dumuma u sog
gloliag niu sog kibianbianan niu.
18 Dadi amu si'oy, sumboy
mogda'da' amu dosop dun dianakon
bu dumuma amu dosop mogloliag
dianakon.

*Pa'ali dia ni Timuti bu si Epa-
proditus*

19 Dadi, sog baya' nog Kounutan
ta, di' da pulilung, dondagon ku da
si Timuti mangoy dion niu po' bagun
ku motikul bog olo bayu'bayu' niu
dion, bu bagun u dosop kopon-
dolo'isogan nog dongogan pa'ali di-
aniu.
20 Sa'an si Timuti og dondagon ku
mangoy dion niu po' dini, ion da og
sumolabuk dianakon sog pikilan ku
nog pa'ali sog kopianan niu.
21 Po' og duma gotowanan dini
pododion nilan og dili kopianan
nilan, kona' og pododion nilan
ain kopianan kitu' pa'ali dia ni
Isukristu.
22 Tibua, kosunan niu da si Timuti
bog olo og kopoktantu non. Po'
miimung ion mama' nog bata' u.
Linumbidan non akon dia sog gi-
nang u koni nog pa'ali sog Gomba'is
nog Guksugan.
23 Dadi, og dodomaan ku dun nog
modondag u ion mangoy dion niu
ampun kosunan ku bog olo og po-
sungu' matong dianakon.
24 Bu dodomaan ku dun sog
Kounutan ta, nog di' da pulilung
mokangoy u da dion niu og dili
glawas u.
25 Bu si Epaproditus dosop, ion
og sinugu' niu mangoy tumabang
dianakon, og gilug u doda' ion sog
tanud bu dinumuma ion dianakon
sog ginang koni nog mogustal. Bu
linumbidan non dosop akon sog ain
sumusi kitu' dia sog pomali nami.
Tibua, numun koni og pikilan ku
dun, sumboy nododa' muli' na ion
dion niu
26 po' gindowon non tokodoy amu
dion bu misusa dosop ion po' og
dongogan non dion niu mikobian
dow ion di' mokodag.
27 Motud doda' ion. Mikobian
doda' ion nog di' mokodag nog
boya'an guyudan buk dona og ko-
tubu' non dun. Tibua, linolatan da

ion nog Mikpongon. Kona' tibua non
og linolatan non. Akon si'oy bagun
u da ondi' ilakad kosusa dianon.
28 Dadi, sa'an lamig u na ion di-
nondag muli' bagun amu da mok-
tongow puli' po' bagun amu da
mogda'da' dun. Bu akon si'oy,
mimung dosop nog ombogan og pik-
ilan ku dun.
29 Dadi, pogdodial niu ion dunut
og gloliag niu po' solabuk amu non
dia sog Kounutan ta. Bu sumboy
mogadab amu dosop sog gotowanan
nog mama' non
30 po' ion guyudan buk dona
matoy na bosia sabap sog kopogi-
nang non nog ginang nog binogoy
ni Kristu dianon. Po' inatas non
sumoliu dianiu tumabang dianakon.

3

Og motud nog kodulusan

1 Sog gimpusan nog poktolu'on ku
koni, pigilugan, pogloliag amu dia
sog kosolabuk niu dia sog Kounutan
ta!
Di' u mogbungas moguli'uli'
sumulat dianiu nog ma' nini po'
mimung ini nog ponanggan niu.
2 Pokpotubud amu nog gotowanan
koyon nog momali nog sumboy
moktuk og gotow mangka si'oy
ion tolima'oy nog Mikpongon.
Iningolanan ku ilan nog gayam
po' og kohinangan nilan koyon
di' dumalan dia sog glegan nog
Mikpongon. Ilan, lamig nilan tanan
pongongolan og glawasanan nilan.*
3 Kona' ilan nog pigotowan nog
Mikpongon, suga'id non, ita og pig-
otowan nog Mikpongon. Po' ita
og tinuk nog motud nog kopoktuk.
Ita og miktamuy dia sog Mikpon-
gon bianan sog Bolakat non, bu
mokpogloliag ita dia sog kotubu' ta
nog miktidu sog kosolabuk ta dia ni
Kristu Isus. Bu ondi' ita pia sumalig
sog botad nog ma' nog piginang
nilan koyon nog sagya ilan tibua
mokpopotongow.
4 Po' somo' og kotolima' nog
Mikpongon dianita sabap da sog
polomotadon ta, motolima' non
tokodoy akon. Po' da'idun mokantu
dianakon sog polomotadon ku dia
sog kopokokunut u nog botad nog
bansa Hudyu.
5 Po' pitu gobi u tidu bota'on tinuk
u na. Bu og pihak u nog Hudyu. Bu
og pangkat u ni Apu' Israel bianan
dia ni Apu' Benjamin. Bu pa'ali
dia sog polomotadon sog tanud nog
Hudyu, miunut u tokodoy po' og
parasiu u tanan.
6 Bu sabap sog kopogastol u sog
tanud u kitu' bakas, pimosokitan
ku tanan ain poktanudanan dia ni
Kristu. Bu pa'ali sop sog kodilis nog
kopokokunut u nog polomotadon
nog Hudyu, miunut u itu' tokodoy
bu da' u tanan sila'oy dun.
7 Minsan si'oy kolongasan u nog
glam nog ma' nion koyon, numun
koni initung u na nog da' doksu'
non po' sabap sog kolongas ni Kristu
dianakon.
8 Bu kona' tibua nitu', og kosolag
non minsan olo sog kilawan koni
initung u na nog da' doksu' non
po' sabap nog landu' kobololaga'
og kokosun ku dia ni Kristu Isus
nog ion og Kounutan ku. Sabap
ditu', binolong u na glam non bu
og piitungan ku dianilan ma' na
nog kolomu'lomu' bagun ami mok-
solabuk ni Kristu bu di' ami na
moksuoy
9 boya'an nog modulus u dianon.
Og kodulus u numun koni kona'
na og sagya pigimungimung nog
bianan sog kopokokunut u nog Bo-
tad kitu' nog miktidu dia ni Muses
kobon nitu'. Suga'id non, og kodulus
u dia na miktidu sog Mikpongon
bianan sog kopongandol u dia ni
Kristu. Po' midulus ita dia sog
Mikpongon bianan sog kopongandol
ta dianon.
10 Moleg u tokodoy mokosun dia ni
Kristu bu moleg u dosop nog minang
dianakon og tunung nog kopotubu'

* **3:2 3:2** Og pigolong non koni og kopogapas nilan sog botad nog moksunat.

dianon tidu sog patoy. Moleg u dosop sumolabuk dia sog sinsaan non bagun u mimung mama' non bianan sog kopatoy non.
11 Bu gomonsunoy bianan ditu' og glawas u koni potobu'on da puli' tidu sog patoy.

Og pogopasan dumopot nog polotanud

12 Di' u moktalu' nog mialap u na og glam non koyon otawaka mihurup u na. Suga'id non, monamal u kobon non bagun ku malap og kolegan non kitu' dianakon nog dopoton ku.
13 Pigilugan, da' u da pokpikil dun nog mialap u na itu', suga'id non, solabuk da og ginangon ku ma' nini. Tolikudan ku na ain og minian na kitu' mangka u pogopasoy ain sog gunan kitu' nog
14 pogdopoton bagun ku da malap og sinimpan nog Mikpongon kitu' ditu' non sog glangit nog sa'an inonggat non akon bianan dia ni Kristu Isus.
15 Dadi, ain og ompagon na og kopongandol non, sumboy ma' nitu' dosop og pomikilon non. Tibua, bila ngon og duma niu dion nog di' ma' nitu' og pikilan non, og Mikpongon da og mokpotampal dun dianon og glopangan non koyon.
16 Bu sumboy, unuton ta ain og goktob nog misabut ta.
17 Pigilugan, duma amu moglogiling sog duma gotowanan kitu' nog miglogiling dia sog polomotadon ku otawaka sog ain og mikokunut sog polomotadon kitu' nog pianad nami dianiu.
18 Po' tatap u na bosia tolu'on dianiu bu puli'an ku nosop tumalu' numun kitu' dianiu nog dunut pongingloyu'an u tanan dun. Po' modakol og dumaanan ta, minanta ilan dia ni Kristu po' og polomotadon nilan ondi' dumalan sog polomotadon kitu' nog pinotayan ni Kristu sog kudus.
19 Dadi, og posungu'an nilan dia sog gla'at po' mindiwata ilan sog dili glegan nog glawas nilan bu kopogbonsag nilan nog kohinangan nog kosipogsipog. Og pomikilan nilan tinigbung nilan dini sog sagya sog kinilawan.
20 Tibua ita, og gotow ita sog bonua kitu' ditu' sog glangit, bu migda'da' ita kobon ta mogbagad dia sog Polonabang ta kitu' nog posungu' matong nog ion non ion og Kounutan ta nog si Isukristu.
21 Bu bianan sog dasig nog baya' non nog boya'an og glam non kopogboya'an non, og glawas ta koni nog moluya bu posungu' matoy, potimoluyon non mama' nog kolongas nog glawas non.

4

1 Dadi pigilugan, bila ma' nitu' og dodomaan ta, sumboy potintuon niu og kopokpopagon niu nog tud niu dia sog Kounutan ta. Amu og kololaman ku nog glokoleanan ku! Gindowon ku amu bu landu' gloliag u sabap dianiu! Landu' koba'is og pikilan ku dianiu!

Og gimpusan nog pomali non dianilan

2 Pongonion ku dia ni Eudia ilan ni Sintiki nog sumboy moksulut ilan po' solabuk ilan da sog Kounutan ta.
3 Bu ika le, og duma u sog ginang koni, kosoligan ku ika. Tobangoy nika pa ilan. Po' ilan koyon, motugos ilan dumuma dianakon, dia ni Klement, bu asta sog glam nilan nog tinumabang dianakon mokpulonag nog Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia ni Kristu. Po' ilan koyon, kilolaan nilan na nog Mikpongon po' og ngalananan nilan sinunu' non na dia sog ain binogayan nog kotubu' nog da' kopus non.
4 Kobon non pogda'da' amu sog kosolabuk niu dia sog Kounutan ta. Bu puli'an ku pa tumalu' dianiu, pogda'da' amu!
5 Bu sumboy potompalon niu og kopokpoluluk niu sog glam nog gotow po' mosompol na og kopokpuli' nog Kounutan ta.

6 Na' amu tokodoy dolohiton nog
minsan olo og kobotangbotangan
niu. Suga'id non, sog glam non
pogyakin amu dia sog Mikpongon
bu pongoningoni amu dianon sog
ain kulang niu dunut og pokposola-
mat niu dianon
7 nog boya'an og kotikna' nog
miktidu dia sog Mikpongon nog
di' motokadtokad sobutoy, og
mokpopagon nog dialom pikilan bu
og pusung niu dia sog kosolabuk niu
dia ni Kristu Isus.
8 Dadi pigilugan, sog gimpusan,
ma' nini. Pomikil niu ain og
motud kitu', bu ain og molongas
kitu' nog polomotadon bu modu-
lus dia sog Mikpongon, bu ain og
mokososu'at kitu', bu ain dosop og
kopogdongya'an kitu'. Dadi, og glam
nog ma' nion koyon, sumboy pomik-
ilon niu.
9 Bu langka niu ain mitabuk
niu bu mianad niu kitu' dianakon,
otawaka ain og mitongow niu dia
sog glangkalangka u, otawaka ain
og ponolu'on ku nog midongog niu
boya'an og Mikpongon nog ion mog-
bogoy nog kotikna' nog pomikilan,
mongon dianiu.

Pisolomatan ni Paul og binogoy nilan

10 Dadi, migda'da' u tokodoy
dia sog Kounutan ta po' pitongow
niu nosop dianakon nog molongas
kobalan niu dianakon. Kosunan ku
nog kobon non dia u sog pikilan niu.
Tibua, ugat niu pa kopotongow puli'
dianakon po' da'idun og tang niu
mokpotongow dun.
11 Bu kona' ini nog tinalu' u dianiu
po' kionda'an u. Po' minsan olo og
kibotangbotangan ku, di' u mosusa
dun.
12 Po' sibon u da konda'an
otawaka kongonan. Bu miatuk u na
bog olo og bianan dun nog bagun u
di' mosusa minsan olo tangoy dun,
bila sog timpu kobus otawaka sog
tang nog daya, bu bila sop sog tang
nog mibosug u otawaka sog tang nog
kigutoman u.
13 Po' mokoga'us u da nog min-
san olo kobianbianan ku bianan
sog dasig nog binogoy ni Kristu di-
anakon.
14 Tibua minsan ma' nitu', molon-
gas tokodoy nog dinumaan niu akon
sog glogon ku.
15 Bu kona' tibua nitu', po' ko-
sunan niu da nog dangan ginumonat
u tidu sog bonua nog Masadonia, sog
tagna' u mokpulonag nog Gomba'is
nog Guksugan, da'idun og tinum-
abang dianakon nog pigilugan ta
sog tanud ual da amu. Minsan
kiongonan u otawaka kikulangan u,
amu da og dinumuma dianakon.
16 Po' dangan kilogonan u kobon
ku pa ditu' sog koliwagan bonua
nog Tesalonika, kona' tibua nog in-
san amu pokpoit nog tabang niu
dianakon.
17 Kona' po' mongoni u nog ta-
bang, suga'id non, og kolegan ku
dun mogdungag tanan og popia nog
Mikpongon dianiu.
18 Bu mitabuk u da og glam nog
pinoit niu kitu' dianakon bu mik-
sawadsawad tanan. Dadi, kitok-
tuban na og glam nog kulang u kitu'
dangan mitabuk u dia ni Epaprodi-
tus og bogoy niu koni dianakon. Bu
og bogoy niu koni miimung nog bo-
goy bu pomalas dia sog Mikpongon
nog momut bu kisu'atan ion tokodoy
dun.
19 Dadi, og Mikpongon og mongok-
tub nog glam nog kulang kobus niu
bianan dia ni Kristu Isus po' og daya
non ondi' kolobian.
20 Dadi, og Mikpongon nog ion og
Gama' ta, poksonglitan ion asta sog
da' kopus non. Amen.

Og sogina ni Paul dianilan

21 Koni og sogina u sog glam nog
ain sinumolabuk na dia ni Kristu
Isus, og pigotowan nog Mikpongon.
Bu og duma pigilugan ta sog tanud
nog ain dini nakon, minogina ilan
dosop dianiu.
22 Glam nog pigotowan nog
Mikpongon dini bu labi na

og gla'ayatanan ni Datu' Sisar,
minogina ilan dosop dianiu.
23 Dadi pigilugan, og tulung nog
Kounutan ta nog si Isukristu mon-
gon dia sog glam niu.

Og Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Kolosas

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulatni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Kolosas

Og sulat ni Paul koni posungu' sog poktanudanan dia ni Isukristu nog ditu' sog Kolosas. Og koliwagan bonua nog Kolosas koni, ditu' sog bukid nog Epasis. Og poktanudanan koyon dion, tinumabuk ilan dia ni Isus kona' po' si Paul og mikuna mogustal dun dianilan. Tibua, misakup ion dia sog bonua kitu' nog pigboya'an ni Paul sog tang nog kopogonong non kitu' sog Epasis po' ngon og poktanudanan sog Episus nog pipangoy non ditu' sog Kolosas. Miobonobon tidu ditu', kisunan ni Paul nog ngon og polopanadanan nog di' motud dion sog glumpuk nog poktanudanan koyon sog Kolosas nog mikpanad nog bila og gotow moleg mokosun nog Mikpongon bu mogawon tidu sog dusaanan non, sumboy tumamuy ion dow dia sog duma kounutananan nog diwataanan. Bu sumboy dosop inangon non og polomotadon mama' nog moktuk, bu sumboy unuton dow og gli'inan nog pongonganon, bu og duma polomotadon.

Sa'an itu' sinulat ni Paul ini, po' og susion non og pikpanad nilan koyon bianan sog motud nog gustalan pa'ali sog kopoktanud dia ni Isukristu. Og tabal non nog pikpanad nilan koyon ma' nini: Si Isukristu da og mokogawon dia sog gotowanan tidu sog baya' nog dusa. Bu ain og pikpanad nog mosuoy dion, da'idun og sagnat non. Po' bianan dia ni Kristu, og dunya koni inimung nog Mikpongon, bu bianan dosop dianon pitiguli' non dia sog dili non. Da'idun lual og bianan dun nog motabang nog dunya koni dia sog baya' nog dusa, da' lual bianan da dia ni Kristu. Tubus nitu', ustalon ni Paul bog olo ma'ana nini sog gotowanan, sog ain sinumolabuk na dia ni Kristu.

Og sulat koni, og sinoligan mokpitang dun ditu' sog Kolosas si Tikikus ilan ni Onesimus. Og Onesimus koni, og gulipon kitu' nog pingingolotan ni Paul dia ni Pilimon bianan sog sulat non kitu'.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-8.
2. Og glangkalangka bu og ginang ni Kristu, 1:9–2:19.
3. Og bogu kotubu' nog ain sinumolabuk dia ni Kristu, 2:20–4:6.
4. Og doksu'an nog sulat koni, 4:7-18.

1 Akon si Paul, og mikpoit nog sulat koni, og sosugu'on ni Kristu Isus bianan sog baya' nog Mikpongon. Og sulat koni tidu dianakon bu dia ni Timuti nog gilug ta sog tanud.

2 Og sulat nami koni posungu' dia sog pigotowan nog Mikpongon dia sog koliwagan bonua nog Kolosas, ain og pigilugananan nami sog tanud nog mipagon na dia sog kosolabuk nilan dia ni Kristu.

Og tulung bu kotikna' nog pikilan mongon dianiu tidu sog Gama' ta nog Mikpongon.

Og gyakin nog kopokposolamat

3 Giap nog pogyokinan nami amu, moksolamat ami dia sog Mikpongon nog og Gama' nog Kounutan ta nog si Isukristu

4 po' midongog nami pa'ali sog kopongandol niu dia ni Kristu Isus bu asta dosop sog kolalam niu dia sog glam nog pigotowan nog Mikpongon.

5 Bu og kopongandol niu bu glolaman niu koyon dia piingkod sog dodomaan niu kitu' nog molongas, nog sinimpan dianiu ditu' sog glangit. Bu dia niu itu' midongog sog motud nog talu' nog ion non ion og Gomba'is nog Guksugan nog midopot dianiu.

6 Bu og Gomba'is nog Guksugan
koni pikpulonag na dia sog gliwag
nog dunya nog boya'an modakol
tinumud dun bu miksop og polo-
motadon nilan mama' niu, dangan
midongog niu bu misabut niu bog
andun kotud og tulung nog Mikpon-
gon.
7 Bu og Guksugan koni kionadan
niu dia ni Epapras, ion dosop og
duma nami nog kololaman bu ion
si'oy og sosoligan ni Kristu nog sinu-
moliu dianami mangoy dion niu.
8 Bu piguksugan non dianami
pa'ali sog glolaman niu nog miktidu
sog Bolakat nog Mikpongon.

9 Dadi sa'an itu', tidu sog gon-
dow kitu' nog kodongog nami dun
asta sog numun koni, pogyokinan
nami amu. Bu pokpongonion nami
sog Mikpongon nog mosabut niu
tokodoy og glegan non bianan sog
sabut bu og kotalus nog miktidu sog
Bolakat non
10 bagun niu molangka ain kole-
gan nog Pogbaya' nog ginangon niu
nog mondom kosu'atan ion dianiu
kobon non. Og doksu'an non, mi-
nang niu og glam nog molongas nog
kohinangan, bu posisaya' pogdun-
gag og sabut niu pa'ali sog Mikpon-
gon.
11 Bu pongoningonion nami dosop
nog popogonon non amu tokodoy
bianan sog dasig nog Bolakat non
nog di' kolobian bagun amu moko-
gaga dunut ompayat og ponutus niu
sog glam non. Bu pogda'da' amu
12 kobon niu mokposolamat dia
sog Gama' ta nog Mikpongon po'
ion og migbogoy dianiu nog kopatut
bagun amu dosop mosunu' sog sin-
impan non kitu' nog pusaka' dia sog
pigotowan non. Og sinimpanan non
dun, ain misakup dia sog pigdotu'an
non, nog ion non ion og kodolagan.
13 Ginawon non na ita tidu sog
kopogbaya' ni Kindagow, nog ion
non ion og kodoloman. Bu linalin
non na ita dia sog pigdotu'an nog
Bata' non nog kololaman non.
14 Po' bianan dianon milokat ita.
Og ma'ana non, inompunan non na
og dusaanan ta.

Og kotas ni Kristu

15 Po' si Kristu, ion og glimbagan
nog Mikpongon nog di' ta moton-
gow. Ion og mikuna sog glam nog
piongon.
16 Bu glam non miongon bianan
dianon, sog glangit bu sog glupa'an,
ain motongow, bu ain di' mo-
tongow, og pogbaya'anan bu og
kounutananan nog diwataanan, bu
bolakatanan nog kona' sagyaotow
asta sog kilawan. Glam non mion-
gon bianan dia ni Kristu, bu glam
non ion gapu' non.
17 Sog da'idun pa og miongon, ion
donsama' na. Bu glam non miksin-
ingkotoy bianan sog kosolabuk nilan
dianon.
18 Bu inimung ion nog Kounutan
nog pinonggi' ion dia sog gulu. Og
glawas non, ion non ion og tibuk nog
pigotowanan non. Ion og poktiduan
nog kotubu' nilan. Bu ion dosop
og mikuna motubu' tidu sog patoy
bagun da ion mimung nog motas sog
glam non.
19 Po' kolegan nog Mikpongon og
kodiwata non bu og kodiwata ni
Kristu, ion non da.
20 Bu kolegan non dosop nog
bianan dia ni Kristu, og glam non
motiguli' dianon, glam nog go-
towanan ditu' sog glangit bu dini sog
glupa'an. Po' bianan sog dugu' ni
Kristu nog miglayas dia sog kudus,
miglogomigus og glam non dianon.
21 Po' amu, dini kitu' da'idun
singkot niu dianon. Bu mibanta niu
ion sabap sog kolaton nog kohinan-
gan bu pomikilan niu.
22 Tibua numun koni, bianan
sog kopatoy nog glawas ni Kristu,
tiniguli' non amu bagun amu mokin-
dog dia sog sungu'an non nog mod-
ulus bu da' na sila'on dianiu.
23 Tibua, na' niu kiankianon og
tud niu dianon, somo' ita da om-
pagon amu dianon bu di' amu mog-
dua'dua' sog dodomaan niu nog

miktidu sog Gomba'is nog Guksugan. Ion non ion og Gomba'is nog Guksugan nog midongog niu na bu mipulonag na sog gliwag nog dunya. Bu akon, si Paul, og sinoligan dosop mokpulonag dun.

Og polosuku'an ni Paul sog poktanudanan

24 Migda'da' u tanan sog sinsaan ku koni numun koni sabap sog kopogustal u koni dianiu. Po' og sinsaan nog glawas u koni miimung og pongoktub sog sinsaan ni Kristu dia sog pigotowan non nog ion non pinonggi' dia sog glawas non.
25 Po' akon si'oy, miimung u dosop nog sosoligan nog pigotowan nog Mikpongon bianan sog ginang nog piinang nog Mikpongon dianakon mogustal mahatul dianiu nog talu' non.
26 Og talu' non koyon nog pigolong, ion non og milimod kitu' tidu pa sog kobon nitu' dia sog gotowanan. Tibua, numun koni pitampal na dia sog pigotowan non.
27 Po' og kolegan nog Mikpongon, potompalon non dia sog ain pigotowan non bagun motampal dia sog glam nog binonsaan bog andun koba'is non kitu', nog milimod bosia. Og ma'ana non, si Kristu mogonong dianita. Bu bianan dianon ngon landu' gloliag nog pigdodomaan ta.
28 Dadi, si Kristu og pikpulonag nami sog glam nog gotow. Bu pimali bu pikpanad nami sog glam nog gotow bianan sog dalom nog kotoan nog binogoy non po' bagun da ilan og monala kotow dianilan muakil nami nog mihurup ilan dia ni Kristu.
29 Bagun ini minang, monamal u moginang bianan sog dasig nog binogoy ni Kristu kitu' dianakon nog kitu' og mimung og pagas u moginang dun.

2

1 Sa'an ini tolu'on ku dianiu bog andun og bayu' nog koponamal u bagun amu kobo'isan dun, bu ilan si'oy sog bonua nog Laudisia, bu asta og glam nog dumaanan kitu' nog da' ilan pa sibon pokolumpak dianakon.
2 Sa'an inangon ku ini po' bagun glam niu kopondolo'isogan dun, bu bagun amu moksolabuk dia sog kopokilolamoy niu po' bagun amu kongonan nog sabut nog boya'an mosabut niu tokodoy og pikilan nog Mikpongon nog milimod dini kitu' nog ion non si Kristu.
3 Po' dianon tinagu' og glam nog kotoan bu dalom nog sabut nog Mikpongon.
4 Tolu'on ku ini dianiu bagun amu ondi' kolimbungan nog pomali kitu' nog ma' nog migusoy migukpatukpat og kopoktalu' nilan dun nog saka ondi' dumalan.
5 Po' minsan da' dion og dili glawas u, dion da niu og pikilan ku. Bu doma, migda'da' u nog midongog u og kopoksolabuk niu bu og kopagon nog kopongandol niu dia ni Kristu.

Og gustalan nog dumalan sog motud

6 Dadi, bila ma' nion tinumabuk amu noma dia ni Kristu Isus nog ion og Kounutan niu, sumboy motongow dia sog glangkalangka niu og kosolabuk niu dianon.
7 Ponginggamut amu dianon, bu singkot niu og polomotadon niu dianon bagun ompagon og tud niu sog piktonudan kitu' nog pianad dianiu. Bu koponu' amu kobon non nog kopokposolamat dianon.
8 Dadi, pokpotubud amu bagun amu di' moit nog minsan sima nog gotow bianan sog glimbung bu pomali nilan nog da' doksu' non. Po' og pagon nog pomali nilan koyon nog ma' nion sagya da og pikilan nog sagyaotow, bu sagya da og solosila, otawaka sagya da og polomotadon nog dinunya. Kona' dia miktidu ni Kristu.
9 Po' dia sog dili ni Kristu kotongow og tibuk nog kodiwata nog Mikpongon.

10 Bu bianan sog kosolabuk niu
dia ni Kristu, mohurup amu dosop.
Bu ion motas pa sog glam nog
kodotu'ananan nog kodiwotaan.

11 Dadi, bianan sog kosolabuk niu
dianon, tinuk non na amu. Kona'
tuk nog sagya gotow, suga'id non, og
ma'ana non, inawa' ita na ni Kristu
dia sog baya' nog dusa.
12 Dangan binunyagan amu, mis-
unu' amu na sog kolobong dianon
bu sog kotubu' non tidu matoy
bianan sog kopongandol niu dia sog
dasig nog Bolakat nog Mikpongon
nog mikpotubu' dianon tidu matoy.
13 Po' dini kitu', sog motaan nog
Mikpongon, og kotubu' niu da' pa
kosingkot dia sog Mikpongon po' da'
amu pa tukoy ni Kristu. Og ma'ana
non, pigboya'an amu pa nog dusa.
Tibua numun koni, og Mikpongon,
sinunu' non na amu sog kotubu' ni
Kristu tidu matoy. Inompunan non
na ita sog glam nog dusaanan ta.
14 Dadi, di' ita na mosugat nog
polihala' nog Mikpongon minsan
si'oy da' ta kunut og dan Botad kitu'.
Po' inawa' non na itu' bianan sog
kolansang dia ni Kristu sog kudus.
15 Bu bianan sog kopatoy non
sog kudus, inimung non na nog di'
mokpondag og baya' nog kodotu'an
bu og glam nog kodiwotaan. Bu pita-
mpal non na ilan bagun kotoksi'an
nog ion doda' og pondag sog glam
non, bianan sog kopatoy non sog
kudus.

16 Dadi bila ma' nitu', na' niu po-
tiangon ain sumila' dianiu kobal nog
di' amu mogbilang nog pomali nilan
koyon nog pa'ali sog pongonganon,
otawaka ginumon, otawaka pa'ali
sog minsan olo kologya'anoy dun,
ma' nog kologya'an nilan koyon sog
bata' bulan, otawaka og gli'inan ni-
lan koyon pa'ali sog Gondow nog
Pogulali.
17 Po' glam nog polomotadon
koyon sagya da og nuni nog ngon
pusungu' matong nog ion non ion si
Kristu.

18 Bu na' amu moit dun po'
sagya ilan da mokpotopoto sabap
sog ponoginopon nilan. Po' sagya
ilan da og mokpopotongow. Bu
sagya ilan tibua sumugyut dia sog
moloikatanan. Po' dianilan koyon
miktidu da sog sagya pikilan nog
gotow bu da' doksu' non
19 po' da' ilan na singkot dia ni
Kristu. Po' si Kristu og Pogbaya',
pinonggi' ion sog gulu bu ita og
glawas non. Dadi, bianan sog gokbi-
tan non, og glam ta miksiningkotoy
ita bu miimung ita ma' nog glegan
nog Mikpongon dianita.
20 Dadi bila ma' nitu', misunu'
amu noma dia sog kopatoy ni Kristu
nog boya'an da' amu na pogboya'oy
nog pikilan nog sagya og ginun-
god otawaka og kinilawan, iduma
mokokunut amu poma dia sog polo-
motadon nilan koyon? Ma' nion
koyon, ma' pa nog dia amu sog
dinunya.
21 Og dondagan nilan koyon nog
ma' nog di' tumuyok, bu di' mogaid,
bu di' minam.
22 Og polomotadon nilan koyon
nog ma' nion, sagya da miktidu sog
botad bu sog pogonadan nog gotow.
Po' glam nog ma' nion koyon, da'
kotodayan non.
23 Tibua, og bayu'bayu' nog
polomotadon nilan mama' da nog
molongas, po' polomotadon nilan
koyon sagya da og dili glegan nilan
sumugyut dia sog moloikatanan, bu
mokpopotongow ilan nog kopokpob-
aba' nilan, bu og gli'inan nilan dia
sog glawas nilan ompihit, saka ondi'
bololaga' dianilan og moktigol nog
napsu nilan.

3

Og polomotadon nog modulus

1 Dadi, bila ma' nion nog sinunu'
amu noma dia ni Kristu sog kopo-
tubu' dianon tidu sog patoy, ngon
na og bogu kotubu' niu. Dadi,
sumboy og pogdopoton niu kobon
non ain dia sog ditas, sog pigdotu'an

nog Mikpongon po' ditu' si Kristu
pogingkud sog dapit glintu non.
2 Sumboy kobon non tigbungon
niu og pomikilan niu sog ain pig-
dotu'an nog Mikpongon kona' dia
sog ain dini sog dinunya,
3 po' minatoy amu na sog dinunya.
Suga'id non, og kotubu' niu tinagu'
na dia ni Kristu nog dia sog Mikpon-
gon.
4 Dadi, og tantu kotubu' niu si
Kristu. Bu bila ion mokpotongow
mokpuli' dini, ita si'oy motongow ita
dosop sumolabuk sog kotas non.
5 Dadi, bila ma' nion minatoy amu
noma dia sog glegan niu kitu' nog di-
nunya, sumboy di' amu na momabal
bu moginang nog duma kosipogsi-
pog. Bu sumboy kotigolan niu og
napsu niu. Bu na' amu mogabak, po'
og ma'ana non mimung nog kitu' na
og piktamuy niu.
6 Po' sabap sog kohinangan nog
ma' nion koyon, ngon gondow non
nog polihola'on nog Mikpongon ain
moglokohinangan dun po' da' ilan
pokokunut dianon.
7 Dini kitu', og glangka niu dia
da sog polomotadon koyon nog ma'
nion.
8 Tibua, numun koni sumboy lu-
mota' amu na moglokohinangan nog
ma' nog bululokowon, bu moglolin-
git, bu moksina, bu monompola' nog
pakasi niu, bu moglambas.
9 Bu na' amu dosop moglinop-
utoy nog pakasi niu po' og ma'
nion koyon, og polomotadon nog
kinilawan. Po' di' amu na bosia
do'itan mokokunut sog kohinangan
kitu' nog pigboya'an nog dusa.
10 Po' sinuklian na og dan polo-
motadon niu kitu' nog pigboya'an
nog dusa, nog bogu polomotadon.
Dadi, og bogu pikilan niu koyon nog
da' pogboya'oy nog dusa, miongon
ion tidu sog Mikpongon bu kobon
non pongimboguan non nog ma'
nog bantuk non, bagun mosabut niu
tokodoy pa'ali dianon.
11 Og doksu'an non, mimung da'
na pogbigya'oy og gotowanan bila
pingimboguan nog Mikpongon po'
glam non migbatuk da, og Hudyu
otawaka kona' Hudyu, bu ain mituk
otawaka da' kotuk, bu ain miko-
pongadi' otawaka da' pokopongadi',
bu motas nog gotow otawaka og
gulipon. Po' miksolabuk ilan dia ni
Kristu bu ion dia dosop sog glam
nilan.
12 Dadi, bila ma' nitu' og pigo-
towan amu noma nog Mikpongon
nog kololaman non nog pinili' non,
sumboy motongow dia sog glangka
niu og glolat niu bu og tabang niu
dia sog pakasi niu. Bu kobon non
sungod niu ilan bu dunut kobaba'
nog bolotabat niu, bu kopayat nog
ponutus niu.
13 Bu poglinonggungoy amu bu
poginompunoy amu minsan olo og
susian niu, ma' nog kopongampun
nog Kounutan ta dianiu.
14 Bu og kosolag non, sumboy
mokilolamoy amu po' bianan sog
glolaman, og glam non koni mimung
ompagon og kopoksolabuk niu.
15 Bu sog kopoksolabuk niu dia
sog solabuk glawas ni Kristu, bino-
goy non na dianiu moglogomigus.
Bu sumboy og kopoglogomigus niu
koyon og mogbaya' dianiu po' sa'an
itu' inonggat non amu. Bu kobon
non pokposolamat amu dianon.
16 Og pomali ni Kristu sumboy
monginggamut dianiu bu mogokbit
dianiu kobon niu momali bu mok-
panad sog pakasi niu bianan sog
dalom nog sabut niu. Bu bobat
niu og kosanglit bu og solamat niu
dia sog Mikpongon, bu og duma
bobatanan pa'ali sog kinodiwata.
17 Bu minsan olo ponginangon niu
otawaka og poktolu'on niu, sumboy
inangon niu bianan dia sog ngalan
nog Kounutan ta nog si Isus. Bu
bianan dianon, pokposolamat amu
dia sog Gama' ta nog Mikpongon.

Og gomba'is nog polomotadon nog poktanudanandia sog baloy

18 Dadi amu kolibunanan nog
sinumolabuk na dia ni Kristu, sum-
boy sumangkan amu sog duoy niu.

19 Bu amu si'oy kolokianan, sumboy kololamoy niu dosop og duoy niu bu na' amu ombolu' dianilan.
20 Bu amu si'oy gombata'anan, sumboy kobon non mokokunut amu dia sog mokogulang niu po' ma' nitu' og mosulut sog Kounutan ta.
21 Bu amu si'oy mokogulang nilan, sumboy na' niu inangan og gombata'anan niu nog boya'an mosingmal ilan dun.
22 Bu amu si'oy og guliponanan, sumboy mokokunut amu sog glam non sog gapu' niu nog dini sog glupa'an. Bu kona' tibua sagya mokpopotongow amu nog ginang niu dianilan bagun amu kodongya'an, suga'id non, potongow niu dianilan og kopoktantu niu sog glam nog ginang niu po' ma' nitu' og kosugyut niu dia sog Kounutan ta.
23 Bu minsan olo ponginangon niu, tigbung niu ditu' og pikilan niu mama' nog dia niu ininang sog Kounutan ta, kona' sog sagyaotow.
24 Po' kisunan niu na donsama' nog mokotabuk amu nog tumbas non dianiu nog kotubu' nog da' kopus non. Po' og tantu Kounutan niu sog ginang niu, si Kristu.
25 Bu ain og moglokohinangan nog molaton, ongon dosop og tumbas non dun. Po' og Mikpongon, bila mukum, ondi' nododa' mogbigya'.

4

1 Bu amu si'oy nog togo gulipon, sumboy molongas og kopogokbit niu sog gulipon niu. Po' kisunan niu na nog amu si'oy, ngon dosop og Kounutan niu ditu' sog glangit.

Og dungag nog pomali sog glam nog poktanudanan

2 Dadi og glam niu, sumboy kobon non pogyakin amu. Bu pongmohilat amu kobon niu mogyakin dunut kopoksolamat niu dia sog Mikpongon.
3 Bu pogyokinoy niu dosop ami dini po' bagun ami kobogayan nog dalan mogustal, po' bagun nami mustal og milimod kitu' tidu pa sog kobon nitu' pa'ali dia ni Kristu. Po', sabap sog kopogustal u koni, mikolobusu u tanan dun.
4 Sa'an itu' sumboy pogyokinan niu akon, po' bagun ku da ompodolag tokodoy og gustalan ku dun. Po' ma' nitu' og polosuku'an ku.
5 Bu kobon non potubudoy niu og polomotadon niu dia sog ain da' pa kitu' tabuk dia ni Kristu. Bu kobon non pongimakat amu moginang nog omba'is.
6 Bu og kopoktalu' niu si'oy, sumboy kobon non mosu'at bu omba'is pokinongogan po' bagun niu da ilan motabal nog motud ain moksak kitu' dianiu.

Og ponogina ni Paul

7 Dadi, dinondag u si Tikikus mangoy dion niu. Ion og kololaman ta bu og gilug ta dosop sog tanud. Bu ion si'oy og duma nami nog sosoligan dia sog ginang nog binogoy dianita nog Kounutan ta. Ion og moguksug dianiu pa'ali sog glam nog kibianbianan ku dini.
8 Sa'an ini sinugu' u ion mangoy dion, po' bagun niu modongog bog olo botangbotang nami dini bu doma, bagun amu dosop kopondolo'isogan dun dianon.
9 Og duma non mangoy dion niu si Onisimus. Bu ion si'oy og gilug ta dosop sog tanud, nog kololaman ta nog tidu dion sog glumpuk niu. Ilan og moguksug dianiu nog glam nog bianbian nami dini.
10 Bu si Aristarkus, og duma u dini sog kolobusuan, minogina ion dianiu. Bu si Mark si'oy, og goguapu' ni Barnabas, minogina dosop ion dianiu dion. (Bu mitabuk niu da bayu' og pomali u pa'ali dianon nog bila mian ion dion, sumboy tolima'on niu.)
11 Bu si Josua nog kodua' ngalan non si Justus, ion si'oy minogina dosop dianiu. Og tolu kotow da koni og salu bansa u nog bansa Hudyu nog tinumabuk na dia ni Kristu, og dinumuma dianakon mokpulonag nog gustalan pa'ali sog pigdotu'an

nog Mikpongon. Bu kipongomu'an
u sabap dianilan.
12 Bu si Epapras si'oy nog tidu sog
glumpuk niu, minogina dosop ion
dianiu. Ion og sosoligan dosop ni
Kristu Isus. Bu kobon non mona-
mal ion mogyakin pa'ali dianiu nog
bagun amu ompagon sog glam nog
glegan nog Mikpongon, bu bagun
dumalom og sabut niu, bu motintu
na tokodoy og tud niu.
13 Bu kitoksi'an ku da bog an-
dun koponamal non moginang nog
kobo'isan niu. Bu kona' tibua dia-
niu, suga'id non, asta dosop dianilan
ditu' sog bonua nog Laudisia, bu
bonua nog Hirapolis.
14 Bu si Luk, og polomulung kitu'
nog kololaman ta dosop, bu si Dimas
si'oy, minogina ilan dosop dianiu.
15 Bu akon si'oy, polatas niu pa og
sogina u koni dia sog pigilugan ta
kitu' sog tanud ditu' sog Laudisia, bu
dosop dia ni Nimpa bu og pigilugan
ta sog tanud nog mokpoglumpuk
moktamuy dia sog Mikpongon ditu'
sog baloy non.
16 Bu bila motubus niu pogbostaoy
og sulat u koni, pitang niu dosop
ditu' sog Laudisia sog pigilugan ta
sog tanud ditu'. Bu og sulat u kitu'
ditu' nilan, alap niu dosop bu basta.
17 Bu talu' niu dia ni Arkipus nog
sumboy doksu'on non tokodoy og
ginang nog binogoy nog Kounutan ta
dianon.
18 Bu akon si'oy, monogina u dosop
dianiu. (Akon, dili si Paul, og sinu-
mulat nog ponogina u koni dianiu.)
Na' niu tokodoy poksolingowan nog
dia u sog kolobusuan.
Og tulung nog Mikpongon mon-
gon dianiu.

Og tagna' Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Tesalonika

Og Piuna Talu' pa'ali sog tagna' Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Tesalonika

Ngon og koliwagan bonua sog probinsia nog Masadonia, ngalan non Tesalonika. Og bonua koyon molani sog Pilipus.

Sog kodua' puli' ompanow ni Paul bu dumaanan non kitu' nog si Timuti ilan ni Silas, minumbaloy ilan bu migustal ilan nog Gomba'is nog Guksugan dia sog gotowanan sog Tesalonika. Minsan si'oy onda' ilan kobon mogonog ditu', modakol nog gotowanan og mikinongog nog gustalan nilan bu tinumud ilan dia sog Pogbaya' nog ion non si Isukristu. Tibua, ngon duma Hudiuanan nog sinusi nilan og gustalan ni Paul koyon nog miktidu sog Mikpongon. Bu mioit nilan dosop og gotow Tesalonikaanan, boya'an nog sinadan nilan si Paul bu og dumaanan non mokposakit. Dadi, minawa' ilan sog bonua koyon, mangka ilan angoy sog koliwagan bonua nog Korintu. Tibua, dangan minatong ilan na ditu', misasow og pikilan ni Paul pa'ali sog poktanudanan kitu' ditu' sog Tesolonika. Po' gomonsunoy koyuba'an ilan nog boya'an kotolikudan nilan na dun si Isukristu. Dadi, pipanow ni Paul si Timuti posungu' ditu' sog Tesalonika mangoy tumukow bog olo na og kibotangbotangan bu og piginang nog poktanudanan ditu'.

Dangan, mikpuli' si Timuti sog Korintu, piguksugan non pa'ali sog kibotangbotangan nog poktanudanan ditu' sog Tesalonika. Dadi, landu' kosolag og posolamat ni Paul dia sog Mikpongon pa'ali sog kopongandol nilan bu glolaman nilan. Sa'an ini pinoit non og sulat non koni ditu'. Bu tinabal non dosop og sak nilan pa'ali sog kopokpuli' nog Pogbaya' nog si Isus dini. Bu tinalu' non dosop dianilan nog sumboy kobon non sumalig ilan dia sog Pogbaya' nog si Isus minsan si'oy kilogonan ilan.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1.
2. Og kopokposolamat bu og kopoksanglit, 1:2–3:13.
3. Og pomali dia sog poktanudanan pa'ali sog polomotadon, 4:1-12.
4. Og pomali pa'ali sog kopokpuli' ni Kristu, 4:13–5:11.
5. Og gimpusan nog pomali ni Paul, 5:12-22.
6. Og doksu'an nog sulat koni, 5:23-28.

1 Og sulat koni miktidu dianami nog si Paul, bu si Silas, bu si Timuti.

Bu og sulat nami koni posungu' sog poktanudanan nog mikpoglumpuk sog koliwagan bonua nog Tesalonika nog sinumolabuk na dia sog Gama' ta nog Mikpongon bu Kounutan ta nog si Isukristu.

Og tulung bu kotikna' nog pikilan mongon dianiu dion.

Mikposolamat si Paul sabap sog kopongandolbu polomotadon nilan sog Tesalonika

2 Giap nog mogyakin ami, pogyokinan nami amu kobon non bu mokposolamat ami dia sog Mikpongon pa'ali sog glam niu dion.

3 Bu sonuk nami mongadap dia sog Gama' ta nog Mikpongon, poglobiton nami amu dianon pa'ali sog kolongas nog polomotadon niu nog ma' nog ginang niu koyon nog miktidu sog kopongandol niu dianon, bu og ginang niu koyon bianan sog glolatan niu dia sog gotowanan, bu og kopoglogaga niu koyon sabap sog

dodomaan niu dia sog Kounutan ta
nog si Isukristu.
4 Pigilugan, kololaman amu nog
Mikpongon, bu kosunan nami nog
pinili' non amu tumabuk dianon.
5 Po' dangan inustalan nami amu
nog Guksugan nog Gomba'is, kona'
tibua sagya talu' nog inustal nami di-
aniu, suga'id non, mitongow niu og
pagas nog Bolakat nog Mikpongon
boya'an nog tinumud amu tokodoy
dun. Bu mitongow niu dosop bog olo
polomotadon nami kobon nami dion
niu po' miimung tanan nog popia
dianiu.
6 Bu miglogiling amu da dianami,
bu kosolag non dia sog Kounutan ta.
Po' minsan si'oy landu' sinsaan niu
sabap sog kotabuk niu nog gustalan
nami kitu', tinolima' niu da dunut
da'da'an niu nog miktidu sog Bo-
lakat nog Mikpongon.
7 Dadi amu si'oy, miimung amu
dosop nog glogyawan dia sog glam
nog tinumabuk na dia ni Isukristu
dion sog bonua nog Masadonia bu
sog Akaya.
8 Bu miktidu dianiu og gustalan
pa'ali dia sog Kounutan ta migulit
na dia sog glam nog gotowanan dia
sog Masadonia bu sog Akaya. Bu
kona' tibua ditu', suga'id non, diadia
na midongog pa'ali sog kopongandol
niu dia sog Mikpongon. Dadi, di'
nami si'oy uksugan, mibantug na.
9 Po' og gotowanan tanan miguk-
sug dun dianami pa'ali sog kotolima'
niu dianami dion, bu pa'ali dosop
sog kotabuk bu kopokokunut niu
dia sog Mikpongon nog og mo-
tud nog Diwata. Po' tinolikudan
niu na og diwataanan kitu' nog
sagya da pigimungimung mangka
niu sungu'oy og Mikpongon.
10 Bu dodomaoy niu og pogdatong
nog Bata' non nog tidu sog glangit
nog pitubu' non tidu sog patoy. Po'
si Isus, ion og tumabang dianita sog
matong polihala' nog Mikpongon.

2

Og ginang ni Paul sog bonua nog Tesalonika

1 Dadi pigilugan, sunan niu nog
da' da kobolong og gulas sinsala'
nami mangoy dion niu.
2 Po' sog posungu' nami kitu' dion
niu, kosunan niu da og sinsaan
nami sabap sog kosolapsolap nilan
dianami ditu' sog Pilipus. Tibua,
sabap sog tabang nog Mikpongon
dianami, mibolu' ami mogustal nog
Gomba'is nog Guksugan nog mik-
tidu dianon, minsan si'oy ngon mi-
namal sumaga' dun sabap sog om-
pok ilan dun.
3 Po' og kopogonggat nami sog
gotowanan kona' bianan sog glopan-
gan, otawaka kona' og kopogamu'
nami, otawaka og kopogakalakal
nami.
4 Suga'id non, kibogayan ami nog
Mikpongon nog kopatut mogustal
nog Gomba'is nog Guksugan koni.
Po' og poksu'aton nami kona' og
sagyaotow, suga'id non, og Mikpon-
gon. Po' kosunan non bog olo og
dialom pikilan nami.
5 Bu kosunan niu dosop nog
da' nami pomulakmulakoy og
ponolu'on nami, otawaka da' nami
amu pogokalokaloy nog bagun ami
mokosin dun. Og Mikpongon, ion og
mokotaksi' dun dianami.
6 Bu kona' og ponontongon nami
og dongya' niu otawaka og dongya'
nog duma gotowanan dianami.

7 Sabap nog ami og sosugu'on ni
Kristu, togo baya' ami bosia mon-
goni dianiu, tibua, da' ami da pogi-
nang dun. Suga'id non, bianan sog
kobaba' nog bolotabat nami dianiu,
domikian nog mama' ami nog gina'
nog usiba'on non og gombata' non.
8 Bu sabap sog landu' og glolaman
nami dianiu, linoliag ami mogustal
dianiu nog Gomba'is nog Guksugan
nog miktidu sog Mikpongon. Bu
kona' tibua og gustalan og binogoy
nami dianiu po' minsan og dili ko-
tubu' nami, binogoy nami dosop dia-
niu sabap sog bololaga' amu tokodoy
dianami.

9 Pigilugan, kotitukan niu da
bayu', bog andun og tugosan nami
kobon nami dion po' gobi gondow
miksukat ami bagun amu da ondi'
kologonan mogusiba' dianami nog
kobon nami mogustal dianiu nog
Gomba'is nog Guksugan nog mik-
tidu dia sog Mikpongon.

10 Dadi amu, ain tinumabuk na
dia ni Isukristu, og taksi' nami, nog
kobon nami kitu' dion niu, og polo-
motadon nami modulus, bu da'idun
og sila'on dianami. Bu og Mikpon-
gon dosop og mokotaksi' dun.
11 Po' mitongow niu da og ko-
pogokbit nami dianiu. Og kopogok-
bit nami dia sog monala kotow dia-
niu ma' nog gokbitan nog gama' dia
sog dili gombata' non.
12 Po' pondolo'isogan nami amu,
bu pongomu'an nami amu, bu ong-
gaton nami amu lumangka nog
mondom kosu'atan dun og Mikpon-
gon. Po' ion og migonggat dianiu
sumakup dia sog pigdotu'an non bu
dia sog kotas non.

13 Bu sa'an dosop kobon non mok-
posolamat ami dia sog Mikpongon,
po' dangan midongog niu dianami
og talu' non, tinabuk niu. Bu sa'an
itu' tinabuk niu, kona' po' dia mik-
tidu sog sagyaotow. Suga'id non,
tinabuk niu itu' po' talu' nododa'
itu' nog miktidu sog Mikpongon.
Bu bianan sog talu' non koyon, og
Mikpongon, inangon non og ginang
non dianiu, ain mingandol dianon.
14 Po' amu pigilugananan ku dion,
pisinsa amu nog salu bansa niu.
Mama' amu dosop nog pigotowan
nog Mikpongon kitu' ditu' sog bonua
nog Judia nog sinumolabuk dosop
dia ni Kristu Isus. Po' ilan si'oy,
pisinsa ilan dosop nog salu bansa
nilan nog bansa Hudyu.
15 Og Hudyuanan koyon, binunu'
nilan og Kounutan ta nog si Isus. Bu
kona' tibua nitu', asta pa og polomo-
latasanan nog talu' nog Mikpongon
kobon nitu', binunu' nilan dosop.
Bu ami si'oy, sinolapsolap nilan
dosop ami. Sabap dia sog kohi-
nangan nilan koyon, onda' tokodoy
kosu'atoy dun og Mikpongon diani-
lan, bu miimung nog da' sulut nilan
nog glam nog gotow.
16 Bu binolobagan nilan bosia ami
bagun ami lumota' mogustal dia
sog ain kona' Hudyu nog saka, og
gustalan nami kitu' mimung tanan
bosia nog mogawon ilan dun tidu
dia sog dusa nilan. Dadi, sabap sog
kohinangan nilan koyon nog tidu
pa sog kobon nitu', mitoktub nilan
na inangoy og dusaanan nilan. Bu
misa'ut ilan na nog polihala' nog
Mikpongon.

Og kopogapas ni Paul mokpuli' sog Tesalonika

17 Dadi pigilugan, dangan miksuoy
ita niu nog podali'dali', miksuoy
si'oy og glawas ta niu, tibua, og piki-
lan ta onda' da. Landu' og gindowan
nami dianiu. Dadi, mogapas ami
bosia mokpuli' dion niu.
18 Moleg ami bosia tokodoy
mokopokpuli' dion. Labi na akon,
tatap u na bosia moksipi mokpuli'
dion saka binolobagan ami ni
Kindagow.
19 Bila mokpuli' dini og Kounutan
ta nog si Isukristu, ngon og
dodomaan nami, bu da'da'an nami,
bu kodongya'an ami sabap dianiu
dia sog sungu'an non.
20 Po' amu tanan og miimung ko-
tas nami bu og gloliag nami.

3

1 Dadi, kobon nami kitu' ditu' sog
koliwagan bonua nog Atens, dangan
da' nami na kogaga nog di' nami
na modongog og dongogan pa'ali
dianiu, mipikil nami nog ombagak
ami ditu'
2 po' pipangoy nami si Timuti dion
niu. Si Timuti si'oy og gilug ta
dosop sog tanud bu og duma nami
mokpulonag nog Gomba'is nog Guk-
sugan pa'ali dia ni Kristu. Bu sa'an
dinondag nami ion mangoy tumikul
dion niu, bagun da pododungag og

kopongandol niu, bu bagun da ko-
pondolo'isogan amu bianan dianon,
3 bu bagun amu dosop di' gumuya'
sabap sog sinsaan niu koyon. Po'
kisunan niu na nog ma' nitu' doda'
og baya' nog Mikpongon nog kobian-
bianan ta.
4 Po' kobon nami kitu' dion niu,
kobon non poktolu'on nami dia-
niu nog ita koni pokposinsaon ita
nododa'. Bu kisunan niu na numun
koni po' mituman na.
5 Dadi sa'an itu', dangan da' u
na kogogaoy nog di' u modongog
pa'ali dianiu, pipangoy u si Timuti
dion niu mangoy tumikul bog olo na
og bayu' nog kopongandol niu. Po'
dolohiton u dun nog gomonsunoy
di' amu mokogaga sog pongyuba' ni
Kindagow nog boya'an da' doksu'an
nog piginang nami kitu' dianiu dion.

Og mokopondolo'isog pa'ali sog guksugan ni Timuti

6 Bu kodotongoy pa ni Timuti dini
nami tidu dion niu bu omba'is og
guksugan non pa'ali sog kopongan-
dol niu dia sog Mikpongon bu glola-
man niu dia sog pakasiotow niu. Bu
sinuksugan non dosop dianami nog
kobon non loliagon amu da mokpikil
dianami. Bu og gindowan niu dow
dianami ma' da nog gindowan nami
kitu' dianiu.
7 Dadi pigilugan, kobon nami dini
sog dialom nog pihit bu sinsaan
koni, dangan midongog nami nog
ma' nion og kopongandol niu, kipon-
dolo'isogan ami tokodoy dun
8 bu mibogbad og pikilan nami
dun po' sabap sog ompagon da og
kosolabuk niu dia sog Kounutan ta.
9 Dadi sa'an numun koni,
mokopokposolamat ami dia sog
Mikpongon pa'ali dianiu bu sabap
dianiu mogda'da' ami dia sog
sungu'an non.
10 Dadi, gobi gondow mogyakin
ami nog mokopoktongow ita pa niu
puli' po' bagun kotoktuban ain pi-
anad nami kitu' pa'ali sog tud niu
dia sog Mikpongon.
11 Dadi, pongonion nami sog
Mikpongon, og Gama' ta bu sog
Kounutan ta nog si Isus nog kobo-
gayan ami nog molongas nog dalan
posungu' dion niu.
12 Bu pongonion nami dosop dia
sog Kounutan ta nog posisaya' non
dungagoy og kopokilolamoy niu bu
asta dosop sog duma gotowanan
mama' nog glolaman nami dianiu.
13 Bu popogonon non dosop og
dialom pikilan niu bagun amu mod-
ulus bu mimung nog da' sila'on
dianiu dia sog sungu'an nog Gama'
ta nog Mikpongon sog tang nog
mokpuli' og Kounutan ta nog si Isus
bu dunut glam nog gla'ayatanan
non.

4

Og polomotadon nog kosu'atan og Mikpongon dun

1 Dadi pigilugan, pimolian nami
na amu pa'ali sog polomotadon kitu'
nog kosu'atan og Mikpongon dun bu
inunut niu da. Tibua minsan si'oy
ma' nitu', sog gimpusan, pongonion
nami dosop numun koni dianiu nog
sabap sog kopoksolabuk ta dia sog
Kounutan ta nog si Isus, posisaya'
pogdungag og kopogunut niu.
2 Po' kisunan niu na og pomali
nami kitu' dianiu bianan sog baya'
nog Kounutan ta nog si Isus.
3 Po' og kolegan nog Mikpongon
dianiu nog sumboy modulus amu
nododa' dianon bu mogolig amu
tokodoy nog poginangon koyon nog
molaton nog mama' nog momabal.
4 Po' sumboy amu og kolokian,
moto amu mogoit nog duoyan niu
bagun da di' amu sila'on, bu
mimung pogodaban og duoyan niu.
5 Bu na' amu moglogiling sog ain
ondi' koyon mokotigol nog napsu ni-
lan po' og gotowanan koyon nog ma'
nion, di' nilan kilolaan og Mikpon-
gon.
6 Dadi pa'ali dini, sumboy da'idun
dianiu og moginang nog ma' nini
koni dia sog pigilugan non sog
tanud, otawaka mogbigya'bigya' dia

sog pakasi non. Po' ain moglokohinangan nog ma' nion koyon, og Pogbaya' og mokposakit dun. Po' ma' nitu' pidonsama' nami tumalu' dianiu.
7 Po' og Mikpongon, onda' non ita onggatoy moginang nog kosipogsipog, suga'id non, og ginonggatan non dianita og moginang nog kodulusan.
8 Dadi, ain og di' tumolima' nog pomali koni, og da' non tolima'oy kona' og sagyaotow, suga'id non, og da' non tolima'oy og Mikpongon nog migbogoy dianiu nog Bolakat non.

9 Dadi, pa'ali sog glolaman niu dia sog pigilugan niu sog tanud, di' amu na si'oy pomolian dun sog sulat u koni. Po' pimali na nog Mikpongon dianiu.
10 Bu ininang niu na tanan dia sog pigilugan niu sog tanud dion sog susulan nog Masadonia. Tibua, minsan si'oy ininang niu na, pongonion nami bosia dianiu nog posisaya' pogdungag og glolaman niu bu og glolat niu dianilan.
11 Dadi, pogapas amu mogonong nog motikna' og pikilan niu. Bu na' amu mogbaya' nog ginang nog duma niu, suga'id non, pogusaha amu nog dili dianiu ma' nog pimali nami kitu' donsama' dianiu
12 po' bagun amu pogbotadan nog ain og da' pa tabuk dia ni Isus, bu bagun amu dosop ondi' mongangad nog kotubu'an niu dia sog dumaanan niu.

Og kopokpuli' nog Kounutan ta

13 Dadi pigilugan, og kolegan nami bosia dianiu nog mosabut niu pa'ali sog ain gotowanan kitu' nog mikpomatoy na bagun amu di' lumangos mama' nog gotowanan kitu' nog da' dodomaan nilan.
14 Po' og tud ta, nog si Isus minatoy mangka kotubu' puli'. Dadi sabap ditu', tinumud ita dosop nog, og Mikpongon, podunuton non dosop dia ni Isus ain mikpomatoy na kitu' nog sinumolabuk na dianon.
15 Og pigustal nami koni dianiu numun kitu', og dili talu' nog Kounutan ta. Ain totubu' pa sog matong gondow nog kopokpuli' nog Kounutan ta, ondi' ilan moguna lumumpak dianon dia sog ain mikpomatoy na kitu'.
16 Po' ma' nini. Og dili Kounutan ta og posungu' tumona' dini dunut og mosikad nog gonek nog dondagan bu og tawag nog kounutan nog moloikatanan nog Mikpongon dunut og gonek nog tombuli' nog Mikpongon bu mangka ain mikpomatoy kitu' nog sinumolabuk na dia ni Kristu, moguna ilan mogbuat tidu sog patoy
17 mangka pa tondug ain og totubu' pa sog gondow koyon. Bu mogdunut ita nilan miknat dia sog ginampol lumumpak sog Kounutan ta dia sog gawang. Dadi tidu dion, dia ita na non asta sog da' kopus non.
18 Dadi, pogdinolo'isogoy amu bianan sog kogamit niu og gustalan koni.

5

1 Dadi pigilugan, di' nami na si'oy amu sulatan pa'ali sog gondow kitu' nog pogdatong nog Kounutan ta dini,
2 po' kosunan niu na nog, og gondow kitu' nog kopokpuli' non dini, motokow mama' nog kotua' nog polonakow. Dadi, kotokowan gotowanan dun.
3 Mama' dosop nog bodos nog gomonsunoy pa ponokitan na. Po' sog tang koyon mokpoktalu' og gotowanan nog da' supisupi nilan, saka gomonsunoy pa dotongan ilan na nog gla'at, bu da'idun og pologuyan nilan dun.
4 Tibua amu pigilugan, onda' amu na dia sog kodoloman, po' misabut niu na pa'ali sog kopokpuli' non. Dadi, bila matong og gondow kitu', mama' si'oy nog kotua' nog polonakow, ondi' amu na motipu dun.
5 Po' pigotowan amu na nog dolag bu og gondow. Di' amu mama' nilan

nog, og pigotowan ilan pa dia sog
dolom bu gobi.
6 Dadi, sumboy di' ita moglogiling
dianilan moktulugtulug. Suga'id
non, sumboy mongmohilat ita. Bu
sumboy dosop moto ita mogokbit
nog polomotadon ta.
7 Po' og gobi og timpu nog pok-
tulug nog gotow bu og timpu dosop
nog poglangulangu nog gotow.
8 Tibua, pigotowan ita nog gon-
dow. Dadi, sumboy moto ita mogok-
bit nog polomotadon ta. Bu sumboy
popogonon ta og kopongandol ta
sog Mikpongon. Bu lumolat ita dia
sog pakasiotow ta. Po' ma' nitu'
mimung nog taming sog glawas ta.
Bu og dodomaan ta kitu' nog toban-
gan non ita tidu sog polihala' nog
Mikpongon, mimung ma' nog saduk
ta dia sog pogbunu'an.
9 Og Mikpongon, da non ita pili'oy
nog bagun ita mosinsa sog polihala'
non. Suga'id non, og tugyu non
dianita, tobangan non ita bianan dia
sog Kounutan ta nog si Isukristu.
10 Po' sa'an itu' sinoliuan non
ita sog patoy po' bagun da, bila
mokpuli' ion, totubu' ita pa otawaka
minatoy ita na, motubu' ita da bu
mokunul ita non.
11 Dadi bila ma' nitu', sumboy og
kopogdinolo'isogoy bu og kopokti-
nobangoy niu, ondi' niu lota'an.

Gimpusan nog pomali ni Paul

12 Dadi pigilugan, pongonion nami
dianiu nog pogodaboy niu ilan nog
pigilugan niu sog tanud, ain og
miglokounutan kitu' dianiu dia sog
kopoktanud niu bu og momali kitu'
dianiu. Po' miksolitugos ilan mogi-
nang dion niu.
13 Dadi, pogodaboy niu tokodoy
ilan bu kololamoy niu ilan sabap
sog ginang nilan koyon. Bu sumboy
moglogomigus amu.
14 Pongonion nami dianiu nog
podonsoma'on niu tumalu' dia sog
ain mokolola'anan kitu' nog sumboy
moksolitugos ilan. Bu ain sop og
mosayu kitu' kosusa, pondolo'isogoy
niu. Bu ain sop og moguya' kitu',
tobangoy niu dosop ilan. Bu sumboy
ompayat dosop og ponutus niu sog
glam non.
15 Bu sumboy di' amu dosop
moksinuli'oy moginang nog mola-
ton, suga'id non, pogapas amu mogi-
nang nog molongas dia sog pakasi
niu bu asta sog glam nog gotow.
16-18 Ma' nini og kolegan nog
Mikpongon dianiu, sog ain sinumo-
labuk na dia ni Kristu Isus, sum-
boy mogda'da' amu kobon non, bu
pogyakin amu kobon non, bu min-
san si'oy olo og kibotangbotangan
niu sumboy mokposolamat amu dun
dia sog Mikpongon.
19 Bu na' niu soga'on og glegan nog
Bolakat nog Mikpongon dianiu.
20 Bu na' niu dosop pok-
sudi'sudi'an ain og momitua.
21 Suga'id non, pokilaila niu ma-
hatul og glam non. Ain molongas
kitu' tolima' niu,
22 tibua, pogolig amu dia sog glam
nog ginis ginis nog ginang nog mo-
laton.
23 Dadi, Mikpongon og mogbogoy
dianita nog kotikna' nog pomiki-
lan, bu pongonion nami dianon nog
polonu'on non amu tidu dia sog
pikilan niu asta sog glimukud niu
bagun da sog matong na og gondow
nog kopokpuli' nog Kounutan ta nog
si Isukristu, da'idun da og sila'on
non dianiu.
24 Og Mikpongon, og migonggat
dianiu, og tumuman dun. Po' ion
kopongondolan tokodoy.
25 Dadi pigilugan, pogyokinoy niu
dosop ami.
26 Bu bila moglumpuk amu, golun
niu og pigilugananan niu sog tanud
bianan sog galok nog kopomogilug.
27 Bu bianan dia sog baya' nog
Kounutan ta, dondagon ku dianiu
masta og sulat koni sog glam nog
pigilugananan ta dion, sog tanud.
28 Bu og tulung nog Kounutan ta
nog si Isukristu mogonong dianiu.

Og kodua' Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Tesalonika

Og Piuna Talu' pa'ali sog kodua' Sulat ni Paul dia sog Poktanudanan ditu' sog Tesalonika

Og gotowanan nog poktanudanan dia ni Isukristu ditu' sog Tesalonika misasow ilan, po' mibabong og pikilan nilan pa'ali sog kopokpuli' ni Isukristu. Og duma, mikpoktalu' ilan nog mikpuli' na dow ion dini. Dadi, sa'an ini pinoit ni Paul og kodua' sulat non koni po' posunon non dianilan nog mangka si'oy pokpuli' dini og Kounutan nog si Isukristu, og gotowanan, landu' na og kopoginang nilan nog sinoitan sabap sog ponulu' nog sala kotow kitu' nog landu' bolodusaoy. Ion, modasig og kopogbanta non dia ni Kristu. Pidonsama' ni Paul tumalu' sog poktanadanan dia sog Pogbaya' nog si Isus, nog di' ilan moglola'lola'. Tinolu'an non ilan nog moginang ilan bagun ilan da ompotubu' og dili glawas nilan. Bu sumboy dosop mokpopagon ilan sog tud nilan dia ni Isukristu, minsan si'oy mokobian ilan nog posakit sabap sog kopoktamuy nilan. Tibua, bianan sog gipatan nog Mikpongon dianilan, og Mikpongon da og sumuli' dun sosuku og mikposakit koyon dianilan.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-2.
2. Og kopokpotas bu og kopogdongya', 1:3-12.
3. Og pomali pa'ali dia sog kopokpuli' ni Kristu, 2:1-17.
4. Og pomali dia sog poktanudanan pa'ali sog molongas nog polomotadon, 3:1-16.
5. Og doksu'an nog sulat koni, 3:17-18.

1 Og sulat koni miktidu dianami nog si Paul, si Silas, bu si Timuti.

Bu og sinulat nami koni posungu' sog poktanudanan nog mikpoglumpuk dia sog koliwagan bonua nog Tesalonika, nog sinumolabuk ilan na sog Gama' ta nog Mikpongon bu sog Kounutan ta nog si Isukristu.

2 Og tulung bu og kotikna' nog pikilan mongon dianiu tidu sog Gama' ta nog Mikpongon bu sog Kounutan ta nog si Isukristu.

Og posolamat bu og gyakin

3 Pigilugan, sumboy doda' mokposolamat ami kobon non dia sog Mikpongon pa'ali dianiu po' posisaya' kopagon og kopongandol niu dianon bu pododungag dosop kobon non og kopoglinolamoy niu dia sog pakasi niu. Sa'an itu' omba'is doda' nog mokposolamat ami dun.

4 Bu sa'an itu' pogbonsagon nami dosop amu dia sog duma piglumpukanan nog poktanudanan nog og kopongandol niu ompagon tokodoy bu mikogaga amu da dia sog glam nog posakit bu og suloy dianiu dion.

5 Og glam non koyon og tanda' nog modulus doda' og koukuman nog Mikpongon. Po' og doksu'an nog sinsaan niu koyon mimung tanan nog ompatut amu sumakup dia sog pigdotu'an non. Sa'an itu' misinsa amu dun numun koni.

6 Bu bianan dosop sog kodulus nog koukuman non, ain mokposinsa kitu' dianiu, pobianan non dosop ion nog sinsaan.

7 Bu pulolion non da amu dia sog sinsaan. Bu asta ami dosop. Inangon non ini bila potongowon non na og Kounutan ta nog si Isus tidu sog glangit dunut og moloikatanan nog modasig bu og gliga' nog gapuy.

8 Polihola'on non ain og momungyas dia sog Mikpongon bu ain ondi' mokokunut sog Gomba'is nog Guksugan pa'ali sog Kounutan ta nog si Isus.

9 Og polihala' non dianilan, lo'aton
non ilan asta sog da' kopus non, bu
pintu'on non ilan dia sog sungu'an
nog Kounutan ta bu sog landu' nog
koba'is nog kopogbaya' non.
10 Glam non koni motuman sog
gondow kitu' nog kopokpuli' non.
Po' sog kopokpuli' ni Isukristu dini,
pogodaban ion nog glam nog pigo-
towan non. Bu potason ion nog glam
nog ain tinumud dianon. Bu amu
si'oy, mokpotas amu dosop dianon
po' tinumud amu dosop nog gusta-
lan nami koni dianiu.
11 Dadi sa'an itu', pogyokinan
nami amu somul non dia sog Di-
wata ta bu pongonion nami dianon
nog imungon non amu nog om-
patut amu dia sog inonggatan non
kitu' dianiu nog kolegan non nog
kopoglokotubu' niu. Bu bianan sog
Bolakat non, tumanon non og glam
nog glegan niu kitu' nog molongas
og tugyu non, bu doksu'an dosop
nog ginang niu kitu' nog sabap sog
kopongandol niu dianon.
12 Sa'an mogyakin ami nog ma'
nini po' bagun og ngalan nog
Kounutan ta nog si Isus kosongli-
tan dun sabap dianiu. Bu amu
si'oy, kodongya'an amu dosop sabap
sog kosolabuk niu dianon, bianan
sog tulung nog Diwata ta bu og
Kounutan ta nog si Isukristu.

2

Og gindanan nog kopokpuli' ni Isukristu

1 Dadi pigilugan, pa'ali sog
kopokpuli' nog Kounutan ta nog si
Isukristu dini bu og kopokpolumpuk
non dianita dianon, pongonion
nami dianiu
2 nog di' amu mosompun koba-
bong, otawaka mosompun kosusa
nog minatong na dow og Gondow
nog Pogbaya'. Po' ngon dow go-
towanan nog miktalu' nog ami dow
miguksug dun otawaka mimitua,
otawaka sinumulat dun.
3 Na' amu tokodoy kolimbungan
nog minsan sima og moktalu' dun
nog ma' nitu'. Po' mangka si'oy
datong og Gondow nog Pogbaya',
motongow ta poguna nog landu'
tokodoy kopongantu nog gotowanan
dia sog Mikpongon. Bu ngon
dosop sala kotow nog tumua' nog
landu' bolodusaoy. Ion non itu', og
doksu'an non og gla'at, asta sog da'
kopus non.
4 Po' ontuan non og glam nog
kodiwotaan, bu ain piktamuy nog
gotowanan, bu potason non tanan
og dili glawas non dia sog glam
nilan. Bu kona' tibua nitu' inan-
gon non. Po' mangoy dosop ion
ditu' sog Baloy nog Poktomuyan dia
sog Mikpongon mangka ion ingkud
ditu', mangka non pulonagoy sog
gotowanan nog ion og tantu Diwata.
5 Kolobotan niu da bayu' og pik-
talu' u kitu' nog kobon ku dion niu,
pa'ali sog ma' nion koyon.
6 Tibua, asta pa numun koni, di'
non pa itu' minang. Bu kisunan niu
da bog olo og kiongga'an non. Po'
tumua' ion sog matong na og tang
non kitu'.
7 Po' numun koni miktolipun na
moglilow og kopongantu nog go-
towanan kitu' nog mibuni. Tibua,
bila mawa' na og mikangga' kitu'
dianon, mangka pa poglaktod og
kopongantu nog gotowanan kitu'.
8 Bu tubus nitu', potongowon og
gotow koyon nog landu' bolodusaoy.
Bu matoy ion nog sagya da og
talu' nog Kounutan ta nog si Isus.
Bu mogla'at ion nog silow nog
bayu'bayu' ni Isukristu bila matong
na ion.
9 Sog da' pa datong og Kounutan
ta, og gotow koyon nog landu'
bolodusaoy, mokpotongow ion nog
bolakat nog Soitan, bianan dia
sog gininisan nog ponginangon non
nog gloput nog kosobu'sobu'. Bu
modakol og gingyata'anan non,
10 bu gininisan nog kohinangan
nog sinoitan, boya'an kolimbungan
dun ain posungu' kitu' sog gla'at.
Sa'an itu' mogla'at ilan dun po' da'
nilan tolima'oy bu posolobukoy dia

sog pikilan nilan og Guksugan kitu' nog motud nog bagun ilan bosia mogawon dun tidu sog dusa nilan.
11 Dadi sabap ditu', linguton ilan nog Mikpongon bagun ilan tumud nog gloput.
12 Dadi, og doksu'an non, polihola'on glam nilan dun nog Mikpongon po' da' ilan tud nog motud. Suga'id non, linoliag ilan moginang nog molaton.

Pokpopagon amu sog koponganddol niu

13 Dadi amu pigilugan, og kololaman nog Kounutan ta, sumboy doda' mokposolamat ami kobon non dia sog Mikpongon pa'ali dianiu po' tidu pa sog tolipunan, pinili' non amu bagun amu motabang tidu sog dusa niu bianan sog ginang nog Bolakat nog Mikpongon nog monglonu' dianiu, bu bianan dosop sog tud niu sog motud.
14 Po' dia sog Gomba'is nog Guksugan nog pigustal nami dianiu, midongog niu og gonggat nog Mikpongon dianiu, sumolabuk dia sog kotas nog Kounutan ta nog si Isukristu.
15 Dadi pigilugan, popagon niu og tud niu bu ponamal amu moktulik dia sog motud nog pianad nami kitu' dianiu nog pibian nami dia sog gustalan bu sog sulat.
16 Dadi, og Kounutan ta nog si Isukristu bu og Gama' ta nog Mikpongon og linumolat dianita. Bu sabap sog tulung non, kipondolo'isogan ita kobon non bu molongas og dodomaan ta.
17 Og pongonion nami dianon nog pondolo'isogan non amu, bu popogonon non dosop amu bagun amu kobon non mokopoginang nog molongas nog ginang, bu moktalu' nog molongas nog talu'.

3

Pogyokinoy niu pa ami

1 Sog gimpusan, pigilugan, pogyokinoy niu pa ami solian ami mogustal nog talu' nog Pogbaya' bagun modali' kopulonag dia sog gotowanan, bu bagun nilan dosop tolima'on mama' nog kotolima' niu kitu' dun.
2 Bu pogyokinoy niu dosop ami nog owa'on non ami dia sog kohinangan nog mokolaton nog gotowanan koyon dini po' kona' da glam nog gotowanan og tinumud pa'ali sog Kounutan ta.
3 Tibua, og Kounutan ta og kopongondolan bu ion mokpopagon dianiu, bu ion mogipat dianiu dia ni Kindagow.
4 Bu bianan sog kopoksolabuk ta dia sog Kounutan ta, sumalig ami dianiu nog mononayun og kopoginang niu nog dondagan nami kitu' dianiu.
5 Bu pongonion nami dia sog Kounutan ta nog ponulu'an non amu sog kodalom nog sabut pa'ali sog glolaman nog Mikpongon dianiu. Bu mokogaga amu mama' ni Kristu.

Og podonsama' sog gotow nog molola'

6 Dadi pigilugan, dondagon nami amu bianan sog baya' nog Kounutan ta nog si Isukristu, nog pogolig amu dia sog ain pigilugan ta kitu' sog tanud nog mokolola', bu ain onda' kitu' pokokunut nog pinanad nami kitu' dianilan.
7 Po' sunan niu nog sumboy moglogiling amu nog polomotadon nami. Po' da' ami poglola'lola' kobon nami kitu' dion niu.
8 Bu ain migbogoy dianami, sinugdaan nami da ilan. Gobi bu gondow miksukat ami po' bagun amu ondi' kologonan mogusiba' dianami.
9 Mogusoy da bosia bila sagya tobukon nami ain tabang niu kitu' dianami. Tibua, sa'an da' nami inangoy nog ma' nitu', sog kobon nami kitu' dion niu, bagun da mimung nog ami og poglogilingan niu.
10 Po' kobon nami kitu' dion niu, pidonsama' nami na tumalu' dianiu nog mama' nini, “Bila og gotow nog ompok mogusaha, sumboy di' pokpokanon.”

11 Po' midongog nami nog ngon
dow gotowanan dion niu nog
molola' nog di' ilan moksukat,
suga'id non, ginangon nilan da' lual
sog mogbaya' sog ginang nog duma
nilan.
12 Dadi, bianan sog baya' nog
Kounutan ta nog si Isukristu, ain pig-
ilugan ta kitu' sog tanud nog mogi-
nang nog ma' nion koyon, podon-
soma'an nami tumalu' nog sumboy
mogusaha ilan bu mogusoyusoy ilan
na moglokotubu'.
13 Bu amu sop pigilugan, na' amu
tokodoy motonop moginang nog ain
molongas nog ponginangon.
14 Bu bila ngon dianiu nog ondi'
mokokunut nog pomali nami koni
dini sog sulat nami koni, posun niu
dia sog kodokolan mangka niu ion
pogolig bagun ion kosipogan dun.
15 Tibua minsan si'oy ma' nitu', na'
niu da ion pikilon nog banta niu,
suga'id non, pomolioy niu ion nog
kolola' non koyon ma' nog kopomali
niu dun nog dili gilug niu.
16 Dadi, og Pogbaya' nog ion og
poktiduan nog kotikna' nog pomik-
ilan, kobon non mogbogoy dun di-
aniu sog minsan olo kibianbianan
niu. Ion non ion og Kounutan ta nog
mogonong dia sog glam niu.
17 Akon si Paul, og ponogina u
koni dianiu, akon og dili sinumulat
dun. Po' ma' nini og tanda' nog akon
doda' og piktiduan nog sulat koni.
18 Og tulung nog Kounutan ta nog
si Isukristu mongon dia sog glam
niu.

Og tagna' Sulat ni Paul dia ni Timuti

Og Piuna Talu' pa'ali sog tagna' Sulat ni Paul dia ni

Og sulat koni pinoit ni Paul posungu' ditu' ni Timuti nog gotow Listra bu molobud pa ion. Og Listra koni og koliwagan bonua nog misakup sog Bata'bata' Asia. Og gina' ni Timuti og Hudiu nog ngalan non si Eunis. Og gama' non og Girik.

Sog kodua' puli' ni Paul ompanow mogustal nog Gomba'is nog Guksugan, mikpuli' ion sog koliwagan bonua nog Listra. Pinitang non si Timuti og dumuma dianon. Si Paul, kisu'atan tokodoy nog polomatadon ni Timuti, boya'an nog inimung non tanan ion ma' nog dili bata' non. Dangan og tinonan na nog mogunutunut si Timuti dianon, modakol sop og mianad non mahatul dia ni Paul. Tubus nitu', ngon og tang non nog tinolu'an non si Timuti nog ombagak sog Episus po' pogusiba'on non og poktanudanan ditu' bu sog bonuaanan koyon sog glumibut non.

Dangan minatong si Paul ditu' sog Masadonia, mikpoit ion nog sulat ditu' ni Timuti bagun da kopondolo'isogan ion dun bu monamal mokpanad nog motud nog pogonadan nog tidu dia sog Kounutan nog si Isus. Tinalu' non dia ni Timuti nog sumboy pomagon non og poloponadanan koyon dion nog di' motud. Bu sumboy momili' ion nog molongas nog gotow og mogokbit nog poktanudanan dia ni Isukristu. Bu sumboy mokpotubud ion sog glam nog ginangon non. Bu sumboy ondi' ion mosipog mokpanad sog duma, minsan si'oy molobud pa ion.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-2.
2. Og pomali pa'ali sog poktanudanan bu og polongokbit dianilan, 1:3–3:16.
3. Og pomali dia ni Timuti pa'ali dia sog ginang non, 4:1–6:21.

1 Akon si Paul, og mikpoit nog sulat koni. Og sosugu'on u ni Kristu Isus bianan sog baya' nog Mikpongon nog ion og Polonabang ta, bu bianan dosop sog baya' ni Kristu Isus nog ion og dodomaan ta.

2 Og sulat u koni posungu' dion nika, Timuti, po' ika og tantu bata' u dia sog tanud.

Og tulung, bu glolat, bu kotikna' nog pikilan mongon dianika tidu sog Gama' ta nog Mikpongon bu sog Kounutan ta nog si Kristu Isus.

Sumboy pomagon ain og polopanadanan koyonnog di' motud

3 Ma' nog pimilin ku kitu' dianika sog kogonat u kitu' posungu' ditu' sog bonua nog Masadonia, pogonong a pa solianlian dion sog koliwagan bonua koyon nog Episus. Po' ngon gotowanan dion nog mikpanad nog da' kunut dia sog motud. Dadi, sumboy pomag mu ilan dun,

4 po' bagun ilan lumota' mokpanad nog gusulan koyon pa'ali dia sog pikpongkatan nog mokogulanganan nilan kitu' kobon nitu' nog di' mogdoksu'an, bu sagya kigulangoyanan nilan kitu'. Po' og doksu'an nog ma' nion koyon, og susian, bu ombagla og sabut nog gotowanan pa'ali sog glegan nog Mikpongon dia sog gotowanan po' kitu', bianan da dia sog kopongandol ta dianon.

5 Sa'an pomag mu tokodoy ilan po' bagun nilan da ompikil og tantu glolaman nog miktidu kitu' dia sog omba'is bu kolonu' nog pikilan, bu asta sog kotintu nog kopongandol.

6 Po' ngon gotowanan dion nog misuoy sog ma' nion koyon bu mangka ilan pokpanad nog da' kitu' sagnat non.

7 Po' moleg ilan bosia mimung nog polopanad nog botad nog pilatas dia ni Muses. Saka onda' nilan tanan

kosabut bog olo og ma'ana nog pok-
tolu'on nilan koyon, otawaka og dili
pikpanad nilan koyon nog sinoligan
nilan tokodoy.

Og potugyuan nog Botad kitu' nog pilatas ni Muses

8 Po' kosunan ta nog og Botad
koyon nog pilatas dia ni Muses,
omba'is bila gomiton ta sog ain og
potugyuan dun.
9 Bu kosunan ta dosop nog og
Botad koyon onda' imungoy sog go-
towanan kitu' nog midulus. Suga'id
non, inimung ion sog ain gotowanan
kitu' nog da' pokokunut sog Botad,
otawaka og polongantu kitu' dia sog
Botad. Bu inimung dosop ion dia
sog gotowanan kitu' nog di' mo-
gadab dia sog Mikpongon, otawaka
bolodusaon, bu sog gotowanan kitu'
nog onda' kodulus, otawaka kona'
polotamuy, bu sog gotowanan kitu'
nog polomunu', bu og gotowanan
kitu' nog minsan og gina'ama' nilan
mogonop nilan bunu'oy.
10 Bu inimung ion sog ain og po-
mogduoyanan kitu' nog mogbabal
ilan nog kona' nilan dili og duoy,
bu sog ain pogbobalon nilan kitu'
og pakasi libun otawaka pakasi laki
nilan, otawaka sog gotowanan kitu'
nog polomihag, bu sog gotowanan
kitu' nog mokoloput, bu monaksi'
nog di' motud, otawaka sog ain
moglokohinangan kitu' nog di' du-
malan dia sog pogonadan kitu' nog
motud.
11 Po' og pogonadan koyon nog
pigolong, dumalan dia sog Gomba'is
kitu' nog Guksugan nog inuakil mo-
gustal dianakon nog Mikpongon. Og
Gomba'is koyon nog Guksugan, ion
non ion pa'ali dia sog kotas bu
koba'is nog Mikpongon.

Og tulung nog Mikpongon dia ni Paul

12 Dadi, posolomatan ku og
Kounutan ta nog si Kristu Isus nog
ion og mikpopagon dianakon po'
inimung non akon nog sosoligan
non. Po' initung non akon nog
mokokunut u dianon nog boya'an
binogayan non akon nog ginang
moginang nog ginang non koni.
13 Minsan si'oy dini kitu' sog da'
u pa solabuk dun dia ni Kristu,
pigloka'loka'an ku ion, bu pikposok-
itan ku ion, bu pigbolu'an ku dosop
og pigotowan non. Tibua, milolat
da ion dianakon. Po' da' u kosunoy
og kohinangan ku kitu' nog molaton,
po' da' u pa tud dianon.
14 Bu landu' kosolag og tulung nog
Kounutan ta dianakon. Bu tinoban-
gan non dosop akon mongandol di-
anon bu molalam sog pakasiotow u,
po' ma' nitu' mongon dia sog ain
sinumolabuk dia ni Kristu Isus.

15 Og talu' koni kopongondolan bu
sumboy tudon, nog sa'an si Kristu
Isus minangoy dini sog dunya koni
bagun non mogawon og gotowanan
tidu sog dusaanan nilan, labi na ma'
nakon, nog bolodusaon u bosia sog
glam non.
16 Tibua, minsan si'oy bolodusaon
u sog glam non, sa'an linolatan non
da akon, po' bianan ditu' pitampal
ni Kristu Isus bog andun kopayat og
ponutus non, bu inimung non akon
og ponongi'an dia sog ain posungu'
kitu' tumabuk dianon, bu mangka
pokotabuk nog kotubu' kitu' nog da'
kopus non.
17 Dadi, og gadab bu og kotas dia
sog Datu' nog da' kopus non, nog ion
ondi' matoy, ion ondi' motongow, bu
da'idun lual Diwata lual da ion asta
sog da' kopus non. Amen.

18 Timuti, og bata' u ika, uokilon
ku na dianika og dondagan ku koni,
po' dumalan da ini dia sog pitua
kitu' pa'ali dianika dini kitu'. Imung
nika itu' nog bosi mu dia sog mo-
longas nog ginang nog binogoy nog
Mikpongon dianika.
19 Pogopasoy mu og tud mu dia ni
Kristu bu og pikilan nog molonu'.
Po' ngon duma gotowanan nog
da' nilan unutoy og ma' nitu' nog
boya'an mibolong na og kopongan-
dol nilan dun.

20 Dua' kotow dianilan, si Himaneus ilan ni Aleksander. Inuakil u na ilan dia ni Kindagow po' bagun ilan mosabut nog sumboy ondi' ilan moglaka'laka' dia sog Mikpongon.

2

Og pomali pa'ali sog kopoktamuy

1 Dadi, sog tigana' ma' nini og kolegan ku dianiu nog, og glam nog gotow pogyokinan niu bu pokposolomatan niu dia sog Mikpongon. Bu ain og kulang dianilan, pongoningoni niu dia sog Mikpongon.

2 Sumboy pogyokinan niu dosop og kodotu'ananan bu ain og togo baya' po' bagun da motikna' og kopogonong ta bianan sog kopongdiwata ta bu sog kolongas nog polomotadon ta.

3 Dadi, bila ma' nitu' og poginangon ta, og molongas, bu kosu'atan dosop og Mikpongon dun nog ion og Polonabang ta.

4 Po' og kolegan non, glam nog gotowanan, mogawon ilan tidu sog baya' nog dusa bu kongonan ilan nog sabut pa'ali dia sog motud.

5 Og Mikpongon solabuk da. Bu si Kristu Isus, linogdoy non ginungod. Bu sala non da og mingingolot dia sog gotowanan bu sog Mikpongon.

6 Po' inatas non bunu'on bagun molokat og gotowanan tidu dia sog baya' nog dusa nog mitang sog glegan nog Mikpongon. Ion non ion og gindanan nog glegan nog Mikpongon nog glam nog gotowanan motabang dia sog dusaanan nilan.

7 Dadi sabap ditu', inimung non akon nog sosugu'on non, bu og polopanad dia sog gotowanan nog kona' Hudyu, bagun ilan da mokodongog nog gustalan koni nog motud pa'ali sog Mikpongon. Og talu' u koni motud. Kona' sagya pigimungimung.

8 Dadi, sog ainain nog glumpuk niu, og kolegan ku dia sog kolokianan nog mogyakin ilan. Ain molonu' pikilan nilan dia sog Mikpongon inaton nilan komot nilan mogyakin nog da'idun susian nilan otawaka glolingit nilan.

9 Bu og kolibunanan sop, og kolegan ku dun nog mokpotubud ilan nog kopogimakoy nilan. Bu pokpodapodaon nilan og kopoglolibun nilan. Bu di' nilan ponulopidon og buk nilan. Bu di' nilan dosop pomulowanan otawaka pomotangan nog mutia' og dili glawas nilan. Bu di' ilan monapot nog mokologan.

10 Suga'id non, og kolongas nilan dia kotongow sog polomotadon nilan nog duma'it dia sog ponolu'on nilan nog ilan doda' polotamuy dia sog Mikpongon.

11 Bu solian momali og gotow, og kolibunanan, di' ilan na mogonekonek dunut mokpobaba' ilan.

12 Di' u dosop ilan kumboyon momali otawaka mogbaya' sog kolokianan dia sog glumpuk niu. Suga'id non, moglukung ilan mokinongog.

13 Po' si Adan mikuna pongonoy dia ni Iba.

14 Bu kona' ni Adan pingyuba'an ni Kindagow. Suga'id non, og glibun mioit ni Kindagow boya'an miimung nog mikodusa ion sog Mikpongon.

15 Tibua minsan si'oy ma' nitu', motabang ilan da bianan sog kopogbata' nilan, bila di' da moksop og kopongandol nilan, bu og glolaman nilan, otawaka og kodulus nilan, bu dunut ombaba' og bolotabat nilan.

3

Og bogolalanan sog tanud

1 Og talu' koni motud, nog bila og gotow mongatas imungon nog polongokbit sog glumpuk nog poktanudanan, og pogopasan non koyon, molongas nog polosuku'an.

2 Tibua, og polongokbit koyon, sumboy da'idun og sila'on dun. Bu sumboy solabuk da og duoy non. Sumboy motigdow og pikilan non, bu moto dosop mogokbit nog polomotadon non, ombotad

bu omba'asa, bu moto dosop mok-
panad.
3 Bu sumboy kona' dosop
pololangu bu kona' bululokowon.
Suga'id non, sumboy mongmaya'
ion kobon non. Bu sumboy dosop
ondi' ion molonggit bu ondi' mabak
nog sin.
4 Bu sumboy dosop ombokbit non
mahatul og dili gla'ayat non. Bu
sumboy inangon non nog boya'an
momilang dianon og gombata'anan
non dunut gadab nilan dianon.
5 Po' bila og gotow nog di' moto
mogokbit nog dili gla'ayatanan non,
olo ma mogandun nog kopogokbit
non nog pigotowan nog Mikpongon?
6 Bu sumboy dosop kona' ion og
bogu tabuk dia ni Isukristu po'
gomonsunoy mokpotaspotas ion nog
boya'an polihola'on ion dun ma' nog
kopolihala' dia ni Kindagow.
7 Bu sumboy ion pogodaban nog
gotowanan koyon nog da' pa tabuk
dia ni Isukristu, bagun da di' ion
sila'on, bu bagun dosop di' ion
koyuba'an ni Kindagow.
8 Bu ain dosop og gotowanan
koyon nog golalon nog ilan og
sosoligananan nog polongokbit nog
glumpuk nog poktanudanan, sum-
boy molongas og bolotabat nilan,
bu sumboy moktantu dia sog polo-
suku'an nilan. Bu sumboy kona' ilan
pololangu bu di' mabak.
9 Sumboy ompagon dosop og tud
nilan dia sog motud kitu' nog tanud
nog pisabut dianita, dunut molonu'
og pikilan nilan.
10 Bu sumboy sulayan niu pa ilan
poguna bog da'idun dota' og sila'on
dianilan. Bila di' ilan da koton-
gowan, mangka ilan pa golaloy nog
sosoligan.
11 Og duoy nilan si'oy, ma' nitu'
dosop. Sumboy molongas og bolota-
bat nilan, bu sumboy kona' bakan
poglibak. Bu sumboy dosop motig-
dow pikilan nilan. Bu sumboy
kosoligan ilan dia sog glam non.
12 Bu ain og sosoligan nog po-
longokbit nog glumpuk nog pok-
tanudanan, sumboy sala kotow da
og duoy non, bu sumboy ombokbit
non mahatul og dili gla'ayatanan
non.
13 Bu ain miktantu moginang nog
ginang nilan, mimung ilan nog
pogodaban bu mokosog ilan mo-
gustal pa'ali sog kopongandol nilan
dia ni Kristu Isus.
14 Dadi Timuti, minsan si'oy mog-
dodama u nog mokangoy u dion
nika nog mosompun koni,
15 poiton ku da og pomali u
koni dianika po' bila gomonsunoy
mangga' u, bagun mu da kosunan
bog olo sumboy og polomotadon nog
gla'ayatanan nog Mikpongon nog
ion non ion og tibuk nog pigotowan
nog Mikpongon, nog ion totubu' asta
sog da' kopus non. Bu ilan og pagon
nog motud pa'ali dia sog Mikpon-
gon. Bu ilan dosop og tumindog dun.
16 Dadi, da'idun na og dua'dua'
non, og pisabut kitu' dianita nog
donsama' milimod ma' nini,
Ion, linogdoy non og ginungod,
pitongow nog Bolakat nog Mikpon-
gon nog ion midulus,
mitongow ion nog moloikatanan,
pigustal ion sog gotowanan nog
kona' Hudyu,
tinud ion dini sog dunya koni,
pitolabang ion sog glangit.

4

Og polopanadanan nog di' motud

1 Pilogdong tumalu' nog Bolakat
nog Mikpongon nog ngon gondow
non og duma gotowanan sumuoy
dia sog tanud nog miktidu sog
Mikpongon mangka ilan pokokunut
dia sog diwataanan koyon nog
mokoloput bu sog pomali nog tidu
sog glatdiwataanan.
2 Og pomalianan nog ma' nion
koyon pibian dia sog glimbung nog
gotowanan koyon nog mokoloput.
Di' ilan na moto momili' nog
gomba'is po' og pikilan nilan koyon
pinasu' ma' nog binaga putow.
3 Po' mikpanad ilan nog, og go-
tow sumboy di' mogduoy, bu ngon

dosop og gininisan nog ponganon
nog sumboy og gotow ondi' kuman
dun. Saka, sa'an piongon itu' nog
Mikpongon po' bagun kanon nog
glam nog gotow nog ain tinumabuk
na kitu' dianon dunut pokposolamat
dianon. Po' kosunan nilan na og
motud nog pomali.
4 Po' glam nog piongon nog
Mikpongon omba'is. Dadi, sumboy
da'idun og poktolu'on nog ngon di'
kitu' pia. Suga'id non, tolima'on og
glam non dunut pokposolomatan.
5 Po' bianan sog talu' nog Mikpon-
gon bu gyakin ta dianon, miimung
molonu' itu' dun.

6 Dadi, bila ma' nion og pomolion
mu dia sog pigilugan ta sog tanud,
mimung a nog molongas nog sosoli-
gan ni Kristu Isus bu dumungag a
tumulin dosop dia sog motud nog
tanud, bu asta dia sog pomali koyon
nog gomba'is nog pigunutan mu.
7 Dadi, pogolig a nog sagya
og kigulangoyanan koyon nog da'
singkot dia sog Mikpongon. Suga'id
non, poganad a mondiwata.
8 Ngon si'oy og matong nog kopok-
pantun mu nog glawas mu, tibua, og
kopondiwata ta, mimung kobo'isan
dun og glam non. Po' bianan ditu'
motubu' ita tidu sog numun koni bu
asta sog da' kopus non.
9 Og talu' koni motud bu omba'is
tudon.
10 Sa'an mogapas ita moginang
nog ginang koni po' og dodomaan
ta dia da sog Mikpongon nog ion og
totubu' asta sog da' kopus non, bu
sog Polonabang nog glam nog gotow,
labi na ain tinumud kitu' dianon.

11 Panad mu ini bu dondag mu
dianilan.
12 Bu na' mu potiangon nog di' ilan
tumomba' dianika sabap sog bogu
bata' a pa. Suga'id non, sumboy
mimung a nog koponongi'an sog
ain poktanudanan, dia sog kopok-
talu' mu, sog glangkalangka mu, sog
glolaman mu, sog kopongandol mu,
bu sog kolonu' nog pikilan mu.
13 Dadi, sog di' u pa matong dion,
potigbung mu ginang mu dia sog
kopogbasta nika nog Kitab dia sog
glumpuk nog gotowanan, sog ko-
pogustal mu, bu sog kopokpanad
mu.
14 Gamit mu og binogoy kitu' di-
anika nog kotoan nog tidu sog Bo-
lakat nog Mikpongon dangan dino-
ponan ka nog mokogulanganan kitu'
sog tanud, dunut og pitua kitu' di-
anika.
15 Dadi, pogopasoy mu og glam
non koni, bu potigbung mu sog
pikilan mu bagun kilolaan nog glam
nog gotowanan nog ika, mogdungag
kobon non kopagon og kopongandol
mu.
16 Dadi, potubudoy mu tokodoy
og glangka mu bu asta og pomali
mu. Na' a motonop dun, po' bila
ma' nitu' og ginangon mu, tidu sog
glawas mu motabang asta ain moki-
nongog dianika.

5

Og pomali pa'ali sog kopogokbit nog poktanudanan

1 Na' mu pomongkalan og
kolokianan koyon nog gulang bata'
pa dianika bila pomagon mu ilan.
Suga'id non, ustaloy mu ilan mama'
nog dili gama' mu. Bu ain og
kolitowanan, itungon mu ilan ma'
nog dili putupusodanan mu.
2 Bu ain kolibunanan nog gulang
bata' pa dianika, itung mu ilan
mama' nog dili gina'anan mu. Bu og
kodologaanan si'oy, itung mu dosop
ilan mama' nog dili kongudananan
mu dunut gadab nika dianilan.
3 Pa'ali dosop sog balulibunanan,
sumboy pogbotadan mu ilan ain
miktu'oytu'oy na mogonong po'
da'idun na mogusiba' dianon.
4 Tibua, bila ngon og balulibun
nog togo gombata' na otawaka ngon
na gapu'anan non, og tigana' gi-
nangon nog gombata'anan koyon,
sumboy potongowon nilan poguna
og kopoktanud nilan bianan sog ko-
pogusiba' nilan dia sog mokogulang

nilan. Po' ma' nitu' og tumbas nilan
dun, bu ma' nitu' dosop og mosu'at
dia sog Mikpongon.
5 Tibua, og balulibun kitu' nog
miktu'oytu'oy na mogonong, dia
na ion pogdodama nog tabang sog
Mikpongon po' gobi gondow mo-
gyakin ion bu mongoningoni ion
dianon.
6 Tibua, ain og balulibun nog tinig-
bung non og pikilan non dia sog
ain kosu'atan og dili glawas non
dun, totubu' si'oy ion, mama' da nog
minatoy na.
7 Ma' nini dosop og panad mu dia
sog poktanudanan dion bagun da
da'idun sila'on dianilan.
8 Po' bila ngon og poktanud nog
di' non musiba' og pigoloan non,
labi na bila salu konglangan non,
domikian da nog binolong non og
tanud non. Bu bila ma' nitu' pogi-
nangon non, mimung nog labi pa
ion kolaton dia sog ain kona' pok-
tanud.
9 Ma' nini og sunu'on mu mitung
nog balulibunanan koyon. Sumboy
midopot pa poguna og gonom pulu'
og tinonan non. Bu sumboy insan
da ion pogduoy.
10 Bu mibantug og kohinangan
non nog gomba'is mama' nog ko-
pogokbit non nog gombata'anan
non, bu omba'asa ion, bu og ko-
pogusiba' non sog pigotowan nog
Mikpongon minsan mongugas nog
botis nilan. Bu mikotabang ion sog
ain kilogonan. Bu tinigbung non og
ginang non sog glam nog gininisan
nog omba'is nog ginang.
11 Tibua, ain og balulibunanan
kitu' nog kona' pa doga mogulang,
na' mu ilan sunu'on dia sog gi-
tungan nog balulibunanan koyon.
Po' gomonsunoy moksop og pikilan
nilan. Po' bila matong og glegan
nilan kitu' mogduoy, gonatan nilan
og ginang nilan dia ni Kristu
12 boya'an mimung nog sila'on
ilan dun. Po' bila ma' nitu', binoluba
nilan og tigana' pasad nilan dianon.
13 Bu kodua' non, gomonsunoy
lumola' ilan, bu kobon non mongim-
bolayan ilan notibua boya'an nog
mokanad ilan na moglibak, bu
mimung ilan nog solikampu' og
ain molaton, bu monalu' ilan nog
ponolu'on kitu' nog di' ilan bosia pia
moktalu' dun.
14 Dadi, og pomali u dun, ain
og balulibunanan koyon nog di'
pa doga mogulang, mogduoy ilan
pa mokpuli', bagun ilan moglogom-
bata', nog boya'an minang nilan
og polosuku'an nilan dia sog baloy.
Bila ma' nitu', ain og minanta di-
anita, di' ilan mokopoktalu' nog mo-
laton dianita.
15 Po' ngon na og balulibunanan
nog sinumuoy, mangka ilan pogunut
dia ni Kindagow.
16 Dadi, bila ngon og glibun nog
poktanud dion, saka ngon golo non
nog balulibun, sumboy usiba'on
non kopia, bagun da di' kologo-
nan og duma poktanudanan mo-
gusiba' dun, bu bagun nilan dosop
musiba' og balulibunanan koyon
nog miktu'oytu'oy na mogonong nog
da' pogusiba'oy.
17 Pa'ali dosop dia sog polongokbi-
tanan nog poktanudanan, bila mo-
longas og kopogokbit nilan, sumboy
mogdungag og tumbas dianilan, labi
na bila og ginang nilan mogustal bu
mokpanad.
18 Po' ma' nini og talu' sog Kitab,
“Sumboy ondi' bogbodon og baba'
nog sapi' nog sanan non moglibut-
libut moglogek.”* Bu dosop, “Ain
moginang sumboy tumbasan.”†
19 Bu bila gomonsunoy ngon og
sumbungan dia sog polongokbit
nog poktanudanan, na' mu sokali'
tolima'on og sumbungan koyon bog
sala kotow da og mokotaksi' dun.
20 Tibua, bila komotudan ion nog
ion doda' mikodusa, pomag mu sog
sungu'an nog kodokolan nog go-
towanan po' bagun da og duma
nilan, mondok ilan moginang dun.

* **5:18 5:18** Deuteronomy 25:4 † **5:18 5:18** Luk 10:7

21 Sog motaan nog Mikpongon bu
dia ni Kristu Isus bu asta dosop
dia sog moloikatanan nog midulus,
pongonion ku dianika nog unut mu
og pomali u koni nog sumboy di'
a moksugut bu mogbigya' sog glam
nog ginangon mu.
22 Na' a mondodali' sumigloy nog
golal sog tanud bianan sog dopon
mu dianilan. Bu na' a tokodoy
mampu' sog dusa nog duma gotow.
Sumboy molonu' og polomotadon
mu kobon non.
23 Bu, bila ma' nion moligi' a bu
kobon non sumakit ma og tian mu,
sumboy kona' tibua tubig poginu-
mon mu. Suga'id non, inum a dosop
sumolingka nog mika'an nog galak,
og bulung mu.
24 Og duma gotowanan, og dusa
nilan motampal sog tinontongan,
boya'an nog mokuna notanan og
dongogan nog kohinangan nilan
ditu' sog gukum. Tibua, og duma
gotow ombinaya' kosunoy og dusa
nilan.
25 Domikian dosop og gomba'is
koyon nog kohinangan, ongon om-
panta' bu ongon dosop ondi'. Tibua,
minsan si'oy ondi' tantu ompanta',
ondi' da ombuni.

6

1 Pa'ali sog guliponanan nog
tinumabuk na dia ni Isukristu,
sumboy pogodaban nilan nododa'
og gapu' nilan po' bagun da og
ngalan nog Mikpongon bu og
pikpanad ta pa'ali dianon ondi'
kotolu'an nog molaton.
2 Bu ain og guliponanan koyon
nog og gapu' nilan og poktanud,
sumboy ondi' moglokulang og ko-
pogadab nilan dun, sabap sog ko-
pogilug nilan dia sog tanud. Suga'id
non, posisaya' ilan tanan sangkan
dia sog gapu' nilan koyon. Po' og
kipopiaan nog ginang nilan kitu', og
poktanudanan nog bololaga' diani-
lan.

Og polopanad nog motud bu og polopanad nog di' motud

Panad mu bu ustal mu ini.
3 Bila ngon mokpanad nog di' du-
malan sog motud, bu di' sumolabuk
sog pianad kitu' nog Kounutan ta
nog si Isukristu, otawaka og pokpon-
adon nami koni pa'ali sog tanud nog
motud,
4 bila ngon gotowanan nog ma'
nion, og gotowanan koyon sagya da
mikpotopoto bu da'idun og sabut
nilan sog motud. Og pikilan ni-
lan koyon, molaton po' og susian
og pigopasan nilan nog boya'an og
doksu'an non og gimaan, og ko-
pogulek, og bolotibot, bu sumolap
mongintom.
5 Bu di' ilan lumota' moksusi
boya'an nog da'idun notanan og pik-
ilan nilan nog gomba'is, bu da'idun
na og komotud nog gustalan nilan.
Balu' nilan dun og tanud koni bagun
mokosin og gotowanan dun.
6 Tibua, bianan sog kopoktanud ta,
mimung ompopia og gotow dun, bila
kuli'an na ion dun sog ain galap non.
7 Po' dangan piongon ita, da'idun
koitan ta. Bu bila mawa' ita sog
dunya koni, da'idun dosop og moit
ta.
8 Dadi, sumboy kuli'an ita na bila
ngon pa og kokan ta bu koponapot
ta.
9 Tibua, ain moleg mogdaya, mo-
sompun ilan koyuba'oy bu moit ilan
nog dili glegan nilan nog kogu-
mowan nog boya'an og doksu'an
non og gla'at. Po' sabap sog glegan
koyon nog ma' nion, mogla'at og
gotow dun.
10 Po' og kopogabak nog sin, ion
non ion og poktiduan nog glam nog
gininisan nog di' pia. Bu sabap
sog kopogapas nog duma ta nog sin,
misuoy ilan sog tanud nog boya'an
miimung mosolag og susaan nilan.

Og pomali ni Paul dia ni Timuti

11 Dadi ika, og gotow a nog
Mikpongon, pogolig a nog glam nog
ma' nitu' kitu'. Bu pogostoloy
mu og kodulusan, bu kopondiwata

mu, bu og kopongandol mu di-
anon, bu og glolaman mu sog go-
towanan, bu og kopoglogaga mu, bu
og kopokpoba'is mu sog gotowanan.
12 Ponomaloy mu moginang ain
dumalan sog tanud ta. Po' sa'an in-
onggat a nog Mikpongon po' bagun
ka kongonan nog kotubu' nog da'
kopus non. Bu sa'an itu' dosop,
tinalu' mu dia sog sungu'an nog
kodokolan nog gotowanan nog mik-
tantu a tumud dia ni Isukristu.
13 Og Mikpongon og migbogoy nog
kotubu' sog glam non. Bu si Kristu
Isus, tinalu' non og motud pa'ali
dia sog dili glawas non kobon non
ditu' sog sungu'an ni Pontius Pilatu.
Sog motaan nog Mikpongon bu sog
motaan ni Kristu Isus, pologdongon
ku tumalu' dianika
14 nog unut mu tokodoy ain
og dinondag kitu' dianika bagun
da da'idun kulang mu bu da'idun
sila'on dun asta sog matong gondow
nog kotua' nog Kounutan ta nog si
Isukristu.
15 Og gondow kitu' motuman
bianan sog glegan nog Mikpongon
po' ion da molongas nog Kounutan
bu da'idun og Pogbaya' lumual di-
anon. Ion Datu' sog glam nog
kodotu'ananan bu og Kounutan sog
glam nog kounutananan.
16 Sala non da og di' matoy asta sog
da' kopus non. Bu og pogonongan
non motilak tokodoy nog boya'an
di' kopolonian nog sagyaotow. Bu
da'idun og mokotongow dianon bu
di' nododa' ion motongow. Sanglit,
bu gadab dianon, bu og pagas non
asta sog da' kopus non. Amen.

Og pomali sog ain poktanud nog doyahan

17 Sugu' mu ain doyahan dini sog
glupa'an nog ain poktanudanan nog
sumboy ondi' ilan mogbonsag nog
daya nilan otawaka sumalig dun po'
di' kosoligan. Suga'id non, sumboy
dia ilan salig sog Mikpongon po' ion
motawal bu mona'ub dianita bagun
ita da loliagon dun.
18 Sugu' mu dosop ilan moginang
nog ain gomba'is nog ginang. Bu
sumboy motawal ilan bu molilolatoy
ilan sog pakasi nilan.
19 Po' bianan sog ma' nion koyon,
mokopogomud ilan nog gakod ni-
lan nog mimung pagon nilan sog
gunanunan koyon po' bagun ilan
mokalap nog kotubu' kitu' nog tantu
kotubu'.
20 Dadi Timuti, pogusiba' mu
tokodoy og pimilin koyon nog ginu-
akil dianika. Pogolig mu og bitbitan
koyon nog da' sagnat non, bu og
susian koyon nog long nilan dun og
kotoan.
21 Po' ngon duma og minampu'
dun nog boya'an misimuoy ilan dia
sog tanud nilan kitu' nog motud.
Dadi, og tulung nog Mikpongon
mongon dianiu kobon non.

Og kodua' Sulat ni Paul dia ni Timuti

Og Piuna Talu' pa'ali sog kodua' Sulat ni Paul dia ni

Og kosulat ni Paul nog kodua' sulat non koni nog posungu' dia ni Timuti, og tang nog kokolobusu dianon ditu' sog Roma. Bu kisunan non nog posungu' ion bunu'on sabap sog kopogustal non pa'ali dia ni Isus nog ion og Pogbaya'.

Sa'an sinumulat mokpuli' si Paul ditu' ni Timuti po' moleg pa ion moktongow puli' dia ni Timuti. Bianan sog sulat non koni, motongow ta nog landu' og glolaman non dia ni Timuti nog boya'an iningolanan non tanan ion nog dili bata' non.

Sog sulat non koni, modakol og pimali non dia ni Timuti. Miktalu' ion nog sumboy moksolitugos si Timuti mogustal pa'ali dia ni Isukristu, bu di' non poksolingawan og motud kitu' nog kionadan non nog pikpanad non, bu mololat ion nog pakasi non, bu ompayat og ponutus non minsan dia sog posakit bu sinolopsolap. Bu sumboy moglogiling ion dia ni Paul.

Dadi sa'an itu', pidonsama' tumalu' ni Paul pa'ali sog kopongandol non, sog salig non, bu sog kopoglogaga non, bu kosolag non sog glolaman non.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-2.
2. Og kopoksanglit bu og gloliag, 1:3-18.
3. Og pomali bu og pidonsama' tumalu', 2:1–4:5.
4. Og kibona'bona'an ni Paul bu og dodomaan non, 4:6-18.
5. Og doksu'an nog sulat koni, 4:19-22.

1 Akon si Paul, og mikpoit nog sulat koni. Bianan sog baya' nog Mikpongon miimung u nog sosugu'on ni Kristu Isus mokpulonag pa'ali sog pinasad kitu' nog Mikpongon, nog ain sinumolabuk na dia ni Kristu Isus, kongonan ilan nog kotubu' nog da' kopus non.

2 Og sulat u koni posungu' dion nika, Timuti, po' ika, mama' a nog dili bata' u nog kololaman ku.

Og tulung, bu glolat, bu kotikna' nog pikilan mongon dianika tidu sog Gama' ta nog Mikpongon bu dia sog Kounutan ta nog si Kristu Isus.

Og pondolo'isog ni Paul dia ni Timuti

3 Mikposolamat u sog Mikpongon nog ion og piktamuy u. Bu og kopoktamuy u numun koni mama' da nog kopoktamuy nog mokogulanganan ku kobon nitu' bianan sog kolonu' nog pikilan ku. Kobon non lobiton ku ika sog gyakin ku dia sog Mikpongon gobi gondow.

4 Gindowon ku tokodoy ika. Bu kolegan ku bosia, moktongow ita pa puli', bagun u da loliagon tokodoy. Po' kolobotan ku og glua' mu kitu' nog miktolong dangan miksuoy ita.

5 Bu kolobotan ku dosop og kotantu nog kopongandol mu dia ni Isukristu. Po' ma' nitu' dosop og kopongandol nog gina'ulang mu kitu' nog si Lois, bu og gina' mu kitu' nog si Eunis. Mitintu dianakon nog og kopongandol mu mama' da nog kopongandol nilan.

6 Dadi, sa'an itu' popikilon ku dianika, nog gamit mu tokodoy og bogoy kitu' nog binogoy nog Mikpongon dianika sog kodopon ku kitu' dianika.

7 Po' og Bolakat nog binogoy nog Mikpongon dianita kona' nog mimung nog tumalow ita dun. Suga'id non, mimung tanan nog dasig ta sog kopoginang ta dianon, bu og kolalam ta sog duma gotow, bu mimung dosop nog moto ita mogokbit nog dili polomotadon ta.

8 Dadi, na' a tokodoy mosipog mogustal pa'ali dia sog Kounutan ta nog

si Isukristu. Bu na' a dosop mosipog sabap dianakon nog mikolobusu u koni kobal nog kopokokunut u dianon. Suga'id non, duma a dianakon sog sinsaan koni nog sabap sog kopogustal nog Gomba'is nog Guksugan. Po' bogayan ka da nog Mikpongon nog dasig nog bagun ka mokopoginang dun.

9 Po' og Mikpongon og ginumawon dianita tidu sog baya' nog dusa, bu inonggat non ita lumangka nog kodulusan. Kona' po' sabap sog gininang ta nog gomba'is nog migawon non ita, suga'id non, ma' nitu' nododa' og dili tugyu non dianita nog pibian non sog tulung non dianita. Po' sog da' pa pongonoy pigloban nog glangit bu glupa'an, tinulung non na ita bianan dia ni Kristu Isus.

10 Bu numun koni pitongow na og tulung non kitu' bianan sog kotua' dini nog Polonabang ta nog si Kristu Isus nog ion, pionda' non na og baya' nog patoy bu, bianan sog Gomba'is nog Guksugan, pitampal non na dianita pa'ali sog kotubu' kitu' nog da' kopus non.

11 Dadi og Mikpongon, tinondu' non akon nog sosugu'on non, bu og polopanad non, mokpulonag nog Gomba'is nog Guksugan koni.

12 Bu sabap ditu', mikobian u mosinsa. Tibua, ondi' u da mosipog dun po' kisunan ku tokodoy si Kristu nog ion non og tinud u koni. Bu kosunan ku dosop nog og ginuakil u kitu' dianon, ipaton non da asta sog gondow kitu' nog mokpuli' ion dini sog glupa'an.

13 Dadi, og pomali u kitu' nog midongog mu dianakon, imung mu nog gunutan sog kopokpanad mu nog motud dunut og kopongandol mu, bu og glolaman mu dia ni Kristu Isus.

14 Bu bianan sog tabang nog Bolakat nog Mikpongon nog migonong dianita, ipat nika tokodoy og pomali koyon nog bololaga' nog inuakil dianika, po' bagun da ondi' mogliali.

15 Kisunan mu na nog glam nog pigilugan ta sog tanud nog ditu' sog Bata'bata' Asia mama' ni Pigelus ilan ni Hermogenes, binolong nilan na akon.

16-17 Tibua, si suko' Onisiporus kitu', dini kitu' bog minangoy ion dini sog koliwagan bonua nog Roma koni, pinontong non akon asta mitongow non akon dini sog kolobusuan koni. Dadi, pongonion ku dia sog Mikpongon nog kololatan non og gla'ayatanan ni Onisiporus kitu' po' kobon non ongoyon non na akon pomonglangoy dini bu da' ion kosipog dianakon minsan si'oy dini u sog dialom nog kolobusuan koni.

18 Dadi, pongonion ku sog Pogbaya' nog kololatan non da ion sog matong na og gondow kitu' nog ukumon non na og glam nog gotow. Po' kisunan mu na tokodoy bog andun tabang ni Onisiporus dianakon kobon ku ditu' sog Episus.

2

Sumboy ompagon og kopongandol ni Timuti

1 Dadi ika og bata' u, pokpopagon ka bianan sog tulung nog binogoy dianita sog kosolabuk ta dia ni Kristu Isus.

2 Bu og pomali kitu' nog midongog mu dianakon dia sog kodokolan nog gotowanan, uakil mu dosop dia sog gotowanan koyon nog kosoligan mokpanad sog dumaanan nilan.

3 Bu ika si'oy, duma a dosop dianami moglogaga nog sinsaan ma' nog sundalu ni Kristu Isus kitu' nog kosoligan non.

4 Po' ibalat da sog botad nog sundalu, og moksundalu, ondi' ion moginang nog kona' ginang nog sinundalu. Bu unuton non nododa' og dondagan nog kounutan non po' bagun da kosu'atan kounutan non dianon.

5 Ibalat dosop sog polonglomot nog mogdag gumobok. Bila moleg ion momondag, sumboy unuton non og botad nog gumobok.

6 Ibalat dosop sog polominalan.
Ain motugos, ion og mokuna kobo-
hogi'oy nog songku'.
7 Dadi, sa'an pomikil nika og pik-
talu' u koni po' og glam non koni
posobuton da nog Kounutan ta.
8 Poktitukoy mu kobon non si
Isukristu nog ion og dolanat ni
Dabid kitu', bu pitubu' ion mokpuli'
nog Mikpongon tidu sog patoy, sog
ma' nog gustalan ku nog Gomba'is
nog Guksugan.
9 Bu sabap sog gustalan ku koyon,
pingimungan nilan akon nog akon
dow, molaton u nog gotow, boya'an
nog kinolobusu nilan tanan dun
akon mangka nilan akon boludoy.
Tibua, og talu' nog Mikpongon ondi'
da ombalud.
10 Dadi, sa'an gogaan ku og glam
nog ginis nog sinsaan bagun da ain
og pinili' nog Mikpongon, mosunu'
ilan kogawon bianan sog kosolabuk
nilan dia ni Kristu Isus dunut og
da'da'an nog di' kolobian asta sog
da' kopus non.
11 Po' ma' nini og talu' nog motud
bu kosoligan,

"Bila misunu' ita na sog kopa-
toy ni Kristu Isus, podunuton
ita dosop dianon sog kotubu'
non.

12 Bila mokogaga ita, dumuma ita
dosop sog kopogdatu' non. Tibua,
bila sonsingan ta ion, ion si'oy son-
singan non dosop ita.
13 Tibua, minsan si'oy ondi' ita
kosoligan, ion kobon non kopongon-
dolan da. Po' ion ondi' moksop."

Og ponginangon nog kosu'atan og Mikpongon dun

14 Dadi, ma' nitu' og popikil mu
dia sog gotowanan koyon. Bu sog
sungu'an nog Mikpongon, podon-
sama' mu dianilan nog ondi' ilan
moksusi pa'ali sog sagya da og talu'
nog da' sagnat non. Bu doma,
ombagla tibua og kopongandol nog
ain mokodongog dun.
15 Bu ika sop, pogapas a moginang
nog ain og kosu'atan og Mikpongon
dun, boya'an nog mimung a nog
sosoligan non nog di' kosipogsipog.
Po' og gustalan mu nog talu' nog
Mikpongon dumalan.
16 Bu pogolig a nog ponolu'on
koyon nog da' singkot non sog
Mikpongon bu da' doksu' non.
Po' ain mampu' nion, pododungag
pogliali og kopoktamuy non sog
Mikpongon.
17 Po' og pomali nilan koyon nog
ma' nion, mama' nog mosakit kitu'
nog sigisigi kumokot asta mogulit
dia sog glawas nog gotow. Bu og
duma nog gotowanan nog mimali
koyon nog ma' nion, si lo' Himaneus
ilan ni Pilitus.
18 Ilan koyon, misimoy ilan dia
sog motud. Po' long nilan dun, og
kopokpotubu' nog gotowanan tidu
sog patoy midoksu' na. Dadi, og
doksu'an nog pomali nilan koyon,
ngon duma poktanudanan nog
migbagla og kopongandol nilan dun.
19 Tibua, minsan si'oy ma' nitu' og
talu' nilan, og pingkudan nog bino-
tang nog Mikpongon ondi' moguya'.
Bu sinulatan nog ma' nini, "Og Pog-
baya', kilolaan non bog sima og
pigotowan non."* Bu sinulat dosop,
"Ain moktalu' nog ion sinumakup
sog Pogbaya', sumboy tolikudan non
og kohinangan kitu' nog di' pia."
20 Po' sopolati non, sog baloy nog
kodotu'an, ngon pinggananan dion
nog miglologinis. Ngon pinggan
bulawan, bu ngon dosop pinggan
diniun. Og pinggan bulawan koyon,
gomiton ion bila ngon kologya'an.
Tibua, og pinggan koyon nog diniun,
gomiton ion glabungsolom.
21 Dadi domikian da mama' nitu',
bila og gotow linumota' na mogi-
nang nog ain di' pia, siboyon ion bu
gomiton ion sog ain molongas. Po'
og ma'ana non, milonu' na ion, bu
ompatut ion gomiton nog Kounutan
ta, bu misimpan na ion moginang
nog sosuku og ginang kitu' nog

* **2:19 2:19** Numbers 16:5

gomba'is.

22 Dadi Timuti, pogolig a nog glam
nog glegan nog mulinbata'anan
koyon nog di' pia. Bu ampu' a dia
sog gotowanan kitu' nog migapas
moginang nog ain kodulusan, og
kopongandol, og glolat, bu og
kopoglogomigus nog bianan sog
kolonu' nog pikilan nilan, mokita-
bang ilan dia sog Pogbaya'.
23 Bu pogolig a dosop nog su-
sian koyon nog kogumowan, bu da'
doksu' non. Po' kosunan mu nog og
doksu'an non og kopoksual.
24 Po' og sosoligan nog Kounutan
ta sumboy ondi' nododa' mok-
sual. Suga'id non, sumboy moto
sumungod sog glam non. Bu sum-
boy moto dosop ion mokpanad. Bu
sumboy ompayat ponutus non.
25 Bu bila ngon sumusi dianon,
sumboy moto ion mongmaya' nog
tabal non dianilan po' tingala
bianan sog tabal non kitu', kobo-
gayan ilan nog Mikpongon nog
moksop og pomikilan nilan boya'an
mosabut nilan bog olo doda' og
motud
26 po' bagun nilan mokomongman
nog dia ilan sog gyuba' ni Kindagow.
Bu bagun ilan dosop mokawa' sog
baya' non dianilan.

3

Og podonsama' sog matong bungkas

1 Dadi Timuti, bagun mu kosunan,
ompihit tokodoy og kopogonong nog
gotowanan bila dali' na bungkas.
2 Po' sog tang koyon og polomo-
tadon nog gotowanan molaton. Po'
mogapas ilan tibua nog dili gle-
gan nog glawas nilan. Bu mabak
ilan nog sin. Ombonsag ilan bu
mokpotaspotas ilan. Mondolabak
ilan monalu' bu polongantu ilan dia
sog mokogulang nilan. Ondi' ilan
dosop moto sumugda bu da'idun
gondok nilan sog Mikpongon.
3 Bu da' na og glolat nilan otawaka
og glanggung nilan. Bu pogboloti-
botan nilan og duma gotow bagun
ilan mogla'at dun. Bu di' nilan
tigolan og napsu nilan. Ombolu' ilan
nog pakasi gotow nilan bu mangit
ilan sog ain og gomba'is.
4 Polongula'at ilan bu modolusa'
ilan. Motas og bolotabat nilan.
Dodion nilan pa og glegan nog dili
glawas nilan gaba' nog glegan nog
Mikpongon.
5 Og kopoktanud nilan dia sog
Mikpongon mama' da nog motud,
tibua, da' nilan tugdakoy og Mikpon-
gon sumop nog kotubu' nilan. Dadi
Timuti, pogolig a tokodoy dia sog
gotowanan koyon nog ma' nion.
6 Po' og gotowanan koyon nog
ma' nion, mogoniponip ilan dia sog
gimbolayan mangoy ilan bosia mon-
gaum nog kolibunanan. Po' ngon
og kolibunanan nog kibogatan ilan
momikil nog dusaanan nog boya'an
mosompun ilan koit nog glam nog
migloginis nog glegan nilan.
7 Og kolibunanan koyon moto-
gol ilan bosia moganad nog ginin-
isan nog pomali, tibua, ondi' nilan
nododa' mosabut bog olo og motud.
8 Og gotowanan koyon domikian
da ma' ni Janes ilan ni Jambris
sog kopongantu nilan kitu' dia ni
Apu' Muses kobon nitu'. Po' og
gotowanan koyon mikpongantu ilan
dosop sog motud. Bu og pikilan
nilan da' dalan dia sog motud nog
boya'an og tud nilan miboluba.
9 Og doksu'an nog ponginangon
nilan koyon di' da mogobon, po'
manggid dia sog kohinangan ni
Janes ilan ni Jambris nog da' doksu'
non. Po' og kogumowan nilan
koyon motampal dia sog glam nog
gotowanan.

Og polosuku'an ni Timuti

10 Tibua ika, Timuti, kosunan mu
na og pomali u, og polomotadon ku,
og pogopason ku, og kopongandol u,
og ponutus u, og glolaman ku, og
kopoglogaga u,

11 og kopokposakit dianakon, bu
sinsaan ku. Bu kosunan mu dosop
bog olo kibianbianan ku, bu og ko-
poglogaga u nog kopongula'at nilan
bosia dianakon nog dia sog koliwa-
gan bonua nog Antiok, sog Ikonium,
bu sog Listra. Tibua, sog glam nog
glogon ku koyon, tinobangan u da
dun nog Kounutan ta.
12 Po' ain sinumolabuk na dia ni
Kristu Isus nog mogapas moginang
nog kosu'atan og Mikpongon dun,
mokobian nododa' ion pokposoki-
tan.
13 Tibua, ain og gotowanan nog
moginang nog molaton bu ain
mogbalu'balu' koyon mokpotongow
nog ion poktanud, mogdungag ilan
tanan kolaton nog gotow. Bu kona'
tibua og duma nilan kolimbungan
dun, suga'id non, asta og dili glawas
nilan kolimbungan dosop dun.
14 Tibua ika, Timuti, pononayun
mu og motud koyon nog kionadan
mu bu og tinud mu po' sunan mu
da og mikpanad kitu' dun dianika.
15 Bu tidu sog kika'an mu, misabut
mu na og talu' sog Kitab. Bu bianan
sog talu' nog Kitab koyon, mosabut
nog gotow og bianan non mogawon
tidu sog baya' nog dusa bianan da
sog kopongandol non dia ni Kristu
Isus.
16 Po' glam nog sinulat koyon dia
sog Kitab miktidu dia sog Mikpon-
gon, bu mogamit dia sog kopok-
panad nog motud, bu og pomag nog
ain moginang nog kona' motud, bu
pomali sog kopoginang nog kodulu-
san
17 po' bagun da og sosoligan nog
Mikpongon mimung mosukup mogi-
nang nog glam nog ginang kitu' nog
gomba'is.

4

1 Sog motaan nog Mikpongon bu
sog motaan dosop ni Kristu Isus,
nog ion og mongukum nog glam nog
gotow nog minatoy otawaka totubu',
bu ion og mokpuli' dini mogdatu',
koni og bogoyon ku dianika nog
polosuku'an.
2 Pogustal a nog talu' nog Mikpon-
gon. Bogayan ka nog tang otawaka
ondi', mosimpan ka mogustal min-
san olo tangoy non. Pomag mu
og poktanudanan, bu pomolioy mu
ilan, bu pondolo'isogoy mu ilan
dunut kopayat nog ponutus mu di-
anilan bu dunut og kopokpotubud
mu nog gustalan mu dianilan.
3 Po' ngon gondow non og go-
towanan, ompok ilan na mokinon-
gog nog pogonadan kitu' nog motud.
Suga'id non, og poginangon nilan
koyon ain tibua og glegan nog dili
glawas nilan bu polumpukon nilan
og polopanadanan kitu' mogustal di-
anilan ain kosu'atan ilan kitu' dun.
4 Po' di' ilan na mokinongog nog
motud, bu sokali' og pokinongogan
nilan og sagya kigulangoyanan kitu'
nog di' motud.
5 Sa'an ika, Timuti, potubudoy mu
og pikilan mu minsan olo kobotang-
botangan mu. Bu gogaoy mu ain
sinsaan nog kobianan mu. Bu inang
mu og ponginangon nog polongustal
nog Gomba'is nog Guksugan. Bu
inang mu dosop og glam nog polo-
suku'an mu sog ginang nog Mikpon-
gon.
6 Timuti, dali' na datong og gumul
u. Bu inimung u nog Mikpongon
domikian ma' nog pomalas non.
7 Akon, mama' u nog minampu'
mogdag gumobok nog midopot u na
sog goktob kitu' nog pogdopoton.
Po' kobon non da' u suoy sog tanud
ta koni nog motud.
8 Dadi, og Pogbaya' nog ion ondi'
mogbigya' og mogbogoy dianakon
nog kotubu' kitu' nog da' kopus
non. Po' ma' nitu' og tumbas dia
sog ain gotow nog modulus dia sog
Mikpongon. Po' og tumbas kitu'
nog bogoyon dianakon sog gondow
kitu' nog ukumon non glam nog
gotow, Kona' tibua nakon og kobo-
gayan dun. Suga'id non, asta dosop
og glam nog migdodama kitu' nog
kopokpuli' non.

Og pomilin ni Paul dia ni Timuti

9 Dadi, pogapas a mangoy dini
nakon nog mosompun koni.
10 Po' si Dimas, binolong non na
akon dini po' dinadi non pa og ko-
tubu' dini sog dunya. Dadi, minan-
goy ion sog koliwagan bonua nog
Tesalonika. Si Krisens, minangoy
ditu' sog bonua nog Galatia bu si
Titus sop minangoy ditu' sog bonua
nog Dalmatia.
11 Dadi, sala da ni Luk og dini
nakon. Bu onggat nika pa si Mark
mangka mu ion oit dini po' mokota-
bang ion dia sog ginang u dini.
12 Bu dinondag u si Tikikus man-
goy ditu' sog Episus.
13 Dadi, bila mangoy a dini, apit
nika pa og gampek u nog mibagak
sog baloy ni Korpus ditu' sog Troas.
Bu pitang nika pa og libruanan ku
kitu', labi na og pinulat u kitu'.

14-15 Pongmaya' a tokodoy dia ni
Aleksander, og gotow koyon nog
polonuang nog galang. Po' pisinsa
non tokodoy akon bu minamal
tokodoy ion sumusi nog gustalan
ta koni. Tibua, tumbasan da ion
nog Pogbaya' nog kohinangan non
koyon.

16 Sog tigana' u ukumon dini bu
tumabal nog sumbungan nilan kitu'
dianakon, da'idun tanan og sinu-
mugut dianakon, sala kotow si'oy.
Piksigonatan nilan pa tanan akon.
Ma' nitu' si'oy, ondi' u bosia moleg
nog sila'on ilan nog Mikpongon dun.
17 Tibua minsan ma' nitu', og
Kounutan ta nog si Kristu, da' non
da akon gonatoy. Suga'id non, bino-
gayan non pa tanan akon nog dasig
bagun ku da mustal og gustalan kitu'
tidu sog tolipunan asta sog doksu'an
dia sog glam nog gotowanan koyon
nog kona' Hudyu. Bu tinobangan
non da akon sog kobunu' nilan kitu'
bosia dianakon.
18 Bu minsan olo og mongula'at di-
anakon, tobangan non dosop akon.
Bu pitangon non akon nog da'
supisupi u asta sog pigdotu'an non
nog ditu' sog glangit. Sa'an itu',
sumboy songlitan ion asta sog da'
kopus non. Amen.

*Og ponogina ni Paul dia sog pig-
ilugan sog tanud*

19 Dadi, monogina u dia ni Prisila
ilan ni Akila bu asta dia sog
gla'ayatanan ni suko' Onisiporus.
20 Si Erastus mibagak pa sog koli-
wagan bonua nog Korintu. Bu
ginonatan ku si Tropimus nog di'
mokodag sog koliwagan bonua nog
Militus.
21 Pogapas a matong dini sog kona'
pa timpu motigdow.
Si Eubulus, si Pudens, si Linus, si
Klaudia, bu asta glam nog duma pig-
ilugan ta sog tanud dini, minogina
ilan dianika.
22 Dadi, og Kounutan ta mogonong
dianika bu og tulung non kobon non
mongon dianiu dion.

Og Sulat ni Paul dia ni Titus

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulat ni Paul dia ni Titus

Si Titus, kona' ion og Hudyu. Bu tinumabuk ion dia ni Kristu bu mimung ion nog duma ni Paul sog ginang non koyon nog moguliugan momali bu mogustal nog talu' nog Mikpongon. Si Titus, molobud pa. Bu binagak ion ditu' sog pulu' nog Krit po' og mogokbit ion nog poktanudanan dia ni Isukristu ditu'.

Og piktalu' ni Paul sog sulat non koni dia ni Titus ma' nini: Pipikil non dia ni Titus og molongas nog polomotadon nog sumboy motongow dia sog polongokbit nog poktanudanan. Tubus nitu', og pomali non dia ni Titus pa'ali sog kopokpanad non dia sog poktanudanan sog glumpuk nilan, mama' nog kolokianan nog mokogulang, mama' nog kolibunanan nog mokogulang, mama' nog kolokianan nog mokolobud pa, bu dia sog guliponanan.

Sog doksu'an nog sulat non koni og pomali pa'ali sog polomotadon nog poktanudanan nog sumboy ilan moglogomigus, bu mogolig ilan mokpokangit sog duma nilan, bu og moksusi, bu sumboy moksolabuk ilan dia sog glumpuk nilan.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-4.
2. Og bogolal sog tanud, 1:5-16.
3. Og polosuku'an nog poktanudanan, 2:1-15.
4. Og pomali bu og pidonsama' tumalu', 3:1-11.
5. Og doksu'an nog sulat koni, 3:12-15.

1 Akon si Paul, og mikpoit nog sulat koni. Og sosoligan u nog Mikpongon bu og sosugu'on u dosop ni Isukristu, bagun ain pinili' nog Mikpongon pododungag og kopongandol nilan bu pododungag og sabut nilan sog motud nog boya'an monulu' dianilan sog polomotadon kitu' nog modulus sog Mikpongon.

2 Og kopongandol bu sabut koyon dia pingkudoy sog dodomaan nog kotubu' nog da' kopus non. Og kotubu' koyon nog da' kopus non, ion non nion og pidonsama' nog Mikpongon tidu pa sog tolipunan. Og Mikpongon di' mogloput.

3 Bu dangan minatong og timpu kitu' nog glegan non, pitampal non na og pidonsama' non kitu' bianan dia sog pomali non. Bu og pomali non kitu' inuakil dianakon. Dadi, sa'an pikpulonag u po' sabap sog dondagan nog Mikpongon dianakon nog ion og Polonabang.

4 Og sulat u koni posungu' dianika Titus, ika og tantu bata' u dia sog tanud po' solabuk ita nog tud.

Og tulung bu kotikna' nog pikilan mongon dianika tidu sog Mikpongon, og Gama' ta bu si Isukristu, og Polonabang ta.

Og ginang ni Titus ditu' sog Krit

5 Sa'an binagak u ika dion sog Krit koyon po' bagun nika ompokpa'at og ginang kitu' nog sumboy pa inangon. Bu botang mu og mokogulanganan koyon dion sog tanud, mogokbit nog poktanudanan sog bonuaanan kitu' nog ngon na poktanudanan dun, ma' nog tinalu' u kitu' dianika.

6 Og polongokbit koyon, sumboy da'idun sila'on dun, bu sumboy solabuk da og glibun non. Bu og gombata'anan non sumboy poktanud. Bu sumboy da' dongogan nilan nog mokosabul otawaka polongantu.

7 Sa'an itu' sumboy da'idun sila'on dianon, po' ion ginuokilan mogokbit nog ginang nog Mikpongon. Dadi, sumboy ondi' ion mokpotaspotas otawaka di' mosompun lolingitoy, di' moglangulangu, di' bululokowon, bu ondi' mabak nog sin.

8 Suga'id non, omba'asa bu loliagon moginang nog ain molongas. Mosapat og pikilan non bu mokososu'at sog tinontongan nog glam nog gotow, bu modulus sog Mikpongon, bu kopomolian non og dili pikilan non.
9 Sumboy ompagon og pikilan non dia sog gustalan kitu' nog kopongondolan nog pianad dianon bagun mokopondolo'isog ion sog dumaanan non bianan sog kopokpanad non nog motud bu bagun dosop ompotontul non ain sumusi sog pianad kitu' dianon.
10 Po' modakol og polongantu nog gotowanan, labi na og duma Hudyuanan kitu' nog tinumabuk na dia ni Isus. Po' sabap sog pianad nilan pa'ali sog dan Botad nilan kitu' nog da' sagnat non, moit tanan dun og duma gotowanan.
11 Sumboy pomagon ilan po' modakol na og konglangan nog mibagla sabap dianilan bianan sog pikpanad nilan nog di' ilan bosia sumboy mokpanad dun. Po' og tugyu nilan mokpanad, bagun ilan kongonan nog sin.
12 Po' ngon sala kotow og polomitua nilan miktalu' nog, “Og gotow Krit mokoloput, polongula'at, bu molola' saka gibogon.”
13 Motud og tinalu' koni. Dadi, sa'an pomag mu tokodoy ilan bagun motintu og tud nilan
14 bu bagun ilan dosop di' monomba' nog sagya kigulangoy nog Hudyuanan otawaka mokokunut sog sagya dondagan nog gotowanan nog polomungyas sog motud.
15 Ain gotow nog linonu' na, da'idun gli'inan non. Tibua, ain og gotow nog da' pa kolonu'oy bu da' pa tud, da'idun molonu' dianon. Po' asta og pikilan non di' molonu' bu di' ilan na moto momikil nog ain molongas.
16 Moktalu' ilan nog kosunan nilan og Mikpongon, tibua og glangkalangka nilan di' sumu'at sog piktalu' nilan kitu'. Kololingit tokodoy og kohinangan nilan, bu polongantu ilan, bu di' ilan do'itan moginang nog ain molongas.

2

Og motud nog pogonadan

1 Sumboy og pomali mu ain og sumu'at sog motud nog pogonadan.
2 Pomolioy mu og mokogulang gotow nog sumboy moto ilan mogokbit nog dili polomotadon nilan bu kopogodaban ilan. Bu sumboy motigdow og pikilan nilan, ompagon og kopongandol nilan, moktantu ilan lumolat sog pakasiotow nilan, bu kobon non moglogaga ilan.
3 Ma' dosop nini og pomali mu dia sog mokogulang glibunanan, nog sumboy mogbotad ilan nog polomotadon kitu' nog modulus, bu di' ilan mongyampa monalu', bu di' ilan moglangulangu. Suga'id non, sumboy mokpanad ilan nog ain molongas
4 bagun nilan kopontunan ain kolibunanan kitu' nog mokolobud pa lumalam sog kodumanan nilan bu sog gombata'anan nilan.
5 Bu kopomolian nilan og dili pikilan nilan bu di' nilan poguloba'an og dili glawas nilan. Bu sumboy kosoligan ilan sog ginang baloy, bu molilolatoy ilan, bu momilang ilan sog duoy nilan bagun da'idun minsan sala kotow og mokotalu' nog molaton dia sog gustalan nog miktidu sog Mikpongon.
6 Ma' dosop nog kolokianan nog mokolobud pa, pomolioy mu ilan nog sumboy moto ilan mogokbit nog dili polomotadon nilan.
7 Sog glam non koni sumboy kobon non og koponongi'an ka nog molongas nog polomotadon. Sumboy motongow sog glangkalangka mu nog ika doda' miktantu a dia sog pianad mu koyon.
8 Gamit mu og ponolu'on kitu' nog mondom onda'idun sila'on dun

bagun og minanta dianika kosi-
pogan dun po' di' nilan ita kotolu'an
nog molaton.

9 Pomolioy mu og guliponanan
nog sumboy sumangkan ilan sog
gapu' nilan sog glam non, bu moga-
pas ilan moginang nog ain kosu'atan
og gapu' nilan dun, bu di' ilan
monusi
10 otawaka monakow. Suga'id
non, kobon non potongowon ni-
lan nog ilan doda' kosoligan ilan
tokodoy, bagun da bianan sog
glangkalangka nilan kodongya'an og
pinanad kitu' pa'ali sog Mikpongon,
og Polonabang ta.

11 Po' sa'an ma' nitu', og Mikpon-
gon pitongow non na og tulung non.
Po' bianan sog tulung kitu', mimung
og tabang sog glam nog gotow.
12 Bu og tulung non momali di-
anita nog sumboy lumota' ita na
moginang nog kopokan nog Mikpon-
gon bu og glegan nog ginungod.
Suga'id non, sonuk ta mogonong
dini sog glupa'an, sumboy moto ita
mogokbit nog dili pikilan ta. Bu
og glangkalangka ta sumboy mosu-
lut sog gotowanan bu modulus sog
Mikpongon.
13 Po' sonuk ta mogbagad nog
kololiag kitu' nog doksu'an nog
dodomaan ta nog ion non nion og
gondow kitu' nog kopokpuli' non
dini po' motongow na og kotilak
nog silow nog Diwata ta bu Polon-
abang ta nog di' kolobian nog ion si
Isukristu.
14 Tinigolow non mogoy og glawas
non gumanti' matoy dianita bagun
ita mogawon tidu sog baya' nog dusa
bu linonu' non ita bagun ita mimung
nog dili pigotowan non nog mogapas
moginang nog ain molongas.

15 Dadi, sumboy panad mu
ini. Pondolo'isogoy mu og pok-
tanudanan bu pomag mu ilan
bianan sog baya' mu koyon nog
binogoy dianika. Bu na' a moleg
nog ngon sala kotow si'oy og di'
mogbotad dianika.

3

Og molongas nog polomotadon

1 Popikil mu dia sog pok-
tanudanan dion nog sumangkan
ilan sog pogaid nog botad. Bu
mogbilang ilan sog ain togo baya'.
Bu kobon non mosimpan ilan
moginang nog ain molongas.
2 Bu di' ilan mongyampa monalu'
nog minsan sima otowoy. Suga'id
non, moglogomigus ilan, moksinun-
godoy ilan, bu ombaba' og bolotabat
nilan kobon non sog glam nog go-
towanan.
3 Po' dini kitu' ita si'oy, og sobu' ita
dosop pa'ali sog kinodiwata. Bu po-
longantu ita, mioit ita sog molaton,
bu pigboya'an ita nog miglologinis
nog glegan nog ginungod. Mosina
ita bu alu'alu' mima ita. Bu og
poginangon ta og kangitangit bu
mokinonggitoy ita.
4 Tibua, dangan pitampal na og
popia bu og glolat nog Mikpongon
nog Polonabang ta,
5 mitabang non ita. Kona' po'
sabap nog ngon og molongas nog
kohinangan ta, suga'id non, mita-
bang non ita sabap sog glolat non.
Po' bianan sog Bolakat non, inu-
gasan non ita nog boya'an kipongim-
boguan non ita bu migbogu kotubu'
ita.
6 Og Mikpongon binunag non di-
anita og Bolakat non bianan dia ni
Isukristu og Polonabang ta,
7 bagun da, bianan sog tulung
non, miimung na nog da' na og
sila'on dianita nog Mikpongon, bu
mokopomusaka' ita dianon boya'an
ngon og dodomaan ta nog kotubu'
nog da' kopus non.
8 Og piktalu' u koni kosoligan.

Bu kolegan ku dianika og pik-
panad u koni potintuon mu diani-
lan bagun da ain og tinumud sog
Mikpongon, motigbung pikilan ni-
lan sog ain ginang kitu' nog mo-
longas. Ma' nog pigolong u koni,
molongas bu kopianan nog glam nog
gotow.

9 Tibua, pogolig a nog susian
koyon nog da' sagnat non. Bu
pogolig a dosop nog gusulan bu
susian nilan pa'ali sog botad nilan.
Po' ma' nion koyon da' doksu' non
bu da'idun malap dun.
10 Bila ngon gotow nog monusi nog
boya'an mimung nog di' mokopok-
solabuk gotowanan dun, pomag mu
ion. Bila di' mogbilang nog insan,
pomag mu mokpuli'. Bila di' pa
mogbilang, bibas mu na.
11 Po' kosunan mu nog og gotow
koyon nog ma' nion di' na moktintul
nog motud. Bu sabap sog kohinan-
gan non koyon, kimotudan ion nog
ion doda' bolodusaon.

Og gluksadan nog pomali ni Paul

12 Popongoyon ku si Artemas bu
si Tikikus dion nika. Ampun ma-
tong ilan dion, pogopasoy mu akon
lumumpak ditu' sog Nikopolis. Po'
ditu' u pokpopoliawa sonuk nog
timpu goyup.
13 Sog golot golot koni, ponamal a
tumabang dia sog polomasad kitu'
nog si Senas bu dia ni Apolos. Bu
toktuboy mu dianilan ain og kulang
nilan po' bagun ilan mosimpan gu-
monat sog ain gongayan nilan.
14 Sumboy og pakasi pok-
tanudanan ta dion potigbungon
nilan pikilan nilan moginang sog ain
molongas bagun ilan da kobon non
kopono'uban nog ain kulang nilan
gondow gondow, bu bagun dosop
og kotubu' nilan mimung popia dia
sog gotowanan.
15 Glam nilan koni nog dini nakon,
minogina ilan dianika. Golun mu
ilan dion og glokoleanan nami sog
tanud. Og tulung nog Mikpongon
mongon sog glam niu.

Og Sulat ni Paul dia ni Pilimun

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulatni Paul dia ni Pilimun

Si Pilimun og poktanud kitu' nog molongas bontugan non. Bu ditu' ion sog Kolosas pogangoy moktamuy. Bu ion og gapu' nog gulipon kitu' nog ngalan non si Onisimus. Si Onisimus sop koni, og milaguy kitu' sog gapu' non nog sokali' mikotua' ditu' ni Paul nog masa non pa ditu' sog kolobusuan. Dadi, bianan dia ni Paul, tinumabuk si Onisimus dia ni Isukristu. Og sulat ni Paul koni, og kopongingolot non dia ni Pilimun bagun ilan moglokopia nog gulipon non kitu' nog piuli' na ni Paul ditu' non. Bu og kotolima' non dun kona' na tibua og gulipon non. Suga'id non, sumboy tolima'on non dosop ion nog dili gilug non sog tanud.

1. Og bokna nog sulat koni, 1-3.
2. Og dongya' non dia ni Pilimun, 4-7.
3. Og kopongingolot non dia ni Onisimus, 8-22.
4. Og doksu'an nog sulat non, 23-25.

1 Akon si Paul, og sinumulat nog
sulat koni, og mikolobusu sabap sog
kopokokunut u sog glegan ni Kristu
Isus. Bu tidu dosop ini dia sog gilug
ta sog tanud nog si Timuti.

Og sulat koni posungu' dion nika,
Pilimun. Og glokole nami nog kolo-
laman nami bu og duma nami dia
sog ginang koni pa'ali dia ni Kristu.
2 Bu posungu' dosop dion nika,
Apia, og gilug nami sog tanud. Bu
dion nika dosop, Arkipus, og duma
nami nog minantu sog minanta dia
sog Mikpongon, bu dion niu dosop
og poktanudanan kitu' nog mok-
poglumpuk dion sog baloy ni Pil-
imun.
3 Og popia bu kotikna' nog pikilan
mongon dianiu tidu sog Gama' ta
nog Mikpongon bu og Kounutan ta
nog si Isukristu.

Og glolat bu kopongandol ni Pilimun

4 Kobon kobon non poglobiton ku
ika sog gyakin ku bu posolomatan
ku og Mikpongon sabap dianika.
5 Po' midongog u pa'ali sog kopon-
gandol nika dia sog Kounutan ta nog
si Isus bu og glolat mu dia sog glam
nog pigotowan nog Mikpongon.
6 Og gyakin ku dun sog kopok-
solabuk ta sog kopongandol ta dia
sog Kounutan ta nog si Isus mimung
nog dumalom og sabut mu pa'ali sog
glam nog popia dianita nog sabap
sog kopoglokotubu' ta dia ni Kristu.
7 Gilug u, og glolat mu dia sog
pigotowan nog Mikpongon miimung
nog landu' da'da'an bu pondolo'isog
dianakon. Po' sabap dianika, kobo-
ganan og pikilan nilan.

Og pongoningoni ni Paul

8 Dadi, minsan si'oy ngon baya'
u nog tidu dia ni Kristu dumondag
dianika nog olo og sumboy inangon
mu, di' u da moginang dun.
9 Suga'id non, bianan sog glolat
nog kopomogilug, ngon bosia og
pongonion ku dianika. Akon si
Paul, og mogulang gotow, bu nu-
mun kitu' mikolobusu u sabap sog
kopokokunut u dia ni Kristu Isus.
10 Pongonion ku bosia dianika
pa'ali dia ni Onisimus. Ion og
ma' nog dili bata' u bianan dia ni
Kristu. Po' sonuk u sog kolobusuan,
miimung ion nog bata' u.
11 Dini kitu', di' nika ion kosoligan.
Tibua, numun koni kosoligan ta na
ion.
12 Dadi numun koni, dondagon ku
na ion muli' dion nika. Ion og
kololaman ku tokodoy.
13 Og glegan ku bosia dun, ion
dini nakon bagun da ion mokoganti'
dianika tumabang dianakon sonuk
nog dini u sog kolobusuan koni nog

sabap sog Gomba'is nog Guksugan pa'ali dia ni Kristu.

14 Tibua, di' u moleg nog motogol ta ika tumabang dianakon. Suga'id non, og kolegan ku dianika nog inangon mu ain koboganan nog pikilan mu. Dadi, ondi' u ika pogboya'an sog minsan olo, lual da baya' mu.

15 Gomonsunoy, sa'an si Onisimus mikawa' dianika podali'dali' po' bagun ion mokopuli' dianika nog boya'an moksolabuk amu sampoyumul.

16 Dadi numun kitu', kona' na ion sagya tibua gulipon. Po' ion og gilug ta tanan dia ni Kristu nog kololaman ta. Ion bololaga' tokodoy dianakon. Bu kisunan ku dosop nog labi pa ion kobololaga' dianika po' og kopogilug niu kona' tibua sog ginungod, suga'id non, asta pa sog kinodiwata.

17 Dadi, bila mosolag dia sog pikilan mu og kopoksolabuk ta, tabuk mu ion mokpuli' nog ma' nog kotabuk mu dianakon.

18 Bila ngon sala' ni Onisimus dianika, otawaka ngon gutang non, akon dona moto dun dianika.

19 Akon si Paul, og dili komot u og sinumulat koni. Akon mogbayad dun. Tabuk mu ma ion po' di' u dona lobiton dianika og miutang mu kitu' dianakon nog pa'ali sog kotabuk mu dia ni Isus.

20 Dadi ika gilug u, amoyamoy dianika, inang mu dianakon og kobo'isan sabap sog kopoktanud ta dia ni Isus. Bu sabap sog kopoksolabuk ta dia ni Kristu, pobogan mu og pikilan ku.

21 Sog kosulat u nini, mitantu na sog pikilan ku nog inangon mu nododa' og pingoni u koni dianika. Bu kisunan ku dosop nog inangon mu labi pa sog pingoni u koni.

22 Bu ngon pa doma solabuk. Simpanoy mu pa akon nog dugu. Po' dodomaan ku nog tumanon nog Mikpongon og gyakin niu nog akon mokopuli' u dion niu.

23 Si Epapras, og duma u mokolobusu sabap sog kopokokunut nami dia ni Kristu Isus, minogina dianiu dion.

24 Bu minogina dosop si Mark, si Aristarkus, si Dimas, bu si Luk dianiu. Ilan koyon og dumaanan ku sog ginang koni pa'ali dia ni Kristu.

25 Og tulung nog Kounutan ta nog si Isukristu mongon dianiu.

Og Sulat dia sog gotow Hibruanan

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulat diasog gotow Hibruanan

Og sulat koni posungu' dia sog gotow Hibruanan nog poktanudanan ilan na dia ni Isukristu. Tibua, sabap sog kopokokunut nilan dia ni Isus, migdungag og sinsaan nilan bu og pokposakit dianilan nog boya'an posungu' ombagla og tanud nilan. Dadi, sa'an itu' og sulat koni pinoit dianilan po' bagun kopondolo'isogan ilan moglogaga bu mongandol. Og sinumulat koni, pindolo'isogan non ilan bianan sog kopokpotantu non dianilan nog si Isukristu og motud nog Diwata, bu ion og kotontuan nog glam non sog pigdotu'an nog Mikpongon. Og gustalan non dun bianan sog tolu ginis nog motud pa'ali dia ni Isus: 1) Si Isus og Bata' nog Mikpongon tidu sog donsama' asta sog da' kopus non. Ion motas pa dia sog polomolatasanan kitu' kobon nitu', bu dia sog moloikatanan kitu', bu minsan pa dia ni Muses. Po' ion og doksu'an nog pokpotampal pa'ali dia sog Mikpongon. 2) Si Isus, tinolu'an ion nog Mikpongon nog ion mogbolian asta sog da' kopus non. Ion motas pa dia sog glam nog duma bolianan an. 3) Bu bianan dia ni Isus, ain tumud dianon, motabang ilan tidu dia sog baya' nog dusa, bu dia sog gondok, bu dia sog pigboya'an nog patoy. Po' si Isus og motas nog bolian sog glam non, og migbogoy nog tantu tabang bagun og gotow mogawon tidu sog baya' nog dusa. Og piginang nog bansa Hibru sog kopoktanud nilan nog kopomalas nilan nog dugu' nog potubu'on, sagya da itu' solianlian po' si Isus og kotumanan bu og kotontuan non.

Bu bianan dia sog pononggi'an pa'ali sog kopongandol nog mokogulanganan nog bansa Israel kobon nitu', og sinumulat koni, pingoningoni non dia sog ain tinumabuk na dia ni Isukristu nog popogonon nilan og tud nilan asta sog doksu'an. Bu si Isus og pogbontayan nilan bu poglogilingan nilan. Bu sumboy gogaan nilan minsan olo og sinsaan bu og posakit matong dianilan. Sog doksu'an nog libru koni, og pomali bu og pidonsama' tumalu'.

1. Dia ni Kristu kotongow og Mikpongon, 1:1-3.
2. Si Kristu labi pa kotas dia sog moloikatanan, 1:4–2:18.
3. Si Kristu labi pa kotas dia ni Muses bu dia ni Josua, 3:1–4:13.
4. Ondi' kolobian og baya' nog kopogbolian ni Kristu, 4:14–7:28.
5. Ondi' kolobian og baya' nog koposadan ni Kristu, 8:1–9:28.
6. Ondi' kolobian og kopomalas ni Kristu, 10:1-31.
7. Og kopongandol og bololaga' sog glam non, 11:1–12:25.
8. Og gluksadan nog gustalan, 13:1-25.

Og talu' nog Mikpongon pilatas bianan dia sog Bata' non

1 Og Mikpongon, tatap non na polotason og talu' non dia sog munaotowanan ta kobon nitu' bu miglologinis og bianan non mokpolatas dun bianan sog polomolatasanan non.

2 Tibua, og tang koni nog gimpusan na nog gondow, pilatas non na og talu' non dianita pibian dia sog Bata' non. Po' bianan sog Bata' non, piongon non og pigloban nog glangit bu glupa'an. Bu ion og tinondu' nog Mikpongon nog ion makod nog glam non.

3 Bu motongow dianon og silow nog kotas nog Mikpongon po' migbatuk ilan nog gasal. Bu ion og mikpopagon nog piongon bianan sog sagya talu' non. Bu dangan midoksu' ion imungoy nog gugas nog dusaanan nog gotow, minangoy

ion sog glangit bu miningkud ion dia sog dapit sog glintu nog Mikpongon nog ion og Pogbaya' sog glam non.

Og kotas nog Bata' non

4 Dadi, og Bata' nog Mikpongon, inimung ion nog motas pa dia sog moloikatanan po' motas pa dianilan og ngalan koyon nog binogoy nog Mikpongon dianon.

5 Po' og Mikpongon, da' poktalu' dia sog moloikatanan non minsan sog sala kotow si'oy dianilan, nog ilan og gombata' non. Tibua, og Bata' non tinolu'an non nog,

"Ika og Bata' u.
Bu gondow koni miimung u nog Gama' mu."*

Bu miktalu' dosop ion ma' nini,

"Akon, miimung u nog Gama' non bu ion miimung nog Bata' u."†

6 Bu bila popongoyon non mokpuli' dini og Bata' non sog glupa'an koni, nog ion mikuna sog glam nog gombata'anan non, mikpodonsama' tumalu' og Mikpongon nog,

"Sumboy ion og poktomuyon nog glam nog moloikatanan nog Mikpongon."‡

7 Tibua, pa'ali sog moloikatanan koyon, misulat dia sog Kitab og talu' nog Mikpongon nog,

"Og moloikatanan non mokodali' domikian da mama' nog galu'. Og dodondagonanan non mokodasig domikian da mama' nog gliga' nog gapuy."§

8 Tibua, pa'ali sog Bata' non, misulat dosop dia sog Kitab og talu' nog Mikpongon nog,

"O Diwata, og kopogdatu' mu kobon non, asta sog da' kopus non. Bu og kopogokbit mu sog pigotowan mu modulus.

9 Bu omba'is mu ain modulus nog polomotadon bu molaton mu ain di' kitu' pia. Dadi, og Mikpongon nog ion og poktomuyon mu, bianan sog kolana non dianika nog glana nog gloliag, piotas non pa ika nog labi a pa dia sog dumaanan mu."*

10 Bu miktalu' dosop ion nog,

"Ika og Pogbaya'. Bu tidu pa sog tolipunan, ika og mikpongon nog pigloban nog glangit bu glupa'an.

11 Bu ngon gondow non og glam non koyon mimung monda' na, tibua, ika ondi' a moksop. Bu og glam non koyon omputak da mama' nog ponopoton.

12 Bu lupi'on mu dosop mama' nog glogdoy. Bu suklian mu dosop mama' nog ponopoton. Tibua ika, ondi' a nododa' moksop po' ika da kobon non asta sog da' kopus non."†

13 Bu og Mikpongon, da' ion poktalu' sog minsan sala buk si'oy nog moloikatanan non nog ma' nog tinalu' non kitu' dia sog Bata' non nog,

"Ika, ingkud a dini sog glintu u asta imungon ku og glam nog bantaanan mu nog gindogan nog botis mu."‡

14 Dadi, bila ma' nitu' nog og Bata' non motas pa sog moloikatanan, olo gidoy buan og polosuku'an nog moloikatanan koyon? Ma' nini. Ilan koyon og sosoligananan nog Mikpongon bu dodondagonanan non nog di' ta motongow nog tumabang sog ain bogayan nog kotubu' nog da' kopus non.

2

Pongmohilat amu

1 Dadi, bila ma' nitu' og Bata' non koyon nog motas poma dia sog moloikatanan, sumboy pododungag og kotigbung nog pomikilan ta dia sog gustalan kitu' nog midongog ta po' bagun ita ondi' mosuoy dun.

2 Po' og gustalan kitu' nog pilatas nog Mikpongon dia sog moloikatanan non nog pisampot dia sog munaotowanan kitu', sumboy doda' kunutan. Po' simasima da'

* **1:5 1:5** Salmu 2:7 † **1:5 1:5** 2 Samuel 7:14 ‡ **1:6 1:6** Deuteronomy 32:43 § **1:7 1:7** Salmu 104:4 * **1:9 1:9** Salmu 45:6-7 † **1:12 1:12** Salmu 102:25-27 ‡ **1:13 1:13** Salmu 110:1

pokokunut dun, og polihala' dianon
dumalan dia sog kohinangan non
koyon.
3 Bu labi pa ditu', da'idun og po-
loguyan ta dun bila di' ta tomba'an
og gustalan koni pa'ali sog mosolag
nog tabang nog Mikpongon dianita.
Po' og Kounutan ta nog si Isus,
mikuna pa ion mogustal pa'ali sog
kogawon nog Mikpongon dianita.
Bu ain mikodongog nog gustalan
non koyon, tinumaksi' ilan na di-
anita nog motud doda'.
4 Bu og Mikpongon si'oy tinu-
maksi' dosop dun bianan sog gingy-
ata'anan non bu gininisan nog gi-
nang non nog kosobu'sobu'. Bu
diadia dianilan binogayan non nog
ain kolegan nog Mikpongon nog ko-
toan nog tidu dia sog Mosigda nog
Bolakat non.

Og mosolag nog tabang bianan dia ni Kristu

5 Dadi, og pogolongon ta koni
pa'ali sog dunya kitu' nog pingim-
boguan nog posungu' na matong.
Og Mikpongon, da' non uokiloy dia
sog moloikatanan non og mogokbit
dun, suga'id non, dia non inuakil sog
gotow.
6 Po' ongon talu' dia sog Kitab nog
ma' nini,
"Olo buan gidoy og gotow, nog
pimikil mu poma? Bu olo
buan gidoy dosop og sagyao-
tow koyon, nog pigipat mu
poma?
7 Po' pibaba' mu kolongod dia sog
moloikatanan. Bu piotas mu ion, bu
binogayan mu ion nog gadab,
8 bu inimung mu tanan ion mog-
baya' dia sog glam non."*
Dadi, og ma'ana nog sinulat
koyon, og gotow, inimung ion nog
Mikpongon mogokbit dia sog glam
non. Og ma'ana non, da'idun nog di'
non pogboya'an. Saka numun koni,
kona' da og sagyaotowanan koyon
og mogbaya' dia sog glam non.
9 Tibua, mitongow ta na nog si
Isus, nog ion miimung mibaba' ko-
longod dia sog moloikatanan bagun
da bianan dia sog kosoliu non sog
patoy, tulungon nog Mikpongon og
glam nog gotowanan. Dadi sabap
ditu', numun koni piotas na ion nog
Mikpongon bu binogayan na ion nog
gadab.
10 Po' og Mikpongon, bianan di-
anon bu sabap dianon miongon
og glam non. Dadi, duma'it di-
anon nog imungon non si Isus
mohurup bianan dia sog sinsaan
non bu bagun dosop modakol gom-
bata'anan nog Mikpongon og moit
non dia sog kotas non. Po' si Isus og
polonggawon dianilan tidu sog dusa.
11 Dadi sa'an itu', ilan nog midu-
lus, miimung salu ama' ilan nog
mikpodulus kitu' dianilan nog ion
non si Isus. Sa'an itu' ondi' ion
mosipog mingalan dianilan nog pig-
ilugan non ilan.
12 Po' ma' nini og talu' non dia sog
Kitab, "Suksugan ku dia sog pigilu-
gan ku og gininang mu bu songlitan
ku ika dia sog piglumpukan nilan."†
13 Bu ngon dosop og talu' non
nog ma' nini, "Akon, sumalig u dia
sog Mikpongon."‡ Bu miktalu' ion
dosop nog, "Koni u na bu dunut og
gombata'anan kitu' nog binogoy nog
Mikpongon dianakon."§
14 Dadi, og gombata'anan koyon
nog pigolong non, ion non og go-
towanan kitu' nog togo gungod bu
togo dugu'. Bu si Isus si'oy, miimung
dosop ion nog gotow ma' nilan. Po'
sa'an miimung ion nog gotow po'
bagun bianan sog kobunu' dianon
sog kudus, mogla'at si Kindagow
dun. Po' si Kindagow togo baya' sog
patoy.
15 Dadi, sa'an ma' nitu' po' bagun
ain miulipon sog gondok nog patoy
sog gobon nilan motubu', ompoluas
ilan da ni Isus dia sog gondok nilan
koyon.

* **2:8 2:8** Salmu 8:4-6 † **2:12 2:12** Salmu 22:22 ‡ **2:13 2:13** Isaya 8:17 § **2:13 2:13** Isaya 8:18

16 Po' kona' da og moloikatanan
og tinabang non, suga'id non, og
dolanatanan ni Abraham.
17 Dadi sa'an itu', sumboy nododa'
moktimaluy ion nog tantu gotow
ma' nog pigilugananan non bagun
da mimung ion nog bolian nilan nog
motas nog molilolatoy bu kopongon-
dolan dia sog ginang non dia sog
Mikpongon po' bagun da kompunan
og dusaanan nog gotowanan.
18 Dadi, sa'an ion og mokotabang
sog ain pingyuba'an po' ion si'oy
mikobian mosinsa sog gyuba'.

3

Si Isus motas pa dia ni Muses

1 Dadi, pigilugan ku sog tanud,
nog ain sinumolabuk na dia sog
gonggat nog Mikpongon sumakup
sog pigdotu'an non, pomikil niu si
Isus. Po' si Isus, ion og pipangoy
nog Mikpongon dini sog glupa'an
bu miimung dosop ion motas nog
bolian dia sog tanud ta nog tinud ta.
2 Bu kopongondolan ion nog
Mikpongon, og tinumondu' dianon
ma' dosop ni Muses nog kopon-
gondolan dosop ion moginang nog
polosuku'an non sog baloy nog
Mikpongon, nog ion non ion og
pigotowan non.
3 Tibua, og gotow nog po-
longimung nog baloy, og kopogadab
dianon labi pa sog gadab dia sog
ginimung non koyon nog baloy.
Domikian dosop ma' nion si Isus
og kopogadab dianon labi pa sog
kopogadab dia ni Muses.
4 Po' bila og baloy og poglobitan
ta, glam nog baloy sagya da in-
imung, tibua, og Mikpongon, ion og
migimung nog glam non.
5 Dadi, si Muses kopongondolan.
Ion og dodondagon nog Mikpongon
kobon nitu' moginang dia sog baloy
non. Bu ion og mikpolatas nog
talu' nog Mikpongon nog tolu'on
non sog binaya' nog gondow dia sog
gotowanan.
6 Tibua si Kristu, ion og Bata'
nog Mikpongon, bu kosoligan ion
mogokbit nog baloy nog Mikpongon.
Bu ita koni og baloy nog Mikpongon
bila ompagon og tud bu dodomaan
ta dianon.

Og podonsama' sog ain lumota' mongandol

7 Dadi, ma' nini og talu' nog Bo-
lakat nog Mikpongon nog sinulat sog
Kitab,
“Og Gondow Koni, bila midongog
niu og talu' nog Mikpongon,
8 na' amu tokodoy nog di' amu tu-
mud dun ma' nog munaotowanan
kobon nitu' nog mingantu ilan di-
anon nog kobon nilan sog bonua
kitu' nog mologon pogonongan. Po'
sinulayan nilan ion ditu'.”
9 Po' ma' long nog Mikpongon dun,
“Sog solod nog pat pulu' ton sinu-
layan nilan akon minsan si'oy mi-
tongow nilan bog olo bayu' nog
ginang u dianilan.
10 Dadi, sa'an miglolingit u dia
sog gotowanan koyon, bu mangka
u tolu'oy dianilan nog ondi' ilan
kosoligan kobon non, bu ompok ilan
mokokunut dia sog dondagananan
ku.
11 Dadi sa'an itu', miglolingit u dian-
ilan bu sinumpaan ku ilan nog ondi'
ilan na doda' mokosolod sog gulo-
lian ku kitu' bu dumuma dianakon
mulali.”*
12 Dadi, pigilugan ku sog tanud,
pokpotubud amu tokodoy bagun da
da'idun dion niu nog di' tumud
sabap sog molaton og pomikilan non
nog boya'an kotolikudan non na
tanan og Mikpongon.
13 Suga'id non, solian nog
iningolanan pa og tang koni og
Gondow Koni, sumboy mogdi-
nolo'isogoy amu gondow gondow
bagun da'idun dianiu mimung
motogas pikilan non kobal nog
glimbung nog Soitan.
14 Po' glam ta koni og duma ita ni
Kristu bila di' ita da sumimoy sog

* **3:11 3:11** Salmu 95:7-11

pagon nog dodomaan ta dianon asta
sog doksu'an.
15 Po' ma' nini og sinulat kitu' dia
sog Kitab,
"Og Gondow Koni, bila midongog
niu og talu' nog Mikpongon,
na' amu tokodoy nog di' amu
tumud dun ma' nog munao-
towanan kitu' kobon nitu' nog
mingantu ilan dianon."
16 Dadi, sima gidoy og pigolong
kitu' nog mikodongog nog talu' nog
Mikpongon nog saka mingantu ilan
dianon? Og gotowanan kitu' nog
mingantu dia sog Mikpongon, ion
non ion og glam nog gotowanan
kitu' nog pinulu'an ni Muses lumuas
tidu sog bonua nog Ihiptu.
17 Bu sima gidoy og piglolingitan
koyon nog Mikpongon nog pat pulu'
ton gobon non? Og piglolingitan
nog Mikpongon kitu', ion non dosop
ion og gotowanan kitu' nog miko-
dusa dianon, bu mikpomatoy ilan
tanan sog bonua kitu' nog mologon
pogonongan.
18 Ion non ion og gotowanan kitu'
nog da' pokokunut, og sinumpaan
kitu' nog Mikpongon nog, "Ondi'
ilan na doda' mokosolod ditu' sog
bonua u kitu' nog mokulali ilan
bosia dun."
19 Dadi, sa'an da' ilan pokosolod
sog bonua kitu' nog pulolian non
dianilan, po' sabap sog kopong-
mungyas nilan.

4

Og pogulolian nog pigotowan nog Mikpongon

1 Bu asta pa sog numun koni da'
poksop og pasad nog Mikpongon sog
ain pigotowan non nog pulolion non
ilan. Dadi, sumboy mokpotubud
ita po' bagun da'idun dianiu og di'
mokodopot ditu' sog gulolian kitu'
nog pinasad non.
2 Po' ita si'oy ma' da nog mu-
naotowanan kitu' kobon nitu' po'
inustalan ita na nog Gomba'is nog
Guksugan pa'ali dia sog gulolian.
Tibua ilan, dangan midongog nilan
og gustalan kitu', da' nilan tobukoy
nog boya'an miimung da' sagnat
non dianilan po' da' ilan pongandol.
3 Tibua ita, ain og tinumud dun,
mokosolod ita na ditu' sog gulolian
kitu' nog pigolong nog Mikpongon.
Tibua, pa'ali dianilan nog da' tud sog
gustalan kitu', ma' nini og talu' nog
Mikpongon dianilan,
"Sa'an itu' miglolingit u dianilan
bu sinumpaan ku ilan nog di'
ilan na doda' mokosolod sog
gulolian ku kitu' bu dumuma
dianakon mulali."
Tinalu' non ma' nitu' po' sagad na
bosia og gulolian non po' donsama'
na midoksu' og glam nog piongon
non.
4 Po' ngon og talu' non sog Kitab
nog pa'ali sog kopitu ondow nog ma'
nini, "Minulali og Mikpongon sog
kopitu ondow non po' og glam nog
ginang non midoksu' na."*
5 Bu og talu' non sop nog milabit
komun nog, "Ondi' ilan nododa'
mokosolod sog gulolian ku bu du-
muma dianakon mulali."
6 Dadi, og munaotowanan kitu'
nog mikuna pokodongog nog
Gomba'is nog Guksugan kitu',
minsan si'oy da' ilan pokosolod sog
gulolian kitu' po' sabap sog da' ilan
pokokunut nog talu' non, ngon da
mokosolod sog gulolian non kitu'
nog pigolong non.
7 Dadi, sa'an itu' og Mikpon-
gon sinumosa' puli' nog tang, nog
iningolanan non og tang koyon, og
Gondow Koni. Po' tidu sog masa
ni Muses kitu' nog miobon na nog
ton, pilatas non og talu' non dia
ni Dabid nog ma' nog milabit kitu'
komun nog, "Og Gondow Koni, bila
midongog niu og talu' nog Mikpon-
gon, na' amu tokodoy nog di' amu
tumud dun."
8 Bu si Josua, somo' mioit non ilan
ditu' sog gulolian kitu' nog pigolong
nog Mikpongon, da' na bosia pok-
talu' puli' og Mikpongon pa'ali sog

* **4:4 4:4** Genesis 2:2

len Gondow.
9 Dadi, og ma'ana nog pigolong
non koni, og pigotowan nog Mikpon-
gon, sagad na og gulolian nilan nog
ma' nog kulali nog Mikpongon sog
kopitu ondow non.
10 Po' minsan sima sumolod sog
gulolian nog Mikpongon, mokulali
ion sog ginang non mama' nog kulali
nog Mikpongon kitu', dangan mi-
doksu' og gininang non.
11 Dadi, sa'an sumboy mogapas
ita mampu' sog gulolian kitu' bagun
da'idun sala kotow si'oy, og di'
mokosolod nog sabap nog da' ilan
pokokunut sog talu' nog Mikpongon
mama' nog munaotowanan kitu'
kobon nitu'.
12 Po' og talu' nog Mikpongon to-
tubu' bu bolokatan. Bu mokutong
pa sog kalis, po' madal non tanan
minsan olo sog tibuk nog kotubu'
bu glimukud nog gotow, bu mosisig
non og glegan bu dialom pikilan nog
gotow.
13 Po' da'idun og gombuni sog
Mikpongon. Og glam non motampal
dianon, bu kosunan non og glam
non. Bu ion da og mongukum
dianita sog glam nog kohinangan ta.

*Si Isus og bolian nog di' kobo-
tukan*

14 Dadi bila ma' nitu', sumboy
pohogoton ta og tanud nog tinabuk
ta na. Po' ngon na og Kounutan ta
nog bolianananan nog di' kobotukan,
bu ion numun koni ditu' na sog
bubunglangit. Ion non ion si Isus,
og Bata' nog Mikpongon.
15 Po' og Kounutan ta koyon nog
bolianananan, mololat sog gotowanan
po' misabut non da og kibotangb-
otangan nog gotow nog mosompun
pokodusa. Po' ion si'oy, kibianan
non og glam nog gininisan nog
pongyuba' nog domikian da ma' nog
kopongyuba' dianita. Tibua minsan
ma' nitu', da' da ion koyuba'oy.
16 Dadi sa'an itu', sumboy ondi'
ita na mogalangalang mokpolani dia
sog Mikpongon po' bagun non ita
kololatan bu tulungon sog tang nog
ngon kulang dianita.

5

1 Po' pa'ali sop sog glam nog
bolianananan nog salu bansa ta nog
Hudyu, og kounutan nilan, pimili'
tidu sog pakasiotow nilan bu ion
tinondu' nog mongingolot dia sog
gotowanan sog Mikpongon pa'ali
sog poginangon dia sog kinodi-
wata. Mogbogoy ion nog bogoy
bu og pomalas nog dusaanan nog
gotowanan.
2 Bu ion moto mololat sog ain
gotowanan kitu' nog mikodusa nog
saka da' nilan bosia tiboba'oy, po'
ion si'oy og sagyaotow da nog moko-
dusa.
3 Sa'an itu', ion si'oy sumboy mo-
malas dosop nog dili dusaanan non,
bu asta dosop nog pakasiotow non.
4 Og polosuku'an koni nog bolo-
laga', di' non ompomili' og dili
glawas non, suga'id non, og Mikpon-
gon og momili' dun, mama' nog
kopomili' non dia ni Aron kobon
nitu'.
5 Ma' nitu' dosop si Kristu, kona'
non og dili mimili' nog polosuku'an
non koyon nog bololaga' nog
boya'an miimung ion og Kounutan
nog bolianananan. Suga'id non,
binogoy dianon nog Mikpongon og
polosuku'an non koyon po' miktalu'
og Mikpongon dianon nog,
"Ika og bata' u. Bu gondow koni
miimung u nog Gama' mu."*
6 Bu ma' nini dosop og talu' nog
Mikpongon nog sinulat,
"Og kopogbolian mu da' kopus non,
og sinumingkot dia sog kopog-
bolian ni Melkisedek."†
7 Bu sonuk pa ni Isus mogonong
dini sog glupa'an koni, migyakin ion
sog Mikpongon dunut guakol non.
Po' og Mikpongon da mokotabang
dianon sog kopatoy non. Bu mi-
dongog da og gyakin ni Isus kitu'
po' sabap sog ion mikpobaba' bu
sinumangkan dia sog Mikpongon.

* **5:5 5:5** Salmu 2:7 † **5:6 5:6** Salmu 110:4b

8 Po' minsan ion og Bata' nog
Mikpongon, sabap dia sog sinsaan
non, misabut non da bog olo og
doksu'an nog kopokokunut non dia
sog Mikpongon.
9 Bu dangan mihurup na ion, mi-
imung ion nog tabang nog da' kopus
non dia sog ain mokokunut kitu'
dianon.
10 Bu tinalu' nog Mikpongon nog
ion nododa' og Kounutan nog bo-
liananan, og sinumingkot dia ni
Melkisedek.

Sumboy pohogoton ta og tud ta sog motud

11 Modakol pa bosia og glegan
ku mogustal dianiu pa'ali dia ni
Melkisedek. Tibua mologon ustalon,
po' mama' nog di' amu mokosabut.
12 Po' miobon amu na pokpon-
adan. Do'itan na bosia nog
mokopokpanad amu na, saka
sumboy amu poma pokponadan nog
tolipunan nog pokponadon pa'ali
sog talu' nog Mikpongon. Dadi,
sa'an bila ma' nitu', mama' amu
pa nog gombata' kitu' nog sumboy
pokpinumon pa nog gatas po' di' pa
ilan mokosuku kuman nog piboksa.
13 Dadi, ain sumboy pa og gatas
pokpinumon dianon, og bata' pa ion
nog da'idun pa sabut non pa'ali sog
kodulusan.
14 Po' og piboksa koyon, og ma'ana
non, ain gustalan kitu' nog moko-
dalom pa'ali sog talu' nog Mikpon-
gon. Ma' nion koyon dia gomitoy
sog ain kosoligan na og pikilan non.
Po' bianan sog kogamit nilan dun
kobon non, kosunan nilan bog olo og
molaton otawaka og gomba'is.

6

1 Dadi, sumboy dungagan ta ain
mikuna kitu' ponadon dianita pa'ali
dia ni Kristu, mangka ta sukpatoy
moganad nog ain mokodalom kitu'
nog gustalan pa'ali dianon bagun
og kopongandol ta dianon dumalom.
Bu di' ta sumboy pokpuli'puli'on
mogustal og mikuna kitu' nog gusta-
lan. Og gustalan koni nog pigolong
pa'ali dia sog kotolikud ta sog ko-
hinangan kitu' nog da' sagnat non
mangka ita tud dia sog Mikpongon.
2 Bu og gustalan pa'ali sog kopog-
bunyag, bu og gustalan pa'ali sog
kopondopon sog gotow nog bogu
tabuk, bu pa'ali dosop dia sog kopo-
tubu' nog tidu sog patoy, bu og
kopomolihala' nog Mikpongon asta
sog da' kopus non.
3 Suga'id non, sumukpat ita na mo-
ganad nog modalom kitu' nog pog-
onadan, bila baya' da nog Mikpon-
gon.
4 Po' ain mikosun na nog motud,
bu ain og minanam non na og popia
nog miktidu dia sog Mikpongon,
bu ain misunu' na kobogoyoy nog
Mosigda nog Bolakat nog miktidu
sog Mikpongon nog saka, tinibaba'
nilan tumolikud og kotabuk nilan
dia sog Mikpongon, ondi' na moksud
og pikilan nilan kitu'.
5 Bu kisunan nilan na bosia og
koba'is nog talu' nog Mikpongon. Bu
mitongow nilan dosop og Bolakat
nog Mikpongon nog mokpotintul di-
anilan sog boloma'dinglag
6 nog saka, tiboba'on nilan tumo-
likud og glam nog kibianbianan ni-
lan kitu' dia ni Kristu, ondi' nododa'
moksud og pikilan nilan mokpuli'.
Po' og ma'ana non, sabap sog kopo-
mungyas nilan koyon, domikian da
nog ma' nog bunu'on nilan mokpuli'
sog kudus og Bata' nog Mikpongon,
bu domikian dosop nog puli'an nilan
ion mokposipog dia sog kodokolan
nog gotow.
7 Po' ita, domikian da mama' nog
glupa' kitu' nog pipia nog Mikpon-
gon nog kobon non motosop nog
dupi' boya'an nog mosubuk pomu-
lan dun nog mogamit nog ain sinim-
panan dun.
8 Tibua, bila ngon og glupa' nog
og tumubu' dun sagya da og sigbot,
bu og sigbot koyon nog dugion, og
glupa' koyon, da'idun og sagnat non.
Minsan tanan itu', gomonsunoy og
glupa' koyon sumpaan nog Mikpon-
gon bu og doksu'an non, lo'aton

bianan sog gapuy.
9 Dadi, pigilugan ku nog kololaman ku, minsan ma' nini og talu' nami, kosunan nami nog kona' da nog ma' nion og doksu'an niu. Po' motongow dianiu og koba'is nog kohinangan niu nog dumalan dia sog kogawon niu dia sog dusaanan niu.
10 Og Mikpongon di' mogbigya'. Dadi, di' non nododa' kolingawan og kohinangan niu bu og kolalam niu dianon bianan sog kotabang niu kobon non sog pakasi niu poktanud.
11 Dadi, og kolegan ku bosia dianiu, og glam niu, mansing amu mogapas tumud sog Mikpongon asta sog doksu'an, bagun motuman og pigdodomaan niu kitu' dianon.
12 Po' ompok u nog motonop amu mongandol. Suga'id non, kolegan ku nog moglogiling amu tanan dianilan nog bianan sog kopongandol nilan dia ni Isus bu dunut ompayat ponutus nilan, mokopomusaka' ilan nog glam nog pinasad kitu' nog Mikpongon.

Motuman doda' da og pinasad nog Mikpongon

13 Po' kobon nitu', og Mikpongon sinumapa dangan mikpasad ion dia ni Abraham. Og dili ngalan non og ginamit non sog koposadan non koyon po' da'idun lual motas pa dianon.
14 Bu ma' nini og pasad non dia ni Abraham, “Popiaon ku nododa' ika. Bu podokolon ku og dolanat mu.”*
15 Dadi sa'an itu', si Abraham da' kotonop mogbagad nog pinasad kitu' dianon. Bu tinuman da dianon nog Mikpongon.
16 Po' og gotow bila sumapa, sumboy ngon nododa' og gomiton non nog ngalan nog motas pa dianon, po' sumboy ngon nododa' og motas pa dianon og mokotaksi' dun bagun da da'idun og susion dun.
17 Dadi sa'an og Mikpongon, dangan mikpasad ion, sinopaan non, po' kolegan non dun, mosabut tokodoy nog pangkatanan ni Abraham nog ondi' nododa' moksop og tugyu non. Sa'an itu', sinumapa ion.
18 Dadi, sa'an ma' nitu' og gininang nog Mikpongon bagun da dua' ginis nog taksi' nog di' moksop nog ma' nini, og talu' non bu og kopoksapa non. Po' ondi' nododa' mogloput og Mikpongon. Dadi, ita, ain og mikitabang kitu' dianon, motes ita tokodoy mokpopagon nog dodomaan ta nog binogoy non dianita.
19 Bu og dodomaan ta koyon nog ompagon, pinonggi' dia sog sinipit nog bolangoy nog misodang tokodoy. Po' og ma'ana non, bagun da dosop og pikilan ta ondi' manud po' ompagon na og dodomaan ta dia sog Mikpongon. Bu sabap sog dodomaan ta koyon, miimung da nog mokobian ita na sog bolot koyon mangoy ditu' sog dialom nog pogonongan nog Mikpongon
20 po' ditu' da si Isus. Ion og miguna dianita mangoy ditu' mongingolot dianita sog Mikpongon po' ion og Kounutan nog bolianan asta sog da' kopus non, og sinumingkot dia ni Melkisedek.

7

Og bolian nog si Melkisedek

1 Si Melkisedek, ion non og Datu' kitu' sog bonua nog Salem, bu ion og bolian nog miktamuy sog Diwata nog Di' Kolobian. Bu dangan minuli' si Abraham tidu non gubaton og pat kotow kitu' nog datu', linumpak ion ni Melkisedek mangka non popiaoy si Abraham.
2 Bu migbogoy si Abraham dia ni Melkisedek nog kosopulu' bahagi' nog galap non kitu' nog tidu sog pogbunu'an. Po' og ma'ana nog ngalan ni Melkisedek koyon, ion og datu' nog kodulusan. Bu og ma'ana nog datu' nog Salem koni, ion og datu' nog kotikna' po' og Salem koni, og ma'ana non og kotikna'.

* **6:14 6:14** Genesis 22:17

3 Tibua, da'idun misulat pa'ali dia
sog gina'ama' non, otawaka sog ko-
bata' dianon, otawaka minsan og
pangkat non, otawaka sog kopatoy
non. Dadi, ion miimung mama'
nog Bata' kitu' nog Mikpongon po'
og kopogbolian non minonayun asta
sog da' kopus non.
4 Tontong niu polo'ma bog an-
dun doda' ion kotas po' minsan
si Abraham, og mogulang ta kitu'
kobon nitu', migbogoy pa dianon
nog laga' nog sopulu' bahagi' nog
gakod nog mialap non kitu' dia sog
pogbunu'an.

5 Bu sog botad ta nog bansa
Hudyu, og bolianan sumboy og
pangkat da ni Apu' Lebi. Bu sum-
boy dosop kobogayan ilan nog salu
bansa nilan nog sopulu' bahagi' nog
galapanan nilan, minsan si'oy salu
pangkat ilan ni Abraham.
6 Tibua, og kopogbolian ni
Melkisedek, onda' dia miktidu sog
pangkat ni Lebi saka, tinabuk non
da og bogoy kitu' nog kosopulu'
bahagi' tidu sog galap ni Abraham
mangka non popiaoy si Abraham
nog ion bogayan nog pasadanan nog
Mikpongon.
7 Tibua og motud, ion og migbogoy
nog popia, motas pa dia sog kibo-
gayan dun.
8 Pa'ali sog pangkatanan kitu' ni
Lebi nog bolianan, binogayan ilan
nog kosopulu' bahagi' kitu' nog saka
matoy ilan da. Tibua, pa'ali dia
ni Melkisedek, binogayan dosop ion
nog kosopulu' bahagi' nog saka ion
totubu' nog ma' nog sinulat dia sog
Kitab.
9 Dangan binogoy ni Abraham
og kosopulu' bahagi' non kitu' dia
ni Melkisedek, mama' dosop ni
Lebi nog mikopogbogoy nog kosop-
ulu' bahagi' non dia ni Melkisedek.
Saka og pangkatanan si'oy ni Lebi,
mikotabuk dosop nog kosopulu'
koyon nog miktidu dia sog go-
towanan.
10 Po' sog kopoglumpak ni Abra-
ham kitu' ilan ni Melkisedek,
midukakit da si Lebi dun minsan
si'oy da' pa sibon bota'oy.*
11 Dadi, og botad nog binogoy
dianita nog bansa Hudyu, pibian
sog kopogbolian nog pangkat ni
Lebi. Tibua, somo' modulus og
gotowanan bianan sog kopogokbit
nog bolianan kitu', da'idun na
bosia og len bolian nog mama' nog
kopogbolian nog sinumingkot kitu'
dia ni Melkisedek. Di' na bosia
mosop og kopogbolian nog pangkat
ni Lebi kitu' nog si Aron.
12 Dadi, bila suklian og kopog-
bolian, sumboy suklian dosop og
botad.
13-14 Og pigolong ta koni, og
Kounutan ta. Po' kosunan ta nog
si Isus kona' og pangkat ni Lebi,
suga'id non, og pangkat ion ni Juda.
Bu da'idun tanan og duma pangkat
non mipili' mogbolian. Po' dan-
gan miktalu' si Muses pa'ali sog bo-
liananan kitu', da' non tanan kolabit
og pangkat ni Juda.

Og len bolian nog mama' ni Melkisedek

15 Dadi og piktalu' ta koni, mitam-
pal na tokodoy po' tinumua' na og
len bolian mama' ni Melkisedek.
16 Po' og kopogbolian non onda'
sukpat sog polomotadon nilan kitu'
kobon nitu' nog sumboy og pangkat
ni Lebi og mogbolian. Suga'id non,
sabap sog Bolakat non, di' ion matoy
mokpuli' po' og kotubu' non asta sog
da' kopus non.
17 Po' og talu' nog Mikpongon nog
sinulat sog Kitab nog,
"Ika og bolian nog da'idun kopus
non, bu sinumingkot a dia sog
kopogbolian ni Melkisedek."
18 Dadi og botad kitu' tagna'
pa'ali sog kopogbolian, ondi' na itu'
kunutan po' kulang pa, bu da' na
potugyuan dun.
19 Po' og botad kitu' nog pilatas
dia ni Muses, ondi' modulus og
gotowanan dun. Dadi, numun

* **7:10 7:10** Si Lebi og gapu' ni Abraham.

koni ngon na og labi pa ditu'
og dodomaan ta nog boya'an
mokopokpolani ita na dia sog
Mikpongon.
20 Bu og kopogbolian non pib-
ian sog sapa nog Mikpongon di-
anon. Po' og duma bolianan kitu'
nog pangkatanan ni Aron, da' ilan
sopaoy dangan migbolian ilan.
21 Tibua, dangan migbolian si Isus,
sinopaan ion nog Mikpongon nog
ma' nini,
"Akon og Pogbaya', sinopaan ku nog
ika og bolian nog da' kopus
non. Bu og pikilan ku ondi'
nododa' moksop."†
22 Bu sabap sog sapa nog Mikpongon
kitu' dianon, miimung tanan si Isus
og tanda' nog pagon nog pasad nog
omba'is pa sog koposadan kitu' sog
tagna'.
23 Bu og bolianan kitu' sog
tagna', moksukpatsukpat og kopog-
bolian nilan po' matoy ilan da.
24 Tibua, si Isus motubu' nog da'
kopus non bu da'idun na lumual
sumukpat mogbolian dianon.
25 Dadi, sa'an itu' mokotabang
tokodoy sog gotowanan tidu sog
dusa nilan ain tinumud dia sog
Mikpongon bianan dianon po' ion
kobon non totubu' asta sog da' ko-
pus non. Bu ion og mongingolot
dianita sog kopokpolani ta dia sog
Mikpongon.
26 Dadi, da'idun lual og motas
nog bolian og mokotoktub nog glam
nog kulang ta lual da si Isus. Po'
di' ion kotongowan nog di' pia, bu
da'idun kulang non bu dusa non, bu
ion mipolen dia sog bolodusaon, bu
piotas na ion ditu' sog bubunglangit.
27 Bu di' ion ma' nog duma
kounutan nog bolianan kitu' nog
sumboy momalas ilan gondow gon-
dow nog pomalas sog dusa nilan, bu
og dusa nog pakasiotow nilan. Po'
si Isus ondi' na momalas puli' po'
insan non da polasoy og dili glawas
non bagun da og glam nog gotow
mogawon tidu sog dusaanan nilan.
28 Dadi, sog botad kitu' nog pilatas
dia ni Muses kobon nitu', pa'ali sog
kopomili' nog kounutan nog bolian,
og sagyaotow da nog bakan poko-
dusa. Tibua, og pasad kitu' nog
Mikpongon nog mibinaya' pa sog
dan Botad kitu', sinopaan non og
kopili' non nog Bata' non nog ion
og Kounutan nog bolianan po'
mihurup na ion asta sog da' kopus
non.

8

*Si Isus og bolian ta nog di' kobo-
tukan*

1 Dadi, ma' nini og titik nog
poktolu'on ta koni. Ngon na og
Kounutan nog bolianan ta nog
miningkud na ditu' sog glangit dia
dapit sog glintu nog gingkudan datu'
nog Pogbaya' nog di' kobotukan.
2 Bu dia ion miginang sog
sungu'an nog Mikpongon, dia ion
sog tantu Poktomuyan nog inimung
nog Pogbaya' nog kona' sagya
kimungan nog gotow.
3 Bigya' non, og kounutan nog
bolianan dini sog glupa'an koni,
og binogoy nog ginang dianilan, og
moguakil nog kosopulu' bahagi' nog
tidu sog gotowanan, bu momalas
nog potubu'on dia sog Mikpongon.
Dadi, og pogolongon ta koni nog
Kounutan nog bolianan ta, sum-
boy ion si'oy, ngon dosop og guok-
ilon non dia sog Mikpongon.
4 Tibua, somo' og kopogbolian non
sagya da dini sog glupa'an, ondi'
na ion mogbolian po' ngon da og
bolianan nog lumual pa dianon,
ion non og pangkatanan ni Lebi nog
mogbogoy ilan nog bogoyanan nilan
nog unuton nilan og dondagan kitu'
nog pilatas dia ni Muses kobon nitu'.
5 Bu og Baloy koyon nog Pok-
tomuyan nilan sagya da og glo-
gyawan otawaka nuni nog tantu
Poktomuyan kitu' ditu' sog sungu'an
nog Mikpongon. Dadi, sa'an itu'
pidonsama' tumalu' nog Mikpongon
dia ni Muses kobon nitu' dangan

† **7:21 7:21** Salmu 110:4a

posungu' ion mogimung nog Poktomuyan nilan kitu' nog tagna'. Po' ma' long nog Mikpongon dun dianon, "Unut nika tokodoy og pitongow u kitu' dianika komun dini sog bulud koni."*

6 Tibua sog numun koni, og ginang nog kopogbolian nog binogoy na dia ni Isus, motas pa tokodoy dia sog duma bolianan kitu'. Bu og kopongingolot non dia sog gotowanan pa'ali dia sog bogu koposadan kitu', motas pa tokodoy dia sog koposadan kitu' tagna'. Po' og pasadanan sog bogu koposadan kitu', molongas pa tokodoy dia sog pasadanan sog tagna' koposadan kitu'.

7 Po' somo' da'idun kulang nog tagna' koposadan kitu', da'idun na bosia og bogu koposadan.

8 Po' og Mikpongon, sinila' non og pigotowan non kitu' kobon nitu'. Ma' long non dun,

"Ngon da gondow non nog mogimung u puli' nog bogu koposadan nami dia sog pangkatanan ni Israel bu asta sog pangkatanan ni Juda.

9 Og bogu koposadan koyon nog imungon ku, di' na mama' nog koposadan nami kitu' nog mokogulanganan nilan kitu' nog, dangan inagak u ilan lumuas tidu sog bonua nog Ehiptu, da' ilan poktantu mogunut sog koposadan nami kitu'. Dadi, sa'an itu' potiangon ku ilan.

10 Bu ma' nini og bogu koposadan nog imungon ku puli' dia sog pangkatanan ni Israel, ma' long nog Pogbaya' dun, ngon gondow non, togu'on ku og botad u dia sog pomikilan nilan, bu sulaton ku dosop dia sog pusung nilan. Dadi, miimung nog akon na og Diwata nilan bu ilan miimung nog pigotowan ku.

11 Dadi, bila matong na og gondow koyon nog pogolongon ku, da'idun na sumboy mogustal dia sog pigilugananan bu asta sog dumaanan nog sumboy nilan kilolaan og Pogbaya'. Po' kisunan na nog glam nilan bog sima u tidu sog glibun laki bu asta sog bata' mogulang dianilan.

12 Po' ompunan ku na og kohinangan nilan nog molaton, bu poksolingawan ku na og dusaanan nilan."†

13 Dadi, sa'an og koposadan kitu' iningolanan nog Mikpongon nog bogu koposadan. Bu sabap ditu' og dan koposadan kitu' miboluba na. Po' di' mobon, ain og miboluba na bu og da' na potugyuan dun, mawa' na.

9

Og dan Botad pa'ali sog kopoktamuy

1 Og koposadan kitu' tagna', ngon og po'atan dia sog Botad pa'ali sog kopoktamuy nilan bu pa'ali dosop sog Poktomuyan nilan dini sog glupa'an nog inimung nilan.

2 Og ginimung nilan nog Poktomuyan, og donding bu gatop non koyon og tulda. Bu binolot ion bagun mimung nog dua' buk dugu. Bu og bolot koyon og modikpol nog ponopoton. Og dugu non kitu' sog glowasan ngon poktutudan nog glansuk bu og glomisahan nog poktogu'an nilan nog pan nog uokilon nilan dia sog Mikpongon. Bu og dugu koyon iningolanan nog dugu nog mosigda.

3 Bu og kodua' dugu kitu' sog sobola' nog bolot koyon, iningolanan og dugu nog landu' kosigda.

4 Og dugu koyon, ngon og glomisahan nog bulawan nog poktutungan nog komangyan dun. Bu sog dialom nog dugu koyon ngon og kaban dun nog miputus nog bulawan nog iningolanan Kaban nog Koposadan. Dion tinagu' og bata'bata' sibulan nog bulawan nog tinogu'an nog pan kitu' nog iningolanan og mana. Bu tinagu' dosop sog kaban kitu' og tagad ni Aron nog minubil kobon nitu'. Bu ditu' dosop tinagu' og

* **8:5 8:5** Exodus 25:40 † **8:12 8:12** Jerimaya 31:31-34

dua' buk papan nog batu nog sinulatan nog sopulu' dondagananan nog Mikpongon.

5 Dia inuntul sog ganob nog kaban koyon og dua' buk glodawan nog manusia' kitu' nog miksosungu'oy. Po' ilan og tontongan nog dion og kotas nog Mikpongon. Bu mansing sog tondong nog gokpak nilan og iningolanan nilan nog poktiduan nog Glolat nog Mikpongon. Dadi, dion ta na potomanoy og gustalan ta dun pa'ali sog mama' nion koyon.

6 Dadi, bila mogusoyusoy na mokpa'at og glam nog glangkapanan, gondow gondow og bolianan sumolod na sog tigana' dugu kitu' nog mosigda moginang nog polosuku'an nilan.

7 Tibua, og kounutan da nog bolianan og mokosolod sog dugu kitu' nog landu' kosigda bu insan da solod ditu' sog soton. Bu bila sumolod ion ditu', sumboy mogoit ion nog dugu' nog gomiton non sog pomalas sog dusaanan non bu sog dusaanan nog glam nog gotowanan nog miinang nilan nog da' nilan kosunoy.

8 Og ma'ana nion, og Bolakat nog Mikpongon og mikpodolag dun. Po' sa'an ma' nitu' kopokpa'at nog duguanan koyon po' solian pa nog ngon og bolot nog dugu koyon, da'idun mokangoy sog dugu koyon nog landu' kosigda.

9 Po' ma' nitu' og pononggi'an numun koni nog ma'ana non, ondi' mokugas nog dialom pikilan sog ain miktamuy, og bogoy nilan kitu' nog kosopulu' bahagi' bu og pomalas nilan kitu' dia sog Mikpongon.

10 Po' og kopoktamuy nilan koyon dia sog Mikpongon, solianlian da, ma' nog gininisan nog gli'inan pa'ali sog pongonganon, sog ponginumon, bu sog kopongugas nilan. Po' ma' nitu' og kopoginang nilan dun asta sog matong gondow kitu' nog sopon na nog Mikpongon og kopoktamuy nog gotowanan dianon.

Og bogu Botad pa'ali sog kopoktamuy

11 Dadi dangan minatong na si Kristu, ion na og Kounutan nog bolianan, og pogaid nog gomba'is kitu' nog bogu koposadan. Po' binianan non na og dugu kitu' nog mosigda nog omba'is pa tokodoy sog kimungan nog sagyaotow. Po' og dugu kitu' onda' kodukakit sog kopongon nog dunya koni.

12 Bu dangan sinolod non og dugu kitu' nog mosigda, linandan non dosop sumolod og dugu kitu' nog landu' kosigda. Bu da' na ion pogoit nog dugu' nog kambing bu sapi' nog pomalas non, suga'id non, og dili dugu' non na og pimalas non dia sog Mikpongon. Bu insan non da solodoy. Po' bianan ditu' migawon non na ita asta sog da' kopus non tidu sog dusaanan ta.

13 Ain gotowanan kitu' nog ponumpilian, pisikan ilan nog dugu' nog kambing bu dugu' nog sapi', bu sigwagan ilan nog gabu nog nati nog sapi' nog tinutung po' bagun ilan na di' ponumpilian. Og ma'ana non, ma' nitu' og pogbotadon nilan bila kiugasan ilan na.

14 Dadi, bila ma' nitu' da og kugasan nog dugu' bu gabu nog potubu'on koyon, labi pa dion og kugasan nog dugu' ni Kristu. Po' bianan sog Bolakat nog Mikpongon nog sampoyumul, inuakil non og dili glawas non sog Mikpongon nog da' sala' non po' bagun non kolonu'an og dialom pikilan ta sog kohinangan ta kitu' nog mogdoksu'an sog patoy bagun ita dosop mokopoktamuy sog tantu Diwata.

15 Dadi, sa'an itu' si Kristu mingingolot dia sog bogu koposadan kitu' bagun da ain inonggat nog Mikpongon sumakup sog pigdotu'an non bu mikokunut sog gonggat non, kobogayan ilan nog popia kitu' nog da' kopus non, nog pinasad nog Mikpongon. Po' sa'an kobogayan ilan nog popia kitu', sabap sog kopatoy ni Isus, bu miimung og glokat dianilan

tidu sog dusaanan nilan kitu' nog miinang nilan sog masa pa nog dan koposadan kobon nitu'.

16 Po' ibalat da sog gotow nog momusaka', sumboy mitintu og pomusoka'an non koyon nog minatoy doda', mangka pa kobogoy dianon og pusaka' non koyon.
17 Po' og botad, taman da nog ondi' matoy poguna og pimusoka'an non koyon, ondi' non nododa' malap nog pusaka' koyon. Sumboy da matoy pa poguna mangka si'oy kobogoy dianon og pusaka' koyon.
18 Domikian dosop ma' nitu' og dan koposadan kitu'. Da'idun dasig non bila da'idun og dugu' dun.
19 Ma' nitu' og kopoginang ni Muses dun dangan pinulonag non og glam nog dondagananan kitu' nog tidu sog dan Botad nog binogoy nog Mikpongon dia sog bansa Hudyu kitu'. Inalap non og dugu' nog nati nog sapi' bu og dugu' nog kambing nog ginompu'an non nog tubig mangka non pisikoy sog libru kitu' nog sinulatan nog botad bu asta sog glam nog gotowanan kitu'. Pokpisik non dun og polopos, og ngalan non og hisop, bu ginamit non dosop og bombul nog bilibili nog tinina' nog gompula.
20 Bu mangka non tolu'oy sog gotowanan, "Og dugu' koni, og gindanan nog popagon nog koposadan nog Mikpongon nog dinondag non mogunut dianita."*
21 Domikian dosop ma' nitu' kopisik non nog dugu' ditu' sog piglumpukan nilan kitu' bu asta sog glam nog polongkapananan koyon nog poglogomiton nilan sog kopoktamuy nilan dia sog Mikpongon.
22 Po' ma' nitu' nododa' og botad nog pilatas dia ni Muses kobon nitu' nog moglamlam kugasan nog dugu' og glam non. Po' taman da da'idun og dugu' nog mogula', di' nododa' kompunan og dusaanan.
23 Dadi, glam nog polongkapananan kitu' nog sagya da bantuk nog kotontuan non ditu' sog glangit, sumboy doda' kugasan nog pomalas nog ma' nion koyon. Tibua, og kotontuan non kitu' nog ditu' sog Mikpongon, sumboy nododa' ngon og pomalas nog bololaga' pa dion sog ma' nion koyon.
24 Po' da' solod si Kristu sog dugu kitu' nog mosigda nog sagya da kimungan nog gotow, po' og kimungan nilan koyon og sagya da og bantuk. Suga'id non, dia ion sinumolod sog pogonongan nog Mikpongon, po' numun koni ion ditu' na sog sungu'an nog Mikpongon mingingolot dianita.
25 Tonton, og kounutan nog bolianan nog bansa Hudyu, bila sumolod ion sog dugu kitu' nog landu' kosigda, sumboy mogoit ion nog dugu' nog kona' non dili dugu'. Tibua si Kristu, da' ion solod ditu' mokpuli'puli' momalas nog dili dugu' non.
26 Po' somo' ma' nitu', og ma'ana non, tatap buan ion posinsaon tidu pa sog kopokpongon nog dunya. Suga'id non, sog numun koni, og gimpusan na nog gondow, insan da ion angoy dini mangka non imungoy nog pomalas og dili glawas non bagun non da mawa' og glam nog dusaanan.
27 Po' sumboy glam nog gotowanan insan da patoy sabap sog dusa, bu tubus nitu' ukumon ilan nog Mikpongon.
28 Domikian da ma' nion si Kristu, insan da ion bunu'oy po' inimung ion nog pomalas bagun non da mawa' og dusaanan nog gotowanan. Bu ngon gondow non nog mokpuli' ion dini sog glupa'an, tibua, kona' po' mokpuli' ion dini sabap sog dusa. Suga'id non, ongoyon non doksu'oy og tabang non sog ain migbagad kitu' dianon.

10

* **9:20 9:20** Exodus 24:8

Og kopomalas nog dan Botad kitu' solianlian da, tibua, og kopomalas ni Kristu moksampoyumul

1 Og dan Botad kitu' nog bansa Hudyu sagya da og glogyawan nog gomba'is kitu' nog posungu' matong. Kona' pa itu' og kotontuan non. Dadi sa'an itu', ondi' da kugasan og dusaanan nog gotowanan dun nog ain moleg bosia mokpolani tumamuy dia sog Mikpongon. Po' tonton ion non da og kopomalas nilan.

2 Po' somo' kiugasan ilan na dun, lumota' ilan na bosia momalas. Po' og ma'ana non, kiugasan na buan og dusaanan nilan bu di' ilan na komotudan nog ngon og dusaanan nilan.

3 Tibua, og pomalas nilan kitu' nog tonton og mokpopikil dianilan nog ngon da og dusaanan nilan.

4 Po' bila sagya da og dugu' nog sapi' otawaka og dugu' nog kambing og gimungon nog pomalas, ondi' nododa' mokawa' nog dusa.

5-6 Dadi sa'an si Kristu, sog kangoy non dini sog glupa'an, miktalu' ion sog Mikpongon,

"Kona' da bosia og pomalas otawaka
og bogoy nog gotowanan og
kolegan mu. Bu ondi' a
kosu'atan dun og pomalas
nilan koyon nog tutungon
nilan og tibuk nog sapi',
otawaka pomalas nilan koyon
nog mokawa' nog dusa.
Tibua, kisunan ku na nog
sinimpanan mu akon nog
glawas nog ma' nog glawas
nog gotow.

7 Dadi, sa'an mokopoktalu' u dun nog, 'Koni u na, O Diwata. Sa'an minangoy u dini, po' tumanon ku og glegan mu nog sinulat pa'ali dianakon dia sog dan Botad kitu'.' "*

8 Dadi, olo gidoy ma'ana nog piktalu' non kitu'? Sog tigana', long non dun, "Kona' da pomalas bu og bogoy nog gotowanan, otawaka og pomalas nog pimalas nilan sabap sog dusaanan nilan, otawaka og pomalas nilan koyon nog monutung og kosu'atan ion dun." Sa'an itu' ininang nilan nog ma' nitu' po' sabap sog kopokokunut nilan nog dan Botad kitu' nog pilatas ni Muses.

9 Tubus nitu', tinalu' non nosop nog, "Koni u na. Sa'an minangoy u dini po' tumanon ku og glegan mu kitu' dianakon." Dadi og ma'ana non, sinuklian non na og botad kitu' pa'ali sog kopokpomalas. Po' og glam nog pomalas kitu', si Kristu og ganti' dun.

10 Sabap sog kopokokunut ni Kristu sog glegan nog Mikpongon, og glam ta, milonu' ita na tidu sog dusaanan ta bianan sog insan non da polasoy og dili glawas non.

11 Bu gondow gondow glam nog bolianan kitu' nog bansa Hudyu, mindog ilan moginang nog polosuku'an nilan sog kopoktamuy nilan. Bu kobon non pokpuli'puli'an ilan moginang og pomalas nilan kitu' nog saka, ondi' da mokawa' nog dusaanan nog gotowanan.

12 Tibua si Kristu, insan non da polasoy og dusaanan nog kipolasan na dun asta sog da' kopus non mangka ion ingkud dia dapit sog glintu nog Mikpongon.

13 Tidu ditu', bogadan non nog sosuku og bantaanan non mimung nog gindogan nog botis non.

14 Dadi og ma'ana non, bianan sog pomalas non kitu' nog insan da, ain kilonu'an kitu' nog dusaanan nilan, miimung mihurup na asta sog da' kopus non.

15 Bu kitoksi'an dosop nog Bolakat nog Mikpongon nog sog tagna' ma' nini og talu' non dun,

16 "Koni og koposadan ku dianilan
sog gunanunan koyon, ma'
long nog Pogbaya', sulaton ku
og botad u dia sog pusung
nilan bu ungodon ku dosop
dia sog pikilan nilan."†

* **10:7 10:7** Salmu 40:6-8 † **10:16 10:16** Jerimaya 31:33 ‡ **10:17 10:17** Jerimaya 31:34b

17 Bu tubus nitu' tinalu' non dosop,
"Og dusa nilan bu og sala' nilan
poksolingawan ku na."‡
18 Dadi og ma'ana non, bila inom-
punan na nog Mikpongon og glam
non, onda'idun na og pomalas puli'
nog bagun mawa' og dusa dun.

Bianan dia ni Kristu mokopokpolani itadia sog Mikpongon

19 Dadi pigilugan, bila ma' nitu',
ondi' ita na mogalangalang sumolod
dia sog dugu kitu' nog motalu'
landu' kosigda. Po' mokosolod ita na
ditu' bianan sog dugu' ni Isus.
20 Po' binuka' na ni Isus dianita og
dalan sog bolot kitu'. Ion non ion og
glawas non kitu' nog inimung nog
bogu dalan ta mangoy sog kotubu'
nog da' kopus non.
21 Bu bila ma' nini ngon noma
og Bolian ta nog di' kolobian, og
migokbit sog baloy nog Mikpongon,
22 sumboy moktantu ita mokpolani
dia sog Mikpongon nog da' pog-
dua'dua' nog kopongandol ta di-
anon. Po' kosunan ta nog linonu'
non na og pomikilan ta kitu' nog
molaton bu dunut kiugasan dosop
og glawas ta nog tubig kitu' nog
ilakad kotinow.
23 Pohogoton ta og dodomaan
ta kitu' dia sog Mikpongon nog
pogustalon ta. Po' tumud ita nog og
Mikpongon, tumanon non nododa'
ain pinasad non kitu' dianita.
24 Bu sumboy dosop pomikilon
ta og dumaanan ta bagun ilan da
motes lumolat bu moginang nog ain
og gomba'is.
25 Bu sumboy ondi' ta lota'an og
kopoglumpuk ta nog mama' nog
dumaanan ta kitu' nog linumota'
ilan na moginang dun. Suga'id non,
mogdinolo'isogoy ita, labi na ma'
nog numun koni nog motongow ta
na nog posungu' na matong og gon-
dow nog kopokpuli' nog Pogbaya'.
26 Bila kobon non tumibaba' ita
moginang nog dusa, saka kisunan ta
na og motud pa'ali dia ni Isukristu,
da'idun na lumual og pomalas dun
dianita nog Mikpongon.
27 Og doksu'an ta, da'idun lumual
og pogbogadan ta matong dianita,
da' lual nog molagol ita nog poli-
hala' nog Mikpongon sog glam nog
gotow nog mingantu dianon. Po' og
polihala' non minit pa sog gliga' nog
gapuy nog miglungkayab.
28 Po' sog Botad kitu' nog pilatas
dia ni Muses, bila ngon og gotow
nog di' mogbilang dun nog saka ko-
toksi'an og kohinangan non koyon
nog dua' kotow otawaka labi pa
sog dua' kotow, da'idun glanggung
dianon bu bunu'on nododa' ion.
29 Labi na og gotow pogla'at dun
bila poksudi'sudi'an non og Bata'
nog Mikpongon, bu inulabulab non
og dugu' ni Isus kitu' nog saka, ion
non og pagon nog koposadan kitu'
nog inimung tanan nog gugas nog
dusaanan non, bu minsan tanan
itu' tompola'on non pa og tulung
nog Mikpongon nog pibian dia sog
Bolakat non.
30 Po' kisunan ta na bog sima og
miktalu' nog, "Akon da og sumuli'
dianilan bu tumumbas dianilan."§
Bu tinalu' non dosop nog, "Akon og
Pogbaya', ukumon ku og pigotowan
ku."*
31 Dadi, sa'an kondokondok
tokodoy sog ain mosugat nog
polihala' nog Mikpongon.
32 Pikil niu polo'ma, og kibianan
niu kitu' nog mitubus amu tumabuk
nog gustalan kitu' pa'ali sog dolag.
Mikobian amu si'oy nog modakol
nog sinsaan, tibua, da' da koguya' og
kopongandol niu dun.
33 Sumolingka tompola'on amu bu
pokposokitan amu dia sog kosompa-
gan nog gotowanan. Bu sumolingka
dosop sinugutan niu ain sinolapso-
lap kitu'.
34 Bu inunungan niu og pigilugan
ta sog tanud nog ain pingolobusu.
Bu dangan linampas og golota'anan
niu, pitiang niu na bu da' da poksop
og da'da'an niu dun po' kisunan niu

§ **10:30 10:30** Deuteronomy 32:35a * **10:30 10:30** Deuteronomy 32:36a

na nog ngon og daya niu nog labi pa
ditu' koba'is nog moksampoyumul.
35 Dadi, bila ma' nitu' og kibian-
bianan niu, na' niu na kiankianon
og salig niu dia sog Mikpongon po'
omba'is tokodoy og tumbas non dun
dianiu.
36 Dadi sa'an itu', sumboy gogaan
niu tokodoy minsan olo kobian-
bianan niu bagun amu da moko-
poginang nog glegan nog Mikpon-
gon, bu bagun niu dosop motabuk
og bogoyon non kitu' nog pinasad
non.
37 Po' ngon talu' nog Mikpongon
nog sinulat sog Kitab nog ma' nini,
"Di' da pulilung, og matong kitu',
mangoy da ion dini bu ondi'
nododa' ion mangga'.
38 Og gotow nog midulus, motubu'
bianan sog kopongandol non. Tibua,
bila gomonsunoy mawa' ion di-
anakon, ondi' u nododa' kosu'atan
dianon."†
39 Tibua ita, ondi' ita ma' nilan
nog mawa' ilan dianon nog boya'an
mogla'at ilan dun. Suga'id non,
mongandol ita bu motabang ita
tanan dun.

11

Pa'ali sog kopongandol

1 Ma' nini og ma'ana nog ko-
pongandol. Og kopongandol koni,
ion non ion mitintu na dianita og
dodomaan ta kitu', bu ion non ion
og mokpotantu dianita nog motud
minsan si'oy da' ta pa kotongow.
2 Bu bianan sog kopongandol nog
munaotowanan kobon nitu', mi-
imung kisu'atan og Mikpongon di-
anilan.
3 Bu bianan dosop sog kopon-
gandol, mosabut ta, nog glam nog
piongon sog pigloban nog glangit
bu glupa'an, miongon bianan sog
sagya talu' nog Mikpongon. Dadi,
da'idun og miongon nog mitongow
ta nog da' dia miktidu sog di' ta kitu'
motongow.
4 Bu bianan sog kopongandol, si
Abel, migbogoy ion nog pomalas
dia sog Mikpongon nog omba'is pa
dia sog pomalas nog binogoy nog
gulang bata' kitu' dianon nog si
Kain. Dadi, sabap sog kopongandol
non kitu', kisu'atan og Mikpongon
dun bu tinolu'an non si Abel nog
midulus. Minsan si'oy minatoy na si
Abel, ma' da nog totubu' pa bianan
sog ponongi'an dia sog kopongan-
dol non kitu'.
5 Tubus nitu' si Inok, bianan sog
kopongandol non, da' ion pokobian
matoy, suga'id non, linalin ion nog
Mikpongon ditu' non bu da' na
ion kotongow nog gotowanan po'
linalin na ion nog Mikpongon. Bu
kobon nog dini pa ion sog glupa'an,
kisu'atan og Mikpongon po' ma'
nitu' sinulat dia sog Kitab pa'ali
dianon.
6 Po' bila da'idun og kopongan-
dol nog gotow, minsan sima ondi'
nododa' kosu'atan og Mikpongon
dianon. Po' simasima og moleg
mokpolani sog Mikpongon, sumboy
tumud nododa' ion nog ngon og
Mikpongon. Bu tumud dosop ion
nog Mikpongon da og tumumbas
nog gomba'is dia sog ain mogapas
kitu' mokpolani dianon.
7 Bu si Nowa si'oy, bianan sog
kopongandol non, tinumud dosop
ion nog pidonsama' nog Mikpongon
nog posungu' matong sog dunya nog
da' non pa si'oy kotongow. Dadi,
minsan si'oy da' non pa koton-
gow, mikokunut ion sog dondagan
nog Mikpongon dianon mangka ion
pogimung nog gagyung po' bagun
di' mogla'at tidu dianon mangoy sog
ginonglangan non, bu asta og gom-
bata'anan non. Dadi og doksu'an
non, sabap sog kopongandol non,
og duma gotowanan sog dunya koni
mitampal nog da'idun og kopongan-
dol nilan. Dadi, pinolihala' nog
Mikpongon. Bu si Nowa miimung
nog midulus sog Mikpongon sabap
sog kopongandol non.
8 Bu tubus nitu' si Abraham,
bianan dosop sog kopongandol non,

† **10:38 10:38** Habakuk 2:3-4

mikokunut ion sog dondagan nog
Mikpongon dianon nog gonatan non
og bonua non po' popongoyon ion
sog bonua kitu' nog pinasad nog
Mikpongon dianon nog di' non
tanan kosunan bog ain dapit. Dadi,
ginonatan non og dili bonua non
mangka ion panow nog di' non
tanan kosunan bog ain ion po-
sungu'.
9 Tibua minsan ma' nitu', midopot
da ion ditu' sog bonua kitu' nog
pinasad dianon. Bu bianan sog ko-
pongandol non dia sog Mikpongon,
mikopogbonua ion tanan ditu'. Min-
san si'oy og kopogonong non ditu'
mama' ion da nog sagya mokpo-
ponasan. Po' minsan tanan og ko-
pogbaloy nilan ditu' sagya da og
tulda. Bu og bata' non si'oy nog
si Isak bu asta og gapu' non kitu'
nog si Jakub, ma' nitu' dosop og
kopogonong nilan sog bonua kitu'.
Po' ilan si'oy, misunu' ilan dosop sog
pinasad nog Mikpongon kitu' dia ni
Abraham.
10 Po' si Abraham, sonuk non
pa mogbagad nog koliwagan bonua
kitu' nog ompagon og piingkudan
dun nog Mikpongon. Po' og koli-
wagan bonua koyon inimung nog
Mikpongon bu og kimungan dun
ma' da nog glegan non.
11 Bu bianan sog kopongandol
non, si Abraham, minsan si'oy ion
mogulang na tokodoy bu si Sara di'
mogbata', migbata' ilan da. Po' sinu-
malig si Abraham dia sog Mikpon-
gon nog tumanon non nododa' og
pinasad kitu' dianon.
12 Dadi, si Abraham domikian
ma' nog minatoy na bosia sabap
sog gulangan non. Tibua minsan
si'oy ma' nitu', miimung tanan ion
nog pu'unan. Og pangkatanan non
pinonggi' sog mama' nog dakol nog
bitunanan sog glangit bu ma' nog
dakol nog glinongowan nog pontad
sog goksid dagat.
13 Dadi si lo' Abraham, ompagon
og kopongandol nilan. Bu asta sog
midopot mikpomatoy ilan, da' nilan
pa kotabuk og pinasad nog Mikpon-
gon kitu' dianilan. Tibua, minsan
si'oy mitongow nilan sog molayu'
pa, linoliag ilan na. Bu tinalu' nilan
nog ilan koyon sagya ilan da mikpo-
ponasan dini sog glupa'an koni po'
kona' nilan ini og bonua.
14 Bu ain mokopoktalu' kitu' nog
ma' nitu', og ma'ana non, sanan ni-
lan pa monontong nog tantu bonua
nilan.
15 Po' somo' og pigolong nilan nog
bonua, og bonua kitu' nog ginonatan
nilan, mokopokpuli' ilan da ditu'.
16 Tibua, og pinontong nilan nog
bonua, og bonua kitu' nog omba'is
pa tokodoy sog bonua kitu' nog gi-
nonatan nilan. Po' og pokponon-
tongon nilan kitu' nog bonua, ion
non ion og bonua kitu' ditu' sog
glangit. Dadi, sa'an og Mikpongon
ondi' mosipog bila sumabi ilan di-
anon nog ion og Diwata nilan. Po'
sinimpan non na dianilan og koliwa-
gan bonua kitu' nog pokpononton-
gon nilan.
17-18 Dadi, bianan dosop sog ko-
pongandol non, si Abraham, minsan
si'oy pidonsama' nog Mikpongon tu-
malu' dianon nog si Isak mimung
nog pu'unan nog pangkatanan non,*
sinulayan ion nog Mikpongon. Bu
og suloy dianon, imungon non nog
pomalas og bata' non kitu' nog si
Isak dia sog Mikpongon. Dadi,
bianan sog kopongandol non dia sog
Mikpongon, binilang non og tinalu'
kitu' dianon nog imungon non nog
pomalas og bata' non kitu' nog kolo-
laman non.
19 Tibua og pikilan ni Abraham,
minsan si'oy matoy, og Mikpon-
gon da moto mokpotubu' dun puli'.
Dadi, si Isak domikian mama' nog
minatoy na bu domikian dosop nog
ion pitubu' puli' tidu sog patoy.
20 Bu si Isak, bianan sog kopongan-
dol non, pipia non og gombata' non
nog si Jakub ilan ni Isau bagun da
omba'is og posungu'an nilan.

* **11:17-18 11:17-18** Genesis 21:12

21 Bu si Jakub si'oy, bianan sog kopongandol non, dangan dali' na ion patoy, pipia non dosop og gombata' ni Jusep nog dua' kotow. Minugayut ion sog tagad non kobon non tumamuy sog Mikpongon.

22 Bu si Jusep si'oy, bianan sog kopongandol non, dangan dali' na ion patoy, tinalu' non nog ngon gondow non nog mawa' og pangkatanan ni Jakub ditu' sog Ihiptu. Bu pimilin non dosop dianilan bog olo og dunon nilan dun pa'ali sog tulan non.

23 Bu bianan sog kopongandol nog mokogulang ni Muses, dangan binata' nilan si Muses, mitongow nilan nog da' pokobatuk dianon og duma gombata'anan dion. Dadi, pigbuni nilan ion sog solod nog tolu bulan po' da' ilan kondokoy nog dondagan nog datu' kitu' dion sog bonua nilan koyon.†

24 Bu si Muses, bianan dosop sog kopongandol non, dangan sinumolag tibua, mipok na ion imungon nog bata' nog bata' nog datu' koyon nog ba'i.

25 Po' inatas non pa munung dia sog sinsaan nog salu bansa non nog pigotowan nog Mikpongon gaba' nog gloliag nog kohinangan kitu' nog mokodusa nog podali' da.

26 Po' sog pikilan non, dadi non pa og pogwanwanon sabap sog kopokokunut non dia sog Kristu gaba' nog glam nog daya ditu' sog bonua nog Ihiptu. Po' og pigopasan non og tumbas kitu' dianon nog dodomaan non sog binaya' nog gondow.

27 Bu bianan sog kopongandol non, minawa' ion ditu' sog bonua nog Ihiptu nog da' ion kondok sog glolingit nog datu' kitu'. Bu pitigbung non dia sog pikilan non og dodomaan non kitu' po' mama' nog mitongow non na og di' kitu' motongow nog ion non og Mikpongon.

28 Bu bianan dosop sog kopongandol non, tinolipunan nilan moginang og kologya'an nilan kitu' nog iningolanan og Liniusan. Bu dinondag non ilan nog pomisikan nilan og goksid nog bongawan nilan nog dugu' nog bilibili bagun da og moloikat kitu' nog pogaid nog patoy, ondi' non bunu'on og gulang bata' nog glaki nog gombata' nog gotow Hudyu.

29 Bu og bansa Hudyu, mikobian ilan da sog dagat kitu' nog iningolanan og Pula Dagat bianan sog kopongandol nilan sog Mikpongon. Po' og kobian nilan ditu' ma' da nog mipanow ilan sog glupa'. Saka dangan mikpomian ditu' og gotowanan kitu' nog bansa Ihiptu, og dagat koyon minoksud ma' nog dan. Dadi, mitipot ilan pomoglomos.

30 Bu og bansa Hudyu, bianan sog kopongandol nilan, mibalad og galad nog Jeriku dangan midopot pitu ondow nilan poglibuton.

31 Bu si Rahab, og tungkagon sog Jeriku, bianan sog kopongandol non, tinolima' non og polonologundi' nog bansa Hudyu. Dadi sabap ditu', da' ion sunu'oy munu' sog salu bansaanan non kitu'. Po' og dumaanan non kitu', da' ilan pokokunut dia sog Mikpongon.

32 Dadi, sumboy dion ta na potomanoy guksugan ta dun po' mobon ita dun. Po' modakol pa bosia lumual og molabit ta nog ma' ni Gideon, si Barak, si Samsun, si Jepta, si Dabid, si Samuel, bu asta og polomolatasanan kitu' kobon nitu' nog talu' nog Mikpongon.

33 Bu ngon pa duma nilan nog bianan dosop sog kopongandol nilan sog Mikpongon, mikaum nilan og duma pigdotu'ananan. Bu og kopogokbit nilan sog dumaanan nilan migbatukbatuk. Dadi, sa'an itu' mitabuk nilan og pinasad kitu' nog Mikpongon. Bu ngon dosop og duma

† **11:23 11:23** Og dondagon nog datu' kitu', sumboy bunu'on og glam nog bata' nog Hudyuanan nog glaki nog bogu pa bota'oy.

gotowanan nog bianan sog kopongandol nilan, midokom og baba' nog glimonganan dun.

34 Bu ngon dosop og da' kotutung nog ginit nog gliga' nog gapuy. Bu ngon dosop og da' kobunu' nog kalis. Bu ngon moluya, tibua bianan sog kopongandol nilan, dinumasig ilan sog pogbunu'an boya'an dinag nilan og sundaluanan nog miktidu sog len bonua.

35 Bu ngon dosop og kolibunanan mikponglangos po' minatoy og pigoloan nilan. Tibua, bianan sog kopongandol nilan sog Mikpongon, mikpuli' motubu' og pigoloan nilan kitu'.

Bu modakol dosop og mikpomatoy sabap sog kopokposinsa dianilan bagun molota' ilan bosia mongandol. Tibua, minsan si'oy mogla'at ilan dun, dadi nilan pa og kotubu' kitu' nog omba'is tokodoy nog da' kopus non.

36 Bu og dumaanan piksudi'an ilan bu pigdanog. Bu og dumaanan sop dion pimusasan mangka kolobusuoy.

37 Bu dumaanan pimatu. Og dumaanan sop dion pimutuk glawas nilan nog glugadi'. Bu dumaanan dosop pimunu' nog kalis. Bu dumaanan dion, sabap sog kopongandol nilan, mikponapot ilan notanan nog panit nog bilibili bu kambing sabap sog komiskin nilan po' pisinsa ilan bu sinolapsolap ilan

38 bu mangka ilan pa pomugowoy sog bonua nilan. Dadi, ditu' ilan migliu'liu' sog bonua kitu' nog mologon pogonongan, bu sog kobukidan. Migonong ilan dia sog sangubanan, bu sog gluanganan nog glupa'. Dadi, sa'an di' ilan kobotukan nog duma gotowanan sog dunya koni.

39 Po' og glam nilan koyon, sabap sog kopongandol nilan, dinongya'an ilan nog Mikpongon dun. Tibua minsan si'oy ma' nitu', da'idun pa dianilan og mikotabuk nog pinasad nog Mikpongon kitu'.

40 Po' sa'an ma' nitu', og tugyu nog Mikpongon, ilan bu ita, moksamasama ita mohurup dianon po' ma' nitu' og kolegan non dianita.

12

Og kopokpaksut nog Mikpongondia sog piglogombata'anan non

1 Dadi, piglibutan ita noma nog modakol tumaksi' dun dianita, sumboy ilingan ta og kopongandol nilan kitu', bu bolongon ta na ain kohinangan kitu' nog mokobolabag sog bianan ta, bu lota'an ta og moginang nog dusa po' koyon og mokobagla dianita. Bu pogopasan ta dumopot og pogdopoton ta kitu' nog binogoy dianita.

2 Bu sumboy di' ita tumontong sog duma, suga'id non, pologdongon ta og kotontong ta dia ni Isus po' ion og pagon nog kopongandol ta tidu sog tolipun asta sog doksu'an. Po' sa'an itu' ginogaan non og kopokposinsa kitu' dianon. Bu sa'an itu' pitiang non na og kopokposipog kitu' dianon ditu' sog kudus. Po' kosunan non na og posungu'an non, og da'da'an. Po' mitubus ma' nion koyon, miningkud ion sog gingkudan datu' sog dapit glintu nog Mikpongon.

3 Dadi, pomikil niu og kopoglogaga non og glam nog pokangit kitu' dianon nog gotowanan nog bolodusaon bagun amu da ondi' mogbungas mongandol dianon.

4 Minsan si'oy moglogaga amu mantu dia sog dusa, da' amu pa sibon antu nog boya'an matoy amu na dun.

5 Suga'id non, pikil niu og talu' kitu' nog Mikpongon nog kopondolo'isogan amu dun. Po' tinolu'an non na amu, og gombata'anan non amu, nog ma' nini og sinulat dia sog Kitab,

"Bata' u, na' mu bibason og pokpaksut nog Pogbaya' dianika. Bu bila pomagon non ika, sumboy di' mogla'at og pikilan mu dun.

6 Po' ain kololaman non posokitan
non po' ma' nitu' nododa' og kopok-
paksut non dia sog gombata'anan
non.”*
7 Dadi, sa'an itu' gogaoy niu og
sinsaan niu koyon bu itung niu itu'
domikian da ma' nog pantun non pa
dianiu. Po' og sinsaan niu koyon og
tanda' nog amu doda' og gombata'
nog Mikpongon. Po' da'idun bata'
nog di' pontunon nog gama' non.
8 Bila ondi' amu pontunon nog
Mikpongon, og ma'ana non, kona'
non buan amu og tantu bata',
suga'id non, mama' amu nog gom-
bata'anan kitu' nog di' tanan sunan
bog sima gama' non.
9 Minsan pokpoksuton ita nog
gama' ta dini sog kilawan, pogod-
aban ta da ion. Labi pa ditu' og
kosangkan ta sog Gama' ta dia sog
kinodiwata po' bagun ita da kobo-
gayan nog kotubu' nog da' kopus
non.
10 Po' og gama' ta dini sog kini-
lawan, og kopokpantun non dianita
solianlian da sog ain koboganan og
pikilan non dun. Tibua og Mikpon-
gon, og kopokpantun non dianita,
ain og kobo'isan ita dun, bagun ita
da mosunu' dia sog kodulus non.
11 Og kopokpaksut koni mosakit
nododa'. Tibua, og doksu'an non
mimung nog modulus ita dun bu
motikna' og pikilan ta dun.
12 Dadi, sa'an sumboy popogonon
niu og kopongandol niu bu na'
niu poguya'on og salig niu dia sog
Mikpongon.
13 Bu ponamal amu mokokunut
sog pomali nog motud po' bagun da
ain mokiankian kitu' og kopongan-
dol non, mimung nog ompagon ion
dun.

Og poktanud sumboy di' momungyas

14 Bu sumboy glam niu mogapas
amu moglogomigus sog glam nog
gotow. Bu pogapas amu lumangka
nog kodulusan po' da'idun mokoton-
gow dia sog Pogbaya' bog di' da ion
modulus.
15 Bu pokpotubud amu bagun da
da'idun dianiu og mokiankian og
tud non nog boya'an ondi' mokalap
nog tulung nog Mikpongon, bu
bagun dosop da'idun mimung
mama' nog sigbot kitu' nog ompet.
Po' ain gotow nog omponongi'
sog mama' nitu' kitu', moit non
og dumaanan non dia sog susian
boya'an mogla'at dun.
16 Bu pokpotubud amu bagun
dosop da'idun og momabal dianiu
otawaka da' balan non nog Mikpon-
gon mama' nog pikilan ni Isau
kobon nitu'. Po' si Isau, di' bololaga'
dianon og kiulangbota'oy non po'
pigbolos non tanan nog ponganon
dia sog kongudan non og pusaka'
nog kiulangbota'oy non nog saka
insan non da kanoy.
17 Dadi, kosunan niu na nog, tidu
ditu', dangan inangoy non bosia
pongonioy og popia kitu' nog bo-
goyon sog gulangbata', onda' ion
tolima'oy. Minsan agu' kopoglulad
non mogawi' dun, onda'idun na
og pondayan non sog miinang non
kitu'.
18 Dadi pigilugan, og kopoktamuy
ta sog Mikpongon, ondi' mama' nog
kibianbianan nog munaotowanan
kitu' kobon nitu' nog bansa Hudyu.
Po' dangan minangoy ilan ditu' sog
bulud kitu' nog ngalan non Sinai,
mitongow nilan og gliga' nog gapuy.
Tubus nitu', migdolom og bonua bu
mangka poglogoyup.
19 Tubus nitu', mikodongog ilan
nog tombuli' bu og sowalan nog
Mikpongon. Bu dangan midongog
nilan og sowalan non kitu', binubut
nilan nog di' na puli'an tumalu'
dianilan og talu' kitu'.
20 Po' di' nilan mogaga og pogondi'
kitu' nog landu' nog kodilis. Po' ma'
nini og kotalu' non dun, “Minsan og
potubu'on, bila mangoy sog bulud

* **12:6 12:6** Proverbs 3:11-12 † **12:20 12:20** Exodus 19:12-13

koni, sumboy botuon nododa' asta matoy.”†

21 Bu og pigbontayan nilan koyon kondokondok tokodoy. Po' minsan si Muses linukuban bu miktantu ion kondokan.

22 Tibua ita, di' ma' nitu' og kibianbianan ta sog kopoktamuy ta dia sog Mikpongon. Suga'id non, domikian da nog ma' nog ditu' ita mikodopot sog bulud kitu' nog ngalan non Sion. Ion non ion og Jerusalem sog glangit, og pogonongan nog Mikpongon. Bu mikampu' ita dia sog linoksa'an nog moloikatanan nog moglumpuk mogda'da'.

23 Bu mikampu' ita dosop dia sog glumpuk nog gombata'anan nog Mikpongon nog ngalananan nilan sinulat na ditu' non sog glangit. Bu mikopokpolani ita na sog Mikpongon nog ion mongukum sog glam nog gotowanan. Bu mikampu' ita dosop sog gotowanan kitu' nog midulus nog mihurup na ditu' sog Mikpongon.

24 Bu sinumolabuk ita dosop dia ni Isus nog ion og mongingolot dianita sog bogu pasad nog Mikpongon dianita. Po' og dugu' ni Isus nog miglayas, og gugas nog dusa ta. Po' og dugu' non kitu' di' mama' nog dugu' ni Abel nog moleg sumuli'.

25 Dadi, bila ma' nitu' og kopoktamuy ta dia sog Mikpongon, sumboy mokpotubud ita bagun ita ondi' mokopomungyas sog talu' nog Mikpongon. Po' bila pinolihala' ilan kobal nog da' ilan pokinongog nog talu' ni Muses dini sog glupa'an, labi ita na polihola'oy bila tolikudan ta og talu' nog dia miktidu sog Mikpongon.

26 Bu kobon nitu', dangan miktalu' ion, misogyug tanan og glupa'an dun. Tibua tidu ditu', pidonsama' non na tumalu' nog, “Sogyugon ku mokpuli' og glupa'an bu sunu'on ku sumogyug asta glangit.”‡

27 Og pigolong non kitu' nog sogyugon non mokpuli', og ma'ana non, ain piongon non kitu' nog mosogyug, owa'on non. Ain og ondi' kitu' mosogyug, mosama'.

28 Dadi ita, misakup ita na sog pigdotu'an non kitu' nog ondi' mosogyug. Sa'an itu' sumboy posolomatan ta og Mikpongon. Bu tomuyon ta og Mikpongon dunut pogadab ta bu gondok ta dianon po' ma' nion og kosu'atan ion dun.

29 Po' og polihala' nog Diwata ta, ion non og gapuy kitu' nog da'idun og di' mogla'at dun.

13

Og polomotadon nog kosu'atan og Mikpongon dun

1 Dadi ita og poktanudanan, sumboy mononayun og kopokilolamoy ta.

2 Bu na' niu poksolingawan tumolima' dia sog baloy niu og gotowanan kitu' nog sagya si'oy doksa'doksa'. Po' ongon tanan og mikotolima' nog moloikatanan kitu' dia sog baloy nilan nog minsan da' nilan si'oy kilolaoy.

3 Bu, unungoy niu dosop og dumaanan ta nog poktanud, ain og pingolobusu. Bu unungoy niu dosop ain og pisinsa kitu', bianan sog kopomikil niu dia sog glogon nilan.

4 Og duoyan niu sumboy dosop bololaga' sog glam niu. Bu da'idun og momabal nog kona' non og dili duoy. Po' og Mikpongon, ukumon non nododa' ain momabal koyon.

5 Bu pogolig amu mogabak nog sin. Suga'id non, sumboy kuli'an amu na nog ain dia niu na koyon. Po' ma' nini og talu' nog Mikpongon, “Di' u nododa' tokodoy amu gonatan. Ondi' u nododa' amu bolongon.”*

6 Dadi, sog da' dua'dua' non, mokopoktalu' ita na nog ma' nini, “Og Pogbaya' og polonabang u. Da'idun og kondokan ku. Dadi,

‡ **12:26 12:26** Hagai 2:6 * **13:5 13:5** Deuteronomy 31:6 † **13:6 13:6** Salmu 118:6

olo poma og minang nog duma gotowanan dianakon?”†

7 Bu pomikil niu dosop og mikuna kitu' nog kounutananan niu sog tanud. Po' ilan og mikpolatas nog talu' nog Mikpongon dianiu. Dadi, pomikil niu dosop og polomotadon nilan kitu' asta sog minatoy ilan. Bu poglogilingoy niu og kopongandol nilan kitu' dia ni Isus.
8 Po' si Isukristu, ion non da kobon non, tidu pa sog kobon nitu', mangoy sog numun koni, asta pa sog da' kopus non.

9 Dadi, na' amu tokodoy moit nog minsan olo ginis nog pomali koyon nog di' dumalan sog motud. Po' og pagon nog kopongandol ta og tulung nog Mikpongon, kona' sog kopokokunut ta nog gli'inan kitu' pa'ali sog pongonganon. Po' minsan ain og mikokunut kitu' dun, da' ilan da kopianoy dun.
10 Ita, ain og tinumabuk na dia ni Isus, ngon na og pimalas dianita. Og pomalas kitu', da'idun og dukakit nog ain migokbit kitu' nog kopoktamuy dia sog Poktomuyan nog bansa Hudyu.
11 Po' og kounutan nog bolianananan kitu', bila sumolod ion ditu' sog dugu kitu' nog motalu' landu' kosigda, mogoit ion nog dugu' nog potubu'on po' imungon nog pomalas sog dusa nog glam nog gotow Hudyu. Tibua, og bangkoy nog potubu'on kitu', ditu' nilan tutungoy sog molayu'layu' nog gimbolayan nilan koyon.
12 Dadi, sa'an domikian dosop ma' ni Isus nog ditu' ion binunu' sog molayu'layu' sog koliwagan bonua po' bagun da og dusaanan nog gotowanan kitu' kugasan bianan sog dili dugu' non kitu' nog miglayas.
13 Dadi, mangoy ita na ditu' non sog glowasan kitu' bu unungan ta ion dia sog sipogan non kitu'.
14 Po' mama' ita da nog sagya minapit mokpoponasan dini sog glupa'an. Po' og pokponontongon ta, og koliwagan bonua kitu' nog posungu' matong.
15 Dadi, bianan dia ni Isus, mononayun na og kopoksanglit ta dia sog Mikpongon. Po' kitu' og bogoy nog inuakil nog ain mokpoktalu' nog si Isus doda' og Pogbaya'.
16 Bu na' niu tokodoy poksolingawan moginang og gomba'is bu og kopoktinobangoy niu. Po' ma' nion og kopomalas nog kosu'atan og Mikpongon dun.
17 Dadi, numun kitu' pokokunut amu na dia sog kounutananan niu sog tanud bu sangkan amu dia sog baya' nilan. Po' ilan og miktinud nog kopoktanud niu. Dadi, bila mogalagalag og kopoktanud niu, ilan og kosakan dun nog Mikpongon. Dadi, sa'an pokokunut amu dianilan bagun ilan da di' kobogatan nog polosuku'an nilan koyon, suga'id non, mimung tanan nog loliagon nilan moginang dun. Po' bila ma' nitu', amu si'oy, kobo'isan amu dosop dun.
18 Kisunan nami nog molonu' da og pikilan nami. Bu mogapas ami kobon non moginang nog ain molongas. Dadi, sa'an itu' pogyokinoy niu pa ami kobon non.
19 Bu og soginis koni nog pongonion ku dianiu nog pogyokinoy niu akon nog bagun u da mosompun pokopokpuli' dion niu.
20 Og Mikpongon og poktiduan nog gomigus po' ion mikpotubu' puli' dia sog Kounutan ta nog si Isus tidu sog patoy nog ion og motas nog Polongipat nog bilibili. Sa'an ma' nitu' ion, po' sabap sog kopatoy non kitu'. Bu og kopatoy non kitu' miimung nog pagon nog koposadan kitu' nog da' kopus non.
21 Bu pongonion ku dia sog Mikpongon nog bogayan non amu nog glam nog gomba'is bagun niu da minang ain og glegan non, bu bianan dia ni Isukristu inangon nog Mikpongon dianita ain kosu'atan ion dun. Dadi sa'an itu', dia ni Kristu

og sanglit asta sog da' kopus non. Amen.
22 Bu pigilugan, pongonion ku dosop dianiu, nog pokinongogoy niu pa mahatul og pomali u koni nog sinulat u dianiu po' di' da ini ilakad kopayat.
23 Bu posunon ku dianiu nog si Timuti, og gilug ta sog tanud, mikoluas na tidu sog kolobusuan. Bu bila mosompun da ion pokangoy dini, mogunut da ion dianakon mangoy dion niu.
24 Monogina ami dia sog glam nog kounutananan niu dion sog tanud bu og duma pigotowan nog Mikpongon dion. Bu og pigilugan ta sog tanud nog miktidu sog Italia, minogina ilan dosop dianiu dion.
25 Dadi, og tulung nog Mikpongon mongon dia sog glam niu dion.

Og Sulat ni Jems

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulat ni Jems

Si Jems og kongudan ni Isus bianan sog gina' non sog ginungod. Ion og migokbit dia sog gotowanan nog tinumud na dia ni Isukristu sog koliwagan bonua nog Jerusalem.

Og sulat ni Jems koni posungu' sog glam nog gotowanan kitu' dia sog bansa Hudiu nog tinumabuk na dia ni Isukristu. Sa'an sinulat ni Jems og sulat non koni po' ponadan non ilan pa'ali sog polomotadon nilan, sog glangkalangka otawaka ginang nilan, bu sog kopoktalu' nilan. Miktalu' ion nog bila og gotow nog mingandol na dia sog Mikpongon, sumboy molongas og bolotabat non bu og kohinangan non. Po' bila ondi' motongow sog ginang non og tud non sog Mikpongon, da'idun da og doksu' nog tud non koyon. Og ma'ana nini, bila og gotow nog mingandol na dia sog Mikpongon sumboy motongow nododa' dia sog kohinangan non.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1.
2. Og kopongandol bu og kotoan, 1:2-8.
3. Og komiskin bu og daya, 1:9-11.
4. Og suloy bu og gyuba', 1:12-18.
5. Og mokinongog bu og moginang, 1:19-27.
6. Og pidonsama' tumalu' sog kopogbigya', 2:1-13.
7. Og tud bu og ginang, 2:14-26.
8. Og poktanud dia ni Isukristu bu og baba' non, 3:1-18.
9. Og poktanud bu og dinunya, 4:1–5:6.
10. Gininisan nog pomalianan, 5:7-20.

1 Akon si Jems og sinumulat nog sulat koni. Og sosoligan u nog Mikpongon bu Kounutan ta nog si Isukristu.

Og sulat u koni posungu' dia sog glam nog Hudyuanan nog pigotowan nog Mikpongon nog mikpokpola' dia sog ainain nog bonua.

Og popia mongon dianiu dion.

Na' amu mondok nog suloy

2 Pigilugan, sumboy mogda'da' amu dun nog minsan olo og ginis nog suloy og kobianbianan niu.

3 Po' kisunan niu nog bila sinulayan og kopongandol niu, og doksu'an non mimung nog ompayat og kopoglogaga niu dun.

4 Bu sumboy kobon non moglogaga amu po' bagun da og doksu'an non mimung nog da' na sila'on dianiu bu motoktub na og kopongandol niu.

5 Tibua, bila ngon dion niu nog kulang pa og kotoan non, sumboy mongoni ion dia sog Mikpongon po' kobogayan da ion dun. Po' og Mikpongon motawal bu di' moksa'utsa'ut.

6 Bu bila mongoni ion sog Mikpongon, sumboy tumud bu di' nododa' ion mogdua'dua'. Po' ain mogdua'dua' kitu', mama' ilan nog nabok nog inoyupan nog galu'.

7 Og gotowanan koyon nog ma' nion, mogdodama ilan si'oy, di' ilan da kobogayan dun nog Pogbaya'.

8 Po' og gotowanan koyon, di' kosoligan og pikilan nilan bu ondi' ilan nododa' kosoligan nog minsan olo og ginang nilan.

9 Sumboy mogda'da' og pigilugananan ta kitu' sog tanud nog miskinan, po' motas ilan da dia sog motaan nog Mikpongon.

10 Bu og pigilugananan ta kitu' sog tanud nog doyahan, sumboy mogda'da' ilan dosop minsan si'oy ombaba' ilan dia sog motaan nog Mikpongon. Po' ilan si'oy, matoy ilan da ma' nog bulakbulakanan kitu' dia sog sigbotan.

11 Po' bila kinitan na nog podos og bulakbulakanan koyon, molanos na mangka koloklag, bu mimung nog di' na omba'is pogbontayan.

Domikian da ma' nion og pongdoy-
ahananan koyon. Sonuk nilan si'oy
monamal moksukat nog daya nilan,
matoy ilan da.
12 Mogda'da' og gotow kitu' nog
mokogaga nog suloy. Po' bila moko-
gaga da ion, tumbasan nog Mikpon-
gon nog kotubu' kitu' nog da' ko-
pus non, og pinasad non kitu' nog
bogoyon non dia sog ain molalam
dianon.
13 Bu bila og gotow pongyuba'an,
sumboy ondi' ion mokpikil nog
gyuba' koyon dia miktidu sog
Mikpongon. Po' og Mikpongon ondi'
mongyuba' bu di' dosop koyuba'an
nog molaton.
14 Suga'id non, sa'an koyuba'an
og gotowanan po' moit ilan nog dili
glegan nilan nog di' pia.
15 Og doksu'an nog glegan nilan
kitu' nog di' pia, og dusa. Bu og
doksu'an nog dusa nilan koyon og
patoy.
16 Dadi pigilugan ku nog bololaga'
dianakon, bagun amu ondi' kolim-
bungan,
17 sumboy kosunan niu, og sosuku
nog molongas bu og sosuku nog da'
sila'on dun, miktidu dia sog Mikpon-
gon. Bu ion og mikpongon nog glam
nog miglamag koyon dia sog glangit.
Bu ondi' ion moksop otawaka ondi'
mokpinda.
18 Og glegan non dianita nog bo-
gayan non ita nog kotubu' kitu' nog
da' kopus non bianan sog motud nog
talu' non, bagun ita da mokuna dia
sog glam nog piongon non mogbogu
kotubu'.

Kona' tibua mokinongog amu, suga'id non, pokokunut amu dosop

19 Pigilugan ku nog bololaga' di-
anakon, poktitukoy niu ini. Sumboy
glam niu mokpahatul mokinongog
bu na' amu mondodali' moktalu'
otawaka moglolingit.
20 Po' bila gotow moglolingit, ondi'
mogdoksu'an sog kodulusan nog
saka ma' nitu' bosia og glegan nog
Mikpongon dianita.
21 Dadi, lota' amu na moglokoh-
inangan nog glam nog kohinan-
gan nog sinoitan otawaka di' pia
nog alu'alu' poginangon niu. Bu
sangkan amu na dia sog Mikpongon
bu unut niu na og talu' non kitu' nog
motud nog inungod non na dianiu,
po' kitu' og tabang niu.
22 Bu na' niu tibua pokinongogan
og talu' kitu', bagun amu ondi'
motipu nog long niu dun mikokunut
amu na. Suga'id non, potintu niu
og kopokokunut niu nog talu' nog
Mikpongon kitu'.
23 Po' simasima mokinongog tibua
nog talu' non kitu' saka da' non da
unutoy, mama' ion nog gotow kitu'
nog minolamin.
24 Tubus non solominoy og
bayu'bayu' non, ampun ompanow
ion, kolingawan non mogdayun bog
olo bayu' nog bayu'bayu' non kitu'.
25 Tibua, og gotow kitu' nog kobon
non pogimotimoton non og botad
kitu' nog boya'an molokat og go-
towanan dun tidu sog baya' nog
dusa, bu ondi' non poksolingawan
og talu' kitu' nog midongog non,
mangka non unutoy, popiaon ion
nog Mikpongon minsan olo og pogi-
nangon non.
26 Bila ngon gotow nog momikil
nog ompagon na og tanud non, saka
ondi' ion moto mogokbit nog baba'
non, og ma'ana non, linimbungan
non og dili glawas non, bu og tanud
non kitu' da' sagnat non.
27 Suga'id non, dia sog motaan
nog Gama' ta nog Mikpongon, ma'
nini og bayu' nog motud nog tanud
nog da' sila'on dun. Ain migusiba'
kitu' nog bata'iluanan bu og balulibunanan nog kilogonan, bu mogolig nog ain di' pia dini sog kilawan, motud og tanud non bu da' sila'on dun.

2

Na' amu mogbigya'

1 Pigilugan ku, bila ma' nion tinu-
mud amu noma dia sog kounutan ta
nog si Isukristu nog ion og motas sog

glam non, sumboy da'idun og pogbi-
gya'on niu nog pakasiotow niu.
2 Sopolati non, ngon og dua' kotow
mampu' dia sog glumpuk niu. Sala
kotow koyon miminolok nog bu-
lawan bu minapot nog mokologan.
Sala kotow sop koyon, og miskinan
bu og ponopoton non og danul.
3 Bila bigya'on niu og ba'asa niu
dianilan, nog og minapot koyon nog
mokologan, pingkudon niu ion dia
sog omba'is nog gingkudan, saka
tolu'an niu og miskinan kitu' nog,
“Dion ka na pogindog” otawaka,
“Dion ka ingkud sog sugudsugud,”
4 og ma'ana non, migbigya' amu
dia sog pakasiotow niu. Sa'an itu'
ma' nitu' og kopogokbit niu dianilan
po' sabap sog pikilan niu kitu' nog
di' pia.
5 Pigilugan ku nog bololaga' di-
anakon, pokinongog amu. Og miski-
nananan koyon dini sog dunya koni,
pinili' ilan nog Mikpongon nog mog-
daya ilan nog kopongandol nilan
dianon, bu ngon og malap nilan nog
popia sog pigdotu'an nog Mikpon-
gon. Po' ma' nitu' og pinasad non
dia sog ain molalam dianon.
6 Tibua, pinompola' niu og miski-
nananan. Kona' ta' da gidoy nog kip-
ihitan amu sabap sog doyahananan
koyon? Otawaka, kona' ta' da gidoy
og doyahananan og mokoit dianiu
ditu' sog gukum?
7 Ilan tanan og sinumolap
kitu' monalu' dia sog ngalan nog
Kounutan niu kitu' nog molongas.
8 Tibua, og modulus amu dun bila
kobon non munut niu og motas kitu'
nog botad sog glam non nog sinulat
dia sog Kitab nog, “Sumboy molalam
amu dia sog sumbaloy niu mama'
da nog glolaman niu sog dili glawas
niu.”*
9 Tibua bila mogbigya' amu, moko-
dusa amu dun, bu kimotudan amu
nog talu' kitu' dia sog botad nog da'
amu doda' pokokunut dun.
10 Po' minsan si'oy mikokunut
amu bosia sog glam nog botadanan
kitu' nog saka ngon soginis og da'
niu kunut dun, og ma'ana non, da'
niu da kunut og glam non.
11 Po' og Mikpongon og migondi'
sog gotowanan nog, sumboy da'idun
og momabal nog duoy nog pakasi
non. Ion dosop og migondi' nog,
sumboy da'idun momunu'. Dadi,
minsan si'oy di' amu momabal nog
duoy nog duma niu, saka momunu'
amu da, og ma'ana non, da' niu da
kunut og glam nog botad kitu'.
12 Dadi, sumboy potubudan ta og
ponginangon ta bu og ponolu'on ta
po' tontongan dianita bog miunut ta
dota' da og botad kitu' nog boya'an
molokat og gotowanan dun tidu sog
baya' nog dusa.
13 Po' ain ondi' mololat sog duma
non, ondi' dosop ion lolatan sog ma-
tong ukumon ion nog Mikpongon.
Dadi, ain og linumolat dia sog duma
non, di' mondok nog gukum nog
Mikpongon.

Na' amu moktalu' nog tinumud amu, saka di' motongow dia sog kohinangan niu

14 Pigilugan ku, olo gidoy og
doksu'an nog gotow koyon nog
sagya tibua moktalu' nog ion tinu-
mud sog Mikpongon nog saka ondi'
motongow sog kohinangan non?
Bila ma' nitu' og bayu' nog ko-
tud non, motabang dota' gidoy ion?
Ondi' le.
15 Po' sopolati non, ngon og pigilu-
gan ta sog tanud nog da'idun kopon-
apot non, bu da'idun ponganon non.
16 Bila mongoni ion dianiu, saka
tolu'an niu tibua ion nog, “Panow
a na, po' mongon da dianika og
koponapot mu bu kokan mu,” saka
ondi' niu ion tobangan, og talu' niu
koyon da' sagnat non.
17 Domikian da ma' nitu', bila
moktalu' ita tibua nog tinumud ita
sog Mikpongon saka da'idun da og
kohinangan ta dun, da'idun da og
sagnat non.

* **2:8 2:8** Levitikus 19:18

18 Ngon gotow moktalu' nog ion
tinumud. Ngon sop og moktalu' nog
ion, og ginangon non ain molongas.

Dadi, takun dow buan, potongow
mu dow dianakon bog olo bayu'
nog kopongandol mu koyon nog
da'idun kohinangan mu dun, po'
potongowon ku sop dianika bog olo
og bayu' nog kopongandol u bianan
sog kohinangan ku.

19 Omba'is nog tinumud amu nog
solabuk da og Diwata nog ion non og
Mikpongon. Tibua, minsan si'oy og
glatdiwataanan koyon, tinumud ilan
dosop dun bu mondok ilan tanan
dun.

20 Mosobu' u doda' dianiu. Di'
pota' motampal dianiu nog da' sag-
nat nog tud niu koyon bila di' da
motongow dia sog kohinangan niu
nog molongas?

21 Og mogulang ta kitu' nog si
Apu' Abraham, iningolanan ion nog
midulus dangan pinalas non og
bata' non kitu' nog si Isak.

22 Dadi, motampal dianita nog
sa'an ininang non ma' nitu', po'
sabap sog kopongandol non dia sog
Mikpongon. Og ma'ana non, og
tud non kitu' mitoktub bianan sog
gininang non kitu'

23 bu mituman og talu' dia sog
Kitab nog, “Tinumud si Abraham bu
bianan sog kopongandol non kitu',
iningolanan ion nog midulus.”† Bu
iningolanan dosop ion nog sopali
nog Mikpongon.

24 Dadi, domikian da ma' nitu'
nog motampal na dianiu nog og
gotow modulus bianan sog kohinan-
gan non, kona' tibua sagya sog tud
non.

25 Ma' dosop ni Rahab nog
tungkagon kobon nitu'. Ion
si'oy, iningolanan dosop ion nog
Mikpongon nog midulus sabap
sog kotolima' non mahatul sog
dodondagonanan kitu' nog Hudyu
bu tinobangan non ilan sog kopo-
laguy nilan bianan sog kotondu' non
kitu' dianilan nog dalan.

26 Dadi, og kopongandol nog di'
molangka, da' doksu' non. Mama'
da nog glawas, bila da' ginawa non,
minatoy na.

3

Na' niu solapon gumamit og baba' niu

1 Pigilugan ku, mika'an da bosia og
mimung nog polopanad dianiu. Po'
kosunan niu nog og polopanadanan
mama' nami, modilis pa og kouku-
man dianami sog duma gotowanan.

2 Po' glam ta alu'alu' molapang.
Bu bila ngon og gotow nog da'idun
og glopangan non dia sog kopoktalu'
non, og ma'ana non, da' tokodoy
sila'on dianon po' moto mogokbit
nog glam nog glegan nog dili glawas
non.

3 Bila togu'an ta nog kakang og
baba' nog kuda', mogbilang dianita
og kuda' koyon nog minsan ain ta
posungu'oy.

4 Ibalat da sog pologata, min-
san si'oy mosolagon bu oyupan nog
molandos nog galu', kobonsalanan
da minsan si'oy bata'bata' og bon-
salan non.

5 Domikian dosop ma' nog baba'
nog gotow. Bota'bota'on si'oy,
modasig mogbonsag.

Pikil niu polo'ma, nog solongow
si'oy og sontikan mokotutung na nog
gliwag nog tolunan.

6 Og baba' nog gotow mama'
dosop nog gapuy. Po' sog glam nog
polongkapan nog glawas, bianan da
sog baba' nog gotow, motongow bog
andun kolaton og dialom pikilan
non. Bu bianan dosop sog baba',
og tibuk nog glawas non mimung
molaton. Bu kona' tibua nitu', po'
asta og glam nog kobianbianan non
dini sog dunya mogla'at dun. Og
piktiduan nog kolaton non koyon,
dia sog danow kitu' nog gapuy.

7 Tidu sog kobon nitu' asta sog
numun koni, mitagam da nog gotow
og gininisan nog manusia'anan nog

† **2:23 2:23** Genesis 15:6

dia sog gawang, bu sog glupa'an, bu
sog dagat.
8 Tibua, ondi' ombokbit nog go-
tow og dili baba' non. Bianan sog
baba' non mologon non kotigoloy og
sumolap monalu' bu mokolala nog
ponolu'on.
9 Bianan dia sog baba' nog go-
tow mokopoksanglit ion dia sog Pog-
baya' bu sog Gama' ta nog Mikpon-
gon. Bu bianan sog baba' koyon,
mokoponuyud og gotow dia sog
pakasi non nog saka og pinuyudan
non kitu' inimung ilan ma' nog ban-
tuk nog Mikpongon.
10 Og ma'ana non, tidu sog solabuk
baba' mongon sanglit bu tuyud. Pig-
ilugan ku, ondi' ion mogusoy.
11 Mokosigob ita ta' gidoy nog
tubig nog motobang bu og mad-
owadow nog solabuk da nog tobud
og piktiduan non?
12 Pigilugan ku, og sopun kayu
mogbunga ta' gidoy nog bunga bo-
lagon? Ondi' le. Bu ondi' dosop
mosigob og tubig nog motobang dia
sog tobud nog madowadow.

Na' amu mogolulud nog kotoan nog sagyaotow, suga'id non, og kotoan nog tidu sog Mikpongon

13 Ngon ta' togo kotoan bu togo
sabut dion niu? Bila ongon, sum-
boy potongowon non bianan dia sog
polomotadon non nog molongas bu
sog kobaba' nog bolotabat non nog
miktidu dia sog kodalom nog kotoan
non.
14 Tibua, bila moktagu'tagu' amu
bu mogdalu amu, otawaka ponon-
tongon niu ain da og kosu'atan dun
og dili glawas niu, sumboy di' amu
mogbonsag bu di' niu poglingodon
ain motud.
15 Bila ma' nitu' og bayu'bayu'
nog kotoan niu, da' itu' poktidu sog
glangit, suga'id non, dini da miktidu
sog kinilawan, bu sog ginungod, bu
dia ni Kindagow.
16 Po' ain mima bu ponontongon
non ain tibua og mosulut dia sog dili
glegan nog glawas non, og doksu'an
non og sasow bu glam nog gininisan
nog sinoitan.
17 Tibua, og kotoan kitu' nog
miktidu ditu' sog glangit, og
doksu'an non, tagna' molonu', bu
motikna', bu moto sumungod, bu
moto sumangkan, bu molilolatoy, bu
molongas og kohinangan non, bu di'
mogbigya', bu motantu pikilan non.
18 Og moglogomigus, bila mogi-
nang ion nog molongas dia sog
pakasiotow non, og doksu' non og
kodulusan.

4

Na' amu sumangkan dia sog pikilan niu, suga'id non, sangkan amu sog Mikpongon

1 Olo gidoy piksobapan nog susian
niu koyon nog boya'an miksosug-
utoy amu dun? Kona' ta' gidoy ion
sabap sog glegan nog dili gungod niu
nog moleg mogbaya' dia sog dialom
pikilan niu?
2 Moleg amu bosia kongonan,
tibua di' amu mokalap dun. Dadi
og pondayan niu dun, momunu'
amu. Mima amu, tibua di' amu
mokalap dun. Dadi, moksusi amu
bu mongagow amu. Sa'an di' amu
mokalap nog ain glegan niu koyon
po' di' amu buan mongoni dia sog
Mikpongon.
3 Bu bila mongoningoni amu di-
anon, di' amu kobogayan dun po'
di' pia og kogomitan niu pa'ali sog
pingoni niu kitu'. Po' gomiton niu
tibua itu' bagun da kosu'atan og dili
glawas niu dun.
4 Mama' amu nog kolibunanan
kitu' nog di' kosoligan nog duoy non.
Da' niu ta' kosunoy nog bila omba'is
niu og kinilawan, mimung nog om-
banta niu dun og Mikpongon? Ain
og moleg sumolabuk sog kinilawan
mimung nog ombanta non dun og
Mikpongon.
5 Balu' niu dun, da'idun ta' og talu'
nog Kitab pa'ali sog ginawa ta koni
nog binogoy nog Mikpongon dianita
nog mosompun ita koit nog glegan
sog kinilawan.

6 Tibua, labi pa ditu' og tulung nog
Mikpongon dianita. Sa'an itu' ma'
nini sinulat sog Kitab, “Og Mikpon-
gon, ontuan non ain bugalon, tibua,
ain ombaba' bolotabat non, tulun-
gon non.”*
7 Dadi, sangkan amu dia sog
Mikpongon. Ontuoy niu si
Kindagow bagun ion mawa' dianiu.
8 Pokpolani amu dia sog Mikpon-
gon po' og Mikpongon mokpolani
dosop dianiu. Bu ain og bolodusaon,
sumboy lumota' amu moginang nog
dusa. Bu ain mogdua'dua' sumboy
potintuon non og pikilan non.
9 Potongow niu og kopoglila' niu
bianan dia sog kolangos niu. Kolele
nog kotowaan amu, sumboy mok-
sogow amu. Kolele nog mogda'da'
amu, sumboy mosusa amu.
10 Sumboy mokpobaba' amu
poguna dia sog Pogbaya' bagun non
amu potason.
11 Pigilugan, na' niu tolu'an og
duma niu nog mondom mogla'at
dun. Po' ain moktalu' nog mondom
mokopogla'at dia sog pakasi non
otawaka ukumon non og duma non,
og ma'ana non, og lina'at non bu
og ukumon non koyon, og Botad
kitu' nog miktidu sog Mikpongon.
Dadi, bila ukumon niu og duma
niu bianan sog kogamit niu nog
Botad kitu', amu si'oy da' amu da
pokokunut dun. Suga'id non, in-
imung niu og glawas niu nog po-
longukum.
12 Saka og Mikpongon da og
migbogoy nog Botad, bu sala non da
og Polongukum. Ion da togo baya'
gumawon nog gotowanan, otawaka
ion dosop og togo baya' luma'at
dun. Tibua amu, sima amu buan
nog mogbaya'baya' mongukum nog
pakasiotow niu?
13 Pokinongog amu ain mokpok-
talu' kitu' nog mama' nini, “Gondow
koni, otawaka boloma' mangoy u
ditu' sog len bonuaan. Mogonong
u pa ditu' laga' si'oy nog soton po'
moksukatsukat u pa ditu' bagun u
mokosin.”
14 Iduma momikil amu ma nog
mama' nion, nog saka di' niu tanan
sunan og boloma'dinglag niu? Og
kotubu' niu dini sog glupa'an koni
podali' da ma' nog gabun.
15 Suga'id non, ma' nini bosia og
tolu'on niu, “Bila glegan da nog
Pogbaya', motubu' u bu ma' nini og
ginangon ku.”
16 Saka mogbonsag amu ma bu
mogbugalbugal amu ma. Og ma'
nion koyon ondi' pia.
17 Dadi, ain kosunan non og
omba'is kitu' bosia inangon, nog
saka ondi' non inangon, mimung
mikodusa ion dun.

5

Na' amu sumalig sog daya niu

1 Numun kitu' pokinongog amu
nosop, amu doyahananan. Ponglan-
gos amu na po' posungu' amu na
dotongan nog sinsaan.
2 Og daya niu koyon migla'at na bu
asta ponopoton niu pingokot na nog
gangnay.
3 Minsan og bulawan bu og solapi'
niu da' na golaga' non, bu miimung
tanan itu' nog taksi', nog amu doda'
mabak amu nog boya'an polihola'on
amu tanan dun. Minsan si'oy dali'
na bungkas, mogomud amu pa nog
daya niu.
4 Tontong niu polo'ma. Og lin-
imbung niu koyon, koyon og moko-
taksi' nog da' niu toktuboy og tin-
danan niu dia sog gotowanan kitu'
nog moginang sog glupa' niu. Og
Mikpongon nog ion Pogbaya' sog
glam non, midongog non na og
kopokitabang nog gotowanan kitu'
nog minggonian dianiu.
5 Molongas na og kopogonong niu
dini sog dunya koni po' da' na og
pogonda'on niu, bu minang niu na
minsan olo og glegan niu moginang.
Pikpolombu' niu og dili glawas niu
nog saka dali' na datong og gondow
nog gla'at.

* **4:6 4:6** Proverbs 3:34

6 Sabap dianiu pinolihala' bu
pimunu' og gotowanan nog da' sala'
nilan bu da' ilan pongantu dianiu.

Na' amu mosusa bila kobianan amu nog sinsaan

7 Dadi pigilugan, popayat niu og
ponutus niu asta sog matong og
gondow nog pokpuli' dini nog Pog-
baya'. Ibalat da sog boloinang sog
glupa', pigbogadan non nog gonion
og pomulan non koyon bu migdo-
dama ion nog dupi' bagun omba'is
og tubu' nog pimulan non koyon.
8 Domikian dosop nog ma' nitu'
og ponutus niu. Bu popagon niu og
pikilan niu po' dali' na og pokpuli'
nog Pogbaya'.
9 Dadi pigilugan, na' amu mogini-
tungoy, bagun amu ondi' ukumon
nog Pogbaya' po' dion na og Po-
longukum.
10 Pigilugan, og pononggi'an ta
ma' nog polomolatasanan kitu' nog
mikpolatas nog talu' nog Mikpongon
kobon nitu' nog ompayat og ponutus
nilan sog sinsaan nilan.
11 Kisunan niu nog ain mikogaga,
itungon ta ion nog kiuntungan. Mi-
dongog ta pa'ali sog kopoglogaga ni
Job, bu og doksu'an nog kopoglogaga
non kitu', bu bog olo og bayu' nog
tabang nog Pogbaya' dianon. Po' og
Pogbaya' molilolatoy bu molitoban-
goy.
12 Bu pigilugan, sog glam non, na'
amu tokodoy moksapasapa sog glan-
git, otawaka sog glupa'an, otawaka
sog minsan ain. Suga'id non, talu'
niu ain motud. Bila di', sumboy
ondi' na doda'. Bila o'o, sumboy
o'o na doda'. Bila di' ma' nitu' og
ginangon niu, mimung polihola'on
amu dun.

Na' amu mogdua'dua' sumabi sog Mikpongon, po' biananson kopongandol niu, tobalon non og gyakin niu

13 Ngon ta' og kilogonan dion niu?
Bila ongon, sumboy mogyakin ion
dun. Ngon ta' migda'da'? Sumboy
mogbobat ion nog sanglit non sog
Mikpongon.
14 Ngon ta' di' mokodag dion
niu? Sumboy polumpukon non og
gotowanan kitu' nog ginolal nog
mogbogolal sog tanud bagun nilan
kopogyokinan bu lonaan nilan ion
bianan sog ngalan nog Pogbaya' di-
anita nog si Isus.
15 Po' og gyakin nilan koyon
nog bianan dia sog kopongandol
mimung kumodag og gotow kitu'
dun. Og Pogbaya' muat dianon tidu
sog di' non koyon kokodag. Bila
di' mokodag sabap sog dusa non,
longgungan dosop ion dun.
16 Dadi, poglinila'oy amu nog
dusaanan niu, bu pogyinokinoy amu
dosop bagun da moksud ma' nog
dan og nanam niu. Po' og gyakin
nog gotow nog midulus modasig bu
tobalon nog Mikpongon.
17 Po' ibalat da dia ni Iladya kobon
nitu', ion mama' nita nog sagyaotow
da. Pigyokinan non tokodoy nog
di' mogdupi'. Bu onda' podupi'oy
nog Mikpongon laga' nog tolu ton bu
moginonga'.
18 Tubus nitu', pigyokinan non
nosop nog mogdupi' na bu pidupi'
doma nog Mikpongon boya'an sinu-
mongku' og glam nog pomulan.
19 Pigilugan ku, bila gomonsunoy
ngon og pakasi niu poktanud nog
misimoy dia sog motud, saka ongon
duma niu sog tanud nog mokpo-
tontul dianon bagun ion mokopuli'
sog motud, molongas tokodoy og
kodoksu'an non.
20 Po' na' niu poksolingawan nog
simasima og tumabang sog bolo-
dusaon nog bagun moksop og pik-
ilan non kitu' nog molaton, og
ma'ana non mogawon og gotow
kitu' dun tidu sog gla'at bu kom-
punan ion nog dusaanan non.

Og tagna' Sulat ni Piter

Og Piuna Talu' pa'ali sog tagna' Sulat ni Piter

Og tigana' sulat ni Piter koni, posungu' ini dia sog ain sinumolabuk na dia ni Kristu, nog iningolanan ilan nog, pinili' nog pigotowan nog Mikpongon, nog mikpokpola' ilan ditu' sog gliwag nog Bata'bata' Asia. Og tugyu nog sulat koni og pondolo'isog dia sog ain og poktanudanan kitu' nog dia ilan sog sinsaan bu sog posakit sabap sog kopokokunut nilan dia ni Kristu. Bu sinulat dosop ini ni Piter po' pipikil non dianilan og Gomba'is kitu' nog Guksugan nog pa'ali dia ni Isukristu, nog bianan dia sog kopatoy non, sog kopotubu' dianon tidu sog patoy, bu sog pinasad non kitu' nog kopokpuli' non, mimung mokobogoy nog mosolag nog dodomaan ta dianon. Dadi sabap ditu', sumboy tolima'on nilan bu moglogaga ilan nog sinsaan. Bu sa'an itu' kibianbianan ilan dun po' og suloy nog kopongandol nilan dia ni Kristu. Bu bila mokogaga ilan dun, kosugdaan ilan sog gondow kitu' nog potongowon na si Isukristu.

Dadi, bila ma' nini kipongimogonan ita noma sog timpu nog sasow, og pondolo'isog dosop dianita nog sumboy potongowon ta sog kotubu' ta og kosolabuk ta dia ni Kristu.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-2.
2. Og kopokpopikil nog tabang nog Mikpongon, 1:3-12.
3. Og pomali pa'ali sog polomotadon nog modulus, 1:13–2:10.
4. Og polosuku'an nog poktanudanan bila kodotongan ilan nog sinsaan, 2:11–4:19.
5. Og kopokpobaba' nog poktanudanan bu og ginang nilan, 5:1-11.
6. Og gluksadan nog sulat koni, 5:12-14.

1 Akon si Piter og mikpoit nog sulat koni, og sosugu'on u ni Isukristu.

Og sulat u koni posungu' dia sog ain pinili' nog Mikpongon nog og doksa'doksa' nog mikpokpola' sog gliwag nog probinsiaanan nog Pontus, sog Galatia, sog Kapadosia, sog Bata'bata' Asia, bu sog Bitinia.

2 Amu og pinili' sumakup dia sog pigdotu'an nog Mikpongon. Po' ma' nitu' og potugyuan dianiu nog Gama' ta nog Mikpongon. Bu bianan sog ginang nog Bolakat non dianiu, siniboy non na amu nog mokokunut amu dianon, bu bagun dosop kugasan og dusa niu nog dugu' ni Isukristu.

Posisaya' kongon dianiu og tulung bu kotikna' nog pikilan.

Sa'an songlitan ta Mikpongon po' tumanon nonog dodomaan ta dianon

3 Songlitan ta og Mikpongon, og Gama' bu og piktamuy nog Kounutan ta nog si Isukristu. Po' bianan sog kosolag nog glolat non dianita, binogayan non ita nog bogu kotubu' bianan sog kopotubu' non puli' dia ni Isukristu tidu sog patoy. Bu sabap ditu' miimung nog pagon nog dodomaan ta dianon

4 bu dunut og kopogdodama ta nog malap ta og pusaka' kitu' nog ondi' mogla'at bu di' mokpinda og kolongas non nog sinimpan non na ditu' sog glangit.

5 Bu sabap sog kopongandol niu dia sog Mikpongon, bianan sog dasig non, pigipat non amu solian niu mogbagad nog tabang non kitu' nog sagad na mokpotongow dun bila matong na og bungkas.

6 Sabap sog glolatan non dianiu, mokpogda'da' amu, minsan si'oy solian nog numun koni mosinsa amu sabap sog gininisan nog suloy nog sumboy niu pa kobianan.

7 Og kopongandol niu domikian da ma' nog bulawan, nog og bulawan koyon tunagon pa poguna

mangka si'oy poktantu bulawan,
si'oy mogla'at da. Tibua, og kopon-
gandol niu, labi pa ditu' kobololaga'.
Sa'an itu' sumboy pa mokobian amu
nog suloy po' bagun og kopongandol
niu ompagon tokodoy nog boya'an
mimung kodongya'an amu dun, bu
pogodaban amu, bu ompotas amu
bila matong na og gondow kitu' nog
mokpuli' si Isukristu.
8 Minsan si'oy da' niu ion koton-
gow nog dili mata niu, molalam
amu da dianon. Bu minsan si'oy di'
niu na ion motongow numun koni,
tinumud amu da dianon. Bu sabap
ditu', miponu' amu nog da'da'an nog
di' mustalustal.
9 Po' numun koni, miktolipun amu
na mokotabuk nog doksu'an nog ko-
pongandol niu dianon nog ion non
ion og tabang non nog glimukud niu
tidu dia sog baya' nog dusa.
10 Bu pa'ali sog tabang non koni
nog mialap niu na, og polomo-
latasanan kitu' kobon nitu' nog
mikpolatas dun, pikpikilpikil nilan
kopia bu pinginabut nilan bosia ma-
hatul bog olo doda' og bogoyon kitu'
nog Mikpongon dianiu.
11 Po' kolegan nilan bosia dun,
kosunan nilan bog olo og bianan
non bu nanu itu' datong og pigolong
kitu' dianilan nog Bolakat ni Kristu.
Po' og Bolakat non kitu' dia da nilan.
Sinuksugan non dianilan pa'ali sog
posungu'an ni Kristu kitu' nog ion
mosinsa pa poguna mangka si'oy ion
potasoy.
12 Pisabut dianilan nog og polo-
suku'an nilan koyon nog polomo-
latas nog talu' nog Mikpongon, kona'
nilan dili kobo'isan dun, suga'id
non, og kobo'isan niu. Og pilatas
nilan, ion non ion og Gomba'is kitu'
nog Guksugan nog midongog niu na
dia sog ain migustal koni dun dianiu
bianan sog Bolakat nog Mikpongon
nog pipangoy non dini tidu sog glan-
git. Minsan og moloikatanan kitu',
moleg ilan dosop bosia mokosabut
dun ini.

Og pomali pa'ali sog polomotadon nog modulus

13 Dadi, sa'an itu' simpan niu og
pikilan niu bu koto amu mogokbit
nog pikilan niu. Dodomaoy niu
tokodoy og tulung non kitu' dia-
niu sog matong Gondow kitu' nog
mokpuli' si Isukristu.
14 Pokokunut amu sog Mikpongon.
Bu na' amu na mokokunut dia sog
glegan nog dinunya ma' nog polo-
motadon niu kitu' nog kobon nog
sobu' amu pa sog motud pa'ali dia
sog Mikpongon.
15 Suga'id non, sumboy kobon non
modulus og glam nog polomotadon
niu po' og Mikpongon nog migong-
gat dianiu midulus.
16 Po' ma' nini og talu' nog
Mikpongon nog sinulat sog Kitab,
“Sumboy modulus amu po' akon
midulus u.”*
17 Bila mogyakin amu saka poksо-
bion niu og Mikpongon nog Ama',
sumboy longkaon niu kobon non og
gondok niu dianon. Po' bila lilingon
non og ginang nog glam nog go-
towanan, onda'idun og pogbigya'on
non dun.
18 Po' kosunan niu bog olo pig-
bayad non dun nog bagun molokat
non amu tidu sog baya' nog polo-
motadon nog mokogulanganan niu
kitu' nog da' doksu' non. Og
pigbayad non dun, kona' mama'
nog bulawan otawaka og sin nog
moglokulang og golaga' non.
19 Suga'id non, og binayad non
dun bololaga' tokodoy, po' og dugu'
tanan ni Kristu. Ion mama' nog nati
nog bilibili nog da' sinila' dun.
20 Pinili' ion nog Mikpongon sog
da' pa pongonoy og dunya. Bu sog
numun koni nog gimpusan na nog
gondow, pitampal na ion bagun amu
kobo'isan dun.
21 Po' bianan dianon tinumud amu
na sog Mikpongon nog ion mikpo-
tubu' mokpuli' dia ni Isukristu tidu
sog patoy bu piotas non na ion.

* **1:16 1:16** Levitikus 11:44-45

Dadi, og salig niu bu og dodomaan niu dia sog Mikpongon.

22 Dadi numun koni, bianan sog kopokokunut niu dia sog motud, milonu' amu na bu miktantu amu na mololat sog dumaanan niu nog poktanud. Dadi, sumboy og pogopasan niu og mokilolamoy.

23 Po' binogayan amu nog bogu kotubu' nog da' kopus non. Kona' og sagyaotow nog matoy da og migbogoy dun dianiu, suga'id non, og Mikpongon og mibogoy dun dianiu. Po' ginamit non og talu' non kitu' nog totubu' bu di' moksop asta sog da' kopus non.

24 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,

"Glam nog gotow mama' da nog sagya sigbot bu og kolongas nilan mama' da nog kolongas nog bulakbulak. Molanos da og sigbot bu moloklag da og bulakbulak.

25 Tibua, og talu' nog Pogbaya' di' moksop asta sog da' kopus non."†
Og talu' koyon nog pigolong, ion non ion og talu' kitu' nog pa'ali dia ni Isukristu nog pigustal dianiu.

2

1 Dadi, lota'oy niu na og moksina, bu mogbigyak, bu mokpopotongow, bu mogdalu, bu glam nog gininisan nog tompola'.

2 Bu ilingoy niu ma' nog bata' popula nog moksaba' dumudu'. Amu si'oy, sumboy dosop moksaba' amu nog talu' nog Mikpongon po' kitu' og tantu ponganon niu dia sog kinodiwata, bagun niu modopot og tugyu nog tabang nog Mikpongon kitu' sog kotabang non dianiu.

3 Po' minanam niu na og glolat nog Pogbaya' dianita.

4 Og Pogbaya' dianita pinonggi' sog mosolag nog batu nog totubu' nog pigbongkis nog gotowanan, po' balu' nilan dun da' sagnat non, saka kitu' tanan pinili' nog Mikpongon po' bololaga' dianon. Dadi, pokpolani amu dianon

5 bagun amu dosop mimung mama' nog batuanan kitu' nog totubu', nog amu og miimung nog polongkapan nog pogonongan nog Mikpongon. Bu siniboy non na amu nog amu dosop og bolianan non. Po' bianan dia ni Isukristu, mokopogbogoy amu nog pomalas sog Mikpongon nog kosu'atan ion dun.

6 Po' ma' nini og talu' nog Mikpongon nog sinulat dia sog Kitab,

"Tontong niu, pinili' u og bololaga' nog mosolag nog batu, bu piindog u dia sog koliwagan bonua nog Sion. Simasima sumalig dianon, ondi' nododa' kosipogan."*

7 Dadi, amu koyon nog ain tinumabuk na dianon, ion bololaga' dianiu. Tibua, ain og da' nododa' tud dianon, pinonggi' ilan dia sog gotowanan kitu' nog migbongkis dianon. Po' ma' nini sinulat sog Kitab,

"Og mosolag nog batu kitu' nog pigbongkis nog polongimung nog baloy, miimung nog bololaga' nog polongkapan sog glam non."†

8 Bu ma' nini dosop og sinulat,

"Ion og mosolag nog batu kitu' nog mosoksug nog gotow bu ion dosop og batu kitu' nog mokobuksak nog gotow."‡

Sa'an itu' mosoksug nilan po' di' ilan tumud nog talu' nog Mikpongon. Ma' nitu' og glegan nog Mikpongon nog kobianbianan nilan.

9 Tibua amu, pinili' amu nog Mikpongon, bu amu dosop og bolianan non, bu amu dosop og dili pigotowan non. Siniboy non amu bagun amu mokokunut tokodoy bu bagun amu dosop mokopoksanglit dianon. Po' inonggat non amu mawa' tidu sog kodoloman mangoy sog kodolagan.

† **1:25 1:25** Isaya 40:6-8
* **2:6 2:6** Isaya 28:16. Og batu koni nog pigolong ion non ion si Isukristu.
† **2:7 2:7** Salmu 118:22
‡ **2:8 2:8** Isaya 8:14

10 Dini kitu' kona' amu pa og
pigotowan nog Mikpongon, tibua,
numun koni og pigotowan non na
amu. Bu dini kitu' da' niu pa
tobukoy og glolat non, tibua, numun
koni tinabuk niu na.
11 Amu, og glokoleanan ku nog
bololaga' dianakon, mama' amu da
nog sagya doksa' bu mikpoponasan
dini sog dunya. Dadi, pongonion ku
dianiu nog pogolig amu tokodoy nog
glegan nog ginungod nog boya'an
mokodusa amu dun nog mimung
nog luma'at sog glimukud niu.
12 Polongas niu tokodoy og polo-
motadon niu dia sog gotowanan
kitu' nog di' moktamuy dia sog
Mikpongon po' bagun minsan si'oy
mondolabak ilan monalu' nog mola-
ton dianiu, sintak nilan moktima'an
dianiu motongow nilan da nog
molongas og kohinangan niu nog
boya'an sog gondow nog mokpuli'
og Mikpongon dini songlitan nilan
ion.
13 Bagun kodongya'an og ngalan
nog Kounutan ta, sangkan amu dia
sog ain og gotowanan kitu' nog bino-
gayan nog baya' mogbaya', tidu sog
motas nog datu' sog glam nog gotow
14 asta sog kodotu'an po' ilan
dosop og binogayan nog baya'
mongukum sog ain moginang
nog molaton. Bu ilan dosop og
mogdongya' sog ain moginang nog
gomba'is.
15 Po' og kolegan nog Mikpongon
dun, bianan sog kohinangan niu
kitu' nog gomba'is, mokolota' og
gotowanan sumusi dia sog motud.
Ilan koyon ma' ilan nog gumowon,
po' sinumusi ilan nog minsan da'
nilan si'oy kosabut.
16 Bianan sog kopoksolabuk niu
dia ni Isukristu, kopogboya'an niu
na og polomotadon niu. Tibua, og
baya' niu koyon, na' niu imungon
nog bianan niu moginang nog di'
pia. Suga'id non, langka niu nog
amu doda' og sosoligan nog Mikpon-
gon.
17 Pogodaboy niu glam nog go-
towanan, bu kololat amu sog pakasi
tanud niu, bu kondok amu dia sog
Mikpongon, bu pogadab amu dosop
sog datu'.
18 Amu, ain guliponanan, sangkan
amu dia sog gapu' niu dunut og
kopogadab niu dianilan. Kona' tibua
mogadab amu dia sog ain og mo-
longas bu moto sumungod dianiu,
suga'id non, pogodaboy niu dosop
minsan og gotow kitu' nog ompasu'
og gokbitan non dianiu.
19 Po' ain mokogaga nog sin-
saan sabap sog glosaman dianon,
mosabut non og glegan nog Mikpon-
gon bu ngon da og tumbas dun
dianon.
20 Tibua, bila pisokitan amu sabap
dia sog kohinangan niu koyon nog
molaton, minsan si'oy gogaan niu
og sinsaan niu koyon, da'idun da
og tumbas dun dianiu. Tibua, bila
posinsaon amu sabap sog kohinan-
gan niu nog gomba'is nog saka
kogogaan niu da og kopokposinsa
koyon dianiu, ngon da og tumbas
dun nog Mikpongon dianiu.
21 Po' ma' nitu' og glegan nog
Mikpongon dianiu. Si Kristu og
ponongi'an ta. Po' minsan ion,
misinsa dosop bagun amu kobo'isan
dun. Dadi, ilingoy niu ion.
22 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,
“Da'idun dusa non, bu da'idun
gloput nog talu' non.”§
23 Dangan piksudi'an ion, da' non
da suli'oy. Dangan pisinsa ion, da'
non ilan sadoy. Suga'id non, inuakil
non glawas non dia sog Mikpongon
po' bila ion mongukum, di' nododa'
mogbigya'.
24 Minanam ni Kristu og sinsaan
dia sog kudus sabap sog dusaanan
ta bagun ita mogawon tidu sog baya'
nog dusa bu bagun ita dosop moko-
poginang nog ain modulus. Po'
bianan sog gangolanan non mi-
imung kiuli'an amu dun.
25 Po' dini kitu' pinonggi' amu dia
sog bilibilianan nog mikpoksimoy.

§ **2:22 2:22** Isaya 53:9b

Tibua numun koni, mikpuli' amu na dia sog Polongipat otawaka Polongokbit nog glimukud niu.

3

Og pomali sog pomogduoy

1 Amu si'oy kolibunanan, sumboy sumangkan amu dia sog duoy niu bagun da ain og togo duoy kitu' nog da' pa tud sog talu' nog Mikpongon mimung tumud ilan, bianan sog polomotadon niu minsan si'oy di' niu na ilan pogustalan.
2 Po' motongow nilan og kolongas nog glangkalangka niu bu og gondok niu sog Mikpongon bu og gadab niu sog gotowanan.
3 Og glolibunan niu di' dia kotongow sog kopogimakoy niu nog dili glawas niu nog ma' nog ponulopidon og buk niu, otawaka og pomulawan og glawas niu, otawaka og koponapot niu nog mokologan.
4 Suga'id non, og glolibunan niu sumboy dia kotongow sog kolongas nog dialom pikilan niu nog motongow dia sog glangkalangka niu. Po' og glolibunan nog miktidu sog koba'is nog bolotabat nog gotow ondi' omboluba bu bololaga' tokodoy dia sog motaan nog Mikpongon.
5 Po' ma' nitu' og glolibunan nog kolibunanan kitu' kobon nitu' nog midulus bu migdodama sog Mikpongon. Sinumangkan ilan dia sog duoy nilan
6 ma' ni Sara, nog mikokunut ion dia ni Abraham bu og poksabi non dia ni Abraham og "kounutan ku". Dadi, bila omba'is kohinangan niu bu di' amu mosompun kigla'oy nog ain kondokondok, amu si'oy domikian da nog ma' amu nog gombata'anan ni Sara.
7 Amu si'oy kolokianan, sumboy kosunan niu bog olo gomba'is nog kopogokbit sog duoyan niu. Bu sumboy sungod niu bu pogbotadoy niu og duoy niu po' da' amu nilan pogbatuk kodasig. Bu ilan si'oy kobogayan ilan dosop nog kotubu' ma' niu nog bianan sog tulung nog Mikpongon dianiu. Bila ma' nitu' og ginangon niu, da'idun og mokobagla sog gyakin niu dia sog Mikpongon.

Og sinsaan niu kobal niu moginang nog gomba'is

8 Sog doksu'an, poksolabuk amu nog pikilan niu. Unungoy niu og pakasi niu bu pokilolamoy amu po' og pomogilug amu sog tanud. Langka niu og glolat niu bu pokpobaba' amu nog bolotabat niu.
9 Bila kiinangan amu nog molaton, na' niu na suli'an nog molaton. Bu bila tompola'on amu, na' niu na suli'an monompola', suga'id non, suli'oy niu ilan nog popia. Po' ma' nitu' og glegan nog Mikpongon dianiu bagun amu mokopomusaka' nog popia nog miktidu sog Mikpongon.
10 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,

"Simasima moleg nog kolongasan
bu motanam kotubu' non,
sumboy ondi' moktalu' nog
ain di' pia otawaka og gloput.

11 Sumboy bolongon non og kohinangan nog sinoitan mangka non inangoy ain gomba'is. Sumboy kobon non ponontongon non og kopoglogomigus.
12 Po' ain modulus, kobon non pogipaton ilan nog Pogbaya'. Bu og gyakin nilan inongogan non kobon non. Tibua, ain moglokohinangan nog sinoitan, tolikudan nog Pogbaya'."*
13 Sima gidoy buan mokopongula'at dianiu bila mogapas amu moginang nog ain gomba'is?
14 Tibua, bila gomonsunoy posinsaon amu kobal niu moginang nog gomba'is, og doksu'an non popiaon amu da dun. Na' amu mondok nog kopongula'at nilan koyon dianiu. Na' amu kigla'an dun.
15 Suga'id non, potigbung niu dia sog pikilan niu nog si Kristu, ion og Pogbaya' dianiu. Bu kobon non simpan niu og gustalan niu sog

* **3:12 3:12** Salmu 34:12-16

ain moksak dianiu nog pa'ali sog
dodomaan niu kitu'.
16 Bu sumboy og kopogustal niu
dun, omba'is og bolotabat niu bu
dunut og gadab niu dianilan. Bu
kobon non potubudoy niu og kohi-
nangan niu bagun da omba'is og
pikilan niu, bu bagun dosop ain og
mondolabak monalu' dianiu sabap
sog ginang niu nog gomba'is bu
sabap dosop sog kopokokunut niu
dia ni Kristu, kosipogan ilan nog
ponolu'on nilan koyon.
17 Po' sog baya' nog Mikpongon,
golom pa bila mosinsa ita sabap sog
kohinangan ta nog gomba'is gaba'
nog mosinsa ita sabap sog kohinan-
gan ta nog sinoitan.
18 Po' minsan si Kristu, insan
da ion patoy sabap sog dusaanan
ta. Og midulus sinumoliu matoy
dia sog bolodusaonanan bagun non
amu koponulu'an sog Mikpongon.
Og glawas non dini sog kilawan
binunu', tibua, dia sog kinodiwata
pitubu' da ion.
19 Bianan sog glimukud non,
minangoy ion mogustal sog
kolobusuan nog glimukudanan nog
gotowanan kitu' nog mikpomatoy
na.
20 Og glimukudanan kitu' nog pi-
gustalan non, ain og mikpomungyas
kitu' dia sog Mikpongon kobon nitu'
sog masa pa ni Nowa. Kobon ni
Nowa mogimung nog gagyung kitu'
og Mikpongon migbagad bosia nog
moksop og pikilan nilan. Saka, dan-
gan midoksu' gagyung bu migdupi'
na, walu kotow da sinumolod sog di-
alom nog gagyung kitu' bu mitabang
ilan bianan sog tubig.
21 Og tubig kitu' nog pigolong, ion
non ion og glogyawan nog bunyag
dianita numun koni. Og ma'ana
non, kona' da sagya ugasan og
glawas ta, suga'id non, og kopok-
sobonal ta dia sog Mikpongon. Po'
mogawon og gotowanan tidu sog
baya' nog dusa bianan sog kopo-
tubu' dia ni Isukristu tidu sog patoy.
22 Ditu' na ion sog glangit dia sog
dapit glintu nog Mikpongon. Po' ion
na og Pogbaya' nog moloikatanan
bu og duma bolokatananan dia sog
kodiwotaan.

4

1 Si Kristu misinsa sog kinilawan.
Amu si'oy, mosinsa amu dosop ma'
non. Dadi, sumboy popogonon niu
og pikilan niu ma' da nog pikilan
non kitu'. Po' ain og mokogaga
nog sinsaan sabap sog kopoginang
non nog kolongasan, da'idun na og
pikilan non moginang nog dusa.
2 Bu og kotubu' non dini sog
glupa'an koni, da'idun na og baya'
nog glegan nog ginungod dianon,
suga'id non, og migbaya' dianon og
glegan na nog Mikpongon.
3 Po' mitaman amu na moglokohinangan nog kohinangan niu kitu', nog kolegan moginang nog ain di' kitu' moktamuy dia sog Mikpongon. Po' moleg ilan moginang nog polomotadon nog kosipogsipog, otawaka mogabak, otawaka glibun laki dianilan mokpoglangulangu mangka ilan poginang nog kosipogsipog, otawaka moktamuy sog sagya glodawananan kitu' nog pigondi'an moktamuy dianilan.
4 Sa'an numun koni mingala ilan
dianiu po' da' amu na ampu' di-
anilan moginang nog kohinangan
kitu' nog mama' nitu'. Sabap ditu'
pigwanwan nilan amu dun.
5 Tibua, sumboy tobalon nilan
itu' dia sog Mikpongon po' ion og
mongukum nog ain totubu' bu ain
mikpomatoy na.
6 Po' minsan si'oy inukum na
ain mikpomatoy kitu', og kouku-
man kitu' dianilan ma' da nog
koukuman nog glam nog gotowanan
dini sog dunya nog sumboy matoy
ilan. Sa'an itu', og Gomba'is nog
Guksugan koni pinulonag dianilan
bagun ilan da mokopoglokotubu'
sog kinodiwata mama' nog kotubu'
nog Mikpongon nog motubu' asta
sog da' kopus non.

7 Mosompol na og doksu'an nog
glam non. Dadi, sumboy posopaton
niu og pikilan niu bu koto amu
mogokbit nog pomikilan niu bagun
amu mokopogyakin.
8 Og bololaga' sog glam non og
kopogapas niu mokilolamoy. Po'
bila ma' nitu', og pogopasan niu sog
pakasi niu sog tanud, minsan si'oy
andun kodakol og dusa otawaka og
sala' nog miinang nog pakasi niu,
kolonggungan niu da.
9 Tolima' niu og pakasi tanud niu
nog da'idun buku' nog dialom piki-
lan niu.
10 Bu monala kotow dianiu, sum-
boy mogusoyusoy og kopogokbit niu
nog kotoan kitu' nog binogoy nog
Mikpongon dianiu, bu gamit niu itu'
bagun kobo'isan dun og pakasi niu.
11 Bila binogayan amu nog kotoan
momali, sumboy og poktolu'on niu
og talu' nog miktidu sog Mikpon-
gon. Bila binogayan amu nog ginang
tumabang sog pakasi niu, sumboy
inangon niu bianan sog dasig nog
miktidu sog Mikpongon. Sa'an ma'
nitu' og kopoginang niu dun, bagun
da og glam non koyon, og Mikpon-
gon kosonglitan dun bianan dia ni
Isukristu. Po' dianon og glam nog
kotas, bu og silow, bu og baya' asta
sog da' kopus non. Amen.

Og sinsaan sabap sog kopokokunut ta dia ni Kristu

12 Amu, og glokoleanan ku
nog bololaga' dianakon, na' amu
kosobu'an dun nog mokobian amu
numun kitu' nog landu' kopihit nog
sinsaan. Po' ion non ion og suloy
dianiu.
13 Suga'id non, sumboy mogda'da'
amu nog kiunungan niu og sinsaan
ni Kristu nog boya'an bila potom-
palon na og kotas non, mogdungag
og da'da'an niu dun.
14 Bila pigwanwan amu sabap
sog kopokokunut niu dia ni Kristu,
pogda'da' amu dun, po' kobon non
og molongas kitu' tokodoy nog Bo-
lakat nog Mikpongon mogonong di-
aniu.
15 Bila mosinsa amu, sumboy
kona' po' sabap nog polomunu'
amu, otawaka og polonakow amu,
otawaka kona' sabap sog ginang niu
kitu' nog mondom ukumon amu
dun, otawaka mangoy mogbaya' sog
ginang nog duma niu.
16 Tibua, bila misinsa amu sabap
sog kopokokunut niu dia ni Kristu,
na' amu mosipog dun. Suga'id non,
songlitoy niu og Mikpongon po' ki-
ingolanan amu na nog gla'ayatanan
ni Kristu.
17 Minatong na og tolipunan
mongukum sog gotowanan bu og
mokuna ukumoy ain og pigotowan
nog Mikpongon. Dadi bila tolipunan
dianita, olo gidoy og doksu'an non
bila ukumon ilan nog saka da'
ilan pokokunut sog Gomba'is nog
Guksugan kitu' nog miktidu dia sog
Mikpongon.
18 Po' ma' nini sinulat sog Kitab,

> "Bila gahatgahat kotabang og go-
> towanan nog midulus, olo
> gidoy og doksu'an nog go-
> towanan nog ompok tuma-
> muy sog Mikpongon otawaka
> momungyas sog talu' non?"*

19 Dadi, simasima mikobian mosinsa
sabap sog baya' nog Mikpongon di-
anilan, sumboy uokilon nilan og
kotubu' nilan dia sog Mikpongon
mangka ilan kobon non poginang
nog ain og gomba'is po' ion og ko-
pongondolan.

5

Og pomali sog pigotowan nog Mikpongon

1 Ngon og pongonion ku sog ain og
mokogulanganan kitu' dion nog ma'
nakon. Og dili mata u og mikoton-
gow nog sinsaan ni Kristu. Bu akon
si'oy mosunu' u dosop sog kotas ni
Kristu sog matong potompalon na
dia sog gotowanan.

* **4:18 4:18** Proverbs 11:31

2 Ma' nini og pongonion ku koni
dianiu, pogipat niu og glumpukanan
nog pigotowan nog Mikpongon nog
ain dia sog gipatan niu. Bu sabap
sog koboganan nog pikilan niu,
pogokbit niu ilan po' ma' nitu'
og kolegan nog Mikpongon dianiu.
Kona' po' togolon amu moginang
dun nog bagun amu kongonan dun.
Suga'id non, sabap sog dili glegan
niu pogopasoy niu tumabang og pig-
otowan nog Mikpongon.
3 Na' niu popihitoy ain og inuakil
koyon dia sog gokbitan niu, suga'id
non, sumboy mimung amu nilan
nog ponongi'an.
4 Bu bila matong na og motas sog
glam nog polongipat nog pigotowan
nog Mikpongon, mokotabuk amu
nog tumbas dianiu landu' kolongas
nog di' mogla'at asta sog da' kopus
non.
5 Amu, ain og mulinbata', sangkan
amu dia sog mokogulanganan
niu. Bu glam niu langka niu og
kopokpobaba' nog bolotabat niu sog
pakasi niu. Po' ma' nini og sinulat
sog Kitab, "Og Mikpongon, ontuan
non ain bugalon, tibua, ain ombaba'
bolotabat non, tulungon non."*
6 Dadi, bianan sog kobaba' nog
bolotabat niu, sangkan amu dia sog
baya' nog Mikpongon bagun non da
amu ompotas bila matong na og
gondow kitu' nog glegan non.
7 Uakil niu dianon og glam nog
susaan niu po' ion da og migipat
dianiu.
8 Pongmohilat amu bu pongan-
dam amu po' og banta niu nog
si Kindagow, pinonggi' ma' nog
glimong nog kobon non monontong
nog kanon non.
9 Ontuoy niu og banta niu koyon
bianan sog kopagon nog kopongan-
dol niu dia sog Mikpongon. Po' ko-
sunan niu da nog og pigilugananan
niu sog tanud sog gliwag nog dunya
koni sonuk nilan pa dia sog sinsaan
ma' niu.
10 Tibua, bila modoksu' amu na
moglogaga nog sinsaan nog po-
dali'dali', og Mikpongon nog ion
og poktiduan nog glam nog tulung,
pongimboguan non na amu bu po-
pogonon non da amu bagun amu
di' gumuya'. Po' inonggat non na
amu sumakup sog koba'is non asta
sog da' kopus non bianan sog kopok-
solabuk niu dia ni Kristu.
11 Ion da og mogbaya' asta sog
da' kopus non! Poksonglitan ta ion!
Amen!

Og gimpusan nog sulat ni Piter

12 Si Silas, og gilug ta koni nog
kosoligan ku, og tinumabang di-
anakon sumulat nog sulat u koni
dianiu nog ompolok. Og sulat u
koni, og pondolo'isog u dianiu bu
taksi' u pa'ali sog tantu nog tulung
nog Mikpongon. Dadi, popagon niu
og kopongandol niu sog tulung non
kitu'.
13 Og pigotowanan nog Mikpon-
gon nog pinili' non mama' niu ditu'
sog bonua nog Babilon, minogina
ilan dianiu. Bu si Mark si'oy, ion
ma' nog bata' u, minogina dosop ion
dianiu.
14 Bila moglumpuk amu, poton-
gow niu og glolaman niu sog pakasi
niu bianan dia sog galok nog po-
mogilug.
Og kotikna' nog pikilan mongon
dianiu ain sinumolabuk na dia ni
Kristu.

* **5:5 5:5** Proverbs 3:34

Og kodua' Sulat ni Piter

Og Piuna Talu' pa'ali sog kodua' Sulat ni Piter

Og kodua' sulat ni Piter koni, posungu' ini dia sog kodokolan nog mikuna kitu' moktanud dia ni Isukristu. Og potugyuan nog sulat non koni, og pogantu dia sog pikpanad nog polopanadanan koyon nog di' motud, bu dia sog polomotadon kitu' nog molaton nog og doksu'an nog pikpanad nilan koyon. Og pondayan nog poktanudanan koni motongow da dia sog kopoktantu nilan dia sog motud kitu' nog sabut nog tidu dia sog Mikpongon bu dia sog Kounutan ta nog si Isukristu. Og sabut koni, ion non ini og sabut kitu' nog pilatas nog ain mikotongow dia ni Isus bu ain og mikodongog kitu' nog pikpanad non. Sinusi tokodoy ni Piter og pikpanad nog polopanadanan kitu' nog di' motud, nog mikpoktalu' ilan nog si Kristu dow ondi' na mokpuli'. Og talu' non, og piksobapan nog gangga' nog kopokpuli' ni Kristu dini, og Mikpongon ondi' moleg nog ngon minsan sala kotow si'oy mangoy sog gla'at, suga'id non, og glegan non bosia og glam nog gotowanan moglila' nog dusaanan nilan.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-2.
2. Og pibona'an nog Mikpongon dia sog poktanudanan, 1:3-21.
3. Og polopanadanan nog di' motud, 2:1-22.
4. Og kopokpuli' ni Kristu, 3:1-18.

1 Akon si Simun Piter og mikpoit nog sulat koni. Og sosoligan u bu og sosugu'on u ni Isukristu.

Og sulat koni posungu' dia sog gotowanan kitu' nog ain kibogayan na nog kopongandol nog bololaga' dianilan nog ma' nami sabap sog kodulus nog Diwata bu Polonabang ta nog si Isukristu.

2 Bianan sog sunan niu pa'ali sog Mikpongon bu pa'ali sog Kounutan ta nog si Isus, posisaya' kongon dianiu og tulung bu kotikna' nog pikilan.

Og gonggat nog Mikpongon dianita

3 Og Mikpongon, bianan sog Bolakat non, pino'uban non ita bagun ta minang ain og polomotadon kitu' nog kosu'atan ion dun bianan sog kokosun ta dianon nog ion og migonggat mampu' dia sog dili kotas bu koba'is non.

4 Bu bianan sog ma' nini koni, binogayan non ita nog glam nog pinasad non kitu' nog landu' kolongas bu kobololaga'. Bu bianan ditu' mimung modukakit ita dia sog kodiwata nog Mikpongon bu mokawa' ita tidu sog baya' nog glegan nog ginungod nog mogla'at gotow dun.

5 Dadi, bila ma' nini og miinang nog Mikpongon dianiu, sumboy og kopongandol niu mogaboy ilan nog polomotadon niu kitu' nog gomba'is. Bu og polomotadon niu kitu' nog gomba'is mogaboy ilan dosop nog kosapat nog pikilan niu.

6 Bu og kosapat nog pikilan niu kitu' mogaboy ilan dosop nog koto niu mogokbit nog polomotadon niu. Bu og kopogokbit nog polomotadon niu kitu' mogaboy ilan dosop nog kopagon nog kopoglogaga niu. Bu og kopagon nog kopoglogaga niu kitu' mogaboy ilan dosop nog kopondiwata niu.

7 Bu og kopondiwata niu mogaboy ilan dosop nog koto niu sumungod sog pakasi tanudanan niu. Bu og koto niu sumungod dianilan mogaboy ilan nog glolatan niu.

8 Po' bila kobon non pododungag og glam nog kobo'isan koni dianiu, sabap sog sunan niu pa'ali dia sog Kounutan ta nog si Isukristu, og poginangon niu mogdoksu'an sog molongas.

9 Tibua, bila ngon og gotow nog
di' motongow dianon og kobo'isan
koni nog ma' nini, mimung ion ma'
nog buta po' da'idun sabut non bu
kilingawan non nog inugasan na
bosia og bakas dusaanan non kitu'.
10 Dadi pigilugan ku, pogopa-
soy niu og kopokokunut niu dia
sog gonggat nog Mikpongon dianiu
sumakup dianon. Bu potantu niu
og kopili' non dianiu sumolabuk di-
anon. Po' bila ma' nitu' og ginangon
niu, di' amu nododa' mokokulog
dianon.
11 Bu motabuk niu og kopatut
kitu' sumakup dia sog pigdotu'an
nog da' kopus non nog Polonabang
bu Pogbaya' dianita nog ion non si
Isukristu.

Og pidonsama' nog sinulat dia sog Kitab

12 Dadi sa'an itu', kobon non
popikilon ku dianiu po' bagun niu
da di' kolingawan og motud nog
pomali koni minsan si'oy kosunan
niu na, bu mipagon na og tud niu
sog motud kitu' nog mitabuk niu na.
13 Sumboy doda' solian pa nog
totubu' u, kobon non popikilon ku
dianiu.
14 Po' damatdamat u na nog di'
na mobon, gonatan ku na og glawas
u koni nog ginungod po' ma' nitu'
pitampal dianakon nog Kounutan ta
nog si Isukristu.
15 Dadi, sa'an mogapas u momilin
milin dianiu bagun bila gumonat u
na ompikil niu da kobon non og
pomali u koni.

Mitongow nog dili mata nami og kotas ni Kristu

16 Og guksugan nami kitu' dianiu
pa'ali sog kokosog nog kopokpuli'
nog Kounutan ta nog si Isukristu,
kona' og sagya pigimungimung nog
ma' nog kigulangoy, suga'id non,
mitongow nog dili mata nami bog
andun og kotas non.
17 Po' og Mikpongon nog ion og
Gama' ta, pigodaban non bu pisilow
non ion. Og Mikpongon og motas
sog glam non bu tinalu' non pa'ali
dia ni Kristu, “Koni og Bata' u nog
kololaman ku. Kisu'atan u tokodoy
dianon.”
18 Og talu' koyon midongog nami
miktidu sog glangit, kobon nog ko-
pogunutunut nami kitu' dianon ditu'
sog bulud kitu' nog mosigda.
19 Bu kona' tibua nitu'. Ngon
dosop og talu' nog Mikpongon nog
kosoligan tokodoy nog pilatas nog
polomolatasanan non kitu' kobon
nitu'. Dadi, sumboy mokokunut
amu dun po' kitu' mimung ma' nog
tiow niu dia sog kodoloman asta
tumua' na og pomulow nog sumilow
dianiu dunut matong na og gondow
kitu' nog mokpuli' og Kounutan ta
nog si Isukristu dini sog glupa'an.
20 Bu sog glam non koni, sum-
boy kosunan niu nog da'idun og
pidonsama'anan kitu' dia sog Kitab
nog mogunoyunoy motuman bianan
sog sagya pomikilan nog pilotasan
koyon dun.
21 Po' og pidonsama'anan kitu',
da' dia miktidu sog sagya baya' nog
gotow. Suga'id non, mikopomitua
og gotowanan kitu' nog talu' nog
Mikpongon po' sabap sog gokbitan
nog Bolakat nog Mikpongon diani-
lan.

2

Og polopanadanan nog di' motud

1 Minsan ma' nitu', ngon da go-
tow Hudyuanan kobon nitu' nog
migbalu'balu' momitua. Ma' da nog
numun koni nog ngon dosop og go-
towanan tumua' dion niu nog mok-
panad ilan nog di' motud. Mogogi-
nanad ilan mokpanad nog di' kitu'
motud nog boya'an mogla'at og ko-
pongandol niu dun. Bu tinoliku-
dan nilan tanan og Pogbaya' nog
saka, ion og mikosaluy dianilan tidu
sog pigboya'an nog dusa. Dadi, og
doksu'an non kotokowan ilan nog
gla'at nilan.
2 Modakol og mokodunut dia sog
polomotadon nilan koyon nog kosi-
pogsipog. Bu sabap ditu', kiuklakan

dun og polomotadon kitu' nog modulus.
3 Sabap sog kopogabak nog polopanadanan koyon, moguksug ilan dianiu nog guksugan nilan kitu' nog sagya da pigimungimung nilan bagun ilan da mokosin dun. Tibua, og polihala' nog Mikpongon donsama' na sinimpan dianilan bu mogla'at ilan nododa' dun.
4 Po' minsan og moloikatanan kitu' nog mikodusa, lina'at ilan da nog Mikpongon bu kinolobusu ilan na ditu' sog Silom po' ngon gondow non polihola'on ilan da.
5 Bu kobon nitu' sog masa ni Nowa, og Mikpongon, lina'at non og glam nog gotowanan kitu' nog mingantu dianon bu og bianan non luma'at dun og glayas. Tibua si Nowa, og polomali nog kodulusan, tinobangan ion nog Mikpongon bu asta og pitu kotow kitu' og gla'ayatanan non.
6 Bu lina'at dosop nog Mikpongon og dua' buk koliwagan bonua kitu' nog Sodom bu Gomora. Po' tinutung non asta miugba mangka non imungoy nog ponongi'an nog ma' nitu' og doksu'an nog ain mongantu kitu' dia sog Mikpongon.
7 Tibua, tinabang non da si Lot po' midulus ion. Misasow pikilan ni Lot sabap sog landu' kolaton og kohinangan nog gotowanan kitu' ditu'. Po' ininang nilan na ain kolegan nilan moginang.
8 Po' si Lot, og midulus nog gotow bu dangan ion minampu' mogonong dia sog gotowanan kitu', misinsa tokodoy og pikilan non sabap sog gondow gondow modongog non bu motongow non og kohinangan nilan nog landu' kolaton sabap nog gotowanan koyon nog da' botad nilan.
9 Dadi sabap ditu', kosunan ta nog og Mikpongon, gowonon non tidu sog pihit nog gyuba' ain molani kitu' dianon. Tibua, ain moginang nog di' pia, posinsaon nog Mikpongon asta sog matong na og gondow kitu' nog ukumon non glam non.
10 Labi na ain og mokokunut kitu' dia sog glegan nog ginungod bu di' mogalangalang mogbolotibot dia sog ain pogbaya' kitu' dia sog gotowanan.
Bugalon ilan bu ondi' ilan mogalangalang monompola' dia sog ain kodiwotaan.
11 Tibua, minsan og moloikatanan kitu' nog modasig bu motas ilan pa dia sog polopanadanan kitu' nog di' motud, bila sumbungon nilan dia sog sungu'an nog Pogbaya', di' nilan da tompola'on.
12 Tibua, og polopanadanan koyon nog di' motud, tompola'on nilan ain og da' nilan kitu' kosabut. Mama' ilan nog sagya manusia' kitu' nog inangon nilan mogdayun nog di' nilan pokpikilpikilon poguna. Sa'an piongon og manusia' kitu' po' pongukpa'an ilan tibua bu pomunu'oy. Domikian da ma' nitu' og gotowanan kitu' nog mogla'at ilan da.
13 Og gotowanan koyon nog mingula'at nog dumaanan nilan, og tumbas dun dianilan og gla'at dosop. Loliagon ilan moginang nog glegan nog napsu nilan minsan dia sog kosompagan. Sabap sog kohinangan nilan koyon, ilan og mikoit nog sipogan niu bila madap ilan kuman dianiu.
14 Kobon non, da' lual poktotima'anan nilan og kolibunanan bu di' ilan lumota' moginang nog dusa. Bu ain moguya' og kopongandol non dia sog Mikpongon, mosompun nilan koit mampu' dianilan. Po' og polopanadanan koyon, moto ilan tokodoy mogbigyak. Sabap sog kohinangan nilan koyon, misugat ilan nog sumpa nog Mikpongon.
15 Binolong nilan og polomotadon nog modulus mangka ilan pogunut nog kohinangan ni Bala'am kitu' kobon nitu'. Ion og bata' ni Beor bu ion dosop og polomitua. Tibua, linoliag ion nog kohinangan kitu' nog molaton po' mikosin ion dun.
16 Tibua, pinoliksa' nog kuda' non kitu' tumalu' dianon po' og kuda'

non kitu' mikopoktalu' podali'dali' nog talu' nog gotow. Sa'an itu' da' kodayun og kododupangan ni Bala'am kitu'.

17 Og polopanadanan kitu' nog di' motud, domikian nog ma' ilan nog tobud nog kinotian otawaka og ginampol nog sagya inoyupan nog galu'. Sinimpanan ilan na nog Mikpongon nog pogonongan nog landu' nog kodolom.

18 Po' kilondu'an na og pomali nilan koyon nog da' sagnat non. Bu ginamit nilan og kohinangan koyon nog kosipogsipog bagun og gotowanan koyon, koyuba'an ilan dun nog saka solian nilan pa bosia lumota' moginang nog kohinangan kitu' nog di' pia.

19 Po' ma' long nilan pa dun, "Ain mokokunut dia sog pomali nami koni, mokopoginang ilan na nog minsan olo og glegan nilan moginang." Saka og polopanadanan koyon nog di' motud, og minulipon dianilan og dili kohinangan nilan koyon, nog boya'an mogla'at ilan dun. Po' og gotow miulipon sog ain potiangon non kitu' nog mogbaya' dianon.

20 Dadi, bianan sog kisunan nilan na og Polonabang bu Kounutan ta nog si Isukristu, mikoluas ilan tidu sog baya' nog dusa dini sog kilawan koni. Saka, tinigolow nilan mokpuli' dia sog baya' nog dusa mangka ilan nosop pogboya'oy dun. Dadi, labi pa kolaton og doksu'an nilan dia sog doksu'an nilan kitu', kobon nog da' nilan pa kosunoy si Kristu.

21 Golom pa bosia somo' da' nilan kosunoy og bianan nog boya'an modulus og gotow dun gaba' nog kosunan nilan na nog saka tolikudan nilan og pomali kitu' nog pilatas dianilan nog tidu sog Mikpongon.

22 Ain og gotow nog ma' nion, miponongi' sog talu' kitu' nog, "Og gayam, kanon non mokpuli' og guta' non." Bu ngon dosop og talu' nog, "Og babuy nog linigu' na, mokpuli' da lumobug sog globugan non."

3

Og gondow nog kopokpuli' nog Pogbaya'

1 Amu, og glokoleanan ku nog bololaga' dianakon, koni og kodua' sulat u nog pinoit u dion niu. Sinulat u dua' buk sulat u koni dianiu bagun og pogopason niu molonu' kobon non og pikilan niu.

2 Og kolegan ku bosia dianiu nog pomikilon niu og pidonsama' nog polomolatasanan kitu' nog Mikpongon kobon nitu' nog pilatas nilan dia sog gotowanan. Bu pomikilon niu dosop og dondagananan kitu' nog Polonabang bu Kounutan ta nog si Isukristu, nog pilatas non dianiu bianan dia sog sosugu'onanan non kitu'.

3 Sog tagna', sumboy kosunan niu nog, bila matong dali' na bungkas, ngon gotowanan tumua' nog pigokbit ilan nog dili glegan nilan nog pigboya'an nog dusa. Bu pogwanwanon nilan og tud niu koyon.

4 Bu ma' nini og poktolu'on nilan dianiu, "Og pasad non kitu' mokpuli' dow ion dini, ain buan ion dun? Tidu pa sog kopatoy nog mokogulanganan ta, og dunya koni da' poksop. Ion non da kobon non tidu pa sog tolipunan non."

5 Og gotowanan koyon, piksolingawan nilan og sabut nilan nog kobon nitu' piongon nog Mikpongon og pigloban nog glangit bu glupa'an bianan sog sagya talu' non. Og kopokpongon non nog glupa'an bianan sog tubig bu miongon tidu sog tubig.

6 Bu og dunya kobon nitu', sabap dosop sog tubig migla'at po' bianan sog glayas.

7 Numun koni, og pigloban nog glangit bu glupa'an, sinimpan nog Mikpongon, nog sagya sog talu' non, mogla'at bianan sog gapuy. Sa'an itu' sinimpan non po' ngon gondow nog, og gotowanan kitu' nog di' moktamuy dia sog Mikpongon polihola'on non.

8 Tibua amu, og glokoleanan ku
nog bololaga' dianakon, na' niu pok-
solingawan og solabuk talu' koni.
Dia sog Pogbaya', og gobon nog
sondow migbatuk ilan da nog gobon
nog songibu ton. Bu og gobon nog
songibu ton migbatuk ilan dosop da
nog gobon nog sondow.*
9 Dadi, balu' nog gotowanan kitu'
dun, mobon tumanoy nog Pogbaya'
og pasad non kitu' po' da' nilan
kosabut bog olo og kopokpa'at nog
Pogbaya' nog timpu. Ion ompayat og
ponutus non dianiu po' ompok ion
bosia nog minsan sala kotow si'oy
og mangoy sog gla'at. Suga'id non,
og kolegan non bosia glam nog go-
towanan moglila' ilan nog dusaanan
nilan.
10 Tibua, ibalat da sog polonakow,
kotokowan og gotowanan nog pok-
tua' non, ma' dosop nitu' og Pog-
baya'. Di' kosunan bog olo ondowoy
dun og kopokpuli' non dini. Bu bila
matong na og tang kitu', og glangit
owa'on na bu uli'an na nog doguk
nog gapuy. Bu ugbaon og pigloban
nog glangit bu glupa'an. Bu og
glupa'an koni motipot dosop kanoy
nog gapuy.
11 Dadi, bila ma' nitu' og bayu'
nog kopogla'at non dun, olo gidoy
sumboy og polomotadon niu? Sum-
boy og polomotadon niu kitu' pig-
boya'an na nog Mikpongon bu inan-
gon niu ain modulus kitu' dianon.
12 Kobon non sumboy di' amu lolu-
aton mogdodama nog gondow kitu'
nog sosa' nog Mikpongon. Dadi,
inang niu na ain ginang kitu' nog
omba'is niu inangon bagun mosom-
pun datong og sosa' non kitu'. Po'
sog gondow kitu' tutungon og glan-
git. Bu ain piongon sog glangit
motunag, kobal nog ginit nog gapuy.
13 Tibua, og dodomaan ta, og
pasad non kitu' dianita nog bogu
langit bu og bogu lupa'an, og
pogonongan nog ain midulus.
14 Dadi, amu og glokoleanan
ku nog bololaga' dianakon, kobon
niu mogdodama nog gondow kitu',
pogopasoy niu nog kobon non
molonu' og pikilan niu, bu da'idun
sila'on dianiu nog Pogbaya', bu
moglogomigus amu og glam niu
dianon.
15 Pikil niu nog sabap sog ponu-
tus nog Kounutan ta binogayan non
nog tang og gotowanan bagun ilan
mogawon tidu sog dusa. Ma' nitu'
dosop og tinalu' nog gilug ta kitu'
sog tanud nog si Paul dia sog sulat
non kitu' dianiu. Og tinalu' non
dia sog sulat non kitu' bianan sog
kodalom nog sabut nog binogoy nog
Mikpongon dianon.
16 Sog glam nog sulatanan non,
ma' nitu' dosop og pomali non pa'ali
dini. Ngon og sulatanan non nog
mologon kosabut. Bu bila ustalon
itu' nog gotowanan koyon nog ku-
lang sabut nilan bu di' ilan pa
kosoligan, sopon nilan og kopogustal
nilan dun. Bu ma' nitu' dosop og
gininang nilan dia sog duma talu'
nog Mikpongon. Og doksu'an non
mogla'at ilan dun.
17 Dadi amu, og glokoleanan ku
nog bololaga' dianakon, bila mama'
nitu' nog kisunan niu noma og glam
nini, pokpotubud amu bagun amu
da ondi' moit nog glopangan nilan
koyon nog pigboya'an ilan pa nog
glegan nog ginungod nog boya'an
mosimoy amu dun saka, ompagon
na bosia og kibotangbotangan niu
dianon.
18 Suga'id non, gamit niu kobon
non og tulung nog Polonabang bu
Kounutan ta nog si Isukristu. Bu
kobon non podalom niu og sabut niu
pa'ali dianon.

Glam nog kotas bu gadab mongon
dianon tidu sog numun koni bu asta
pa sog da' kopus non. Amen.

* **3:8 3:8** Salmu 90:4

Og tagna' Sulat ni Jan
Og Piuna Talu' pa'ali sog tagna' Sulat ni Jan

Si Jan, ion sala kotow sog sopulu' bu dua' sosugu'onanan ni Isukristu nog dinondag non mogustal pa'ali dianon. Ngon tolu buk sulat ni Jan nog pinoit non sog poktanudanan dia ni Isukristu. Mogulang na ion og kosulat non nog tolu buk sulatanan non koni.

Og tigana' sulat non koni, pinoit non dia sog glam nog gotowanan kitu' nog tinumud na dia ni Isukristu sog ainain nog bonuaanan. Sog tang koyon, modakol og gotowanan mikpanad nog di' motud. Og duma, mikpoktalu' ilan nog og Bata' dow nog Mikpongon onda' solug nog glawas nog kilawan, otawaka onda' dow bota'oy nog sagyaotow, suga'id non, tinumona' dow tibua ion dini sog glupa'an.

Dadi, pilogdong ni Jan bianan sog sulat non koni dia sog ain mingandol na dia ni Isukristu, nog si Isus, ion og tantu Bata' nog Mikpongon, bu ion og tantu gotow dosop. Bu pidonsama' non dosop tumalu' sog ain og mikokunut na dia ni Isus nog mogolig ilan tokodoy nog pikpanad nog duma gotowanan koyon nog di' dumalan sog pikpanad nog miktidu dia ni Isukristu. Bu ondi' ilan tokodoy tumud nog pikpanad nog gotowanan koyon nog di' motud.

Sog sulat koni, mitampal dosop nog ain sinumalig na dia ni Isukristu, molalam dia sog Gama' nog Ion og Mikpongon, bu molalam dosop dia sog pakasiotow non.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-4.
2. Og dolag bu og kodoloman, 1:5–2:29.
3. Og gombata'anan nog Mikpongon bu og gombata'anan ni Kindagow, 3:1-24.
4. Og motud bu og glopangan, 4:1-6.
5. Og polosuku'an nog ain molalam, 4:7-21.
6. Og kopomondag nog bianan sog kopongandol, 5:1-21.

Og Talu' nog pitongow nog Mikpongon dianita

1 Sinumulat ami dianiu pa'ali sog Talu' nog piktiduan nog kotubu' nog donsama' na miongon tidu pa sog tolipunan. Og Talu' koyon nog pogolongon nami, ion non ion og midongog nog dili tolinga nami, bu mitongow nog dili mata nami, bu mituyok nog dili komot nami, bu kitima'anan nami.
2 Bu og piktiduan nog kotubu' koni, linogdoy non og ginungod, bu mitongow nami ion. Dadi, tinoksi'an nami ion dianiu, nog ion og mogbogoy nog kotubu' nog da' kopus non. Sog donsama' pa, dia na ion sog Gama' ta nog Mikpongon, bu pitongow na dianami.
3 Sa'an itu' pikpulonag nami dianiu pa'ali sog mitongow nami, bu midongog nami kitu', bagun amu mokopoksolabuk dianami, bu og kopoksolabuk ta koni bianan dia sog kosolabuk ta dia sog Gama' ta nog Mikpongon, bu dia sog Bata' non nog si Isukristu.
4 Sinumulat ami ini dianiu bagun da motoktub og da'da'an ta.

Og glangka nog gotow, ain sinumolabuk nadia sog Mikpongon

5 Og gustalan nog midongog nami dia ni Isukristu, ion non ini og pokpolotason nami koni dianiu nog, og Mikpongon, dianon og dolag. Da'idun nododa' og dolom dianon.
6 Dadi, bila moktalu' ita nog sinumolabuk ita na dia sog Mikpongon nog saka, og poginangon ta og kohinangan da dia sog kodoloman, og

ma'ana non, migloput ita bu da' ta
longkaoy og motud.
7 Tibua, bila og poginangon ta og
kohinangan nog dia sog kodolagan
mama' non, nog ion dia sog dolag,
mokopoksolabuk ita nog dumaanan
ta bu kiugasan na og glam nog
dusaanan ta nog dugu' ni Isus nog
miglayas sog kudus, nog ion og Bata'
nog Mikpongon.
8 Bu bila moktalu' ita nog da'idun
dusa ta, piglimbungan ta og dili
glawas ta, bu da' ta tolima'oy og
motud.
9 Tibua, bila moglila' ita nog
dusaanan ta dia sog Mikpongon,
ompunan non ita sog glam nog
dusaanan ta kitu' po' ion kopongon-
dolan bu di' mogbigya', bu ugasan
non og glam nog kohinangan ta kitu'
nog molaton.
10 Tibua, bila moktalu' ita nog
da' ita pokodusa, og ma'ana non
pingingloput ta og Mikpongon, bu
da' ta pa tolima'oy og talu' non.

2

Si Isus og mingingolot dianita

1 Amu, og gombata'anan ku nog
kololaman ku, sinulat u ini dianiu
bagun amu bosia ondi' na mokinang
nog dusa. Tibua, bila ngon og
mokopoginang nog dusa, ngon sala
kotow og mingingolot dianon dia sog
Gama' ta nog Mikpongon. Bu og
mongingolot koyon, ion non ion si
Isukristu, nog ion og midulus.
2 Ion miimung pomalas. Og
ma'ana non, bianan dia sog kopalas
kitu' dianon, kiugasan dun og glam
nog dusaanan ta. Bu kona' tibua og
dusaanan ta, suga'id non, asta dosop
og dusaanan nog glam nog gotow.
3 Bila mikokunut ita sog donda-
gananan nog Mikpongon, motintu
dianita nog sunan ta ion.
4 Bila ngon gotow nog moktalu'
nog kosunan non og Mikpongon,
saka onda' non unutoy og donda-
gananan non kitu', og gotow koyon
migloput bu onda' non tolima'oy og
motud nog miktidu sog Mikpongon.
5 Tibua, simasima og mikokunut
dia sog talu' nog Mikpongon, og glo-
laman nog gotow koyon sog Mikpon-
gon mituman na. Og gindanan nog
sinumolabuk ita na dia sog Mikpon-
gon ma' nini.
6 Ain og miktalu' nog sinumo-
labuk na dia sog Mikpongon, sum-
boy moglogiling dia sog polomota-
don ni Isukristu.

Og dondagan nog Mikpongon

7 Glokoleanan ku nog kololaman
ku, og dondagan koni nog sinulat
u dianiu kona' amu na og sobu'
dun. Bu kisunan niu na ini tidu pa
sog tolipunan. Po' donsama' niu na
midongog bianan sog gustalan kitu'
dianiu.
8 Tibua, minsan si'oy donsama'
niu na midongog og dondagan koni,
mama' da nog bogu pa dianiu po'
og kotud nog dondagan koni, mo-
tongow dia ni Kristu bu moton-
gow dosop dianiu. Po' og dolom
maya'maya' na mawa' bu og tantu
nog dolag sinumilow na.
9 Bila ngon gotow nog moktalu'
nog ion dia na sog kodolagan, saka
pokongitan non pa og gilug non sog
tanud, og gotow koyon dia pa sog
kodoloman.
10 Tibua, og gotow nog mololat
dia sog pigilugan non, kobon non
dia ion sog kodolagan. Bu di' ion
kotongowan nog boya'an mokodusa
ion.
11 Bigya' non, ain og gotow kitu'
nog mangit pa sog gilug non sog
tanud, dia pa ion migliu'liu' sog
kodoloman. Bu og poginangon non,
og kohinangan pa nog kodoloman.
Di' non sunan ain ion posungu' po'
miimung nog ondi' na ion mokoton-
gow kobal nog modolom.
12 Sinulat u ini dianiu, amu og
gombata'anan ku sog tanud, po' og
dusaanan niu kiompunan na bianan
sog ngalan ni Kristu.
13 Sinulat u ini dianiu, amu og
mokogulanganan sog tanud, po'
kisunan niu na ion, ion donsama' na
tidu pa sog tolipunan.

Sinulat u dosop ini dianiu, amu og boguotowanan pa, po' dinag niu na si Kindagow.

Sinulat u ini dianiu, amu og gombata'anan ku, po' kisunan niu na og Gama' ta nog Mikpongon.

14 Sinulat u ini dianiu, amu og mokogulanganan sog tanud, po' kisunan niu na ion, ion donsama' na tidu pa sog tolipunan.

Sinulat u ini dianiu, amu og boguotowanan pa, po' ompagon amu na dia sog Mikpongon. Bu og talu' non miungod na dianiu. Bu dinag niu na Kindagow.

15 Na' amu mima nog dinunya otawaka og gininisan nog dini sog dunya. Po' bila og gotow mima nion, og ma'ana non, onda' ion kolalam nog Gama' ta nog Mikpongon.

16 Po' og glam nog dinunya, ion non ion og mokodusa kitu' nog glegan nog ginungod, bu ain motongow non kitu' nog ilakad gimaan non dun, bu og mogbonsag nog gakod non. Og glam nog kohinangan koni, onda' poktidu sog Gama' ta nog Mikpongon, suga'id non, dini da miktidu sog dunya koni.

17 Og dinunya bu og glam nog gimaan nog gotowanan nog dinunya, solianlian da. Tibua, og gotow nog mikokunut sog glegan nog Mikpongon, motubu' ion asta sog da' kopus non.

Og minanta dia ni Isukristu

18 Gombata'anan ku, dali' na og bungkas. Dadi, og midongog niu kitu' nog ngon posungu' matong og mongantu dia ni Kristu, minsan numun koni modakol na og minatong nog polongantu dia ni Kristu. Dadi, sa'an itu' kosunan ta nog dali' nododa' og bungkas.

19 Og gotowanan koyon, kona' ta nododa' ilan og sakup. Sa'an minawa' ilan dianita. Po' somo' sakup ta da ilan, onda' ilan bosia pokulog dianita. Tibua, sa'an ion minawa' ilan po' ma'ana non, kona' ta ilan sakup.

20 Tibua amu, kosunan niu nog binogayan amu nog Bolakat nog Mikpongon tidu dia ni Kristu. Dadi glam niu, mokosun amu na nog motud.

21 Dadi akon, sa'an sinumulat u dianiu, kona' po' sabap nog ondi' niu kosunan og motud, suga'id non, sabap sog kosunan niu na, bu sabap dosop nog da'idun og gloput nog moktidu sog motud.

22 Sima ma buan og moloput? Og moloput koyon, ain og ondi' tumud nog si Isus, nog ion og Kristu.* Dadi, ain og ondi' tumud, ion non ion og mongantu dia ni Kristu, bu da' non tolima'oy og Gama' ta nog Mikpongon bu og Bata' non nog si Isus.

23 Po' simasima ompok tumolima' dia sog Bata', og ma'ana non, onda' non dosop tolima'oy og Gama'. Tibua, simasima og tinumolima' dia sog Bata', og ma'ana non, tinolima' non dosop og Gama' ta nog Mikpongon.

24 Dadi, sumboy ungodon niu sog pikilan niu og midongog niu kitu' nog gustalan nog tidu pa sog kotabuk niu dia ni Isukristu. Po' bila inungod niu na itu', dia amu na kobon non sog Mikpongon bu dia sog Bata' non.

25 Bu motabuk ta og pinasad ni Kristu kitu' dianita nog kotubu' nog da' kopus non.

26 Sinulat u ini dianiu pa'ali dia sog polopanadanan kitu' nog di' motud po' bagun nilan da amu ondi' moit.

27 Tibua si Kristu, binogoy non na dianiu og Bolakat nog Mikpongon nog kobon non mogonong ion dianiu. Dadi, minsan da'idun si'oy lumual og mokpanad dianiu, og Bolakat non na og mokpanad pa'ali sog glam nog motud. Po' og pikpanad non koyon motud. Kona' og gloput.

* **2:22 2:22** Somo' ita da, si Isus, ion og tantu Diwata.

Dadi, pokokunut amu dia sog pik-
panad nog Bolakat nog Mikpongon
koyon dianiu. Bu kobon non singkot
amu dia ni Kristu.
28 Dadi gombata'anan ku, kobon
non singkot amu dianon po' bagun
bila matong na ion, ondi' ita mon-
dok bu ondi' ita mosipog dianon.
29 Dadi, kisunan niu noma nog
si Kristu midulus, sumboy kosunan
niu dosop nog ain og moginang nog
kodulusan, og bata' dosop ion nog
Mikpongon.

3

Og gombata'anan nog Mikpongon

1 Kosunan ta nog landu' og glo-
laman nog Mikpongon dianita, po'
tontong niu polo'ma, iningolanan
non tanan ita nog gombata'anan
non! Bu gombata'anan non doda'
ita! Tibua, og gotowanan nog da'
pokokunut sog Mikpongon, onda'
nilan ita kilolaoy po' onda' nilan
dosop kilolaoy og Mikpongon.
2 Glokoleanan ku nog kololo-
man ku, numun koni og gom-
bata'anan ita na doda' nog Mikpon-
gon. Tibua, onda' pa si'oy potom-
paloy dianita bog olo bayu'bayu'
nog poktimoluyan ta sog gunanunan
koyon, kosunan ta da, nog bila tu-
mua' na ion, mimung ita na mama'
non, po' motongow ta na ion bog olo
bayu'bayu' non.
3 Dadi, simasima migdodama nog
ma' nitu', polonu'on non og pikilan
non bu og polomotadon non bagun
ion mimung mama' ni Isukristu nog
molonu'.
4 Ain og gotow nog moginang
nog dusa, og ma'ana non, sinoksug
non og botad nog miktidu dia sog
Mikpongon. Po' og ginang koyon
nog da' kunut dia sog botad, ion non
ion og dusa.
5 Kisunan niu nog sa'an si Kristu
minangoy dini, po' bagun non
mawa' og dusaanan ta. Po' ion, da'
og dusa non.
6 Dadi, ain og sinumolabuk na
dia ni Kristu, di' na ion tumibaba'
moginang nog dusa. Tibua, ain og
gotow nog kobon non moginang da
nog dusa, og ma'ana non, onda' non
pa kilolaoy si Kristu, bu ondi' non pa
ion kosunan.
7 Gombata'anan ku, na' amu mo-
leg kobigyakan nog minsan sima
otowoy. Po' ain og moginang nog
kodulusan, modulus ion mama' ni
Kristu.
8 Tibua, ain og moginang kobon
non nog dusa, og sakup ion ni
Kindagow. Po' si Kindagow, tidu pa
sog tolipunan, mikodusa na. Sa'an
og Bata' nog Mikpongon minangoy
dini po' inangoy non lo'atoy og gi-
nang ni Kindagow.
9 Simasima binata' nog Mikpon-
gon, ondi' na tumibaba' moginang
nog dusa po' dianon na og ko-
tubu' nog miktidu sog Mikpongon.
Bu sabap sog binata' na ion nog
Mikpongon, mologon nododa' nog
tumibaba' ion moginang nog dusa.
10 Og gindanan bog olo og pik-
tingkaan nog gombata'anan nog
Mikpongon bu og gombata'anan ni
Kindagow ma' nini. Ain og ondi'
moginang nog kodulusan otawaka
ondi' mololat sog pakasiotow non,
kona' og gombata' nog Mikpongon.

Moglinolatoy ita

11 Koni og pomali nog midongog
niu tidu pa sog tolipunan, nog sum-
boy moglinolatoy ita.
12 Na' amu moglogiling dia ni
Kain. Po' ion og sakup ni Kindagow.
Bu binunu' non og kongudan non.
Iduma gidoy buan binunu' non ma?
Sa'an itu' binunu' non, po' og kongu-
dan non kitu', midulus og kohi-
nangan non saka ion, molaton og
kohinangan non.
13 Dadi pigilugan ku, na' amu
mosobu' dun bila pokongitan amu
nog gotowanan dini sog dunya.
14 Po' kisunan ta nog mikawa'
ita na tidu sog patoy bu minangoy
ita na sog kotubu' nog da' kopus
non. Sa'an kisunan ta po' sabap
sog milolat ita sog pigilugan ta. Po'
simasima ondi' mololat, og ma'ana

non, og gotow koyon dia pa ion sog patoy.
15 Bu ain og gotow nog mangit sog gilug non, mama' da nog binunu' non na. Bu kosunan niu nog og polomunu', da'idun og kotubu' non nog da' kopus non.
16 Dadi, ma' nini og kosabut niu dun bog olo doda' og glolat, si Isukristu, inatas non matoy sabap sog glolatan non dianita. Dadi ita si'oy, sumboy bosia mongatas ita dosop sumoliu dia sog pigilugan ta minsan sog kopotayan.
17 Bila ngon sala kotow dianita nog ngon ngon da bosia dianon, saka mitongow non og gilug non nog kilogonan, saka ondi' non ion tobangan, ondi' buan og motud nog dianon og glolat nog Mikpongon.
18 Dadi gombata'anan ku, sumboy kona' tibua sagya moktalu' ita nog mololat ita. Suga'id non, og tantu mololat sumboy motongow bianan dia sog kohinangan ta.
19 Dadi, ma' nitu' og kisunoy ta dun nog ita, dia ita na doda' sog motud, bu bianan ditu' mimung nog motikna' og pikilan ta dia sog sungu'an nog Mikpongon.
20 Minsan si'oy mogdialominawa ita nog ukumon ita sabap sog mikodusa ita, og glolat nog Mikpongon labi pa sog pikilan ta kitu'. Bu ion, kosunan non og glam non.
21 Dadi glokoleanan ku nog kololaman ku, bila onda'idun na og dialominawa ta nog ma' nitu', ondi' ita na modapa' mongadap sog Mikpongon.
22 Bu motabuk ta ain pongonion ta dianon po' mikokunut ita dia sog dondagananan non. Bu ininang ta og sosuku nog kosu'atan ion dun.
23 Bu og dondagan non ma' nini. Sumboy tumud ita dia sog ngalan nog Bata' non nog si Isukristu. Bu sumboy moglinolatoy ita mama' nog dinondag non kitu' donsama' dianita.
24 Simasima og mokokunut sog dondagananan nog Mikpongon, og ma'ana non, kobon non dia ion sog Mikpongon, bu og Mikpongon kobon non dianon. Sa'an kosunan ta nog og Mikpongon dia na nita, sabap sog Bolakat non nog binogoy non dianita.

4

Sumboy pokilailaon ta og poktiduan nog bolakat

1 Glokoleanan ku nog kololaman ku, na' amu mogdodali' tumud sog gotowanan koyon nog moktalu' ilan nog ngon og bolakat nilan nog miktidu dia sog Mikpongon. Suga'id non, pokilaila niu pa poguna bog dia ta' doda' miktidu sog Mikpongon. Po' modakol og polopanadanan nog momali ilan nog di' motud nog mikponua' dini sog dunya koni.
2 Bu og gindanan niu dun nog og bolakat koyon nog miktidu dia sog Mikpongon, ma' nini. Simasima og gotow nog mokpanad nog si Isukristu miktimaluy gotow, ion non ion og gindanan niu dun nog, og bolakat non koyon ion non nion og miktidu sog Mikpongon.
3 Tibua, ain ondi' ma' nitu' og gustalan non dun nog si Isus miktimaluy gotow, og pikpanad non koyon, ion non ion og gindanan nog og bolakat non kitu' da' dia miktidu sog Mikpongon. Suga'id non, og bolakat koyon nog dion non, miktidu ion dia sog minanta kitu' dia ni Kristu. Ion non ion og midongog niu kitu' nog posungu' pa matong saka, numun koni dini na.
4 Tibua amu, og gombata'anan ku, og sakup amu na nog Mikpongon. Sa'an dinag na dianiu og polopanadanan koyon nog di' motud, po' og Bolakat nog Mikpongon og migonong dianiu. Bu og kopogbaya' non labi pa dia sog kopogbaya' nog bolakat nilan koyon dini sog dunya.
5 Og polopanadanan koyon nog di' motud, sakup ilan nog dunya. Sa'an itu' og pogustalon nilan ain da og dini sog dunya. Bu og gotowanan

dini sog dunya koni, mokinongog
dianilan.
6 Tibua ita, og sakup ita na nog
Mikpongon. Dadi, ain og kisunan
non na og Mikpongon, mokinon-
gog ion dianita. Tibua, ain og
kona' sakup nog Mikpongon, ondi'
ion mokinongog dianita. Dadi, ma'
nitu' og kiindanoy ta dun og bolakat
koyon nog motud bu og bolakat
koyon nog di' motud.

Og glolat dia kotongow sog Mikpongon

7 Glokoleanan ku nog kololaman
ku, sumboy kobon non moglinolatoy
ita. Po' og Mikpongon, ion og poktid-
uan nog glolat. Og gotow nog milolat
sog pakasiotow non, ion binata' nog
Mikpongon bu kosunan non na og
Mikpongon.
8 Simasima ondi' mololat, di' non
kosunan og Mikpongon. Po' og
Mikpongon og poktiduan nog glolat.
9 Og kopokpotongow nog Mikpon-
gon nog glolaman non dianita ma'
nini. Dinondag non og Bata' non
nog boktung mangoy dini sog dunya
bagun ita kongonan nog kotubu' nog
da' kopus non bianan dianon.
10 Og glolat kitu' nog pogolon-
gon ku, kona' og glolaman ta sog
Mikpongon, suga'id non, og glola-
man nog Mikpongon dianita nog
boya'an lamig non tanan binogoy
og Bata' non mimung nog pomalas
bagun ita kompunan sog dusaanan
ta.
11 Glokoleanan ku nog kololaman
ku, bila ma' nitu' ma og glolaman
nog Mikpongon dianita, ita si'oy,
sumboy moglinolatoy ita.
12 Po' da'idun og gotow nog miko-
tongow nog Mikpongon. Tibua,
bila moglinolatoy ita, og Mikpon-
gon kobon non mogonong dianita.
Dadi bila ma' nitu', og glolaman nog
Mikpongon, mituman na dianita.
13 Kisunan ta nog dia ita na sog
Mikpongon bu ion si'oy dia na nita
po' sabap sog Bolakat non nog bino-
goy non dianita.
14 Bu ami, mitongow nami ion
bu pigustal nami sog gotowanan
nog, og Gama' ta nog Mikpongon,
dinondag non og Bata' non mangoy
dini bagun ion mimung nog Polona-
bang nog gotowanan dini sog dunya.
15 Og gotow nog mogustal nog si
Isus og Bata' nog Mikpongon, kobon
non og Mikpongon mogonong di-
anon. Bu ion si'oy, kobon non dia
dosop sog Mikpongon.
16 Dadi, sumalig ita dia sog glola-
man nog Mikpongon po' kibianan ta
na.

Og Mikpongon og poktiduan nog
glolat. Dadi, simasima og pig-
boya'an nog glolat, ma'ana non,
dia ion kobon non sog Mikpongon
bu og Mikpongon si'oy kobon non
mogonong dianon.
17 Dadi bila ma' nitu', dia noma
nita og glolat, mituman na itu' di-
anita. Sa'an ondi' ita na mondok
bila matong na og gondow kitu' nog
ukumon og glam nog gotow. Po'
minsan si'oy dini ita pa sog dunya
koni, piglogilingan ta da og polomo-
tadon ni Kristu.
18 Bila dia ita sog glolat, ondi' ita
mondok. Po' og glolat koyon nog
mituman, og mokawa' nog gondok
ta. Bila mondok ita, og ma'ana non,
onda' pa kotuman og glolat kitu'
dianita. Po' sa'an og gotow mondok
po' og dodomaan non polihola'on
ion.
19 Sa'an mololat ita po' og Mikpon-
gon milolat poguna dianita.
20 Bila ngon gotow moktalu' nog
ion molalam sog Mikpongon saka
mangit ion sog gilug non, og gotow
koyon moloput. Po' bila ondi' ion
mololat dia sog gilug non nog saka
kobon non motongow non, olo ma
og mogandun kolalam non dia sog
Mikpongon nog saka ondi' non mo-
tongow?
21 Dadi, koni og dondagan nog
binogoy non dianita, simasima og
gotow nog molalam sog Mikpongon,
sumboy molalam dosop dia sog gilug
non.

5

Momondag ita bianan sog kopongandol

1 Simasima og tumud nog, si
Isus og Kristu,* binata' na ion nog
Mikpongon. Bu simasima og mo-
lalam sog gama', molalam dosop ion
sog bata' non.
2 Og gindanan nog mololat ita sog
gombata'anan nog Mikpongon ma'
nini. Molalam ita sog Mikpongon
bu mokokunut ita dia sog donda-
gananan non.
3 Po' og glolaman ta dia sog
Mikpongon motongow bianan sog
kopokokunut ta dia sog donda-
gananan non. Bu og dondagananan
non koyon ondi' mologon pogunu-
ton.
4 Po' simasima binata' na nog
Mikpongon mimondag na sog din-
unya. Bu sa'an mikopondag ita po'
bianan sog kopongandol ta.
5 Dadi, sima mobuan og
mokopomondag sog dinunya? Og
mokopondag sog dinunya, ain da og
tinumud nog si Isus og dili Bata' nog
Mikpongon.

Og gininisan nog taksi' pa'ali sog kodiwata ni Isukristu

6 Si Isukristu koni, minangoy ion
dini. Sa'an kisunan ta po' bianan
sog kobunyag dianon sog tubig bu
sog kopatoy non kitu' nog miglayas
og dugu' non. Kona' tibua bianan
sog tubig, suga'id non, bianan dosop
sog dugu' non. Bu og Bolakat
nog Mikpongon og mikotaksi' dia
sog gotowanan pa'ali dianon, bu og
koponaksi' nog Bolakat non koyon
motud. Po' og Bolakat non koyon,
og poktiduan nog motud.
7 Dadi, ngon tolu ginis og moko-
taksi' pa'ali dianon, nog si Isus, ion
non og Bata' nog Mikpongon.
8 Sa', bianan sog kotaksi' dianon
nog Bolakat nog Mikpongon. Ko-
dua', bianan sog kobunyag dianon
sog tubig. Bu kotolu non, bianan sog
dugu' non nog miglayas sog kudus.
Og tolu ginis koni nog taksi' pa'ali
dianon miksolabuk ilan.
9 Bila tudon ta og koponaksi'
nog sagyaotow, labi ita na tud sog
koponaksi' nog Mikpongon po' og
koponaksi' nog Mikpongon motud
nododa', bu tinoksi'an non pa'ali sog
Bata' non.
10 Dadi, simasima og tumud nog
si Isus og Bata' nog Mikpongon,
kitoksi'an dianon pa'ali dia ni Isus.
Tibua, ain og ondi' tumud sog
Mikpongon, piloput non og Mikpon-
gon po' da' ion tud sog koponaksi'
non kitu' pa'ali sog Bata' non.
11 Koni og taksi' kitu' nog pogolon-
gon. Og Mikpongon, binogayan non
ita nog kotubu' nog da' kopus non.
Bu og kotubu' koyon nog da' kopus
non, dia poktidu sog Bata' non.
12 Dadi, simasima sinumolabuk
dia sog Bata' non, ngon og kotubu'
non dia sog Mikpongon. Tibua,
simasima og ondi' sumolabuk dia
sog Bata' nog Mikpongon, onda'idun
og kotubu' non dia sog Mikpongon.

Og kotubu' nog da' kopus non

13 Sinulat u ini dianiu, po' bagun
ain tinumud na dia sog Bata' nog
Mikpongon, motantu dianiu nog
binogayan amu na nog kotubu' kitu'
nog da' kopus non.
14 Dadi, ondi' ita na modapa' mon-
gadap sog Mikpongon. Po' kosunan
ta nog bila mongoni ita dianon nog
ain dumalan dia sog glegan non,
bogoyon non dianita.
15 Bu bila kosunan ta na nog inon-
gogan non og gyakin ta, kosunan ta
dosop nog motabuk ta da og minsan
olo pongonion ta dianon.
16 Bila ngon og sala kotow, nog
mitongow non og gilug non sog
tanud moginang nog dusa nog ondi'
da mogdoksu'an sog patoy nog da'
kopus non, og mikotongow koyon
dun, sumboy pogyokinan non og
gilug non koyon nog mitongow non
moginang nog dusa po' umpianan
da nog Mikpongon og kotubu' non

* **5:1 5:1** Somo' ita da, si Isus, ion og tantu Diwata.

kitu'. Og pogolongon ku koni, ain og
gotowanan kitu' nog mikodusa nog
ondi' mogdoksu'an sog patoy nog da'
kopus non. Po' ngon og gininisan
nog dusa nog mogdoksu'an sog pa-
toy nog da' kopus non. Tibua, onda'
u poktalu' nog pogyokinan niu pa'ali
sog dusa kitu' nog mogdoksu'an sog
patoy nog da' kopus non.
17 Og glam nog kohinangan nog
di' dumalan sog motud, og dusa
da. Tibua, ngon da og dusa nog
ondi' mogdoksu'an sog patoy nog da'
kopus non.
18 Kosunan ta nog ain binata' na
nog Mikpongon, ondi' ilan na tu-
mibaba' moginang nog dusa. Po'
og Bata' nog Mikpongon og mogipat
dianilan, bu si Kindagow ondi' na
mokopongula'at dianilan.
19 Bu kosunan ta nog ita, og gom-
bata'anan ita na nog Mikpongon.
Bigya' non, og gotowanan nog mis-
akup dini sog gliwag nog dunya
koni, pigboya'an ilan ni Kindagow.
20 Kosunan ta dosop nog, og Bata'
nog Mikpongon minatong na dini
sog dunya bu binogoy na dianita og
sabut bagun ta kosunan og motud
nog Diwata. Bu sinumolabuk ita na
dia sog motud nog Diwata, sog Bata'
non nog si Isukristu. Ion og tantu
Diwata, bu ion og poktiduan nog
kotubu' kitu' nog da' kopus non.
21 Dadi gombata'anan ku, pogolig
amu nog glatdiwataanan otawaka
monglodawan.

Og kodua' Sulat ni Jan

Og Piuna Talu' pa'ali sog kodua' Sulat ni Jan

Og kodua' sulat ni Jan koni posungu' dia sog poktanudanan dia ni Kristu. Og timpu nog kosulat non nini, ompihit tokodoy og kibona'bona'an nog ain tinumud dia ni Isukristu. Dadi, dinalil non og posungu'an nog sulat koni. Og ma'ana nog pigolong nog koyon nog glibun nog kololaman non bu og gombata'anan non, ion non ion og glumpuk nog poktanudanan bu og sakupanan nog glumpuk koyon. Og pigustal dini pa'ali sog kopokilolamuy nilan bu og podonsama' dianilan pa'ali sog polopanadanan kitu' nog di' motud bu og pikpanad nilan.

1. Og bokna nog sulat koni, 1-3.
2. Og bololaga' og glolat, 4-6.
3. Og pidonsama' pa'ali sog pikpanad kitu' nog di' motud, 7-11.
4. Og doksu'an nog sulat koni, 12-14.

1 Akon, og mogulang nog bogolal niu sog tanud, sinumulat u nog sulat koni.

Og sulat u koni posungu' dia sog glibun kitu' nog pinili' nog Mikpongon, bu asta sog gombata'anan non kitu' nog kololaman ku bianan sog kopoksolabuk ta sog motud. Kona' tibua nakon og molalam dianiu, suga'id non, og glam nog mikosun kitu' nog motud.

2 Po' og motud kitu' kobon non dianita, bu di' itu' mokulog dianita asta sog da' kopus non.

3 Og tulung, glolat, bu og kotikna' nog pomikilan mongon dianita tidu sog Gama' ta nog Mikpongon, bu sog Bata' non nog si Isukristu bianan sog tud ta sog motud pa'ali dia ni Kristu, bu sog glolaman non dianita.

Og motud bu og glolat

4 Landu' og da'da'an ku nog dangan kisunan ku nog, og duma gombata'anan mu, mikokunut ilan sog motud nog gustalan. Po' ma' nion koyon og dondagan dianita nog Gama' ta nog Mikpongon.

5 Amoyamoy dianika, ika og kololaman ku, nog moglinolatoy ita glam ta. Kona' ini bogu og dondagan koni nog sinulat u dianika. Po' ion non ini og dondagan kitu' nog midongog ta tidu pa sog tolipunan.

6 Po' ma' nini og kopokpotongow ta nog glolaman ta dia sog Mikpongon, bila og polomotadon ta dumalan dia sog dondagananan non. Bu midongog niu tidu pa sog tolipunan og dondagan non kitu' nog sumboy og glam non, inangon ta bianan dia sog glolat.

7 Modakol og polopanadanan nog momali ilan nog di' motud nog minawa' ilan na dianiu, bu migulit ilan dini sog dunya koni. Ilan koyon, ondi' ilan tumud nog si Isukristu, miktimaluy ion og gotow. Og ma' nilan koyon og bolobigyakan, bu minanta ilan dia ni Kristu.

8 Pokpotubud amu dianilan bagun amu ondi' kobolongan nog pogopasan ta kitu', bu bagun niu motabuk og glam nog tumbas kitu' dianiu bianan sog kosolabuk niu dia sog Mikpongon.

9 Simasima sumop nog pianad ni Kristu, da' dianon og Mikpongon. Tibua, ain og gotow nog da' kosuoy og tud non dia sog pianad ni Kristu, dianon og Gama' ta nog Mikpongon bu og Bata' non nog si Isukristu.

10 Bila ngon gotow tumua' dion niu nog saka ondi' ma' nini og pokponadon non, na' niu ion soginaon, bu na' niu ion tolima'on sog baloy niu.

11 Po' simasima og gotow nog tumolima' dianon, mosunu' ilan dosop dia sog kohinangan non koyon nog molaton.

12 Modakol pa bosia og poktolu'on ku dianiu, tibua, ondi' u na sulaton.

Suga'id non, dodomaan ku dun nog
mokangoy u da dion niu bagun ita
niu mokopoktabuk baba', bu bagun
da motoktub og da'da'an ta.
13 Og gombata'anan nog gilug mu
dini nog pinili' dosop nog Mikpon-
gon, minogina ilan dianika dion.

Og kotolu Sulat ni Jan

Og Piuna Talu' pa'ali sog kotolu Sulat ni Jan

Og kotolu sulat ni Jan koni, posungu' dia sog sala kotow polongokbit nog poktanudanan nog ngalan non si Gayus. Og sinulat koni dini og dongya' dia ni Gayus sabap sog tabang non kitu' dia sog duma poktanudanan, bu og podonsama' dosop pa'ali dia sog gotow kitu' nog ngalan non si Diotripes.

1. Og bokna nog sulat koni, 1-4.
2. Og dongya' dia ni Gayus, 5-8.
3. Og sila' dia ni Diotripes, 9-10.
4. Og dongya' dia ni Dimitrius, 11-12.
5. Og doksu'an nog sulat koni, 13-15.

1 Akon, og mogulang nog bogolal niu sog tanud, og sinumulat nog sulat koni.

Og sulat u koni posungu' dianika Gayus, ika og kololaman ku bianan sog kopoksolabuk ta dia sog motud.

2 Glokole, pongonion ku sog Mikpongon nog kobon non omba'is da og kobotangbotangan nog kotubu' mu dini sog kinilawan mama' da nog koba'is nog kotubu' mu dia sog Mikpongon.

3 Migda'da' u tokodoy dangan minatong dini og duma pigilugananan ta sog tanud bu piguksugan nilan dianakon nog ompiktod og kopongandol mu dia sog motud. Bu motongow dia sog glangkalangka mu og kopongandol mu kitu'.

4 Dadi, da'idun og mokobogoy nog landu' da'da'an dianakon, da' lual nog modongog u og piglogombata'anan ku nog longkaon nilan og kopongandol nilan dia sog motud.

Pigdongya'an ni Jan si Gayus

5 Glokole u nog kololaman ku, kopongondolan ka tokodoy sog kopogusiba' mu nog pigilugananan koyon dion sog tanud, minsan si'oy kona' ilan og gotow dion niu.

6 Po' og pigilugananan ta koni nog bogu ilan datong tidu dion niu, inuksugan nilan sog glumpuk nog poktanudanan dini pa'ali sog glolat mu dianilan. Dadi, bila mokpuli' ilan dion, molongas dosop bila tobangoy mu pa ilan nog mondom kosu'atan og Mikpongon dun bagun ilan kolomuan bila mogdayun ilan sog gongayan nilan koyon.

7 Po' ilan koyon, ginonatan nilan og bonua nilan mangka panow mogustal nog gustalan pa'ali dia ni Kristu. Bu da' ilan pokotabuk nog tabang sog ain gotow nog kona' poktanud.

8 Dadi ita, ain poktanud, sumboy mogbogoy ita nog tabang ta dia sog gotowanan nog ma' nilan koyon bagun ita mokoduma dianilan sog ginang nilan koyon nog mogustal pa'ali sog motud.

Sinila' ni Jan si Diotripis

9 Mikpoit u sibon nog sulat sog glumpuk nog poktanudanan dion niu. Tibua, si Diotripis, onda' non tolima'oy og baya' nami kitu' dianiu po' og glegan non, ion og moglokounutan.

10 Dadi bila matong u dion niu, ukaton ku sog glam niu og piginang non koyon po' pigbolotibotan non ami. Bu kona' tibua nog dia non ami itu' piginang, po' bila mokpogdatong dion niu og pigilugan ta sog tanud, di' non tolima'on. Bu pogondi'an non pa og dumaanan non tumolima' dia sog ain matong dion nog pigilugananan sog tanud. Bu bila di' ilan mogbilang dianon, poksipian non tanan ilan mugow dia sog glumpuk niu koyon.

11 Dadi le, kololaman ku, na' a moglogiling nog ain molaton nog pononggi'an. Suga'id non, og poglogilingoy mu kobon non ain omba'is nog pononggi'an. Po' ain

moginang nog omba'is, dia da ion
sog Mikpongon. Tibua, ain og gotow
nog moginang nog molaton, di' non
sunan og Mikpongon.

Pigdongya'an ni Jan si Dimitrius

12 Dadi, omba'is dosop bila
tolima'on niu si Dimitrius. Pig-
dongya'an ion nog glam nog pok-
tanudanan po' mitongow nilan dia
sog glangkalangka non nog linangka
non doda' og kopokokunut non dia
sog motud. Ami si'oy, kitoksi'an
nami dosop, bu kosunan mu nog og
koponaksi' nami koni motud.
13 Modakol pa bosia og poktolu'on
ku dianika, tibua, di' u na sulaton.
14 Suga'id non, dodomaan ku dun
nog moktongow ita da nog mosom-
pun koni bu ditu' ita pokopoktabuk
baba'.
15 Og kotikna' nog pomikilan mon-
gon dianika. Og glokoleanan ta dini,
minogina ilan dianika. Bu polatas
mu pa og sogina u koni dia sog
monala kotow nog glokoleanan ta
dion.

Og Sulat ni Jud

Og Piuna Talu' pa'ali sog Sulat ni Jud

Og sulat ni Jud koni, sinulat ini po' og podonsama' pa'ali dia sog polopanadanan kitu' nog di' motud nog saka, ma' long nilan pa dun, og poktanud ilan dow. Og sulat koni nog ompolokpolok, moglamlam ilan mogbatuk nog sinulat kitu' dia sog kodua' sulat ni Piter. Si Jud, pindolo'isogan non ain og mogbasta nog sulat non koni nog tindogan nilan og tanud kitu' nog binogoy nog Mikpongon dia sog pigotowan non.

1. Og bokna nog sulat koni, 1-2.
2. Og polopanadanan koyon nog di' motud, og polomotadon nilan, og pikpanad nilan, bu og posungu' gla'at nilan, 3-16.
3. Og pondolo'isog nog sumboy ondi' mosuoy sog motud nog tanud, 17-23.
4. Og popia, 24-25.

1 Akon si Jud og mikpoit nog sulat koni, og sosoligan u ni Isukristu, bu og gilug u ni Jems.

Og sulat u koni posungu' dia sog gotowanan kitu' nog ain mikokunut sog gonggat nog Gama' ta nog Mikpongon nog kololaman non bu pigipat ni Isukristu.

2 Posisaya' kongon dianiu og glolat, bu glolaman, bu kotikna' nog pikilan.

Og polopanadanan nog di' motud

3 Glokoleanan ku nog bololaga' dianakon, dangan miksipi u bosia sumulat dianiu pa'ali sog tabang nog Mikpongon dianita, kolele nog sumulat u bosia pa'ali sog tabang non kitu', mipikil u nog sumboy sulatan ku amu nog bagun amu ombolu' tumindog sog tanud ta kitu' nog motud nog inuakil na nog Mikpongon dia sog ain pigotowan non nog ion non og di' kitu' moksop asta pa sog da' kopus non.

4 Po' sa'an sumboy sumulat u dianiu nog ma' nitu', po' ngon gotowanan dion nog da' amu nilan pogbatuk nog tud nog minampu' ilan mogonong dion niu. Polomungyas ilan dia sog Mikpongon, bu og tulung nog Mikpongon inimung nilan nog bianan moginang nog glam nog di' pia. Bu tinolikudan nilan si Isukristu nog saka ion da og Pogbaya' bu Pogokbit dianita. Og kopolihala' dia sog gotowanan koyon sinulat na sog Kitab.

5 Minsan si'oy kisunan niu na, popikilon ku dianiu nog, og Pogbaya' piluas non og pigotowanan non tidu sog bonua nog Ihiptu. Tibua tubus nitu', ain og da' tud dianon, lina'at non ilan.

6 Bu minsan si'oy og moloikatanan kitu' nog binogayan ilan dosop bosia nog baya', saka pilobian nilan og kopogbaya' nilan nog binogoy kitu' nog baya' dianilan, bu binolong nilan og dili pigonongan nilan, binalud ilan ditu' sog da' na kitu' og luasan nilan dun asta sog da' kopus non nog dia sog kodoloman. Po' ngon gondow non, polihola'on ilan nog Mikpongon.

7 Bu ma' nitu' dosop og gotowanan kitu' sog koliwagan bonuaanan nog Sodom bu Gomora bu sog glumibutanan nilan. Inuakil nilan og glawas nilan dia sog ginang nog molaton ma' nog momabal. Dadi, miimung ilan nog pononggi'an dia sog duma gotowanan nog ain og moglokohinangan nog ma' nitu', og polihala' dianilan, og gapuy kitu' nog di' ompalong asta sog da' kopus non.

8 Domikian da ma' nitu' og polopanadanan koyon nog di' motud. Sabap sog kopogdaman nilan koyon nog di' pia, moginang ilan nog ginang kitu' nog boya'an mimung nog mogla'at og glawas nilan dun, bu polongantu ilan dia sog gotowanan kitu' nog ain togo

baya', bu solapon nilan monalu' og
kodiwotaan.
9 Tibua, minsan si'oy si Mikail, og
kounutan nog moloikatanan kitu',
sabap sog gondok non dia sog
Mikpongon, da' non da solapoy
monalu' si Kindagow kobon nilan
moksusi pa'ali sog bangkoy ni Apu'
Muses kobon nitu'. Suga'id non,
tinolu'an non tibua ion nog, "Og
Pogbaya' dona og moto dianika."
10 Tibua, og polopanadanan koyon
nog di' motud, sumolap ilan monalu'
nog minsan da' nilan si'oy kosabut.
Ma' ilan nog manusia' nog di' moto
momikil po' mosabut nilan tibua
ain og sagya da glegan nog gungod
nilan. Bu sabap sog kohinangan
nilan kitu', mogla'at ilan dun.
11 Kondokondok tokodoy og po-
sungu'an nilan. Po' mingantu ilan
ma' ni Kain kobon nitu'. Bu sabap
sog landu' og gleg nilan nog sin,
inilingan nilan dosop mama' nog
kopogabak ni Bala'am nog sin kobon
nitu'. Bu mogla'at ilan dosop ma'
ni Kora sabap sog kopongantu non
kitu' kobon nitu'.
12 Og polopanadanan koyon nog
di' motud, mokobagla ilan dia sog
kopoksolabuk niu bila moglumpuk
amu kuman nog Globungan ni Isus.
Po' da'idun og sipog nilan, bu dili da
og glawas nilan og usiba'on nilan.
Mama' ilan da nog migdolom bonua
nog saka di' dosop mogdupi'. Mama'
ilan dosop nog kayuanan kitu' nog
balu' ta dun mogbunga, saka bila
matong og timpu non mogbunga, di'
ilan dosop mogbunga. Og kayuanan
koyon mikpoglungad na bu di' na
motubu' puli'.
13 Mama' ilan dosop nog nabok
kitu' nog landu' koluksang po' og
kohinangan nilan kitu' nog kosi-
pogsipog ma' nog bula' nog dagat
nog mikponglantung. Mama' ilan
dosop nog bitunanan kitu' nog di'
nilan poktunon og poktua' nilan. Og
doksu'an non, landu' kodolom nog
pogonongan nog sinimpan dianilan
asta pa sog da' kopus non.
14 Bu si Inok, og kopitu sukpat nog
pikpongkatan nog gotow tidu dia ni
Adan kobon nitu', mikpodonsama'
na pa'ali sog gotowanan koyon. Ma'
nini og tinalu' non, "Tontong niu, og
Pogbaya' posungu' na matong dunut
og nginibuan nog moloikatanan non
kitu' nog midulus.
15 Po' ukumon non glam nog go-
towanan bu polihola'on non glam
nog gotowanan kitu' nog di' mondi-
wata po' sabap sog glam nog kohi-
nangan nilan kitu' nog da' kosu'atoy
dun og Mikpongon. Bu sabap
dosop sog glam nog ponolu'on kitu'
nog mokosakit nog tinalu' nog bolo-
dusaonanan kitu' dia sog Mikpon-
gon."
16 Po' og gotowanan koyon nog
bakan pogyawab bu bakan ilan
pongimung, mikokunut ilan dia sog
dili glegan nilan nog di' pia. Bugalon
ilan bu poktesteson nilan og paka-
siotow nilan bagun ilan kongonan
dun.

Og pomali pa'ali dia sog kopokpopagon nog tud

17 Glokoleanan ku nog bololaga'
dianakon, pikil niu og pidon-
sama' kitu' nog sosugu'onanan nog
Kounutan ta nog si Isukristu.
18 Tinalu' nilan dianiu nog, "Sog
dali' na bungkas, ngon tumua' nog
gotowanan bu pogwanwanon ni-
lan og tanud niu. Bu mokokunut
ilan sog dili glegan nilan nog di'
kosu'atan og Mikpongon dun."
19 Ilan, pigboya'an ilan nog dili
glegan nilan dia sog ginungod. Bu
da' ilan pogonongoy nog Bolakat
nog Mikpongon. Dadi, sabap dian-
ilan mimung nog da'idun og kopok-
solabuk niu.
20 Tibua amu, og glokoleanan ku
nog bololaga' dianakon, pokosog niu
og kolinggas nog tud niu dia sog
mosigda nog piktonudan niu. Bu
kobon non pogyakin amu bianan
sog Bolakat nog Mikpongon dianiu.
21 Bu dia amu na pogonong sog
glolaman nog Mikpongon kobon niu

mogbagad nog bogoyon non dianiu
og kotubu' kitu' nog da' kopus non,
sabap sog glolat nog Kounutan ta
nog si Isukristu.
22 Kololatoy niu ain moguya'guya'
pa kitu' og kopongandol non.
23 Bu ain posungu' na kitu' mosi-
moy sog tud non, tobangoy niu. Po'
domikian da nog mogawon niu ilan
tidu sog gapuy. Bu kololatoy niu
dosop dunut gondok niu nog ain
misimoy na. Tibua, ponumpilioy niu
minsan si'oy og sagya ponopoton
nilan po' og ma'ana non, og ponopo-
ton nilan koyon miktamak sabap sog
landu' kolaton og kohinangan nilan.

Sanglit sog Mikpongon

24 Songlitan og Mikpongon nog ion
da og moto tumabang dianiu bagun
amu di' koyuba'an. Bu pindogon
non dosop amu dia sog sungu'an
non nog da'idun og sila'on non di-
aniu dunut landu' da'da'an niu dun.
25 Bu bianan dia sog Kounutan
ta nog si Isukristu, songlitan ta og
Mikpongon po' ion da og Diwata bu
ion og Polonabang ta. Tidu pa sog
tolipunan, asta sog da' kopus non,
og glam nog kotas, bu og dasig, bu
og baya', bu og silow miongon na
dianon. Amen.

Og Pilanta'
ni Isukristu dia ni Jan
Og Piuna Talu' pa'ali sog Pilanta'ni Isukristu dia ni Jan

Og pitongow koni dia ni Jan, sinulat non ini sog timpu kitu' nog og poktanudanan pimosokitan kobal nog tud nilan dia ni Isukristu nog ion og Pogbaya'. Sinulat non ini po' dinondag ion sumulat dun bagun mimung nog pondolo'isog bu og kopongimagon dia sog kopongandol bu dodomaan nog poktanudanan sog sonuk nilan moglogaga nog sinsaan bu og posakit dianilan.

Og tagu' nog libru koni, og miksukpatsukpat nog pitongow dianon sog kilowkilowan mata nog tinalu' dia sog ponolu'on nog mondom mosabut tibua nog poktanudanan sog masa kitu'. Tibua ma' nitu' si'oy, mologon kosabut nog duma. Bu minsan numun koni, mologon ubadon og duma pitongow kitu' dianon po' og dalil. Tibua, minsan si'oy da' pogbatukbatuk og sabut pa'ali sog duma nog mitongow ni Jan nog kilowkilowan mata non, motampal da og gungod nog sinulat non koni, ion non ini, bianan dia ni Kristu, og Mikpongon, dagon non og glam nog minanta dianon, asta og Soitan. Bu sugdaan non og pigotowan non nog bogu langit bu bogu lupa'an bila motoktub na og kopomondag.

1. Og bokna nog sulat koni, 1:1-8.
2. Og tolipunan nog pitongow dianon bu og sulatanan dia sog pitu lumpuk nog poktanudanan, 1:9–3:22.
3. Og sulat nog linolun bu og pitu buk potapokanan dun, 4:1–8:1.
4. Og pitu buk tombuli', 8:2–11:19.
5. Og naga bu og dua' buk sabtuaaan, 12:1–13:18.
6. Og miglologinis og pitongow bianan sog kilowkilowan mata, 14:1–15:8.
7. Og pitu ponaksan nog tinogu'an nog glolingit nog Mikpongon, 16:1-21.
8. Og gla'at nog Babilon, bu dinag og sabtua, og polomolatas kitu' nog di' motud, bu si Kindagow, 17:1–20:10.
9. Og koukuman dianilan sog doksu'an, 20:11-15.
10. Og bogu langit, bogu lupa'an, bu og bogu Jerusalem, 21:1–22:5.
11. Og doksu'an nog sulat koni, 22:6-21.

1 Koni mibotang dini og pilanta' ni Isukristu. Og pilanta' koni binogoy nog Mikpongon dia ni Isukristu bagun non ompotongow dia sog sosoligananan non bog olo sumboy nododa' kitu' matong sog mosompun koni. Pinosun non og glam non koni dia sog sosoligan non kitu' nog si Jan bianan sog kodondag non nog moloikat non.
2 Bu tinoksi'an dosop ni Jan og glam nog mitongow non kitu'. Ion non ini og guksugan kitu' pa'ali sog gustalan nog miktidu sog Mikpongon bu og pilanta' kitu' nog motud bianan dia ni Isukristu.
3 Popiaon ain mogbasta nog pitua koni dia sog kodokolan. Bu popiaon dosop ain mikinongog dun, mangka non unutoy po' og glam nog sinulat koni dali' na kotuman.
4 Akon si Jan, og sinumulat nini. Posungu' ini sog pitu lumpuk nog poktanudanan sog pitu kobonua nog misakup sog bonua nog Bata'bata' Asia. Og tulung bu og kotikna' nog pikilan mongon dianiu nog miktidu sog Mikpongon nog ion og donsama' na kobon nitu', bu ion dosop og numun koni, bu asta pa sog posungu' kitu' matong. Bu miktidu dosop sog pitu buk moloikatanan kitu' nog dia ilan sog sungu'an nog gingkudan datu'.
5 Bu miktidu dosop dia ni Isukristu nog ion, motud og koponaksi' non.

Bu ion mikuna potubu'on tidu sog patoy. Bu ion dosop og Pogbaya' sog glam nog kodotu'an dini sog dunya koni.

Poksonglitan ta ion po' ion og milolat dianita bu ion og ginumaon dianita tidu sog baya' nog dusaanan ta bianan sog dugu' non.

6 Bu inimung non ita nog pigdotu'an non bagun ita mokopolani dianon moginang nog ain glegan nog Diwata non bu Gama' non. Mongon dia ni Isukristu og sanglit bu baya' asta sog da' kopus non. Amen.

7 Bagun niu ini kosunan, matong ion dunut ginampol, bu glam nog gotow mokotongow dianon, asta ain minunu' kitu' dianon. Bu glam nog gotowanan dini sog dunya lukuban nog gondok nilan bila matong na ion. Ma' nitu' nododa' motuman. Amen.

8 Ma' long nog Pogbaya' nog ion og Mikpongon nog di' kobotukan, "Akon og Alpa bu Omega."* Ion donsama' na kobon nitu', bu ion non dosop og numun koni, bu asta og posungu' kitu' matong.

Og pitongow nog kosobu'sobu' pa'ali dia ni Kristu

9 Akon si Jan og gilug niu sog tanud bu og duma niu moglogaga nog sinsaan koni nog kibianbianan nog ain misakup na sog pigdotu'an non. Kinolobusu u pa sog pulu' nog iningolanan Patmos sabap sog kopokpulonag u nog talu' nog Mikpongon bu sabap sog motud kitu' nog pitongow ni Isus dianakon.

10 Sog tang nog gondow kitu' nog kopoktamuy sog Mikpongon, pinulu'an u nog Bolakat non. Tubus nitu', mikodongog u nog mosikad nog talu' nog motampal tokodoy ma' nog gonek nog tombuli' dia sog tolikudan ku.

11 Og talu' koyon ma' nini, "Sulat mu olo motongow mu, mangka mu poit sog glumpukanan nog poktanud sog pitu kobonua kitu' nog iningolanan Episus, Esmerna, Pergamum, Tiatira, Sardis, Piladelpia, bu Laudisia."

12 Dadi, liningoy u bog sima og miglogolun koyon dianakon. Mitongow u og pitu buk og guntulan nog sulu' nog lunsan bulawan.

13 Bu sog titonga' nog guntulan sulu'anan koyon, ngon og mitongow u dion nog mama' nog bantuk nog gotow nog minapot nog molambak bu og gigdob non linibodan nog bulawan.

14 Og buk non landu' koputi' ma' nog gabun. Bu og mata non miksila' ma' nog gliga' nog gapuy.

15 Og botis non motilak ma' nog binaga tumbaga. Bu og tingog nog talu' non mosikad ma' nog doguk nog bosoy.

16 Og glintu non pogongkom nog pitu buk bitunanan. Bu linumuas sog baba' non og kalis nog mokutong. Og bayu'bayu' non motilak ma' nog silow nog gondow.

17 Dangan mitongow u ion, mibuksak u dia sog sungu'an non. Bu di' u mokolilow bu di' u mokopoktalu'. Tubus nitu', dinoponan non akon nog glintu non mangka ion poktalu' nog, "Na' a mondok. Akon og tolipunan bu akon og doksu'an.

18 Akon, totubu' u nog di' u na matoy. Sibun u na matoy, tibua, tontong mu akon! Totubu' u da asta sog da' kopus non! Akon da og togo baya' sog patoy bu minsan ditu' sog molimotayan.

19 "Dadi, sulat mu ain mitongow mu nog motuman numun koni bu og motuman dosop sog gunanunan koyon.

20 Og ma'ana nog pitu buk bitunanan koni nog mitongow mu dia sog glintu u, ion non ini og pitu moloikatanan kitu' sog pitu lumpuk nog poktanudanan. Bu og ma'ana

* **1:8 1:8** Alpa koni, og tolipunan nog litra nog Ginirik, sog Sinubanon og "A". Bu og omega koni, og doksu'an nog litra nog Ginirik, sog Sinubnon "Y". Og ma'ana non, og tolipunan bu og doksu'an.

sop nog pitubuk guntulan nog sulu' koni nog lunsan bulawan, ion non ini pitu lumpuk kitu' nog poktanudanan."

2

Og sulat posungu' sog glumpuk nog poktanudanan ditu' sog Episus

1 Ma' long sop ni Isus dun, "Sulat mu ini posungu' sog moloikat nog pogokbit nog poktanudanan ditu' sog bonua nog Episus.

Koni og talu' nog miktidu dia sog migongkom kitu' og dapit glintu non nog pitu buk bitunanan bu migdundaan dia sog pitu buk guntulan sulu' kitu' nog lunsan bulawan.

2 Kisunan ku da bog olo og kohinangan niu. Bu kisunan ku dosop og koponamal niu moginang, bu og kopoglogaga niu. Kisunan ku dosop nog di' amu moleg ompu'an nog gotowanan koyon nog mokolaton. Bu kisunan ku dosop nog kisulayan niu og mokpoktalu' kitu' nog ilan dow og sosugu'on ku saka kona' ilan dosop, bu kibusitaan nog moloput ilan.

3 Kisunan ku dosop nog ompagon amu bu mikogaga amu sog sinsaan sabap sog kopokokunut niu dianakon, bu da' amu da pogbungas.

4 Tibua, minsan ma' nitu', ngon pa og sinila' u dianiu. Di' amu na molalam dianakon ma' nog glolaman niu kitu' dianakon sog tigana'.

5 Pomikil niu bog andun amu na kolayu' dianakon! Dadi, sop niu pikilan niu mangka niu inang og gininang niu kitu' tigana'. Po' bila di' niu sopon og pikilan niu, mangoy u dion niu mangka u owa'oy og guntulan nog sulu' niu tidu sog tinogu'an dun.

6 Tibua, koni og miinang niu nog gomba'is. Pikongitan niu og poginangon nog gotowanan kitu' nog iningolanan Nikolaitan* nog pikongitan ku dosop.

7 Simasima togo tolinga, pokinongogan non og piktalu' nog Bolakat nog Mikpongon koni dia sog glumpuk nog poktanudanan. Simasima mokopondag, kobogayan ion nog kopatut kuman nog bunga nog kayu kitu' nog piktiduan nog kotubu' nog da' kopus non, nog ditu' sog bonua kitu' nog sinimpan nog Mikpongon.

Og sulat posungu' sog glumpuknog poktanudanan ditu' sog Esmerna.

8 "Bu sulat mu ini posungu' sog moloikat kitu' nog pogokbit nog poktanudanan ditu' sog bonua nog Esmerna.

Koni og talu' nog miktidu dianon nog ion og tolipunan bu ion dosop og doksu'an, bu ion minatoy mangka kotubu' puli'.

9 Kisunan ku og kopihit nog sinsaan nog kibianbianan niu. Kisunan ku dosop nog miskinan amu dini sog glupa'an koni. Tibua, doyahan amu da sog glangit! Kisunan ku og ponolu'on nog gotowanan kitu' nog mokolaton nog tinalu' nilan dianiu. Mikpoktalu' ilan nog ilan dow og Hudyu, saka kona' ilan dosop. Ilan koyon og sakup ilan ni Kindagow.

10 Na' amu mondok minsan olo og poglogogaon niu koyon posungu'. Po' tolu'on ku dianiu, og dumaanan niu posungu' na kolobusuon ni Kindagow po' og suloy non dianiu, bu moglogaga amu nog posakit non dianiu sog solod nog sopulu' ondow. Na' amu tokodoy lumota' mongandol minsan si'oy sog patoy, bu bogoyon ku dianiu og kotubu' kitu' nog da' kopus non, og tumbas nog kopomondag niu.

11 Simasima togo tolinga, pokinongogan non og piktalu' nog Bolakat nog Mikpongon koni

* **2:6 2:6** Og ma'ana nog Nikolaitan koni, og polopanadanan nog gininisan nog di' motud.

dia sog glumpuk nog poktanudanan. Simasima mokopondag, ondi' nododa' mokobian nog sinsaan sog kodua' nog patoy.

Og sulat posungu' sog glumpuknog poktanudanan ditu' sog Pergamum.

12 "Bu sulat mu dosop ini posungu' sog moloikat kitu' nog pogokbit nog poktanudanan ditu' sog bonua nog Pergamum.

Koni og talu' nog gotow kitu' nog togo kalis nog mokutong.

13 Kisunan ku og pigonongan niu og pigdotu'an dosop ni Kindagow. Tibua, kobon non da' amu da pokulog dianakon bu da' niu da sonsingoy og kopongandol niu dianakon, minsan si'oy masa ni Antipas kitu', nog ion og sosoligan ku mogustal pa'ali dianakon nog binunu' dion sog pigonongan niu koyon nog dion dosop migonong si Kindagow.

14 Tibua, minsan si'oy ma' nitu', ngon pa mika'an sinila' u dianiu. Ngon og dumaanan niu dion nog mikokunut ilan sog pianad ni Bala'am kobon nitu'. Si Bala'am koni, ion non og mikpanad kitu' dia ni Balak bog olo mogandun kopogokbit non dumusa dia sog gotow Hudyuanan bianan sog kopoktogol non dianilan kuman nog ponganon kitu' nog pinguakil sog glodawananan, bu moginang nog momabal.

15 Bu ngon dosop og dumaanan niu dion nog mikokunut sog pianad nog gotowanan kitu' nog iningolanan Nikolaitan.

16 Dadi, sop niu na pikilan niu! Po' bila di' niu sopon pikilan niu, mokposompun u mangoy dion niu mangka u ilan gubatoy bianan sog kalis kitu' nog lumuas dia sog baba' u.

17 Simasima togo tolinga, pokinongogan non og piktalu' nog Bolakat nog Mikpongon koni dia sog glumpuk nog poktanudanan. Simasima mokopondag, bogayan ku ilan nog ponganon kitu' nog kinodiwata nog da' nilan sibon kinamoy. Bu bogayan ku dosop ilan nog batu puti' nog sinulatan nog bogu ngalan, nog da'idun mokosun dun ual da sog ain mokotabuk kitu' dun.

Og sulat posungu' sog glumpuknog poktanudanan ditu' sog Tiatira

18 "Bu sulat mu dosop ini, posungu' sog moloikat kitu' nog pogokbit nog poktanudanan ditu' sog bonua nog Tiatira.

Koni og talu' nog Bata' nog Mikpongon, nog mata non miksila' ma' nog gliga' nog gapuy, bu og botis non monginggat ma' nog binaga tumbaga.

19 Kisunan ku og kohinangan niu, bu og glolat niu asta kopongandol niu, bu og kopoginang niu pa'ali dianakon, bu og kopoglogaga niu. Bu og kopoginang niu kitu' dun numun koni, labi pa dia sog kopoginang niu dun sog tigana'.

20 Tibua minsan ma' nitu', ngon pa og sinila' u dianiu. Pilukas niu og glibun kitu' nog si Jesebel nog ion miktalu' nog ion dow og polomolatas nog talu' nog Mikpongon. Bianan sog pianad non koyon, mioit non og sosoligananan ku dia sog kohinangan kitu' nog momabal bu mongongan nog ponganon kitu' nog pinguakil dia sog glodawananan.

21 Binogayan ku na bosia ion nog tang nog boya'an moksop og pikilan non dia sog kohinangan non kitu' nog molaton. Tibua, ompok ion lumota' dun.

22 Dadi, bogayan ku ion nog mosakit nog di' na ion mokoluasluas dun sog dolopa'an non. Bu ain mogbabal kitu' dianon, mosinsa ilan tokodoy, bila di' nilan lota'an moginang og kohinangan nilan koyon dianon.

23 Bu pomunu'on ku ain og
gla'ayatanan non. Bianan ditu',
glam nog glumpuk nog pok-
tanudanan, kosunan nilan nog akon
og lumiling nog dialom pomikilan
nog gotow. Bu akon og tumumbas
nog monala kotow dianiu sog goktob
nog ain miinang niu.
24 Tibua, og duma niu dion sog
Tiatira nog onda' pokokunut sog
pianad non kitu', bu da' dosop
poganad nog iningolanan niu kitu'
nog koto'uan ni Kindagow, tolu'on
ku dianiu nog di' u na amu poglo-
gonon dion sog Tiatira.
25 Tibua, sumboy di' amu mokulog
sog pigoidan niu koyon asta matong
u.
26 Simasima mikopondag bu migi-
nang nog glegan ku asta sog
doksu'an, bogayan ku ilan
nog baya' mogokbit sog duma
binonsaan
27 nog mama' nog baya' kitu' nog
binogoy dianakon nog Gama' u. 'Og
kopogbaya' nilan ondi' kolobian bu
og dasig nilan ondi' kontuan.'†
28 Bu bogayan ku ilan nog bitun kitu'
nog motilak sog silangan.
29 Simasima togo tolinga, pokinon-
gogan non og piktalu' nog Bo-
lakat nog Mikpongon koni dia sog
glumpuk nog poktanudanan."

3

*Og sulat posungu' sog glumpu-
knog poktanudanan ditu' sog Sardis*

1 "Bu sulat mu dosop ini posungu'
sog moloikat kitu' nog pogokbit
nog poktanudanan sog bonua nog
Sardis.
Koni og talu' nog pogaid nog pitu
moloikatanan nog Mikpongon
kitu' bu og pitu buk bitu-
nanan kitu'. Kisunan ku og
kohinangan niu. Balu' nog
gotowanan dun, totubu' amu
saka minatoy amu.
2 Dadi, pogongman amu! Bu pongi-
mogonoy niu ain misama' koyon
dianiu nog dali' na patoy. Po' miton-
gow u og gininang niu koyon nog da'
pa kosulut sog motaan nog Diwata u.
3 Dadi, poktitukoy niu og kionadan
niu bu midongog niu kitu'. Unut
niu itu' mangka amu tolikud sog
dusa. Po' bila di' amu mogongman,
tumokow u mangoy dion ma' nog
polonakow nog da'idun og mokosun
dun bog olo tangoy dun.
4 Tibua, ngon mika'an og dumaanan
niu dion sog Sardis koyon
nog pitubudan nilan og polo-
motadon nilan bagun ilan
di' kosogotan nog polomota-
don kitu' nog molaton. Om-
patut ilan mogdunutdunut di-
anakon nog monapot ilan nog
puti'.
5 Simasima og mikopondag, moko-
ponapot ilan dosop nog puti'.
Bu ondi' u nododa' udason og
ngalananan nilan dia sog libru nog
pinulatan nog ngalananan kitu' nog
ain kibogayan nog kotubu' nog da'
kopus non. Bu dia sog sungu'an nog
Gama' u bu dia sog moloikatanan
non, tolu'on ku nododa' nog ilan
koyon og pigotowan ku.
6 Simasima togo tolinga, pokinon-
gogan non og piktalu' nog
Bolakat nog Mikpongon koni
dia sog glumpuk nog pok-
tanudanan.

*Og sulat posungu' sog glumpu-
knog poktanudanan ditu' sog
Piladelpia*

7 "Bu sulat mu dosop ini posungu'
sog moloikat kitu' nog pogokbit nog
poktanudanan ditu' sog bonua nog
Piladelpia.
Koni og talu' nog ion og midu-
lus bu ion motud, bu ion
og pogaid nog baya' ni Datu'
Dabid. Ain og binuka' non
da'idun mokopintu' dun, bu
ain og pinintu' non da'idun
sop mokobuka' dun.
8 Kisunan ku og kohinangan niu.
Tontong niu, binuka' u na

† **2:27 2:27** Salmu 2:9

dianiu og bianan nog da'idun mokobolabag dun. Bu kisunan ku nog da' da tantu dasig niu. Tibua, mikokunut amu nog talu' u, bu da' niu sonsingoy ngalan ku.

9 Ain sakup ni Kindagow nog miktalu' nog ilan dow og Hudyu, saka moloput ilan, posugyuton ku ilan dianiu. Bu kosunan nilan nog kololaman ku amu.

10 Sabap sog kopokokunut niu nog dondagan ku nog sumboy moglogaga amu nog sinsaan, ipaton ku dosop amu sog tang nog matong glogon sog tibuk nog dunya koni, og suloy sog glam nog gotowanan dini sog glupa'an.

11 Dali' u na datong. Dadi, pokpopagon amu dia sog tud niu koyon nog pigoidan niu bagun ondi' olapon dianiu og tumbas kitu' dianiu.

12 Ain mokopondag, imungon ku nog gugdok dia sog Poktomuyan nog Diwata u bu di' na doda' ion mokulog dion. Sulaton ku dianon og ngalan nog Diwata u. Bu sulaton ku dosop og ngalan ku nog bogu ngalan, bu og ngalan nog koliwagan bonua nog Diwata u nog ion non ion og bogu Jerusalem nog posungu' tumona' tidu sog Mikpongon nog ditu' sog glangit.

13 Simasima togo tolinga, pokinongogan non og piktalu' nog Bolakat nog Mikpongon koni sog glumpuk nog poktanudanan."

Og sulat posungu' sog glumpuknog poktanudanan ditu' sog Laudisia

14 Bu sulat mu dosop ini posungu' sog moloikat kitu' nog pogokbit nog poktanudanan dia sog bonua nog Laudisia.

"Koni og talu' nog ginolal kitu' nog golal non Amen, nog ion kopongondolan, bu motud og koponaksi' non, bu ion piktolipunan nog glam nog piongon nog Mikpongon.

15 Kisunan ku da og kohinangan niu. Mama' amu nog tubig kitu' nog di' dosop minit bu di' dosop motigdow. Somo' ita da mikalangalang amu moktamuy dianakon. Molongas u bosia somo' posolobukon niu na.

16 Dadi, sabap sog kopogalangalang niu koyon moktamuy dianakon, poksipian ku na amu molong!

17 Long niu dun, doyahan amu na. Bu da' na pogonda'on niu. Tibua, da' niu kosunoy nog kololatlolat amu tokodoy, bu miskinan amu, bu mibuta amu, bu miglobas amu tanan.

18 Og pomali u dianiu, angoy amu saluy dianakon nog tantu bulawan bagun amu mogdaya, bu og ponopoton kitu' nog gomputi' bagun niu kodugba'an og sipogan niu koyon nog miglobas amu. Bu saluy amu dosop nog bulung nog mata niu koyon bagun amu mokotongow.

19 Ain og kololaman ku kitu' pogbina'an ku, bu pokpoksuton ku. Dadi, poktantu amu mangka amu poksop nog kohinangan niu.

20 Dini u pogindog sog sobola' pintu' mokibuka'. Simasima mokodongog nog sabi u mangka non akon buka'oy, sumolod u bu mogadap ami non kuman.

21 Simasima mokopondag, bogayan ku ion nog kopatut sumingkud dianakon sog gingkudan ku nog gingkudan datu'. Mama' dosop nakon nog mikopondag bu sinumingkud u sog Gama' u dia sog gingkudan non kitu' nog gingkudan datu'.

22 Simasima togo tolinga, pokinongogan non og piktalu' nog Bolakat nog Mikpongon koni sog glumpuk nog poktanudanan."

4

Og gingkudan datu' sog glangit

1 Tubus nitu', tinumontong u bu mikotongow u nog pintu' nog

mibuka' ditu' sog glangit. Bu mi-
dongog u og talu' nog mosikad nog
ma' nog gonek nog tombuli'. Og
miktalu' dun, og miglogolun kitu'
dianakon tagna'. Talu' non koyon
ma' nini, “Pogdangan ka dini po'
potongowon ku dianika bog olo og
sumboy matong motubus ini.”
2 Sododu'un koyon, pinulu'an u
nog Bolakat nog Mikpongon ditu'
sog glangit. Bu mitongow u sog
sungu'an ku og gingkudan datu' nog
ngon pogingkud dun.
3 Og pogingkud koyon dion, og
bayu'bayu' non mosilow tokodoy
ma' nog batuanan kitu' nog bolo-
laga' nog ngalananan nilan jasper,
bu karnilian. Bu og gingku-
dan koyon kiliputusan nog mosilow
tokodoy nog molunow, og kol-
unowan non ma' nog emerald.
4 Sog glumibut nog gingkudan
datu' koyon, piglibutan sop nog dua'
pulu' bu pat gingkudan datu'anan.
Bu pigingkudan nog dua' pulu' bu
pat bogolalanan. Mikponapot ilan
nog puti' bu minguruna ilan nog
bulawan.
5 Og gingkudan koyon nog sog
titonga', mogbobusiat notibua og ki-
lat dion, bu moktutudtutud notibua
og gloti' dion. Moksagot ilan nog glu-
gung. Sog sungu'an nog gingkudan
datu' koyon, ngon pitu buk og sulu'
nog mokoliga' dion. Ion non ion og
pitu buk og moloikatanan kitu' nog
Mikpongon.
6 Bu sog sungu'an nog gingkudan
datu' koyon, ngon dosop og mama'
nog solamin kotinggas nog ma' nog
dagat koliwag.

Bu og gingkudan datu' koyon sog
titonga', piglibutan nog pat ginis nog
manusia'anan nog sungu'an tolik-
udan nilan milokop nog mata.
7 Og tigana' manusia' koyon, og
bantuk non mama' nog glimong. Og
kodua' non, mama' nog sapi'. Og ko-
tolu non, og bayu'bayu' non mama'
nog bayu' nog gotow. Og kopat non,
mama' nog poglayug topuli.
8 Og glam nilan koyon, gonom
gonom buk og gokpakanan nilan, bu
glam nilan koyon milokop dosop nog
mata asta sog liu dialom nog gokpak
nilan. Gobi gondow di' ilan lumota'
moktalu' nog,

“Mosigda, mosigda, mosigda og
Mikpongon nog ion og Pog-
baya' nog di' kobotukan. Ion
og donsama' na, bu ion dosop
og numun koni, bu asta pa sog
posungu' matong.”

9 Og manusia'anan koyon, ampun
mokposolamat, bu mokpotas, bu
moksanglit ilan dia sog pogingkud
kitu' dia sog gingkudan datu' koyon
nog ion totubu' asta sog da' kopus
non,
10 og dua' pulu' bu pat bogolalanan,
momba' ilan sumugyut dia sog
pogingkud kitu' dia sog gingkudan
datu', mangka ilan tamuy dianon
nog ion totubu' asta sog da' kopus
non. Bu botangon nilan og ku-
runaanan nilan dia sog sungu'an
nog pogingkud koyon sog gingkudan
datu' mangka ilan poktalu',
11 “Ika og Pogbaya' bu Diwata nami.
Ika da og patut potason, bu
pogodaban, bu og bolokatan
po' ika og mikpongon nog
glam non, bu bianan sog baya'
mu miongon og glam non.
Bu miongon dosop og kotubu'
nilan.”

5

Og sulat nog linulun bu og Nati nog Bilibili

1 Og pogingkud koyon dia sog
gingkudan datu', og glintu non
pogongkom nog sulat nog linulun.
Mitongow u og dua' bola' nog
pigongkom non koyon milokop nog
sulat. Bu pitopokan nog pitu buk
og podokot bagun ondi' mosompun
kukad.
2 Bu mitongow u og moloikat nog
modasig, miktalu' nog mosikad nog,
“Sima gidoy og patut monglokat nog
pimotapok dia sog sulat koyon nog
linulun bu mukad dun?”

3 Tibua, sog glangit otawaka
sog glupa'an otawaka minsan sog
molimotayan, da'idun og patut
mukad dun, bu minsan sagya
tumontong nog dialom non.
4 Dadi, miglulad u po' da'idun,
minsan sala kotow, patut mukad
nog sulat koyon nog linulun
otawaka minsan si'oy sagya tumon-
tong nog dialom non.
5 Dadi, og sala kotow sog bogo-
lalanan miktalu' dianakon, "Na' a
na moglulad po' ngon da og patut
mukad dun. Tontong mu og patut
kitu' mukad dun, ion non ion og
pondag kitu' nog pangkat ni Juda, bu
og pangkat dosop ion ni Datu' Dabid.
Mikopondag na ion."
6 Tubus nitu', dangan tinontong
u mitongow u doda' og Nati nog
Bilibili nog pogindog dia sog titonga'
nog gingkudan datu' kitu' nog
piglibutan nog pat buk manu-
sia'anan kitu' bu og bogolalanan.
Og Nati nog Bilibili koyon, mama'
nog sibon bunu'on. Pitu buk og
sungaganan non bu pitu buk dosop
og mata non nog ion non og pitu buk
moloikatanan kitu' nog Mikpongon
nog dinondag non mangoy sog
gliwag nog dunya.
7 Og Nati nog Bilibili koyon, inan-
goy non olapoy dia sog komot nog
glintu nog pogingkud koyon dia sog
gingkudan datu' og sulat koyon nog
linulun.
8 Ampun mitubus non olapoy, og
pat buk manusia'anan koyon bu
og dua' pulu' bu pat bogolalanan
koyon, mikpongomba' ilan sumu-
gyut sog sungu'an nog Nati nog
Bilibili koyon. Mikpogatul ilan nog
ma' nog sigitan bu og ponaksan
nog bulawan nog miponu' nog ko-
mangyan nog ion non ion og gyakin
nog pigotowan nog Mikpongon.
9 Bu mikpogbobat ilan nog bogu
bobat. Og ponombit nilan dun ma'
nini,
"Ika og patut malap nog sulat koyon
nog linulun bu monglokat
nog pimotapokanan koyon.
Po' ika og bakas binunu'.
Bu bianan sog dugu' mu,
misaluy mu og gotowanan
bagun ilan mimung nog pigo-
towan nog Mikpongon, og go-
towanan nog miktidu sog dia-
dia nog binonsaan, bu minsan
olo ponolu'on non, bu minsan
olo og pikpongkatan non.
10 Inimung nika ilan nog pigdotu'an
mu nog bolianan nog moginang
nog glegan nog Diwata ta, bu mog-
datu' ilan dia sog glupa'an."
11 Tubus nitu', dangan tinu-
montong u puli', mikotongow bu
mikodongog u nog gonek nog
moloikatanan koyon nog di' mitung.
Miglibut ilan dia sog gingkudan
datu' koyon bu sog manusia'anan
koyon bu sog dua' pulu' bu pat
bogolalanan koyon.
12 Bu og bobat nilan koyon landu'
kosikad. Og ponombit nilan dun ma'
nini,
"Og Nati nog Bilibili kitu' nog
bakas binunu', og patut ion
bogayan nog bolakat, bu og
daya, bu ompantas sabut non,
bu modasig, bu pogodaban,
bu pokpotason, bu poksongli-
tan!"
13 Tubus nitu', og glam nog pio-
ngon sog pigloban nog glangit bu
glupa'an tidu sog dialom glupa' asta
sog bubung glangit, midongog u
mikpogbobat ilan nog sanglit nilan.
Ma' nini og ponombit nilan dun,
"Poksonglitan og pogingkud koyon
dia sog gingkudan datu', bu
songlitan dosop og Nati nog
Bilibili koyon, bu pogodaban,
bu pokpotason, bu glam nog
baya' dianon asta sog da' ko-
pus non!"
14 Bu og pat buk sop manusia'anan
koyon, mikponanga' ilan nog, Amen.
Bu og mokogulanganan sop koyon
nog ginolal, mikpongomba' ilan
sumugyut.

6

Og potapokanan nog pimodokot-sog sulat koyon nog linulun

1 Pigbontayan ku og Nati nog Bilibili koyon lumokat nog solabuk sog pitu buk podokotanan koyon. Tubus nitu', midongog u og talu' nog solabuk sog pat buk manusia'anan koyon. Og talu' non minglingkug mama' nog gonek nog glugung nog long non dun, "Angoy a na dini!"

2 Bu dangan tinontong u, mitongow u og kuda' nog gomputi' dia sog sungu'an ku. Og sinumakoy koyon dun ngon pana' non, bu binogayan ion nog kuruna. Bu mipanow ion ma' nog pondag nog mangoy mokpondag.

3 Dangan linokat nog Nati nog Bilibili koyon og kodua' podokot kitu', midongog u og kodua' nog manusia' kitu' miktalu' nog, "Angoy a na dini!"

4 Tubus nitu', ngon nosop og len kuda' nog tinumua'. Og kuda' koyon molugdom og kopulaan non. Og sinumakoy koyon dun binogayan nog baya' mongawa' nog gomigus sog glupa'an nog boya'an mokpogbunu' og gotowanan. Bu binogayan dosop ion nog kalis nog moyaba'.

5 Dangan linokat nog Nati nog Bilibili og kotolu podokot koyon, midongog u og talu' nog kotolu manusia' kitu', "Angoy a na dini!" Dangan tinontong u, mitongow u og kuda' nog gitom dia sog sungu'an ku. Og poksakoy koyon dun migaid nog timbangan.

6 Tubus nitu', mikodongog u nog talu'. Og talu' koyon ditu' batad sog pat buk manusia'anan koyon. Ma' long nog talu' koyon, "Og paloy nog ngalan non og tiligu nog dali' kotonga' nog gantang, poktindan nog golaga' nog sondow. Bu og paloy nog ngalan non og barli nog dali' kosala gantang, poktindan nog golaga' nog sondow. Tibua, na' mu lo'aton og kayu koyon nog olibu* bu og bolagon koyon nog og ngalan non paras."†

7 Dangan linokat nog Nati nog Bilibili koyon og kopat nog podokot koyon midongog u og talu' nog kopat manusia' kitu', "Angoy a na dini!"

8 Dangan tinontong u, mitongow u og kuda' nog momuksi' koputi'an nog bombul non. Og poksakoy dun miktolikud nog iningolanan nilan nog Patoy bu og Molimotayan. Binogayan ilan nog baya' momunu', nog og bunu'on nilan pat bahagi' nog gotow sog glupa'an bianan sog kalis, bu gutom, bu posakit, bu bianan sog sabtuaanan kitu' nog mongongan dini sog glupa'an koni.

9 Dangan linokat non og kolima podokot kitu', dia sog pun nog pomolasan, mitongow u og glimukudanan nog ain pimunu' kitu' sabap sog kopokpulonag nilan nog talu' nog Mikpongon bu sabap sog kopokokunut nilan dun.

10 Mikpoktawag ilan. Ma' long nilan dun, "Pogbaya' nog di' kobotukan. Ika og modulus bu og motud. Mobon nika pota' ukumoy og migonong sog glupa'an? Bu nanu nika pa suli'oy og minunu' kitu' dianami?"

11 Tubus nitu', og glam nilan, pimogayan ilan nog ponopoton nog mokolambak nog mokoputi' bu tinolu'an ilan nog, "Pogbagad amu pa podali'dali' taman nog moganap og dakol nog sosoligananan kitu' nog ma' niu, bu pigilugan niu kitu' nog bunu'on dosop mama' niu."

12 Pigbontayan ku ion lumokat nog kogonom podokot kitu'. Dangan linokat non, miglinug nog mosikad. Og gondow migdolom bu og bulan mipula ma' nog dugu'.

13 Og bitunanan sog glangit mikpogogdag sog glupa'an ma' nog mikpogbanak og bunga kayu bila oyupan nog molandos nog galu'.

14 Og glangit miawa' ma' nog linulun gikam. Bu glam nog buludanan

* **6:6 6:6** Og olibu koni, gintoson bagun mimung nog glana. † **6:6 6:6** Og paras koni, gintoson bagun mimung nog ginumon.

bu og kopulu'an miawa' sog kibotangan non.

15 Tubus nitu', og kodotu'an sog glupa'an, bu og kounutananan nog sundalu, bu doyahananan, bu ain mokokotas nog gotow, bu og guliponanan, bu ain gotowanan kitu' nog onda' kulipon, mikpoksolobuni ilan sog sangobanan bu dia sog pampanganan nog kobuludan.

16 Mikidigbun ilan dia sog buludanan bu dia sog pampanganan nog long nilan dun, "Kodugba' amu na dianami bu buni niu na ami dia sog tinontongan nog pogingkud koyon sog gingkudan datu' bu dia sog polihala' nog Nati nog Bilibili koyon.

17 Po' minatong na og gondow kitu' nog pihit nog polihola'on ilan na. Bu da'idun nododa' mokantu dun."

7

Sogatus bu pat pulu' bu pat ngibu kotow og kiindanannog ilan og pigotowan nog Mikpongon

1 Tubus nitu', mitongow u pat buk moloikatanan pogindog dia sog pat pigyulu nog glupa'an, piksogong nilan og pat ginis nog galu' bagun da di' moyup sog glupa'an otawaka sog dagat otawaka sog kayuanan.

2 Tubus nitu', mitongow u nosop nog len moloikat tinumua' tidu sog silangan. Ngon pigoidan non nog pongindan nog Mikpongon. Inekesan non og pat buk moloikatanan koyon nog binogayan nog baya' luma'at sog glupa'an bu dia sog dagat.

3 Long nog moloikat koyon, "Na' niu pa sokali' lo'aton og glupa'an, bu og dagat, bu kayuanan po' indanan nami pa poguna og gangasanan nog sosoligananan nog Diwata ta."

4 Tubus nitu', midongog u nosop og dakol og ginindanan nilan kitu'. Og dakol nilan sogatus bu pat pulu' bu pat ngibu kotow nog dia miktidu sog sopulu' bu dua' pangkat ni Apu' Israel.

5 Og sopulu' bu dua' ngibu nog ginindanan koyon tidu sog pangkat ni Juda. Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Ruben. Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Gad.

6 Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Aser. Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Naptali. Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Manase.

7 Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Simiun. Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Lebi. Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Isakar.

8 Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Sebulon. Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Jusep. Bu sopulu' bu dua' ngibu tidu sog pangkat ni Benjamin.

Og mikponapot nog omputi' nog mokolambaknog di' mitung

9 Tubus nitu', tinumontong u bu mitongow u og landu' kodakol nog gotowanan nog da'idun mokitung dun nog miktidu sog glam nog binonsaan, bu glam nog gininisan nog gotowanan, bu glam nog gininisan nog ponolu'on. Pogindog ilan dia sog sungu'an nog gingkudan datu' bu sog Nati nog Bilibili. Mikponapot ilan nog omputi' nog mokolambak bu mikpogaid ilan nog tongkayan nog ma' nog tongkayan nog dawon nog bunga.

10 Bu mikpogekes ilan nog ma' long nilan dun,

"Og tabang ta tidu da sog Diwata ta nog ion pogingkud dia sog gingkudan datu', bu tidu dosop dia sog Nati nog Bilibili!"

11 Og glam nog moloikatanan, dia ilan pogindog sog glumibut nog gingkudan datu' koyon, bu dia sog glumibut nog bogolalanan kitu', bu sog pat buk manusia'anan kitu'. Bu mikpongomba' ilan sumugyut dia sog sungu'an nog gingkudan datu' koyon mangka ilan tamuy sog Mikpongon,

12 mangka ilan poglongag moktalu' nog,
"Amen! Og sanglit, bu og kopokpotas, bu og kotoan, bu og kopokposolamat, bu og kopogadab, bu kotas nog bolakat, bu og kodasig, og glam nini og Mikpongon dun asta sog da' kopus non. Amen!"
13 Tubus nitu', og solabuk bogolal koyon miksak dianakon, "Sima og gotowanan koni nog mikponapot nog omputi' bu ain ilan gidoy ion miktidu?"
14 Tinabal u ion, "Da' a sunoy, Apu'. Di' u kosunan. Tibua ika, kosunan mu da."
Ma' long non dun dianakon, "Koni, og gotowanan koni, ion non ion og gotowanan kitu' nog mikobian sog posakit kitu' nog landu' kopihit. Dinokdakan nilan og glogdoyanan nilan koyon dia sog dugu' nog Nati nog Bilibili, sa'an ion miimung nog omputi'.
15 Dadi, sa'an itu' kobon non, dia ilan pogindog sog sungu'an nog gingkudan nog Mikpongon. Bu gobi gondow moktamuy ilan dia sog Mikpongon sog Poktomuyan kitu' dianon. Bu ion dosop og pogingkud kitu' sog gingkudan datu', og mogipat dianilan.
16 Di' ilan na mokpuli' kogutoman otawaka kuowon. Bu di' ilan na kosongowan nog ginit nog pudus otawaka minsan olo ginitoy dun.
17 Po' og Nati nog Bilibili koyon, nog sog titonga' nog gingkudan datu' koyon, ion og polongipat dianilan. Bu ponulu'an non ilan dia sog tobud kitu' nog poktiduan nog kotubu' nog da' kopus non. Bu og Mikpongon og momunas nog glua'anan nilan nog miglayas tidu sog mataanan nilan."

8

Og kopitu podokot

1 Dangan linokat nog Nati nog Bilibili og kopitu podokot koyon, mitikna' og glangit nog tunga' oras.
2 Tubus nitu', mitongow u og pitu buk moloikatanan nog pogindog sog sungu'an nog Mikpongon bu pimogayan ilan nog pitu buk tombuli'.
3 Bu ngon nosop og len moloikat nog ngon og togu'an komangyan non nog og bulawan. Tinumua' dion bu indog sog pomolasan koyon. Binogayan ion nog modakol nog komangyan mangka non timbuloy sog gyakinanan nog glam nog pigotowan nog Mikpongon mangka ion pomalas dia sog pomolasan koyon nog bulawan nog piindog dia sog sungu'an nog gingkudan datu' koyon.
4 Og gyakinanan nog pigotowan nog Mikpongon bu og gobol nog komangyan koyon miktolomuk dia sog sungu'an nog Mikpongon tidu sog komot nog moloikat koyon.
5 Tubus nitu', og togu'an komangyan koyon, pinonu' non nog gapuy tidu sog pomolasan koyon mangka non pilakoy sog glupa'an. Dadi, migbobusiat kilat mangka poktutudtutud og gloti' mangka mikunudunud glugung mangka poglinug.

Og tombuli'anan

6 Tubus nitu', og pitu buk moloikatanan koyon nog mikpogatul nog tombuli'anan, poksipian nilan na moyup og tombuli' nilan.
7 Og tigana' moloikat koyon, inoyup non og tombuli' non. Migdupi' nog ma' nog batu bu og gapuy nog migampu' nog dugu' nog mikpogogdag dia sog glupa'an. Mitutung na og kotolu bahagi' nog glupa'an. Bu mikpoktutung dosop og kotolu bahagi' nog kayuanan. Bu mikpoktutung dosop og glam nog sigbotanan.
8 Og kodua' moloikat koyon, inoyup non dosop og tombuli' non. Bu ngon og migliga' nog mama' nog bulud kosolag mipilak ditu' sog dagat. Og kotolu bahagi' nog dagat miktimaluy dugu'.

9 Bu kotolu bahagi' nog glam nog
migonong dia sog dagat mikpoma-
toy. Bu kotolu bahagi' nog glam nog
sokayan dia sog dagat mikpogla'at.
10 Og kotolu moloikat koyon, in-
oyup non dosop og tombuli' non.
Bu og mokoluksang nog bitun mik-
pogliga' ma' nog glansok mangka
kodogdag dia sog tolu bahagi' nog
tubiganan bu tobudanan.
11 Og bitun koyon iningolanan nog
si Ompet. Dadi, og tolu bahagi' nog
tubig miimung ompet nog boya'an
modakol tanan gotow og mikpoma-
toy po' kipetan ilan dun.
12 Og kopat moloikat koyon, in-
oyup non dosop og tombuli' non. Bu
og kotolu bahagi' nog gondow bu
og bulan bu og bitunanan migla'at
nog boya'an og kotolu bahagi' nion
migdolom. Dadi, og tolu bahagi' nog
gondow di' na dumolag bu og kotolu
bahagi' nog gobi ma' nitu' dosop.
13 Sonuk u moktima'an, midon-
gog u og gekes nog topuli nog
poglayug dia sog gawang. Ma'
long non dun, "Kosusasusa! Ko-
susasusa! Kosusasusa ain migonong
koyon dia sog glupa'an. Po'
dali' na oyupoy nog tolu buk og
duma nog moloikatanan koyon og
tombuli'anan nilan."

9

1 Og kolima moloikat koyon, in-
oyup non dosop og tombuli' non.
Bu mikotongow u nog bitun dia
sog glupa'an nog midogdag tidu sog
glangit. Binogayan ion nog kunsi
nog pintu' nog gluang kitu' nog da'
goktob non.*
2 Dangan binuka' non og gluang
koyon, linumuas og gobol dion nog
motomuk tokodoy. Migdolom og
gondow bu og gawang kobal nog
gobol koyon nog miktidu sog gluang
koyon.
3 Bu mikotongow u dosop
nog gapananan mikpondapal sog
glupa'an tidu sog gobol koyon. Bu
binogayan ilan nog glala nog ma'
nog kolala nog glala nog gulasulas
dini sog glupa'an.
4 Bu tinolu'an ilan nog di' ilan
mongula'at nog sigbot, bu pomu-
lan, otawaka kayu dini sog glupa'an.
Suga'id non, posinsaon nilan tibua
ain da og onda' kitu' kindanoy og
gangasanan nilan nog gindan nog
Mikpongon.
5 Tibua, da' ilan bogoyoy nog baya'
momunu' dianilan. Suga'id non,
pokposokitan nilan tibua sog goktob
nog lima bulan. Og sakit nog ko-
poglogaga nilan dun mama' kosakit
nog glala nog sogod nog gulasulas.
6 Og gotowanan sog tang koyon,
monontong ilan na nog kopatoy ni-
lan. Tibua, di' nilan minang. Moleg
ilan si'oy matoy, tibua, ondi' ilan da
matoy.
7 Og bantuk nog gapananan koyon
mama' nog kuda'anan kitu' nog
posungu' mangoy sog pogbunu'an.
Mama' ilan nog mimangyu' nog bu-
lawan. Bu og bayu'bayu'anan nilan
mama' nog bayu'bayu' nog gotow.
8 Og buk nilan mama' nog buk nog
glibun bu og ngisi nilan mama' nog
ngisi nog glimong.
9 Og gigdob nilan linopisan nog
ma' nog putow bu og gonek nog
gokpak nilan mama' nog gonek
nog kuda'anan kitu' nog posungu'
sog pogbunu'an nog kumonog og
glupa'an dun.
10 Og gikug nilan mama' kolala
nog sogod nog gulasulas. Bu og
gikug nilan koyon og pokposakit ni-
lan nog gotowanan goktob nog lima
bulan.
11 Og kounutan nilan og moloikat
kitu' nog pogaid nog gluang kitu'
nog ngalan non dia sog bansa Hibru,
Abadon bu sog Ginirik, Apolyon.†
12 Og tigana' glogon minian na.
Ngon pa dua' buk glogon nog po-
sungu' matong.
13 Og kogonom moloikat koyon,
inoyup non dosop og tombuli' non.

* **9:1 9:1** Og kolobusuan ni Kindagow bu gla'ayatanan non. Og ngalan non Abis. † **9:11 9:11** Bu sog Sinubanon, Polongula'at.

Bu midongog u og talu' nog miktidu
sog gokpod nog pomolasan koyon
nog bulawan nog dia sog sungu'an
nog Mikpongon.
14 Tinalu' non sog kogonom
moloikat koyon nog togo tombuli',
“Boluy mu na og pat buk
moloikatanan koyon nog binalud
ditu' sog mosolag nog tubig kitu' nog
ngalan non Euprates.”
15 Bu og pat buk moloikatanan
koyon, ilan og sinimpan sog ton bu
sog bulan bu sog gondow bu sog
tang kitu'. Binoluy ilan na po' po-
munu'on nilan og tolu bahagi' nog
gotowanan.
16 Midongog u bog andun og dakol
nilan. Og dakol nog sundaluanan
koyon nog mikponakoy sog kuda',
dua' gatus laksa'.
17 Dia sog tinontongan ku miton-
gow u og kuda'anan bu og poksakoy
koyon dion. Ma' nini og bayu'bayu'
nilan. Og gigdobanan nilan pin-
glopisan nog ompula ma' nog gliga'
bu molugdom og kobiluan non bu
modalag ma' nog asupri. Og gulu
nog kuda'anan koyon ma' nog gulu
nog glimong. Bu mikpongluas sog
baba' nilan og gapuy, bu og gobol,
bu og asupri.
18 Og kotolu bahagi' nog go-
towanan mikpomatoy kobal nog
tolu ginis koyon nog posakit, og
gapuy, bu og gobol, bu og asupri
nog miktidu dia sog baba'anan nog
kuda'anan koyon.
19 Po' og glala nog kuda'anan
koyon dia sog baba' nilan bu dia
dosop sog gikug nilan. Po' og
gikuganan nilan togo gulu mama'
nog mamak nog mongoktuk nog go-
towanan.
20 Og duma gotowanan nog da' po-
matoy bianan sog posakit koni, da'
nilan pa bolongoy og diwataanan
kitu' nog pingimung nog dili komot
nilan. Bu da' ilan pa lota' mokta-
muy sog glatdiwataanan bu sog glo-
dawananan koyon nog pingimung
nilan ma' nog bulawan, bu og so-
lapi', bu og tumbaga, bu og batu, bu
og kayu nog saka og glodawananan
koyon ondi' mokotongow, bu ondi'
mokodongog, bu di' mokopanow.
21 Bu da' ilan pa dosop lota'
momunu' otawaka moginang nog
koto'uan nilan otawaka momabal
otawaka monakow.

10

Og bata'bata' libru

1 Tubus nitu', mikotongow u
nosop nog len moloikat nog
modasig, posungu' tumona' tidu sog
glangit. Miputus ion nog ginampol
bu ngon og glanag sog tondong
nog gulu non. Og bayu'bayu' non
sinumilow ma' nog gondow bu tidu
sog gopa non asta sog polapa non
mama' nog gugdok nog migliga'.
2 Poktayak ion nog bata'bata' libru
nog binoklad. Og botis non nog
glintu dinogyak non sog dagat bu og
botis non nog bibang dinogyak non
sog kotasan.
3 Miktalu' ion nog mosikad ma'
nog gonek nog glimong. Dangan
miluksad og talu' non koyon, tinabal
nog pitu buk glugung.
4 Dangan miluksad pitu buk glu-
gung koyon, poksipian ku na bosia
sumulat saka mikodongog u nog
talu' tidu sog glangit. Ma' long nog
talu' koyon dun, “Na' mu na sulaton
og talu' nog pitu buk glugung koyon
bu na' mu na pokposun.”
5 Tubus nitu', og moloikat kitu'
nog mitongow u pogindog sog dagat
bu sog kotasan, inogot non og komot
non nog glintu sog glangit,
6 bu mangka ion sapa dia sog
ngalan nog Mikpongon nog ion to-
tubu' asta sog da' kopus non nog
ion og mikpongon nog glangit bu
glupa'an bu og dagat bu glam nog
piongon dion. Ma' long non dun,
“Da'idun na mokosaga' nog glegan
nog Mikpongon.
7 Sog da' pa oyupoy nog kopitu
moloikat koyon og tombuli' non,
ombaluy na og tugyu non kitu' nog
milimod ma' nog pinasad non kitu'

dia sog sosoligananan non nog ion
non ion og polomolatasanan non.”
8 Tubus nitu', og miktalu' kitu'
nog midongog u nog miktidu ditu'
sog glangit, miktalu' nosop mokpuli'
dianakon. “Angoy mu alap og libru
kitu' nog binuka' dia sog komot
nog moloikat kitu' nog pogindog sog
dagat bu sog kotasan.”
9 Dadi, og bata'bata' libru kitu',
inangoy u pongonioy sog moloikat
kitu'. Ma' long non dun dianakon,
“Alap mu ini bu mangka mu kan.
Momis si'oy ma' nog tonob sog baba'
mu tibua og tian mu kosoman dun.”
10 Dadi, inalap u og bata'bata'
libru kitu' mangka u kanoy. Mi-
nanam u doda' mama' nog tonob.
Tibua, dangan inuglon ku na, kioso-
man og tibuka u dun.
11 Tubus nitu', tinolu'an u nosop
nog, “Sumboy puli'an mu mokpo-
latas og talu' nog Mikpongon kitu'
pa'ali dia sog kodokolan nog binon-
saan, bu sog gotowanan, bu sog
glam nog gininisan nog ponolu'on,
bu sog kodotu'an.”

11

Og dua' kotow taksi'anan

1 Binogayan u nog topongan nog
ma' nog kolanas bu tinolu'an u nog,
“Angoy mu topong og Poktomuyan
dia sog Mikpongon, bu og pomo-
lasan dion, bu mangka nika itung og
mikpoktamuy koyon dion.
2 Tibua, na' mu sunu'on tumopong
og glowasan nog Poktomuyan koyon
po' binogoy ion dia sog gotowanan
nog kona' Hudyu. Bu poglogekon
nilan og koliwagan bonua kitu' nog
mosigda laga' nog pat pulu' bu dua'
bulan.*
3 Popongoyon ku og dua' kotow
nog tumaksi' pa'ali dianakon. Bo-
gayan ku ilan nog bolakat mogustal
pa'ali dianakon laga' nog songibu
bu dua' gatus bu nom pulu' ondow.
Og ponopoton nilan og saku nog
modikpol.”
4 Ilan koyon ion non ion og
pinonggi' kitu' sog dua' pun kayu
kitu' nog iningolanan olibu. Bu
pinonggi' ilan dosop sog dua'
buk guntulan nog sulu' kitu' nog
piingkud dia sog sungu'an nog
Mikpongon nog ion non og Pogbaya'
sog glupa'an.
5 Bila ngon sumuloy mongula'at
dianilan, og gapuy lumuas tidu sog
baba' nilan bu mogla'at og banta
nilan dun. Ma' nini og kopongula'at
nog ain moksipi kitu' luma'at diani-
lan.
6 Togo baya' ilan mogondi'
dumupi' nog solian nilan mokpo-
latas nog talu' nog Mikpongon. Bu
togo baya' ilan dosop mokpotimaluy
nog tubig dia sog dugu'. Bu togo
baya' ilan dosop mogbogoy nog
glam nog gininisan nog posakit sog
glupa'an sog minsan nanu og glegan
nilan.
7 Bila motubus ilan na mokpu-
lonag nog talu' nog Mikpongon, og
sabtua kitu' nog tumua' tidu sog
Abis mangoy mogdayow munu' di-
anilan. Bu di' ilan mokantu dun.
Bunu'on non ilan.
8 Dadi, og bangkoy nilan, dion
da sog dalan nog koliwagan bonua
koyon nog mosolag, nog ion non ion
og kinudusan sog Kounutan nilan
kitu' nog miponongi' sog bonua
nog Sodom bu bonua nog Ehiptu.
9 Og gotowanan nog miktidu sog
ainain nog bonua, bu tidu sog glam
nog binonsaan, bu miglologinis nog
ponolu'on mangoy tumontong nog
bangkoy nilan koyon laga' tolu on-
dow bu solian solom. Bu di' nilan
kumboy lobongon.
10 Og gotowanan nog mogonong
dini sog glupa'an koni, minginsupak
dianilan po' minatoy na og dua'
kotow polomolatas nog talu' nog
Mikpongon. Bu miglokologya'an
ilan, bu mangka ilan pogbinogoyoy

* **11:2 11:2** Og pat pulu' bu dua' bulan koyon, laga' ion nog songibu bu dua' gatus bu nom pulu' ondow.

po' da'idun na og mokposakit kitu'
dianilan dini sog glupa'an.
11 Tibua, dangan midopot na og
tolu ondow bu solian solom, pitubu'
ilan na nog Mikpongon mangka ilan
indog. Bu ain gotowanan nog miko-
tongow dianilan, kiondokan ilan
tokodoy.
12 Tubus nitu', midongog nog dua'
kotow koyon og talu' nog mosikad
tidu sog glangit. Og talu' koyon ma'
nini, "Angoy amu na dini!" Dadi,
sonuk nog banta nilan mogbantoy
dianilan, miiknat ilan sog glangit
nog dia ilan sog ginampol.
13 Bu sog tang koyon, miglinug nog
mosikad tokodoy. Bu og kosopulu'
bahagi' nog koliwagan bonua koyon
mitugban. Bu pitu ngibu kotow
mikpomatoy dun. Bu ain misama'
kitu', inubas ilan nog gondok nilan
bu mikpoksanglit ilan dia sog Di-
wata nog sog glangit.
14 Og kodua' glogon minian na.
Tibua, ngon pa og posungu' matong.

Og kopitu tombuli'

15 Og kopitu moloikat koyon, in-
oyup non dosop og tombuli' non.
Bu ngon og miglongag moktalu' nog
mosikad ditu' sog glangit. Ma' long
nilan dun,]
"Og baya' mogdatu' sog dunya, dia
na sog Pogbaya' kitu' dianita,
bu dia sog pipangoy non kitu'
mogdatu', bu mogbaya' na ion
asta sog da' kopus non."
16 Tubus nitu', og dua' pulu' bu
pat kitu' nog bogolalanan nog
pogingkud sog gingkudan datu'
sog sungu'an nog Mikpongon,
minomba' ilan bu sugyut dia sog
Mikpongon,
17 kobon nilan moktalu' nog,
"Pokposolomatan nami Ika, og
Mikpongon, og Pogbaya'
nog di' kobotukan. Ika og
donsama' na bu numun kitu'.
Po' ginamit mu na og kotas
nog baya' mu, bu miktolipun
ka na mogbaya'.
18 Og binonsaan mikpoglolingit ilan
tokodoy po' minatong na og tang nog
potongowon mu na og polihala' mu
bu ukumon mu na ain mikpomatoy.
Bu tumbasan mu na og sosoligan mu
nog polomolatasanan, bu og glam
nog pigotowan mu, bu ain migadab
dianika, ombaba' otawaka motas.
Minatong na og tang nog lo'aton mu
ain mingula'at nog glupa'an."
19 Tubus nitu', og Poktomuyan
dia sog Mikpongon ditu' sog glangit
mibuka' bu mitongow u ditu'
og kaban kitu' nog tinogu'an
nog koposadan nog Mikpongon.
Migbobusiat kilat, bu miktutudtutud
gloti', bu mikunudunud glugung, bu
miglinug, bu migdupi' nog molandos
tokodoy nog ma' nog batu.

12

Og glibun bu og naga

1 Tubus nitu', ngon pitongow di-
anakon nog kosobu'sobu' tokodoy.
Mitongow u og glibun dia sog
gawang nog ponopoton non motilak
ma' nog gondow, bu sog tondong
nog botis non og bulan, bu mingu-
runa ion nog sopulu' bu dua' buk
bitunanan.
2 Og glibun koyon og bodos bu
miglosek tanan kobal nog pinokitan
na.
3 Tubus nitu', ngon nosop piton-
gow dianakon nog kosobu'sobu'. Mi-
tongow og kosolagan nog naga nog
ompula nog dia sog gawang. Pitu
buk guluanan non bu sopulu' buk
sungaganan non. Bu og guluanan
non minguruna.
4 Dangan binotagbad non og gikug
non, og kotolu bahagi' nog bitu-
nanan dia sog gawang mikpokpilak
sog glupa'an. Og naga koyon pogin-
dog sog sungu'an nog glibun koyon
nog pinokitan po' bila mogbata' og
glibun koyon, uglonon non.
5 Migbata' og glibun koyon nog
glaki. Ion og mogbaya' sog glam
nog binonsaan, bu da'idun mokantu
dianon. Og bata' non koyon, inalap
mogdayun dianon mangka pitangoy

ditu' sog Mikpongon bu sog gingkudan datu' kitu'.
6 Bu og glibun koyon milaguy ditu' sog bonua kitu' nog da' gotow dun nog sinimpan nog Mikpongon dianon nog ditu' ion pogusiba'oy nog laga' songibu bu dua' gatus bu nom pulu' ondow.

7 Bu ngon migbunu' ditu' sog glangit. Si Mikail* bu og gla'ayatanan non, migbunu' ilan nog naga kitu' bu og gla'ayatanan non. Migantu ilan na.
8 Tibua, og naga koyon di' mokantu dia ni lo' Mikail. Dadi, binugow ilan tidu sog glangit.
9 Bu og naga kitu' nog modasig binuksak dia sog glupa'an. Ion non ion og mamak kitu' kobon nitu' nog iningolanan si Kindagow otawaka og Soitan. Ion non ion og mikobal nog gotowanan sog dunya nog boya'an misimoy ilan dun sog motud. Binuksak ion bu asta og gla'ayatanan non dia sog glupa'an.

10 Tubus nitu', midongog u og talu' nog mosikad ditu' sog glangit. Ma' nini og talu' koyon, "Numun kitu' minatong na og tabang nog Mikpongon dia sog gotowanan,† bu Bolakat non, bu og kopogbaya' non, bu og baya' nog Kristu! Po' og moksumbungsumbung kitu' sog pigilugan ta dia sog Mikpongon gobi gondow, binuksak na dia sog glupa'an.
11 Dinag nilan ion bianan sog dugu' nog Nati nog Bilibili kitu' bu bianan dosop sog motud kitu' nog pigustal nilan. Bu da' nilan inggula'oy og kotubu' nilan asta sog kopotayan.
12 Dadi, pogdada' amu na, amu dion sog glangit! Tibua, landu' susaan sog glupa'an bu sog dagat po' si Kindagow tinumona' na dianiu! Linolingitan ion tokodoy po' ompolok na og timpu nog misama' dianon."
13 Dangan kimongmanan non nog ion binuksak dia sog glupa'an, sinungu' non sop monontong og glibun kitu' nog migbata' nog glaki.
14 Og glibun koyon binogayan nog gokpak nog ma' nog gokpak nog kosolagan nog topuli bagun ion mokolayug sog bonua kitu' nog sinimpan nog Mikpongon dianon. Po' ditu' ion pogipatoy nog Mikpongon bagun ion ondi' ompongula'at nog naga kitu' sog solod nog tolu ton bu moginonga'.
15 Tubus nitu', og naga koyon sinompitan non nog tubig og glibun koyon nog boya'an migba' posungu' sog glibun koyon po' bagun bosia manud ion dun.
16 Tibua, og glibun koyon tinobangan nog bianan sog glupa' nog migboka' mangka kotulod sog boka' nog glupa' og tubig koyon.
17 Dadi, migdungag moglolingit og naga koyon dia sog glibun koyon. Dadi, inangoy non oyowoy momunu' og piglogombata'anan nog glibun koyon, ain og mikokunut dia sog dondaganan nog Mikpongon, bu ain ompagon og kopongandol non dia sog motud nog pitongow ni Isus.
18 Bu og naga koyon, pogindog dia sog pontad.

13

Og sabtua nog linumuas tidu sog dagat

1 Tubus nitu', mitongow u og sabtua linumuas tidu sog dagat. Pitu buk og guluanan non bu sopulu' buk sungaganan non. Og glam nog sungaganan non koyon pikurunaan. Bu og guluanan non sinulatan nog ngalan nog mokotompola' dia sog Mikpongon.
2 Og sabtua koyon mama' nog bantuk nog koding tolunan, og botis non mama' nog botis nog sabtua kitu' nog ngalan non og bear, bu og baba' non ma' nog baba' nog glimong. Bu binogayan nog naga kitu' ion nog dili pagas non, bu og kopogdatu' non, bu og kotas nog baya'.

* **12:7 12:7** Ion og kounutan nog moloikatanan.

† **12:10 12:10** Ion non ion og Kristu.

3 Og solabuk gulu nog sabtua
koyon mama' nog bakas binunu'.
Tibua, og gangol non koyon mibai'
na. Glam nog gotowanan sog dunya
kisobu'an dun, bu migunut ilan dia
sog sabtua koyon.
4 Glam nog gotowanan miktamuy
sog naga koyon po' migbogoy ion
nog baya' sog sabtua kitu'. Bu
tinamuy nilan dosop og sabtua kitu'
bu mangka ilan poksak nog, “Sima
gidoy mokobatuk sog sabtua koni?
Sima gidoy mokantu dun?”
5 Tinugdakan og sabtua koyon
moktokabul bu og moglaka'laka'
monalu'. Bu tinugdak dosop ion
mogbaya' laga' pat pulu' bu dua'
bulan.
6 Dadi, miktolipun ion moglaka'laka'
monalu' dia sog Mikpongon bu
monompola' sog ngalan nog
Mikpongon bu og pigonongan non,
bu asta og glam nog migonong sog
glangit.
7 Tinugdakan dosop ion mangoy
mogbolongayow momunu' sog pig-
otowan nog Mikpongon bagun non
ilan mokaum. Bu binogayan ion nog
baya' mogbaya' sog glam nog binon-
saan, bu glam nog pikpongkatan,
bu sog glam nog gininisan nog
ponolu'on nog gotowanan.
8 Og miktamuy sog sabtua koyon,
ain ngalananan nilan nog da' su-
latoy dia sog ponulatan kitu' nog
ain kibogayan nog kotubu' nog da'
kopus non nog sinulat na sog kobon
nog da' pa pongonoy og dunya. Og
gapu' nog pinulatan koyon og Nati
nog Bilibili kitu' nog binunu'.
9 Ain mokodongog, sumboy
nododa' mokinongog.
10 Ain og gukudan non ombihag,
bihagon nododa'. Ain og guku-
dan non ombunu' bianan sog kalis,
bunu'on nododa' bianan sog kalis.
Dadi, sa'an itu' sumboy ain pigo-
towan nog Mikpongon, ompagon og
kopongandol nilan bu og kopoglo-
gaga nilan.

Og sabtua nog linumuas tidu sog glupa'

11 Tubus nitu', mitongow u nosop
og len sabtua, nog linumuas tidu
sog glupa'. Dua' buk sungag non
ompolok ma' nog sungag nog nati
nog bilibili. Bu og talu' non modasig
ma' nog naga.
12 Bu ion og ginumanti' mogbaya'
nog glam nog baya' sog tigana'
sabtua kitu' mangka non dondagoy
moktamuy og glam nog gotow sog
glupa'an dia sog tigana' sabtua kitu'
nog togo gangol nog mibai' na.
13 Bu minginang ion nog gingy-
ata'anan nog kosobu'sobu' tokodoy
bu mokodondag ion nog gapuy nog
tumona' sog glupa'an tidu sog glan-
git sog kosompagan nog gotowanan.
14 Sabap sog koganti' non dia sog
tigana' sabtua koyon moginang nog
gingyata'anan, glam nog gotowanan
nog migonong sog glupa'an koni
kolimbungan dun. Dinondag non
ilan mokpindog nog glodawan nog
poktomuyon nilan po' og ganti' nog
tigana' sabtua kitu' nog bakas mian-
gol nog kalis saka mitubu' da.
15 Og kodua' sabtua koyon
tinugdak mokpotubu' dianon og
glodawan nog tigana' sabtua kitu'
bagun da mokopoktalu'. Bu
bunu'on non ain ompok moktamuy
dianon.
16 Glam nog gotow, ombaba'
otawaka motas, doyahan otawaka
miskinan, gulipon otawaka kona'
gulipon, tinogol non ilan mindan dia
sog komot nilan nog glintu otawaka
sog gangasanan nilan
17 nog boya'an da'idun mokos-
aluy otawaka mokopogdagang bila
da' indanoy nog ngalan nog sab-
tua koyon otawaka og gitungan nog
mongma'ana sog ngalan non koyon.
18 Og ma' nini koni, sumboy
ngon og kotoan ta monginabut dun.
Simasima moto sumabut, mosabut
non bog olo ma'ana nini. Po'
og ma'ana nog gitungan koyon
mongma'ana da sog ngalan nog go-
tow. Og gitungan koyon gonom
gatus bu gonom pulu' bu nom.

14

Og Nati nog Bilibili bu og gla'ayatanan non

1 Tubus nitu', tinumontong u bu
mitongow u dia sog sungu'an ku og
Nati nog Bilibili kitu' nog pogindog
sog bulud nog ngalan non og Sion.
Bu og dumaanan non og sogatus bu
pat pulu' bu pat ngibu kotow nog
sinulatan og gangasanan nilan nog
ngalan non bu ngalan nog Gama'
non.
2 Bu mikodongog u nog gonek nog
mosikad tidu sog glangit. Og sikad
nog gonek koyon nog midongog u
ma' kosikad nog gonek nog bosoy
otawaka ma' nog gloti'. Og gonek
koyon nog midongog u ma' nog
gonek nog sigitananan nog piglo-
motan nog polonigitan.
3 Bu mikpogbobat ilan nog
bogu bobat dia sog sungu'an nog
gingkudan datu' koyon, bu dia sog
sungu'an nog pat buk manusia'anan
koyon, bu dia sog bogolalanan
kitu'. Da'idun og moto moganad
nog bobat koyon lual da og sogatus
bu pat pulu' bu pat ngibu kitu'
nog migawon tidu sog baya' nog
dusa sog glam nog gotowanan sog
glupa'an.
4 Og gotowanan koyon, ion non
ion og gotowanan kitu' nog midulus
nog da' ilan pogbabal nog glibun.
Migunutunut ilan dia sog Nati nog
Bilibili koyon nog minsan ain ion
angoy. Ilan og migawon tidu sog
duma gotowanan sog dunya bu ilan
og tigana' uokilon dia sog Mikpon-
gon bu sog Nati nog Bilibili.
5 Da'idun og gloput nog talu' nilan
bu da'idun og sila'on dianilan.

Og tolu buk moloikat

6 Tubus nitu', mitongow u nosop
og len moloikat nog poglayug sog
gawang pokpitang nog Gomba'is
nog Guksugan nog da' piksopan non
tidu pa sog donsama' asta sog da' ko-
pus non, nog pulonagon non dia sog
gotowanan dini sog glupa'an, sog
glam nog binonsaan, bu glam nog
pikpongkatan, bu glam nog gININ-
isan nog ponolu'on.
7 Miktalu' ion nog mosikad, “Kon-
dok amu sog Mikpongon bu potas
niu ion po' minatong na og gondow
kitu' nog mongukum ion. Dadi,
tamuy niu ion po' ion og mikpongon
nog glangit bu glupa'an, dagat bu og
tobudanan.”

8 Ngon nosop og mitongow u
nog sinumukli dianon og kodua'
moloikat bu mangka poktalu',
“Migla'at na! Migla'at na og baya'
nog koliwagan bonua kitu' nog
mokosog nog og Babilon. Sabap
sog kohinangan nog gotowanan
sog Babilon, mioit og glam nog
binonsaan sog kohinangan nilan
kitu' nog molaton po' mama' ilan
nog piinum nog galak nog gombisa.”

9 Tubus nitu', ngon nosop miton-
gow u nog sinumukli dianon og ko-
tolu moloikat mangka poktalu' nog
mosikad, “Simasima moktamuy sog
sabtua bu sog glodawan non, bu
kiindanan og gangas non otawaka
og komot non,
10 mokinum dosop ion nog galak
nog ion non ion og posakit nog
Mikpongon. Og galak kitu' da'
kosogotoy bu inudud dia sog saguk,
og pinonggi'an nog polihala' nog
Mikpongon kitu' nog kondokondok.
Posinsaon ion bianan sog tutungon
ion nog asupri dia sog sungu'an
nog moloikatanan kitu' nog midulus
bu dia sog sungu'an nog Nati nog
Bilibili.
11 Bu og gobol nog gapuy koyon
nog posinsa non, kobon non mok-
tolomuk notibua asta sog da' kopus
non. Gobi gondow da'idun gulolian
nilan mosinsa, ain mikpoktamuy
kitu' sog sabtua bu sog glodawan
non kitu', otawaka ain kiindanan
nog ngalan non.
12 Dadi, sa'an og pigotowan nog
Mikpongon, ain mikokunut sog
dondagananan non kitu', sumboy
mokogaga ilan bu ompagon og
kopongandol nilan dia ni Isus.”

13 Tubus nitu', mikodongog u nog
talu' tidu sog glangit nog, “Su-
lat mu ini, tidu sog numun kitu'
popiaon ain matoy nog sabap sog
kopokokunut nilan dia sog Pog-
baya'.”
Ma' long nog Bolakat nog Mikpon-
gon, “O'o, pulolion ilan tidu sog sin-
saan nilan moginang po' og tumbas
dianilan ondi' ombolong.”

Og kogani sog glupa'an

14 Tubus nitu', tinumontong u
bu mitongow sog sungu'an ku og
ginampol nog gomputi', bu ngon
pogingkud dion nog ma' nog gotow
bu minguruna ion nog bulawan bu
pogaid nog glonggaman nog moku-
tong.
15 Tubus nitu', ngon len moloikat
linumiu tidu sog Poktomuyan dia
sog Mikpongon mangka poktalu'
nog mosikad sog pogingkud koyon
dia sog ginampol. “Gamit mu og
glonggaman mu koyon mangka a
gani. Po' minatong na og timpu gu-
mani. Po' og gotowanan sog dunya
omba'is na gonion.”
16 Dadi, og pogingkud koyon sog
ginampol, ginani non doda' nog
glonggaman non koyon og gliwag
nog glupa'an, bu og dunya mitobas
na.
17 Tubus nitu', ngon nosop og len
moloikat linumiu sog Poktomuyan
dia sog Mikpongon, ditu' sog glangit.
Bu ngon og sanggot non nog moku-
tong.
18 Ngon dosop og len moloikat nog
polongusiba' nog gapuy. Miktidu
ion sog pomolasan bu poktalu' nog
mosikad sog moloikat koyon nog
togo sanggot nog mokutong, “Gamit
mu og sanggot mu koyon mangka
mu pongoktas og bunga nog po-
mulan koyon dia sog glupa'an nog
ngalan non og paras. Po' og paras
koyon minug na.”
19 Dadi, linabuy non og glupa'an
nog sanggot non koyon. Dadi, mik-
pogoktas og paras koyon mangka
non pilakoy sog baloy kitu' nog
ngalan non og dogyakan, ion non
ion og polihala' nog Mikpongon.
20 Mangka ilan pogdogyakoy ditu'
sog glowasan nog koliwagan bonua
koyon. Bu og dugu' nilan miksolo-
gan tidu sog pogdogyakan koyon
dianilan, sodopa og dalom non bu og
gyoba'an non pat gatus kilumitru.

15

Og pitu buk moloikatanan bu pitu ginis glogon

1 Tubus nitu', mikotongow u
nosop nog len kosobu'sobu' sog
gawang nog kosobu'sobu' tokodoy.
Ngon pitu buk moloikatanan nog
mikpogaid ilan nog pitu ginis glo-
gon. Og glogonanan koyon, ion non
ion og doksu'an nog polihala' nog
Mikpongon.
2 Tubus nitu', mitongow u ma' nog
solamin nog ma' nog dagat koliwag
bu migdilapdilap gompula ma' nog
gapuy. Bu mitongow u dosop ilan
pogindog sog goksid nog dagat kitu'
nog ma' nog solamin ain og miko-
pondag kitu' dia sog sabtua, bu sog
glodawan non, bu sog ngalan non
kitu' nog mingma'ana sog gitungan.
Bu pogaid ilan nog sigitan nog bino-
goy nog Mikpongon dianilan.
3 Bu migbobat ilan nog bobat ni
Muses, nog ion og sosoligan nog
Mikpongon kitu', bu binobat nilan
dosop og bobat nog Nati nog Bilibili.
Ma' long nog bobat nilan,
“Mikpongon, Ika og Diwata nog di'
kobotukan. Mosolag og mi-
inang mu! Bu kosobu'sobu'
tokodoy og ginang mu! Motud
bu modulus og kohinangan
mu. Ika og Datu' sog glam nog
binonsaan.
4 Sima gidoy ondi' mondok dianika,
Ika, Pogbaya'? Otawaka sima gidoy
og mogbolibad moktalu' nog Ika og
motas po' sala mu da molinggas
bu mosigda. Glam nog binonsaan
mangoy moktamuy dianika po' og
kodulus nog kohinangan mu miton-
gow na nog glam nog gotowanan.”

5 Tubus nitu', mitongow u og Poktomuyan sog Mikpongon mibuka' ditu' sog glangit. Ion non ion og dugu kitu' nog landu' kosigda.
6 Bu mikpongliu tidu dion og pitu buk moloikatanan kitu' nog pogaid nog pitu ginis glogon. Mikponapot ilan nog mikpoglamag bu og gigdob nilan linibodan nog bulawan.
7 Tubus nitu', solabuk sog pat buk manusia' koyon, pigatul non momogoy dia sog pitu buk moloikatanan koyon og ponaksan kitu' nog bulawan nog miponu' nog polihala' nog Mikpongon. Og Mikpongon, ion og totubu' asta sog da' kopus non.
8 Og Poktomuyan koyon miponu' nog gobol nog kotas bu og dasig nog Mikpongon nog boya'an da'idun og mokosolod dion taman da di' modoksu' og pitu ginis glogon nog pitu buk moloikatanan kitu'.

16

Og pitu buk ponaksan nog pinginogu'annog polihala' nog Mikpongon

1 Tubus nitu', midongog u og talu' nog mosikad tinalu' dia sog pitu buk moloikatanan koyon tidu sog Poktomuyan sog Mikpongon. Ma' long nog talu' koyon, “Angoy niu bunag og pitu buk ponaksan koyon nog pinginogu'an nog polihala' nog Mikpongon ditu' sog glupa'an.”
2 Og tigana' moloikat koyon, binunag non og tagu' nog ponaksan non sog glupa'an. Dadi, ain og inindanan nog ngalan nog sabtua kitu' bu miktamuy sog glodawan non, pinubu'an ilan nog nuka kitu' nog landu' kosakit.
3 Og kodua' moloikat koyon, binunag non og tagu' nog ponaksan non kitu' dia sog dagat. Dadi, og dagat miktimaluy nog dugu' nog ma' nog dugu' nog gotow nog minatoy. Bu og glam nog migonong sog dagat mikpomatoy.
4 Og kotolu moloikat koyon, binunag non og tagu' nog ponaksan non dia sog tubiganan bu sog tobudanan bu miktimaluy dugu'.
5 Tubus nitu', midongog u og talu' nog moloikat kitu' nog migbaya' sog tubig. Ma' nini og talu' non, “Ika og molinggas bu mosigda nog donsama' na, midulus og kopolihala' mu koni po' ma' nitu' nododa' og kopongukum nika.
6 Po' pimunu' nilan og pigotowan mu bu og polomolatasanan nog talu' mu. Dadi, sa'an ini piinum nika ilan nog dugu' po' ma' nitu' og molongas nog tumbas dun dianilan.”
7 Tubus nitu', midongog u nosop og talu' tidu sog pomolasan koyon. Long nog talu' koyon, “Ika Mikpongon, og Diwata nog di' kobotukan, glam nog kopongukum nika motud bu modulus.”
8 Bu og kopat moloikat koyon, binunag non og tagu' nog ponaksan non dia sog gondow bagun og gotowanan motutung ilan nog gondow.
9 Sa'an itu', mikpoktutung ilan nog ginit nog gondow koyon. Dadi, piglogwad nilan og ngalan nog Mikpongon nog ion og migbaya' nog glam nog glogonanan koyon. Bu da' ilan nododa' poksanglit dianon po' ompok ilan lumota' nog kohinangan nilan koyon nog dusa.
10 Og kolima moloikat koyon, binunag non og tagu' nog ponaksan non koyon dia sog gingkudan nog sabtua koyon nog gingkudan datu'. Bu og pigdotu'an non koyon mitokow pogdolom. Bu og gotowanan mingolongot og ngisianan nilan kobal nog kisokitan ilan tokodoy.
11 Bu sabap sog kisokitan ilan tokodoy nog nuka nilan kitu', piglogwad nilan og Mikpongon sog glangit. Tibua, minsan ma' nitu', di' ilan nododa' moleg moglila' nog kohinangan nilan kitu'.
12 Bu og kogonom moloikat koyon, binunag non og tagu' nog ponaksan non koyon dia sog glawas nog tubig

kitu' nog mosolag nog iningolanan
og Eprates. Dadi, kinotian dun
po' simpanon non sog bianan nog
datu'anan kitu' nog tidu sog silan-
gan.
13 Tubus nitu', mitongow u tolu
buk glatdiwataanan nog ma' nog
bayu'bayu' nog gombak. Linumuas
ilan tidu sog baba' nog sabtua, bu
tidu sog baba' nog naga, bu tidu sog
baba' nog polomolatas kitu' nog di'
motud.
14 Ilan koyon og bolakat nog
glatdiwataanan nog mokinang nog
gingyata'anan. Mogdundaan ilan
sog gliwag nog dunya koni po'
polumpukon nilan og glam nog
kodotu'an po' simpanon nilan sog
gondow kitu' nog mogbunu' ilan nog
pigotowan nog Mikpongon nog di'
kontuan.
15 Tubus nitu', midongog u og talu'
nog Kounutan ta. Long non dun,
“Pokinongog amu, po' og pogdatong
u dion, da'idun og mokosun dun
ma' nog polonakow. Popiaon ain
og gotow kitu' nog pigusiba' non og
ponopoton non po' bagun ion di'
kosipogan sog kodokolan.”
16 Tubus nitu' og glatdiwataanan
kitu', pilumpuk nilan og kodotu'an
ditu' sog dotagan kitu' nog
iningolanan sog Hinibru Armage-
don.
17 Og kopitu moloikat koyon, bin-
unag non dosop og tagu' nog pon-
aksan non koyon dia sog gawang bu
ngon og talu' nog mosikad ditu' sog
gingkudan datu' kitu' nog dia sog
Poktomuyan sog Mikpongon. Ma'
long nog talu' koyon dun, “Midoksu'
na!”
18 Ampun miluksad talu' koyon,
migbobusiat mogdayun og kilat
mangka poktutudtutud og gloti', bu
mangka poglugung, bu miglinug
nog mosikad tokodoy nog da' sibon
poglinug sog glupa'an nog ma' nini
kosikad tidu pa sog kopokpongon
nog gotowanan.
19 Og koliwagan bonua kitu' nog
mokosog nog ngalan non Babilon,
mibahagi' tolu bahagi'. Bu og duma
koliwagan bonuaanan sog glupa'an
mikpoktugban. Og Mikpongon, da'
non kolingowoy og koliwagan bonua
kitu' nog mokosog. Piinum non ilan
nog galak kitu' nog tidu sog saguk
nog ion non ion og polihala' non
kitu' nog kondokondok tokodoy.
20 Mikpoglonod og glam nog
pulu'anan bu og glam nog bontu-
danan mikpoktugban.
21 Bu migdupi' nog ma' nog batu
nog mokobogat. Og bogat non laga'
lima pulu' kilu nog sokali' mikpok-
tona' dia sog gotowanan. Dadi,
sabap sog kondokondok tokodoy
nog glogon koyon dianilan, piglog-
wad nilan dun og Mikpongon.

17

Og glibun kitu' nog tungkagon nog poksakoy sog sabtua

1 Solabuk sog pitu buk moloikatanan
koyon nog togo ponaksan minan-
goy ditu' nakon mangka poktalu',
“Alung, po' potongowon ku dianika
og polihala' sog glibun kitu' nog
mibantug nog tungkagon tokodoy.
Ion non ion og koliwagan bonua
kitu' nog modakol og glawas nog
tubiganan dun dia sog molani non.
2 Og kodotu'an sog glupa'an pig-
babal nilan ion. Bu og gotowanan
sog glupa'an miimung ma' nog
mikpoglangu ilan, sabap sog ko-
poglogiling nilan nog kohinangan
non kitu' nog di' pia.”
3 Tubus nitu', pinulu'an u nosop
nog Bolakat nog Mikpongon mangka
u oitoy nog moloikat koyon ditu' sog
bonua kitu' nog mologon pogonon-
gan. Mitongow u og glibun nog
pogingkud dia sog sabtua. Og sab-
tua koyon ompula bu milokop nog
ngalan nog mondom mokotompola'
dia sog Mikpongon. Bu og sabtua
koyon, pitu buk guluanan non bu
sopulu' buk sungaganan non.
4 Og glibun koyon minapot nog
pula bu ombilu og kopulaan non
nog migdilapdilap po' pinginogu'an
nog bulawan bu og batuanan kitu'

nog mokologan bu og mutia'anan.
Pogaid ion nog saguk kitu' nog bu-
lawan nog tinogu'an nog kohinan-
gan non kitu' nog kolomu'lomu' bu
kosipogsipog.
5 Bu sinulatan og gangas non
nog ma' nini, “Kosobu'sobu', Ba-
bilon nog motas, og gina' nog glam
nog ponukagon bu ain og sumolap
monginang sog dunya.”
6 Mitongow u og glibun koyon nog
milangu nog dugu' nog pigotowan
nog Mikpongon, bu og dugu' nog
gotowanan kitu' nog pimunu' sabap
sog kopokokunut nilan dia ni Isus.

Dangan mitongow og ma' nion
koyon, kisobu'an u tokodoy dun.
7 Dadi, sinakan u nog moloikat
koyon, “Iduma ion kosobu'an ka
mosop dun? Ustalon ku dianika og
ma'ana nog glibun koyon bu og sab-
tua koyon nog sinokayan non nog
pitu buk guluanan non bu sopulu'
buk sungaganan non.
8 Og sabtua koyon nog mitongow
mu, ion non ion og totubu' dini
kitu', tibua, numun koni minatoy
na. Bu sog gunanunan koyon lu-
muas ion tidu sog gluang kitu' nog
da' goktob non nog iningolanan og
Abis bu mangka ion angoy ditu' sog
gla'at non. Ain sog glupa'an koni
nog onda' kosulat og ngalan nilan
dia sog libru nog pinulatan nog
ngalan nog ain kibogayan nog ko-
tubu' kitu' nog da' kopus non tidu pa
sog kopokpongon nog dunya koni,
kosobu'an ilan dun bila motongow
nilan ion. Po' dini kitu' totubu'.
Tubus nitu', numun koni minatoy.
Saka sog gunanunan koyon, tumua'
mo sop mokpuli'.
9 “Og ma' nini koni, sumboy ngon
og kotoan ta monginabut dun bu
sumboy pomikilon ta mahatul. Og
pitu buk guluanan non koyon, ion
non ion og pitu buk buludanan
kitu' nog iningkudan nog glibun
koyon. Bu ion non dosop ion og pitu
kodotu'an kitu'.
10 Og lima buk minatoy na, og
solabuk totubu' pa, bu solabuk po-
sungu' pa matong. Bu bila matong
ion, mogonong pa dini podali'dali'.
11 Og sabtua kitu' nog totubu'
bosia saka numun kitu' minatoy na,
ion non ion og kowalu kitu' mog-
datu'. Ion og duma nog pitu buk
kodotu'an kitu' nog ion posungu' sog
gla'at non.

12 “Og sopulu' sungaganan koyon
nog mitongow mu, ion non ion
og sopulu' kodotu'an nog da' ilan
pa pogdatu'. Tibua, dumuma ilan
mogdatu' sog sabtua koyon nog po-
dali'dali'.
13 Solabuk da og tugyu nilan, bu
moguakil ilan nog dasig bu baya'
nilan dia sog sabtua koyon.
14 Mantu ilan mogbunu' dia sog
Nati nog Bilibili koyon. Tibua, dagon
ilan dia sog Nati nog Bilibili koyon.
Po' ion og Pogbaya' sog glam nog
togo baya'. Bu ion og Datu' sog glam
nog kodotu'an. Bu og duma non
momondag, ain og pinili' non, bu ain
inonggat non, bu ain og ompagon
kitu' og kopokokunut nilan dianon.”

15 Tubus nitu', og moloikat koyon,
tinolu'an non nosop akon nog ma'
nini, “Og tubiganan kitu' nog miton-
gow mu, ion non ion og gotowanan
kitu' nog modakol tokodoy tidu dia
sog ainain nog binonsaan bu dia
sog miglologinis nog ponolu'on nog
pigingkudan nog tungkagon koyon.
16 Og sabtua koyon bu og sopulu'
sungaganan koyon nog mitongow
nika, pokongitan nilan og tungk-
agon koyon. Poglo'atan nilan ion,
bu mangka nilan ion lobasoy, bu
mangka nilan kanoy gungod non, bu
tutungon nilan ion sog gapuy.
17 Pipikil nog Mikpongon dianilan
nog miksolabuk ilan moguakil nog
baya' nilan mogdatu' dia sog sabtua
koyon asta sog motuman og talu'
nog Mikpongon.
18 Og glibun koyon nog mitongow
mu, ion non ion og koliwagan bonua
kitu' nog mokosog, nog migbaya' sog
kodotu'an dini sog glupa'an.”

18

Lina'at nog Mikpongon og Babilon

1 Tubus nitu', mitongow u og len
moloikat nog posungu' tumona' tidu
sog glangit. Motas ion og baya' non,
bu og glupa'an kisilowan nog silow
non.
2 Miktalu' ion nog mosikad. Ma'
long non dun, “Migla'at na! Migla'at
na tokodoy og Babilon nog motas bosia og baya' non! Mi-
imung nog pogononngan nog glatdi-
wataanan, bu og pogononngan nog
glam nog manukmanukanan kitu'
nog kolomu'lomu'.
3 Po' glam nog binonsaan
miglogiling sog kohinangan non
kitu' nog molaton. Mama' nog
piinum non ilan nog galak nog
landu' kobisa. Og kodotu'an dini
sog glupa'an, pigbabal nilan ion.
Bu og polonglituanan dini sog
glupa'an, mikpogdaya ilan sabap
nog miglandu' na og glegan nog
glibun kitu' nog boya'an di' non
notanan mosogong.”
4 Tubus nitu', midongog u nosop
og len talu' tidu sog glangit, ma'
long nog talu' koyon, “Pigotowan
ku, awa' amu na dianon bagun amu
di' mosunu' sog dusa non bu bagun
amu dosop ondi' kobianan nog min-
san olo glogon nog matong dianon.
5 Po' og dusaanan non migbangkat-
bangkat na boya'an misampot na
ditu' sog glangit, bu da' kolingowoy
nog Mikpongon og kohinangan non
kitu' nog mokolaton.
6 Og kohinangan non koyon, og
suli' dun dianon ma' da nog miinang
non. Bu kona' tibua nitu', suga'id
non, og suli' sog kohinangan non
kitu' dua' kali populi'oy dianon. Bu
og piinum non kitu' nog ombisa dia
sog gotowanan, dusunan sop ma'
nitu' kobisa og pinumon dianon.
7 Og kopokpotaspotas non bu
og koba'is non nog dili glawas
non, pobotukon ditu' og posinsa
bu susaan non. Dialom pikilan
non migbonsag nog, ‘Akon og ba'i
u. Kona' u og balulibun, bu di' u
nododa' mosusa.’
8 Tibua, sondow da dagon ion
nog glogonanan nog matong dianon,
og susaan, og gunus, bu og patoy.
Tipoton ion moglotob nog gapuy.
Po' mimolihala' dianon og Pogbaya'
nog ion og Diwata nog di' kolobian.
9 “Og kodotu'an sog glupa'an nog
mikpogbabal kitu' dianon, bu dinu-
muma mogbalan nog daya non, bila
motongow nilan og gobol nog gapuy
kitu' nog piktutung dianon, moglu-
lad ilan bu lumangos ilan.
10 Mokpolayu' ilan po' ilakad gon-
dok nilan nog posinsa kitu' dianon.
Bu ma' long nilan dun, ‘Uy! Mi-
gasta tokodoy po' migla'at na doda'
og koliwagan bonua koyon nog
mokosog. Og Babilon og koliwagan
bonua nog motas bosia og baya'
non. Podali' da modoksu' na ion
polihola'oy!’
11 “Og polonglituanan dini
sog glupa'an, moglulad ilan bu
mikponglangos ilan dosop po'
da'idun na sumaluy nog dogangan
nilan.
12 Og dogangan nilan koyon og
bulawan, og solapi', og batuanan
kitu' nog mokologan, og mutia'anan,
bu og mokolongas nog ponopoton
nog ma' nog dasu, og ponopoton
kitu' nog pula bu ombilu kopulaan
non, bu og gininisan nog kayuanan
kitu' nog moliangliang kotongow, bu
og glam nog gininisan nog balan nog
pingimung tidu sog tangu nog sabtu-
aanan, og kayuanan nog mokologan,
og tumbaga, og putow, bu og batu
puti'.
13 Migdagang ilan dosop nog ginin-
isan nog palapala nog ma' nog komi.
Bu mogdagang ilan dosop nog ko-
mangyan, bu og sulu', bu og pogo-
mutanan, bu og galak, bu og glana
nog olibu, bu og tapung nog mokolo-
gan, bu og paloy, bu og sapi'anan,
bu og bilibilianan, bu og kuda'anan,
bu og kalesaanan, bu asta og gulipo-
nanan bu kotubu' nilan.
14 “Ma' long nog polonglituanan

kitu', ‘Og poksoba'an mu kitu' miawa' na dianika. Glam nog kolongas nog daya nika miawa' dosop bu di' mu na malap mokpuli'.’

15 Og polonglituanan kitu' nog mikpogdaya ilan sabap sog koliwagan bonua koyon, mokpokpolayu' ilan po' ilakad og gondok nilan nog posinsa kitu' dianon. Mokpoglulad ilan bu mikponglangos ilan.

16 Bu moglosek ilan nog, ‘Uy! Migasta tokodoy po' migla'at na doda' og koliwagan bonua koyon nog mokosog! Minapot bosia itu' nog mokolongas nog ponopoton nog ompula bu ombilu og kopulaan non, bu mogdilapdilap kobal nog bulawan non bu batuanan koyon nog mokologan bu og mutia'anan.

17 Tibua, sog podali'dali' da, ma' nion koyon nog daya, mitipot pogla'at.’

“Ain og pogaid sog kapal bu ain mikponakoy dion, bu ain migusaha dia sog kapal, bu ain tolisoda'anan, ilan si'oy mokpokpolayu' dosop

18 bila motongow nilan og gobol nog gapuy nog poktutung kitu' dianon. Mokpoktalu' ilan, ‘Ngon ta' gidoy og duma koliwagan bonua nog mokosog nog ma' nini?’

19 Sibukakon nilan og glupapol nog glupa' sog ditas nog boya'an motona' sog glimpulu nilan po' ma' nitu' og kopokpotongow nilan og susaan nilan kobon nilan moglulad bu lumangos, bu ma' long nilan dun, ‘Uy! migasta tokodoy po' migla'at nododa' og koliwagan bonua koyon nog mokosog. Glam nog ain togo kapal, mikalap nog daya nilan tidu sog bonua koyon. Sog podali'dali', migla'at na ion.’

20 “Dadi, pogda'da' amu ain sog glangit po' migla'at na ion. Pogda'da' amu ain og pigotowan nog Mikpongon, bu og sosugu'onanan non, bu og polomolatasanan nog talu' non. Po' pinolihala' na ion nog Mikpongon sabap sog gininang non kitu' dianiu.”

21 Tubus nitu', og moloikat kitu' nog modasig, inimud non og batu nog mosolag tokodoy nog ma' nog gilingan og bantuk non, mangka non tikpu'oy sog dagat mangka poktalu', “Ma' nion og kosikad og kopogla'at nog koliwagan bonua nog Babilon nog mokosog, bu di' na mindog mokpuli'.

22 Og polonigitananan, bu og polonanggabanan, bu polonombuli'anan, di' ilan na mokopoglomot nion dion mokpuli'. Da'idun na og gotow nog mogusaha dion mokpuli'. Di' na mokpuli' moglogonek og gilingan nika.

23 Di' na motongow mokpuli' dion nika og silow nog sulu'. Di' a na mokodongog mokpuli' nog gloliag nog kaing. Dini kitu', og polonglituanan nika mokotas ilan nog gotow dini sog dunya koni. Bu bianan dia sog gaid mu, og glam nog binonsaan misuoy dia sog motud.

24 Dianon kotongow og dugu' nog polomolatasanan, bu og pigotowan nog Mikpongon, bu og glam nog pimunu' non dini sog glupa'an koni.”

19

Sanglit sog Mikpongon

1 Tubus nitu', mikodongog u nosop nog mosikad nog gonek ditu' sog glangit. Og gonek koyon og sikad non mama' nog sikad nog gonek nog modakol tokodoy nog gotow nog miglongag mogekes nog, “Songlitan og Mikpongon! Bu og kotas bu baya' dianon! Po' minatong na og tabang nog Mikpongon sog gotowanan.

2 Po' motud bu modulus og kopongukum non po' pinolihala' non og tungkagon kitu' sabap sog kopoktungkag non mioit non tanan dun og gotowanan sog glupa'an dia sog kohinangan non kitu' nog mokolaton. Sinuli'an ion po' pimunu' non og sosoligananan nog Mikpongon.”

3 Bu mikpuli' ilan moktalu' nog mosikad, “Songlitan og Mikpongon!

Po' og gobol nog gapuy kitu' miktolomuk kobon non asta sog da' kopus non."
4 Bu dangan miluksad og talu' nilan koyon, og dua' pulu' bu pat bogolalanan kitu' bu og pat buk manusia'anan kitu', minomba' ilan sumugyut sog Mikpongon nog dia ion pogingkud sog gingkudan datu' koyon. Bu miktalu' nog mosikad, "Ma' nitu' na! Songlitan og Mikpongon!"
5 Tubus nitu', ngon og talu' tidu sog gingkudan datu' koyon, nog ma' nini, "Og glam niu nog sosoliganan non bu ain mondok dianon, tidu sog ombaba' asta sog motas, songlitan ta og Diwata ta."
6 Tubus nitu', mikodongog u nosop nog gonek nog gotowanan nog modakol, mama' nog doguk nog bosoy kosikad otawaka ma' nog gloti'. Og talu' koyon ma' nini, "Songlitan og Mikpongon! Po' migdatu' na og Pogbaya' nog Ion og Diwata ta nog di' kobotukan.
7 Mogloliag ita na, bu mogda'da' ita na, bu pokpotason ta ion. Po' minatong na og kaing nog Nati nog Bilibili, bu og koingon kitu' dianon misimpan na.*
8 Og koingon kitu' dianon, binogayan nog ponopoton nog solugon non nog monginggat nog molonu' tokodoy." (Og ponopoton koyon nog mokolongas, ion non ion og kohinangan nog pigotowan nog Mikpongon nog modulus.)
9 Tubus nitu', miktalu' og moloikat koyon dianakon, "Sulat mu ini, 'Popiaon ain og inonggat sog kologya'an nog Nati nog Bilibili koyon.' " Bu miktalu' nosop mokpuli', "Koni og motud, og talu' nog Mikpongon."
10 Miluksad tibua ion, minomba' u mangka u sugyut dianon. Tibua, pigondi'an non akon. Talu' non, "Na' a tokodoy moginang nion! Po' batuk ita da og sosoligan bu og pigiluganan mu kitu' nog ain mikokunut sog pitampal ni Isus kitu' nog motud. Suga'id non, tamuy a sog Mikpongon! Po' og motud kitu' nog pitampal ni Isus, ion non itu' og monulu' dia sog polomolatasanan nog talu' nog Mikpongon."

Og poksakoy sog kuda' nog puti'

11 Tubus nitu', mitongow u og glangit nog mibuka' bu sog sungu'an ku, ngon og kuda' nog omputi'. Og poksakoy dun, ion non ion og giningolanan kitu' nog Kopongondolan bu og Motud. Og kopongukum non, modulus bu bila mantu ion, og sugutan non ain og motud.
12 Og mata non miksila' ma' nog gliga' nog gapuy bu modakol og kurunaanan non. Sinulatan ion nog ngalan nog sala non da mokosun dun.
13 Minapot ion nog molambak nog ginogom sog dugu', bu og ngalan non og Talu' Nog Mikpongon.
14 Og sundaluanan nog glangit migunut dianon. Mikponakoy ilan sog kuda'anan nog puti' bu minapot ilan nog mokolongas nog ponopoton nog omputi' bu molonu'.
15 Lumuas og mokutong nog kalis tidu sog baba' non, og poktigbas non sog binonsaan. Bu da'idun mokantu sog kopogbaya' non dianilan. Ion og mogdogyak nog pogdogyakan kitu' nog ion non ion og polihala' nog Mikpongon nog di' kobotukan.
16 Sinulat dia sog ponopoton non bu sog gopa non og ngalan nog ma' nini, "Kounutan sog glam nog kodotu'an bu og Pogbaya' sog glam nog togo baya'."
17 Tubus nitu', mitongow u og moloikat, dia pogindog sog gondow. Bu inekesan non og glam nog manukmanukanan koyon nog poglayug sog gawang. "Pokpolani amu bu poglumpuk amu po' sinimpanan amu nog Mikpongon nog kologya'an,

* **19:7 19:7** Og Nati nog Bilibili koyon, ion non ion si Isus. Bu og koingon koyon dianon, og ma'ana non, ain og mikokunut kitu' dianon.

18 bagun amu mokokan nog gungod nog glam nog gotowanan, og gulipon otawaka kona' gulipon, bu ombaba' nog gotow otawaka motas ma' nog kodotu'an, bu og kounutan nog sundaluanan, bu mokosog nog gotowanan, bu ma' dosop nog kuda'anan, bu og mikponakoy dun."
19 Tubus nitu', mitongow u nosop og sabtua kitu', bu og kodotu'an sog glupa'an, bu og sundaluanan nilan mikpoglumpuk ilan po' mantu ilan mogbunu' dia sog poksakoy kitu' sog kuda', bu sog sundaluanan non.
20 Tibua, og sabtua koyon kiukpa'an, bu og duma non kitu' nog polomolatas nog di' motud nog mikoganti' dianon moginang nog gingyata'anan non. Sabap sog gingyata'anan non, mioit non ain inindanan kitu' nog ilan koyon og sabtua na dun, bu ain miktamuy kitu' sog glodawan non. Og dua' ilan koyon, pinilak ilan nog totubu' ilan pa dia sog danow nog gapuy nog minit tokodoy nog ma' nog tinutung og asupri.
21 Og dumaanan nilan pimunu' bianan sog kalis kitu' nog linumuas tidu sog baba' nog poksakoy sog kuda' kitu' nog omputi'. Bu piglumpukan ilan nog glam nog manukmanukanan moglokan og gungodanan nilan asta mikpogondad ilan.

20

Si Kindagow binalud laga' nog songibu ton

1 Tubus nitu', mitongow u nosop og moloikat posungu' tumona' tidu sog glangit mikpitang nog glantaylantay nog landu' kopagon bu togo kunsi* nog bongawan nog Abis.
2 Inukpa'an non og naga kitu', nog ion non ion og mamak kitu' kobon nitu' nog iningolanan si Kindagow otawaka og Soitan. Bu binalud non laga' nog songibu ton.
3 Mangka non tikpu'oy ditu' sog Abis, mangka non pintu'oy, bu potopokoy nog potapok kitu' nog bagun ion ondi' mokoluas mangoy monglimbung sog binonsaan asta modopot songibu ton gobon non. Tubus nitu', mangka na ion boluyoy nog podali'dali'.
4 Tubus nitu', mikotongow u nosop nog gingkudan datu'anan nog giningkudan nog gotowanan kitu' nog binogayan nog baya' mongukum. Bu mitongow u dosop og glimukudanan nog gotowanan kitu' nog pimutukan nog gulu sabap sog kopogustal nilan nog motud pa'ali dia ni Isus bu pa'ali dosop sog talu' nog Mikpongon. Da' ilan poktamuy sog sabtua kitu' otawaka sog glodawanan non kitu'. Bu da' ilan koleg nog indanan og gangasanan nilan otawaka og komotanan nilan nog ngalan nog sabtua kitu'. Mitubu' ilan puli' bu mangka ilan duma mogdatu' dia ni Kristu laga' songibu ton.
5 Ion non ini og tigana' potubu'on tidu sog patoy. (Og duma gotowanan kitu' nog mikpomatoy, di' ilan pa sokali' motubu' mokpuli' taman da di' motoktub og songibu ton.)
6 Mogda'da' bu landu' popia dia sog ain misunu' kitu' buatoy mokuna tidu sog patoy. Po' di' ilan na mokobian matoy nog kodua' nog patoy. Suga'id non, mimung ilan na nog bolianan nog Mikpongon bu ni Kristu. Bu dumuma ilan dosop mogdatu' dia ni Kristu laga' songibu ton.

Og gla'at ni Kindagow

7 Bila motoktub na songibu ton, ubadan na si Kindagow mangka boluyoy
8 bu mangoy ion moglimbung dia sog gotowanan sog ainain nog binonsaan sog tibuk nog dunya nog ion non ion Gog bu Magog. Polumpukon non glam nilan po'

* **20:1 20:1** Og ma'ana non, og baya' mintu' otawaka muka'.

mantu ilan mogbunu'. Og dakol
nilan ma' kodakol nog pontad sog
goksid dagat.
9 Diadia ilan pomoktidu sog
glupa'an koni bu linibutan nilan
og piglumpukan nog pigotowan
nog Mikpongon, nog ion non ion
og koliwagan bonua kitu' nog
kololaman nog Mikpongon. Tibua,
mitipot ilan kanoy nog gapuy nog
tidu sog glangit.
10 Bu si Kindagow og miglimbung
kitu' dianilan, tinikpu' dosop dia sog
danow nog gapuy bu asupri, sog
tinikpu'an nog sabtua kitu' bu og
polopanad kitu' nog di' motud. Ditu'
ilan posinsaoy gobi gondow asta sog
da' kopus non.

Ukumon ain mikpomatoy

11 Tubus nitu', mitongow u og
mosolag nog gingkudan datu' nog
puti'. Bu mitongow u dosop asta og
pogingkud koyon dion. Og glupa'an
bu og glangit miawa' na dia sog
sungu'an non, bu onda' na koton-
gow mokpuli'.
12 Bu mitongow u ain mikpomatoy
kitu' nog motas otawaka ombaba',
dia ilan pogindog sog sungu'an nog
gingkudan datu' koyon. Bu binuka'
og libruanan kitu' nog pinulatan nog
kohinangan nog glam nog gotow, bu
mangka buka'oy dosop og len libru
kitu' nog ion non ion og pinula-
tan nog ngalananan nog gotowanan
kitu' nog kibogayan nog kotubu' nog
da' kopus non. Og gotowanan kitu',
ukumon ilan bianan sog kohinan-
gan nilan nog sinulat sog libruanan
kitu'.
13 Ain mikpomatoy kitu' sog da-
gat, bu ain tidu sog Molimotayan,
mikponua' ilan ditu' mangka ilan
ukumoy bianan sog ain miinang
nilan.
14 Bu og Patoy bu Molimotayan,
tinikpu' na ditu' sog danow nog
gapuy. Og danow nog gapuy koyon,
ion non ion og kodua' nog patoy asta
sog da' kopus non.
15 Bu ain da' kosulat ngalan non
dia sog libru kitu' nog pinulatan
nog ngalan nog ain kibogayan nog
kotubu' nog da' kopus non, tinikpu'
dosop sog danow nog gapuy.

21

Og bogu langit bu bogu lupa'an

1 Tubus nitu', mitongow u og bogu
langit bu og bogu lupa'an po' og
tigana' glangit bu glupa'an miawa'
na. Bu minsan og dagat, da'idun na.
2 Mitongow u og Koliwagan
Bonua nog Mosigda, nog ion non
ion iningolanan kitu' nog bogu
Jerusalem, posungu' tumona' tidu
sog glangit nog ditu' sog Mikpongon.
Og koliwagan bonua kitu' mama'
nog pongantim nog pingimokayan
nog molongas po' sinimpan sog glaki
kitu' nog posungu' koingon dianon.
3 Tubus nitu', midongog u og talu'
nog mosikad tidu sog gingkudan
datu' nog ma' nini, “Numun kitu'
og pogonongan nog Mikpongon dia
na sog gotowanan bu miksolabuk
ilan na nog pogonongan. Ilan na og
pigotowan non bu og Mikpongon dia
na nilan bu ion na og Diwata nilan.
4 Pomunasan non na og glam nog
glua'anan nilan nog mikpoglayas
tidu sog mataanan nilan. Da'idun
na og patoy, otawaka lumangos,
otawaka moksogow bu mosakit. Po'
og glam nog donsama' kitu' piongon,
miawa' na.”
5 Bu ion og pogingkud sog gingku-
dan datu' koyon, miktalu', “Pongim-
boguan ku na og glam non!” Tubus
nitu' miktalu' nosop ion dianakon,
“Sulat mu ini po' og talu' koni motud
bu kosoligan.”
6 Mangka ion poktalu', “Midoksu'
na! Akon og tigana' bu gimpusan,
og tolipunan bu og doksu'an. Ain
kinuow pinumon ku tidu sog tobud
kitu' nog kotubu' nog da' kopus non
nog da'idun bayad dun.
7 Simasima mikopondag, malap
non og glam nini. Bu akon og Diwata
non bu ion mimung og bata' u.

8 Tibua, ain og motalow, bu polomungyas, ain minginang nog kosipogsipog, ain polomunu'anan, ain og momabal, ain togo koto'uan, bu ain moktamuy sog glodawanan, bu glam nog mokoloput, og pogononngan nilan, ditu' sog danow nog gapuy bu asupri nog di' ompalong. Ion non ion og kodua' nog patoy."

9 Og solabuk sog pitu moloikatanan koyon nog mikpogatul nog ponaksan nog tinogu'an nog pitu ginis glogonanan kitu', mikpolani dianakon mangka poktalu' nog, "Alung, potongowon ku dianika og posungu' kitu' koingon dia sog Nati nog Bilibili."

10 Pinulu'an u nog Bolakat nog Mikpongon bu pinitang u nog moloikat kitu' sog dibabow nog bontud kitu' nog motas. Bu pitongow non dianakon og Koliwagan Bonua kitu' Nog Mosigda, ion non ion og iningolanan nog Jerusalem, og posungu' kitu' tumona' tidu sog glangit nog ditu' sog Mikpongon.

11 Sinumilow nog silow nog Mikpongon. Landu' kotilak og silow non ma' kotilak nog batu kitu' nog mokologan, ma' nog batu kitu' nog monginggat nog iningolanan og Jasper, bu mongilag ma' nog solamin.

12 Inalad nog molawa, bu ompagon, bu sopulu' bu dua' bongawan non. Bu og sopulu' bu dua' og bongawan non koyon pigipat nog sopulu' bu dua' og moloikatanan. Sog dibabow nog bongawananan koyon sinulatan nog ngalan nog sopulu' bu dua' pangkat ni Apu' Israel.

13 Tolu buk bongawananan non dapit sog silangan, bu tolu buk dosop og bongawananan non nog dapit sog sindopan, bu totolu buk dosop og bongawananan sog dua' mogimpang kilidan non.

14 Og galad nog koliwagan bonua koyon piingkud dia sog sopulu' bu dua' gonduk nog gompagon. Bu pinulatan itu' nog ngalan nog sopulu' bu dua' kotow nog sosugu'onanan nog Nati nog Bilibili.

15 Og moloikat koyon nog miktalu' dianakon, ngon og topongan non nog bulawan nog poktopong non nog koliwagan bonua koyon, bu og bongawananan non, bu asta galad non.

16 Og koliwagan bonua koyon migusoyusoy mokposagi'. Og glawa non bu bolangan non, migbatuk ilan da nog gyoba'an non. Tinopong nog moloikat koyon og koliwagan bonua koyon nog topongan non koyon. Og gyaba' non 2,400 kilumitru, ma' nitu' dosop og glawa non bu og bolangan non.

17 Tinopong non dosop og galad koyon, tolu pulu' bu nom dopa sog dinopaan nog gotow.

18 Og galad non koyon inimung tidu sog batu kitu' nog monginggat nog iningolanan og jasper. Bu og koliwagan bonua koyon inimung tidu sog tantu bulawan nog mongilag ma' nog solamin.

19 Og batuanan kitu' nog piingkudan nog galad koyon pingdo'itdo'itan nog glam nog gininisan nog batuanan kitu' nog mokologan. Og tigana' nog piingkudan, ion non ion og batu kitu' nog monginggat nog iningolanan og jasper. Og kodua' non, og batu kitu' nog iningolanan og sapiru. Og kotolu non, og batu kitu' nog iningolanan og agata. Og kopat non, og batu kitu' nog iningolanan og emerald.

20 Og kolima non, og batu kitu' nog iningolanan og onis. Og kogonom non, og batu kitu' nog iningolanan og karnilian. Og kopitu non, og batu kitu' nog iningolanan og krisolit. Og kowalu non, og batu kitu' nog iningolanan berilu. Og kosiam non, og batu kitu' nog iningolanan og tupas. Og kosopulu' non, og batu kitu' nog iningolanan og krisupras. Og kosopulu' bu sala non, og batu kitu' nog iningolanan turkois. Og kosopulu' bu dua' non, og batu kitu' nog iningolanan og amatista.

21 Og sopulu' bu dua' bongawananan koyon togo pintu' nog mutia'. Og dalan mosolag nog koliwagan bonua koyon lunsan bulawan bu mongilag ma' nog solamin.
22 Sog koliwagan bonua koyon, da'idun og mitongow u nog Baloy nog Poktomuyan dia sog Mikpongon po' og Pogbaya' nog ion og Mikpongon nog di' kobotukan bu og Nati nog Bilibili og poktomuyan nilan.
23 Og koliwagan bonua koyon, da' na balan non nog silow nog gondow otawaka bulan po' og silow nog Mikpongon sinumilow na dion bu og sulu' dion og Nati nog Bilibili.
24 Og binonsaan sog dunya koni, dia miglokotubu' sog dolag nog koliwagan bonua koyon. Bu og kodotu'ananan dini sog glupa'an, oiton nilan og daya nilan dion.
25 Onda'idun gondow nog di' buka'on og bongawan koyon. Kobon non buka'on nododa' po' da'idun na gobi ditu'.
26 Og kotas bu og kodaya nog binonsaan, oiton sog koliwagan bonua koyon.
27 Tibua, ain kolomu'lomu' otawaka ain moginang kitu' nog kosipogsipog otawaka og mokoloput di' nododa' mokosolod ditu'. Og mokosolod dion, ain da og ngalan nilan sinulat dia sog libru kitu' nog pinulatan nog ngalananan nog ain kibogayan nog kotubu' nog da' kopus non. Og gapu' nog libru kitu' og Nati nog Bilibili.

22

Og tubig nog miksologan nog kotubu' nog da' kopus non

1 Tubus nitu', og moloikat koyon, pitongow non dianakon og glawas nog tubig kitu' nog poktiduan nog kotubu' nog da' kopus non. Motinow tokodoy bu miksologan tidu sog gingkudan datu' nog Mikpongon bu sog Nati nog Bilibili
2 migunut sog titonga' nog dalan mosolag nog koliwagan bonua koyon. Sog mongatul goksid nog tubig koyon, ngon og sopun kayu nog ion non ion og poktiduan nog kotubu' nog da' kopus non. Bulan bulan mogbunga. Sog soton sopulu' bu dua' kali pogbunga. Og dawon non mokokuli' nog glam nog binonsaan.
3 Da'idun na og sila'on dion. Og gingkudan nog Mikpongon bu og Nati nog Bilibili dion sog koliwagan bonua koyon. Bu glam nog sosoligananan non moktamuy dianon.
4 Motongow nilan og bayu'bayu' non. Bu og ngalan non sinulat dia sog gangasanan nilan.
5 Da'idun na og gobi ditu'. Da' na og balan nilan nog polita'an otawaka og dolag nog gondow. Po' og Mikpongon nog ion og Pogbaya' og mogbogoy dianilan nog dolag. Bu mogdatu' ilan na asta sog da' kopus non.
6 Tubus nitu', miktalu' nosop og moloikat koyon dianakon nog, “Og talu' koni motud bu kosoligan. Og Mikpongon nog ion og Pogbaya' og migbogoy nog Bolakat non dia sog polomolatasanan non. Bu dinondag non og moloikat non mokpotongow dia sog sosoligananan non bog olo sumboy posungu' matong.”

Og Kounutan ta nog si Isus dali' na pokpuli'

7 “Pokinongog amu,” long ni Isus, “dali' u na pokpuli'. Popiaon ain mikokunut sog pidonsama'anan tumalu' dini sog libru koni.”
8 Akon si Jan, og mikodongog bu mikotongow nog glam non koni. Bu dangan midongog u bu mitongow u itu', minomba' u po' sumugyut u sog moloikat koyon nog mikpotongow dun dianakon.
9 Tibua, tinolu'an non akon, “Na' mu ion inangon dianakon! Po' batuk ita da og sosoligan bu og pigiluganan mu kitu' nog polomolatasanan, bu ain og mikokunut sog

talu' sog libru koni. Suga'id non, tamuy mu og Mikpongon!”

10 Tubus nitu', tinalu' non dianakon, “Na' mu poglingodon og glam nog pidonsama' tumalu' dini sog libru koni. Po' dali' na kotuman.

11 Dadi, ain monginang nog molaton, potiangon na moginang dun. Ain kolomu'lomu' pikilan non, polukas mu momikil dun. Ain sop modulus ponginangon non, potiangon moginang dun. Ain molonu' pikilan non, potiangon ion momikil dun.”

12 “Pokinongog amu!” long ni Isus. “Dali' u na pokpuli'! Bu pitangon ku og sugda nog monala kotow sog glam nog gotowanan nog ain goktob og miinang nilan.

13 Akon og Alpa bu Omega, og tigana' bu gimpusan, og tolipunan bu doksu'an.

14 “Popiaon ain dinokdakan non og ponopoton non bagun ngon kopatut non malap nog kayu kitu' nog poktiduan nog kotubu' nog da' kopus non. Bu pobianon ion dia sog bongawan kitu' nog posungu' sumolod dia sog koliwagan bonua koyon.

15 Sog glowasan nog koliwagan bonua koyon, ditu' og gotowanan koyon nog ma' nog gayam, bu ain togo koto'uan, bu ain momabal, bu ain polomunu', bu ain moktamuy sog glodawananan, bu ain loliagon moktalu' otawaka moginang nog gloput.

16 “Akon si Isus, dinondag u og moloikat u mangoy mokpotongow dianiu nog glam nini bagun ompolatas niu dia sog glumpukanan nog pigotowan nog Mikpongon. Akon og pangkat ni Dabid bu og motilak nog bitun sog silangan.”

17 Dadi, og Bolakat nog Mikpongon bu og koingon kitu' sog Nati nog Bilibili, miktalu' ilan nog, “Angoy a dini!” Bu ain og mikinongog nog pidonsama' koni tumalu', ion si'oy moktalu' nog, “Angoy a na dini!” Ain kinuow, mokpolani na. Bu ain moleg, minum na nog tubig kitu' nog ion non itu' og kotubu' kitu' nog da' kopus non nog da'idun og bayad dun.

18 Akon si Jan, podonsoma'on ku sog ain mikodongog nog pidonsama' tumalu' sog libru koni. Simasima dumungag nog gustalan koni, dungagan dosop nog Mikpongon og polihala' dianon nog glogonanan nog pigustal dini sog libru koni.

19 Bu simasima dosop og kumulang nog gustalan koni dini, owa'on nog Mikpongon dianon og bahagi' non sog kayu kitu' nog poktiduan nog kotubu' nog da' kopus non, bu og bahagi' non dia sog koliwagan bonua kitu' nog mosigda nog pigustal dini sog libru koni.

20 Bu ion og tinumaksi' nog glam non koni motud, miktalu' nog, “O'o, dali' u na pokpuli'!”

Ma' nitu' na! Angoy a dini, Apu' Isus.

21 Og tulung nog Kounutan ta nog si Isus mongon dia sog pigotowan nog Mikpongon. Amen.